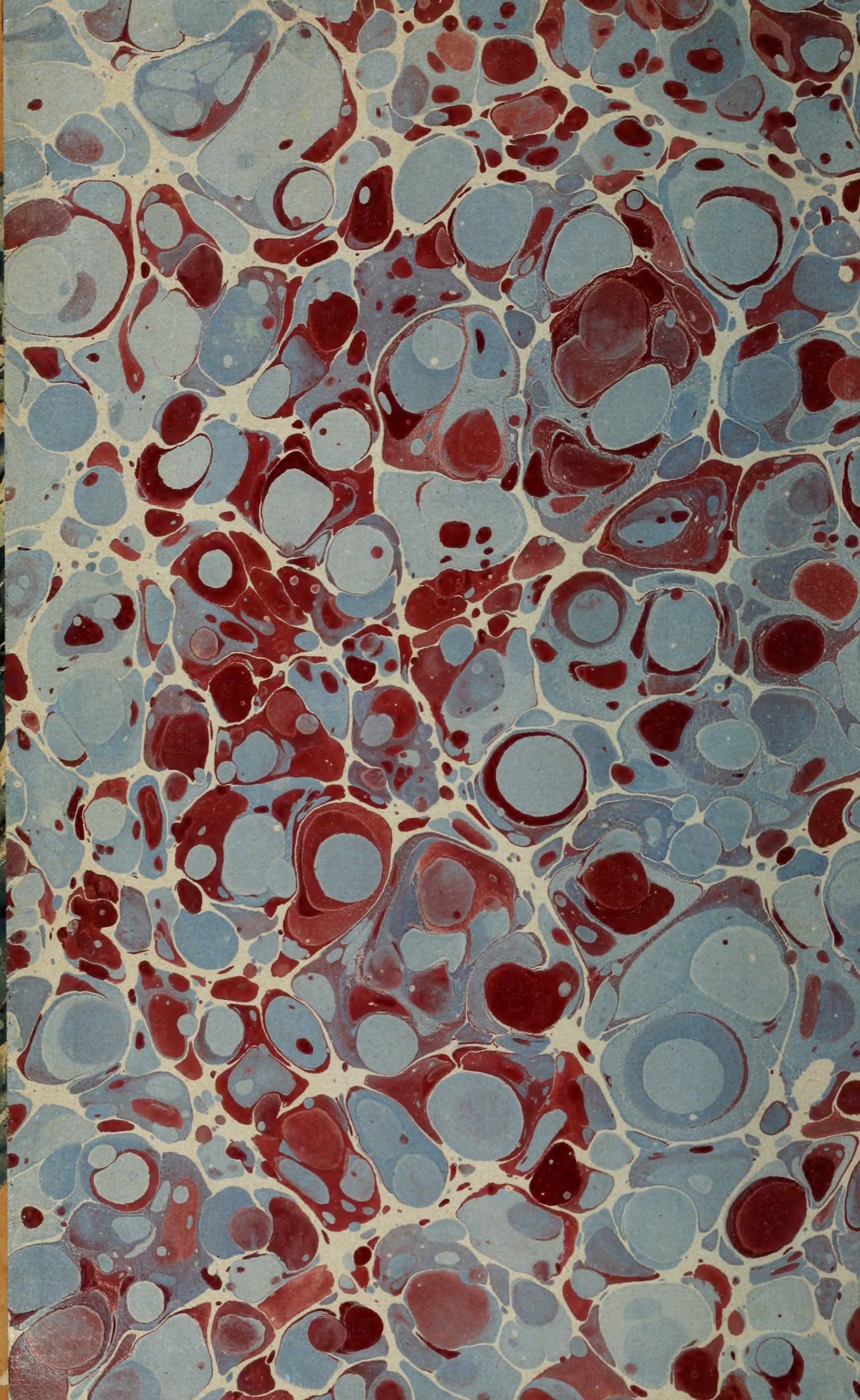
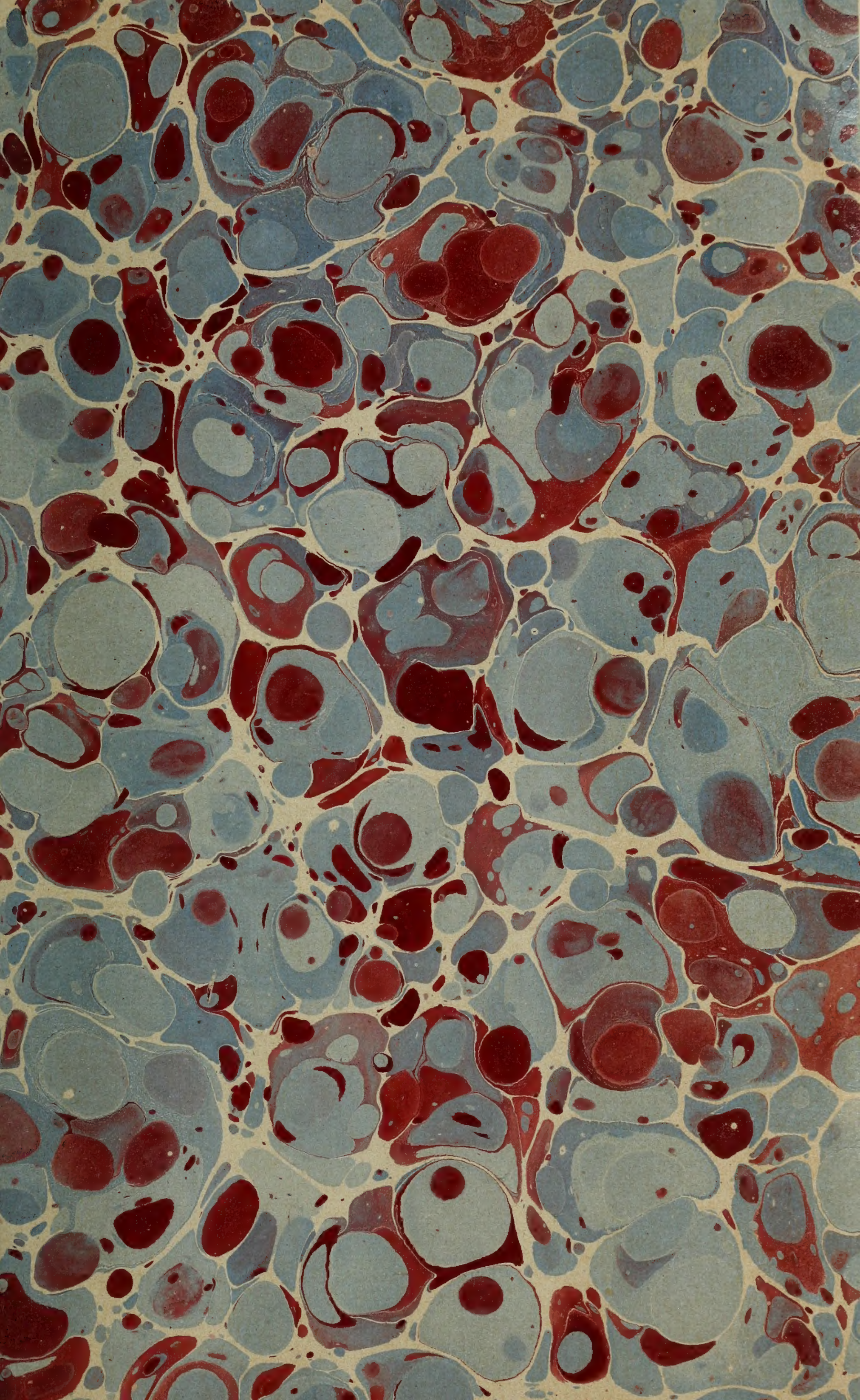
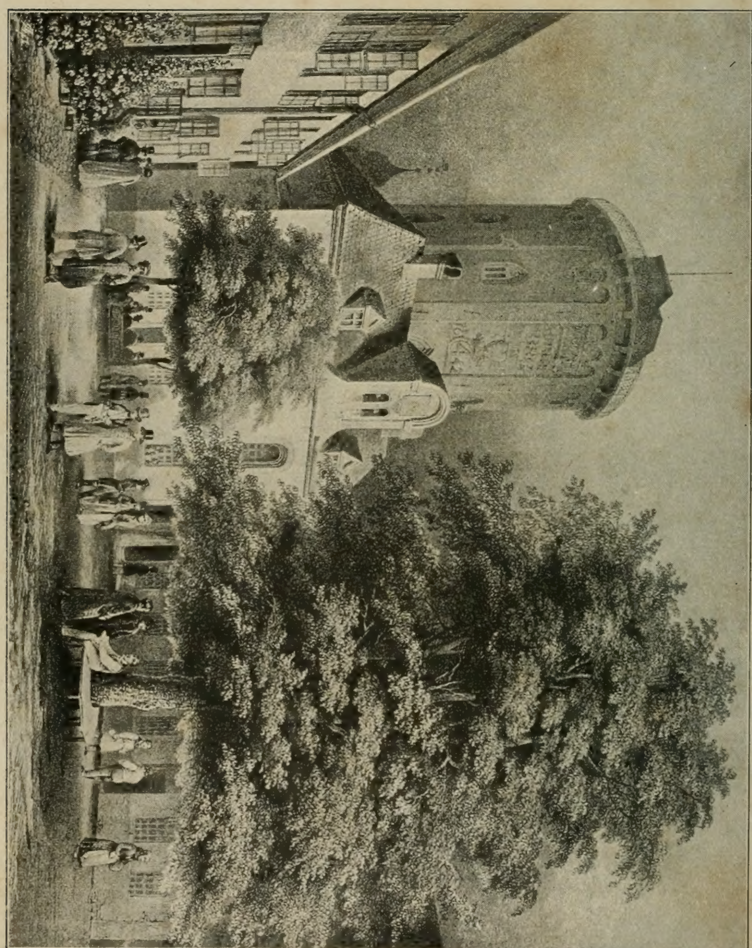

3 1761 07325444 3

Studenterforeningens Historie

1. Del

H. C. A. LUND

Studenterforeningens Historie

1820—70

DANSK STUDENTERLIV

I

DET 19. AARHUNDREDE

I. DEL

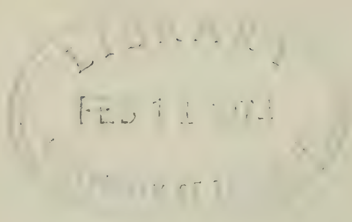

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG

— REITZELSKE AFDELING —

1896

GRÆBES BOGTRYKKERI

FORORD.

Studenterforeningen blev først stiftet i 1820, men allerede fra Aarhundredets Begyndelse fandtes der dansk Studenterliv, da Universitetets Fostersønner flere Gange enedes om fælles Foretagender udadtil, og da de vaagnende aandelige Interesser efterhaanden bandt flere og flere Kredse sammen. Dette Liv maatte naturligvis skildres i en Bog, der sysselsætter sig med Studenterforeningen.

Det følger dernæst af sig selv, at den akademiske Læseforening fra 1839 og det i 1840 stiftede og hensovede Studentersamfund ikke kunde forbigaas, da de Mænd, der optraadte her, delvis nøje vare knyttede til Foreningen, der faa Aar efter omsluttede alle Akademikere.

Alle almindelige Studentermøder, der ere afholdte fra den Tid og indtil 1870, bleve endvidere satte i Scene af de Mænd, der havde hjemme i Foreningen, og som nærmest sammenkaldte Møderne, fordi de vilde have Rammerne fyldte med unge Studenter, og fordi de ønskede, at deres Optræden skulde faae en større Vægt. Derfor ere ogsaa disse Møder medtagne her.

Til det foreliggende Arbejde har jeg benyttet Literaturen, særlig alle Memoirer og Brevsamlinger, endvidere Bladene og endelig Arkiverne, særlig Studenterforeningens, Konsistoriums og Regensprovstens. Det har taget lang Tid at gjennemgranske Studenterforeningens Protokoller, Festberetninger, Dagbøger,

Sange og Regnskaber. Ikke til enhver Tid have de Ledende i Foreningen nemlig tænkt paa, at der kom en Dag, da Efterverdenen ønskede at vide, hvorledes de og deres Samtid havde levet. Havde de gjort det, havde Oplysningerne nu foreligget fyldigere.

En af Studenterforeningens gamle Venner, den i 1889 afdøde Overkrigskommissær *Sommersted* havde i en Aarrække samlet Sange, Programmer, Plakater, Opslag, Bekjendtgjørelser o. s. v. vedrørende Foreningen, saa at det er den fuldstændigste Samling, der findes. Han har tilmed forsynet alle Sager med oplysende Noter og endelig ladet Alt samle i fem tykke Bind. Derved har han sparet Studenterforeningens Historieskriver megen Tid. Hans Navn skal derfor findes paa disse Blade.

Kjøbenhavn, den 24. Juli 1896.

H. C. A. Lund.

I.

De danske og norske Studenter, som i forrige Aarhundredes Slutning besøgte tydske Universiteter, fandt her et fuldt udviklet Studenterliv. Fra mange af dem foreligger der Beretninger om, at de meldte sig ind i de forskjellige Landsmandskaber eller Korpser, og at de her fulgte Skik og Brug med at drikke, synge, duellere eller optræde som Sekundanter. Da Rahbek, der hele sit Liv igjennem sværmede for at stifte Klubber og Foreninger, i 1784 kom til Leipzig, meldte han sig strax ind i et Landsmandskab, hvor han var med til at gjøre en «ordenlig Commerce» og at drikke en «honorig Landesvater», ligesom han var nær ved med Huggerten i Haanden at have maattet hævde sin Forenings Ære.

Raaheden og Drikkeriet hos de tydske Studenter var i forrige Aarhundrede overordenlig stor, og det ideale Sving, mange Studenterforeninger i dette Aarhundredes Begyndelse modtog gjennem Burschenschaftets Stiftelse, manglede dengang fuldstændigt. Imidlertid fandtes der dog et i flere Retninger stærkt udviklet Foreningsliv, der paatrykkede Medlemmerne et varigt Præg, og som i ethvert Tilfælde fremmede Ridderlighed, Broderskab og Æresfølelse. Hvor latterligt det end i mange Tilfælde var, at en Akademiker følte sin Ære fornærmet over rene Ubetydeligheder, saa maa det paa den anden Side erindres, at hele Tiden var raa, og at en Kamp med blanke Vaaben

dog var at foretrække for de Slagsmaal paa bare Næver, som de fleste Samfundsklasser paa de Tider vare tilbøjelige til at betragte som Afgjørelser paa Stridigheder.

Hjemme i Danmark ved vort eneste Universitet fandtes der intet Foreningsliv mellem Studenter, ja Foreninger eller Klubber begyndte overhovedet først i Slutningen af forrige Aarhundrede at komme frem. Det norske Selskab stiftedes i April 1772, og den saakaldte Dreiers Klub, den mest omtalte af dem alle, i November 1775.[1] Disse Klubber og Foreninger, i hvilke Mænd med Universitetsdannelse mødtes og plejede Omgang med Officerer eller rettere Søofficerer og velstillede Borgere, have bidraget betydeligt til, som en Kjender skriver, «at forædle den Kippe- og Corpsdegarde-Tone, der før den Tid var i Gang», og at undergrave de Skillevægge, der havde befæstet sig mellem de forskjellige Samfundsklasser og Livsaldere.

I disse Foreninger eller Klubber vare en Del Studenter stadige Medlemmer. For ikke at tale om Rahbek have, hvad der er bekjendt nok, baade Oehlenschläger, H. C. og A. S. Ørsted, J. P. Mynster og hans Broder O. H. Mynster og H. Steffens, endnu medens de studerede, eller som unge Kandidater deltaget i Livet i Dreiers Klub, sunget deres Viser og drukket deres Punsch. Men hvad der gjaldt dem og Andre, der hørte til de mere Begunstigede, gjaldt ikke den store Mængde akademiske Borgere. Iblandt dem herskede der endnu c. 1790 en saa betydelig Ulighed i social Dannelse og materielle Kaar, at der ikke let kunde være Tale om, at de kunde gaa sammen i Foreninger og føle sig som aandelige Brødre.

Fra de daværende lærde Skoler, der efter vore Anskuelser om Opdragelse og Undervisning paa et Par Undtagelser nær maa kaldes elendige, dimitteredes der Skarer af Studenter, der næppe havde det Nødvendigste til Livets Ophold, og som, hvad Optræden, Manerer, Udseende og social Udvikling angik, lod Meget tilbage at ønske. Mange af dem befolkede Regensen og Kollegierne, men søgte iøvrigt saa snart som muligt at faa deres theologiske Examiner for saa at begynde Livet enten

som Præst i en Fjelddal i en afsides liggende Egn af Norge eller som Kapellan i Danmark. Den, der nød Protektion af en Naadigherre, kunde endog være saa heldig at faa et godt Embede strax, takket være Godsejernes Kaldsret. Det, de imidlertid allesammen stræbte efter, det var at faa Brødet og derefter en Kone. Hvilket Proletariat dannede ikke Regensalumnerne, der endnu indtil 1791 havde en begrænset Eneret paa at være Ligbærere i Hovedstaden[2]? Disse snavsede og ildeudseende Personer maatte nødvendigvis rangere dybt under de velfriserede og sirlige Lakajer, der endnu dengang opfyldte fornemme Folks Huse, og som havde gode Udsigter til administrative Embedsstillinger. De Familier, der paa nogen Maade havde Raad til det, sendte ikke deres Børn til de lærde Skoler, men lod dem undervise af private Lærere. Der fandt saaledes ikke i Skolen nogen social Blanding Sted, og den kom heller ikke i Stand ved Universitetet.

Forholdet i den akademiske Verden ved Aarhundredets Begyndelse var saaledes det, at der fandtes en stor Hob Studenter, der i deres Ansigts Sved skyndte sig med at tilegne sig den magre Visdom, de rationalistiske theologiske Professorer tilberedte for dem, men som for det meste vare udenfor anden aandelig Paavirkning, at der ved Siden af disse stod en mindre Skare unge Mænd, der levede mere paa Livets Lysside, og som ansaa Poesi og Literatur for Goder, der forskjønnede Livet, og at saa endelig en tredie og sidste lille Flok dannedes af Sønner af Adelsmænd eller af store Godsejere eller høje Embedsmænd, der levede under samme Kaar som Adelen. Disse unge Mænd lod sig privat inskribere som akademiske Borgere ved Universitetet, og dersom de betraadte Embedsbanen, gik de enten ind i den diplomatiske Tjeneste eller begyndte som Auskultanter i Rentekammeret. I det første Tilfælde tog de ingen Embedsexamen, da det mærkelig nok ansaas for overflødigt at vide Besked om sit Lands retslige Forhold, i sidste Tilfælde maatte de underkaste sig den juridiske Prøve. At faa alle disse unge Mænd til at gaa sammen og

føle sig som Brødre og Studenter, det var det nye Aarhundredes Opgave.

Det nye Aarhundrede gjorde imidlertid sit Bedste. Det meldte sig med dundrende Kanonskud, der rystede Husene i Kjøbenhavn, og som ogsaa delvis rystede Folk sammen. Aldrig saa snart rygtedes det, at en engelsk Flaade i Marts 1801 laa ved Indløbet til Sundet, før Studenterne ligesom de øvrige Borgere kom i Bevægelse. De mindedes, hvorledes deres Forgængere vare optraadte i 1658—59 og 1700, og de udtalte Ønsket om, at de maatte komme til at være mere end blotte Tilskuere ved den Kamp, der rimeligvis forestod: Kronprinsen hørte deres Bøn, og Studenterkorpset blev oprettet. Paa Datidens Vers, der hverken vare poetiske eller elegante, hed det:

«Naar saaes ei Musers Søn sit Liv med Fryd at egne
«Til den Regent, som veed hans skjønne Iid at hegne?»

Ikke mindre end 1111 akademiske Borgere meldte sig frivilligt som Medlemmer af Korpset[3]. Embedsmænd, Professorer, Kandidater og Studenter stod broderligt Side om Side, og her var ikke længer Tale om Rang eller Stand. Kammerherre *C. S. Bülow*, der var Assessor i Kancelliet, Kammerjunker *O. D. v. Staffeldt*, senere Amtmand i Travendal, der i 1793 havde vundet Universitetets Medaille for en æsthetisk Prisopgave, Kammerjunker *F. H. W. Harbou*, der var Auskultant i Rentekammeret, og Kammerherre Baron *Knuth* trak i den blaa Trøje med de hvide Kanter lige saa vel som Studenterne *Adam Oehlenschläger*, der opføres i Listerne som Sergent, *Steen Steensen Blicher*, *N. F. S. Grundtvig*, *P. O. Brøndsted* og *J. C. Ryge*. Universitetslærere som Theologen *P. E. Müller*, der fungerede som Secondlieutenant, Juristen *M. H. Bornemann*, Fysikeren *H. C. Ørsted*, for ikke at tale om *K. L. Rahbek*, der netop nød Livet, naar han som Lieutenant kunde drage Sabelen, tilbød Fædrelandet deres Tjeneste lige saa vel som de kongelige Skuespillere *Stephan Heger*, *Peter Foersom* og *Lindgreen*. Broderlandets Kontingent til Studenterkorpset var ikke ringe, idet ikke mindre

end 223 Normænd vare indskrevne i Rækkerne, deriblandt *Niels Wergeland*, den senere saa stridbare Præst, der ikke saae med milde Øjne paa Danmark, Fader til Henrik, Visedigteren *Lyder Sagen*, Bakkehusets Ven, samt Juristerne *Enevold Falsen*, Assessor i Norges Højesteret, *C. M. Falsen*, dengang Student, senere Justitiarius i Højesteret i Kristiania, og daværende Adjunkt ved det juridiske Fakultet *Christian Krogh*, der døde som Statsraad i sit Fødeland.

Kronprins Frederik viste sig i højeste Grad tilfreds med Studenternes Optræden, og han maatte naturligvis ifølge sin fremherskende Lidenskab for militære Vaabenøvelser frydes over den Iver, hvormed Minervas Sønner tidlig om Morgenen slog i Geværerne paa Kristiansborg Slots Ridebane. Særlig maa det have glædet ham at høre Konsul Napoleon Bonapartes Adjutant, General Lauriston, som overværede en Parade over Studenterkorpset, sige, at han i Spidsen for saa brave unge Mænd vilde gaa mod enhver Fjende.[4] Den Redebonhed, hvormed Studenterne i Marts 1801 stillede sig til Fædrelandets Raadighed, har sikkert lagt Grunden til den Velvillie, Frederik den Sjette senere i saa høj Grad viste dem.

Den fædrelandske Stemning kaldte Digterne frem. Vi se saaledes, at ikke mindre end 16 ældre og yngre Akademikere slog deres Harper til Fædrelandets Pris, men kun een af Sangene overlevede 1801, og det var *Enevold Falsen*'s: Til Vaaben, se Fjenderne komme. *C. Pram*, *Thomas Thaarup*, *Schack-Staffeldt*, der var Chef for 7de Kompagni, *Lyder Sagen*, *Sander*, *Rahbek*, *Baggesen* og *Oehlenschläger* kvad alle til Danmarks og Frederiks Held og kaldte til Vaaben mod Fjenderne, saa at man med Sandhed kan sige, at alle de Digtere i Danmark, der duede noget, vare, som man dengang skrev, grebne af «den fædrelandsk Aand, der besjælede Musernes Sønner»[5]. Den unge Adam Oehlenschläger, der paa Titelbladet kaldte sig Stud. jur., skrev en Sang, der begynder med de Ord: «Vaagn op af din lange fredelige Hvile». Man mærker strax, at han endnu ikke havde havt sin lange Samtale med Henrik Steffens.

Under Øvelserne omdeltes næsten hver Dag en af disse patriotiske Sange til Korpsets Medlemmer, der da afsang dem, naar der blev Hvil. Det er første Gang, der skrives Sange til alle Studenter, og det er første Gang, at der omdeles Sange til dem. Men det skulde ikke blive sidste Gang, at man fik at høre de Ord: «Vil De behage at synge den omdelte Sang.»

Studenterkorpsets Chef, Bataillons- og Kompagnikommandører blev udnævnte af Kongen, medens Medlemmerne selv valgte Lieutenanter og Underofficerer, men ved disse Valg viste det sig slaaende, at Studenterne bestod af en Samling unge Mænd, der ikke havde nogen Forbindelse med hverandre, der savnede enhver Organisation, og som faldt fra hinanden i smaa Grupper eller Kliker. Professor *L. Engelstoft*, som har samlet alle Efterretninger om de akademiske Borgeres Væbning i Foraaret 1801, meddeler saaledes, at der indløb flere Klager over denne Maade at vælge Befalingsmænd paa, og at det i en af disse, der var skreven af et ældre Medlem, hedder: «De Fleste kjendte ikke hinanden og maatte derfor med Forundring se, at den, der kun havde en halv Snes Stemmer, blev Underofficer, da Størstedelen af de Andre hver kun havde een eller to, tre, fire. Det er saaledes ganske ubestemt, om den nu Valgte har Kompagniets Tillid og Agtelse; han er bleven Officer, fordi han har en relativ Pluralitet af Stemmer, og denne Pluralitet har han faaet, mon ikke lige saa ofte ved Bekjendtskab med Flere af Kompagniet paa Billardstuer og andre offenlige Steder som ved virkelige Fortjenester?»[6]

Oehlenschlägers Adkomst til at blive Underofficer maa dog sikkert skyldes virkelige Fortjenester. Han mener selv: «Min æsthetiske Prisafhandling og nogle Digte aftrykte i «Tilskueren» og «Charis» forskaffede mig maaske Stemmerne til dette Valg; thi jeg havde kun gjort faa personlige Bekjendtskaber mellem Studenterne.»

Vaabenstilstanden og den derpaa følgende Fred med England gjorde Studenterkorpset eller, som det nu hed, Kronprinsens Livkorps overflødigt, og den 17. Juli udkom der en kongelig

Resolution, der udsatte dets Øvelser paa ubestemt Tid, og hvori det som Tegn paa Kongens eller rettere Kronprinsens Naade til Slutningen hed: «Imidlertid beholde og bære Korpsets nuværende Lemmer den af Os approberede Mundering, hvilken de med Rette ville anse som en Hædersdragt, der bringer deres patriotiske Grundsætninger i Erindring og vidner om det Bifald, Vi skjænkede samme.» Efterat Fanerne vare afleverede paa Arsenalet, og efterat Korpsets Chef, Overhofmarschal *Hauch*, havde holdt en Afskedstale til Medlemmerne, vendte Studenterne igjen hjem til fredelige Sysler. Ligesom i Forudfølelse af, hvad der vilde komme om faa Aar, sagde Hauch bl. A.: «Den fyrige, modfulde Yngling føler i dette Øjeblik levende det Ubehagelige i at henlægge sine Vaaben uden at have havt Lejlighed til at bruge dem mod Fjenden, men jeg maatte lidet kjende Deres Tænkemaade, mine Herrer, dersom jeg ikke vidste, at Kjærlighed til Fædrelandet tilintetgjør enhver Følelse, som ikke er overensstemmende dermed, og at De derfor med Glæde lyde Fredens Bud. De, mine Herrer, følge nu ikke længer Krigsgudens Bud; men Ærens Tempel er derfor ikke mindre aabent; thi Videnskabens Bane er den, der sikkert leder derhen. Vi ville derfor glæde os ved, at Fædrelandet ikke mere behøver vore væbnede Arme, og vi ville med Tilfredshed herover hensætte vore Vaaben, indtil vi igjen skulle samles for at følge den Fane, som er os helliget, og saaledes afgive det Exempel paa Hengivenhed til Fædrelandet og den Lydighed, som Alle vente hos et Selskab af indsigtsfulde Mænd som Dem, mine Herrer.»

Men 2. April næste Aar samledes hos Traktør Rau (senere Hôtel d'Angleterre) en Del af Korpsets Medlemmer til en Fest med Taler, Sange og Bal, efterat 80 af dem i Forvejen paa Theatret havde overværet Opførelsen af Guldbergs «Erobreren og Fredsfyrsten». Universitetets Patron Hertugen af *Augustenborg* gav Møde i Korpsets Uniform, ja Kronprinsen vilde endog have indfundet sig, dersom han ikke havde været upasselig. Her blev Oehlenschlägers: «Sving dig glade Sang fra Jorden» afsungen, hvorpaa Rahbek holdt Festtalen.

Efter denne krigerske Episode gik Livet igjen roligt i Kjøbenhavn og i den lærde Republik. Der havde imidlertid blæst et friskere Pust ind over Landet. Baade *Grundtvig* og *Blicher* vare blevne vakte ved Skjærtorsdagsslaget, og Nationen havde i 1803 set sin største Digter blive aandelig gjenfødt, takket være «Lynildsbringeren» *Henrik Steffens*. Om det end gik mange Studerende saaledes, som det efter Grundtvigs egen Tilstaaelse gik ham, at han knap vilde have vidst, at Steffens havde været i Byen[7], dersom han ikke havde været i Familie med ham, saa er det paa den anden Side sikkert nok, at de mere fremmelige Kandidater og Studenter, de, som ikke lod sig nøje med den forældede Lærdom, der dengang doceredes paa Universitetet, søgte hen til Ehlers Kollegium, hvor de fik «himmelfaldne» Ord at høre. Sikkert er det ligeledes, at de nye Ideer, som Steffens bragte med fra Tydskland, efterat han var rejst, øvede deres Virkning paa Ungdommen, selv om de Gamle nok saa meget holdt igjen. Men under saadanne Forhold, naar der er noget Nyt, der gjærer og vil frem, saa pleje de, der ere grebne af det Nye, at ville lyksaliggjøre andre Mennesker dermed, og saa grundlægge de enten et Tidsskrift, eller de danne en Forening, hvori de sammen med Andre kunne drøfte, hvad der ligger dem paa Hjerte.

Uden at man just tør paastaa, at det Forsøg, der i 1806 gjordes paa at danne en dansk Studenterforening, direkte skyldes Steffens' Foredrag, saa tør man dog nok gaa ud fra, at det aandelige Liv, der overhovedet var blevet vakt ved ham, ogsaa havde sin Del i, at Studenterne følte Trang til at komme sammen og drøfte, hvad der maatte ligge for. En saadan Trang havde de i alt Fald ikke ytret før, og kun i smaa fortrolige Kredse havde de, der havde Noget paa Hjerte, kunnet udtale sig.

Dette Forsøg paa i 1806 at danne en Studenterforening blev imidlertid kvalt i Fødselen. Den 19. November tilskrev Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler Konsistorium og forlangte, at dette skulde meddele sine Tanker om

«Bestemmelsen, Lovene og Bestyrelsen af det akademiske Selskab, hvortil de Studerende nyligen ere indbudte at indtræde som Medlemmer.»[8] Rektor, Professor Dr. med. *F. L. Bang* satte sig strax i Bevægelse for at faa opsporet, hvad det var for et oprørsk Skridt, de Herrer Studiosi havde foretaget. At det maa have forekommet ham oprørsk, at unge Mennesker overhovedet gjorde Noget, uden at de i Forvejen havde spurgt de Ældre derom, kan man ikke være i Tvivl om, naar man har læst hans Stedsøn Biskop Mynsters Karakteristik af ham. Han var da ogsaa saa heldig at faa at vide, at Ligbærernes Formand *Graulund* var Medlem af Selskabets Bestyrelse, og da denne Mand stod under Konsistorium, kunde han naturligvis ikke vægre sig ved at fortælle Alt, hvad han vidste.

En Formand for Ligbærerne med til at stifte en Studenterforening! Ja det kunde jo ikke synes særlig opmuntrende at have en saadan Mand til det Brug, men Sagen var, at Formanden for Ligbærerne var en Akademikus, der gjorde Tjeneste som Bogholder eller Inspektør ved Begravelsesvæsenet. Da det i Maj 1791 blev bestemt, at Regensalumnernes Ligbæren for Fremtiden skulde falde bort, og at lejede Folk skulde bestride denne Forretning, mod at Indtægterne tilfaldt Kommunitetets Kasse, stilledes der en akademisk dannet Mand i Spidsen for Institutionen, og dette varede ved, indtil Kjøbenhavns Kommune i 1860 overtog hele Begravelsesvæsenet[9]. En Formand for Ligbærerne i 1806 var derfor ikke nogen udannet Person.

Graulund meddelte altsaa Rektor, at Selskabets Øjemed var at afdrage den unge Student fra Billard- og Spillehuse og give ham Lejlighed til i Selskab med ældre indsigtsfulde Studerende at anvende sine Fritimer paa en nyttig Maade ved at bedømme eller selv at levere en og anden Afhandling og ved at høre Andres Dom derom, ved at læse periodiske Skrifter og Blade, og ved i det Hele taget at give sig af med videnskabelige Beskjæftigelser. Endelig havde man vedtaget, at der ikke maatte finde Spil Sted. Graulund meddelte ligeledes, at Selskabets Stiftere vare de Herrer *Kruse*, Dr. *Simonsen*, *Collin* og *Win-*

ding, men at de vare fratraadte den 4. November, hvorefter han selv var bleven valgt til Direktør tilligemed *Blichfeldt*, *P. T. Hansen*, *Dorph* og *Røher*. Til Slutningen udtalte Graulund, at han øjeblikkelig vilde nedlægge sin Værdighed, dersom Konsistorium misbilligede Selskabets Tilværelse.

Efter Anmodning indsendte Formændene for det nyoprettede Selskab den 26. November Grundlovene for dette. Det væsenligste Indhold er følgende: Kun Mænd, der have studeret, samt Studenter kunne blive Medlemmer, og der skal være baade indenrigs- og udenrigs-korresponderende Medlemmer. Med de enkelte Medlemmers Opførsel skal der indføres en gjensidig Kontrol, og Usædelighed skal straffes med Exklusion. Disputerøvelser skulle afvexle med Oplæsningen og Bedømmelsen af Afhandlinger, ligesom der skal afholdes Øvelser i at tale Latin og levende Sprog. Et videnskabeligt Bibliothek skal anskaffes, og de vigtigste Literatur- og Universitetstidender skulle holdes. I Selskabets Værelser er det endvidere Meningen at afholde Koncerter. Bestyrelsen bestaar af 5 Direktører, hvortil vælges saadanne Medlemmer, som have viist Interesse for Videnskabelighed, saaledes at hvert af de fire Fakulteter idetmindste faar een Repræsentant. Der findes endelig en hel Del Bestemmelser om Selskabets øvrige Embedsmænds Funktioner samt om Medlemmernes Rettigheder og Pligter.

Selve Direktionens Skrivelse, hvormed den indsendte Lovene, er i flere Henseender interessant som Bidrag til Datidens Tænkemaade. Den lyder saaledes:

«Som Formænd for det akademiske Selskab have vi herved den Ære at tilstille Deres Magnificense dets Grundlove tilligemed dets endnu ufuldkomne specielle Love. Da disse sidste ifølge Selskabets Bestemmelse skulle undergaa maanedlige Forandringer, indtil den daglige Erfaring har givet dem de Forbedringer, de i alle Henseender kunde trænge til, førend de naae nogen Fuldkommenhed, ere de ikke trykte; dels ville de ogsaa derved forebygge en publik Opmærksomhed paa Sel

skabet, som det ikke burde paadrage sig, saalænge det er i samme Tilstand som et spædt Barn, der endnu ikke har overstaaet den første farlige Epoke i Livet og ikke engang endnu kan give Prøver paa Evner, som vi haabe under dets Fremvæxt vel kunde forskaffe det Agtelse. At imidlertid Rygtet alt har leget med det, er os ikke ubekjendt, men det har ikke bekymret os, især da vore Love paa det Bestemteste modsige det. Det Selskab kan ikke kaldes forborgent, der er villigt til at modtage alle Studerte og Studerende under den eneste Betingelse, at deres Rygte er ubesmittet.

«Imidlertid kan den Opmærksomhed, som Universitetets højtagtede Foresatte alt har værdiget det, ikke andet end være os smigrende, da det er en Ære, der, saavidt os er bekjendt, hverken Dreiers Klub eller det saakaldte Norske Selskab i sin Begyndelse eller siden nogensinde har nydt, ihvorvel de, om vi ikke tage Fejl, udgjorde en Korporation ligesom vort af Studerende, om endogsaa Øjemedet kan have været forskjelligt, men maaske ikkun det Navn, som Selskabet har givet sig selv, har foranlediget samme, hvorvel vi med Rette har troet, at dette ikke kunde henføre det som et til Universitetet henhørende Institut, men kun skulde betegne en Samling af akademiske Borgere og ældre studerede Mænd, der have forenet sig til en gjensidig Dannelse. Vi have derfor kun søgt at holde os Kabinetsordren af 10. Maj 1780 efterretlige og i den Henseende iagttaget de Forpligtelser, vi skylde os selv.

«Vi have iøvrigt anseet det for pretentiøst at ville forelægge Konsistorium en Plan, der egenligen kun angik Brugen af vore Fritimer, især da denne Bestræbelse for at give dem og os en mere videnskabelig Retning, end vi vel tør sige hidindtil har været Brug i Danmark, er endnu ikke synderlig Andet end en Idee, et svagt Forsøg, der oven i Kjøbet maa gaae saa langsomt frem, at den endnu ikke kan fortjene et Navn. Og vilde det ikke have været indiceret med et Slags Bram at anmelde en Bestræbelse, som ikke en udvortes Opmuntring, men et indvortes Liv maa nære, især i dets første barnlige Tilstand, førend

vi endnu vidste, om det ikke vilde gaae samme Vej som ethvert Forsøg, hvorved ikke Kraften stod i Ligevægt med Enthousiasmen?

«Nu derimod, opfordrede dertil, gjøre vi os en Fornøjelse af at meddele Universitetets Foresatte Alt, hvad vi kunne sige om vort Selskab; det er os saa meget kjærere at have fundet en passende Lejlighed til at kunne gjøre det, som vi haabe, det vil være et Middel til idetmindste ikke at svække Selskabets Kredit.

A. D. Blichfeldt,
Cand. jur.

N. W. Dorph,
Cand. theol. og Alumn. Sem. pædagog.

C. P. Roher,
Cand. theol.

P. T. Hansen,
Cand. theol.

«Den femte Direktør Graulund, Kasserer, har som fraværende ej underskrevet.»[10]

Da Konsistorium saaledes havde faaet at vide, hvad det ønskede, om den nye Forening og dens Formaal, tilskrev det Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler saaledes:[11]

«Af samtlige disse Dokumenter, som herved tilstilles den kgl. Direktion med underdanigst og ærbødigst Anmodning om sammes Tilbagesendelse efter højstbehagelig Afbetjening, kan sees, at Selskabet er en Klub, som paa den i Kabinetsordren af 10. Maj 1780 § 2 befalede Maade har anmeldt sig for Politimesteren i Kjøbenhavn, hvem hans kgl. Majestæt har betroet Opsigten over saadanne Selskaber, og som foregiver at have i Sinde at ville beskjæftige sig med literært Arbejde, ligesom og af Dokumenterne kan erfares, at Grunden til Selskabets Benævnelse er den, at Medlemmerne efter Planen til Selskabet skal være Studerende ved Universitetet. Iøvrigt maa Konsistorium i Anledning af dette Selskab ytre den Formening, at det ikke kan andet end ansee et Selskab af blot unge Studerende for ikke at være nyttigt for Medlemmernes Sæder og akademiske Flid, ligesom det og kan give Anledning til trykkende Om-

kostninger for Personer, der ikke have Formue, og som af falsk Undseelse eller Frygt for Forhaanelse kunne mod deres Villie bringes til at indgaae i et saadant Selskab. Endelig skulde Konsistorium ikke lade ubemærket, at det holder for, at den kgl. Kabinetsordre af 10. Maj 1780 ikke i Henseende til Direktørernes Valg er bleven iagttaget.

Den 12. December 1806.

Underdanigst og ærbødigst

F. L. Bang. *Hurtigkarl.*

J. Wolf.

Dermed var Selskabet eller Foreningen færdig. De Studerende havde endnu ikke en saa stor Modstandskraft, at de turde sætte sig op mod Konsistoriums Ønske. Der maatte først komme en ny Slægt, som havde faaet en bedre Undervisning, og som havde faaet rystet lidt mere af den gamle latinske Skoles Støv af sig. Hvor smaatskaarne ere ikke Konsistoriums Indvendinger? De Studerende udtale udtrykkeligt, at de ville søge andre og bedre Glæder end dem, de kunde hente sig paa Billard- og Spillehuse, men Professorerne i Universitetets Raad holde for, at det vilde skade deres akademiske Flid og deres Sæder, dersom de kom sammen og søgte literær Underholdning. Men naar man veed, at Universitetets Lærere dengang for Størstedelen vare Stokpedanter, som satte Lektielæsning som det Højeste, og som ikke ønskede, at Studenterne skulde lære Andet end, hvad de gav paa deres Forelæsninger, saa falder Forundringen over Modstanden mod det akademiske Selskab bort, ligesom man ogsaa bedre kan forstaa den filistrøse Betragtning om de unge uformuende Studenter, der let mod deres Villie kunde blive tvungne til at gaa ind i Selskabet.

Nogle af de Mænd, der nævnes blandt Selskabets Stiftere og Direktører, ere forøvrigt ganske bekjendte. Der er først *Laurids Kruse,* som allerede dengang var optraadt som Forfatter af Skuespil og Syngespil, og som senere under et mange-

aarigt Ophold i Hamborg blev en frugtbar Oversætter af danske Digteres Værker paa Tydsk. Han havde nogle Aar i Forvejen gjort en Udenlandsrejse til Tyskland, Schweiz og Frankrig, hvad der betød noget Andet end i vore Dage. Dernæst er der den senere som Oldgransker og Historiker bekjendte Dr. med. & phil. *L. S. Vedel Simonsen*, hvis levende Fantasi og romantiske Anlæg saa ofte traadte hindrende ivejen for en ædrueligere Opfattelse af forbigangne Tider, men hvis glødende Kjærlighed til Fædrelandet og dets Fortid ikke overgaas af Nogen. Han havde et Par Aar i Forvejen taget medicinsk Embedsexamen, havde vundet en akademisk Guldmedaille for en medicinsk Opgave og derpaa disputeret for den medicinske Doktorgrad. Endvidere havde han i 1805 og 1806 studeret ved tydske Universiteter. *Niels Vinding Dorph* er ikke mindre bekjendt baade som smagfuld Oversætter af Sophocles' og Æschylus' Tragedier og Aristophanes' Komedier og som et af Ofrene i den usalige Theaterstrid, der rasede dels under J. L. Heibergs Bestyrelse og dels bagefter. Paa den Tid, han underskrev Brevet til Konsistorium, var han theologisk Kandidat og Alumnus paa det da bestaaende pædagogiske Seminarium. Endelig kan nævnes *J. D. Blichfeldt*, som senere blev Assessor i Kjøbenhavns Politiret, og som derefter i mange Aar var Byfoged i Skanderborg. Naar der mellem Stifterne af Selskabet nævnes en Collin, da kan dette naturligvis ikke være Jonas Collin, som i 1806 var Fuldmægtig i Finanskollegiet og gift, men det maa sikkert være *Bernt Collin*, en Normand, der nævnes som Medlem af Studenterkorpset i 1801. Ligbærernes Formand H. C. Graulund, der ikke turde modsætte sig Konsistorium, døde i Begyndelsen af 1808.

Næste Aar samlede Studenterne sig atter til krigersk Færd. Den 12. August 1807 stod Kronprinsens Opfordring til dem opslaaet i Studiegaardens Port, og den 14. August gav c. 800 Møde i Kristiansborg Slots Ridehus, hvor de atter blev inddelte i otte Kompagnier[12]. De Samme, der havde været Officerer i 1801, blev udnævnte paany. Dennegang blev det

blodig Alvor for selve Hovedstaden og dens Beboere. Da Bombardementet begyndte den 2. September om Aftenen Kl. $7^1/_2$, vare de forskjellige Kompagnier fordelte paa Courtinerne mellem Schacks og Gyldenløves, mellem Ahlefeldts og Hahns og mellem Rosenkrantz' og Peuchlers Bastioner. Om Natten mellem 12 og 1 dræbtes omtrent ved Nørreport Studenterne *A. Cold*, *P. C. Holm*, *N. Fischer* og *A. K. Holck*. I de næste Dage ramtes endvidere af Bombestykker og døde *N. Quistgaard* og *M. C. Lyders*. Medens Hovedmassen af Studenterne holdt ud paa Volden Dag og Nat, saalænge Beskydningen varede, havde otte Medlemmer af Korpset det vanskelige og farlige Hverv at sørge for, at de Bomber, der ramte Universitetsbiblioteket paa Trinitatis Kirkeloft, ikke tændte. Dette Hverv opfyldte de fuldtud under Anførsel af Kapitain, Professor *Rahbek*, «som foregik sine Undergivne med det priseligste Mynster paa Nidkjærhed og paa Mod til at udsætte sig for de nedstyrtende Bomber. Derved blev da ogsaa opnaaet, at ingen af de fire Bomber, som slap ned i Bibliotheket, tændte Ild».

Paa Grund af Krigsforholdene, der jo vedvarede lige til 1814, fortsatte Studenterkorpset sine Øvelser hele Aaret ud. Men en krigersk Aand havde nu let forstaaeligt bemægtiget sig den akademiske Verden, og ligesom Begejstringen i 1801 havde bevæget et Par Studenter til at gaa ind som Kadetter paa Søkadetakademiet, saaledes havde Lysten til at komme i Lag med Fjenden samt den dybe Harme over Englændernes Færd faaet ikke mindre end 121 Studenter til fra Midten af November til Udgangen af 1808 at lade sig ansætte som Officerer i Armeen[13], efterat de havde taget den nødvendige Examen.

Den fædrelandske Aand, som to Gange havde faaet de akademiske Borgere til at væbne sig, greb dem atter i de første Dage af Januar 1814. Da de Allieredes Hær havde besat Holsten og det sydlige Slesvig, og da Fortropperne, Tettenborns Kosakker, alt vare naaede til Ribe, kom Sindene i stærk Bevægelse i Kjøbenhavn. Man havde naturligvis ikke dengang Rede paa, hvor vaklende og raadvild Frederik den

Sjette og hans Adjutanter opførte sig, en Optræden, som Overgeneralen for de danske Tropper i Hertugdømmerne, Prins Frederik af Hessen, mærkelig frimodigt havde karakteriseret i et Brev af 2. Januar til sin Svoger Kongen[14]; men man følte, at en skjæbnesvanger Afgjørelse nærmede sig. Studenterne tænkte kun paa at værge Landet mod Fjenderne og at gaa sammen med den jydske Landstorm, naar den skulde forsvare Hus og Hjem mod de vilde Skarer.

Grundtvig, der siden sin Faders Død i Januar 1813 havde boet i Kjøbenhavn som tjenstledig Kapellan, fortæller[15], at en Ven af ham, Jyden Cand. theol. *Chr. Olsen*, den 4. Januar kom op til ham og fortalte, at der var udgaaet en Opfordring til Menigmand i Jylland om at rejse sig, og at to Kammerater, nemlig Stud. theol. *P. L. Ingerslev* og Cand. med. *F. G. Howitz*, havde talt til ham om at følge med, da de og Andre agtede at rejse til Jylland. Grundtvig mente imidlertid, at man enten Intet skulde gjøre eller ogsaa handle med roligt Overlæg, men han gik dog næste Dag med ud paa Frederiks Hospital, hvor Howitz var Kandidat. Her var en Del Studenter forsamlede, og de ivrigste blandt dem fandt, at det var Daarlighed at vente paa et Svar fra Kongen i en saa ligefrem Sag, medens Fjenderne hærgede Landet, men tilsidst gav de dog efter og gik ind paa at oppebie Kongens Tilladelse, ligesom de anmodede Grundtvig om at tale i en større Forsamling. Derefter skrev Grundtvig følgende Seddel:

Brødre!

Studentere ved Kjøbenhavns Højskole!

Dannemarks nuværende Forfatning er sorgelig, dybt maa hver Dannemand bedrøves, men daadløs Sorg er Kvindemærke. Komme hver, som føler gamle Dannemarks Nød! lader os raadslaa om, hvad vi formaa, om ej at gjøre, saa at prøve til Fædrenelandets Frelse!

Samlingen holdes denne Dags Aften Kl. 6 paa Elertsens Collegium.

Tolv unge Mænd underskrev sammen med ham denne Seddel. De vilde opslaa den paa Regensen og Universitetet; men Rektor Professor Thorlacius skrev saaledes paa den: «Da hans Kongelige Majestæt, der forhen 1801 og 1807 selv har foranlediget slig Opfordring, dennegang ikke har anseet saadant Skridt nødvendigt, saa kan jeg ikke uden højere Autoritet tillade denne Opfordrings Bekjendtgørelse paa Studiegaarden eller noget andet af Universitetets offenlige Lokaler.»

Paa Mødet holdt Grundtvig en begejstret Tale i sit ejendommelige Sprog. Han sagde bl. A.: «Derom behøves da ej længere Tale, hvad Landets øjensynlige Nød monne være, og hvad vi skal ville som Danske, men hvad skal, hvad kan vi tænke at gjøre? Det er det store alvorlige Spørgsmaal, vi alle maa gjøre, hver for sig, som vi ville opfordres til i denne Forsamling. Vi vil gaa, vi vil oprejse Folket løfte dets Mod og dele dets Farer, visseligen de Ord ere faa og snart udsagte og udsige Alt, hvad vi kan tænke at gjøre, og er Nogen kaldet til at oprejse Folket, da er det visselig os, som fødtes uden at saae eller pløje eller sanke i Lade, os, der ere som Himlens Fugle og kunne ubundne flyve rundt over Land, hvor vi lyste at synge. Men lad os betænke, om disse Ord og ere saa lette at gjøre, om Landet var frelst, hvis det skete. Vi vil oprejse Folket, men hvorfra og hvormed? Er det kun fra Bænk og Stol og Seng, de Legemer skal oprejses? Vi veed, saalænge det kan rejses, maa det ske paa Sjælens Bud, vi veed, det hjalp kun lidt, om Folket kunde drives flokkevis til Skodborg eller Ejder, som det dreves hist til Kjøge; af de Kroppe blev vist ej et Dannevirke ligesaalidt som hist en Kjøgebugt. Vi veed det, vi har set og hørt og fornummet, at det er Aanden, som sover, og Hjertet, som er faldet, det er dem, som skal vaagnes, dem som skal oprejses. Ja vi kan jo ikke dølge det for os selv, de sove, de sove iblandt os i Tusindtal de Skabninger i Menneskelignelse, som Intet elske uden deres syndige Lyster og de Ting, som forlyste disse, i hvis Øren de Ord: Opofrelse, Fædreland

klinge som tomme Gjenlyde fra Daarers Tider, belees og bespottes i Hjertet, selv naar de bæres paa Tungen.»

Han sluttede sin Tale med at opfordre de Unge til hver for sig at prøve, om de havde den faste Tro og Tillid til den almægtige Gud, at de vilde udgaa, tale, virke, staa og falde i hans Navn. De, der ikke havde saadan Tro og Fred, maatte ikke røre sig, førend han havde vundet dem, «thi foragter han dem, da gaar han til Fordærvelse, og har han dem ikke, da duer ikke han til at oprejse Folket, eller staa paa Farens Dag som en luende, lysende Støtte til Fjendernes Skræk og til Venners Opmuntring; men kan boglærde Mænd ej saaledes staa, da have de Intet at gjøre i Vaabengny.» De Studenter, der vare enige med ham om det Sindelag, som burde besjæle «Fædrelandets Hjælpere», vilde han bede om at samles med ham igjen næste Aften.

Nu optraadte Stud. jur. *Fritz Thomsen*, der nogle Dage senere blev juridisk Kandidat (død 1859 som Højesteretsassessor). Han mente, at der nok kunde udrettes en Del uden den rene Tro paa Gud, som Grundtvig krævede, og som var sjælden i disse Tider. Efter hans Anskuelse burde Studenterne gaa med som Korps og især virke ved deres fysiske Kraft. Det Samme mente *Gustav Dichmann*, idet han dog var enig med Grundtvig i, at Studenterne burde have Tro paa Gud. Grundtvig blev imidlertid meget vred og brugte skarpe Ord, idet kan dadlede al Tale om fysisk Kraft, som Studenterne mindst burde tale om, og erklærede, at hvis det var den almindelige Stemning, da var det ude med Danmark. Han sluttede med disse Ord: «Min Sjæl er ej i Eders Raad og mit Hjærte ej i Eders Forsamling.»

Peder Hjort, som dengang var lutter Fyr og Flamme, og som spillede en Rolle i alle Studenterbevægelser, fortæller om disse Begivenheder saaledes:[16] «En Dag vare vi Flere samlede i Uniform; den liden i sine Anskuelser faste Fritz Thomsen opfordrede da til at forlange af Kongen, at vi hans «Livkorps» skulde tillades at komme med i Krigen som et godt Exempel

for Alle og som Pligt mod Forgængernes Minde. Enkelte vare som ude af sig selv, og En huggede i den store gammeldags Kakkelovn med Sablen, saa Gnisterne stod om i Stuen; en kraftig Jyde holdt Vredestaler over den Skjæbne, der kunde være overgaaet hans stakkels Søstre iblandt russiske Barbarer o. lign. Alle mødte da paa Ehlers Kollegium flere Dage i Træk.»

Efterat Hjort derpaa har omtalt det første Møde, fortsætter han: «Thomsen vilde saa gjerne Enighed i Studenterbestræbelsen — og Hr. Kapellanen skulde ogsaa forsaavidt ladet Studentermassen staa forrest, thi Spørgsmaalet var verdsligt og ikke gudeligt — hvorfor jeg fulgte ham næste Formiddag op til Grundtvig, men denne stak Thomsen i Sikkerhed, og som vi stod midt i det, kom desuden Generalmarschen forbi (Grundtvig boede dengang overfor Holmens Kirke), en 16—18 larmende Trommer; jeg løb ned for at høre, hvad det var, og kom op med den Besked, at der kom svenske Batailloner ude paa Isen (i Øresund); saa maatte vi to da hjem i en Fart og armere os for at stille, og saa var al Forhandling afbrudt.»

I «Helligtrekongerlyset» omtales dette Møde med Hjort og Thomsen.[17] Da de opfordrede ham til at virke for, at Alle, som havde Lyst til at tjene Fædrelandet, skulde se at enes, svarede han dem, at han ikke alene saa paa den udvortes Gjerning, men at Sindelaget for ham var det Egenlige. «De viste mig da ogsaa et Brev til Hans Kongelige Majestæt, som Nogle havde undertegnet, hvori der stod blandt Andet det smukke Sprog, som Tidens Kløgt har udklækket, at naar et Folk kun har den bestemte Villie ej at undertvinges, da kunde heller Ingen undertvinge det. Dette Brev skulde være en *Formula concordiæ*, men vel maatte jeg flux erklære, at Intet kunde formaa mig til at underskrive slig daarlig, bespottelig Tale; de bad mig da gjøre et Udkast til et andet Brev, det lovede og holdt jeg. End beklagede de sig over, at jeg haardelig havde sagt, der kun var saa faa, som troede paa et Forsyn, da der dog var saa mange theologiske Studenter. Dertil kunde

jeg kun svare, at det skulde oprigtig glæde mig, hvis jeg havde Uret deri, men jeg troede mig vis paa det Modsatte.»

Efterat Grundtvig endnu havde holdt et Par Møder med sine Meningsfæller, blev de endelig enige om at sende Kongen et Brev, i hvilket Underskriverne bl. A. udtale: «Vi mene, at naar Opbuddet sker, da var det bedst, at de, som følte Kald til at tale til Folket, skulde, helst som Præster, drage omkring, tale Guds og Kongens Ord og siden følge Hæren. De Øvrige derimod tro vi duelige til at fordeles i Bondehæren som Underbefalingsmænd, der ved Lydighed, Mod og Standhaftighed kunde lyse i den snevrere Kreds og saa at sige bære Hæren til Sejr.»

Denne Henvendelse til Kongen underskrev 43 akademiske Borgere, men Medlemmerne af Studenterkorpset indsendte ligeledes deres Andragende om at komme med i Krigen. Det skete naturligvis ad tjenstlig Vej gennem Korpsets Chef Overhofmarschal Hauch. Grundtvig gik til Statsministeren Grev Joachim Godske Moltke og bad om, at Brevet gennem hans Haand maatte gaa til Kongen, men Ministeren henviste «med stor Artighed» Grundtvig og hans Ledsager Cand. theol. *Chr. Olsen* til Studenternes Foresatte, hvorfor de gik til Hauch, «skjøndt en Del af os ej hørte til Livkorpset».

Iblandt de 43 Studerende, der fulgte Grundtvig, træffe vi adskillige, der senere fik ansete Navne, men kun en eneste af de Mænd, der senere maa regnes til Grundtvigs kirkelige Venner. De ældste af disse laa nemlig paa en enkelt Undtagelse nær endnu i Vuggen eller havde ikke begyndt at læse. Først og fremmest finde vi blandt Underskriverne Stud. theol. *Poul Martin Møller*, som fire Aar senere sendte Grundtvig sit Himmelbrev, hans Ven Stud. theol. *N. B. Søtoft*, der ikke længe efter udgav et Bind romantiske Digte, og som i Tyverne og Trediverne skrev nu længst forglemte fædrelandske Skuespil og Sørgespil, dernæst *Gustav Dichmann*, senere Rektor paa Herlufsholm, og Broderen *Vilhelm Rudolph*, død som Præst; der var endvidere Stud. philol. *P. D. Bruun*, først Assessor i

Viborg og senere i Højesteret, som var med til at give vort parlementariske Liv faste Former dels som mangeaarig Præsident for Stænderforsamlingen i Viborg og dels som Formand i Landsthinget i de fleste Samlinger mellem 1849 og 63, der var Cand. jur. *N. M. Spandet*, senere Assessor i Hof- og Stadsretten, som i 1826 paadrog sig en Tilkjendegivelse af Kongens Misfornøjelse med hans Deltagelse i Striden mellem Grundtvig og H. N. Clausen, og som i 1850 som Medlem af Folkethinget fremkaldte en Storm ved sit vidtomfattende Lovforslag om Troesfrihed; der var endelig Cand. theol. *N. Fogtmann*, hvem Ingen senere skal beskylde for nogetsomhelst Maskepi med Grundtvig, en snusfornuftig og satirisk anlagt Mand, der i de Breve, han som Lektor i Sorø og senere som Biskop i Ribe og Aalborg skrev til sin Ven P. Hjort, har leveret en meget fyldig Samling af alle de Skumlerier, der i de Tider løb rundt mellem Mand og Mand. Til Slutningen var der en Del, der senere blev brave Præster og Læger, men som ikke kjendtes ud over de Egne, hvor de virkede.

Frederik den Sjette, der den 7de Januar alt havde sendt Bud til det fjendtlige Hovedkvarter om, at han var villig til at afstaa Norge, havde saaledes ikke Brug for Studenternes patriotiske Tilbud, men, at deres Handlemaade i høj Grad havde glædet ham, derom bærer følgende Skrivelse[18] til Overhofmarschal Hauch Vidne:

«Vi have med sand Tilfredshed modtaget din allerunderdanigste Skrivelse af 8de denne Maaned, hvorved du som Chef for vort Livkorps har forelagt os tvende fra en Del af Korpsets Medlemmer indgivne allerunderdanigste Ansøgninger, hvori de tilbyde sig at medvirke til Landets Forsvar, hvor og hvorledes deres Kræfter bedst kunne benyttes, og at behandles samt underholdes som simple Soldater for ved deres Exempel at bidrage til at vække de Følelser hos Nationen, som kunne fremvirke Statens Redning.

«Vi erkjende med landsfaderlig Velbehag dette Tilbud, der

vidner om den sandeste Hengivenhed for os og Fædrelandet, og vi ville, at du bevidner Korpsets Medlemmer, der have indgivet forommeldte Ansøgninger, vor allernaadigste Tilfredshed med Tilføjende, at vi med Glæde ville benytte os af disse brave Studerendes gode Villie, naar Omstændighederne skulde udfordre det, men aldrig glemme de Følelser, de ved denne Lejlighed have lagt for Dagen.

Hovedkvarteret Hindsgavl, den 11te Januar 1814.

Frederik R.»

Saaledes svarede Kongen under Eet paa begge Andragender. P. Hjort siger,[19] at Grundtvig skal være bleven smækvred over, at han og «hans Prædikanter» ikke fik særlig Besked, men Grundtvig kunde endnu tyve Aar senere ikke glemme[20] «de højtidelige Aftener i Kredsen af Ungersvende med Sind til det store Offer paa Fædrelandets Alter».

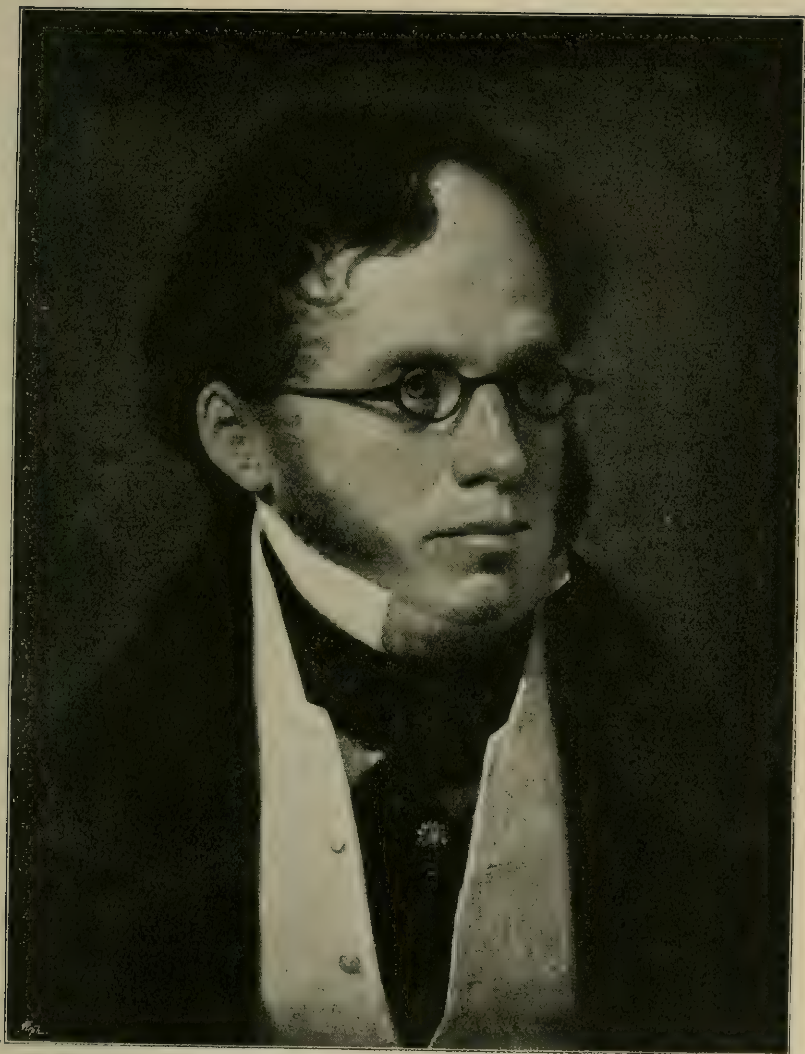
II.

Efterat det ved Freden i Kiel var slaaet fast, at Frederik VI endelig havde skilt sin Skjæbne fra Napoleons, fik Landet Fred, men den syvaarige Krig havde gjort det af med den tidligere Velstand, og da nu hertil kom, at det almindelige Prisfald paa alle Landbrugets Frembringelser, som snart efter begyndte, nødte Befolkningen til at indskrænke sig paa enhver Maade, saa kan man forstaa, at de mere klartskuende Mænd saa Fremtiden imøde med stor Bekymring. Bønderne, der dengang stod sig bedst, fordi deres Forbrug fordetmeste ikke gik ud over, hvad deres Gaarde frembragte, vare endnu ikke komne saa vidt, at de havde anden Mening end den, at Kongen var deres Fader, og at Alt, hvad han gjorde, var saare godt, men for Godsejere og Proprietærer, som maatte betale de kongelige Skatter, deres Fæstebønder ikke kunde udrede, begyndte der snart en fortvivlet Kamp for Tilværelsen, der for Mangfoldiges Vedkommende endte med, at de maatte gaa fra Gaardene og overlade det til Statskassen og Pantekreditorerne at slaas om Stumperne.

Kjøbstadborgerne vare ligeledes forarmede og levede et stille vegeterende Liv uden aandeligt Indhold, men naar «Han selv» paa sine Rejser omkring i Provinserne kom til deres By for at se paa Havnen, Toldkammeret, Skolerne og Arresterne, som han gjennemgik med lige stor Interesse, saa modtog de

ham med frydefulde Raab og med en Jubel, der kom fra Hjertet, og saa mente de, at han var den bedste af alle Konger, og at de selv havde det saa godt som ingen andre Mennesker paa Jorden. Kjøbenhavnerne vare ikke mindre loyale og tilfredse baade med Regeringen og med sig selv. Vel havde fædrelandssindede Mænd af de dannede Klasser vovet at mene, at Krigsførelsen i 1813 og 14 var uden Plan, og de havde ogsaa talt herom, naar de kom sammen, men da Kongen næste Aar vendte hjem fra Wienerkongressen, hvor han, som man troede, havde frelst Danmark, og hvor han ovenikjøbet efter Sigende havde givet aandrige Svar, saa modtog man ham med Begejstring og var glad ved at have ham indenfor Voldene igjen. Der skulde gaa adskillige Aar, før Nogen for Alvor vovede at gjøre Indvendinger mod Regjeringssystemets Fortræffelighed, omend fremragende Mænd, der stod Kongen nær, og hvem Ingen kunde mistænke for oprørske Tendenser, i Breve og Udtalelser ikke veg tilbage for en skarp Kritik.[1]

Da der ikke var nogen anden Stand, der kunde repræsentere den offenlige Mening, eller som kunde føre an paa de Omraader, hvor det var tilladt at have en Mening, tilfaldt denne Rolle naturligt den lærde Stand, som man dengang kaldte den. Professorer, Studenter og Embedsmænd, disse Sidste dog kun, naar de ikke vare komne for højt op paa Rangstigen, dannede en lille Stat i Staten og stod for en stor Del udenfor social Berøring med den øvrige Befolkning. Den, der engang var bleven Student, følte sig som staaende over andre Dødelige, selv om hans Kaar end vare nok saa smaa, og naar han først havde faaet Embedsexamen, mente han, at det var Statens ubetingede Pligt at forsørge ham med et Embede. Kravene steg, da de Studenter, der nu tog Examen artium, vare langt bedre forberedte end tidligere og i Gjennemsnit modtageligere for aandelig Paavirkning. De mere Begavede havde lært at indse, at det ikke var tilstrækkeligt at skynde sig med at tage juridisk eller theologisk Embedsexamen, men at der ved Siden heraf stilledes andre Krav til dem, naar de

CHRISTIAN WINTHER

i hans 34te Aar.

(Malet i Rom 1830 af Blunck)

vilde gjælde for at være Folkets rette Vejledere. Den nyere tydske Filosofi, saaledes som Fichte og Schelling docerede den, fandt begejstrede Tilhængere i den studerende Ungdom, hvorom Biografier af senere bekjendte Mænd bære Vidne, ligesom ogsaa den skjønne Literatur efter Oehlenschlägers Fremtræden fandt flere og flere i højeste Grad interesserede Læsere og Beundrere.

Endvidere gik det lidt efter lidt op for Studenterne, at de ikke havde levet et rigtigt Studenterliv, naar de ikke gjorde Andet end sidde paa deres Kamre og læse og saa i deres Fritid søgte Billardhuse eller almindelige Værtshuse, men at der var en anden og bedre aandelig Forædling at søge. De behøvede kun at bukke sig for at finde dette Guld, nemlig det Udbytte, de vandt ved Omgang med hverandre, ved Drøftelse af de Spørgsmaal, der laa dem paa Sinde, ved Disputer om de Problemer, som Literaturen for Øjeblikket havde bragt frem, og ved Samtaler om Stykker, der opførtes paa det kongelige Theater. Først dannede der sig mindre Kredse af Studenter, der havde gaaet i Skole sammen, saa optoges ligesindede Kammerater fra andre Skoler, og dernæst knyttede de mindre Kredse sig sammen i større, indtil de tilsidst alle sluttede sig sammen i en eneste stor Forening, der derefter blev Bæreren for alt dansk Studenterliv i over 60 Aar.

Men før dette skete, havde Studenterne endnu lært en Ting til, nemlig at føle sig som unge Mennesker, der glæde sig ved Tilværelsen og glæde sig netop, fordi de ere unge. De lærte at gaa ud i Mark og Skov syngende Arm i Arm, undertiden mere sentimentalt, end vi nu synes om. Men i ethvert Tilfælde følte de Livsglæde, og de istemte ikke mere de gamle Viser om, at Alt vilde være saare godt, naar den kølige Grav snart dækkede dem, saaledes som det var Mode i Aarhundredets Begyndelse. Dengang digtede unge Mænd Sange, om hvilke man nu skulde tro, at de vare skrevne af vemodige Oldinge, hvis eneste Trøst var, at der fandtes Fred under den sorte Muld. Studenterne lærte nu at forstaa, at de i en anden

Betydning af Ordet end den, hvori det hidtil var taget, vare en privilegeret Stand, forsaavidt det kun var forundt dem i Ungdomsaarene frie som Fuglene under Himlen at sanke aandelig Føde og at hæve sig til en højere Betragtning af Livet end den gængse spidsborgerlige, der kun spørger om umiddelbar materiel Fordel. Det var dette Syn paa Tilværelsen, der opfyldte den Kreds, som i Aarene 1815—20 førte an blandt Studenterne, og hvis Tolk Christian Winther var, naar han sang:

«Herrer vi ere i Aandernes Rige
Vi er den Stamme, som evig skal staa.»

Før vi imidlertid gaae over til at meddele, hvorledes det gik til, at den Forening, hvis Historie vi her have taget os for at skrive, blev stiftet, skulle vi endnu kaste et Blik paa, hvorledes Udviklingen gik for sig i det Enkelte.

Da det[1] nye Universitet i Kristiania, det saakaldte Frederiksuniversitet, blev stiftet, blev blandt Andre de to Professorer ved Kjøbenhavns Højskole, Filosofen *Niels Treschow* og Filologen *Georg Sverdrup*, begge fødte Normænd, ansatte ved dette. Deres Tilhørere enedes nu om at sige dem Tak for, hvad de havde været for dem. For det Første lod de slaa en Medaille i Guld med Treschows Billede, og dernæst lod de baade hans og Sverdrups Billede stikke i Kobber. Det blev imidlertid ikke derved. Peder Hjort, som her ligesom ved saa mange andre Lejligheder var Manden for det Hele, og som var ligesaa rask tilbens, som han var det i Munden, fortæller herom:[2]

«Vi foranstaltede endelig en simpel passende Afskedshøjtidelighed, hvortil Frimurerlogen udlaante sit Lokale. Den Forsamling paa det store Auditorium øverst oppe paa Ehlers Kollegium, som tog Beslutning herom, var efter lang Tid det første almindelige Studentermøde, og den Sag vakte en Del Livlighed. Nogle fandt en Fest som den foreslaaede for vanskelig at udføre med Held, Andre for triviel; En, som siden blev Missionær, foreslog, at Afskeden skulde bestaa i, at vi stod i to Rader paa Landevejen, naar de kjørte, saa skulde «vore blege Ansigter male

den Sorg, vi bare i Hjertet.» Tilsidst stemtes *per seditionem in partes*, og en betydelig Pluralitet erklærede sig for Festen. Jeg gjorde ved denne Lejlighed *J. L. Heiberg*s Bekjendtskab paa en smuk Maade. Jeg forestod Afstemningen og begik nu den Fejl, ivrig som jeg var, at sige en Slags Vittighed om Mindretallet, hvis Plads var om Kathedret; jeg slap ufortjent for Paatale paa Stedet. Men næste Morgen indtraadte en pæn slank, meget rødmusset Student hos mig og spurgte høfligt, om jeg ogsaa idag fandt det passende at tiltale saaledes dem, hvis Mening afveg fra min. Hans elegante Humanitet slog mig af Marken øjeblikkelig, og jeg var glad ved at slippe med at indrømme min Uret og ytre min Fornøjelse over at gjøre hans behagelige Bekjendtskab. Ogsaa med Ingemann blev jeg dengang bekjendt, da jeg var hos ham for, som det hed i Ewalds Tid, «at bestille Kantaten» til Festen, hvilket han strax med sin ejendommelige Hjertelighed tilsagde os. Ligeledes kom jeg derved i Berøring med *Rudolph Bay*, som overtog at komponere Musikken dertil, da det blev, jeg husker ikke, om Vand eller Vind, med et Løfte af en af min Ven Pingels Kammerater. Da nu ogsaa Taleren var theologisk Kandidat, nemlig Normanden *Bonnevie*, Lieutenant under de Krigsaar i et af Livregimenterne, saa var det lutter Studenter, som udførte Festen. Med straalende Glæde overrakte jeg den sølvverlokkede Olding et smagfuldt Exemplar af Kantaten, da jeg førte ham til Højsædet; med bankende Hjerte over min øjeblikkelige Uundværlighed gav jeg paa det aftalte Sted Tegn til det dundrende Hurra, som tilsidst rystede Salen. Ogsaa her havde min tidlig vaagnende kritiske Sans nær bragt mig Ubehageligheder. Talen var nemlig svulstig, og jeg dyede mig ikke med at spøge over Hyperboler som f. Ex., «at Treschows Ry gjenlød fra Moskau indtil Lissabon,» spørgende, om maaske Hr. Lieutenanten havde tænkt paa Moskaus nysforefaldne Brand eller Wellingtons Kamp for Linierne ved Talavera, hvilket dennes norske Venner tog ilde op.»

Hjort slutter med at fortælle, at da Professorerne endelig rejste, satte han og hans Ven Fritz Thomsen sig i Spidsen for at arrangere en Afskedsfrokost i Værtshuset «Amsterdam» nord for Hørsholm, i hvilken ca. 25 af Kammeraterne deltog, «og her kom tilsidst de tilstedeværende Studenter til at staa i to Rader paa Landevejen, men snarere med vinrøde end med sorgblege Aasyn».

Studenterne fandt ogsaa hinanden, naar det gjaldt om at optræde som Smagens Vogtere. Det kongelige Theaters Bestyrelse lod netop i disse Aaringer opføre Stykker, der vare rene Haandværks-Frembringelser, blottede for enhver Gnist af Poesi og ofte fulde af Platheder og de smagløseste Tirader. Overskous Theaterhistorie frembyder Exempler nok herpaa. Den flittige, men utrolig flove og arrogante «Digter» og Theateroversætter N. T. Bruun havde ladet opføre en saakaldt Komedie i fem Akter ved Navn «Betlerpigen». Den gik første Gang den 31te Marts 1815, men før den blev opført anden Gang, var dens Skjæbne alt beseglet, idet Medlemmerne af den Studenterkreds, der gav Tonen an, og som var opdraget i den Oehlenschlägerske Skole, besluttede, at der skulde være Ende paa Legen. De kom sammen hos Regensens Spisevært Hartmann, der boede under Kirken, den nuværende Læsesal, og fordelte Rollerne mellem sig. Poul Møller, Søtoft, Gustav Dichmann, P. Hjort og flere af Vennerne peb lige strax, da Betlerpigen kom ind i første Akt, og de gjorde det saa grundigt, at Spillet hørte op, og Tæppet gik ned, hvormed Stykket blev skrinlagt for bestandig[3]. Hjort tilføjer: «Min aandrige Bedstemoder, den berømte Roses Datter, var i lang Tid vred over Bruuns plumpe, platte Pludren og forsynede mig med en Elfenbens Tandstikker fra Christian VII's Hoftid, i hvis ene Ende var en Pibe, hvis skjærende Lyd overtraf alle de andres. Det var, som Ewald siger, «en bitte Pibe», men den skingrede ganske overlydt.»

Næste Aar gik det løs igjen, og det var atter N. T. Bruun, der maatte holde for. Den 3die April 1816 opførtes et

af ham forfattet Syngestykke, «Tre Galninger», hvortil Schall havde sat Musik, og hvori C. N. Rosenkilde havde sin Debut som Tenorsanger. Ved tredie Forestilling brød Stormen løs, men nu havde Politiet taget sine Forholdsregler. Civilklædte Betjente havde blandet sig mellem Publikum i Parterret og anholdt flere Studenter, hvoriblandt Stud. theol. *L. Obel*, der senere blev en af Studenterforeningens tidligste Seniorer. De maatte tilbringe Natten i Arresten blandt Tyve og lignende Folk og blev næste Dag førte frem for ingen Ringere end Præsidenten for det kongelige danske Kancelli, Geheimestatsminister *Kaas*, der sikkert har givet dem deres Bekomst, da han just ikke var bekjendt for sin Blidhed[4].

Den 19de Januar 1818 maatte Frederik Høegh-Guldbergs flove Lystspil «Aften er ikke Morgen lig» strække Hals. Provst Frederik Schmidt, der efter at have været Eidsvoldsmand var bleven kjed af Forholdene i Norge, aflagde den 20de Besøg hos Oehlenschläger, som Dagen i Forvejen havde været paa Komedie. Denne fortalte da, at «Justitsministeren (Kaas) og Politidirektøren (Hvidberg) havde, da Pibningen varede dem for længe, begivet sig i Parterret og den Første paabudt Tavshed; men da Fløjtemusikken desuagtet fortsattes, havde han spurgt om man peb af ham, og tilføjet, at han snart skulde lære dem *mores*, hvorpaa han lod Vagten rykke ind og fordrive de Pibende af Thalias Tempel. . . . Nogle dadle Kaas for overdreven Embedsiver, Andre forsvare ham paa Grund af, at Uordenen i Parterret, der endog skal være gaaet til Slagsmaal, hindrede Udførelsen af Balletten, og at han altsaa var berettiget til at paabyde Stilhed og tilvejebringe denne med Magt, da Forestillinger ej frugtede[5].» Guldberg havde en mægtig Protektion, da han 1803—10 havde været Lærer for Prinsesse Caroline, som skal have bedt Kaas om at yde ham sin Bistand.

End ikke fremmede Syngestykker undgik den Skjæbne at blive udpebne. I November 1819 opførtes første Gang «Den lille Rødhætte» af Boyeldieu. Dels var man vred over, at Kapelmester Siboni beskyttede den nyere franske og italienske

Musik, og dels havde Rahbek ved et Studentergilde udtalt, at det var det kongelige Theater uværdigt at opføre et Stykke med et saa uanstændigt Indhold som dette, en Ytring, der vidnede om, hvor liden Indflydelse han havde som Direktør, og hvor udisciplineret han var. Han havde jo som bekjendt hele sit Liv igjennem holdt paa de dydige Stykker, og fra sin tidligste Ungdom havde han indtil Kjedsommelighed hævdet, at Ingen kunde være en dygtig Skuespiller, medmindre han var dydig. Ved den anden Forestilling den 2den November peb Studenterne, og de blev ved dermed indtil den sjette, uagtet der opstod Slagsmaal i Parterret, og flere af dem led den Tort, at Modstanderne kastede dem ud, og uagtet Politidirektør *Hvidberg* i egen Person fra Scenen formanede Publikum til at forholde sig roligt.[6] Man havde nu engang ingen Respekt for ham, efterat han under Optøjerne mod Jøderne samme Aar ikke havde viist sig sin Post voxen. J. P. Mynster mente, at det var den liden Agtelse, Politiet nød, der fristede urolige Hoveder til at drive Gjæk med det.

«For nærværende Tid,» skriver han den 6te December til sin Ven P. O. Brøndsted, «grasserer Uvornheden paa Theatret, hvor man først fik i Sinde at udpibe «Le Chaperon rouge», som vel sagtens ikke er et meget opbyggeligt Stykke, men dog vel heller ikke usædeligere end mange andre. Istedetfor at lade dette Stykke gaa sin egen Gang forsøgte man mange Kunster for at holde det; blandt Andet lod man Politidirektøren komme frem og i Kongens Navn paabyde Tavshed. Dette havde naturligvis den Virkning, at Piberne, som første Gang kun vare faa, næste Gang blev mange, og at Publikum, da Stykket atter var annonceret, morede sig med at vente en Contra-Plakat: at Stykket ikke kunde gives »formedelst Politidirektørens megen Hæshed[7]».

End ikke Theatret paa Vesterbro slap for de unge Akademikeres Censur. I Vinteren 1816—17 gav et tydsk Skuespillerselskab Forestillinger her, der spottede den sunde Fornuft, idet Stykkerne i Svulst og Hastemthed næppe stod tilbage for dem, Holberg rettede sine Angreb mod. Her paatog blandt

Andet den ganske unge Student *N. L. Høyen* sig sammen med en Del Kammerater at redde den truede Smag. Skaren mødte mandstærk i Theatret og peb af Hjertets Lyst, men saa greb Politiet ind og bragte Studenterne paa Hovedvagten. Imidlertid havde Høyen ingen videre Meen heraf, idet Skuespiller Frydendahl, der kjendte ham personlig og godt kunde lide ham, imponerede den vagthavende Officer saaledes, at han lod sin Fange løbe.[8] At Bournonville ikke synes om Udpibninger, kan man saa godt forstaa, og naar han klager over, at «Examen artiums nylig afmønstrede Rekrutter«, opkastede sig til at være Smagens Vogtere, da har han naturligvis Ret i, at disse ikke ere de paalideligste Dommere, fordi deres Smag endnu ikke er udviklet og deres Erfaring ringe, og fordi de let ere tilbøjelige til at lystre en Parole, naar denne udstedes i Idealitetens Navn, men han har Uret i at betegne Udpibningerne paa den Tid, der her er Tale om, som »barbariske Standretsdomme«[9]. Det kongelige Theater efterkom jo i Reglen disse Domme, selv om Minister og Politi paa deres Maade søgte at retlede de Herrer Protestanter.

Kom Studenterne saaledes undertiden til i Theatret at støde sammen med Ordenens Opretholdere, saa optraadte de i Fællesskab med Politiet, dengang da Pøbelen i Kjøbenhavn i September 1819 gav sig til at slaa Ruderne ud hos velhavende jødiske Kjøbmænd og mishandle jødiske Medborgere. Som loyale Undersaatter meldte Medlemmerne af Studenterkorpset sig strax, da Soldaterne fik Ordre til at holde Orden paa Gaderne og anholde Urostifterne. Der var dengang Tale om, at Jødefejden delvis blev sat i Scene af Folk, der vilde demonstrere mod Regeringen, som havde indladt sig med jødiske Banquiers, og vist er det, at flere Studenter troede herpaa, men saa meget ivrigere maatte de netop blive for at komme Frederik VI til Hjælp mod dem »der forstyrre den indvortes Fred og Sikkerhed, som det er Kongens Villie, at alle Hans Undersaatter uden Hensyn til Religionsbekjendelse bør nyde[10]». Man fortalte jo endog, at der var bleven raabt «Jødekonge» efter Frederik. Studenterkorpsets Medlemmer

patrouillerede derpaa om Natten paa Gaderne, indtil Optøjerne foreløbig hørte op.

Mærkelig nok kom det i disse Dage til et Sammenstød mellem Soldater og Studenter, altsaa imellem Ordenens Opretholdere indbyrdes. En Lieutenant, der med en Patrouille drog igjennem Store Kanniketræde, men som ikke traf paa Pøbel, angreb udenvidere nogle Studenter, som stod udenfor Regensens Port rygende deres Piber. Med fældet Bajonet forfulgte han dem ind i Regensgaarden, fordi han ikke vilde finde sig i, at de stod og sammensvor sig paa Gaden, og et Par af dem blev saarede. Nu blev der for Alvor Ophidselse i den gamle Gaard, og øjeblikkelig blev der sendt en Deputation i Uniform til Studenterkorpsets Chef Oberst Lorentz, men han mente ikke at kunne gjøre Noget ved Sagen. Derimod hjalp en Klage fra Regensprovsten *Rasmus Nyerup* til Politidirektøren. Den iltre Lieutenant blev stillet for en Krigsret og dømt til Arrest.[11]

Mynster giver Studenterne Attest for, at de under Jødeurolighederne opførte sig exemplarisk, og han bevidner, at Kongen derfor sagde til dem, at han aldrig skulde glemme deres Forhold ved denne Lejlighed.[12] Det var netop de samme Ord, han brugte til dem, da han i 1814 takkede dem, fordi de tilbød deres Hjælp i Kampen mod Landets Fjender.

Den Kreds af Studenter, der i disse Aaringer i alt Fald indtil 1817 sluttede sig om Poul Møller, havde allerede paa en Maade dannet en Studenterforening i mindre Stil. De havde den Fordel, at de alle kjendte hverandre og holdt af hverandre, at deres Anskuelser med Hensyn til Poesi ikke vare meget forskjellige, og at de ikke alle dyrkede samme Videnskabsfag, saa at de havde Noget at meddele, naar de kom sammen. Der fandtes iblandt disse Studenter nogle, der bevægede sig højt oppe paa Abstraktionens Højder, og andre, der holdt sig nede ved Jorden og gav sig af med de reale Videnskaber, der var nogle, som skrev Vers, saaledes som unge Mennesker gjøre i en vis Periode af deres Liv, fordi de nødvendigvis maa besynge deres Elskede, eller fordi de følge Kammeraters Ex-

empel, og der var igjen andre, som digtede, fordi de vare Digtere, som havde Noget at sige deres Samtid, og som nu høre til vore klassiske Forfattere. Saa var der igjen nogle, der havde faaet den Gave, at de kunde øve Kritik baade paa deres Venners og paa Andres literære Frembringelser, en Gave, det ikke altid er saa rart at være født med, fordi den bringer Vedkommende mange Ubehageligheder; men der var ogsaa andre, der fandt, at deres Venner og disses aandelige Børn netop vare saaledes, som de burde være, og som derfor vare de allerlykkeligste. Men hvad der var fælles for dem Alle, det var, at de følte sig som unge Mennesker med Øjet opladt for alt det Skjønne i Tilværelsen, og at de ikke hørte til den sørgelige Klasse af Mennesker, som Eftertiden har døbt med Navnet Alvorsmænd, et Ord, der er saa inkommensurabelt med det at være Student som vel muligt. De mente ikke, at de vare kaldede til strax at raade Livets Gaader og at lade haant om dets lyse Sider. Nej, det var netop Særkjendet for *Poul Møller* og hans Omgangsvenner, at de muntrede sig, at de spøgte og lo, at de sang deres Viser ved Punschebollen, naar Lejlighed dertil gaves, at de drak Dus, og at de ikke blev vrede paa hverandre, naar de ikke just brugte de sædvanlige pæne Former, men ofte benyttede Talemaader og Udtryk, som ere saa velgjørende, fordi de komme lige fra Hjertet, og fordi de vidne om, at der bestaar den rette Tillid mellem Giver og Modtager. *Poul Møller*'s Breve vrimle af Exempler herpaa.

Naar vi nu nævne Navnene paa en Del af disse unge Mænd, maa vi samtidig gjøre opmærksom paa, at de vel ikke alle plejede Omgang, men at dog saa Meget er sikkert, at de alle kom sammen med *Poul Møller* i kortere eller længere Tid. Vi have allerede oftere omtalt *Peder Hjort,* dengang en ivrig Disputator, udrustet med en skarp kritisk Sans og med Lyst til at bruge sit Pund. Han blev Baggesens mest energiske Angriber, ja han bed sig ligefrem fast i ham og slap ham ikke, uagtet Hof- og Stadsretten maatte optræde i det store Spektakelstykke,

han opførte, da han beskyldte Selines og mange andre Damers Tilbeder for at have begaaet et literært Ran. Endnu i sin høje Alderdom glædede han sig over de 12 Paragrafer, han udstedte mod Baggesen, og fandt, at han havde set rigtigt i Meget. Hans urolige Sind og hans Lyst til at give sit Besyv med i alle Sporgsmaal førte ham, længe efter at næsten alle hans Samtidige vare døde, og efter at nye Slægter vare komne til at raade i Danmark, ind i politiske Stridigheder med de nationalliberale Blade, der ikke tog med Lempe paa ham, hvad han forresten heller ikke gjorde paa dem. Men han maa have været meget vækkende i sin Omgang i det andet Decennium af dette Aarhundrede.

Niels Bygum Krarup, der var af en rolig og sat Karakter, «studerede Filologi med en Gammelmands Alvor»[13] og var alt som Student forudbestemt til at være Skolemand og Rektor, det mente Kammeraterne i alt Fald, og han blev da ogsaa senere Bestyrer for Borgerdydskolen i Kjøbenhavn, hvor han i 1829 dimitterede flere af de Mænd, der kom til at spille en betydelig Rolle i Danmarks politiske Liv. Hans Fætter og Svoger var *N. C. Møhl,* «din fortræffelige, gesvindte, lyslokkede Fætter», som Poul Møller skrev fra Espe. Han var en romantisk Natur, der en Tid lang sværmede for det tydske Studentervæsen. Henrik Krøyer, der i Almindelighed ser noget mørkt paa Tilværelsen, siger om Møhl: «Han var en velbegavet, flittig og ordenlig Student og vidste ved et behageligt Væsen at vinde sine Foresattes Gunst. Men han var tillige melankolsk og grublende og havde for tidlig følt Livets Tomhed.» Dette kan i ethvert Tilfælde kun gjælde om ham i den sidste Del af hans Liv; paa den Tid, her er Tale om, var han endnu en glad ung Student, fordringsløs og vennesæl. I hans Faders Hus samledes dengang hver Søndag flere Medlemmer af Kredsen, og her sværmede man for Tieck, Novalis og andre tydske Romantikere, der «hævedes som Halvguder til Skyerne».

Iblandt dem der kom i det Møhl'ske Hus var ogsaa daværende Stud. theol. *A. G. Rudelbach,* der saa gammel-

agtig ud, skjønt han var født 1792. Thiele kalder ham «ein alter, bemooster Bursch». Fra sin Skoletid var han umaadelig belæst, som Student kunde han stikke alle Andre i den Kunst at citere, der i de Tider holdtes højt i Ære, og hans overordentlig rummelige Hukommelse satte ham i Stand til sikkert at gjemme paa Alt, hvad han havde læst. Da han tilmed var i Besiddelse af Evne til at fremstille, hvad han vidste, paa en livlig Maade, var han ubetalelig under de lærde Samtaler, naar han blot kunde begrænse sig, hvilket ofte faldt ham lidt vanskeligt. Skjønt han i sit senere Liv baade her og i Tydskland udkæmpede mangen theologisk Strid, blev hans videnskabelige Indflydelse ikke stor.

Til Kredsen hørte endvidere *Vilhelm Rudolph* og *Gustav Adolph Dichmann*. Den Første var dengang theologisk Kandidat og Lærer ved Borgerdydskolen i Kjøbenhavn; han blev siden Præst og døde i 1835 som Sognepræst til Store Magleby paa Amager. Den fire Aar yngre Broder er den senere Rektor paa Herlufsholm. Han dyrkede selv Poesien, skrev Digte i «Athene» og havde sammen med P. Hjort i dramatiske Scener fremstillet Udpibningen af «Betlerpigen». Denne hans Ven karakteriserer ham saaledes: «Han var en alvorlig Karakter, et varmt Hjerte, et lyst Hoved med ironisk Stemning, men beholdt i hele Livet ligesom et fint Hylster omkring sig, hvorved Mange ikke kom til at skatte hans sande Værd.» *C. Pingel* var afgjørende i sine Domme, hvadenten han talte om Poesi eller Filosofi, men han fik Folk til at sige sig imod, og Diskussioner med ham vare altid vækkende, forudsat at Modstanderen kunde faa Ordet, hvad der ikke altid faldt let, da han var meget tilbøjelig til at holde Forelæsninger. Han havde i 1813, tyve Aar gammel, taget juridisk Embedsexamen, men kastede sig strax over Mineralogi og Geologi og døde som Overinspektør ved det naturhistoriske Musæum.

Christian Lütken var bleven Student i 1811, og han tilbragte nu, som han siger: «det Meste af de følgende Aar indtil 1821 under mange Slags forskjellige Bestræbelser

for at finde sit Kald og vinde sin Plads, ogsaa sysselsat med at undervise og at forberede nogle unge Mennesker til Examen artium. De offenlige Lærere, ved hvis Fødder han satte sig nærmest, vare Oehlenschläger, Jens Møller og Sibbern.»[14] Han var en ualmindelig fin og ærlig Natur, der havde tænkt over Meget og derfor formaaede at paavirke sine Kammerater. Hvor ivrig en Beundrer han var af Oehlenschläger, viser følgende Fortælling af P. Hjort[15]. «Ved et Symposium i Ehlers Kollegiums Have kom han med Punscheglasset højt i Haanden til mig og spurgte: Er det sandt, at det er Dem, som i «Athene» har begyndt paa endelig at give Baggesen sin Bekomst? Jeg svarede, at jeg mærkede, det var saa udbredt, at det ikke hjalp at nægte det. Tak, sagde han, lad os drikke Dus.» Som Lektor i Filosofi ved Sorø Akademi, hvortil han kaldedes i 1826, blev han overfaldet af Sygelighed, der hindrede ham i at udrette i videnskabelig Henseende, hvad han havde tænkt.

Nikolai Fogtmann, der i 1815 blev Adjunkt i Herlufsholm og i Løbet af de næste 16 Aar avancerede til Biskop i Ribe Stift efter først at have været Lektor i Sorø og Professor ved Universitetet, var ligeledes en Tid lang Poul Møllers Omgangsven. Hans Breve, som P. Hjort mange Aar senere for en stor Del betroede Offentligheden, give os et Billede af en Mand, der følger Begivenhederne saavel paa Digtekunstens som paa Videnskabens Omraade med den allerstørste Interesse; han var i Besiddelse af en velgjørende Humor og var et ypperligt Hoved, men da han fulgte alle Livets smaa Tildragelser med lige saa usvækket en Opmærksomhed som de store, fik han ikke Tid til at udfolde nogen større Virksomhed. Hans Breve ville altid vedblive at være en Kilde, af hvilken man kan øse Kundskab om, hvad der foregik bag Kulisserne, og om, hvad Folk dengang tænkte, men ikke sagde offenligt.

Just Mathias Thiele drak Dus med Poul Møller, endnu medens han gik i Metropolitanskolen. Han følte sig naturligvis smigret over, at den ældre Student viste ham denne Venlighed, men Venligheden var kun Begyndelsen til et inderligt Venskab.

Thiele var netop i de samme Dage ved Nyaarstid 1816 i Færd med at løse Baggesens Gaade «Det evige Sindsbillede» eller «Filosofiens Udgangspunkt og Ende». Da han havde løst den, udnævnte Baggesen ham til «sin fjerde Søn». Thiele holdt kun ud med Digteren til ind i næste Aar, da han havde skrevet den berygtede Ode til «Uronia». To Aar senere afhentede Thiele sammen med Ludvig Fasting Thorvaldsen til Festen paa Skydebanen den 15de Oktober 1819, som Studenterne gav for den hjemvendte Kunstner, den Fest, som Baggesen ikke maatte komme med til.

En Studenterven, der indtil sin Død vedblev at interessere sig for Alt, hvad der foregik indenfor den akademiske Verden, var *Ludvig Fasting*, Søn af Amtsforvalteren paa Esrom. I flere Aar boede han paa Ehlers Kollegium og var en ægte Repræsentant for Gemytligheden. Han var noget ældre end de Fleste af dem, der søgte hans hyggelige Værelse, og han forstod at organisere og samle, hvorfor han ogsaa stod i Spidsen for Komiteer og blev valgt til Senior, da Studenterforeningen blev stiftet. I 1816, Aarsdagen efter Slaget ved Waterloo, illuminerede den engelske Gesandt, der boede i Kong Georgs nuværende Palais i Bredgade. Da Folk paa Gaden begyndte at kaste Sten paa Transparenterne, greb Politiet ind og anholdt bl. A. nogle Studenter. Det vilde gjerne have havt fat i Ludvig Fasting, da det havde et godt Øje til ham, men tog istedetfor hans Broder Christian, der blev dømt til Vand og Brød. Denne Begivenhed vakte den allerstørste Opsigt i Studenterverdenen, og det kom da stærkt paa Tale, at man burde slutte sig sammen og danne en Forening, men Ludvig Fasting vilde ikke stille sig i Spidsen, netop fordi det var hans Broder, det var gaaet ud over.[16]

Embedsexamen tog han ikke, men var i mange Aar Lærer, deriblandt ved Landkadetakademiet, samtidig med, at han i Kongens Livkorps avancerede til Major. I 1828 gik han til Grønland som Inspektør for det nordlige Distrikt, hvor han forblev i femten Aar. Tilsidst landede han i Embedet som

Direktør for Kjøbenhavns Fattigvæsen og fungerede her indtil Omordningen 1857. At gammel Kjærlighed ikke ruster, viste han bl. A. mange Aar senere ved at tage Ordet paa det almindelige Studentermøde den 4de Maj 1861, paa hvilket Komiteen for Opførelsen af en Bygning for Studenterforeningen gav officiel Meddelelse om, at den havde kjøbt Pavillonbygningen paa Gammelholm. Da dette var sket, stod han op og fortalte, at han var den Første, som havde tænkt paa, at Foreningen burde have en særegen Bygning. Derefter gav han en kort Oversigt over de Begivenheder, der førte til Dannelsen af Foreningen, og den 72aarige Mand sluttede med det Ønske, at den nu maatte have fundet et blivende Sted, og at det gemytlige Liv maatte vedblive at herske i Studenterverdenen.

En velset Mand i denne Kreds som ogsaa andetsteds var Cand. jur. *Jørgen Jørgensen*, almindelig kaldet Jørgen. Han var en særlig Ven af Poul Møller, Fasting, Christian Wilster, N. C. L. Abrahams og Ludvig Bødtcher og forstod at brede Munterhed, hvor han kom hen. Da han holdt af at føre et frit og ubundet Studenterliv og ikke var bange for at søge Selskab med Folk i lavere Samfundsstillinger, var det naturligt, at han var otte Aar om at faa juridisk Embedsexamen, en dengang usædvanlig lang Tid, da tre Aar var det Normale. Ad Embedsvejen naaede han ikke langt, idet han blev Fuldmægtig i Politiretten, hvad der nu vil svare til Protokolfører i Kriminal- og Politiretten[18]. I mange Aar holdt Traditionen sig om hans Vittigheder og lunefulde Indfald, og endnu da han i 1866 døde i en Alder af 75 Aar, opfriskedes Mindet herom. Der var særlig een Vittighed, der gjorde Lykke i Aarhundredets Begyndelse. En Islænder spurgte ham en Dag med sin ejendommelige Betoning af Ordene: «Bider de Heste?», hvortil Jørgen ganske tørt svarede: «Nej, jeg gjør ikke.»[19]

Denne Brander, som vi vilde kalde den, forekom vore mere nøjsomme Forfædre kostelig. En anden, der er bedre, fortalte Rahbek omtrent samtidig om Oehlenschläger og J. P. Mynsters Ven Laub. Da den Første engang yttrede, at Ewald

var Guld og Thomas Thaarup Bly imod ham, svarede H. Laub: «Da maa jeg tilstaae, at De ikke er bly.» Provst Frederik Schmidt, der har overleveret dette Svar til Efterverdenen,[20] henregner det med Rette blandt de gode «Borgere», som Brandere dengang kaldtes.

At *Christian Winther* hørte med til Kredsen, er en Selvfølge, og at *B. S. Ingemann* før sin Rejse til Udlandet plejede Omgang med Poul Møller og med flere af Kredsens øvrige Medlemmer, er sikkert. Vi skulle endnu kun nævne *Hauch*, hvem Poul Møller indførte i det latinske Disputerselskab «Lyceum», og som ved sin Deltagelse i Tylvtens Strid med Baggesen delvis kom med ind i Lauget. «For mig» skrev han i sin Alderdom, «medførte denne Forbindelse mellem de tolv Studenter den Fordel, at jeg kom i nærmere Forbindelse med nogle af de dygtigste unge Mænd, der dengang studerede ved vort Universitet, f. Ex. med Student Dichmann, en Søn af Oehlenschlägers Ungdomslærer, med Cand. theol. Flor, som siden blev Professor i Kiel og tillige en af Danskhedens kjækkeste Forsvarere, med Christian Lütken, som flere Aar efter blev ansat som Lektor i Filosofi i Sorø, og i hvem jeg vandt en af de kjæreste Venner, jeg i mit Liv har havt.»[21]

Til Fasting paa Ehlers Kollegium kom ogsaa den satiriske *Christian Wilster*, der var en ivrig Beundrer af Oehlenschläger men ikke var med til at udfordre Baggesen, fordi han dengang opholdt sig paa Gisselfeld som Huslærer i den Danneskjoldske Familie. Den første Sang, han lod trykke, skrev han til Festen for Thorvaldsen i 1819, efterat han var vendt tilbage til Kjøbenhavn. Hvor han hører hen, fremgaar tilstrækkeligt af følgende Udtalelse i et Brev fra Gisselfeld til Vennen Abrahams dateret den 13de August 1818:

«Men det gaar her næsten som overalt; det nytter ikke, at man præker den evangeliske Tro, at Oehlenschläger er Danmarks største Digter, man kan sjeldent finde nogen sympathiserende Sjæl, og jeg maa ofte tænke paa Christi Ord: «Kaster ikke Helligdommen for Hunde og Perler for Svin.»

En Følge af den blandt de Ældre herskende forunderlige Tro, at Poesien fra Rahbeks og Baggesens Tider staar over den nyere, er det f. Ex. ogsaa, at mangen En finder Gutfelds Viser hjerteligere end mine, skjønt jeg har skrevet dem med ungdommelig Varme og som en Følge deraf heller indført originale og maaske poetiske Billeder og ikke kogt Suppe paa den gamle Pølsepind, der er sammenæltet af Kjærmindeblade. Men som sagt, de Fleste holde mer af Boghvedegrød end af Bouillon»[22] . . . osv.

Det var disse Studenterkredse, som erklærede Baggesen Krig, da han i September 1818 lod uddele gratis paa Regensen «Breve til Adam Oehlenschläger fra Baggesen, andet Oplag, med en Fortale til Fædrelandets studerende Ynglinger, indeholdende samtlige udkomne Breve eller Brevvexlingens første Del». I denne Fortale haaner han sin Modstander paa det Groveste, idet han kalder ham for «en i akademisk Betydning ustuderet Lærer», «en for lærd Kundskab blottet Smagslærer«, og han paastaar, at Oehlenschläger har «aflagt Prøver paa den naiveste Uvidenhed og, hvor Lejlighed gives, endnu den Dag i Dag er, forraader, at de forste Elementer i alt hvadsomhelst Videnskabeligt ere ham fuldkommen ubekjendte». Han ender Fortalen med følgende Henvendelse: «Og nu, I unge Kunst- og Videnskabsdyrkere! I Fædrelandets tilkommende Lærere, saa mange som I ere! Lader Eder ikke forstyrre af den blinde Partiaands vilde Larm, som jeg ikke blot forudser, men er belavet paa med den rene Samvittigheds og den opfyldte Pligts roligste Kulde. Ingenlunde Had til den literariske Despot» osv.

Svaret paa denne Henvendelse var som bekjendt 12 Studenters Udfordring til Baggesen. Den stod den 3die Oktober i «Dagen» og var undertegnet af A. G. Rudelbach, P. M. Møller, C. Hauch, C. Lütken, C. Flor, V. R. Dichmann, N. B. Krarup, H. Brøchner, G. A. Dichmann, L. Abrahams, N. C. Møhl og L. C. Westengaard.

I Svaret hedder det bl. A.: «Vel ere vi ej saa uvidende eller rettere sagt dumdristige og urimelige, at vi med vanhellig

Id ville frakjende Fædrelandets dygtige og fortrinlige Digtere i ethvert Old deres fortjente Roes. Men saa rigtigt det er, at man bør holde de Mænd i Ære, som først gav en Tone an, der bragte den danske Digtekunst i Flor, saa unægteligt synes det ogsaa, at Oehlenschläger ligesaa højt staar over dem alle som de næstforegaaende over de ældre. Sandheden heraf have vore Landsmænd erkjendt, ja du selv har helt vel indset det Samme og engang været enig med alle Andre i at prise ham. Men, da Manden med sin utrættelige Virksomhed og sit store Geni vedblev at lade nye, herlige Værker komme for Lyset, begyndte du paa en Sædvane, som du siden har fremturet i, nemlig med mange Skjældsord at nedrive hans Kunstværker, som om det syntes at være din Hensigt at rive ham den velfortjente Krans af Hovedet. Vi have derfor følt megen Harme over de Flyveskrifter, hvori du saa ubilligen gaar løs paa den første danske Digter A. Oehlenschläger og søger at forkleine hans Hæder. Da du desuden i en Skrivelse til Studenterne gjør disse til Voldgiftsmænd, udæske vi dig herved til en videnskabelig Disputats, da dette er den mest passende Fremgangmaade for os som Videnskabsdyrkere og for dig, der udgiver dig for en lærd Mand.»[23]

Til Slutningen erklære de Tolv, at de ville anse Baggesen for en slem avindsyg Skjændegjæst, dersom han ikke modtager Udfordringen og offenlig disputerer med dem paa Latin.

Der var vistnok sex akademiske Borgere, der under Benævnelsen «et Antal Videnskabsdyrkere ved Kjøbenhavns Universitet» optraadte mod de Tolv, men derom er der ingen Tvivl, at disse stod som Repræsentanter for alle de Studenter, der overhovedet fulgte med i Literaturen og ikke indskrænkede sig til at læse til Examen.

Kr. Arentzen har jo nu i sit store og fortjenstfulde Værk om Baggesen og Oehlenschläger samlet alle Aktstykker, der kunne tjene til at belyse Striden mellem de to Digtere, saa at Enhver selv kan dømme dem imellem. Det er imidlertid ikke vor Opgave her. Vi interessere os her kun for Studenternes

Optræden, og da maa vi sige, at vi finde den ikke alene fuldstændig forsvarlig, men ogsaa hædrende for dem. Det var ikke deres Sag paa en kritisk Vægt at undersøge, om Oehlenschläger virkelig var gaaet saa meget tilbage, som Baggesen paastod, men naar de saa, at denne «Gratiernes Digter» brugte de værste Skjældsord og de mest haanende Udtryk om den Skjald, der havde gjort det dybeste Indtryk paa deres Sjæl og viist dem, hvad Fantasi og Følelse var, saa var det et smukt Træk af dem at træde op til Kamp mod Angriberen.

Baggesen havde tilmed kaldt dem frem paa Kamppladsen, og han havde gjort det i en saadan Form, at han ikke havde Noget at beklage sig over. Naar man undertiden har villet se de Tolvs Optræden i et komisk Lys, saa er det jo en Smagssag, men naar man endvidere har paastaaet, at det var en uforskammet Maade, hvorpaa tolv akademiske Borgere, der endnu ikke havde viist, hvad de duede til, behandlede en Digter med Baggesens Fortjenester, saa forekommer det os, at Baggesens egen hele Færd var af den Natur, at han ikke kunde gjøre Krav paa nogen Hensyntagen. Hans vitterlige Upaalidelighed, hans kamæleontiske Væsen og hans idelige Volter maatte nødvendigvis berøve ham en Del af den Agtelse, Ungdommen er den Ældre skyldig. Filistrene dengang fandt naturligvis, at det var frækt af Studenterne at optræde mod en Mand, hvem Kongen havde gjort til Justitsraad.

Mange Aar senere skriver en af de Tolv, Abrahams: «Og selv nu, naar jeg som gammel Mand tænker tilbage paa denne Tid, kan jeg føle, at, dersom jeg var omtrent et halvt Aarhundrede yngre, vilde jeg næppe finde Betænkelighed ved at gjøre noget Lignende. Af de tolv ere nu kun tre i Live, Hauch, Flor og jeg, og da for faa Aar siden (1862) i Anledning af Oehlenschläger-Statuens Opstilling et Selskab samledes, ved hvilket Hauch og jeg vare tilstede, vare vi begge enige om, at de Tolvs Optræden i den Tid og under de daværende Omstændigheder havde sin Berettigelse, og at vi ingenlunde i den Anledning kunde finde os beføjede til at udtale et *Pater! peccavi.*»[24]

Hauch stadfæster denne Opfattelse i Minder fra sin Ungdom; det var ikke Andet end, hvad man kunde vente af denne rene og ædle Natur, der hele sit Liv igjennem bevarede sit ungdommelige Sind og til sin Død stod som en smuk Repræsentant for en Tid, da Sansen for det Skjønne vaagnede i Danmark.

Mange Aar ere svundne hen siden hine Dage, da de Tolvs «aandrige Spøg» gav det kjøbenhavnske Liv Samtalestof, og da Baggesen maatte holde for. I vore Dage slaas man ikke mere om de to Digteres Betydning, men yder hver, hvad der tilkommer ham, og de danske Studenter have derfor ogsaa opstillet Baggesens og Oehlenschlägers Marmorbuster Side om Side i deres Forenings Festsal.

III.

Man kan ikke nægte, at der var Forskjel paa Studenternes sociale Stilling, Tænkemaade og aandelige Udvikling paa den Tid, der her er Tale om, og ved Aarhundredets Begyndelse, og dog var der ikke gaaet tyve Aar. De indtage en anden Plads i den offenlige Mening i Kjøbenhavn, deres bedste Mænd træde op og tage Del i de literære Stridigheder, saa at ikke alene Kjøbenhavn men hele Landet taler derom, og de nære levende Interesse for Poesi og Æsthetik. En saadan Begivenhed som de Tolvs Optræden mod Baggesen var utænkelig i Aaret 1800. Det kunde heller ikke være anderledes, thi dengang var den Digter endnu ikke fremtraadt, som kunde fange Sjælene, varme og løfte dem. Jo mere man gjør sig bekjendt med Udtalelser fra Mænd, som da vare unge, jo mere vil man se, hvor stor en Rolle Oehlenschläger har spillet for dem under deres Udvikling. Han gav dem ikke alene en hel ny Poesi, men han gjorde dem til bedre Mennesker, idet han lærte dem, at der var noget Andet at leve for end den «ædle Middelmaadighed», som tidligere gjaldt for gode Varer.

At Studenterne, naar de som Medlemmer af Kronprinsens, senere Kongens Livkorps, blev kaldede til enten at forsvare Fædrelandet eller opretholde Ordenen, nød den Agtelse, der tilkommer Uniformen, er en Selvfølge. Derimod kunde Udpibningerne i Theatret og de dermed følgende Spektakler naturligvis,

hvor berettigede de end kunde være, forarge den offenlige Mening. Hvad de imidlertid ikke tidligere havde vovet, nemlig at stille sig i Spidsen for en offenlig Fest og opfordre Medborgere, og det endda de højeste i Staten næst efter Kongehuset, til at deltage, det gjorde de i Oktober 1819, da de indbød til Gildet paa Skydebanen for den hjemvendte Thorvaldsen. Til denne Fest skrev, som tidligere nævnt, Christian Wilster, der nu var vendt tilbage til Hovedstaden, sin første trykte Sang, og Oehlenschläger holdt Festtalen. Thiele, der kun var treaarig Student, kom dengang i samme Situation, som unge Seniorer i Studenterforeningen senere ofte kom, naar de havde den Ære at hente berømte Mænd til Foreningens Fester. «Ved denne Lejlighed trykkede han mig», skriver Thiele mange Aar efter, «første Gang i sine Arme og kyssede mig, hvilket blev min Stolthed.» [1]

Selve Udenrigsministeren Grev *Schimmelmann* deltog i Festen og vandt, som Mynster skriver til Brøndsted, «alle Menneskers Hjerter ved sin meget elskværdige Begejstring». Da han kom hjem, sagde han til sin Privatsekretær Dankwart: «Auch ich war in Arcadien.» Derpaa tilføjer Mynster de meget betegnende Ord: «Morsomt var det at se paa, hvorledes den fornemme Verden før Festen ikke vidste, hvor haanligt den skulde omtale en Festlighed foranstaltet af Studenter, og fandt det latterligt, at man vilde tage Del deri; men efter Festen, da Alt var gaaet saa vel, og Schimmelmann havde været der, var det ganske anderledes; da var Enhver, som ikke havde været tilstede, kun stødt over, at man ikke havde givet ham Anledning til at komme med, som han gjerne havde ønsket.» [2]

Den fornemme Verden i Kjøbenhavn var jo dengang halv eller hel tydsk, og at tydske Grever og høje Embedsmænd i Kollegierne saa ned paa Studenterne, det var ikke mere end naturligt, da de paa faa Undtagelser nær, som f. Ex. Schimmelmann og de to Brødre Reventlow, stod udenfor det danske Aandsliv og ikke interesserede sig for dansk Digtekunst. De

danske Studenter brød sig heller ikke om deres Mening, men handlede paa egen Haand.

Nu nærmer det Tidspunkt sig imidlertid med stærke Skridt, da de akademiske Borgere kom i Tanker om, at det kunde være hensigtsmæssigt at slutte sig sammen i en varig Forening. De havde jo ofte følt Manglerne ved ikke at have nogen fast Organisation. Naar de skulde optræde i Fællesskab, blev det rent tilfældigt, hvem der stillede sig i Spidsen og opfordrede Kammeraterne til at følge med. Men efterat der var fremstaaet Førere, som havde talt paa Alles Vegne, kunde man vente, at der vilde ske Noget, naar det rette Øjeblik kom.

Fra Regensen kom det forløsende Ord. Abrahams fortæller herom Følgende: «Blandt den Tids Studenter blev det allerede dengang omtalt, om ikke de akademiske Borgere burde slutte sig sammen istedetfor som nu at splittes ad og hver søge til Sit, Nogle til Billarder, Andre til de dengang i høj Grad tarvelige Kaffehuse, atter Andre til Regensen, hvor Mange samledes om Sommeren under det store Træ og fordrev mangen gemytlig Time med Sang og Samtale, ligesom de om Vinteren søgte ind til Økonomen Hartmann, en velvillig Mand, med hvem Studenterne stod i et behageligt Forhold. Da denne imidlertid døde, blev hans Plads besat med en forhenværende Frisør ved Navn Møller, der stillede sig i et misligt Forhold til Studenterne, da han paa den ene Side paa en udelikat Maade vilde fraternisere med dem og dog var vrangvillig og ubehagelig ligeoverfor dem. Tilsidst drev han det saavidt, at Studenterne erklærede ham «in Verschiss», hvorom han dog ikke brød sig synderligt, da han stolede paa, at de dog maatte vende tilbage til ham. Dette var ogsaa virkelig Tilfældet med flere Regensianere, for hvem Lokaliteterne laa saa bekvemt.»

Heri har Abrahams fuldstændig Ret. Det Manifest, Regensianerne undertegnede, om, som man nu vilde sige, at erklære Lockout, hos Møller, er til[3] endnu og lyder saaledes:

Da Underbetjent Møller ved flere Lejligheder har viist, at han ikke paaskjønner den Fortjeneste, som han hidtil har nydt af de fleste Regensianere, ja endog har viist mod Adskillige umisforstaaelige Uartigheder, synes det at kunne være en passende og tillige skaanende Tugtelse, hvis vi i nogen Tid, f. Ex. i een Maaned, aflod at komme i hans Hus eller afkjøbe ham hans Varer.

Hvo heri maatte være enig, vilde behage at undertegne sit Navn som gjensidig Forpligtelse til ingensinde, for det Første i forbestemte Tid, at besøge omtalte Underbetjent Møllers Hus.

Regensen, den 11te August 1819.

Den Første, der har underskrevet denne Krigserklæring, er *Christian Winther* og den næste *Henrik Krøyer*, netop de to, der i det følgende Aar vare Hovedmændene, da det gjaldt om at stifte Studenterforeningen. Af gamle Bekjendte træffe vi dernæst *Poul Møller*, *N. C. Møhl*, *Ludvig* og *Christian Fasting*. Poul Møller havde faaet begge sine tilkommende Svogre, de senere Præster *I. Sidenius* og *T. Chr. Bredsdorff*, med, og Henrik Krøyers Broder *Ernst*, den senere Musiker, var ogsaa mellem Underskriverne. Af nye Navne, der senere skulde komme til at spille en Rolle i Studenterforeningen, kunne anføres Cand. theol. *L. Obel*, Stud. jur. *Jens Lund*, bekjendt som en fortrinlig Sanger, Stud. theol. *C. H. Visby* og Islænderen *T. G. Repp*, der havde staaet paa Baggesens Side under Fejden. Ialt 76 erklærede, at de ikke for det Første vilde unde Underbetjent Møller deres Søgning; de fleste, nemlig 54, begrænsede Tiden til 3 Maaneder, men Ernst Krøyer gav ingen Pardon, idet han forpligtede sig for et helt Aar. At det ikke alene var Regensianerne, der samledes i den gamle Gaard, fremgaar bl. A. deraf, at *Poul Møller*, der alt for flere Aar siden havde taget theologisk Examen, og *Ludvig Fasting*, der var Alumnus paa Ehlers Kollegium 1816—21,[4] deltog i Undsigelsen.

Flere af dem, der vandrede ud, søgte nu, som *Abrahams* beretter, «hen til et Sted paa Hjørnet af lille og store Kannikestræde, hvor en gammel Skibskapitain ved Navn Rohde, der havde Bevilling til Beværtning, havde etableret sig, og hvor man ved Siden af et rummeligt og venligt Lokale nød en fore-

kommende og tilfredsstillende Behandling. Her kom jeg nu ogsaa af og til og traf sammen med Fasting, Wilster, Chr. Winther, Brødrene Krøyer, Jørgen Jørgensen o. Fl., og her var det ogsaa, at vi drev vort Spil med den mageløse komiske Klokker Heegaard, som vi højtidelig creerede til baccalaureus og opmuntrede til Udgivelsen af hans udødelige «Riimpose».[5]

Det var saaledes Hovedmændene for Demonstrationen, som samledes her og holdt Raad. De talte blandt Andet om, at det vilde være heldigt, om der kunde finde en Sammenslutning Sted af Studenter, men der var Ingen af dem, som endnu troede saa fast paa Nødvendigheden, at han stillede sig i Spidsen for en Opfordring til Kammeraterne. Derimod blev man let enig om at holde et større Gilde i Regensgaarden, hvor Alumnerne allerede havde begyndt at samle sig under Lindetræet om Aftenen, naar Vejret var godt.

Regensens Historieskriver *C. E. F. Reinhardt* skildrer det Liv, der udfoldede sig her, i stemningsfulde Ord. «Paa smukke Sommeraftener flokkedes ikke alene Regensianere, men ogsaa mange af Studenterne ude fra Byen i Skyggen af Lindens Krone; Borde og Stole flyttedes fra Kamrene herud, og ved Glasset knyttedes de gamle Forbindelser fastere, og stiftedes der nye. Fædrenes Drikkeviser og enkelte nye Studentersange gjenlød fra de oplyste Borde, og i livlig Samtale under Alvor og Skjemt udvexlede man Sympathier og Anskuelser i Henseende til Dagens brændende Spørgsmaal. Der hvilede en særegen begejstret og poetisk Stemning over disse improviserede Studentergilder, og Omgivelserne, der næsten havde været i Stand til at vække den, om den ej havde været der, forhøjede og forklarede den: det ærværdige Træ, gjennem hvis Løv Maanens Straaler forenede sig med Lysenes og Lampernes Skjær, de røde Mure, der gjennem to Aarhundreder havde set den ene Slægt af tvende Rigers studerende Ungdom afløse den anden, og i Baggrunden det mægtige runde Taarn, der, aftegnende sig mørkt og skarpt paa den lyse Sommernatshimmel,

stod som en vældig Mindestøtte om Gaardens Stifter — dannede i Forening et sjeldent smukt Lokale for en Studenterfest.» [6]

Det større Gilde, til hvilket ogsaa Studenter udenfor Regensen havde Adgang, blev saa bestemt til at afholdes den 5te Juni 1820. [7] Før denne store Sammenkomst fandt Sted, havde imidlertid det theologiske Fakultet vedtaget, at Regensalumnerne ikke maatte drikke og synge i Gaarden længere end til Kl. 12 om Aftenen, og Fakultetets Dekanus Professor *Jens Møller* havde tilskrevet Regensprovsten *Rasmus Nyerup* og paalagt ham at sørge for, at Alumnerne ikke overtraadte denne Bestemmelse.

Indbydelsen til det store Gilde blev fremlagt den 28de Maj og lyder saaledes:

«Da Mange ønske en Lystighed paa Regensen ligesom ifjor, saa har man fastsat Mandagen den 5te Juni dertil. Hvo som vil deltage, tegner sit Navn paa denne Liste inden Torsdagen den 1ste Juni og betaler sit Bidrag (1 Rbdlr. 3 Mk.) det seneste inden Fredag Aften til *Winther, Krøyer, Dyssel* eller *Valentin*, som, hvis ingen Andre skulle ville tilbyde sig, have paataget sig Ulejligheden med at indkjøbe og ordne det Fornødne.

Regensen, den 28de Maj 1820.»

Ikke mindre end 195 akademiske Borgere, Kandidater og Studenter fulgte Opraabet. [8] Mange af disse erhvervede sig senere et anset Navn, ja man tør sikkert gaa ud fra, at alle de mere fremmelige Akademikere deltog i denne Fest, som Professorerne i Konsistorium delvis betragtede som et oprørsk Skridt. Et Uddrag af Navnefortegnelsen vil vise dette. Ved Siden af hvert Navn anføre vi den Livsstilling, Vedkommende havde ved sin Død.

Abrahams, L., Notarius publicus, fhv. Professor ved Univ.
Adler, P., Adjunkt i Ribe, historisk Forfatter.
Borgen, B., fhv. Rektor ved Metropolitanskolen.
Brammer, G. P., Biskop.
Dyssel, I. A., Professor ved den polyt. Læreanstalt
Dichmann, G. A., Rektor ved Herlufsholm.
Eschricht, D. F., Professor ved Univ.
Fabricius, Fr., Viceprovst paa Reg.
Fasting, L., Major, fhv. Fattigdirektør.
Grove, D. A., Landfysikus.

Gad, Pram Chr., Provst.
Hansen, P., Guvernør i Ostindien.
Hertz, Henrik, Professor.
Høyen, N. L. A., Professor ved Univ.
Hammerich, E., fhv. Borgmester i Haderslev.
Henrichsen, R. J. F., Rektor i Odense.
Hübertz, I. V., Dr. med.
Hoppe, T., Amtmand i Sorø.
Jørgensen, Jørgen, Politisekretær.
Jacobsen, P. V., Kommiteret i Rentekammeret.
Krøyer, Henrik, Professor, Inspektør ved naturh. Musæum.
Krøyer, Ernst, Organist.
Krarup, N. B., Bestyrer af Borgerdydskolen paa Chrh.
Krossing, N., Kantor.
Lautrup, I. H., Biskop.
Lund, Jens, Bureauchef.
Lange, Fr. O., Prof. ved Univ.
Lange, C. V. Generalintendant.
Lund, P. V., Dr. phil., (Naturforskeren).
Leuning, C. G., By- og Herredsfoged.
Møhl, N. C., Professor ved Univ.
Mürer, Th. C., Distriktslæge.
Martensen, G. I., Kontorchef.
Nannestad, H., Præst.
Osten, v. I. D., Vicepolitidirektør.
Rønne, C. F., Præst.
Rudelbach, A. G., Præst.
Stephensen, O. S., By- og Herredsfoged.
Thaarup, Chr., fhv. Adjunkt.
Thortsen, C., fhv. Rektor i Randers.
Trier, S. M, fhv. Overmedikus ved Fred. Hosp.
Ussing-Algreen, T., Generalprokurør.
Winther, Chr., Professor.
Valentin, P. C., Byfoged.
Visby, C. H., Præst.
Wilster, Chr., Lektor i Sorø.
Zahle, Sofus, Præst.

Poul Møller var dengang paa sin store Kinarejse, og i de Dage, da Vennerne samlede sig paa Regensen, krydsede Skibet «Christianshavn», ombord paa hvilket han var Præst, i Sundastrædet, og P. Hjort studerede Filosofi under Schelling og Hegel i Tydskland. Forøvrigt betragtede han sig nu som «en ung Lærd», der altsaa stod udenfor de egentlige Studenters Kreds.

Under selve Gildet blev der udbragt Skaaler for Universitetet, Kommunitetet og for adskillige Professorer, som man holdt af. Men der fandt ogsaa Demonstrationer Sted imod det theologiske Fakultet, som havde villet gjøre Indgreb i Studenternes Ret til at blive sammen, saalænge de havde Lyst. Baade *Henrik Krøyer* og *Ludvig Fasting* udbragte et Pereat for dette Fakultets Dekanus Professor *Jens Møller*, og da de havde drukket ud, slog de Glassene over Hovedet for at vise, at de mente det ærligt med, hvad de havde sagt. Forøvrigt blev der efter Datidens Skik ikke holdt Taler, men Enhver, der havde Noget paa Hjerte, stod op og foreslog kort og godt en Skaal eller et Pereat for det eller det.

Professor *C. F. Hornemann* paastod senere i Konsistoriums Møde, at «Drikkelaget», som han udtrykte det, var saa højrøstet, «at Lyden deraf hørtes i Fiolstræde og paa Nørregade», og at «Støjen forstyrrede endog fjernt boende Indvaaaneres Ro». Dette var jo ikke saa mærkeligt, da Festen holdtes paa en stille Sommeraften, men der er som bekjendt holdt Fest mange Gange siden paa Regensen, uden at Nogen har beklaget sig herover.

Der blev sunget mange gamle Viser under Gildet, men der blev ogsaa sunget en ny Vise, der paa en Maade ringede en ny Tid ind for Studenten. Det var Christian Winthers Sang, der begyndte med de Ord: «Her under Nathimlens rolige Skygge», til hvilken Ernst Krøyer havde komponeret en ny Melodi. Abrahams foredrog den med sin prægtige Stemme, der var i Stand til at fylde hele Regensgaarden, og alle de Tilstedeværende gentog Omkvædet.

Sangen, der i lange Tider blev Studenternes Yndlingssang, lyder saaledes:

Her under Nathimlens rolige Skygge
Vil vi, o Frihed! dit Tempel opbygge,
Glædernes milde Pauluner opslaa;
Trofaste Brødre! vor Hymne skal stige,
Stjernen skal vidne, at Ingen vil svige:
Herrer vi ere i Aandernes Rige,
Vi er den Stamme, som evigt skal staa!

Kor:

Herrer vi ere i Aandernes Rige,
Vi er den Stamme, som evigt skal staa

Vi ere Værn om den helligste Have,
Der skal vi kraftigen pløje og grave,
Der skal vi fredeligt vande og saa.
Enige Brødre, i Sorg og i Gammen
Knytter de mægtige Vaaben tilsammen!
Haven vil trives, og evigt vil Stammen
Herligen grønnes og aldrig forgaa!

Kor:

Haven vil trives, og evigt skal Stammen
Herligen grønnes og aldrig forgaa!

Bonde og Sømand og Kriger med Sværdet,
Roret og Plougen, de staa uforfærdet,
Bygge paa Dannemarks Gjærde og Vold;
Højskolens Sønner staa ikke tilbage,
Ogsaa vi kæmpe de Nætter og Dage,
Dristigt vi Bogen og Pennen vil tage;
Det er de Mærker, vi føre i Skjold.

Kor:
Dristigt vi Bogen og Pennen vil tage;
Det er de Mærker, vi føre i Skjold.

Giv mig dit Haandtag, min Ven og min Broder
Sværg mig at elske vor kjærlige Moder!
Blusser din Kind ej ved Dannemarks Navn?
Naar hendes Bud du vil øve og ære,
Den hendes Datter, dit Sind mon begjære,
Skal for din Troskab Belønningen være,
Den skal du høste i Kjærligheds Favn.

Kor:
Troskab vi sværge, og Lønnen skal være
Troskab beredt udi Kjærligheds Favn.

Hvad vi har lovet med Hjerte og Stemme,
Ærlige Brødre, det aldrig vi glemme!
Selv udi Graven ej Flammen udgaa!
Stjernen, til hvem vore Hymner opstige,
Vidne, at Ingen af Alle vil svige;
Herrer vi ere i Aandernes Rige,
Vi er den Stamme, som evigt skal staa.

Kor:
Herrer vi ere i Aandernes Rige,
Vi er den Stamme, som evigt skal staa.

Sangen er en akademisk Fædrelandssang skrevet i kjærnefulde Ord. Den betegner i kraftige Udtryk de Opgaver, det paaligger Studenterne at løse, den opfordrer dem til at elske deres Fædreland, og den anraaber dem om at holde sammen som kjærlige Brødre, for at de kunne opfylde deres Kald. Samtidigt nævner den de øvrige Samfundsklasser, «Bonde, Sømand og Kriger», ikke for at kaste Vrag paa dem, men netop for at fremhæve deres Betydning. Men «Højskolens Sønner»,

der tidligere ikke have indtaget den Plads, der tilkommer dem, melde sig nu som jævnbyrdige med de Andre. Langt om længe have de, der tidligere gik om i Livet hver for sig, nu sluttet sig sammen, og derfor jubler Digteren, og han jubler ogsaa, fordi de nu ville være frie Mænd og ikke længer lade sig behandle som Skoledrenge af Universitetslærerne. De ere frie Studenter, og de agte at bruge deres Tid, som de have Lyst, da de selv maa bære Ansvaret. Dette slaar han fast, naar han siger: Herrer vi ere i Aandernes Rige, vi er den Stamme, som evigt skal staa.

Naar man ser disse Ord i den rette historiske Belysning, idet man tager Hensyn til de Omstændigheder, under hvilke de fremkom, da er der ingen Grund til, som det ofte senere er sket, at forarges over det aandelige Hovmod, de skulde bære Vidne om. Christian Winther har ikke stillet den akademiske Stand over de andre, men kun hævdet dens Ret til at føre an paa det aandelige Omraade. Det maa ogsaa betegnes som en noget filistrøs eller i ethvert Tilfælde meget ensidig Opfattelse af Sangen, naar man har villet gjøre gjældende, at det var taabeligt af Studenter og unge Kandidater, der først vare begyndte at se ind i Videnskabens Forgaard, at kalde sig for Herrer i Aandernes Rige.

En af Deltagerne i Gildet, daværende Stud. theol. *G. P. Brammer*, har i Begyndelsen af Firserne, da han var gaaet af som Biskop i Aarhus, nedskrevet sine Ungdomserindringer og deri troet at maatte gjøre Undskyldninger for, at han over 60 Aar tidligere var med til at glæde sig over Sangen. Den elskværdige gamle Mand behøvede ikke at skamme sig over denne sin Ungdomssynd, men man vil forøvrigt af hans Beretning om Gildet se, hvorledes han hin Aften den 5te Juni 1820 fuldt ud stod paa Højde med de øvrige Deltagere.

«Baade Sangens Indhold og Melodî», skriver han[9], «var begejstrende for os Alle, om vi end, som var Tilfældet med mig, ikke kunde synge og vanskelig lod os henrive til ungdommelig Lystighed. Efterat Gildet var forbi, og jeg læste

Sangen, følte jeg mig rigtignok skamfuld over, at jeg ikke strax, da den blev afsungen, var bleven frastødt over de latterlig hovmodige og formastelige Strofer, især fra Saadannes Læber, som endnu ikke havde gjort Svendestykke i det Rige, hvorom de jublede: «Herrer vi ere i Aandernes Rige, vi er den Stamme, som evigt skal staa». Men dog vilde næppe Nogen, som havde været tilstede ved hin, hvad det Materielle angaar, ædruelige og tarvelige Fest — nu er jeg maaske den eneste Overlevende — nægte, at det var en opløftende, uforglemmelig Aften, fordi den vakte eller oplivede Følelsen af vort Kald, særligt til at blive Fædrelandets værdige Sønner som Videnskabsmænd og levendegjorde broderlig Samfundskjærlighed til hverandre. Sangerens egen Glæde og vindende Personlighed gjorde et behageligt Indtryk paa mig.»

Under Gildet gik der en Liste rundt blandt Deltagerne. Paa denne Liste stod en Opfordring til disse om at tegne sig som Medlemmer af en vordende Studenterforening, og Mange tegnede sig strax.[10] Otte Dage efter, nemlig den 12te Juni,[11] fremkom imidlertid den egenlige Indbydelse, undertegnet af Stud. med. *Henrik Kroyer*, Cand. theol. *L. Obel*, Stud. med. *Th. G. Repp*, Cand. philos., fhv. Adjunkt *Christen Thaarup*, Cand. jur. *P. C. Valentin*, Stud. theol. *Christian Winther* og Cand jur. *Christian Wilster*. Listen laa nu paa Regensen en Maaneds Tid.

Hvad der var foregaaet den 5te Juni i Regensgaarden, maatte nødvendigvis komme det theologiske Fakultets Medlemmer, Regensens Værger, for Øre, og de kunde ikke finde sig i, at to Studenter, af hvilke den ene, Krøyer, endog var Alumnus, havde udbragt et Pereat for Dekanen Professor Jens Møller. Denne lod da Krøyer kalde og bebrejdede ham, hvad han havde gjort, men hvis han havde ventet, at Krøyer vilde undskylde sig med, at han havde handlet i Overilelse eller i en ophidset Sindsstemning, kjendte han ham ikke ret. Den vordende Naturforskers væsenligste Karaktertræk var nemlig en ualmindelig udviklet Selvstændighedsfølelse, der ikke fandt sig

i Paalæg fra nogen Myndighed. Krøyer svarede til Jens Møllers store Forbavselse, at dette Pereat var velfortjent, og at det aldeles ikke kunde betegnes som nogen Uorden, da Dekanus utilbørligt havde indskrænket Studenternes Frihed.[12]

Efter denne Besked har Dekanus rimeligvis opgivet at faa Krøyer til at indse sin Brøde, men han skulde snart erfare, at der var Flere, der stod bag den trodsige Regensianer. Nogleogtyve akademiske Borgere sendte nemlig, forbitrede over, at Krøyer var bleven indstævnet for Dekanus, det theologiske Fakultet en Skrivelse, i hvilken de erklærede ham for deres Ven og erkjendte ham for «en brav Student, der altid havde handlet i den Aand, der anstaar danske Studerende».[13] Iblandt Underskriverne vare tre af Studenterforeningens Stiftere, nemlig *Obel*, *Valentin* og *Thaarup*. Der var saaledes Krig mellem Studenternes Førere og det theologiske Fakultet, men der fandt ingen Blodsudgydelse Sted, f. Ex. i Form af Bortvisning fra Regensen, da Professorerne i Virkeligheden vare humane Mænd. Deres Fejl var blot, at de vilde vedblive at være Formyndere paa et Omraade, hvor Studenterne med Rette krævede mere Frihed.

Dette lille Mellemspil fik ingen Indflydelse paa Begivenhedernes Gang. Efterat Listen over en Maaned havde ligget fremme paa Regensen, havde 78 akademiske Borgere tegnet sig paa den.

Søndagen den 16de Juli 1820

forsamlede disse sig paa Professor H. C. Ørsteds Auditorium paa Nørregade ved Siden af St. Petri Kirke, hvor Stud. theol. *Christian Winther* holdt en Tale, i hvilken han forklarede, hvorfor man havde sammenkaldt de Tilstedeværende, eller, som det i Datidens Sprog hed, «Forsamlingens Grund og Øjemed».

Derefter valgte man en Kommission, der skulde udarbejde Love for Foreningen og midlertidig bestyre denne. Alle Indbyderne blev Medlemmer af Kommissionen.

Studenterforeningen var dermed stiftet.

Kommissionen udarbejdede derpaa Forslag til Love, som Søndag den 20de August blev forelagte for Generalforsamlingen, der atter holdtes paa Ørsteds Auditorium. Dette vedblev indtil videre at være det fælles Mødested. Fra den 20de til den 31te August laa Forslaget til Eftersyn, for at Enhver kunde faa Lejlighed til at sætte sig ind i det og muligvis stille Ændringsforslag. Kommissionen modtog da ogsaa saadanne fra 15 Medlemmer, deriblandt *Henrik Hertz, Fasting, C. Thortsen, Sophus Zahle* og *Dyssel.*

Den 3dje September holdtes et nyt Møde, som *Christian Wilster* dirigerede efter at have aabnet det med en Tale. Cand. jur. *Valentin* oplæste nu Kommissionens Bedømmelse af de indkomne Forslag, ligesom han meddelte, at den selv havde stillet Ændringsforslag. Forsamlingen fulgte, som man kunde vente, Kommissionen, hvorpaa Wilster erklærede, at «Lovudkastet var antaget som Lov for samtlige nuværende og tilkommende Medlemmer».

Sammen med Lovene udarbejdede Kommissionen følgende meget karakteristiske Erklæring om, hvad Meningen var med det Skridt, man nu havde foretaget.

«Vi ville danne en Forening, og vi bestræbe os for at grunde denne ved Love, men før vi fremtræde med disse, maa vi først udvikle, hvorfor vi anse en Forening for nødvendig, og hvad vi vente os af den.

«De Studerende udgjøre unægtelig den for Land og Folk vigtigste Stand, thi fra denne hentes Statens Lærere og dens vigtigste Embedsmænd; fra den udgaar al Videnskabelighed, og de lede Moraliteten. Det er ikke blot enhver Student, som dybt maa føle dette, men ethvert dannet Menneske vil ved upartisk Undersøgelse komme til samme Erkjendelse. Men dømme vi, at Studenterstanden er af saa stor Vigtighed, saa er det og af sig selv indlysende, hvor magtpaaliggende det maa være, at der blandt de Studerende hersker den rette Aand og Stemning, og at hvert enkelt Individ hverken med Hensyn til sig selv eller det Hele fjerner sig fra sin Bestemmelse. Dog,

før vi gaa videre, er det nødvendigt, at vi bestemme, hvorledes den Student maa være, som skal fyldestgjøre vore Fordringer. Student kalde vi den, hvis Hjerte gløder af sand Begejstring for det Store, Gode og Skjønne, den, som er gjennemtrængt af oprigtig Iver for al Videnskabelighed uden smaalige Hensyn, den, som føler den inderligste Kjærlighed, den dybeste Agtelse for sin Stand, den endelig, som foretrækker dennes Vel for sit eget og anser Enhver for sin Ven og Broder, der er besjælet af lignende Følelser. En Samling af Saadanne vilde udgjøre en Studenterforening efter vort Hjerte.

«Undersøge vi dernæst, hvorfor de Fleste af vor Tids Studerende ej svare til det udkastede Billede, da ere visseligen de fornemste Grunde disse:

«De Studerende færdes for meget blandt Mennesker, som mer eller mindre mangle videnskabelig Dannelse og Interesse for Videnskaberne. Derved nødes de naturligvis til at henvende Deres Tanker paa Ting, der ere dem aldeles uvedkommende og fremmede, og til at søge Adspredelser, der fjerne dem fra det egenlige Maal. Endskjøndt nu Omgang med Mennesker af forskjellige Stænder er nyttig og i mange Maader nødvendig, saa er og bliver dog den Studerendes sande Sfære i den Kreds, med hvilken han deler fælles Sysler, Dannelse og Grundsætninger.

«De Studerende omgaas for lidet med hverandre indbyrdes. Dette gjør, at de tabe den høje Agtelse og Kjærlighed til Standen, at de ej lære at kjende hverandre, understøtte hverandre og virke sammen, og at der opstaar iblandt dem et fremmed Sindelag og en Kulde, som er upassende og utaalelig, og som gjør Opholdet ved Universitetet besværligt og ubehageligt.

«Ville vi endelig overveje, ved hvilke Midler man lettest afhjælper disse Mangler, da maa vi visseligen anse det for det ædleste, det kraftigste, ja vel det eneste, det, hvorefter alt længe enhver ægte Student har følt en svar Længsel, hvortil Enhver har næret den største Tillid, hvorpaa Enhver har

bygget de skjønneste Forhaabninger, nemlig en Studenterforening.

«Den skal opflamme vor Lyst til Videnskaberne, thi vi erkjende ingen Forlystelse uden intellektuel og fornuftmæssig Sysselsættelse; den skal nære vor Broderaand ved gjensidig Meddelelse af vore Bestræbelser; den skal fjerne os fra slet Selskab og befæste vor Kjærlighed til Standen; den skal minde os om, i det ungdommelige Samlivs Glæder, i Følelsen af den fulde Ungdomskraft, aldrig at tabe Livets Alvor, aldrig Betydningen af vor Stræben af Sigte; den, vente vi, skal bringe os i nærmere Forbindelse med Videnskabsmænd, med vore akademiske Foresatte; den skal bringe os alt Godt.

«Derfor have vi søgt hverandre, derfor ere vi traadte sammen, derfor disse Love.»[15]

Man kan ikke nægte, at denne Udvikling er skreven med en Varme og Kraft, der tiltaler, selv om det maa indrømmes, at Maalet er stillet højt, men paa den anden Side glæder man sig altid mere over unge Mænd, naar de tage skarpt Sigte paa Idealerne, end naar de holde sig for meget paa det Jævne. Det var ingen Ringere end *Christian Wilster*, som havde forfattet Erklæringen, og det var ligeledes ham, der havde gjort Udkastet til Lovene. Iblandt Kommissionens Medlemmer fandtes endnu en juridisk Kandidat, nemlig *Valentin*, men han havde først taget Examen Aaret forud, hvorimod Wilster var tre Aar ældre som Kandidat og tillige i Besiddelse af større aandelig Modenhed og af mere Erfaring. Forøvrigt vil man let finde visse Ligheder mellem Tankegangen i Erklæringen og Hovedmotivet i Chr. Winthers Regenssang. I begge prises saaledes Studentens Stand i høje Ord, ligesom baade Winther og Wilster i ungdommelig Begejstring profetere om dens glimrende Fremtid.

Professor *P. E. Müller*, der lige saa vel som næsten alle Medlemmer af Konsistorium misbilligede Foreningens Oprettelse, maatte indrømme, at Wilster ikke havde tabt i hans Agtelse, dersom han, som det sagdes, var Koncipist af Lovene. Han

kunde godt forstaa, at den ungdommelige Indbildningskraft just kunde faa begavede Ynglinge til at betragte Foreningen i et smukt Lys, som en Videnskabelighedens Støtte, en Befordrer af Almenaanden og et Urbanitetens Værn. Som et ungdommeligt Aandsfoster gjorde Lovforslaget derfor sin Forfatter mere Ære end Skam. Derimod maatte Müller smile over Udtrykket i Begyndelsen, at fra Studenterne udgaar al Videnskabelighed, og at de lede Moraliteten, da det dog var klart, at de ikke endnu kunde udrette saa store Ting. Billedet af Studenten, saaledes som han burde være, var dog ret vakkert, og det Hele røbede Kjærlighed til Videnskaberne. Professor *Jens Møller*, der som den fornærmede Dekan havde stirret sig blind paa Alt, hvad Studenterne gjorde, var af en ganske modsat Mening, idet han fandt, at Wilster snarere havde «formindsket end forøget den Agtelse, han ellers med Rette nyder».[16]

Selve Lovene vare en hel Del forskjellige fra dem, de fleste nulevende akademiske Borgere kjende eller have kjendt. Hovedforskjellen er den, at Lovene fra Begyndelsen vare langt mere aristokratiske end de senere Love. Det er gaaet i Studenterforeningen, som det gik i Athen og andre græske Republikker i Oldtiden, nemlig, at Folket først efter mange Kampe naaede at blive lige for Loven, og at Folkeforsamlingen tilsidst blev eneraadig, naar den samledes til Møde paa Torvet. Det brede Demokrati passede endnu ikke til Forholdene i 1820.

Lovenes første Paragraf deler strax Medlemmerne i ordenlige, overordenlige, temporære og Æresmedlemmer. Ordenligt Medlem kunde Ingen blive, medmindre han havde opholdt sig mindst et Aar ved Kjøbenhavns Universitet eller Frederiks Universitet i Kristiania eller havde deponeret ved Kiels Universitet og derpaa var indskreven ved Kjøbenhavns efter at have taget en Præliminærexamen. Overordenlige Medlemmer vare Professorerne ved Universitetet. Det bemærkes udtrykkelig i § 4, at det stedse vilde være Foreningen en Fornøjelse at se dem i sin Midte, og de kunde derfor, naar de tilkjendegav deres Ønske for Senioratet, træde ind uden at behøve at underkaste

sig en Afstemning. Endvidere kunde andre Embedsmænd, «der maatte attraa undertiden at tilbagekalde deres Studenterliv», indtræde som overordenlige Medlemmer. Naar et af de ordenlige Medlemmer blev ansat i et kongeligt Embede, maatte han strax gaa over til at blive overordenligt Medlem.

I Poul Møllers «En Students Eventyr» siger Bertel under Studenternes Fortællinger om den krøllede Frits' Galskaber bl. A. undskyldende: «Hvad kan man vente sig saamegen Fornuft af en Person i hans Alder? Først i dette Foraar har han hørt op at være Rus og er endnu kun temporært Medlem af Studenterforeningen.»[17] Det vil sige, at Frits, der i Oktober Aaret i Forvejen havde taget Examen artium, og som derpaa havde tilbragt to Semestre ved Universitetet, endnu ikke havde opnaaet at blive ordenligt Medlem af Studenterforeningen. Naar han, som det maa forudsættes, havde indmeldt sig efter at være bleven Student, maatte han endnu forblive i den underordnede Stilling som temporært Medlem et helt Aar. Først naar dette var forløbet, kunde han indstille sig til at blive ordenligt Medlem, ja han skulde gjøre det, da han i modsat Fald ikke længer havde Adgang til Foreningen. Et temporært Medlem havde dernæst ingen Stemmeret og var saaledes politisk umyndigt. Foreningens Fædre, der levede i en mere patriarkalsk Tid end vor, mente, at en Rus var for grøn til at have nogen grundet Mening om Forholdene. Han maatte først være Novice et helt Aar, før han kunde rykke op til at blive en myndig Borger i det akademiske Samfund.

Om Æresmedlemmer hedder det i Lovene, at Bestyrelsen kunde foreslaa at «udmærkede Mænd, der have store Fortjenester af Staten og Videnskaberne» optoges som saadanne, men de maatte ligesom nu have $^5/_6$ af de Tilstedeværendes Stemmer for sig. Hvor streng man var med Hensyn til de ordenlige Medlemmers Optagelse, ses deraf, at der skulde balloteres over hver Enkelt, og at Vedkommende skulde have $^2/_3$ af de afgivne Stemmer, medens der nu gjælder den Regel, at Enhver akademisk Borger, der første Gang indmelder sig,

optages udenvidere, naar Ingen har gjort Indsigelse, hvilket saagodtsom aldrig finder Sted. Den sidste Tirsdag i hver Maaned Kl. 8 om Aftenen foretoges Balloteringen. Faldt Vedkommende igjennem, og det skete ikke saa sjeldent, kunde han først tre Maaneder efter indstille sig til Ballotering paany.

Fem Seniorer skulde styre Foreningen. Baade Navnet og Antallet staar endnu ved Magt. Benævnelsen Seniorer tog man fra de tydske Studenterforeninger, rimeligvis fra de dengang blomstrende Burschenschafter. Ingen af Seniorerne havde nogen Forrang fremfor Kollegerne. Der var ingen ledende Senior, og de forskjellige Seniorer havde ikke som nu deres særlige Forretninger at udføre. Lovene indeholdt kun den Bestemmelse, at en af Seniorerne skulde være Regnskabsfører og de andre besørge Sekretærforretningerne skiftevis tre Maaneder ad Gangen. Deres Embedstid vor som nu et Aar. Gik en Senior af i Aarets Løb, skulde Senioratet lade Generalforsamlingen vælge imellem tre af det selv foreslaaede Kandidater. Ingen uden ordenlige Medlemmer kunde blive Seniorer, og derfor maatte enhver Senior strax gaa af, naar han i sin Funktionstid blev udnævnt til kongelig Embedsmand. Han traadte da, dersom han agtede at blive i Foreningen, over i de overordenlige Medlemmers Tal.

Denne Bestemmelse om, at Embedsmænd ikke kunde være Seniorer, var en Anstødssten, som nær havde bragt Foreningen til at vælte. Hverken Politidirektøren eller Konsistorium syntes om den, da den efter deres Opfattelse stred mod den kongelige Kabinetsordre af 10de Maj 1780, der netop kræver, at Embedsmænd skulle staa i Spidsen for Klubber. Ove Høegh-Guldberg var Fader til dette mærkelige Dokument,[18] som Myndighederne lige til 1848 ved enhver Lejlighed benyttede som Vaaben mod Foreningsfriheden, og da det kom til at spille en ikke ringe Rolle i Studenterforeningens Historie, skulle vi her citere nogle af dets Bestemmelser. Kabinetsordren er stilet til den daværende Politidirektør Konferensraad Fædder.

§ 1.

«At du haver nøje at erkyndige dig om alle slige Forsamlinger eller Klubs, hvor de holdes og under hvilke Formænd. Dette antegner du og tilstiller dem en Afskrift af denne vores Befaling, imod at de give en Revers fra sig, at de samme til allerunderdanigst Efterlevelse have modtaget. Al Forandring med Formænd maa skriftligen tilmeldes dig.

§ 3.

Vi ville, at Formændene skulle være Embedsmænd, saavidt muligt, idetmindste Mænd af en agtet Alder, et sat Væsen og bekjendt god Opførsel. Naar dette ikke saa er, anses Forsamlingen som ulovlig og maa ikke taales.

§ 4.

Da saadanne Formænd i Henseende til Ungdommens Sæder og Forlystelser ene kan og bør have vor Tillid, saa ville vi og, at de skulle være Gud og os ansvarlige for den Ungdoms Opførsel, som de antage i deres Forsamling; forstaa: paa Stedet, hvor de samles, og saalænge Samlingen varer. Formændene skulle da mage det saa, at det hele Selskab forener sig med hinanden om saadanne Artikler, hvorved ikke alene smuk Orden, den værdigste Sømmelighed og en anstændig Forlystelse kunne fastsættes, men og skadelig Forsømmelse og Tidspilde for Ungdommen forekommes og paa det bedst muligt denne slibrige Alder i fornuftige og ansete Folks Selskab anføres til Sædelighed, Klogskab, Artighed og Sparsommelighed.

§ 5.

Dette forudsat flyder af sig selv, at Selskabet ender sig med Kl. 11 om Aftenen, at intet Lastefuldt taales, at alle Slags Hazardspil afskys, kort sagt: at Alt, hvad som Dyd, Lov og Anstændighed har sat et Brændemærke paa, ikke fordrages. Thi i alt Saadant haver du, naar det mod al Forventning skulle indtræffe, ikke alene alvorligen at gjøre dit Embede, men og, strax efter holdet Forhør, at indmelde Os Selv Alt.»

Naar de, der udarbejdede Studenterforeningens Love, indsatte Bestemmelsen om, at Embedsmænd ikke kunde sidde i Bestyrelsen, var deres Tanke den, at de vilde forhindre, at Foreningen sank ned til at blive en almindelig Klub styret af Mænd, der ikke længer vare opfyldte af Begejstring for det «Store, Gode og Skjønne», som *Chr. Wilster* skrev i Erklæringen, der danner Indledningen til Lovene. De mente, at Embedsmænd, der havde fundet deres Plads i Tilværelsen, ikke vare besjælede af den higende Uro, der er Moder til store Gjerninger, saa at de let vilde finde, at den Verden, hvori de levede, var den bedste af alle Verdener. Alt fra de første

Dage i Foreningens Liv blev der dog rejst stærk Opposition imod denne Bestemmelse, og det lykkedes et Par Aar efter at faa den aflivet.

Da *Christian Winther* i 1821 opholdt sig hjemme i Kjøbeløv Præstegaard for i Ro at kunne læse til Examen, skrev han den 17de November til Vennen *Visby*, der endnu laa paa Regensen: «Jeg skulde dog ikke haabe, at disse Femmænd til Lovenes Revision ville lade nogensomhelst Filistrismus indsnige sig; der var s'gu nok i Forvejen!»[19] Det var netop Frygten for, at man vilde slaa af paa det rene Standpunkt, nemlig ingen Embedsmænd, der aflokkede ham dette Hjertesuk. Hans Haab blev ikke opfyldt, thi paa Generalforsamlingen den 2den April 1822 blev det vedtaget, at overordenlige Medlemmer kunde vælges til Embedsmænd i Foreningen. —

Ved Fester og højtidelige Lejligheder skulde en af Seniorerne føre Forsædet, og ved Generalforsamlingerne var det alle Seniorers Pligt at være tilstede. Den Senior, der præsiderede ved Festerne, skulde «udbringe Skaalerne, forestaa Sangene og bestyre Forlystelserne». Det vilde under vore nuværende Forhold være noget byrdefuldt for den Senior, som er Dirigent, dersom det paalaa ham at udbringe alle Skaaler, men det var i 1820 ikke saa vanskelig en Sag. Datidens Senior slap nemlig meget nemt fra det, da han ikke behøvede at motivere Skaalen. Det var forbeholdt en mindre nøjsom Eftertids Seniorer at maatte underholde Forsamlingen med Taler og Foredrag. Ved de Lejligheder, hvor Foreningen skulde optræde udadtil, som f. Ex., naar man vilde overbringe Lysønskninger eller man agtede at vise Nogen en Ære, skulde Senioratet udvælge en Deputation blandt Medlemmerne, der da skulde besørge dette med en Senior som Ordfører.

Dernæst paahvilede der Seniorerne den Pligt at sørge for, at de Medlemmer, der vare syge og sengeliggende, og som ikke kunde faa den tilbørlige Pleje, ikke vansmægtede. Senioratet skulde da øjeblikkelig sende nogle af de andre Medlemmer hen til dem, for at deres Forhold kunde blive undersøgte. Var der

Mangel paa Penge, skulde Understøttelseskassen yde Tilskud. Endvidere skulde Seniorerne paa samme Maade hjælpe dem, der uagtet al deres Flid ikke kunde fortjene saa Meget, at de kunde opholde sig i Hovedstaden og faa deres Examen. Som man ser, er det den Opgave, Selskabet Filadelfia nu delvis har paataget sig.

Det daglige Tilsyn i Foreningen var overdraget til en Klasse Embedsmænd, der nu ikke længer findes, og som blev kaldte for Eforer. De skulde vaage over den indre Orden, og hver Aften maatte idetmindste een Efor være tilstede, indtil Lokalerne lukkedes Kl. 11. Opkom der Stridigheder blandt Medlemmerne, skulde Eforerne mægle, og Enhver havde da den Pligt foreløbig at efterkomme deres Paabud.

Af Generalforsamlinger afholdtes der en ordenlig hvert Fjerdingaar. Overordenlige Generalforsamlinger kunde kun Senioratet sammenkalde. Selv om der var nok saa mange Medlemmer, der ønskede en saadan afholdt, kunde de Intet udrette, medmindre Senioratet vilde føje dem. Senioratets betydelige Magt viste sig dernæst ved, at det var en af Seniorerne, som ledede Forhandlingerne. Der var altsaa ikke Tale om nogen af Forsamlingen valgt Dirigent, saaledes som det nu er Tilfældet. Først flere Aar efter skete der en Forandring heri. «Der blev holdt mange og det gode Taler, inden det lykkedes at frigjøre Generalforsamlingen for Senioratets Herredømme ved Valget af en Dirigent, og denne Reform blev derpaa efterhaanden gjennemført i andre Foreninger, hvor hidtil Bestyrelsen havde beklædt Forsædet i den Generalforsamling, som i Theorien skulde være dens Herre.»[20]

Hvad dernæst den Underholdning, der bødes Medlemmerne, angik, da hedder det i Lovene herom: «De sædvanlige Beskjæftigelser ville være Konversation, literær Meddelelse, Læsning af periodiske Skrifter og enkelte Spil, f. Ex. Schak, hvorimod alt Kort- og Hazardspil forbydes. Da det maa være den Studerende magtpaaliggende at forbinde videnskabelig Nytte med selskabelig Adspredelse, og den egenlige Konversation ikke

vil være tilstrækkelig til at opnaa dette Øjemed, saa er det Enhver i Samfundet tilladt at forelæse sine Venner korte videnskabelige Undersøgelser af hvilketsomhelst Indhold; dog skal Ingen formenes Adgang hertil. Desuden skal en Aften i Ugen være bestemt til videnskabelige Forhandlinger, især saadanne, til hvilke der ved Universitetet enten vanskelig eller aldeles ikke gives Lejlighed. Hertil hører fornemmeligen Dyrkelse af Modersmaalet, uden at dog latinske, tydske eller franske Udarbejdelser forbydes. Skulde flere af Samfundets Medlemmer ønske at holde Disputationer, bør Senioratet vise dem al mulig Bistand.»

Alt dette var jo meget naturligt, men hvad siger man til følgende spartanske Bestemmelse, der skulde synes aldeles upassende for en Studenterforening: «Enhver støjende Beskjæftigelse, som maatte forstyrre Samfundets Fornøjelse og Naboernes Ro, er utilladelig. Derfor forbydes alle større og mindre Kompotationer og de dermed sædvanlig forbundne Rundsange; dog kunne Seniorerne, naar de finde det passende, bevilge større eller mindre Konvivier. Baller anses for overflødige, hvorimod Koncerter, som udføres af Samfundets Medlemmer, fortjene Opmuntring. Hermed kunne Deklamatorier og sceniske Forestillinger forbindes. Dog udfordres Senioratets Tilladelse.»

Studenterforeningens Lovgivere maa ikke have ment det saa strengt, som de skrev, thi det er aldeles sikkert, at Kompotationer eller, som en senere Tid kaldte dem, Sold alligevel fandt Sted. Derom bære Eforatsprotokollerne tilstrækkeligt Vidne, ligesom det heller ikke varede længe, før Foreningen fik sin egen Visebog, der netop indeholdt Rundsange eller Sange bestemte til at synges af alle Tilstedeværende. Naar det hedder, at Konvivier kunde afholdes med Senioratets Tilladelse, da er det sandsynligt, at disse Fælles- eller Festmaaltider ofte ere endte med et lille Sold. Det er rimeligt, at man ved at forbyde Kompotationer ligeoverfor Modstanderne af Studenterforeninger overhovedet har villet slaa fast, at man ikke havde i Sinde at tilbringe sin Tid alene med Drikkerier,

saaledes som det var Tilfældet i de tydske Foreninger. Man maatte med Rette være bange for, at baade Universitetets Fædre og Politiet vilde sige, at de unge Mennesker gjorde bedre i at blive hjemme paa deres Værelser og læse end indlade sig paa saadanne Vidtløftigheder, der let kunde medføre Spektakler, naar Punschen og Vinen gik ind og Forstanden ud.

At Deklamationer og Opførelsen af Skuespil tillodes, var ganske naturligt, da Lysten til privat at spille Komedie dengang var meget stor i Kjøbenhavn, hvor det ene Selskab efter det andet forlystede sine Medlemmer med sceniske Forestillinger. Der gaves næppe nogen Samfundsklasse, hvor ikke Dilettanter tolkede danske eller oversatte Dramaer for et beundrende Publikum. Baade Hofkredsene, Embedsstanden og den velhavende Borgerstand samt de mindre Haandværkere havde deres Scener og deres feterede Skuespillere. Hvorfor skulde saa ikke ogsaa den nu selvstændigt fremtrædende akademiske Stand dyrke Thalias Kunst, som man sagde i en Tidsalder, i hvilken man nødig undlod at bruge Guders, Gudinders og Musers Navne, naar Talen var om aandelige Formaal.

Hvad nu endelig Foreningens Pengevæsen angik, gjaldt følgende Bestemmelser. Enhver, der blev optaget som ordenligt Medlem, skulde betale et Indskud af 2 Rbd. rede Sølv og et maanedligt Kontingent af 1 Rbd. Det var almindeligt dengang i Selskaber at betale et Indskud, der skulde gaa til et fast Fond, men denne Afgift var ikke populær i Studenterforeningen og forsvandt derfor senere. I «Athenæum», der blev stiftet i 1824, var Indskuddet betydeligt større, men det holdt sig dog indtil for en halv Snes Aar siden. Som vi tidligere have omtalt, var en af Seniorerne Regnskabfører, og han skulde staa sine Kolleger til Ansvar for Regnskabet, som han maatte aflægge hvert Fjerdingaar. Senioratet havde Ret til selv at bevilge enhver Udgift under 50 Rbd. Sølv, men oversteg Udgiften denne Sum, skulde det bede Generalforsamlingen om Tilladelse til at foretage den. Det ser ikke ud til, at man i Forvejen har lagt et ordenligt Budget for det kommende Aar.

Det er rimeligvis Noget, man først lærte langt senere, da Interessen for det politiske Liv begyndte at vaagne, og da et ordenligt Budget for Staten, offenliggjort for alle Undersaatter, en Tid lang syntes at være det eneste Fornødne. Hvert Aar valgte Generalforsamlingen tre Revisorer, der skulde gjennemgaa Regnskabet for det foregaaende Aar, og naar de Intet havde at udsætte, vare de paa Foreningens Vegne bemyndigede til at give Kvittering for, at det var rigtigt aflagt. Generalforsamlingen havde saaledes Intet at gjøre med at give Decharge, og det blev ogsaa en af den nyere Tids Erhvervelser, at Folket i Foreningen fik umiddelbar Adgang til at kritisere den finansielle Styrelse og sige sin Mening om Udgifters Berettigelse eller Unødvendighed samt til, hvis det var misfornøjet, at nægte at godkjende Regnskabet.

Disse Bestemmelser udgjorde Hovedindholdet af de Love, der blev vedtagne paa Mødet i Ørsteds Auditorium den 3dje September 1820. Før Forsamlingen gik fra hinanden, vedtog den, at man foreløbig, indtil man havde faaet et eget Lokale, skulde forsamles paa Ehlers Kolegium i den samme Høresal, hvor Grundtvig havde talt til Studenterne i 1814.

Søndagen den 17de September mødtes Medlemmerne her, hvor de valgte de første Seniorer, hvis Embedstid skulde vare til Udgangen af 1821. Valgte blev Cand. phil., fhv. Adjunkt *Chr. Thaarup* med 44, Cand. jur. *Chr. Wilster* med 23, Cand. theol. *L. Obel* med 19, Stud. jur. *Ludv. Fasting* med 19 og Stud. med. *Henrik Krøyer* med 18 Stemmer. Da Obel imidlerlid nægtede at modtage Valget, blev Cand. theol. *J. E. Schow*, paa hvem der var faldet 16 Stemmer, erklæret for valgt til Senior. Derefter skred Forsamlingen til Valg af Eforer. Stemmerne faldt paa Cand. theol. *L. Obel*, Stud. theol. *Sophus Zahle*, Cand. theol. *Hans Bröchner*, Stud theol. *C. A. Thortsen*, Cand. phil. *Th. G. Repp*, Stud. jur. *P. Hansen* og Stud. med. *N. C. Møhl*.

To Dage i Forvejen, altsaa den 15de September, havde Lovkommissionen foretaget de første Skridt udadtil og sat sig

i Forbindelse med Politidirektøren og Konsistorium.[20] Til Politidirektør Kjerulff afsendte den følgende Skrivelse.

«Flere Studerende ved Kjøbenhavns Universitet have besluttet at træde i en nøjere Forbindelse med hinanden for dels derved at kunne befordre den videnskabelige Meddelelse, dels at kunne forskaffe sig en passende Underholdning med ligesindede, ligedannede Mennesker efter fuldendt Dagværk. Skjønt nu en saadan Forening vel næppe kan belægges med det almindelige Navn af Klub, anse vi det dog for vor Pligt at tilsende Deres Højvelbaarenhed en ordlydende Afskrift af Foreningens Vedtægter, hvoraf sammes Væsen og Formaal fremlyser.

«I det visse Haab, at disse ville vinde Deres Højvelbaarenheds gunstige Bifald, og at De med Deres sædvanlige Humanitet og Velvillie vil drage Omsorg for de Studerendes Tarv, udbede vi os ærbødigst Deres behagelige Svar under Adresse til En af Undertegnede, der af deres Medstuderende blev valgte til at forfatte hosfølgende Vedtægter.»

Regensen.

Chr. Thaarup. *Chr. Wilster.* *H. Krøyer.* *Valentin.*
L. Obel. *Chr. Winther.* *Repp.*

Brevet til Konsistorium ser saaledes ud:

«Et ikke ubetydeligt Antal Studerende ved Kjøbenhavns Universitet er traadt sammen for at stifte et Selskab til Videnskabeligheds og Brodersinds Fremme. En ny Lejlighed til nøje Forbindelse mellem dannede Mennesker i den Alder, som er aaben for Venskab og Meddelelse, en Forening som har til Hensigt tillige at forskaffe sine Deltagere den Slags Dannelse, som ikke vel kan opnaas uden fri og munter selskabelig Virksomhed, et Samfund som gjør sig et grundet Haab om alene ved sin Tilværelse at kunne forebygge, at nogle af Fremtidens unge Studerende søge upassende, endog skadelige Omgangskredse.

«Disse Gjenstande ere for vigtige til, at Samfundet med mange Ord vilde anprise deres Betragtning for det høje Konsistorium, og tillidsfuldt venter den nye Forening sine humane Læreres Bifald, der maa være den ligesaa vigtigt som ærefuldt.»

«Undertegnede, der af deres Medstuderende blev valgte til at udarbejde Love for Selskabet, tage sig herved den ærbødigste Frihed at tilstille det høje Konsistorium de af Foreningen antagne Love, hvoraf sammes Hensigt og Væsen fremlyser.

Regensen.

Chr. Thaarup. *Chr. Wilster.* *H. Krøyer.* *Valentin.*
L. Obel. *Chr. Winther.* *Repp.*

Efterat dette var besørget, saa Seniorerne sig om efter et passende Lokale for Foreningen, og dette fandt de i Nærheden af Regensen, Kollegierne og Universitetet, nemlig paa Kjøbmagergade Nr. 2 (nuværende Nr. 52), hvor de paa anden Sal hos Brygger Jacobsen lejede en Lejlighed, der kostede 500 Rbd. Sølv aarlig. Den 8de Oktober holdtes en Generalforsamling paa Ehlers Kollegium, hvor Senioratet gav Meddelelse herom, ligesom det fik Bemyndigelse til at antage en Vært og til at fastsætte en Taxt for Drikke- og Spisevarer.

Til Slutningen maatte Senioratet gjøre den sørgelige Meddelelse, at det savnede Penge til de allernødvendigste Udgifter til Etablering, hvorfor det rettede en Opfordring til Medlemmerne om at yde et frivilligt Laan, hvis Minimum skulde være 5 Rbd. Sedler for den enkelte Laangiver. Følgende Medlemmer erklærede sig villige til at bringe dette Offer paa Fædrelandets Alter: *Abrahams, Chr. Wilster, Schow, Valentin, Obel, Sophus Zahle, P. V. Lund, H. P. Engelbreth, Jacob Deichmann, R. S. Deichmann, M. C. Fenger og J. D. Jacobi.* Der indkom ialt 100 Rbd. Sedler og 8 Rbd. Sølv. Dette var altsaa Studenterforeningens Driftskapital, en meget beskeden Sum, men Tiderne vare jo særdeles knappe. Man havde helller ikke Raad til selv at møblere, men maatte finde sig i at drage ind i en møbleret Lejlighed og tage Forholdene, som de vare.

Hvad Dag Foreningens Lokaler blev aabnede for Medlemmerne, er ikke vanskeligt at afgjøre. I Generalforsamlingsprotokollen staar der herom: «Søndagen den 1ste November holdt Foreningen atter en Forsamling i sit Lokale, og blev det da bestemt, at Konversationen sammesteds skulde aabnes Mandagen den 2den November 1820.» Adresseavisen for 30te Oktober indeholder imidlertid følgende Bekjendtgjørelse: «Idag Mandagen den 30te Oktober begynder Konversationen i Studenterforeningens Værelser paa Store Kjøbmagergade Nr. 2, 2den Sal.» Denne Bekjendtgjørelse, der hidrører fra Senioratet,

angiver naturligvis den rette Dag for Foreningslivets Begyndelse, og Tilførselen i Protokollen er fejlagtig. Den 2den November var ikke en Mandag, men Fejlen hidrører fra, at man først i September 1821 begyndte at føre en ordenlig Protokol.

Alt var saaledes foreløbig gaaet vel. Studenterne havde handlet paa egen Haand. De havde dannet en Forening uden at se til Højre eller Venstre og navnlig uden at bede deres rette akademiske Øvrighed, Universitetet, om Forlov. Først da de havde stiftet Foreningen og vedtaget dens Love, tilmeldte de Konsistorium, hvad de havde gjort, og bad om dets Velsignelse. Den fik de imidlertid ikke, og det skulde snart vise sig, at det var heldigt, at de vare optraadte saa bestemt. Konsistoriums Professorer stillede sig nemlig paa en enkelt Undtagelse nær afgjort som Modstandere af Tanken om en Sammenslutning af de Studerende, og havde disses Ledere været forknytte og spurgt, før de handlede, saa var der ikke blevet stiftet nogen Studenterforening dengang. Saa vilde det være gaaet aldeles som i 1806.

Studenternes Ledere optraadte ogsaa mærkelig frimodigt ligeoverfor Politiet og det kongelige danske Kancelli, som var Eneherre over, hvor megen Frihed der kunde indrømmes Kongens Undersaatter. Dersom Politidirektør Kjerulff eller Kancelliherrerne havde troet, at den nye Forening indeholdt den mindste Spire til selv en fredelig Samfundsomvæltning, saa havde de øjeblikkelig sat Foden paa den og knust den. Vel havde Studenterne aldrig givet dem Grund til slig en Mistanke, men Forholdene i Europa vare af den Natur, at de meget let kunde have fundet paa, at det var bedre at dræbe Barnet i Fødselen end lade det voxe op for maaske senere at efterligne det Exempel, dets tydske Kammerater havde givet. Men baade Frederik VI, Politidirektøren og Kancelliet viste sig ved denne Lejlighed overordenlig fordomsfrie. De nærede ingen Mistro til Studenterne og belønnede deres Frimodighed med Tillid.

Naar man imidlertid ser hen til de politiske Forhold i Europa og særlig i Tydskland i 1820 og i de nærmest foregaaende Aar, saa kan man bedre forstaa, hvorfor de ældre Professorer nærede Frygt for en Sammenslutning af Studenterne, medens man samtidig ikke kan andet end forundres over, at Frederik VI og hans Politidirektør ikke vare bange for, at Smitten skulde trænge ind udenlands fra.

IV.

Frihedskrigen mod Napoleon havde kaldt den akademiske Ungdom i Tydskland under Fanerne. Det var mærkelig nok en dansk Mand, nemlig H. Steffens, der som Professor i Breslau i Marts 1813, endnu før Kong Frederik Wilhelm III aabenlyst havde brudt med Frankrig, talte begejstrende Ord til sine unge Tilhørere og opflammede dem til at tage Del i den hellige Krig. I den kongelige Malerisamling i Berlin hænger der et Billede, som forestiller Kongens Indtog i Breslau. Han selv og hans to unge Sønner, der senere begge blev Konger i Preussen, nemlig Frederik Wilhelm IV og Wilhelm I, ere i tarvelige Dragter, saaledes som det sømmede sig under saa alvorlige Forhold. Til højre ses en stor Skare Studenter, der med sænkede Kaarder hilse paa Kongen, og i deres Midte staar *Steffens* med *Lützow* og *Körner* ved sin Side. Steffens staar med blottet Hoved, rede til at forsikre den haardt prøvede Monark om, at den akademiske Ungdom agter at ofre Liv og Blod for Konge og Fædreland.

Den akademiske Ungdom tøvede ikke med at væbne sig, da Kongens Opfordring endelig kom, og Lützows «wilde verwegene Jagd» gik kort efter løs i Nordtydsklands Skove og Sletter. Andre Studenter meldte sig ved de nydannede Landeværnsbatailloner og avancerede til Underofficerer og Officerer. Da de kom tilbage i 1814, vare mange af dem smykkede med

Jernkorset som Belønning for Tapperhed ligeoverfor Fjenden. De havde set Mere af Livets Alvor end deres Forgængere, og de vare fremfor alt opfyldte af et glødende Haab om, at det gamle tydske Riges Herlighed igjen skulde opstaa af Graven. De fleste tydske Stammer havde kæmpet sammen mod Usurpatoren, og Lønnen skulde nu være en Gjenfødelse af det tydske Folk selv. Naar Fyrsterne og deres Undersaatter vare enige herom, saa vilde Drømmene snart blive til Virkelighed.

Samtidig hermed havde «Turnvater» *Jahn* samlet unge Studenter om sig ved at prædike sit Evangelium om, at kun en spartansk Levemaade forbunden med en dyb Foragt for Alt, hvad der mindede om Frankrig og hele det franske Væsen, kunde gjenføde den tydske Ungdom. Denne i høj Grad overspændte Vildtydsker, der gik med langt Haar ned ad Nakken og med bar Hals, fordi han derved troede at efterligne de gamle Germaner, vilde helst have Grænselandet mellem Frankrig og Tydskland omdannet til et Vildnis, beboet af Bjørne og Uroxer, for saaledes at hindre enhver Berøring med de Vælske. Men hans Tilbedere saa op til ham som til en Helgen og efterlignede blindt alle hans Latterligheder.

De Rekrutter, Jahn uddannede, og de unge Mænd, der havde kæmpet for Fædrelandet, dannede den nye store Forening, som var bestemt til at skulle omfatte alle tydske Studenter, og som fik Navn af «Burschenschaft». Denne Forening, der blev stiftet i Jena den 12te Juni 1815, antog en sort-rødgylden Fane, fordi Lützows Frikorps havde ført en saadan, den Fane, som er tilstrækkelig bekjendt fra Revolutionerne i 1848, og som endnu ses i mange tydske Byer ved festlige Lejligheder. Burschenschaftet vilde arbejde for Rigets Enhed, men da det vilde opnaa denne ved sædelige Midler, og da Kristendommen indeholder Grundlaget for Sædeligheden, saa blev Tydskhed og Kristendom de to Idealer for ethvert Medlem af denne Forening. I meget kort Tid slog disse nye Tanker an ved mange tydske protestantiske Universiteter, hvor de gamle Landsmannschafter og Korpser foreløbig opløste sig, og det saa ud til, at

den kristelig-protestantiske Begejstring skulde besjæle de Unge og give deres Liv en ny Retning.

Det første store Møde, som alle Burschenschafterne holdt, skulde imidlertid aflægge Vidnesbyrd om, at der i den nye Forening fandtes overspændte Folk, som benyttede Festen til en Protest mod Tyranniet, hvorunder de forstod de tydske Fyrster, som endnu ikke havde givet deres Lande Stænderforsamlinger, hvad de havde lovet paa Wiener-Kongressen. Festen, der skulde minde baade om Luthers første Optræden mod Paven og om Slaget ved Leipzig, holdtes som bekjendt paa det sagnrige Wartburg den 18de og 19de Oktober 1817. Her var det, at Hedsporerne benyttede Lejligheden til om Aftenen ved Gildet paa det ligeoverfor Wartburg liggende Wartenberg at efterligne Luthers Opbrænding af den pavelige Banbulle, idet de brændte en Kurv fuld af Bøger, de ikke kunde lide, fordi disse paa en eller anden Maade fornærmede Burschenschaftet eller Tydskheden. Denne Handling, der i og for sig var ganske uskyldig, og som var grundkomisk, blev Aarsagen til, at Regjeringerne fra nu af betragtede Universiteterne som Revolutionens Arnesteder. Hvor latterlig forloren hele Komedien var, ses deraf, at den Student, der stod for Autodafeen, og som i en maniereret og svulstig Tale erklærede, at han vilde holde Dom over de Skandskrifter, der vanærede det tydske Fædreland, hele Vinteren 1817—18 sad rolig i Jena og ivrig studerede de Bøger, han havde ofret til Ilden. Det faldt ham nemlig ind, hvor komisk det vilde være, hvis han under den retslige Undersøgelse, han ventede, maatte indrømme, at han ikke havde læst dem.[1]

Metternich i Wien og Kejser *Alexander* i Petersborg slog som den hellige Alliances Vogtere strax Allarm, men deres Bestræbelser for at formaa Storhertug *Karl August* af Sachsen-Weimar til at skride ind mod sine Studenter i Jena havde ikke andet Resultat end, at disse indbildte sig, at Verdenshistorien nu drejede sig alene om dem, siden Stormagterne paa Fastlandet traadte op imod dem.[2] Adskillige blev grebne af

Højhedsvanvid, og enkelte Fanatikere, der aldeles ikke kunde siges at repræsentere Burschenschaftet i sin Helhed, mente, at man nu burde bruge ethvert Middel for at vække Fyrsternes slumrende Samvittighed og f. Eks. ikke vige tilbage for Mord, dersom man derved kunde opnaa, hvad man ønskede.

En af disse, den temmelig indskrænkede Student *Karl Sand*, besluttede at straffe den bekjendte Skribent *A. v. Kotzebue*, der ved sine Skriverier havde gjort sig mistænkt for at være russisk Spion, og efter at have forberedt sig til sin Gjerning med koldt Overlæg stødte han den 23de Marts i Mannheim en Dolk i den forhadte Fjendes Hals. Hermed fik Burschenschaftet foreløbig sit Dødsstød, men rundt om i Europa vakte den blodige Daad en overordenlig Opsigt. I Tydskland og særlig i Preussen begyndte nu en vild Jagt paa Demagoger, under hvilken det gik ud over mange Uskyldige, og da tilmed Professorer og andre Lærde sammenlignede Sand med Mucius Scævola, Brutus, Vilhem Tell og lignende Tyranmordere, og da endog den udmærkede Professor i Berlin *de Wette*, velkjendt af alle theologiske Studerende i flere Slægtled, gik saa vidt, at han i et Brev til Sands Moder skrev, at hendes Søns Handling var et smukt Tidens Tegn, fordi den var udført af en ren og from Yngling, der havde handlet efter sin bedste Overbevisning, selv om han havde fejlet, saa troede Regjeringen fuldt og fast paa, at der iblandt de tydske Studenter bestod en hemmelig Sammensværgelse, der gik ud paa at forberede en Revolution ved at sætte Samfundet i Skræk.

Heinrich Leo, der senere som Professor i Historie i Halle optraadte som Forkæmper for den yderste Reaktion baade i politisk og social Henseende, men som dengang var en fanatisk Burschenschafter af det reneste Vand og indviet i alle Hemmeligheder, har mangfoldige Aar senere bevidnet, at det kun var ganske enkelte Individer, der vare farlige, og at hele Ophidselsen vilde have lagt sig, dersom Regjeringen havde sendt et Par af dem til Amerika. Men Ulykken var, at de Re-

gjerende ikke vidste, hvorledes Sagen egenlig forholdt sig, hvorfor de slog løs iblinde.[3]

I Sommeren 1819 rejste Metternich til Karlsbad for sammen med de andre tydske ledende Statsmænd at redde den sociale Orden, som han udtrykte sig. Her vedtog man saa, at da Universiteterne ikke vare blevne deres Opgave tro, men tvertimod en Del af de akademiske Lærere havde fyldt den studerende Ungdom med Hjernespind, skulde der ansættes en overordenlig Regjeringskommissær ved hvert Universitet, hvis Opgave det skulde være at passe paa den Aand, der besjælede Lærerne. Hver Professor, der udbredte fordærvelige Lærdomme, burde øjeblikkelig fjernes og vilde ikke mere kunne gjøre Regning paa Ansættelse ved noget tydsk Universitet. Endvidere vedtog man Bestemmelser imod de bestaaende Studenterforeninger og særlig mod Burschenschaftet, fordi «der til Grund for denne Forening ligger en aldeles utilladelig Forudsætning om et varigt Fællesskab og en varig Korrespondance mellem de forskjellige Universiteter».

Endelig blev man enig om, at det tydske Forbund skulde nedsætte en af syv Medlemmer bestaaende Undersøgelseskommission, der med Sæde i Mainz skulde opspore Demagogerne. Hvad de større tydske Magters Gesandter bestemte i Karlsbad, skulde foreløbig blive en dyb Hemmelighed, indtil Resultatet kunde forelægges Forbundsdagen i Frankfurt. Ja end ikke alle Medlemmer af Forbundet fik at vide, hvad der foregik, før det Hele var forbi. Dette var saaledes Tilfældet med Frederik VI. Hans Udenrigsminister *Niels Rosenkrantz* fik fra Metternich og den tidligere danske, men daværende preussiske Udenrigsminister Grev Chr. Bernstorff en kort fortrolig Meddelelse herom og en Opfordring til snarest muligt at instruere den danske Gesandt ved Forbundsdagen i Frankfurt om at stemme for de Forslag, man var bleven enig om i Karlsbad.[4]

Kongen af Danmark havde god Grund til at beklage sig over, at man saaledes udenvidere gik ud fra, at han vilde billige, hvad de store Magter vedtog, men han kunde da trøste

sig med, at der blev taget endnu mindre Hensyn til de smaa tydske Stater. Vel havde Studenter fra Kiel, altsaa Kongens Undersaatter, været Medlemmer af Burschenschaftet og endog indtaget ledende Stillinger i de Afdelinger, de tilhørte, men Frederik VI brød sig ikke herom. Han lukkede Øjnene i for, hvad hans unge Studenter foretog sig, naar de vare udenlands, og da den preussiske Gesandt i Kjøbenhavn Grev *Dohna* overbragte ham hemmelige Rapporter om og Opskrifter paa de kielske Studenter, som Kommissionen i Mainz havde fundet skyldige i højforræderiske Planer, svarede han: «Sig Deres Konge fra mig, at det ikke er saa slemt, som han tror; jeg er nu en gammel Konge, men jeg har ikke sjældent mærket, at der af saadanne unge Brushoveder siden bliver baade duelige Embedsmænd og virksomme Borgere i Staten. Behold derfor Deres Papirer! Jeg vil ikke læse dem.»[5]

Naar man nøjere undersøger den næsten afsindige Maade, hvorpaa man i 1819 og 1820 og de nærmest følgende Aar i de fleste tydske Stater rasede mod Universitetslærere og Studenter, idet man ofte paa den blotte Mistanke aarevis holdt Folk i Fængsel og ødelagde deres Fremtid, saa maa man i høj Grad prise Kong Frederiks Højsind og Fordomsfrihed paa dette Omraade. Der er blevet rettet mange stærke og velbegrundede Anker mod ham for hans Lyst til at være eneraadende i alle Forhold, men det skal siges til hans Roes, at han ikke med sin gode Villie forbitrede sine Undersaatter Livet, og at han gjorde det muligt for dem at leve uden Frygt for Statskommissioner og Fængslinger.

Den samme Aand, der raadede hos Kongen, besjælede ogsaa Universitetet i Kiel. To af dets Fostersønner havde hver paa sin Maade spillet en fremtrædende Rolle under Studenterbevægelserne i Tydskland. Den Ene var *Uwe Lornsen*, der havde deltaget i Wartburgfesten, og som i Jena havde gjort sig bekjendt ved sin frisiske Plumphed. Da Burschenschaftet her i December 1818 havde indbudt den regjerende Hertug af Meiningen og en Mængde Professorer til en Fest i Anledning

af Blüchers Fødselsdag, rejste han sig op midt under Gildet og raabte: «Allen dreissig oder dreiunddreissig deutschen Fürsten ein —.» Den berømte historiske Professor *Luden* havde imidlertid Aandsnærværelse nok til at afbryde ham med et «Vivat hoch!», saa at Lornsen fik sit Pereat i Halsen. Han satte sig ned og deltog ikke i Leveraabet, men saa kleinmodige vare Professorerne dengang, at ikke en af dem senere irettesatte ham for hans Uforskammethed.[6] Tre Aar derefter blev Lornsen ansat i det slesvigholstenske Kancelli i Kjøbenhavn midt under Demagogforfølgelserne i Tydskland.

Den Anden var *August Binzer*, Søn af en dansk General L. I. Binzer, Generalstabens Skaber. Medens Faderen følte sig som en god dansk Mand[7], var Sønnen, der havde gaaet i Skole i Kiel, en fuldblods Tydsker, som med Liv og Sjæl gik op i Burschenschaftet, ligesom han blev dets flittigste Digter. Hans Sange lød ved alle Kommerser, og flere af dem synges endnu af Studenterne, saaledes «Wir hatten gebauet ein stattliches Haus».[8] Da han efter fuldendte Studier vendte hjem og bosatte sig i Glücksborg, blev der ikke krummet et Haar paa hans Hoved.

I 1820 kom der Bud til Kiel om, at Forbundsdagen i Frankfurt i Henhold til Beslutningerne, der vare tagne i Karlsbad, havde opfordret den danske Regjering til at lade Universitetet stille under en særegen Kommission, der skulde føre Tilsyn med det. Det slesvigholstenske Kancelli bad Konsistorium om at afgive sin Betænkning om Forslaget, og Svaret lød da, at det ikke saa nogen Fare i, at de Studerende indgik i Foreninger. Vel fandtes der en Afdeling af Burschenschaftet i Kiel, men det Sindelag, som Burschenschaftet i Jena var mistænkt for, var aldeles fremmed for Medlemmerne i Kiel.[9] Dette Svar blev taget for gode Varer, og dermed var der slaaet en Bom for de preussiske og østerrigske Forfølgelseslyster. I de Tider glædede de kielske Studenter sig med Rette over det landsfaderlige Regimente, men tyve Aar senere var Alt glemt.

Saaledes havde den nye tydske Studenterbevægelse holdt sit Indtog i et af de to Universiteter, der dengang fandtes i Kongens Riger og Lande. Det svælgende Dyb, der i de sidste halvhundrede Aar har skilt de to Højskoler, var ikke til paa den Tid. Naar en ung dansk Kandidat rejste udenlands for at uddanne sig i sin Videnskab, gjorde han altid Rejsen med Paketbaaden til Kiel og opholdt sig saa her i kortere eller længere Tid ved Universitetet. Det gjorde Rahbek i 1782, og det gjorde Orla Lehmann endnu i 1833. Danmark gik jo til Elben, og før man havde passeret Wandsbeck, var man ikke ude af Monarkiet.

De danske Studerende, som i de nærmeste Aar før 1820 opholdt sig ved tydske Universiteter, maatte nødvendigvis komme i Berøring med Burschenschaftet og lære dets gode og mindre heldige Sider at kjende, og da de ikke kunde begaa sig mellem tydske Kammerater, medmindre de meldte sig ind i deres Foreninger, var det naturligt, at de valgte den Forening, der nu saa ud til at skulle gjenføde det tydske Studenterliv og give det mere Indhold og Fylde. Den juridiske Kandidat *Christian Pingel*, som vi tidligere have nævnt blandt de mere fremmelige Studerende i Kjøbenhavn i det andet Decennium af dette Aarhundrede, studerede 1814—17 i Berlin, Breslau og Jena, hvor han lagde sig efter Filosofi og Naturvidenskaberne. I Breslau hørte han Henrik Steffens, og i Jena tog han Doktorgraden. Begge Steder plejede han Venskab med Heinrich Leo, der mere end nogen Anden levede og sværmede for Burschenschaftet. Da Leo efter sin Deltagelse i Wartburgfesten var kommen til Jena, lærte han Dansk af Pingel, saa at han kunde læse og forstaa Abrahamsons, Nyerups og Rahbeks «Udvalgte danske Folkeviser fra Middelalderen».[10] Efter den Omgang, Pingel havde baade i Breslau og Jena, maa han have været fuldt indviet i alle det nye Studenterevangeliums Mysterier.

At Studenter, der endnu ikke havde været udenfor Danmark, kunde føle sig tiltalte af det fyldigere Liv og den Begejstring,

der fandtes i Tydskland, er aldeles naturligt paa en Tid, da der endnu ikke var nogen Skillemur mellem Dansk og Tydsk. Vi have alt hørt om, at *N. C. Møhl* sværmede for det tydske Studentervæsen, og det Samme var Tilfældet med *Henrik Krøyer*,[11] der paa sin Hjemrejse fra Grækenland i 1822 i Heidelberg blev hospiterende Medlem af Burschenschaftet, da Ingen kunde optages som ordenligt Medlem, medmindre han var Tydsker og Kristen.

Ikke alene de tydske Ideer men ogsaa den Dragt, som Burschenschafterne optraadte i, og i hvilken de gik rundt som lystige Maskeradefigurer, fandt Efterlignere her hjemme. Det lange Silketørklæde, som man dengang slyngede flere Gange om Halsen, sømmede sig ikke for en fri Mand, hvorfor en ægte Tydsker burde gaa med bar Hals. Ligeledes frigjorde man sig for Vesten, der var blødagtig og ligesom sammensnørede det aabne og ærlige Bryst. Frakken, eller rettere Jakken, var af ubleget Lærred, og istedetfor Halslinning brugtes en bred Musselinskrave af den Façon, som Damerne bære. Haaret var langt, ja undertiden naaede det helt ned paa Ryggen og var skilt i Midten, saa at Gadedrengene i Berlin med Rette kunde raabe efter de værste Pragtexemplarer af Racen: «Sikken en forklædt Jomfru!« eller: «Se til ham, han har en friseret Rygrad».[12] Som Hovedbedækning tjente en Baret, saaledes som man bar den i det 16de Aarhundredes Begyndelse. De Ældre klagede over disse Unoder, der let kunde medføre, at den unge Mand, der først fandt Behag i en usædvanlig Klædedragt, derefter kunde forledes til at rive sig løs fra de gode gamle Sæder for tilsidst at havne i Ideer, der ikke vare velgjørende.[13] Saa Meget kunde der komme ud af, at den unge Mand gik med et lille bitte Overskjæg og med langt Haar, der gav ham Udseende af at være halvvejs en Urtydsker, halvvejs en Kosak.

Iblandt dem, der herhjemme kopierede Burschenschafterne, var *Christian Winther*, altsaa en af Studenterforeningens ivrigste Stiftere. Da han i Sommeren 1821 var taget hjem til sin Stedfader i Kjøbelev Præstegaard for bedre at kunne studere,

optraadte han i følgende Dragt: kort olivengrøn Jakke, bar Hals, et langt lyst Haar rundt om Hovedet og ned ad Nakken og endelig paa Siden af Hovedet en lille Hue.[13] Det var derfor ikke underligt, at de unge Frøkener Sidenius, som han og hans Halvbroder *Hans Ulrik Møller* besøgte, knap vilde gaa ned ad Gaden med ham, naar han bar en saadan Burschedragt.

Saaledes vare altsaa de almindelige politiske Forhold udad til paa den Tid, Studenterforeningen stiftedes. Der var Uro og Gjæring i vort Naboland mod Syd, og Ingen kunde vide, hvorhen de nye Bevægelser bar. Dette maa tjene til Forklaring for den Maade, hvorpaa Konsistorium stillede sig til de Studerendes Meddelelse om, at de havde sluttet sig sammen. Professorerne i Konsistorium vare ikke ubekjendte med, hvad der foregik i Europa, selv om Bladene dengang ikke leverede saa udførlige Meddelelser som nu, thi Ugeskrifter og Tidsskrifter bragte stadig ræsonnerende Oversigter over Begivenhederne, og det følger af sig selv, at Universitetsforhold i de Tider vare Gjenstand for særlig Opmærksomhed. Alle de forskjellige periodiske Skrifter, som Rahbek ledede, vrimlede af Artikler, der paa det mest Indgaaende sysselsatte sig med de Interesser, der maatte ligge den lærde Stand paa Hjerte. Man behøver saaledes blot at slaa op i «Hesperus», der netop begyndte at udkomme i 1819.

Det kan ikke forbavse os, at Professorerne kunde være bange for, at deres ellers saa rolige Studenter kunde blive angrebne af den samme Sygdom, som nu hærgede Tydskland, selv om de ved nærmere Eftertanke dog burde være komne til det Resultat, at Jordbunden ikke var den samme i Danmark, saa at Efterligningen aldrig kunde blive andet end rent udvortes. Hertil kom saa den sædvanlige Frygt for, at Studenterne skulde forsømme deres Studier, parret med en noget filistrøs Opfattelse af, hvad der egenlig var en Students Opgave, og endelig havde den hos Ældre ikke ualmindelige Lyst til at

modsætte sig alt Nyt overhovedet en ikke ringe Del i den Modstand, Konsistorium rejste mod Studenterforeningen.

Da Universitetets Rektor havde modtaget det Brev, som den af Studenterne nedsatte Kommission den 15de September havde sendt ham tilligemed Lovene for den nye Forening, tilstillede han det juridiske Fakultet begge Aktstykker, for at det kunde afgive sin Betænkning. «De Herrer Jurisconsulti», som de juridiske Professorer dengang kaldtes, indsendte derefter i Oktober deres Betænkning.[14]

Professor *J. F. V. Schlegel,* der havde forfattet den, udtaler først, at den nye Forenings Love ikke kunne forenes med Forskrifterne i den kgl. Kabinetsordre af 10de Maj 1780, der bestemmer, at Formændene i et saadant Selskab saavidt muligt skulle være Embedsmænd. Man maa ikke lade sig blænde af, at de, som i andre Selskaber kaldes Direktører, her faa Navn af Seniorer, thi ethvert stemmeberettiget Medlem kan blive valgt til Senior, og stemmeberettiget er ethvert ordenligt Medlem. Men heraf følger, at en et Aar gammel Student eller en Person, som knap har fyldt sit 18de Aar, kan blive valgt til Senior. »Næppe har man nogensinde brugt Benævnelsen i højere Grad i Flæng».

Da de overordenlige Medlemmer efter Lovene komme til at staa omtrent i samme Forhold til de ordenlige, som Indbyggerne i Staden (habitans) til de egenlige Borgere (citoyens), saa kan man vel ikke gjøre Regning paa, at mange Embedsmænd paa disse Vilkaar ville træde ind i dette Samfund, men gjorde de det, vilde det stride mod § 4 i Kabinetsordren, der byder, at Klubselskaber skulle organiseres saaledes, at Ungdommens slibrige Alder «i fornuftige og ansete Folks Selskab kan anføres til Sædelighed, Klogskab, Artighed og Sparsommelighed.»

Et Selskab, der næsten udelukkende kom til at bestaa af Studenter, og det endda fordetmeste af unge Studenter, vil let kunne indføre den raa Studentertone, der lykkeligvis har været ukjendt ved Kjøbenhavns Universitet, netop fordi de

Studerende idelig «indblandes med Borgerne i selskabelige Cirkler».

Naar den nye Forening giver sig Udseende af at ville have en literær Tendens, saa gives der andre Selskaber i Hovedstaden, der have søgt at forene dette Øjemed med tilladelig Morskab, saasom Clio, som mange Studerende have Adgang til. Dernæst finder Schlegel det besynderligt, at der staar i Lovene, at hver Onsdag er bestemt til videnskabelige Beskjæftigelser «især saadanne, til hvilke der ved Universitetet enten vanskelig eller aldeles ikke gives Lejlighed, hvortil fornemmelig hører Dyrkelsen af Modersmaalet». Han bemærker spydigt, at der jo dog ved Universitetet findes to Professorer i Æsthetik (nemlig Rahbek og Oehlenschläger), «der med tilbørlig Omhu sørge herfor». Om latinske, tydske eller franske Udarbejdelser hedder det derimod kun, at de ikke forbydes. Man kan vel næppe heller gjøre sig store Forhaabninger om saadanne, da de alle skulle oplæses uden at underkastes nogen Bedømmelse eller Kritik.

De Lykønskninger eller Æresbevisninger, som man offenlig agter at yde Medborgere udenfor Foreningen, kunne let udarte til «det ved tydske Universiteter saa meget misbrugte Hochbringen».

«Det maa og misbilliges», hedder det, «at i Indledningen kaldes de Studerende «den for Land og Folk vigtige Stand», da de som saadanne aldeles ikke kunne henregnes til nogen særskilt borgerlig Stand, men deres Bestemmelse er at gjøre sig værdige til at indlemmes i en saadan Stand efter fuldendt Studering, ligesom ogsaa dette Klub-Selskab jævnlig betegnes i Lovene med det pompøse Navn Samfund.»

Derimod roser Schlegel Bestemmelserne om, at der skal ydes uformuende Studenter Understøttelse, og at der ikke i Foreningen maa spilles Kort.

F. T. Hurtigkarl er enig med Schlegel og ligeledes *M. H. Bornemann*, der dog finder Anledning til yderligere at bemærke, at han har hørt, at Foreningen allerede er traadt

i Virksomhed, og at den har ladet opkræve Kontingenter. Var det derfor ikke rigtigst, at Konsistorium snarest muligt ved en Resolution «forhindrede dette Forehavendes videre Fremskridt?» Man burde skrive, at man ikke alene fandt dette Samfund uoverensstemmende med god akademisk Orden men endog ligefrem stridende mod Kabinetsordren af 10de Maj 1780. Støttende sig til disse og flere Grunde burde man underrette Vedkommende om, at Konsistorium ikke kunde give sit Samtykke til denne Forening.

Efterat Juristernes Betænkning havde cirkuleret blandt Medlemmerne af Konsistorium, og disse havde afgivet deres Betænkning, holdtes der et Møde den 1ste November. Her vedtog man at indsende Studenternes Lovudkast samt den Skrivelse, der fulgte med, til Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler og samtidig at meddele, at man holdt sig til sin Skrivelse af 12de December 1806 angaaende det da under Navn af det akademiske Selskab oprettede Samfund af Studenter.[15] Endvidere indsendte man de Betænkninger, der vare afgivne af Medlemmerne af Konsistorium. I dette Møde, i hvilket den lærde Forsamling saaledes meddeler Direktionen, at den staar paa samme Standpunkt som i 1806, da den udtalte, at den «ikke kunde andet end anse et Selskab af blot unge Studerende for ikke at være nyttigt for Medlemmernes Sæder og akademiske Flid», deltog Universitetets Rektor *N. I. Schow* og dernæst *Schlegel*, *Hurtigkarl*, *P. E. Müller*, *C. F. Hornemann*, *N. C. Kall*, *I. S. Saxtorph*, *G. Wad*, *I. D. Herholdt*, *Jens Møller*, *M. H. Bornemann* og *K. L. Rahbek*. De vare dog, som man vil faa at se, ikke alle enige, idet N. I. Schow gik imod sine Kolleger, og Rahbek ikke udtalte sig. Et Par af Konsistoriums Medlemmer vare ikke tilstede i Mødet, saaledes *H. C. Ørsted*. Rahbek, der sikkert i sit Hjerte sympathiserede med Studenterne, har ikke havt moralsk Mod til at træde op mod sine Kolleger.

Hurtigkarl havde vel i det Hele sluttet sig til Schlegel. Dog ønskede han ikke, at man i Skrivelsen til de Studerende

sagde, at Konsistorium ikke kunde give sit Samtykke til Oprettelsen af Foreningen, da de ikke havde begjæret et saadant, men kun ytret Ønske om, at Konsistorium vilde bifalde deres Forehavende. Det forekom ham ogsaa tvivlsomt, om Konsistorium var berettiget til at forbyde den i Henhold til Kabinetsordren af 1780. Det maatte være Politiets Sag. Konsistorium burde lade sig nøje med at gjøre Studenterne opmærksomme paa de Betænkeligheder, det nærede, at det ikke syntes om deres Skridt, og at det agtede at indsende Lovudkastet til Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler.

Orientalisten *N. C. Kall* sluttede sig til Hurtigkarl.

Filologen *Børge Thorlacius* mente, at man burde optræde moderat, men at man dog tillige burde mindes det bekjendte: Principiis obsta, sero medicina paratur. «Her gjælder det,» skriver han, «uden Tvivl om det Spørgsmaal, om man ej ved strax bestemt at misbillige det første Skridt til en Studenterklubs Oprettelse foranlediger, at Spiren lægges til et Onde, hvorfor Kjøbenhavns Universitet hidtil kan være stolt af at have været frit, et Burschenschaft, hvis uudblivelige Følger Raahed, Kaadhed, Usædelighed, Trods mod Love og mod Foresatte, Komplotter, offenlig og privat Hoch- og Pereat-Skrigen, Fylderi, Dueller og andet Mere snart ville indfinde sig. Er man misfornøjet med et Stykke, der gives paa Theatret, saa samles man her for at enes om at pibe, eller, er man partisk for et Stykke, aftaler man her at klappe. Har man Noget mod en eller anden Embedsmand, saa gaar man fra Klubben hen for at slaa hans Vinduer ind m. M. At det Videnskabelige vil blive Bisag, vise selve Lovene, hvis kjedsommelige Details noksom røbe en Klubmand som Forfatter.»

At Stifterne mente det vel, troede han nok, da der kun fandtes eet mistænkeligt Navn blandt dem. De to sidste af Underskriverne kjendte han som meget agtværdige, men de vidste ikke, hvad de gjorde, og de manglede Menneskekundskab. Af Lovene saas, at Konvivier, Fester, Legationers Afsendelse

vilde blive Hovedsagen. Den Æden og Drikken kostede Penge, og det aarlige Indskud var desuden 12 Rbdlr. Sølv. Kunde man ikke forbyde Klubben, burde man ialfald fastsætte, at Ingen kunde faa Kloster eller Regens eller andre Beneficier, naar han var Medlem.

«Alle de store Fordele,» hedder det til Slutningen, «det har, at Universitetet ligger i en stor Stad, det især, at Studenterne nødes til at søge andre Borgeres Selskab, vil ved saadan en Klub tabes til sand Skade for deres virkelige Dannelse. At unge Mennesker imellem trænge til Selskab, er unægteligt, men dels have de fleste saadant langt ædlere og bedre i honette Familiers Kredse, dels har enhver Dimittend gjerne en eller flere af sine Skolevenner, til hvem han holder sig, og meget mere Selskab behøver han for det Første ikke og bør ikke have, om han skal studere med Iver.»

Professor i Fysik *G. Wad* og den bekjendte Læge Professor *I. D. Herholdt* ere enige med Juristerne angaaende Ubetimeligheden af en Forening.

At Professor *Jens Moller* bestemt maatte misbillige Oprettelsen af en Studenterforening, er klart efter det Sammenstød, han allerede i Sommerens Løb havde med Regensianerne. Han vil ogsaa være med til at nægte Medlemmer af Foreningen Adgang til Bolig paa Regensen. Alle de brave Studenter han har talt med, have paa en eneste nær betragtet det hele Foretagende, som han skriver «i det rette Lys». Denne Ene har senere til hans Glæde meldt sig ud. Disse brave Studenter vidste nemlig, «at de kun altfor berygtede Studiosi Krøyer paa Regensen og Fasting paa Ehlers Kollegium ere de egenlige Ophavsmænd, og at man af deres bekjendte Opsætsighed ej kunde vente sig noget Godt». Han refererer derefter sin Strid med Regensianerne, fortæller om det Pereat, de havde udbragt for ham, og om Krøyers nærgaaende Optræden ligeoverfor ham selv, da han prøvede paa at irettesætte ham. Da L. Obel, Valentin og Chr. Thaarup derefter vare med til at forsvare Krøyer, er der kun Chr. Wilster tilbage, «til hvis

hæderlige Karakter Konsistorium kan have fuld Tillid. Men hvad formaar En mod saa Mange af dels slette dels svage Grundsætninger?»

Dersom Studenterne vilde øve sig i at tale og i at forfatte skriftlige Udarbejdelser, da kunde de gjøre det ved Universitetet. Der havde i mange Aar bestaaet et ypperligt og ægte videnskabeligt Studenterselskab under Navn af Lycæum, «men rigtignok kunde Studenter af en Krøyers og en Fastings ringe Kundskaber og store Pretensioner ikke blive Medlemmer af dette Samfund». Et saadant Selskab som det nyoprettede kunde, selv om Stifterne havde de uskyldigste Hensigter, let udarte til et tydsk Burschenschaft.

Den ældste theologiske Professor *Claus Frees Hornemann* kunde med sin fuldeste Overbevisning bifalde, hvad Jens Møller havde skrevet. Videnskabelighed vilde blive det Sidste, man tænkte paa, og Broderlighed vilde blive forvandlet til lystigt Levnet. Kunde maaske Videnskabelighed fremmes ved Døgnskrifter, denne Pest for Literaturen, og kunde Brodersind fremmes ved Drikkelag?

«Vi maa tænke tilbage paa dette Attentats første Oprindelse siden Tumulterne paa Theatret, den derpaa fulgte Kompotation paa Regensen, hvorimod jeg skrev min Bog om «Fantasiens Magt», og endelig det skandaløse Optrin paa Regensen sidste Sommer. Det er mærkeligt, at baade Brevet til Konsistorium og det dermed sendte Lovudkast er dateret Regensen, følgelig det theologiske Fakultet saa meget nærmere vedkommende.»

Hvad der især er faldet ham for Brystet, er de Ord i Erklæringen, der fulgte med Lovene, om, hvad det er, der karakteriserer den ægte Student. Naar det her hedder: «Student kalde vi den, hvis Hjerte gløder af sand Begejstring for det Store, Gode og Skjønne, den, som er gjennemtrængt af oprigtig Iver for al Videnskabelighed uden smaaligt Hensyn, den som føler den inderligste Agtelse for sin Stand» o. s. v., saa kommer han ved at sammenligne denne Udtalelse med

Lovenes § 2 til et højst underligt Resultat. Det hedder i denne: «Ingen uden Studenter maa foreslaas til Medlem af Foreningen, medmindre udmærket videnskabeligt eller Kunst-Værd skulde byde en sjælden Undtagelse. Som Medlem af Foreningen betragtes Enhver som Student.» «Altsaa», siger den gamle Professor med en mærkelig Mangel paa Logik, «ethvert Medlem af Samfundet ogsaa den Ustuderte betragtes som en Student! Vil da Klubben tiltage sig Universitetets Ret? Og hvilken ærekjær Mand vil lade sig anse for det, han ikke er?»

«Kompotationer forbydes, men større Konvivier tillades; hvordan ville vel disse gaa af uden Kompotationer, hvilke mellem dette Slags Ynglinge, naar Hovederne ere blevne ophidsede af spirituøse Drikke, pleje at endes med at slaa Glassene over Hovedet, hvilket Faktum paa Regensgaarden i Sommer af en af Brevskriverne, Hr. Henrik Krøyer, saavidt jeg veed Stud. med., blev forsvaret med den kraftfulde Grund: «Det hører jo dertil!»

Peter Erasmus Müller var enig med Schlegel i, at Studenterforeningen maatte anses for at være ulovlig, og han delte ogsaa denne sin Kollegas Frygt for de skadelige Følger, en saadan Klub vilde medføre. Han kunde imidlertid absolut ikke gaa ind paa Tanken om at udelukke Medlemmerne af Foreningen fra Stipendierne, da man savnede Ret dertil; derimod burde man anse dem som mindre trængende. Men uagtet han saaledes aldeles misbilligede Foreningen, maatte han dog bemærke, at den ogsaa lod sig fremstille i et smukt Lys. Det fortjente Roes, at man havde forbudt Kortspil, og «at man med anelsesfuld Ængstelighed har søgt ved Eforernes Mellemkomst at holde Styr paa Foreningens Lemmer».

«Hvad de underskrevne Navne angaar, kjender jeg lidet til Valentin; Krøyer er mig meget ufordelagtigen bekjendt, men L. Obel og Chr. Thaarup anser jeg for meget brave Studerende, uagtet de begik den Fejl at underskrive et Brev, hvis Udtryk ikke vare noksom vejede. Wilster har ikke tabt i min Agtelse, om han og er Forslagets Koncipist.»

Til Trods for disse Præmisser kom den humane og elskværdige Professor dog til det Resultat, at Konsistorium i sit Svar mere skulde dvæle ved, «hvad der var at billige i Forslaget».

Den 77aarige Professor i Historie *Abraham Kall*, «en af de sidste Repræsentanter for de gamle Tiders ubegrænsede Erudition»,[16] slutter sig til P. E. Müller.

Hans Christian Ørsted's Votum lyder kort og godt saaledes: «Jeg underskriver Hr. Professor P. E. Müllers Betænkning og derved i det Væsenligste mine øvrige Herrer Kollegers.»

Den medicinske Professor *I. S. Saxtorph* mente, at man «sine ira et studio» burde meddele sine Betænkeligheder, og at man derfor ikke kunde yde Foreningen sit Bifald.

Rector magnificus, Professor *N. I. Schow* skriver derimod: «Den studerende Ungdoms frie og mangesidige Udvikling er og har altid været lige fra de ældste Universiteters Stiftelse af et Hovedformaal. Ynglingen skal ad forskjellige Veje dannes til sit tilkommende Livs Forretninger, i denne Forberedelses Dannelse maa intet Universitet, naar det skal svare til sin Hensigt, være ham hinderligt. Dette har man lige fra det 13de, 14de og 15de Aarhundrede tydeligen havt for Øje, og derfor har man i Paris, Bologna og Padua og ved mange andre Universiteter ofte taalt skrækkelige Udsvævelser af de Studerende, fordi man var sin vigtige Grundsætning tro og man tillige vidste, hvad Ungdom er, og hvad af en Yngling med Aand og Anlæg kan vorde, naar han engang har udraset. Jeg veed meget vel, hvad man her af Historien og Tidernes Erfaring kan indvende; men man betænke, at vi ere Danske ikke Franske, Italienere eller Tydskere. Næsten alle vore Studerende ere Indfødte, altsaa Mennesker, som Regjeringen og Universitetet altid har Haand over; vores Stat er lille og Modersmaalet indskrænket til et ubetydeligt Rum. Den studerende Yngling er aldeles afhængig af sit Fødeland, udenfor samme vil det enten være ham umuligt at komme frem eller og hans Kaar blive meget haarde. De fleste af vore Ynglinge indsaa tidligen dette og

ere fordetmeste flittige, skikkelige, sindige og kloge; vort Universitet kan ofte understøtte en brav og haabefuld Student, og denne heldige Omstændighed tilligemed alle examina sætter de Studerende i et rigtigt Forhold til Universitetet og dets Foresatte.

«I disse Tiders Trang og under en almindelig Armod finder en fattig Studerende sig ofte udsat for den mest nagende Kummer, især naar Sygdom støder til; den Hjælp, han i slige Tilfælde fra Universitetet kan erholde, er højst utilstrækkelig; hvad Under, at han forener sig med sine Jævnlige for lettere at afværge det Onde, der kunde ramme ham? Hans Indbildningskraft skaber ham nu Tryllebilleder, og han er ganske sit Broderskab hengiven; han har for liden Erfarenhed til at indse, at et Studenter-Samfund, der ikke har andre Hjælpekilder end Medlemmers Indskud, kan under de fleste Studerendes Armod og i en folkerig Hovedstad ikke være langvarigt; den Varme, som nu viser sig for dette Samfund, vil snart kølnes; Mange ville snart finde Studenter-Omgangen altfor ensidig og søge blandede Selskaber som mere passende for deres tilkommende Bestemmelser.

«Min Mening er altsaa, at Konsistorium hverken kan eller bør hindre Universitetets Studerende i at indsamle den Verdenskundskab og de Erfaringer, som et Samfund af en aandrig Ungdom vil frembyde sine Medlemmer; at ingen offenlige Udsvævelser ske, derfor sørger et velordnet Politivæsen. Ex contrariis probetur veritas. Hvad om Konsistorium tiltog sig i denne Sag en Myndighed, som det maaske ikke er ganske berettiget til, især da Samfundet har underkastet sig Politiet, vilde det derved ikke udsættes for mange Ubehageligheder? Uden Tvivl er en kold Ligegyldighed i denne Sag det Allerraadeligste; imidlertid forfølges Ingen. Hvad enten han er i eller udenfor Samfundet, har han Krav paa Konsistorii Agtelse og Understøttelse, saafremt han er duelig og af god Opførsel.

«Da jeg alene bestaar ved Konsistorium, vilde jeg uden

Meningsytring have tiltraadt Pluralitetens Formening, men da man har villet høre mit Votum, har jeg her givet det aabent og uden al Forbeholdenhed.»

Den gamle *Hornemann* syntes ikke, at hans Votum mod Foreningen var skarpt nok, hvorfor han indsendte endnu en Udtalelse, der begynder saaledes: »Det er mig som ældst Medlem af det theologiske Fakultet, til hvis Bestyrelse Regensen er betroet, af yderste Vigtighed, at denne Klub maatte standses i sin Begyndelse, thi den vil blive fordærvelig især for Stipendiaterne paa det kongelige Kollegium. Den første Grund til dens Oprindelse og nu paafulgte Oprettelse skriver sig fra Tumlerne paa Theatret i Vinteren eller Foraaret 1817—18. Det er mig berettet, at kort efter den sidste Tummel med de i Munden skjulte Piber holdtes en Nat en Glædessvir paa Regensen. Man maa deraf slutte, at Regensianerne have havt Del i Tummelen. I Sommeren 1819 skal der være holdt et Drikkelag i Regensens Gaard, hvorom Intet blev mig bekjendt, men i dette Aars Sommer gjentoges dette saa højrøstet, at Lyden deraf hørtes i Fiolstræde og paa Nørregade. I Anledning deraf forefaldt det, som af min Fakultets Kollega Hr. Dr. I. Møller i hans til denne Sag hørende Votum er anført.»

Efterat han dernæst har gjort opmærksom paa, at den nye Studenterklub har sit Lokale nær ved Regensen, hvorfor den er saa meget farligere, hævder han, at Sagen særlig angaar det theologiske Fakultet, der er Regensens Værge, og at det vil blive umuligt for dettes Medlemmer at føre Tilsyn med Alumnerne, naar de sammen med andre Studenter færdes i en Klub og deltage i Klubfester. «I andre Klubber ere Medborgere af forskjellige Stænder samlede mellem hinanden, men en egenlig Studenterklub ved et talrigt Universitet i en Hovedstad vilde blive en formelig status in statu, især naar de maatte anmasse sig ved at optage ustuderede Medlemmer ogsaa at anse disse som Studenter.»

Til Slutningen udstøder han følgende Hjertesuk: «Uerfarne Ynglinge, og paa dem har Universitetet og Hovedstaden ingen

Mangel, ville let lade sig lokke ved saadan Lokkemad. Det er at ønske, at Studenternes Familie-Foresatte ville forene sig med deres Foresatte ved Universitetet til at standse dette skadelige Foretagende i dets første Opkomst.»

Det er mærkeligt nok, at den Professor, der udtalte sig venligst om den nye Forening, nemlig *N. I. Schow*, og den, der bekæmpede den med al Magt, *C. F. Hornemann*, begge fuldstændigt havde overlevet sig selv og paa den Tid, hvorom her er Tale, ikke som Videnskabsmænd havde nogensomhelst Betydning. Schow havde i sine unge Dage været anset for et vordende Lys, havde med Stipendier studeret mange Aar i Tydskland, Østrig og Italien, havde været Lærer for Fyrst Adam Czartoriskys Sønner og var i 1792 bleven udnævnt, som det hed, til Direktør for Prins Christian Frederiks Opdragelse samtidig med, at han fik Titel af Professor philologiæ extraordinarius. I Udlandet havde han udgivet filologiske Skrifter, der havde vakt Opsigt. «Heyne f. Ex. havde skrevet Fortale til et af dem, Kardinal Borgia bekostet et Par andre; Fr. Jacobs havde sendt ham en «Epistola» i sin Stobæus, hans Hesychius var efterspurgt i England o. s. v.»[17] Her hjemme fik han imidlertid ingen Indflydelse. Alt i 1811, da P. Hjort som Rus sammen med Rudelbach og et Par andre Studenter meldte sig hos ham for at høre en Forelæsning om Hyginus, var han saa svækket, at de forbavsede over hans Umulighed undskyldte sig og blev borte efter kort Tids Forløb. I 1815 udgav han en Lærebog i Arkæologi for Videnskabsdyrkere og Kunstnere med et tydsk Værk som Mønster, og i denne var det, at han bl. A. oversatte« Wandgemälde» ved Vandmalerier.

I 1820 var han naturligvis ikke bleven bedre. *I. N. Madvig*, der blev Student i dette Aar, siger, at den Erfaring, han gjorde ved Examen artium, hvor Schow examinerede i Pauli Brev til Galaterne, ikke afkræftede de næsten utrolige Historier, der fortaltes om hans Fejltagelser. Ikke destomindre mente Madvig og hans filologiske Medstuderende, at de burde vise ham den Opmærksomhed at høre ham forelæse om græsk

J. N. Madvig

i hans 40de Aar.

Palæografi, «men Udfaldet var et saadant, at det kun efterlod en Blanding af Forundring, Spot og dyb Medynk».[18] Men uagtet han saaledes som Videnskabsmand var under al Kritik, maa han dog som Menneske have været i Besiddelse af en god naturlig Forstand, og det Votum, han afgav om Studenternes Stilling overhovedet, bærer endog Vidnesbyrd om et Frisind, der var ualmindeligt paa den Tid.

Hornemann[19] skyldte Guldberg, at han i en Alder af 25 Aar udnævnedes til Professor i Theologi, men medens hans Velynder var orthodox og vedblev at være det til sin Død, udviklede han sig til at blive Forkæmper for den fladeste og aandløseste Rationalisme. De fleste Præster her i Landet i Aarhundredets Begyndelse saa op til ham som til et videnskabeligt Lys af stor Rang. For mange af dem var han «et Navn over alle Navne», men alt tidligt blev hans Forelæsninger kun til Forargelse. Han gjorde paa en fuldstændig upassende Maade Løjer med Miraklerne og sagde fade Vittigheder om Jesus og hans Apostle. *H. N. Clausen*, der blev Student i 1809, skriver i sit Levned: «Om gamle Hornemanns Kathedervirksomhed tier jeg — af Agtelse for Oldingens menneskelige Personlighed», og hans Samtidige *P. Hjort* omtaler ham ikke bedre: «Hornemanns Kollegium var oftere en Skandale. Da Striden var om Frejas Alter, behandlede han dette Thema meget morsomt forresten oppe fra Kathedret. Han beskrev Forskjellen paa den Kvindes Ydre, der havde født, og en Jomfrus» o. s. v.

I 1812 giver *Grundtvig* ham følgende Skudsmaal: «De to Professorer, som antastede Bibelen, kjende vel Alle, men de bør dog nævnes, da Skaansel her er ubetimelig og ej bør forlanges af dem selv, enten de saa nu bifalde deres Idræt eller ikke. Det var *Andreas Gamborg* og *Claus Hornemann*, to Mænd, om hvis Hjerter jeg iøvrigt nødigt vil tro ilde. Gud tilgive dem deres Brøde og lade dem indse deres store Vildfarelse og Ansvar. Jeg behøver ikke at nævne Mere end Nysa og Fortolkningen over Micha, men ialfald kunde vel Beviser

ikke fattes mig paa, hvad begge Rigerne veed, og hvad de Mænd selv maa blues ved at nægte.»

En af Hornemanns Venner *I. K. Høst*, der skildrer ham som den blideste Ægtemand og Fader og som en trofast Ven og Velynder, finder det ikke umærkeligt, at, jo ældre han blev, «des friere syntes han at blive i Religions Grundsætninger», i Sandhed en ejendommelig Roes for en Professor, der skal uddanne vordende Gejstlige. Hans Kolleger P. E. Müller og Jens Møller syntes imidlertid ikke om denne Udvikling i Retning af Frihed, hvilket de beviste ved at sige Nej til en Indbydelse fra Hornemann til i 1826 at fejre hans 50aarige Embedsjubilæum sammen med ham i hans Hjem.

For en «Theolog» af Hornemanns Retning maatte den Schellingske Naturfilosofi selvfølgelig være en Vederstyggelighed. I de Taler, han som Universitetets Rektor holdt i 1817 og 18, raser han mod denne «fantastiske Modefilosofi», denne skadelige «luxurierende, ophidsende, vilde, utæmmede Filosofi», der efter hans Mening har ægget Studenterne til at pibe i det kongelige Theater, og i 1819 gav han den i en Forelæsning Skyld for Mordet paa Kotzebue. «Naar fantastisk Illusion kan forvilde en sværmende Yngling af de Studerendes Klasse saa vidt, at han sætter Ære og Dyd i at være først Snigmorder og strax derpaa Selvmorder, hvad kan da ikke af den være at befrygte?»[20]

I November 1820 drager han for et talrigt Auditorium af al Magt tilfelts mod Studenterforeningen.[21] Det er atter efter hans Mening Schellings Naturfilosofi, der har fordrejet Hovederne paa de Studenter, der have stiftet Foreningen, saa at de ikke kunne skjælne mellem «fornuftig Sandhed og fantastisk Vildfarelse». De Ældre gjør han sig ikke Haab om at omvende, men de Unge vil han vende sig til for om muligt endnu at frelse dem fra Smitten. Han skildrer derpaa Gilderne paa Regensen og udbryder klagende:

«Mine Herrer! Saa vist som i Sandhed liberale Mænd ere at finde i mit Fædreland, saa vist er jeg blandt deres Tal;

jeg har jo fra længere Tid end for 45 Aar siden været udraabt for min Liberalitet og er det maaske endnu i visse Cirkler. Men De glemme dog ikke, at sund Liberalitet er noget ganske Andet end Ligegyldighed mod Roligheds og god Ordens Haandhævelse . . . . Naar unge Mennesker af de Studerendes Klasse, som hidtil morede sig med at besøge Skuespil og bedømme disse personligen paa den offenlige Skueplads, tilkjendegive, at de i broderligt Samfund forenede ville herefter forlyste og gavne sig og Andre ved selv at opføre sceniske Forestillinger — det er jo med et mindre studert Udtryk, de ville selv spille Komedie —, saa undgaar Manden af den modnere Alder ikke lettelig at tænke ved sig selv: difficile est satyram non scribere.

«Min Hovedsag er, som jeg ofte har erindret, stedse rettet mod den ufilosofiske Naturfilosofi, til hvis Fremgangs Befordring sceniske Forestillinger paa private Theatre sikkerligen kunne udrette Meget. Dersom Medlemmerne af et Samfund af unge Studerende ere eller blive smittede af den Filosofi, vil Smitten netop ved Foreningen fremhjulpen derfra udbrede sig videre og videre, men saadan Forstands Forvildelse hos de Yngre især er det — jeg idetmindste — bør og vil vedblive at advare og arbejde imod, saalænge jeg kan tale og skrive!»

Efterat han dernæst har søgt at røre Studenterne ved at bede dem om at modtage hans Udtalelser, som om det var en døende Faders Ord til sine elskede Børn, slutter han med følgende Henvendelse: «Dersom en Eneste blandt Dem endnu har mindste Gnist af Godhed for mig tilbage i sit Bryst, i sin Barm, i sit Hjerte, da dæmpe han sin Klublyst endnu et Par Vintre eller tre, thi efter den Tids Forløb have De mig som Deres Lærer ikke mere imellem sig. Da vil jeg ikke og kan heller ikke nu — jeg ikke — formene Dem at handle, som Dem selv lyster; men ønske maa jeg dog stedse, at De altid ville handle saaledes, som De kunne forsvare for Gud og for Deres egen ikke søvndyssede, ikke vildledte Samvittighed!»

Naar Hornemann paaberaaber sig sin Liberalitet, da er

det for saa vidt rigtigt, som han hørte til de Mange, der i Slutningen af forrige Aarhundrede sværmede for den franske Revolution paa Afstand, ja endog holdt særdeles meget af Malte Bruun. Dette Venskab vedvarede uforandret, og da Bruun døde i 1826, turde man i længere Tid ikke meddele Hornemann denne Begivenhed. Den gamle Professor døde først i 1830 og oplevede saaledes at se, at alle hans Spaadomme om Studenterforeningen og dens skadelige Indflydelse paa Ungdommen slog fuldstændigt fejl, ja han blev endog Vidne til, at flere af hans Kolleger, endog Mænd, der i Konsistorium havde udtalt sig skarpt imod det nye Samfund af Studenter, indmeldte sig i dette og saaledes afgav levende Vidnesbyrd om, at lærde Mænd ogsaa kunne tage fejl, naar de give sig i Færd med at ville være Menneskekjendere.

Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler sendte den 25. November, efterat den havde gjort sig bekjendt med samtlige Aktstykker i Sagen, en Skrivelse til Konsistorium af følgende Indhold:[22] Uagtet den ikke tvivlede om, at Studenterforeningen var stiftet i en god Hensigt, og omskjønt den ikke miskjendte det Agtværdige i visse Bestemmelser f. Ex. om Understøttelse til uformuende Studenter, om Forbud mod Kort- og Hazardspil m. M., maatte den dog være enig med Konsistorium i, at en saadan Forening let kunde lede til en Afsondring, ligesom den ogsaa kunde give Anledning til Tidspilde og til ikke ubetydelige Udgifter. Uagtet Foreningen nu, efter hvad Direktionen havde bragt i Erfaring, allerede med Politidirektørens Samtykke havde begyndt sin Virksomhed, fandt man det dog gavnligt, at Konsistorium, paa hvad Maade det syndtes passende, meddelte Vedkommende sine Raad og tilkjendegav dem sin Mening.

Denne Skrivelse maa have slaaet koldt Vand i Blodet paa Hedsporerne i Konsistorium. Enhver, der har læst de enkelte Professorers Vota, maatte ubetinget tro, at den lærde Forsamlings Hovedvotum maatte blive en afgjort Fordømmelsesdom, men det blev langt fra Tilfældet. Konsistorium var ikke

saa staalsat, at det ikke bøjede af, da det fik at vide, hvad dets høje Foresatte tænkte om Sagen, og da *Ove Malling*, *A. B. Rothe*, *L. Engelstoft* og *I. P. Mynster*, der dengang vare Universitetets Overordnede, optraadte saa forsonligt, fulgte de Herrer Konsistoriales deres Exempel. Der var ikke i Direktionens Skrivelse et eneste Ord, der bar Vidne om, at den frygtede for noget Burschenschaft, og ej heller var der Tale om, at dette Regjeringskollegium tænkte paa at true Regensens Alumner med Tabet af Friplads og Kommunitet. Konsistorium lod derfor klogelig alle saadanne Trusler falde.

Den 13. December vedtog det at tilskrive Studenterforeningens Seniorat, at det vel havde fundet Lovenes Bestemmelser om Understøttelse til syge og uformuende Medlemmer, om de videnskabelige Øvelser og om Forbud mod Kortspil og Kompotationer gode og rosværdige, men at det derimod maatte hævde, at de Bestemmelser, som udelukkede Embedsmænd fra Adgang «til de Bestillinger i Selskabet, der angaa Bestyrelsen og Opsynet,» vare stridende mod den kgl. Kabinetsordre af 10. Maj 1780. Dernæst udtalte Konsistorium, at det nærede den Mening, at et Selskab, der skulde være aabent alene for Studenter, ikke kunde være gavnligt. Det maatte derfor tilraade Senioratet at faa Bestemmelserne om Embedsmændene forandrede, og det anbefaler til Slutningen «Selskabet som hidtil at forene Videnskabelighedens Interesse med Omgangens og saaledes at fortsætte Bestræbelserne for, at Selskabet kan være besjælet af en god og det kjøbenhavnske Universitets Borgere værdig Aand.»

Da Senioratet havde modtaget denne Skrivelse, hvis Indhold overraskede det, da der havde gaaet allehaande Rygter om, hvor drabeligt Universitetets Fædre vilde optræde, afsendte det følgende Svar:

Til Konsistorium!

«Med Glæde erfare vi, at Studenterforeningens Hensigt og Indretning har vundet det høje Konsistoriums Bifald, og vi ile derfor med paa Foreningens Vegne at aflægge vor allerærbødigste Tak for den humane Bedømmelse og de meddelte Vink og Raad, hvormed vore høje Foresatte have beæret det første Lovudkast, til hvis Forbedring ethvert Bidrag maa være os kjærkommende.

«Den i Konsistorii meget ærede Skrivelse gjorte Indvending mod Bestemmelsen om kongelige Embedsmænds Udelukkelse fra Foreningens Bestyrelse er det vor Pligt at forelægge Selskabet til Afgjørelse paa den tilstundende Generalforsamling, men det tillades os foreløbigen at bemærke, at Politidirektøren ved at give sit Samtykke til Studenterforeningens Oprettelse ikke synes at antage, at ovenbemeldte Bestemmelse strider mod den kongelige Kabinetsordre af 10. Maj 1780 § 2, og dernæst, at Aarsagen til Bestemmelsen har været den vistnok grundede Formodning, at en kongelig Embedsmand med mindre Kraft og Iver end den egenlige Student vilde og kunde sørge for Foreningens Tarv og Bedste, til hvilken Egenskab man ved Valget at Bestyrere fornemmeligen bør tage Hensyn. Derfor kan en Studerende, som forhen har været kongelig Embedsmand, vorde Bestyrer i Foreningen. Desuden vilde der let kunne opstaa et stift og ubehageligt Forhold mellem Foreningens Formænd indbyrdes, naar de i Alder og Stilling i Staten vare altfor forskjellige. Endelig have jo de overordenlige Medlemmer som stemmeberettigede samme Andel i Foreningens Anliggender som de ordenlige, og disses Adgang til at vorde Embedsmænd i Selskabet vil næppe kunne kaldes en Forret

«Angaaende de af den høje Universitetsdirektion ytrede Indvendinger være det os tilladt at bemærke Følgende. Den Frygt, at Studenterforeningen skulde foraarsage Tidspilde og bortfjerne de Studerende fra andre Omgangskredse, vil sikkert bortfalde, naar man veed, at vi kun have tvende ugenlige Forlystelses-Aftener, den ene for musikalske og deklamatoriske Øvelser, den anden for videnskabelige Forhandlinger, og Erfaring har allerede lært os, at de øvrige Aftener have saa lidet Tiltrækkende, at kun Faa tilbringe afvexlende nogle Øjeblikke i Foreningen. Fremdeles have vi med Værten truffet saadanne Foranstaltninger, at den uformuende Student ved at være Medlem af Foreningen kan spare Mere, end hans Kontingent beløber sig til; desuden kunne jo ifølge Lovene trængende Studenter uden Betaling optages som Medlemmer.

«Til Slutning gjentage vi vor ærbødigste Taksigelse til det høje Konsistorium med den Forsikring, at det altid skal være vor ivrigste Bestræbelse at vaage over den gode Tone, hvormed Foreningen hidtil sikkert har anbefalet sig, og at nære den værdige Aand, som det mellem de Studerende knyttede Broderbaand ene har til Hensigt, og som tilfulde vil styrkes, naar vi maatte være saa heldige i vor Kreds at se vore højtagtede Lærere som Deltagere i Foreningens Bestræbelser.»

Den 24. December.

Senioratet.

Den 3. Januar 1821 vedtog Konsistorium at indsende Skrivelsen til Direktionen tilligemed en Gjenpart af dets eget Svar til Studenterforeningen. Dermed var denne Sag for bestandig ude af Verden. Kun een Professor vilde ikke give sig, nemlig *Hornemann*. Han krævede, at der skulde indføres i Protokollen,

at han ingenlunde vilde anses som den, der bifaldt Studenternes nye Paafund med at oprette en Klub, men at han holdt dette Foretagende for et skadeligt Paafund især i dets nuværende mangelfulde Organisation.

Medens det saaledes trak ud, inden Konsistorium slog sig til Ro, handlede Politidirektør *Kjerulff* anderledes hurtigt. Den 16. September modtog han Skrivelsen fra de syv akademiske Borgere om, at de havde dannet en Forening, og den 4. Oktober fik de Svar fra ham. Dengang maatte en Ventetid af mellen fjorten Dage og tre Uger anses for meget kort. Kjerulff meddelte kun, at han havde modtaget Studenternes Skrivelse, og han sendte dem samtidig en Udskrift af Kabinetsordren af 10. Mai 1780. Det vil med andre Ord sige, at han Intet havde at indvende mod Foreningen. Udskriften af Kabinetsordren sendte han dem kun, for at de kunde vide, at det var deres Pligt at tilmelde Politiet, hvor Foreningen havde Lokale, og hvilke Personer der udgjorde dens Bestyrelse. Lige til op i Halvtredserne vedblev Senioraterne, naar de overtog deres Mandater, at tilmelde Politidirektøren, hvem de enkelte Medlemmer vare. Om kgl. Embedsmænds Udelukkelse fra at beklæde Embeder i Foreningen skrev Kjerulff ikke et Ord.

Daværende Politidirektør og Justitiarius i Politiretten *Andreas Christian Kjerulff*, der i Januar 1820 havde afløst Hvidberg, som ikke havde vist sig tilstrækkelig overlegen under Jødefejden, var en energisk, men samtidig human Mand. Ved sit vindende Væsen forstod han snart at indynde sig hos Frederik VI, med hvem han konfererede hver Dag, naar Kongen boede paa Amalienborg. Politidirektøren i Kjøbenhavn var dengang en mægtig Mand, da Kongen raadførte sig med ham om alle mulige Sager, ligesom han maatte give Beretning om Alt, hvad der forefaldt i Kjøbenhavn, Smaat eller Stort. Naar en Linedanser faldt ned og slog sig ihjel paa Rosenborg Exercerplads[25], eller naar Justitsminister Kaas var bange for hemmelige Selskaber, strax maatte Kjerulff levere Referater baade mundlige og skriftlige.

I Sommeren 1820 var *Kaas* kommen under Vejr med, at der havde dannet sig en saakaldet: «Jernringsforening», hvis Hensigt det var at virke for Indførelsen af en fri Forfatning,[26] og da han gav Politidirektøren Ordre til at undersøge Sagen nøjere, fik denne opsporet, at den saakaldte Forenings Medlemmer holdt til i Selskabet «Clio», hvor literære Personer af højst forskjellig Rang plejede at samle sig. Her kom f. Ex. *I. K. Høst*, *Dampe*, *A. P. Liunge* og *Block-Tøxen*. Alle disse skulde efter Sigende bære en Jernrig paa højre Haands Pegefinger som et Kjendetegn. Mærkeligt nok var det dette Selskab, som Professor Schlegel i sin Betænkning til Konsistorium anbefalede som et Sted, hvor Studenter passende kunde søge hen.

Medens Kjerulff foreløbig satte Selskabet under Observation, modsatte han sig bestemt et Forslag fra Kaas om strax at anholde Dampe og Block-Tøxen, idet han forestillede ham, at det nærværende Tidspunkt var et saadant, «at der blot behøvedes et enkelt uforsigtigt og voldeligt Skridt for at bringe Sagen til Modenhed, thi det kunde ikke dølges, at den almindelige Mening var for en repræsentativ Forfatning. Det Eneste, Folk for Øjeblikket frygtede, var de Følger, som en Revolution kunde medføre, men naar det, man befrygtede, netop skete, vilde Intet mere være i Stand til at standse Begivenhedernes Gang.»[27]

Netop i de samme Dage, Politidirektøren sendte Justitsministeren en udførlig Beretning om, hvad han havde erfaret angaaende de politiske Rumlere, modtog han Skrivelsen fra de syv akademiske Borgere om Dannelsen af Studenterforeningen, Han havde dengang fuldt op at gjøre med at modtage Indberetninger fra de underordnede Agenter, han havde sendt ud for at passe paa Dampe og Konsorter, og han var nødt til at tage sig alvorligt af Sagen, da baade Kongen og Kaas vare meget optagne af, hvad de havde erfaret, og med Længsel imødesaa Resultater. Hvis han nu havde været nervøs, havde han ubetinget ladet Underskriverne kalde op til sig og foreholdt dem, at de gjorde bedre i at holde sig rolige, da Tiderne

vare vanskelige, men det skete ikke. Han saa naturligt paa Forholdene og nærede ingen Mistanke til Studenternes Hensigter. De havde i Skrivelsen til ham udtalt, at de agtede at slutte sig sammen dels for at dyrke Videnskaberne og dels for at skaffe sig en passende Underholdning med Ligesindede, og han troede dem paa deres Ord.

Det gjorde Frederik VI ogsaa. Han, der to Gange, 1814 og 1819, havde forsikret Studenterne om, at han ikke skulde glemme deres Handlemaade, indfriede nu sit Løfte. Der kan aldeles ikke være Tvivl om, at Kjerulff har fortalt Kongen, at han havde modtaget en Meddelelse om, at der var stiftet en Studenterforening, og at de ere blevne enige om, at den skulde have Lov til at bestaa. En Forening af den Natur var overhovedet noget aldeles Nyt dengang, medens i vore Dage enhver Stand og enhver Samfundsklasse har sine selskabelige Foreninger. Laugene, der stod i fuld Blomst, vare jo noget ganske Andet.

Abrahams skriver derfor med Rette:[28] «Det var naturligt, at denne Sag paa en Tid, da Associationsfrihed var et ukjendt Begreb, maatte vække stor Sensation i hele Staden, men da først og fremmest hos Universitetets Professorer,» og han tilføjer: «Jens Møller forsikrede, at han vilde foredrage Kongen Sagen, og at Resultatet vilde blive, at Nyerup vilde blive entlediget fra sin Post som Regensprovst, at et Par af Hovedmændene vilde blive relegerede, og at der vilde blive udstedt et Forbud mod en Forenings Stiftelse.»

Jens Møller var ganske vist meget vred, men har han talt til Kongen om Studenterne, hvad der dog næppe er rimeligt, har han ikke havt Held med sig. Det slaar sikkert til, hvad Abrahams et andet Sted i sine Meddelelser skriver: «Da man ved Studenterforeningens Stiftelse paa forskjellige Maader havde stræbt at modarbejde dette Foretagende og navnlig søgt at vække Frederik VI's Mistænksomhed og stemme ham til Forholdsregler, der kunde forhindre Realisationen af Studenternes Forehavende, viste sig ligesom ved mange andre Lejligheder

Kongens jævne Fornuft; han mente, at man ikke skulde lægge de unge Mennesker Noget i Vejen, og at man jo altid kunde gribe ind, dersom der indsneg sig Misbrug, der kunde gjøre det nødvendigt.»[29]

De Studenter, der stiftede Studenterforeningen i 1820, behøvede Kongen heller ikke at være bange for. De vare saa royalistiske, som det kunde forlanges, og de ønskede særlig ingen Forandring i Statsforfatningen. Men der kom en anden Slægt af Studenter, der ikke havde den samme Pietet for den gamle Konge som disse, og som ogsaa mente, at en større Frihed vilde lyksaliggjøre Nationen. Det var imidlertid først, efterat Frederik VI selv havde taget et Tilløb til en Forandring ved Indførelsen af raadgivende Stænder, tilskyndet dertil af den samme Politidirektør, som havde vist sig saa liberal i 1820.[30]

V.

Saasnart Studenterforeningen var kommen nogenlunde i Orden i sit Hjem paa Kjøbmagergade med delvis laant Møblement og med egne Træbænke, begyndte nye Medlemmer at strømme til. I de første Maaneder maatte de nøjes med at deltage i den almindelige Konversation, da Seniorerne havde Nok at gjøre med de mange praktiske Forhold, der nødvendigvis maatte ordnes. De forskjellige Protokoller bære ogsaa Vidne om, at de ikke laa paa den lade Side, men at de holdt Møde paa Møde og drøftede Forslag paa Forslag, besvarede Skrivelser og brød deres Hjærner med, hvad der vel kunde gavne og glæde Medlemmerne.

Den første Aften, Senioratet kunde byde disse en særlig Fornøjelse, var den 31. Januar 1821, da der var «Vokalmusik og Deklamation» i Foreningen, udført af *E. Krøyer*, *Chr. Winther*, *Abrahams* og *B. Borgen*. Det var en af de første Kvartetter, der havde dannet sig i Danmark, efterat et tydsk Selskab Aaret i Forvejen havde gjort den flerstemmige Mandssang bekjendt her. Kvartetten bestod ellers af E. Krøyer, Chr. Winther, Abrahams og C. N. Rosenkilde, men B. Borgen afløste ofte den Sidstnævnte, ligesom han ogsaa optraadte som Deklamator.

Da man valgte en Vært, var man nødt til at tage Hensyn til, om Vedkommende kunde forsyne Foreningens Værelser med Møbler, idet man kun havde Raad til at anskaffe sig et halvt

Dusin Stole og 9 Lispund Tællelys. Men denne Afhængighed af Værten var ikke saa heldig, idet denne gode Mand en Aften, da han holdt Selskab, udenvidere flyttede en Del af Foreningens Møbler ind i sine egne Værelser. Han forstod ikke ret, at han kontraktmæssigt havde forpligtet sig til at levere Foreningen Udstyr, men tog det Hele ganske familiært. Senioratet lærte ham imidlertid, at han havde at holde sig sine indgaaede Forpligtelser efterrettelig, og forbød ham for Fremtiden at holde Selskaber uden dets Samtykke. Saa vare Medlemmerne sikre paa, at de ikke behøvede at staa op, naar de om Aftenen indfandt sig i deres Forening.

Den 10. Februar 1821 aabnedes de videnskabelige Forhandlinger, som man dengang sagde, med at *Nikolai Krossing* forelæste en dramatisk Behandling af Mythen om Amor og Psyche. Krossing, der baade skrev Digte og æsthetiske Afhandlinger, var senere i mangfoldige Aar Lærer i Dansk ved Borgerdydskolen paa Christianshavn. Efter ham fulgte Cand. jur. og Volontær i det kgl. Kancelli *P. V. Jacobsen*, som oplæste en Afhandling om Ordalierne. Denne højtbegavede unge Mand, der senere skulde gjøre sig saa fortjent baade som Forfatter af grundige historiske Afhandlinger og som «Trolddom»s Digter, optraadte herved første Gang i Foreningen, som han i den følgende halve Snes Aar viede sin bedste Kraft.

Forelæsningernes Række fortsattes af *B. Borgen*, der meddelte en Afhandling om Horaerne, af Stud. philol. *C. V. Elberling*, som talte om Grækernes Overtro, af Cand. jur. og Senior *P. C. Valentin*, som gav Bidrag til en Karakteristik af Attila, af Stud. philol. *R. J. F. Henrichsen*, der skildrede Muhamed som Religionslærer, af Cand. theol. og Senior *J. E. Schow*, der udviklede Forholdet mellem den naturlige og den aabenbarede Religion, af Student *H. H. Beck*, senere Dr. phil. og Inspektør ved Christian VIII's private zoologiske Samling, som oplæste en Afhandling om Naturhistoriens Fremgang i de sidste Decennier, af Stud. theol. *S. Zahle*, der gav en Udsigt over Johannes Ewalds Levnet, af Cand. jur. *L. Abrahams*, som op-

læste «nogle Bemærkninger paa en Rhinrejse i Sommeren 1819», af Cand. phil. *Fred. Fabricius*, senere Viceprovst paa Regensen og Sekretær ved det kongelige Bibliothek, som oplæste en original Fortælling «Studenterklubben», i hvilken han førte et varmt Forsvar for den nystiftede Studenterforening, og af Cand phil. *J. M. Thiele*, der fortalte om sin Udenlandsrejse i 1819.

Foruden disse Forelæsninger og Oplæsninger, der holdtes indtil Juni 1821, leverede *Christian Wilster* ogsaa sit Bidrag til den aandelige Underholdning. Under 5. Maj 1821 staar der nemlig i Eforatsprotokollen: «Hr. Fasting oplæste en Fortælling, forfattet af Hr. Wilster, der var daarlig.» Denne Meddelelse er gjort af *Henrik Hertz*, der i sin Egenskab af Efor skulde opskrive, hvad Mærkeligt der var foregaaet den Aften, han havde Vagt. Hvad enten nu Hertz med Villie havde givet sin Bemærkning en saadan Form, at den skulde vække Morskab, eller han havde nedskrevet den uden at tænke over, hvad Kammeraterne med god Villie kunde lægge i den, saa er det sikkert, at der bagefter opstod Strid om, hvorvidt «daarlig» skulde gaa paa Fortællingen eller paa Wilster.[1]

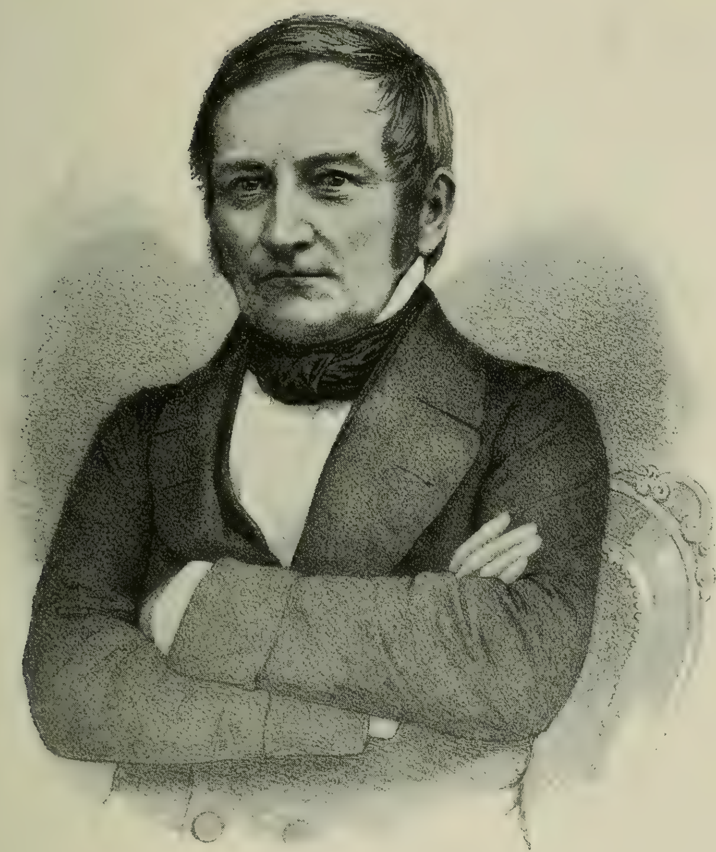
Det var altsaa Medlemmerne, som underholdt hverandre med, hvad de havde lært eller oplevet hver paa sit Omraade, og man hentede ikke Professorer eller andre Videnskabsmænd og bad dem om at oplyse Tilhørere. En saadan Ordning kunde gaa paa en Tid, da alle Medlemmer omtrent vare lige gamle og stod paa samme Dannelsestrin, men den maatte ophøre senere, da Studenterforeningen blev en stor akademisk Forening, der samlede Medlemmer af alle Aldere indenfor sine Mure. Da kunde man ikke kræve af de Ældre, at de taalmodigt skulde høre paa, hvad de Unge kunde yde, og da blev disse nødte til at danne snævre Foreninger eller Samfund, hvor de i Frihed kunde holde Foredrag og disputere uden at udsætte sig for en ikke velkommen Kritik fra de mere udviklede Kammeraters Side. Af saadanne smaa Foreninger har der i Aarenes Tid bestaaet en overordenlig stor Mængde. Nogle

have fristet Tilværelsen i længere Tid og overlevet flere Studenterslægter, medens andre ere døde samtidig med, at Stifterne have tabt Interessen for dem. Men i 1820 var Studenterforeningen endnu i Ordets egenlige Betydning en Forening af Studenter. De faa Kandidater kunde let tælles, og af Veteraner fandtes der kun et Par.

En saadan Veteran var *Frederik Fabricius*, der den 26. Maj oplæste en original Fortælling. Han var ved Foreningens Stiftelse 31 Aar og havde dengang været Student i 12 Aar. Et Par Aar senere valgtes han til Senior og vedblev at være det i et meget langt Tidsrum. Da han opgav sin Virksomhed som Bestyrelsesmedlem i Studenterforeningen, flyttede han ind paa Regensen som Viceprovst og havde nu Bolig her til sin Død i 1873. Samtidig hermed gjorde han Tjeneste paa det kongelige Bibliothek, først som Volontær, senere som Kopist og endelig som Sekretær, men en tidlig begyndende Tunghørighed, der senere gik over til fuldstændig Døvhed, udelukkede ham delvis fra Omgang med Mennesker, saa at han kun passede sit Bibliothek og sine Regensianere, hvem han lige til sin Død betragtede som sine kjære unge Venner, og hvem det var ham en Fornøjelse at traktere i sit Værelse, naar Lejlighed gaves. Lejligheden kom imidlertid ofte, og det glædede ham da ved et godt Glas Portvin at fortælle om gamle Dage og om dalevende Personer f. Ex. om Rahbek, med hvem han naturligvis havde været Dus. I 1821 var «Gamle Brice», hvilket Navn han gik under i mange Aar, en aandelig livlig Mand, som skrev Fortællinger og Komedier, fulde af Humør og Lune.

Den lille Fortælling, han dengang oplæste i Foreningen, var, som ovenfor nævnt, et Forsvar for dennes Berettigelse. Den er ualmindelig kvikt skreven, og Sproget er for sin Tid særlig godt og rent. I Indledningen have vi en Samtidigs Beretning om, hvorledes den offenlige Mening dengang betragtede den nye Studenterforening, og det vil derfor være af Interesse at gjøre Bekjendtskab med den.[2]

«Universitetsstaden Kjøbenhavn var tillige Hovedstad, Re-

Fr. Fabricius.

sidensstad, Handelsstad og Fæstning og efter gammeldags Begreber derfor just ikke fortrinligen skikket til at være Universitetsstad. Det lille Antal akademiske Borgere tabtes i den hele øvrige Sværm af de saare forskjellige Indvaanere; Professorerne trak sig tilbage i deres lille huslige Kreds, og kun saare faa vare de Studenter, der vare saa lykkelige at nyde det Frugtbringende af videnskabelige Samtaler og Omgang med, jeg vil ikke sige lærde, men blot videnskabeligt dannede Mænd. Lægger man nu hertil alle de Fristelser til Adspredelse, der i en saadan By maatte møde den unge som Fuglen frie Akademikus, hvad Under da, at Mødre og Fædre ledsagede deres til Universitetet dragende Sønner med omhyggelige Formaninger og med Skildringer af Hovedstadens Farer?

«Men pludselig havde Tingene forandret sig. Ikke som om Universitetet var blevet flyttet, eller at Byen havde ophørt at besidde nogen af hine for et Universitet skadelige Egenskaber, men Akademisterne selv havde i en vis Henseende forandret sig. Adskillige Lejligheder havde vist dem, at det vilde være godt, om de havde et Foreningspunkt, hvor fælles Anliggender kunde omtales og drøftes af dem selv, og hvorfra en bedre Almenaand og et nærmere Bekjendtskab indbyrdes kunde udbrede sig. De havde derfor stiftet et Studentersamfund eller, om man saa vil, en Studenterklub. Dette var uhørt!

«Allerede saa man enhver Student forvandlet til en Renommist, og «Medlem af Studenterselskabet» og «Svirebroder» vare i Manges Øjne synonyme Navne. Nu taledes der ikke om anden Fare for den unge Student end denne Klub, uden at betænke, at Byen ejede Snese af Klubber, i hvilke Studenten, uden at Nogen ænsede det, kunde spilde sin Tid og sine Penge. Men disse bestod heller ikke alene af Studenter! Hvad var naturligere, end at de Militære havde en Klub, hvor der taledes om Hug og Stik og Bomber og Granater, at Grosserere og Hofmænd dannede en Harmoni, der harmonerede som rede Sølv og Repræsentativer, at den respektive Borgerstand havde en bestandig borgerlig Enighed, hvor Mester Naal og Mester

Syl ved et Glas Punsch reformerede Staten, indtil de ved Midnat endrægtigen sejlede hjem, og at der endnu gaves en hel Hærskare af andre Klubber, dramatiske Selskaber, Skydeselskaber etc., hvor man kunde faa Has paa den lede Tid! Men at Studenter og det blot Studenter, der naturligvis Intet kunde have at tale om, tænkte paa at danne en egen Kreds! O tempora, o mores!!»

Fabricius flytter derpaa Scenen hen til Grosserer Ehrlichs Hus, hvor Læseren gjør Bekjendtskab med hans Datter Sine, en vakker lille Blondine, der har den Fordel tillige at være forstandig, god og husholderisk, altsaa en «Fugl Fønix af en Pige». Sammesteds bor hendes Fætter Gustav Juul, der er Student og læser til theologisk Attestats. Han er en «velvoxen Ungersvend med et aabent muntert Ansigt, et purret, for ikke at sige krøllet, blondt Haar og blaa Øjne. Han er iført en kort blaa Frakke, sorte Buxer, sort Halstørklæde og hvid Vest og ser i det Hele noget studenteragtig ud. Han sidder skjævt paa en Stol og læser i «Klein Zaches genannt Zinnober». Hvad hans Karakter angaar, da svarer den omtrent til hans Valgsprog, som han meget sirligt har indskaaret i sin Ziegenhainer, og som lyder: «Semper lustig! Toujours ærlig Karl!».

Juul skal flytte ud om nogle Dage for at give Plads for en ung Rus, der er Søn af Ehrlichs Ven, men den egenlige Grund til, at han skal bort, er den, at Onkelen er vred over, at han er Medlem af Foreningen og som Følge deraf en Svirebroder. Imidlertid er han saa fornuftig at sikre sig sin Kusines Haand, og netop som han har sagt hende, at Forlovelsen skal offenliggjøres, naar det theologiske Fakultet med enstemmige Vota har dekreteret: Gustav Juul har erholdt Karakteren Laudabilis, træder Grosserer Ehrlich ind ad Døren, ledsaget af sin Ven, den snusfornuftige Magister Alpha. Denne gnavne Fyr har fortalt Ehrlich smukke Historier om en Skovtur, Studenterforeningen har havt Dagen i Forvejen, og fremstillet den som et Sviregilde, og da han nu gjentager disse Ord, bliver Gustav

Juul for Alvor vred. Først svarer han Magisteren med de Ord fra «Axel og Valborg»: «Der løjst Du, Broder Knud», og derefter tvinger han som den Forurettede, der selv har været med paa Turen, de to ældre Herrer til at høre en Beretning om denne, han samme Formiddag har forfattet. «Jeg har optegnet denne Skovturs Historie, for at den engang kan minde mig om fordums glade Dage, og jeg vil, hver Gang jeg gjennemlæser denne Beretning, erindre mig alle de flinke Gutter, der deltog i den. Mig selv omtaler jeg som tredie Person efter Hans Durchlauchtighed Hr. Julius Cæsars glorværdige Exempel.»

Efter den sædvanlige Indledning, som man paa den Tid plejede at stille i Spidsen for enhver Fortælling, og som her handlede om det Urigtige i altid kun at læse om, hvad der sker i Udlandet, og derimod at lade haant om de nationale Forlystelser, gaar Forfatteren til selve Værket, nemlig at fortælle om, hvorledes danske Studenter dengang morede sig, naar de drog i Skoven. Fremstillingen er naiv, men sikkert paalidelig, og vi have utvivlsomt her et fuldgyldigt Vidnesbyrd om Stemninger og Tilstande i akademiske Kredse ved Studenterforeningens Stiftelse, altsaa et Dokument af ikke ringe kulturhistorisk Interesse. Fr. Fabricius har i Maj 1821 ikke turdet byde Medlemmerne i Foreningen Andet end, hvad der kunde have tildraget sig paa en Udflugt til Skoven.

En Studenterskovtur.

En Samling af Studenter ved Kjøbenhavns Universitet havde besluttet ogsaa at more sig i det Grønne, og af mange Grunde fandt man, at det var rigtigst at gaa derud. Man kunde da opsætte Turen, hvis Vejret ikke blev gunstigt. Gangen selv maatte, især i Kompagni, være behagelig, og Finanserne led heller ikke ved denne Beslutning.

Den bestemte Morgen smilede Føbus venligt ned til sine Sønner, der næsten 100 i Tal saare oprømte marcherede ud af Byen, ledsagede af en Vogn med Proviant, hvorpaa fire stolt

oppudsede Tjenere sad til Stads. Med Hatten i Haanden rullede disse imidlertid snart forbi de Fodvandrende for at holde Frokosten parat i Charlottenlunds Skov. Man var imidlertid bleven enig om ikke at tage ind paa noget Traktørsted. Værten i Studenterselskabet skulde besørge Anretningen, og den dertil udvalgte Student Juul som Chef styre det Hele understøttet af fire Adjutanter.

Toget gik da for sig, og man blev snart overbevist om det heldige Valg, man havde gjort af Befordringstøjet. Den milde Bevægelse satte Blodet i rask Omløb, og den skjønne Vej virkede med hele sit Trylleri paa de Vandrende, medens de Forbirullende for Støv og Støj næppe havde Ro til at se sig om. Ved Ankomsten til Charlottenlund fandt man, at Gangen havde skaffet en herlig Appetit, og det var derfor et frydeligt Syn at se Bordet dækket og Tjenerne med Romflasken i Haanden beredte til at udskjænke Frokostdrammen, hvilket man ikke lod dem vente med. Endskjønt man havde faaet Sul til sin Mad ambulando, var Frokosten dog ikke til at kimse ad, og den Munterhed, som krydrede den, gjaldt mere end de udsøgteste Retter.

Turen gik nu videre til Dyrehaven, hvor man saa alle de Kunster, som vare at se, men hvor man alle Steder Alle som een Mand gik paa ringeste Plads undtagen hos Mester Jakel, hvor man naturligvis qua Standspersoner betalte efter Behag. Vi ville nu springe forbi det Øvrige af Dagen, som henrandt i Fryd og Gammen, uden at noget Særdeles indtraf.

Kl. 10 skulde der spises til Aften, og Juul maatte derfor tidligere bort fra de Andre for at sørge for, at Alt kom i Orden. Ved Skovløberhuset fik han de fornødne Borde itide optagne og Alt sat i brillant Stand, hvortil ikke lidet hjalp en Slump medtagne Papirlygter, der ophængte i Træerne gav det Hele et smukt og livligt Udseende. Vennerne samledes nu, fandt Alting fortræffeligt, og under lystig Passiar om Dagens Hændelser begyndte Maaltidet. Nu marcherede Juul op, fulgt af de fire Tjenere, hver med en dampende Bolle afbrændt Rødvin, og

næppe vare de satte paa Bordene, før Alle istemte Sangen: «Velkommen varme Purpurskaal!»

Et Par Spidsborgere, der sad ved et Bord i Nærheden, begyndte at blive bange, da de hørte Omkvædet, thi Visen er som bekjendt en Røversang, men synges almindeligt for sin raske Melodi. En af dem listede sig endog bort og hen til Polititeltet, hvor han fortalte, at Studenterne nok vare blevne vel lystige, da de begyndte at synge liderlige Viser.

«Det kan jeg næppe tro,» svarede Politimesteren, som just var tilstede, «men De skal have Tak for Underretningen; jeg gider nok høre dem synge.» Og dermed spaserede han med den gode Borgermand. Just som de kom til Stedet, udbragtes der under Trompetstød et vældigt Hurra for den elskede Digter. «Der kan De selv høre,» sagde Borgeren. «At de ere muntre og drikke Oehlenschlägers Skaal, det er, som det skal være, men hvad vædde vi, om et Øjeblik ere de Alle rolige.» Og han havde Ret, thi i samme Øjeblik slog Juul til Lyd, og Alle taug. Nu foreslog han at synge den gode gamle «Mihi est propositum», og Borgeren, der hørte det fremmede Tungemaal, kunde ikke faa ud af sit Hoved, at Sangen var liderlig, kanske endog demokratisk. Under Sukket «Gud hjælpe os for Politi, vi har» krøb han da hen til sit Bord, fik af Ærgrelse sin Snaps i den gale Hals og skyndte paa Konen at komme bort fra det liderlige Selskab.

Man kan let tænke sig, at denne Syngen havde trukket en Hoben Mennesker sammen; men Studenterne tænkte kun paa sig selv og istemte nu den virkelig i et begejstret Øjeblik skrevne Studentersang: «Her under Nathimlens rolige Skygge.»

Ved det herlige Vers: «Giv mig dit Haandtag, min Ven og min Broder», rejste Alle sig, gav hinanden Haanden og sang nu Slutningen med en virkelig højtidelig Enthusiasme. Derpaa sluttedes med et til Stemningen svarende brusende Vivat for Kjøbenhavns Universitet.

De gabende Tilskuere vidste ikke rigtigt, hvad de skulde tænke om alle disse Manerer, og de Fleste vare paa Vejen til

at erklære samtlige Sangere for fulde, da pludseligt den gamle ærværdige Minister Grev *M.* traadte hen til det midterste Bord, slog Formanden paa Skulderen og sagde: «Bravo Børn! Saadan maa jeg lide Eder, thi hvo som i Eders Alder ikke kan begejstres for sit skjønne Kald, ham bliver der aldrig noget Retskaffent af.» Derpaa greb han et Glas og udbragte en Skaal for Kjøbenhavns brave Studenter. Og medens han klinkede med Formanden, gjenlød Luften af alle Omstaaendes Hurraraab. Nu havde Tonen forandret sig, og da Juul under den følgende Sang: «I, som tømme Bægerne» gik om med sin Hat for at indsamle Noget til de Fattige, trængte Alle sig om ham for at kaste Noget i den, og et og andet kjønt lille Ansigt saa endogsaa ret venligt til ham.

«Enfin», sagde den gamle Minister, der syntes at være bleven munter, «mine Herrer og Damer, lader os bilde os ind, at vi ere gamle Bekjendte, og blive ved, som vi have begyndt! Hver Dame vælge sig en Kavaler!» Alle vægrede sig, men da hans Datter paa et Vink af ham tog Juul, var al Betænkning hævet, og man saa snart en lang Bunterad dannet. Kavallererne fik sig snart en Lygte, og under Nationalsangen drog man til Kirsten Pils Kilde, hvor alt det Indkomne nedlagdes i Fattigblokken under et fuldstemmigt «Danmark leve!»

«Og nu mine Herrer og Damer,» sagde *M.*, «god Nat og Tak for den glade Aften, De har skjænket mig.» «Grev *M.* leve!» tonede det fra alle Sider, da han rullede bort. Hver søgte nu sin Vogn, og Studenterne drog jublende hjem, trykkede hverandre trofast i Haanden og følte med en ædel Stolthed: «Vi ere Værn om den helligste Have!»

Dermed er Fortællingen om Skovturen forbi. Medens Gustav Juul læste, havde Sine Ehrlich sine Øjne fæstede paa ham, og hun syntes, at han dog var en smuk Knøs. Magisteren ytrede af og til sine Betænkeligheder ved et «Hm! Hm!», men han kunde dog ikke lade være med at udstøde et «Klodrian!», da han hørte, at Borgermanden havde antaget den

ærværdige «*Mihi est propositum*» for en liderlig Vise. Grosserer Ehrlich sad i Begyndelsen aldeles flegmatisk og røg af sin Pibe, men da han hørte, at «den suffisante Grev *M.*, saa at sige den rigeste Mand i Landet, hvis Ord vare saa gode som Valuta,» havde klinket med Studenterne, fulgte han Oplæsningen med Interesse.

Magisteren var i Grunden et godt Menneske, men han havde hørt og læst saa Meget om alt det Uvæsen, Studenterklubberne førte med sig ved de tydske Universiteter, at han gyste ved Tanken om, at de rare og fredsommelige kjøbenhavnske Studenter skulde forvandles til Personer, der forstod at bruge Huggerten lige saa godt som Pennen. At det nydannede Selskab af Studenter vilde skabe saa usalige Tilstande, troede han fuldt og fast paa.

Skovturen var i nogen Tid Gjenstand for Folks Samtaler i Byen, ja man lavede endog Forlovelser som Følge af den, men en Maanedstid efter havde man glemt baade den og Studenterne for en stærk Mand, der lod sig se offenlig.

«Universitetets Professorer havde imidlertid ikke glemt dem og holdt bestandig et vaagent Øje med dem og deres Samlinger, da de ikke uden Grund i Begyndelsen frygtede for, at de skulde udarte til Svirerier. Men med Glæde bemærkede de den stedse voxende bedre Tone, der udbredte sig fra denne Kreds, og det var saa langt fra, at dens Medlemmer udmærkede sig ved Efterladenhed, at de meget mere kunde henregnes til de flittigere Studerende. Hertil bidrog ogsaa de literære Øvelser, man havde forbundet med de sædvanlige Møder, og Lyst til at udmærke sig mellem Kammerater, man dagligen omgikkes, vakte mangen Yngling af hans fordærvelige Dvale. Professorerne saa det og glædede sig, og undertiden anførte de endog Klubbister som Mønstre paa Studenter. Vor Magister alene vedblev at paastaa, at det var en Fordærvelsesanstalt, og naar han og Jomfru Ehrlich disputerede derom, endte han altid med de Ord: «Klubben er en Pest, og Juul faar aldrig sin Examen.»

Men Juul fik sin Examen. Efterat han var flyttet bort fra

Ehrlichs Hus, kom han der sjældnere og sjældnere paa Besøg, og tilsidst blev han rent borte. Magisteren paastod, at det ikke kunde være anderledes, «da han fra Morgen til Aften hang i den fordømte Klub», den gamle Ehrlich rystede betænkeligt paa Hovedet, men hans Datter undskyldte Juul og mente, at han maaske kunde have sine Grunde. Imidlertid blev hun Dag for Dag mere og mere utaalmodig og kunde vanskeligt skjule sin Uro.

En skjøn Dag, da hun sad melankolsk ved Vinduet, saa hun sin Fætter komme gaaende med glædesstraalende Ansigt. I fire Spring var han over Gaden, og i næste Øjeblik traadte han ind ad Døren med det Budskab, at han havde været oppe til theologisk Examen og faaet Laudabilis. Nu blev der Fryd og Gammen i Huset. Grosserer Ehrlich var henrykt over det gode Resultat og gav med Glæde sit Samtykke til Forlovelsen. Men Gustav paastod, at det var Studenterklubben, han kunde takke for, hvad der var sket.

Dermed er denne lille Studenterfortælling forbi. Naar man undtager Skovturen, over hvilken der hviler en poetisk Stemning, er den øvrige Del af Fortællingen ikke særlig mærkelig. De optrædende Personer staa som Repræsentanter for Datidens Meninger og Stemninger og ere ikke videre karakteriserede, ligesom Samtalen mellem dem hverken er aandrig eller vittig, men det, der giver Skitsen Værd, er den historiske Duft, der strømmer os imøde under Læsningen. Saaledes som Magisteren talte, saaledes tænkte og talte ogsaa, som vi have set, de ældre Professorer og sikkert ogsaa mange Embedsmænd og ældre Akademikere, der nærede en grundig Mistillid til det nye Paafund om en Studenterklub eller Studenterforening. Magisteren er ligesom Professor Hornemann overmaade bange for de Drikkerier, der rimeligvis vilde finde Sted, naar de Unge kom sammen, og han ser ligesom denne hele det tydske Studenterkomment holde sit Indtog i Kjøbenhavn til Fordærvelse for Minervas Sønner.

Grosserer Ehrlich, der er Repræsentant for den jævne Borgerstand, hører efter, hvad de Ældre sige om Klubben, og er naturligvis, naar han endelig skal have en Mening om Sagen, nærmest villig til at følge dem og erklære det Hele for en Daarskab, men det interesserer ham iøvrigt saa uendelig lidt. Naar en Mand som Grev *M.* er med til at hylde Studenterne i Dyrehaven, saa vakler han i sin Tro og vilde vistnok være tilbøjelig til af Hensyn til den rige og mægtige Minister at finde deres Adfærd ganske naturlig, dersom han ikke daglig var udsat for Magisterens Paavirkninger. Da Juul imidlertid har faaet sin Examen med første Karakter, uagtet han er en af Studenterklubbens Ordførere og Ledere, og uagtet han «havde spildt sin Tid» med at besøge denne Klub, saa ere vi ikke langt fra at tro, at den brave Hr. Ehrlich for Fremtiden vil mene, at man har gjort de unge Mennesker Uret, og at det vil være Synd ikke at unde dem den Fornøjelse, dersom det kan more dem. Hans Datter er som alle unge Piger. Hun finder den krøllede Fætter smuk og indtagende, og det kunde derfor ikke falde hende ind at tvivle om, at han søger det bedste Selskab, naar han kommer i Klubben.

Forfatteren gjør opmærksom paa, hvorledes endog Professorer, der tidligere med Mishag havde set paa den nye Forening, inden kort Tids Forløb eller rettere, inden der var gaaet et halvt Aars Tid, havde forandret deres Mening, da de saa, at der virkelig udviklede sig et videnskabeligt Liv indenfor dens Vægge, og at mange Medlemmer kappedes om at vise, hvad de i aandelig Henseende duede til.

Vare Professorerne komne til dette Resultat, efterat de havde lagt Mærke til, hvorledes de unge Mennesker traadte op og holdt Forelæsninger, maatte de end yderlige bestyrkes i deres Opfattelse, da Disputationerne tog deres Begyndelse.

Den Første, der optraadte som Forsvarer af Theses, var Cand. phil. *N. L. Høyen,* der den 28. Juni opstillede følgende tre Sætninger:[3]

1. Den nordiske Mythologi er ikke anvendelig for de bildende Kunster;
2. Det er ikke altid en reel Vinding for Kunsten, at dens Gebet udvides og
3. Om endog en genial Kunstner frembringer et fortjenstfuldt Arbejde i den nordiske Mythologi, vilde dette dog snarere skade end gavne Kunsten.

Som Opponenter fremtraadte Cand. phil. *H. Krøyer* og Cand. phil. *Güntelberg*. Den 23aarige unge Mand, der allerede med Alvor havde kastet sig over Studiet af Kunsten, forsvarede her Sætninger, som han i en senere Alder ikke alene ikke vilde vedkjende sig, men endogsaa paa det Kraftigste bekæmpe. Under en Disput gjælder det jo om at sætte Sagen paa Spidsen, saa at den, der opstiller vedkommende Theses, ikke altid udenvidere selv vil godkjende dem i deres Helhed. Men Høyen havde dengang endnu ikke faaet sit Øje aabent for den nordiske Mythologis Skjønhed, og det laa overhovedet udenfor Datidens Bevidsthed at tænke sig den græske Mythologi afløst af denne.

Den 4. Juli fremstod Stud. philol. *C. V. Elberling* og forsvarede bl. A. følgende Sætninger:

1. Herodotus fuit verax historicus og
2. False dictum est: «de mortuis nil nisi bene».

Herimod opponerede Cand. jur. *Chr. Wilster*, Cand. jur. *Valentin* og Stud. philol. *R. I. F. Henrichsen*. Disputatsen foregik paa Latin, hvilket altid var Tilfældet, naar der var opstillet latinske Theses.

Den 12. Juli gik det løs igjen, idet Cand. jur. *Valentin* disputerede over fire Theses, nemlig:

1. Nullum odium sine æstimatione;
2. Jure universali insurrectionem in summum imperium, qui jura humanitatis subditorum violavit, facere licet;
3. Silente jure positivo, judicem magis ad jus universale quam ad consuetudines gentis respicere oportet og
4. Cardinal de Fleury optimus seculi decimi octavi census est minister.

Opponenter vare Cand. theol. *I. E. Schow*, Stud. theol. *Visby* og Cand. phil. *Høyen*.

Som man ser, holdtes der Disputationer midt om Sommeren, ja Øvelserne fortsattes i August, hvilket efter vore Tiders Begreb bærer Vidne om en ualmindelig Iver i Videnskabens Tjeneste. Den 16. i denne Maaned optraadte saaledes Cand. theol. *I. E. Schow* og forsvarede følgende fire Theses:

1. Conscientia duce, recte semper agitur;
2. Immortalitate animi negata, nullius omnino pretii erit vita; immo ne vis quidem ad recte agendum animo humano relinquetur;
3. Nihil est utile, nisi quod honestum og
4. Superstitio minus nocet, quam incredulitas.

S. Zahle, *C. V. Elberling* og Cand. theol. *P. A. Thomsen* opponerede.

Den 26. August disputerede *S. Zahle* over følgende Theses:

1. Virgilius inter poëtas non est referendus;
2. Poëtæ mores atque indoles ex operibus ejus cognoscuntur;
3. Poëta, qui res tractat historicas, factorum veritatem diligenter debet observare og
4. Liberalibus, quæ dicuntur, artibus mundus facillime evitatur, iisdemque cum mundo facillime conjungimur.

Schow, *Güntelberg*, *Elberling* og Cand. phil. *C. A. Thortsen* vare Opponenter.

Den 1. September begyndte Forelæsningerne igjen, efterat man havde disputeret i et Par Maaneder. *P. V. Jacobsen* forelæste denne Dag en Afhandling om Straffene i Middelalderen. Den 8. fulgte Cand. phil. *I. A. Dyssel* efter, idet han gav et Forsøg til en kritisk Fremstilling af Alkemiens Historie, Grundsætninger og Hovedlærdomme. Endelig læste Cand. theol. *P.A. Thomsen* den 14. September over Udødelighedslærens Historie. Saa tog man atter en Stund fat paa at disputere, idet *Chr. Wilster* den 22. September opstillede og forsvarede følgende Theses:

1. Pessime omne fere ineuntis adolescentiæ tempus studio linguæ Latinæ impendimus, immemores recentioris ævi scriptores longe præstare;
2. Philologia cæteris scientiis inferiorem locum tenet;
3. Melius civitati consideretur, feminis ab hereditatis aditione exclusis;
4. Nec unquam exstitit, nec existere potest alia imperii forma quam monarchia og
5. Actiones humanæ non minus a corporis, in primis ventris valetudine, quam ab indole ventris dependent. Hujus res obliti illustres historiæ viros false judicamus. Thesis exemplis illustrabitur, si quis desideraverit.

Opponenter vare *Valentin* og Stud. theol. *H. P. Engelbreth*.

Otte Dage senere traadte *Abrahams* op som Forsvarer af Theses, af hvilke et Par vare ret almindelige Sætninger, medens atter andre kunde give Anledning til megen Modsigelse og Strid mellem slagfærdige Latinere. De saa saaledes ud:

1. A posse ad esse valet consequentia;
2. Hic mundus non est primus. Adamus et Eva non fuerunt primi homines;
3. Unusquisque rex debet esse philosophus;
4. Seculo vix præterlapso, ars musica nil novi nobis offerre valebit og
5. Nemo saltat ebrius.

Valentin, *Høyen*, *Elberling*, *Engelbreth* og Stud. med. *C. Rafn* opponerede.

En Maaned efter holdtes den sidste Disputation i Studenterforeningen, idet *Høyen* opstillede og forsvarede følgende Theses:

1. De dannende Kunster maa stedse gaa til Grunde med Frihed og Religion;
2. Den kristelige Mythologi er langt mere passende for Malerkunsten end den græske;
3. Skal Malerkunsten hæve sig til den Højde, som den havde naaet i det 16. Aarhundrede, da maa det ske ved Landskabsmaleriet og
4. De Gamle kunde aldrig drive Landskabsmaleriet til nogen Fuldkommenhed, da det allerede indeholdtes i deres Skulptur og Arkitektur.

Schow og *Thomsen* vare Opponenter.

Hvorfor Disputerøvelserne nu hørte op, er ikke bekjendt.

De, der vilde disputere paa Latin, havde imidlertid alt i Forvejen en Forening, hvor de kunde øve denne Idræt, nemlig Lycæum[4], der var bleven stiftet i 1813. Det var dette Selskab, Professor *Jens Møller* sigtede til, da han i sit Votum om Studenterforeningen paastod, at den var overflødig, fordi de Akademikere, som vilde øve sig i videnskabelig Holmgang, kunde søge derhen. Iblandt dets Stiftere vare Sprogmanden *F. T. I. Dahl*, Naturforskeren *I. H. Bredsdorff*, Digteren *I. L. Heiberg*, som dengang studerede Medicin, og Lægen *Ole Bang*. Endnu samme Aar indtraadte to senere bekjendte Mænd i Selskabet, nemlig *H. N. Clausen* og *P. Hjort*. Aaret efter blev *Poul Møller* Medlem. De Theses, hvorom man stredes her, vare i Form og Indhold i fuld Overensstemmelse med dem, vi ovenfor have lært at kjende. Saaledes opstillede *H. N. Clausen* i Januar 1815 følgende tre Sætninger: 1. Med fuldt Forsæt at forsvare en hvilkensomhelst fejlagtig Mening er en Krænkelse af Humaniteten; 2. Den menneskelige Fornuft byder, at man kun skal gjøre det, som er behageligt, og 3. Intet er æsthetisk smukt, uden hvad der er ethisk godt. I Lycæums Love karakteriseres det som et Disputerselskab, hvis Formaal er at forøge og nære den logiske Skarphed i at disputere og Færdigheden i at tale Latin, hvoraf fulgte, at man kun maatte benytte det latinske Sprog under Udførelsen af Selskabets Hverv. Medlemmernes Antal skulde være 12, som dog kunde overskrides.

Naar et Medlem havde været aktivt i fire Aar, kunde han gaa over i Veteranernes Klasse o: han blev fritagen for at opstille Theses og forsvare dem og for at optræde som Opponent, men kunde være tilstede i Møderne og optræde som frivillig Opponent. Da Poul Møller var kommen hjem fra sin Kinarejse i Sommeren 1821, indtraadte han igjen i Lycæum, dennegang som Veteran. I Februar 1819, altsaa før han drog bort, havde han opstillet følgende to Theses: 1. Man maa ønske den Slægt til Lykke, der har Overflod paa kaade Ynglinge, og 2. de Gamle, som anklage de Unge, der ikke ville bøje sig for deres Anseelse i æsthetiske og filosofiske Sager, for Ubeskedenhed, ere selv

saare ubeskedne. Af de tolv akademiske Borgere, der udfordrede Baggesen paa Latin, vare ikke mindre end ni Medlemmer af Lycæum, nemlig: *Flor*, *Hauch*, *Møhl*, *Poul Møller*, *Chr. Lütken G. A.* og *V. R. Dichmann*, *N. B. Krarup* og *L. C. D. Vestengaard*. De tre andre vare *Abrahams*, *H. Brøchner* og *Rudelbach*. Af dem havde den Førstnævnte, som vi have set, disputeret i Studenterforeningen, og to saa lærde Mænd som Brøchner og Rudelbach kunde med Lethed slaas paa Latin. Det var for Lycæum, at Poul Møller skrev sin berømte Tobaksvise: Felix ter, qui pusio. Selskabet bestod lige til i Begyndelsen af Halvtredserne, men da sygnede det hen af sig selv og maatte dø, fordi Latinen nu var afskaffet som Examenssprog, og fordi Doktordisputatserne nu ligeledes blev holdte paa Dansk.

Efterat Disputationerne vare hørte op, begyndte Forelæsningerne igjen. Den 3. November gav *Elberling* Meddelelse om Apollonii Tyanei Levned efter Philostratus, den 10. og 17. forelæste *N. Krossing* en original Fortælling Fostbrødrene, og den 1. December holdt den første Professor Foredrag i Foreningen, idet *Rahbek*, der imidlertid var bleven Medlem, gav en Oversigt over Vidas Poetik, i hvilken Anledning Aftenen sluttedes med en Kompotation. Den 15. December oplæste *S. Zahle* en metrisk Oversættelse af 1. Bog af Klopstocks Messias, og dermed ophørte Forelæsningerne for det første Aar 1821.

En af Studenterforeningens bedste Skatte er nu dets betydelige Bibliothek, som Medlemmerne benytte saa flittigt, at der f. Ex. i 1894 udlaantes over 22,000 Bind. Intet Bibliothek i Kjøbenhavn laaner tilnærmelsesvis saa mange Bind ud om Aaret, saa at det spiller en betydelig Rolle for Studenternes aandelige Udvikling. Aldrig saasnart havde Foreningen i Efteraaret 1820 aabnet sine Døre for Medlemmerne, før Tanken om at grundlægge en Bogsamling kom frem. Det var *Jørgen Jørgensen*, som stillede Forslag om, at Medlemmerne selv skulde ofre de Bøger, som de troede at kunne undvære,

paa Foreningens Alter, og dette Forslag faldt i god Jord. I Begyndelsen af 1821 strømmede Gaverne ind i rigelig Mængde.

Just Thiele skjænkede saaledes Goethes Digte og Leiden des jungen Werthers, Schillers Digte, Schack Staffeldts første Digte og nye Digte fra 1808, Baggesens poetiske Epistler, Rahbek og Nyerups Viser fra Middelalderen samt flere Samlinger af udenlandske Sagn og Æventyr. *Chr. Thaarup* gav Møde med 15 Bind, deriblandt Ossians Digte i S. S. Blichers Oversættelse, Herders og Bürgers Digte, Byrons Manfred oversat paa Dansk af Wulff og Corsaren oversat paa Tydsk af Caroline Pichler, adskillige Udgaver af Ovid samt Holbergs Epistler. *B. Borgen* gav latinske Disputatser, *R. I. F. Henrichsen* flere Skrifter af P. O. Brøndsted, Voltaires Karl den Tolvtes Historie og Ruslands Historie, Hoffmanns Serapionsbrüder osv., og *Visby* Gozzis Æventyr ved Meisling, Brødrene i Leire af Boye, Kynast af Thiele og Fylla af Krossing. Stud. med. *I. P. Larpent* synes at have interesseret sig levende for Studenterbevægelsen i Tydskland i 1817—19, idet han forærede Foreningen følgende Skrifter: 1. Actenmässige Darstellung der Vorfälle, welche im Sommer 1817 auf der Universität zu Göttingen .stattgefunden haben, 2. Ueber Ehre und Freiheit, 3. Kotzebue, Skizze seines Lebens und Wirkens og 4. Der Mord August v. Kotzebues, ein Gedicht von la Motte Fouqué. *Rahbek,* der kunde den franske Revolution udenad, da han havde studeret den i alle de Blade og Bøger, han kunde overkomme, og som Aften efter Aften plejede at underholde sine Gjæster med at fortælle Anekdoter og Smaatræk om alle de ledende Mænd i Frankrig fra 1789 til 1815, sendte Foreningen følgende tre Værker, som han rimeligvis havde anskaffet sig for derfra at hente Stof til de historiske Oversigter, han stadig skrev i «Tilskueren» og «Minerva», nemlig Desodoards: 1. Histoire de la République française, 2. Histoire du Directoire exécutif de la République française og 3. Histoire philos. de la revolution de France. Thiele, der i 1821 var flyttet ud paa

Bakkehuset, sendte Bøgerne, «hvilke Professoren beder Dem om at modtage som et ringe Tegn paa hans Yndest og Velvillie».

C. V. Elberling, P. V. Jacobsen, I. Grove, I. H. Stabell, Hillerup, Fr. Fabricius, I. U. Timm, Valentin, N. F. Jespersen, Güntelberg, N. B. Krarup, Engelbreth, C. A. Thortsen og mange Andre, der ere mindre bekjendte, bidrog ligeledes til at grundlægge Studenterforeningens Bibliothek.

Bøgerne blev opstillede i Læseværelset og efterhaanden indbundne, dersom de ikke vare det i Forvejen, men Medlemmerne maatte ikke tage dem med hjem eller rettere laane dem. Det fik de først Lov til senere, da Bibliotheket var blevet større. Hvis det kan være en Trøst for nuværende Seniorater og Bogudvalg, saa kunne vi meddele, at Foreningens første Medlemmer ikke synes at have være mere nøjeregnende med Hensyn til Ejendomsretten over de fremlagte Bøger, end nogle Medlemmer ere endnu. Idetmindste udtalte *Poul Møller* som ordførende Senior paa en Generalforsamling den 6. Juli 1822 Følgende:[5] «Med Bedrøvelse har Senioratet ved den sidste Revision erfaret, at af de forhen savnede Bøger ingen er bragt tilbage, men endog flere end forhen ere borttagne. At tale mere herom vil da formodenlig være spildt Umage. En ny Fortegnelse over de gamle og nye Bøger vil om føje Tid blive ophængt i Læsestuen.»

I Begyndelsen eller rettere i de første Par Aar modtog Senioratet alle de Bøger og Skrifter, som Medlemmerne kom med, uden Kritik. Men dette kunde ikke gaa i Længden, da mange Gaver ikke havde noget Værd for dem, der skulde benytte dem. Paa sin sædvanlige djærve Maade udtalte *Poul Møller* dette paa en Generalforsamling i Oktober 1822, idet han motiverede et Forslag fra Senioratet om at maatte vælge mellem, hvad der bødes, saaledes:[6] «Da hele Selskabet veed, at Foreningens Bibliothek er saa langt fra at være udsøgt, at det snarere gjør et Selskab af Studerende Skam, og mange Penge desuden spildes paa at indbinde og vedligeholde slette Bøger, foresporger Senioratet, om det skal være forpligtet til

at modtage alle mulige Bidrag, eller om det kan bemyndiges til deraf at gjøre et Udvalg.» Generalforsamlingen var enig med Poul Møller og vedtog med stort Flertal at overdrage Senioratet at øve Censur med de indkomne Bøger.

Vi skulle dernæst nærmere omtale, hvilke Blade og Tidskrifter Foreningen holdt i sine første Aar. Der udkom jo dengang ikke mange danske Blade og ialfald ingen Dagblade, saa at man ikke havde stort Valg. I et Møde i September 1820 vedtog Senioratet følgende Program: «Saavel de bedste ephemeridiske som Maaneds- og Kvartalsskrifter i Modersmaalet og det tydske Sprog skal for Samfundets Regning efterhaanden anskaffes og findes til Afbenyttelse i Læseværelserne. Blandt disse anses efterstaaende for dem, som først bør komme i Betragtning a. af danske Ugeblade: 1. Adresse-Avisen, 2. Statstidende, 3. Dagen, 4. Vestsjællandske Avis, 5. Brevduen, 6. Skilderiet, 7. Collegialtidende og 8. Literaturtidende; b. af danske Maanedskrifter etc.: 1. Hesperus, 2. Læsefrugter og 3. Bibliothek for Morskabslæsning; c. af tydske Ugeblade: 1. Börsenhalle, 2. Der Freymüthige, 3. Göttingische gelehrte Anzeiger og 4. Morgenblatt für gebildete Stände; d. af tydske Maanedskrifter etc.: 1. Jenaische Litteraturzeitung, 2. Hartlebens Justitz-Cammeral und Polizey-Fama; 3. Bertuchs geographische Ephemeriden, 4. Okens Isis, 5. Gilberts Annalen der Physik, 6. Politischer Journal og 7. Journal für Luxus und Moden.»

Videre troede Senioratet ikke at turde gaa med Hensyn til Anskaffelse af Blade og Tidskrifter. Men man maa blot ikke indbilde sig, at de alle blev bestilte strax. Finansernes Tilstand gjorde det nødvendigt at gaa langsomt frem. «Harpen» og «Politivennen» blev anskaffede i Marts 1821, og i Efteraaret bestilte man «Wiener Jahrbücher der Litteratur» og «Jenaische Litteraturzeitung». Paa samme Generalforsamling, paa hvilken disse Tidskrifter blev antagne, afskaffede man «Heidelberger Jahrbücher» og «Göttingische gelehrte Anzeiger», fordi man fandt, at de kun indeholdt korte Anmeldelser og det

mest om medicinske og naturhistoriske Gjenstande, der ikke havde Almeninteresse.

Paa Generalforsamlingen den 15. Januar 1822 vedtog man første Gang at holde et Blad fra et af Broderrigerne, nemlig fra Norge. Daværende Stud. theol. *N. F. Jespersen*, senere Justitsraad, Proprietær og Rigsdagsmand, havde i en Skrivelse til Senioratet henledet Opmærksomheden paa «Rigstidenden» og «Intelligensbladet». Senioratet fremhævede, at det førstnævnte Blad sjældent indeholdt noget Interessant, undtagen naar Storthinget var samlet, og det var jo dengang ikke som nu hvert Aar, men hvert tredie. Referaterne af Forhandlingerne paa Storthinget kunde imidlertid faas særskilt, og det vilde desuden blive temmelig dyrt at holde Bladet. «Intelligensbladet» kjendte Senioratet ikke og kunde derfor ikke udtale sig om det. Resultatet blev, at Generalforsamlingen med et Overtal af to Stemmer vedtog at holde «Rigstidenden».

Den første Gang, Foreningens Medlemmer samledes til Fest, var den 28. Januar 1821, Kongens Fødselsdag, Folkets største Festdag. To Aar i Forvejen havde *I. L. Heiberg* ladet Publikum i det kongelige Theater bl. A. synge:

Her fjerner ej din Krones Glans
Den Mindste, hvem din Haand beskjærmer;
Men vinket huldt af Musers Krans
Det hele Folk sig Kongen nærmer.
Den høje som den ringe Stand
Forent sin Fyrste signe kan.

O skjønne Dag! Den gamle Pagt
Af Thronens Guld med Kunstens Stjerner
Har du paany for Lyset bragt,
Og aarlig om dens Hævd du værner.
I Kunstens Tempel Kongen staar,
Og Folkets Kvad hans Throne naar.

Og Kvadet er den varme Bøn,
Som bli'er til Himlen sendt af Alle:
Gid sent Kong Skjold sin vakre Søn
Maa hjem til Valhals Glæde kalde!
Men lev saa trygt paa Danmarks Jord,
Som du i Danskes Hjerter bor!

Saaledes som Digteren skrev, tænkte hvert Medlem af Studenterforeningen, og der var dengang Ingen, der fandt det paafaldende, at Heiberg ligesom Oehlenschläger tidligere og andre, mindre Poeter senere idelig bragte Frederik VI i Forbindelse med Skjold og Rolf. Man tog det som noget ganske Naturligt, at den «ejegode» Konge sammenlignedes med Krigshelte, der, naar de faldt, stod op i Valhal, uagtet han aldrig havde været i Kamp eller udmærket sig som Kriger, hvad han da i sin Beskedenhed heller ikke gjorde Fordring paa. Han nænnede kun ikke at gjøre Indsigelse, naar det nu engang behagede hans kjære Undersaatter at stille ham Side om Side med disse henfarne Dannekonger.

Den 13. Januar vedtog Senioratet, at man skulde højtideligholde Kongens Fødselsdag ved et Middagsmaaltid med Sang, «hvorom det Fornødne skulde aftales med Spiseværten og derefter en Subskription i Samfundets Værelser ophænges». I næste Møde meddelte saa Senior *L. Fasting*, at Værten var villig til, saafremt idetmindste et Antal af 30 Personer tegnede sig, for 9 Mark pro persona at levere et Middagsmaaltid bestaaende af fire Retter Mad og Kage samt en halv Flaske Rødvin. Dette Forslag gik Senioratet ind paa, og det besluttede endvidere, at Kongens Skaal skulde udbringes af den præsiderende Senior *Chr. Thaarup*, saasnart en af Senior *Chr. Wilster* i Dagens Anledning forfattet Sang «Danmark, du Land med de blomstrende Øer» var afsunget, hvorefter Thaarup ligeledes skulde udbringe Kongehusets og Fædrelandets samt endelig Universitetets Skaal.

Det var altsaa en eneste Senior, der besørgede alle Talerne eller rettere alle Skaalerne, men som vi tidligere have omtalt, var det ikke saa besværligt, som man skulde tro, dersom man vilde tage Nutidens Forhold som Maalestok. Naar Thaarup stod op og sagde: «Vor allernaadigste Monark, Kong Frederik VI længe leve!», havde han gjort sin Pligt, og naar Forsamlingen derpaa havde raabt Hurra eller Vivat, som det nu kunde falde sig, var Alt i bedste Orden. Der gik adskillige

Aar, inden Tungebaandene ret blev løsnede, ja det skete egenlig først, da Politikken fik Indpas, og da *Orla Lehmann*, der havde studeret franske Mønstre, lærte sine Kammerater, hvorledes det frie Ord kunde bruges.

Hvis man kan regne Sammenstød med Vægterne til Fornøjelser, hvad de i Regelen vare, saa oplevede Foreningens Medlemmer en saadan allerede i April 1821. Enhver, der er bleven Student før 1863, i hvilket Aar det hæderlige Vægterkorps gik til sine Fædre, vil blandt sine Ungdomsminder bevare mange kostelige Historier om disse Ordenens Haandhævere, hvem Kjøbenhavns Sikkerhed om Natten var betroet. De vare at sammenligne med store Hunde, der enten lod sig formilde med et godt Stykke Kjød i Skikkelse af en Mark, som de sjældent stod for, eller ogsaa foer brutalt løs paa den Første den Bedste og bed ham i Benet, uden at han havde gjort Noget. Dog vare de, hvem Himlen havde skjænket et Sind, der kunde blødgjøres, i afgjort Flertal, hvilket var ret heldigt, da det ellers vilde have været lige saa farligt at vandre om Natten gjennem Kjøbenhavns Gader, som det endnu er at passere Konstantinopels til samme Tid.

Hvor galt det kunde gaa i hine Tider, har *Henrik Hertz* fortalt i et Brev til sin Broder Cand. phil. *Sylvester H.*, bekjendt som Udgiver af Studenterviser under Pseudonymet Semper Hilaris, paa den Tid Huslærer i Aarhus. Den 13. April havde der som hver Lørdag Aften været Møde i Studenterforeningen, hvor Student *H. H. Beck* havde oplæst en Afhandling om Naturhistoriens Fremgang i de sidste Decennier.[8] Der blev ikke holdt nogen Kompotation bagefter, og *Henrik Hertz,* som den Aften var vagthavende Efor, har udtrykkelig i Protokollen bemærket, at der efter Oplæsningen Intet forefaldt. Da han tilligemed nogle Venner Kl. 11½ gik hjem, oplevede de Følgende, som han beretter i Brevet til Broderen[9]:

«I Lørdags Aftes gik vi fem i Tallet fra Studenterforeningen. Thortsen[10] og jeg fordybet i Samtale gik foran, de Andre

temmeligt bagefter. Da vi savnede de Andre, blev vi ved Enden af Østergade staaende for at vente paa dem. Endelig komme de, og den Ene, en Stud. juris. *Kragh*[11], bemærke vi, er ganske blodig i Ansigtet og holder et Tørklæde for Hovedet. Og hør nu den skjændigste Historie, man i en Hovedstad kan tænke sig. De Tre vare ganske rolige gaaede ned ad Østergaden og fortalte Anekdoter, iblandt andre om en Vægter, de for flere Aar siden havde truffet sovende paa Posten. Dette fortaltes just, medens de gik forbi tre Vægtere, der stod paa Hjørnet af Østergade og Christen Bernikovstræde. En af Vægterne udraabte, maaske i den Tro, at Historien gjaldt ham: «De skal dog se, at vi ikke sover!» og slaar i det Samme Kragh over Ryggen med Morgenstjernen, saa at han taber sin Hat. Idet han bukker sig ned for at tage den op, give de ham med det Udraab: «Vil du skruppe dig!» flere Slag i Hovedet. Det Raadeligste blev altsaa at trække sig tilbage, og først lidt efter lidt mærkede han, at Blodet strømmede ham ned ad Kinderne. Dette skete Kl. 11½ om Aftenen.

«Vi gik strax hen til en Barber for at faa ham forbundet, hvilket efter en Times Forløb meget slet blev udført. (Der var forresten en Stud. med. med os; men Barberen havde slet intet Andet ved Haanden end — Hefteplaster og plastrede selv.) Derpaa gik vi ufortøvet hen til Politidirektør Kjerulff, som maatte rejse sig fra Sengen og med megen Forskrækkelse hørte, hvorledes Alt var gaaet til. Mens Kragh var oppe hos Kjerulff, sprang Forbindingen op, og han blødte igjen meget stærkt. Han maatte nu strax ned igjen, og den vagthavende Betjent maatte springe hen for at vække en anden Barber, til hvem vi da fulgte ham. Paa Vejen blødte han bestandigt som og hos Barberen, der forresten ikke kunde gjøre Noget med Saaret. Der blev da intet Andet tilbage end at hente en Vogn og føre ham ud til Frederiks Hospital, hvilket medtog en Timestid, foranlediget ved Ophold hos Barberen, Sinkelse hos Hyrekusken og andre ærgerlige Ting. Han havde nu blødt fra 11½ til 2½, da han kom ud paa Hospitalet, hvor han strax besvimede

tre Gange itræk. Saaret er en Finger langt, men mindre farligt, end vi troede. Jeg besøgte ham Dagen efter og fandt ham efter Omstændighederne vel tilmode. Jeg haaber, at der vil blive taget meget alvorlig Notits af denne Sag.»

Det er der sikkert. Vedkommende er næppe død i Synden. Politiet plejede ikke at tage varsomt paa Vægterne, naar de gik for vidt. At de anholdt Urostiftere og slæbte dem paa Kammeret, var ganske i sin Orden, men pæne Folks Børn skulde de lade gaa, særlig naar disse aldeles Intet havde gjort. Hertzes Fortælling giver os et godt Indblik i de idylliske Tilstande i 1821. Studenterne ere strax paa det Rene med, at de maa gaa til selve Politidirektøren, og Kjerulff staar strax op af sin Seng for at se, hvad der er ivejen, og for derpaa at sørge for, at den ulykkelige Student kan blive forbundet. Det er ligesom Familiefaderen, som vil forvisse sig om, hvad Skade onde Mennesker have tilføjet hans Børn, der ere komne sent hjem om Aftenen.

Da Foreningen anden Gang højtideligholdt Kongens Fødselsdag, altsaa i 1822, hændte det Mærkelige, at flere Medlemmer fik Prygl, fordi de vare altfor ivrige efter at lægge deres Loyalitet for Dagen. Gildet gik udmærket, Kongens Skaal blev drukket med Begejstring, og da man ud paa Aftenen var kommen i den rette Feststemning, foreslog Nogle, at hele Forsamlingen skulde gaa ud til Amalienborg og raabe Hurra for Hans Majestæt. Forslaget gik dog ikke igjennem, men derimod enedes man om at tænke paa de Fattige og indsamlede 5 Rdl. Sølv, som man sendte Dr. theol. Pastor *I. P. Mynster*, til en trængende Familie i hans Menighed. Allerede i November forrige Aar havde man sendt ham 7 Rdl. Sølv.

Da Gildet var endt, drog imidlertid en Del af Gjæsterne alligevel til Amalienborg Plads for at give Kongen et Hurra, men den vagthavende Gardeofficer, der troede, at det var Urostiftere, der havde givet Møde, lod Vagten træde i Gevær og gav Mandskabet Ordre til at rydde Pladsen. Gardisterne gik derpaa løs med Kolberne, som de brugte saa godt, at *Chr.*

Wilster og Cand. theol. *H. P. Engelbreth* blev slemt forslaaede, saa at man maatte bringe dem hjem og forbinde dem. «Fasting, der altid var parat til at mægle og bringe Orden i Tingene, ilede strax op i Slottet, hvor der var stor Fest, og fik Politidirektør Kjerulff i Tale. Da denne fik Forklaringen, lovede han at meddele Kongen Sagens rette Sammenhæng og bestilte ham til sig den næste Morgen, hvor han da i Kongens Navn erkyndigede sig om de Saaredes Tilstand og bad om at anse det Hele for en misforstaaet Tjenesteiver osv. De to Ofre befandt sig fuldkomment vel et Par Dage efter, og Forsoningen var let tilvejebragt.» [12]

Det var naturligt, at man fejrede Foreningens første Fødselsdag den 16. Juli 1821. Medlemmerne spiste til Aften sammen og drak senere Punsch. De havde den Dag Lejlighed til at hilse paa en Mand, der vilde have været selvskreven Stifter af Studenterforeningen, dersom han ikke i 1820 havde færdedes langt borte fra sit «elskte Fødeland», nemlig *Poul Møller*[13]. Den 14. Juli kastede det asiatiske Kompagnis Skib «Christianshavn» Anker paa Kjøbenhavns Rhed. Samme Dag gik han op paa Regensen for at gjense sin «herlige Broder Christian Winther», den 15. tog han med Lycæums Medlemmer til Frederiksdal, og den 16. fulgtes han med sin Ven *N. C. Møhl* op paa Kjøbmagergade for at fejre Studenterforeningens Fødselsdag. Den 31. Juli blev han Medlem, og i Foraaret 1822 valgtes han til Senior.

Kompotationer fandt af og til Sted Lørdag Aften efter Forelæsningerne, hvilket den vagthavende Efor pligtskyldigst har optegnet i Protokollen. Om Lørdagen var der altid Seniorer tilstede, der kunde give Tilladelse til Soldene, som det nu hedder, men Medlemmerne fik undertiden Lyst til at more sig paa egen Haand, hvilket stred mod Lovene. Senioratet var strax paa sin Post og udstedte i Oktober 1821 en Ordre til de Herrer Eforer om at paase, at Kompotationer ikke fandt Sted uden Senioratets eller ialfald en Seniors Samtykke.

Forøvrigt morede Medlemmerne sig om Sommeren med at

spille Kegler, en Forlystelse, som dengang var langt mere almindelig i Kjøbenhavn end nuomstunder. Men det var ogsaa den eneste legemlige Idræt, unge Mennesker i de Tider kunde tillade sig at drive, naar man da undtager Billardspil. Keglespillet fandt Sted i Foreningens Sommerværelser. Allerede i April 1821 lejede Senioratet saadanne hos *Madam Gundestrup* paa Nørrebrogade Nr. 41 for 120 Rbd. Sølv, og samme Dag, Lejemaalet fandt Sted, bestilte Kassereren et Spil Kegler til 16 Rbd. I den Anledning blev ethvert Medlem af Foreningen sat i en overordenlig Skat af 1 Rbd. Sedler.

Dengang var Nørrebro jo ikke som nu en stor Arbejderforstad, men en yndig Plet, der laa langt borte fra Staden, opfyldt af hyggelige Haver og frodige Enge. Herude gik Keglespillet lystigt under Tilsyn af Eforen, der saa flyttede sin Vagt fra Kjøbmagergade. Naar det nu regnede, eller det var ubehageligt Vejr overhovedet, gik ingen Mennesker ud paa Nørrebro, og saa sad eller gik den ulykkelige Efor og kjedede sig efter Noder, hvis han da ikke foretrak at spille Kegler med sig selv, hvad han undertiden gjorde i sin Fortvivlelse. En Efor, der var gnaven, skrev under saadanne Forhold følgende Henstilling til Senioratet:

«Fra Klokken 8 til 10 var ikke et eneste Medlem tilstede, Eforen undtagen. I denne Anledning spørges Senioratet ogsaa paa de øvrige Eforers Vegne, om det ikke turde være den Efor, der i en eller to Timer har opholdt sig i Selskabets tomme Værelser, tilladt at forkorte sin Tid og f. Ex. gaa Kl. 10, hvis Ingen forinden var ankommen. Da Eforerne kun ere der for Medlemmernes Skyld, synes deres Nærværelse overflødig, naar disse ej findes. Iøvrigt forefaldt naturligvis ingen Uorden. Senioratets Svar forventes.»

C. H. Visby.

Senioratet kunde ikke dele denne Opfattelse og gav følgende kategoriske Svar:

«Af Sagens Natur og Lovene er det klart, at Eforerne maa være tilstede den fastsatte Tid.»

Chr. Thaarup. *Fasting.* *P. Valentin.* *I. E. Grove.*

En anden Efor fører Klage over den daarlige Beværtning i Sommerværelserne. Det er en Mand, hvem de fleste Unge

tænke sig i Forbindelse med den latinske Grammatik, og hvem de Ældre just ikke forestille sig som Tilsynshavende paa en Keglebane, men snarere som en ivrig og flittig Gransker af Grækernes og Romernes Aandsliv og Sprog. Han skrev saaledes:

«Foruden flere Klager over Mangel paa varm Aftensmad samt paa Alt, hvormed dette Savn plejer at erstattes, Rødgrød, maa her tilføjes, at Eforen allerede Kl. 8 paa Fleres Forestilling gav Kegleoprejseren Lov til at gaa hjem, hvorpaa, da flere Libhavere af Keglespil siden indfandt dem, de Herrer Hoffmeyer og Lynge paatog dem Oprejserens Forretning.»

I. N. Madvig.

En tredie Efor, den senere Postmester *Ove Thomsen*, bekjendt som Redaktør af Fyns Stifts Avis og belletristisk Forfatter, skrev en Aften, da han havde Vagt, en Bemærkning, der ti Aar senere vilde have skaffet ham mange Ubehageligheder, fordi man da vilde have mistænkt ham for revolutionære Tilbøjeligheder, men som nu gjaldt for en Vittighed, hvad der ogsaa var Meningen. Bemærkningen lød saaledes:

«Jeg maa tilkjendegive Senioratet, at vi trænge til en ny Konge, da den nuværende ikke kan holdes oprejst uden den største Forsigtighed. Iøvrigt Intet.»

En fjerde Efor giver os et lille Indblik i, hvorledes man dengang i Kjøbenhavn kunde være udsat for om Sommeren at maatte undvære en af Livets første Fornødenheder, naar han skriver:

«Den 15. Juli 1821 forefaldt Intet. Kun fortjener det at anmærkes, at det Øl, man trakterede os med ude paa Broen, var saa daarligt, at det enstemmigt erklæredes for udrikkeligt, hvilken Behagelighed forøgedes derved, at Thevand ej var at bekomme formedelst Vandmangel paa Nørrebro.»

L. Brøchner.

Endelig var der en Efor, der gjorde sørgelige Erfaringer med Hensyn til Almueundervisningens Standpunkt, hvilket bragte ham til at skrive:

«Den 14. August befandtes her at være en Keglerejser, som endnu ikke havde lært den lille Tabel. Forresten forefaldt Intet.»

Da Senioratet saa sig om efter en Vært, tilbød det først Pladsen til den førnævnte forhenværende Skibskaptain *Rohde*, hos hvem flere af Foreningens Stiftere havde søgt, «da disse Folk hele Sommeren igjennem have vist Studenterne megen Artighed, og da vor Søgning og Adfærd maaske tildels har bortfjernet anden Søgning».[14] Madam Rohde ønskede imidlertid ikke at paatage sig Værtskabet, hvorfor Senioratet sluttede Kontrakt med en Kollektør *Brorson*, der, som vi tidligere have omtalt, var villig til at møblere Foreningens Lokaler.

Den gode Hr. Brorson og hans værdige Hustru fik snart Anledning til at sande, at de havde faaet et mangehovedet Herskab, som det ikke var let at tilfredsstille. Først var der de fem Seniorer, dernæst de syv Eforer og endelig de menige Medlemmer, der ansaa det for en Menneskeret at klage. Alle de mange Værter, Studenterforeningen har havt siden 1820, have mer eller mindre erhvervet sig det Skudsmaal, at de vare umulige og over alle Grænser slette, og skulde man bedømme dem udelukkende efter de Klager, der staa paa det taalmodige Papir, maa de tilmed have været Bedragere eller Udskud af Menneskeheden. Man fristes ofte til at spørge, hvorfor Medlemmerne overhovedet have villet spise i en Forening, hvor de fik en saa kummerlig Forplejning, og hvor de maatte tage tiltakke med udrikkelig Vin, Øl og Punsch. Der er som bekjendt i de forløbne 75 Aar drukket overmaade megen Punsch ved Gilderne, men den har endnu aldrig tilfredsstillet Medlemmerne, og der har siddet mange Seniorater ved Roret, men endnu er det ikke lykkedes noget af disse at finde den rette Sammensætning af denne Drik. Selv de Medlemmer, der havde været de ivrigste til at klage, maatte senere, naar de blev valgte til Seniorer, sande, at det at lave Punsch, der tilfredsstillede Enhvers Smag, var lige saa vanskeligt som at finde de Vises Sten.

Mangen ung Student, der brændte af Begjærlighed efter at optræde som Forfatter, kastede sig over de kulinariske Spørgsmaal, fordi han her følte sig mere hjemme. Han havde

jo spist og drukket hver eneste Dag, han havde levet, og naar saa Foreningens Mad og Drikke ikke vare af samme Beskaffenhed som hos hans Moder, saa tordnede han løs. Var han dernæst saa heldig at finde Træstumper i Suppen og Haar i Saucen, blev han tilsyneladende indigneret og rasende, men indvendig sjæleglad, fordi han nu havde en gyldig Grund til at kile løs i Flankerne paa Senioratet. Træstumper og Haar kunde der gjøres Noget ud af, saa det kunde forslaa. Man skulde tro, at det altid havde været Værternes Opgave at blande disse Ingredienser i Maden, men naar man læser om, at Værten i 1821 bar sig saaledes ad, bliver man meget skeptisk, naar man erfarer, at de selv samme Beskyldninger rettes mod Værten i 1895. Hvis disse Værter ikke have lært at koge sammesteds, hvilket Tidsforskjellen imidlertid forbyder at antage, saa er det snarere Traditionens overordenlige Magt og Fantasiens frodige Udvæxter, der have bragt de ærede Medlemmer til at se Træstumper og Haar allevegne.

Naar endelig en Student Dagen efter et Gilde har lidt af Tømmermænd, saa har Grunden aldrig været den, at han f. Ex. har drukket Mere, end han kunde taale, men det har uvægerligt været Værtens forbistrede Punsch, der var lavet af, Gud veed hvilke Stoffer. Som bekjendt er det jo heller ikke de mange Slags Vine, der bringe ældre eller midaldrende Gentlemen til at befinde sig mindre vel efter en bedre Middag, men udelukkende Laxen, som deres Maver nu engang ikke kunne taale.

Allerede i Februar 1821 maatte Senioratet sende Værten, Hr. Brorson, følgende Paamindelse:

«Ihvorvel Senioratet ikke kan andet end ytre sin Tilfredshed med Beværtningen i det Hele i Selskabet, ser det sig dog nødsaget til af en nylig indkommen skriftlig og de hyppige mundlige Klager at anmode Deres Velædelhed om at besørge enkelte Ankeposter hævede.

Hvad der især klages over, er, at der savnes Kartofler som oftest ved Middagsbordet og tildels om Aftenen, hvorhos formenes, at, naar Skjeppen kun koster 12 Sk., var det vel baade ønskeligt og ejheller saa vanskeligt daglig at have Kartofler paa Bordet; og Senioratet kan ikke andet end tiltræde denne Mening, især da De jo ved at levere Kartofler i Formaden eller til Eftermaden

kan afkorte saa Meget desmere i den egenlige Ret og for Ikke-Abonnenterne fastsætte en vis Pris, f. Ex. 2 Sk., for Portionen.

Ligeledes har man klaget over, at den sidste Bolle Æggepunsch, som blev leveret i Onsdags, var røget, at Fisken om Middagen atter har været stegt i Kjødsauce, samt at Kjødsaucen undertiden, bl. A. i Torsdags, var fuld af smaa Ben- og Træstumper, hvilket Senioratet, idet det kun anser det som foraarsaget ved Uforsigtighed eller Fejltagelse, ligeledes maa bede Dem rette.»

Brevene til Værten senere hen bære Vidne om, at Misfornøjelsen med ham og hans Kone var i stadig Stigning. Der klages over, at der kun findes Æbler i en Trediedel af Æbleskiverne, at Oxekjødet er daarligt, at Medlemmerne ikke kunne faa dansk Brændevin, at der ikke serveres med Grønsager om Sommeren, at Punschen langtfra er saa god som forhen, at Maden steges i Fedt, at Medlemmerne ikke kunne faa Frugt, og at der ikke hver Uge lægges rent Dækketøj paa Spisebordene.

Madam Brorson, der synes at have været Manden i Huset, svarede Senioratet paa en meget afvisende Maade og i ligefrem uartige Udtryk. Hun benægtede først og fremmest Klagernes Berettigelse og erklærede, at hun ikke fandt sig foranlediget til at skifte Dækketøj oftere, end hun havde gjort hidtil. Senioratet var sagtmodigt og gjorde hende bl. A. opmærksom paa, at Renlighed ikke skadede[15]: «Vi anse det ikke for tilstrækkeligt at servere med rent Dækketøj hver 14. Dag, da der baade spises Middag og Aften. Vi tro derfor, at det vil være Værtinden selv tjenligst at sørge for, at smudsigt Dækketøj ikke skræmmer Gjæsterne bort, og at derfor rent Dækketøj leveres hver 8. Dag.»

Det maa man virkelig kalde et billigt Forlangende, men den Omstændighed, at rent Dækketøj een Gang om Ugen paa Borde, hvor mange Mennesker spise, i 1821 betragtes som en Overflødighed eller Luxus, giver os en ikke synderlig gunstig Mening om Folks Renlighedssans for ca. 70 Aar siden. Nuomstunder er rent Dækketøj idetmindste to Gange om Ugen en Selvfølge i Studenterforeningen.

Tilsidst blev Forholdet mellem Senioratet og Værtinden

saa spændt, at der ikke længer kunde være Tale om Samarbejde mellem dem. I November skriver Senioratet bl. A. til Hr. Brorson: «Vi maa bede om en lovformelig Opsigelse, hvis det virkelig er Deres Kones Beslutning at ophøre med Beværtningen. Hvad angaar den anførte Grund til Opsigelsen, nemlig, at Deres Kone ikke vil tage mod Uartigheder, da maa vi bemærke, at Medlemmerne kun have med Tjenerne og ej med Værtinden at bestille, og at det jo staar Værten frit for at bruge sin Husret, naar Nogen kommer ind i hans Værelser; men da Værtinden besværer sig over Uartigheder, kan Senioratet ikke undlade at bede hende huske paa de Udladelser, hun ofte har tilladt sig mod Selskabet.»

Ovenpaa dette fulgte en Opsigelse fra Madam Brorson, og hvorvel hun næste Maaned fortrød sit Skridt og bad om at maatte blive, vilde Generalforsamlingen ikke gaa ind paa at beholde den stridbare Madam. Istedetfor hende antog man Madam *I. M. Buttler*, hvis Mand var Skræddermester.

Foruden Ubehageligheder med Værtinden maatte Senioratet ogsaa døje Vrøvl med Tjenerne, der dels ikke kunde forliges indbyrdes, dels vare grove mod Mad. Brorson og dels ikke forstod at sætte sig i det rette Forhold til Medlemmerne. Allerede dengang var det Skik, at Tjenerne gav de Medlemmer, der ønskede det, Kredit, hvilket ofte forvoldte Ubehageligheder. Der var særlig en Tjener ved Navn Peter, der ikke kunde finde sig tilrette i sin Stilling. Da han fik Afsked, ophængte Senioratet følgende Opslag paa Tavlen:

«Quum minister Petrus, cujus operis hucusque usi sumus, exeunte mense munus suum abdicabit, omnes eos, qui pecunias illi debent, etiam atque etiam commonitos volumus, ut quam citissime æs alienum solvant, ne rumores in detrimentum societatis nostræ ab isto homine divulgentur.

Seniores.

Man tør haabe, at Tjeneren fik sine Penge, men sikkert er det ingenlunde. Naar man efterser Listen over de Medlemmer, der ikke i rette Tid havde betalt deres Kontingent, finder man, at Antallet forholdsvis er langt større end i

vore Dage. Tidens Fattigdom gjør sig paa alle Punkter gjældende.

Vi have nu fremstillet Studenterforeningens Tilblivelse og givet et Billede af dens Liv i det første Aar, saaledes at Læserne have faaet Besked ikke alene om, hvad Medlemmerne sysselsatte sig med i aandelig Henseende, men ogsaa om, hvorledes de morede sig, spiste og drak, og hvorledes de opførte sig udenfor selve Foreningens Lokaler. Det var et hyggeligt og roligt Liv, de førte, deres Lidenskaber kom ikke i stærk Bevægelse, efterat den store literære Fejde var død hen med Baggesens Bortrejse fra Fædrelandet, og selv de politiske Begivenheder i Spanien i 1820, som i andre Kredse gjorde Indtryk af at være en ny og forbedret Udgave af den franske Revolution, saa at Oberst Riego gjaldt for en af Menneskehedens Frihedshelte, og Quirogas Taler endog blev oplæste ved en Officersparole[16], synes ikke i det akademiske Laug at have bragt Hjerterne til at banke hurtigere. Man havde ingen særlig Sympathi for Spanien eller for dets oprørske Kolonier i Amerika. De laa udenfor den Interessesfære, danske Studenter bevægede sig i.

Men Stilheden afbrødes pludseligt, da der i Foraaret 1821 kom Bud om, at Grækerne havde rejst sig imod deres tyrkiske Undertrykkere. Da gik der et Jubelraab gjennem det dannede Europa, og dette Raab blev istemt i Kjøbenhavn og i hver en Præstegaard, hvor Menighedens Hyrde endnu ikke var gaaet fuldstændigt op i Vexeldrift og Staldfodring.

VI.

Da *Peter Oluf Brøndsted* og *Georg Koës* i Aarhundredets Begyndelse besøgte Grækenland for sammen med fremmede Videnskabsmænd et undersøge Oldtidsmindesmærkerne og derved lægge Grunden til den Virksomhed, som Tydskere og Franskmænd senere have fortsat i saa stor en Maalestok, medbragte de en fra Ungdommen af rodfæstet Kjærlighed til det græske Folk. Det gik dem imidlertid som Andre, der før dem havde besøgt de klassiske Strande; de følte sig skuffede ved at sammenligne det Folk, de forefandt, med det, de havde medbragt Billedet af i deres Fantasi. Efter et fleraarigt Ophold blandt Grækerne, under hvilket Brøndsted led mange Skuffelser, havde han dog bevaret sin Kjærlighed til dem, og da den græske Opstand var begyndt, nedskrev han følgende Linier:

«Naar visse Folk i denne Tid sige om Grækerne, at de ere fordærvede, altfor slette til at fortjene deres Frihed og at undslippe de Barbarer, som tyrannisere dem nu i fire Aarhundreder, da forekommer saadan Tale mig omtrent, som om man vilde tilraade at sende en ædel Hest, der ved urigtig Medfart var bleven stædig og forkert, til en Hyrekusk eller en Postrytter for at opdrages. Jeg mener, at det rette Sted for Hestes Opdragelse er Rideskolen og det rette Sted for Menneskers Opdragelse en Stat. Nu vel, saa giv da Grækerne, hvis de ere fordærvede, en Stat, paa det at de kunne blive

bedre. Tyranniet duer ikke engang til Hestes end sige til Menneskers Opdragelse.»

Fra 1815 til 17 havde *Brøndsted* i Kjøbenhavn holdt Forelæsninger om sine Rejser i Grækenland og havde her bl. A. meddelt en Mængde nye Oplysninger om det daværende græske Folk. Hans Tilhørere havde faaet at vide, at det var meget forskjelligt fra det Folk, der levede paa Themistokles' og Perikles' Tider. De havde faaet at høre, at det nitttende Aarhundredes Grækere vare lastefulde i en Grad, som Nordboere havde vanskeligt ved at fatte, men de havde ogsaa faaet at høre, at disse Grækere paa den anden Side vare lærvillige og ikke uden en vis Kultur, der bevirkede, at de i aandelig Henseende ragede højt op over deres Undertrykkere Albaneserne og Tyrkerne. Kun maatte man ikke indbilde sig, at de kunde stilles ved Siden af dannede Vesteuropæere. Brøndsted havde mange Tilhørere, men da den græske Opstand udbrød nogle Aar senere, da gjorde den store Almenhed sig her i Danmark som i det øvrige Europa ikke rigtig Rede for, hvorledes Forholdet var. Den hørte tale om Grækere, og ved Grækere tænkte den kun paa dem, som den kjendte fra den klassiske Oldtid.

Da *Alexander Ypsilanti* i Marts 1821 rejste Oprørsfanen i Jassy og erklærede, at han havde draget Sværdet for at befri Grækerne for Tyrkernes Herredømme, da Folkene paa Morea i April stormede de smaa tyrkiske Fæstninger, og da samtidig de driftige Handelsmænd paa Spezzia, Hydra, Ipsara og de andre Smaaøer i Arkipelagos begyndte at gjøre Jagt paa de tyrkiske Skibe, frydede hele Europa sig.

De, der have oplevet Garibaldis Tog til Sicilien i 1860 og hans Triumfmarche til Neapel, hvor han befriede Verdens dejligste Egne for den elendigste Regjering, der nogensinde havde været til, ville erindre den Jubel, disse næsten æventyrlige Bedrifter fremkaldte i hele Verden. Italien befriet for Bourbonerne, hvem Gladstone kort i Forvejen havde brændemærket i Historien, fordi de havde allieret sig med Lazzaroner

og Briganter, og fordi de havde henrettet, fængslet eller landsforvist de hæderligste Mænd, se det var endelig en Begivenhed, der kunde bringe selv de mest Vantro til at indrømme, at der fandtes en straffende Retfærdighed her paa Jorden! Man maa gaa tilbage til 1821 for at finde Mage til Begejstring hos alle dannede Nationer.

Det var ikke alene de liberale Sværmere i Frankrig og Tydskland eller Digtere som *Byron* og *Thomas Moore* i England, der vare Grækernes Venner, nej, alle Samfundsklasser, alle politiske Trosbekjendelser og selv Konger og Fyrster blev ivrige Filhellener. Det var kun den hellige Alliances Medlemmer, som efter Kommando af den Minister, der har været den bærende Kraft for den goldeste Statsmandskunst i det nittende Aarhundrede, paa Kongressen i Laibach erklærede, at Grækerne vare Oprørere, hvem Tyrkerne rimeligvis snart vilde faa Bugt med, og at Sultanen var at betragte som enhver anden legitim Hersker i Europa. Men *Metternich* gjorde samtidig sit største Mesterstykke, da han fik Kejser Alexander I, hvis Forstand allerede dengang var begyndt at blive lidt uklar, til at godkjende en saadan Opfattelse.

Den europæiske Begejstringsbølge brød strax ind over Danmark, hvor den forøvrigt ingen Hindringer mødte. Enhver Dansk, der havde faaet den klassiske Dannelse, var øjeblikkelig stærkt interesseret i Grækernes Skjæbne og sendte dem de varmeste Ønsker om Held og Fremgang. Men ogsaa alle de, der overhovedet gav sig af med at læse, og som plejede at følge Begivenhederne udenfor deres Fædreland, spurgte med Iver om Nyt fra Hellas, og de kunde faa deres Videbegjærlighed tilfredsstillet i Blade og Tidskrifter. Hvor kunde det være andet, end at den, der havde gaaet i den latinske Skole, og som der fra sin Barndom af havde faaet at høre, at Grækerne og Romerne vare de første Nationer, der havde levet, og at navnlig Hellenerne havde været hele Verdens Læremestre og havde frembragt al den Videnskab og Kunst, Eftertiden havde tæret paa, nu maatte føle sig bevæget i sit Inderste, naar han læste om, at disse

Folks Efterkommere kæmpede en Fortvivlelsens Kamp mod Kristenhedens gamle Fjender? Odysseus, Achilles, Solon, Harmodios, Aristogiton, Miltiades, Themistokles, Aristides, Perikles, Fidias og Sokrates, alle disse Navne vare ham jo ligesaa kjære som Frode Fredegode, Rolf, Stærkodder, Gorm den Gamle, Palnatoke, Absalon, Saxo Grammaticus og Snorre! Ja han vidste vel nok, naar det kom til Stykket, langt bedre Besked med Grækernes end med Nordboernes Bedrifter i gamle Dage.

De klassisk Dannede paa de Tider søgte deres Idealer i det gamle Grækenland, men de kunde udmærket forlige de republikanske Ideer, som de indsugede ved Læsningen af de græske Forfattere, med deres royalistiske Tænkemaade, selv om det gik dem som Fyrst Bismarck paa Gymnasiet i Berlin. Da Burschenschafterne i Foraaret 1895 aflagde et Besøg paa Friderichsruh for at hilse paa det tydske Riges Skaber, der havde fyldt det 80. Aar, udtalte han bl. A.: «Jeg gik ud fra Gymnasierne i Berlin med et nationalt Sindelag, ja jeg maa sige, med temmelig republikanske Anskuelser, uden at Undervisningsplanen tilsigtede dette paa nogen Maade, men hele den Paavirkning, som vi unge Mennesker modtog, virkede saaledes paa os, at vi beholdt en vis Sympathi for Harmodios og Aristogiton og vanskelig kunde forstaa, hvorfor saa mange Folk adlød een Mand, naar han ikke som Regent svarede til deres Ønsker og deres Smag.»

Det af *Rahbek* udgivne Tidskrift «Hesperus» bringer i 1821 ikke mindre end 11 større og mindre Artikler om Grækerne og deres Opstand. Vi læse saaledes her Opraab fra den virksomme Professor *Krug* i Leipzig til Dannelsen af Hjælpeforeninger i Tydskland. Det var ham, som organiserede Indsamlingen af Penge til Grækerne rundt om i de tydske Byer, hvor smaa Æsker forsynede med det hvide Hellenerkors vandrede fra Dør til Dør.[1] Man bliver ligeledes her bekjendt med den Ligtale, der i Odessa blev holdt over den græske Patriark Gregorios, hvem den tyrkiske Pøbel Paaskedag 1821 havde myrdet og hængt op paa Døren til hans Kirke i Konstantinopel;

her staar endvidere en Oversættelse af Lord Byrons Digt Parga, her udvikles Grundene til Grækernes Opstand, man faar Besked om Tyrkernes Uret og Grækernes Ret, man sætttes i Stand til at følge Opstandens Udvikling og bliver Vidne til dens Fremgang, og man følger Skridt for Skridt *Frederikke Brun*'s begejstrede Poesier til Fordel for Grækenland som f. Ex. Korsang af Hellas' Venner og Grækernes Sejrssang.

To saa højst forskjellige Mænd som *I. P. Mynster* og *Jens Baggesen* have i Sommeren 1821 aflagt Vidnesbyrd om, hvor stærkt Udsigten til Grækenlands Befrielse har grebet dem. Den 28. Juni skriver Mynster saaledes til P. O. Brøndsted[2]: «Alles Øjne ere nu henvendte paa Grækenland, og saa umuligt det end er i en saadan Frastand og kun underrettet af Aviserne at have nogen sikker Dom om Tilstanden eller Formodning om det Forestaaende, maa dog Enhver, hvor ofte vi endog i vor Levetid ere blevne skuffede i vore Forventninger — vort Haab som vor Frygt —, hengive sig til noget Haab om en frembrydende Morgenrøde over skjønne Lande fyldte med de uforglemmelige Erindringer, skikkede til at være Hjem for alle legemlige og aandelige Goder . . . Mig synes, at saare Meget fører tilbage til Østen, hvor ikke blot mange andre Skatte, men ogsaa Kundskabs og Visdoms Skatte ere gjemte; og det vilde være blandt de skjønneste Frugter af disse Tiders Bevægelser, dersom noget nyt Liv derved skulde strømme fra Europa til Asien og omvendt.»

Den 11. Juli skriver Baggesen fra Paris et langt Brev til sin Ven, den forhenværende Generalkonsul i Tunis, Legationsraad *A. C. Gierlew* i Kjøbenhavn. I dette[3] gjør han først opmærksom paa, at han lige siden sin første Udenlandsrejse har været saa heldig at komme i nærmere Forbindelse med mange af de Mænd, der have spillet en Rolle under de store Begivenheder, der fra 1789 til 1821 ere foregaaede paa den europæiske Skueplads. Efterat han dernæst har omtalt Revolutionen i Neapel 1820, hvor Lazzaronerne nu maatte gjennemgaa en østerigsk Skjærsild, hedder det:

«I deres Sted vækker den (ↄ: Christi Frihedsaand) nu deres ældre Brødre, de ulykkelige, men snart, haaber jeg, lykkelige Græcunculer. Hos dem er for Øjeblikket min hele politiske Sjæl. Efterretningerne om, hvorledes det gaar dem, har jeg saa friske og gode, som man kan have dem her. Ypsilantis Kommissionær og Besørgeren af hans Proklamation, den ædle Polychroniades, er min personlige Ven, og i Kredsen for Deltagelsen i Grækernes Kamp er jeg indlemmet. I Grækenland opstaar nu upaatvivleligen med Tiden en ny kraftfuld Stat, thi den ottomanniske Port maa styrte sammen.»

Han vedblev til sin Død at bevare sin Kjærlighed til det gjenopstandne Hellas. I Sommeren 1824 skriver han bl. A. under Opholdet i Interlaken: «Ipsaras Skjæbne har angrebet mig endog fysisk. Dog jeg haaber, at et saadant Martyrdom fører til en sejrende Triumf.» I Juli 1826, altsaa nogle Maaneder for han gik bort, digtede han efter Missolonghis Fald en Ode til Grækerne. «De, som have læst denne Ode, paastaa, at den hører til det mest Dristige og Energiske, der hidtil er digtet til Bedste for de stakkels Grækere,» skriver han til sin Søn i Bern.[4] Det var Baggesens Svanesang.

Ovre i Thorning Præstegaard syd for Viborg sad samtidig *Steen Blicher* og besang Grækernes Rejsning og Kamp som f. Ex. i Digtet «Til det gjenfødte Grækenland», hvor det hedder:

Saa est du da omsider vaagnet op!
Saa rejser du dig nu fra dybe Dvale
Og ryster Lænkerne fra Oetas Top
Og til Taygeti skovbekranste Dale!

Og ryst dem Græker! O, men ryst dem af!
Ak! alt forlænge under dem du sukked;
Forlænge du paa frie Fædres Grav
Din Nakke under Slavepisken bukked.

Hvor kunde du de mange Sekler gaa
Som Træl paa Marathons blodstænkte Vange?
Hvor Medens Myriader blege laa,
Du hørte fejg hans Ætlings Sejrssange.

Hvor Leonid Barbarers Flokke slog
Og fandt den søde Heltedød paa Valen,
Du bange for Halvmaanen Flugten tog
Og rendte skjælvende for Hestehalen.

Saa løb ej de, der ved Platæa stred
Og slog, skjønt een mod fem, de stolte Fjender;
Men nu paa Pindus og ved Nedas Bred
Den vilde Skytte Sejrskransen binder.

Senere sang han vemodsfuldt om Ipsaras Fald, og hans 77aarige Fader den afskedigede Præst *Niels Blicher* oversatte Digtet paa Latin.

Hvor mægtigt et Indtryk Grækernes Frihedskamp gjorde paa de Studerende, som ivrigt arbejdede paa deres aandelige Udvikling, have vi et Exempel paa i *Johannes Hage*. Denne noget melankolske unge Mand havde, da han tog anden Examen, opgivet saa Meget i Græsk, at Brøndsted, som prøvede ham, noterede i Protokollen: Sophoclis omnia, Herodoti & Thucydidis omnia, Theocriti omnia, Æschyli & Eurypidis nonnulla, Pindari Olymp. & Pyth., haud pauca Platonis, Xenophontis, Luciani alia pauca. I 1817 var han bleven Student, og næste Aar tog han anden Examen. Han havde mere end nogen Anden af sine Samtidige et aabent Blik for den slette økonomiske Politik, Regjeringen dengang drev, og det i en Alder, i hvilken Betragtninger over den Slags Ting ikke let indfinde sig og lægge Beslag paa Tankerne. Alt tidligt var Spiren nedlagt hos ham til den Kritik, han senere skulde komme til at udøve over de offenlige Forhold, men hans Broder har vidnet, at flere Begivenheder i Europa, som han fulgte med den største Opmærksomhed, og navnlig den græske Frihedskamp havde styrket og udviklet Ideer hos ham, hvoraf han stedse havde været besjælet.[5] Det gik her som i andre Lande i Europa, at den græske Frihedskrig udsaaede Spirer, der groede frem efter 1830.

Aldrig saa snart var Efterretningen om, at der var udbrudt en almindelig Opstand i hele Grækenland, kommen til Kjøbenhavn,

før der strax meldte sig et Medlem af Studenterforeningen som Filhellener, nemlig Stud. chir. *Johan Henrik Stabell.* Han var en Søn af daværende Kancelliraad *N. F. Stabell,* Byfoged i Slagelse, og blev i 1820 dimitteret fra denne Bys lærde Skole. I Eforatsprotokollen staar under 29. April 1821 anført: «Med flere af Seniorernes Tilladelse fortsattes Konversationen en halv Time over den lovbestemte Tid i Anledning af Stabells Afrejse til Jydernes og derfra til Grækernes Land.» Det fremgaar heraf, at han meget tidligt havde fattet Beslutningen om at gaa til Grækenland, men han har foreløbig maattet opholde sig i Jylland, indtil han havde faaet de fornødne Penge til at begynde Rejsen for, nemlig en Mødrenearv. Flere andre Studenter havde ligeledes besluttet at tage afsted, men de faldt alle paa En nær fra, da Tiden til Afrejsen nærmede sig.

Denne Ene var *Henrik Krøyer*, som vi have set, en af Studenterforeningens Stiftere. Hvad den Mand engang havde besluttet, opgav han ikke saa let. Hvorfor han drog afsted, har han selv meddelt i sine Erindringer:

«Naar jeg stræber saa oprigtigt og bestemt som muligt at angive for mig selv de Motiver, der drev mig til at blive Græklandsfarer, saa vilde de omtrent indeholdes i Følgende: Først følte jeg mig aldeles utilfreds med min Stilling i Kjøbenhavn. Jeg var Intet og syntes saa at sige Intet at kunne blive. Forældreløs, uden Velyndere og uden egenlige Venner kunde jeg derimod tælle talrige Modstandere for ikke at sige Fjender, hvilket, jeg tilstaar det, især skyldtes min egen Ubesindighed. Til min Utilfredshed hjemme kom dernæst en stærk Lyst til at se mig om i Verden. Denne Tilbøjelighed var for en Del instinktmæssig ligesom Trækfuglens, men havde vistnok i Læsning af Rejsebeskrivelser fundet en mægtig Næring.

«Ogsaa havde en Slags krigersk Begejstring bemægtiget sig mig og opflammedes daglig mere ved Avisernes (desværre altfor løgnagtige) Beretninger om Kampene mellem Grækere og Tyrker. Grækerne havde jeg fra Skolen lært at venerere, og hvor kunde vel den, der var tilbøjelig til at kæmpe for

Frihed og Retfærdighed, finde en bedre Plads at stille sig paa end ved Siden af de betrængte Grækere.»

For at Medlemmerne bedre kunde følge Begivenhederne, havde Senioratet den 14. August givet Sekretæren Ordre til at kjøbe et godt og udførligt Kort over Grækenland. «Den 3. September tog alle Tilstedeværende Afsked med Henrik Krøyer ved et lille Gilde til hans Afrejse til Grækenland», skriver den vagthavende Efor, og samme Dag gik Krøyer med Dampskibet til Kiel. Til Rejsefælle havde han foreløbig en holstensk Student *Johansen*, der havde studeret baade i Kiel og Jena, og som endogsaa havde været Senior i Burschenschaftet, før han havde begivet sig til Kjøbenhavn for at studere Medicin. Krøyer gjorde dog meget snart den Opdagelse, at man i Burschenschaftet ikke tog til Senior den, der var dygtigst i videnskabelig Henseende, eller som havde flest aandelige Interesser, men derimod den, der kunde slaas bedst, naar vedkommende Burschenschaft modtog en Udfordring fra andre Studenterforeninger, og den, der var stor og stærk og derfor kunde tage sig ud ved højtidelige Optog. Han lærte altsaa hurtigt, at der var grundig Forskjel mellem en Senior i Kjøbenhavn og en Senior i Tydskland.

I Rostock ventede de paa Stabell, der kom med Penge, som de allerede trængte haardt til. Rejsen gik derefter til Leipzig, hvor de haabede at finde en Filhellenerkomitee, som kunde understøtte dem, og her boede jo desuden Professor Krug, der indsamlede Kjærlighedsgaver til Grækerne og deres Venner. Krug havde imidlertid ingen Penge og henviste dem til Professor Thiersch i München. «Da vi besøgte ham, var han netop i Færd med at stige til Hest og lignede mer en Kavallериofficer end en Professor. Det var en stærkt bygget Mand af Middelstørrelse, med rødt Ansigt, iført en Slags Militærfrakke og stive Ridestøvler med store Sporer. Han saa fast ud, som om han selv kunde have i Sinde at angribe Tyrkerne, men beklagede, at den bajerske Regjering ikke vilde tillade ham at bemænge sig med Grækernes Affærer, hvorimod han trøstede os med, at vi i Stuttgart vilde finde en Grækerkomitee.»

Vejen gik videre til Ulm, hvor de besøgte Professor *Gräter*, der stod i Forbindelse med danske Lærde, særlig Nyerup, og som endog havde stiftet et Selskab af Danskernes Venner ved Donau, der skulde studere den nordiske Literatur. I Stuttgart traf de endelig en Grækerkomitee, i Spidsen for hvilken bl. A. Digteren *Uhland* stod. Her fik de en Understøttelse, men den slap op i Bern, hvor Krøyer i nogen Tid maatte forholde sig rolig paa Grund af en daarlig Fod. Da de nu atter vilde bryde op, vare de komne i Gjæld til den Vært, hos hvem de havde boet, men denne Mand var ædelmodig nok til at lade dem rejse videre, mod at de udstedte et Bevis for, hvad de vare ham skyldige. Naar der kom Penge fra Danmark, kunde han faa sit Tilgodehavende hos *Carl Baggesen*, Digterens Søn, som dengang var Lærer ved Gymnasiet i Bern, og som var et virksomt Medlem af «en Komitee, der havde dannet sig for at understøtte med Raad og Penge de unge Mænd, som ønskede at deltage i Grækernes Frihedskamp, og hvoriblandt flere vare fra Slesvig og Holsten, ja endog enkelte fra Danmark».[6]

Efter mange Besværligheder kom *Krøyer* og *Stabell* i Selskab med andre Filhellener midt i November endelig til Marseille, hvor de maatte vente, indtil der afgik en Expedition til Grækenland. Her blev de Vidne til de Dueller, der udfægtedes mellem de mange mærkelige Personer, som vare ilede hid nærmest for at faa Noget at bestille og for at opleve Æventyr. Af de 38 Filhellener, der deltog i den første Expedition, maatte dog otte lade deres Liv paa Valpladsen.

Imidlertid havde Krøyers Venner i Studenterforeningen ikke været ledige, men af al Magt arbejdet for at samle Penge. Hans Ven *Christian Thaarup* havde stillet sig i Spidsen for Indsamlingen, og det var lykkedes denne at tilvejebringe saa stor en Sum, at Værten i Bern kunde faa de 75 Frcs., han havde tilgode, og at der kunde sendes en Vexel paa 140 Specier til Handelshuset Sieweking, Tandon & Co. i Marseille, hvilken Sum Krøyer kunde raade over. Da Krøyer, der blev meget glad over denne Hjælp, indfandt sig paa Handelshusets Kontor for

at hæve Beløbet, behandlede Personalet ham som en Tigger, fordi hans Klædedragt var saa slet som muligt. Nu kjøbte han Gevær, Pistol, Sabel og Dolk til sig selv og Stabell og endvidere de nødvendigste Klædningsstykker. Endelig anskaffede han sig et nygræsk Lexikon, en nygræsk Grammatik og Anacharsis' Rejse i Grækenland. Krøyer brugte enhver Lejlighed til at udvide sine Kundskaber, medens Stabell som et løssluppet Føl nød sin ubundne Frihed ved at slaa bag op og kun at nyde Livet.

Da Expeditionens Medlemmer ombord paa et lille og skrøbeligt Skib den 21. Januar 1822 ankom til Navarinobugten, fik Filhellenerne en Slags Velkomsthilsen fra Chefen for et engelsk Krigsskib, der højt og dyrt forsikrede, at Grækerne vare det troløseste, grusomste og fejgeste Folk under Solen, og at der kun ventede dem Mishandlinger og Utaknemmelighed. «Men Ingen af os troede et Ord af, hvad han sagde.»

Krøyers Stemning, da han steg i Land, har han skildret i følgende Ord: «Forgjæves vilde jeg stræbe at beskrive mine Følelser ved at betræde Grækenlands Jordbund. Vist er det, at jeg i dette Øjeblik følte mig lykkelig. Det gamle Hellas' Herlighed og Berømmelse udgjød en magisk Glans over det ny af Barbarer beboede og med elendige Ruiner bestrøede Land. Den yppige Vegetation i Dalene, medens Bjergtoppene vare hvide af Sne, de vildtvoxende Myrther og Citrontræer, de uhyre Kaktus fængslede Opmærksomheden. Vi saa os snart omgivne af en Hob nyfigne Grækere, slanke, velskabte Mænd med mørke interessante Ansigter og lynende Øjne. Den orientalske Klædedragt og de fremmede Sæder forstærkede det romantiske Indtryk.»

Men det skulde ikke vare længe, før de to danske Filhellener lærte, at Virkeligheden ikke svarede til, hvad de havde foregjøglet sig. Istedetfor en ordnet Regjering og organiserede Troppekorpser forefandt de kun fanatiske Biskopper og gamle Røverkaptejner som Landets Styrere, og istedetfor Soldater traf de paa skidne og pjaltede Bønder, der var mest tilbøjelige til at flygte, naar de saa en Fjende, og som nødig vilde ofre

deres Penge for Fædrelandet. Kun ganske enkelte ædle Mænd formaaede at hæve sig saa højt, at de villigt gav, hvad de havde; for Grækenlands Uafhængighed. Vore Landsmænd besluttede derfor at vende hjem igjen i Forvisningen om, at de ikke vilde kunne yde den græske Sag nogen Tjeneste, og at der kun ventede dem Nød og Elendighed, da de stod uden Hjælpemidler. De havde jo gjort sikker Regning paa, at de vilde blive forplejede af den græske Regjering, og at de vilde blive modtagne med Glæde eller ialfald med Velvillie; men dette Haab blev sørgelig skuffet.

«Omendskjønt jeg laster Grækerne, fordi de ere lastefulde,» skriver *Stabell*[1], «erkjender jeg derfor ikke mindre deres Sags Retfærdighed og nærer de oprigtigste Ønsker for, at den maa sejre. Og hvor er det Umenneske, der ikke gjør det? Hvo kunde ønske Afkommet af Oldtidens stolteste Nation, hvis Aand nu atter hæver sig af Støvet, udryddet af Jorden? Hvo kunde ønske at se Kristendommens Banner traadt under Fødder af barbariske Hedninger, som aldrig ville blive mere end Halvmennesker? Politikken overveje, hvad der er fordelagtigst, det frie og selvstændige Menneske maa overveje, hvad der er retfærdigst. Det gjorde jeg, derfor gik jeg hen at stride for den gode Sag; jeg saa, at jeg under de daværende Omstændigheden Intet kunde nytte der; derfor forlod jeg Grækerne men ikke deres Sag. At de Intet have tabt i mig, veed jeg vel. Jeg kunde kun tilbyde dem min Arm til Forsvar for deres Sag og mit Liv til Offer for den.»

Krøyer, der havde skilt sig fra Stabell, kom paa et Fartøj fra Misolonghi til Ancona og gik derfra til Rom. Stabell derimod maatte lægge Vejen om ad selve Konstantinopel, hvorfra det lykkedes ham paa et svensk Skib at naa Marseille. De mødtes igjen i September 1822 i Bern, hvor de boede hos den samme venlige Vært, de havde besøgt Aaret i Forvejen, men Ingen af dem havde en Skilling i Lommen. Han gav dem imidlertid atter Kredit, og nu fægtede de sig igjennem til

Heidelberg, hvor de blev enige om at blive et Semester, skrive hjem om Penge og foreløbig leve paa Kredit.

Medens Krøyer virkelig studerede paa Bibliotheket, styrtede Stabell sig hovedkulds ind i Studenterlivet og drak med sine Kammerater. Først senere sluttede Krøyer sig til Burschenschaftet og duellerede, men Knejpelivet tiltalte ham ikke, han røg ikke Tobak og afskyede Drukkenskab. Stabell fik imidlertid en Vexel fra Kjøbenhavn, hvorfor han vendte hjem og ankom i April 1823. Han opsøgte naturligvis strax sine Venner i Studenterforeningen, hvor han indfandt sig den 26. April om Aftenen og overværede en musikalsk Aftenunderholdning. Da han stadig trængte til Penge, nedskrev han i Hast sine Rejseindtryk og oplæste allerede den 3. Maj i Studenterforeningen Brudstykker af sin Bog. Den udkom i Forsommeren og var helliget til «Studenterforeningen, som sammenknytter de danske Studenter ved Enigheds og Broderkjærligheds Kjæde, og som viste saa varm Deltagelse i fraværende Brødres Skjæbne». De Penge, han fik for den af Reitzel, morede han sig for i Dyrehavstiden. Naar man betænker, at Stabell kun var 21 Aar gammel, da han nedskrev sine Hændelser, og at de blev trykte lige saa raskt, som han kunde lade Pennen løbe, maa man indrømme, at han er kommen ganske godt derfra, ligesom man ikke kan frakjende ham Friskhed i Fremstillingen og megen Frimodighed. Han søger i ethvert Tilfælde ikke at skjule Noget, men giver sig, som han var.

Da Krøyer i Sommeren 1823 havde faaet Penge fra Kjobenhavn, rimeligvis atter ved sin Ven Chr. Thaarups Hjælp, saa han sig i Stand til at betale sin Gjæld i Heidelberg og satte nu Kursen hjemad. I Kiel besøgte han *I. L. Heiberg*, der dengang var Lektor i det danske Sprog ved Universitetet der, og da han atter stod ombord paa Dampskibet «Caledonia», kunde han endelig ligesom Grækerne raabe: Thalassa! Thalassa!

Den 23. September steg han efter to Aars Fraværelse i Land paa Toldboden ved Kjøbenhavn og begav sig umiddelbart derfra op i Studenterforeningen for atter at komme ind i

Forholdene. At de gamle Kammerater, som han traf, i Forening med andre Medlemmer hilste paa den hjemvendte Filhellener ved et lille Symposion, er en Selvfølge.

Før han rejste bort, havde han i August 1821 anmodet Senioratet om at maatte blive kontingentfrit Medlem, da han ikke havde Raad til at betale, og Senioratet havde da opfyldt hans Begjæring, «saalænge Selskabets Kasse kan tillade saadan Frihed, eller De under gunstigere Omstændigheder ikke længer maatte ønske at nyde denne Fritagelse». Kontingentfrihed var ikke dengang som nu næsten en Ret for unge uformuende Studenter, men gaves kun undtagelsesvis til Medlemmer, man nødig vilde miste, og som man satte Pris paa. Efter Krøyers Hjemkomst vedtog Senioratet nu i Mødet den 29. September, at han atter skulde nyde samme Frihed, indtil hans Omstændigheder forbedrede sig, da det vidste, at «hans Forfatning var ringe».

Hans Sindsstemning var temmelig trist, og han følte sig, som han selv sagde, nærmest som en flaaet Ræv, idet han mente, at han paa Grund af den mislykkede Expedition maatte staa for Offenligheden i et komisk Lys. Derfor var han ikke glad ved, at Stabell, før han kom hjem, havde udgivet en Beretning om Rejsen, hvorved han «havde henledet Opmærksomheden paa denne bedrøvelige Odyssee».

Man kan næppe tænke sig to Naturer, der vare mere forskjellige end de to Studenter, der kom til at rejse sammen, og som i lang Tid maatte gjøre hinanden Selskab. Krøyer var alvorlig og ikke let tilgængelig for Andre. Imod de Venner, hvis Værd han efter længere Tids Omgang havde lært at skatte, var han trofast, men ligeoverfor enhver Fremmed var han paa sin Post. Han vilde først undersøge, om Vedkommende følte sig overlegen og mulig saa ham over Hovedet, og havde han fattet den ringeste Mistanke i denne Henseende, blev der ikke noget godt Forhold mellem de To, eller han afbrød øjeblikkelig enhver Forbindelse. Da han under sin Omflakken paa Rejsen hjem fra Grækenland var kommen til Rom og havde opsøgt

Professor *P. O. Brøndsted,* der paa den Tid med Titel af Hofagent beklædte en Slags diplomatisk Stilling som Danmarks Repræsentant ved Pavehoffet, blev han vred over den Maade, hvorpaa den lærde Mand modtog ham. Brøndsted tillod sig at bemærke, at det var ubetænksomt af ham at udsætte sig for de Savn og Ubehageligheder, der fulgte med en tom Pung, hvortil Krøyer ytrede, at det kun var store Folk som Cervantes, der døde af Sult, medens «Smaafolk som vi» ikke udsætte sig derfor. Denne Ytring, indrømmer han selv mange Aar efter, var baade impertinent og usand, men med en mærkelig Inkonsekvens beklager han sig alligevel over, at Brøndsted ikke senere indbød ham til Selskab sammen med andre Danske eller tog sig af ham.

Dernæst manglede Krøyer Ævnen til at forstaa en Spøg, særlig naar den gik ud over ham selv, ligesom han i det Hele blev fornærmet over Bagateller, saa at der let opstod Rivninger mellem ham og de Personer, han var i Selskab med, og denne Skavank forlod ham ikke med Alderen. Han havde dengang endnu ikke fundet den Videnskabsgren, han senere helligede sine Kræfter, men han havde en ubetvingelig Lyst til at fordybe sig i Studier overhovedet. Hvorsomhelst han paa sin Rejse fandt Lejlighed dertil, fik han Bøgerne frem og læste Nygræsk og Italiensk. I Rom besøgte han hver Dag et Bibliothek og hørte Forelæsninger i Theologi for Novicerne i et Kloster blot for at tilfredsstille sin Lærelyst, i Florens gik han fuldstændigt op i Kunsten og Kunsthistorien, og i Heidelberg var han ligeledes en flittig Besøgende paa Universitetsbibliotheket, ligesom han her, skjønt han næppe spiste sig mæt, anvendte sine sidste Penge til at kjøbe historiske og naturhistoriske Værker for.

Som vi tidligere have omtalt, var han ingen Beundrer af det tydske Studenterliv, men fandt det raat og aandløst, og han tog kun, naar han var nødt dertil, Del i Drikkeriet. Han kunde heller ikke undgaa Dueller, skjønt han betragtede dem som Narrestreger eller Dumheder, men han maatte rette sig

efter de Love, der gjaldt for den Studenterkorporation, han havde sluttet sig til.

Stabell derimod hyldede det Princip, at Mennesket er skabt for at nyde Livet, hvorfor han paa enhver Maade søgte at skaffe sig saa megen Morskab som muligt. Det er betegnende for ham, at han som Motto paa sine Rejserindringer har sat disse Linier:

Mit Männern sich geschlagen,
Mit Weibern sich vertragen,
Und mehr Credit als Geld —
So kommt man durch die Welt!

Hvor han kom hen, hyldede han det smukke Kjøn, og hvad enten det var Øl eller Vin, der bødes ham, tog han ordenligt til sig af Varerne. I Marseille, hvor han blev Kammerat med en mærkelig Samling af mer eller mindre havarerede Personer, som agtede at slaas for Grækenlands Sag, tumlede han han sig som en udresseret Hundehvalp. Han var i Lag med dem alle, han fik paa Hovedet og bed fra sig igjen, og han var ingen Kostforagter. Idelig yppede han Klammeri, og end ikke under Overfarten fra Marseille til Navarino kunde han holde sig i Skindet, men sloges med en af Kammeraterne. «Idag rød, imorgen død, nyd, saalænge du kan», var hans Valgsprog, saalænge han opholdt sig i Grækenland og Tyrkiet.

Hans Æresfølelse var ikke synderligt udviklet. I Heidelberg fik han Penge hjemmefra, men da han ikke kunde tilfredsstille alle sine Kreditorer, betalte han kun sin Æresgjæld til Kammerater og kneb ud med Resten, trøstende sig med, at de tydske Studenter bar sig saaledes ad, og at han jo kunde betale, dersom han senere maatte komme til Penge. Krøyer ømmede sig ved at maatte leve paa Kredit, men Stabell tænkte ikke et Øjeblik paa, at der var noget Ubehageligt deri. «Jeg raadede Krøyer til at stikke Fingeren i Jorden og lugte, hvad Land han var i», skriver Stabell, «men han blev ved sin Bog.»

Krøyers Dom om Stabell er slaaende og kraftig. «Født Tusind Aar tidligere», siger han, «kunde denne vilde Svend

upaatvivlelig have afgivet en god Viking eller, dersom han havde søgt Nordamerikas Prærier, maaske blandt Rødhuder og Squahs have sikret sig en hæderlig Existens, dersom det var lykkedes ham at bevare sin Skalp.»[8]

Netop i de samme Dage, Krøyer kom hjem, holdtes der en lille Fægtning i Studenterforeningen angaaende Stabells Person. Da denne forlod Kjøbenhavn i 1821, var han som Rus kun temporært Medlem, og han maatte nu altsaa lade sig indballotere i Foreningen for at blive ordenligt og stemmeberettiget Medlem. Hele Sommeren 1823 havde han besøgt dens Lokaler som rejsende Medlem, men i September tilskrev Senioratet ham, at den Tid nu var omme, da han kunde gjælde for en Fremmed, der kun midlertidig opholdt sig i Byen. Nogle Dage efter, at Stabell havde modtaget dette Brev, sendte han Foreningen et smukt indbundet Exemplar af sine Hændelser, hvorefter Senioratet tilskrev ham saaledes: «Med megen Fornøjelse har Senioratet af det tilsendte Pragtexemplar af Deres Rejse erfaret den hædrende Opmærksomhed, De har vist Foreningen ved at dedicere Deres Skrift til samme, og opfylder herved den behagelige Pligt at aflægge Dem Foreningens Tak.»

Den 30. September fandt Balloteringen Sted med det for Stabell uheldige Udfald, at han ikke opnaaede det tilstrækkelige Antal Stemmer, nemlig kun 20 af 33, og saaledes ikke blev optaget.[9] Altsaa 13 Medlemmer, der ikke ønskede hans Nærværelse, formaaede at sætte deres Villie igjennem. Der var det Uheldige ved Balloteringen, at den aldrig fandt Sted Lørdag Aften, da der var mange Medlemmer tilstede, men en Tirsdagaften, og derved havde de, der vilde stemme Nej, en stor Fordel, idet de kunde gjøre næsten sikker Regning paa at sætte deres Villie igjennem. Ligesom i vore Dage saa Foreningen ogsaa dengang kun faa Gjæster indenfor sine Mure en almindelig Aften; Medlemmerne gad ikke gaa ud blot for at stemme, da der ingen Forhandling fandt Sted.

Dette Resultat beklagede Senioratet samme Aften i en Skrivelse til Stabell og tilbød ham at vedblive at være

rejsende Medlem, saalænge han ikke havde fast Bopæl i Kjøbenhavn. Men der var ogsaa Andre, der beklagede, hvad der var sket. 50 Medlemmer indgav nemlig den 2. Oktober en Begjæring om, at der maatte blive afholdt en overordenlig Generalforsamling, for at der paa denne paany kunde blive stemt om Stabells Optagelse som ordenligt Medlem. I Begjæringen udtale disse Medlemmer bl. A.:

«Den almindelige Uvillie mod Udfaldet af hin Votering, der baade i og udenfor Foreningen i disse Dage saa tydeligen har udtalt sig, i Forbindelse med det netop under en saadan Stemning saa meget sandsynligere baade før og efter Voteringen saa almindeligt rullerende Rygte om Tilværelsen af en Faktion, hvis Bestræbelser netop skulde gaa ud paa at virke et saadant Udfald, har bevæget os til at indgive det nærværende Forslag, hvorved det ene synes os muligt at raade Bod paa den Uretfærdighed, denne Faktion, ifald den virkelig existerer, saaledes har ladet vort Selskab begaa mod et Medlem, hvis særdeles Forhold til os maatte gjøre ham det dobbelt graverende.»

De bad derfor om, at Senioratet vilde sammenkalde en overordenlig Generalforsamling, idet de gik ud fra, at det vilde erkjende, at deres Anmodning var billig. De kunde nemlig ikke kræve det som en Ret, idet Lovene dengang udelukkende overlod det til Senioratet at bestemme, naar der skulde afholdes en Generalforsamling udover de ordenlige, der fandt Sted hver tredie Maaned.

Anmodningen til Senioratet har til Forfatter Stud. jur. *Balthasar Mathias Christensen*, der netop paa denne Tid optraadte paa Generalforsamlinger som Forslagsstiller til Lovforandringer, som Taler og som den, der i det Hele paatog sig at forsvare Medlemmer, der troede sig forurettede. Han begyndte her ubevidst at øve sig i parlamentarisk Forhandling og Agitation, hvilket skulde komme ham til Nytte mange Aar senere. Blandt Medunderskriverne findes dernæst en af hans senere politiske Meningsfæller, daværende Cand. jur. *P. Hansen*, der i Begyndelsen af Treserne var Folkethingsmand for Aal-

borg, efterat han havde tilbragt mange Aar af sit Liv i det danske Ostindien, hvor han tilsidst blev Guvernør. B. Christensen maatte jo ogsaa ud nogle Aar til vore Kolonier, idet han fra 1829 til 1832 gjorde Tjeneste paa Guineakysten.

Desuden finde vi Side om Side med disse Stud. jur. *A. C. Casse*, senere Rigsdagsmand og Justitsminister, *Poul Møller*, *Henrik Krøyer*, *N. C. Møhl*, *Christen Thaarup*, *C. H. Visby*, *Sophus Zahle*, *I. H. Bredsdorff*, *C. A. Thortsen* og selve *K. L. Rahbek*, Foreningens første Æresmedlem. Man kan altsaa ikke nægte, at Stabell havde gode Fortalere.

Senioratets Svar paa de Halvtredsindstyves Begjæring lød, at det ikke kunde gaa ind paa at lade en Generalforsamling stemme om Stabells Optagelse, hvorimod det var villigt til, saasnart dets mange Forretninger tillod det, at afholde en Generalforsamling og lade den afgjøre det Spørgsmaal, om Stabell maatte opslaas til Indvotering paa en sædvanlig Aften, uagtet Lovenes § 15 bestemte, at den, der var falden igjennem ved Ballotering, først efter tre Maaneders Forløb maatte indstille sig paany til Optagelse.

Imidlertid holdtes der den 7. Oktober den ordenlige fjerdingaarlige Generalforsamling, paa hvilken der tillige blev forhandlet om adskillige Forslag til Forandringer i Lovene, der vare stillede af *Visby* og Cand. jur. *Chr. Vedersø*. Da den Sidstnævnte i denne Anledning havde Ordet, kom han lejlighedsvis ind paa den Maade, hvorpaa Stabell var bleven behandlet, og sagde bl. A., at der havde fundet «Kabale og Faktion» Sted. Han beskyldte altsaa de Medlemmer, der havde stemt mod Stabell, for at have agiteret mod ham paa en mindre passende Maade.

Dette vilde disse ikke lade sidde paa sig, hvorfor de endnu samme Aften indgav en Klage over Vedersø til Senioratet. Man kjender derfor Navnene paa dem. Det var bl. A. *I. N. Madvig* og hans filologiske Venner *C. V. Elberling*, *R. I. F. Henrichsen* og *Ernst Bojesen* samt Juristerne *F. U. Timm*, *I. B. Olrik* og *E. O. Rafn*. Endvidere fandtes *Ove Thomsen*

blandt Underskriverne. De anmodede Senioratet om paa den næste overordenlige Generalforsamling at opfordre Vedersø til «enten at bevise sin Beskyldning, der træffer hele Selskabet, eller offenligen at tilbagekalde sine Udtryk».

Næste Dag sendte *Vedersø*, der havde erfaret det Skridt, de ovennævnte Medlemmer havde foretaget, et Brev til Senioratet med Undskyldning for, hvad han havde sagt. Han havde hørt det som et Rygte, at der havde fundet Kabale Sted, og det forekom ham, at dette vandt i Sandsynlighed derved, at der vitterlig var hvervet Stemmer mod Stabell.

«Som Ven af denne», skriver han, «maatte hans nægtede Optagelse smerte mig, og jeg maatte derfor saa meget mere laane Øre til en Forklaring af hans Uheld, hvorved Selskabets ugunstige Stemning mod ham syntes mindre aabenbar. Men jeg indser, at Udtrykkene «Kabale og Faktion», der blot støttede sig paa min subjektive, skjønt rimelige Mistanke, ej paa fuldkommen Overbevisning, vare upassende, og jeg beklager, at jeg har brugt dem. Jeg anmoder derfor Selskabet om at anse samme som usagte. Under nærværende Omstændigheder har jeg anset det for passende at gjøre denne Erklæring, og jeg vilde til Forebyggelse af Splid, Strid og Uenighed, hvis mulige Følger for Selskabets Vel aldrig kunne beregnes, have gjort den, om jeg end saa mig i Stand til at bevise den fuldkomne Sandhed af det brugte Udtryk.»

Dette var unægteligt et Tilbagetog fra Hr. Vedersøs Side, som hans Modstandere ikke kunde forlange bedre, men dog vare de ikke tilfredse, idet de fandt Modsigelser i hans Erklæring. Det lader til, at Beskyldningen imod dem for at have hvervet Stemmer særlig har krænket dem. Saa naive vare Forholdene dengang! Nu var der næppe Nogen, der vilde tage sig en saadan Beskyldning nær. Langt snarere vilde Medlemmer, der forstod at faa andre Medlemmer til at følge sig, rose sig af, at de vare dygtige til at hverve.

Den 14. Oktober holdtes endelig den overordenlige Generalforsamling, som Senioratet havde lovet at sammenkalde. Cand.

jur. *P. V. Jacobsen* førte Ordet paa dettes Vegne. Han begyndte med at omtale de Halvtredsindstyves Forlangende, at man skulde ballotere om Stabell paany. Dette troede Senioratet imidlertid ikke at kunne gaa ind paa af Hensyn til Lovene. De Halvtreds mente, at man burde gjøre en Undtagelse fra disse først paa Grund af den almindelige Uvillie, der herskede over den formentlig begaaede Uretfærdighed, og dernæst paa Grund af Rygtet om, at en Kabale havde hindret Stabells Optagelse. Senioratet maatte tilstaa, at det selv følte Uvillie over Udfaldet af Afstemningen, men det indsaa tillige, at de 13, der havde stemt Nej, maatte have deres Grunde dertil. At de handlede derefter, kunde Senioratet ikke anse for en Uretfærdighed. Om Grundene vare svage eller stærke, gjorde Intet til Sagen, da Lovene ikke tog Hensyn dertil. Hvad dernæst Rygtet om Kabale angik, da var det ikke bevist, at der havde fundet Noget Sted, der kunde kaldes saaledes. Et saadant Rygte, der altid opstod efter et uheldigt Udfaldt af en Afstemning om et Medlems Optagelse, kunde ingenlunde være en Grund til, at man skulde forandre Lovene.

Senioratet havde hørt endnu en Grund til at gjøre Undtagelse fra Lovene, nemlig at Stabell havde dediceret sin Rejsebeskrivelse til Selskabet og derved givet det et Bevis paa sin Agtelse. Det troede imidlertid, at den Taksigelse, det havde sendt ham, og den Deltagelse i hans Skjæbne, Foreningen tidligere havde vist ham, maatte overbevise ham om, at en stor Del af Medlemmerne nærede broderlig Velvillie mod ham. Dedikationen var ikke en Fortjeneste af den Art, at man derfor burde forandre Lovene. Senioratet vilde desuden, dersom det gik ind paa de Halvtreds' Anmodning, give et slet Exempel for Fremtiden, idet det jo saa kunde vente, at Medlemmer, hvergang en Afstemning gik dem imod, krævede en Undtagelse fra Lovene. Hvis man vedtog det Forslag, der var Tale om, udsatte man sig for til Slutningen at komme til at staa uden Love. Endelig gjorde man et bestemt Indgreb i de Rettigheder, der tilkom Medlemmerne. Ethvert Medlem

havde nemlig den Rettighed, at hans Stemme i Forening med Fleres kunde bevirke, at den, der havde meldt sig til Ballotering, ikke blev optaget, naar der ikke var over $^2/_3$ af de Stemmende paa den anden Side. Billigede Forsamlingen nu det Forslag, de Halvtreds havde stillet, berøvede man de 13 Medlemmer en i Lovene hjemlet Rettighed. Af disse Grunde krævede Senioratet, at Forsamlingen forkastede Forslaget.

Der opstod derpaa en længere Forhandling, men desværre brugte man dengang ikke at referere, hvad Medlemmerne sagde. Det var kun Senioratets Ordfører, hvis Udtalelser nød den Ære at komme i Protokollen. Hvad Resultatet blev, veed vi imidlertid. Da Forhandlingerne vare endte, fremstod nemlig *Balthasar Christensen* og fremlagde følgende Skrivelse fra Stabell:

Gode Christensen!

Dersom du skulde synes, at der i Anledning af Forslaget mig angaaende skulde opstaa altfor stor Uenighed eller Strid, der kunde være Foreningen skadelig, saa beder jeg dig paa mine Vegne at forhindre dets Afgjørelse, da jeg gjør altfor meget af Foreningen til, at jeg skulde vilde foraarsage den nogen Ulempe, og det offenlige Bevis paa Misfornøjelse med Udfaldet af den under 30. forrige Maaned paa mig foretagne Ballotering, Selskabets hæderligste Medlemmer have ydet mig, er af den Beskaffenhed, at den fuldkomment lader mig foragte de Faa, der muligen ved underfundige Rænker foraarsagede den ovenomtalee Ballotering Udfald.

Kjøbenhavn, d. 12. Oktbr. 1823.

I. H. Stabell.

Da Christensen havde oplæst dette Brev, var Sagen dermed afgjort. Stabell vedblev at besøge Foreningen som rejsende Medlem, og da de tre Maaneder vare gaaede, blev han optaget som ordenligt Medlem. Lidenskaberne havde nu faaet Tid til at lægge sig. Det var den første større Fægtning, der fandt Sted i Studenterforeningen, og det Interessante ved den var, at mange at de dygtigste og indflydelsesrigeste Medlemmer tog Del i den. Paa den ene Side stod de, der satte Kammeratskabet højest, og som derfor saa igjennem Fingre med gale Streger. De mente, at man maatte strække sig meget vidt og nødig forkaste et Medlem, før han havde gjort sig aldeles

uværdig til at være i Kollegers Selskab. Som Modstander af denne Opfattelse stod paa den anden Side unge Mænd, der vare besjælede af videnskabelig Iver, og som tog det alvorligt med deres Gjerning. De vare ingenlunde Hængehoveder, men de holdt paa, at et Selskab som Studenterforeningen skulde være et udsøgt Selskab, hvori de, der vare noget løse paa Traaden, og som gjorde for mange Krumspring, ikke hørte hjemme. Man tør maaske nok kalde den sidstnævnte Opfattelse aristokratisk, uden at man dog derfor kan betegne dem, der hyldede den førstnævnte, som Demokrater. Snarere kan man sige, at de, der holdt paa Stabell, mente, at det at forkaste en Student, der vitterlig ikke havde forbrudt sig imod de borgerlige Love, var det Samme som offenlig at sætte en Plet paa ham som en Person, der var uværdig til at være i Kammeraters Selskab. Det blev ikke sidste Gang, at disse to modsatte Opfattelser tørnede sammen i Studenterforeningen.

Om Stabells senere Optræden i Foreningen beretter *Henrik Krøyer:* «Stabell kom paa en Maade til at gribe ind i mine Forhold. Efter gammel Skik gjorde han ved alle Lejligheder Klammeri ogsaa i Studenterforeningen, hvor der da dannede sig et stærkt Parti imod ham. Han blev der uenig med en anden Literatus Ove Thomsen, jeg veed ikke, i hvilken Anledning, og da han ikke fik Lov til i Foreningens Lokale at afslutte sit Klammeri, passede han Thomsen op paa Gaden og skal der have bibragt ham nogle Slag med sin Ziegenhainer. Herved forbedredes Stemningen mod ham just ikke. Jeg var selvfølgelig langt fra at billige Stabells raa Fremfærd, men kunde dog ikke bekvemme mig til ifølge vor tidligere Forhold at slutte mig til hans Modstandere. Jeg besluttede derfor at trække mig tilbage fra Foreningen, saa meget mere som jeg bemærkede, at ogsaa jeg havde et Parti at kæmpe imod; og saaledes ophævede jeg efterhaanden al Forbindelse med et Institut, hvis Stiftelse nogle faa Aar tidligere havde beskjæftiget og fornøjet mig saa meget. Paa Regensen kom jeg saa at sige aldrig efter min Hjemkomst. Mine gamle Kammerater vare flyttede bort;

jeg kjendte Ingen der, og der var saaledes Intet, som kunde drage mig derhen. Saaledes blev min Omgang med Studenter meget indskrænket.»

Efter sin Hjemkomst blev Stabell et Par Aar i Foreningen, men gik derpaa som Huslærer til Jylland. I 1826 lod han sig som Stud. chir. udnævne til Eskadronskirurg ved Dragonerne i Randers, men vendte næste Aar tilbage til Kjøbenhavn, hvor han siden opholdt sig som Literat. Han fik aldrig Examen og døde 1837. Da han ikke oftere kom til at spille nogen Rolle i Foreningen, skulle vi ikke længer sysselsætte os med ham.

Krøyer, der, naar han faar Pennen i Haanden, ofte skriver, som om han var vred paa Alverden og sig selv med, og som stadig giver sig Udseende af, at han trækker sig fornærmet bort og flyer Selskab med Mennesker, holdt sig ganske vist noget tilbage og optraadte ikke foreløbig i den Forening, som han havde været med til at stifte. I 1827 drog han til Norge for at overtage en Post som Adjunkt ved den lærde Skole i Stavanger, men da han i 1830 vendte tilbage til Kjøbenhavn og nu først for Alvor begyndte at uddanne sig som Zoolog, søgte han hen til sin gamle Forening, hvor han sammen med Veteranerne Henrik Hertz, Chr. Winther og Frederik Fabricius hørte til den faste Kreds, der visse Timer om Dagen samledes ved «de Gamles Bord» og her drøftede Dagens æsthetiske og literære Spørgsmaal, men kun ikke Politik. Han var paa den Tid noget mindre haard end tidligere og havde ogsaa faaet Øjet mere op for Livets gemytligere Sider.

VII.

Foreningen havde bestaaet langt over et Aar, før der blev Tale om det Heldige i, at den fik sin egen Visebog. Paa en Tid, da Gilderne kun oplivedes ved Sang og ikke ved Taler, skulde det synes aldeles nødvendigt, at Medlemmerne havde en saadan liggende foran sig, naar de skulde synge. Vel kunde Folk dengang ganske anderledes end i vore Dage synge ud af Hovedet, og de vare ogsaa i Stand til at beholde de mange Vers i deres Hukommelse, hvad Studenter for Tiden aldeles ikke kunne, men det var dog sikrere og behageligere for den Senior, der førte Forsædet ved Gilder og Kompotationer, at kunne henvise til den trykte Bog.

I Senioratsmødet den 31. December 1821 vedtog da Senioratet, at det paa Generalforsamlingen den 8. Januar vilde stille Forslag om at nedsætte en Kommission til at forfatte en Visebog. Det var dets Mening, at Kommissionen skulde bestaa af tre eller fem Medlemmer, der inden en Maaned skulde udvælge et Antal af 30 til 40 passende Sange, hvilke Senioratet saa paa Foreningens Regning vilde lade trykke og sælge til Medlemmerne, saafremt det ikke skulde finde det fornødent at forelægge Visebogen til Billigelse paa en Generalforsamling, Foreningens Medlemmer vare aldeles enige med Senioratet, og den 8. Januar vedtog de, at Kommissionen skulde bestaa af fem Medlemmer, og at «disse uden Undskyldning skulde modtage

Embedet og være færdige med deres Hverv inden en Maaned». Det blev endelig overladt til Kommissionen selv at bestemme, hvor mange Viser der skulde optages.

Umiddelbart derefter valgte man til Medlemmer af Kommissionen Professor *K. L. Rahbek*, Lektor *B. S. Ingemann*, Pastor *Poul Møller*, Cand. jur. *L. Abrahams* og Cand. phil. *C. A. Thortsen.*

Møderne blev holdte hos Abrahams, hvor Rahbek forøvrigt kun indfandt sig en eneste Gang. Han, der var et levende Lexikon med Hensyn til de Sange og Viser, der i de sidste halv Hundrede Aar vare blevne sungne i Kjøbenhavn, og som Gang efter Gang med sin pibende Stemme havde stemt i, naar hans mange Venner og «Brødre» havde prist Konge og Fædreland, Vin og Venskab i alle Hovedstadens Klubber og Selskaber, gav naturligvis Møde med en lang Fortegnelse over de Sange, der efter hans Mening kunde bruges i en Studenterforening. De yngre Medlemmer af Kommissionen kunde saa vælge dem, de ansaa for passende, hvilket de bedre maatte vide som Følge af deres Kjendskab til Kammeraternes Smag. Forøvrigt tilbragte han Aftenen med at fortælle Historier, der baade vare morsomme i og for sig og paa Grund af den Maade, hvorpaa han fortalte dem. Poul Møller var ogsaa morsom, og Ingemann lo af hans Indfald.

Den Samling af Studenterviser, som *Sylvester Hertz* havde udgivet i 1819 under Pseudonymet »*Semper Hilaris*», omfattede 53 danske, islandske, latinske og græske Sange. I Fortalen retter Udgiveren følgende Henvendelse til sine Kammerater: «I et Lag af begejstret unge Svende kan ej undværes Viser og Sang, og derfor bydes Eder denne Samling. Den er den første i sit Slags i Danmark. Brage begejstre Eder ret ofte, at den ej skal vorde den sidste! Dansk er vort Tungemaal, og danske Sange bør lyde blandt Danmarks Studenter, men Island, Hellas og Latien udgjøre de trende Blade af vort Fosterlands Firklover, og saaledes have ogsaa disse her deres Hjem.

Sjunger da ofte deres Sange, naar Vin og Kjærlighed kalde!
Sydens Bacchus og Nordens Freja forliges godt.»

Hertz havde anmodet de Venner og Bekjendte, der gav sig af med poetiske Sysler, om at indsende Viser, ligesom han selv havde samlet saadanne fra Datidens mest anerkjendte Forfattere. Der fandtes saaledes Sange af Riber, Rahbek, Tode, Baggesen og Oehlenschläger, men paa en enkelt nær vare de ikke, hvad man i vore Dage vilde kalde for Studenterviser, men kun almindelige Drikkeviser. Wilster havde fra Gisselfeldt indsendt tre, af hvilke to «De første Prygl, vi i Skolen fik» og «Lad Andre lovprise i tryllende Sang» blev optagne. Dernæst indeholdt Samlingen et Par Kandidatviser af daværende Kapellan ved Holmens Kirke *Hans Christian Michelsen*, og da Wilster var den Eneste af de Unge, der meldte sig, havde Udgiveren selv digtet 14 Viser baade paa Latin og Dansk. Han er imidlertid saa beskeden, at han i Fortalen beder om Undskyldning herfor. De skulle kun udfylde Mangelen, siger han, og dersom Bogen maatte opleve et nyt Oplag, og virkelige Digtere melde sig, erklærer han sig strax rede til at vise dem udenfor Døren. Hans egen Broder Henrik, der dengang var et Par Aars Student, havde sendt ham en glødende Elskovssang «Barbitonen ved min Arm» paa en Bellmansk Melodi.

Endelig havde Udgiveren taget sin Tilflugt til en Mængde latinske og græske Drikkeviser, som de tydske Studenter dengang og senere sang, og som stod i «Commers-Liederbuch». Hertil er der Intet at sige, da Latin jo dengang var de Lærdes Sprog og blev ved at være det lang Tid endnu. Naar der ikke fandtes danske Studenterviser, maatte man tage sin Tilflugt til fremmede. Derimod optog Sylvester Hertz, der efter sine Udtalelser i Dedikationen at dømme var meget national, ja endog nordisk, ingen tydske Studenterviser. Det gjorde derimod de fem Mænd, hvem Studenterforeningens Seniorat havde betroet at udgive dens første Sangbog.

Iøvrigt kan man trøstig underskrive Wilsters Dom om

Semper Hilaris' Samling. Da han i Maj 1819 havde modtaget den, skriver han til Vennen Abrahams[1]: «Hvad Bogen ellers angaar, da er den under min Forventning: kun faa af Bidragene ere gode og maaske ikke et eneste fortrinligt; nogle af de latinske ere særdeles vandede. Man sporer endvidere øjensynlig Antipathi mod Baggesen og Forkjærlighed for Oehlenschläger, der dog i dette Fag staar mærkelig tilbage for hin. Man finder «Vil du være stærk og fri» og den meget bedre «O Bacchus! rul til Jorden» etc., men savner ganske Baggesens gedigne og i alle Henseender fortræffelige Viser, hvoraf der endog i den tydske «Commers-Liederbuch» findes adskillige. Denne Fejl burde Udgiveren have vogtet sig for, thi det er virkelig abderitisk, at man af en Visebog skal kunne se, at Tylvten har givet Jens Baggesen Døden og Djævelen. Studenterne kunne vel have Grund til at hade ham, men naar de drikke og synge, skulle de glemme alt Kjævleri af den Art, og om saa Fanden selv havde skrevet en Vise, skal de synge den, naar den i sit Slags er udmærket. — Af Udgiverens egne Bidrag veed jeg ikke et eneste, som er fortrinligt, men heller ikke et eneste uden adskillige Skjønheder og heldige Ideer.»

Wilster er her for streng mod sig selv, naar han i Begyndelsen af Brevet skriver, at maaske ikke en eneste Vise er fortrinlig. Tiden har ialfald dømt anderledes, idet Sangen «De første Prygl, vi i Skolen fik» jo endnu synges og har bevaret hele sin Friskhed.

Som Exempel paa Sylvester Hertz' Studenterviser skulle vi anføre følgende, der er halvt paa Dansk, halvt paa Latin, og som blev sungen ialfald i nogle Aar:[2]

Ved et muntert Brodergilde
Petum røges maa!
Uden dette er det ilde,
Hvor man lever saa!
Docet ergo nos fumare
— Læti sumus jam —
Et fumantes enarrare
Historiolam.

Stopper nu de kjække Piber!
Alle røge maa!
Naar med Hoveder det kniber,
Her Cigarer staa!
Parvum bonum cigarinum*
Hic capessite!
Emi apud Augustinum[3]
Hunc nuperrime.

Mangengang maa Ungersvenden
Gaa i Storm og Slud;
Før han øjner Rejse-Enden,
Puster Lampen ud!
Felix ille, cui hora
Dedit gaudium;
Hocce frui sine mora
Est officium.

Glade vi hverandre favne
I vor Broderkreds;
Hvad saa mange Andre savne,
Nyde vi tilfreds:
Herbas theæ nos habemus,
Aquam, saccharum;
Non, quod ultra sit, quæremus —
Nobis optimum.

Her ved Dampen af Tobakken
Paradis vi har;
Ret studentikos, i Frakken
Stærke Drag vi tar!
Nullum aurum nobis quidem
Certe vitium!
Sed pro hoc habemus fidem
Et ingenium.

Om vi end en Hvid ej ejer,
Er vi lige fro;
Hvad mon Guld mod Venskab vejer?
Her maa Venskab bo!
Inter magna terræ bona
Amicitia
Maxime sub nostra zona
Fuit optima.

---

* Sit venia verbo!

Thevandskummen derfor tømmer!
Damper hver en Mand!
Højt for Vennesind berømmer
Gamle Danmarks Land!
Vivat in æternum sane
Pulchra Dania!
Frater! clara voce cane:
Vivat Patria!

Visen er skaaren fuldstændig over den gamle Læst, som det attende Aarhundredes Klubdigtere havde benyttet. Det er Prosa, der er sat paa Rim, og Intet videre. Der er ikke brugt et eneste Udtryk, som man ikke har læst mange Gange før. Brodergilde, Broderkreds, Vennesind og Venskab, det er Ord, der ere tagne lige ud af de Viser, som vare i Kurs paa Skydebanen og i de andre borgerlige Selskaber. Nej, saa er der mere Flugt i en anden Studentervise af samme Forfatter, i hvilken Studentens Kaar prises. I denne hæver Sylvester Hertz sig mere op fra Jorden, som naar han f. Ex. skriver:

Studenten ejer intet Guld
Fra Bjergets Malmerhuler,
Hvad ham engang bestemte Skuld,
End Tidens Mørke skjuler;
Og dog er han hel rig en Svend,
Hel rig paa Diamanter;
Ham Bogen er en trofast Ven,
Naar det i Pungen skranter.

Studenten bor i lave Hus
I Stuen trang og liden
Og sidder tidt i Kløgtens Rus
Med blegen Sult ved Siden;
Og dog har han en vældig Borg,
Hvor herligt er at være:
I Kundskabsborgen Sult og Sorg
Forsvinder, paa min Ære!

I de saakaldte Stores Hal
Han ofte sig mon kjede,
For Kjærne faar han der kun Skal,
Dog tidt blandt Klinten Hvede:

Der ser han Magtens søde Fryd,
Naar Næstens Fejl den sigter,
Der først han ret erkjender Dyd
Og Nørregadens Pligter.

I Kvindeselskab mangen Gang
Studenten tavs maa vige;
Thi Kvinden har sin egen Sang.
Som ikke jeg tør sige.
Og dog hver Kvinde gjerne vil
Ham til sin Bejler have;
Thi han i Frejas muntre Spil
Har ret en sjælden Gave.

Sangen bestaar ialt af otte Vers. Som det fremgaar af den meddelte Prøve, falder Forfatteren ogsaa her undertiden ned i det Platte, men her er dog gjort et Forsøg paa at give en Karakteristik af Studenten og hans Virksomhed udover den sædvanlige Passiar om Tobak og Vin. Men hvor falder han dog ikke igjennem, naar man stiller hans Vers ved Siden af dem, *Carl Ploug* digtede tredive Aar senere hen i Tiden netop om det samme Thema. Hos Ploug hedder det f. Ex.:[4]

Studenten ejer Lidt af Gods og Guld,
Og borget har han tidt sin bedste Frakke;
Men staar end Status stadigt under Nul,
Saa løfter han dog lige stolt sin Nakke,
Saa klæder sig hans Sjæl i Haabets Pragt,
Saa henter han sig Guld fra Tankens Schakt.
En herlig Stand! I gode Borgermænd!
Og vel for Jer, om højt I agted den.

Blandt Kvinder staar han ofte stiv og stum
Og højst forlegen sine Handsker piller,
Mens den, der indenfor er hul og dum,
Ved Skinnets Magt den Int'ressante spiller;
Men i hans Hjerte staar en dejlig Drøm,
Og i hans Bryst gaar Livets Tonestrøm.
En herlig Stand, Du skjønne unge Mø!
At dele Livet med paa Danmarks Ø!

Til flere af de Viser, Sylvester Hertz selv skrev, var der komponeret Melodier af en Skolekammerat og Omgangsven af

Abrahams og Henrik Hertz, nemlig Cand. phil. *Strandgaard*, en ung elskværdig Mand, der døde tidligt.

Vende vi os nu til den Sangbog, som det af Studenterforeningen nedsatte Udvalg udarbejdede, finde vi først, at ikke en eneste af Sylvester Hertz' Sange fandt Naade for dets Øjne. Dernæst møde vi her nyere Digtere ved Siden af de gamle, som vare saa stærkt repræsenterede hos Semper Hilaris. *Wilster*'s Sang «De første Prygl, vi i Skolen fik» staar Side om Side med *Ingemann*'s «Dannevang, med grønne Bred» og *Chr. Winther*'s «Her under Nathimlens rolige Skygge» med *Poul Møller*'s «Hel sjælden rørtes Pen og Bog», som han i 1821 havde skrevet for Studenterforeningen. Ligeledes støde vi her paa *Grundtvig*'s Fædrelandssang «Langt højere Bjerge saa vide paa Jord».

Det kan ikke undre os, at Kommissionen medtog en Del tydske Viser. Efter den Tids Opfattelse var Tydskland Forbilledet i Et og Alt, og særlig vare de tydske Digtere uopnaaelige Mønstre. De nationale Modsætninger, der tyve Aar senere gjorde en tydsk Sang umulig i Studenterforeningen, vare ikke til i 1822. Derfor indeholder Sangbogen fra dette Aar ogsaa Digte af *Novalis* («Auf grünen Bergen wird geboren»), *Claudius* («Bekränzt mit Laub den lieben, vollen Becher»), *Hagedorn* («Der Weintrunk erhält»), *Schiller* («Freude, schöner Götterfunken») o. s. v. samt adskillige tydske Studenterviser som «Ça, ça, geschmauset», «Man kann nicht immerfort studiren» o. s. v.

Den sidstnævnte Sang, som endnu findes i alle tydske Studentersangbøger, var overordenlig yndet i Kjøbenhavn, og mange Aar efter Studenterforeningens Stiftelse lød den, naar ældre Akademikere samledes, omkaps med «Mit fulde Glas og Sangens raske Toner». Den er ikke lang, og den har en anden Fordel, nemlig at Melodien er rask.

Einer: Man kann nich immerfort studiren;
Chor: Vivalleralleralleral!
Einer: Man muss zuweilen commersiren!
Chor: Vivall.!

Einer: Man muss zuweilen lustig sein,
Sonst mögte der Teufel Studiosus sein.
Chor: Vivall.! :,:

Einer: Weg, Corpus juris, weg, Pandekten!
Chor: Vivalleralleralleral!
Einer: Weg mit den theolog'schen Sekten!
Chor: Vivall.!
Einer: Weg mit der Medicinerei!
Der Teufel er hole sie alle drei
Chor: Vivall.! :,:

Einer: Es leb', Herr Bruder, deine Schöne!
Chor: Vivalleralleralleral!
Einer: Es leben alle Musensöhne!
Chor: Vivall.!
Einer: Es lebe, was uns günstig ist;
Das übrige werfen wir auf den Mist.
Chor: Vivalleralleralleral!

At en Forening af Studenter og unge Kandidater kunde more sig med at synge den Slags Viser, kan man forstaa, men at de kunde sidde andægtigt, medens de arbejdede sig igjennem Schillers: «Freude, schöner Götterfunken» o. s. v., det maa tilskrives Tidens sentimentale Retning, som selv Studenterne kun langsomt rev sig løs fra. Ingemann, der var Medlem af Kommissionen, havde jo netop opnaaet sin Berømmelse ved at føre an i denne Retning. I Frederikke Bruns Salon stod denne Sang af Schiller naturligvis øverst paa Listen, og Baggesen havde begejstret sunget den paa Odinshøj sammen med Grev og Grevinde Schimmelmann, men i Studenterforeningen!

Af latinske Sange finde vi sex i Sangbogen, nemlig «Dulce cum sodalibus», «Gaudeamus igitur», «Lauriger Horatius», «Mihi est propositum», «Vivant omnes hi et hæ» og Poul Møllers Tobaksvise.

Blandt de faa danske Forfattere, der havde skrevet Studenterviser, var *Rahbek*, men paa dette Omraade var han ikke Mester. Efterfølgende Sang har saaledes næppe kunnet henrykke Nogen.

Mel.: Nu bort med alskens etc.

For Studiegaardens Dogmatik
Laudabilem idag du fik;
Nu Broder! maa du lade se,
Hvor du dig her kan te.
Men den Examen praktisk er,
Du dig maa underkaste her,
Hvad lærer da vor Dogmatik?
Vær tro i Ord og Drik!

Quid profiteris i Moral?
Kan du i Tide være gal?
Ej er dens Visdom meget værd,
Der ikke det har lært.
Kom, le og syng og spøg med mig,
Imorgen er jeg klog med dig;
Saa Fader Hagedorn har sagt:
Hav dette vel i Agt.

Nu Domini Collegæ, vi
Ham prøve in Exegesi,
Om han har læst Anakreon
Og fattet Mandens Aand.
Dog han og Vibe og Horaz
Fortolkes bedst ved fulde Glas:
Thi viis paa det, som hos dig staar,
Om du de Tre forstaar.

Nu Reverendi Patres, I
Og docti Assessores, vi
Vil letteligen enes om
Hr. Kandidatens Dom.
Det hele Fakultet istem:
Laudabilem! Laudabilem!
Og tømme derpaa bredfuldt Maal
Til Kandidatens Skaal.

Drikkesange af den gamle Slags vrimler det af i Sangbogen, og med skyldig Agtelse for Universitetets høje Foresatte *Ove Malling*, der et Par Aar efter blev den første Borgerlige, som under Enevælden udnævntes til Statsminister uden i Forvejen at blive adlet, havde man medtaget hans «Hvor herligt, herligt gik det til», som han havde skrevet saa langt tilbage som i 1778, og hvis tre første Vers tydelig vise, hvad Forfatteren vil.

Hvor herligt, herligt gik det til
I fordums Tid, før The og Spil
Og Titler kom i Mode!
Da sadde Nordens stærke Mænd
Ved Egebordet, Ven hos Ven,
De sang og drak og sang igjen
Og priste Landets Gode.

De drak af pælemaalte Krus,
De sang om Kongen og hans Hus
Og bød ham leve længe.
Af Sangen glad, af Glæden varm,
Gik hver til Sit med Mod i Barm,
Faldt om i Konens aabne Arm;
Da bleve raske Drenge.

De Drenge trivtes, voxte op
Med mandig Sjæl i fyrig Krop,
Til Held for Fædrehuset.
Kom Fjenden, strax de droge frem,
Og Mod og Styrke drog med dem,
De sloge, bare Sejren hjem
Og sang igjen ved Kruset.

Men denne gyldne Skik havde Folket senere svigtet, hvorimod det havde ladet sig smitte af den «kjælne Blødhed», der var trængt ind udenlands fra. Følgen heraf havde været, at der nu blev født Dverge istedetfor Kæmper. Forfatteren retter derfor følgende Opfordring til Ungdommen:

Hør Venner! kjække Venner! vi
Vil spotte Modens Aberi;
Den kun med Haanhed lønner.
At gabe om et kjedsomt Bord,
At være liden, synes stor,
Er det for Folk, som bo i Nord,
Er det for Cimbrers Sønner?

Nej, bort med Sybariters Skik!
Kom du igjen vor gamle Skik,
Det gavned vore Fædre!
Ej vil vi plage os med Rang,
Men hædre Pligt og hade Tvang,
Saa samles jævnt ved Vin og Sang,
Og da gaar Alting bedre.

Altsaa Moralen er, at man bør drikke for at blive rask og stærk ligesom Forfædrene, der ikke vare bange for at stikke paa Varerne, selv om de skulde faa sig en Perial. Alle de Drikkeviser, der ere skrevne efter Mallings, opfordre til Nydelse af den ædle Druesaft, for at man skal glemme Livets Gjenvordigheder og al Sorg og Savn. Kun naar man drikker, bliver man lykkelig; kun naar man tømmer Bægeret til Bunden, faar man at vide, hvad Lyksalighed er, ja endog de Vises Sten finder man paa Bunden af Kruset.

Selv en saa stiv og alvorlig Mand som *P. A. Heiberg* skriver:

Om min Isse Ranken flette sig!
Saa ler jeg ad de tørre Laurbærblade.
Kun saa mange Penge,
At jeg ej skal trænge
Til lidt Vin at drikke;
Mer jeg ønsker ikke.
Thi lyksalig den, der sin Pokal
Kan uden Sorg og uden Frygt udtømme!
Vinens Dunster jage Livets Kval,
Og i dens Draaber Livets Glæde svømme!

Oehlenschläger slaar paa de samme Strænge, naar han synger:

O Bacchus! rul til Jorden paa din Tønde,
Og tril den op paa dette kjære Bord;
Thi drikke nu vi agter at begynde
Som sande Æt af Mænd fra gamle Nord.

Bort, Pallas! bort, Fornuft os rager ikke,
Bort Momus! bort! Satire lides ej;
Men, Evan! kom, thi Brødre, drikke, drikke,
Det veed vi, hvad det er, det Andet ej.

Og andre Ting ej vides skal i Aften,
Som Filosof jeg har mit Haandsystem:
Al min Sofi gaar ud fra Druesaften,
Dens Virkning spores skal i mine Ben.

Og Broder! bryd dig ikke om at rave,
Du raver jo dog saa din hele Tid;
Thi skrøbelig du blev i Edens Have
Ved Adams alt for lystne Æblebid.

Slutningen af Visen er i fuldstændig Overensstemmelse med Begyndelsen. Hør blot!

Og nu i Aften maatte Pokker græde,
Kun Flasken søde Taarer fælde skal;
Men Flasken fælder dem af lutter Glæde,
Fordi vi drikke os en Perial.

Velan! vi vil ej heller Saften spare.
Kun den, som drikker nu, er klog og viis;
Thi Brødre! vid, paa Vinens Dunster fare
Vi Alle levende til Paradis.

Hvad Andet gaar *Zetlitz* ud paa i sin saa folkelige Sang «Mit fulde Glas og Sangens raske Toner» end at prise den Verden, hvor man har det hyggeligt og rart. Hvorfor skal man da drikke? Det er stadig den samme Melodi. Man skal tømme Bægeret flittigt for at komme i godt Humør og føle sig salig.

Mit Ønskes Maal er kun en kølig Kjælder,
Hvor Vinen ingen Skade ta'er,
Et Fad, som fyldes atter, naar det hælder,
Et Hus, som tætte Vægge har,
Et roligt Sind, en Munterhed,
Som følger mig til Gravens Bred.

Vinranker gro og Venskabs Luer brænde
Paa Jorden — Piger pryde den,
Og fra dens ene til dens anden Ende
Jeg blomstre ser Velsignelsen.
Lyksalighed er Jordens Maal —
Vins, Venskabs, muntre Pigers Skaal!

Det, der skiller alle den Slags Viser, som vel ikke oprindelig vare skrevne for Studenter, men som disse strax lyste i Kuld og Kjøn og vedkjendte sig fuldtud som deres egne, fra de Viser, der tyve Aar senere blev sungne af Studenter, det er den meget vigtige Omstændighed, at Opfordringen til at drikke og til at drikke tilbunds er falden bort. Hele Drikkeriet er ikke længer det Væsenlige, men man drikker sit Glas for at vise, at man vil kæmpe for et ideelt Formaal. Man er be-

gejstret, og derfor drikker man, som man var til Fest; man sværmer for Friheden, for Norden, for Kvinden, for Broderskabet o. s. v., og man gjør Løfter ved Glasset om at ville udføre en eller anden Bedrift eller arbejde i en Idees Tjeneste.

Hele den Række af Viser, som *Ploug*, *Hostrup* og flere andre Digtere skjænkede de danske Studenter, staar i saa Henseende i den stærkeste Modsætning til Viserne, man sang i Studenterforeningens første Dage. Selv om Ordet «Sold» først kom i Brug, da disse Viser holdt deres Indtog i Studenterverdenen, saa maa man ikke med dette Ord forbinde Forestillingen om Drikkeri som det Væsenlige. Den glade Stemning og det tillidsfulde Haab om en lys og stor Fremtid for Danmark og Norden, der besjælede Studenterne i Fyrrerne, ligesom adlede Soldene og retfærdiggjorde Digterens Ord:

Brugt er dog ej Glædens hele Skat,
Den i Mindets Sparebank er sat:
Vi kan ta' op dera' og derfor kjøbe ind
Frisk Mod og muntert Sind.

Imidlertid ere vi ingenlunde blinde for, at hele denne Drikkevise-Poesi fra Slutningen af det forrige og Begyndelsen af dette Aarhundrede delvis er en Maneer som saa mange andre Retninger i Poesien. De, der skrev Viserne og saa drabeligt opfordrede deres Medborgere til at kigge i Bægeret og tømme det saa ofte som muligt, vare meget ædruelige Folk, der ingenlunde gik ud paa at fordærve Menneskeslægten. Hverken Zetlitz eller Ove Malling, Lyder Sagen eller Rahbek, Abrahamson eller Falsen, Baggesen eller Oehlenschläger plejede at faa sig en Perial, naar de vare i et godt Lag; de vilde tvertimod langt snarere raade deres Venner fra at hensætte sig i den Tilstand, i hvilken man plejer at blive lig Kopernikus, om hvem det jo hedder:

Da Stuen gik rundt omkrig Stolen,
Begreb han det først i sit Liv,
At Jorden gik rundt omkring Solen.

Naar man undersøger, hvad de gode Folk drak ved Gilderne, maa man uvilkaarlig trække paa Smilebaandet. En ung Mand

i vore Dage vilde ikke tage til Takke med afbrændt Rødvin eller Biskop, der vilde minde ham altfor meget om den Tid, da han kom paa Børneballer, og han vilde ogsaa trække paa Næsen af et Middagsselskab, ved hvilket der kun bødes ham en halv Flaske Rødvin og saa Intet mere af Drikkevarer. Men saaledes levede vore Fædre eller Bedsteforældre i Studenterforeningens første Tid og en god Del Aar derefter. De maatte undvære baade Rhinskvin til Fisken og Madeira eller Sherry til Isen, ja de fik ikke engang Is, og naar de drak deres Kaffe bag efter Maaltidet, hvad der langtfra altid var Tilfældet, faldt det dem aldrig ind at kræve Cognac ovenikjøbet, thi de kjendte ikke denne Luxus. Regninger og Indbydelser til Gilder vidne tilstrækkeligt om, hvor tarveligt Traktementet var. En ung Mand maatte virkelig sætte adskillige Biskop tillivs, før han kunde opnaa at se «Stuen gaa rundt omkring Stolen». En anden Sag var det, naar han vilde gaa ned i en af de mange Vinstuer, som dengang vare langt mere paa Moden end nu, men som ikke talte ret mange Studenter blandt deres Gjæster.

Først flere Aar senere, da de gamle Drikkeviser begyndte at gaa af Brug, og da de nye Sange med et mere ideelt Sving afløste dem ved Gilderne. holdt først Rompunschen og derefter Arraken og den svenske Punsch sit Indtog, og da kan det nok være, at Mandefaldet ved festlige Lejligheder var større end tidligere. Altsaa, dengang Viserne alle uden Undtagelse opfordrede de Syngende til endelig at drikke, fordi de ellers ikke kunde komme til at føle Livets Salighed, da var det vanskeligt for dem at blive «salige», men da Viserne slet ikke lagde an derpaa, men derimod rettede den indstændige Bøn til Folket, at det endelig maatte sværge til «Ideens Fane» og holde den højt, da var det ikke altid saa let for alle Medlemmer af dette Folk at undgaa at faa sig en virkelig Rus istedetfor en Begejstrings do. Man ser heraf, at man kan komme til fejlagtige Slutninger, dersom man vil benytte Viserne som historiske Kildeskrifter med Hensyn til Skik og Brug.

Man lærer endelig af Studenterforeningens første Visebog,

dersom man ikke vidste det i Forvejen, at svenske Sange ikke vare i Kurs i 1822. Der findes nemlig ikke en eneste af disse i Samlingen. Forholdet til Broderfolket paa den anden Side af Øresundet var endnu noget køligt. Universitetet i Lund laa for den akademiske Bevidsthed lige saa langt, om ikke længere borte end Universitetet i Göttingen. Dog er det oplyst, at Bellmans Sange meget tidligt, allerede ca. 1780, vare kjendte i Danmark.[6] Alt paa den Tid blev «Käraste bröder» (Fred. Ep. 9), «Gubben Noak» (Fred. Sång. 93), «Ack du min Moder» (Fred. Ep. 23) og «Mitt sinne friskt opp» (Fred. Testamente 200) sungne i Kjøbenhavn, bearbejdede som Gadeviser. *Jens Kragh Høst* skriver i 1795: «Ogsaa i Danmark ere adskillige af de Bellmanske Stykker bekjendte, vel for 14 til 15 Aar siden hørtes selv i hæderlige og blandede Selskaber ideligen saavel «Gubben Noak» som «Käraste Bröder, Systrer og Vänner», «Si fader Berg» o. s. v.» Baade *Baggesen* og *P. A. Heiberg* havde skrevet Sange til Bellmanske Melodier. *Rasmus Nyerup* havde under sit Besøg i Stockholm i 1812 ved en Middag hos den danske Gesandt hørt Skuespilleren Hjortsberg synge og skriver herom[7]: «At høre og se ham synge Bellmansviser er en Nydelse, som overgaar alle de, jeg nogensinde har havt, og en større Fryd oplevede jeg ikke i Stockholm.»

Chr. Molbech, der ogsaa samme Aar foretog en Rejse til Sverige, siger[8]: «Jeg har nogle Gange havt Lejlighed til i Stockholm og Upsala at høre endel af disse i sit Slags enestaaende svenske Nationaldigte synges af Kjendere, og jeg regner det til de fortrinligste Nydelser, som min Rejse i dette Land har skjænket mig. Man maa se Holbergs Komedier opføres i Danmark og høre Bellmans Viser, hvoraf nogle kunne udføres af flere Personer, som smaa komiske Dramaer, synges i Sverige.»

Der fandtes altsaa lærde Mænd i Danmark, der ikke vare ubekjendte med svensk Poesi og svensk Sang, men den store Almenhed var ikke fortrolig dermed, og sikkert er det i ethvert

Tilfælde, at Studenterne ikke sang svenske Viser, og at deres Digtere endnu ikke skrev Sange til svenske Melodier.

Saaledes var altsaa Resultatet af den Virksomhed, som Sangbogs-Kommissionen udfoldede. En anden vigtig Kommission havde omtrent samtidigt arbejdet paa en Revision af Lovene. Den 3. Oktober 1821 vedtog Generalforsamlingen, at Lovene skulde revideres, og at dette Arbejde skulde overdrages til fem Medlemmer, der under en Mulkt af 3 Rbd. skulde modtage Valget og inden Aarets Udgang indsende deres Betænkning. Til Medlemmer af Kommissionen valgtes *P. V. Jacobsen*, *Chr. Wilster*, *Valentin*, *N. F. Jespersen* og *Thortsen*. Lovene havde jo nu været i Virksomhed i over to Aar, saa at man havde havt tilstrækkelig Lejlighed til at prøve dem og til at gjøre Erfaringer. Der var især een Bestemmelse, som oftere havde været Gjenstand for Angreb, og det var den, som Konsistorium allerede havde anket over, nemlig at kongelige Embedsmænd ikke kunde vælges til Seniorer og Eforer. De optoges jo kun som overordenlige Medlemmer, og saadanne kunde ikke blive Embedsmænd i Foreningen.

Ikke blot paa Generalforsamlinger var der faldet vægtige Udtalelser mod denne Bestemmelse, men der var ogsaa indsendt længere vel motiverede Skrivelser til Senioratet, i hvilke Forfatterne udviklede det Skadelige i at holde paa den. Saaledes havde *Visby* den 26. Februar 1821 bl. A. skrevet:

«Skal et af Foreningens første Øjemed opnaas, nemlig videnskabelig Uddannelse, da kan der vel ikke være to Meninger om, hvormeget sande Videnskabsmænds Indtrædelse i Selskabet vil bidrage hertil. Ikke saa betydeligt er, hvad den ene Student kan lære af den anden. Mænd derimod, hvis egenlige Kald det er at udbrede Videnskabelighed, og dette er dog vel Professorernes, kunne ved deres Omgang og Samtaler bidrage uendelig mere hertil. Skal altsaa Selskabets Hensigt opnaas, bør man ikke lægge slige Mænd nogen Hindring ivejen for deres Indtrædelse, snarere derimod fjerne alt det, som kunde støde dem. Og hvo vil ikke indrømme, at det maa støde dem

at se sig udelukkede fra Adgang til noget Embede i Selskabet under Paaskud af, at de ikke formaa at sætte sig ind i Studenteraanden, at de ikke noksom ville interessere sig for Selskabets Vel? Dersom dette var Tilfældet, da vilde de vel ikke engang ønske eller modtage noget Embede, om de endog blev valgte.

«Denne Lovs Bibeholdelse vilde tillige paadrage Foreningen Skin af Overmod og Trodsighed, som om den troede sig selv ufejlbar, eller som om den vilde danne en Opposition mod Professorerne. Endskjønt nu dette i Sandheden er langtfra dens Mening, bør man dog undfly endog Skinnet. Jeg vil ikke anføre den tidt omtalte Grund, at denne Lov støder mod en kongelig Kabinetsordre, thi da vi have Politidirektørens Samtykke, er Loyaliteten jo paa vor Side, men et andet Spørgsmaal er det, om man bør benytte sig af denne Begunstigelse. Ordsproget siger: man bør frygte Gud mer end Kongen. Kunde man nu ikke her sige: man bør frygte Kongen mer end Politidirektøren? Man bør ikke overtræde en kongelig Ordre, fordi Politidirektøren af nogensomhelst Aarsag ikke tager nogen Notits af den. Og om nu denne Lov blev ophævet, kunde det dog ikke skade noget, thi 1. behøvede man jo ikke at vælge Embedsmænd, fordi de kunde vælges; vil Pluraliteten vælge dem, saa er det jo et Bevis paa, at Pluraliteten ikke anser deres Udnævnelse at være til nogen Skade for Selskabet; 2. kunde man jo bestemme, at kun i det Højeste eet extraordinært Medlem kunde blive Senior. Eforerne have, som Schow rigtigt bemærkede paa sidste Generalforsamling, saa Lidet at sige, at jeg tror, at man kunde gjerne vælge extraordinære Medlemmer, om det saa var, til alle Eforpladserne. Man bør desuden ikke frygte, hvad Krøyer paastod, at en Professor vilde som Senior have saa stor Overvægt over de fire andre Seniorer, at hans Stemme ene vilde komme til at gjælde; det var ilde, om vi maatte tiltro vore Seniorer saadan fejg Svaghed, og om vi ikke skulde i vor Midte kunne finde Nogen, der kunde paatale vor Ret og forfægte sin Mening mod en Professor.»

Omtrent samtidig modtog Senioratet et Brev fra en Embeds-

mand, der oplyste, at han var Medlem af Foreningen, men ikke ønskede sit Navn bekjendtgjort. Han opgav det til Senioratet, og bad om, at Medlemmerne maatte lære Indholdet af hans Skrivelse at kjende. Han er bedrøvet over, at Generalforsamlingen den 6. Januar 1821 ikke havde imødekommet Konsistoriums Ønske med Hensyn til Embedsmænds Stilling i Foreningen. Han paastaar tvertimod, at skal Foreningen nogensinde naa sit Maal og blive en virkelig Studenterforening, da maa og bør den give efter for Konsistoriums Forlangende. Derefter fortsætter han saaledes:

«Som bekjendt ynder Konsistorium ikke Foreningen. Stipendier og Understøttelse fra Universitetet er allerede nægtet Adskillige blot paa den Grund, at de vare Medlemmer af Samme. Ved sin Skrivelse har Konsistorium imidlertid paa en Maade tilkjendegivet, at det gav sit Bifald til Foreningen kun med den Modifikation, at ogsaa Embedsmænd kunde vælges til Forstandere for samme. Afslaar man nu denne Begjæring, bliver Følgen, at man erklærer sig i fuldkommen Opposition mod sin nærmeste Autoritet, der saaledes faar Lejlighed til at bestyrke blandt Publikum den ugunstige Dom, som man er saa villig til at fælde over Selskabet, og som gamle stræbsomme Personer tro, (skjønt enhver retskaffen Student veed det Modsatte), at dette Selskab er at betragte som Planteskole for Ideer, som enhver rettænkende Mand maa afsky. Vel er det sandt, at Medlemmerne kunne ved deres Opførsel vise deres nærmeste Omgivelser Urigtigheden heri, men lad os engang betragte, hvorledes Verdens Dom i Almindelighed falder ud, monne da ikke den større Del Mennesker er villigere til at tro Ondt end Godt om det, som de ikke kjende?

«Følgen bliver altsaa, at Konsistorium endnu strengere end forhen vil nægte ethvert Medlem nogen Understøttelse og paa denne Maade indirekte hindre Enhver, hvorunder vel kan henregnes den største Del af de Ynglinger, som frekventere Kjøbenhavns Universitet, som attraar samme, at gaa ind i Selskabet; altsaa bliver kun tilbage de, som selv eje Formue,

de, som ved deres Opførsel have gjort sig uværdige til Stipendier, og endelig de, som ikke kunne vente flere. De Første have i Almindelighed saa mange Konnektioner i Byen, at de holde sig tilbage; de Andre vil Selskabet ikke optage, de Sidste tage i Almindelighed isaafald deres Embedsexamen og gaa da fordetmeste over til Embedsmændenes Klasse eller forlade Byen; overalt er at mærke, at Frygten for Professorernes Mishag til Examen vil afholde en stor Del, som ellers kunde have Evne og Lyst til at indtræde i Selskabet.

«Men, forudsætter man endog, at Selskabet, skjønt i bestandig Opposition af Konsistorium, kunde bestaa for Øjeblikket, mon man da ikke maatte frygte, at naar den nuværende Politidirektor, der bestandig har vist sig som Velynder af samme og enhver Student, engang resignerer, en Anden kunde komme, som ej med samme Øjne betragtede et Samfund, som han ej nøje kjendte, og hvis Bestyrere ej maatte være Embedsmænd eller Mænd af sat Alder; hvad Nogle have anført, at tvende af de nuværende Seniorer, nemlig Hr. Fasting og Thaarup, vare Embedsmænd eller havde været saadanne, er en Kontradiktion, da Selskabets Love jo allerede, hvis de maatte betragtes som saadanne, vare overtraadte, og man altsaa saa meget mindre burde tage i Betænkning at give efter for Konsistoriums Ønske.

«Videre maa man endnu betænke, at den største Del af de nuværende Medlemmer attraa med Tiden at blive Embedsmænd i Staten, og at saaledes Lovene, naar ingen nye Medlemmer turde melde sig, af sig selv vilde blive tilintetgjorte, om endog Alle, som nu ere, forblev i Selskabet; og jeg tror for at bevise Selskabet, hvor nødvendigt det er at give efter, at det Bedste vilde være, om de Herrer Seniorer fremlagde en Liste over dem, der sidste Gang tog anden Examen og senere ere indkomne, da deres Antal vist er meget ubetydeligt, og man saaledes tydeligt vil kunne indse, hvad Indflydelse Konsistoriums Mishag allerede har havt.»

Strax i Begyndelsen af næste Aar indleverede Kommissionen sine Forslag om Forandringer i Lovene til Senioratet, og iblandt

disse var ogsaa et Forslag om, at overordenlige Medlemmer kunde blive Embedsmænd i Foreningen. Den 15. Januar foretoges Kommissionens Forslag paa en overordenlig Generalforsamling, men her traf det sig saaledes, at medens næsten alle dens Ændringer gik igjennem, faldt Forslaget om Embedsmændene, idet der kun manglede en eneste Stemme i de to Trediedeles Flertal. Dette Resultat kom Senioratet og Kommissionen meget overraskende, saa meget mere, som der under hele Forhandlingen ikke blev ytret et eneste Ord hverken for eller mod Forslaget. Dets ivrigste Modstander *Henrik Krøyer*, som forrige Aar havde bevirket dets Fald, var jo paa den Tid i Grækenland. Hvad der end yderligere ærgrede Senioratet, var, at et Medlem bagefter erklærede, at han ønskede Forslagets Vedtagelse, men at han dog havde lagt et «Nej» i Voteringskassen, fordi han ikke vilde have, at det skulde gaa enstemmigt igjennem.

Det er ganske vist en ejendommelig Grund til at stemme Nej, men Erfaring lærer, at der altid i en Forening, hvor der ikke stemmes ved Haandsoprækning men ved Ballotering, findes Medlemmer, der votere mod deres Overbevisning ledede af smaalig Misundelse eller Særhed. At de derved skade den Sag eller den Person, som de netop holde paa, falder dem ikke ind.

Den Senior, der førte Ordet paa Generalforsamlingen, var *P. V. Jacobsen*, og han udtalte senere, at han ikke havde oplæst Grundene, der talte for Forslaget, fordi Alle ved deres Tavshed syntes at billige det. Spørgsmaalet blev saaledes ikke afgjort i Januar, men paa den næste Generalforsamling den 2. April fremsatte Senioratet det igjen, og denne Gang motiverede Ordføreren, der atter var *Jacobsen*, det udførligt og grundigt. Hans Foredrag, der var klart og overbevisende, lyder saaledes:

«Da Foreningen havde antaget dens første Love, tilsendtes disse Politidirektøren. Denne svarede, at der fra Politiets Side Intet var at indvende mod dem; kun maatte han derhos tilsende os den kgl. Kabinetsskrivelse af 10. Maj 1780, der skulde iagttages af alle Selskaber. Denne kgl. Kabinetsskrivelse siger i

sin § 3: Formændene skulle være Embedsmænd, saavidt muligt, idetmindste Mænd af en agtet Alder, et sat Væsen og bekjendt god Opførsel. Naar dette ikke saa er, anses Forsamlingen som ulovlig og maa ikke taales.

«Det er altsaa Ordene «saavidt muligt», der vil afgjøre, om vor Forening med den omtalte Bestemmelse i sine Love kan anses som lovlig eller ulovlig. Trende Fortolkninger ere i de foregaaende Debatter anførte: 1. at «saavidt muligt» betyder: saavidt det Modsatte ikke staar i Selskabets Love, 2. at disse Ord staa istedetfor: saafremt det, at Embedsmænd vorde Formænd, ikke strider mod Selskabets Begreb og Øjemed, og 3. at ved hine Ord forstaas: saafremt der er Embedsmænd i Selskabet, da i modsat Fald Folk af en agtet Alder substitueres.

«Efter Senioratets Mening er den sidste Fortolkningsmaade den eneste rigtige. Den er øjensynlig den simpleste og naturligste, den er ikke i Strid med Ordene, den er i Overensstemmelse med det Øvrige af Anordningen og passer til dennes sande Aand. Selve Modpartiet vil Intet kunne anføre mod den, uden at dets Fortolkninger skulde være bedre. Dette finder Senioratet ikke. Det er klart, at især den, ifølge hvilken Undtagelsen fra Kabinetsskrivelsens Bydende skulde bero paa vedkommende Selskabs i Lovene anførte Villie, er aabenbar urigtig, thi paa denne Maade ophævede Anordningen sig selv, idet den da udsagde: Embedsmænd skulle være Selskabernes Formænd, men Selskaberne kunne, dersom de ville, bestemme anderledes i deres Love. Hvad den endnu tilbagestaaende Fortolkning angaar, at Meningen nemlig skulde være: kun, naar det ikke modstrider et Selskabs Aand og Øjemed, skulle Formændene bestaa af Statens Embedsmænd, da kan den heller ikke anses for den rigtige. Det er bekjendt og af alle Jurister tilstaaet, at Regenten har en jus summæ inspectionis med alle Selskaber, der opstaa i Staten. Det er fremdeles aldeles klart, at den omtalte Kabinetsskrivelse er en virksom Ytring af hin Rettighed. Men netop denne Ret skulde Regenten have renonceret paa, hvis

den Mening var rigtig, som følger af den ommeldte Fortolkning. Imidlertid kan en saadan Renunciation ikke antages; det kan ikke præsumeres, uden der anføres udtrykkelige og klare Ord eller Gjerninger, at Regjeringen skulde saaledes renuncere paa en saadan Ret. Det kan ikke formodes uden det strengeste Bevis, at i en Anordning, hvor iøvrigt kun Fyrstens Rettigheder og Bud omtales, en saadan Fritagelse skulde findes. Det kan ikke paa nogen Maade antages, at Regjeringen vil tillade et Selskab, der ikke nøjes med tacite at unddrage sig hint Tilsyn, men trodsigen anfører i sine Love netop det Modsatte af, hvad der synes paa det Tydeligste at ligge i Statens Love, og hvad der ikke udtrykkelig er renunceret paa.

«Men betragter man andre Omstændigheder, faa vi det samme Resultat. Det er ikke Senioratet bekjendt, at der i 1780, da Skrivelsen blev forfattet, gaves nogen Anledning for Regjeringen til at tænke paa slige Selskaber, mod hvis Aand det vilde stride at tage Embedsmænd til Formænd, og var end en saadan Tanke opstaaet hos Vedkommende, laa det unægtelig mere i Datids Aand at betragte dem med Mishag end i en Anordning, som bandt alle Andre, at give en saadan Behag tilkjende med det Slags Selskaber. Hvis Regjeringen navnlig havde tænkt sig en Studenterforening, kan man dog nok med Rimelighed antage, at den heller havde paabudt, at f. Ex. Professorer skulde være dens Direktører, end at den skulde ane, at et saadant Bud vilde kunne antages at stride mod en Studenterforenings Begreb. Det er desaarsag ikke antageligt, at der ved hint Lovbuds Konception er tænkt paa at undtage saadanne Selskaber fra det for alle øvrige gjældende Lovbud.

«Endelig ses dette og af Anordningen selv. Grunden, hvorfor muligen hin Fritagelse skulde kunne finde Sted, maatte være, at, da den — ubegribeligt hvorfor — vilde vise en Yndest mod saadanne Selskaber, fandt den, at det, at Embedsmænd blev deres Formænd, derfor stred imod deres Begreb og Øjemed, fordi de havde tabt den Virksomhed, Liv og Raskhed, som f. Ex. en Studenterforenings Seniorer egenligen burde have.

Men denne Udygtigheds Grund maatte og gjælde for endel Andre, saasom aldrende Folk, meget satte Personer o. s. v., men nu er det netop disse Personer, nemlig Folk af en agtet Alder og et sat Væsen, som den omtalte Anordning i sin 3. Paragraf substituerer Embedsmændene. Det er derfor efter Senioratets Mening øjensynligt af disse Personers Substitution, at Anordningen kun har tænkt paa det Tilfælde, hvor ingen Embedsmænd for Tiden vare i Selskabet, ej hvor det stred mod et saadant Selskabs Øjemed at vælge Statens Embedsmænd til Forstandere.

«Men om endog hin Fortolkningsmaade var rigtig, hvilket dog er bevist ikke saa at være, om det endog var bleven tilladt et Selskab i sine Love at skrive: Embedsmænd maa ikke vorde Formænd, fordi de mangle den fornødne Livlighed, Interesse for Standen og den sande Aand, fordi deres Antagelse tilintetgjør Selskabets Øjemeds Realisation, saa vilde dog kun dette være rigtigt og tilladt, hvis det var afgjort, at Opnaaelsen af Selskabets Øjemed aldeles tilintetgjordes derved, men dette er ikke saa.

«Allerede det, at i vor Forening Embedsmænd kunne optages som Medlemmer og det som stemmeberettigede, tyder herpaa. Dernæst kan Ingen nægte, at det er ret vel tænkeligt, at en Embedsmand kan have den fornødne Interesse og en stor Del Studenteraand. Altsaa modstrider ej Begrebet om Embedsmænd absolut Begrebet om en Studenterforenings Øjemeds Opnaaelse. Fremdeles viser det, at saa mange hæderlige Embedsmænd ere indtraadte, at de idetmindste maa have Interesse for Foreningen og dens Øjemeds Opnaaelse. Endelig kunne jo Personer paa 40 til 50 Aar, der ere ordenlige Medlemmer, vorde Seniorer, men disse kunne dog ikke i Almindelighed formodes at have mere Liv og Studenteraand end Embedsmændene. Det vilde overhovedet være besynderligt, om et ungt Menneske, der idag var i Besiddelse af Studenteraand og de øvrige Rekvisita, skulde imorgen ved blot at modtage et lille Embede aldeles tabe ethvert Spor af alle hans i saa

Henseende gode Egenskaber. Det kan, i Korthed at tale, ej antages, at det, at Embedsmænd vorde Seniorer, skulde nedbryde alt Haab om Opnaaelsen af vor Forenings Øjemed. Altsaa kunde der heller ikke, hvis endog hin omtvistede Forklaring af Anordningen var rigtig, med Undtagelsen være taget Hensyn til en Forening som vor.

«Endelig, som Lovrevisions-Komiteen har anført for sit Forslag, vil det blive sjældent, at vi ville komme til at frygte for stor Skade ved at udslette hin Bestemmelse af vore Love. For det Første vil det blive sjældent ifølge de overordenlige Medlemmers ringe Antal og andre Omstændigheder, at et overordenligt Medlem blev valgt til Embedsmand i Foreningen, end sjældnere, at det er saa slet en Person, at han vil stræbe ved sin Autoritet at stemme de andre Seniorer efter sig, og sjældnest, at han staar i saadanne Forhold, at han virkelig kan skræmme de andre Medlemmer af Bestyrelsen, som dog maa formodes at have nogen selvstændig og retskaffen Villie, til at opfylde sine Ønsker.

«Senioratet skal til Slutningen berøre en anden Indvending, der muligen kunde anføres mod det forhen Sagte. Da Politidirektøren nemlig har tilskrevet os, at der fra Politiets Side Intet var imod Lovene, støtter man sig herpaa og siger, at der jo altsaa Intet er, hvorfor hin Bestemmelse i Lovene behøvede Forandring. Men det maa vel mærkes, at Politidirektøren, saa dygtig og kundskabsrig Mand han end er bekjendt for at være, desuagtet aldeles ingen Del har i den lovgivende Magt, og at han altsaa ikke kunde, om han end vilde, give Tilladelse til en lovstridig Handling, og dette er den i den af ham selv tilsendte Kabinetsskrivelse ommeldte.

«Dernæst har han og selv for flere af Foreningens Medlemmer ytret, at han haabede, at Foreningen af sig selv udslettede hin Bestemmelse. Ogsaa Konsistoriet, hvor tre af de juridiske Professorer sidde, har tilskrevet os det Samme. Endelig har for ikke længe siden en af Statens vigtigste Embedsmænd

omtalt det Samme for en af Seniorerne, der i Foreningens Anliggender var sendt til ham.»

Til Slutningen opfordrede Jacobsen Forsamlingen indtrængende til at stemme for Senioratets Forslag. Det vilde saa ikke længer hedde sig, at Foreningen med klare Ord ustraffet fandt sig i at have en Bestemmelse i sine Love, der direkte stred mod Kongens Lov. Generalforsamlingen fulgte den ordførende Senior og vedtog med tilstrækkeligt stort Stemmeantal det stillede Forslag, og dermed var denne Sag, der havde givet Anledning til saa megen Misfornøjelse fra den akademiske Øvrigheds Side, ude af Verden. Ingen prøvede paa at bekæmpe Ordførerens Argumentation, og det vilde sikkert ogsaa have været vanskeligt at møde op med lige saa gode Grunde som han. Naar man erindrer, at han kun var lidt over 22 Aar gammel, da han holdt dette Foredrag, maa man i Sandhed faa Agtelse for hans logiske Skarphed og forbavses over hans tidlige Modenhed.

VIII.

Adskillige større Studenterfester blev afholdte i de første Aaringer af Tyverne, ved hvilke den akademiske Ungdom fandt Lejlighed til at lægge sine Følelser for Dagen paa en mere iøjnefaldende Maade. Disse Fester gjaldt ikke alene kongelige Personer og fremragende Mænd paa Aandens Omraade, men ogsaa Institutioner.

Den første var for Prins Christian og Prinsesse Caroline Amalie, som efter en treaarig Udenlandsrejse i September 1822 vare vendte tilbage til Kjøbenhavn. Rygterne om den Opsigt, Prinsen havde vakt overalt ikke alene ved sit smukke Udvortes og sin elegante Maade at optræde paa, men ogsaa ved sin Indsigt i Naturvidenskaberne og sin Kundskabsfylde overhovedet, havde i disse tre Aar havt Tid til at naa Danmark og til at løbe Landet rundt adskillige Gange, saa at der i 1822 ikke var en nok saa lille By, hvor Borgerne ikke glædede sig over de Udsagn, berømte Mænd vare fremkomne med om dette nye Lys fra Norden. Der berettedes f. Ex., at Alexander Humboldt i Paris havde ytret om Prinsen: «Det er ikke, som man talte med en Dilettant af Fyrsteslægt, men som man havde for sig en Professor i Naturvidenskaberne.»

Prinsen havde under sit Ophold i Italien havt Lejlighed til at lære baade Folkets og Landets vulkanske Kræfter at kjende, han havde set østerrigske Tropper rykke ind og bringe

Alt i det gamle Spor igjen, han havde hørt Raabene fra Grækenland og lagt Mærke til det Ekko, de frembragte overalt, han var kommen i Berøring med alle den hellige Alliances Statsmænd, og han havde under sit Ophold i Paris tilstrækkelig tydelig maattet mærke, at Bourbonernes Throne ikke hvilede paa Klippegrund. Her havde *Baggesen* Nytaarsdag 1822 hilst ham i et længere Digt og mindet ham om, hvad der foregik i Europa.[1]

Og at, mens mange Styrmænd Intet høre,
Til Stormens Forbud du har laant dit Øre!
Hil dig, at tidligt vant til Bølgeslag
I Folk-Orkaner og til Fald af Fjelde,
Hvor Polen nær fornemmes Heklas Vælde,
Du har og hørt Vesuvs og Etnas Brag
Og veed om det oprørte Havs Uhyrer.

Men Digteren havde ogsaa prist ham som den, der havde forbavset Alle ved sin Lærdom og Klogskab.

At i Paris, som Tidens Muser prise,
Den store Sammelplads for Jordens Vise,
Du, hvor du ses og høres, viser dig
En Anacharsis i Athenen lig
Og kranst med Roser alt, som aldrig falme,
I Haanden, som for end ufødte Slægt
Engang skal bære Sceptrets tunge Vægt,
I Kloges Samfund bærer Visdoms Palme!

Da Prinsen og Prinsessen havde taget Ophold i Kjøbenhavn og paa Sorgenfri, bragte Mange dem en Velkomsthilsen, og der blev ogsaa Tale om, at Studenterforeningen skulde lade sig repræsentere. Stud. med. *Niels Klem* sendte Senioratet en Skrivelse med Opfordring til at sende en Deputation til Prinsen. Flertallet af Senioratets Medlemmer fandt imidlertid, at en slig Optræden vilde være upassende. Dels kunde Foreningen som et privat Selskab ikke betragte sig som en Korporation for hele Studenterstanden, og dels havde Livkorpsets Officerer, der «snarere kunde gjøre Paastand paa at være de akademiske Borgeres Repræsentanter»,[2] allerede gjort Prinsen deres Op-

vartning. Senioratets Medlemmer vare dengang *P. V. Jacobsen, Fr. Lange, Poul Møller, Obel* og *Valentin*.

Senioratet meldte sig saaledes fra, men nu tog Regensen Sagen op. Stud. jur. *A. P. Berggreen*, den senere bekjendte Komponist, og hans Kontubernal, Alsingeren *Carstens*, foreslog deres Kolleger, at de skulde bringe Prins Christian en Velkomsthilsen med en Sang, og dette Forslag faldt i god Jord.[3] Berggreen, der Aaret i Forvejen tillidsfuldt var gaaet til Oehlenschläger og havde bedt ham om at oversætte nogle tydske Sange, han havde sat Musik til, og som havde fundet den venligste Modtagelse, gik nu atter sammen med et Par Medlemmer af Komiteen til Digteren og bad ham om at skrive en Sang til Prinsen. Oehlenschläger var strax villig og sendte Regensianerne kort efter sin Sang «Velkommen i din Ungdomslund» til en allerede noget tidligere skreven Melodi. Man saa nu Berggreen, der snart skulde faa stor Betydning som den, der vakte den musikalske Sans ikke blot hos Studenterne, staa paa et Bord i Regensgaarden og indøve Sangen med de mange Deltagere, idet han akkompagnerede paa sin Fløjte.

Komiteen havde valgt den 18. September, Prinsens Fødselsdag. Omtrent et Par Hundrede Studenter drog da om Aftenen med Fakler til Sorgenfri, hvor de opstillede sig foran det lille Slot og bl. A. sang.[4]

I lang Tid han os vel forstod,
Og yndig var hans Vej;
Men hvor han gik, og hvor han stod,
Han glemte Danmark ej;
Ej Floras Rosenmaj
Han elskte mer end Freja! dine Skove.

Vor Christian! paa Drotters Vis
Du Verdens Ære nød;
Dog ej med Hjertes, Aands Forlis
Du Askefrugter brød.
Hvor Visdoms Kilde flød,
Der ædle Vandrer! lædsked du din Tunge.

At kjende Verden har du lært,
At skatte Stort og Skjønt;
Og hvad du kjender, er dig kjært,
Og med et Eviggrønt
Det har din Lok belønt.
Du, elsket nu af Gamle som af Unge!

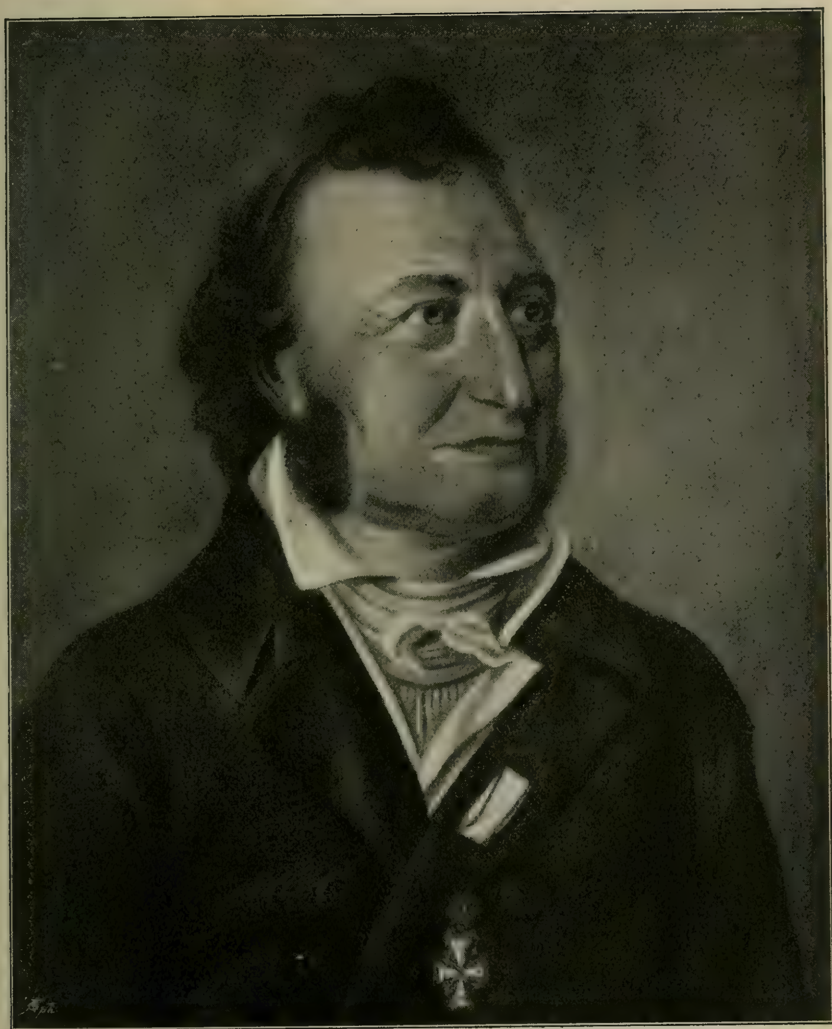
Vel høsted du i Syden Fryd;
Dog Livets bedste Skat:
En jordisk Skjønhed, himmelsk Dyd,
Drog med fra Nordens Nat;
Den har dig ej forladt
Som Engel Carolina dig belønner.

Nu danske Broderflok! istem
Et højt: Velkommen vær!
Fra gamle Rom, Apollos Hjem,
De drog til Herthas Træer.
Og de har Muser kjær;
Thi juble dem imøde Musasønner.

En Deputation af Studenter begav sig derpaa op paa Slottets Altan, hvor Prins *Christian* stod tilligemed sin Gemalinde og sin Søn Prins *Frederik*. Prins *Christian* tog derefter Ordet og »tiltalede med blid Alvor de forsamlede akademiske Borgere. Højsamme sluttede sine korte, men hjærtelige Ytringer med det Ønske, at Musernes Sønner kraftigt vilde stræbe at virke til Gavn og Hæder og stedse besjæles af Kjærlighed til vor dyrebare Landsfader og vort elskede Fædreland. Han udbragte da et «Længe leve Kongen», der med glad Enthusiasme istemmedes af den forsamlede Mængde med et sex Gange igjentaget Hurra. Derpaa lød et tre Gange igjentaget Hurra for Danmark».[5]

Lyngby var om Aftenen illumineret, ligesom Husene vare dekorerede med Blomster. Store Folkeskarer vare paa Benene, og hele Natten igjennem dansede baade Studenter og Omegnens Beboere i den store Gang i Slotshaven. Det bevidnes udtrykkeligt, at de Dansende først skiltes ved Morgengry.

Som vi tidligere have nævnt, var *Rahbek* den første Professor, der havde indmeldt sig i Foreningen. Vel havde han som Medlem af Konsistorium medunderskrevet dettes Indbe-

Knud Lyhne Rahbek.

Efter en Pastel af Chr. Hornemann.

retninger til Universitetsdirektionen, men Enhver, der kjender Noget til hans Tænkemaade, vil ogsaa vide, at det ikke var hans Mening, de Højlærde paa Studiegaarden gjorde sig til Tolk for. Da han ikke havde særlig Lyst til at lægge sig ud med sine Kolleger, havde han foretrukket at tie stille og ikke at afgive sit Votum med Hensyn til Senioratets Skrivelse, men saasnart Foreningen var bleven rigtig hjemme paa Kjøbmagergade, maatte han nødvendigvis se ind til sine unge Venner. Allerede i Midten af Januar 1821 indmeldte han sig som Medlem.

Dette Budskab modtog Senioratet med stor Glæde og sendte ham den 17. et Brev, i hvilket det udtaler, at Efterretningen har været Foreningen saa meget kjærere, «som De er den første af vore Lærere, der skjænker den en saa hædrende Opmærksomhed». Det tilføjer endvidere: «Idet vi derfor nære det Haab, at Deres Velbaarenhed ret ofte vil beære os med Deres Nærværelse og, skjønt Veteran paa Literaturens Mark, dog ikke overse de ringe Blomster, der udklækkes paa vor snævert begrænsede og ringe begavede Ager, kunne vi ikke tilbageholde det Ønske, at flere af vore Lærere ville vise os den samme Ære, thi ikkun ved en saadan Forbindelse tro vi, at vor Forening vil kunne svare til sin Hensigt».

Foreløbig var der dog kun een Professor, der fulgte Rahbeks Exempel, nemlig *Jens Lassen Rasmussen*, der i 1813 var bleven udnævnt til Lektor i de østerlandske Sprog, og som to Aar senere havde faaet Titel af extraordinær Professor. Han indmeldte sig fem Dage efter Rahbek. Det er bekjendt nok, at Rahbeks økonomiske Kaar ikke vare gode, og han har jo selv i sine Erindringer klaget over, at han ikke forstod at være husholderisk. Fejlen rettede sig ikke med Aarene, hvorfor han maatte paatage sig literært Arbejde af lavere Art for at tilfredsstille de Boghandlere, han skyldte Penge. Derfor er det ikke saa paafaldende, at han ikke betalte sit Kontingent til Studenterforeningen i rette Tid. I December 1821 skyldte han 7 Rbd., hvorfor Senioratet besluttede at rykke ham. Det bad ham

gunstigst at undskylde, men da der ved den forestaaende Generalforsamling skulde aflægges Regnskab for Kassens Tilstand, mente det, at det burde gjøre ham opmærksom paa Restancen. Brevet blev imidlertid ikke afsendt, rimeligvis fordi man samtidigt vilde anmode ham om at være Medlem af den Kommission, der skulde tilvejebringe en Sangbog. Men i Begyndelsen af næste Aar fik han en Rykkerskrivelse paa 8 Rbd., idet man dog bemærkede, at det kun var Hensynet til Revisorerne, der nødvendiggjorde dette Skridt. Nu betalte han, men det varede ikke længe, før han igjen kom paa Restancelisten.

Dette Forhold havde ikke den mindste Indflydelse paa Medlemmernes Mening om den gamle Studenterven; thi for det Første var det kun Senioratet og Revisorerne, der fik Noget at vide herom, og dernæst stod Rakbek, skjønt han kun var et Par og Tresindstyve Aar, i de Unges Øjne som den ærværdigste Repræsentant for en Literaturperiode, der forekom dem at ligge saa langt tilbage i Tiden, at der alt havde dannet sig en Sagnkreds om ham. Ungdommen vilde aldrig tro paa, at han besad menneskelige Skrøbeligheder.

Paa en Generalforsamling den 6. Juli 1822 oplæste *Poul Møller* som ordførende Senior, at der var indkommet et Brev til Senioratet med Forslag om, at Foreningen for at «gjøre Veteranen Rahbek en Fornøjelse» skulde subskribere paa endel Exemplarer af «Tilskueren». Hensynet til Kassens Tarv forhindrede vel Forslagets Antagelse, men den 8. April næste Aar meddelte Senioratet, at endel af Medlemmerne havde anmodet det om at foreslaa, at Rahbek blev optaget som Æresmedlem. Senioratet billigede aldeles Forslaget, og Generalforsamlingen vedtog det med alle Stemmer mod een.

I det Brev, i hvilket Senioratet underretter Rahbek herom, skriver det bl. A.: «Vi vide helt vel, at for en Mand, der er saa fortjent af den danske Literatur og Videnskabelighed som Deres Velbaarenhed, er denne Udnævnelse kun saare ubetydelig, men Selskabet ønskede at vise, hvor varmt det føler Deres

Værd, og stolende paa den Godhed, der bragte Dem til stundom at deltage i vore Forsamlinger, haabe vi, at dette lille Bevis, det eneste, der staar i vor Magt, ikke vil være aldeles ukjærkomment.»[6]

Det var en Selvfølge, at denne Begivenhed skulde fejres ved et Gilde, og dette blev afholdt den 10. Maj. Efter Aftale med Æresmedlemmet blev det ordnet saaledes, at han først Kl. 7 skulde forelæse en Afhandling, og at man derpaa skulde spise til Aften og tilsidst slutte Sammenkomsten med en lille Kompotation. For at glæde Rahbek indbød Senioratet Studenternes gamle Velynder *Rasmus Nyerup*. Som et Bevis paa, hvor inderligt et Forhold der bestod mellem ham og de Unge, skulle vi anføre, at Senioratet i sin Indbydelse kalder ham «vor elskede Lærer». Det føler sig ligeledes overbevist om, at det vil være «vor Rahbek» kjært at se «sin gamle Ven ved sin Side» den Aften.

Endnu en Indbydelse afsendte Senioratet, nemlig til Professor *Rasmus Rask*, der faa Dage i Forvejen var vendt tilbage fra sin epokegjørende Rejse til Indien. I 1818 var han draget bort fra sit Fædreland og var nu atter i Kjøbenhavn, hvorhen han havde bragt rige literære Skatte. Senioratet sendte ham «vore Brødres og vor hjærteligste Velkomsthilsen til Fædrelandet. Vi ønske alle saa gjerne mundligen at kunne bevidne, hvor varmt vi føle Værdien af Deres lange og svære Vandring til Videnskabernes Tarv». Baade Nyerup og Rask tog mod Indbydelsen.

Om selve Gildet haves intet Referat. Man veed egenlig kun, at *Poul Møller* til dette havde skrevet den Sang, der begynder med Ordene: «Den Slotsklokke gaar i den ældgamle Lund». Her skildrer Digteren Rahbek som en Smaadreng, der i Morgenstunden ensomt vandrer ind i Herlufsholms Kirke, hvor Synet af Heltenes Ligkister bringer ham til at digte om Heltene selv, hvad der nu bliver hans Liv og hans Lyst.

Da Knud nu som Svend til vor Højskole tyr,
Da satte han Skik paa de Unge.
Før sad de og drak som umælende Dyr,
Han lagde dem Rimet paa Tunge.
Hans Rim vare rige paa Fynd og paa Marv;
Dem sang vore Fædre, vi fik dem i Arv.

De Taler saa sindrige randt fra hans Mund;
I Kredse omkring ham de stimle.
Nu følte han Savnet af Skovklosters Lund,
Ham døved de larmende Vrimle.
Da rejste han hist i det Grønne sin Bo,
Hvor Roser og Abild for Vinduet gro.

Digteren minder derpaa om, at Rahbek stundom besøger Kjøbenhavn for at samle Stof til sine Artikler om Daarernes Fagter, og om, at han den gamle Student stadig følger med, hvad der foregaar i Verden, hvorfor hans Viden er stor. Til Slutningen følge disse prægtige Linier:

Vor Broder i Raskhed, vor Fader i Aar,
En Heldøres Maske han hader,
En Vise ved Glasset han ikke forsmaar.
O, hil dig da, Broder og Fader!
Ja løfte sin Hat for Knud Lyne man maa,
Saalænge som Jyder det Danske forstaa.

Den Forsamling, der i Studenterforeningen sang denne Vise, maa have følt, at der her bødes den en poetisk Kost, den ikke var vant til. Poul Møller marcherede ikke paa Stedet i den gamle Takt og vendte og drejede ikke de gamle Ord, han havde læst og hørt saa mange Gange i Forvejen, men han dannede sig selv et nyt Sprog og brugte nye Billeder, der straalede af Friskhed.

De da udkommende Blade bringe ingen Efterretninger om Festen, naar undtages, at Poul Møllers Sang blev optaget i «Dagen» for 14. Maj 1823. Redaktionen har indledet den med disse Ord: «At en Mand af saa udmærkede Fortjenester af Danmarks Literatur som Professor og Ridder K. L. Rahbek hædres og vises Hyldning, er naturligvis behageligt for hver

Fædrenelandets Ven at erfare. I et Selskab, hvor han optoges til Æresmedlem, er afsunget» o. s. v.

Rahbek selv syntes godt om Visen men bemærkede i sine Erindringer, at der var Noget, som ikke tiltalte ham i den, og det var, at der blev sagt, at han sværmede om Morgenen, thi det gjorde han kun om Aftenen.[7]

Ikke længe efter dette Gilde afholdtes der en større Festlighed paa Regensen til Minde om denne Stiftelses 200aarige Bestaaen. Man havde valgt den 1. Juli, fordi det var Frederik den Andens Fødselsdag og tillige Aarsdagen for en af de mærkeligste Begivenheder i Christian den Fjerdes Historie, nemlig Slaget paa Kolbergerhejde. Denne Dag frembød dernæst den Fordel, at Festen kunde fejres under aaben Himmel i Regensgaarden. En Deputation af Regensianere henvendte sig til det theologiske Fakultet, der igjen gjorde Indberetning til Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler. Der blev da truffet den Ordning, at de Unge skulde holde Gilde i Regensgaarden, og at man vilde bede Studenterforeningen om denne Aften at overlade sit Lokale til Samlingsplads for Universitetslærere og forhenværende Alumner. Regensprovsten Professor *Nyerup* og Professor *Rasmussen* skulde være Værter for dem, der samledes sidstnævnte Sted, medens en Komitee af Regensianere skulde lede de Unges Fest.

Denne Ordning forudsatte altsaa, at der var indtraadt et venligere Forhold mellem Universitetet og Studenterforeningen, og man tør vel nok antage, at den Omstændighed, at den værste Anstødssten, Embedsmænds Udelukkelse fra at blive Seniorer, var bleven ryddet afvejen, havde bidraget væsenligt hertil. Nu skulde jo selve det theologiske Fakultet, hvis Medlemmer tre Aar tidligere havde ivret mod denne fordærvelige Forening, sidde og spise i dens Lokaler og idetmindste lade, som om de befandt sig vel. Om gamle *Hornemann* var med, er os ubekjendt, men *Jens Møller* og *Peter Erasmus Müller* deltog ialfald med Liv i Festen.

Nyerup og Rasmussen skrev nu til Senioratet og bad om

at maatte laane Foreningens Værelser om Aftenen, hvilket dette Intet havde imod, men det mente dog, at burde forelægge Sagen for en Generalforsamling. Der blev saa afholdt en saadan, som redebont gav sit Samtykke.

Kl. 12 om Middagen den 1. Juli samledes Universitetsdirektionen, Professorerne, Alumnerne og mange ældre Akademikere i den daværende Regenskirke, hvor Professor *P. E. Müller* som det theologiske Fakultets Dekanus holdt en latinsk Festtale, medens der blev sunget danske Sange før og efter Talen forfattede af *Jens Møller*. Til disse Sange havde Berggreen sat Musik, ligesom han havde indøvet 38 Regensianere i at synge dem firstemmigt.

Om Festen om Aftenen foreligger der en Beretning, som Studenternes Komitee paa Regensen har affattet sex Dage efter, og da denne giver et godt og fyldigt Billede af, hvorledes man dengang holdt Gilde, skulle vi meddele den her, tilmed da den naive Tone i Fremstillingen tildels vilde gaa tabt, naar man kun gav et Uddrag.[8]

«Om Aftenen Kl. 8½ samlede Selskabet sig, hvilket i Studenterforeningens Værelser beløb sig til 50 og i Regensgaarden til 384 Personer. Kl. 9 begyndte Illuminationen. Regensbygningens Vinduer saavel til Gaden som til Gaarden vare besatte med Lys, og i det midterste Kirkevindue ud til Gaden var anbragt *Christian den Fjerde*'s Brystbillede i Transparent, omgivet af en Stjernekrans med hans Valgsprog: Regna firmat pietas. Desuden viste ogsaa Regensens Naboer deres Interesse for Festen ved en almindelig Illumination i Kannikestræde. Valkendorphs Kollegium samt nogle Huse paa Kjøbmagergade og i Krystalgade vare ligeledes oplyste.

«I Regensgaardens vestre Ende overfor Kirken var opført en kunstig fem Alen høj Granhække, foran hvilken Christian den Fjerdes Navnetræk med Krone over, baaret af tre Løver, og paa Foden hans Valgsprog brændte i Transparent med tvende sex og en halv Alen høje Kandelabrer paa hver Side. Af disse vare de to, der stod Transparentet nærmest, forbundne dermed

med Guirlander af kulørte Glaslamper. 400 Lamper af samme Slags anbragte som Guirlander mellem første og anden Etage prydedede Bygningens tre Fløje, og omtrent 130 andre Lamper saavel argandske som af farvet Papir vare ophængte i Træerne. 15 Borde fordelte i tre Grupper stod under aaben Himmel dækkede til den forsamlede Mængde. I et Hjørne af Gaarden var Citadelsjægernes Musikkor placeret.

«Da Selskabet omtrent Kl. 9½ havde sat sig tilbords, blev Adjunkt *Sophus Zahle*'s Sang til Christian den Fjerdes Minde afsjungen til den af Student *Berggreen* satte Musik, og kort efter lød den samme Melodi udført af Basuner og Horn fra Rundetaarn, hvor i samme Øjeblik Christian den Fjerdes kronede Navnetræk viste sig i Transparent.

«Da de sidste Toner af Basunerne havde tabt sig, istemmede det hele Lag *Zahle*'s anden Sang «Her i Lindens Blomsterduft», rejste sig derpaa og drak fjerde Christians Skaal med en Enthusiasme, der ytrede sig i et lydeligt Hurra.

«Stud. theol. *I. F. Boesen*'s Sang til Dannerkongen Christian den Fjerdes Minde blev dernæst sungen, og de Ord, hvormed den ender, vare Indledning til vor elskede Konge *Frederik den Sjette*'s Skaal, som blev drukken med jublende Vivat.

«Omtrent Kl. 11½ begav de Ældres Selskab, hvoriblandt det theologiske Fakultet og mange af Universitetets Professorer, sig over i Gaarden, hvor det modtoges med Sangen til de gamle Regensianere. Glæden steg da til sin største Højde, og overalt i den gamle Gaard herskede det mest opvakte og glade Liv. Ældre og Yngre, Lærere og Lærlinge vare her blandede i en stor Masse, der oplyst af den klare Illumination bevægede sig under en almindelig Glædestummel. Professorer, Embedsmænd og Studenter lykønskede hverandre til Dagens Fest, og nogle blandt Professorerne søgte til en større Kreds at udtale deres Følelser, medens Studenterne glemte Sangen til det theologiske Fakultet, men med fri Begejstring drak dets Skaal, da Øjeblikket og deres overstrømmende Følelser bød det. Saasnart Gemytterne vare blevne mere rolige, istemtes Sangen til

Regensens nuværende Provst, Nyerup, for hvem Regensianerne udtrykte deres Kjærlighed ved et ofte gjentaget Hurra. Heller ikke savnede de øvrige af de tilstedeværende Professorer Beviser paa Studenternes Hengivenhed, idet hver for sig blev omringet af en Kreds og hilset til Glassenes Klang med et Vivat.

«Mod Kl. 1 var den mest levende Tid af Festen tilende, idet nu Mange bortfjernede sig, Musikkoret blev afskediget, og Lysene til Gaden sluktes. Efter nogen Tids Forløb ophørte ogsaa Illuminationen, hvormed Festen endtes i god Orden.»

Sophus Zahle's Sang til Christian den Fjerdes Minde er den bekjendte: «Kong Christian lægger ned sit Sværd», som Berggreen ogsaa havde sat Musik til. Komponistens Biograf siger, at det her lykkedes Berggreen, hvad der ofte nægtes de største Komponister: at gribe et helt Folk. «Sangen bredte sig hastigt over hele Danmark, er siden brugt ved utallige Lejligheder uden nogensinde at blive forslidt og tør regnes blandt de Sange, som aldrig ville dø. Hans «egen Folkesang» er den engang bleven nævnet og det med Rette; thi medens det Dansk-Folkelige her er saa umiskjendeligt, at Enhver i vort Folk uvilkaarligt føler sit Hjertes inderste Strenge berørte, og medens denne Sang er saa dansk, at næppe nogen Fremmed vil tiltales af den, saa ere disse Toner dog ejendommelig Berggreenske og typiske for hele hans følgende Komposition, saavidt den har fædrelandske Æmner til Gjenstand.»[9]

Sangen til det theologiske Fakultet, som Studenterne glemte at synge, havde *Visby* til Forfatter. Han betegnede de theologiske Professorer, under hvem Regensen jo dengang stod, som Studenternes Lavværger, og priste Kong Christian, fordi han i sin Visdom havde gjort saa heldigt et Valg.

De Værger aldrig svigte kan,
Ej Døden deres Vælde lammer;
Den kan vel fælde vise Mand,
Men Visdom selv den aldrig rammer;
Regensens Værge ej forgaar,
Mens Universitetet staar.

Imens vi fejre da med Sang
Den Mand, som gav Regensen Livet,
Vi mindes og til Glassets Klang
De Værger, han har hende givet.
Fra Kristians Dage indtil nu
Hun skjærmet blev af kjærlig Hu.

Indsluttet af vor Moders Arm
Vi sidde her i talrig Klynge;
Vi hvilet har ved samme Barm,
Og jublende vi Alle synge:
Vor Glæde Eders Glæde er!
Regensens Værger! takket vær!

Visby havde ligeledes skrevet en Sang til Nyerup, som han med Sandhed kunde kalde Studenternes «livsalige Ven, livsalige Fader og Lærer», og om hvem han med lige saa stor Ret kunde synge:

Du hader ej Munterhed, hader ej Sang,
Men frit vil du, Visen skal lyde!
Med Jublen vi samledes mangen en Gang
For her ret vor Frihed at nyde.
Vi kjendte ej Tvang,
Men frit vor Sang
Sig over gjenlydende Mure svang.

Som Bogen, saa har du Studenten jo kjær
Og gjerne hans Bedste du søger;
Vor Nyerup, du sysler saa husligen her
Imellem Studenter og Bøger.
Du sparer ej Flid
Og mindre Tid;
Vor Fader, vor Lærer, vor anden *Hviid!*

Forøvrigt vrimlede det af Sange. Den lærde Islænder, *Finn Magnusen*, havde ogsaa slaaet Harpen til Pris for Christian den Fjerde, og Lægen Professor *Wendt*, der var født i Eckernförde, havde paa Plattydsk sunget til Regensens Pris. Det første Vers viser os strax, hvor gemytligt dette Sprog er:

An de Eck vand' Kann'ke-Straat
Deit man puzzen und stafferen.
Lüd! dat is woll man fär Staat?
Will man't Huus verauctioneren?
Ne! man will dat nig verkoopen,
An de Poort is kehn Placat;
Seet Ju de Studenten loopen;
Se makt sick to'n Fest parat.

Denne Fest, der holdtes i fuld Forstaaelse mellem Professorer og Studenter, og som under hele sit Forløb bar Vidne om, at tidligere Rivninger vare forsvundne, fik ogsaa den Betydning, at Universitetet og Studenterforeningen sluttede Forlig. Der fandt naturligvis ikke nogen officiel Overenskomst Sted, men den 1. November indmeldte syv Professorer sig paa een Gang, en tilstrækkelig tydelig Tilkjendegivelse af, at Freden stiltiende var sluttet. Allerede i Juli havde den unge *H. N. Clausen*, der i 1821 var bleven udnævnt til Lektor i Theologi og næste Aar til overordenlig Professor, anmodet om at maatte blive Medlem. Men den 1. November mødte *H. C. Ørsted, F. C. Sibbern, I. Kolderup-Rosenvinge, I. W. Hornemann, O. Bang, F. C. Petersen* og *W. Zeise*.

Senioratet modtog Meddelelsen herom med megen Tilfredshed og skrev Taksigelsesbreve til alle syv Professorer.[10] I Brevet til *H. C. Ørsted* hed det bl. A.: «Da det stedse har været de Studerendes inderligste Ønske, at Universitetets Lærere vilde indtræde i deres Samfund, vil Deres Velbaarenhed kunne indse, hvor behageligt det har været os at erfare, at De attraar at optages i samme. Ved nu ærbodigst at underrette Dem om, at Deres Begjæring er opfyldt, kan Senioratet ikke tilbageholde sin Anmodning om, at De vil beære Selskabet med Deres Nærværelse, saa ofte Deres videnskabelige Arbejder maatte tillade det.» I Brevet til *Sibbern* udtaler Senioratet endog, at Intet i de tre Aar, Foreningen har bestaaet, i den Grad har glædet Medlemmerne som Efterretningen om, at syv Universitetslærere have indmeldt sig.

Næste Aar kunde Studenterforeningen glæde sig ved Besøg

af den Mand, der mer end nogen Anden havde vakt den danske Literatur til Live igjen efter mangeaarig Slummer, nemlig *Henrik Steffens*. Han foretog i Sommeren 1824 en Rejse til Sverige og Norge, og i Begyndelsen af September sejlede han fra Christiania til Kjøbenhavn. I atten Aar havde han ikke været hjemme, og da han sidst opholdt sig i Danmark, var det som en Flygtning, der forgjæves havde banket paa hos Kronprins Frederik og hans Regjering. Nu kom han imidlertid som en Mand, der havde spillet en betydelig Rolle i Preussens Historie, idet han med sin fyrige Veltalenhed havde prædiket Krigen mod Napoleon, efterat han først sammen med flere af de Mænd, der arbejdede paa Preussens Gjenoprejsning, havde plejet Raad om, hvad der var at gjøre for at vække Nationen. Man vidste, at han havde deltaget i Krigen mod Franskmændene, og man havde fulgt hans modige Optræden i Breslau, da han blev forkjætret som den, der havde vovet at dadle Turnvæsenets Udskejelser, medens man paa den anden Side ogsaa havde set ham optræde mod Regjeringen i Berlin, da den begyndte at skride ind mod Universiteternes og de Studerendes Frihed.

De Venner, Steffens havde erhvervet sig i Kjøbenhavn i Aarhundredets første Aar, hørte nu til de mest ansete Mænd i Landet, saasom Brødrene Ørsted, Oehlenschläger og I. P. Mynster. Prins Christian havde alt tidligere vist ham sin Gunst, og den unge Slægt, der var voxet op og tildels var født, efterat han i Aarhundredets Begyndelse havde tændt Lyset i Danmark, imødesaa hans Komme med Utaalmodighed og længtes efter at høre ham og at fejre ham.

Sibbern, som paa sin store Udenlandsrejse fra 1811 til 1813 havde besøgt Steffens i Breslau, og hørt Forelæsninger hos ham, var saa længselsfuld, at han, da den Tid nærmede sig, da Sejlskibet fra Norge kunde komme, idelig ilede ud til Toldboden for at spejde efter det eller for ialfald at faa at vide, hvad Vinden var eller havde været i den nærmest forudgaaende Tid. Den unge theologiske Kandidat *G. P. Brammer* havde alt tidligere beundret «denne berømte Mand fra Grundtvigs

Paapegen af ham som en stor og interessant Mærkelighed, en poetisk Opvækker af slumrende Aander, et dansk Geni af første Rang, en mageløs Docent og Taler, for hvem de filosoferende Tydskere maatte bøje sig, og endelig en Kæmpeaand, som nedknælede for Helten fra Golgatha». Nu blev han betagen af Sibberns Ivrighed.

«Da jeg», skriver han,[11] «havde faaet Underretning om, hvad Dag og Time Steffens havde lovet at være Gjæst hos Sibbern med nogle enkelte Udvalgte navnlig Ørstederne, og jeg vidste, at disse maatte komme forbi mine Vinduer, naar de gik ud til Sibberns, faldt det mig ind, at det var sandsynligt, at Steffens vilde følge med dem. Og det Indfald blev Virkelighed. De tre berømte Mænd gik sammen forbi mine Vinduer, Steffens med en Ørsted paa hver Side. O, hvor mit Hjerte bankede frydefuldt bevæget, da jeg første Gang saa den i Løndom af mig længe elskede Helt. Jeg var ene og kunde frit lade mine Glædestaarer rinde. Men hvorledes kunde jeg komme sammen med ham og trykke hans Haand? Jeg vilde nødig lade ham drage bort, uden at jeg havde alvorlig bestræbt mig herfor. Sibbern havde talt om, at der vist blev foranstaltet et Festmaaltid for Steffens. Men dertil vilde Smaafolk som jeg næppe kunne faa Adgang, og i ethvert Fald vilde Hædersgjæsten have saa mange Andre at tale med, at jeg intet Haab kunde nære om, at han skulde lægge Mærke til min lille Person . . . Nej, det maatte være i Studenterforeningen, at mine lyse Planer om en Sammenkomst med Steffens blev realiserede.»

En ganske ung Student *Ludvig Zeuthen*, der var Søn af Steffens' yngste Søster, ventede ligeledes med Længsel paa den berømte Gjæst. Han gik paa Gaden og forestillede sig, at snart den Ene snart den Anden, som han ikke kjendte, kunde være Henrik Steffens. Et Par Uger ventede han, indtil han en skjøn Dag fik Bud om, at nu var den rigtige Mand kommen.[12]

«Dagen efter om Morgenen Kl. 9 blev det mig sagt, at jeg sikkert kunde træffe Steffens. Jeg var der paa Slaget og pikkede paa Døren. Efter at have hørt hans stærke «Herind» traadte

jeg ind i den temmelig store Sal. Rask rejste han sig, kom hen til mig, saa paa mig med det mest levende, ja ildfulde Blik, og da han let kunde vide, hvem jeg var, sluttede han mig med kjærlig Glæde i sine Arme, betragtede mig derefter igjen og omfavnede mig gjentagne Gange. Dette var mig noget ganske og aldeles Nyt. Han var en 50 Aar, men ungdommelig som den livligste Yngling . . . Jeg saa ligefra Begyndelsen af, at for Steffens gjaldt aldeles ingen Maneer, intet Paataget, intet Tillært, ja ingen Lærdom, som ikke paa en eller anden Maade stod i Sammenhæng med det Personlige eller Menneskets aandelige Livskilde, og hvor stærkt strømmede det ikke ud fra denne Kilde hos ham selv? Han var en Mand ligesom af een Støbning.»

Saaledes have to af dem, der dengang vare unge, tænkt og følt i 1824, og mange af deres Kammerater tænkte og følte paa samme Maade. Det var da aldeles naturligt, at Studenterforeningen indbød Steffens. Han kunde saa faa Lejlighed til at se, hvilken Udvikling der var foregaaet indenfor den danske Studenterverden, siden han og hans Ungdomsvenner holdt en Studenterforening i det Smaa i Ole Hieronymus Mynsters Værelse paa Frederiks Hospital. Steffens, der i saa mange Aar havde levet midt i det tydske Universitetsliv med alle dets Fortrin, men ogsaa med alle dets Skavanker, vilde nu i Kjøbenhavn kunne gjøre Bekjendtskab med en Nydannelse, der ikke havde sin Lige i Tydskland. De Danske havde indført Ideer, Sange, Bøger og Lærde fra dette Rige, men deres Studenterliv var originalt. Det var voxet frem paa national Grund, og der fandtes saa at sige intet Berøringspunkt med det tydske eller med noget andet Syd for Ejderen. Dette lagde han da ogsaa Mærke til og udtalte med Henrykkelse, det sagde *Schleiermacher*, da han besøgte Studenterforeningen i 1833, og det forsikrede *Quatrefages*, der var Foreningens Gjæst i 1869.

Stud. philol. *F. C. Olsen*, senere Rektor i Viborg og Poul Møllers Biograf, henstillede i en Skrivelse til Senioratet,[13] om det ikke vilde være passende at holde et Gilde for Steffens,

og dette gik strax ind derpaa. Dagen blev bestemt til den 23. September. Indbydelsen til Hædersgjæsten lød saaledes: «Idet vi som Seniorer for den danske Studenterforening tage os den Frihed at frembære vort Samfunds Velkomsthilsen til Deres Velbaarenheds Ankomst til Danmark, vove vi at udbede os Æren af Deres Selskab Torsdag Aften den 23. September. Vistnok vil De kun træffe Faa, De kjender, men vi smigre os med, at det dog maaske ikke vil være Dem ukjært for en Aften at befinde Dem i en Kreds af Studerende, der føle det Hædrende i at turde kalde sig Deres Landsmænd.»

Steffens vilde i ethvert Tilfælde træffe to Mænd, han kjendte fra gammel Tid, nemlig *Rahbek* og *Oehlenschläger*; den Første var tilstede som Æresmedlem, og den Anden havde skrevet en «Hilsen til Henrik Steffens», hvori det hedder:

Nys hædred vi bag Axelmuren
Vor Thorvald, Kunstens store Præst;
Vor Steffens forsker i Naturen,
Han er i Aften Hædersgjæst.

Du kom ej blot, for med din Hammer
At hugge Malm af Klippens Blok:
Dit Hjerte, som for Venskab flammer,
Drev dig til gamle Venners Flok.

Og Troskab du med Troskab lønner,
I Øjet straaler Taarens Glans,
Mens alle danske Musasønner
Dig række velfortjente Krans.

Ja Steffens traf endnu flere gamle Venner blandt de Professorer, der forrige Aar vare blevne Medlemmer af Foreningen, nemlig *H. C. Ørsted*, *I. W. Hornemann* og *Sibbern*. Ved Bordet sad han mellem Rahbek og Oehlenschläger, og ligeoverfor ham sad Hornemann og Sibbern. Da Steffens rejste sig for at takke, henvendte han sig først til de Ældre i Forsamlingen og tiltalte hver især af dem. Saaledes sagde han bl. A. til Ørsted: «Du har vundet Palmen, hvorefter jeg kæmpede». Foredraget var i høj Grad pathetisk, og han led-

sagede det med stærke Gestikulationer, saa at man kan forstaa, at det maatte gjøre forskjellig Virkning paa de forskjellige Naturer. *Zeuthen* f. Ex. græd, men *Poul Møller* stod ved Siden af ham og lo. Senere talte Steffens til de Unge som Studerende ved Kjøbenhavns Universitet. «Ja en begejstret og begejstrende Tale», skriver *Brammer*, «mageløs i Ordets fuldeste Betydning; thi han talede ikke blot med Tunge og Stemme, Blik og Gestus, men med Aand og Sjæl af sit rige Hjertes Fylde. Talens Gjenstand var broderligt Vennesamfund mellem fremadstræbende oprigtige Sandhedselskere, hvem han forjættede et hellig- og saliggjørende Samfund med Sandheden selv.»

Efterat Bordet var hævet, gik Steffens rundt blandt Medlemmerne af Foreningen, med hvem han konverserede som en Ligemand. Hos ham fandt de intet Professorhovmod, og han var ingen af de skimlede Bogorme, der hjemme rugede over døde Skatte, men som ude, ligeoverfor de Studerende, følte sig som smaa Forsyn eller forlegne trak sig tilbage, forbi de ikke vidste, hvad de skulde sige. Steffens var vant til større Forhold, og han forstod aldeles ikke den Tankegang, at en Professor kunde tabe sin Værdighed ved at vise de Unge Fortrolighed og Opmærksomhed. Derfor vandt han hele Forsamlingen ved sin Optræden, saa at Aftenen den 23. September blev uforglemmelig for alle Deltagere. Da han fulgt af H. C. Ørsted forlod Foreningen, istemte Alle endnu en Gang følgende Vers af Oehlenschlägers Sang:

Du kom ej blot for med din Hammer
At hugge Malm af Klippens Blok,
Dit Hjerte, som for Venskab flammer,
Drev dig til gamle Venners Flok.

Naar Poul Møller lo af Steffens' Tale, da var det, fordi dennes hele Maade at udtrykke sig paa, var vidt forskjellig fra hans egen ædruelige og jævne Stil baade i Skrift og i mundligt Foredrag. Steffens havde den sjældne Evne at kunne tale igjennem sine Tilhørere. Hvad enten de vilde eller ej, maatte

de lægge Mærke til, hvad han sagde, men han overvældede dem samtidigt med et saa voldsomt Fyrværkeri af Aandrigheder, og hans Fantasi var saa frodig, at de mere kritiske af dem let kunde komme til snarere at forundre sig end at henfalde til Beundring. I Aarhundredets første Tid talte Alle mer eller mindre i en hastemt Tone, naar de ikke holdt lærde Foredrag, i hvilket Tilfælde de i Regelen efter vor Opfattelse vare bundkjedelige, og naar man nu betænker, at Steffens havde tilbragt mange Aar i Tydskland, hvor den sentimentale og pathetiske Tale endnu er i god Kurs, vil man kunne forstaa, at Poul Møller her følte sig som Matrosen, der lo, da han var paa Tragedie.

Hvad han iøvrigt mente om Henrik Steffens, det har han udtrykt i det brillante Digt, han skrev til et Gilde, som de Ældre otte Dage senere holdt paa Skydebanen for den berømte Gjæst. I dette Digt, der begynder med Strofen «En Mester i Tankernes Riger», synger han f. Ex.:

Blandt Tankens usynlige Fugle
Hr. Henrik har fundet sin Ro;
Dog ikke han sky som en Ugle
I Grotterne dølger sin Bo.
For Livets mandhaftige Kampe
Ej ræd han sig skjuler i Krog;
Ej Solen han glemte for Lampe,
Ej Rosen han glemte for Bog.

Betragt da din sjællandske Broder!
Hvo veed, om du atter ham ser?
Og lyt til de sjællandske Noder!
Gud veed, om du hører dem mer.
Og naar da den kjærlige Stemme
Dig vinker til Oderens Kant,
Du Dannemark ikke vil glemme;
Vi have din Vugge til Pant.

Til Gildet paa Skydebanen, hvor *Sibbern* holdt Festtalen, der forøvrigt mere lignede et filosofisk Foredrag, havde *Rahbek* og Dr. *Balfungo* (Professor *O. Bang*) ogsaa skrevet Sange. Her var det, at *Steffens* udbragte Mnemosynes hellige Skaal og

tilføjede: «Jeg tager hende med mig», hvortil *Rahbek* svarede: «Mnemosynes hellige Skaal! Hun bliver hos os!»

I «Was ich erlebte» har Steffens ikke omtalt de Fester, der blev afholdte til hans Ære under Opholdet i Kjøbenhavn, men idet han nævner sine endnu levende Venner, siger han om Rahbek, at han selv endnu var den Gamle, om end hans store Indflydelse paa Ungdommen ikke var den samme som forhen.[14] Dette er rigtigt, forsaavidt man tænker paa hans literære Indflydelse, men derimod var hans personlige endnu meget betydelig. Ungdommen søgte ham stadig og saa ham gjerne, fordi han var naturlig og ligefrem, fordi han var villig til at fortælle af sit uudtømmelige Forraad af Historier og Anekdoter om berømte Mænd, og fordi det nu engang hørte til at kjende Rahbek, paa samme Maade som det hørte til at vide Besked om de mærkeligste Institutioner i Kjøbenhavn. Derfor var det selvfølgeligt, at Studenterforeningen greb Lejligheden til at fejre hans 50aarige Studenterjubilæum med stor Honnør, uagtet den for saa kort Tid siden havde hædret ham som Æresmedlem.

Den 16. Juli 1775 havde den herlovianske Rus *Knud Lyhne Rahbek* i en Alder af $14^1/_2$ Aar taget Examen artium med Glans, idet han bestod som Nr. 4 i Rækken af alle Aarets Dimittender. Han kunde give Møde med 37 bene, naar alle optime eller optime egregie vare slaaede i Hartkorn, medens den, der bestod bedst, havde faaet 40 bene. Det tilkom ham derfor at holde en Takketale paa Vers, den saakaldte Gratiarum actio, men han havde ikke saa vanskeligt ved det, da Pedellen rakte ham den skreven iforvejen.[15] Han var altsaa bleven Student samme Dag, paa hvilken Foreningen 45 Aar senere blev stiftet, og den kunde derfor den 16. Juli 1825 fejre baade sin femaarige Fødselsdag og Rahbeks 50aarige Studenterjubilæum.

I Indbydelsen til Æresgjæsten hedder det: «Det er i Sommer 50 Aar siden, Deres Velbaarenhed indtraadte blandt Kjøbenhavns akademiske Borgere, og ligesom vi ane, hvad Glæde det maa være tilfreds at kunne se tilbage paa en saadan Rad af Aar, helligede Fædreland, Videnskabelighed og Kunst, saaledes

føle vi det Hædrende og Glædelige i at turde regne os til samme Stand som Dem. Mundligen at bevidne Dem disse vore Følelser er vort inderligste Ønske.»

Senioratet indbød endvidere *H. C. Ørsted*, der dette Aar var Universitetets Rektor, men han kunde ikke give Møde, da han skulde rejse bort. Dernæst blev der sendt Indbydelser til Professor *Geijer* og Dr. *Atterbom* fra Upsala, som vare i Besøg i Kjøbenhavn, og da Senioratet et Par Dage efter havde erfaret, at Bibliothekar Dr. *Schrøder* fra Upsala og Biskop *Tegnèr* fra Vexiø ogsaa vilde komme til Kjøbenhavn, indbød det ligeledes disse. I de samme Dage havde det netop modtaget «Frithiofs Saga» som Gave fra Borgmester *Kjellander*, der paa denne Maade vilde takke for en behagelig Aften, han havde tilbragt i Foreningen. Det saa saaledes ud til, at der vilde blive holdt et lille skandinavisk Møde allerede i 1825, men Tegnèr kom desværre ikke til Byen, og Atterbom forblev i Sorø paa Besøg hos sin Ven P. Hjort.

Lørdag den 16. Juli kjørte tre af Seniorerne ud til Bakkehuset, hvor de afhentede Rahbek. Da de gav Møde i Foreningens Lokale i Byen, modtog Forsamlingen Æresgjæsten med at synge den Sang, *Poul Møller* havde digtet til ham, da han blev Æresmedlem. En af Seniorerne holdt derpaa en kort Tale til Rahbek og ønskede ham til Lykke, hvorefter han, der var bleven overrasket ved en saadan Modtagelse, takkede med faa Ord.[16] Selskabet gik saa tilbords, hvor der ikke blev holdt nogen Tale til Rahbek. Man nøjedes med at synge en Sang af *Oehlenschläger*, digtet i Dagens Anledning.[17] Her hedder det bl. A.:

Held os! vor Formand er en Mand,
Som ej sin Ungdom mister,
Hvem Tiden ikke kue kan
Og tæmme til Filister.
Paa fjorten Aar han var Student,
Og han er saa endnu omtrent,
Ham ingen Titel har omvendt,
Ham Tiden ikke frister.

En Ungkarls-Lag ham fryde kan,
Han sig som Yngling glæder,
Skjønt halve Secul som en Mand
Han danned Aand og Sæder.
Han for Minerva Skjoldet svang;
Og mens hans egen Harpe klang,
Han førte Skjaldene til Sang
Og delte deres Hæder.

Han skued Ewald, Wessel dø,
Han var en Ven af begge,
Og Thaarups første Digterfrø
Hjalp Rahbek med at lægge.
Den ædle Samsøe, kjække Pram
Forlod for tidlig os og ham;
De vidste, hvad de skyldte ham,
Nu Laurbær dem bedække.

I sidste Vers henvender Digteren sig særlig til Forsamlingen og opfordrer den til at drikke paa Jubilarens Sundhed.

Og nu en Skaal til Rahbeks Pris,
Vor Formand og vor Broder!
O, dæk ham ej med Vinter-Is,
Natur! vor fælles Moder!
Lad som Anakreon ham staa
Med Oldings-Blomsterkransen paa.
For Rahbek vore Hjerter slaa,
Vor Formand og vor Broder!

Da Rahbek takkede for denne Sang, forsikrede han, at han ikke behøvede at være bange for «Vinter-Is», naar man saaledes varmede hans Hjerte. Derpaa blev Sangen «Bakkehuset» afsunget.[18] Dens Forfatter var *Johan Ludvig Heiberg*, der her første Gang optraadte som Digter i Studenterforeningen. Efterat han har mindet om Bakkehuset og det Liv, som Rahbek har ført sammen med sin Kamma, tiltaler han Jubilaren saaledes:

Du, som er Danmarks Æres Ven,
Som har forskjønnet Sproget,
Der fjernet fra din simple Pen
Blir stadig mere broget;

Du, som har fuldendt i dens Gang
Den ægte danske Vise,
Hvem skulde Danmarks Søn i Sang
Vel heller ville prise?

Dig gav ej Sanggudinden Guld
(Guld er ej hendes Gave):
Et Kys hun gav dig, øm og huld,
Og Frugter af sin Have.
Hun gav et landligt Paradis
Til dig og din Veninde,
Hvor Somrens Ild og Vintrens Is
De samme Hjerter finde.

Hvo kjender ej det Musers Hjem,
Hvor Gjæstfriheden bygger?
Hvo flygted ikke tidt til dem
I deres Lindeskygger,
Hvor Sangens Fugle synge tør,
Og Sangens Venner lytte,
Hvor Baucis med Philemon gjør
Et Tempel af en Hytte.

I sin Tak udtalte Rahbek, «at den her udbragte Sundhed blev ham dobbelt kjær ved at ledsages af en Sang fra en Søn af hans og hans Hustrus trofaste og elskede Ven Peter Andreas Heiberg, fra deres fordums Plejesøn».

Da Maaltidet var forbi, begav hele Forsamlingen sig ud i Foreningens Sommerværelser i Nr. 39 paa Vesterbro, hvor Haven var illumineret, og hvor Lieutenant *Guldberg* afbrændte et smukt Fyrværkeri. Særlig gjorde det Virkning, at Rahbeks Navn fremstilledes brændende i et af Numrene. Efter Fyrværkeriets Slutning istemte Forsamlingen den Sang[19] af *Poul Møller*, hvis første Vers lyde saaledes:

En Ridder lig i blanke Vaabenklæder
Med aaben Hjelm og uforfærdet Bryst,
En dygtig Svend i Livets Skranker træder;
Med Svig og Vold han prøve vil en Dyst.

Dog Fjendens Hær tidt synes altfor farlig,
Og Mangen flyr med Buler i sit Skjold,
Bag breden Grav han lejres ræd og varlig
Og ser paa Stridens Mark fra grønne Vold.

Held da den Mand, der fra sin Ungdom arver
Ej frejdigt Mod i Sandheds lyse Færd,
Hvis Foraarsdrøm beholder sine Farver,
Hvis gamle Haand ej slippe vil sit Sværd.

I sidste Vers tilraaber Digteren Forsamlingen:

Tøm Glasset ud for Lysets tro Forfægter,
Naturens Ven i sine Rosers Lund,
For ham, hvis Sang gjenlød i trende Slægter,
For Danmarks Nestor, til den klare Bund!

Efterat der endnu var sunget en i Dagens Anledning forfattet Sang, takkede Rahbek for «en af sit Livs hæderligste, gladeste og skjønneste Dage, som akademiske Medborgeres Yndest og Godhed her havde skjænket ham». Han fik imidlertid ikke Lov til at vandre ene hjem, men alle Deltagere i Festen fulgte ham, og da de kom ud til Bakkehuset, fandt de, at alle Beboerne havde illumineret, en Opmærksomhed, som Stedets Nestor satte megen Pris paa. Her bragte Foreningens Medlemmer ham endnu et «varmt og broderligt Farvel, som han med levende Tak besvarede».

Den, der i «Nyt Aftenblad» har givet et Referat af Festen, forsikrer, at baade *Geijer*'s og *Schrøder*'s Nærværelse i høj Grad bidrog til at forskjønne Festen, og at de to svenske Lærde vare uudtømmelige i at lægge deres Beundring for Dagen af den Aand, der besjælede Forsamlingen, «hvortil maaske ikke lettelig noget vor Tids Universitet skulde fremvise Magen».

Nogle Dage efter sendte Præsten i Himmeløv ved Roskilde, *Frederik Schmidt*, en af Bakkehusets trofaste Venner, Rahbek et Digt i Anledning af Jubilæet, i hvilket han bl. A. tiltaler ham saaledes:

End længe yngre Slægt sig om dig samle,
Du Videnskabs og Kunsts Gamaliel,
Og lære fro af dig, du unge Gamle,
At Lys og Varme udgjør Livets Held!

Dig alle gode Genier omsvæve
I Skjødet af en landlig blid Natur,
Og alle Gode raabe: længe leve
Vort Daniens Studenterchors Latour.

Denne Sammenstilling med Latour d'Auvergne, «Republikkens første Grenadeer», er aldeles slaaende. Rahbek havde aldrig gjort Krav paa at være en Fører, men nøjedes med at kæmpe i de forreste Rækker som en menig Soldat, der lystrer den gamle Parole. Hver Gang de literære Stridstrompeter havde kaldt til Vaaben, havde han givet Møde og stillet ved Fanen, og man vidste altid, hvor man havde ham, nemlig ved den Fane, der var god nok i Slutningen af det attende Aarhundrede, selv om dens Dug nu ogsaa var gjennemhullet af Fjendens Kugler. Hans Hjerte kunde endnu blive varmt som en Ynglings, naar Feltraabet var «Venskab» eller «Brodersind», og naar han sammen med en af dem, han benævnede «sine alle Alderes Venner», hensatte sig selv i blide Drømmerier om den Tid, da den franske Revolution lovede Menneskeheden Frigjørelse for alle Baand og Opfyldelse af alle dens Længsler. Danmarks Latour d'Auvergne gjorde kun Fordring paa at være Student, han gav gjerne sin Professorværdighed bort for at kunne beholde Studenternavnet, og han mindedes med Stolthed de Dage, da han som Studenterkaptejn i 1807 havde trodset de engelske Bomber for at redde Universitetets Bogskatte. Ogsaa han havde været i Ilden og kæmpet for Fædrelandet.

Men før vi forlade denne Fest, skulle vi endnu kun fremdrage et lille Træk, der vidner om de ringe Krav, man paa de Tider stillede til Livet, naar man vilde more sig. Da Festdeltagerne vare komne ud i Foreningens Sommerlejlighed paa Vesterbro, blev de trakterede med fire Boller afbrændt Rødvin. Hver Bolle indeholdt sex Flasker, og alle fireogtyve Flasker kostede tilsammen 18 Rbd. Sedler, der senere blev fordelte med 1 Mark 8 Skilling paa hver Del-

tager.[20] Der var saaledes sørget for en Drik, der i Ordets egenlige Forstand kunde kaldes en Lædskedrik, men der var sikkert Ingen, der fik for Meget. Geijer og Schrøder kunde melde hjemme i Upsala, at de Danske i høj Grad vare vanslægtede fra de Fædre, der drak Moskoviter under Bordet.

IX.

Alt i Foreningens første Dage truedes dens Tilværelse paa en højst ubehagelig Maade. Den 14. Januar 1821 afsendte nemlig Kjøbenhavns Magistrat en Skrivelse til Senioratet med Meddelelse om, at Plakaten af 20. Oktober 1819 paalagde alle Klubbers Medlemmer at svare en aarlig Afgift til Frue Kirkes Gjenopbyggelse. Dette havde man ikke tænkt paa, men efter at have overvejet Sagen nøjere svarede man, at da Hensigten med Studenterforeningen kun var videnskabelig og økonomisk, troede man ikke, at Bestemmelserne i Plakaten, der angik Klubber og dramatiske Selskaber, kunde finde Anvendelse her. I ethvert Tilfælde burde der da ikke betales for 1820, da Lokalerne først blev aabnede for Medlemmerne i November samme Aar. Derefter forlangte Magistraten at faa Lovene at se, og i den Skrivelse, hvormed Senioratet fremsendte dem, bemærkede det, at det haabede, at den høje Øvrighed vilde kunne overbevise sig om, at Foreningens Hovedformaal var indbyrdes Understøttelse og gjensidig videnskabelig Meddelelse i Forbindelse med selskabelig Underholdning. Dernæst underrettede det Magistraten om, at det havde truffet saadanne Foranstaltninger med Foreningens Vært, at Medlemmerne kunde spise for en langt billigere Betaling end paa noget andet Sted i Staden, saa at de, der benyttede disse Fordele, derved vandt

langt Mere end Kontingentets Beløb. Man kunde saaledes med Rette sige, at Selskabets Øjemed tillige var økonomisk.

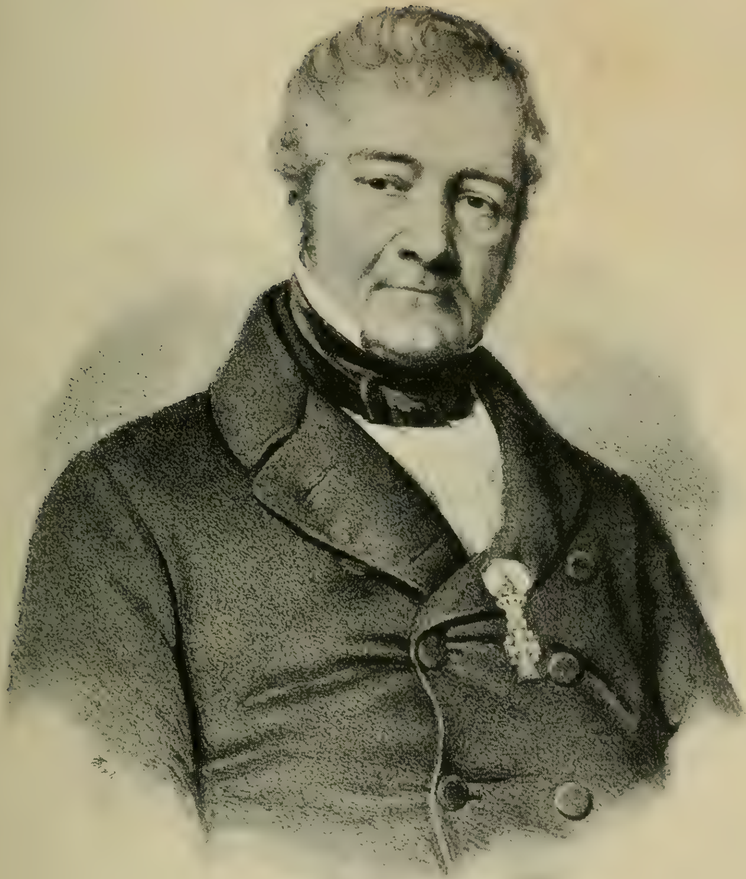
Efterat Magistraten havde gransket Lovene, kom den til det Resultat, at Foreningen ikke skulde betale nogen Afgift for 1820, men at den ikke kunde vente Fritagelse for Fremtiden. Med dette Sorgens Budskab vendte Senior *Chr. Thaarup*, der var bleven stævnet op paa Raadhuset, hjem til sine Kolleger. Foreløbig gjorde man Intet ved Sagen, da det ikke hastede med Betalingen, men da man i Sommerens Løb havde drøftet, hvad der var at gjøre, blev man tilsidst enig om, at man vilde sende en Deputation til Frederik VI og bede ham om Fritagelse for den ubehagelige Afgift.

I Midten af September begav Senior *Obel* sig da ud til Amalienborg og fik Audiens hos Kongen, hvem han overrakte en Ansøgning fra Senioratet. I denne hedder det:[1] «Fulde af Tillid til Deres Majestæts Naade og den Bevaagenhed, Landsfaderen altid har bevist de Studerende ved Kjøbenhavns Universitet, og forvissede om at have opført sig som gode og tro Undersaatter vove Medlemmerne af Studenterforeningen, og Undertegnede paa disses Vegne, at fremkomme med følgende allerunderdanigste Begjæring. En Mængde Studerende her ved Universitetet have stiftet en Forening, ikke for at fordrive Tiden med Kortspil, Baller, Koncerter og slige Klubforlystelser, men til Brodersinds og Videnskabeligheds Fremme, til literær Meddelelse og gjensidig Understøttelse. En Forening, der i Forbindelse med disse Formaal nærer det fasteste Haab om alene ved sin Tilværelse at kunne afholde de unge Studerende fra de Fejltrin, som Mangel af godt Selskab saa let fører med sig, en Forening, hvis Indretning, dersom den skal kunne virke til sit Maal, maa være beregnet efter den strengeste Økonomi, en saadan Forening kan næppe regnes til de almindelige Klubber. Imidlertid har den højædle og velvise Magistrat ikke troet sig beføjet til at fritage os fra at svare den ved Plakaten af 20. Oktober 1819 allernaadigst paabudne Klubafgift til Metropolitankirkens Gjenopbyggelse. Vi ansøge derfor allerunderdanigst

Deres Majestæt om at fritage os for at yde bemeldte Afgift, ikke alene fordi vi ønske vor Forening hædret ved et Fortrin fremfor Klubberne, men fordi vi vide, hvor besværlig denne Afgift vilde være for mange af Medlemmerne, og fordi vor Forenings Understøttelseskasse ikke ser sig i Stand til at betale for de mange Uformuende iblandt os.»

Naar Senioratet valgte *Obel* til at gaa til Kongen, var Grunden rimeligvis den, at han foruden at være theologisk Kandidat tillige var Premierlieutenant i Kongens Livkorps. Naar han gav Møde paa Amalienborg i Uniform, hvad han selvfølgelig gjorde, var han for det Første sikker paa at komme ind, og dernæst vilde Frederik VI strax blive venlig stemt, hvis han ikke var det i Forvejen. Det varede imidlertid en god Stund, før der kom Svar paa Ansøgningen, der først maatte gaa igjennem Kancelliets Skjærsild. I December blev Magistraten utaalmodig og rykkede Senioratet for Afgiften, men dette var nu saa heldigt at kunne svare, at Kongen efter Forlydende netop i de Dage havde fritaget Foreningen for Klubskatten. I Slutningen af Januar 1822 sendte Magistraten selv Senioratet en Afskrift af den kongelige Resolution, ifølge hvilken Foreningen for et Tidsrum af tre Aar fra dens Oprettelse skulde være fritagen for Afgiften. Det var altsaa ikke nogen ubetinget Eftergivelse. Man har rimeligvis paa allerhøjeste Sted nok villet se, hvorledes Foreningen udviklede sig, for at have Haand i Hanke med den. Senior *Obel* gik derefter atter til Kongen sammen med to Medlemmer for at bringe ham Foreningens Tak.

I December 1823 maatte Senioratet altsaa igjen ansøge om Fornyelse af Frihed for Afgiften. Denne Gang kunde det henvise til Resultater, der maatte tale til Grund for dets Andragende. Det gjorde opmærksom paa, at ikke faa af Foreningens Medlemmer forfattede mindre Afhandlinger, som de oplæste Lordagaften for deres Kolleger, at de Prismedailler, Universitetet i de tre sidste Aar havde uddelt, for den allerstørste Del vare tilfaldne Studenter, der vare eller havde været

C. A. Thortsen.

Medlemmer af Foreningen, og endelig fremhævede det, at en stor Del af Universitetets Professorer havde givet Foreningen et Bevis paa deres Agtelse ved at indmelde sig i den.[2]

Kongen var atter saa naadig at eftergive Afgiften, og det gjorde han hvert tredie Aar lige indtil sin Død. Christian VIII fulgte hans Exempel, og endnu langt op i Frederik VII's Tid maatte Senioratet søge om Fritagelse. Den sidste Gang, det skete, var i Januar 1856.

Naar Senioratet i sin Ansøgning gjorde opmærksom paa, at det var Medlemmer af Foreningen, som vandt Prisen for Universitetets Opgaver, kunde det henvise til, at *C. A. Thortsen* i 1821 fik Guldmedaillen for den æsthetiske Afhandling, at *C. V. Elberling* i 1821 tog Prisen i Filologi, medens *R. I. F. Henrichsen* fik Accessit, og at *F. C. Olsen* i 1822 fulgte Elberlings Exempel og *I. N. Madvig* Henrichsens. Endvidere kunde det pege hen paa, at Cand. theol. *I. H. Zahrtmann* i 1823 fik Accessit for det theologiske Prisspørgsmaal, Stud. theol. *G. L. Rohmann* Medaillen for det historiske og Cand. phil. *H. H. Beck* ligeledes Medaillen for det naturhistoriske. Alle disse unge Mænd havde deltaget ivrigt i Livet i Foreningen og enten været Seniorer eller Eforer, ligesom de ogsaa næsten Alle havde holdt Forelæsninger der Lørdag Aften. I de næste Aar vedblev flere af Foreningens stadigste og trofasteste Medlemmer at aflægge offenlige Beviser paa, at de dyrkede Videnskaben. Vi skulle saaledes blot minde om, at *Henrik Hertz* i 1824 tog Prisen for det juridiske Spørgsmaal og i 1826 for det æsthetiske, og at *Visby* i 1825 fik Guldmedaillen i Historie.

De videnskabelige Øvelser som Forelæsningerne Lørdag Aften benævnedes, begyndte i 1822 med, at *P. V. Jacobsen* talte om de hemmelige Retter i Westphalen i Middelalderen. Dereftsr forelæste Cand. theol. *P. A. Thomsen* en Afhandling om Udviklingen af Udødelighedsbegrebet, Cand. phil. *H. H. Beck* meddelte nogle Ideer om Menneskeracerne og deres Oprindelse, *Chr. Wilster* forelæste et originalt Æventyr, Professor *I. L. Rasmussen* gjorde Medlemmerne bekjendte med «den saa-

kaldte norske Sværmer» Niels Hauge, *Abrahams* gav Oplysninger om den engelske Digter Thomas Moore og hans Værker, og *Güntelberg* oplæste et Par Akter af sit Syngespil «Lulu», der senere opførtes paa det kongelige Theater med Musik af Kuhlau.

Den 23. Marts oplæste *Fr. Fabricius* en original Fortælling kaldet «Udpibningen», og derefter holdtes der en Kompotation. Det var et meget tidssvarende Thema, Fabricius her havde behandlet, thi den 25. Februar var Meyerbeers «Romilda og Constance» bleven udpebet paa det kongelige Theater. Allerede af den Maade, hvorpaa Eforen Cand. jur. *F. P. Holm* har meddelt Begivenheden, mærker man, at den i høj Grad har interesseret Medlemmerne. Det hedder nemlig i Protokollen: «I Anledning af Syngestykket Romilda og Constance's Udpibning iaftes, i hvilken adskillige af Foreningens Medlemmer havde deltaget paa det Virksomste og Hæderværdigste, blev en tarvelig Kompotation foranstaltet. Alt i Orden.»

Om denne Udpibning skrev *Rahbek* nogle Dage efter til Islænderen *Th. G. Repp*, der en Tid lang havde været Gjæst paa Bakkehuset, og som ogsaa havde spillet en Rolle ved Studenterforeningens Stiftelse: «Paa Komedien har været stor Strid mellem Studenterne og Slagterne om den italienske Musik; stipididus duris agitur sudibusque præustis. Studenterne stod dem tilsidst, uagtet Slagterlauget fik 35 Mand civilklædte, ikke civiliserede Hestgardere, bevæbnede med Klappetræer og Strigler til Undsætning. Dermed have nu alle Bladene travlt, «Tilskueren» ene undtagen, den er af Nødvendighed neutral.»[3]

Meyerbeers Opera, der var meget triviel og kjedsommelig, blev opført første Gang i Anledning af Kongens Fødselsdag, men under selve den første Forestilling lød der Mishagsytringer. Herover blev adskillige Gardeofficerer vrede og klappede af al Kraft, ligesom de ved de følgende Opførelser fik forklædte Gardister til i Forening med den altid velvillige Theaterven, Slagter *Henrichsen*, og hans Hjælpere at overdøve «de Ildesindede». Gardisterne, der havde Brædder paa Hænderne, gjorde en voldsom Spektakel og indtog en saa truende Holdning,

at Studenterne, der førte an paa den modsatte Side, maatte flygte ned i Parkettet. Hovedslaget stod den 25. Februar, men da Gardisterne ikke passede paa at holde inde med Klapsalverne, da Gongonen var gaaet, blev flere af dem anholdte, og det kom da for Dagen, at de ikke vare uinteresserede Kunstvenner. Stykket blev nu henlagt.[4]

De videnskabelige Øvelser fortsattes med, at Dr. *I. H. Bredsdorff* forelæste en Afhandling om Meteorstene, at Stud. theol. *F. L. Steenberg* gav Oplysninger om Muhamedanernes Begreb om det andet Liv, at Stud. philol. *I. N. Madvig* forelæste en Udsigt over Henrik Løves Liv, at *Abrahams* oplæste en Oversættelse af Lord Byrons: Bruden af Abydos, at Stud. philol. *R. I. F. Henrichsen* gav Meddelelser om Fuglen Phoenix hos de Gamle, at *Poul Møller* forelæste en Prøve paa en metrisk Oversættelse af Odysseen, at Cand. theol. *V. B. Bentzien* holdt Forelæsning om Grækernes Lære om det indre Lys, og at *N. Krossing* gav en Fremstilling af de bekjendteste Digterkroninger.

I 1823 forelæste Dr. *Bredsdorff* en Afhandling om Tolerance, *H. H. Beck* gav Oplysninger om berømte Naturkyndige i Danmark, Lic. jur. *Chr. Paulsen*, den senere saa bekjendte Professor i Kiel og Danskhedens Ven i Slesvig, fremsatte nogle «almindelige Ideer Retsvidenskaben angaaende», Cand. jur. *N. P. Asp* talte om Kulturens Gang fra de ældste Tider indtil Nutiden og om dens formentlige Gang i den nærmeste Fremtid, Cand. jur. *P. L. Benzon* oplæste en Afhandling om Opstanden af Tugt-Rasp- og Forbedringshusfangerne den 25. Juni 1817, og *N. Krossing* gav en Fremstilling af Theatrets Indvirkning paa den dramatiske Digtekunst.

Efteraarssemestret aabnedes den 11. Oktober med en Forelæsning af Dr. *Bredsdorff* om Ptolemæus' Efterretninger om Norden. Eforen *Balthasar Christensen* bemærker, at der samme Aften fandt «en Art Kompotation saavelsom Bal» Sted. Det vil sige, at Medlemmerne gav sig til at danse med hverandre, som de have gjort saa ofte senere, men det lader ikke til, at

de have faaet særlig Meget at spise og drikke, idet der tilføjes: «Flere Medlemmer opfordrede mig til for Senioratet at andrage Klage over Beværtningen, idet den alt var sluppen op Kl. 8³/₄.»

Otte Dage senere gav *Elberling* en Fremstilling af Jeanne d'Arcs Fordømmelses-Proces. Forelæsningerne fortsattes af *Henrichsen* med en Afhandling om Beduin-Araberne, af *Valentin*, der meddelte Efterretninger om Hexesamfund i Spanien, af *Visby*, der fremsatte Bemærkninger om Studenterlivet i Almindelighed og det danske i Særdeleshed, af *Madvig*, der fortalte om Richard Løvehjertes Korstog, af *Ove Thomsen*, der gav Meddelelser om Hieronymus Justesen Ranch og hans Skrifter, af Lic. jur. *Chr. Paulsen*, som talte om Retslærens Forhold til Theologien, og af *N. Krossing*, der gav en Afhandling om Kys tilbedste, som senere blev trykt i «Ny Hygæa» for 1824.

I Aarets Løb fandt der ikke faa Kompotationer og musikalske Underholdninger Sted. Man fejrede saaledes Kongens Fødselsdag den 28. Januar, man blev sammen den 21. Juni til over Midnat og drak et Par Boller til Ære for den længste Dag, man højtideligholdt i al Stilhed Foreningens Stiftelsesdag, man glædede sig den 6. August over Kongens Hjemkomst efter en Rejse i Provinserne og improviserede et lille Gilde, der varede til Kl. 12, man holdt i Oktober en Aften Kompotation, fordi flere Medlemmer havde Fødselsdag, og Juleaften havde man Juletræ, ligesom der fandt flere Kompotationer Sted, hvorfor Konversationen fortsattes til Kl. 11. Næsten altid klager vedkommende Efor over Punschen. Saaledes hedder det den 17. December, da der afholdtes Koncert under Ledelse af *Abrahams* og *Manthey*: «Punschen blev paa Slutningen af Aftenen endnu mere slet end sædvanlig, og tilsidst kunde Intet faas.»

Nytaarsaften gav Medlemmerne Møde i Foreningen og vedblev forøvrigt dermed i en meget lang Aarrække. Medens de nu samles med deres Familie eller med Slægt og Venner, og medens nu næsten alle Foreninger, ja endog Kaféer og Be-

værtninger lukkes disse Aftener, var det Modsatte Tilfældet dengang. Endnu i Fyrrerne har man i Studenterforeningen spillet Komedie Nytaarsaften. Men i 1822 hedder det i Eforprotokollen under 31. December: «Det gamle Aar blev paa en passende Maade drukket ud og det nye ligeledes ind», og i 1823 holdt man Kompotation indtil Nytaarsmorgen Kl. 1½.

I 1824 aabnede *H. H. Beck* Forelæsningernes Række med at tale om Infusionsdyrene, derefter læste *Rohmann* om Jacob Böhme's Levnet og Meninger, og den 25. Januar gav Professor *H. N. Clausen* Møde med et Foredrag om den katholske og den protestantiske Kirkes forskjellige Forhold til Staten. Han var jo netop paa den Tid ifærd med at arbejde paa sit store Værk om Katholicismen og Protestantismen, der udkom næste Aar og gav Signalet til en af de vældigste literære Fejder, der har været ført her i Landet

Abrahams gav i Februar en Fremstilling af en mærkelig Justitssag, *C. F. Olsen* forelæste senere en Afhandling om nogle Karakterer hos Plautus, og Dr. *Bredsdorff*, der baade var Naturforsker og Sprogmand, og som i 1821, medens han var Adjunkt ved Roskilde Kathedralskole, havde udgivet sin geniale Afhandling «Om Aarsagerne til Sprogenes Forandringer», oplæste den 22. Februar en Afhandling om den danske Snarskrivning. Den 28. Februar og 6. Marts oplæste *Poul Møller* sin Novelle, «En Students Eventyr».

Derefter kom *I. H. Zahrtmann* med en Afhandling om Simon Stylites, *P. L. Benzon* oplæste en Fremstilling af Carl Grandison's Tyvehistorier, *Th. G. Repp* fremsatte sine Meninger om Studenterforeningens højere Formaal, Cand. theol. *P. G. Brammer* oplæste en Mindetale over Hans Egede, og Cand. med. *Th. C. Mürer* gav Meddelelser om Lavater.

Efterat der den 13. April var bleven holdt Koncert og Deklamation, ophørte foreløbig alle Forelæsninger, idet Foreningen nu maatte lave sig til at flytte. Den havde i halvfjerde Aar boet paa det samme Sted, hvor den strax efter sin Stiftelse flyttede ind, nemlig hos Brygger Jacobsen paa Kjøb-

magergade, forst paa anden og derefter paa første Sal. Men efterhaanden som Medlemsantallet var blevet større, og man fik bedre Raad, ønskede man at udvide sig. Jacobsen vilde gjerne beholde Foreningen som Lejer, men han kunde ikke afstaa flere Værelser, hvorfor Senioratet saa sig om efter en ny Lejlighed. Paa et Avertissement i Adresseavisen fik det Tilbud fra Ejerinden af Boldhusgade Nr. 225, Fru Sanne. Her fandtes en passende Lejlighed paa første Sal, som Enighedsselskabet hidtil havde benyttet. Efter nogen Forhandling blev man enig om at leje første og anden Etage med Undtagelse af den lange Sal, der vendte ud mod Boldhusgade, for 700 Rbd. Sølv om Aaret. Salen ud mod Admiralgade maatte i mangfoldige Aar gjøre Tjeneste som Festsal, ligesom alle Foredrag, Generalforsamlinger og større Sold blev afholdte her. Alle ældre Akademikere ville mindes dens lave Loft, dens i enhver Henseende spartanske Udstyrelse og dens daarlige Luft. Paa den anden Side havde den den Fordel, at alle Talere kunde høres, og at Medlemmerne, netop fordi de sad saa tæt op ad hverandre, blev rystede sammen og følte sig som hørende til en eneste stor Familie.

Om denne gamle Gaard, der dog ikke var ældre end, at den var bygget efter Kjøbenhavns store Ildebrand 1795, sang *Vilhelm Rode*, tre Aar for Foreningen fik sit eget Hjem paa Gammelholm, og et Aar før den kjøbte Grunden paa Gammelholm:

Ved Boldhusgade og Admiral
En gammel Kone der staar.
Hun kjendes paa et rødtærnet Shavl,
Der bæres Vinter og Vaar;
Man skal ikke komme med Dadel og Blame,
Især ej paa Næstens Ryg;
Men denne, iøvrigt ærværdige, Dame
Hun er saa forfærdelig styg!
Og alt som hun staar der Aar for Aar,
Hun mere og mere i Barndom gaar,
Tror sig, tror sig
Endnu i sin fejreste Vaar!

Se det er hende, der er det Slot,
Hvor vi har Hjem, som De veed,
Hun skulde pleje os pænt og godt
Med Varme og Renlighed.
Ak, findes der fulere Trapper og Porte
Paa denne velsignede Jord?
Ak, findes der Lofter saa skulende sorte,
Som true med Vold og med Mord?
Nej, Damen hun har sin egen Smag,
Hun sminker med Røg sig Dag for Dag,
Pudser, pudser
Med Støv sig i vældige Lag!

Saa tidt, naar Tiden os faldt lidt trang,
Den dejlige Tanke kom:
Ak, kom her blot nogle Damer engang,
Saa kunde man faa en Svingom!
Men Damen vi turde ej Damerne vise
Af Frygt for Skjænd og for Gluf:
«Studenterne det er dog vist nogle Grise,
Her er saa afskyeligt, uf!»
Og saaledes Dansen i Vasken gik,
Og det var den hele Vask, vi fik;
Sorgen, Sorgen
Beduggede Ynglingens Blik!

Men saadant Noget er dog en Skam,
Og det kan drives for vidt,
Og nu vil vi ha'e os en ny Madam
Med et modernere Snit!
O se, der sværmer hun hist i Skyen
— Et yndigt Luft-Kastel! —
Men snart hun sætter sig ned i Byen
Og aabner os sit Hotel.
Du gamle Kone, Godnat, Godnat!
Saa bukke vi pænt og ta'er vor Hat.
Leve, Leve
Vor længselsfuldt ventede Skat!

I April 1824 flyttede Foreningen ind. I Eforprotokollen bemærker Stud. jur. *Cosmus Bornemann* (død som Assessor i Højesteret): «Fredagen den 23. April havde jeg den Ære at være den første Efor, som fungerede i Selskabets nye Lokale paa Hjørnet af Boldhusgaden og Admiralgaden.» Nogle Dage

før Indflytningen opdagede imidlertid det aarvaagne Seniorat, at Stueetagen var bleven udlejet til en Billardholder. «Skulde dette Rygte være sandt», skrev det ufortøvet til Fru Sannes Laugværge, Grosserer Gottschalck, «tillade De os at gjøre Dem opmærksom paa, at vi da vistnok maatte forlade de af os lejede Værelser. Intet kan nemlig være mere upassende for et Selskab som vort, der bestaar af lutter unge Mennesker, end at bo i Fællesskab med en Restauratør, og da vi ej engang have troet selv at burde eje et Billard, hvor dog et strengt Opsyn kunde holdes, er det indlysende, hvor skadeligt det vil være, om der i samme Hus, hvor vort Selskab havde sine Værelser, fandtes et, hvor den mest uindskrænkede Brug kunde finde Sted.»

Det viste sig nu, at Senioratets Frygt var vel grundet, idet Stueetagen var lejet ud til en Agent Kieler, der var gaaet fallit som Vinhandler, men nu agtede at ernære sig som Restauratør og Billardholder.

I samme Lokaler havde iovrigt i Aarhundredets Begyndelse, efter hvad *Werlauff* beretter, en Restauratør Schmidt holdt et af Byens bedste Spisekvarterer, som det dengang hed. Her søgte Studerende og Officerer samt om Sommeren Embedsmænd, hvis Familie laa paa Landet. Werlauff selv spiste her i 1806 for 6 Rbd. om Maaneden.[5]

Værtinden, der hellere vilde beholde Foreningen end Restauratør Kieler, sendte ham saa en Opsigelse til Oktober, men han greb da til den Udvej at bede Senioratet om for Guds Skyld at lade ham blive boende, da han var en af Skjæbnen haardt forfulgt Mand, som havde kjendt bedre Dage og nu vilde blive aldeles ødelagt, dersom han skulde flytte saa hurtigt. Pastor *Michelsen* ved Holmens Kirke, den samme, der i sin Tid havde skrevet Studenterviser, forenede sine Bønner med hans og skrev bl. A.: «Kun Saameget være det mig tilladt at bemærke, at denne hans Næringsvej er af den Beskaffenhed, at intet Uædelt og Umoralsk med den staar i anden Forbindelse end med hel mange Livets uskyldigste Glæder og

Nydelser, hvilke tilhobe kunne misbruges; idetmindste kan Undertegnede uden Bigotteri — og derfor bevare mig Gud paa mine gamle Dage — ikke med Skjel dadle Mandens Hverv og Haandtering.» Senioratet lod sig saa bevæge til at henstille til Generalforsamlingens Afgjørelse, om Kieler skulde flytte strax, eller om han maatte blive boende til April 1825. Generalforsamlingen bestemte sig for April.

Grunden til, at Senioratet efter nogen Tids Forløb saa sig foranlediget til ogsaa at leje den store Sal til Boldhusgaden, som Vaccinationsanstalten benyttede, var, at adskillige Medlemmer fandt paa at dyrke Fjerboldspillet. Allerede i 1821 finder man Spor til, at dette Spil har været i Mode, idet Senioratet den 10. Juli dette Aar gav Kassereren Ordre til at kjøbe Raketter, men Lejligheden paa Kjøbmagergade maa dog sikkert have været for lille til, at man med nogen Fornøjelse har kunnet drive denne Idræt der. Nu vare de stedlige Forhold gunstigere, og i Oktober 1824 indgav 47 Medlemmer et Andragende til Senioratet om, at den lange Sal ud til Admiralgade maatte blive overladt dem til Fjerboldspil. Senioratet syntes ikke herom og svarede, at de Ubehageligheder der vilde opstaa, naar det opfyldte denne Anmodning, vilde overveje den Fornøjelse, nogle Medlemmer kunde have af at spille. Foreningens Lysekrone og Stole, der ikke godt kunde flyttes bort, vilde let blive beskadigede, og det vilde blive meget vanskeligt at udfinde, hvem der i saa Tilfælde skulde betale Erstatningen. Dersom Medlemmerne imidlertid ved nærmere Overvejelse fastholdt deres Ønske, vilde Senioratet dog ikke lukke Salen af for dem, men stille følgende Betingelser: For det Første skulde de af deres Midte udvælge Nogle, der vare ansvarlige for den Skade, der muligvis vilde blive tilføjet Inventariet, dernæst maatte de kun spille mellem 12 og 4 om Eftermiddagen, og endelig vilde det ikke blive tilladt at spise og drikke i Salen.

Saaledes blev Sagen foreløbig ordnet, men en skjøn Dag spillede nogle Medlemmer paa en anden Tid end den tilladte, og da Senior *Valentin* opdagede dette, forbød han det. Her-

over blev de vrede, nægtede at adlyde og gav ham knubbede Ord. De klagede derefter til Senioratet, som saa besluttede at nedsætte en Kommission til at paakjende Sagen. Generalforsamlingen gik ind herpaa, og den 6. Januar 1825 faldt Dommen, der lød saaledes: «De mod Senioratet in pleno og Senior Valentin in specie gjorte Beskyldninger for lovstridig Anmasselse, Krænkelse af Selskabets Rettigheder og uhøflig Opførsel bør som ugrundede bortfalde. Derimod bør de Herrer *Repp*, *Klem*, *I. C. Saxtorph*, *A. Toxverd* og *A. Holm* hver for sig udrede en Mulkt af 4 Mark Tegn til Selskabets Understøttelseskasse. De øvrige mod Hr. *Repp* og Senior *Valentin* førte Ankeposter bortfalde, ligesom ogsaa de øvrige Klagende befindes fri for Tiltale.» Kommissionens Medlemmer vare Stud. theol. *P. C. Adler*, Cand. phil. *H. Krøyer*, Cand. jur. *L. P. Larsen*, Cand. jur. *F. U. Timm* og Cand. med. *N. C. Møhl*.

Samtidig foreslog Kommissionen, at man skulde leje den store Sal ud til Boldhusgaden, hvor den offenlige Vaccination fandt Sted hver Onsdag. Der blev derefter truffet en Overenskomst med Sundhedskollegiet, saaledes at dette som sædvanlig kunde afbenytte Salen, medens den ellers stod til Foreningens Raadighed. Dette kostede 100 Rbd. mere om Aaret, men Generalforsamlingen mente, at man nu havde Raad dertil. Fjerboldspillerne kunde saa more sig, naar de havde Lyst.

Af andre indre Forhold skulle vi endvidere omtale en Sag, i hvilken *Balthasar Christensen* spillede Hovedrollen. Der var flere Gange af Medlemmerne ført Klage over, at Seniorerne lod sig gjenvælge, og der var bleven indgivet Forslag til Senioratet om, at det skulde se at faa Lovene saaledes forandrede, at Ingen, der havde været Senior et Aar igjennem, kunde lade sig gjenvælge. Der blev paastaaet, at Forholdene efterhaanden havde udviklet sig saaledes, at et Oligarki truede med at opstaa og at ville kommandere i Foreningen, takket være ogsaa den Bestemmelse, at Medlemmerne, naar der skulde vælges en enkelt Senior, kun maatte stemme paa en af de tre Kandidater, som Senioratet udpegede. Senioratet havde imidlertid bestemt mod-

sat sig Forandringen, idet det hævdede, at det vilde være aldeles urimeligt, om Foreningen skulde gaa glip af den Erfaring og Sagkundskab, Medlemmerne af Bestyrelsen havde samlet sig, blot for at sikre sig mod et Tyranni, som der ikke var mindste Grund til at frygte for blandt Kammerater. Generalforsamlingen havde ogsaa givet denne Opfattelse Medhold. Under dette Synspunkt maa efterfølgende Sammenstød ses.

Lørdagen den 13. Januar 1824 sad *B. Christensen*, Senior *N. F. Jespersen* og flere andre Medlemmer og spiste til Middag i Foreningen. En af Bordgjæsterne spurgte da i Samtalens Løb om, hvem der var bleven valgt til Seniorer paa Generalforsamlingen Dagen i Forvejen, hvortil *Jespersen* svarede: «De Gamle vedblev til stor Ærgrelse for Mange, som bemøjede sig for det Modsatte.» *Christensen* tog nu Ordet og sagde: «Disse have da idetmindste ej bemøjet sig med saa meget Held som I!» Dernæst bebrejdede Christensen Jespersen, at han havde modtaget Seniorposten, og udtalte, at han havde gjort Regning paa, at idetmindste to af de gamle Seniorer vilde fratræde.

Herover blev Jespersen saa ilde tilmode, at han skrev en Seddel til sine Kolleger med Meddelelse om, at han paa Grund af det Forefaldne ønskede at fratræde som Senior, hvilket Ønske de dog senere fik ham til at frafalde. De øvrige Seniorer, nemlig *F. Fabricius P. V. Jacobsen T. C. Mürer* og *Valentin*, vare strax enige om, at Christensens Ord syntes at indeholde den Paastand, at de gamle Seniorer havde gjort sig Umage for at faa Stillingen paany. De ansaa imidlertid en saadan Bestræbelse for saa «lav og foragtelig, at den Person, der saaledes havde begaaet crimen ambitus paa en eller anden Maade, strax burde afsættes fra sit Embede». For at der ikke skulde blive kastet nogen Skygge paa deres Karakter, besluttede de strax at udbede sig Erklæring fra Christensen om de Udladelser, han var fremkommen med ved Middagsbordet ligeoverfor Jespersen. «Da det derhos tillige dels maatte interessere Foreningens øvrige Medlemmer saa snart som muligt at erfare, om deres Seniorer vare foragtelige Mennesker eller ikke, det

dels ogsaa maatte formodes, at Hr. Christensen paa en Aften og en Formiddag havde Tid nok til at kalde sine brugte Ord tilbage i Hukommelsen og angive disses Mening paa en bestemt Maade, saa udbad man sig af disse, som det syntes, fyldestgjørende og øjensynlige Grunde hans Svar tilstillet til næste Formiddag Kl. 3».

Da Christensen modtog denne Opfordring, der var i korte og bestemte Udtryk, blev han vred for Alvor og skrev et harniskklædt Brev til Senioratet. Om Tonen vil man kunne dømme af følgende Indledning: «I højeste Grad forbavset over det Forunderlige, ja, fast kunde jeg fristes til at sige det, fra et vist Synspunkt Uforskammede i den Skrivelse, jeg af Senior Valentin igaar Aftes omtrent Kl. 9 ved min Nærværelse i Selskabet modtog fra Senioratet, iler jeg med til Svar at oversende følgende Linier, der, hvis de muligen formedelst deres mindre Orden eller ditto maatte skurre i det meget ærede Seniorats Øren, kun kunne fremføre til deres Undskyldning den korte Tid, hvori de maatte affattes, og det trøstende Exempel, Senioratets dog meget færre Linier i denne Henseende frembyde.»

Han tager derpaa adskillige Forbehold, idet han paa ingen Maade vil anerkjende Senioratets Ret til at forlange Forklaringer af ham. Naar han overhovedet indlader sig paa at svare, er det, fordi han derved tror at vanskeliggjøre Skumlerier. I længere Tid har han ikke talt med Jespersen. Men i Lørdags da denne til Spørgsmaalet om, hvem der var blevet Seniorer, ytrede, at de Gamle vare blevne gjenvalgte til stor Ærgrelse for Mange, der forgjæves havde bemøjet sig, havde han sagt, at «de (disse Mange) rigtignok idetmindste ej havde bemøjet sig med saa meget Held som Somme».

Dernæst skriver han, haanende sin Modstander: «Faa Kvarteer i Forvejen erindrer jeg at have vexlet et Par Ord med merbemeldte Jespersen i Salen, hvor jeg selvanden, om jeg mindes ret, befandt mig, da han gik igjennem til Seniorværelset. Jeg benyttede nemlig denne Lejlighed til at bringe ham min

Gratulation i Anledning af hans Gjenvælgelse til Senior, hvilken Gratulations mulige Upasselighed netop i dette Øjeblik ej faldt mig ind. Hverken tænkte jeg nemlig paa, at da det er en Praxis fast uden Undtagelse, at de gamle Seniorer gjenvælges, en Lykønskning i Anledning af en saadan Gjenvælgelse kunde synes at indeholde en Slags Tilstaaelse af den Lykønskende om, hvor uvant denne Gjenvælgelse forekom ham; ej heller tænkte jeg i det Øjeblik paa, at denne Mistanke hos ham derved maatte forøges, at hans Udvælgelse var sket med fast dobbelt saa faa Stemmer som hans forrige Aars Kollegers. Imidlertid lod hans utilfredse Mine mig øjeblikkelig ane dette, og jeg, der skatter Hr. Jespersens udmærkede Værd saavel i videnskabelig som i andre Henseender, et Værd der jo er tydeligt nok, da det baade har gjort ham til Senior og til Lieutenant, jeg søgte strax at udslette det øjensynligen gjorte ubehagelige Indtryk med at tilføje: «Jeg mente ellers, du for et halvt Aars Tid siden havde ytret, at du ej vilde modtage en Seniorpost i indeværende Aar.» Derved søgte jeg naturligvis at antyde min Overbevisning, at kun Formodningen derom havde virket hans Stemmers i Forhold til hans Kollegers ubetydelige Antal. Men hans med synlig Bitterhed givne Svar: «Jeg antog det ogsaa blot, fordi jeg under nærværende Omstændigheder fandt det tjenligt for Selskabet at vedblive endnu en Tid,» lod mig rigtignok indse, at det Sidste nok havde været værre end det Første. Dette til Svar paa denne efter mit Skjønnende ligesaa latterlige som Senioratet lidet hædrende Sag.»

Da Senioratet modtog dette Brev, sammenkaldte det en overordenlig Generalforsamling til den 16. Januar. Paa denne gav den ordførende Senior *P. V. Jacobsen* en Fremstilling af Sagen og oplæste de Breve, der vare vexlede. Derefter bemærkede han, at Jespersen refererede den Samtale, der fandt Sted i Salen førend Scenen ved Bordet, endel anderledes end Christensen. Men denne første Samtale maatte, selv saaledes som Christensen berettede den, fuldkomment undskylde Jespersens Ord ved Middagsbordet en halv Time senere, «hvilke Ord vel

vise en Misfornøjelse med det Angreb, som han troede at have modt idetmindste hos eet Medlem, men ikke egenlig indeholdt noget Fornærmende, da det vel er en delikat men ikke en foragtelig Ting at umage sig for, at de gamle Seniorer ikke gjenvælges paany».[6]

Den ordførende Senior krævede nu, at der skulde nedsættes en Kommission til at paakjende de Fornærmelser, Christensen var fremkommen med mod Senioratet. Det kom imidlertid ikke saa vidt, idet Sagen paa selve Generalforsamlingen blev afgjort i Mindelighed. Efter nogen Forhandling udtalte nemlig Christensen, at han tilbagekaldte de Udtryk, han havde brugt om Senioratet, da dette havde erklæret, at dets Brev intet Fornærmeligt tilsigtede.[7]

Saaledes endte denne Strid mellem to Mænd, der toogtyve Aar senere optraadte i Fællesskab paa en større Skueplads. I Maj 1846 vare nemlig Kapitain, Cand. theol. *Niels Frederik Jespersen* til Grønnebjerggaard i Holkæk Amt og Overretsprokurator *Balthasar Christensen* Medstiftere af Bondevenneselskabet, og de indtraadte begge i Selskabets Bestyrelse. Men længere end til 1848 kunde den Førstnævnte dog ikke følge den bondevenlige Politik.

B. Christensen følte sig ogsaa kaldet til at være Forsvarer for Medlemmer, der efter hans Mening vare blevne for haardt behandlede, men heller ikke her havde han Held med sig. Stud. *I. A. Dyssel* havde for et Par Aar siden stiftet en ikke ubetydelig Gjæld hos Foreningens første Vært. Da denne fratraadte, krævede han Dyssel, der imidlertid svarede uhøfligt og derpaa, da han blev sagsøgt, gjorde exceptio minorennitatis gjældende. Det daværende Seniorat, som fandt, at en saadan Optræden var skadelig for Foreningens gode Navn, spurgte nu Dyssel, om det forholdt sig saaledes, som Rygtet fortalte, men istedetfor at give et bestemt Svar beskyldte han Senioratet for at have vist en Adfærd aldeles stridende mod Selskabets Love, for en ulovlig Anmasselse, Uforskammethed» o. s. v.

Senioratet, der ikke vilde lade dette sidde paa sig, sammenkaldte derpaa en Generalforsamling, der for det Første frifandt det for Dyssels Beskyldninger og dernæst nedsatte en Kommission til at dømme ham. Denne Kommission, hvis Medlemmer vare *P. C. Adler*, *N. F. Jespersen*, *I. N. Madvig*, *C. A. Thortsen* og Cand. jur. *I. I. Unsgaard,* den senere Minister, dømte Dyssel til at exkluderes af Foreningen, fordi den ifølge Lovene var nødt dertil, men samtidig indstillede den Dommen til Formildelse til en Mulkt. Paa den Generalforsamling, der i den Anledning blev indkaldt, udtalte *Poul Møller* som ordførende Senior: «Flertallet af Senioratets Medlemmer har i Betragtning af den Hr. Dyssel ved Exklusion tilføjede Beskæmmelse foretrukket at indstille til Generalforsamlingens Betænkning, om Straffen nu ej aldeles kan ophæves. Var Straffen for haard, kan denne Haardhed jo ej godtgjøres uden ved kort Varighed. En Student kan dog umulig krænkes dybere end ved saa foragtelig en Dom af sine Kammeraters eneste fælles Organ, end ved at forskydes af sin Stands eneste offenlige Korporation. For Enhver, der har mindste Følelse, maa dette være et yderst bittert Budskab. Dette Budskab har Hr. Dyssel faaet. Vilde det da ikke næsten være Grusomhed at tvivle paa, at han herved noksom er straffet for nogle ubesindige Ytringer og for en medfødt plump Ubehjælpsomhed, der bringer ham til uafladelig at støde an mod Konveniensens Former? Generalforsamlingen har jo nedsat Kommissionen og denne afsagt Dommen alene for at forskaffe Senioratet Æresoprejsning. Da nu dettes fleste Medlemmer finde sig fyldestgjorte ved Dommens Afsigelse, som saa fuldkomment gjør Beskyldningerne mod dem magtesløse, kan man maaske haabe, at Generalforsamlingen ogsaa vil lade Humaniteten gaa fremfor Ret.»[8]

Generalforsamlingen fulgte dog ikke Senioratet dengang, men forkastede med stort Flertal Forslaget om, at Straffen skulde bortfalde. Tilsidst enedes man om, at Dyssel i to Aar skulde være exkluderet af Foreningen, og da han ikke betalte sine resterende Medlemskontingenter, blev han nogen Tid efter tillige

udslettet. Før de to Aar vare udløbne, nemlig i September 1823, indsendte *B. Christensen*, der fra nu af optraadte som Dyssels Advokat, et Andragende om, at Dommen over ham maatte formildes derhen, at han blev betragtet som simpel udmeldt, saaledes at han kunde indtræde igjen som ordenligt Medlem, naar han ønskede det. Paa Generalforsamlingen i Oktober kom Sagen saa for igjen, men i den Form, om det ene Aar skulde eftergives ham eller ikke. Ved Afstemningen herom vedtoges det med stort Flertal, at Exklusionen skulde staa ved Magt i to Aar.

I Januar 1825 var *Christensen* atter paafærde og stillede følgende Forslag: «Student I. A. Dyssel betragtes som et udmeldt Medlem af vor Forening, og den over ham fældede Dom med alle dens Virkninger med Hensyn til hans Forhold til Samfundet betragtes som døde og magtesløse.» Paa Generalforsamlingen den 15. Januar havde den ordførende Senior *Valentin* ikke vanskeligt ved at paavise, hvor umuligt Forslaget var. Det var, sagde han, urigtigt at annullere en Dom, der allerede var udløben, og endvidere var det upolitisk at betragte et Medlem, der var udslettet paa Grund af Gjæld, som et Medlem, der havde udmeldt sig. Naar man nu tillige vidste, at Dyssel, hvad der fremgik af Breve fra ham, ikke brød sig om Foreningen, var det endnu urimeligere at gjøre Noget for ham. Valentin sluttede sin Tale med følgende Bemærkning: «Hr. Christensen gaar endog videre i Anledning af Hr. Dyssel end Karl VII i Anledning af Jeanne d'Arc, thi han omstødte ikke hendes Fordommelsesdom ved et Magtsprog, men efter foregaaende revisio actorum af en ordenlig Ret. Fra en saa lovstridende og for Exemplets Skyld saa farlig Fremgangsgangsmaade maa Senioratet paa det Indstændigste raade Forsamlingen.»

Efter den ordførende Senior fremstod tre Medlemmer af den Kommission, der i sin Tid havde været nedsat over Dyssel, nemlig *Adler*, *Madvig* og *Unsgaard*, der alle nedlagde Indsigelse mod, at deres inappellable Dom blev omstødt, hvorefter

Generalforsamlingen med 74 Stemmer mod 18 vedtog, at B. Christensens Forslag ikke skulde forhandles yderligere.

Lige saa uheldig var *Christensen*, da han omtrent samtidig foretog et Stormløb mod Værtinden Madam *Buttler*. I de Aar, hun havde betjent Foreningens Medlemmer med Mad og Drikke, vare Klagerne strømmede ind til Senioratet ligesom i Madam Brorsons Tid, og Senioratet havde ofte sendt hende smaa Breve med Anmodning om at afhjælpe de værste Mangler. Til Gjengjæld fremførte hun paa sin Side Beklagelser over, at Afsætningen ikke var stor nok, at hendes Priser vare for lave, at Medlemmerne stod i Gjæld til hende, hvorved hun savnede den fornødne Driftskapital o. s. v.

Poul Møller skrev engang til hende paa Senioratets Vegne: «De vilde ikke mangle Afsætning paa Maden, naar De bragte mere Variation med Aftenbeværtningen. Folk har formodenlig ikke Lyst til at spise saa store Stege om Aftenen. Hvad der levnes, er jo heller ikke aldeles spildt, da det idetmindste kan anvendes til Smørrebrød.» En anden Gang meddelte Senioratet hende, at hun maatte have Lov til at forhøje Prisen paa Grynsuppe, Sago- og Risenvelling og Risengrød til 10 Skilling for Portionen, mod at hun saa kun tog 1 Mark for Bøfsteg og Karbonade. «Da Kjødpriserne imidlertid daglig falde (Oktober 1822), finder Senioratet sig derimod ingenlunde foranlediget til at forhøje Prisen paa Kjød med Sauce eller at tilstaa Dem 2 Skilling mere for de halve Portioner om Aftenen tvertimod al Sædvane paa Byens Restaurationer.»

En tredie Gang paalægger Senioratet Værtinden at nedsætte Prisen paa Gaasesteg til 1 Mark 4 Skilling pr. Portion, der er den almindelige Pris overalt i Byen, oftere om Aftenen og da især Onsdag at beværte med varme Retter, hver Helligaften at servere de «almindelige brugelige Spiser saasom Risengrød, Gaasesteg og deslige», at iagttage større Afvexling med Retterne om Aftenen, naar der er Forelæsning, Musik eller Generalforsamling, at levere flere Retter Mad end hidtil og af sjældnere Slags o. s. v. Da der føres Klage over, at Abonnements-

prisen for Middagsmaden er for høj, undersøger Senioratet Sagen, men kommer til det Resultat, at det i saa Henseende maa blive ved det Gamle. «Imidlertid maa vi dog paalægge Dem at levere til Abonnenterne, naar det forlanges, 1/2 Portion Eftermad istedetfor Formad saavelsom at tilstede Abonnement paa 1 Portion Formad og 1/2 Portion Eftermad for 4 Rbd. 3 Mark maanedlig.»

I Juni 1823 sender Senioratet Madam *Buttler* et meget skrapt Brev. Flere Medlemmer have nemlig bragt i Erfaring, at hun har talt ilde om Foreningen ude i Byen, hvorfor Senioratet «herved paa det Alvorligste maa anmode Dem om for Eftertiden at afholde Dem herfra, da De dertil aldeles ingen Grund har og saavel herved kan skade Selskabet som Dem selv». Samtidig faar hun sig følgende Omgang:

«Ligeledes klages der næsten daglig over Beværtningen. Disse Klagepunkter ere 1. at Deres Punsch er slet; 2. at ofte hverken Middagsmad eller Aftensmad leveres til den bestemte Tid; 3. at De har vægret Dem ved at levere Godtgjørelsen for Middagmad paa Sommerværelserne; 4. at Deres Priser ere altfor urimeligt store paa enkelte Ting f. Ex. Æggesnapse, Rejer, Ræddiker og kogte Æg, og 5. at alt for ofte for lidt Kvantum af Mad haves.»

Da Efteraarssæsonen samme Aar begyndte, fik hun følgende Opstrammer af vedkommende Senior:

«Jeg maa tilføje den indstændige Anmodning, at De paa det Ivrigste sørger for, at Deres Drikkevarer i det Hele taget forbedre sig. Jeg nævner saaledes først Deres Vin, thi baade Graves og Medoc og Margaux ere saa slette i Almindelighed i den senere Tid, at man snarere skulde fristes til at give Penge for at blive fri for at drikke dem end betale Penge for at nyde dem. Øllet er almindeligvis slet aftappet, brunt istedetfor hvidt, undertiden endog dovent, og endelig, hvad der er under al Beskrivelse, det er Deres Rompunsch, der slet ikke er til at nyde, og som De selv af Erfaring veed, ogsaa særdeles sjældent forlanges. Da Drikkevarerne ere den halve Beværtning, maa jeg endnu en Gang paa det Alvorligste og for at forebygge videre Ubehageligheder advare Dem om, at De afhjælper denne væsenlige Mangel i Beværtningen, og tillige gjøre Dem opmærksom paa, at idet De gjør dette, sørger De saavel for Deres egen Sikkerhed som Fordel.»

I Løbet af 1824 truer Senioratet bl. A. Madam Buttler med, at Tilladelsen til at udskjænke Vin i Lokalerne vil blive

hende berøvet, naar hun ikke saavidt muligt sørger for at anskaffe en bedre Kvalitet. I Oktober gjorde *Th. G. Repp* et Forslag om at ophæve Taxterne paa Maden og som Følge deraf tillige Abonnementet, men efter lange Forhandlinger kom man til det Resultat, at Taxterne skulde beholdes. Værtinden vilde man dog ikke afskedige. Hun havde været saa klog de sidste otte Dage før Generalforsamlingen at levere god Mad, hvorfor hun fik Anerkjendelse, men der blev meddelt hende, at hun vilde blive sat under et strengere Tilsyn end forhen, at der hver Maaned vilde gaa en Liste rundt blandt Gjæsterne, for at disse kunde optegne deres Klager, og at hun endelig vilde faa sin Afsked, dersom hun ikke opfyldte alle billige Fordringer.

De Lister, der blev fremlagte i Oktober, November og December, indeholdt ikke væsenlige Klager over Maden, saa at der ikke var Grund for Senioratet til at skride ind. Desto mere overrasket blev dette derfor, da det den 4. Januar 1825 fra *B. Christensen* modtog et Forslag, der gik ud paa, at Værtinden skulde opsiges til øjeblikkelig at fratræde sin Plads. Forslaget bar til Motto: Tandem bona causa triumphat og var bl. A. medundertegnet af *Th. G. Repp*, *I. Stabell* og *Vedersø*.

Paa Generalforsamlingen den 15. Januar kunde *Valentin* som ordførende Senior med Rette udtale, at Senioratet med «billig Forundring» havde modtaget Christensens Forslag, der fuldstændig stred mod den Kontrakt, man havde indgaaet med Værtinden, og som lød paa lovlig Opsigelse til de lovlige Flyttedage. Til en saadan var der nu ingen Grund, og Christensen vilde have handlet langt rigtigere ved at fremsætte sine Klagepunkter end ved atter at forurolige Foreningen med gamle Forslag.

Skavanken ved hele Forholdet var, at Værtinden ikke havde mindre end 450 Rbd. tilgode hos Medlemmerne, og da hun var en fattig Kone, kunde hun derfor umuligt gjøre de nødvendige Indkjøb i det Store. Hun maatte stadig kjøbe paa Kredit hos Kræmmerne, hvorfor hun maatte tage, hvad de bød

hende. Det var saaledes egenlig ubilligt at klage over hendes Beværtning i samme Øjeblik, som Medlemmerne ved at skylde hende en saa betydelig Sum berøvede hende Midlerne til at forbedre Maden. Det vilde være aldeles upassende at opsige hende samtidig med, at mange af Foreningens Medlemmer stod i Gjæld til hende. Den Vin, hun leverede, var ikke god, men Vinhandleren var hendes Kreditor, og hun kunde ikke betale ham, før hun fik sit Tilgodehavende. Senioratet kunde ikke være med til at opsige en Værtinde, blot fordi der var Smaamangler tilstede, tilmed da det var meget vanskeligt at faa en, der var bedre.

Efter dette Forsvar trak *B. Christensen* i Land og tog sit Forslag tilbage. Han havde ikke haft Held med sig som Reformator, og ikke længe efter, da han havde taget juridisk Examen, rejste han til Viborg, hvor han i flere Aar gjorde Tjeneste som Retsfuldmægtig. Hans Rolle i Studenterforeningen var saaledes udspillet.

Madam Buttler fik Lov til at blive, men i Længden kunde det ikke gaa, da hun var altfor smaalig og tilmed chikanøs. I April 1827 maatte hun derfor fortrække. Kort efter Generalforsamlingen i Januar 1825 besluttede Senioratet selv at kjøbe Vin, for at Medlemmerne kunde faa noget Ordenligt at drikke. Det kjøbte saa et Oxehoved gammel Medoc og lod Indholdet sælge paa Foreningens Regning, indtil Udgiften var dækket, hvorefter det overlod Værtinden Resten.

Naar man i de Tider kom til Middag i Studenterforeningen, kunde man undertiden se *Poul Møller* staa i stille Betragtning af den lille Spiseseddel med de fem Retter, der hang paa Spisestuedøren. Man kunde se ham staa længe, som om det kostede ham meget Hovedbrud at træffe Valget, men hans Tanker vare langt borte baade fra Maden og Spiseseddelen. Den, der saa vilde se efter, hvad der bødes til Middag, maatte tilsidst anmode ham om at give Plads, hvorved han naturligvis igjen vaagnede af sin Adspredthed.[9] Naar han derpaa havde taget Plads ved Bordet, førte han en fornøjelig Samtale med

Christian Winther, *C. N. David*, Dr. *Bredsdorff*, *Chr. Paulsen*, *Jørgen Jørgensen* o. Fl. til Glæde for unge Studenter, der endnu mange Aar senere mindedes de Timer, de havde tilbragt om Middagen i Studenterforeningen.[10]

Paa den samme Generalforsamling, paa hvilken Fjerbold-sagen forhandledes og B. Christensens Stormløb mod Vært-inden blev afslaaet, nemlig den 15. Januar 1825, blev der ogsaa rammet en Pæl igjennem et Forslag, der alt tidligere havde været fremme, og som mange Gange senere er dukket op igjen. Det var Forslaget om, at Foreningen skulde udgive et Tidsskrift. I Regelen have Forslagsstillerne været meget unge Studenter, der syntes, at de havde saa Meget at fortælle Verden. Men denne Gang var det en anset Videnskabsmand, nemlig Dr. *I. H. Bredsdorff*. I 1823 havde *T. C. Mürer* stillet et lignende Forslag, der var bleven forkastet.

Den Senior, der denne Gang førte Ordet, bad Forsamlingen at betænke, om det vilde være rigtigt af Foreningen saaledes at træde offenlig op og blive Gjenstand for en Kritik, der, som Alle alt for godt vidste, ikke vilde holde sig til det Skrevne men til Skriverens personlige Liv. «Saare let kunde det da indtræffe, at vore Love og Vedtægter blev fremdragne for et Forum, hvor de ikke høre hen, ja selv mangen uskyldig Spøg, hvormed vi have tilbragt en glad Aften, kunde gjerne komme til at tjene en Dagblads-Udgiver som Stof til at for-nøje hans Læsere med, og da Farvel Rolighed, Farvel Stu-denterforening!»

Dernæst vilde man ved at udgive et Tidsskrift give Publikum et Slags Ret til at se Foreningen i Kortene og at spørge om, hvad de bestilte deroppe. Kunde nu end de literære Arbejder, der fremlagdes, tjene som Svar, saa var det dog ogsaa vist, at et Samfund som Studenterforeningen ikke var noget literært Institut, ligesom det heller ikke burde være det. Hertil kom endnu, at de fleste Tidsskrifter, der udgaves af Selskaber, gjerne inden lang Tids Forløb tabte i Liv og Interesse, og det vilde sikkert snart gaa et Studenterforenings-Tidsskrift ligeledes.

Endelig maatte man ikke skjule for sig selv, hvor vanskeligt det vilde blive at finde en Redaktør, der med de fornødne Kundskaber forenede Lyst og Iver for Sagen, og som ikke blev træt af alle de Besværligheder, der vilde møde ham. Han vilde bl. A. komme til at kæmpe med den bekjendte Forfatterstolthed. Det var, som man vidste, umuligt at faa nogen Forfatter til at tro, at et Arbejde, han selv fandt værdigt til at optages, dog ikke fortjente det. Hertil kom endnu det Spørgsmaal, om hele Foreningen skulde være ansvarlig for, hvad der trykkedes, hvilket skulde synes at være meget ubilligt.

Med afgjort Flertal vedtog Generalforsamlingen, at Foreningen ikke skulde udgive noget Tidsskrift, men Forslaget dukkede som sagt mange Gange op senere, uden at det dog nogensinde vandt den almindelige Stemning for sig.

X.

Da Studenterforeningen anden Gang havde faaet sig en ny Visebog, udtalte den ordførende Senior paa en Generalforsamling bl. A.: «Senioratet har troet det passende som et Bevis paa den Interesse, vort Samfund maa nære for sine Døtre, Studenterforbundene i Kristiania og Lund, som ogsaa for derved at tilkjendegive Ønsket om en nærmere Forbindelse med disse to Affødninger, at tilstille dem hver et Exemplar af vor ny Visebog samt et Exemplar af Fortegnelsen over Bogsamlingen.»

Dette foregik den 14. Juli 1834. Saa længe varede det altsaa, før Foreningen traadte i officiel Forbindelse med Normænd og Svenske, og det uagtet Lund ligger ligesaa nær ved Kjøbenhavn som dette ved Roskilde.

Forholdet mellem Danmark og Sverige var ikke det bedste efter de store napoleonske Kriges Slutning. *Karl XIV Johan* ønskede allerhelst, at Sundet skulde være et svælgende Dyb, som hverken Svenske eller Danske skulde kunne passere, og hans Gesandt i Kjøbenhavn *Tavast* gjorde sig ilde lidt og var Gjenstand for almindelig Mistillid.

Man vil næppe tro sine Øjne, naar man læser om, hvorledes det gik Filologen og Lexikografen *A. O. Lindfors*, Professor ved Universitetet i Lund, da han i 1816 ønskede at tilbringe nogen Tid i Kjøbenhavn for at studere Islandsk. Da han havde hørt, at *Rask* var hjemkommen fra sin Rejse til Island,

skrev han til Nyerup og bad ham om at leje et Værelse til ham og om at formaa Rask til at give ham Undervisning, hvilket Nyerup besørgede. Imidlertid udkom der i Sverige en Forordning, der bestemte, at Landshøvdingerne ikke maatte give Embedsmænd Pas til Udlandet, men at Hans Majestæt forbeholdt sig dette selv. Lindfors indsendte da strax en Ansøgning om i Juleferien at maatte besøge Kjøbenhavn. «Saa sikker som jeg er paa, at to Gange to er fire, saa sikker var jeg ogsaa paa, at en saa billig Begjæring ikke skulde møde Vanskeligheder. Sed fallaces hominum spes! Jeg fik ikke Tilladelsen, men man trøstede mig med det Haab, at jeg skulde faa den næste Foraar. Hvad Aarsagen egenlig var til, at man kunde gjøre Vanskeligheder ved at opfylde mit Ønske, veed jeg ikke og vil ikke vide, men det veed jeg, at jeg havde forbistret vanskeligt ved at klare mig med Nyerup; thi jeg bluedes ved at sige, at man i Sverige gjorde Vanskeligheder ved at tillade en Videnskabsmand at besøge Kjøbenhavn.»[1]

Den danske Regjering var heller ikke imødekommende, thi i 1816 bestemte den, at danske Undersaatter ikke maatte sejle over Sundet i svenske Baade. Bestemmelsen var rimeligvis en Gunstbevisning til det kjøbenhavnske Færgelav. Den 30. Maj 1816 skriver som en Følge heraf Professor *Chr. Molbech* til Bibliothekar *Hammarsköld*: «Jeg havde foresat mig at tilbringe Pinsen paa hin Side af Sundet, nemlig i Lund, men erfarede ved Lejlighed, at man ikke længer maa rejse med de svenske Baade til Malmø, men skal tage en Baad her fra Færgelavet, hvilket faldt mig for kostbart.»[2]

Men arbejdede Regjeringerne saaledes bevidst eller ubevidst paa at lægge Hindringer ivejen for deres Undersaatters Samkvem, saa kunde de dog ikke forhindre, at svenske og danske Lærde stod i Brevvexling og udviklede deres Ideer indbyrdes, ligesom de ogsaa af og til besøgte hverandre. Det er jo bekjendt nok, at f. Ex. *Nyerup*, *Rask*, *Molbech* og *I. Kragh Høst* i høj Grad holdt Forbindelsen vedlige med Kolleger i Sverige. Studenterne derimod kjendte ikke hverandre. Der

var i den første Snes Aar af Aarhundredet ingensomhelst Forbindelse mellem dem, og der viste sig heller ingen Trang der til. Man kan snarere sige, at der hos mange danske Studenter herskede en instinktmæssig Uvillie, der holdt sig i Almuen til langt op i Aarhundredet. De unge Mænd, der f. Ex. i 1820 befolkede Studenterforeningen, kunde nok have Grund til at spørge sig selv, om Verden var af Lave, naar de ikke mer end 25 Aar senere saa Damerne i Kjøbenhavn henrykte danse med deres svenske Brødre, og naar de senere saa deres egne Sønner gaa Arm i Arm med disse, drikke Banko og raabe begejstrede Hurraer for Nordens Enhed. Dog var der ogsaa nogle af de unge Mænd fra 1820, som gjorde Udviklingen med fra først af, saaledes *Hauch*, *Abrahams* og *Chr. Winther*. Abrahams, der gjentagne Gange har forsikret, at der i 1826, da han var i Rom, ikke var Spor af skandinaviske Sympathier, og at de Danske, der opholdt sig her, sluttede sig mere sammen med Tydskerne end med Svenskerne,[3] var jo senere tilligemed Hauch med paa skandinaviske Studentermøder.

Universitetsstaden Lund var i Aarhundredets Begyndelse, som Tegnèr har sagt, en akademisk Bondeby, hvor man sjældent saa andre Skuespil end dem, Studenterne improviserede paa Gaderne eller Medlemmer af Konsistorium indenfor fire Vægge. Domkirken ragede som en Jætte op over de lave delvis straatakte Huse, og lavt var ogsaa det Syn, som de unge Akademikere havde paa Verden og paa Livet overhovedet. De vare ligesom nu inddelte i Nationer, men disse Landskabsforeninger vare kun administrative Institutioner, gjennem hvilke Universitetet holdt rede paa sine Disciple, ligesom de ogsaa tjente som Understøttelsesforeninger. Der fandtes saaledes ikke i Lund nogen akademisk Forening, hvor de Unge kunde komme sammen for at søge aandelig Udvikling, selskabelig Omgang eller kammeratlig Afslibning.

Ungdommens Fornøjelser vare Spil og Drik, ja de unge akademiske Lærere, Docenterne, vare angrebne af Spillesygen i en uhyggelig Grad. Da besluttede Universitetets Kansler,

Udenrigsministeren Grev *Lars v. Engeström*, der kjendte hele dette Uvæsen, at skride ind med Kraft. Han gik ud fra, at Ondet laa i selve Forholdene, og at det ikke vilde ophøre, før disse blev forandrede. I 1811 sendte han derfor Konsistorium en Skrivelse, i hvilken han henledede Opmærksomheden paa det ringe Samkvem, der fandt Sted mellem de akademiske Lærere paa den ene Side og den studerende Ungdom paa den anden, og derefter udtalte som sit Ønske, at alle Universitetets Lærere og Disciple tilsammen vilde danne en Forening, i hvilken de kunde blive bekjendte dels med den periodiske Presses Frembringelser og dels med Literaturen i Almindelighed. Endvidere burde selskabelige Adspredelser være tilladte f. Ex. endog Billardspil. En saadan Forening burde stilles under Universitetslærernes Opsyn, og Udgifterne burde fordeles paa Lærere og Studenter. Hvis en Student ikke havde Raad til at være Medlem, kunde Nationens Kassebeholdning ikke anvendes paa en bedre Maade end til Kontingent for ham.

«Paa en saadan Maade», skrev han, «kunde den akademiske Ungdom fordrive ledige Timer paa en anstændig og lærerig Maade. Ved Omgang med deres Lærere kunde de slutte Bekjendtskab med disse, og ved at læse nye Journaler kunde Alle blive satte i Stand til at følge deres Videnskabs Fremskridt.»[3]

Denne Skrivelse faldt ned som en Bombe i Konsistorium. Kun fem Professorer billigede Kanslerens Plan, men Resten betragtede den som et Projektmageri, der ikke vilde være til Gavn, men snarere til Skade for Universitetet. Resultatet af Forhandlingerne blev, at Konsistoriet indsendte en i kraftige Udtryk affattet fordømmende Kritik af Planen.

Lars v. Engeström var imidlertid ikke den Mand, der tog imod en slig Behandling. Først krævede han, at Universitetssekretæren, der havde forfattet Skrivelsen, skulde have en Tilrettevisning af Konsistorium, og dernæst gav han dettes Medlemmer en nøjere Forklaring af, hvad han havde ment med sin Skrivelse, som de Herrer Professorer sikkert maatte have mis-

forstaaet. Konsistorium, der ikke havde den fornødne Modstandskraft, bøjede sig ydmygt for Kanslerens Villie, og i 1812 oprettedes saa et akademisk Læseselskab. Til en akademisk Forening eller en Studenterforening, som han helst vilde have havt oprettet, var Tiden endnu ikke moden, idet Studenterne selv næppe vilde have forstaaet Tanken.

Naar man gjennemlæser de Grunde, Professorerne fremkom med mod Planen, vil man finde mange af de samme Indvendinger, som de danske Professorer opstillede ni Aar senere. Studenterne, hed det, havde Nok at bestille med at læse paa de Pensa, deres Lærere foredrog, og de vilde spilde den Tid, de tilbragte med at studere videnskabelige Tidsskrifter. De vilde kun derved faa et falsk og overfladisk Begreb om Videnskaben. De faa, men gode Bøger, en Studerende burde læse, skulde hans Lærere anvise ham. En Student skulde høre syv til otte Timers Forelæsninger om Dagen og derpaa hjemme sætte sig ind i disse. Hvorledes skulde han da faa Tid til at læse Tidsskrifter eller til tidsspildende Fornøjelser? Man vil maaske erindre, at vor egen Professor *C. F. Hornemann* i 1820 gjorde gjældende, at Studenterne ikke behøvede at give sig af med æsthetiske Studier, da der ved Universitetet var ansat endog to Professorer, der gav sig af hermed, og som de jo kunde høre. En af Professorerne i Lund var saa vittig at foreslaa, at Studenterne i deres Fritid kunde spasere, samle Naturgjenstande eller lære en eller anden mekanisk Kunst som f. Ex. at dreje. En anden mente, at Kanslerens Plan, dersom den blev gjennemført, vilde skabe en forfinet ung Slægt, der vilde blive svag, letsindig og faa Afsky for alvorlige Forretninger.

Professorerne i Lund vare saaledes ligesaa stædige, naar det gjaldt fornuftige Fremskridt, som deres Kolleger i Kjøbenhavn nogle Aar senere. Man kan imidlertid bedre forstaa, at de svenske Universitetslærere kunde nære en saadan Opfattelse, thi de levede i en lille By og i et roligt Samfund, fra hvilket de ikke modtog nogensomhelst aandelig Paavirkning eller Til-

skyndelse, og de lukkede sig særlig i de Tider inde paa deres Studereværelser og fordybede sig i deres ofte golde Bogstavlærdom, som ingen Frugt satte. De havde paa en Maade gjort op med Verden udenfor; saaledes som den var, da de kjendte den, saaledes skulde den vedblive at være, og enhver Forandring opfattede de som en Revolution, der vilde bringe Samfundet i Fare. De daværende Universitetsadjunkter *Tegnèr* og *Agardh*, der havde vovet at stifte et privat Læseselskab, ansaa de for Vigtigmagere og Nyhedskræmmere.

I Lund blev saaledes den akademiske Læseforening stiftet ved et Bud eller en Ordre fra Universitetets Overordnede, en Mand, der havde mere Menneskekundskab end alle Professorer tilsammen, medens Studenterne ikke vare selvvirksomme. I Kjøbenhavn var det Studenterne, der selv tog Sagen i deres Haand og gjennemførte den trods Universitetets og Universitetsdirektionens Modstand eller Uvillie, men begunstigede af Kongen og Politidirektøren.

Efterat Studenterforeningen i Kjøbenhavn var bleven stiftet, hengik der nogle Aar, før den saa Kammerater fra Lund som Gjæster indenfor sine Vægge. Forholdet var dengang det, at de fleste af Skaanes Indbyggere kun kjendte Kjøbenhavn fra Lærebøgerne i Geografi eller fra de Rejsendes Beretninger.[4] Først efter 1828, da Dampskibsforbindelsen mellem Skaane og Sjælland aabnedes, lærte Indbyggerne paa begge Sider af Sundet hinanden at kjende, og først da begyndte de Fordomme, som hidtil havde behersket dem, at svinde. Dampen optraadte her i Ordets egenlige Betydning som Fredsstifter mellem to Folk.

De første Svenske, der saa indenfor i Foreningen, vare Magister *Sandberg*, Pastor *Egedahl* og Phil. Cand. *Zenius*; det var den 23. Juli 1824, men nogle Dage efter, den 28., kom to Upsalensere, de medicinske Studerende *Schwartz* og *Widmark*, der gjorde Tjeneste som Læger ved de svenske Tropper, som vare samlede til Lejrøvelser i Skaane. Den første Aften, de vare Gjæster i Foreningen, «foranstaltedes der en liden Kompota-

tion», der varede til $11^3/_4$. Om Schwartz bemærker *Abrahams*: «Han var et livligt ungt Menneske, munter og talentfuld, meget musikalsk, og han henrev os, naar han i Foreningen ved Klaveret sang sine smukke svenske Sange.»[5]

I 1825 indfandt der sig kun to Svenske, nemlig Komminister i Lund *Lindenblad* og Student *Angelin*, i 1826 kom tre, nemlig Adjunkt *Reuterdahl* og Magistrene *N. Lovén* og *B. Fr. Fries* fra Lund, tre senere meget bekjendte Mænd, af hvilke den Første døde som Ærkebiskop i Upsala, den Næste blev en bekjendt Forfatter og Oversætter af fremmede Digterværker, og den Tredie erhvervede sig et anset Navn som Zoolog og Museumsdirektør. I 1827 tog Besøgene stærkt til, og nu er det ikke alene Professorer som *Lidbeck* og Magistre som Docenterne *Rohde* og *Berlin*, men unge Studenter, der komme i hele Selskaber. Den 1. Juni indfandt der sig saaledes sex og den 26. ikke mindre end ni. Fra nu af blive Besøgene talrige, og om Foraaret og Sommeren kunde man somme Dage træffe en halv Snes Studenter fra Lund i Foreningen. Dampskibsforbindelsen med Malmø hjalp nu mægtigt til at forøge Antallet af Gjæsterne. Ligesom *Geijer* i 1825 havde deltaget i Gildet for Rahbek, saaledes kunde Foreningen ogsaa den 30. Juni 1829 glæde sig ved et Besøg af en anden svensk Historiker, nemlig daværende Magister *A. Fryxell.*

Paa deres Udflugter til Kjøbenhavn fandt Lundenserne, at de havde Meget at lære af Universitetsforholdene i denne By. «Lunds Universitet maatte, uagtet det laa i Sveriges rigeste Provins, lige fra sin Oprettelse kæmpe med Fattigdom, og det maatte beklage, at det ikke kunde byde den studerende Ungdom nogen Institution i Lighed med Christian den Fjerdes berømte Stiftelse Regensen. Under den i Lund kun altfor fremtrædende Mangel paa Lejlighed til at blive delagtig i et forædlende socialt Liv maatte Ungdommen blive greben af Ønsket om, at der i Lund blev oprettet en Institution, der svarede til den i Kjøbenhavn i 1820 stiftede Studenterforening. Paa samme Tid begyndte Nationerne i Upsala at opføre særlige Nations-

huse. Naar der i Lund fremkom Planer om at opføre lignende Bygninger, saa strandede de paa Mistvivlen om at kunne skaffe de fornødne Pengemidler tilveje. Hvis derimod alle de Nationer, i hvilke Lunds Studenterkorps var delt, forenede sig, saa burde de med samlede Kræfter kunne skabe en Institution, der lignede den kjøbenhavnske Studenterforening.«[6]

I 1830 var en rummelig Plads i Nærheden af Domkirken, Bispegaarden og Universitetet tilsalgs. Det var det Stykke Jord, der nu udgjør Tegnèrpladsen, og paa hvilket den akademiske Forenings Bygning ligger. Flere af Universitetets yngre Lærere, Embedsmænd og nogle Studenter slog sig nu sammen og kjøbte denne Plads. *Agardh*, der da var bleven Professor, og Adjunkt *C. G. Schønbeck*, senere Professor og Stadslæge, der ofte havde gjæstet Studenterforeningen i Kjøbenhavn, stillede sig i Spidsen for Foretagendet og udkastede en Plan, som de enkelte Nationer efterhaanden vedtog. Den nye Forening fik det Navn, den endnu har, «Akademiska Föreningen». Der blev indsamlet Penge mellem alle gamle Akademikere, og Kronprins *Oskar*, som dengang var Kansler, gav selv et betydelig aarligt Tilskud, ligesom han i 1831 i en Skrivelse, i hvilken han sanktionerede Foreningens Love, anbefalede den til Konsistoriets Omsorg. Men ved denne højere Autorisation kom den allerede fra Begyndelsen af til at indtage en anden Stilling end Studenterforeningen i Kjøbenhavn og Studentersamfundet i Kristiania, der oprindelig havde tjent den som Forbilleder. Det blev nemlig gjennem Forskrifter i Nationernes Love bestemt, at hver Student eller idetmindste ethvert Medlem af en Nation skulde være Medlem af Foreningen. I December 1830 blev Foreningens Bygning indviet, men den store Bygning, der nu rummer »Akademiska Föreningen», blev indviet i 1851. Fra 1830 af blev den nye Forening det egenlige Midtpunkt for Studenterlivet i Lund.[7]

Senioratet for Studenterforeningen havde saaledes Ret, naar det kaldte den akademiske Forening i Lund for en Datter og

en Affødning. Men de samme Udtryk brugte det jo ogsaa om Studentersamfundet i Kristiania (?).

Det norske Studentersamfund blev stiftet i 1818, men det var dengang et rent privat Selskab. Efterhaanden blev det mere en Klub, «men det syntes, som om en Tid lang et vist halvpedantisk Præg, en Sky af lærde Prisafhandlinger og latinske Disputatser, hvilede over dets Møder».[8] I 1824 skete der imidlertid en gjennemgribende Reform i Samfundet, saaledes at det fra nu af ikke mere blev saa exklusivt som tidligere, der blev holdt hyppigere Møder, og man gav sig til at drøfte Tidens Spørgsmaal. Men der var den Forskjel mellem Livet i Studentersamfundet i Kristiania og det Liv, der førtes i Studenterforeningen i Kjøbenhavn, at Politikken hist kom til at spille en mægtig Rolle. Norge var jo i 1814 blevet et Land med den frieste Grundlov i Europa, et rent Særsyn paa den hellige Alliances Tid, og da der i Tyverne var voxet en Slægt op, der følte sig som særlig norsk i Modsætning til alt Dansk, en Slægt, der halvt medlidende saa ned paa det ufrie Danmark, kan man ikke undre sig over, at den maatte give sig Luft, og det gjorde de unge Akademikere tilgavns i Studentersamfundet.

Medens det unge Danmark, der tidligere havde sværmet for Oehlenschläger, efterhaanden lærte at se op til *Heiberg*, og medens denne og *Hertz* lidt efter lidt blev de toneangivende Digtere herhjemme, vendte de akademiske Fremskridts- og Selvstændighedsmænd i Norge sig netop bort fra Heiberg, der for dem kun repræsenterede det Afslebne, Blodløse og Formelle, og sluttede sig til den nye opdukkende Stjerne Henrik Wergeland, der i Danmark gjaldt for en Vildmand, men som hjemme fandt Ildtilbedere i Mængde, ikke blot, fordi han var en betydelig Digter, men ogsaa, fordi han kunde slaa i Bordet, saa Brikkerne dansede. Det var ham, der vovede at kalde Oehlenschläger for «Tidens forkjælede Plejesøn», og som skrev, at Alt, hvad man med Sandhed kunde sige om hans Frembringelser, var, at de «mangle dobbelt saa mange Fejl som Dyder», og det var ogsaa ham, der priste «Hauch's fortrinlige

Melpomene», der søgte ud «fra de saa meget besjungne danske Bøge», og som endelig bebrejdede det danske Folk, at det «tror at høre en national Poesi, blot det hører ret mange indflettede Christian'er og Frederik'er og ser i Theaterkoulisserne de kjendte Gader igjen».

Modsætningerne i Norge tørnede, som man veed, voldsomt sammen, og efter mange Kampe sprængtes Samfundet i 1832. En stor Del af de Udtraadte, deriblandt de allerfleste intelligente og talentfulde unge Mænd,[9] som *Schweigaard*, *Welhaven*, *P. A. Munch*, *F. Stang*, *U. A. Motzfeldt*, *Birch-Reichenwald* o. m. A., dannede «Det norske Studenterforbund», der skulde være en literær Forening i Modsætning til det demokratiske Samfund, der efterhaanden var udartet til en Slags Jakobinerklub. Iblandt det nye Selskabs Bestemmelser var der bl. A. en, der er taget ordret ud af den danske Studenterforenings Love, nemlig den, at Universitetets Lærere kunde blive Medlemmer blot ved at indmelde sig, medens alle andre akademiske Borgere skulde underkaste sig en Ballotering.

Rimeligvis er det dette Studenterforbund, som Senioratet i Studenterforeningen i Kjøbenhavn betegnede som sin Datter og Affødning, og det havde ialfald mere Ret hertil end til at give Samfundet i Kristiania denne Betegnelse. Studenterforbundet og Studenterforeningen vare som to Tvillinger. De besjæledes af den selvsamme Aand, og den eneste Forskjel var kun, at man i Kristiania talte Fællessproget kraftigere og tydeligere end i Kjøbenhavn. Man kan vanskelig forestille sig, at Seniorerne i Boldhusgade skulde ville give Wergeland og hans Tilhængere Brodernavnet.

Trods den lange Afstand besøgte ikke faa norske Akademikere Studenterforeningen i Kjøbenhavn. Den Første, der gav Møde, var den tidligt afdøde geniale Mathematiker *Abel*, og efter ham kom f. Ex. Pastor *G. Kjelland* og hans Søn Stud. theol. *F. Kjelland*, Cand. med. *Boeck*, Lektor *Holmboe*, Cand. theol. *Faye*, Cand. theol. *Fr. Bonnevie*, Overlærer *Lange* fra Arendal, Bergkandidat *Møller*, Stud. theol. *H. Jespersen*,

Stud. theol. *Tybring*, Stud. theol. *Esmarch*, Lektor *Blytt*, Stud jur. *Langberg* og mange Flere. Man maa erindre, at ikke faa Familier vare fælles for Danmark og Norge efter saa mange Aars inderlige Forbindelse, og særlig gjaldt dette Embedsstanden. Flere Præster begyndte deres Løbebane i smaa Kald i Norge for senere at opnaa federe Embeder i Danmark, og det Samme var Tilfældet med Juristerne. Ofte var det et rent Tilfælde, der efter 1814 afgjorde, om en Slægt skulde blive dansk eller norsk. Ja endnu i 1848 vare som bekjendt flere højere Officerer i den danske Hær Normænd af Fødsel, saaledes *Schleppegrell*, *Rye*, *Helgesen*, Brødrene *Ræder* og *Lemmich*.

Medens saaledes Politikken i Norge delte Studenterne i to Lejre, spillede den endnu i Tyverne ingen Rolle i den danske akademiske Verden. Indtil 1830 forholdt man sig fuldstændigt beskuende med Hensyn til alle politiske Begivenheder i det civiliserede Europa, og de Faa, der tænkte anderledes end den store Mængde, holdt deres Tanker hos sig selv eller fik, hvis de uforsigtigt vovede sig frem, strax en Paamindelse om, at de vilde handle rigtigst i at tie stille, Hvor ildeset enhver Ytring, der overhovedet rørte ved politiske Forhold, var, ser man af den Maade, hvorpaa *Johannes Hage* blev behandlet, da han i 1825, medens han laa som Alumnus paa Borchs Kollegium, i en af de smaa latinske Disputatser, han dengang maatte skrive, tillod sig at fremkomme med nogle respektstridende Ytringer om den hellige Alliance. Han udtalte nemlig, at man var Vidne til, at der sluttedes Forbund, der vel kaldte sig hellige, men kun vare det af Navn, fordi de Stater, der vare med heri, troede, at de kunde tillade sig at behandle Folkene som Kvæg.[10] Dette kunde aldeles ikke gaa an. Kollegiets Efor Professor *Hurtigkarl* sendte Bud efter den meget uforsigtige Alumnus og befalede ham enten at inddrage de Exemplarer af Afhandlingen, der maatte være uddelte, eller ogsaa at skrive en ny Disputats. Hage valgte det Sidste. Men forøvrigt vare hans Ytringer ikke Resultatet af et øjeblikkeligt Indfald, men

bundede dybt i den Utilfredshed, han nærede mod «al den Raaddenhed i Danmark», hvad han ikke lagde Skjul paa for sine Venner.

Et andet Tilfælde, som indtraf i selve Studenterforeningen, bragte Senioratet og mange Medlemmer til at korse sig. Stud. theol. *N. C. Bjerring*, senere Professor og Skolebestyrer i Kjøbenhavn, oplæste den 7. Marts 1829 en Vaudeville. Hvad den indeholdt, veed man ikke, da han ikke senere har udgivet den, men den Vaudeville, han i 1827 udgav under Titel af «Attestats og Forlovelse», indeholder ikke et eneste Ord, som noget Menneske nogensinde har kunnet tage fortrydeligt op. Man veed kun, at det æsthetiske Arbejde, han oplæste i 1829, benævnedes «Karakteristik af de politiske Partier og Aar 1899, en original politisk Vaudeville».

Senioratet havde ikke troet, at der i denne vilde forekomme Noget, der maatte være anstødeligt, men under Oplæsningen fandt det imidlertid, at «dette Arbejde syntes at indeholde adskillige Hentydninger, som det havde været mere passende ej at fremsætte ved en saadan Lejlighed og i en saadan Forsamling, ligesom man og bemærkede, at det hos Tilhørerne efter Enhvers individuelle Anskuelser, havde vakt mer eller mindre Uvillie». Imidlertid gjorde Senioratet Intet ved Sagen, fordi det gik ud fra, at Forfatteren ikke havde ment noget Ondt, men kun været ubetænksom, og fordi det «med Grund maatte anse Selskabets almindeligen bekjendte gode Aand som tilstrækkelig Borgen for, at det omhandlede Arbejdes Indhold vilde være uden al Indflydelse paa dets loyale Tænkemaade i Almindelighed». Dog døde Sagen ikke hen, og Lørdagaften den 21. Marts blev den drøftet ivrigt af Medlemmerne, af hvilke nogle tillagde den en større Betydning og talte om, at de vilde anmode Senioratet om at sammenkalde en Generalforsamling, der kunde exkludere Bjerring, medens andre mente, at Senioratet i ethvert Tilfælde paa en eller anden Maade burde sørge for, at Foreningens Anseelse ikke kom til at lide under, hvad der var sket.

At foreslaa Forfatteren af Vaudevillen exkluderet vilde Senioratet ikke gaa med til, da det forudsaa, at Forhandlingen paa en Generalforsamling uundgaaeligen vilde føre til, at Sagen maatte komme for Politiet. Derimod foretrak det en lempeligere Fremgangsmaade, nemlig at tilkjendegive Bjerring Foreningens Utilfredshed med hans Optræden. Det sendte ham derfor et Brev,[12] hvori det bebrejdede ham, at han selv var Skyld i, at Sagen yderligere var bleven drøftet i Foreningen, hvorfra den var sivet ud, saa at nu hele Byen talte om den. Derefter skriver det: «Vedbliver De som hidtil at fremkalde Stridigheder om denne Sag, vil Følgen blive, at man enten af Senioratet vil forlange en Generalforsamling om Deres Exklusion, — men da en Generalforsamling rimeligvis vil komme til den Erkjendelse, at den selv ikke er kompetent til at afgjøre det Strafværdige eller Ikke-Strafværdige i Deres Vaudeville, vil den sandsynligvis maatte overdrage vedkommende Autoritet at undersøge Deres Skrift — eller ogsaa maa Senioratet selv gjøre det fornødne Skridt i den Henseende. Dersom De imidlertid for Fremtiden ønsker at forelæse en eller anden Afhandling for Foreningens Medlemmer, ser Senioratet sig nødsaget til at anmode Dem om først at tilstille samme Deres Manuskript til Gjennemsyn.»

Saaledes fik Bjerring Mundkurv paa af Senioratet, der dengang bestod af *P. V. Jacobsen*, *Fr. Fabricius*, *C. V. Elberling*, *S. Bojesen* og *E. Bojesen*. Forøvrigt var han bekjendt mellem Kammerater for sine fremskredne Anskuelser, hvorfor han gik under Navnet «Citoyen Bjerring», ligesom hans Fader den bekjendte Overretsprokurator *N. C. Bjerring* blev kaldet for «den lille Marat».

Man kunde sige sig selv, at ethvert Forsøg paa at persiflere de bestaaende Forhold, selv om det skete derved, at man henlagde Skuepladsen til en anden Tid eller til et andet Land, aldeles ikke vilde finde nogen Jordbund i Studenterforeningen i de Tider. Enhver, der prøvede herpaa, vilde simpelthen blive anset for et ildesindet Menneske, der ikke kunde lade Folk

have Fred. Nej, Forandringen i Anskuelser maatte komme ad helt andre Veje. Enhver direkte Tilkjendegivelse vilde være spildt. En af de Mænd, der forberedte Vejen for de nyere Ideer, men som ganske vist først efter 1830 kunde tage Bladet fra Munden, var *C. N. David.*

Denne Mand, som i den sidste Halvdel af Tyverne og til op i Trediverne færdedes i Studenterforeningen og endog i mange Aar var en daglig Gjæst der, har sikkert i sin Ungdom drømt om at blive Digter. I ethvert Tilfælde dyrkede han med Iver Poesien, og længe efter at det var gaaet op for ham, at hans Begavelse laa paa andre Omraader, vedblev han at skrive Sange og var endog en Tid lang en af de mest søgte Lejlighedsdigtere baade i og udenfor Studenterforeningen. Hans Debut var ikke lovende, idet han som født Jøde blev et Offer for den Forfølgelse, der i 1819 en kort Tid satte Kjøbenhavn i Uro. Han havde oversat et Lystspil efter det Franske «Det unge Menneske paa tresindstyve Aar», som den 4. December skulde opføres til Frydendahls Benefice. Saasnart det rygtedes, at han var Oversætteren, var det med det Samme afgjort, at «Jøden skulde pibes ud», og da Theaterdirektionen, der havde faaet nys herom, før Opførelsen traf den Bestemmelse, at Publikum kun maatte give sin Mening tilkjende i ti Minutter efter Forestillingens Slutning, indtil en Gongon paabød Tavshed, var det klart, at nu maatte der pibes for Alvor.

To Aar senere glædede han Baggesen, der dengang levede mismodig og forladt i Paris, ved et trøstende Digt[14] «Nannas Aabenbaring, Nannas Digter helliget», hvorom denne skriver, at han indtil Modtagelsen af dette Vink om en virkelig dansk Læser havde havt Lyst til, hvis det havde staaet i hans Magt, «at brænde og tilintetgjøre indtil det sidste Spor Alt, hvad jeg paa Dansk har ladet trykke». I dette Digt, der smidigt gaar ind i Baggesens Udtryksmaade, hedder det bl. A.:

C. N. David.

Hvem Nanna er, det sang i Æolstoner
Du til din Hjerteharpes Æolsklang!
Da blindt for Jordens Bram og Støvets Kroner
Dit Ildblik gjennem Himles Himmel trang!

Hvem kunde vel falde paa, at disse æsthetiske Linier vare skrevne af den bidende Politiker, den ældre Slægt har havt Lejlighed til at høre i Rigsraad og Rigsdag? Efter sin anden Hjemkomst fra Udlandet, hvor han i Göttingen havde hentet sig en filosofisk Doktorgrad, holdt han i 1824 og 25 i Studenterforeningens store Sal statistiske Forelæsninger. Da han havde anmodet om at maatte bruge Salen i dette Øjemed, udtalte den ordførende Senior paa vedkommende Generalforsamling, at disse Forelæsninger vel ikke stod i Berørelse med Universitetet eller med Foreningen, men at man dog burde imødekomme ham, da det var et af Foreningens Medlemmer, som her ønskede at optræde til videnskabelige Formaals Fremme. Flere af de Spørgsmaal, han her behandlede, og som angik saadanne offenlige Forhold, der ellers paa den Tid aldrig vare Gjenstand for Omtale, end sige for Drøftelse, vare vel holdte indenfor en videnskabelig Ramme, men alene det, at der blev talt om dem, maatte vække nye Tanker og Tvivl.

Samtidig hermed, nemlig den 5. Februar 1825, forelæste han i Foreningen en historisk Beretning om Pargas Indtagelse som Bidrag til Ny-Grækernes Historie, efter hvilken Forelæsning Medlemmerne samledes til en Kompotation. Næste Sommer besøgte han den døende Baggesen i Carlsbad. Digteren var da meget svag, men i Besiddelse af en saadan Aandsstyrke, at han reciterede «Svanesangen for Grækerne» og oplæste Slutningen af «Adam og Eva». «Gravens Fred», hvortil han saa snart skulde indgaa», skriver David,[15] «syntes allerede da at have bortkysset alt Had af hans Hjerte; thi han hørte gjerne, at flere af hans unge Modstandere vare modnede for alvorligere Sysler til Videnskabelighedens Ære, og forsonende bad han mig om at hilse en af hans literære Fjender med det Udtryk: «han var mig dog altid kjær».» Denne Fjende var Oehlenschläger.

I Slutningen af Tyverne var han et af de Medlemmer, til hvilke Senioratet plejede at henvende sig, naar det ønskede en Sang til festlige Lejligheder. Da saaledes en af Foreningens Stiftere Cand. jur. *P. C. Valentin*, der havde været Senior uafbrudt fra 1820 til 1827, i det sidstnævnte Aar blev udnævnt til Byfoged i Maribo, skrev David følgende Sang ved Afskedsgildet den 15. September. Den gaar paa Melodien «Dannevang ved grønnen Bred».

Mangengang i Broderlag
Sad vi her tilsammen,
Hilsed' efter fuldendt Dag
Aftenen med Gammen.
Mens da Talen tvangfri flød,
Som den kom fra Hjerte,
Dagens Fryd vi dobbelt nød,
Glemte halvt dens Smerte.

Barndoms Minder, Ungdoms Id
Vi os her gjenkaldte,
Hvad vi haabed af vor Tid,
Frit vi her udtalte.
Hvad sig rørte i vor Barm
Dybt som Livets Gaade,
Lærte, langt fra Hobens Svarm (sic.),
Vi her tidt at raade.

Hist opløste Tidens Haand
Kransen aarle vunden;
Men vor Ungdoms Rosenbaand
Blev her fast're bunden.
Hjerter sammensmelted' her
I Begejstrings Flammen,
Saa forente nu vi er,
Som kun før holdt sammen.

Og som Stammen vi fik kjær
Med sin svale Skygge,
Hvor vi kunde tryg og nær
Ved hinanden bygge,
Saa vi ham, som planted' den,
Som den røgted' ærligt,
I vort Hjerte, som vor Ven,
Indeslutted kjærligt.

«Venner ofte drage maa
Bort saa mange Mile;
Lad os derfor, før de gaa,
Med at klinke ile.»
Skjaldens Ord et Varsel er;
Lad da Bægre klinge;
Dig, som os forente her,
Vort Farvel vi bringe.

Stammen, som du plantet har
Snildt i Tidens Vover,
Blomster skjønt i Vaaren bar,
Frugt i Høsten lover.
Bryd en Blomst end, før du gaar,
Frugt vi for dig gjemme,
Thi mens vor Forening staar,
Aldrig vi dig glemme.

Sangen er hverken formaliter eller realiter god. Det var de sædvanlige Udtryk, der gik igjen, og som ere gaaede igjen i mange Viser senere. Men Senioratet maa have været af en anden Mening med Hensyn til Davids Skjaldskab, thi da han i Februar 1828 havde skrevet en Sang til Ære for *Kuhlau*, som var Foreningens Gjæst ved en Koncert og Aftenunderholdning, sendte det ham en varm Tak for «den særdeles Opmærksomhed, De saavel ved ovennævnte Festlighed som saa ofte forhen har vist Selskabet, og hvorved De stedse saa betydeligt har understøttet vore Bestræbelser for at fremme dets Tarv». Denne Sang ser saaledes ud:

Hjerternes rene Lyst,
Jubel i Mandens Bryst
Spotter vel Ordenes Fylde.
Alt, hvad der glædefuldt
Livet forsøder huldt,
Kan vi med Toner kun hylde.

Elskede Toneskjald!
Dit er et herligt Kald,
Hjerternes Sprog du os lærer.
Hør da dens Stammen her,
Uvant os Sproget er,
Lærerens Præg det dog bærer.

Herlige Skaberaand,
Verdens ved Kunstens Baand,
Danmarks ved Hjertet og Dyder!
Flet i din Kunstnerkrans,
Rig paa fortjente Glans,
Blomsten, som Venskab dig byder!

Ligeledes forfattede David Prologer til Skuespil, der opførtes i Foreningen. Juleaften 1826 vare Medlemmerne forsamlede for at se «Sganarels Rejse til Filosofernes Land». Forud for denne Komedie gik et Forspil «To Prologer for een», som han havde skrevet. I 1828 var han atter paafærde med en Prolog til en navnløs Vaudeville, som opførtes ved en Studenterforestilling den 15. Marts.[16] Efterat han her har bedt om Undskyldning, fordi der ikke findes megen Afvexling paa Plakaten, hvilket kommer af, at Studenterne ikke ere vante til mange Retter, hvad Holberg alt har vidst, da han skrev «Regensen mangler Proviant», gaar han over til at forklare de tilstedeværende Damer de latinske Ord, der forekomme i Vaudevillen:

Det første Ord,
Som Dem maaske i Stykket fremmed lyder,
Saavidt jeg tror,
Er «Nolo». Jeg vil ikke, det betyder.
Men Herre Gud! hvad gjør jeg der?
Et Ord jeg nu Dem lærer at forstaa,
Som tidt i Deres Mund den hele Hær
Studenter kan nedslaa.
Se, det er Himlens Straf, fordi jeg prøver paa
At ville undervise Dem,
Hos hvem
Vi evigt selv i Skole skulle gaa.
Thi nu jeg først mig ret besinder,
At De i Stykket førend «nolo» forefinder
En Sætning: «vis habere»,
Med mere,
Som «vil du have», i vort Sprog betyder,
Og som jeg burde først Dem explicere.
Men Skjæbnen ved sit Vink mig byder
At vogte mig for Fald
Og give slip paa selvbeskikket Lærerkald.

Jeg mig fortrøster dog, at De vil ogsaa nemme,
Ifald det fæle «nolo» ej De kan forglemme,
At «volo» lyder
Paa Dansk: jeg vil,
Og at paa Spørgsmaal, om
De skjænke vil vort Lunes overgivne Spil
En venlig Dom,
De os med Svaret: «volo» fryder.

Samtidig holdt han de sædvanlige Lørdagaftener af og til Foredrag i Foreningen om almennyttige Forhold, saaledes f. Ex. i 1828 om Civilisationens Indflydelse paa den tiltagende Mængde af Forbrydelser, ligesom han stillede Forslag paa Generalforsamlingen om en gjennemgribende Forandring af Balloteringen ved Medlemmers Optagelse, og endelig var han meget virksom for at skaffe kgl. Skuespiller N. P. Nielsen Tilladelse til at faa den store Sal sex Søndage i Rad til offenlig Oplæsning af Digterværker. Hans Venskab med Møhl havde ogsaa gjort ham til Gjæst paa Bakkehuset i de sidste Aaringer af Rahbeks og Karen Margrethes Levetid.

En anden af David's Venner var *Johan Ludvig Heiberg*. Efterat han led og ked af sin ubehagelige Stilling som Lektor ved Universitetet i Kiel i 1825 var vendt tilbage til Kjøbenhavn, indmeldte han sig i Studenterforeningen, hvor han var sikker paa at møde de Mænd, hvis aandelige Omgang han satte mest Pris paa. Foruden Møhl og David traf han her bl. A. *v. Schmidten*, der samme Aar blev Lektor i Mathematik ved Universitetet, og som allerede havde forelsket sig i Heiberg, da de plejede Omgang i Paris. Denne unge Mand, til hvem alle Datidens videnskabelige Koryfæer satte store Forhaabninger, var ikke Student men oprindelig Premierlieutenant i Artilleriet, men da han, efter at have studeret flere Aar i Udlandet, i 1824 havde taget en udvidet Magisterkonferens istedetfor de første Examiner og nu gjennem N. B. Krarup henvendte sig til Senioratet om at blive Medlem af Foreningen, mente dette at kunne gaa ind herpaa, fordi han, som det skrev, havde vundet Præmien for et Prisspørgsmaal i Paris, og fordi Direktionen for

Universitetet og de lærde Skoler havde tilladt ham at underkaste sig Magisterkonferensen uden at tage Examen artium.

Heiberg var ikke som Møhl, Poul Møller, David o. Fl. en daglig Gjæst i Foreningen, fordi han boede hos sin Moder, hos hvem han tillige spiste til Middag, men han gav Møde ved Fester, skrev Sange, Deviser, Prologer og Epiloger. I 1826 skjænkede han Foreningen sit Skrift om Vaudevillen, og samme Aar bragte han dens Navn paa Scenen i «Recensenten og Dyret», hvor der forekommer følgende Replikker:

Keiser: Men hvorledes gaar det til? Har Du forladt Studenterforeningen?

Rose: O nej! Jeg vender tilbage, naar Kildetiden er forbi.

Keiser: Kan du huske den Aften, da du mødte mig paa Trappen i Studenterforeningen og sagde mig o. s. v.

I 1827 skrev han en Epilog, der blev fremsagt efter en Aftenunderholdning, som den 17. Januar blev givet til Fordel for Familierne efter de Fiskere fra Agger, der omkom paa Havet. Denne Epilog ender med disse Linier:[17]

At Deres Gunst vort Samfund smigre vil;
At i vort Minde lyser som en Stjerne
Hver af de Dage, som Dem fører til
Studenternes Kaserne.

Det bemærkes udtrykkelig i «Kjøbenhavns flyvende Post», at denne Aftenunderholdning ved sin smagfulde Indretning i Sandhed svarede til sit Navn. Da Senioratet indsendte Beløbet til Rentekammeret, modtog det en Skrivelse fra dette Kollegium, der tilkjendegav det, at «Hans Majestæt Kongen med allerhøjeste Velbehag har modtaget Indberetningen om den i Foreningen foranstaltede Aftenunderholdning til Fordel for Agger Sogns trængende Beboere».

Heiberg har ogsaa holdt Forelæsning i Foreningen om Skjønhed i Naturen. Der kom imidlertid i de første Dage i Januar 1830 en Kurre paa Traaden mellem ham og Senioratet. Hans Fætter Stud. jur. *E. Buntzen* fik ved en Ballotering ikke

det tilstrækkelige Antal Stemmer. I den Anledning skrev Heiberg til Senioratet og klagede over, at Balloteringen var begyndt en halv Time tidligere, end Skik og Brug var, hvorfor den efter hans Mening maatte anses for ulovlig. Den Senior, der havde ledet Stemmegivningen, nemlig *Fr. Fabricius*, bestred dette,[18] idet han beklagede den Skjæbne, der var overgaaet en ung Mand, hvem han selv kun kjendte fra den agtværdigste Side, men han troede, at Student Buntzens Nærværelse i Foreningen Juleaften og især tvende Gange senere, hvortil han dog efter Senior Elberlings Tilladelse var fuldstændig berettiget, kunde have havt en skadelig Indflydelse paa Medlemmernes Stemning. Hvis Buntzen vilde lade sig indvotere ved den næste ordenlige Generalforsamling, hvad Andre, hvem det var gaaet paa samme Maade som ham, tidligere havde gjort, vilde Balloteringen sikkert faa et andet og heldigere Udfald. Heiberg vilde imidlertid ikke lade sig nøje hermed og udmeldte sig af Foreningen.

De videnskabelige Øvelser fortsattes i de sidste Aaringer af Tyverne med Forelæsninger eller Oplæsninger Lørdag Aften. Det var vel endnu i Regelen Medlemmer, der optraadte, men de fleste af dem vare efterhaanden blevne Kandidater, Magistre, Doktorer eller endog Universitetslærere. I 1825 oplæste saaledes *Poul Møller* sin Afhandling om Lediggængeres Indflydelse paa deres Samtids Dannelse, der staar i hans samlede Skrifter under Titelen: «Nogle Betragtninger over populære Ideers Udvikling». Hans Biograf *C. F. Olsen* skriver,[19] at da denne Afhandling «blev forelæst i Studenterforeningen, slog den alle Tilhørerne stærkt ved den skarpe Iagttagelse, som gik derigjennem, det træffende Vid, den livlige og skjønne Fremstilling. Morsom var den hemmelige Diskussion, som den vakte i alle Kroge; thi at Forfatterens Bemærkninger vare grebne af Livet, var klart nok; men hvilken af hans Venner skulde nu være den geniale Lediggænger, han nærmest havde havt for Øje? Man hørte da med stor Sikkerhed nævne den og den men rigtignok i hver Krog en Anden.»

Dernæst gav *C. Wegener*, den senere Historiker og Gehejmearkivar, Oplysninger om det filosofiske Studium og den nyere Filosofis Meninger, *I. N. Madvig* forelæste en Afhandling om Politikkens Indflydelse paa Romerne især paa Cæsars Tid, *Valentin* meddelte de nyeste Oplysninger om Don Carlos, *Chr. Paulsen* paaviste Gavnligheden af at have Kjendskab til Oldtiden især med Hensyn til dens Retstilstand, *L. Zeuthen* fortalte om Filosofen Thales, og *C. V. Elberling* holdt Foredrag om de Gamles Hexevæsen.

I de følgende Aar gav *Valentin* en historisk Skildring af den spanske Nation og Regjering i det nittende Aarhundrede, *Oehlenschläger* oplæste de to første Sange af «Rolf Krake», *Rahbek* meddelte nogle Notitser om det danske Literaturselskab, *R. I. F. Henrichsen* gav en Fremstilling af Rabbinismens Væsen og Udvikling indtil Talmuds Affattelse, Professor *I. W. Hornemann* gav Oplysninger om Naturforskermødet i Berlin i 1828, *Thiele* oplæste Brudstykker af Thorvaldsens Ungdomliv, Cand. phil. *F. C. Hillerup*, der oversatte italienske Noveller og Digte, meddelte nogle af disse samt et originalt komisk Digt «Skovbrønden», *Chr. Winther* oplæste en Novelle, Professor *Chr. Molbech* gjorde nogle Bemærkninger om Holbergs Komedier o. s. v. Det viser sig saaledes, at Professorer og ældre Videnskabsmænd nu optræde hyppigere end tidligere, og at de yngre Medlemmer ikke længer vove sig frem saaledes som i Foreningens første Dage.

Medens Alvoren og Videnskabeligheden oprindelig stilledes i første Række, fik Lystigheden og Gilderne delvis Overtaget i den sidste Halvdel af Tyverne. Det hed, som man vil erindre, oprindelig i Lovene, at Kompotationer ikke vare tilladte, men denne klosterlige Bestemmelse blev snart et dødt Bogstav. Først begyndte Medlemmerne at solde med Senioratets Tilladelse, dernæst indhentede de kun Eforens Samtykke, og tilsidst klagede Eforerne over, at de ikke engang spurgte dem om Tilladelse.

Det ser saa overordenlig ærbart ud, naar vedkommende

Efor bemærker, at Selskabet Lørdag Aften efter en liden Kompotation skiltes ad i god Orden Kl. 11, men denne Tid overskred man senere mange Gange. Juleaften 1826, da der blev spillet «Sganarels Rejse til Filosofernes Land», og da der, som det hedder, ovenpaa trakteredes med adskillige Divertissementer, gik man først hjem Kl. 2½. Da der i September 1827 blev holdt Afskedsgilde for Valentin, morede Medlemmerne sig med Sang og Spil og dansede derpaa lystigt til Kl. 2. Den 1. December samme Aar efter et Foredrag af Henrichsen holdtes der «en liden Kompotation med Spil og Dans, Alt af den yngre Slægt, til Kl. 11¾». Man maa huske paa, at Forelæsningerne allerede begyndte Kl. 7 og ikke som nu Kl. 9. I Oktober 1828, da der havde været Koncert, varede Kompotationen til Kl. 2, og Juleaften, da der blev givet to Akter af «Barselstuen» med Prolog og Epilog, spiste og drak Medlemmerne til langt efter Midnat. *Rahbek*, der havde været Gjæst, fik fri Befordring hjem til Bakkehuset. Senioratet noterer omhyggeligt i Protokollen, at det har betalt Hyrekusk Bruun 2 Rbd. 4 Mark for Vognen, og at Værten har faaet 1 Rbd. 2 Mark 14 Skilling for, hvad Æresmedlemmet havde spist og drukket.

I 1829 var der den 2. Marts Koncert med Spisning ved sluttet Bord. Ovenpaa blev der givet en Pantomime, hvorefter «Selskabet skiltes muntert og tilfreds Kl. 3½». Den 14. November var der Gilde i Anledning af Reformationsfesten. «Alle vare særdeles veltilfredse saavel med Beværtning som med alt Andet. Under anden Lystighed blev Balletten »Søvngængersken» ex tempore opført til almindelig Fornøjelse; i denne udførte de Herrer *v. Halle*, *Gad* og *Sager* Hovedpartierne. Lystigheden varede indtil Kl. 1½.»

Efterat Lystigheden var forbi, gik ca. 125 Medlemmer fra Foreningen op til Bispegaarden paa Nørregade, i hvis Stueetage *Oehlenschläger* boede. Ved selve Gildet i Foreningen var der blevet udbragt et Leve for Digteren, der netop den Dag fyldte 50 Aar. Dette var imidlertid ikke tilstrækkeligt.

Medlemmerne, der «ønskede endmere at give den elskede Lærer et Bevis paa deres Hengivenhed og Beundring, drog derpaa om Natten op til hans Bolig og bragte ham et jublende Vivat».[20]

Han takkede med et Digt, som han lod indrykke i «Dagen» for 17. November. I dette hedder det bl. A. om «Den, som Apol til Skjald har kaaret»:

Men hærdes Hjertet, smaat og koldt,
Og vender Verden tidt ham Ryggen,
Da sidder rolig han i Skyggen,
Og harmes ej; thi han er stolt.

Naar kun sin egen Kraftløshed
En lunken Sværm ham forekaster
Og ham for egne Mangler laster,
Fordi den savner — Kjærlighed,

Da trøster han sig snart igjen,
Paany den stemte Harpe klinger;
Den unge Mø ham Blomsten bringer,
Og moden Frugt den unge Ven.

Men hvilken frejdig Ynglingshob
Med største Hæder Skjalden lønner?
Minerva! Moder! dine Sønner
Ham hilsed med et Nattteraab.

Han spandt dem Hør af Frejas Rok,
Han sang, hvad deres Hjerter ane,
Han bar som Yngling deres Fane,
Han har en Søn i deres Flok.

Velsign Apollo! deres Færd,
Og lad dem dine Laurbær bære
Til Frederiks og til Danmarks Ære,
Og gjør mig Deres Venskab værd!

Den 5. December blev der atter givet Koncert, og efterat der havde fundet en samlet Spisning Sted, opførte de samme Medlemmer som sidst «Søvngængersken» og høstede meget Bifald. Til Slutningen dansede man indtil Kl. 1.

I Januar 1830 gjorde to Mænd, af hvilke den første i

mange Aar færdedes i Foreningen og i sine Erindringer har givet livlige Bidrag til dens indre Historie, og den anden senere var Senior, nedenstaaende Bemærkninger i Eforatsprotokollen. Det var *I. H. Lorck*, død 1895 som forhenværende Distriktslæge i Bogense, og *A. E. Simonsen*, død 1876 som Intendant i Hæren.

Lorck, der var en Skjelmsmester og lystig Broder, men som samtidig i sine yngre Aar ikke tog det saa nøje med, hvad han sagde og gjorde, hvorfor han ikke var yndet af dem, han lod det gaa ud over, skrev den 28. Januar i Eforatsprotokollen:

«Hans Majestæt Kongens Skaal udbragtes med stor Enthusiasme af Fabricius. — I samme høje Anledning forevistes adskillige svære Kunststykker i Kemi og Mekanik af nogle omrejsende Kunstnere. De udmærkede Kunstnere blev hædrede af en talrig Forsamlings udelte Bifald.

P. S. Just som Klokken slog 11, og jeg efter Embedspligt anmodede de tilstedeværende Herrer om at gaa, gjordes af en Senior Forslag til en Kompotation i Anledning af vor allernaadigste Konges og Arveherres høje Fødselsdag. Dette gik da ogsaa for sig med stor Højtidelighed. Selskabet bestod af 12 Personer.

NB. Kunsterne foretoges i Entréen, da Kunstnerne efter Forlydende ikke vare Studenter og følgeligen efter sidste Generalforsamlings Beslutning ikke kunde tilstedes Adgang til Foreningens Lokale.»

Dette sigter til, at Professor *Rask* Juleaften havde indført to Personer som rejsende Medlemmer, uagtet den ene af dem ikke var Student. Senioratet skrev da til ham, om han vilde opgive, fra hvad Aar de vare Studenter, hvor de vare akademiske Borgere, og hvad de studerede.[21] Rask svarede, at det var af Mangel paa Kjendskab til Selskabets Love, at han havde indført de to Personer, der vare fra Island, og dermed faldt Sagen bort.

Simonsen skrev Lørdag den 30. Januar:

«Kl. 6 var der Middagsselskab i Anledning af Hans Majestæt Kongens Fødselsdag. Efter Bordet opførtes «Søvngængersken» tredje Gang med forandret Rollebesætning, men med samme Tilløb og Bifald. Hr. *E. Collin* udførte Madam Kretzmers Parti. Derefter holdtes en stor Kompotation af 50

Medlemmer, hvilke Hr. *Cantor* siden glædede ved heldige Kopier af de mest bekjendte Skuespillere. Man skiltes ad Kl. 1 slet.»

Den Skik at holde Maskerade Fastelavnsmandag gaar ikke tilbage til Foreningens første Dage. I Begyndelsen af Februar 1828 havde Senioratet erfaret, at Medlemmerne ønskede, at der ovennævnte Dags Aften skulde være en «Spas» i Foreningen, hvormed de mente en Maskerade, men Seniorerne troede, at en saadan uden Damer, eller rettere, som man dengang sagde, uden Fruentimmer ikke vilde blive morsom, hvorfor de vilde se at faa en anden Lystighed i Stand. To Aar senere, da nye Mænd vare komne til Roret, optog de imidlertid Maskerade Fastelavnsmandag som et fast Nummer paa Programmet, og der blev endog sendt Anmodning til Potitidirektør *Bræstrup* om at lade to Betjente holde Orden ved Porten om Aftenen. Entréen var unægtelig temmelig høj, nemlig 3 Mark.

Efterat Foreningen i flere Aar havde havt Sommerlejlighed, besluttede man i 1827 ikke at leje de Værelser og den Have, man tidligere havde benyttet paa Vesterbro. Man var nemlig kommen til det Resultat, at Udgifterne vare for høje i Forhold til den Nytte, man havde af en slig Lejlighed. Men som en Slags Erstatning besluttede Senioratet at give Medlemmerne en gratis Skovtur, og den fandt da ogsaa Sted den 18. Juli. Man vilde da samtidig fejre Foreningens ottende Fødselsdag. *Rahbek* skulde have været med, og der blev skrevet til ham, at en Vogn Kl. 7½ om Morgenen vilde give Møde ved Bakkehuset, men han undskyldte sig med Mangel paa Tid. En anden Gang tidligere, da han var bleven indbudt til Gilde Juleaften, havde han svaret, at han var forhindret fra at overvære Festen «formedelst Saturnalier i mit eget Hjem». Foreningens Vært besørgede Frokosten i Skoven. Derimod kjøbte Senioratet selv Drikkevarerne, 22 Flasker Graves og 5 Flasker Kognak, der ialt kostede 21 Rbd. 3 Mark. Af Regningerne ses det endvidere, at der var Musikanter med, idet disses Fortæring opføres med 3 Rbd. 3 Mark.

Hvorledes Livet iøvrigt saa ud til daglig i Foreningen i

de Tider, har *I. H. Lorck* i sine Erindringer fortalt paa sin livlige Maade. Han var bleven Student fra Borgerdydsskolen i Kjøbenhavn i 1828, og da han var en ung Mand, der længtes efter Liv og Lystighed ovenpaa den anstrengende Examenslæsning, meldte han sig strax ind i Studenterforeningen som temporært Medlem tilligemed mange af sine Kammerater, ja han paastaar, at der næppe noget Aar tidligere havde indmeldt sig saa mange Russer som i 1828. Det kan være, men det er umuligt at kontrollere Rigtigheden heraf, da Senioratsprotokollerne kun bringe Navnene paa de ordenlige Medlemmer.

«Det var i en vis højtidelig Stemning», skriver han,[22] «at jeg en Lørdag Aften gik ind i den gamle røde Gaard paa Hjørnet af Boldhusgade og Admiralgade, hvor Studenterforeningen dengang havde sit Lokale, og for første Gang betraadte disse hellige Haller med en stor Pibe i Haanden. Godt var det, at jeg havde forsynet mig med dette nødvendige Rekvisit; thi havde jeg ikke hurtigt faaet den stoppet og tændt, vilde jeg være bleven kvalt af Tobaksrøg. Hver Lørdag Aften var der nemlig en talrig Forsamling tilstede, og med ganske enkelte Undtagelser havde Enhver sin Pibe i Munden og dampede af Hjertenslyst, saa at Alt og Alle vare indhyllede i tætte Skyer af Tobaksrøg. Jeg traf strax paa nogle af mine forrige Lærere, der kom mig imøde med stor Venlighed og forestillede mig for Foreningens Honoratiores, først og fremmest for den herlige gamle Studenterven *Fr. Fabricius*, med hvem de Unge snart blev fortrolige, og som tiltrods for Forskjellen i vor Alder indtil sin Død blev min særdeles gode Ven og Velynder. Han bevarede hele sit Liv igjennem Ungdommens Friskhed i Hjertet og trivedes i Grunden bedst mellem livlige og glade unge Mennesker; om Studenterne fra 1828 erklærede han, at der aldrig havde været et saa gemytligt Kuld af Russer siden 1808, da han selv blev Student. Senere hen paa Aftenen gik Tavlen rundt, hvorpaa man kunde tegne sig som Deltager i en Kompotation, for at man paa passende Maade kunde byde Russerne Velkommen, og det varede da

ikke længe, inden man var bænket ved lange Borde, paa hvilke de dampende Boller med gammeldags Punsch og afbrændt Rødvin vare opstillede; Visebøgerne kom frem, og snart lød den muntre Sang afvexlende med skjemtfulde Taler og jublende Hurraraab gjennem Salen.

«Da Lystigheden havde naaet en vis Højde, blev der proponeret en Dans, og nu styrtede hele det overgivne Selskab ned i den store Hjørnestue, hvor det gamls Flygel stod. Dersom det ærværdige Instrument kunde tale, saa vilde det, hvis det endnu existerer paa Jordens Overflade, kunne fortælle mærkelige Ting om, hvad der er præsteret paa det, og om, hvad man har budt det, uden at det dog tog synderligt Skade deraf. Ligesom en eller anden Gjenstand kan komme til at staa under Vand ved en Oversvømmelse, saaledes stod den gamle Kasses Sangbund næsten hver Lørdag under Æggepunsch, og hvis et Menneske havde taget det Kvantum af Punsch til sig, der paa en saadan Aften blev fyldt i det gamle Klaver, saa vilde han ikke have kunnet staa saa fast paa sine Ben, som det gjorde til Trods for de mange Stød og Skub, det fik af de Dansende. Senere anskaffede Foreningen et stort nyt Flygel, der af en theologisk Kandidat var vundet i et Industrilotteri, og da Kandidaten kort efter blev Præst paa en Ø, der, efter hvad *Philipsen* sagde, var saa lille, at Flygelet ikke paa nogen Maade kunde faa Plads paa den, medmindre det ene Ben skulde staa i Vandet, og Instrumentet aabenbart vilde komme til at lide af en permanent Forkølelse, naar det altid havde vaade Ben, saa blev det afhændet for en billig Pris til Foreningen og fik en reserveret Plads paa Salen for at kunne benyttes ved Koncerter.

«Man maa nu forresten ikke tro, at der hver Aften førtes et saadant Liv i Studenterforeningen, eller at man overhovedet satte nogen særlig Pris paa Solderi som saadant; det var kun om Lørdag Aften eller ved overordenlige Lejligheder, at man slog sig lidt løs paa denne Maade, og man kan med Rette sige, at Tarvelighed og Nojsomhed var karakteristisk for den

Tids Gilder, medens man tilvisse nuomstunder vilde kimse ad de Drikkevarer, med hvilke vi dengang vare meget fornøjede. Om Formiddagen kom der næsten slet Ingen i Studenterforeningen, fordi Medlemmerne vare eller idetmindste burde være paa Forelæsninger eller havde andre Forretninger at passe. Men henimod Kl. 2 begyndte de at indfinde sig, dels for i Læsestuerne at læse Aviserne og gjøre sig bekjendt med de nyere Frembringelser paa Kulturens Omraade, dels for at slaa en gemytlig Passiar af, dels for at spille Skak og dels endelig for at spise til Middag . . .

«Da der var mange Mennesker, som enten ingen Familie havde i Byen eller af forskjellige Grunde ikke boede hjemme, var der en stor Del, der indtog deres tarvelige Middagsmaaltid hos Foreningens Vært. Der dannede sig da snart en snævrere Kreds, som spiste til samme Tid, og som efter Bordet gjerne nød sin Kaffe i den forreste Konversationsstue, hvor der stod en Sofa med et rundt Bord foran, og omkring dette grupperede sig i saa magelige Stillinger som muligt den lille Kreds, der paa Grund af sin morsomme og vittige Konversation sædvanlig var omringet af talrige Tilhørere. Jeg kan vel ikke erindre dem Alle, men jeg kan dog nævne Adskillige, der hørte til denne Kreds, saasom Brødrene *Weiss*, *Philipsen*, *Arnesen*, *Borgaard*, *Suenson*, *E. Collin*, *A. Buntzen*, *C. M. Winther*, *Falkmann Petersen* o. Fl., for ikke at tale om de ældre Notabiliteter *Fabricius*, *Chr. Winther*, *H. Krøyer*, *Henr. Hertz*, en Tid lang ogsaa *Welhaven*, der ofte sluttede sig til denne Kreds. Her talte man om alle mulige og adskillige umulige Ting (med Undtagelse af Politikken, der først fik Indpas senere, da *Orla Lehmann* blev Medlem) paa en i Regelen morsom og underholdende Maade; man uddelte Hib til Højre og Venstre i al Gemytlighed og blev ikke fornærmet, naar man selv fik en Snært . . .

«*Jacob Philipsen* var unægtelig en af dem, der ved sit tørre Lune, sine vittige Bemærkninger og pudsige Indfald bidrog mest til at krydre disse Underholdninger. Han var en ejendommelig Personlighed. Pæn og prikken i sin Paaklædning

saa han med Guldbrillerne paa Næsen ud som en komplet Modeherre. Han var bekjendt for at være temmelig paaholdende, men kunde ogsaa, naar det stak ham, være meget flot; stundom var han saa kjedelig og gnaven, at man næppe kunde presse et Ord ud af ham, til andre Tider jovial og overgiven i høj Grad. Paa Grund af hans lidt stikne Væsen og aristokratiske Optræden tiltalte han just ikke Alle, og man kan heller ikke sige, at han var almindelig yndet og afholdt; men desto større Pris satte hans Venner og nærmere Bekjendte, der oversaa hans smaa Særheder, paa ham og hans Omgang . . .

«Undertiden foretrak man i Middagstimerne en lille musikalsk Underholdning istedetfor Konversationen; det var da mig, der maatte holde for med Improvisation over opgivne bekjendte Themaer, og naar *Carl Weiss* var i rigtig godt Humør, forlangte han gjerne en Fuga, naturligvis en Parodi paa en Fuga, der maatte honoreres med en Kop Kaffe. Til Afvexling opførte vi ogsaa Melodramer, idet En og Anden tog en Avis eller, hvad der var ved Haanden, og deraf med Pathos oplæste et Stykke under passende musikalsk Ledsagelse paa det gamle Flygel . . . Omtrent Kl. 4 blev Middagssessionen hævet, og nu stod Foreningen atter temmelig tom til om Aftenen, da man paany begyndte at indfinde sig, og naar Theatergængerne kom derop Klokken lidt over 9, til hvilken Tid Forestillingerne, der begyndte Kl. 6, vare forbi, var der gjerne en ret talrig Forsamling, som under Nydelsen af en tarvelig Aftensmad underholdt sig om, hvad de havde set og hørt paa Theatret. Maaske fik man sig endnu et uskyldigt Glas Punsch til sin Aftenpibe ovenpaa; thi bajersk Øl var dengang en ukjendt Drik i Kjøbenhavn, og hvis man saa ikke gik af sig selv, blev man af den jourhavende Efor Kl. 11 anmodet om at forføje sig hjem. Saaledes var omtrent det daglige Liv i Studenterforeningen.»

Der er ingen Tvivl om, at den noget højtidelige Tone, der herskede i Foreningen i de første Aaringer af dens Tilværelse, efterhaanden veg Pladsen for en mere gemytlig. Det gjaldt i Begyndelsen om at vise Regjeringen, Universitetet og

hele den dannede Verden, at Studenter godt kunde komme sammen og opføre sig anstændigt og hæderligt, og at de kunde undgaa de Skjær, hvorpaa mange tydske Studenterforeninger strandede, nemlig Duelvæsen, Drikkeri og Gadeoptøjer. Derfor maatte Stifterne saa bestemt slaa fast, at Foreningen var dannet til Videnskabeligheds og Brodersinds Fremme, og derfor skrev de endog i deres Love, at Kompotationer ikke vare tilladte. Men efterhaanden som Foreningen havde vundet sig en fast Stilling i Hovedstaden og var bleven anerkjendt som et Sted, hvor gode Sæder vare til Huse, og hvor Raahed og Fylderi vare ukjendte Begreber, gjorde Ungdommen sig gjældende og krævede, at Senioraterne ogsaa skulde sørge for den selskabelige Underholdning eller i ethvert Tilfælde ikke lægge Hindringer i Vejen for Udslag af et muntert Sind. Derfor begyndte man i Slutningen af Tyverne paa at spille Komedie, man dansede efter Soldene, der blev holdt Fastelavnsløjer, og Nationens Sans for det Komiske viste sig ogsaa her ved, at vittige Hoveder parodierede Personer og Begivenheder baade i og udenfor Foreningen. Den idylliske Tid, da Medlemmerne omfavnede hverandre, og da de undertiden faldt i hverandres Arme, gik lidt efter lidt til sine Fædre, og de om Cato den Ældres Old mindende Tilstande, da f. Ex. Seniorerne Fabricius og Valentin i 1824 blev mulkterede af deres tre retfærdige Kolleger med en Daler, fordi de ikke i rette Tid gav Møde til en Generalforsamling, afløstes af andre, i hvilke et mindre alvorligt Syn paa Forholdene gjorde sig gjældende.

De sidste Aargange af Studenter i Tyverne medbragte, saavidt man kan se, et fornøjeligere Sind end deres Forgængere, og i ethvert Tilfælde gjenlød Foreningen nu i langt højere Grad end tidligere af smittende Munterhed og Skjemt. Man ser dette blandt Andet af de Formaninger, Senioratet saa sig nødsaget til at rette til adskillige Medlemmer, der undertiden drev Lystigheden for vidt. Saaledes sendte det den 17. Juni 1830 følgende Epistel til den Student, af hvis Erindringer vi ovenfor have meddelt et Uddrag:

Hr. Stud. chir. *I. Lorck.*

«Det har været Senioratet særdeles ubehageligt, at der Natten mellem den 29. og 30. Maj forefaldt adskillige Uordener i Foreningens Lokale, og at De sammesteds gjentagne Gange har afskudt Deres Gevær, hvilket har foranlediget, at et for Foreningen krænkende Rygte har udbredt sig i Byen. Vi anse det derfor for vor Pligt at foreholde Dem, at en saadan Adfærd ej alene strider mod vort Samfunds Love, men at den er en Student uværdig, idet den nedsætter den almindelige Agtelse for vor Stand. Ikkun Overbevisningen om, at De ikke oftere vil foranledige Saadant, afholder Senioratet fra at anvende Foreningens Love mod Dem.»

Den eneste Institution, man dengang havde Lov til offenlig at misbillige, var som bekjendt det kongelige Theater, og der vare Udpibningerne langt talrigere end nu. Ethvert Aars Russer spejdede efter, om der ikke skulde vise sig et Stykke, de med Anstand kunde aflive, og somoftest fandt de et Sonoffer for deres Virkelyst. Russerne fra 1826 kastede sig over Overskou's første Stykke «Farens Dage», der efter Forfatterens egen Indrømmelse var et slemt Spektakelstykke, «godt egnet til at slaa Mængden med Rædsel, Rørelse og Overraskelse». Et saadant Skuespil behagede derimod Slagterne paa Vesterbro med den theatergale Slagtermester Henriksen i Spidsen, Hyrekuskene og Datidens bekjendte Slagsbrødre, der den 1. December havde givet Møde i Parterret, hvor de efter Forestillingens Slutning oploftede et voldsomt Frydeskrig og gav sig til at bearbejde de Herrer Studenter, der peb, med «kraftige argumenta ad hominem i Skikkelse af varme Lussinger».

En af disse Russer *C. P. I. Krebs*, den senere velbekjendte Skolemand og Inspektor ved Metropolitanskolen, mindede[23] ved sit 25aarige Studenterjubilæum sine Kammerater om denne Begivenhed, idet han sagde: «Kan De huske, mine Herrer fra 1826, hvorledes der i «Adresseavisen» fra 1827 engang i Februar stod en Udskrift fra Forligelseskommissionen omtrent saalunde lydende: «Tolv Studiosi philosophiæ contra Rebslagermester Bohn, Hyrekusk Jørgensen med flere Kontrollører. De Indklagede mødte osv.» Sagen erindrer De jo nok, idetmindste ser jeg En her, Ludvig

Müller,* som var med den Aften, da vi unge 12 «Smagens Herrer», efter Aftale udpeb Overskou's «Farens Dage» i en Galleriloge, hvorved vi paadrog os Prygl af ovennævnte Herrer, Rebslageren, Hyrekusken og Herskabskusken med de store Knebelsbarter, hvilke Fyre vi da igjen indstævnede og fik dømte m. M. Jeg erindrer endnu tydeligt, hvor glad Jyde jeg var, da der blev tilbudt mig en god Plads i en god Loge for 2 Mark 8 Skilling, hvor godt jeg syntes om Stykket, og hvor ondt det gjorde mig, at jeg absolut skulde pibe, da jeg havde lovet det, og hvorledes det gjorde mig endnu værre, da jeg fik Pryglene. Denne noble Udpibningsplan blev egenlig, som De vel erindrer, lagt paa Regenskroen, et Sted, som dengang existerede lige under Regenskirken til liden Baade for os, der foretrak at spise Frokost der fremfor at gaa hen paa Hjørnet af Nørregade og høre Historie af gamle Werlauff, der dikterede saa hurtigt, at vi indbildte os, at vi ikke kunde følge med.»

Det følger af sig selv, at Studenterne tog levende Del i de to Festligheder, der i 1828 og 1829 fejredes indenfor Kongehuset. Den 1. November 1828 viedes i Slotskirken Prins *Frederik Carl Christian* til Prinsesse *Vilhelmine*, Kong Frederiks yngste Datter, og i den Anledning slog alle Digtere deres Harper, ligesom hele Folket frydede sig og paa den utvetydigste Maade lagde sin Henrykkelse for Dagen, lige fra den Højeste til den Nybodersmand, der stillede et malet Bøgetræ i sine Vinduer bedækket med Oldenborrer. I alle Landets Kjøbstæder fulgte man Hovedstadens Exempel med Illumination og Fester, og det forstaar sig, at det Sprog, Bladene her førte, overgik deres kjøbenhavnske Kollegers i Loyalitet. Man skal vanskelig kunne slaa den Rekord, som «Aarhus Stiftstidende» satte i Juni samme Aar, da Kongen besøgte Byen. Da skrev Bladet nemlig: «Her er paa Gader og i Huse en Glæde uden Lige. At føle den er let; at tolke den er desto vanskeligere. Men denne Glæde kan ogsaa være sin egen Tolk, ligesaa

* Etatsraad, Museumsdirektør *C. L. Müller*.

vist som Frederik den Sjettes Naade kan være sin ikke blot for den Slægt, som nu er, men for alle følgende.»

Studenterforeningen var naturligvis om Aftenen prægtigt illumineret, men det var ikke Foreningen som saadan, der arrangerede det Fakkeltog, de Studerende Søndag den 2. November i et Antal af 1000 bragte Brudeparret. I to Afdelinger med et Musikkorps foran hver drog de med ca. 250 Fakler fra Universitetsgaarden gjennem Store Kannikestræde nedad Kjøbmagergade over Højbro til Slotspladsen, hvor de sang «De danske Studenters Lykønskning til Kongehuset», digtet af *Oehlenschläger* til Musik af *E. Krøyer*. Her hed det bl. A.:

Elskov, som til Jordens Glæde
Smiler til en Engel skjøn!
Danmarks Ungersvende kvæde
Her din Lov med Christians Søn.
Venus, som med Hymen kommer
I fortroligt Favnetag!
Du vor Vinter gjør til Sommer,
Og din Fakkel Nat til Dag.

I de muntre Festens Dage
Stimler hver til Kongens Slot.
Ej Studenten staar tilbage,
Thi han elsker tro sin Drot.
Sønner af de bolde Fædre,
Som i tredje Fredriks Færd
Kjærlighed til Kongen hædre
Steds vor Flid og vore Sværd!

Hus og Gaard og Tabernakel,
Alt saa lyst i Aften staar;
Kun Studenten kom med Fakkel,
Thi han har ej Hus og Gaard.
Men langt mer end disse Kerter,
Fredrik! flamme, tro til Død,
For din Stamme vore Hjerter,
Som Taknemligheden bød.

Næste Aar den 1. August fandt i Frederiksberg Slotskirke Formælingen Sted mellem Prins *Ferdinand* og Kongens ældste Datter *Caroline*. Ogsaa dennegang gav Studenterne Møde, men

paa Grund af Ferien færre i Tal end sidst, nemlig ca. 400. De drog med Fakler gjennem Frederiksberg Have op til Slottet, hvor en Deputation paa fem Mand frembar deres og deres Kammeraters Lykønskninger til Kongen, Dronningen og de Formælede. Sangen var af *Chr. Winther* og Musikken atter af *Krøyer*. Den lød saaledes:

Her under Himmelens blaa Tabernakel
Stimle vi atter med blussende Fakkel
Glade i Flok om det landlige Slot!
Det er Studenternes ærlige Hjerter,
Hilsen de bringe med Sang og med Kjerter,
Lyt til vor Jubel, o! elskede Drot!

Ydmygt vi nærme os Herskerens Sæde,
Venligen dele vi Faderens Glæde,
Kinderne gløde ved Moderens Fryd;
Kjæden den kostbare fuldendt vi skue
Trindt om vor Kongestol lifligt at lue,
Kransen, som bandtes af Manddom og Dyd.

Kjærlighed smilte med saligste Mine,
Signende Ferdinand og Caroline
Sendte den Himlen sin varmeste Bøn;
Tro os! vort Hjerte dem aldrig forlader,
Alle vi Danske jo kalde dig Fader,
Søster din Datter og Broder din Søn.

Danmark, du Perle, som svømmer paa Vove!
Vel dine Sletter med Agre og Skove
Række kun stakket fra Syd og til Nord;
Men i vor Kjærlighed blomstrer et Rige,
Større og bedre, end Ord kan udsige,
Der, o! vor Konge! din Vælde er stor!

Fredsæle Fredrik! vor Dronning Marie!
Eder vor Troskab vi evigt indvie,
Løftet er ærligt, og Løftet har Vægt;
Hjerternes Ønsker til fjerneste Dage
Dannemarks Lunde med Fryd skal gjentage:
Leve vor Konge! hans Dronning! hans Slægt!

Lige fra sine første Dage har Studenterforeningen staaet i venskabeligt Forhold til vore fremragende Komponister, der

altid have vist stor Redebonhed, naar det ved festlige Lejligheder gjaldt om at sætte Musik til Kantater og Sange. Vi behøve blot at minde om Foreningens nuværende eneste Æresmedlem *I. P. E. Hartmann*, som blev Student i 1821, og som jo til enhver Tid har forskjønnet dens store Fester med sine herlige Melodier. I Tyverne vare *Kuhlau* og *Weyse* de store musikalske Navne. I Februar 1828 havde Kuhlau sendt Foreningen et Pragtexemplar af «IX vierstimmige Gesänge für Männerstimmen, componirt und dem Coppenhagener Studenten-Verein gewidmet (Bonn bei N. Simrock)». I den Anledning sendte Senioratet ham den 9. Februar følgende Takkeskrivelse:[24]

Hr. Kammermusikus *Kuhlau!*

«Deres Velbaarenhed har bevist Studenterforeningen den Ære at dedicere den en af Deres seneste Kompositioner, og De har ledsaget deres Gave med en for Selskabets Medlemmer højst smigrende Skrivelse.

Vi føle selv fuldkomment, hvor højst ubetydelige de svage Forsøg ere, som vi paa vore smaa Aftenunderholdninger have gjort i Musikkens Udførelse, og vi driste os ikke til at anse vor og de øvrige nuværende Medlemmers personlige Kjærlighed til denne Kunst som en tilstrækkelig Grund til en Hæder som den, vi have nydt ved Deres Gave.

Det er saaledes kun vor Forenings Formaal — det nemlig at danne eller forøge blandt Videnskabens yngre Dyrkere Følelsen for alt det, der er skjønt, stort og godt i Aandens Rige —, som vi kunne antage, at De har villet hædre ved Deres Opmærksomhed, og vi føle, at dette Formaal ikke er uværdigt selv til en saadan Ære.

Idet vi derfor paa vor Forenings Vegne ærbødigst og hjerteligst bringe Dem vor Tak, tro vi, den Forsikring ikke vil være Dem ubehagelig, at den vort Selskabs Øjemed af en saa udmærket Mand beviste Agtelse vil være os en Drivfjeder til at stræbe efter stedse at komme dette nærmere.»

Et Par Dage senere indbød Senioratet Kuhlau til en Aftenunderholdning med Musik og Sang Lørdag Aften den 16. Februar, og et Par af Seniorerne afhentede ham endog i Vogn. Ved denne Lejlighed blev Davids ovenfor aftrykte Sang afsungen til Ære for Hædersgjæsten. Flere Medlemmer udtalte derefter privat for Senioratet, at man burde optage Kuhlau som Medlem, og det var selv af samme Mening.[25] Først anmodede man dog Professor *Kolderup-Rosenvinge*, der kjendte

Kuhlau nøjere, om at forespørge sig hos denne og erfarede da, at det vilde være Komponisten kjært at kunne blive Medlem. Da Senioratet imidlertid havde hørt, at *Weyse* oftere havde ytret samme Ønske, overdrog det et meget musikalsk Medlem, nemlig Cand. jur. *A. L. Manthey*, der samme Aar blev Senior, at tale med ham. Svaret lød, som man ventede, og man sammenkaldte nu en Generalforsamling til den 7. Marts.

Lovenes § 2, i Henhold til hvilken Kuhlau og Weyse overhovedet kunde optages, lød saaledes: «Ingen uden Studenter maa foreslaas til Medlem af Foreningen, medmindre udmærket videnskabeligt eller Kunst-Værd skulde byde en sjælden Undtagelse. Som Medlem af Foreningen betragtes Enhver som Student.». Til denne Paragraf foreslog Senioratet nu, at der skulde føjes følgende Bestemmelse, at de Kunstnere og Videnskabsmænd, der uden at have underkastet sig Universitetsexamen optoges som Medlemmer, ikke skulde betale Indskud eller Kontingent, og at Retten til at foreslaa saadanne Medlemmer overdroges til Senioratet. Generalforsamlingen, paa hvilken *P. V. Jacobsen* som Senioratets Ordfører i en længere velformet Tale udviklede det aandelige Slægtskab mellem Videnskab og Kunst, gik redebont ind paa Forslaget og optog de to Komponister som Medlemmer.

Som Bevis paa det velvillige Sindelag, gamle Medlemmer nærede for Foreningen, skulle vi anføre, at der i 1826 ankom en Kasse fra Rom med 480 Tobakspiber, som vare afsendte af *Jørgen Jørgensen*, *N. L. Høyen*, *I. M. Thiele*, *H. Holten* og *Ludvig Bødtcher*. Denne velkomne Gave blev fordelt mellem Medlemmerne.

Da Foreningen havde bestaaet et halvt Aar, talte den ialt 110 Medlemmer, nemlig 96 ordenlige, 6 overordenlige og 8 temporære. Man ser saaledes, at Russerne fra 1820 ikke havde indmeldt sig i større Mængde. Aaret 1822 begyndte med 118 ordenlige, 10 overordenlige og 14 temporære, ialt saaledes 142 Medlemmer. I Januar 1823 var Medlemsantallet 142 ordenlige,

15 overordenlige og 4 temporære; i Januar 1824 1 Æresmedlem, 208 ordenlige, 26 overordenlige og 6 temporære, ialt 241; i Januar 1825 1 Æresmedlem, 227 ordenlige, 27 overordenlige og 21 temporære, ialt 276; i Januar 1826 1 Æresmedlem, 221 ordenlige, 31 overordenlige og 26 temporære, ialt 279; i Januar 1827 1 Æresmedlem, 227 ordenlige, 33 overordenlige og 23 temporære, ialt 284; i Januar 1828 1 Æresmedlem, 217 ordenlige, 33 overordenlige og 25 temporære, ialt 276; i Januar 1829 1 Æresmedlem, 253 ordenlige, 47 overordenlige og 27 temporære, ialt 328, og i Marts 1830 1 Æresmedlem, 247 ordenlige, 62 overordenlige og 32 temporære, ialt 342. Fremgangen er saaledes jævnt voxende.

De Seniorer, der i Tyverne maa anses for at være Foreningens Støtter, idet de beklædte deres Embeder i flere Aar og derved uddannede en fast Tradition, vare *Valentin*, *P. V. Jacobsen* og *Fr. Fabricius*. Valentin fungerede fra 1820 til 1827, lige indtil han drog til Maribo som Byfoged. Han var i hele denne Tid Kasserer, men optraadte ogsaa som Senioratets Ordfører paa Generalforsamlinger. Som vi tidligere have nævnt, blev der gjort et Gilde til Ære for ham, da han traadte af. P. V. Jacobsen blev valgt i 1821 og var nu Senior lige indtil Oktober 1829. I disse Aar var han Senioratets ledende Kraft, idet han altid, naar der var vigtige Spørgsmaal paa Bane, maatte føre Ordet paa dettes Vegne, og det lykkedes ham stadig ved sine klare og overbevisende Foredrag at faa Medlemmerne til at følge sig. Derimod var han ikke nogen fast Gjæst ved Kompotationerne, da hans Helbred alt dengang ikke var synderlig stærkt, og da han holdt mere af at være i Selskab med enkelte fortrolige Venner end at deltage i store Fællesgilder. En tidligt udviklet Hang til Tungsindighed maatte nødvendigvis medføre, at han just ikke søgte de store Sammenkomster, men han fulgte med den mest levende Interesse, hvad der foregik baade her og andetsteds, hvad hans satiriske Breve til Vennen P. C. Adler, der var bleven Adjunkt i Ribe, bære Vidne om.[26]

Fabricius blev Senior i 1823 og gik først af i April 1830. Trods sin tiltagende Døvhed bevarede han et muntert Sind og virkede særlig som Festarrangør. Han stod for Løjerne Fastelavnsmandag, han deltog i og ledede Kompotationerne, hvor han klinkede med de Unge og sang de Viser, han ikke kunde høre, og han vedblev endnu til langt op i Trediverne, indtil nye Kræfter meldte sig til Tjeneste, at skrive Komedier og dramatiske Situationer, der blev opførte i Foreningen. Næppe har vist nogen Senior været saa yndet af alle Medlemmer som han. Det var derfor selvfølgeligt, at der efter Generalforsamlingen den 15. April, da han traadte tilbage, blev holdt en Kompotation til Ære for ham.

Fra Fastelavnsgildet den 22. Februar samme Aar fortæller P. V. Jacobsen en morsom lille Historie om Fabricius og Professor Sibbern: «I mit sidste Brev», skriver han, «hvor jeg omtalte Maskeraden i Foreningen, talte jeg nok ikke om Sibberns Glæde over den. Han var inderlig glad over den og især over Fabricius, som han ansaa for Ophavsmanden dertil. Da denne stod og talte med nogle Andre, stod Sibbern ved Siden og saa med et underlig mildt Blik paa den Døve, men uden at sige Noget, hvorimod han bestandigt slog ham sagte med den flade Haand paa Ryggen. Da Fabricius gik, sagde han til de Andre: «Det er et fortræffeligt Menneske den Fabricius; men det er Skade, at han er døv. Man kan ikke raabe højt nok til ham, man maa derfor vise ham sin Taknemmelighed ved at klappe ham.» Det havde han nu udtænkt!»[27]

I samme Maaned som Fabricius gik af, døde *Rahbek*, nemlig den 22. April. Senioratet vedtog strax at afholde en Sørgehøjtid for Foreningens eneste Æresmedlem. Paa Grund af forskjellige Omstændigheder fandt denne først Sted den 16. Juni. *Fabricius* holdt Mindetalen, og *Oehlenschläger* skrev en Kantate, til hvilken *Weyse* satte Musik. I denne Kantate hedder det med Rette:

Han var en brav Student
Det var hans Monument,
Og derfor skal Studenten højt ham prise
Med hæderlige Vise
Til sildig Alder, velfortjent.
Han Musers Ild i mangen Barm har tændt.
Og stod det ej paa Prent,
Vi vidste det dog alle;
Vi hørte ham i Axelhalle.
Vor elskte Lærer var en brav Student,
Taknemligt mindes vi ham Alle.

Nogle Dage efter Rahbek's Død skrev et andet af Studenterforeningens Medlemmer *David* i «Kjøbenhavns flyvende Post», et dybtfølt Mindedigt, i hvilket han bl. A. siger:

Saa er du gaaet, gamle Vandrer,
Didhen, hvor ej du Støtte har behov,
Hvor ej det Gamle sig forandrer,
Hvor Alt er evigt som Naturens Lov.
Saa har din underfulde Leden
Da fundet nu det Svundnes Fædreland,
Hvor du i dine Længslers Eden
Forenet er med dem, som gik foran.
Saa er den gamle Haand da visnet,
Hvis stærke Tryk var Venskabs sikre Pant;
Saa er det gamle Hjerte isnet,
Hvor Blodet endnu ungdomsfyrigt randt.
Saa er det Øje da udslukket,
Som skued' gjennem Tidens Spil dens Gang;
Og evig er den Læbe lukket,
Som hylded' Sandhed, og som Glæden sang.

Men mindes skal dit ædle Hjerte,
Saalænge ogsaa Een kun lever end
Af alle dem, hvis Fryd og Smerte
Du paa din Vandring delte som en Ven.
Og mindes skal, til Sproget glemmes,
Saa mangt i Skjemt indhyllet Alvorsord;
Og dine Sange skal istemmes,
Saalænge Glæden end i Norden bor.

Det første Tiaar af Studenterforeningens Liv udløb samtidig med den Begivenhed, der rystede Frankrig, og hvis Følger sporedes overalt i Europa, nemlig Julirevolutionen. Vel levede

Frederik VI ni Aar endnu, og vel holdt den allerstørste Del af Folket i disse ni Aar fast ved den Kjærlighed til Kongen, som den havde indsuget med Modermælken, men den naive Tid var uigjenkaldelig forbi. Det saa virkelig ud til, at den ubetingede Loyalitet havde kulmineret ved Formælingshøjtidelighederne i 1828 og 1829, og man kan kun glæde sig over, at en ny Luftning bryder ind over Landet og bringer et Folk, der var nær ved at fortabe sig i Byzantinisme, til ogsaa at tænke paa sin egen Værdighed og sin egen Velfærd.

Men det maa samtidig siges til Ære for denne Konge, at han selv kun et halvt Aar efter den store Begivenhed i Paris tilkjendegav som sin Villie, at han ønskede at lære Nationens Mening at kjende. Derved skabte han Betingelsen for, at et offenligt Liv igjen kunde begynde at udfolde sig. Som den livligste og mest udviklede Del af Nationen paa de Tider maatte Studenterne nødvendigvis blive stærkt berørte af de politiske Begivenheder. Det var jo akademisk dannede Mænd, der i Trediverne førte an, og det blev ogsaa akademiske Ynglinge, som i det næste Tiaar blev Pionerer for de liberale og nationale Ideer, Ynglinge, som snart modnedes til Mænd, og som ved den næste Konges Død holdt Danmarks Skjæbne i deres Haand.

XI.

Begivenhederne i Paris i Juli 1830 vakte næsten udelt Glæde hos den intelligente Del af Kjøbenhavns Befolkning. Naar man undtager Grundtvig og hans nærmeste Venner, der betragtede Revolutionen som udenlandsk Postyr, der ikke vedkom de Danske, saa fulgte Alle, hvad der foregik i Frankrig, med den mest spændte Interesse og ventede sig en Gjenfødelse af det franske Folk, der med saa stor en Enighed havde jaget Gjengangerne fra før 1789 paa Porten. Medens Grundtvig havde talt om de polytekniske Skoledrenges Opløb i Hundedagene og dermed givet sine Tilhængere et bekvemt Stikord, erkjendte endog en saa konservativ Mand som *Mynster*, at den franske Revolution i 1830 baade var retmæssig og udført med meget Maadehold, og at den uden Tvivl var nødvendig, dersom ikke Alt skulde vende tilbage til Tilstanden før 1789.[1] Hans Ven *Brøndsted*, der ellers ikke havde megen Sympathi for Franskmændene, hos hvem han ikke fandt tilstrækkelig Dybde, men desto mere Respekt for det Konventionelle og Formelle, skrev i August 1830 fra selve Paris: «Hidtil er denne Revolution vistnok den i enhver Henseende værdigste og skjønneste, vi have oplevet; denne Gang var idetmindste al Ret og Lovlighed paa Folkets og al Uret og Voldsomhed paa Modpartiets Side».[2]

Oehlenschläger gav sine Følelser Luft i et Digt «Til

Humaniteten». Efterat han her havde ydet sin Tribut til Frederik VI, som paa sit Raadhus satte Indskriften «Med Lov skal man Land bygge», og som tilstod sine Undersaatter en billig Frihed, beklager han det franske Folk, der under den store Revolution var blevet tyranniseret af en nedrig Pøbelskare, og som efter den store og sjældne Helts Fald var kommet under Formynderskab af en Adelsskare, der ønskede sig Bastillen og Richelieu tilbage og forskansede sig bag Kirken. Derpaa hedder det:

En indisk Kaste skulde nu fortrænge,
Som før, Fortjeneste, Talent;
Begejstring skulde bort sin Harpe hænge
Og Løgn kun staa paa Prent.

»Skyd dem kun ned! I har jo dets Kanoner,
Skyd Folket ned, saa tier Folkets Ret!»
Saa lød de frække Toner
I Hovmods sidste Spræt.

Kartoven skød — dens Lyd blev til en Torden,
Hvorved Tyrannen selv forsvandt;
Og Enighed og Orden
Igjen et Fristed fandt.

Saaledes tænkte altsaa de Mænd, hvis første Ungdom faldt i det attende Aarhundrede. Det er derfor naturligt, at de yngre Slægter blev begejstrede, og at de modtog stærke Indtryk, der hos flere af deres Medlemmer senere omsatte sig i Kritik over hjemlige Forhold. *I. L. Heiberg* kan glæde sin gamle Fader i Paris med at give ham følgende Meddelelser[3] om Stemningen i Kjøbenhavn: »Ved denne Revolution har Civilisationen gjort et uhyre Skridt fremad, ikke blot i Frankrig, men i Verden. Jeg vilde ønske, at du kunde se den Enthusiasme, som denne store Begivenhed har opvakt her i Landet, hvor vi dog ere saa langt fra Centrum, og hvor Indflydelsen af andre Landes Omvæltninger dog kun i ringere Grad kan spores. Vort Athenæum har faaet Udseende af en politisk Børs. Ved Hjælp af den her florerende Dampskibsfart faa vi næsten daglig

nye Poster. For nu at tilfredsstille den store Mængde af Læsende i Athenæum læses Aviserne op for Forsamlingen, saasnart de ankomme, og derpaa gjøres Uddrag af dem, som opslaas paa Væggene. Da den Efterretning oplæstes, at Exkongen havde til allersidst befalet Ophævelsen af den polytekniske Skole, opstod en almindelig Latter og Akklamation. Den preussiske Minister, der som de fleste Diplomater er Medlem af Selskabet, skal have klaget over dets altfor stærkt prononcerede liberale Sindelag. Som begribeligt nytter denne Klage ham til Intet.»

P. V. Jacobsen giver den 15. September i et Brev til Adler en morsom Skildring[1] af Tilstande og Stemninger i Kjøbenhavn i Sommeren 1830. «Den, der har nydt mest Glæde over Begivenhederne i Frankrig etc.», skriver han, «er dog nok Vedersø*; han gaar endnu om i Athenæum med en saa vigtig Mine, som om det dog egenlig var ham, der havde sat Carl X af og tvunget den oraniske Fyrste til Koncessioner. I øvrigt var Kongen her strax gunstigt stemt for Forandringen; han mente, at en Mand skulde holde sit Ord, og at Carl havde fortjent sin Skjæbne ved at bryde det; da der senere ymtedes om, at Kejser Niels hæsiterede med at anerkjende det trefarvede Flag, syntes imidlertid Hoffet her, at det dog var Synd, hvad der var sket. Carl X var dog en gammel Mand og Konge. Derpaa blev man igjen gunstig stemt for Ludvig Filip, da han anerkjendtes af England og Preussen, men ser dog nu atter den Sag an med skele Øjne, efterat Gadedrengene her i Byen have begyndt Jødespektakler paany.

«Disse begyndte i Mandags og vedvarede igaar Aftes. Der sloges Ruder ind, og nogle gamle Jøder ere maltrakterede — en saaledes, at han sagdes at skulle dø deraf, men dette Sidste blev der Intet af. Det er en yderst skandaløs Historie, men karakteristisk; den danske Pøbel hører om de fremmede Uroligheder, skal eftergjøre dem her og finder nu intet andet Objekt

* Se Side 155—56.

at udøse deres Galde paa end de stakkels Jøder. Paa politiske Hensigter er her næppe Tanke. Der skal imidlertid have været nogle slemme Plakater opslagne: «Leve Kongen, Kongeloven afskaffes»; en Artilleriofficer fandt en saadan og bragte den til Haffner, denne løb igjen til Kongen, men han lo deraf.

«Ved Opførelsen af «Den Stumme i Portici» forleden havde ogsaa nogle radikale imitatores fundet paa at klappe ved det Sted, hvor Pariserne i den senere Tld pleje at gjøre Støj, nemlig hvor Folket afvæbner Soldaterne, men da denne Scene naturligvis efter vort Theaters maadelige Kræfter i slige Scener tog sig noget fattigt og komisk ud, var Publikum saa meget mindre istand til at have Medfølelse for Klapperne, men lo disse ud.

«En morsom Folkevittighed er ellers forekommen. Man trækker nemlig her en Parallel mellem Cheferne for Nationalgarden i Paris og her, Lafayette og Wegener. Den Første er tapper, den Sidste ogsaa, nemlig Vintapper; den Første har gjort sig bekjendt ved mange Affærer i og udenfor Europa, den Sidste har ogsaa gjort mange Affærer i Rom og Wien (læs: Vin); den Første er en Ven af Lafitte, den Sidste ogsaa.»

At Studenterforeningens Medlemmer have fulgt Begivenhederne med levende Interesse, er selvfølgeligt, men da det netop paa den Tid var Sommerferie, vare Mange rejste bort. Dampskibene, der nu havde begyndt regelmæssige Farter til Jylland, Fyn og Lolland, lokkede Folk ud, der tidligere vilde have tilbragt deres Sommerferie i Kjøbenhavn. Dengang vare slige Dampskibsrejser hele Begivenheder, og Enhver, der begav sig ud paa en saadan, kunde se sit Navn prange i Bladene, saa at man kan kontrollere, hvormange Studenter der rejste bort om Sommeren, og hvormange der igjen kom tilbage. En Rejse var en Handling, som Staten dengang aldeles nødvendigt mente at burde have Tilseende med, hvorfor den, der f. Ex. begav sig til Fredericia, maatte løse Pas her i Kjøbenhavn og smukt aflevere det til Politiet i førstnævnte By. Bladene modtog saa Listerne over de Rejsende fra Politiet.

Man var overhovedet ikke i Stand til i Foreningen at kunne skaffe sig saa gode Efterretninger om, hvad der foregik i Udlandet, som i Athenæum, der ganske anderledes var beregnet paa fremmed Literatur og fremmede Tidsskrifter og politiske Blade. I Studenterforeningen havde *Th. G. Repp*, der var særlig hjemme i Engelsk, midt i Tyverne søgt at faa dannet et privat Aktieselskab om at holde «Times». Det kom virkelig istand, men skjønt Senioratet støttede det, maatte det dog senere opløse sig af Mangel paa Medlemmer. I 1830 holdt man hverken noget fransk eller engelsk politisk Blad, men maatte lade sig nøje med de lange, men temmelig daarligt oversatte Uddrag af fremmede Blade, som særlig «Dagen» bragte.

Julirevolutionen fremkaldte dog en Forandring heri. Paa den første Generalforsamling, der blev holdt efter Sommerferiens Slutning, nemlig den 16. Oktober, fremkom den ordførende Senior med et Forslag om at anskaffe et fransk Blad, og den Maade, hvorpaa han gjorde det, viser, hvor dybt et Indtryk man havde faaet af de mindeværdige Begivenheder. Hans Ord ere næsten højtidelige, naar han f. Ex. siger: «Vi tro at komme et almindeligt Ønske imøde, naar vi foreslaa Selskabet Anskaffelsen af «Journal des Débats». De sidste mærkelige Forandringer i Frankrig, som overhovedet en større, mere almindeligt tiltagende Interesse for, hvad der paa nogen Maade staar i Berøring med dette Folk, der saavel i politisk som i literær Henseende begynder at hævde sin fordums Hæder, synes at gjøre det ønskeligt, at vi i vort Selskab havde et Blad, som fuldstændigt og hurtigt kunde underrette os om, hvad der sker, navnligen i det store Paris.»

Samtidig foreslog Senioratet Anskaffelsen af det første svenske Blad, som Ordføreren begrundede saaledes: «Ikke mindre almindeligt har altid Ønsket været i den senere Tid, at Selskabet maatte erholde en svensk Tidende, som stadigen kunde gjøre os bekjendte med vort Naboland, og for Øjeblikket er nok ingen svensk Tidende mere passende end «Svenska Med-

borgeren». Da imidlertid denne Avis ofte har maattet skifte Navn paa Grund af dens uforbeholdne Liberalitet, forbeholder Senioratet sig at anskaffe en anden af lignende Indhold, hvis denne skulde gaa ind.» Begge Forslag blev vedtagne.

Nu fik Medlemmerne altsaa Lejlighed til paa første Haand at lære franske Forhold at kjende, da «Journal des Débats» særlig var Organ for de Mænd, der støttede Julikongedømmet, de samme Mænd, vore nyskabte Politikere tog til Mønster i Veltalenhed. Hele den politiske Fraseologi, som i mange Aar gjaldt for gode Varer i Danmark, tog de fra dette berømte Blad.

Julirevolutionen havde ogsaa den Virkning her hjemme, at Folk ligesom blev dristigere til at skrive og optræde. Uagtet det jo ikke var her, men i Paris, at det store Slag for aandelig og politisk Frihed var blevet slaaet, og uagtet Frederik VI sad lige saa fast paa sin Throne nu som tidligere og vedblev at være Gjenstand for Nationens Tilbedelse, var det dog, som om en af Stiverne for det enevældige Kongedømme havde givet sig noget. Folk vare blevne mere lydhøre for, hvad der foregik andetsteds, og naar de læste herom, kunde de meget let finde paa at anstille Sammenligninger. Det faderlige Regimente vaagede den Gang over Pressen med priselig Omhu og sørgede for, at der ikke fandtes for mange Blade og Tidsskrifter, som havde Lov til at meddele politiske Efterretninger. Nogle maatte aldeles ikke befatte sig med udenrigsk Politik, medens andre ikke maatte drøfte indenrigsk, og atter andre Blade skulde holde sig fra begge Dele og kun passe de skjønne Videnskaber. Til disse hørte Heibergs saa navnkundige «Kjøbenhavns flyvende Post», hvor David bl. A. under Mærket «Y. Z.» skrev Theateranmeldelser, der regnedes for de første i sin Tid og vel ogsaa vare det.

Aldrig saasnart var Efterretningerne om Ordonnansernes Udstedelse i Paris, om Gadekampene, Kongens Afsættelse og Ludvig Filips Overtagelse af Magten komne til Kjøbenhavn, før *David* uden videre plukkede den forbudne Frugt og i den «Flyvende Post»

skrev en Række «Breve til en Politicus paa Landet». Disse Breve fik stiltiende Lov til at blive trykte, uden at Kancelliet sagde stop. Heiberg var forberedt paa, at han vilde faa en Paamindelse, da han ikke havde Privilegium paa at bringe politiske Meddelelser, endsige Betragtninger, men han vilde lade det komme an paa en Prøve. Men da han var i høj Gunst ved Hove, ikke mindst paa Grund af «Elverhøj», der strømmede over af Loyalitet, mistænkte man ham ikke for at ville udbrede farlige Meninger. Naar man undersøger, hvad der senere i Trediverne blev Gjenstand for Sagsanlæg og Dom, maa man unægtelig forundre sig over, at David uhindret kunde skrive: «Det er i Korthed denne mærkværdige Revolutions Oprindelse og Gang. At ogsaa den er bleven besmittet ved enkelte Voldsgjernlnger og Udsvævelser, kan ikke nægtes, men paa den anden Side vil det heller ikke kunne nægtes, at den er ligesaa forbavsende ved den Energi og Selvopofrelse, hvormed den er bleven ledet og udført, som ved det Maadehold og den Lovformelighed, hvormed den er bleven iværksat, naar man først har indrømmet, at et Folk er berettiget til Modstand for at forsvare og vindicere de det indrømmede og oktroyerede Rettigheder.» At denne sidste Sætning fik Lov til at staa upaaklaget, vidner om, at den hellige Alliances aandelige Aag foreløbig var brudt.

Det var Begyndelsen til Davids Optræden som Politiker, men det varede ikke længe, før han forlagde sin Virksomhed til Studenterforeningen — det eneste Sted, hvor han den Gang kunde vente at finde forstaaende Tilhørere. Om Agitation i Ordets nuværende Betydning var der naturligvis ikke Tale, men det Arbejde, han og en ung Mand, der snart skulde optræde som hans Medkæmper, nemlig *Orla Lehmann*, i Løbet af Trediverne udførte i Studenterforeningen, var et betydeligt politisk Oplysningsværk. Dette kunde dog først ret begynde, da Kongen næste Aar kundgjorde for sit Folk, at det var hans Hensigt at indføre raadgivende Provinsialstænder.

Sporger man nu om, hvorledes Foreningens Bestyrelse og

de ældre Medlemmer stillede sig hertil, saa modsatte de sig ikke, at der blev holdt Foredrag om Politik, og at der i Viser og Sange blev slaaet paa politiske Strænge. Men derimod tog Senioratet strax det Standpunkt, at det ikke tillod, at Foreningen som saadan blandede sig i de forskjellige Demonstrationer, der snart skulde finde Sted, hvadenten der var Tale om Adresser, Fakkeltog eller andre Æresbevisninger udenfor Foreningen, eller det gjaldt Festmaaltider indenfor dens egne Vægge. Selv efterat de unge Mænd, der optraadte som Liberalismens Banebrydere, vare komne til Ære og Værdighed som Seniorer, holdt de sig paa de gamle Stier. Det var ikke alene, fordi de ikke vilde paatrykke Foreningen et bestemt politisk Præg og sætte det liberale Stempel uigjenkaldeligt fast paa den, men de gjorde ogsaa en Dyd af Nødvendigheden, fordi de meget vel vidste, at Kancelliet og Politidirektøren udenvidere kunde lukke eller ophæve Foreningen, hvis Tilværelse alene beroede paa Kongens Naade. Foreningen stilledc sig altsaa ikke i Spidsen for Bevægelsen, men mange af dens Medlemmer tog livlig Del i, hvad der maatte forefalde udenfor, og Regensen blev ofte Samlingsstedet for de akademiske Borgere, naar de vilde sætte Et eller Andet i Scene.

Det politiske Røre maatte forekomme mange af de ældre Medlemmer som noget Fremmedt og højst Ubehageligt, der forstyrrede den rolige Tilværelse, de hidtil havde ført. For dem var Theatret Alfa og Omega, og et nyt udkommet Digterværk var en Begivenhed, som i lang Tid afgav Stof til Samtale. Naar det tilmed var anonymt, kunde det gjøre Regning paa særlig Interesse, idet Gætteevnen da fik rigelig Anvendelse. De Memoirer og Breve, der foreligge fra vor Literaturs Guldalder, bære Vidne om, at «Hverdagshistoriernes» og «Gjengangerbrevenes» Forfattere ret forstod at spænde Folk paa Pinebænken; ja selv Overskou formaaede at lægge Beslag paa den almindelige Opmærksomhed, da han en Tid lang skjulte Forfatterskabet til sine Komedier.

Dog maa man ikke forestille sig, at der førtes hæftige politiske

Kampe mellem de Gamle og de Unge, og at disse tilsidst gik af med Sejren. Nej, der blev nok kæmpet, men Striden gjaldt Forandringer med Hensyn til Foreningens Love, der maatte forekomme den yngre Slægt altfor autokratiske, idet de gav Senioratet for stor en Magt. I denne Kamp bar de Unge unægtelig Sejren hjem, og i den modnedes mange af de Mænd, der senere paa en større Kampplads skulde faa Brug for den parlamentariske Erfaring, de havde høstet. Her lærte de at tale for en større Forsamling, hvilket dengang ellers var umuligt, her lærte de at føje deres Ord saaledes, at de kunde gjøre Indtryk, og her lærte de endelig at staa for Skud ligeoverfor Kammeraters og Venners Kritik, der som bekjendt er den skrappeste. Studenterforeningen har derfor, indtil den frie Forfatning blev indført, og indtil det blev Skik at holde Vælgermøder, været den offenlige Veltalenheds Vugge. I vore Dage, da Alle kunne tale eller rettere ikke ere bange for at tage Ordet offenligt, kan man maaske vanskelig forstaa, at der har været en Tid, der ikke ligger langt tilbage, da det frie Ord ikke kjendtes, og da Præsterne og Højesteretsadvokaterne vare de Eneste, der vare dets Tolke. Professorerne paa Universitetet kunde ikke komme med i Betragtning, da de næsten altid dikterede.

Den 11. Februar 1831 bragte «Statstidenden» (ↄ: «Berlingske Tidende») den officielle Kundgjørelse om, at Kongen agtede at indføre Provinsialstænder. Denne Meddelelse fremkaldte strax Begejstring blandt Studenterne, der tilfældigvis denne Aften vare forsamlede i Foreningen i et større Antal end sædvanligt. Efterat de havde talt om Sagen og rimeligvis ogsaa drukket paa den, foreslog En, at man skulde gaa ud til Amalienborg og bringe Kongen et Vivat. Dette Forslag blev modtaget med Bifald, men da man mente, at en større Mængde Studenter burde deltage i Demonstrationen, løb Nogle op paa Regensen og slog Allarm her. Skjønt Klokken alt var 11, fik de en god Forstærkning med ned til Foreningen, og nu begav hele

Skaren, ialt ca. 20 akademiske Borgere, sig paa Vejen til Amalienborg.

Da de ankom her, standsede de foran Kolonnaden og sendte en Deputation ind til Generaladjutant *Bülow*. Efter Kl. 10 om Aftenen maatte nemlig ingen samlet Skare opholde sig paa Pladsen mellem de fire Palæer. Kongen var imidlertid ikke hjemme men paa sit sædvanlige Aftenbesøg hos Fru Dannemand paa Toldbodvejen. Bülow var da saa venlig at melde ham, at hans Studenter ønskede at bringe ham en Hyldest, og det viste sig nu i fuldeste Maal, at Heiberg havde Ret, naar han i 1825 lod Eduard Løve i «Kong Salomon og Jørgen Hattemager» synge:

Bestandig var der Vej i Herthas Lund
Fra Folkets Hytter op til Fyrstens Sale.
Den Mindste selv sig nærmed Folkets Drot
Og bragte did sit Hjertes Bønner
Og følte selv i Kongens Slot,
At han var en af Landets Sønner.

Uagtet Klokken var bleven henved 12, var Kong Frederik strax rede til at modtage sine Undersaatter, der nu fik Lov til at komme ind paa Pladsen, hvor de stillede sig op foran Palæet og raabte Hurra. Ja Kongen var endog saa naadig at komme ned imellem dem og takke dem med Hatten i Haanden. Ifølge «Kjøbenhavnsposten» behagede det Hans Majestæt at «tilkjendegive Studenterne sin allerhøjeste Tilfredshed med deres Troskab og Hengivenhed for ham og Kongehuset, hvilke Ytringer atter fulgtes af et jublende Vivat for den elskede Landsfader».[6]

Studenterne gik saaledes i Spidsen for Kjøbenhavns Indbyggere, der først Søndag den 13. Februar paa en synlig Maade lagde deres Glæde for Dagen ved at illuminere. Denne Illumination var ikke Frugt af en Aftale men fuldstændig improviseret. Mange offenlige Bygninger blev ligeledes oplyste, og særlig Metropolitanskolen skal have straalet i en »brillant Belysning». Studenterforeningens Seniorat, der havde gjort

store Forberedelser til at højtideligholde Fastelavnsaften den 14. Februar ved et Skovbal, og som derfor havde smykket Lokalerne med Gran, kunde ikke godt sætte Lys i Vinduerne af Frygt for Brandfare, hvorfor det med Politidirektørens Samtykke opstillede sex Begfakler foran Gaarden i Boldhusgade. Om Aftenen opførtes paa det kongelige Theater «Elverhøj», og det følger af sig selv, at den bekjendte Replik i 4. Akt om Kongehuset gav Anledning til jublende Bifald.

Til Gildet den 14. Februar skrev *David* en af sine bedste Sange nemlig Fædrelandssangen «Jeg veed et Land i højen Nord». Det fjerde Vers tager ligefrem Sigte paa det kongelige Reskript og indeholder en Tak for dette. Her hedder det nemlig:

Jeg veed et Land i højen Nord,
Hvor der er godt at være.
Ej Frihed der er tryglet Ord,
Men Kongens Daad og Ære.
Thi lovlig Friheds bedste Ven
Er han, som bærer Kronen;
Derfor er Kjærlighed igjen
Det bedste Værn om Thronen.

Der er et Vers, som ikke staar i Sangen, saaledes som den ellers findes i Digtsamlinger, fordi det ikke passer for en Fædrelandssang overhovedet men kun var bestemt for denne særlige Lejlighed. Det lyder:

O elskte Drot i høje Nord!
Hos dig er godt at være.
Du gav dit Folk et Friheds Ord,
Som evigt skal dig ære.
Dig har ej Bøn, ej Nød, ej Savn,
Men Fadersind forpligtet.
Hurra i kjærlig Broderfavn
For Kongen og Reskriptet!

Studenternes Optræden den 11. Februar havde bl. A. begejstret Kammerjunker *F. C. Scholten*, der tidligere havde været Toldkasserer i Odense, men som i 1831 levede som pensioneret Embedsmand i Kjøbenhavn og gav sig af med at skrive om

almennyttige Gjenstande i Blade og Tidskrifter. Han sendte nemlig Senioratet en Skrivelse, i hvilken han i varme Ord udtrykte sin Hengivenhed for Studenterstanden. I sin Tak bemærker Senioratet imidlertid: «Forsaavidt iøvrigt Studenternes Tog afvigte Fredag Aften skulde have givet Anledning til Deres ærede Skrivelse, skylde vi Sandheden at gjøre Dem opmærksom paa, at dette Tog ikke kan betragtes som Studenterforeningens Værk, da det ikke udførtes ifølge nogen almindelig Beslutning, skjønt vistnok endel af sammes Medlemmer deltog.»

Den megen Tale om en Konstitution, som fra nu af førtes i Pressen, særlig gjennem den frodige Flyveskrifts-Literatur angaaende Stændervæsenet, satte ogsaa Spor i de Viser, der blev sungne i Foreningen. Saaledes skrev *Chr. Winther* ved Julegildet i 1831 følgende Vise med Titelen «Studenterforeningens Konstitution», den første, i hvilken der overhovedet hentydes til politiske Forhold i Udlandet:

Forhen stod vi spredt paa Vangen,
Uden Hold og Harmoni;
Kuns vi mødtes Faa ad Gangen,
Liv og Lyst var ej deri;
Men da rejstes vort Theater,
Hvor hver spiller sin Person,
Og før alle andre Stater
Fik vi vor Konstitution

Lad i Tydskland hist dem prate,
Og i Frankrig slaas ihjel,
Lad den britiske Hekate
Nat og Dag kun gjøre Spræl,
Lad Amerika kun eje
Ingen Herre, men — Patron,
Ingen dog blandt dem opveje
Kan vor fri Konstitution.

Gud ske Lov! vi traf det Rette,
Da vi planted' dette Træ,
Hvor vi trods lidt Kiv og Trætte,
Sidde lunt og godt i Læ.

Ingen Doktorhat her gjælder
Eller nogen Profession;
Nej kun Artiums Tabeller
Og en god Konstitution.

Ak! hvi klage da paa Livet?
Livets Bud er føjeligt;
Gaar det end som Pust i Sivet,
Sivet er jo bøjeligt;
Glæde, Sorg og Kunst og Lige
Bringer jeg i Union,
Naar jeg selv kuns og min Pige
Har en god Konstitution.

Næste Aar blev Vidne til en Demonstration fra Studenternes Side i stor Stil. Nuomstunder vælges Universitetets Rektor af hele Lærerforsamlingen, men dengang gik Rektoratet paa Tur fra det ene Fakultet til det andet, saaledes at de enkelte Professorer kunde opnaa Værdigheden som Rektor efter Anciennetet. I 1832 skulde det theologiske Fakultet besætte Posten, og da baade *Jens Møller* og *H. N. Clausen* mente at være berettigede til at komme i Betragtning, forespurgte de i Kancelliet, hvilket havde til Følge, at en kongelig Resolution tilkjendte J. Møller Rektoratet. Det Mærkelige var nu, at, medens Resolutionen bestemte, at de yngre Professorer, som ikke før havde beklædt Rektoratet, for Fremtiden skulde tiltræde det fremfor de ældre, naar disse tidligere havde været Rektorer, gjorde den samtidig en Undtagelse fra Regelen, idet der tilføjedes: «Ved det iaar forestaaende Rektorskifte skal Anciennetetsbestemmelsen saaledes iagttages, at den ældste theologiske Professor (ɔ: J. Møller) tiltræder Rektoratet.»[7]

Denne Afgjørelse betragtede mange Studenter som en personlig Tilsidesættelse af Clausen, hvad den sikkert ogsaa var. Det var bekjendt, at det theologiske Fakultets klareste Hoved «alt dengang var mange af de gamle Parykker en Torn i Øjet», men de Studerende saa op til ham og nærede en inderlig Kjærlighed og varm Beundring for den Mand, som «ved sin lyse Aand, sin energiske Villiekraft og sin urokkelige Stand-

haftighed har hævet sig op til en af Fornuftens og Frihedens mægtigste Støtter iblandt os».[8] Det voldsomme Angreb, Grundtvig rettede paa ham i 1825 i sit «Kirkens Gjenmæle», og den systematiske Forfølgelse, Lindberg og Meningsfæller i de nærmest derpaa følgende Aar satte i Scene, maatte nødvendigvis forekomme mange Studerende som et Attentat paa den videnskabelige Undersøgelsesfrihed, og da der nu fra en hel anden Side tilføjedes ham en Krænkelse, modnedes den Tanke, at man burde give ham et iøjnefaldende Bevis paa, hvor højt man vurderede ham.

Den daværende Regensprovst Professor *F. C. Petersen* havde, allerede før Rektorskiftet fandt Sted, faaet at vide, at der iblandt de Studerende var Tale om at bringe Clausen et Leve i Anledning af, at Regjeringen havde forbigaaet ham. Han henvendte sig derfor til adskillige Alumner paa Regensen og gjorde dem opmærksomme paa, at, ihvorvel det i al Almindelighed maatte billiges, at Studenterne gav en Mand som Professor Clausen et Bevis paa deres Agtelse og Hengivenhed, saa var det betænkeligt at gjøre det for Øjeblikket, da et saadant Skridt nødvendigvis maatte sættes i Forbindelse med den kongelige Resolution om Rektorskiftet. Tilmed vilde det let kunne medføre ubehagelige Følger for Professor Clausen selv og sandsynlig ogsaa krænke Professor Jens Møller, hvem Studenterne jo ikke havde i Sinde at fornærme. Endelig udtalte han, at han meget havde ønsket, at der var blevet fastslaaet et Princip for Rektorskiftet, men at det ingenlunde fulgte af det Skete, at Hensigten var at tilsidesætte Clausen.[9] Disse Udtalelser gjorde, saavidt han kunde mærke, Indtryk, men det viste sig, at han havde taget fejl. Det gik her, som det saa ofte gaar, at den Ældre, naar han ikke møder Modsigelse hos de Yngre, tror, at de ere enige med ham, idet han glemmer, at de netop ikke ville indlade sig paa at drøfte en Sag, som de fuldt og fast tro paa, og som de bestemt agte at føre igjennem.

Om Morgenen den 30. Juni samme Dag, da Universitetsfesten med Rektorskiftet skulde finde Sted i Regenskirken,

meldte en Alumnus til Professor Petersen, at endel Studerende, som ikke boede paa Regensen, vare blevne enige om at bringe Professor Clausen et Leve, naar Processionen gik fra Kirken over til Provstens Bolig. Nu fik han en ordenlig Forskrækkelse i Livet og satte sig i Forbindelse med flere Alumner, der meddelte ham, at det var Stud. jur. *Orla Lehmann*, som havde fattet denne Plan og forelagt den for Alumnerne, der imidlertid ikke havde villet gaa ind paa den. Da imidlertid mange andre Studenter den Dag vilde indfinde sig i Regensgaarden, var Professor Petersen ingenlunde rolig for, hvad der kunde ske, og Demonstrationen vilde være saa meget mere stødende, som Clausen slet ikke var med, men opholdt sig paa sin Faders Landsted i Taarbæk. For at faa nogen Trøst skyndte han sig Kl. 11½ hen til Slotspræst *I. P. Mynster*, der jo var Medlem af Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, og fortalte ham, hvad der kunde ventes.

Ved sin Tilbagekomst fandt han Regensgaarden opfyldt af Studenter og erfarede samtidigt, at *Orla Lehmann*, staaende paa Bordet under det gamle Lindetræ, havde foreslaaet at bringe Clausen et Fakkeltog paa hans Landsted endnu samme Aften, og at dette Forslag var blevet modtaget med Bifald. Forhandlingerne om Fakkeltoget varede endnu, medens Festligheden fandt Sted inde i Kirken, hvor man godt kunde høre, at der var Uro i Gaarden. Imidlertid forholdt Alle sig rolige, da Processionen forlod Kirken.

Lehmann og hans Meningsfæller arbejdede nu i de faa Timer, der vare levnede dem, af alle Kræfter for at ordne Alt til Fakkeltoget. «Aldrig har jeg», skriver han i sine Erindringer, «været bedre betjent end af den Stab, som af tildels mig ubekjendte Personer frivilligt dannede sig omkring mig. En paatog sig at skaffe en Vise, en Anden at besørge den trykt, en Tredie at sammentromme Sangere og faa dem indøvet, en Fjerde at sørge for Anskaffelsen og Udbringelsen af Fakler o. s. fr. Selv skrev jeg til Politidirektøren — ikke en Ansøgning i den gamle Bedemandsstil, men en Underretning styli novi, «for at

ORLA LEHMANN.

I hans 30te Aar.

Efter et Kobberstik.

sætte ham i Stand til, hvis han fandt det nødvendigt, at træffe Foranstaltning til at holde Orden mellem Tilskuerne».»

Allerede om Formiddagen havde ca. 200 akademiske Borgere tegnet sig paa Regensen, paa Bellevue gav over 100 Møde, og undervejs sluttede endnu Flere sig til Toget, der satte sig i Bevægelse Kl. 10. Da det ankom til Landstedet «Søbakken», hvor Clausen boede, stillede Deltagerne sig op i en stor Kreds paa den øverste Terrasse, hvorpaa en Deputation med Lehmann som Ordfører begav sig ind og hentede den Mand, man vilde hædre. Lehmann tog saa Ordet og sagde, at de Studerende, der havde den Lykke under hans Auspicier at forberede sig til et vigtigt og betydningsfuldt Kald, og som derved vare traadte i det inderlige Forhold til ham, som finder Sted mellem en elsket Lærer og hans begejstrede Elever, alt oftere havde fundet Lejlighed til at give ham umiskjendelige Beviser paa deres Agtelse og Hengivenhed. Men Indflydelsen af hans herlige Virken og Kjærligheden til hans ædle Personlighed var ingenlunde indskrænket til denne snævre Kreds. Deputationen kunde kun tale i deres Navn, som havde afsendt den, men med desto større Tillid kunde den da ogsaa forsikre, at ikke blot Theologerne men alle Kjøbenhavns Studenter i ham ikke alene ærede en af Universitetets yperste Prydelser men tillige elskede og beundrede Sandhedens og Retfærdighedens aandfulde og kraftige Talsmand. At Studenterne netop havde valgt denne Dag for at bevidne ham Følelser, der for dem ej vare nye, maatte være ham et Bevis paa, at selv det blotte Rygte om en ham mulig tilføjet Tilsidesættelse var dem smerteligt. At disse Følelser besjælede enhver dansk Student, derom bar denne Dag et kraftigt Vidnesbyrd, thi faa Timer havde været tilstrækkelige til at samle den hele Skare, der her omgav ham, under det Banner, de aldrig vilde svigte, nemlig energisk Begejstring for den aandelige Friheds hellige Sag og inderlig Kjærlighed til dens værdige Forfægtere.

Derpaa afsang Forsamlingen følgende Sang, som en af de Tilstedeværende havde skrevet samme Dag:

Se, Blus og Faklen Flamme slaar
Mod høje Stjerners Rige!
Se, Skinnet fjerne Steder naar
Og Mørkets Skygger vige!
Hør, Bølgen larmer højt fra Sø
Med skumbedækte Bryster
Og bryder sig mod Sjølunds Ø
Omkring dens lave Kyster!

Vor Tak til dig vi bringe nu
Vor elskte Ven og Lærer!
Det dybe Mørke spreder du
Og Visdoms Flamme nærer.
Hør ej paa Stormens vilde Larm,
Og frygt ej Skjæbnens Bølge!
Dit Navn staar i Studentens Barm,
Og Hæder skal dig følge.

Da Sangen var endt, udbrød alle de Tilstedeværende i et Leve for «deres højagtede og inderlig elskede Lærer, Fornuftens og Frihedens ædle, djærve Talsmand, Professor Clausen». Denne traadte derpaa frem og takkede dybt rørt for den skjønne og højtidelige Maade, hvorpaa de Studerende havde bevidnet ham deres Tillid og Hengivenhed, og han tilføjede Ønsket om, at denne Time, hvis Minde aldrig vilde fortrænges af hans Sjæl, ogsaa af dem vilde blive erindret i Fremtiden med Glæde og Deltagelse, naar de hver i sin Virksomhed stundom sendte Tanken tilbage til den Tid, de tilbragte ved Universitetet.

Under ny Jubel blev Faklerne nu kastede i Baal, og Alle begav sig derefter hen til et andet Sted i Haven, hvor en Ven af Clausen i en Fart havde ladet bringe Drikkevarer fra Kjøbenhavn. Her drak man en Skaal for den Clausenske Familie, ligesom Hædersgjæsten udbragte et Leve for Studenterne. En stor Del af Forsamlingen endte Festen med en Kompotation paa Bellevue, «og endnu længe gjenlød den skjønne Midsommernat under Dyrehavens stille Kroner af glad Sang fra enkelte Studentergrupper, som vare fornøjede med sig selv og med den hele Verden».

Lehmann, der selv har skrevet det for den Tids Journalistik

usædvanlig lange og velformede Referat i «Kjøbenhavnsposten», slutter med følgende Ord: «Den Energi og Livlighed, hvormed ved denne Lejlighed Studenterne udtalte en fælles Aand paa en ligesaa determineret som sømmelig Maade, berettiger til det Haab, at det længe stagnerede Samliv, den længe slumrende Almenvillie iblandt dem atter vil vaagne til et betydningsfuldt og kraftigt Liv, ligesom den uforstyrrede Orden, hvormed dette, vi gjentage det, aldeles improviserede Tog gik for sig, er Borgen for, at Studenterlivets friske Ungdommelighed er fremmed for alle Excesser.»

Saaledes skrev Lehmann et Par Dage efter selve Festen. Mange Aar senere, da han forfattede sine Erindringer, bedømmer han sin Virksomhed ved denne Lejlighed saaledes:[10] «Alt dette vil nu synes lidet mindeværdigt; men naar man betænker, at den eneste offenlige Opposition, den dalevende Slægt kjendte til, var indskrænket til de fem Minutter, som i Theatret hengik, fra Tæppet gik ned for et nyt Stykke, til Gongonens tredie Slag, og at den ikke havde set andre Fakkeltog end dem, som havde lyst ved Kongehusets Brudefærd, saa vil man maaske føle, at det var nye Toner, som her vare anslaaede, og at den Dristighed og Raskhed, hvormed Beslutningen var fattet og udført, forekom Mange et betænkeligt Tidens Tegn. Mere end een «besindig» Ven foreholdt mig med faderlig Mine, hvor let vi kunde have sat Ild paa Taarbæk Straatage, og naar jeg saa oplyste, at vi først havde tændt Faklerne ved Indgangen til Clausens Have, rystede de paa Hovedet og mente, at det var endnu farligere at sætte Ild paa unge Hjerter. De Daarer vidste altsaa ikke, at det gjælder om alt Aandens Liv, hvad Søren Kierkegaard siger om Kristendommen: den er Ildspaasættelse. Det maa Dr. theol. Jens Møller heller ikke have vidst, siden han i sin nye Egenskab af Universitetets Rektor lod mig kalde op til sig for at give mig en akademisk Irettesættelse; men jeg vidste saa vel at benytte det Delikate i hans Stilling til Sagen, at vi snart byttede Roller, saa at det endte med et Forsøg fra hans Side paa at overbevise mig om, at

der Intet var at sige paa, at han var bleven Rektor, og at jeg efter Ævne bestred denne hans Formening.»

Ikke alene med Universitetets Rektor men ogsaa med Regensprovsten og den Politiretsassessor, der tillige fungerede som Censor, fik Lehmann at bestille. Professor *F. C. Petersen* fortæller i sin Dagbog, at han sendte Bud efter ham og gav ham en alvorlig Irettesættelse paa Grund af hele hans Opførsel i Regensgaarden under Universitetsfesten, ligesom han ogsaa tilføjede, at han var meget forundret over, at Lehmann havde kunnet finde paa at overtale sine Kammerater til at raabe Leve for Professor Clausen, naar Processionen kom fra Regenskirken. Naar han skriver dette, er det naturligvis rigtigt, men de, der have kjendt Lehmann, ville sikkert være enige i, at han ikke udenvidere har taget mod en saadan Røffel. Han var dengang fem Aars Student, altsaa ikke nogen Aarsunge, der lod sig kyse i et Musehul af en Professor, som tilmed Intet havde at sige over ham, da han ikke laa paa Regensen eller nod Kommunitetsstipendium. Dernæst var han saa aandelig udviklet, at han i høj Grad følte sit eget Værd, og han var allerede dengang saa godt skaaren for Tungebaandet og saa meget Herre over sine Tanker og Ord, at han sikkert har givet den skikkelige F. C. Petersen Svar paa Tiltale. Han har ikke været grov, saaledes som Krøyer var det i 1820 ligeoverfor Jens Møller, men han har upaatvivlelig i smidige og elegante Vendinger ladet sin ukaldede Mentor vide, at han ikke kunde tage mod hans Irettesættelser.

Mødet med Censoren var ganske fornøjeligt. *Lehmann* havde sendt «Kjøbenhavnsposten» et Referat af, hvad der var foregaaet i Taarbæk under Fakkeltoget. Bladets Udgiver havde efter gammel Sædvane leveret Censoren et Korrekturaftryk, og denne havde strøget nogle Bemærkninger i Slutningen af Referatet. Dette vilde Lehmann ikke finde sig i, men gik til Censoren, den samme *Fritz Thomsen*, der i 1814 var optraadt mod Grundtvig paa Ehlers Kollegium. Det var en blid og elskværdig Mand, som blev meget overrasket over Lehmanns

Paastand, at han var uberettiget til at forandre en Tøddel i, hvad der var trykt, men havde Valget mellem at lade det passere eller at lægge det under Beslag i Henhold til Forordningen af 27. September 1799. Efter længere Forhandling maatte Censoren indrømme dette, men holdt sig til, at Udgiveren stod sig bedst ved at underkaste sig den Praxis, der havde udviklet sig. Tilsidst indskrænkede han sin Fordring til, at Lehmann i sine Slutningsbemærkninger skulde ombytte «Almenvillie» med «Almenaand», da det jo dog var aabenbart, «at Studenterne ikke kunde have nogen Villie i offenlige Sager». «Jeg svarede», skriver Lehmann, «at Aand var en god Ting, men Villie var dog endnu bedre; men at det i Grunden kom ud paa Et, thi var først Aanden der, saa kom Villien af sig selv. Forresten indrømmede jeg, at det maaske havde været smagfuldere kun at sige «Almenaand», men at det var for silde, da der nu engang stod «Almenvillie». Enden paa Sagen blev da, at jeg fik min Villie, og at «den Embedsmand, til hvem Tilsynet med Pressens Frembringelser var anbetroet», ikke blot theoretisk men ogsaa praktisk havde anerkjendt, at han ikke var berettiget til at udøve Censur.»

Det var første Gang, *Orla Lehmann* optraadte offenligt. Uden Aftale havde Studenterne uvilkaarligt hyldet ham som deres Fører, og om end en fortræffelig Mand, der indtil kort i Forvejen i mange Aar havde været Senior i Studenterforeningen, holdt ham for «en ung Nar af en Studenterdemagog»,[11] saa følte den unge Slægt, at den her havde fundet en Kammerat, der kunde sige, hvad den selv maaske dunkelt følte, og sige det saaledes, at det blev hørt. Ikke mange Dage efter, at han havde ført Studenterne til Clausen, forefaldt en Begivenhed, der skulde give ham Lejlighed til ogsaa at «sætte Ild» paa Studenterforeningen. Men denne Ildspaasættelse blev saa grundig, at han efterhaanden fik den gamle Aand afløst af en ny, saaledes at Foreningen blev gjenfødt.

Den 1. Juli, altsaa Dagen efter Fakkeltoget, fejrede Alumnerne i den røde Gaard Regensens Stiftelsesdag ved et Gilde,

saaledes som de plejede. Medicineren *Ove Chr. Drejer*, som under Mærket Wejëero har besunget Regenslivet, havde skrevet en Sang, i hvilken det sidste Vers var helliget Regensprovsten. Saa loyal var Tonen, at Forsamlingen efter Afsyngningen raabte et Vivat udenfor hans Vinduer. Professor *Petersen* kom derefter ned i Gaarden og takkede Alumnerne for det Bevis, de havde givet ham paa deres Agtelse, hvorpaa han holdt følgende Tale, der er karakteristisk for Manden:

«Vi ere her forsamlede for at festligholde denne ærværdige Indretnings Stiftelsesdag. Jeg kalder den ærværdig, ikke blot formedelst dens Alder men formedelst dens Virkninger, dem, den har havt i Fortiden, og dem, den med Guds Bistand fremdeles vil have. I denne Erindring om det Forbigangne, i Glæde over det Nærværende og i Haab om Fremtiden udbringer jeg det Ønske, at denne Stiftelse stedse kraftigere maa bidrage til at stadfæste og udbrede Alt, hvad Godt der opstaar i Tidens Løb, men at den ogsaa kraftigen maa modarbejde Tidens Vildfarelser og Fejl. Naar dette Ønske opfyldes, ville denne Stiftelses Alumner være et Mønster for deres samtidige Studerende og et Forbillede for deres Efterfølgere ved sand Videnskabelighed og den højere Sædelighed, som den ægte videnskabelige Aand indgyder Videnskabens Dyrkere.»

Derefter trak han sig tilbage og overlod det til Viceprovsten, *Fabricius*, at passe paa, om Alumnerne nu ogsaa opførte sig passende, og navnlig, om de holdt op itide. Kl. 2 var det egenlige Gilde forbi, men enkelte Deltagere fandt, at det var for tidligt at begive sig til Ro i den smukke Sommernat, og sendte derfor Bud ud i Byen efter Drikkevarer. De vare saa heldige paa denne fremrykkede Tid af Døgnet at faa fat i noget Punschextrakt, og uagtet den Regensianer, der stod for Gildet, havde forbudt Underbetjent Møller at udlevere flere Drikkevarer, lod hans Kone sig dog bevæge til at tillave Punschen, hvorfor hun Dagen efter fik «den fornødne Irettesættelse» af den aarvaagne Provst. Medens de nu sad og pokulerede, lød der pludselig Skud fra Rheden, hvor Batterierne saluterede til Ære for Kongen, der ombord paa Dampskibet «Kiel» vendte hjem fra en Rundrejse i Jylland. Det fulgte af sig selv, at de i patriotisk Iver strax tænkte paa at ile ned til Toldboden for at raabe et Leve for Monarken, men Fabricius,

der endnu holdt Stand, fraraadede det af Frygt for, at de i deres løftede Stemning skulde gjøre Dumheder. De vare saa fornuftige at følge hans Raad, men da de maatte have Luft, besluttede 12 af dem at gaa sig en Spaseretur. Regensprovsten, der ikke gik i Seng, naar der var Gilde, men sad oppe i sit Studereværelse for at være ved Haanden i paakommende Tilfælde, giver dem Attest for, at de ikke vare fulde, idet han i sin Dagbog bemærker: «Jeg saa Selskabet, da det forlod Regensen, og endskjønt de vistnok vare oprømte, saa jeg dog Ingen, der jo ikke kunde besørge sig selv, og jeg gik til Sengs uden at ane noget Ondt.»[12]

Naar man dengang vilde ud af Byen om Natten, maatte man nødvendigvis gjennem Nørreport, der var den eneste Port, som stod aaben om Natten. Nøglerne til Østerport blev bragte til Kongens Palæ, og naar han ikke var i Byen, til Kommandanten, medens Nøglerne til Vesterport og Amagerport blev liggende i Vagtstuerne sammesteds, for at Sluffer og Karrer i Ildebrandstilfælde hurtigt kunde komme ud. «Denne Ind- og Udpassering er dog alene for Sluffer og Karrer men ej for Kjørende eller Ridende undtagen for du Jour og Ordonnancer.» Gaaende var der slet ikke Tale om.[13]

Regensianerne og de andre Studenter, der havde deltaget i deres Gilde, begav sig altsaa ud ad Frederiksborggade, men da de naaede Nørreport, ragede de i Klammeri med nogle Væversvende. De kom dog helskindede forbi den første Vagt, men ved den anden opstod der Strid med Vagtmandskabet, der hentede Hjælp fra den første, og nu fik Studenterne Prygl, ja flere af dem blev endog alvorligt mishandlede. Vagtkommandøren hentede derpaa Politi, og da de Anholdte ikke vilde opgive deres Navne, blev de ved højlys Dag førte gjennem Byen til Raadhuset under Eskorte af stokkebevæbnede Betjente.

Nu laa der et Hus. Hele den akademiske Verden kom i Oprør,. og der blev lagt Planer om, hvorledes man skulde skaffe sig Oprejsning for den Tort, der var overgaaet Kammeraterne. Det var dengang aldeles uhørt, at Politiet vovede at

behandle akademiske Borgere som Arrestanter. Ja selv Regensprovsten delte den almindelige Indignation og raadede sine mishandlede Alumner til at meddele en paalidelig Advokat Sagens sande Sammenhæng og høre og følge hans Raad. I et Par Dage summede det som i en Bikube, og Ingen vidste ud eller ind, men Noget maatte der gjøres. Den 5. Juli udbredte der sig et Rygte om, at der paa Regensen skulde holdes et almindeligt Studentermøde, paa hvilket man vilde nedsætte en Komitee til Indsamling af Penge, for at de Mishandlede kunde blive satte i Stand til at bestride Omkostningerne ved den Proces, de agtede at anlægge mod Politiet.

Da Provsten erfarede dette, bad han Alumnerne om, at de baade i Studenterforeningen og andetsteds vilde bekjendtgjøre, at et saadant Møde ikke vilde blive taalt. Forøvrigt blev han hjemme efter Kl. 2, naar han kom fra Forelæsninger, og ventede paa, hvad der vilde ske. Henimod Aften kom Politidirektør *Bræstrup*. Uagtet der ikke var sendt Meddelelse til ham, vidste han dog, at der havde været Tale om et saadant Møde. Han billigede Provstens Forholdsregler men antog forøvrigt ikke, at der vilde foregaa Noget. Omtrent Kl. 9 indfandt der sig efterhaanden 30 til 40 Personer i Gaarden; de stod og talte sammen i mindre Grupper, men da Alumnerne blev paa deres Værelser, og da der ikke var Nogen, der gav Signal til Demonstrationer, gik de deres Vej igjen. Professor Petersen var glad, da Porten blev lukket om Aftenen, og et Par Dage efter sendte han en Indberetning om Festen og dens Følger til Universitetets Rektor, en anden til det theologiske Fakultet, og en tredie til Universitetsdirektionen. Han havde den Tilfredsstillelse, at et Medlem af denne, Konferensraad *A. B. Rothe*, leverede Indberetningen til Kongen, der saaledes fik at se, hvor klog en General han havde været. Endelig indsendte han et Forslag til det theologiske Fakultet om, at kun Regensens Alumner for Fremtiden skulde have Adgang til Stiftelsesfesten, hvilket Fakultetet billigede, idet det samtidig bestemte, at Festen

skulde høre op Kl. 12, saa at Alt kunde være roligt og i Orden paa Gaarden efter Midnat.

«De molesterede Studenter», under hvilket Navn de akademiske Borgere, der havde faaet Prygl ved Nørreport, nu gik, vare imidlertid udsatte for Fare fra en Kant, hvorfra de mindst skulde have ventet det, nemlig fra Studenterforeningens Seniorat, der dengang bestod af Cand. phil. *C. Borgaard*, Cand. jur. Kammerjunker *Cosmus Bornemann*, Cand. phil. *Gøtje*, Cand. jur. Kancellist *C. Harboe* og Cand. jur. *N. Falkmann-Petersen*. Herom meddeler *Lehmann* Følgende:

«Oligarkiet var paa sit Højeste og Magten ingenlunde i de bedste Hænder, da en tilfældig Lejlighed førte mig ind i Foreningen. Nogle Studenter vare temmelig uskyldigt ragede uklar med det dengang meget hensynsløse Politi, og da alle Magthaveres Interesse er solidarisk, vilde Senioratet straffe en saadan «Polizeiwidrigkeit» med Exklusion. De søgte Bistand hos mig, og da jeg havde overbevist mig om, at det var Servilitet og ikke Dydefuldhed, som vilde fælde dem, indmeldte jeg mig i Foreningen og optraadte samme Aften, da jeg var bleven indballoteret, for den i Begyndelsen temmelig fjendlige Generalforsamling med en efter alle Kunstens Regler affattet Forsvarstale. Det Utrolige skete; Senioratet tabte baade Mælet og Slaget, Studenterne vare reddede og Solidariteten brudt. Den Minoritet, som hidtil i tavs Uvillie havde fundet sig i det herskende Tyranni, havde nu faaet en Fører; men da ingen Magt abdicerer uden Modstand, udspandt der sig en langvarig Kamp baade paa Tribunen og bag Kulisserne, under hvilken Minoriteten voxede op til at blive Majoritet og Oppositionens Førere til at blive Seniorer, som nu benyttede Sejren til ved en ny Forfatning at sikre Folkesuveræneteten i Foreningen.»

Ifølge de foreliggende Aktstykker forholdt Sagen sig saaledes: Den 7. Juli tilmeldte «de molesterede Studenter» Senioratet, at de fra endel ældre Medlemmer af Studenterforeningen Dagen i Forvejen havde modtaget en Skrivelse, i hvilken disse opfordrede dem til at forlange den strengeste Undersøgelse af

den dem overgaaede Mishandling og samtidig lovede dem den kraftigste Bistand til at opnaa den Fyldestgjørelse, som baade deres egen og Universitetets Ære krævede. Dernæst skrev «de molesterede Studenter»:

«At de skammelige Rygter, som ond Villie og sanseløs Lettroenhed havde udbredt om hin Begivenhed, ikke vilde finde Tiltro hos vore Medstuderende, derom vare vi overbeviste, ligesom vi nærede det tillidsfulde Haab, at alle Studenter vilde betragte den mod os udøvede Overlast som en dem selv tilføjet Fornærmelse. Men derfor har det ikke været mindre glædeligt at se dette Sindelag udtalt paa en saa bestemt og værdig Maade.

«Det glæder os da at kunne tilmelde Dem, at de af Dem foreslaaede Skridt alle vare gjorte, forinden Deres Raad gav os en kjærkommen Bestyrkelse for, at vi havde indslaaet den rette Vej. Imidlertid maa vi gjøre Dem opmærksomme paa, at Sagen allerede er anhængiggjort ved den kompetente Domstol, og at vi altsaa roligen maa oppebie dens Kjendelse, forinden der af os kan foretages noget positivt Skridt. Vi bede Dem derfor at opbyde al Deres Indflydelse for at forebygge ethvert Foretagende, som hemmende kunde gribe ind i Retfærdighedens rolige Gang.

«Ingen kan have en mere levende Overbevisning om vor Sags Godhed end vi, Ingen heftigere attraa en fuldkommen Oprejsning end vi, der saa blodigen ere krænkede. Vi se tilmed i denne Sag et Attentat paa Universitetets Ære, ja selv et Angreb paa al Civilisation; thi skal den materielle Magt, deponeret i saa brutale Hænder, ustraffet kunne antaste værgeløse Folks Liv og Lemmer, saa er det forbi med al Landefred og Borgersikkerhed. Men alt dette uagtet vil det imidlertid ikke af Dem blive mistydet, naar vi erklære ikke at ville drive Sagen til det Yderste, saafremt derved nogen af vore Kammerater skulde blive et Offer for Militærlove, der forhaane al Civilisation, men som dog, en Arv fra en barbarisk Tidsalder, endnu ere gjældende. Skulde dette, som vi dog ikke haabe, blive Tilfældet, da tro vi med god Samvittighed at kunne indstævne vor Sag for den offenlige Menings Domstol. Det er for dette Forum, at vi haabe i hver Student at finde en veltalende Advokat.

«Vi bede Dem at bringe dette Brev eller en verificeret Gjenpart deraf til Studenterforeningens Kundskab og selv at modtage Forsikringen om vor Højagtelse og Hengivenhed.»

Denne Skrivelse er utvivlsomt forfattet af *Lehmann*, som «de molesterede Studenter» jo havde valgt til deres Forsvarer og Raadgiver. Det dristige Sprog og det voldsomme Angreb paa Militærherredømmet, beskyttet som det var fraoven, maa forbavse den Læser, der er fortrolig med Datidens uendelig tamme og frygtsomme Maade at udtrykke sig paa. Man har ikke

herhjemme kjendt til den Militarisme, der f. Ex. hersker i Preussen, og i Henhold til hvilken en Secondlieutenant er en uendelig betydelig Person i Sammenligning med enhver Civil endog i de højeste Embedsstillinger, saa at endog en Minister, der er Lieutenant i Landeværnet, møder i Officersuniform ved højtidelige Lejligheder; men under Frederik VI kunde dog den laveststillede Officer ustraffet tillade sig Overgreb, som han i vore Dage aldrig vilde kunne falde paa. Det var en Slags Erstatning for den Sulteføde, der ellers bødes ham, og for den Ydmygelse, han maatte føle ved af og til at tigge Kongen om Gratialer. Hvis Frederik VI havde læst dette Brev, vilde han være bleven slagen med Rædsel og ikke have troet sine egne Øjne, men det vilde være gaaet «de molesterede Studenter» ilde. Det forstod Senioratet ogsaa, og uagtet der under Sagens senere Gang oftere blev Tale om at fremlægge Brevet, vægrede det sig herved af Hensyn til Følgerne.

Samme Dag, det modtog Skrivelsen, ophængte det paa Tavlen en Kundgjørelse til Medlemmerne. Efter et kort Referat af Hovedindholdet hedder det her:

«Uagtet vi ere overbeviste om, at Foreningen vistnok Intet hellere ønsker end at se den noksom omtalte Affære ved Nørreports Vagt den 1. dennes fuldkommen oplyst, idet vi nære det Haab, at vore Medstuderendes Handlemaade derved vil vorde retfærdiggjort saavel for Landets Domstole som i den offenlige Mening, saa tro vi dog, at Foreningen i det Hele og hvert enkelt Medlem i Særdeleshed har saa megen Grund til at glæde sig ved at være udenfor den hele Affære, at det ikke uden den højeste Nødvendighed burde falde Nogen ind at blande sig i den; — og vi erklære herved, at Indholdet af det Brev, som fra nogle enkelte Medlemmer i Foreningen er tilstillet de ovennævnte Herrer, var, førend vi modtog den omtalte Skrivelse, ganske og aldeles ubekjendt for Senioratet, ligesom vi ogsaa ere overbeviste om, at disse Medlemmers Antal ikke er saa stort, at de kunne siges at repræsentere Foreningen, — uden at tale om, at en saadan selvtagen Repræsentation Intet har at betyde. At Vedkommende, hvis Navne forresten ikke ere opgivne, have skrevet i Foreningens Navn, synes klart af, at Svaret er stilet til Senioratet.

«Idet vi derfor tør forvente, at Foreningens Medlemmer for Fremtiden ville afholde sig fra i Foreningens Navn at indblande sig i en Sag, der, efter hvad der hidtil er oplyst, er Foreningen aldeles uvedkommende, og hvis Udfald efter Landets Love vi roligen kunne se i Møde, skulde vi ikke undlade at bemærke, at vi under Dags Dato have tilkjendegivet de Herrer, der have tilskrevet

os, at saavel Foreningen i det Hele som Senioratet i Særdeleshed har været aldeles uvidende om hint Brev fra Enkelte af Foreningens Medlemmer, og at vi ligesom de roligen oppebie Resultatet af Sagens Behandling for Domstolene, uden at det kunde falde os ind at ville give Raad eller paa anden Maade indblande os i en Sag, der var os ligesaa ubekjendt som Foreningen uvedkommende.»

Næste Dag nedlagde «de molesterede Studenter» en kraftig Indsigelse mod Senioratets Bekjendtgjørelse, idet de hævdede, at de Medlemmer, som havde tilskrevet dem, ingenlunde havde skrevet i Foreningens Navn, dengang de tilbød dem Hjælp, men kun i deres Egenskab af Medlemmer. De anmodede derfor Senioratet om at rette denne Misforstaaelse, der kun kunde være fremkommen, fordi de Herrer Seniorer havde læst deres første Brev paa en forkert Maade. Senioratet vilde imidlertid ikke indlade sig herpaa men vedblev mærkeligt nok at holde fast ved den Opfattelse, at nogle ældre Medlemmer havde anmasset sig at optræde paa Foreningens Vegne. Det maatte derfor tage Skade for Hjemgjæld.

Den 12. Juli holdtes den sædvanlige fjerdingaarlige Generalforsamling. Efterat den ordførende Senior havde aflagt Beretning om, hvad der var foregaaet i de forløbne tre Maaneder, fremtraadte *Lehmann* og bad om, at han paa «de molesterede Studenter»s Vegne maatte faa Lov til at berigtige en Misforstaaelse i Senioratets Bekjendtgjørelse af 7. Juli. Den ordførende Senior afbrød ham imidlertid strax og betydede ham i en meget overlegen Tone, at en saadan Afbrydelse af Forhandlingerne var utilstedelig, og at det ifølge Lovene ikke var tilladt at fremkomme med noget Nyt, naar Generalforsamlingen var begyndt, men at han ifølge en Generalforsamlings Beslutning af 6. April 1824, naar Forhandlingerne vare endte, kunde stille Forslag om Afholdelsen af en ny Generalforsamling.

Lehmann, der samme Aften havde indmeldt sig i Foreningen, hvad han kunde gjøre, da han tidligere havde været Medlem, havde vanskeligt ved at vide, hvad der stod i Lovene, da disse dengang endnu ikke vare trykte men kun existerede

i et Par skrevne Exemplarer, af hvilke det ene skulde være fremlagt i Lokalet. De Forandringer, der siden 1820 vare vedtagne, skulde være indførte i dette Exemplar, men det var ikke sket, saa at kun Seniorerne, der havde Adgang til Generalforsamlingsprotokollen, vare bekjendte med, hvad der var Lov og Ret. Det fremgaar imidlertid af forskjellige Udtalelser, at de i Almindelighed ikke havde gjort sig denne Umage, hvorfor de rettede sig efter, hvad de ansaa for Skik og Brug, og hvad de havde lært af deres Forgængere. Det var først senere, da Lovene blev trykte, at ethvert Medlem ved sin Optagelse i Foreningen modtog et Exemplar til Efterretning om, hvorledes han havde at forholde sig. Senioratet havde saaledes i de Tider en betydelig Overlegenhed overfor Medlemmerne som den eneste Indehaver af Kjendskab til den gjældende Ret, og det forstod ogsaa at bruge denne paa en ret eftertrykkelig Maade til Hævdelse af sin Magt.

Saaledes maatte Lehmann vente, indtil alle de Sager, der stod paa Dagsordenen, vare afgjorte. Han forlangte da, bedre belært, at der maatte blive sammenkaldt en extraordinær Generalforsamling, for at han paa denne kunde faa Lejlighed til at berigtige den Misforstaaelse, Senioratet havde gjort sig skyldigt i ved sin Bekjendtgjørelse for Medlemmerne. Senioratet protesterede herimod, men det fik ikke Medhold i Forsamlingen, der med overvejende Flertal vedtog, at en Generalforsamling snarest muligt skulde sammenkaldes.

Det var sikkert første Gang, et Seniorat havde lidt et Nederlag, og dette var udelukkende en Følge af, at den unge Mand, der her optraadte som dets Modstander, ved sin Tale havde forstaaet at vinde Medlemmerne og gjøre det indlysende for dem, at deres Bestyrelse, som de ellers vare vante til at følge, havde begaaet en Uretfærdighed, som den var for overmodig til at ville gjøre god igjen. Den Sejr, Lehmann vandt, maatte gjøre Indtryk ud over Foreningens Omraade, idet hans Optræden i Regensgaarden og hans Tale ved Fakkeltoget alt i vide Kredse havde stemplet ham som en Mand,

der var i Besiddelse af Handlekraft og ikke bange for at træde op, Egenskaber der dengang vare meget sjældne.

Dagen efter Generalforsamlingen forfulgte Lehmann sin Sejr, idet han tilskrev Senioratet og opfordrede det til at sammenkalde en overordenlig Generalforsamling til den 17. Juli for «at paahøre de Berigtigelser og Oplysninger, som Senioratets urigtige Bekjendtgjørelse af en det tilkommen Skrivelses Indhold og dets Ikkeopfyldelse af Vedkommendes skriftlige Begjæring om at rette den indløbne Fejl har gjort nødvendig». Endvidere ønskede han at stille følgende Forslag: «at der til Lovenes Kap. III, Art. 7 maa gjøres det udtrykkelige Tillæg, at ethvert Forebringende, der ikke gaar ud paa Affattelsen af en Resolution, altsaa f. Ex. en Meddelelse, et Spørgsmaal til Senioratet, en Besværing over samme o. desl., maa kunne fremføres uden foregaaende Annonce, saafremt selve Generalforsamlingen erklærer at ville paahøre det». Han forbeholder sig nærmere at motivere Forslaget, naar det foreligger. Hvad selve Senioratets Optræden Dagen i Forvejen angik, da kunde det takke sig selv for den Vending, Sagen fik. «Imidlertid tror jeg», forsatte han, «at jeg bedst kan gjøre det første Skridt til en mindelig Bilæggelse, da saavel Sagens Beskaffenhed som ogsaa Resultatet af de præliminære Forhandlinger igaar næppe kunne efterlade nogen Tvivl om, at Udfaldet af den forestaaende Generalforsamlings Forhandling vil blive Dem ubehageligt. Da nu Ingen mindre kan ønske et saadant Resultat, Ingen mere ønske at forebygge enhver Kollision end jeg, saa vil jeg gjentage det Forslag, jeg alt gjorde igaar, at De nemlig endnu vil gjøre, hvad De vistnok strax burde have gjort, nemlig nedtage den paa aldeles uhjemlede Forudsætninger byggede, saavel for det første Brevs som for det Dem tilstillede Svars Koncipienter fornærmelige, af Dem udhængte Erklæring.»

Han slutter med at opfordre Senioratet til istedet at ophænge en Erklæring om, at det havde gjort sig skyldigt i en Misforstaaelse, da det troede, at Brevet fra de ældre

Medlemmer var skrevet i Foreningens Navn, og at det nu havde faaet at vide, at dette Brev ikke indeholdt det Mindste, der fornuftigvis kunde misbilliges. Hvis Senioratet ikke vilde gaa ind herpaa, maatte han bestemt kræve, at der blev sammenkaldt en Generalforsamling, «hvis Resultat næppe vil blive Dem mindre ubehageligt end denne Erklæring. At begaa en lille Fejl er ingen Skam, men ærligt at tilstaa den og redressere det derved Forsete gjør vistnok Enhver Ære».

Senioratet imødekom ikke Lehmann's Opfordring. Det besluttede at søge Oprejsning paa en ny Generalforsamling og skrev derfor til «de molesterede Studenter», at de skulde bevidne, at Lehmann havde været bemyndiget til at optræde paa deres Vegne, og at han fremdeles havde Fuldmagt til at handle i deres Navn, og endelig bad det om at maatte faa det Brev at se, som ældre Medlemmer af Foreningen havde tilstillet dem, hvilket Brev jo var Hovedaktstykket i Sagen. Ti af «de molesterede Studenter», nemlig *W. Andersen*, *G. Einars, H. Einarsson*, *I. N. Lassen*, *N. Levinsen*, *G. C. Michelsen*, *I. E. Nyrop*, *N. P. Reith*, *S. Thorarenson* og *F. Walther*, svarede, at Lehmann baade havde været bemyndiget til at tale deres Sag og for Fremtiden var bemyndiget til at foretage, hvad han paa deres Vegne maatte anse for fornødent. Derimod kunde de ikke tjene Senioratet i at udlevere et aldeles privat Brev, da det efter deres Mening vilde være indiskret.

Paa den overordenlige Generalforsamling den 21. Juli indledede den ordførende Senior Forhandlingerne med følgende Betragtninger, der vise, at Udfaldet af den sidste Generalforsamling havde gjort et stærkt og nedslaaende Indtryk paa ham og hans Kolleger: «Senioratet skal ifølge den ved Generalforsamlingen af 12. dennes fattede Beslutning gjøre den ærede Forsamling rede for dets Forhold imod «de den 1. Juli molesterede Studenter», og det skal derved søge at gjenvinde den Tillid hos Foreningens Medlemmer, som det maa beklage at have tabt. Det er den Tillid, uden hvilken Bestyrelsen af et Samfund som vort er et Intet, det er Tilliden til, at de Med-

lemmer, som Selskabet engang har bevist den Ære at overdrage Bestyrelsen, stedse have Foreningens sande Vel for Øje, Tilliden til, at hvert af deres Foretagender ledes af varm Interesse for Samfundet og ikke af personlige Hensyn. Det ligger i Tingenes Natur, at ikke ethvert Foretagende af Bestyrelsen kan belægges med et bestemt Lovsted, og skulde man i ethvert ulovbestemt Tilfælde sammenkalde en Generalforsamling, eller var Intet overladt til Bestyrelsens Afgjørelse, og skulde Senioratet drages for Domstolen for ethvert Foretagende, som det behagede enkelte eller et enkelt Medlem at kalde urigtigt, ja vel endog belægge med Navn af Fornærmelse, da tvivler jeg meget paa, at Nogen vilde modtage en Post, hvis Behageligheder især isaafald næppe vilde opveje dens Ubehageligheder, og uden Tvivl vilde Enhver foretrække at erlægge 3 Rbd. end hvert Øjeblik være udsat for Chikane. Opposition maa der til, men man skal ikke opponere blot for at opponere.»

Den ordforende Senior fremstillede derpaa hele Sagens Gang og hævdede, støttet af sin Kollega *C. Bornemann* og af *Fr. Fabricius*, at Senioratet havde handlet, som det burde, medens *Lehmann* bestred denne Opfattelse. Resultatet af Forhandlingerne blev imidlertid, at Senioratet fik en Slags Oprejsning, idet Forsamlingen med et Flertal af ni Stemmer vedtog en Resolution om, at det ikke skyldte nogen yderligere Erklæring om denne Sag. Derefter forelaa Lehmanns Forslag om, at Medlemmerne maatte faa Ret til paa Generalforsamlinger at stille Forespørgsler til Senioratet, at klage over dets Optræden o. s. v. Dette Forslag burde efter Senioratets Mening henvises til det Udvalg, der allerede var nedsat for at gjennemse Lovene. Iovrigt kunde Senioratet ikke have Noget imod, at man stillede Forespørgsler til det, men det indsaa rigtignok ikke, hvorfor man ikke kunde henvende sig skriftligt til det, da det ikke havde ladet nogen Skrivelse ubesvaret. Hvad derimod de Besværinger angik, som Medlemmerne uden foregaaende Meddelelse skulde have Ret til paa en Generalforsamling at fremkomme med, da maatte Senioratet paa det

Kraftigste protestere mod, at en Bestemmelse herom blev vedtagen. «Det ses ikke», udtalte den ordførende Senior nemlig, «hvorfor Senioratet i saa Henseende skulde være betaget en Rettighed, som man tilstaar den laveste Forbryder, den at have Tid til at forsvare sig.» Forslaget blev derefter uden Afstemning henvist til Lovudvalget.[14]

I Begyndelsen af 1833 fik *Lehmann* atter Lejlighed til i Studenterforeningen at slaa et Slag for nye Ideer. Det er andetsteds tilstrækkeligt paavist, hvorledes alt Fremskridt under den kollegiale Regjering standsede og maatte standse paa Grund af den Langsomhed, hvormed Regjeringsmaskineriet arbejdede, idet der i det Uendelige indhentedes Erklæringer, Moderklæringer og Betænkninger fra alle mulige og umulige Myndigheder o. s. v. Alt druknede i et uendelige Skriveri, og Aktstykker ophobedes, som tilsidst Ingen gad læse. Det saa ud, som om Regjeringen ikke kjendte andet Meddelelsesmiddel end Skrift, og som om Menneskene kun havde faaet deres Mund til at spise eller gabe med. Lehmann havde alt i Februar samme Aar ved sin Anmeldelse af Grev F. A. Holsteins Afhandling «Om de danske raadgivende Provindsial-Stænders Væsen og Værd» i «Maanedsskrift for Literatur» tilstrækkelig vist, at han satte Pris paa det levende Ord som et vigtigt Oplysningsmiddel for Folket, og at det var hans Overbevisning, at Offenlighed af Stænderforsamlingernes Forhandlinger maatte anses for «den ufravigelig nødvendige Betingelse for Vækkelsen og Oplivelsen af den Selvbevidsthed, den Almenaand og det Statsborgersind, hvorpaa efter vor Formening hele Institutionens Værd og Betydning fornemmelig beror».

For denne Offenlighed og Mundlighed optraadte han ogsaa paa det Kraftigste i Studenterforeningen. Ved Valget af Seniorer i Januar 1833 viste det sig, at han var bleven saa populær, at Medlemmerne satte ham ind i Senioratet, hvor han nu fik Sæde sammen med tre af de gamle Seniorer, nemlig *Gøtje*, *Harboe* og *N. Falkmann-Petersen*. Som nyt Medlem indtraadte endvidere den musikkyndige Cand. jur. *Carl Weis*, der ligesom

Lehmann var Medlem af det juridiske Disputerselskab «Astræa», som lidt efter lidt ogsaa gav sig til at drøfte politiske Materier. Som Senior kunde Lehmann naturligvis i adskillige Spørgsmaal ikke stemme overens med sine Kolleger, hvilket allerede kom for Dagen i April, da de nye Love skulde til Forhandling.

I Foraaret 1832 var der blevet nedsat en Komitee paa fem Medlemmer til at revidere Lovene; der efter Senioratets egne Ord vare saa mangelfulde, «at det med den bedste Villie ikke saa sig istand til at haandhæve den nødvendigste Orden og Retfærdighed». Denne Komitee blev sammensat af Cand. jur. *C. Bornemann*, Overretsassessor *F. U. A. C. Eberlin*, Kancellist *P. V. Jacobsen*, Cand. jur. *N. Falkmann-Petersen* og Cand. jur. *C. Weis*. Bornemann udtraadte senere og blev afløst af Cand. jur. *C. Harboe*. I April 1833 var Komiteen færdig med sit Arbejde, og den foreslog nu, at Lovudkastet skulde ligge fremme i Foreningens Konversationsværelser i tre Maaneder. Enhver, som maatte have nogen Bemærkning at gjøre, skulde da indsende denne skriftligt til Lovkomiteen, der derefter nærmere vilde korrespondere med Vedkommende. Kun forsaavidt de ikke blev enige, skulde Sagen frem for Generalforsamlingen. Altsaa hele Forhandlingen skulde foregaa skriftligt, saa at Generalforsamlingen kun havde at vedtage eller forkaste Forslaget, naar man undtog de enkelte Punkter, hvorom der ikke var opnaaet Enighed i Forvejen. Dette Forslag sluttede Senioratet sig til og motiverede gjennem en længere filosofisk-juridisk Udvikling, i hvilken Medlemmernes Kvantitet og Kvalitet spillede en betydelig Rolle, at denne Afstemningsmaade vilde være ideal.

Lehmann kunde ifølge hele sin Tankegang ikke være enig med sine Kolleger i Senioratet heri og forbeholdt sig paa Generalforsamlingen at udvikle sit Særstandpunkt. Imidlertid blev han, som den 15. April havde taget juridisk Examen, syg, og da hans Læge ikke vilde tillade ham at give Møde paa Generalforsamlingen, der holdtes den 20. April Kl. 7½, nedskrev han Kl. 6 et længere Votum, i hvilket han skarpt og

træffende bedømte Lovkomiteens Forslag. Dette Votum blev derefter oplæst paa Generalforsamlingen.

Han udvikler her, at Foreningens lovgivende Myndighed bliver en ren Illusion, saasnart Lovene ikke ere virkelig vedtagne paa en Generalforsamling. Hvis Foreningen overlader denne Myndighed til enkelte Medlemmer, saa er dens Selvstændighed angrebet i sin dybeste Grundvold. Lovkomiteen har været nedsat ikke for at give men for at udarbejde Love, altsaa for at lette Generalforsamlingen dens egenlige Hverv, nemlig at give Love. Nu har man vel ikke krævet en lovgivende Myndighed for Lovkomiteen, idet Enhver kan æske Generalforsamlingens Afgjørelse, men i Virkeligheden kommer det ud paa Eet. Dersom der nemlig ikke indkom noget Ændringsforslag, skulde hele Lovudkastet være Lov. Derefter fortsætter han saaledes:

«Det er imidlertid ikke blot Principperne for vort som ethvert Selskab, hvis Karakter strider mod alt Aristokrati, som modsætter sig den foreslaaede Fremgangsmaade; Principper ere vi jo ogsaa vante til at maatte ignorere, men selve Lovforslagets eget Vel fordrer en mundlig Forhandling paa en Generalforsamling og derpaa følgende Antagelse. Enhver Lovs Fortrinlighed er betinget af tvende Omstændigheder, nemlig dens egen Godhed og det Liv og den Klarhed, hvormed den lever i de Lovundergivnes Bevidsthed. Begge Hensyn fordre en Forhandling paa en Generalforsamling.

«Der er nemlig blandt Foreningens Medlemmer et stort Antal, hvis Tid eller Forhold ikke tillade dem et saa udstrakt Arbejde som at gjennemgaa et vidtløftigt Lovudkast, udarbejde et Forslag og forsvare det under en skriftlig Forhandling. Mange mangle muligen ogsaa den Grad af Interesse for Foreningen, som dertil udfordres. Men derfor tør vi ikke lade deres Intelligens og Erfaring ubenyttet, som vil komme Loven tilgode, naar denne forhandles paa en Generalforsamling, thi at indfinde sig der og efter en foregaaende, om end temmelig løselig, Kundskab til Lovene rigtigen at kunne dømme derover eller give mangt et vigtigt Vink om en Fejl eller Mangel, dertil udfordres ikke Mere, end der kan forudsættes at findes hos Enhver af os. At dette endeligen er det bedste Middel til at gjøre Foreningens Medlemmer bekjendte med deres Lov, er saa indlysende, at det ingen Udførelse behøver.

«Endeligen maa jeg besværge Forsamlingen ikke i den Grad at fornægte de Grundsætninger, der bevæge netop de bedste af vor Tids Hjerter. Følelsen af, at det er Mangel paa Liv og Bevægelighed, Mangel paa almindelig Interesse, Mangel paa fri og livlig Diskutering af almenvigtige Gjenstande, som har afspændt og slappet Danmarks Livskraft, er saa almindelig,

Erkjendelsen af, at den Matheds Aand, der hersker i mange af vore Foretagender*, for en stor Del hidrører fra den Syndflod af Skriveri, hvori Alting drukner, er saa fremherskende, at det ikke er fra en Forsamling af Studenter, at Exemplet skulde udgaa i en i og for sig ubetydelig men for Foreningen dog vigtig Sag, at Love skulle gives og vedtages ved skriftlige Negotiationer.»[15]

Dette Votum, der tillige indeholdt en saa rammende Kritik af det herskende Regjeringssystem, tog Forsamlingens Flertal med Storm. Havde han selv været tilstede, vilde hans ildfulde Maade at tale paa sikkert have vundet endnu flere Meningsfæller, men det var al Ære værd, at han endog fraværende sejrede over Lovkomiteen og sine Kolleger med et Flertal af otte Stemmer. En anden af hans Kolleger fra «Astræa», Stud. jur. *H. L. V. Arnesen*, der senere i mange Aar var Overretsprokurator i Vestindien, støttede hans Opfattelse, idet han hævdede, at den eneste Maade, hvorpaa Lovene kunde komme til Medlemmernes Kundskab, var den, at de oplæstes paa en Generalforsamling Paragraf for Paragraf og derpaa blev underkastede en Diskussion. Lehmann betegner Arnesen som værende i Besiddelse af en overlegen Logik og en ubarmhjertig Tunge. Senioratet søgte forgjæves at vende Stemningen ved at fremhæve, at her jo ikke var Tale om nye Love, men kun om en Revision og Supplering af de gamle. Det fik kun Hjælp fra een Taler, Student *P. T. Zahrtmann*, hvem det senere hen paa Sommeren fik valgt til Senior istedetfor Lehmann, der da var rejst udenlands.

De loyale Følelser for *Frederik VI* vare endnu usvækkede. Hvad man end havde at indvende mod Regjeringen, saa rettede man i sine stille Tanker Angrebene paa Kancelliet og særlig paa den Adjutantskare, der saa at sige havde forpagtet Kongens Villie. Man undrede sig ofte over, at Kongen besatte Embeder med Mænd, som ialfald Regjeringskollegierne hverken havde anbefalet eller indstillet, og man fortalte allehaande Historier

* Oprindelig stod der: «enhver af Regjeringens Foretagender», men *Lehmann* har selv forandret Ordene.

om den almægtige Generaladjutant General *F. C. Bülow*'s Nepotisme, men man undskyldte samtidig den gode Konge eller, som man mærkelig nok sagde, den «gamle» Konge, skjønt han kun var 66 Aar, fordi han nu var baade legemlig og aandelig svækket, og fordi han fremfor Alt havde den gode Villie til at gjøre sit Folk lykkeligt.

I Marts 1833 var det 25 Aar siden, at han havde besteget Thronen. Den 13. Marts 1808 blev nemlig hans svage Fader, der dengang endnu opholdt sig i Rendsborg, saa forskrækket ved at se det første franske Regiment af Hjælpekorpset rykke ind, at han umiddelbart dereftet afgik ved Døden, og strax derefter blev Kronprinsen, der var i Kjøbenhavn, udraabt til Konge af den ældste Minister, der var tilstede i Rendsborg, nemlig Grev *Schimmelmann*. At man nu i 1833 vilde fejre Kong Frederiks 25aarige Regjeringsjubilæum, var aldeles naturligt, men han frabad sig enhver Hyldest. Hans Undersaatter i Provinserne vare ulydige og holdt tvertimod Optog og Taler, men Kjøbenhavnerne vare mere disciplinerede og forholdt sig rolige. I den akademiske Verden blev der dog gjort et Par Forsøg paa at sætte Noget i Scene.

Sekretær ved den færøiske Handel Cand. jur. *C. A. Muhle* stod den 2. Marts op i Studenterforeningen, efterat David havde holdt et Foredrag, og fremkom med et meget fantastisk Forslag om at lade væve et Dannebrogsflag, der skulde hejses paa Nikolai Taarn, og som skulde være saa stort, at det kunde naa til Kongens Nytorv, saa at Kongen kunde se det paa Amalienborg. Medens det blev hejset tilvejrs, skulde Studenterne synge en fædrelandsk Sang, som Senioratet burde opfordre Ingemann til at digte, og senere skulde de gjentage Sangen udenfor Kongens Palæ paa Amalienborg.[16] Taleren mente, at en saadan Handling mægtigt vilde bidrage til at hæve Folkets Nationalfølelse. Hans Plan vandt naturligvis ingen Tilslutning. Senioratet meddelte ham, at den for at faa nogen Betydning maatte udgaa fra alle Studenter. Dersom Foreningen paatog sig at udføre den, vi[illegible] hele Sagen blive

et privat Anliggende, da den saa var et enkelt Selskabs Værk.[17] Hermed faldt Planen bort.

Paa Regensen var der ligeledes Stemning for at hædre Kongen. Viceprovst *Fabricius* fandt en Seddel, der var ophængt udenpaa Skabet i Porten, og paa hvilken der stod en Opfordring til Alumnerne om at samles til et Møde den 13. Marts Kl. 5 for at aftale «et Vivat for Kongen». Regensprovst *F. C. Petersen* samlede i den Anledning endel af Alumnerne og forklarede dem, at enhver Meningstilkjendegivelse vilde være Kongen ubehagelig. Imedens de stod og talede sammen, kom en Student *Levin*, der ikke var Alumnus, ind i Gaarden og bad i flere Kammeraters Navn om at maatte faa Tilladelse til at holde et Møde i Gaarden. Regensprovsten svarede, at Tilladelsen hertil maatte han indhente hos det theologiske Fakultet. I nærværende Tilfælde vilde han indstændig anmode Levin om Intet at foretage, da det vilde være Kongen imod, og man jo ikke godt kunde handle mod hans Villie i samme Øjeblik, som man vilde glæde ham. Levin gik derefter sin Vej, men Professor Petersen mente dog at burde underrette Politiet om, hvad der var passeret.[18]

Den 15. Marts om Eftermiddagen kom flere Alumner op til Regensprovsten og begjærede Tilladelse til at holde et Møde i Regensgaarden, da de agtede at bringe Kongen et Fakkeltog næste Aften. De mente nemlig, at Forbuddet mod Ovationer kun gjaldt for den 13. Marts, den Dag da Christian VII døde i 1808, og ikke for den 16. Marts, paa hvilken Efterretningen om Dødsfaldet for 25 Aar siden kom til Kjøbenhavn, og Frederik VI her blev udraabt til Konge. Regensprovsten meddelte dem imidlertid, at det var Kongens Ønske, at der i Almindelighed ikke blev afholdt nogen Festivitet, men han tilbød iøvrigt Alumnerne at skaffe sig fuldkommen Vished fra en Kilde, for hvis Paalidelighed han vilde indestaa. Indtil denne Oplysning forelaa, bad han dem om at forholde sig rolige, hvilket de lovede. Senere paa Dagen saa han sig i Stand til at med-

dele dem en skriftlig Erklæring om, at et Fakkeltog vilde være aldeles mod Kongens Ønske, hvormed Planen blev opgiven.

I Sommeren samme Aar maatte Frederik VI imidlertid finde sig i at blive Gjenstand for en stormende Hyldest i sin Hovedstad. Han var under en Rejse i Slesvig og Holsten bleven meget syg paa Louisenlund og kom, da han var helbredet, den 3. August tilbage til Kjøbenhavn ombord paa Dampskibet «Kiel». Paa Toldboden modtog Dronningen og den øvrige kongelige Familie ham. «En umaadelig Menneskemasse af alle Klasser var strømmet den dyrebare og længe savnede Landsfader imøde og hilsede ham med levende Jubel. Hans Majestæt tillod sine trofaste Undersaatter at spænde Hestene fra sin Vogn, hvorpaa denne under idelige Hurra- og Glædesraab blev trukken til Amalienborg. Strax efter sin Aftrædelse traadte Hans Majestæt, ledsaget af Dronningen, frem paa Altanen for at hilse paa det talrigt forsamlede Folk, der atter modtog dem med de mest levende Glædesytringer».[19]

Samme Aften var Byen illumineret, og uagtet det var daarligt Vejr, strømmede store Folkeskarer gjennem Gaderne. Studenterne, «der aldrig forbigaa nogen Lejlighed til paa den skjønneste og mest passende Maade at lægge de Følelser for Dagen, hvoraf enhver dansk Undersaat er besjælet», samlede sig om Eftermiddagen paa Regensen, hvorfra de i et Antal af 300 med et Musikkorps i Spidsen drog til Amalienborg. Her istemte de en Sang af *Boye*, i hvilken det bl. A. hed:

Konge! du blev længe savnet
I din gode gamle Stad;
Rundt omkring stod Blomst i Enge,
Dog var intet Hjerte glad!
Musers Søn tør ogsaa bære
Velkomst-Jubel til din Borg;
Det er Fyrstens Trøst og Ære,
At hans Sorg var Alles Sorg.

Konge, vi har sørget saare;
Alles Røst var Klageraab!
Hver vor Glæde blev en Taare;
Al vor Tanke Frygt og Haab.

Danmarks Døtre, Danmarks Sønner
Glemte Dagens andre Savn.
Nævned fromt i hede Bønner
Kun den kjære Faders Navn.

Egen i de danske Skove
Sommerfrisk i Høsten staar;
Alle Hjerters Haab dig love
Egens Styrke, Bøgens Aar.
Hvad du ønsker, tæt i Klynge
Blomstre frem af frugtbar Grund.
Danmarks Kjærlighed vil synge
Dig sit Kor til sidste Stund!

Da Sangen var forbi, raabte Studenterne Hurra for Kongen, der tilligemed Dronningen var traadt frem paa Balkonen.

Saaledes vexlede Loyalitet mod Kongen med Opposition mod det bestaaende Regjeringssystem. Der var Intet til Hinder for, at de Studenter, der den ene Dag fulgte Lehmann og lod sig rive hen af hans Veltalenhed, den næste Dag kunde juble for Kongehuset og gaa med Fakler og Sang til Kongen. Loyaliteten var dybt rodfæstet i alle Hjerter, og der var endnu indtil Midten af Trediverne ikke foregaaet Noget, der kunde bringe den i Fare. Først da det under Pressens Kamp med Myndighederne viste sig, at der ikke kunde ventes en liberalere Fortolkning af Lovene eller i ethvert Tilfælde en yderligere Løsning af de stramme Baand, saalænge den gamle Konge var ved Roret, begyndte mange akademiske Borgere at se hen til Tronfølgeren som den Frelser, der skulde føre Danmark ind paa nye politiske Baner.

I den politiske Saatid, der tog sin Begyndelse efter Kongens Tilkjendegivelse af, at han agtede at indføre raadgivende Stænder, nedlagde *David* og *Lehmann* mange Spirer i Studenterforeningens Medlemmer gjennem de Foredrag, de mødte op med. Disse Foredrag blev, hvad der var noget Usædvanligt, holdte frit, saa at de gjorde større Virkning end de ofte kjedsommelige Oplæsninger af nedskrevne Afhandlinger, som man

maatte have en sjælden Taalmodighed for at finde Behag i. Allerede i Marts 1831 holdt *David* sit første politiske Foredrag. Vedkommende Efor, der har meddelt dette i Protokollen, det var iøvrigt *H. C. Andersen*, har mod Sædvane desværre ikke nævnt, hvorom han talte. Den 10. November 1832 meddelte *Lehmann* en Oversættelse af to Taler, der vare blevne holdte i det engelske Parlament om Trykkefriheden, og den 15. November holdt han for en talrig Forsamling et Foredrag om Studenterforeningen, den polytekniske Skole og den kongelige militære Højskole. I dette udviklede han, at disse to nyskabte Institutioners Elever burde have Adgang til Studenterforeningen, saa at denne kunde blive et Samlingssted for Intelligensen i Danmark. Efter Foredraget forblev Medlemmerne i længere Tid sammen og drøftede Tanken, der dog ikke fandt nogen Tilslutning. Lehmann, som kjendte flere af de Officerer, der dengang vare Elever paa Højskolen, og som vidste, at disse vare mere politisk udviklede, har sikkert tænkt sig, at de kunde gjøre Tjeneste som en Slags Surdejg i den brogede Mængde, der samlede sig i Studenterforeningen.

I Februar 1833 holdt *Lehmann* atter Foredrag, denne Gang om Trykkefriheden med særligt Hensyn til Danmark, og en Uges Tid senere den 2. Marts fulgte *David* efter med et om «Vor Tids politiske Tendens». Den 16. November talte *David* endvidere om den engelske Parlamentsreform, der nylig var bleven gjennemført. Han udviklede med megen Klarhed i Henhold til den kritiske Oversigt, Lord Brougham havde givet, hvad Underhuset, der var blevet valgt efter den nye Valglov, alt havde udrettet, f. Ex. Ophævelsen af Negerslaveriet i Kolonierne, Besparelser paa 2½ Mill. Lstr. paa Budgettet og fremfor Alt de Love, det havde gjennemført til Gunst for Irland. Alle disse Reformer vilde et mindre populært Parlament næppe have turdet vove at gjennemføre, da endog Premierministeren Earl Grey havde betegnet dem som Afvigelser fra det liberale Program.

Lehmanns Virksomhed blev foreløbig afbrudt, idet han om Efteraaret foretog sin første Udenlandsrejse, der særlig gjaldt Universitetet i Berlin, hvor han agtede at fuldstændiggjøre sin juridiske Viden. Men før han drog bort, kom han endnu en Gang til at spille en Rolle som Studenterfører, om end kun for en Aften.

Kapitain i Artilleriet *A. F. Tscherning*, der i «Kjøbenhavnsposten» havde skrevet politiske Artikler, og som ikke havde villet rette sig efter en Tilkjendegivelse fra oven om, at han havde at afholde sig fra Sligt for Fremtiden, havde den 6. Juni faaet Ordre til at afgaa fra Højskolen som Skoleofficer og derefter foretage en længere Rejse til Udlandet for at studere Artillerividenskaben, hvilket omtrent var det Samme som en mild Landsforvisning. Før han rejste, maatte han være Gjæst ved flere Gilder, der blev holdte til Ære for ham. Ved et saadant, som de fleste militære og civile Lærere og Elever ved Højskolen samt andre Venner af ham deltog i, var Tonen efter Bordet saa fri, at man forbavses over, at Officerer dengang kunde tillade sig Sligt. En højtbegavet og tidlig udviklet ung Lieutenant, der som Elev ved Højskolen var tilstede, nemlig *Adolf Fibiger*, død som Ingenieurkapitain 1841, fortæller nemlig Følgende i et Brev til sin Moder:[20]

«Vi drak Kaffe i Haven, hvor Marseillaisen og Parisiennen, der aldrig mangle, hvor Eleverne ere samlede, blev sungne og efter dem Faders Sang med nye Hurraraab for Tscherning, hvorpaa fulgte et stormende Hurra for den anonyme Forfatter til Sangen, hvem Alle naturligvis kjendte. Et Jubelraab, fordi Tscherning ved at slaa efter Keglerne fik Kongen til at ryste. Et nyt Jubelraab, fordi David (Professoren) fik Goliath (samme Keglekonge) til at falde, hører til Ungdommens Brusen. Jeg skriver dette saa ligefrem, fordi jeg ikke tror, at man bryder Breve her i Landet, og fordi jeg, om saa var, ikke brød mig om, at hele Verden læste, hvad jeg har skrevet. Ialfald var

der Opvartere nok omkring os til at høre og rapportere hvert Ord.»

Elever paa Højskolen, der sang Marseillaisen og Parisiennen, maatte være Noget for Lehmann, saa man kan forstaa, at han vilde have dem ind i Studenterforeningen.

Dagen før Tscherning rejste, nemlig den 20. Juni, havde 32 Artilleriofficerer, deriblandt de senere Generaler *Fensmark*, *Fibiger*, *de Meza*, der dengang vare Kapitainer, og *Flensborg*, *Steinmann* og *Vahl*, som vare Lieutenanter, indbudt ham til et Afskedsgilde hos Restauratør Lynge i Frederiksberg Allee. Under Gildet kom en ung Mand ind og meddelte, at en Skare Studenter ønskede at sige Tscherning Levvel. Denne gik da ud i Gaarden, hvor der stod et Par Hundrede yngre akademiske Borgere. Som deres Ordfører fremtraadte *Orla Lehmann* og sagde, at de vare komne for at vise Tscherning, at Landets Ungdom forstod at skjønne paa de Bestræbelser, der skete til Landets Bedste. Uagtet det var dem vel bekjendt, at Kongen ved at sende ham ud paa saa vigtig en Rejse havde hædret hans Fortjeneste, vilde de dog ikke undlade at føje deres Tak til og forene den med Ønsket om en lykkelig Rejse. Derpaa raabte de tre Gange Hurra for Tscherning, der takkede dem med faa Ord. Nogle af Officererne søgte nu at faa Formændene for Studenterne med ind for at drikke et Glas, men der blev svaret, at de ingen Formænd havde, da de vare mødte af sig selv uden Opfordring. De forsvandt derefter i dyb Tavshed. Lehmann fortæller, at han rent tilfældigt var kommen med, idet han havde truffet Studenterne i Vesterport. De havde da, som naturligt var, opfordret ham, hvem de kjendte som slagfærdig Taler og Senior i Studenterforeningen, til at være deres Ordfører, et Hverv, han vistnok har opfyldt med Glæde.[21]

I Holsten lærte *Lehmann* paa sin Rejse det slesvig-holstenske Partis tilkommende Førere at kjende, og i Berlin hørte han de mest fremragende tydske Videnskabsmænd. Overalt

udvidede han sine Kundskaber og skærpede sin Dømmekraft, og da han i 1834 vendte tilbage, var han rustet til den Gjerning, der nu i flere Aar skulde sysselsætte ham, nemlig dels i Pressen at skabe en ny offenlig Mening og dels i Studenterforeningen at vække og paavirke Ungdommen, indtil han fik den omvendt.

XII.

Det inderlige Venskab, der knyttede Studenterforeningen og Oehlenschläger sammen, blev, alt som Aarene gik, og nye Slægter voxede op, endnu varmere. Digteren, der paa sin 50aarige Fødselsdag havde modtaget Studenternes Hyldest omtrent samtidig med, at der rettedes stærke Angreb paa hans senere poetiske Frembringelser, og paa en Tid, da den store Mængde syntes tilbøjelig til at glemme, hvad han havde været for hele Folket, var, som vi have set, inderlig glad over denne Æresbevisning og havde strax takket for den med et Digt.

Samme Aar var han Foreningens Gjæst ved Julegildet, og han befandt sig saa vel her, at han besluttede end yderligere at vise den, hvor stor Pris han satte paa den, ved at hellige den en Digtning, han i 1830 havde under Arbejde. Det var Lystspillet «Tvillingbrødrene fra Damask», der udkom i September 1830. Med Dedikationen fulgte følgende Digt «Til Studenter-Foreningen i Kjøbenhavn»:

Halvhundred Aar alt af sin Livets Bane
Den danske Digter saa tilbagelagt;
Dog kunde han ej glemme gammel Vane,
End randt ej Blodet i hans Aarer svagt,
Med Ungdomsmod det blussed paa hans Kinder,
Og end han Harpen som en Yngling slog.
Hans varme Følelse sig ej bedrog,
I Andres Barm den vakte kjære Minder.

En Ynglingsflok af Landets ædle Sønner
Et Vivat bragte ham hans Fødselsnat,
Ved deres Ild for ham, ved deres Bønner
Han følte sig hen i sin Ungdom sat.
Ej agted han i Natten Sneens Kampe
Med Stormen og den kolde Vinter-Is;
Han stod i Østens Morgen-Paradis,
Aladdin kom og vinkte med sin Lampe.

Det var ved Juletide just den søde,
Minervas Sønner samlede sig hist
For i det vittigmuntre Svendemøde
At glæde sig ved Mummespil som sidst.
Alt ofte havde denne Spøg ham gottet,
Hvor Kløgten sig med Skjælmeri forbandt.
Et gammelt Eventyr i Hu ham randt,
Fortalt ham af hans Moder hist paa Slottet.

Og næppe med sit Mørke var forsvundet
Den hvide Januar med Stormens Gang,
Saa havde han alt Vej til Bagdad fundet
Og stod igjen ved Lejre med en Sang.
Med Masken for sit Ansigt venligt smilte
Den brogede, den lette Fantasi;
Og mangen Blomst paa kjendte Barndomssti
Fandt han igjen ved Palmen, hvor han hvilte.

Og Eder Brødre! denne Krans tilhører,
Thi til min Digtning mig besjæled I.
Bag muntre Fabel sig kun Sandhed slører,
Den dækkes ej af mild Allegori.
Stærkt ligne Mennesker paa denne Klode
Hinanden jo med Ansigt, Hænder paa;
Men nogle Sjæle store, nogle smaa,
Og mange Hjærter slette, mange gode.

Gid altid ædelt I hinanden ligne
Som Ibad, Syahuk hinanden værd;
Da vil den store Fyrste Jer velsigne,
Som svinger over hele Jorden Sværd.
Gid ingen gnidsk Babekan Eder saare
Og vise Jer ud af sit Broderhus;
Gid Lykken følge Jer med fyldte Krus,
Og gid I kun maa fælde Glædestaare!

For denne hædrende Tilegnelse takkede Senioratet den 12. September saaledes:

«Digteren, som ved Aladdins Lampe lærte os at skue Østens Paradis, ved sine mange skjønne Sørgespil viste os Nordens Kraft og Nordens Ynde, i sine mange udødelige Sange begejstrede os for Alt, hvad der fortjener Navn af Godt og Stort, Oehlenschläger, Danmarks Stolthed, Danmarks Sønners Fryd, har atter skjænket sit taknemmelige Fødeland en Blomsterkrans fra Østens Have. Og denne Krans, saa synger Skjalden selv, skulde tilhøre hans Lærlinge! Vi skulde have besjælet ham, vor Mester, til denne Digtning! I Sandhed, da prise vi højt den Kjæde, der binder os til hverandre, og glæde os inderligt over, at Hensigten med vort Samfund dog ikke ganske forfejles, tvertimod nærmer sig mer og mer sit fjærne Ideal. Skulde det ogsaa nogensinde kunde naas, ja da maatte det være, fordi saadanne Mænd som Oehlenschläger værdige os deres Selskab.

«I hele Studenterforeningens og vort eget Navn frembære vi derfor vor varmeste Taksigelse saavel herfor som for Deres skjønne Gave og tilføje kun endnu, at De vil tro om os, at vi i vort Hjerte gjemme en varmere Begejstring for Dem, end disse matte Ord have formaaet at udtrykke.»

I samme Maaned havde Studenterforeningen et større Besøg af ansete svenske Videnskabsmænd. Det var jo nu blevet Mode, at Danske og Svenske besøgte hinanden i Sommertiden, da «Caledonia» hver Søndag førte Danske til Skaane eller Skaaninger til Sjælland. Navnlig siden *Oehlenschläger* den 14. Juni 1829 havde gjæstet Malmø og Lund, var det blevet meget almindeligt at gjøre denne Tur efter paa een Dag. I Malmø modtog man ham, som om han havde været en Konge, takket være Lagmand *Hoffman* og Borgmester *Kjellander*, og i Lund havde Professorerne med Rector magnificus *I. A. Engeström* i Spidsen og Studenterne beredt ham en enthusiastisk Modtagelse, og der var blevet sunget for ham:

Af din sång och saga tjusas alla,
Ty hvar ton är djerf som nordens gång.
Skyar gå ej, inga böljor svalla
Mellan Svea och din sång.

Bladet «Malmö Allehanda» havde dengang vidnet: «Den venskabelige Fortrolighed, der ved denne saavelsom ved alle andre lignende Lejligheder viste sig mellem Danske og Svenske, er en paalidelig Gjendrivelse af de i Rigets nordlige Provinser især blandt Almuen og dem af andre Stæder, som ikke have havt Lejlighed til at overtyde sig herom, endnu spøgende Sagn om et fra ældre Tid rodfæstet Nationalhad, som afholder Naborigets Indvaanere fra en fortrolig Omgang.»[1] Oehlenschläger havde derefter takket i et langt Digt: «Til mine svenske Venner», hvor det bl. A. hed:

I Damp opløste sig den vilde Harme.
End ile vi ved Røg og Damp,
Men kun i Broderarme,
Thi der er ingen Kamp!

Og Svensk og Dansk af samme Heltestamme
Men af den lange Fejde kjed
Forbinder Baldurs Flamme
Til Broderenighed.

Nu Kjøbenhavn og Malmø Venskab stifter,
Mens Baaden er i flittig Brug,
Og Sveakvinden vifter
Farvel med hviden Dug!

Dette Digt stod i «Dagen» den 23. Juni, samtidig med, at han anden Gang var i Lund og uventet blev kronet til Nordens Digterkonge. Den 28. Juni havde 300 Svenske med Biskop *Tegnèr*, Professorerne *Agardh* og *Engeström*, Magister *Thestrup* og Lagmand *Hoffman* i Spidsen gjengjældt de Danskes Besøg, og om Aftenen samledes de med en stor Mængde Danske paa Bellevue, hvor Professor *Sibbern* og Pastor *Sofus Zahle* tolkede deres Landsmænds Følelser, og hvor Kjøbenhavnerne kunde se Nordens to store Digtere spasere sammen i Dyrehaven. En stor Mængde Studenter og flere yngre Universitetslærere øvede sig her i at drikke med deres svenske Brødre og i at raabe Hurra for Sverige, og som et svensk Blad skriver: «Et gjensidigt oprigtigt Venskab syntes nu at knyttes mellem

de Danske og deres Gjæster, og hvorhen man vendte Øjet, saa man, hvorledes besvaret Venskabelighed udtrykte sig i nye eller fornyede Forbund. Sildigere paa Aftenen souperedes, og med særskilte Skaaler vandrede Pokalerne flittigt mellem Danske og Svenske.»

I Sommeren 1830 vedblev Sammenkomsterne mellem Beboerne af Sundets Bredder, og den 30. September se vi første Gang en større Samling Professorer fra Lund og Upsala som Gjæster i Studenterforeningen ved en Koncert og en derpaa følgende Fællesspisning. Der var blandt Andet *Berzelius*, *Agardh*, *Pontin* og *Wickström*, og af danske Universitetslærere deltog *H. C. Ørsted*, *Oehlenschläger*, *I. W. Hornemann* og *O. Bang* i Sammenkomsten. Oehlenschläger holdt her følgende Tale paa Vers:

Videnskab og ædel Kunst formaa
At flytte Bjerge, hvad vel Umagen lønner;
De kan Broen over Havet slaa,
Og Brødre føle sig Minervas Sønner.
Ej den Vises Tanke
Mer i snævre Skranke
Ringe Kreds kun glæder;
Men til fjerne Steder
Videnskab og ædel Kunst formaa
At flytte Bjerge, hvad vel Umagen lønner;
De kan Broen over Havet slaa,
Og Brødre føle sig Minervas Sønner.

Syden ser ej længer med Foragt
Dig, ædle Nord! nu som Kæmpen i en Lænke;
Du har atter vundet Verdens Agt,
Thi du har vist, at du kan føle, tænke.
Cimbrer og Teutoner
Ej fra Odins Zoner
Storme mer med Torden,
Nu er Fred i Norden.
Videnskab og ædel Kunst o. s. v.

Smaalig, kummerlig Ensidighed
Et oplyst Folk med sit Blik ej mer kan blænde;
Kun een Forskjel vi at gjøre veed,
Imellem Mennesker og Dyr paa Tvende.

«Alle Hannibaler
Ere Kannibaler.
Hvilken grusom Ære!
Jeg bli'er ved min Lære»:
Videnskab og ædel Kunst o. s. v.

Fylder Bægret nu i festlig Stund
Med trofast Bryst og med Ild i glade Blikke!
Mimers Børn fra Upsal og fra Lund!
Jer Skaal vil Axelstad-Studenten drikke.
Venligt Øresundet
Har os mer forbundet.
Aldrig det os skille,
Mens dets Bølger trille!
Videnskab og ædel Kunst o. s. v.

Ved samme Lejlighed havde Professor *O. Bang* skrevet en Sang «Studenterforeningen i Kjøbenhavn», i hvilken han giver en Skildring af Studentens Liv som Medlem af Foreningen. Den skiller sig fra de ældre Viser om Studenten derved, at den ikke ser ham som den, der færdes i Selskab med Minerva eller Muserne, men betragter ham som et ganske almindeligt ungt Menneske, der læser, spiser; drikker, disputerer og morer sig sammen med Kammerater. Paa den anden Side er den lige ud ad Landevejen og savner Flugt. Først hedder det:

Studenten sidder med Bog og Pen
Den lange Dag i sin Stue,
Mod Aften lægger han begge hen
Og griber til Pibe og Hue.

Ej længer paa Trappen i Tvivl han staar,
Thi er han end fremmed i Staden,
Som af sig selv hans Fod dog gaar
Til Hjørnet af Boldhusgaden.

Og siden han fandt sig der et Hjem,
Staa Billarderne stille,
Og Brænderierne gaa ej frem,
Og færre Fioler spille.

Om Aftenen gaar han op i Foreningen, hvor han, medens Dampen stiger tilvejrs fra hans Pibe, i Fortrolighed med sine

Venner drøfter Striden, der f. Ex. føres angaaende Fornuften og Troen, ligesom han glæder sig over Julirevolutionen, «Parisernes Uge». Snart studerer han den «Flyvende Post», men snart læser han ogsaa «Aarhus Avis» for at faa at vide, hvad der sker i Landet. Han er kun forfalden til to Slags Spil, der ikke kunne tømme hans Lomme, nemlig Klaver og Domino. Men

Hveranden Maaned en Aftenstund
Med Glæde alt Andet han glemmer
For at synge med eller høre kun
De Abrahams-Lundske Stemmer.

End sjældnere komme til stort Kalads
Tre simple Retter paa Bordet,
Og ved hver Ende i Højtids Stads
En Senior smukt fører Ordet.

Der sidder saamangen Professor i
De muntre Studenters Klynge,
Som derfor ej mindre fortrolig og fri
Kan snakke og drikke og synge.

Ja synge de Viser af Poul og Knud
Og fler blandt de gamle og gode
Og bringe saa mangen en Sundhed ud,
Som gjør Alle veltilmode.

Dog lystigt gaar det ved Julen til
Med Skuespil og Maskerade.
Da bliver Spøgen vel stundom vild,
Dog Ingen til Men eller Skade.

Saa hævder han sig et berømmeligt Navn
Og glædes, naar Fremmede sige,
Studenterforeningen i Kjøbenhavn
Forgjæves kan søge sin Lige.

I Efteraaret 1830 bestod den alvorlige Underholdning af følgende Foredrag og Oplæsninger. Cand. theol. *L. Zeuthen* foredrog en Afhandling om «den sande Glæde», Professor *H. N. Clausen* meddelte nogle «Bidrag til det danske Kirkerituals Historie», Professor *H. G. v. Schmidten* gav Meddelelser om

«Frankrigs nyere Kultur», Stud. philol. *C. H. Lorenzen* oplæste en Afhandling om «Historiens Studium», Cand. phil. *F. C. Hillerup* gjorde Medlemmerne bekjendte med et af ham forfattet komisk Digt «Blæstens Magt», og Cand. phil. *H. C. Andersen* oplæste «den skjønne Grammatica som claurensk Novelle og nogle smaa Digte».

Juleaften gaves der i Studenterforeningen en «stor, brillant, scenisk Forestilling i fem Afdelinger» bestaaende af:

1. Prologen, fremsagt af *A. L. Arnesen.*

2. De pudseerlige Arvinger af *Kotzebue* med Forandringer og Tilsætninger. Dens mesterlige Udførelse skyldes Foreningens mest talentfulde Medlemmer.

3. Liniedans udført af den store *Marckmann* som den lille Jomfru Winther (12 Aar) og *Leerbek* som Madam Frechon. *Lorck* som Bajazzo, *H. C. Gad* som Hr. Kuhn. Item to Tjenere: Hr. *Dreyer* og Hr. *Fabricius* sen. Liniemusikken af Stadsmusikant *Lorck.*

4. En Pas d'Anois, der udføres af Jomfruerne Levin *(Philipsen, Leerbek* og *Hahn).*

5. Pantomimen «Harlekin Skelet» med Forandringer og Tilsætninger af *Philipsen.*

Da Medlemmerne havde nydt denne righoldige Forestilling, tog de underneden Plads ved de «rigt forsynede Borde» og indtog Maaltidet under megen Munterhed. Derefter gik de atter op i Festsalen, hvor to Juletræer straalede dem imøde. Paa Bordet laa en stor Mængde Presenter, der «ved Lodtrækning tilfaldt Fortunas Favoriter». Eforen bemærker: «Først sildigt forlod Enhver Foreningen og medtog Erindringen om en Juleaften, der hverken tidligt eller sildigt vil udslettes af hans Minde.»[2]

Nytaarsaften vare atter endel Medlemmer forsamlede for at tage Afsked med det gamle Aar. De morede sig først med at slaa til en Jydepotte, men da de vare bundne for Øjnene, varede det længe, før det lykkedes *Lorck* at slaa den itu. Han modtog som Belønning en 4 Skillings Julekage. Derefter holdt de en Kompotation og drak det nye Aars Skaal mer end een Gang, saa at de først skiltes langt over Midnat.

I Januar og Februar 1831 var der oftere Lejlighed til Morskab. Den 14. holdtes der saaledes en «lille men lystig Kompotation», og den 20. var der stor Fællesspisning i Konversationsstuen i Anledning af den mangeaarige Senior Magister *Elberling*'s Bortrejse, idet han var bleven udnævnt til Overlærer ved Slagelse lærde Skole. Cand. jur. *C. Bornemann*, der samme Maaned valgtes til Senior, skrev en Sang til Gildet. Endelig fejredes den 29. Januar Kongens Fødselsdag, der jo egenlig burde have været festligholdt den foregaaende Dag. Vedkommende Efor har tilført Protokollen Følgende herom:

Den 29. Januar højtideligholdtes vor elskede Konges Fødselsdag ved et Middagsgilde, hvorved en Sang af Cand. Hillerup blev afsjunget og Skaaler udbragte for den faderlige Monarks Sundhed og Lykke; siden fandt en lystig Kompotation Sted, og under Dans og Klang udtalte sig den hjertelige glade Stemning, vi Alle føle paa denne kjære Dag. Gud lade Kongen leve mange lykkelige Aar endnu!!!

H. C. Andersen.

Den 5. Februar blev der givet en Koncert i to Afdelinger, og derefter «blev der spist og drukket under lystig Sang og Jubel, hvilken vedvarede til Kl. 11½». Men Fastelavnsmandag den 14. Februar havde Foreningen en stor Fest, sikkert den største, den endnu havde oplevet. De to store Sale, baade den til Admiralgade og den til Boldhusgade, vare omdannede til en Skov, idet Væggene vare beklædte med Grangrene, ligesom der rundt om i Lokalet stod Grantræer, ja for at det Hele skulde faa et endnu mere naturtro Udseende, flagrede levende Gulspurve om i Grenene. I denne Skov var Dyrehavsbakken fremstillet. Den nød endnu paa de Tider en vis Anseelse og var ikke som i vore Dage sunken ned til at være en Samlingsplads, hvor alle forkomne og havarerede Individer have sat hinanden Stævne for at vække de Besøgendes Medlidenhed.

Man saa her Tamburmajoren, der slog paa to Trommer paa een Gang, Manden med Frederiksstens Fæstning, den rigtige Mester Jakel med de rigtige Dukker, Kanonjøden, Vaffelbagere,

Manden, som spiste Blaar o. s. v. I Beværtningstelte kunde de Besøgende indtage Forfriskninger, medens de hørte paa Tyrolersangernes Jodlen udenfor, og naar de havde tilfredsstillet deres Hunger og Tørst, kunde de tage sig en Gyngetur til Musik af Lirekasser, Klarinetter, Violiner og Trommer. Ja endog Beridere viste deres Kunster i en Cirkus. Kirsten Pils Kilde sprang snart med Vand, der var hentet fra Brønden ved Kristiansborg Slot, snart med Punsch, og i en Vaffelbutik solgtes varme Vafler, som et Medlem havde skjænket. Spektaklet af alle Instrumenter var øredøvende, og hertil kom, at Alle, baade de, der havde Noget at sælge eller fremvise, og de Besøgende talte i Munden paa hverandre.

Af de Medlemmer, der optraadte, var *Chr. Philipsen* Jøden under Træet, og tæt ved ham fandtes der en Magdalenestiftelse med tre Magdalener. *H. C. Andersen* agerede en Jesuit og holdt en Tale paa Vers men vandt ingen Proselyter. Stud. med. *A. H. Gravenhorst* var en nydelig Beriderske og gjorde et stærkt Indtryk paa nogle gamle Professorer, der blev ved at forfølge ham og klappe ham paa Halsen, saa at han tilsidst maatte slaa dem over Benene med sin Pisk. En ganske ung Student sagde til en af Professorerne: «Naa! lad nu Pigebarnet være, gamle Støder, og hold dig til dine Antikviteter, der passe bedst for dig.» *C. Agerskov* var en blændende Skjønhed og var i det Hele taget den af de da optrædende Studenter, der tog sig bedst ud i Kvinderoller.[3]

Da Medlemmerne senere samlede sig underneden og spiste til Aften, sang de fire Sange, forfattede henholdsvis af *C. N. David*, *H. C. Andersen*, *O. Bang* og *Hillerup*. Den Førstnævntes Sang «Jeg veed et Land i højen Nord» have vi tidligere omtalt, H. C. Andersens, der blev trykt i «Kjøbenhavnsposten», begynder med «Herskere i Aandens Rige», og O. Bangs, der var den morsomste og derfor gjorde mest Lykke, indledes med «Fastelavn derude holdes». Hillerup, der digtede under Mærket «Felix Purelli», beskrev Festen i følgende Vers:

Vor Mandag i Fasten er Munterheds Fest,
Og derfor til Kilden vi drage.
Her grønnes en Skov, hvor der aldrig er Blæst
Men varmt midt i Vinterens Dage.
:,: Saa mangen skjøn Jomfru vi skue som Gjæst;
Hvad kan os vel mere behage? :,:

Omringet af Graner et Telt smiler huldt,
Som kvæger den smægtende Tunge.
Hist skjænder Hr. Jakel — Gud, hvor der er fuldt!
O, hvilken guddommelig Lunge!
:,: Han vil ej, at Sjælen skal grumt lide Sult,
Men sørger for Gamle, for Unge. :,:

Geskjæftig som Vinden Sieur Bosco vi se,
Mens duftende Vafler os kalde.
Hist Jøden ved Træet os faar til at le,
Og gynge — Ja! det vil vi Alle,
:,: Hvor Manden med Blaarene dog sig kan te!
Det morer selv Klister og Malle. :,:

En Dreng og en Pige med yndelig Røst
Besynge Hr. Schmidt i en Vise.
Højt Fæstningen hæver hvert krigerisk Bryst,
Og Voxkabinettet vi prise.
:,: Krähwinkler-Theatret er Mændenes Lyst,
Men sødeligt Damerne fnise. :,:

Nu Skuddet er faldet, og Skibet maa fly
Til Staden fra Skovenes Gammen.
Det varer ej længe, saa naa vi vor By
Og sidde saa glade tilsammen.
:,: Kom Venner, nu vil vi til Bordene ty
I Bunterad, Herren med Damen. :,:

Efterat Festen var tilende, fandt adskilllige Medlemmer, at det kunde være rart at lufte sig, hvorfor de spaserede ud ad Strandvejen til Skoven, saaledes som mange Medlemmer mange Gange senere have gjort. Aftenens Efor Stud. med. *L. Bramsen*, der har været med, har i Protokollen nedskrevet følgende Hjertesuk:

«Den 14. Februar foretoges en Skovtur til Jægersborg Dyrehave — ovenpaa — derpaa spiste man og endte Lystigheden med et Skovbal. — Det hele var dejligt!»

Bramsen.

Gilder af den Art gjorde Opsigt, fordi man ikke havde set noget Lignende før i Kjøbenhavn, og det var derfor ikke underligt, at gamle Medlemmer, der nu sad som Embedsmænd rundtom i Sjælland, benyttede Lejligheden til at rejse ind til Hovedstaden for at more sig. Iblandt disse var Rektoren ved Helsingør lærde Skole *S. Meisling* en stadig Gjæst. Hver Gang Skolen blot havde et Par Dages Ferie, begav han sig til Kjøbenhavn og lod sig indtegne som rejsende Medlem i Studenterforeningen. Den nuværende Slægt kjender ham bedst fra H. C. Andersens «Mit Livs Eventyr», og Mange have sikkert været meget vrede paa ham, fordi han plagede og haanede den stakkels Andersen paa en ubarmhjertig Maade; han var imidlertid ingen ond Mand men forstod sig blot ikke paa at behandle et ungt Menneske, der ikke var gaaet den almindelige Vej, som førte til Artium. Under Striden mellem Baggesen og Oehlenschläger havde Meisling været Tylvtens Raadgiver og øvet megen Indflydelse paa de begavede unge Mænd. Hans Mangel paa social Dannelse bragte ham idelig i Strid med hans Medlærere, der tilmed søgte at undgaa hans Selskab paa Grund af den Mangel paa Renlighed, der var udbredt over hans Person. *C. A. Thortsen*, der paa den Tid var Adjunkt i Helsingør, kunde ikke døje ham og skrev bl. A. engang til sin Ven P. V. Jacobsen:

«Meisling er i disse Dage i Kjøbenhavn. Da det er muligt, at du ser ham i Studenterforeningen eller et andet Sted, vilde du meget forbinde mig, om du vilde have den Godhed at brække hans Hals.»[4]

Da han efter Helsingør lærde Skoles Nedlæggelse i 1839 levede i Kjøbenhavn som privatiserende Videnskabsmand, forfaldt hans ydre Person mere og mere, saa at han efterhaanden opnaaede den sørgelige Berømmelse at blive regnet for en af de Originaler, som Gadeungdommen morede sig over. I 1854 kunde der saaledes i Studenterforeningens «Vrøvleblade» skrives om ham:

«Naar der i Kjøbenhavns Gader er en Sammenstimling af Folk, vil Grunden dertil befindes at være:

I 1 Tilfælde af 100 — Professor *Meisling*, der har faaet et Par nye Støvler.
I 0 Tilfælde af 100 — Professor *Meisling* med en ny Kjole.»

«Paa en anden Fastelavns Mandag blev der», fortæller Lorck, «givet en fin Soirée hos en fornem Familie. Det gamle forrøgede Lokale blev rengjort og oppudset saa godt som muligt og smykket med elegante Møbler og Gardiner. Senioratet forestillede Værtens Familie, og Medlemmerne vare Gjæster. *Harboe*, en i det daglige Liv meget sat og alvorlig Mand, var Værten; *Gøtje*, en ualmindelig tyk og lille Person med et rundt jovialt Ansigt, var Fruen i Silkekjole og Turban; *Falkmann-Petersen* og *P. T. Zahrtmann* Sønnerne og *Carl Weis* Datteren i Huset. Alle Gjæsterne vare klædte i højeste Gala, enten i forskjellige Uniformer eller i sort civil Dragt med forskjellige Kors og Stjerner og blev anmeldte af Hushovmesteren ved Navn og den antagne Titel. Det vakte megen Munterhed, da der raabtes: «Underlæge Hornemann og Søn», og ind traadte gamle Etatsraad Jens Wilken Hornemann i sin Søns Uniform som Skibslæge og ved Siden af ham Sønnen i sin Faders dengang brugelige Hofdragt.

«Efterhaanden som Gjæsterne ankom, blev der budt The omkring af elegant klædte Tjenere, og der førtes nu en levende Konversation, bestandig i den fineste Salontone og med udsøgt Courtoisie ligeoverfor Damerne, der alle vare balklædte. Denne Tone blev endog ganske godt vedligeholdt, indtil Taffelet var forbi, og Ballet begyndte; men saa slog rigtignok den gamle Studenterlystighed igjennem, og Finheden forduftede lidt efter lidt. En anden Gang havde man fundet paa den i og for sig lidet tiltalende Idee at forvandle hele Lokalet til en Feltlejr, og ethvert Medlem var forpligtet til at møde i en eller anden Uniform. I den forreste Stue var en Snes unge Mennesker i deres egen Uniform opstillede som Vagt, der traadte under Gevær og gjorde Honnør, saa ofte en højtstaaende Officer kom forbi. Der var en kommanderende General med sin Stab

og en Mængde Officerer af alle Vaabenarter. Mest Fornøjelse fremkaldte dog de kvikke Marketendersker og de mange ypperligt maskerede og kostumerede Menige saavel som de prægtige Borger- og Brandofficerer i alderstegne Uniformer med trekantede Hatte; det Hele løb heldigere af, end man turde have ventet, takket være det aldrig svigtende Lune hos adskillige Medlemmer . . .

«Engang imellem forsøgte man sig ogsaa for Alvor i den fine Tone ved at gjøre elegante Baller med virkelige Damer, der ikke vare udklædte Studenter; men jeg tror nok, at man ved disse Baller begik den Fejl at overdrive Elegancen en Smule. Der var saaledes et Bal paa Skydebanen, ved hvilket endel af Kavallererne vare blevne enige om at anskaffe sig en særlig, temmelig fremstikkende Dragt: hvide snevre Pantalons og Kjoler med blanke Knapper. Jeg var selv en af dem, der uglede sig saaledes ud, og jeg tør derfor nok sige, at dette Balkostume baade var lidt affekteret og ikke engang klædeligt for Alle, der bare det. Ballet aabnedes med en Menuet, der dansedes efter et af Mandsstemmer udført Kor til Melodien af Menuetten af «Elverhøj», hvortil Chr. Winther havde skrevet en meget smuk Text. Stadsmusikanten, Hr. Füssel, havde i flere Uger før Ballet travlt med at udskrive og med det store Orkester at indøve de mange nye Danse, der i denne Anledning vare komponerede af Foreningens egne Medlemmer. Damernes Værelse var smykket med en saa overdaadig og feagtig Pragt og udstyret med saa mange smaa Bekvemmeligheder og Behageligheder, at det næsten ikke var muligt at faa dem ud af det igjen, naar de først vare komne derind.»

De musikalske Underholdninger, der bødes Foreningens Medlemmer, vare ikke til at foragte. Hver Lørdag, hvad enten der først var Foredrag eller ej, blev der spillet og sunget, og da Studentersangforeningen endnu ikke var stiftet, søgte de musikalsk begavede Studenter netop i Foreningen, hvor de kunde være sikre paa at træffe hverandre. *Ernst Bojesen* vedblev stadig at lede Indstudering enved Koncerterne, ligesom han selv

akkompagnerede paa Flygelet, og Koncertmester *Fröhlich* var ligeledes en værdifuld Hjælper, naar det gjaldt om at faa en Koncert paa Benene. *H. P. Lyngbye* optraadte, efterat han i 1824 var bleven Student, baade som Komponist og Sanger. I Januar 1832 satte han Musik til *J. L. Heiberg*'s «Til Sanggudinden», som den 14. Januar blev opført i Foreningen til Minde om den afdøde Professor v. Schmidten. Til den sidste Koncert i Foreningen i Sæsonen 1831 til 1832, nemlig den 2. Maj, havde han komponeret en Sang af *Henrik Hertz* «Idet vi samles sidste Gang». I Sommeren samme Aar drog Lyngbye til Vallø, hvor han var bleven ansat som Kantor og Informator. Den 3. Juli fandt der i den Anledning en lille Festlighed Sted, nemlig «Koncert, Kompotation, Spisning, hvorpaa fulgte Dyrehavsforestillinger, hvis Udførelses Fortræffelighed især skyldtes Komikeren Lorck». To Sange takkede den Bortdragende for de Nydelser, han havde beredt Medlemmerne. I den ene, der var af *H. P. Holst*, hedder det om Lyngbyes Melodier:

Disse Toner bli'er tilbage,
Dem har Hjertet kjær;
Paa vor Vandrings Sti ledsage
De os fjærnt og nær; —
Derfor, førend rent de tie,
Deres sidste Klang vi vie,
Brødre! Ham vor Glædes Fader,
Ham, som os forlader!

I den anden Sang, der hedder «Farvel til Sangeren Lyngbye», men som er anonym, siges der:

Hvor ofte lød ej dine Toner
Højt under dette Tag,
Naar Løvet faldt af Bøgens Kroner
For Vinterstormens Brag!
Apollos rene Harmonier
Du greb med kjærlig Sans;
For dine blide Melodier
Modtag en Mindekrans!

Kun et Par Aar virkede Lyngbye i sit nye Kald, idet han døde den 12. August 1834. Studenterforeningen glemte ham

ikke, thi paa den første Koncert efter hans Død blev der sunget to Sange af *Henrik Hertz* og *H. P. Holst* til Minde om ham. Hertz skrev bl. A.

Af Morgenlærkens muntre Kluk
Er Intet ved dens Død tilbage,
Med Nattergalens sidste Suk
Forstummer al dens ømme Klage.
Og Blomster dufte sødt i Kor
Og visne hen foruden Spor.

Men dine Sange fra din Vaar
Skal lyde tidt fra vore Munde;
Thi Menneskenes Idræt gaar
Med Livets Ophør ej tilgrunde.
Og Sangeren vor tabte Ven
Os gives i hans Sang igjen.

H. P. Holst, hvis Sang: «Ved Vintertid, naar Skoven staar», Lyngbye ved sin Melodi havde gjort bekjendt i hele Landet, sendte ham et Farvel, i hvilket det andet Vers lød saaledes:

En Sanger, — ja der fløjted i hans Bryst
En fangen Fugl, der blødte sig tildøde,
En fangen Fugl, der sang med Længsels Lyst
Om Frihed i en evig Morgenrøde.
Den sang saa hjerteligt, o det var ej
Den rige Fugl med Guld paa sine Vinger,
Hvis Toners Hær igjennem Skoven klinger;
Ak nej, den fløjted helst paa ensom Vej
Sin simple Sang fjærnt fra de Andres Klynge,
— Og derfor vil paa Graven tidt den synge.

Af de Medlemmer, der optraadte som Sangere i Begyndelsen af Trediverne, kunne særlig nævnes *Jens Lund*, *Carl Smidt* hans Broder *Edvard Smidt* og *Abrahams*. Jens Lund, hvis herlige Røst alle Dalevende berømme, døde den 6. December 1836 som Kontorchef under Universitetsdirektionen kun 40 Aar gammel. Hans Søn, den for kort Tid siden som Kontorchef i Finansministeriet afdøde *Christian Lund*, der blev født samme Aar, Faderen døde, fulgte dennes Spor, idet han i over en Menneskealder som anden Bas henrykkede Studenter-

foreningens og Sangforeningens Medlemmer. Ved Jens Lunds Død bragte Foreningen ham gjennem *H. P. Holst* et Farvel, hvori der siges:

> Hver Tone var et Malm, der sagte klinger
> Og vugger Sjælen mellem Sorg og Lyst, —
> Et Elskovssuk, som Vestenvinden bringer
> Til Rosens Knop fra Nattergalens Bryst, —
> Et Himmelbarn, der bryder Skyens Slør
> Og banker blidt paa Himmerigets Dør.

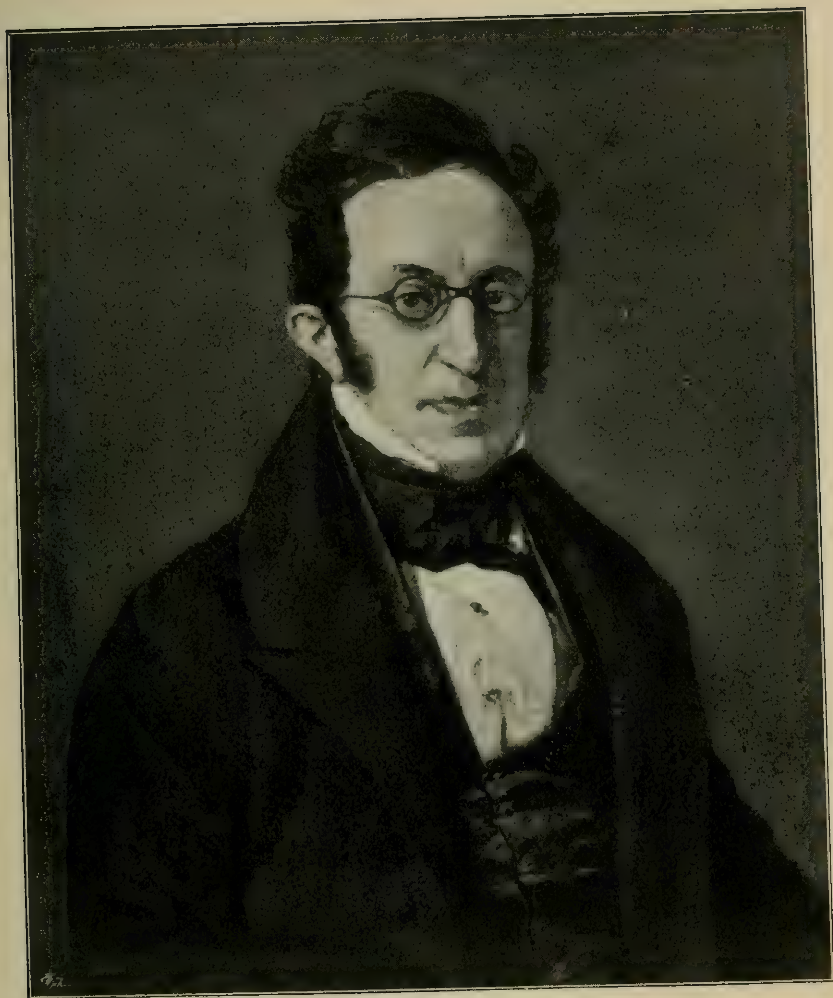
Carl Smidt var juridisk Kandidat, Kopist under Direktionen for Statsgjælden samt Kapitain i Kongens Livkorps. I 1837 udnævntes han til Postmester i Ringsted, forflyttedes i 1844 til Horsens og døde her 1865. Ogsaa han modtog ved sin Bortrejse Foreningens Tak ved et Gilde, ved hvilket der blev sunget en Vise, der skildrer ham som siddende i Ringsted, dette Midtpunkt for Sjællands daværende Befordringsvæsen, og udsendende Dagvogne og Diligencer mod Øst og Vest, ligesom Æolus fra Fjeldets Tinde i gamle Dage gav Vindene Ordre til at ile til Dal og Strande. Naar Piskesmældene begejstre Vognmændenes Heste, hedder det, vil hans Sjæl ofte svinge sig med bittert Savn til Hovedstaden, hvor en bedre Musik opmuntrer Menneskene. *Edvard Smidt*, der var Kancellist i den kgl. Pensionskasse og ligeledes Kaptain i Livkorpset, blev efter Sangforeningens Stiftelse i 1839 valgt til Musikdirektør i denne.[5]

Som Prøve paa, hvad der blev ydet Medlemmerne ved Koncerterne paa den store Sal, skulle vi anføre, at der den 9. December 1833 blev spillet en Komposition for Pianoforte af Czecy; derefter fulgte en Violinkvartet af Romberg, Solosang af »Joseph i Ægypten», udført af *Jens Lund*, et Kor af Oehlenschlägers «Billedet og Busten», komponeret af Berggreen, et Kor af Gomis «Le diable de Sevilla», og endelig sang Professor *Abrahams* med stor Virtuositet en Arie af Beethovens «Fidelio». Ved en anden Koncert opførtes bl. A. en Violinkvartet, spillet af Koncertmester *Frølich*, *Carl* og *Ernst Weiss*

og *Mackeprang*; derefter sang *Abrahams* en Romance af Saphir: «Die grosse Parade», *Arnesen* deklamerede et Digt af Borgaard «Huslig Lyksalighed», *Schwarz* sang en Arie af Spohrs «Jessonda», og til Slutningen foredrog kgl. Skuespiller *Faaborg* en Sang af F. I. Hansen: »Held dig Broder, du er Student».

Ved en Koncert den 3. Februar 1834, da man ikke havde Sang- eller Musiknumre nok til at udfylde Programmet, paatog *Lorck* og *v. Halle* sig at give et Nummer, der «mere havde Amusement end Kunstnydelse» til Formaal. En Søofficer havde fornylig duelleret med en Kontorist, fordi denne paa et Bal i en Forening havde givet Møde med graa Benklæder. Søofficeren skjældte Kontoristen ud, denne svarede, og en Udfordring var Følgen. Ved Koncerten i Studenterforeningen stillede v. Halle sig nu op mellem Sangerne iført et Par gamle graa Benklæder, men aldrig saasnart havde Lorck opdaget dette, før han foer hen imod ham og paa en højrøstet og grov Maade irettesatte ham, fordi han saaledes tilsidesatte Velanstændigheden. Men v. Halle svarede med samme Mønt, og Følgen var et saa voldsomt Klammeri, at de Professorer og ældre Medlemmer, der sad paa de forreste Stolerækker, rejste sig for at undgaa at blive Vidne til videre Skandale. Ja selv Sangerne anede ikke Sammenhængen og vilde til at lægge sig imellem, da de to Kamphaner trak Pistolerne frem for at duellere. Under Duellen viste de imidlertid en saa komisk Fejghed og Frygt, at Forsamlingen begyndte at aande lettere, da den opdagede, at det Hele var Spøg, og tilsidst udbrød i stormende Jubel. Duellen endte forøvrigt med, at Lorck og v. Halle sang en Smørduet af «Tryllefløjten».[6]

Af Komedier, der opførtes paa denne Tid, kan især mærkes «List og Magt», originalt Skuespil i tre Akter af *Fr. Fabricius*. Det gaves Juleaften 1833 paa Lehmanns Theater, Kongens Nytorv Nr. 206. Da det flere Aar senere gjenoptoges paa Foreningens Repertoire, blev det omdøbt til «Det var som Fanden», Drama i tre Optog. Handlingen foregaar først paa Regensen, hvor en Student Peersen, der spilledes af *A. L.*

C. L. Abrahams
i hans 36 Aar.

Efter et Maleri af C. A. Jensen.

Arnesen, befinder sig i den yderste Nød. Værelset er møbleret med et gammelt Chatol, paa hvilket der staar en Reol med nogle Bøger, med en hel og en itubrukken Stol og med et Bord. Ved dette sidder Peersen iført Slobrok og Grækerhue og synger, idet han akkompagnerer sig paa Guitar. Han synger sørgeligt om sin glade Ungdom, som svandt, og om den Tomhed, der nu findes i hans Lomme. Derpaa udbryder han, idet han alluderer til *David*'s finansielle Afhandlinger og *Algreen-Ussing*'s Artikler i «Dagen» om Reformer i Skolevæsenet:

«Og hvi er min Lomme saa tom, at, ak, jeg maa ønske: vend om. Ja hinc illæ lacrymæ, denne ulykkelige Tomhed (tager Snapseglasset og sætter det for Lyset.) Hu! min Mave føler allerede dette horror vacui, Nutidens Præg hos Individet som hos Staterne. (Sætter Glasset.) Ja du har Ret, Ussing, det er Spiritus, der mangler os. Jeg sukker med dig: O! spiritus spiritus! descende iterum in poculum meum! Herregud, jeg taler jo Gudernes Tungemaal. Nej, saavidt skal dog ikke Sorgen tvinge mig, at jeg skulde drive sligt skammeligt Afguderi, skjønt jeg er saa melankolsk iaften, at jeg gjerne kunde anstille statsøkonomiske Betragtninger over Regensens Handelsbalance.»

Hans Regenskarl Niels kommer derpaa ind og minder ham om, at han akkurat har tilgode for fem Maaneder, og at han desuden har lagt ud for The, Tobak, Brændevin o. s. v., men han forstaar ved sin Tungefærdighed og Snedighed at stoppe Munden paa Niels og faa ham paa Døren, hvorpaa han udbryder: «Puh! Nu spørger jeg, er vi Studenter kejtede i det praktiske Liv?» Dette havde Ussing bl. A. paastaaet i sine Artikler i «Dagen».

Imidlertid lader Peersen sig umiddelbart derefter overliste af Skræddermester Snit og dennes Søn, der lokke ham til at udlevere en sort Kjole og en Frakke, han ikke har betalt. I sin Fortvivlelse over nu kun at have en Slobrok tilbage til at bedække sin Krop med udbryder han med Dominique i «Robert af Normandiet»: «Man maa bort fra denne Verden eller give sig Fanden i Vold for at leve i den, jeg veed ingen anden Udvej». I det Samme banker det paa Døren, og ind træder en Mand iført en gammeldags sort Dragt med røde Lidser, kostumeret aldeles som Fanden i «Robert».

Scribes og Meyerbeers Syngestykke «Robert le diable» blev opført første Gang paa det kongelige Theater den 28. Oktober 1833. Da Direktionen ikke vilde forarge Hoffet eller Publikum, blev Titelen forandret til «Robert af Normandiet», og Fanden blev fremstillet som en ganske skikkelig Mand. Meyerbeers Musik stødte imidlertid den da raadende musikalske Smag, ligesom mange Tilskuere trods Beskærelsen tog Anstød af Handlingen, hvorfor der efter den anden Forestilling begyndte en rasende Meningskamp, der fortsattes under de følgende Opførelser.[7]

Som i «Robert» var Fanden i Fabricius's Stykke en skikkelig Djævel, der til Slutningen lader sig narre og maa give fortabt. Han præsenterer sig for Peersen som en Mand, der søger en Huslærer til sine Børn, da han har hørt, at denne besidder usædvanlige Gaver til at undervise. Netop i samme Aar havde Handelskommis og Skibsklarerer *K. Gad* i Helsingør ved sit Flyveskrift: «Hvor skal jeg sætte min Søn i Skole?» givet Stødet til en Drøftelse af det Hensigtsmæssige i at oprette Realskoler, og Skolespørgsmaal blev nu en Tid lang diskuterede med stor Iver, samtidig med, at Titelen paa Gads Pjece blev et Slagord, der brugtes ved alle mulige og umulige Lejligheder.

Peersen svarer derfor Fanden med en Hob Fraser, han har opsamlet paa Literaturens Ager, idet han siger: «Ja uden at rose mig selv tør jeg nok paastaa, at jeg har studeret Pædagogikken tilbunds og forstaar at lade den antikke Humanisme associere sig med den praktiske Realisme for ad Filantropismens Gjenvej at føre mine Elever 30 Aar forud for deres Jævnlige». Fanden synes, at han taler godt for sig, men vil dog nok vide, hvad der er hans pædagogiske Grundprincip.

Peersen: Mit Grundprincip! Ja, ser De (drikker), for det Første siger jeg med Baden: tolle me, mi, mu, mis.

Fanden: Si declinare hominem vis! Ha! ha! ha! Der træffer De netop min Mening! I Pulterkammeret med alt det latinske og græske Skramleri, som nytter til Ingenting! Nej, Praktik er det, vi trænger til, og først og fremmest

Naturvidenskaberne og blandt dem først og fremmest Fysik og i den først og fremmest Varmetheorien!

Peersen: Javist, Varmetheorien, dette store Problem, hvormed vor Old har svunget sig med Ørneflugt over alle foregaaende Slægter. Før dominerede Vinden og gjør vel saa endnu, men den har forædlet sig til Damp og maa smukt lade sig beherske af Varmetheorien. Men lader os kaste et praktisk Blik over Livet; det vil oplyse os bedre end alle Theorier. Hvorfor kunde England hæve sig til den Kolos, det nu er? Fordi det kunde fyre saa meget, det lystede. Hvorfor tabte derimod Napoleon i Rusland? Fordi han ikke havde Noget at lægge i Kakkelovnen. Hvad fremkaldte Juliheltene? Varme Hoveder. Frankfurterheltene? Forbrændte Hoveder. Belgerheltene? Forkølede Hoveder. Kort sagt, den, der forstaar at regulere Varmen, forstaar at regulere Verden, og Alt hernede indesluttes mellem de to Extremer, den ædle Varme og den saakaldte Helvedes Varme.

Fanden: Ha! ha! ha! Helvedes Varme! Der traf De min Smag.

Peersen (studser lidt): Hvad behager?

Fanden (uden at lade sig afbryde skjænker i Glassene): Men ser De, Hr. Peersen! Det gjælder, som De selv siger, om at regulere den (Han klinker med Peersen, som drikker maskinmæssigt.) og at sørge for, at den brænder tilgavns uden at forbrænde.

Peersen: De er formodenlig Ejer af en Dampmaskine?

Fanden: Nej langtfra.

Peersen: Eller et Brænderi?

Fanden: Ja et Brænderi har jeg rigtignok.

Peersen: Et Teglbrænderi?

Fanden (ligegyldig nippende til Glasset): Nej et Menneskebrænderi!

Peersen: Men . . . Men—ne—skebrænderi? Men hvem er De da?

Fanden: Jeg er Fanden!

Peersen (springer op): Det var som Fanden! Er De Fanden?

Fanden (i sin sædvanlige Tone): Ja, jeg er Fanden! Tror De kanske ikke paa Fanden?

Peersen: Jo det forstaar sig! — Men, — dersom De ikke vil tage det ilde op, — saa har man altid skildret Dem for mig med saadan et vist karakteristisk Tegn, og . . .

Fanden: De mener nok mine Horn! Ak, min kjære Peersen! skulde alle Byens Horn være synlige, hvem kunde saa se over Parkettet? Nej, nu veed vi at skjule dem saa godt, at man tilsidst ikke engang veed af, vi har dem. Men, dersom det er Dem om at gjøre at se Beviserne for min Plads i det store Broderskab, saa kan jeg gjerne tjene Dem dermed. (Han løfter Parykken i Vejret, og et Par store Horn rejse sig. Peersen gjør et uvilkaarligt Skridt tilbage, hvorpaa Fanden atter skjuler Hornene og siger grinende): He! he! he! Er De nu satisficeret?

Peersen: Fuldkomment!

C. N. Rosenkilde, der spillede Fandens Rolle, havde imidlertid ikke Horn under Parykken men derimod en Kohale skjult under Frakken. Det skal have gjort en meget komisk Virkning, at han kløede sin Hale, hver Gang han under Samtalen kom i Forlegenhed for Svar. Fanden tilbyder nu Peersen frit Hus, Lys, Brænde foruden en betydelig Pengesum, dersom han vil paatage sig at opdrage hans Børn, thi siger han med stadigt Henblik paa «Robert le diable»:

Der er nu min Søn den lange Robert! Ham kjender De jo?

Peersen: Nej, jeg har ikke den Ære.

Fanden: I, jo vist kjender De ham! De var jo med forleden Aften at pibe ham ud, og det har han ogsaa ærlig fortjent, siden han ikke vilde følge sin gamle Faders Raad.

Peersen: Ja jeg kan begribe, at det maa krepere Dem.

Fanden: Ja forskrækkeligt! Især da jeg havde kostet saa Meget paa ham. For nu at mine andre Børn ikke skulle spille mig det Puds, har jeg besluttet at holde Hovmester til dem, og det er denne Plads, jeg er kommen for at tilbyde Dem.

Peersen giver tilsidst efter og underskriver et Dokument om at ville være Fandens Huslærer men betinger sig et halvt Aars Forberedelsestid til sin Gjerning, og for at han kan leve standsmæssigt i denne Tid, giver Fanden ham en Tegnebog, der er fuld af Sedler, hver Gang han griber i den. Han tilbringer imidlertid denne Tid i Sus og Dus, og netop i det Øjeblik, det halve Aar er udløbet, holder han et stort Gilde, hvor der vanker rigeligt med Champagne. Under dette spørger en af hans Soldebrødre ham om, hvorfor han ikke gifter sig, siden han har fuldt op af Livets øvrige Goder. Fra alle Sider tilbyder man ham at ville skaffe ham en Ægtemage, og særlig er en Kancelliraad ivrig herfor, men tidsidst springer han op fra sin Stol, farer midt ud paa Gulvet og siger pathetisk:

Nej, nej, holder inde med Eders Forslag, thi selv om I foreslog «das Weib, wie es sein soll», jeg kunde dog ikke gifte mig!

Kancelliraaden: Gud bevares! saa lad være! Men det maa da være forskrækkelig vigtige Grunde.

Peersen (tager ham i Haanden og siger pathetisk): Grunde? — Nej kun een! — Men ak, ved denne ene isner alt mit Blod og ryster mine Ben!

Kancelliraaden: Er den da saa forskrækkelig? Saa hvisk den til mig, jeg kan nok staa for Skud.

Peersen: Nu vel da, saa hør? — Hvor skal jeg sætte min Søn i Skole?

Kancelliraaden (tørrer sine Øjne): Nej, De har Ret! Det er s'gu ikke Tider til at tænke paa at gifte sig! Naa saa kommer vi til at lade den Fugl flyve.

Midt under Lystigheden indfinder Fanden sig lige i det Øjeblik, det halve Aar er gaaet, og forlanger, at Peersen skal følge ham. Denne nægter det imidlertid, og da Fanden derpaa trækker Dokumentet frem, erklærer Peersen, at det ikke er hans Navn, der staar under det, hvorfor Fanden lader ham anholde for Falsk. Da Betjenten har ført ham bort, blive hans Venner først indignerede over, at han har kunnet gjøre sig skyldig i en saadan Forbrydelse, men derpaa synes de dog, at de bør gjøre Noget for ham, og Kancelliraaden løser deres bundne Tanke ved følgende Replik: «Ser De, Noget veed jeg, vi strax kunne gjøre; det er dog altid et uskadeligt Middel, om det kanske ikke gavner stort, og det er at drikke paa hans Velgaaende.»

I Fængslet trakterer Fangevogteren Peersen med en Vin, som en Vintapper, der i sin Tid var nær ved at blive hængt, har testamenteret til Fængslet, for at enhver Arrestant kan faa en Hjertestyrkning, før han bliver fremstillet for Retten. Paa Flaskens Etikette staar der «den 26. Oktober 1804». Denne Datum vækker Minder i Peersens Sjæl, han slaar op i Schous Forordninger og raaber «Victoria, Seiren er min». For Retten gjør Fanden Paastand paa, at hans Kontrapart skal miste Ære og højre Haand, men Peersen erklærer, at han endnu ikke er myndig, og at Forordningen af 26. Oktober 1804 sikrer ham mod enhver Undersøgelse. Han kræver tværtimod, at hans Modpart maa idømmes en Mulkt, fordi han ikke, som han burde, har beskikket ham ved Notarius og saaledes tydelig givet tilkjende, at han vilde besvige Kongens højt-

betroede Embedsmand for den ham ved Lov og Forordninger hjemlede Rettighed.

Retten trak sig derpaa tilbage, og da den havde raadslaaet, oplæste Præsidenten følgende Dom:

I Sagen: Branddirektør Fanden contra Student Peersen kjendes saaledes for Ret. Indstævnte Student Peersen bør for Citanten Branddirektør Fandens Tiltale fri at være; Processens Omkostninger, der forud ere erlagte, ophæves. Derimod haver Citanten for unødig Trætte at erlægge en Mulkt stor 5 Rbd. til Fondet for moralsk fordærvede Personers Forbedring, og da det tillige under Aktionen er blevet oplyst, at merbemeldte Hr. Branddirektør Fanden har anstillet den i Loven forbudte Hvervning til udenrigs Tjeneste, forvises han herved alle Kongens Riger og Lande og bydes at rejse ad Helvede til, hvilken Dom i Rettens Paasyn ufortøvet vorder at exekvere.

Fanden: Ich appellire, ich appellire!

Præsidenten: For sildigt! Stokkemænd, udfører Dommen!

(Stokkemændene gribe Fanden, der vedbliver at raabe: »Ich appellire»! og slæbe ham hen til Suflørhullet.)

Sufløren: Hvad er nu det?

Stokkemændene: Fanden skal herned!

Sufløren: Saa skal Fanden sidde her længer!

(Sufløren springer op af Hullet, hvorpaa Fanden sænkes derned. En lille Lue slaar op, og Tæppet falder.)

A. L. Arnesen spillede Peersens Rolle, *Lorck* var Rettens Præsident, *I. N. Suenson* Kancelliraaden, *A. E. Simonsen* Skræddermester Snit, *Leerbek*, som dengang var Kopist i Politiretten, fungerede som Politibetjent, og *Rosenkilde* havde, som tidligere nævnt, overtaget Fandens Parti. Grunden til, at Forfatteren lader Stykket ende, som han gjør, var den, at et ungt Menneske, der havde efterskrevet H. C. Ørsteds Navn, netop paa denne Tid var bleven frikjendt af Højesteret, fordi Forordningen af 26. Oktober 1804 forbyder videre Undersøgelse om de Midler, hvorved en Umyndig har skaffet sig Kredit.[8]

Foruden ved Komedier og Fastelavnsløjer kunde Medlemmerne ogsaa paa anden Maade faa Afløb for deres Vittighed og deres Lyst til at optræde som Forfattere. Et stort Løvehoved, der forøvrigt endnu er til, modtog alle mulige Aandsfostre, af hvilke de bedste serveredes Lørdag Aften, naar der

ikke var noget Foredrag paa Dagsordenen. Dernæst blev der netop paa den Tid, der her er Tale om, indført den herlige Ting, som man kalder for en Ankeprotokol. Rigtignok var det kun en Protokol, i hvilken man kunde nedskrive sine Bemærkninger angaaende Beværtningen, og der var endnu ikke Tale om nogen Bogprotokol eller nogen Protokol, i hvilken man istedetfor at fremkomme med sine Klager eller Forslag plejer at angribe Senioratet. Vi have tidligere omtalt, at der var blevet fremlagt Lister, paa hvilke Medlemmerne kunde klage over Maden, men senere fandt man, at det var bedre at have en Protokol til det Brug, og dermed indviede man en ny Æra. For det Første kan man nu ved at studere disse Madprotokoller faa et grundigt Indblik i Datidens Levemaade, eller rettere, man kan faa at se, hvor slet Medlemmerne efter deres egen Mening levede, og dernæst have disse faaet Lejlighed til at skærpe deres vittige Penne, fordi de ønskede at præsentere sig saa gunstigt som muligt for et højtæret Publikum.

Faar man ikke Medfølelse med den ulykkelige Mand, der i December 1832 afleverede følgende Mundfuld:

Tillavelsen af Retterne bliver Dag for Dag slettere, og det i den Grad, at hvis det saaledes vedbliver, ville alle Gjæsterne inden kort Tid blive nødte til at søge deres Middagsmad andetsteds. Klumperne i Sagovællingen idag vare lige saa store som de Klumper Kjødfars, der i Suppen skulle gaa for Boller. Hvad der kaldes Vinsuppe ɔ: Grynsuppe, er en Komposition, der næsten er uspiselig, og naar jeg forbigaar Andet, er det kun, fordi Alt er slet. Senioratet bedes indstændigt at raade Bod herpaa, da Værten tidligere har vist, at det kun er Viljen, ej Evnen, det mangler ham paa.

P. T. Zahrtmann.

Da Klageren næste Aar valgtes til Senior, behøver man dog ikke at have Medlidenhed med ham. Følgende Anker fra Marts 1833 angaa mindre nødvendige Næringsmidler, hvorfor de vel ogsaa ere holdte i en mere gemytlig Tone. Det maa nemlig antages, at Forfatterne ere mætte i Forvejen.

Spiselige Mandler udbedes, hvis man tør nære et saa dristigt Haab, at Værten vil tage nogen Notits af et ofte gjentaget Ønske.

H. P. Holst.

Jeg maa tage mig den ærbødige Dristighed at bemærke, at Hr. Holsts Anmærkning er rigtig; kun behøves endnu at tilføjes, at de slette Mandler ikke engang kunne knækkes, da de ikke ere raspede.

I. H. Lorck.

Da Mandlerne endnu ikke ere raspede, se vi os paa vore Tænders Vegne nødte til atter at bede Værten tage Hensyn til en højst uskyldig Begjæring, som vi nødigt 3. Gang vilde gjentage.

Arnesen. *A. Skrike.* *I. H. Lorck.* *H. P. Holst.*

Der forefandtes i Aftes en Æblekage, som var saa lidt Æblekage, at den tværtimod smagte som en raadden Svamp, hvilken Smag dog ingenlunde kan siges at være behagelig; fremdeles maa bemærkes, at de raspede Mandler endogsaa maatte kasseres formedelst deres megen Skimmelhed. (Sit venia verbo.)

I. H. Lorck.

Lørdag den 13. April opvartedes Undertegnede med en Æblekage, der bestod forstørstedelen af halvkogte sure Æbler og en Dejg, der forekom Undertegnede at være Rudera af en eller anden forældet Pandekage. Jeg henstiller det til Senioratets Begreb om Mad og in specie Æblekage at afgjøre, hvorvidt slig Fremgangsmaade er «riæl» og anstændig; dog Saameget siger Undertegnede til Sandhedens Tarv: Med oprørt — Mave forlod jeg Bordet

M. Levin.

Et Medlem, der skjulte sig under et pseudonymt Mærke, paatog sig at raillere over de ovennævnte Herrers Skrivemaade og gjorde det ikke uvittigt. Men da det ikke var tilladt at skrive i Protokollen uden under eget Navn, vedgik han at hedde Cand. theol. *N. P. Møller*. Han skrev:

Hr. *H. P. Holst*! Kunne de kjære, søde Mandler, hvad enten de ere «spiselige» eller «uspiselige», tilregnes Værten enten til Reprimendation (sit venia verbo!) eller til Ros? Deres digteriske Højhed maa her være Dommer!! Andre Folk mene, at Urtekræmmeren alene bør have enten Ros eller Daddel.

Hr. *Lorck* ombedes at «raspe» sig selv, navnlig sin «— —ighed».

Atter til Hr. *Lorck*: Har De nogensinde set en raadden Svamp?

Levin! Hvormange Grader holder Deres oprørte Mave?

Oppositorius Xa.

Da et Medlem klager over, at han har maattet give 10 Skilling for en halv Flaske dobbelt Øl, oplyser Senioratet ham om, at en Tønde stærkt Øl koster 28 Rbd., og at en Flaske

saaledes koster over 15 Skilling foruden Aftapningen, hvorfor 10 Skilling for en halv Flaske ikke kan anses for ubilligt. Da der vedblev at indløbe Klager over Værten *Reichmann* som f. Ex., at der i Dyrestegen fandtes «saadanne Gjenstande, som vor Blufærdighed forbyder at nævne», at de grønne Ærter vare haardere end de modne graa Ærter, at Kartoflerne vare uspiselige o. s. v., fandt Senioratet sig foranlediget til at meddele, at Værten vilde blive mulkteret indtil 20 Rbd., dersom der endnu indløb en eneste grundet Klage. Klager indløb imidlertid i Mængde, men om Senioratet har gjort Alvor af sin Trusel, vides ikke. At det ogsaa kunde være livsfarligt at spise i Foreningen, ses af følgende Anke.

«Jeg forlangte idag en Kop Suppe, og da jeg var meget sulten, spiste jeg den hurtig. Da jeg havde afspist, bemærkede jeg en Smag af Kobber i min Mund, og paa min Forespørgsel til Tjeneren Anders erfarede jeg, at Suppen bliver kogt i en Kobberkjedel. Jeg formoder, at samme Kjedel ikke er stærkt nok fortinnet; det vilde derfor vist være ønskeligt, at Værten blev anmodet om at koge Suppen i et andet Kar, da ellers de, som spise her, udsættes for at blive syge, naar de nyde Suppe.

Nestor de Bretteville.

Maa Værten ikke være et Afskum af et Menneske, naar gamle Rosenkildes elskværdige Ven, Musikeren *Ernst Krøyer*, Komponisten til «Der er et yndigt Land», finder sig foranlediget til at nedskrive to saa harniskklædte Anker som disse:

Jeg har 3 til 4 Gange i denne Tid faaet gammelt Surbrød om Formiddagen. Dette er en Uforskammenhed, som man ikke bør lade sig byde, naar man betaler friske Penge.

H. E. Krøyer.

Værtens Frækhed med Hensyn til at byde Folk gammelt Brød kjender ikke mere nogen Grænse.

H. E. Krøyer.

To af vore Historikere føre omtrent samtidig Klager, der maa anses for at være berettigede, naar man sammenligner dem med mange andre af lignende Slags. De skrive nemlig:

Jeg har iaften forgjæves forlangt: 1. Kold Steg; 2. Franskbrød; 3. Ost og 4. dobbelt Øl. Mangelen af disse Fødemidler, hvis Nydelse bidrager saa

meget til at forskjønne en Aften i Foreningen, tror jeg med Rette at kunne klage over.

F. Schiern.

Saucen til Lax har gjentagne Gange været saa slet, at den mere ligner Vand end Kaperssauce, som den kaldes paa Spisesedlen.

C. F. Allen.

Den Mani at lave Brandere var meget udbredt i Trediverne, og efter mange Vidnesbyrd fra den Tid var det ofte ikke til at holde ud at høre dem. Hvad mener man om følgende Prøve, som flere Medlemmer i Madprotokollen have aflagt paa deres Færdighed heri?

Et temmeligt behageligt Selskab var iaften forsamlet for at tilbringe en fornøjelig Aften. (Iblandt Andre var saagar enkelte Seniorer tilstede.) For at forhøje Glæden besluttede man at drikke en Bowle Gravespunsch, men hvor ubehageligen blev man ikke overrasket ved at erfare, at samme ikke var at erholde. Denne Mangel paa Graves gjorde, at vi alle blev graves mente men maatte beholde Gravespunschen in mente. Senioratet anmodes om for Fremtiden at sørge bedre for Medlemmernes uskyldige Fornøjelser.

I. H. Lorck. *Adler.* *Mantzius.* *Boetius.* *I. E. Leerbek.*
Chr. Philipsen. *I. C. L. Petersen.* *I. P. Trap.*

Det er naturligvis Spasmageren *Lorck*, som er Mester for Graves-Branderne. Da Foreningen var bleven Værten Reichmann kvit, fik den en Fru *Nellemann*, der var Enke efter en Regimentskvartermester, til at forestaa Beværtningen. Det lader dog ikke til, at denne blev bedre, idetmindste efter Klagerne at dømme. Det hedder saaledes:

Fruens Lammesteg idag havde Tæring.

H. C. Andersen.

Risvællingen bestod kun af Vand og Risengryn.

Grimur Thomsen.

Dog skete det Mærkelige, at Medlemmer gav sig til at rose Maden og Drikkevarerne, hvilket fortjener at noteres som en aldeles uhørt Begivenhed. Man tør dog antage, at disse Medlemmer have været sig fuldt bevidste, hvad de gjorde, og

efter Indholdet af deres Vidnesbyrd ser det jo ikke ud til, at de kom fra et Gilde.

Da der i lang Tid har været ført almindelig og velgrundet Klage over, at Værtinden aldrig roses for sin Mad og øvrige Beværtning, tager Undertegnede sig den ærbødige Frihed at rose Theen og uagtet flere kompetente Dommeres Indsigelse tillige Kafféen.

Chr. Phillpsen.

Idet jeg meget beklager, at jeg ikke har det foregaaende ærede Medlems Evner til at sætte mine Tanker i Pennen, kan jeg ikke undlade at erklære mig enig med ham, hvad ½ Portion Surbrøds-Smørrebrød angaar.

A. L. Arnesen.

Efterat vi nu have meddelt Prøver paa Medlemmernes Færdighed i at skrive Anker, skulle vi omtale et Par Gilder, der blev holdte i 1833, nemlig et, til hvilket *Henrik Hertz* var indbudt i Anledning af, at han skulde paa en længere Udenlandsrejse, og et andet til Ære for den berømte tydske Theolog *Schleiermacher*.

Hertz, der lige fra 1820 havde været et trofast Medlem af Foreningen, hvor han næsten dagligt gav Møde, rejste i Juni første Gang udenlands. Han havde navngivet sig som Forfatter til «Amors Genistreger» og «Gjenganger-Breve», og han havde skrevet udmærkede Digte, af hvilke «Slaget paa Rheden», som blev offenliggjort i 1832, havde gjort det stærkeste Indtryk. Til Studenterforeningens Fester var han særlig i den senere Tid mødt op med Sange.[9] Saaledes havde han i Maj 1832 til den sidste Koncert skrevet: «Idet vi samles sidste Gang» og til Julefesten samme Aar Drikkevisen «O Venner! I, hvis tætte Rad». Endelig blev hans «Rejse til Vinlandene» første Gang sungen i Foreningen den 18. Februar 1833, da der først var Koncert og derpaa Fastelavnsløjer. Denne Sang slog an, saaledes at den i kort Tid blev Nationens Ejendom, og overalt, hvor Folk samledes til et lystigt Gilde, lød det:

Vort Dagværk er til Ende!
Som fri og muntre Svende
Vi samles om vort Bord,
Forfriske Sindet atter
Ved Tale, Skjemt og Latter,
Og synge højt i Kor.

Kor:
:,: Halleh, hallo, halleh, hallo!
Paa Arbejd følge Ro! :,:

Glad over, at han selv snart skulde ud at se sig om i Verden, sang han:

Ja hen til Sydens Ranke!
Vort Fartøj er vor Tanke,
Vort Sejl vor Fantasi!
Endskjønt vi sidde stille,
Vi langvejs fare ville,
Som Himlens Fugle fri.

Det var i den samme Maaned, han sendte Fru Gyllembourg og Fru Heiberg Digtet «Hyacintherne» med Tak for Samlivet i Hørsholm Aaret i Forvejen. Den 10. Juni 1833 mindedes Studenterforeningen den bortdragende Digter paa en Skovtur til Fortunen. *Christian Winther* bragte ham her et Farvel, hvor det bl. A. hed:

En Sanger fulgte os herud
At se vor Skov, vort Eden,
Før han i Pagt med Sangens Gud
Vil flagre bort fra Reden;
Da ta'r han sagtens Harpen med,
Men vi tør ikke klage.
Hans Hjerte vil med Trofasthed
Nok blive her tilbage.

Dybsindig, snild med mandig Røst
Han tugted Kunstens Blinde;
Han sang med dybt bevæget Bryst
De faldne Danskes Minde;
Hans Børn vi saa, — en broget Rad!
Paa Kongens Torv derhjemme,
Og spørges, hvor han ellers kvad?
Maa vi ej Hirschholm glemme.

Heinrich Herz

Men, at ej Sydens kjælne Klang
Os skal hans Længsel røve
Og rent den danske Fuglesang
I Mindet overdøve,
Skal han af Skovdocenters Hær
Et lille Kursus høre,
Som paa den lange Rejsefærd
Kan klinge for hans Øre.

«Flyv saa kuns over Bjerg og Dal
Og sank dig søde Frugter,
Og bær dem hid i Bøgens Sal,
Hvor Bredden venligt bugter;
Strø her din Høst! — i Fredens Læ
Din Idræt huldt vil lykkes,
Og friske Skud af Laurens Træ
Omkring din Isse trykkes!»

I Sommeren 1833 havde *Schleiermacher* besøgt sin Ven Digteren og Tænkeren Brinkman i Sverige, hvem han havde tilegnet sine «Taler over Religionen». Paa Tilbagevejen opholdt han sig en Uges Tid i Kjøbenhavn, hvor alle aandeligt bevægede Mænd vare enige om at hædre ham, ligesom de søgte at nyde godt af Samtaler med ham. Hans Navn straalede højt paa Videnskabens Himmel, og hans frygtløse og mandige Optræden under Forfølgelsen mod Universiteterne og Studenterne i Begyndelsen af Tyverne i Forbindelse med hans ædle og rene Karakter havde bidraget til at stille ham forrest i Rækken af de Personligheder, den protestantiske Verden kunde være stolt af. *H. L. Martensen*, der dengang var en nybagt theologisk Kandidat, blev ligefrem elektriseret, da han hørte, at Schleiermacher vilde gjæste Kjøbenhavn.[10] Han maatte, dreven af Beundring og Kjærlighed, se den berømte Mand og tale med ham, og det lykkedes ham ogsaa, takket være H. C. Ørsted og Sibbern. «Schleiermacher logerede i Hôtel Royal ved Stranden, og her besøgte jeg ham. Det var en ganske lille Mand, et lidet magert Menneske, som Sibbern udtrykte sig, med hvidt Haar, lidt skrutrygget og med dybe Øjne, med hvilke han i Samtale saa nedenfra opad, da man altid var højere end han,

men som, jo længere han talede, dog gjorde Indtrykket af en stor Skikkelse. For mig fremlyste af hans Væsen et mildt Alvor.»

En anden senere Biskop, nemlig *O. Laub*, der i 1833 ogsaa var theologisk Kandidat, giver i et Brev følgende Skildring af Schleiermacher:[11] «Jeg havde tænkt mig ham lille; men saa lille og tynd, med disse smalle Ben, der strittede helt bag ud, naar han bukkede sig forover — nej, det er umuligt at tænke sig! Kan du huske «Klein-Zaches, genannt Zinnober» (af Hoffmann), jeg var ikke den Eneste, der saa ham. Han var ret skabt til at være Centrum i et Selskab; thi naar man tog Arme og Ben bort, var det Øvrige et Punkt. Provst Clausen maatte bukke sig for at tale med ham, — og det maatte alle de umaadelig lange Mennesker; thi han saa ikke opad, altid lige ud, — kun Øjnene slog han ofte op; og havde man engang set dem, saa var Klein-Zaches rent borte, og de rolige klare Ansigtstræk udfoldede sig lidt efter lidt.»

Den 20. September samledes en stor Mængde Studenter paa Foreningens store Sal for at raadslaa om, hvorledes man passende skulde fejre Gjæsten, og man blev da enig om, at man vilde bringe ham et Fakkeltog, men da Politidirektøren ikke gav Tilladelse dertil, faldt Sagen bort. Nu tog Senioratet under Overvejelse, om ikke Studenterforeningen som saadan burde optræde, og Resultatet blev da, at man indbød *Schleiermacher* og hans Rejsefælle Grev *Schwerin* til en Koncert og et derpaa følgende Festmaaltid i Foreningens Lokaler Lørdag den 28. September.

Dagen i Forvejen havde imidlertid en stor Del Videnskabsmænd, Kandidater og Studenter holdt et Festmaaltid for ham paa Skydebanen. Her vare *I. P. Mynster*, *H. C. Ørsted*, *Oehlenschläger*, *Sibbern*, *H. N. Clausen* o. m. Fl. tilstede. Schleiermacher sad mellem Mynster og Oehlenschläger, hvilken Sidste havde skrevet en dansk Sang «Tidt sad vi her i Hjemmet». Da den var sungen, talte Mynster for «Dem Denker, dem Prediger und auch noch dem Menschen, besonders *Schleiermacher!*»

Denne takkede, idet han bad om Undskyldning for sin Ven Mynster, der ikke havde sagt, hvad han var, men hvad han skulde have været og maaske kunde være bleven. Senere blev der atter sunget en Sang af Oehlenschläger, dennegang paa Tydsk, i hvilken der bl. A. stod «Am Rhein, am Rhein da wachsen die Gelehrten», hvortil Schleiermacher skjæmtende bemærkede: «Was hat Oehlenschläger mir vorzuwerfen, dass ich nicht vom Rheine bin, weil ich nicht gewachsen bin?»

Under Festen kom der en Deputation af Studenter ind i Salen og bad Schleiermacher paa Latin om at begive sig ud i Haven, hvor deres Kammerater ventede ham. Hele Selskabet gik derefter ud og samledes paa en Plads, hvor der var opstillet Begfakler, og her sang Studenterne en dansk Sang, der var forfattet af Stud. theol. *D. G. Monrad.*[12] Da der i Sangen var hentydet til Schleiermachers berømte Navn, udtalte denne bl. A. i sit Svar: «Mine kjære Venner! Lad os slaa fast, at ethvert Navn maa forgaa, men at Aanden varer evindelig.» Studenterne fulgte derpaa op med i Salen, hvor Schleiermacher gik omkring og talte med dem, saaledes som han var vant til i Berlin.

Næste Aften Kl. 8 gav Schleiermacher Møde i Foreningen, og da han var traadt ind i Salen, fremstod *Oehlenschläger* og fremsagde følgende af ham selv forfattede Prolog:

Willkommen auf der Nordenreise,
Du! der im unsichtbaren Kreise
Schon innerlich so weit gereist.
Es grüsset dir der Theologe
Der Philosoph, der Philologe,
Der Dichter und der schöne Geist!

Die Wissenschaft blüht auch in Thule,
Du findest auch aus deiner Schule
In diesem Kreise Jünger schon.
Was in Germanien gross geworden,
Verbreitet sich so leicht nach Norden,
Wie durch die Luft im hellen Ton.

Den Geist der Wissenschaft verbreiten
Die Deutschen schon seit Luthers Zeiten;
Doch wir sind Protestanten auch.
Die Finsterniss soll sich verlieren!
Auch gegen sie wir protestiren.
So haben wir denselben Brauch.

Calvins, Melanchtons, Luthers Namen
Mit Ruhm zu unsern Vätern kamen.
Noch manchen Namen ehren wir.
Auch Schleiermacher kann sich stellen,
Und sich den Besten zugesellen;
Auch er ist unsrer Zeiten Zier.

Drum grüssen ihm die Musensöhne:
Norweger, Schwed' und auch der Däne,
Eh er schon wieder von uns reist.
Und herzlich freuen wir uns alle
Den Gast zu seh'n in unsrer Halle,
Der geistig uns so oft gespeist.

Derefter begyndte Koncerten, ved hvilken Foreningens bedste Kræfter medvirkede. Efterat den var forbi, samledes omtrent 100 Medlemmer til et Gilde, og her blev der sunget en tydsk Sang, hvori Schleiermacher hilstes som «en Stridsmand i den hellige Krig for den rene Lære» og som «en Mand, der kæmper med Aandens Vaaben for Sandhedens Sejr». Paa den Skaal, en af Seniorerne udbragte for ham, svarede han med at ytre sin Glæde over at have gjort Bekjendtskab med et Samfund, som han i dobbelt Henseende fandt interessant, dels paa Grund af den Aand, der besjælede det, dels paa Grund af den Modsætning, det dannede til Studenterlivet ved de tydske Universiteter. Et Selskab som Studenterforeningen, der baade arbejdede paa at knytte et fortroligere Baand mellem Universitetets Lærere og de Studerende, og i hvilket de ældre Studerende bestandigt sluttede sig til de yngre, maatte nødvendigvis virke heldbringende og bære Frugter for Livet og Staten. Med disse Ord udbragte han en Skaal for Studenterforeningen.

Schleiermacher foreslog endnu en Skaal for Danmarks

Handel og Søfart, efterat Selskabet havde drukket paa det berlinske Universitets og dets Læreres Velgaaende. Endvidere blev der udbragt et Leve for «de blaa Kammerater» og et for *Oehlenschläger* med følgende Motivering:

Hvo, som har Digtkunst kjær, udtømme dette Bæger
For Digterkongen, Danmarks Pryd, for Adam Oehlenschläger.

Endnu flere Skaaler blev tømte, og da Gjæsten forlod Gaarden i Boldhusgade, lød der begejstrede Leveraab for ham.[13]

Næste Dag prædikede Schleiermacher til Højmesse i Petri Kirke. Det havde været hans Hensigt at rejse om Morgenen til Malmø for over Ystad og Stralsund at begive sig hjem til Berlin, men da mange ældre og yngre Videnskabsmænd og Studenter havde ønsket at høre ham prædike, gav han efter for deres Bønner. *O. Laub*, der var i Kirken, skrev samme Dag til sin Fader i Frørup Præstegaard: «Hvorledes skulde jeg beskrive det Indtryk, han gjorde, da det er noget aldeles Aandeligt! Alt Udvortes syntes rent forsvundet fra ham, da han var kommen derop og saa ud for sig med Sjælen samlet i det Allerinderste; og det forsvandt for os, som hørte, da denne Sjæl straalede ud iblandt os. Der var Liv og Kraft i hans monotone Stemme, hans alvorlige Ansigt og simple Gestikulation; han talte langsomt og med Eftertryk, til Slutning med megen Varme.»

Efter Gudstjenesten gik han ombord i Dampskibet, som var lejet af Studenterne, af hvilke omtrent 120 havde indfundet sig for at ledsage ham til Skaane. Ogsaa adskillige Ældre fulgte med, deriblandt Professor *Sibbern*, Pastor *Johannsen* ved Petri Kirke og Etatsraad, Deputeret i Generaltoldkammer- og Kommercekollegiet *M. C. G. Lehmann*, Orla Lehmanns Fader. «Caledonia» afgik herfra Kl. 1 men kom mærkelig nok først Kl. 5 til Malmø, en meget langsom Sejlads, saa der maa have været Modvind. Alle Studenterne ledsagede nu Schleiermacher hen til «Stora Värdshuset», udenfor hvilket de til Afsked gav ham et trefoldigt Hurra, som han besvarede med at bevidne

dem sin Tak og med at udtale, at hans Modtagelse i Kjøbenhavn stedse vilde være ham en kjær Erindring. Under Opholdet i Malmø, indtil Dampskibet Kl. 8 gik tilbage til Kjøbenhavn, nød Studenterne stor Imødekommen hos Indbyggerne, der i store Skarer samlede sig paa Broen, da «Caledonia» afsejlede under Hurraraab fra begge Sider, hvilket vidnede om, «at dette tilfældige korte Nabobesøg havde været til gjensidig almindelig Tilfredshed». Om Aftenen brugte Dampskibet dog kun tre Timer til at passere Sundet.

Et Par Dage efter sendte *Sibbern* en Beretning om Festen til sin og Schleiermachers Veninde i Berlin Fru *Henriette Hertz*, hvis Hus dengang var Midtpunktet for det fineste og mest udsøgte Selskab, i hvilket hun glimrede ved sin kvindelige Ynde, sin Aandfuldhed og Elskværdighed.[14]

I denne Beretning hedder det bl. A.: «Dagen efter var Schleiermacher om Aftenen i Studenterforeningen, hvor der blev givet en Koncert og Souper, og da det gik til ligesom ved andre Fester, havde han Lejlighed til at lære Foreningen at kjende. Den er en af vore fortræffeligste Institutioner, som Studenterne selv have stiftet for omtrent en halv Snes Aar siden. Det er en Klub som enhver anden, og der er kun den Forskjel, at Kort- og Billardspil ikke er tilladt her. Derimod ere Blade, Tidsskrifter og nyudkomne Bøger fremlagte, der er et Pianoforte paa Salen, og der dyrkes ivrigt Musik. Af og til gives der Koncert om Aftenen, een eller undertiden et Par Gange om Aaret spilles der en Komedie, eller der er anden Morskab som f. Ex. Maskerade, et Marked eller deslige, hvor det er tilladt at slaa Gjækken løs. Mange af Professorerne ere Medlemmer, og ogsaa andre Embedsmænd ere det, især de, der efter at være blevne befordrede delvis ønske at fortsætte deres Studenterliv. Men Seniorer kunne kun Studenter blive*; vi andre tage ikke Del i Forhandlingerne men betragte os, som om vi kun vare Æresmedlemmer, hvad vi aldeles ikke ere. Vi

---

* Heri har *Sibbern* som bekjendt ikke Ret.

indskrænke os til at øve en stille Indflydelse, der virker af sig selv. Forholdet til Studenterne er det bedste, og Harmonien bliver ikke forstyrret. Selv hos Kongen er Studenterforeningen godt anskreven, ligesom da ogsaa Universitetet og Studenterne overhovedet staa sig meget godt med Kongen.»[15]

Der blev saaledes baade talt og sunget paa Tydsk til Schleiermacher i Studenterforeningen, og det er rimeligt nok, at Medlemmerne, der dengang sang mange tydske Sange, have kunnet udtrykke sig bedre paa vort sydlige Nabosprog, end de nuværende Medlemmer ere i Stand til. Baggesen, Oehlenschläger og J. L. Heiberg optraadte jo ogsaa som tydske Digtere. Imidlertid er det, som man veed, meget vanskeligt for Danske at optræde som Talere paa Tydsk, da der overalt i Sproget ligger Faldgruber, som der skal stor Øvelse og fint Øre til at undgaa. Naar en Dansk tilmed skal tale til en tydsk Gjæst i Danskes Nærværelse, bliver han uvægerlig til Latter, dersom han begaar en Fejl, hvilket Tilhørerne, der selv ikke tør træde op, øjeblikkeligt opdage og ligefrem ligge paa Lur efter.

Det faste Selskab, som hver Middag samledes omkring Hjørnebordet i Studenterforeningens Konversationsværelse, forhandlede derfor med Iver, hvem der skulde holde Talen til Schleiermacher, og paa hvad Maade det skulde finde Sted. Der fremkom mange latterlige Forslag, men det, *Henrik Krøyer* leverede, kunde man ikke tage Fejl af, hvorfor det blev modtaget med stort Bifald. Det lød saaledes: «Hochzuverehrender, Hochwürdiger Herr Professor! Sie heissen Schleiermacher, Sie sollten aber eigentlich heissen Schleierbrecher; denn Sie haben den Schleier gebrochen, der früher über die Religion verbreitet war, und dafür sollen Sie haben tausend Dank. Sie leben hoch!»[16]

XIII.

I April 1834 vendte *Orla Lehmann* hjem fra sin Udenlandsrejse, tidligere end han havde bestemt, men hans Moder laa for Døden, og han hang med stor Kjærlighed ved hende. Kort efter udkom endelig den længe ventede Forordning, der bestemte, hvorledes Stænderforsamlingerne skulde være indrettede, og dermed var tillige Signalet givet til Skabelsen af en politisk Presse, eller, som man dengang sagde, af en fri Presse. Det var nemlig klart, at skulde Folket gjennem sine Udsendinge kunne komme til at øve nogen Indflydelse paa de offenlige Anliggender, saa maatte der stiftes Blade, som kunde oplyse det om de Sager, der blev forelagte Forsamlingerne, og forklare de valgberettigede Borgere, der foreløbig savnede enhver Indsigt i Lovgivningen og vare hildede i de smaaligste Ravnekrogsinteresser, om Regjeringens Forslag vare gavnlige eller ej, og om de tog Hensyn til hele Statens Tarv eller kun til en enkelt Stands Interesser.

Dette var imidlertid ikke Kongens og Kancelliets Mening, og derfor sørgede de for, at Stænderforsamlingernes Forhandlinger blev gjorte saa vanskeligt tilgængelige som muligt, ligesom de strax erklærede den nyskabte Presse Krig. Kong Frederik VI havde tænkt sig, at de Stænderdeputerede i Stilhed skulde drøfte de Forslag, hans Regjering havde forelagt for dem, og at deres Forhandlinger ikke skulde offenliggjøres.

Hvad de vedtog, skulde kun vedkomme ham alene og aldeles ikke dem, der havde valgt dem. Allerhelst havde han set, at Stænderforsamlingerne vare blevne til en Slags Underafdelinger af Regjeringskollegierne. Men en Presse, der vovede at kritisere Regjeringens Handlinger, det var i hans og hans Raadgiveres Øjne en formastelig Udvæxt, som man ved alle mulige skarpe Midler maatte se at beskære.

Man maa have studeret nogle Aargange af de da bestaaende Hovedstadsblade for ret at forstaa den Opsigt, det maatte vække, da Professor *David* den 14. September 1834 udgav det første Nummer af Ugebladet «Fædrelandet». Den, der uden Kjendskab til den foregaaende Tids Journalistik nu læser den første halve Snes Numre, vil forundre sig over, at det, der her siges, skulde kunne være stats- eller samfundsfarligt. Han vilde langt snarere være tilbøjelig til at mene, at det var Sandheder saa almindelige, at man kunde sætte dem paa Forskrifter i Almueskolerne. Naar man imidlertid møjsommeligt har arbejdet sig gjennem «Berlingske Tidende», «Dagen» og «Kjøbenhavnsposten» og derved ret har faaet Øje op for, hvad Pressen dengang bød Offenligheden især i Retning af en over alle Grænser dreven Underdanighed, vil man ved at læse «Fædrelandet» strax se, at en ny Aand og en ny Tid er i Færd med at holde sit Indtog.

Det politiske Liv, der fra nu af begyndte at røre sig, satte selvfølgelig sine Mærker i Studenterforeningen, der jo efter sit Princip burde rumme de for nye Ideer mest modtagelige unge Mænd, og man ser da ogsaa, at flere af de senere politiske Ordførere enten i Pressen eller i Stænderforsamlingerne og de senere lovgivende Forsamlinger i den sidste Halvdel af Trediverne bleve valgte til Seniorer. Dette gjælder f. Ex. *Lehmann*, Cand. jur. *I. F. Giødwad*, Cand. jur. *H. C. Sager*, Cand. jur. *Hother Hage* og Cand. jur. *Gustav Brock*. Nogle af dem blev endog valgte flere Gange. Det er imidlertid ogsaa sikkert, at ikke faa af dem, der paa den Tid vare Kandidater eller ældre Studenter, med megen Misnøje saa paa, at Politikken trængte ind og begyndte at beherske Samtalerne. De satte derfor en sejg

Modstand mod den fremtrængende politiske Interesse, som truede med at afsætte de gamle Guder, nemlig Theatret og Skuespillerne, og de havde ingen Interesse af at forstaa, hvad der nu brød frem. Flere af dem betragtede Lehmann som en fæl Urostifter og vare overbeviste om, at hans hele Virken og Stræben i Foreningen alene gik ud paa at omdanne den, og deri havde de delvis heller ikke Uret. De formaaede imidlertid ikke at dæmme op mod Strømmen og maatte, enten de vilde eller ej, følge med den.

Ved sin Hjemkomst indmeldte *Lehmann* sig strax i Foreningen, men vi finde først i November samme Aar Spor af hans Virksomhed, idet han den 8. November oplæste en Oversættelse af Paul Louis Couriers Tale imod Kjøbet af Slottet Chambord til den lille Hertug af Bordeaux. Lehmann og Giødwad havde i Forening oversat Chateaubriands Tale i Pairskammeret mod Loven om Indførelsen af Censur, Dupins Forsvarstale i Deputeretkammeret for Digteren Beranger samt den ovennævnte af Courier. Denne Tale blev som bekjendt ikke holdt i noget af Kamrene, men Forfatteren, der levede paa sit Gods i Departementet Indre & Loire, skrev den, da han vilde fraraade sine Sognebeboere at give Bidrag til Subskriptionen. Da Lehmann og Giødwad næste Aar udgav disse tre Taler i Trykken, skrev de om Couriers, at den var «et Mesterstykke ikke blot af gjennemtrængende Ironi og lunefuldt Vid men tillige af simpel, klar Fremstilling og indlysende Forstaaelighed», hvorfor de fandt, at «den kan tjene hver den til Mønster, der ved Tale eller Skrift vil virke paa Folket».

For at vise Offenligheden, hvad politisk Veltalenhed var, opfordrede Lehmann, der i Januar 1835 andengang var bleven valgt til Senior, kongelig Skuespiller Instruktør *N. P. Nielsen* til i Studenterforeningens Festsal at foredrage disse tre Taler samt andre Mønstre paa fremmed oratorisk Kunst. Det var ikke Senioratet som saadant, der bad Nielsen herom, men denne anmodede Senioratet om at maatte laane Salen, hvilket saa Generalforsamlingen gik ind paa. Senioratet selv turde ikke tage

det paa sin Kappe, da det fremfor Alt vilde undgaa, at man paa højere Steder troede om det, at det gav sig af med Politik.

Hvor forsigtigt Seniorатet troede at maatte være, viste sig bl. A., da den første store politiske Proces i dette Aarhundrede blev paakjendt. Da det ellevte Nummer af «Fædrelandet», var udkommet, mente Regjeringen, at den burde skride ind mod en Artikel «Hvad kan det hjælpe», skreven af *Johannes Hage*, og da den gav Generalfiskalen Ordre til at anlægge Sag, fik han ligeledes Befaling til at drage to Artikler i Nr. 7 og Nr. 10 med ind under Undersøgelsen. Den ene, der handlede om Stændernes Ret til at indgive Andragender til Kongen om offenlige Anliggender, var forfattet af Lehmann. Denne Proces vakte den allerstørste Opsigt hos hele den dannede Del af Nationen, og tvertimod Regjeringens Hensigt bidrog den netop i allerhøjeste Grad til at faa Folk til at interessere sig for de offenlige Anliggender og da især for den truede Pressefrihed.

Kort efter at Sagen mod David var bleven anlagt, opstod der et velbegrundet Rygte om, at Regjeringen havde i Sinde yderligere at indskrænke Trykkefriheden, hvilket medførte, at Professorerne *Clausen*, *Schouw*, *Sibbern* og mange andre ansete civile og militære Embedsmænd og Borgere indsendte et Bønskrift til Kongen om, at Presseforholdene ialfald maatte vedblive at være, som de vare for Øjeblikket. Det var paa dette Bønskrift, at Kongen den 26. Februar 1835 svarede de saa bekjendte Ord: «Ligesom Vor landsfaderlige Opmærksomhed stedse har været henvendt paa at bidrage Alt, hvad der stod i Vor kongelige Magt, til at virke for Statens og Folkets Vel, saaledes kan heller Ingen uden Vi alene være i Stand til at bedømme, hvad der er begges sande Gavn og Bedste.»

Dette Svar, der i Almindelighed forkortes til «Vi alene vide», vakte megen Misstemning i Kjøbenhavn, da det tilstrækkeligt viste, at det ingenlunde var Regjeringens Hensigt i nogen Maade at forandre det System, den hidtil havde fulgt. Den nærmeste Følge var imidlertid, at de samme Mænd, der havde indgivet Bønskriftet, i Forening med mange Andre stiftede

Trykkefrihedsselskabet, der fik Filialer over hele Landet og indenfor sine Rammer samlede Alle, der havde nogensomhelst politisk Interesse.

Indignationen over det kongelige Reskript gav sig Luft blandt Studenterne. Paa Regensen, hvor man den 28. Maj forrige Aar havde festligholdt Offenliggjørelsen af Forordningen om Provinsialstænderne ved en Kompotation om Aftenen i Gaarden, fandt der Fastelavnsmandag den 2. Marts 1835 en Lystighed Sted om Eftermiddagen mellem Kl. 3 og 5½. Provsten, der meget nødig tillod, at den klosterlige Ro og Fred blev forstyrret, og som helst havde set, at de 100 Alumner levede ligesaa stille som Munke, havde meget mod sin Villie givet Tilladelse til, at man slog Katten af Tønden. Medens Deltagerne, der delvis havde klædt sig ud, vare i Færd hermed, fik en af Alumnerne, den senere Digter og Kritiker *P. L. Møller*, det Indfald at vende sin Frakke og fæste paa Ryggen en Plakat, paa hvilken der stod: «Vi Konge af Grønland og omliggende Øer, Ingen uden Vi alene vide» o. s. v. Han gik i denne Dragt rundt i Gaarden, men medens Nogle lo, var der Andre, der fandt, at det ikke var passende, hvorfor han gik op paa sit Værelse. Men ude i Byen hed det sig strax, at Regensianerne havde slaaet efter en Dukke, der forestillede Minister *Stemann*, hvem man holdt for Forfatteren af det kongelige Svar.

Nogle Dage efter kom Professor *Kolderup-Rosenvinge* en Morgenstund til Regensprovsten og meddelte ham, at der paa Universitetet var blevet opslaaet en Seddel, som indeholdt en Opfordring til de Studerende om Kl. 8½ om Aftenen at indfinde sig der for samlede at bringe den forhadte Minister Stemann et Pereat. Provsten spurgte nu Stud. theol. *C. F. Allen*, da han Kl. 12 kom fra Forelæsninger, om han havde hørt Noget herom af sine Kammerater, men fik et benægtende Svar. Senere paa Dagen erfarede Provsten imidlertid, at en Seddel med et lignende Indhold havde været opslaaet paa Ehlers Kollegium, Kirurgisk Akademi og Frederiks Hospital, ligesom

det ogsaa blev fortalt ham, at særlig Russerne vilde sætte sig i Bevægelse.

Professorerne forhandlede nu om, hvad der var at gjøre. De tænkte først paa at lukke Porten, der fører ind til Universitetsgaarden, men hen paa Eftermiddagen kom *H. C. Ørsted* til Regensprovsten for yderligere at drøfte Situationen, og de blev da enige om, at Porten skulde staa aaben, og at nogle af Universitetslærerne, deriblandt *Ørsted* og *Sibbern*, skulde give Møde og prøve paa at tale Studenterne tilrette. Paa den nævnte Tid indfandt der sig virkelig en Mængde Studerende i Universitetsgaarden, hvor de hørte paa de to Professorers Formaninger. De fleste begav sig derefter hen i Regensgaarden, men efter en hel Del Talen frem og tilbage gik de til Badstudstræde, hvor Stemann boede, og hvor de en Tid lang drev omkring. Der lød dog intet Pereat for Stemann, men derimod blev der af og til raabt: «Ned med Politiet og dets Spioner!» Dermed endte Demonstrationen, og der fandt ingen Anholdelse Sted, ja Politiet udfoldede end ikke nogen større Styrke.[1]

I Studenterforeningen vedtog Senioratet omtrent samtidig at indkalde en overordenlig Generalforsamling, der skulde bevilge 50 Rbd. een Gang for alle til Selskabet for Trykkefrihedens rette Brug «saavel for at fremhjælpe Selskabets Øjemed som for at erholde det af Selskabet udgivne Ugeblad».[2] Generalforsamlingen besluttede imidlertid at ville vente, indtil Selskabet havde konstitueret sig.

Den 18. Maj faldt Hof- og Stadsrettens Dom i Processen mod David med det Udfald, at han blev frikjendt. Da Meddelelsen herom i en Fart løb Byen rundt, kom Studenterne i stærk Bevægelse. Paa Regensen var der hele Dagen et livligt Røre, og Klokken mellem 3 og 4 gav en Deputation bestaaende af Alumnerne *P. L. Møller* og *Pontoppidan* Møde hos Provsten og bad i deres Kammeraters Navn om at maatte faa Lov til at illuminere idetmindste ud til Gaarden samt til at holde Gilde bagefter. Professor *Petersen* erklærede imidlertid, som man kunde vente, at han ikke havde Bemyndigelse til at imødekomme

deres Ønske, men at han først maatte henvende sig til det theologiske Fakultet. Han skulde gjerne fremsende en Ansøgning fra Alumnerne, men han kunde jo ikke vide, naar der kom Svar. Samtidig gjorde han dem opmærksomme paa, at de burde betænke, om det var ønskeligt for David selv, at der blev demonstreret saaledes. Denne kunde nemlig let komme i en mislig Situation, der kunde gjøre det vanskeligt for ham igjen at blive forsonet med Regjeringen. Det maatte være Nok for ham at vide, at der herskede almindelig Glæde over Udfaldet af Sagen. Alumnerne opgav derefter yderligere Skridt.[3]

Om Aftenen samlede der sig imidlertid en Skare Studenter paa Kongens Nytorv, hvor de under Anførsel af Cand. jur. *Georg Aagaard* og Cand. jur. *V. C. Crone*, senere Politidirektør i Kjøbenhavn, udenfor Davids Bolig raabte Leve for denne og hans Forsvarer for Retten Overretsprokurator *Haagen*. Begge disse begav sig derefter ned til Studenterne og takkede dem. Et Rygte fortalte, at Studenterkorpset næste Dag, naar det havde holdt Øvelse paa Fælleden, vilde marchere til Kongens Nytorv og ligeledes bringe David en Hyldest. Dette skete dog ikke, og Medlemmerne vilde ogsaa næppe have faaet Tilladelse dertil af Chefen, men vi meddele kun Rygtet, for at man deraf kan se, med hvor stor Interesse Alle fulgte denne opsigtvækkende Proces, og hvor glade Alle vare over, at Pressefriheden, som de troede, var gaaet uskadt ud af Domstolenes Prøvelse.

Da *Lehmann* samme Dag indfandt sig i Studenterforeningen, forefandt han en Indbydelse til et Gilde samme Aften for David. Da han imidlertid ikke fandt det rigtigt at holde Gilde strax, omskrev han Indbydelsen saaledes, at den kom til at lyde paa den næste Dag, men samtidig satte han selv sit Navn under Opfordringen og sendte derpaa Bud til sine Kolleger i Senioratet *Carl Weiss*, *Gøtje*, *P. T. Zahrtmann* og Cand. jur. *I. P. Holm*, den senere Borgmester i Kjøbenhavn. I Mødet bemærkede han først, at han havde underskrevet Indbydelsen ikke som Senior eller paa Senioratets Vegne men som almindeligt Medlem, og

dernæst foreslog han, at man skulde give sit Samtykke til Gildets Afholdelse, ja endog, at man skulde optage Ideen som sin egen og gjøre det til en Forenings Sag, da 70 Medlemmer havde underskrevet Opfordringen.

Weiss kunde ikke slutte sig til Lehmanns Forslag. Vel kunde et saa stort Antal Medlemmer som 70 i mange andre Sager afgive Formodning om, at deres Ønske faldt sammen med Selskabets i Almindelighed, men ligesom det ikke var afgjort, at Enhver, der havde tegnet sig som Deltager, derfor antog det for rigtigt, at Gildet skulde holdes, saaledes vare de Spørgsmaal, hvorom det her drejede sig, af saa almindelig Interesse, ligesom de vare Gjenstand for en saa levende Uenighed, at man ikke burde betragte Antallet af Underskriverne som et Motiv, der kunde fritage Senioratet for udelukkende af følge sin egen Overbevisning. Han skulde ikke udvikle Grundene til, at man ikke burde holde Gilde, da de vare ligesaa velkjendte som Grundene for det Modsatte, men vilde ikke undlade at bemærke, at det end ikke var vitterligt, om Professor David ønskede, at der blev holdt et Gilde i Anledning af hans Frifindelse. Vilde man holde Gildet privat uden Indblanding fra Senioratets Side, vilde det se ud som en Maske, «hvorved man ikke undgaar, hvad der taler mod det foreslaaede Gilde, men derhos taber, hvad der taler for det».

Lehmann kunde berolige Weiss med, at David var saa langt fra at have Noget imod Gildet, at han med Fornøjelse imødesaa det. Senioratet vedtog derpaa med tre Stemmer imod Weiss og Holm, at der maatte afholdes et Gilde i Foreningens Lokaler. «Derpaa tog vi,» hedder det i Senioratsprotokollen, «under Overvejelse, om det burde gjøres til Foreningens Sag ved, at Ideen optoges af Senioratet, eller vi skulde lade det beholde den private Karakter, det endnu havde, og kun ikke forbyde dets Afholdelse. Dette Sidste vedtoges med en Majoritet af 4 mod 1 (Lehmann), idet vi mente ikke at burde blande Foreningen som Selskab ind i en Sag, der vel havde mange af dens Medlemmer for sig men upaatvivlelig ogsaa en stor Del

af dens Medlemmer imod sig og forsaavidt var en Partisag. Den nødvendige Myndighed til at overholde Orden o. s. v. blev da overdraget til Lehmann som en Formand og Forstander for Gildet.» Saaledes troede Senioratet at kunne redde Foreningens Neutralitet i politiske Sager, men det er rimeligt nok, at Weiss havde Ret i sin Opfattelse af, at man udenfor Foreningen betragtede Bestyrelsen Optræden som en Maske.

Den 1. Oktober samledes Stænderforsamlingen i Roskilde første Gang under almindelig Glæde. Mange af Hovedstadens Indbyggere vare strømmede til den gamle By for at se de Deputerede gaa i Procession fra Palæet til Domkirken og for at overvære Gudstjenesten der, og blandt dem var der mange Studenter. Regensen leverede et ikke ringe Kontingent, der om Morgenen drog afsted efter at have bragt Regensprovsten en Kattemusik i Anledning af, at han havde udvirket, at Regenskroen var bleven lukket. 72 Alumner havde indgivet et Andragende, skrevet af Stud. philol. *Carl Ploug*, om, at Underbetjenten maatte vedblive at have Beværtning, men det blev afslaaet. Natten mellem den 30. September og 1. Oktober vaagnede Professor Petersen ved Støj og Sang i Gaarden, hvorfor han i en Fart klædte sig paa og nu blev Vidne til, at der blev sunget en Vise om Kroen, det theologiske Fakultet og ham selv; derpaa fulgte, som han udtrykker sig, «en Musik, der vel skulde være en Charivari og nok gjaldt mig. Dermed var Sangen forbi, Folk rejste, og jeg hørte Intet videre».

Han lod sig imidlertid ikke mærke med Noget men skrev i sin Dagbog følgende Ord, der vise, hvilken Betydning han tillagde den Foranstaltning, der nu var bleven truffen: «Jeg har siden hin Nat ikke mærket den ringeste Uro og set visse uvedkommende Personer meget mindre end forhen. Reformen vil nok virke, og jeg haaber fra nu af, om endog enkelte Reaktionsforsøg skulde indtræffe, at kunne regne en ny og bedre Æra i Regensens Annaler. Regenskroens Ophævelse er iblandt de Ting, der kun lidet vil ænses udenfor Regensen, men det er ligefuldt et vigtigt Foretagende, hvortil der har hørt lang

Forberedelse, Klogskab, Sindighed og Kraft, og dersom der tales Mindeord ved min Grav, haaber og ønsker jeg, at denne Sag ikke glemmes. Det er en Fortjeneste, der vil have vidtudstrakte Følger og derved bære sin Løn og sin Velsignelse i sig selv.»

Højesteretsdommen i Sagen mod David faldt den 2. December, og da den lød paa Frifindelse ligesom Hof- og Stadsrettens, gav den Anledning til Demonstrationer for den Anklagedes Defensorer, Højesteretsadvokaterne *O. E. Høegh-Guldberg* og *P. E. Sporon.* Det var akademiske Borgere, som dannede Hovedstyrken i den Skare, der om Aftenen drog hen til deres Boliger og udbragte et Leve for Davids Forsvarere. Begge takkede, og Høegh-Guldberg udtalte bl. A., at man i Dommen maatte se et uomstødeligt Bevis paa den Sandhed, at Danmark besad en Pressefrihed, og at man maatte glæde sig over den Tryghed, med hvilken man kunde stole paa Domstolenes Uafhængighed og Selvstændighed. «Han udbragte derpaa et Hurra for «Trykkefriheden og Danmarks Domstole», der flere Gange blev gjentaget af den forsamlede Mængde, hvornæst han efter endnu en Gang at have takket for den ham viste hædrende Opmærksomhed opfordrede Forsamlingen til at ende saaledes, som alle Danske bør ende, med et «Leve for Kongen og Fædrelandet», hvilket Forsamlingen besvarede med et mange Gange gjentaget Jubelraab, hvorpaa den skiltes ad med samme Rolighed, der uafbrudt havde hersket hele Tiden.»[5]

Som man ser, holdt Studenterforeningen som saadan sig stadig udenfor de forskjellige politiske Meningstilkjendegivelser, men mange af Medlemmerne vare naturligvis med. Man kan snarere sige, at det var Regensen, der førte an, og her boede jo ogsaa de yngre og livligere Elementer, som i det Hele i den sidste Halvdel af Trediverne ikke søgte til Studenterforeningen i samme Grad som tidligere. Især efterat der den 1. Januar 1832 var blevet dannet en Læseforening paa Regensen, til hvilken alle Regens- og Kommunitets-Alumner havde Adgang, og som senere endog blev aabnet for forhenværende Regensianere,

samlede mange af de Yngre sig her ikke alene for at læse men ogsaa for at raadslaa om alle Studenterinteresser. Da nu tilmed de mest Fremtrædende i den yngre Slægt, de, der i Taler og Digte forstod at give de Tanker og Følelser Udtryk, som nu skulde til at bane sig Vej, havde været eller vare Regensalumner, blev Læseforeningen efterhaanden til en lille Studenterforening med slagfærdige og energiske Førere til Sorg for Provsten men til Glæde og Løftelse for de Unge selv. Den hele Studenterverden blev efterhaanden vænnet til at se hen til Regensen som det Sted, hvor Signalet skulde hejses, naar det gjaldt om en samlet Optræden fra hele Standen, og iblandt Regensianerne var der især een Alumnus, der alt i Midten af Trediverne optraadte som den fødte Leder og Anfører, og som forstod at vinde sine Kammerater baade ved sine friske og malmfulde Sange og ved Ordets Magt. Det var *Carl Ploug*, dimitteret fra Kolding Skole i 1829 i en Alder af endnu ikke sexten Aar.

Regensprovsten forstod ikke hans Sange men var bange for ham som den Svage, der har med en energisk Natur at gjøre, og søgte derfor at holde gode Miner med ham og betroede ham af og til Tillidshverv for ligesom at berolige Løven. Da han saaledes den 21. December 1835 erfarede, at Studenterne i Forening med andre Medborgere agtede at bringe *A. S. Ørsted* et Fakkeltog samme Aften i Anledning af hans Fødselsdag, sendte han strax Bud efter Ploug og bad ham underrette Vedkommende om, at de ikke kunde faa Tilladelse til at samles paa Regensen, dersom Universitetets Rektor skulde nægte dem Adgang til Studiegaarden. Ploug lovede at efterkomme hans Ønske og tog endog om Aftenen selv Vagt i Porten for alle Tilfældes Skyld, men der mødte Ingen, da Rektoren havde vist sig imødekommende. Politiet var imidlertid ikke saa velvilligt, idet det ikke vilde give Deltagerne Tilladelse til at gaa med brændende Fakler paa Gaden, saa at de først maatte tænde dem i den polytekniske Skoles Gaard. Den kongelige Kommissarius ved Stænderforsamlingen i Roskilde,

thi det var som saadan, man hædrede ham, tilbragte Aftenen hos sin Broder, der som Direktør for Anstalten havde Bolig ud til St. Pederstræde. En Student og en Grosserer gik op til Selskabet, der var samlet hos H. C. Ørsted, og bad Kommissarius om at komme ud for at modtage Mængdens Hyldest. Da *A. S. Ørsted* viste sig, istemmede Forsamlingen en Sang af *Oehlenschläger*. Her hed det bl. A.

Danemark, vor fælles Moder,
Hilser dig paa Axelstrand.
Kongens Mand og Folkets Broder!
Du forener Drot og Land.
Hænder knytter du i Hænder
For den ædle, gode Sag.
Danske Mænd og danske Stænder
Signe højt din Fødselsdag.

Ørsted takkede for dette nye Bevis paa sine Medborgeres Kjærlighed og lovede, at han fremdeles efter bedste Evne vilde bestræbe sig for at virke som Kongens tro Tjener og Folkets Ven. Han stod dengang paa Højden af sin Folkegunst, medens Stemann i Almindelighed opfattedes, som den, der modsatte sig enhver fri Rørelse. Da Stænderforsamlingen i Roskilde blev aabnet, havde «Kjøbenhavnsposten», der snart under Giødwads og Lehmanns Redaktion skulde vække Forargelse hos den ældre Slægt, kaldt Ørsted for «Kongens trofaste Tjener og Folkets mægtige Yndling».[6] Der skulde ikke gaa mange Aar, før denne Folkegunst var fuldstændigt henvejret.

Aldrig saasnart vare Stænderne i Roskilde traadte sammen, før der strømmede Petitioner ind til dem. Man havde jo nu Lov til at bede i Massevis, hvad der tidligere vilde være blevet anset for en strafbar Handling. Endnu for en fem til sex Aar siden havde *Stemann* sagt til tre unge Læger, der indfandt sig hos ham for at klage over Forholdene paa kirurgisk Akademi, at naar Tre kom paa een Gang uanmeldt, var det Oprør.[7] Men i 1835 kunde man, som man dengang sagde, petitionere saa meget, man havde Lyst, og der var især een Sag, der var

Gjenstand for Andragender, nemlig Stænderforsamlingens Offenlighed. Adresser laa fremme paa mange Steder i Kjøbenhavn og ogsaa i Studenterforeningen. Paa Regensens Læsestue blev der fremlagt et Exemplar, men da Alumnerne sendte Bud efter Provsten for at tale med ham derom, sagde han, at der ikke var noget Ondt i at underskrive, men at han ansaa det for overflødigt, da Stænderne vistnok selv vilde tage denne Sag under Overvejelse, at det var en mislig Ting, naar Alle vilde blande sig i Statens Anliggender, samt at idetmindste i Danmark den store Masse havde saare liden Forstand paa Statssager. Da han var færdig med sit Foredrag, opdagede man imidlertid, at Professorerne Sibbern og H. N. Clausen havde underskrevet Petitionen, og nu tog de Tilstedeværende ikke i Betænkning at følge deres Exempel.

Hvad der ikke kunde komme frem i danske Blade af Frygt for Beslaglæggelse eller Proces, saa undertiden Lyset i norske og svenske, ja der blev ofte i disse rettet skarpe Angreb paa Regjeringen i Danmark under den Form, at man beklagede den ufri Tilstand, hvorunder Danskerne levede i Modsætning til Normændenes og Svenskernes Selvstændighed og Medbestemmelsesret. Disse Angreb imødegik Kancelliet simpelthen ved at udstede Forbud mod, at vedkommende Blade indførtes her i Landet, en velkjendt Fremgangsmaade andetsteds. Alt i Juli 1834 havde Politidirektøren meddelt Senioratet, at «Morgenbladet» i Kristiania ikke maatte «holdes eller cirkulere i Landet», og i Oktober 1836 gav Politifuldmægtig *Leerbek* Møde paa Regensen og forlangte udleveret Nr. 152 af det norske Blad «Den Constitutionelle», ligesom han samtidig meddelte, at Bladet var blevet forbudt her i Landet. Samme Meddelelse fik Studenterforeningen.

I 1837 gik det ud over et svensk Blad, nemlig «Aftonbladet». Den 26. Oktober Kl. 12 om Middagen gav Politiassistent *H. C. Gad*, der forøvrigt selv havde været Senior, Møde i Foreningen, hvor han traf *Lehmann*, som var den eneste tilstedeværende Senior. Han meddelte, at han havde Ordre til at lægge Beslag paa «Aftonbladet» for 18. November, hvilket han derfor be-

gjærede udleveret. Hertil svarede Lehmann, at han ikke uden skriftlig Rekvisition vilde anse sig for beføjet til at efterkomme Anmodningen, hvorimod han, hvis Gad vilde meddele ham en saadan, strax skulde tage Bladet under Forvaring og derpaa sammenkalde et Senioratsmøde. Han tvivlede da ikke paa, at Senioratet vilde samtykke i Udleveringen. Gad skrev nu en Begjæring, hvorpaa Lehmann lagde Bladet under Senioratets Laas og Lukke, men da han derefter ytrede, at Senioratet efter hans Mening burde opslaa denne Begjæring i Lokalet til Underretning for Medlemmerne og til Legitimation for sig selv, fordi det saaledes havde disponeret over nogen af Foreningens Ejendele, tog Gad Rekvisitionen tilbage, medens Lehmann igjen lagde vedkommende Nummer af «Aftonbladet» paa dets gamle Plads. Lehmann fandt ikke Anledning til at holde det, der var foregaaet, skjult for dem af Foreningens Medlemmer, som det kunde interessere, da han baade selv maatte anse det for ønskeligt at erfare Andres Mening om Sagen og stod Foreningen til Ansvar for sin Færd. Saalænge han forblev i Foreningen, passede han paa, at det ommeldte Nummer af Bladet ikke blev ødelagt eller borttaget, men da han gik, lagde han det ind i Senioratets Skab.

Samme Aften kom *Gad* imidlertid igjen og traf da to af de andre Seniorer, nemlig *Zahrtmann* og Cand. jur. *Edvard Collin*, der udleverede Bladet, efterat Lehmann i Forvejen havde sagt, at han Intet havde derimod, dersom Gad afgav en skriftlig Rekvisition, hvilket derpaa skete.

Der gik nu en tre Ugers Tid, i hvilken *Lehmann* ikke hørte Noget fra Politiet. Men den 16. November indfandt to Politibetjente sig hos ham og tilsagde ham til Møde hos Politidirektør *Bræstrup* næste Dag Kl. 12. Da han var kommen, spurgte denne ham, om det var sandt, at han havde nægtet at udlevere Bladet uden skriftlig Ordre, hvortil han svarede, at han havde handlet i sin Egenskab af Senior og paa Senioratets Vegne, men at han som privat Mand ikke kunde svare for Senioratets Handlinger. Hvis Politidirektøren derfor vilde have

en officiel Underretning om Sammenhængen, maatte han henvende sig til Senioratet. Privat var Lehmann imidlertid villig til at meddele de Oplysninger, der maatte blive krævede.

Hertil svarede Politidirektøren, at han ikke begjærede nogen Oplysning, men at han derimod vilde betyde Lehmann, at han havde handlet meget urigtigt ved at nægte at udlevere Bladet uden skriftlig Ordre. Dette forudsatte enten Uvidenhed om Lovgivningen, da en Politiassistent var berettiget til at gjøre Alt undtagen til at arrestere Folk, eller Villie til paa ulovlig Maade at modsætte sig Politiet, hvilket var urigtigt af Lehmann baade som privat Mand og som Direktør for en Klub, der som saadan stod under Politidirektøren og skulde lystre Politiets Ordre. Tilsidst lod Bræstrup forstaa, at det kom an paa ham, om Lehmann skulde faa Lov til at vedblive at være Senior.

Lehmann bemærkede hertil, at han ikke havde modsat sig Politiet men kun nægtet selv at handle, før han fik et skriftligt Bevis, hvormed han ligeoverfor sine Kolleger kunde legitimere sin Optræden. Havde han forseet sig, var der vel Lov og Ret til for ham som for Andre. Han kunde ikke erkjende, at Politidirektøren havde Myndighed til at give ham en Irettesættelse, hvilket Udtryk denne havde brugt. Lehmann sluttede med at udtale, at han betragtede Politidirektørens Tilkjendegivelse som dennes individuelle Mening, og at han baade som privat Mand og som Senior maatte protestere mod at have erholdt en Irettesættelse, som han ikke tog imod.[8]

Da dette foregik, havde *Lehmann* alt i et Par Aar sammen med *Giødwad* redigeret «Kjøbenhavnsposten», og i denne Egenskab havde han under Pressens daværende ublide Kaar haft rig Lejlighed til at udvikle sine journalistiske Evner. Der krævedes en overordenlig Skarpsindighed til at undgaa at komme i Strid med Presselovgivningen, hvilket ofte beredte en saa fyrig Natur som hans store Vanskeligheder, men han forstod at klare Skjærene. Samtidig var han Sagførerfuldmægtig, og da han i Aarene 1835 og 1837 tillige virkede som Senior, i hvilken

Egenskab han optraadte som Taler paa Generalforsamlinger og som Foredragsholder, havde han fuldt op at gjøre.

De politiske Foredrag i Foreningen blev efterhaanden hyppigere. Saaledes talte Auditør *O. F. Müller* den 17. December 1836 om Partierne i Frankrig. Han meddelte, at han selv havde haft Lejlighed til at gjøre sig bekjendt med Forholdene der paa en Rejse til Paris i 1833, samt at han endvidere havde benyttet som Kilder Capefigue: «De l'esprit des parties politiques» samt Heine: «Politische Zustände». Den 15. April 1837 holdt Professor *David* Foredrag om Civilisationens Indflydelse paa det materielle Velvære. Man hørte, sagde han, for et Par Aartier siden fra forskjellige Sider den Paastand, at den stigende Kultur medførte en Svækkelse af den fysiske Kraft og en større Dødelighed. Denne Paastand søgte han derpaa at gjendrive ved statistiske Beregninger, som især Grev Villarmin havde opstillet.

Den 26. Oktober gav *Lehmann* Meddelelse om den historiske Oprindelse til Stænderforsamlingen i Hannover og om Kong Ernst Augusts Patenter, i hvilke han ved et Magtsprog havde ophævet den gjældende Forfatning af 1833 og igjen indført raadgivende Stænder. Lehmann udviklede nu, at en Opstand i dette Tilfælde var fuldstændig berettiget, og at Politimesteren i Hannover burde have arresteret Kabinetsministeren v. Scheele som Landsforræder. Foredraget krydredes med flere Anekdoter som f. Ex., at et Medlem af Overhuset, efter hvad man fortalte i London, i sin Tid var død af Forskrækkelse over, at Hertugen af Cumberland, den senere Konge Ernst August af Hannover, havde talt et fornuftigt Ord. Det var den samme Hertug, om hvem man i England fortalte, at han havde begaaet alle mulige Forbrydelser, Selvmord alene undtaget. Endvidere meddelte Lehmann, at det i en officiel Beskrivelse af den absolutistisksindede Carl af Mecklenborg-Strelitz' Jordefærd hed: «Med Oplæsningen af Agenden var Ceremonien endt, thi en fri Tale bavde den Afdøde udtrykkelig frabedt sig.»

Den 30. Marts 1839 talte *Lehmann* dernæst om «Kjøben-

havnsposten»'s seneste Sag for Højesteret. I det Indlæg, han selv havde skrevet i denne Sag, havde han udviklet den judicielle og administrative Anvendelse af Forordningen af 2. Oktober 1810. Denne Forordning havde intet Væsentligt forandret i den tidligere gjældende Presselovgivning, ifølge hvilken enhver endnu ikke domfældt Skribent og enhver Udgiver af et politisk Dagblad blot var ansvarlig for Retten. Anledningen til den Proces, der var anlagt mod «Kjøbenhavnsposten», var en skarp Artikel som Følge af det danske Kancellis Optræden mod dette Blad. Johannes Hage havde i 1835 i «Fædrelandet» optaget en Artikel, der havde staaet i «Leipziger allgemeine Zeitung», om Danmarks Forhold til Storbritannien og Rusland, hvad der medførte, at Bladet blev beslaglagt, hvilken Beslaglæggelse Højesteret stadfæstede. Samme Skjæbne ramte derefter baade Artiklen, da den udkom som Flyveskrift, og et Nummer af «Kjøbenhavnsposten», i hvilket der blev anstillet almindelige Betragtninger over den, hvorpaa den ovenfor omtalte skarpe Artikel bevirkede Tiltale mod Bladets Redaktion. Det mest graverende Udtryk i denne var, at Kancelliet havde handlet dolo malo.

At den politiske Meningsforskjel, der efterhaanden var opstaaet blandt Foreningens Medlemmer, ogsaa kunde vise sig paa en mindre heldig Maade, fik man et Bevis paa i Juni 1837, da et Medlem i et offenligt Blad beskrev et Optrin, der efter hans Sigende skulde have fundet Sted i Studenterforeningen. Anledningen til dette Optrin gav en Notits i «Kjøbenhavnsposten» for 19. Juni 1837. Det meddeles først her, at flere Hundrede Mennesker Dagen i Forvejen havde givet Møde paa Amalienborg Plads, hvor de havde sunget en Sang og raabt Hurra, fordi Kongen var kommen sig efter en langvarig Sygdom. Derefter hed det: «Det er at haabe, at de mange vigtige Foranstaltninger, der til deres Udførelse have ventet paa Hs. Majestæts Helbredelse, nu ville vorde snarest mulig afgjorte, da Hs. Majestæt Kongens gjenvundne Sundhed nu kan anses for konstateret; saaledes vil over hele Landet den almindelige Glæde

forene sig med deres, der her ved denne Lejlighed have lagt deres Sympathi for Hs. M. Kongen for Dagen.»

Næste Dag bragte det konservative Blad «Dagen», der redigeredes af kgl. Skuespiller *Th. Overskou*, en Beretning om, at Studenterforeningens Medlemmer i Anledning af Notitsen i «Kjøbenhavnsposten» havde tildelt dette Organs Redaktør en følelig Tilrettevisning. I det mærkelige Sprog, der er karakteristisk for «Dagen» og Overskou, hedder det:

«Kjøbenhavnspostens Redaktør er iaftes givet Lejlighed til at meddele, med hvilken Harme og kraftigt ytret Uvillie et andet af dens Blade* er optaget af et Par Hundrede Mennesker, der alle høre til den Stand, som, naar der tales om politiske Meninger, som oftest betragtes af Regjeringerne med Mistro, der næsten alle ere i den Alder, da Blodet flyder varmest for Frihed, og da Læben især taler Hjertets Røst, og som alle ere Medlemmer af et Samfund, Studenterforeningen, hvori det noksom er bekjendt, at Frisindighed har hjemme, og hvor man ikke ængstes ved nu og da i en kjæk Spøg eller i kraftige uvejede Ord at udtale sine Meninger uforbeholdent.»[9]

Bladet fortæller derefter, at der Aftenen i Forvejen havde været et Gilde i Foreningen, i hvilket et Par Hundrede Medlemmer deltog. Da «Kjøbenhavnsposten» kom, var der opstaaet en almindelig Uvillie mod Redaktør *Giødwad*, der var tilstede, en Uvillie, der gav sig Luft i et begejstret Leve for Kongen, hvorefter et af Medlemmerne havde gjort sig til Tolk for den Indignation, hele Selskabet følte over Redaktørens Maade at skrive paa. Denne skulde ifølge Bladets Meddeler have forsvaret sig med, at man havde misforstaaet Artiklen, hvortil der saa var blevet indvendt, at man ikke alene burde skrive saaledes, at man blev forstaaet, men ogsaa saaledes, at man ikke blev misforstaaet.

Denne Offenliggjørelse af Scener eller Begivenheder, der skulde have fundet Sted i Studenterforeningen, vakte stor Harme blandt Medlemmerne, som saa deres Ord og Handlinger prisgivne for en Offenlighed, der havde Vanskelighed ved at for-

---

* Meningen er: Numre.

staa Tonen i en kammeratlig Kreds. Men førend Senioratet og Generalforsamlingen fik Lejlighed til at afslaa og tilbagevise Angrebene paa Studenterforeningens Privatliv, afgav *Giødwad* i sit Blad en Erklæring, som han indledede med følgende almindelige Betragtning:

«Det er noget hidtil Uhørt, at hvad der er passeret i Studenterforeningen selv paa en Generalforsamling, ved en højtidelig Sammenkomst eller Forestilling, offenligt er blevet bekjendtgjort gjennem Pressen, men en Meddeler i «Dagen» er endnu gaaet et stort Skridt videre; han har med en efter min Mening højst dadelværdig Indiskretion meddelt Noget af en Samtale mellem nogle enkelte Medlemmer og mig paa en Trappe fra Havestuen ned til Haven. Hvis denne Maxime blev almindelig, vilde Studenterforeningen tabe den huslige Friheds Karakter, der for enhver Student giver den dens uopvejelige Værd, og den generte Tone, der derved blev en Nødvendighed, vilde maaske snart give den Banesaaret. Det er saaledes kun nødtvungen, at jeg betjener mig af Pressen for at berigtige adskillige af de Misforstaaelser, hin Meddelelse i «Dagen» kunde give Anledning til.»

Giødwad giver derefter en hel anden Fremstilling af Sagen end Meddeleren i «Dagen». Da der var blevet afsunget en Sang af H. P. Holst ved et Gilde i Studenterforeningens Have, udbragte et Medlem et Leve for Kongen, hvilket Forsamlingen besvarede med sædvanligt Bifald, og den havde ikke den ringeste Anelse om, at dette Leve vilde blive opfattet som en Udtalelse af Mishag med en Artikel i «Kjøbenhavnsposten», saa meget mindre som Artiklen kun kjendtes af Enkelte. Senere var der nogle Medlemmer, «hvis politiske Anskuelsers Divergens fra mine er lige saa gammel som vort Samliv i Selskabet», som talte med ham om Artiklen, men hvad disse ytrede, kunde aldeles ikke anses for en Udtalelse af alle de Tilstedeværende, langt mindre for hele Selskabets Mening. Det eneste Rigtige i «Dagen»'s Artikel var, at Giødwad havde sagt til et af de Medlemmer, der sagde sin Mening om «Kjøbenhavnsposten»'s Notits, at han havde misforstaaet ham.[10]

Umiddelbart efter at Artiklen havde staaet i «Dagen», indløb der fra Medlemmerne en Opfordring til Senioratet om at skride ind imod denne Krænkelse af Privatlivets Fred. Stud.

philol. *I. Ostermann,* der i 1836 havde været Senior sammen med Giødwad, og som senere blev Overlærer ved Frederiksborg lærde Skole, skrev, at Fremstillingen i «Dagen» af «en her i Selskabet forefalden Begivenhed har vakt en billig Indignation og det selv blandt dem, der som Forfatteren af disse Linier have været meget misfornøjede med den Artikel i «Kjøbenhavnsposten», der har forvoldt den hele Sag». Hvis Senioratet ser igjennem Fingre med, at offenlige Blade bringe Meddelelse om, hvad der foregaar i Studenterforeningen, kan det let komme saa vidt, at der ikke engang vil blive spøgt ved en Juleforestillng, da Vedkommende kan udsætte sig for, at en eller anden Nyhedskræmmer den følgende Dag meddeler det i et Blad, hvor det Hele faar et aldeles modsat Udseende. I et sluttet Selskab især af Studenter hersker der en friere Tone som Følge af, at Medlemmerne kjende hverandre. De behøve ikke at lægge Baand paa deres Tunge men bør kunne udtale de mest forskjellige Anskuelser, fordi de vide, at de tale til Venner eller Bekjendte, og det personlige Venskab behøver ikke af den Grund at blive forstyrret. Dersom de, der i Studenterforeningens Have udtalte deres Uvillie, havde vidst, at «Dagen» strax vilde referere, hvad de havde sagt, vilde de idetmindste have brugt en anden Fremgangsmaade.

Til Slutningen skriver Ostermann: «Ved et Referat som det her omtalte foranlediges meget let, at et enkelt Medlem af Selskabet ved en fortsat Debat faar idetmindste blandt Publikum Udseende af at repræsentere Foreningen. For det Første bør vort Selskab ingen politisk Betydning have og derfor lige saalidt influere qua Selskab til den ene som til den anden Side. Og dernæst, hvad der er det Allerværste, en slig selvvalgt Repræsentant kan Selskabet paa ingen Maade være tjent med.» Af disse Grunde opfordrer han derfor Senioratet til alvorligt at protestere mod de offenlige Blades Indblandinger i Selskabets private Anliggender.

Et andet Medlem, Stud. philol. *K. Sick*, senere Overlærer i Odense, havde ikke været tilstede i Studenterforeningen den

Aften, da den af «Dagen» omtalte Scene fandt Sted. Han kan derfor heller ikke vide, om den er sand, men, skriver han: «Jeg tilstaar, at den forekommer mig lidet troværdig, dels fordi jeg tror, efter hvad jeg kjender til Foreningen, udenvidere at kunne antage, at den ikke kan tælle noget betydeligt Antal Medlemmer, som paa Grund af deres Stemning mod de politiske Anskuelser, Hr. Giødwad som Redaktør af «Kjøbenhavnsposten» maa antages at bekjende sig til, kunde være tilbøjelige til at ville finde noget Dadelværdigt i en Ytring, som intet Sligt indeholdt, men dels ogsaa fordi jeg ikke kan antage, at ret mange Medlemmer af Foreningen skulde kunne glemme, at Hr. Giødwad som Redaktør og Hr. Giødwad som Medlem af Studenterforeningen ere to aldeles forskjellige Personer. Thi for ikke at tale om, hvad Velanstændighed byder, hvad vilde vel Følgen blive, naar en saa intolerant Aand udbredte sig i Foreningen, at Medlemmerne søgte at gaa hinanden til Livs, fordi de befandtes at være uenige med Hensyn til Anliggender, hvorom det er tilladt at have forskjellige Meninger?»

Senioratet holdt allerede den 22. Juni et Møde, i hvilket det besluttede at indkalde en extraordinær Generalforsamling til den 24. Paa denne stillede *Lehmann* et Forslag til Beslutning saalydende: «Generalforsamlingen paalægger Senioratet i en Skrivelse til Redaktionen af Bladet «Dagen», der ønskes optagen i det nævnte Blad, at udvikle de Grunde, hvorfor Selskabet maa anse offenlige Beretninger af eller Diskussioner om, hvad der foregaar i Studenterforeningen, for yderst skadelige for Selskabets Velfærd, og at udtale det Haab, at saadanne ikke oftere ville finde Sted.»

Efterat Lehmann derpaa havde udviklet Vigtigheden af, at der ikke skete Brud paa den kammeratlige Aand i Foreningen, og efterat han havde bedt Medlemmerne om at betænke, hvad der vilde være sket, dersom tidligere Affærer i Foreningen vare blevne offenliggjorte, udtalte han, at han ikke var enig med sine Kolleger, der holdt det for uhensigtsmæssigt at træde op. En af disse, nemlig *Sager*, var overbevist om,

at den offenlige Mening fordømte «Dagen»'s Optræden. Senioratet vilde saaledes, dersom det traadte offenligt op, foretage et overflødigt Skridt. Overskou maatte, da der over Artiklen i «Dagen» stod «Meddelt», have opgivet Forfatterens Navn til Censor; han selv stod saaledes fri. Det maatte have forekommet ham, at denne Sag var hæderlig for Foreningen, hvorfor han havde optaget Artiklen. Dersom Senioratet foretog noget Skridt mod Overskou, vilde denne give sig til at rekapitulere Sagen og maaske berigtige den senere Fremstilling i «Kjøbenhavnsposten». Endelig vilde man henlede de slette Blades Opmærksomhed paa, at der her var et Felt, hvorpaa de kunde boltre sig. Hverken han eller hans Kolleger Zahrtmann, E. Collin og Suenson turde paatage sig at redigere en Erklæring til «Dagen».

Sick gjendrev Sagers Udtalelser om det Overflødige i at træde op og henviste i saa Henseende til dennes Forsvar for Overskou, hvilket netop viste, at en offenlig Optræden var paa sin Plads. Man maatte erindre, at Affæren betragtedes som en Sag af politisk Karakter. *Ostermann* var imod Lehmanns Forslag. Han frygtede for Avisskjænderier og for, at en saadan Erklæring skulde forlede Smudsbladene til at gjøre Nar af Foreningen. Det var ikke Overskou men vedkommende Medlem, som havde fornærmet Foreningen, hvad Bladene med Rette vilde kunne gjøre opmærksom paa. *N. C. Bjerring* udgød sin Harme og Vrede over det Medlem, der havde brudt Kammeratskabet. *Sager* troede ikke, at noget Medlem oftere vilde begaa et saadant Forræderi mod Foreningen. Man kunde ikke tale offenligt til Overskou uden samtidigt at kompromittere En af sine Egne. Netop fordi Meget i dette Tilfælde talte til Overskous Undskyldning, skulde man ikke for første Gang træde op.

Efterat *Lehmann* derpaa havde krævet, at Foreningen i sin Erklæring skulde fralægge sig politisk Tendens, hvad man efter Referatet i «Dagen» maatte antage, at den havde, vedtog Generalforsamlingen med 57 Stemmer mod 39, at der skulde foretages Noget i Sagen, og derpaa med alle Stemmer mod een, at det

skulde overdrages til 4 Medlemmer i Forening med Senioratet at redigere en Erklæring.

Disse 4 Medlemmer blev *N. C. Bjerring*, *Ostermann*, *Sick* og Dispachør *A. Wessely*. Den Erklæring, som dette Nimandsudvalg derefter enedes om, lød saaledes:

«I Anledning af en i Bladet «Dagen» for Tirsdagen den 20. dennes indført Beretning om, hvad der Aftenen i Forvejen skal have tildraget sig i Studenterforeningen, har der i samme været afholdt en Generalforsamling, paa hvilken det er blevet besluttet offenligen at udtale Selskabets Uvillie over det Brud paa kammeratligt Sammenhold, hvori det syntes, at et af Foreningens egne Medlemmer ved en Meddelelse til saadan Brug har gjort sig skyldig, og tillige at gjøre opmærksom paa, at offenlig Omtale af, hvad der foregaar i private Foreninger, ikke kan bestaa med den Diskretion, ethvert Blad skylder det selskabelige Samlivs Hellighed. Studenterforeningen tror at have saa meget større Opfordring til at beklage et Indgreb i dens private Liv, som dettes bedste Værd beror paa den Frihed, ifølge hvilken alle Anskuelser aabent og tillidsfuldt der kunne udtale sig uden at paatrykke Selskabet nogensomhelst bestemt Karakter.»

Denne Erklæring optog Overskou i «Dagen» for 28. Juni med den Bemærkning, at han vilde fremkomme med yderligere Betragtninger om Sagen i senere Numre af Bladet. Han hævder her, at Meddeleren, hvis Navn han under ingen Omstændigheder vil nævne, er en højst agtværdig og frisindet Mand. Da han ikke kjender Foreningens Love, veed han ikke, om denne Mand har begaaet Brud paa kammeratligt Sammenhold, men det veed han, at han ikke kan finde sig i at modtage en Tilrettevisning af Studenterforeningen. «En saa dadlende Dom,» skriver han, «fældet af et Selskab, der ifølge sin Natur ikke alene maa anses for at være men ogsaa virkelig i det Hele er i Besiddelse af større Intelligens og Aandsdannelse end noget andet saadant Selskab i Danmark, vilde, hvis den var retfærdig, bevise, at jeg ikke med tilbørlig Sindighed og Agtelse for Andres Ret varetog det offenlige Kald, jeg har paataget mig.»

Men førend han gaar over til at forsvare sig, vender han sig mod Giødwad og paastaar, at dennes Beretning i «Kjøbenhavnsposten» er urigtig. Samtalen mellem denne og nogle enkelte Medlemmer, opstod ikke, da de tilfældigvis stødte sammen

paa en Trappe, men en talrig Skare stod paa og ved Siden af Trappen, da Nogle af dem bebrejdede Giødwad, hvad han havde skrevet i sit Blad. Der blev endvidere ikke sunget en Sang af H. P. Holst men «Kong Christian stod ved højen Mast», og da den var forbi, blev der udbragt et Leve for Kongen, som besvaredes med Enthusiasme. Et Medlem raabte derpaa: «Lad dem nu imorgen gjøre Nar af det i «Kjøbenhavnsposten»», hvorpaa der lød Bifald, hvilket Meddeleren til «Dagen» opfattede som en Protest mod «Kjøbenhavnsposten»s Artikel samme Dag.

Til sit Forsvar siger Overskou derefter, at han ikke havde tænkt sig, at et Selskab af Foreningens Natur kunde have Noget imod, at det, der foregik indenfor dets Vægge, blev omtalt offenligt. I den norske Studenterforening var der paa Konstitutionsdagen blevet opført et Skuespil af Wergeland, hvilket var blevet omtalt endogsaa meget haardt baade i norske og svenske Blade, uden at den norske Forenings Bestyrelse havde gjort nogen Indsigelse derimod. De i Aarhus og Vejle udkommende Blade havde endvidere ofte uden Paatale fortalt om Maskerader og Fastelavnsløjer i den danske Studenterforening samt nævnt de Personer, der blev fremstillede ved disse Lejligheder. Endelig havde «Kjøbenhavnsposten» i 1833 bragt en udførlig Beretning om Festen for Schleiermacher, der bl. A. talte om den Aand, der besjælede Foreningen, uden at Senioratet dengang offenlig dadlede Bladet for dets Optræden. Han havde ingenlunde villet tillægge Foreningen nogen politisk Karakter, men han mente, at «enhver brav Mand, han være Royalist eller Republikaner, Konservativ eller Reformer,» maatte føle Uvillie ved at læse om «Kjøbenhavnsposten»s «kolde, hjerteløse Fordring til en Rekonvalescent». Da han nu imidlertid har erfaret, at Studenterforeningen ikke ønsker offenlig Omtale, skal han ikke oftere i sit Blad optage nogen Meddelelse om, hvad der er foregaaet der.

Nogle Uger senere gjorde et mangeaarigt Medlem af Studenterforeningen Overskou opmærksom paa, at den ikke kunde have Noget imod, at man omtalte den, naar den traadte offenligt

op, men at dette aldeles ikke var Tilfældet i den Sag, der her var Tale om. Derfor var det ikke blot aldeles urigtigt af et Medlem at meddele Noget om et Optrin, der skulde have fundet Sted i Foreningens Have, men ogsaa mindre overlagt af Overskou at optage en Beretning derom i sit Blad. Derpaa skriver vedkommende Medlem: «Hvad dernæst den politiske Anskuelse angaar, saa mener jeg vel ikke, at De har tillagt Foreningen i Almindelighed en saadan, som et Selskab med videnskabeligt og selskabeligt Formaal heller ikke kan have, men det vil vist blive Dem selv tydeligt, at Foreningens Anke gaar ud paa, at De har benyttet Noget, som i den skulde være forefaldet, som Grund eller Motiv i den Fejde, hvori det af Dem redigerede politiske Blad ofte befinder sig med «Kjøbenhavnsposten». Og i denne Anskuelse tror jeg, Foreningen havde Ret, som ogsaa at den derpaa grundede Anke var vel begrundet.»[12]

Dette Medlem havde truffet Sømmet paa Hovedet. Dermed var denne Strid udfægtet og det første Forsøg fra Pressens Side paa at blande sig i Foreningens indre Forhold lykkeligt afslaaet. Senere, ja lige indtil de seneste Tider, have Blade af forskjellig Farve atter og atter prøvet paa at trække Personer, der kun optraadte i Foreningen, frem for Offenligheden og at referere Forhandlinger og Begivenheder, der ved at blive gjorte til Gjenstand for offenlig Omtale nødvendigvis maatte komme til at staa i et forkert Lys, da de allerfleste Læsere savnede Kundskab til at forstaa dem. Senioraterne have derfor ogsaa Gang efter Gang maattet optræde imod Pressens Overgreb og undertiden endog skride til Sagsanlæg for Krænkelse af Privatlivets Fred, hvilke Sager de have vundet. De have hævdet, at det var dem alene, der havde Ret til at bestemme, hvad der maatte komme frem for Offenligheden. Naar de gav Bladene Tilladelse til at referere Fester og Foredrag eller til at omtale Komedier og andre Lystigheder, saa havde de naturligvis Intet at beklage sig over, dersom der bagefter øvedes Kritik, men naar Medlemmer af sig selv begyndte paa at skrive om Livet i Foreningen og at gjøre det til Gjenstand for mindre venlig

Omtale, have Senioraterne skredet ind, ja det er endog hændet, at en Generalforsamling i stærkt bevægede politiske Tider har exkluderet et Medlem, fordi han havde fortalt i et Blad, hvad et andet Medlem skulde have sagt ved et Sold.

Foreningens Love blev i Begyndelsen af 1838 paa flere Generalforsamlinger i Tidsrummet mellem 10. og 27. Januar forandrede i vigtige Henseender og særlig i demokratisk Retning. En Kommission, som havde underkastet Lovene et meget grundigt Gjennemsyn, havde samtidigt udarbejdet en Betænkning af et Omfang, som om den havde havt til Opgave at give hele Landet en Grundlov. I Indledningen udvikler Kommissionen Forskjellen mellem Studenterforeningen og de andre Selskaber og Foreninger i Kjøbenhavn. Studenterforeningen var saaledes det eneste Selskab, i hvilket Generalforsamlingerne og gjennem dem de enkelte Medlemmer tog nogen virksom Del i Bestyrelsen. I de andre Selskaber derimod havde man Repræsentanter, der afgjorde Alt. Hos disse var den egenlige Intelligens og Interesse samlet, medens de øvrige Medlemmer af Mangel paa tilstrækkelig Indsigt ikke vare i Stand til paa rette Maade at varetage Selskabets Tarv. I Studenterforeningen derimod havde man Garantier for, at ethvert Medlem besad idetmindste saa megen Intelligens, at han formaaede at opfatte de Sager, der blev foredragne paa Generalforsamlingerne, og at danne sig en egen Mening derom. Derfor kunde man her roligt lade Selskabet bestyre af samtlige Medlemmer. Paa Generalforsamlingerne blev ikke alene alle Foreningens Anliggender afgjorte, men de maatte tillige betragtes som et Dannelsesmiddel for Medlemmerne, ligesom de bidrog til at udvikle den rette sociale Aand. Der burde derfor ikke være Tale om nogen Forandring eller Indskrænkning i disses Myndighed.

Derimod maatte det betragtes som en Hovedfejl, at den Senior, der førte Ordet paa sine Kollegers Vegne, tillige ledede Forhandlingerne eller, som det dengang hed, fungerede som Præsident. En saadan Ordning kunde kun forsvares, naar det forudsattes, at Senioratets Mening altid var den rigtige, og at

det kun gjaldt om, at denne skulde sejre. For en Del Aar siden vare Forholdene anderledes, idet Senioratet «udgjorde en større Kvotadel af Foreningens Intelligens, og det var som oftest ikke til dens Skade, naar dets Mening gik igennem». I Kraft af denne Opfattelse handlede Senioratet ogsaa konsekvent ved at levere Generalforsamlingen særdeles udførlige Referater og ved at udvikle alle Grunde for og imod den Sag, der stod paa Dagsordenen, saa at den blev alsidigt belyst. Men det var i saadanne Tilfælde mere Senioratet, der foreløbigt afgjorde Sagen og indstillede den til Forsamlingens Billigelse, end det var Forsamlingen, som afgjorde den. Nu kunde man imidlertid ikke være tilfreds med en saadan Ordning, og der var ingen Tvivl om, at Generalforsamlingen vilde være i Stand til at optræde selvstændigt eller til at give en Overdom over Senioratets Dom. Det var aldeles modsigende, at den samme Mand, hvis Opgave det var at forfægte Senioratets Mening, tillige skulde repræsentere Forsamlingens Majestæt, thi selv om han var bedre end den Bedste, vilde han dog ikke kunne forholde sig aldeles upartisk. Derfor kunde der ikke være Tvivl om, at Generalforsamlingen i hvert enkelt Tilfælde burde vælge en Præsident til at lede Forhandlingerne.

Lovkommissionen stillede derfor bestemt Forslag herom, hvilket blev vedtaget med et ikke stort Flertal, ligesom Generalforsamlingen ogsaa billigede, at Præsidenten ikke maatte vælges mellem de andre Seniorer. Endvidere gik Generalforsamlingen ind paa, at der tillige ved hver Generalforsamling skulde vælges en Sekretær, hvis Pligt det var at give et fuldstændigt Referat af Forhandlingerne og senere indføre dette i Protokollen, medens denne tidligere kun indeholdt den ordførende Seniors egen Tale samt en Meddelelse om Afstemningens Udfald.

Dernæst foreslog Lovkommissionen, at det ikke skulde bero paa Senioratets Afgjørelse alene, om der skulde afholdes en overordenlig Generalforsamling, men at Senioratet skulde være pligtigt til at sammenkalde en saadan inden tre Dages Forløb, dersom 50 Medlemmer i et bestemt Øjemed krævede det. Dette

Forslag, der ligesom det foregaaende tilsigtede at berøve Senioratet den Enevælde, det hidtil havde været i Besiddelse af, gik ligeledes igjennem. Tallet 50 betød dengang langt mere end senere, idet Foreningen den 1. Januar 1838 talte 408 ordenlige og 33 temporære Medlemmer, men det blev staaende urokkeligt fast lige indtil for et Par Aar siden, da det blev forhøjet til 75, uagtet Medlemsantallet i mange Aar havde været langt over 1000 eller rettere i de sidste Aaringer ca. 1300. Et meget ringe Antal af Medlemmer kunde derfor og kan endnu sætte hele Foreningen i Bevægelse, dersom de finde det for godt, men der er dog nu indrømmet Senioratet en Frist af 14 Dage, inden det behøver at sammenkalde en Generalforsamling, saa at det har Tid til at træffe sine Forberedelser.

Lovkommissionen gik derefter løs paa den Bestemmelse, der forbød Medlemmerne af Senioratet at meddele Noget om de Forhandlinger, de havde ført i Møderne. Denne Bestemmelse karakteriserede Kommissionen paa følgende Maade: «Den er et Forsøg paa at værne om den bureaukratiske Infallibilitet, hvormed man ansaa det for nødvendigt at omgjærde Regjeringen i Selskabet. Foreningen har forlængst erkjendt, at Seniorerne ikke bør have anden Autoritet — thi, at deres retskraftige Beslutninger praktisk skulle respekteres som bindende, er en Selvfølge — end den, som Agtelsen for deres Dygtighed i Almindelighed og Kraften af de Grunde, de vide at fremføre for hvert enkelt Tilfælde, kunne give dem, og Seniorerne have derfor handlet ret ved i de her omhandlede Forhold ikke at følge andre Regler end dem, der i Almindelighed gjælde mellem Mænd af Ære og Dannelse i Alt, hvad der angaar Diskretion og Delikatesse, og Foreningen har været vel tjent med paa den Maade at erholde bedre Kontrol med sin Bestyrelse og bedre Kundskab til sine enkelte Medlemmer. Hin Anakronisme bør derfor udgaa af Lovene.»

Man ser let, at disse Ord ere flydte af *Lehmann*'s Pen. Kampen mod Bureaukratiet var fra første Færd en af hans Livsopgaver, som han forfulgte med den største Ihærdighed.

Hver Gang, der i Lovkommissionens udførlige Arbejde overhovedet forekommer slaaende og kraftige Vendinger, er det ham, der er Fader til dem. Intet af de andre Medlemmer kunde hamle op med ham heri, thi for ham var dette Arbejde en alvorlig Opgave, idet han her gjorde Prøve paa det Reformarbejde, han senere skulde udføre for et større Samfund, nemlig hele Folket.

Eforerne blev nu ogsaa endelig aflivede. Allerede paa en Generalforsamling den 12. Oktober 1833 var det blevet besluttet, at Eforatspladserne ikke mere skulde besættes, og at det skulde paalægges alle Medlemmer efter Tur at have Inspektion i Foreningen. Denne Bestemmelse var imidlertid gaaet i Glemmebogen, da den viste sig uhensigtsmæssig. Dernæst vedtog man, at det Indskud paa 2 Rbd., som ethvert Medlem skulde erlægge, naar han første Gang optoges i Foreningen, skulde bortfalde. Man vilde derved gjøre Adgangen til Foreningen lettere for de unge Studenter, som desværre ikke søgte den i det Antal, man kunde ønske. Kommissionen maatte indrømme, at Studenterforeningen, hvis den skulde holde sig paa sin daværende Højde, maatte være et temmelig dyrt Selskab, saa at Mange, der gjerne vilde være Medlemmer, holdt sig borte, fordi de ikke havde Raad til at indmelde sig. Det var imidlertid Foreningens Pligt at være saa Meget som muligt for Studenterne.[13]

I alle disse Spørgsmaal fulgte Generalforsamlingen Lovkommissionen, ligesom Senioratet ikke modsatte sig Vedtagelsen. Anderledes stillede den sig imidlertid ligeoverfor Forslaget om at ophæve Forskjellen mellem ordenlige og temporære Medlemmer. Kommissionen havde indstillet, at denne skulde ophøre, saaledes at Russer altsaa ikke behøvede at vente et Aar, før de fik Stemmeret og alle de andre Rettigheder, som de ordenlige Medlemmer vare i Besiddelse af, men Senioratet modsatte sig Forslaget, og paa Generalforsamlingen den 10. Januar 1838 faldt det ogsaa igjennem, idet der blev afgivet 51 Stemmer mod og kun 35 for det.

Hvad enten Senioratet vilde eller ej, saa blev det dog næste Aar nødt til at finde sig i, at Sagen kom frem igjen, og at den da blev afgjort til Fordel for Russerne. Til Generalforsamlingen den 11. Maj 1839, for hvilken *Vilhelm Bjerring*, senere Professor i Fransk, i Henhold til de nye Love præsiderede, havde Student *H. S. C. Faber* stillet Forslag om, at Udtrykket «temporære Medlemmer» skulde bortfalde. Han mente, at det Forhold, hvori disse stod til Foreningen, virkede afskrækkende paa de unge Studenter, ligesom han udtalte, at han ikke kunde finde nogen af de Grunde, der i Almindelighed blev anførte imod Forandringen, fyldestgjørende. Imidlertid haabede han, at Andre, der bedre end han vare i Stand til at udvikle det Skadelige ved den nu bestaaende Tilstand, vilde tage Ordet.

Han kaldte ikke forgjæves paa Meningsfæller, idet *Orla Lehmann* strax fulgte Opfordringen og erklærede, at den endnu bestaaende Lovkommission ikke havde forandret sin Anskuelse angaaende denne Sag, hvorfor han i fuldeste Maal understøttede det stillede Forslag. Enhver indballoteret Student burde ifølge Sagens Natur være stemmeberettiget Medlem. Gjorde man en Undtagelse i et saa naturligt Forhold, maatte meget afgjørende Grunde tale derfor. De Tidsforhold, under hvilke Studenterforeningen stiftedes, gjorde det forklarligt, at man dengang gjorde en Adskillelse mellem Medlemmerne, og det var maaske ovenikjøbet rigtigt, at man ikke lod de daværende Russer faa alle Medlemsrettigheder strax, men nu fandtes der i Foreningen en tilstrækkelig Modvægt mod alle Ungdommeligheder. Selv om nogle unge Studenter skulde finde paa at rejse en Storm, kunde det maaske have sit Gode, og dersom det skulde lykkes en yngre Student at skaffe sig Indflydelse, vilde det sikkert kun være en, der fortjente det. Man burde bortrydde enhver Hindring, der kunde berøve den unge Student et Dannelsesmiddel, der netop var af Vigtighed for ham i det for ham farligste Aar. Den eneste Indvending, der var bleven gjort mod Forslaget om strax at optage Russerne som ordenlige Medlemmer, var den, at Af-

stemningen om deres Optagelse ingen Garanti vilde yde, da de Proponerede vare ubekjendte, men hertil vilde han sige, at den vigtigste Garanti maatte søges i, at de Proponerede vare Studenter.

Cand. jur. *N. Suenson* fandt det derimod upassende at behandle Spørgsmaalet paany, efterat man forrige Aar havde drøftet det med stor Omhyggelighed. Lic. med. *N. G. Melchior* troede, at det ikke var Mangel paa Stemmeret, som afskrækkede de unge Studenter fra at melde sig ind, men at det var de to Examiner, den filologiske og filosofiske, som de skulde tage i det første Aar, der medtog al deres Tid. Cand. jur. *Hother Hage*, der var Senior, var ikke enig med sine Kolleger men støttede det stillede Forslag. Cand. phil. *P. T. Zahrtmann* mente, at Forsamlingen ikke var saa godt besøgt, at den burde tage Beslutning om saa vigtig en Sag. Der var ingen Grund til nu at bringe den frem igjen, thi i den Tid, der var forløben siden sidst, var der ikke foregaaet en saa stor Udvikling med Hensyn til Medlemmernes politiske Anskuelser, at de vare blevne meget klogere end ifjor. Hvorvidt de unge Studenter fandt noget Stødende i, at de det første Aar ikke vare stemmeberettigede, maatte Enhver bedømme efter sin Erfaring; hans talte imod, at det var Tilfældet.

Cand. phil. *N. C. Bjerring*, der i 1828 havde faaet en alvorlig Tilrettevisning af Senioratet for sine politiske Hentydninger i en Vaudeville, og som fra 1829 til 1833 havde været Huslærer i Frankrig, hvor han havde styrket sine fremskredne Anskuelser, tog derefter Ordet. Den Indvending, at man ikke kjendte de unge Studenter, man skulde stemme om, havde efter hans Overbevisning ikke Meget at betyde, da den samme Grund kunde anføres mod alle Voteringer i Foreningen. Men ligesom dennes Love i det Hele burde være byggede paa liberale Grundsætninger, saaledes vilde det nu være aldeles nødvendigt at bortfjerne fra dem Alt, hvad der kunde være stødende, da man i Læseforeningen paa Østergade og den akademiske Læseforening havde faaet to Medbejlere, der i ethvert Tilfælde vilde

skade Medlemstallet. Det var netop fra de unge Studenter, at Foreningen skulde hente nyt Liv, og det var kun en daarlig konservativ Aand, der værnede om alt Bestaaende.

Efterat *Zahrtmann* havde indvendt, at al den Tale om Lighed for Loven ikke havde saa Meget at betyde, da man maatte sætte sig paa de Paagjældendes Standpunkt, idet de ræsonnerede anderledes end de Ældre, og efterat *Suenson* forgjæves havde søgt at faa Sagens Afgjørelse udsat til den ordenlige Generalforsamling om Efteraaret, stillede Præsidenten Spørgsmaalet saaledes til Afstemning: «Skal Adskillelsen mellem ordenlige og temporære Medlemmer bortfalde?» Udfaldet blev, at alle tilstedeværende Medlemmer paa 13 nær stemte Ja, og hermed var altsaa dette gamle Stridspunkt ryddet afvejen.[14]

Der var imidlertid ogsaa Fare paafærde, idet der den 5. April 1839 var blevet stiftet en ny Studenterforening, nemlig den før omtalte akademiske Læseforening, som strax talte flere Hundrede Medlemmer og det særlig unge. Studenterforeningen udsatte sig saaledes for, at al Tilgang af Rekrutter blev afskaaren, dersom den ikke behandlede de Herrer Russer med samme Hensynsfuldhed som dens Konkurrent. Den sunde Fornuft og Selvopholdelsesdriften maatte tvinge Medlemmerne til at lade alle gamle Fordomme fare og til at gaa ind paa mere moderne Betragtninger. Det vilde gaa ud over de gamle Kliker, som havde været vante til at raade, og som havde havt det hyggeligt og godt, men Studenterforeningen vilde vinde, og den skulde dog, naar den vilde opfylde sin Bestemmelse, væsenligt være et Hjemsted for Studenter.

Efterat de nye Love vare vedtagne, blev Generalforsamlingerne livligere, end de tidligere havde været. Præsidenterne, der jo nu blev valgte af Medlemmerne, optraadte paa en langt humanere Maade end de Seniorer, der hidtil havde ledet Forhandlingerne, og som ofte i Lighed med smaa Diktatorer havde taget Ordet fra Talere, der havde bragt Ting paa Bane, de ikke syntes om. Det parlamentariske Liv med alle dets Former trængte efterhaanden igjennem og afløste den bureaukratiske

Seniorvælde, og særlig boltrede Juristerne sig af Hjertenslyst snart med at opstille formelle Betænkeligheder, snart med at rydde dem afvejen igjen. Ligesom Formænd i lovgivende Forsamlinger gav Præsidenterne Ordet til de ærede Medlemmer, der maatte ønske det, idet de dog samtidig passede paa altid at lade Senioratets Ordfører faa Fortrinnet og at lade ham tale saa ofte, han vilde. De kaldte ærede Talere til Orden og tillod dem ikke at gjøre Afstikkere fra den Sag, der stod paa Dagsordenen, de ledede Valgene af Foreningens Embedsmænd under eget Ansvar, og de sørgede for, at Afstemningen paa Generalforsamlingerne gik for sig i Orden, ligesom de upartisk forklarede Medlemmerne, hvad der stemtes om. Naar saa Forhandlingerne vare forbi, underskrev de endelig Protokollen, som den af Forsamlingen valgte Sekretær havde ført. Hele det parlamentariske Apparat var i fuldstændig Orden, og de unge Mænd, der anvendte det i Studenterforeningen, behøvede kun at flytte deres Virksomhed fra Kammeraternes Kreds over i en større Forsamling bestaaende af Mænd fra hele Landet for strax at tage Ledelsen i deres Haand.

Da Timen endelig slog i 1848, vare de alle deres Kolleger i Rigsforsamlingen overlegne saavel i Brugen af det levende Ord som i Anvendelsen af Formerne. Naar *Vilhelm Bjerring* senere som Formand for Grundlovsudvalget forstod at lede Forhandlingerne ind i det rigtige Spor, saa havde han nogle Aar tidligere faaet sin Uddannelse paa Studenterforeningens Generalforsamlinger som Præsident. Her havde han udviklet sine formelle Evner under Medlemmernes aarvaagne Kritik. Intetsteds er Kritikken vistnok større end i Studenterforeningen, og det har altid været Tilfældet. Den, der kan lede en Generalforsamling her saaledes, at Medlemmerne ere tilfredse med ham, vil med langt større Lethed kunne optræde som Ordstyrer ved Møder andetsteds, og den, der kan tale paa en Studenterforsamling saaledes, at man hører paa ham, og som gaar uskadt igjennem Kritikkens Skjærsild, vil roligt kunne tage Ordet i andre Forsamlinger,

hvor Tilhørerne ikke sidde og vente paa, at han skal begaa Fejl, men i Regelen ere glade ved, hvad der ydes.

Naar man gjennemser en Generalforsamlingsprotokol fra Slutningen af Trediverne og Begyndelsen af Fyrrerne, støder man stadig paa Navne, som ere kjendte fra vort politiske Livs første Tid. For ikke at tale om *Orla Lehmann*, der næsten optraadte paa enhver Generalforsamling, møder man *Hother Hage*, *L. C. Larsen*, der senere i mange Aar var Folketingsmand og Formand for Borgerrepræsentationen i Kjøbenhavn, *Vilh. Bjerring*, som vi ovenfor have nævnt, *A. F. Krieger*, der flere Gange var Minister og i mange Aar Medlem af Rigsdagen, *Sager*, senere Stænderdeputeret og Rigsdagsmand, *F. Schiern*, senere Professor i Historie og i flere Aar Folketingsmand, *G. Brock*, senere mangeaarig Landstingsmand, *Otto Müller*, der blev Højesteretsassessor, og som i 50erne var Folketingsmand, *W. Ussing*, ligeledes senere Højesteretsassessor, derpaa Nationalbankdirektør og Medlem af Landstinget o. s. v.

Undertiden tror man at læse et Stykke Rigsdagstidende, men man bliver snart reven ud af sin Vildfarelse ved at se, at det ikke er Statens Budget, *Krieger* tumler med, naar han f. Ex. paa Generalforsamlingen den 23. Oktober 1839 udtaler, at den finansielle Tilstand ingenlunde er glædelig, da Foreningen i det Højeste kan opnaa en Balance og det endda kun ved Indskrænkninger, hvorfor han tilraader, at den Komitee, som skal nedsættes, bør tage dette Forhold under Overvejelse. Hvis man overhovedet vilde give sig Tid til at studere Protokollerne med fornøden Grundighed, kunde man sikkert finde, at de fremherskende Evner hos mange af vore senere ledende politiske Mænd allerede fandtes som Spirer i deres første halvoffenlige Fremtræden. Hos Lehmann vil det nu være en let Sag at paavise dette.

Den samme Periode, i hvilken Politikken tog Sindene fangne baade udenfor og inde i Foreningen, udmærkede sig ogsaa ved, at det selskabelige Liv udfoldede sig paa en hidtil ukjendt Maade. Der havde jo, som vi have set, nok fundet Gilder

Sted, der var blevet opført Komedier, Medlemmerne havde moret sig Fastelavnsaftten, og de vare dragne i Skoven ved Midsommertid, men Beværtningen havde været tarvelig, og Festlighederne havde ikke kostet mange Penge. Men i den sidste Halvdel af Trediverne steg Fordringerne til Livet, og man vilde ikke længer nøjes med at drikke Biskop eller afbrændt Rødvin. Velstanden var jo nu stigende, Kornpriserne begyndte at gaa opad, og Minderne om den sørgelige Tid i Aarhundredets Begyndelse blegnede mer og mer. Champagne blev ikke længer en Sjældenhed, og den, der vilde deltage i alle Foreningens Festligheder, kunde nok trænge til en velfyldt Pung. Vi skulle anføre et Exempel, som endnu i vore Dage, da Penge som bekjendt ere mere rigelige, vilde vække en ikke ringe Forbavselse.

Da Senioratet engang tænkte paa at fejre Foreningens Stiftelsesdag, overlod det til et af sine Medlemmer at sørge for Forberedelserne og træffe de fornødne Aftaler. Han udkastede da følgende Plan: Lørdag den 13. Juli Kl. 7 om Morgenen forsamles Deltagerne paa Toldboden, hvor de i Baade ville blive overførte til Dampskibet «Caledonia», som derpaa afsejler til Hveen. Her gaar man i Land og spiser Frokost. Efterat man har faaet denne til Livs, spaserer man om paa Øen for at se dens Mærkværdigheder, hvorpaa man atter begiver sig ombord, og nu gjælder Rejsen Bellevue, hvor Ankomsten finder Sted Kl. mellem 3 og 4. Derefter gaa Medlemmerne sig en Tur i Dyrehaven og give Møde paa Fortunen Kl. 5, hvor Middagsbordet vil staa færdigt. Efter vel endt Middag spaserer man igjen, og Kl. 10 gaar Selskabet ombord paa Dampskibet, efterat det først paa Bellevue har nydt Vesperkost og The. Uagtet Etatsraad *L. N. Hvidt* havde overladt Foreningen «Caledonia» paa den gunstige Betingelse, at han kun vilde have sine Udgifter dækkede, vilde hele Turen koste 5 Rbd. og 3 Mark for hver Deltager, hvis der meldte sig idetmindste 100. Vedkommende Senior tilføjer derefter: «Hvis denne rigtignok noget, men dog ikke mere end nødvendigt,

vidtløftige Bekjendtgjørelse maatte finde mine Herrer Kollegers Bifald, er det vel bedst, at den opslaas saa snart som muligt, og at der tillige tages en Afskrift af samme for at overleveres Tjeneren til Professorerne og andre høje Vedkommende.»

Det Overslag over Udgifterne, han har gjort, lyder saaledes:

«Dampskibet		150	Rbd.
Frokost til 100 à 4 Mark	ca.	70	-
Vin m. M. til Frokost		100	-
Middag og Kaffe	ca.	140	-
Vin dertil		100	-
The og Vesperkost		20	-
Drikkepenge		5	-
	Ialt...	585	Rbd.
100 Deltagere à 5 Rbd. 3 Mark		550	-
	Igjen...	35	Rbd.

til Udredelse af Foreningens Kasse.

Quod felix faustumque sit!

Citatet er her vel anvendt. Han fik heller ikke megen Glæde af sit Forslag thi hans Kollega *Carl Weis* indførte følgende knusende Kritik i den Bog, i hvilken Seniorerne plejede at skrive til hinanden, og som dengang hed «Kommunikations-protokollen», men som nu fører det mere beskedne Navn «Dosmerbogen»:

«Ja hør, veed De hvad? Det er i Grunden noget stift det. Efter mine Anskuelser er en saadan Tur, der er forbunden med saa betydelige Ophævelser og i saa høj Grad gaar ud paa legemlig Nydelse, Stikken paa Varerne o. s. v., Noget, der ganske ligger udenfor de Grænser, der omhegne Studenterforeningens Territorium, thi den vilde være saa langt fra at kunne tillægges Prædikat af «en fornuftig Simpelhed», at den endog kjækt kunde stille sig ved Siden af de store og ambitiøse Fester i Byens gentile Klubber, hvor Festen selv som saadan synes at være Hovedsagen, og hvor Direktørerne vistnok sætte en Ære (for deres Klub) i dens Størrelse, — en Anskuelse, som vi vistnok ere enige i ikke at vedkjende os, men som vi derfor og maa vogte os for at lade Folk formode, at vi vedkjende os.

Gjælder dette nu i Almindelighed om vore Fester, saa maa det saa meget mere gjælde ved denne Fest, der gives i Anledning af Foreningens Stiftelsesdag.

Dog Nok om dette her; jeg vilde kun motivere, hvorfor jeg ikke har renskrevet og udhængt Indbydelsen, men kunde vi ikke samles imorgen Aften Kl. 7 eller lidt før?

Carl Weis.

NB. (Denne Gang ser jeg, at jeg mod Sædvane har været meget vidtløftig.)

Senioratet lod imidlertid Indbydelsen alligevel ophænge, men der meldte sig ikke Deltagere nok til Turen, hvorfor den ikke kom istand. En saadan Flothed som at drikke Vin til Frokost kjendes ikke i vore Dage paa en Studenterskovtur, og det Seniorat, der nu kunde finde paa at opfordre eller indbyde Medlemmerne til at nyde for 2 Kroner af denne Drik om Formiddagen, vilde sikkert blive anset for at være mindre vel paa sin Plads. Derimod vilde man nu kræve Kognak til Kaffen og ikke tilgive Senioratet, at den manglede, men et eller to Glas af denne Drik er da ogsaa langt billigere end Vinen til Frokosten i Trediverne. Til Sammenligning med den planlagte Tur for 60 Aar siden skulle vi oplyse, at Studenterforeningens Udflugt med Dampskibet «Zampa» til Kullen den 21. Juni 1885, paa hvilken der ligeledes leveredes fuld Fortæring, var indrettet saaledes, at den kostede hvert af de 362 Medlemmer med Damer 5 Kroner 50 Øre, men der blev rigtignok heller ikke drukket Vin hverken til Frokost eller Middag. Den eneste Luxus, man tillod sig, var at drikke Punsch sammen med de Lundensere, der gav Møde paa et særligt Dampskib. Man havde endda Raad til at føre et Musikkorps med.

Lysten til at have det mere komfortabelt bevirkede ogsaa, at man i 1835 sagde op i Boldhusgade og flyttede hen til den Gaard ved Holmens Kanal, som nu tilhører Landmandsbanken, og hvor Industriforeningen i mange Aar før den havde sit Hjem. Den Lejlighed, Foreningen drog ind i, havde tidligere huset det «bestandig borgerlige Selskab». Den 21. December holdt man et Afskedsgilde i det gamle Lokale, ved hvilket der blev sunget følgende Farvel af Digteren Cand. jur. *Frants Johannes Hansen*, en af de 4 store Poeter fra 1828.

Saa skal vi rømme det gamle Bur,
Hvor tidt Studenten som Fugl har sunget,
Hvor midt i Staden i fri Natur
Et Kor af lystige Fugle runged', —
Hvor Liv og Glæde fandt tro Gemytter,
En hel Forening af Proselytter —
Ak, Herreje!

Saa skal vi rømme det gamle Rum,
Som kunde rumme saa mange Glade,
Hvor tidt vi skimted' Elysium
Igjennem Løvet af Drueblade, —
Hvor Ingen svigted' ved Dag og Nætter
Sin Pligt mod Vinen og Værtens Retter —
Ak! Jemini!

Farvel, I Timer med Sang og Spil,
Som her os svunde saa vennehulde!
Farvel, I Mure, vel røged' til!
Farvel, I Kroge, med Piber fulde!
Farvel, I Stuer! Farvel, I Sale!
Skyslørte Haller for Damp og Tale!
Herrejemini!

I tavse Vidner til vor Kommers,
Til Debattering om Politikken
Og Smagens kritiske Kontrovers
Samt en uhyre Paa-Vare-Stikken.
I vil os savne — det kan jeg tænke!
Tænk, om her kom en enlig Enke!
Rejemini!

Tænk, om her kommer en gjerrig Mand,
Som flytter ind mellem gyldne Dynger!
Da vil I sukke saa dybt som han,
Mens Fuglen lystig derude synger,
Da vil I prise vor Sæd og Skikke.
Vor Lyst forstyrrer nu Guldet ikke. —
Ak, Herreje!

Men hvad vi sang i det gamle Bur,
Hvad her vi leged', hvad her vi leved'
Det staar ej ene paa Væg og Mur
Men grovt og dybt i vort Hjerte skrevet.

Det skal i Mindet vi tidt gjenkalde,
Mens Bacchi Taarer i Bægret falde.
Herrejemi! —

Almindeligt Hyl.

Ak! Herrejemini, Herreje-
Mini, Herrejemini, Herreje-
Mini, Herrejemini, Herre-
Jemini, Herrejemini, Herre-
Jemini, Herrejemini, Ak! Her-
Rejemini, Herrejemini, Her-
Rejemini! —

Juleaften samledes Medlemmerne første Gang i det nye Lokale, hvor der blev fremsagt en Prolog af *Henrik Hertz*. Begyndelsen lyder saaledes:

Naar Folk i Flyttetiden skifte Sted,
Da spørger man tilsidst: «Er Alting flyttet med?»
Hos os, hvor der i lang Tid alt var Tale
Om et forbedret, smukt og nyt Lokale,
Hos os man nu, da Alt var saa bekvemt,
Saa lyst og stort, betragter hele Klatten,
Man flytted' med derfra, hvor vi forhen har hatt'en,
Og tænker ved sig selv: «Er Intet glemt?»
Man mener ikke Bordet, Stolen, Bænken,
Selv ikke Drikkeskjænken,
Nej har man flyttet med vor gode gamle Skjemt,
Vor Munterhed, som Ungdomslyst forhøjer,
Og vore vidtberømte Juleløjer?

Derefter blev der givet mimisk-plastiske Forestillinger, hvor man saa Djævelens Besøg hos Luther paa Wartburg, Bogtrykkerkunstens Opfindelse og Kjærlighedens Skyggeside. Til Slutningen opførtes en Vaudeville «Øen i Sydhavet eller Skjørteregimentet», hvorpaa der naturligvis holdtes Festmaaltid, til hvilket *F. J. Hansen* atter havde skrevet en Sang «Samling i Bacchi Stervbo».

Fastelavsmandag den 15. Februar 1836 var der «Assemblée en costume» i Foreningen med Harmonimusik, Spisning ved sluttet Bord og Efterspil. *Hillerup* havde skrevet en Vise

«De fem Sanser» (Raad til en Ven) og *F. J. Hansen* en anden Vise, som han kaldte «Opsang til Glæden».

Da man nu havde faaet elegante Lokaler at bo i, maatte den store Sal ligefrem indbyde de yngre dansende Medlemmer til at prøve paa, hvorledes det vilde gaa at faa deres Ben rørte paa et rigtigt Bal med rigtige Damer. De opfordrede derfor Senioratet, der bestod af *I. P. Holm*, *Zahrtmann*, *Giødwad*, *Sager* og *I. Ostermann*, til at afholde et saadant, men det besluttede med fire Stemmer mod een at svare, at det ikke fandt det hensigtsmæssigt, at der blev givet Bal i indeværende Aar, samt at det ikke vilde tillade, at der blev fremlagt nogen Liste desangaaende. Den sidste Tilføjelse bragte Andragerne i Harnisk, hvorfor de ved Student *C. H. Agerskov*, senere Professor og Lærer i Dansk, anmodede om, at en overordenlig Generalforsamling maatte dømme i Sagen. Denne Generalforsamling, der blev afholdt den 27. Februar, var særdeles livlig, og man ser, hvor stor en Tiltrækningskraft et Bal øver, og hvorledes Venner og Modstandere af et saadant kunne komme i Bevægelse, naar man erfarer, at over 200 Medlemmer gav Møde ved denne Lejlighed. Det var aldrig forekommet tidligere i Studenterforeningens Historie. I Regelen afgjordes Sagerne af i det Højeste 80 Medlemmer. De, der havde anmodet om, at der maatte blive fremlagt en Liste, gjorde gjældende, at Senioratet ikke kunde forbyde dem det, da den ikke indeholdt noget Lovstridigt eller Upassende, og de sejrede ogsaa med 111 Stemmer imod 90. Derimod havde de ikke Held med sig i selve Hovedsagen, idet Forsamlingen med 157 Stemmer mod 47 erklærede, at en Indbydelse til et Bal ikke turde udgaa fra Studenterforeningen, da Sligt ikke stemmede med dennes Hensigt og Aand.

I Maj samme Aar havde Foreningen Besøg af den berømte tydske Komponist *Marschner*, som var kommen til Kjøbenhavn for at lede Indstuderingen af sin Opera «Hans Heiling», der gik første Gang paa det kongelige Theater den 12. Maj. Men alt den 4. mødte han ved en Koncert, Foreningen gav til Ære for ham. Daværende Sekretær *I. P. E. Hartmann* ledede Sangen

og Musikken. Marschner selv akkompagnerede Kancelliraad *Jens Lund*, der sang en Arie af «Tempelherren og Jødinden». Flere firstemmige Sange af Kuhlau blev derefter afsungne, og fire Brødre *Weis* udførte en Strygekvartet. Det var den tidligere ofte nævnte *Carl W.*, endvidere *Ernst W.*, senere Assessor i Overretten, *Hans Christian W.*, senere Fysikus i Aarhus, og *Andreas Severin W.*, senere Cand. polyt. og Mølleejer sammesteds. *Oehlenschläger* havde til Ære for Gjæsten skrevet en tydsk Sang «An Marschner, von den dänischen Studenten». Han minder heri om, at de Danske have lært Sangkunsten af Tydskere som *Neumann*, *Kuntzen* og *Schulz*, og at

Bald, durch die deutschen Meister
War auch der Däne dreister
Und auch ein Musenkind.
Doch — das gesteh' ich leise —
Dass *Kuhlau* noch — selbst *Weyse*
Geborne Deutsche sind.

Chor:
Doch wurden Dänen sie geschwind,
Obschon sie Deutsche sind.

I Efteraaret fejrede den danske Kirke Jubelfesten for Reformationens Indførelse for 300 Aar siden, og da adskillige tydske Lærde havde givet Møde for at deltage i denne Fest, indbød Studenterforeningen dem den 3. Oktober til en Koncert. Det var Professorerne *Marheineke*, der dengang blev anset for Tydsklands største Theolog,[15] og *Hefter* fra Berlin, *Köster* og *Scherck* fra Kiel samt *Schoemann* fra Greifswalde. Ved samme Lejlighed saa Senioratet ligeledes Universitetets Rektor, Professor *Werlauff*, som Gjæst. En Sang affattet paa Tydsk bød Gjæsterne Velkommen og takkede dem for deres Nærværelse. Ved Koncerten gjorde en Duet af Cimarosas «Il matrimonio segreto», sungen af *Abrahams* og kongelige Skuespiller *Faaborg*, størst Lykke.

Den 12. December var der atter Koncert, som Stud. med. *H. Lehmann*, en yngre Broder af Orla L., havde arrangeret. Paa denne optraadte efter lang Tids Fraværelse igjen Komponisten

De fire Brødre WEIS.

Carl. Andreas.

Ernst. H. Chr.

Efter en Tegning fra Midten af Trediverne.

Professor *R. Bay*, der sang et Par Duetter med *Faaborg* og *Abrahams*.

Forestillingen Juleaften havde samlet mange Tilskuere. Først blev der spillet et Stykke af *H. C. Andersen*, en Lokalisering af Theodor Hell's da bekjendte Lystspil: «Die Beneficevorstellung». Det drejer sig om Intrigerne mod en Benefice for Theatersuffløren, hvis Rolle blev spillet godt af *N. Suenson*. Efterat Suffløren forgjæves har anstrengt sig for, at de til hans Benefice ansatte Stykker kunne blive givne, uddeler han røde Plakater, paa hvilke der staar, at der istedetfor vil blive opført «Intrigen i Værtshuset» eller «Nu gaar Ballonen», Lystspil i to Akter af Adskillige.[16]

Det var atter gamle *Fabricius*, som var den egenlige Fader til Barnet, men flere af de vittige Hoveder havde pyntet paa Stykket med Brandere og gode Indfald. Da Tæppet var rullet op, saa man en Ballon svævende over en Gade. I Ballonen sad *Arnesen*, *Lorck*, *Philipsen* og *N. Suenson*, som vare ifærd med at tage Afsked med deres Venner. *Lorck* har derom meddelt Følgende:[17]

«Paa Kommandoen «Lad gaa!» begyndte Ballonen at stige, hvilket ret sindrigt gjordes øjensynligt for Tilskuerne derved, at Kulisserne lidt efter lidt rulledes nedad over en Valse, saa at Huse og Tage efterhaanden forsvandt og afløstes af Luft og Skyer. Det sidste Samkvem, Luftskipperne havde med Jorden, bestod i, at Boghandler Reitzel* fik en Pris Tobak af mig, idet en lang Arm blev stukken frem af Sufflørhullet for at modtage denne Vederkvægelse mellem to Fingre. Da saa en af de Rejsende udbrød: «Naa nu forsvandt Giødwads Flipper!» (der udmærkede sig ved en ualmindelig Størrelse), saa slog man sig til Ro med, at der nu umuligt kunde være Mere af Jorden at se. Af alle de Vitser, som de fire Passagerer rev af sig under Farten, erindrer jeg nu ikke synderlig Andet end, at

* Reitzel, der var godt kjendt og afholdt af alle Studenter, var en ualmindelig høj Mand og plejede gjerne at anmode Enhver, der holdt Daase, om en lille Pris.

Philipsen, der var forsynet med en Faldhat og af og til blev sendt ned for at recognoscere og furagere, paa en af disse Ture kom tilbage fra Republikken St. Marino medbringende den Besked, at alle Indbyggere vare Marinere, og at det i hele Republikken ikke var muligt at opdrive anden Beværtning end marinerede Sild. Ligeledes havde Passagererne undervejs havt Bekymring for, hvilket Sprog de skulde tale med Indbyggerne paa Maanen; men da de ved Ankomsten dertil af Skildvagten blev anraabte med et «Hvem der?», oplyste en af de Rejsende sine Ledsagere om, at det ikke var saa underligt, at man kunde Dansk paa Maanen, thi der laa jo saa mange af de danske Baronier.

«Anden Akt foregik paa Maanen, hvor Ballonen var strandet. Her var et bleggult Skjær udbredt over alle Omgivelser, og alle Beboerne, baade civile og militære, vare klædte i gult Nankin. I Begyndelsen var Forholdet mellem de to Planeters Beboere meget hjerteligt; men da Jordboerne tillod sig at udbrede frisindede Lærdomme mellem Indbyggerne paa Maanen, begyndte dennes Magistrat at blive ængstelig, især da den var kommen efter en mistænkelig Ytring, der var falden om Magistrats-Maaneskin paa Jorden, kvilket blev anset for at være fornærmeligt for Maanen, og det kom derfor snart til et heftigt Sammenstød mellem Luftskipperne og Maanens Borgmester*, der tilsidst befriede sig og sin Maane fra disse farlige Demagoger paa en meget praktisk Maade, idet han blot kommanderede «Klar til Halvmaane!» Denne Ordre blev øjeblikkelig efterkommet, og det Stykke af Maanen, hvorpaa de Fremmede stod, faldt strax ned mellem dem og Maaneboerne; derpaa foretoges et hurtigt Changement til Gadedekorationen i første Akt, og de fire Luftskippere kom farende ned som skudte ud af en Kanon. Man lærer deraf, at gamle «Brice» allerede for mange Aar siden har distanceret Jules Verne med Hensyn til Beskrivelse af Maanerejser.»

---

* En af Kjøbenhavns senere Borgmestre, Konferensraad *E. D. Ehlers*, stod dengang som gul Skildvagt paa Maanen.

Fra anden Kilde kjender man en af de Vittigheder, som de fire Personer i Ballonen rev af sig. En af dem spørger: «Hvoraf kommer det, at Sylfiden (i Balletten af samme Navn), skjønt hun forsvinder gjennem Skorstenen, dog kommer tilsyne i lige saa hvid en Dragt som før?» «Jo, det kommer deraf,» svarer den Anden, «at for den Rene er Alting rent.»[18] Man var virkelig ikke forvænt i de Tider! Til Gildet, der fulgte efter Forestillingen, havde *Chr. Winther* skrevet en Sang: «Frodigt voxet op af Jorden». Ved Sammenkomsten otte Dage senere, Nytaarsaftem, blev der afsunget et «Farvel til det gamle Aar» af *H. P. Holst.*

I 1837 oplæste *H. C. Andersen* den 4. Februar sit Eventyr «Den lille Havfrue». Den 7. Februar var der Fastelavnsløjer i Foreningen. Den store Sal forestillede et Marked med Butikker o. s. v. Der gaves endvidere en Beriderforestilling, en Efterligning af Gautiers, og de virkelige Tyrolere, Brødrene Leo, foredrog deres Nationalsange. Trængselen var meget stor.

Af Foredrag og Oplæsninger i 1837 kan nævnes, at Professor *I. M. Thiele* i April oplæste Breve, skrevne paa en Rejse i England Aaret iforvejen. En Tilhører har i sin Dagbog herom bemærket: «I disse Breve aabenbarede sig et ikke almindeligt Talent til at beskrive, hvad Forfatteren saa og hørte. Jeg fremhæver deriblandt hans Beskrivelse af et Panorama i London i det saakaldte Kolosseum, hvor Beskueren paa en skuffende Maade befinder sig paa Kuppelen af St. Paulskirken, fremdeles af Væddeløbene i Epsom, Fængslerne i Newgate, et Besøg hos Rothschild o. s. v. Han havde ogsaa overværet et Parlamentsmøde, i hvilket der blev forhandlet om et Jernbaneanlæg. O'Connel havde talt, rigtignok meget tydeligt men uden Affekt. Lordkansleren bar en gammel Allongeparyk.»[19]

I November oplæste *H. C. Andersen* et Brudstykke af «Kun en Spillemand» og *F. C. Hillerup* de tre første Kapitler af en Novelle «Den gamle Hustru». Hans Maade at skrive paa var just ikke smagfuld. Saaledes betegner han bl. A. 1807

saaledes: «Dette for Danmark græsselige Aar, som var bestemt til at gjøre et forskrækkeligt Skaar i Englændernes Moralitet» osv. I December gav *Ostermann* et Tilbageblik over den danske Journalliteratur, en Fortsættelse af et Foredrag, han havde holdt for to Aar siden, og *Carl Weis,* der var en ivrig Hegelianer, forelæste en fri Bearbejdelse af Hegels fire verdenshistoriske Riger især med Hensyn til Individets Forhold til Staten. Desuden blev der holdt adskillige politiske Foredrag, som vi tidligere have omtalt.

Efterat Foreningen var flyttet til Holmens Kanal Nr. 259, behøvede den ikke længer at leje Sommerværelser; da der dengang fandtes en Have ved Ejendommen. Her blev der nu indrettet en Keglebane, og her spillede Kastelsjægernes Musikkorps en Gang om Maaneden i Juni, Juli, August og September for den billige Pris af 50 Rbd. Sedler ialt.

Ved den musikalske Aftenunderholdning den 9. December begyndte *Lorck* med at forevise et nyt af ham opfundet Instrument, som han kaldte for «Et Lokomotiv», fordi Motivet var taget fra et «Locum». Det var en Parodi paa de selvspillende Møbler og Instrumenter, som en omrejsende Kunstner Kauffmann foreviste, og som dengang gjorde en vis Opsigt i Kjøbenhavn. Pointen bestod i, at der i alle mulige Møbler som Skabe, Sofaer, Kommoder o. s. v. var adbragt Spilledaaser. Derefter foredrog Professor *Abrahams* en komisk Sang af Tielemann: «Das Schulmeisterlied» med Kor af Skoledrenge, i hvilken Slutningsstrofen lyder:

Wer die schöne Musica nicht ehrt,
Die schöne Kunst nicht gerne hört,
Der ist und bleibt ein asinus!

Ordet «asinus» varieres derpaa i det Uendelige. Der blev dog ogsaa givet alvorlige Sager. Saaledes foredrog *Faaborg* Sange af Donizetti, ligesom der blev sunget et Kor af Mehuls «Josef i Ægypten».

Juleaften opførtes først «Charlatanismen», Vaudeville i to

Akter, bearbejdet af *C. Borgaard*, med tilhørende Intermedium «Redaktørens Middagslur» og derpaa «Langebro», dramatisk Spøg af *H. C. Andersen*. I det første Stykke spillede *N. Suenson* godt som Belletristen Egedahl, *Boetius* som Redaktør Granberg og *Carl Bjerring* som Sophie Baarevind. En af Morsomhederne i denne Vaudeville var, at der blev sagt om Professor Molbech, at han, der var en af det kongelige Theaters Direktører, havde forkastet et Skuespil, fordi dets Forfatter havde skrevet Ordet «Fjende» med *j* istedetfor med *i*.

Indholdet af «Langebro» var følgende: To unge Mænd bejlede til en ung Pige. Hendes Moder, der holdt meget af Studenterforeningen, lovede da sin Datters Haand til den, der kunde finde en ny Idee, man kunde bruge til et Skuespil, da Foreningen trængte til et saadant til Juleaften. Derefter præsenteredes Langebro, hvor de to Elskere gav Møde. Den Ene, der troede, at Kina laa lige under Broen, iførte sig Brødrene Müllers Dykkerapparat og steg derpaa ned for i dette Land at finde en Idee. Den Anden blev imidlertid staaende fortvivlet paa Broen. Da Klokken slog 12, saa han en hvidklædt Dame komme spaserende. Han antog, at hun hørte hjemme i det nærliggende Druknehus, men hun oplyste ham om, at hun kom fra «Svend Dyrings Hus», og at hun var Fru Helvig. Medens Musikken fra dette Stykke spiller, reciterer hun:

Hu, her er koldt, her er sølet og vaadt,
Tøjsko paa Benene gjør ikke godt;
Snue har jeg, kan knapt tale Vers,
Ve det forbandede Natte-Kommers!

Studenten.

Jeg ser, Deres Naade har ikke Deres lille Suite med iaften. Maa jeg have den Fornøjelse at følge Dem?

Fru Helvig.

Du er ej bange, jeg lider dig godt,
Gamle Fru Helvig gaar kun saa smaat;
Jeg kan kun komme saa langsomt afsted,
Men jeg i Aften har Lygte med.
(viser en Haandlygte)

De blive nu mere kjendte og slaa efterhaanden en gemytlig Passiar af, under hvilken Fru Helvig fortæller ham, at der imellem Jul og Nytaar foregaar mærkelige Ting paa Langebro, idet nemlig Alt, hvad der er foregaaet hele Aaret igjennem, passerer Revue dels syngende dels talende. Derefter tage de Plads hver paa sin Pæl ude i Vandet, og nu viser den ene Figur sig efter den anden. «Den flyvende Post» kom svævende ned i en Sky, og Andersen selv viste sig ifærd med at tiltræde sin «Rejse til Amager». Det kongelige Theaters Repertoire i Kvindeskikkelse gav Møde klædt i Rødt og med et daarligt Udseende; hun klagede over Direktionen og sagde, at hun havde Ret til at raabe «Ve» over den, men at hun vilde lade være, da hun var et godt Gemyt. «Ja, vil hun ikke raabe Ve, saa vil jeg», sagde Fru Helvig og raabte nu Ve, saaledes som hun gjorde i Svend Dyrings Hus paa Theatret.

Senere saa man Broen fuldstændig tom, men da lød der med Eet en frygtelig Støj fra Luften. «Ve os, den vilde Hær!» raabte den unge Mand. «Nej, det er frygteligere, skrækkeligere; der er det, der, der!» og nu steg Larmen. «Nu er det forbi,» sagde Fru Helvig. «Hvad var det?» «Trochæer og Jamber!» svarede hun* «O, det var jo Ingenting!» hvilken Replik gjorde megen Virkning. *Andersen* beklagede sig i et Brev til Ingemann over, at Stykket blev spillet slet, at hele Scener blev sprungne over, og at andre blev gjentagne, hvorfor han ærgrede sig meget og gik utilfreds bort.

Forestillingen sluttede med en komisk Pas de deux, der udførtes af *Philipsen* og den syttenaarige Student *F. L. Høedt.* Den Første agerede Bournonville og den Anden Lucilie Grahn.

Nytaarsaften var der Juletræ i Foreningen, og dermed begyndte en Skik, som har holdt sig lige til vore Dage, kun med den Forskjel, at Juletræerne tændes lille Nytaarsaften. En Komitee bestaaende af *F. J. Hansen*, *Carl Weis* og *P. T. Zahrtmann* besørgede Indkjøbene af Gevinsterne, der mest bestod af

---

* Sigter til F. Paludan-Müllers Polemik med «Maanedskrift for Literatur».

Smaating, og skrev selv eller fik andre Medlemmer til at skrive Deviser. Et Par af disse, der gjorde mest Lykke, lød saaledes:

Med et meget daarligt Portræt af fire Skuespillerinder:

Se vore Skuespillerinder her Komedie end spille,
Man knapt dem kjender, saa godt de sig forstille.

Med et Par Seler:

Einen Leib du jedenfalls wirst haben,
Hier schenk' ich dir dazu «die Seele».

Til Juletræet var der blevet solgt 425 Lodder til en Mark Stykket. Denne Pris har siden holdt sig uforandret. Juleaften havde Foreningens Poeter skrevet et Par Viser, af hvilke den utrættelige *F. J. Hansen* havde leveret den ene: «Sang for Vin-Tapre», ligesom han ogsaa til Nytaarsaften hilsede Aaret 1838 Velkommen:

Op da Venner! med den Unge!
Lad os til hans Ære sjunge!
Glædens Røst i Hallen runge,
Tungemaal paa Tunge!
Svinger Pokalen med festlige Lyd!
Hurra for Gutten, der kommer!
Gid han berede fra Nord og til Syd
Hjerternes hellige Fryd!

Allerede den 6. Januar 1838 kunde Medlemmerne samles til en Aftenunderholdning paany, idet der blev givet Lystspillet «De pudserlige Arvinger». Da det var forbi, optraadte Kammermusikus *Lemming*, og tilsidst forevistes Tableauer, der fremstillede forskjellige Benævnelser paa en Ruus. «Han har en Blyhat» illustreredes ved en Soldat med en stor Hovedbedækning, «Den er for høj» ved H. C. Andersens lange Person, «Han er lynende tre Kvart» ved, at En svinger en brændende Fakkel o. s. v. Kongens Fødselsdag den 28. Januar fejredes som sædvanligt ved en Fællesspisning. Sangene vare af *F. J. Hansen* og *H. P. Holst* («Rankens Fødsel»), og om Aftenen blev der opført en

Pantomime i Lighed med Prices, i hvilken *H. Bloch* forestillede Harlekin, *Carl Bjerring* Kolumbine og *C. Borgaard* Pierrot.

I Februar oplæste *Oehlenschläger* Tiecks «Prinds Zerbino», som han havde oversat, og den 26. i samme Maaned, da det var Fastelavnsmandag, var Lokalet omdannet til en Lejr kaldet «Den lystige Forbundslejr». Alle Medlemmer, der vilde med, vare forpligtede til at møde i Uniform. I den forreste Stue opholdt Vagten sig. Den bestod af Studenter i Livkorpsets Uniform, som gjorde Honnør, hver Gang en højerestaaende Officer kom forbi. Raske Marketendersker samt Borger- og Brandofficerer med deres trekantede Hatte og mangefarvede Uniformer saas i Mængde ved Siden af Menige af alle mulige Vaabenarter.

Den 3. Marts bød Foreningen paa en deklamatorisk-musikalsk Aftenunderholdning, der begyndte med, at *H. C. Andersen* oplæste første Kapitel af sit nye Æventyr «Lykkens Galòsker»; derefter oplæste *F. J. Hansen* to Digte «Slavinden» og «Klokker Links anden Kjærlighed» og *H. P. Holst* reciterede et Digt «Naturens Værksted». Efterat der derpaa var blevet sunget nogle tydske Sange af Walter, oplæste Senior Cand. jur. *A. Birch* flere af de komiske Bemærkninger, der vare blevne nedlagte i Løvehovedet. En saadan Oplæsning fandt overhovedet oftere Sted, naar Senioratet gjerne vilde udfylde en Aften og ikke havde anden Underholdning at byde. *Edvard Collin* havde engang i Løvemunden nedlagt en Rejseskitse fra de jydske Heder. Han fortæller her, at hans Fører paa et af Højdepunkterne havde gjort ham opmærksom paa, at der under deres Fødder skulde findes en Kirke, der forlængst var begravet i Sandet; formodenlig, bemærkede Collin, den af Digteren besungne «Sandhedens usynlige Kirke».[21]

Det var ikke Studenterforeningen som saadan men tre Medlemmer, *I. P. Holm*, *A. Simonsen* og *P. T. Zahrtmann*, der stod i Spidsen for de Forestillinger, der blev givne paa Vesterbros nye Theater til Indtægt for Thorvaldsens Museum. En Komite med Konferensraad *I. Collin* i Spidsen havde nemlig

opfordret Medborgere til at yde Bidrag, for at man kunde opføre en Bygning, der skulde gjemme de Skatte, Thorvaldsen havde skjænket sin Fødeby. I 1837 havde Studenterne givet deres første Forestilling og bl. A. opført «Harlekin Kosmopolit» eller «Kjærlighed uden Examen», en dramatisk Spas af *Fr. Fabricius*, der blev trykt samme Aar som Manuskript for Studenterforeningens Medlemmer.[22] Dette Stykke er ikke saaledes som «List og Magt» af samme Forfatter fra 1833 en Satire over Datidens Begivenheder men et Eventyrstykke, der foregaar i Slaraffenland, og som kun af og til indeholder smaa Hib til virkelige Institutioner og Personer. Forestillingen i 1837 indbragte ikke mindre end 534 Rbd. Den anden Forestilling, som fandt Sted den 18. April 1838, gav en Nettoindtægt af 426 Rbd. 62 Skilling Sølv og 18 Rbd. Sedler.

Først fremsagde *N. Krossing* en Prolog, og derpaa opførtes «Charlatanismen» af Borgaard, som første Gang blev givet Juleaften 1837. Stykket havde modtaget adskillige Forandringer, idet der bl. A. var blevet indlagt Hentydninger til Datidens Begivenheder, saaledes til det forestaaende Besøg af Storfyrsttronfølgeren af Rusland og til en Sag mellem Lieutenant Mathiesen og Oberst Rømeling, der var bleven fornærmet over det Blik, Lieutenanten havde sendt ham. Af de nye Vittigheder, der gjaldt for at være træffende, skulle vi kun anføre een, der ogsaa vil være tilstrækkelig. Der tales om, at der i det kongelige Theater var for faa Bænke i Parterret, nemlig kun fem Rader. Hertil svarer en af Personerne i Stykket, Redaktør Granberg: «I min Tid, da jeg gik i Parterret, var der en Rad mere » Aftenunderholdningen endte med, at *Carl Bjerring* som Dame med sjælden Gratie dansede en spansk Cachucha.

Den 17. September kom *Thorvaldsen* tilbage til Kjøbenhavn for at tage Bolig i sin Fødeby. Seniorer og Medlemmer af Studenterforeningen havde i en Baad været med til at ønske ham Velkommen paa Rheden, og den 24. September vedtog en Generalforsamling under *Carl Weis*'s Præsidium at

optage ham som Æresmedlem. Senioratet sendte ham derpaa følgende Skrivelse:

Højvelbaarne
Hr. Konferensraad *Thorvaldsen*,
Kommandør af Dbg. og Dbmd., Kunstakademiets Direktør!

Ved en Generalforsamling af 24. denne Maaned har Studenterforeningen besluttet at indbyde Dem til som Æresmedlem at indtræde i Selskabet.

Idet Foreningen i taknemmelig Anerkjendelse af Deres store Fortjeneste og den uberegnelige Indflydelse, De i aandelig Henseende har havt paa Deres Tid, har glædet sig til at kunne tælle Dem i sin Midte, har den tillige følt, af hvor ringe Betydenhed den Hyldest er, som den er i Stand til at byde Dem, og hvor lidet den svarer til Deres høje Værd; den har imidlertid troet, at det ikke vilde være Dem ukjært at indtage en Plads i en Forening af Videnskabernes unge Dyrkere, for hvis hele Udvikling Deres udødelige Værker have en saa dyb Betydning.

Som Selskabets Seniorer tillade vi os i den Anledning at frembære dets Ønske.

Studenterforeningen, den 30. September 1838.

N. Suenson. *Sager.* *L. C. Larsen.* *H. P. Holst.*

Lørdag den 13. Oktober fandt der saa en Fest Sted i Foreningens Lokaler, ved hvilken det nye Æresmedlem højtidelig optoges i Selskabet. To Seniorer hentede ham i Vogn og bragte ham til Holmens Kanal. Da han viste sig paa Trappen ud til Haven, der var oplyst med Begkranse, istemmede Medlemmerne en Sang af Professor *O. Bang.* I denne hed det bl. A.:

Ja du, som har studert, enhver
  Student tiltrods,
Du, som vel Sne paa Issen bær
Men i din Aand en Flammehær.
Velkommen! o, velkommen vær
  Nu iblandt os!
Den Oldtid, du har manet frem,
Den finder stedse her et Hjem!
  Her iblandt os.
Velkommen nu! Velkommen tidt
  Her i vort Bo.
Student og Kunstner, — hver har sit
De leve knapt, men leve frit,
Og flyve højt og svæve vidt
  Gjør begge to,

Men elske dig, vor Thorvaldsen!
Studenten skal som Kunstneren,
Det kan du tro!

Efter Afsyngelsen af det sidste Vers blev Blaalys afbrændte, saa at Alt blev klart som om Dagen. Derpaa førte man ham ind i den nederste Etage, hvis Værelser vare herskabeligt møblerede. Rahbeks Billede, der hang her, var bekranset, og en Krans omslyngede ligeledes Thorvaldsens Buste modelleret af Freund. I en Times Tid blev der nu spillet og sunget. *Abrahams*, *Faaborg* o. Fl. foredrog firstemmige Sange, og *I. P. E. Hartmann* ledsagede dem paa Klaveret. Tilsidst blev følgende Sang af *Oehlenschläger* med Musik af *E. Krøyer* afsungen:

Til Thorvaldsen fra Studenterforeningen.

Dig hvem Fader Homer har vist de blomstrende Guder
Som dem, Fidias saa, som dem, Praxiteles saa,
Du, som Grækernes Skjønhed og Kraft med Ynde, med Enfold
Kaldte tilbage, befriet fra den fordærvede Kunst:
Dig med Jubel hilse, med Sang, højt Musernes Sønner,
Laurbærkransen dig længst Guderne vandt om din Lok.

Du, som Romeren hist har lært med kraftige Meisel,
Hvad af Grækeren før lærtes, men glemtes forlængst;
Du som øste saa rent og saa dybt af liflige Kilde,
Stenen, som Moses, du slog, Kilden af Marmoret sprang.
Dig med Jubel hilse, med Sang, højt Musernes Sønner,
Laurbærkransen dig længst Heltene vandt om din Lok.

Du, som barnligt og fromt har skuet Christus, vor Frelser,
Kjærligt strække sin Arm ned mod den troende Kreds;
Der Apostlernes Ansigter os saa tydeligt viste,
Som Michel Angelo dem, og som Rafael saa;
Dig med Jubel hilser, med Sang, højt Ynglingeskaren,
Stjernekransen engang Englene skjænke din Lok.

Du som vender saa tro til gamle Danmark tilbage,
Skjønt Europa dig rundt vinker til prægtige Fest;
Du som skjænkte vort Fædreland din Kraft og dit Kunstværk,
Øresundet er stolt, Tiberen misted sin Skat;
Dig med Jubel hilse, med Sang, højt Danemarks Sønner,
Fletter i Laurbærret dig Egens ærværdige Blad.

De ca. 250 tilstedeværende Medlemmer sang Omkvædet med i Kor. Efter Koncertens Slutning gik Forsamlingen ovenpaa, hvor der i Foreningens store Sal var dækket Borde. Selve Salen var smykket med Blomsterkranse, ligesom der var flettet Blomster om Lysekronerne. Hovedbordet, hvor Thorvaldsen havde Plads mellem Oehlenschläger og Konferensraad I. Collin, var prydet med Afstøbninger af nogle af hans Værker, og paa Væggene hang der malede Basreliefs, der vare saa godt efterlignede, at man maatte tro, at de vare ægte.

Den første Sang var af *H. C. Andersen*; den blev sungen med Begejstring, «som om alle Studenterne vare Visens Forfattere». Særlig vandt følgende Vers Bifald:

Oktober bliver man Student
At sige, naar man staar sin Prøve,
Kan Græsk og Romersk excellent,
Samt Archimedes' Kunst udøve;
Fortælle snildt, hvad Klio skrev —
Alt har vi skikkeligt forklaret,
Men du fik stoltest Borgerbrev,
Thi du i Marmor svared'!

Du blev Student, og du kan tro,
Just i Oktober maa det være.
Du hugged' dig igjennem jo
Saa Talemaaden kom til Ære.
«Hvad giver op du af Homer?»
Blev spurgt, og man jo vented' Blade:
Da formed' du til Liv i Ler
Den hele Iliade.

Det Sprog, Praxiteles har talt,
Det talte du som ingen Anden,
Hvad Flaccus har i Toner malt,
Du plastisk gav, du fatted' Manden.
Du dristig Skjønhedscirklen slog,
Beregned alle Former nøje,
Og i Historien du tog
Jo Klio selv den høje,

Efterat en af Seniorerne derpaa havde udbragt Thorvaldsens Skaal, saluteredes der med Kanoner fra en stor Kage, der forestillede Engelsborg, hvilken Salut blev besvaret fra et andet

Bord, hvor Trekroner stod med Kanoner paa sine grønne Volde. Der blev endnu udbragt Skaaler for Oehlenschläger, for Danmark, for Videnskab og Kunst, for Amor og Gratierne og for Damerne.

«Henimod Slutningen af Maaltidet», skriver Thorvaldsens Biograf *Thiele*, «viste sig et andet Skuespil, som berørte ganske andre Strænge i Kunstnerens Hjerte, og som blev saa meget mere højtideligt, da det uden at forstyrre Glæden tvertimod forhøjede den ved et Blik ind i den nærmeste Fremtid. Det var saa at sige den første Proklamation af det vordende Thorvaldsens Museum i Kjøbenhavn. Spisesalens ene Endeparti, som i Almindelighed benyttedes til et Theater, havde hidtil været tilsløret af et Fortæppe, og man vidste vel, at der var Noget skjult der bagved, men ikke, hvad det kunde være. Til Melodien af det bekjendte Kor af Jægerbruden lød følgende Strofer af *H. P. Holst*:

Venner, endnu et Ord!
Nødigt fra dette Bord,
Mener jeg, at I vil skilles.
Følger min Sangs Kompas,
Endnu for ham et Glas!
Lad ej Sekunderne spildes!

Vel i Jert Bryst der staar
Trodsende Tid og Aar
Stolt et Musee for hans Værker:
Vender dog Sind og Hu
Hen til det andet nu,
Stedet for Mesterens Værker!

Samles skal der i Kor
Alt, hvad saa vidt paa Jord
Spredtes sin Glans at forøde!
Stjerne ved Stjerne sat —
Ha, hvilken nordisk Nat!
Ha, hvilket straalende Møde!

«Nu rullede Tæppet op, og i et Transparentmaleri viste sig Thorvaldsens Museum, medens der fra et usynligt Kor lød følgende Strofer af *Hartmann*:

Snart skal det rejse sig
Her paa hans Fædrekyst,
Brede din Stolthed ud
    Fædreneland!

Sildigste Slægter skal
Undrende skue det,
Verden misunde dig
    Fædreneland!

«Og da Tæppet atter skjulte dette Billede af et Haab, istemmedes Slutningsstrofen:

Da stiger Skjønheds Sol
Højt paa sin Kongestol,
Lyser sin Glans over Jorden!
Syd, med din Billedhær,
Øst, med dit Farveskjær,
Bøj dig for Glansen fra Norden!»

Der blev endnu sunget flere Sange, bl. A. en af *F. J. Hansen*, og da Festmaaltidet var endt, fulgte alle Deltagere med et Musikkorps i Spidsen Thorvaldsen hjem til hans Bolig paa Charlottenborg.[23]

I næste Maaned havde Medlemmerne atter Lejlighed til at høre Musik, idet der den 17. November gaves en Koncert, som indlededes med et Nummer, der udførtes af lutter Børneinstrumenter. Af firstemmige Sange gjorde «Auf den Bergen nur lebt die Freiheit» størst Lykke. Til Slutningen foredroges Mellemakt, Arie og Forhørsscene af Boieldieus Opera: «De to Nætter», hvori *C. N. Rosenkilde* udførte Dommerens Parti.

Juleaften spillede man i Borups Selskabs Lokale paa Østergade Fabricius' gamle Stykke «List og Magt», der nu blev kaldet «Det var som Fanden» eller «En Kriminalproces», og som var blevet pudset op med nye Hentydninger og nye Vittigheder. *C. N. Rosenkilde* var atter Fanden, men *Lorck* havde nu overtaget Student Peersens Rolle, og *A. L. Arnesen* var Rettens Præsident. Etatsraad *L. N. Hvidt* var Kancelliraaden og *Abrahams* og *H. C. Andersen* to Assessorer. Den Sidst-

nævnte skrev i et Brev til sin Veninde Frøken Henriette Hanck i Odense, at han skulde være blond og friseret à la Pechena. Begivenhederne i det forløbne Aar blev gjennemgaaede og kritiserede i Stykket, som det hed i en Vise, der blev sungen til Gildet bagefter:

Hver en Buk, som man begik
Hele Aaret, langt om længe
Sin Bekomst til Afsked fik.

Efterat Publikum var jaget ud, for at Retten kunde fælde sin Dom, underholdt Assessorerne sig istedetfor om de seneste Begivenheder f. Ex. om den svenske Piges Underkure. Forestillingen endte med en Dans, hvori *Carl Bjerring* atter var Hovedpersonen. Forestillingen maa ikke have gjort den Lykke som i 1833, thi Senioratet bemærker i Protokollen næste Gang, det havde Møde: «Man gjorde den Erfaring, at man ej her skal spille et Stykke to Gange», hvormed Meningen naturligvis er, at man ikke i Studenterforeningen skal gjenoptage et Stykke flere Aar efter, naar de Forudsætninger, under hvilke det er skrevet, ikke længer ere tilstede. En saadan Erfaring have senere Seniorater ogsaa gjort.

Samme Aften blev der bl. A. sunget en Sang af en ganske ung Student, der først en Maanedstid efter fyldte 19 Aar, nemlig Stud. jur. *Hans Egede Schack*, senere bekjendt som Politiker og som «Phantasternes» Forfatter. Sangen, der gaar paa Melodien «Os den vise Syrak lærer», bærer Overskriften «Til vore Digtere» og lyder saaledes:

Vi har her i vor Forening
Mangen herlig gammel Skik;
Dog er efter min Formening
Blandt de bedste, som vi fik,
Den at samles mangengang
Her med glad Studentersang.
La, la, la! la, la, la!
Her med glad Studentersang.

Juleaften vi dog trænge
Til en Vise ny at faa;

Den betales ej med Penge,
Hentes ej i Aabenraa.
Digt're, mene vi, faa nok
Løn i Laurbær og et «Hoch».

De iaften det modtage
Skal endog i bunden Stil.
Hvis De vil til Takke tage
Uden noget kritisk Smil.
Tænke paa, i Evnens Sted
Maa man tidt ta' Villien med.

Men kan vel en Nordbo vende
Tanken paa en Digter hen
Uden strax med Pris at sende
Til Europas *Adam* den?
— Adam, af al Verden kjendt,
Elsket af hver dansk Student.

Christian Winther! Kan du høre
Vel en mer poëtisk Klang?
Kan ej Navnet blot dig føre
Ud i Skov, i græsgrøn Vang?
Ham ej «Aandens Herrer» kan
Elske mer end hver dansk Mand.

Han, som kan til Syd os sende,
Naar vort Dagværk er fuldendt,
Som har lært os, til hvad Ende
Moralisten er bevendt,
Stor i Alvor som i Skjerts,
Denne Mand er *Henrik Hertz*!

Han som i en herlig Vise
Har os klarlig lært forstaa,
Hvilken Pige vi bør prise,
Hvordan ret hun være maa.
For den Mand, for *Oluf Bang*,
Et Hurra, en Jubelklang!

End En sang vel om amare,
Har dog siden flaaet os net;
Apropos! Men Russers Skare
Har jo ingen Stemmeret!
Saa da for at drille den
Leve skal *Soraneren*.

Billigt er det, at vi priser
Ham, som priser, hvor han kan,
— I Romaner, Digte, Viser,
Spredte selv i fremmed Land —,
Studenterforeningen.
Leve *H. C. Andersen*!

Vil du, jeg dig En skal vise,
Som med Ynde skriver Vers,
Vil du en Studentervise,
Fuld af Humor, Vid, Kommers:
F. J. Hansen er den Mand,
Til hvem du dig vende kan.

Dobbelt Kjærlighed og Pligter
Skylde vi ved dette Bord
H. P. Holst, Studenterdigter
Og Studentersenior.
Et Hurra da baade for
Digt'ren og vor Senior!

Mange er der end tilbage,
Thi af Digtere en Flok
Er og var her alle Dage,
Mange, men dog langtfra nok.
Saa det blive stedse! Ja
Leve Digterne, Hurra!
La, la, la! la, la, la!
Leve Digterne, Hurra!

Ved Julegildet den 31. December var der atter Juletræ med Gevinster. *Arnesen* oplæste Deviserne. En af disse, der fulgte med et Tegn til Langelinie for 1838, lød saaledes: «Skrub dig, før de lukker».

Men før vi forlade Aaret 1838, som i særlig Grad var helliget Glæden, maa vi endnu omtale den haarde Vinter i Aarets første Trediedel, fordi den muliggjorde Besøg af svenske Studenter i Kjøbenhavn og af danske i Lund, og fordi disse Besøg ligesom forberedte de senere Studentermøder. Alt i Aarets Begyndelse var der Istransport over store Belt, og da Frosten stadig tog til uden at blive afløst af Tøvejr, varede det ikke længe, før der var lagt en fast Bro over Øresundet.

I Begyndelsen af Februar gik Skaaningerne over Isen til Helsingør, hvor de kjøbte Kommenskringler, som de trak paa en Snor og hængte om Halsen, hvilken Handel nok endnu drives i haarde Vintere. Den 6. Februar var der endog ca. 450 Svenskere i Helsingør, den 8. kjørte 14 svenske Slæder fra Landskrona og Malmø til Kjøbenhavns Toldbod, og fra nu af blev Samkvemmet mellem Skaane og Sjælland særdeles levende. Hver Dag passerede Slæder med Passagerer frem og tilbage, og Kulden holdt sig i længere Tid paa 10 til 13^0 R.

Onsdag den 21. Februar fik endel danske Studenter isinde at besøge deres Kammerater i Lund og begav sig derfor afsted paa Isen, men ude ved Trekroner mødte de 30 Studenter fra Lund, der agtede at besøge deres danske Brødre. Disse vendte da om og bad Lundenserne være deres Gjæster. Turen gik derpaa til Regensen, hvor Danskerne hørte hjemme. Efterat de Fremmede havde faaet Noget at leve af hos Alumnerne, samledes Alle senere i Læseforeningens Lokale. En Deputation gav Møde hos Provsten og bad ham om at gjøre Selskabet den Ære at indfinde sig. Der blev nu drukket adskillige Skaaler og raabt Hurra, ja Provsten bød Lundenserne velkomne i hjertelige Ord. Derefter begav disse sig fulgte af mange Regensianere op paa Universitetsbibliotheket, ligesom de senere aflagde Besøg paa det kongelige Bibliothek og paa Museet for de nordiske Oldsager, hvor *C. I. Thomsen* var utrættelig med at forklare og give Oplysninger.

Om Aftenen mødte Lundenserne ifølge Indbydelse i Studenterforeningen. Her deltog de i en Kompotation, under hvilken *H. P. Holst* hilsede dem i en Sang, ligesom der blev holdt Taler for Carl XIV Johan, Frederik VI, Universiteterne i Lund og Kjøbenhavn o. Fl. Næste Morgen den 22. Februar Kl. 9 begav samtlige Lundensere sig afsted over Isen til Skaane ledsagede af 60 danske Studenter, der fulgte dem et godt Stykke paa Vej. To af disse gik imidlertid med til Lund, men Nogle, der tidligere vare tagne over til Sverige og nu vendte hjem, mødte undervejs Svenskerne, som medgav dem en skreven

Indbydelse, der lød saaledes: «Studenterne i Kjøbenhavn hilses velkomne fra deres Venner i Lund; kom jo flere desto bedre og helst imorgen! Indbydelsen og Hilsenen foregaar fra Midten af Øresund.»[24]

En af de danske Studenter, der havde været i Lund, har givet følgende Beretning om dette Møde: «Kl. 11½ forlod vi Malmø og betraadte Isen; vi havde uheldigvis Vinden imod os igjen til Kjøbenhavn, men den generede os dog ej saa meget som forrige Dag. Da vi vare komne et Par Mil ud paa Isen, saa vi i det Fjerne en stor Sværm komme, som vi med Grund antog at være Studenterne fra Lund. Uagtet vi vare en god Fjerdingvej fra dem og havde Vinden imod os, forsøgte vi dog paa at raabe dem op; de blev opmærksomme paa os dels ved vore Raab og dels ved de i Luften kastede Huer. Vi gik da imod hinanden, og vi havde ej taget fejl. De fortalte, hvor venligt og liberalt de vare blevne modtagne af de danske Studenter. Da vi fortalte dem, hvor fortræffeligt vi havde moret os, vilde de ej tro det, da «der ej var Noget at se i Lund». Vi talte omtrent en halv Time med dem og sendte gjensidig vore skriftlige Hilsener til Venner i Lund og Kjøbenhavn, hvorpaa vi tog Afsked med hverandre. Det Hurra, som midt paa Øresund tonede fra begge Sider, var saa enthusiastisk, som det kunde tænkes, Hatte og Huer blev 7 til 8 Gange kastede i Luften som Afskedshilsen. Hvad er ogsaa naturligere, end at vi vare saa enthusiastiske, da vi vare blevne modtagne med Gjæstfrihed i Lund og hine i Kjøbenhavn. I det yndigste Vejr fortsatte vi vor Vandring efter Hovedstadens Spire og besteg Toldboden, da Kl. var 6.»

Det var ikke blot Studenterne, der fraterniserede, men ogsaa svenske og danske Borgere. Den 22. Februar marcherede saaledes endel af Helsingborgs Indbyggere med det skaanske Husarregiments Musikkorps i Spidsen over til Helsingør. Med Fakler i Hænderne gik de til «Hotel Øresund», hvor de samledes med Byens Borgere, og hvor der blev udbragt patriotiske Skaaler. Saavel ved Ankomsten som ved Bortgangen hilsedes Gjæsterne

med Hurraraab. En otte Dages Tid senere gik Helsingøranerne med Musik og Fakler over til Helsingborg for at gjengjælde Besøget. De raabte Leve foran Borgmesterens, Kommandantens og den danske Konsuls Boliger og forærede Borgmesteren en Fane, paa hvilken de danske og svenske Farver vare blandede i broderlig Forening.

De danske Studenter betænkte sig ikke længe, før de fulgte Lundensernes Indbydelse, idet en større Mængde alt den 23. Februar drog over Isen til Lund. Her blev de modtagne med stor Gjæstfrihed, og der blev givet en Fest for dem, ved hvilken daværende Docent i Æsthetik, Magister *Assar Lindeblad* hilsede dem i følgende Vers:

Bröder öfver gamla minnen
blomstrar hoppets paradis.
Det är skönt, at syskonsinnen
mötas nu på Sundets is.
Kärlek blott är dagens fråga
mellan våra tvillingland.
Danska hjertans sköna låga!
Svenska hjertans sköna brand!

Låt oss knyta brodersbandet
evigt mellan sydlig nord.
Låt oss älska systerlandet,
som vi älska fädrens jord.
O hur bo vi då ej trygga
som på Klippans fasta häll,
och på gröna slätter bygga
sång og frid sitt herdatjell.

Ej vi spörge: hvem regerar?
Ej vi mäte landens gräns.
Det är anden, som regerar,
ljusets, konstens, bildningens.
Och så långt som solen glänser,
eller nattens stjernor gå,
fins der ej för själar gränser,
själar, som hverann förstå.

Skål för Er och skål för Dana,
hjertlig såsom Eder skål!
Bröder! under samma fana,
samma sträfvan, samma mål!

Helsen allt, hvad Danmark äger
skönt och snillrikt på en gång,
framför alt vår *Oehlenschläger*,
vår är och hans hjeltesång.

Universitetets Rektor Professor *Engeström* tolkede sin Kjærlighed til Kjøbenhavns Universitet. Flere af hans Kolleger havde ligesom han selv studeret der og mindedes med Glæde den Tid. De erkjendte alle «Universitetets literære Værd». I en Beretning, som de 19 Studenter, der vare i Besøg i Lund, sendte «Kjøbenhavnsposten», hedder det derpaa: «Den venlige Mands Velkomsthilsen og den Jubel, hvormed den blev modtagen, overvældede saaledes de Danske, at de kun med ringe Ord kunde udtrykke deres Tak. Derpaa blev udbragt Skaaler for den svenske Konge, for Lundegaarden, dens Lærere og Lærlinge. Magister *Berling* udtalte med Begejstring sit Ønske om den fortsatte levende Forbindelse mellem de nordiske Riger, hvorpaa der fra de Danskes Side blev udbragt en Skaal for den Mand, som havde bragt denne Forbindelse istand, da han den 29. Juni 1829 kronede Adam Oehlenschläger. Efter Bordet blev Rektor af Svenske og Danske baaren paa Hænderne gjennem Salen og af en jublende Mængde ledsaget til sit Hjem. Dog ikke blot i disse festlige Forsamlinger men endnu vel mere ved den daglige Omgang saavel med Studenter som i Familiekredse mødte os en Velvillie og et broderligt Sindelag, som for bestandig knytte os til Lund. Mandag Formiddag blev vi med Sang ledsagede ud af Byen, og før Afskeden istemmedes med blottet Hoved: «Bevare Gud vär kung», hvorpaa et Vivat blev udbragt for begge Naborigernes Konger.

«At give et fuldendt Billede af det Venskab og den Enthusiasme for de Danske, som vi mødte i Lund, vilde være et uendeligt Arbejde. Disse tre Dage forekomme os som et stort Afsnit i vort Liv; de ville altid blive et Lyspunkt i det, og vi ere Lundegaardens trohjertige Fostersønner taknemmelige ej blot for deres Gjæstfrihed men og for den aandelige Indvirkning, de have havt paa os.»[26]

Medens disse danske Studenter saaledes nød Livet i fulde Drag i Lund, sad Regensprovsten i Kjøbenhavn og ærgrede sig over, at en halv Snes af hans Alumner vare gaaede til Sverige uden at spørge ham ad, men samtidig skrev han med et Suk i sin Dagbog: «Vare de kun lykkeligen igjen tilbage». Den 24. og 25. Marts faldt det nemlig i med stærk Blæst, der næste Dag gik over til Storm med Snefog. Først den 27. kom de Rejsende hjem fra Skaane. Nogle af dem, som ikke vovede at gaa over ved Landskrona, gik til Helsingborg, men en halv Time efter, at de havde naaet Helsingør, brød Isen op.

I de samme Dage skrev *Grundtvig* til Ingemann: «Nyt hører jeg intet af undtagen Fredslutningen paa Isen mellem Sjælland og Skaane; men ogsaa den fornøjer mig, thi den er en aldeles naturlig Følge af koldsindig Eftertanke, som viser, vi kan Intet vinde ved at slaas men Meget ved at forliges; og et nordisk Tidsskrift, trykt med latinske Bogstaver, aabnet for svenske Bidrag og halvsvensk af Udseende, hvor Raskianerne skrive, kan ogsaa med Rette anses som en aandelig Isbro over Sundet, hvor Studenterne venlig mødes.»[27] Grundtvig sigter her til Barfods: «Brage og Ydun», der først begyndte at udkomme næste Aar, og som blev udgivet med Bistand af Danske, Svenske og Norske.

De skandinaviske Forbindelser vedvarede ogsaa, efterat den faste Bro mellem Landene var bristet og skyllet bort. Den 20. April meldte to af de Regensalumner, der havde gjæstet Lund i Marts, *Sundbye* og *V. Schöler*, Provsten, at Magister *Berling* fra Lund vilde besøge dem om Aftenen, hvorfor de nu kom for at bede ham om at deltage i det lille Gilde, de agtede at holde i den Anledning. Dette vilde han imidlertid ikke og kunde ifølge sine Principper heller ikke.

«Jeg tilstod ligefrem,» skrev han i sin Dagbog, «at det let kunde give Anledning til at indføre Gilder o. s. v. under den Form, at jeg deltog i dem, eller at søge en Hjemmel for dem deri, at jeg var indbuden dertil. Hvad Sagen selv angaar, gjorde jeg opmærksom paa det Mislige i at afvige fra

vor bestaaende Regel, at denne maatte følges med Hensyn til Svenskere som til alle Andre, at deslige Sammenkomster, uden at Nogen forud har den Hensigt, dog næsten uden Undtagelse medføre idetmindste Uro, og at de baade bekvemmere og i hver Henseende bedre kunne holdes paa offenlige Steder etc. Man indrømmede dette og lovede forresten, at Alt skulde gaa af i Stilhed. Nogen bestemt Anledning til Klage gaves vel heller ikke, men først henimod Kl. 2 gik Magisteren fulgt kun af Adskillige, som igjen skulde tilbage, og som det altid gaar, Vinduerne kom op, og Højrøstetheden hørtes kun altfor lydeligt i Nattens Stilhed. Idag har Sundbye selv tilstaaet alt dette og Vanskeligheden ved at holde et saadant Selskab endog nogenlunde i Ave. Jeg har paany indskærpet, at vor Regel maa overholdes, og at de Svenske selv ville finde det ganske i sin Orden, at der ingen Kompotationer holdes paa et Sted som Regensen.»

I Maj var der atter Besøg af svenske Studenter i Kjøbenhavn, og de deltog blandt Andet i det Gilde, som danske Studenter, deriblandt mange Regensianere, holdt den 28. Maj i Charlottenlund til Minde om Stænderinstitutionens Indførelse. Ved denne Lejlighed blev Regensens gamle Tromme til stor Ærgrelse for Provsten atter tagen i Brug. Dens Hvirvler kaldte Gaardens Folk sammen, da de skulde vandre bort. I Juni modtog Kjøbenhavns Studenter en Indbydelse fra Lunds til at overvære Magisterpromotionen. Over 70 afsejlede den 23. om Morgenen tidlig til Malmø, og de kunde ved deres Hjemkomst ej noksom berømme den Gjæstfrihed, der var bleven dem vist.

Saaledes vare de skandinaviske Sympathier i frodig Væxt paa begge Sider af Sundet. I samme Sommer fandt de mere fremskredne Studenter Lejlighed til at vise deres Sindelag ved en offenlig Demonstration til Fordel for Bondestanden og de Mænd, der som dens Fortalere førte an dels i Stænderforsamlingen og dels i Pressen, Mænd, der næsten alle mer eller mindre havde taget levende Del i Studenterlivet, og som ogsaa havde spillet en Rolle i Studenterforeningen. Ja en af dem,

nemlig *Lehmann*, udfoldede, som vi have set, endnu en betydelig Virksomhed netop indenfor Studenternes Kreds.

Den 20. Juni 1838 var det 50 Aar, siden Forordningen om Stavnsbaandets Løsning var udkommen. Kongen, der var svagelig, havde bestemt, at Dagen ikke skulde fejres ved nogen officiel Festlighed, men to Bønder, den ene fra Lyngby, den anden fra Utterslev, havde udstedt en Indbydelse til en Fest paa Bellevue, og 70 Landmænd og Bønder og ligesaa mange Kjøbenhavnere havde givet Møde. Blandt de Sidste fandtes Overretsprokurator *Balthasar Christensen*, Professor *David*, Assessor i Overretten *Algreen-Ussing*, Student *F. Barfod* og Cand. jur. *Orla Lehmann*. Alle disse Mænd holdt Taler, Nogle endog flere. David udbragte saaledes en Skaal for, at den danske Bonde maatte erkjende sin Vigtighed i Samfundet, og at denne Erkjendelse maatte besjæle ham med en ædel Selvfølelse, Lehmann haabede, at der snart maatte blive indført Selvejendom, og Algreen-Ussing talte for, at Bonden maatte blive betragtet og behandlet lige med de andre Stænder.

Han gjorde her blandt Andet opmærksom paa den Uskik, at Alle udenvidere tiltalte Bonden med «Du». I drastiske Vendinger, der gjorde stor Lykke, og som bidrog mægtigt til at forøge hans Popularitet, udviklede han det Forargelige ved denne indgroede men slette Vane. Naar den gamle Godsejer, der stedse havde været en kjærlig Fader for sine Bønder, naar f. Ex. en ærværdig Patriark som den evig uforglemmelige Reventlow, som selv havde gjort deres Velfærd til Maalet for et virksomt Liv, sagde «Du» til sine Bønder, da kunde deri ligge noget Smukt. Men naar hine Godsejere, der under Krigen voxede op som Svampe, disse Herrer, som vare blevne til halve Millionærer ved Kaffe og Sukker, Prisepenge, kongelige Obligationer, Rigsbanken og andre slige Historier, naar de troede sig beføjede til at dutte enhver af deres Bønder, da laa heri en stor Miskjendelse af det rette Forhold. Eller naar den gamle Sjælesørger sagde «Du» til sin Sognemand, da vilde næppe deri findes noget Anstødeligt, men hvad i al Verden

berettigede Fuldmægtigen hos Amtmanden eller Kontorbetjenten paa Amtstuen eller enhver stumprumpet Skriverdreng hos Herredsfogden til paa saadan Maade at tiltale den frie odelsbaarne Bonde? Det forekom Taleren, at følte Bonden sig, som han burde, da vilde han vide at feje en saadan lille Penneslikker.[28]

Saadanne Ord faldt ved denne Fest, men midt under den blev der meldt Forsamlingen, at en Deputation fra endel Borgere i Kjøbenhavn havde givet Møde for ogsaa at yde deres Skjærv til Dagens Ihukommelse. Deputationen bestod af Borgere og Studenter. Som Borgernes Repræsentant optraadte her Literat *Claudius Rosenhoff*, der dengang udgav «Den Frisindede», samt *I. P. Grüne* og *Gottlieb Siesby*, der begge oprindelig havde været Haandværkere, men som nu gav sig af med literært Arbejde og snart skulde blive Redaktører af politiske Blade. Disse Mænd havde samme Morgen ladet opslaa paa Linden i Regensgaarden en Opfordring til Alumnerne om at indfinde sig ved Emilies Kilde om Eftermiddagen for at bringe de paa Bellevue forsamlede Bønder et Leve. Denne Seddel undgik ikke Provstens skarpe Øje, der øjeblikkelig opdagede enhver Uregelmæssighed. Han gav strax Viceprovsten Ordre til at se, hvad det var, og da Undersøgelsen havde fundet Sted, blev den forbryderiske Seddel reven itu.[29]

Men den havde alligevel gjort sin Virkning, thi om Eftermiddagen spaserede adskillige Regensianere sammen med andre Studenter og endel Borgere, hvoriblandt de ovennævnte tre Literater, ud ad Strandvejen til Bellevue. Af Regensianerne kjendes Navnene paa een, nemlig Stud. theol. *Vilh. Schöler*, der senere gjorde sig bekjendt som Folkehøjskolemand, grundtvigiansk Præst og Folkethingsmand; der var desuden Stud. theol. *Ove Fabricius*, over hvem Ploug skrev et Mindedigt, da han døde i 1841, Stud. theol. *M. Mørk Hansen*, den bekjendte Patriot, der døde fornylig som Stiftprovst og Præst i Vonsild, hans Broder Stud. theol. *Niels Hansen*, død som Præst i Egeslevmagle, Studenterne *Thorkild* og *Gustav Hansen*, af hvilke den Første døde som theologisk Kandidat og Ejer af Herregaarden Petersholm ved Vejle og

den Anden som ung Student, og endvidere var rimeligvis Stud. jur. *C. C. Alberti*, den senere Politiker, med.

Da Skaren havde naaet Bellevue, stillede den sig op udenfor, medens Festdeltagerne traadte hen til de aabne Vinduer, og afsang derefter en Sang, G. Siesby havde digtet, og i hvilken han udtrykte Haabet om, at Bonde og Borger vilde staa sammen, saa at Almenaanden kunde slaa Rødder. Efterat en af de Bønder, der havde indbudt til Festen, havde takket for denne Hyldest, drog Borgerne og Studenterne tilbage ad Strandvejen, indtil de kom til Konstantia, hvor de holdt et Punschegilde. Stemningen blev her meget høj. *Siesby*, *Rosenhoff* og *Grüne* holdt Taler. Halvtredsindstyveaarsdagen derefter skrev *M. Mørk Hansen* herom: «Vi Studenter beundrede deres Veltalenhed og Frisind, men der var kun et Par af vor Kreds, som holdt Taler. Da en Borger havde udbragt et Leve for Studenterne, tog min Broder Niels Ordet og udtalte bl. A., at den Tid var forbi, da vi vilde kaldes «Herrer i Aandernes Rige», og at det i det Hele var urigtigt, naar Studenterne, der kun forberedte sig til at blive Landets og Folkets Tjenere, afsondrede sig som Stand. Nej, vor største Ros var, om vi kunde blive gode Borgere. Denne simple Sandhed vakte en umaadelig Begejstring, og da Jubelen havde sat sig noget, stod Vilhelm Schöler op paa Bordet, udbredte sig i en glødende Lovtale over min Broder og mig . . . og erklærede, at dette Øjeblik var det største i hans Liv, som for stedse havde indviet ham til Fædrelandets og Folkets Sag, for hvilken han vilde leve og dø o. s. v.»[30] Først sent brød Selskabet op, og Arm i Arm vandrede Studenter og Borgere i den milde Sommernat tilbage til Kjøbenhavn.

Det gjærede og sydede saaledes i mange Studenters Sind. De nationale og liberale Ideer bankede paa og fandt let Indgang hos den unge Slægt, der snart begyndte at drømme om Stordaad. Efter en langvarig Hvile og Slaphedstilstand havde det danske Folk igjen begyndt at løfte Hovedet, særlig da Udsigterne til, at de materielle Kaar vilde bedres, voxede

Dag for Dag. Da den store Mængde af Borgere og Bønder endnu levede i politisk Uskyldighed, maatte det blive de akademisk Dannede, som førte an, og som raabte Vagt i Gevær. De mere Modne af den yngre Slægt kastede sig da med Iver over Reformarbejderne og dyrkede navnlig Finansvæsenet med en Interesse, som var forbavsende. Naar man i vore Dage har oplevet, at Statskassen bugnede af Penge, og at Landets Gjæld er bleven indskrænket til et saa ringe Beløb, at det ligefrem har vakt Opsigt i Europa, saa har man ondt ved at forstaa, at endnu levende Mænd i deres Ungdom have været Vidne til, at Regjeringen offenliggjorde et Budget, paa hvilket Statsgjælden løb op til 260 Millioner Kr. Det gav ligefrem et Sæt i de Mænd, der havde nogen Forstand paa Statshusholdning, da Regjeringen endelig bekvemmede sig til at lægge Kortene paa Bordet.

Selve Studenterne og de yngre Kandidater havde naturligvis ingen synderlig Interesse for Pengevæsen, og de kunde f. Ex. vanskeligt forstaa de indviklede men lærde Afhandlinger i «Kjøbenhavnsposten» om Banken og Tolvmillionssagen, men det behøvede de heller ikke. De følte, at der var noget Nyt i Luften, som meldte sig med Naturnødvendighedens Magt, og som de ikke kunde undgaa at komme i Berøring med, fordi det var tilstede overalt i Atmosfæren. Denne Elektricitet bragte Uro tilveje, den vakte Forhaabninger og varslede om en lykkelig Fremtid, og den fyldte de Unge med Begejstring. De lærte at sværme for en Idee, og selv om dette Ord er blevet misbrugt i Sang og Tale, saa har denne Given sig hen til Opgaver, der laa udover de dagligdags, adlet Mangfoldige af den daværende unge Slægt og givet dem et Livsindhold og en aandelig Fylde, som de have kunnet tære paa under de senere Kampe i Livet.

Det blev en ny Forening, som i det sidste Aar af Trediverne kom til at gaa i Spidsen for Bevægelsen, medens den gamle Studenterforening efterhaanden var bleven et Samlingssted for dem, der levede paa de æsthetiske Traditioner. Her herskede

fastsluttede Kliker, hvis Magt det vilde have været vanskeligt at bryde, og her holdt man Gilder, som almindelige Studenter ikke havde Raad til at deltage i. Naar det er blevet sagt, at Foreningen efterhaanden havde udviklet sig i Retningen af en almindelig kjøbenhavnsk Klub, da er det ikke ganske rigtigt, idet de aandelige Interesser ingenlunde blev forsømte. Der var en himmelvid Forskjel mellem den bestandig borgerlige Forening og Studenterforeningen, men man vil snarere træffe det Rette, naar man siger, at Ungdommen og det ungdommelige Sind ikke vare tilhuse ved Holmens Kanal, og at de Styrende ikke forstod at drage de Unge til sig, ja vel endog ikke ret betragtede dem som Ligestillede. Det faderlige Regimente, som var et Særkjende for Frederik den Sjettes Tid, havde også opslaaet sit Sæde indenfor Studenterforeningens Mure. Naar man taler med Mænd, der i de sidste Aar af Trediverne blev Studenter, vil man stadig faa at høre, at det var Fornemheden og Arrogancen hos de Ældre, der drev dem ud af Foreningen, eller som forhindrede dem i nogensinde at blive Medlemmer.

Saa dannedes i April 1839 en ny Forening, der netop var beregnet for de Unge. Den blev ikke stiftet som Modsætning til den gamle. Det var ikke en misfornøjet Skare, der ikke havde kunnet sætte sin Villie igjennem, som derfor forlod de gamle Haller for at grundlægge en ny Koloni, men det var Studenter, der pludselig blev hjemløse, eller som ikke vilde finde sig i det Tyranni, de troede, at det theologiske Fakultet og Regensprovsten vilde indføre, som forlod Regensens Læsestue og oprettede en ny Læseforening, hvor de selv kunde regjere og være Herrer i deres eget Hus.

Ligesom Regensen i 1820 havde født Studenterforeningen, saaledes fødte den i 1839 den akademiske Læseforening eller Akademicum, som den i Regelen kaldtes, og i begge Tilfælde optraadte det theologiske Fakultet mod sin Villie som Fødselshjælper.

XIV.

I 1851 skildrede en 25aarig Student ved sit Jubilæumsgilde det ydre Liv og Forholdene paa Regensen i Tyvernes Slutning med følgende Ord:

«Regenskroen var et pænt Pendant til den daværende Regens og til det hele Liv, som dengang førtes derinde. Naar man i de Dage kom ind i Regensgaarden, saa man Folk spasere om i de gamle Kavajer helst gule med de mange Slag — nu bruges de kun af Droskekuske — eller ogsaa i de gamle Studenteruniformer; kom man ind i Værelserne, vare de kalkede, med de tarveligste Træborde og simpleste Inventarier. Studentergeværet stod som Støtte for Bogreolen, Bajonetten var fastheftet i Bordet som Lysestage, Sablen laa i Brændekassen og agerede Øxe, Patrontasken var slaaet fast i Væggen som Tobaksdaase. Som Omgivelserne vare, saaledes var ogsaa Livet; tænk Dem, mine Herrer, jeg har været i de Dage til Gilde paa Regensen, hvor Punschen var lavet i et Vaskefad. Jeg tiltror her mine Herrer en ren Fantasi, thi et Skridt længer ned — jeg gyser ved Tanken! Kortsagt! Regensen var dengang sjofel. Efter den Periode fulgte en Tid, som vel var noget bedre men dog ogsaa havde sin Brist, den var tilbøjelig til Sold. Nu derimod er det helt anderledes. Naar man kommer ind i Regensgaarden, ser man lutter Shawlsslobrokke og fine Mandariner; kommer man paa Værelserne, overraskes man af betrukne Vægge,

bløde Sovesofaer med Fjedre, Gyngestole og Mahogniborde med Stearinlys i pæne Stager, kortsagt Regensen og Regenslivet er nu gentilt. Jeg mener derfor, at vi for vore Disciples og Børns Skyld bør tømme et Takkens Glas for den Mand, som har ført Regensen fra Sjofelismen og Soldet til dens nuværende Gentilitet, den Mand, siger jeg, som førte os helt igjennem den græske Literaturhistorie og Eumeniderne — Hans Højærværdighed Hr. Provst Petersen!»

Med disse Ord har den daværende Inspektør ved Metropolitanskolen *Krebs* angivet Professor *F. C. Petersen*s Fortjenester. Regensprovsten sørgede paa det Omhyggeligste for, at Alumnerne eller, som han kaldte dem, «mine Kommilitoner» fik, hvad de skulde have i materiel Henseende. Der kom Trægulve i alle Værelser, Væggene blev malede, moderne Kakkelovne blev anskaffede, nye og større Vinduer blev indsatte o. s. v., og Renligheden blev langt større, end den havde været tidligere. Endvidere gjennemførte han, at der ikke boede Andre paa Regensen end de Studenter, som vare udnævnte til Alumner, medens disse tidligere under Nyerups Herredømme ved Sædvanens Magt havde Lov til at herbergere ikke alene andre Studenter men endogsaa mandlige Slægtninge og Bekjendte, der aldeles ikke vare akademiske Borgere.

Alt dette var saare godt, og det var ligeledes godt og rigtigt, at han sørgede for, at der til dagligt herskede Orden og Ro paa Gaarden, men han kom meget snart paa Kant med Alumnerne, fordi han modsatte sig, at der overhovedet blev holdt noget Gilde paa Regensen. Hvad enten der var Tale om et Kandidatgilde, naar Vedkommende lykkelig havde bestaaet sin Examen, eller der holdtes Gilder med svenske Studenter, eller enkelte Alumner havde indbudt Slægt og Venner fra Byen, eller man ønskede at fejre nationale Mindedage, eller man bad om at maatte more sig ved Fastelavnsløjer eller Leg i Gaarden, saa modsatte Provsten sig alle Forlangender af principielle Grunde, og naar han en enkelt Gang maatte give efter, da indprentede han stedse «sine Kommilitoner», at denne

Undtagelse fra Regelen ingenlunde maatte opfattes som et Præjudikat, og at Regensen var et Sted, hvor man skulde læse, men ikke noget Forlystelsessted.

Han noterer omhyggeligt i sin Dagbog hver Gang, han stod op af sin Seng om Natten, fordi han hørte Sang og højrøstet Tale, og han meddeler ligeledes, at han gav Vedkommende den sædvanlige Irettesættelse og gjorde ham opmærksom paa Reglementets Bestemmelser. Lige meget hjalp det. Endnu samme Aar, han gik af, efterat han i 30 Aar havde været Regensprovst, udbryder han i Anledning af, at Alumnerne den 10. Februar 1859 ønskede at fejre 200 Aars Festen for Stormen paa Kjøbenhavn ved et Gilde i Læsestuens Forværelse: «Altid den samme Vise! Den har jeg hørt i 29—30 Aar. Intet er vissere, end at der i og for sig ikke er noget Ondt i Sligt; og det fattes aldrig paa Beviser for, at der i hvert mødende Tilfælde er rigelig Grund til at suspendere. Fra Regens-Standpunktet, og det er det eneste, der burde komme i Betragtning, burde det nægtes.»[2]

I sine yngre Dage havde han været en jævnlig Gjæst paa Bakkehuset, hvor Fru Rahbek gav ham Øgenavnet «den Bedre» og drillede ham med den smukke Frøken Caroline Falck, der havde været forlovet med den i Grækenland tidligt døde Oldgransker Georg Koës, og som senere blev gift med Grosserer Th. Suhr, men han synes ikke at have havt videre Sans for Poesi ialfald ikke for den danske, ligesom han gjør Indtrykket af at have været snusfornuftig og filistrøs. Baade *Ploug* og *Hostrup* laa paa Regensen i hans Tid, men han havde intet Indtryk af, at det var to Digtere, han havde til Alumner. Han betragtede dem snarere som Urostiftere, og om der end ikke foreligger nogen Meningstilkjendegivelse fra ham om «Gjenboerne», saa tør man dristigt gaa ud fra, at han nærmest har betragtet dette Skuespil som et aldeles uberettiget Produkt, da det fremstillede Scener, der absolut ikke kunde have fundet Sted paa Regensen i hans Tid, idet han jo øjeblikkelig vilde have grebet ind og forstyrret hele Handlingen. Klint vilde

være bleven nødt til at lade baade Smedefamilien, Lieutenant v. Buddinge og Christen Madsen forsvinde ud af Regensen lige saa hurtigt, som de vare komne. Særlig maa det have ærgret ham, at Hostrup lader Basalt forlove sig med en Kobbersmeddatter.

At han, der var hjemme i den græske Poesi, som han hvert Aar fortolkede for Studenterne til den daværende anden Examen, næppe kan have havt nogen poetisk Opfattelse, fremgaar til Klarhed af følgende Træk. Den 31. December 1838 kom Stud. theol. *Hans Sveistrup* op til ham og bad om, at Alumnerne om Aftenen Kl. 12 maatte synge nogle Sange i Gaarden. «Jeg henviste,» skriver han, «til Decanus, da Fakultetet selv maatte give denne Tilladelse. Om Eftermiddagen modtog jeg Fakultetets Resolution, at det tillodes, «dog uden, at nogensomhelst Kompotation derved finder Sted, samt naturligvis under Forudsætning, at derved ikke foraarsages nogensomhelst Forstyrrelse». Henimod Kl. 12 tændtes Lys i Vinduerne til Gaarden, dog nok ikke i 6. Gang, og paa Slaget 12 blev de dertil — saavidt jeg veed af Exregensianeren Ploug — forfattede tre Sange afsungne i al Stilhed, hvorpaa hele Forsamlingen uden mindste Forstyrrelse skiltes ad.»

De Sange, der blev sungne, staa i Plougs «Samlede Digte» under Fællestitelen «Nytaarsnat paa Regensen» (1838). Den første begynder med «Timerne flyve, og Dagene ile», den næste med: «Du Vandregubbe, der tilbage vender», og den tredie er det stemningsfulde Digt «Aarets Daab», som vi gjengive, for at man rigtig kan vurdere de Bemærkninger, Regensprovsten gjorde hertil:

Nu har vi kistelagt
Ham kold' og stiv, den gamle Mand,
I Sneens hvide Dragt,
Med Kransen af den mørke Gran:
Og — død Mand ej blamere vi
Med Spot —
Hans Rygte konfirmere vi
Som godt;
Vor Tak for Glæderne, han gav,
Vi plante paa hans Grav.

Nu, hans enbaarne Søn
Sig vikler ud af Mørkets Net,
Som lys og mild og skjøn
Os Haabet tegner hans Portræt:
Se, Stjernehimlen svøber ham
I Guld,
Imens vor Klynge døber ham
Og, fuld
Af Ild og Mod, i kraftigt Kor
Udtaler Pagtens Ord:

I Navn af Sangens Drot
Vi døbe dig med Toneklang:
Byg fort paa Kunstens Slot
Med Pensel, Mejsel, Streng og Sang!
Væk snart i Skov og Dalene
Din Vaar!
Sørg for, at Nattergalene
De slaar!
Poeterne Du skjænke huld
Lidt mer end Lyrens Guld.

I Navn af Elskovs Gud
Vi døbe dig af Tankens Strøm:
— Thi nødig foldes ud
I Ord det tavse Hjertes Drøm.
Vi tør ej nævne Navnene
Paa dem;
Men let du gjætter Savnene
Af hvem;
O skjænk Enhver det Bedste, som
Hans Hjerte drømte om!

I Fader Evans Navn
Vi døbe dig med Drueblod:
Du bringe i din Favn
Af tunge Klaser Overflod!
Og tryk saa Vinens Priser ned
Og Told!
Og tryk os gode Viser ved
Hvert Sold!
Og hold os Liv og Glæde i
Vort kjække Kompagni.

Om denne Vise skriver saa en Professor ved Kjøbenhavns Universitet: «Hvad jeg vilde bemærke, er, at den sidste Sang

«Aarets Daab» er baseret paa en Scene, som her ikke fandt Sted og ikke ved Gjentagelse vil finde Sted og derfor hos Andre, som læse den, vil foranledige, at de mene, at vi have sviret og sværmet Nytaarsnat her paa Regensen.»

I Oktober 1843 lod Boghandler Schouboe Bærentzens litografiske Etablissement trykke et Billede af Regensgaarden og anmodede samtidig Provsten om, at hans Portræt maatte anbringes paa dette tilligemed flere andre Mænds. Han fik imidlertid at vide, at ogsaa *Ove Drejer*, *Hostrup* og *Ploug* skulde afbildes, og nu blev han ganske ude af sig selv over, at han skulde sidde sammen med dem. Først fik han Viceprovsten Fabricius til at gaa i Ilden for at formaa de Alumner, der stod for Udgivelsen, til at frafalde Fordringen om at tage de Ovennævnte med, men denne Plan strandede, og mismodig skrev han da den 6. Oktober i sin Dagbog: «At sætte navnligen Ploug derpaa er ligefrem en Skandale. Han har af al sin Evne modarbejdet alle de Forbedringer, som i en Række af Aar ere skete paa Regensen. Havde han sat sin Villie igjennem, vilde vi havt den gamle Kro, Sus og Dus istedetfor Flid og Sædelighed og den gamle Læseforening med alle dens netop ved Ploug nærede Fataliteter o. s. v.»

En tre Ugers Tid senere, da han har faaet at vide, at der skulde anbringes to Scener af Regenslivet langs Randen af Billedet, en der forestillede, hvorledes Alumnerne om Natten gik ind igjennem Vinduerne i Krystalgade, og en anden, paa hvilken de lukkede Porten op med en Nøgle, opdagede han, at den første Scene var anbragt ved Siden af hans Portræt og den anden udfor Nyerups, og blev meget ilde tilmode. «Ved Fabricius' ufortrødne Anstrengelser er det», skriver han, «bragt derhen, at disse Skitser tages bort. Bedre havde det været, at de vare ombyttede, men dette har Fabricius ikke kunnet bevirke og end mindre kunnet forebygge, at *Ploug*'s og *Hostrup*'s Portræter komme istedetfor!! Dog denne Skandale, at P. anbringes, gaar ikke paa min Kappe. Regensianerne skulle have truet med, at naar Ploug ikke kom derpaa, vilde de ikke kjøbe

det!!! Vinduesscenen anbragt maa min Side er for mig en Æressag.» Den 18. November udbryder han fortvivlet: «Regensprospektet har jeg nu faaet. Gaarden selv og en Del af Indfatningen er virkelig meget smuk. Mit Portræt er kun maadeligt. Jeg ser sur og bister ud. Anbringelsen af Ploug! Ja, hvad har jeg da syndet saa grovt, at jeg skulde sidde i Ramme med ham? Saameget er vist, at som Regensprovst har jeg ikke forskyldt det.»

Hvad den nuværende Slægt ikke vilde have fundet sig i, var den Bestemmelse, at Regensporten blev lukket Kl. 12 om Natten, og at Ingen efter den Tid kunde komme ind eller ud, medmindre han havde en Portnøgle. For at faa en saadan skulde vedkommende Alumnus henvende sig personlig til Provsten. Denne Ordning, som kunde berettige Kobbersmedmester Smidt i «Gjenboerne» til at kalde Regensen for Studenternes Kaserne, var fuldstændig i Overensstemmelse med det faderlige System, som Professor Petersen var en saa fuldblods Repræsentant for. Børnene skulde være i Seng til rette Tid, og kun naar de en enkelt Gang vare ude til Bal eller Selskab, kunde det tillades dem at faa en Nøgle, som de saa pænt maatte aflevere næste Morgen og sige Tak til ovenikjøbet. Hver Maaned opskrev Provsten omhyggeligt i sin Dagbog, hvor mange Nøgler Alumnerne havde benyttet. I Januar 1838 var det 65, i Februar ligeledes 65, i Marts 52 og i April 76. Naar man erindrer, at der boede 100 Alumner paa Gaarden, kan man ikke sige Andet, end at det var et meget maadeholdent Brug af Nøgler.

En Nytaarsaften tog en Alumnus Bladet fra Munden og sagde Provsten Besked. Der var blevet sunget en Sang, og der var blevet udbragt et Leve udenfor hans Vinduer. Han gik da ned i Gaarden, holdt som sædvanlig en Tale og nedbad Guds Velsignelse over «Danmark og dets Konge, over vor Højskole, dens Lærere og Fostersønner og over denne ved sin Alder, sine Minder, som leve trindt i Danmarks Egne, og ved sin velgjørende Indflydelse mærkværdige og os Alle dyrebare Stiftelse». Da han havde endt, fremtraadte en theologisk Student,

der først holdt en Lovtale over ham og takkede for den uforstyrrede Ro, man nød paa Regensen, og for de gode hyggelige Boliger, men som derefter kom med udførlige Klager over Portlukningen — i 100 Aar var man kun avanceret to Timer fra Kl. 10 til 12 — og over Bestemmelserne i Reglementet om, at man skulde have Tilladelse til at holde Møder, og at det var forbudt Alumnerne at samles til Gilder. Efterat han derpaa havde erklæret, at han hadede disse Bestemmelser, bad han Provsten om at anvende al sin Indflydelse paa at raade Bod paa disse Mangler og særlig om ikke at blande sig i Gilder, saalænge der ikke blev klaget fra andre Alumners Side. Professor Petersen blev naturligvis overrasket over en slig Optræden, men ifølge sin Natur indlod han sig paa en vidtløftig Forklaring af, hvorfor Reglementets Bestemmelser vare nødvendige, og udtalte, at de vare et Resultat af de omhyggeligste Overvejelser o. s. v. Portlukningen vedblev imidlertid at staa ved Magt, saalænge han var Provst, og først under hans Efterfølger Professor Gram afskaffedes denne Levning fra Fortiden.

Da Provsten nu tilmed, hvad politiske Sympathier angik, aldeles tilhørte den gamle Tid og i denne Henseende sluttede sig til Mynster og A. S. Ørsted, kunde det ikke undgaas, at han ogsaa af den Grund maatte tørne sammen med den Ungdom, der var betroet hans Omsorg. Hele det politiske Røre betragtede han under Synspunktet af demagogiske Utilbørligheder, og Skandinavismen gruede han for som for det rene Landsforræderi. Derfor kunde han heller ikke finde sig i, at *H. N. Clausen*, der jo som det ældste og indflydelsesrigeste Medlem i det theologiske Fakultet kunde have stor Indflydelse paa Regensens Forhold, tog saa levende Del i det opvaagnende politiske Liv, og han gav ham mange Hib i sin Dagbog, naar Fakultetet efter hans Mening ikke optraadte strengt nok ligeoverfor Alumnernes Fordringer.

Det alvorlige Sammenstød med disse, der førte til et Brud og derpaa følgende Dannelse af en helt ny Studenterforening, opstod i Anledning af den Læseforening, der var bleven op-

rettet paa Regensen i 1832. Det var en Alumnus Stud. theol. *H. S. Krarup*, som ved et Gilde i Studenterforeningen Aaret i Forvejen havde talt med Regensprovsten derom. Denne opfattede Sagen med Sympathi og lovede at gjøre Sit til, at det theologiske Fakultetet gik ind paa Sagen. I Efteraaret 1831 dannede der sig da en Komitee paa tre Medlemmer, *Krarup*, *I. H. Bang* og *Th. Müller*, som indsendte en af 81 Alumner underskreven Ansøgning til Fakultetet. I denne udtalte Underskriverne, at det var deres Overbevisning, at «Universitetets Lærere, som stedse opmuntrede til et frit og selvstændigt Studium, saavidt det stod i deres Magt, vilde nære den Aand og fremme de Øjemed, der blandt de Studerende selv som Følge af hine Bestræbelser ytrede sig som stræbende til samme Maal; endvidere at Øjemedet for den projekterede Læseforening skulde være at fremme sand Aandskultur og et frit selvstændigt Studium; at der for en saadan Anstalt forefandtes heldige Betingelser paa Regensen, idet der var Lejlighed til den saa gavnlige Omgang og Lejlighed til baade ved ringe Bidrag at erholde Adgang til de Dannelsesmidler, som den periodiske Literatur frembød og til bekvemt at afbenytte dem, og at Regensens Alumner hidtil ofte havde maattet opofre de Behageligheder, en fri gjensidig Meddelelse vilde yde, af Mangel paa et passende Samlingssted».[3]

For nu at imødekomme denne Trang begjærede man et passende Lokale med Brænde og Lys, Hjælp til Kjøb af Møbler og endelig Anskaffelse af enkelte Tidsskrifter. Provsten anbefalede Ansøgningen og skrev bl. A.: «Jeg er overbevist om, at en saadan Forening vil virke saare gavnligt paa den videnskabelige Aand blandt Alumnerne og derfra videre paa den akademiske Aand i Almindelighed og paa Alumnernes fremtidige Levnet og Virksomhed.»[4]

Fakultetet indstillede Sagen til Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, der tillod, at Lejligheden i Nr. 4 paa anden Gang maatte indrømmes til Lokale for Læseforeningen, at Udgifterne til dettes Indretning maatte tages af

Kommunitetets Midler, at dette ligeledes maatte udrede 142 Rbd. til Anskaffelse af Inventarium, og at Regensens Brændedepot maatte forøges med tre Favne aarligt. En Generalforsamling af Regensianere vedtog derpaa, at Regensens Embedsmænd og Alumner havde Adgang til at blive Medlemmer, og at de Regensianere, der havde deltaget i Oprettelsen af Foreningen, hvis de forlod Regensen inden Udgangen af 1832, skulde have Tilladelse til for det Første at være Medlemmer et Aar. Endvidere blev det vedtaget, at Bestyrelsen af Foreningens Anliggender skulde overdrages til et Inspektorat paa tre Alumner, og at der to Gange om Aaret skulde afholdes en Generalforsamling. Læseforeningen blev derefter aabnet den 17. Januar 1832.

Syv Aar senere, da den var afgaaet ved Døden, gav dens sidste Bestyrelse den følgende Vidnesbyrd: «. . . Men alligevel er det vist, at Regensen snart sporede glædelige Frugter af dens Tilværelse; thi uden at man behøver at miskjende Overbestyrelsens og Bestyrelsens priselige Bestræbelser for at bringe en større Orden, Rolighed og Flid tilveje, end Regensen kjendte i ældre Tider, kan man dog sige med Sandhed, at det var Læseforeningen, der, idet den blev det Brændepunkt, hvori de ellers adsplittede Interesser samlede sig, og idet den frembragte en Gnidning, hvori den Ruhed og Ligegyldighed for det Almene, som saa ofte karakteriserer de Studerende, der under trange Kaar føre et isoleret og paa en enkelt Stræben rettet Liv, maatte gaa under, først vakte en fri og selvstændig Samfundsaand paa Gaarden og uddannede dens Sønner til værdige Repræsentanter for den fattigere, jævnere og fidelere Del af den danske Studenterstand.»

I Begyndelsen gik Alt godt, og i 1833 gav det theologiske Fakultet endog Tilladelse til, at de, der som Regensalumner havde været Medlemmer af Læseforeningen, ogsaa indtil videre kunde vedblive at være det, naar de havde forladt Regensen. Men snart opstod der Rivninger mellem Provsten og Læseforeningens Inspektorat, og det kunde ikke være Andet, end at disse to Magter maatte tørne sammen ifølge den forskjellige

Opfattelse, de havde af Foreningens Betydning. Provsten vilde kontrollere ethvert Skridt, Inspektoratet gjorde, da han følte sig som Herre og Mester paa Regensen, uagtet der var indrømmet Foreningen Selvstyre. Han betragtede sig alligevel som en Slags Overinspektør, der skulde give sit Besyv med allevegne, og ved dette smaalige Posekiggeri opnaaede han intet Andet, end at Sindene paa begge Sider blev forbitrede.

Han kunde f. Ex. ikke finde sig i, at Medlemmerne i Forslagsprotokollen udfægtede personlige Stridigheder, der, som man let kan forstaa, undertiden gik over Stregen. Men han glemte, eller rettere han forstod ikke, at unge Mennesker maa have Lov til at boltre sig, og at man ikke skal tage det saa nøje, om de ogsaa paa Papiret begaa adskillige Synder, som ikke vilde passe sig for Ældre. De ere næste Dag lige gode Venner for det; de have faaet Luft, deres Tanker og Fantasi have været i Bevægelse, og dermed ere de tilfredse. Selve Provstens Næstkommanderende *Fr. Fabricius* maa i sit Forsvarsskrift tilstaae: «At disse Skjænderier ikke, det jeg veed, efterlod skadelige Virkninger, vil jeg derimod gjerne indrømme, og som oftest kunde ogsaa begge Parter conjugere: «Jeg har Uret, du har Uret, — soyons amis Cinna!» Saa fornuftig var Provsten ikke. Han korsede sig og forargedes, og naar *Ploug* og *P. L. Møller* kilede løs i Flankerne paa hinanden og saaledes øvede sig til deres fremtidige polemiske Virksomhed, ansaa han dem egenlig for slette Mennesker. Saa viste han sin faderlige Omsorg ved at tilskrive Inspektoratet, at «Enhver vil føle, at det ikke er paa den Maade, vi Regensianere skulle leve med hinanden», og at han forbeholdt sig paa sit Ansvar at lade enhver Protokol, hvori der forekom Misbrug, borttage.

Fra 1836 af, da Læseforeningens Bestyrelse havde udarbejdet et nyt Lovudkast, begyndte der en langvarig Strid mellem denne og Provsten, der havde Fakultetet bag sig. Striden, der særlig gjaldt Spørgsmaalet om Læseforeningens Stilling overhovedet, blev ført med stor Energi fra Alumnernes Side. Fakultetet optraadte overlegent og en enkelt Gang meget

spydigt og fremhævede stadigt, at det ikke vilde taale nogen Stat i Staten. Provsten pustede til, og hvad der særlig ærgrede ham, var, at det var Exregensianere, der vare Ledere af Bevægelsen.

Under Striden fremkom der fra Alumnernes Side Ønsker om, at der Lørdag Aften maatte blive afholdt Foredrag i Læseforeningens Lokale. Som man kunde vente, fraraadede Provsten enhver Tanke herom, da disse Ønsker for ham vare et yderligere Vidnesbyrd om, at Læseforeningen agtede at emancipere sig fra alle Myndigheder og optræde som en Studenterforening i det Smaa. I Marts 1838 nedsatte Generalforsamlingen en Komitee, der skulde forberede et Forslag til Fakultetet herom. Den blev sammensat af Cand. phil. *S. Drejer*, Cand. theol. *Rasmus Nielsen* og Cand. phil. *Japetus Steenstrup*, altsaa af vordende Videnskabsmænd, der forøvrigt allerede dengang havde aflagt Vidnesbyrd om deres Begavelse og Dygtighed. Komiteen indsendte med kort Varsel sit Forslag til Provsten, som naturligvis fraraadede Fakultetet at gaa ind derpaa.

Samtidig skrev han i sin Dagbog: «Da jeg ikke veed, om jeg faar dette Aktstykke tilbage, vil jeg dog anføre de «Grunde», hvorpaa dette Andragende støttes. *a.* «Ethvert Studium fremmes i samme Grad, Videnskaben gjøres til en Livssag» og *b.* «Betingelsen for et Samfunds velgjørende Indflydelse paa de enkelte Medlemmer er en levende Vexelvirkning mellem samme, der nødvendigvis forudsætter et Medium, hvori de ellers delte Interesser kunne mødes». Tager Fakultetet ikke ærbødig Hatten af for dette og hele Resten, opfører det sig klogere ved anden end ved første Akt af ungdommelig Selvtillids Fordringer.»

Enhver, der har hørt Professor Rasmus Nielsens filosofiske Forelæsninger, vil ikke være i Tvivl om, at det er ham, der har opstillet de «Grunde», der gik langt over Regensprovstens Forstand.

Komiteen modtog intet Svar fra Fakultetet, hvorfor den i Oktober atter tillod sig at bede om et saadant. Nu kom der endelig et Svar, men det var et Afslag. Dernæst svarede

Fakultetet paa et Andragende fra Inspektoratet om, at Alumnerne paa Ehlers Kollegium maatte faa Adgang til Læseforeningen, at der var paatænkt en Forandring i dennes Indretning. Allerede i Begyndelsen af 1838 havde Provsten besluttet at føre et dræbende Slag mod det opsætsige Inspektorat og at knuse den Oprørsaand, der efter hans Opfattelse var faret i hans Alumner. Han havde nemlig indstillet, at Foreningen for Fremtiden skulde bestaa alene ved Tilskud fra Kommunitetet, og at den skulde stilles direkte under Tilsyn af ham og Viceprovsten, saaledes at hele Selvstyrelsen med Generalforsamlinger ophørte, og at Læsestuen kun skulde staa aaben for Regens- og Kommunitetsalumner. De ubehagelige Exregensianere vilde derved blive udelukkende. I Løbet af Sommeren drøftede Fakultetet dette Forslag og indsendte det til Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, som den 1. Januar 1839 erhvervede en kongelig Resolution,, der billigede Provstens Indstilling. Den nye Læseindretning skulde træde i Kraft den 1. April 1839.

Den 2. Februar meddelte Provsten Inspektoratet Fakultetets Skrivelse med den deri indeholdte kongelige Resolution og skrev bl. A., at det var ham «en Fornøjelse» at fremsende den. Læseforeningens Generalforsamling nedsatte derpaa en Komitee, der skulde forfatte Adresser til Fakultetet og Provsten, og som endvidere skulde drage Omsorg for at realisere Foreningens Ejendele. Denne Komitee kom til at bestaa af *A. A. Breinholm*, senere Præst, *S. Drejer*, senere Docent i Botanik, *O. C. L. Gad*, senere Lic. theol. og Præst, *B. Hummel*, senere Cand. jur. og Fuldmægtig i Overretten, *E. Langhoff*, senere Seminarieforstander og Provst, *C. F. Læssøe*, senere Præst, og *C. Ploug*. De ere nu alle døde med Undtagelse af Læssøe, som er Sognepræst i Galten og Vissing.

I Adressen til Provsten raillerer Komiteen over Udtrykket, at det var ham en Fornøjelse at meddele Foreningen Underretning om den paatænkte Forandring. Den minder ham spydigt om nogle Ord, han skrev til Læseforeningens Inspektorat i 1834. Efterat han dengang havde opfordret til at vise Enighed og

indbyrdes Velvillie, udtalte han: «Hertil hører ogsaa — selv om man er fornærmet — at taale og tilgive. Tro mig, mine kære Kommilitoner, uden denne Resignation er Livet lutter Modgang!» Komiteen slutter sin Skrivelse med i den Anledning at bemærke: «Dette er et profetisk Ord, der varsler om den Resignation, med hvilken Læseforeningens Medlemmer se sig nødsagede til at se Foreningens Organisation hævet.»

Provsten havde nu brudt alle Broer af, og da han havde meddelt Inspektoratet den kongelige Resolution, skrev han i sin Dagbog: «Det Parti, som dels har regjeret, dels regjerer, dels agtede at regjere, og som vel føler, at det ved den Stilling, hvori det ved sin Opposition har sat Læseforeningen til Fakultetet, har givet Anledning til Reformen, er misfornøjet og vredt, hvortil vil slutte sig Exregensianernes Parti og saa mange af de ellers Indifferente, som lade sig exaltere af hine. Jeg veed ogsaa af Fabricius, at denne Vrede er forhaanden. Den vil formodenlig først ret ytre sig, naar de nærmere Bestemmelser emanere. «Vreden er et kort Raseri», og jeg fortrøster mig til, at har Kroen kunnet lukkes, maa Læsestuen kunne aabnes.»[5]

Den 31. Marts om Aftenen samlede der sig endel af Læseforeningens Medlemmer i dens Lokale, men de gik bort igjen, da *Ploug* fraraadede dem at foretage nogen Demonstration. De holdt derpaa Gilde et andet Sted og aftalte foreløbigt at stifte en ny Læseforening udenfor Regensen. De Alumner, der vare med til Gildet, vendte Kl. henved 2 tilbage til Regensen, hvor de sang «Kong Christian lægger ned sit Sværd». Da de vare færdige hermed, raabte de Leve for «Regensens gamle Læseforening» og gik derpaa roligt i Seng. Provsten, som havde ventet, at der vilde ske Et eller Andet, sad oppe om Natten og ventede paa deres Tilbagekomst. Han fandt, at de sang med «opslidte» Stemmer, men var øjensynlig glad ved, at der ikke forefaldt Videre.

«Der stod vi altsaa», skriver *Ploug* 44 Aar senere,[6] «et Flertal af Regensianere, der vare opbragte over ikke selv at maatte vælge, hvad de vilde læse; et Par Snese Exregensianere,

som nu følte sig husvilde, da der selvfølgelig ikke kunde være Tale om deres Adgang til Læseindretningen; fremdeles Alumnerne paa Ehlers Kollegium, der forgjæves havde ansøgt om Tilladelse til at blive Medlemmer af Regensens Læseforening, og endelig en hel Del Studenter især fra Provinserne, som baade fandt Studenterforeningen for dyr — Kontingentet var som nu to Kroner — og ikke følte sig rigtig hjemme i dens daværende fine Lokale, det forrige Arboeske Palæ, nu Landmandsbankens Gaard.»

Den 3. April udstedte nu Cand. theol. *Ove Fabricius*, *B. Hummel*, Cand. theol. *C. H. Monrad*, *C. Ploug* og *Japetus Steenstrup* en Indbydelse til en ny Læseforening, og efterat der i de følgende to Dage havde tegnet sig 150 Medlemmer, samledes disse den 5. April 1839 paa Borchs Kollegium, hvor *C. Ploug* aabnede Forhandlingerne med at udtale, at Ophævelsen af Regensens Læseforening vistnok var den ydre Foranledning til, at man nu vilde oprette et nyt Selskab, men at Indbydelsen tillige var udstedt i Erkjendelsen af, at der var en virkelig Trang tilstede, som ikke kunde blive tilfredsstillet ved at man meldte sig ind i de andre bestaaende Selskaber. Studenterforeningen var nemlig bleven til en Klub og kostede mange Daler, i «Athenæum» var der ikke noget egenligt Samliv mellem Medlemmerne, og Læseforeningen paa Østergade var vistnok billig, men den var beregnet paa Folk under Studenternes sædvanlige Dannelsestrin, og den var dernæst bleven et Slags politisk Selskab, «hvilket vort ej skulde være men især et videnskabeligt, som vil danne et Samfund uden Korporationsaand og uden en Stat i Staten.»[7]

Han fremlagde derpaa nogle Grundbestemmelser, som blev vedtagne efter en kort Forhandling. Den første af disse lød saaledes: «Den akademiske Læseforening er et Samfund af Studenter, som har til Formaal at fremme almindelig Dannelse og højere aandelig Udvikling. Den skal derfor saavel frembyde den periodiske Presses og Literaturens, især den æsthetiskes, fortrinligste Produkter som give Lejlighed til gjensidig Til-

nærmelse og fri Ideeudvexling.» I § 2 hed det: «Dens Lokale, bestaaende af et Læseværelse og et Konversationsværelse, skal ligge Studiegaarden og Kollegierne saa nær som muligt. I dette skal der beværtes med Kaffe, The, Smørrebrød, Brændevin og Øl, saafremt Kongen efter indgiven Ansøgning bevilger Fritagelse for Klubskat. I begge Værelser tillades Tobaksrøgning men intet Morskabsspil, Schak ikke undtaget.» Dernæst indeholdt disse Grundbestemmelser, at der skulde holdes Generalforsamling to Gange om Aaret, at der skulde vælges et Repræsentantskab paa 12 Medlemmer, af hvilke Halvdelen skulde afgaae hvert Halvaar, at enhver Student kunde blive Medlem, naar han indproponeredes af et andet og opnaaede $^{2}/_{3}$ af Repræsentanternes Stemmer, og at der endvidere skulde vælges en foreløbig Bestyrelse paa 5 Medlemmer, som skulde forelægge et Lovudkast for den ordenlige Generalforsamling, der afholdtes i Slutningen af April, og som endvidere indtil den Tid skulde optage til Medlemmer alle de akademiske Borgere, der meldte sig, medmindre en af Repræsentanterne gjorde Indsigelse. Kontingentet skulde rette sig efter Medlemmernes Antal men maatte ikke overstige 3 Mark og vilde kunne nedsættes til 2 Mark, hvis Medlemmernes Antal oversteg 200.

Der opstod strax en Forhandling om disse foreløbige Bestemmelser. Cand. theol. *O. C. L. Gad* fandt, at Formaalet var altfor ubestemt udtalt i Udtrykket «almindelig Dannelse». Han ønskede heller ikke, at man særlig skulde urgere Anskaffelsen af æsthetisk Literatur, men mente, at Foreningen navnlig skulde lægge Vind paa at kjøbe videnskabelige Tidsskrifter, skjønt han maatte indrømme, at enkelte Aviser vare aldeles nødvendige. Imod ham optraadte tre Talere. *Ploug* holdt paa, at den æsthetiske Literatur først og fremmest maatte holdes. Man vilde naturligvis kun anskaffe de gode Frembringelser. Videnskabelige Tidsskrifter maatte indbefattes under den periodiske Presse. *Japetus Steenstrup* gjorde opmærksom paa, at hvis man særlig skulde lægge Vægten paa videnskabelige Tidsskrifter, vilde man kun faa Raad til at holde faa, da de vare dyre, og da Foreningen kun ejede

faae Pengemidler. Hertil kom, at disse Tidsskrifter kun meddelte Videnskabens nyere Opdagelser. Cand. theol. *Stilling* mente, at Generalforsamlingen ikke skulde gaa saaledes i det Enkelte. Til den periodiske Literatur maatte ogsaa regnes Tidsskrifter. Valget burde helst overlades til Bestyrelsens Smag.

Dette Sidste vedtoges, og man skred nu til Valget af en foreløbig Bestyrelse. Medlemmer af denne blev *Ploug*, *Jap. Steenstrup*, *Ove Fabricius*, *B. Hummel* og Cand. theol. *P. Rørdam*, senere Præst i Lyngby. Endelig vedtoges det, at Lokalerne skulde aabnes den 21. April. Man havde lejet nogle Værelser i nuværende Nr. 8 i Store Kannikestræde, altsaa tæt ved Regensen.

I Begyndelsen af Maj afholdtes derefter flere Generalforsamlinger, paa hvilke Lovene blev endelig vedtagne. *Orla Lehmann* dirigerede et Par af disse, men da han ifølge sit livlige Sind ikke kunde afholde sig fra at deltage i Forhandlingerne, forlangte Nogle, at han skulde være nevtral, og han lovede da, som han sagde, at være meningsløs.

Under de livlige Forhandlinger foreslog Cand. phil. *Fredrik Barfod*, at man burde optage Folk, der ikke vare Studenter; dog skulde der være Enstemmighed i Repræsentantskabet. Hvis Foreningen ej søgte at gavne dem og at gavne ved dem, vilde den tabe meget i sin Betydning og maaske kun blive et Døgnfoster. Ingen af de øvrige Talere delte dog Barfods Opfattelse. *Lehmann*, der tidligere i Studenterforeningen havde holdt paa, at Polyteknikere o. s. v. skulde kunde optages, mente, at Barfods Forslag vilde bevirke, at der opstod en Pariaklasse i Foreningen. «Eftersom Laugsaanden er uddød blandt os, og andre Selskaber existere, kan jeg vel indse, at Folk med engang beslægtede Aandsinteresser ønske at samles for sig, uden at jeg dog har den Frækhed at paastaa, at det Videnskabelige er Studenternes Arvelod.»

Cand. theol. *Boethe* troede, at et Selskab af Studenter ikke følte Trang til en saadan Sammensmeltning, «de førte mange Elementer fra det store Liv med ind i deres Kreds, og deres

Theorier behøvede ej at iføre sig noget vist Kjød, men dernæst var den latinsk klassiske Dannelse ingenlunde Studenternes eneste Særkjende, thi Universitetet meddelte dem en Erkjendelse grundet paa Principper, som satte dem over hine Andre. Endelig udtalte *Jap. Steenstrup*, at det ikke tilkom denne Forening at forsyne andre Stænder med Læseartikler, og at man derved let kunde faa for megen Surdejg, som kunde ødelægge Massen, skjønt Omgang med Andre vistnok kunde være meget gavnlig. *Barfod*'s Forslag blev derefter forkastet med stort Flertal

Et andet Forslag, der fremkaldte meget kraftige Udtalelser, gik ud paa, at Professorer skulde kunne optages udenvidere, naar de meldte sig. *Ploug* motiverede det med, at Professorerne kunde indtræde i Studenterforeningen uden Ballotation. De fleste Professorer benyttede sig heraf, og det vilde være odiøst, om man nu her i denne Forening gjorde det Modsatte til Lov. Desuden kunde det ikke antages, at nogen Professor vilde falde igjennem, men han udsatte sig aabenbart for større Ærestab end ethvert andet Medlem, dersom han paa Grund af skjulte Intriger skulde falde igjennem.

O. C. L. Gad troede ikke, at nogen fornuftig Professor vilde se hen til Forholdene i Studenterforeningen. «Vor Forening vil ikke faa nogen Oppositionskarakter ved at antage en anden Lov end Studenterforeningens, men jo mere Professorerne due, jo mere ville de ogsaa ønske at underkastes en Ballotation, og ville de ej komme til os, saa hylde de kun det gamle Hierarki, men skulle vi endelig søge en Professor, saa kunne vi jo godt anmode ham om at lade sig indvotere.» *Fr. Barfod* talte saaledes: «Intet doktrinært Aristokrati! Ingen Professor kan ønske at smugle sig ind i en Forening, saa at man der skal se paa ham som paa en Ugle. Professorerne ere desuden kun til for Studenternes Skyld og skulle søge disse og paavirke dem ikke alene fra Kathedret men ogsaa gjennem Samtaler. Hin Bestemmelse i Studenterforeningen er desuden gammel, og vi ere ligesaa berettigede til at optage Universitetsdirektionen uden Ballotation. Cand. phil. *I. Levin*, der paa sin lange literære

Løbebane har gjort Foragt for Professorer til sin Specialitet, mente alt i 1839, at det let var tænkeligt, at en Professor hverken var højlærd eller liberal. «Lad os da ingen Høflighed vise mod Professortitelen og kun holde de Professorer ude, som kunne skade Foreningen!» *Gad* tilføjede endnu: «Repræsentanterne ville nok bedømme Professorerne retfærdigt, men låd os modvirke en Professorklike, som vil have, at vi skulle bukke og sige Ja til Alt». Cand. philol. *P. H. Tregder*, der samme Aar disputerede for Magistergraden, vilde heller ikke have Professorerne ind udenvidere; de vare nemlig ikke alene Lærere men ogsaa ældre Videnskabsdyrkere. Af samme Mening var Stud. theol. *N. G. Blædel*, der tillige fandt, at Professorerne heller ikke behøvede at fritages for Embeder, da de jo kunde frasige sig dem, dersom de blev valgte. Efter disse Udtalelser faldt Forslaget, idet kun en ringe Del af Forsamlingen stemte for det.

De første 12 Repræsentanter blev *C. Ploug*, *Ove Fabricius*, *B. Hummel*, *S. Drejer*, *E. Langhoff*, *A. Breinholm*, *P. Rørdam*, *Fr. Barfod*, *P. H. Tregder*, *Dahlstrøm*, *Boethe* og *P. C. Kierkegaard*, den senere Biskop i Aalborg.

Saaledes var altsaa

Den akademiske Læseforening

stiftet, og den førte nu i næsten fem Aar en højst livlig Tilværelse, indtil den indgik en Union med den gamle Studenterforening, hvorved der opstod en passende Blanding af de forskjellige akademiske Bestanddele.

Til Formand valgtes *Ploug*, der var selvskreven i sin Egenskab af de Unges Fører og Digter. Han blev den akademiske Læseforenings eller Akademicums egenlige Bærer, ogsaa efterat han var gaaet af som Formand. Han besang Livet i Akademicum, han behandlede Studenterlivet i sine lystige og kaade Atellaner, han sagde de afgjørende Ord paa Generalforsamlinger og Møder, og han skrev Skitser og smaa Afhandlinger, der blev oplæste paa Forsamlingsaftnerne. Næsten

alle de Sange, som langt over en Menneskealder have lydt fra Studenternes Læber ved muntre Gilder og alvorlige Fester, har han digtet, medens Akademicum blomstrede, og de ere første Gang blevne sungne her. De blev modtagne med Jubel af Medlemmerne, ligesom de senere hørte til deres bedste Minder fra Studentertiden.

Carl Ploug, den af Regensprovsten forsmaaede Poet, havde alt, medens han var Alumnus paa den gamle Gaard, fra 1833 til 1836 stemt sin Lyre og havde som tidligere nævnt bl. A. skrevet sit Sørgedigt over sin Forgænger som Regensdigter, den i December 1836 tidligt bortkaldte unge Læge *Ove Christian Drejer*, der brugte Pseudonymet Dr. *Wejëero* som Forfattermærke. Det var ham, som til Stiftelsesfesten den 1. Juli 1835 havde digtet den bekjendte Sang «Der staar et Træ i Regensens Gaard».[8] Han har i flere Henseender tjent Ploug som Forbillede, og ved hans Død vidnede denne:

Det Liv, som bor i disse Celler trange,
Og den barokke Farvepragt, det har,
Staar friskt og dristigt malet i hans Sange,
— Det Eneste, der vidner, hvad han var.
Derfor, saa tidt derinde Sangens Tone
Mod Himlen flyver fra Studentens Bryst,
Skal Aftenvindens Pust i Lindens Krone
Wejëero nævne med vemodig Røst.

Som Fører for den Kreds af Regensianere og Exregensianere, der samledes paa Regensens Læsestue og her dyrkede det «lystige og fidele» Liv, hvilke Udtryk alt Drejer havde benyttet, følte han sig under Striden med Regensprovsten og det theologiske Fakultet opfordret til at benytte sig af Satirens Vaaben i dramatisk Form, og saaledes kom den første Atellan til Verden, nemlig: «Væddemaalet eller Den forvandlede Regensianer, stor original romantisk-parodisk Burschekomedie i 5 Akter med Prolog, guddommelige Aabenbaringer, Sang, Melodrama, Kor og pyroteknisk Tableau. Texten af Regenspoet Hr. Poul Rytter, Musiken komponeret og arrangeret af Hr. Kapelmester Drejer.»

Den 25. Februar Aaret i Forvejen havde det samme Selskab til Fastelavn spillet «Ulysses von Ithacia» paa Theatret paa Hjørnet af store og lille Kannikestræde, almindelig kaldet «Kalkeballen», til hvilken Forestilling de svenske Studenter, der havde spaseret over Isen til Kjøbenhavn, vare indbudte.[9] Den forløb imidlertid ikke saa heldig, hvilket vil fremgaa af følgende Replikker i «Den forvandlede Regensianer». Hovedpersonen Jens Grib, Alumnus paa Regensen, fortæller sin Kontubernal Peer Mikkelsen, hvad der er foregaaet paa en Generalforsamling nede i Gaarden.

Jens Grib: Ja nu komme vi til den sidste Sag; kan du gætte, hvad den gjaldt?

Peer Mikkelsen: Hvor skulde jeg kunne gætte det? En saadan Forsamling som Eders kan jo falde paa at drøfte Alt, hvad der ligger imellem Himlens og Jordens yderste Grænser.

J. G.: Ja saa har din Konjekturalkritik jo et vidt Spillerum. Der proponeredes, at vi skulde opføre en Komedie paa Fastelavnssøndag.

P. M.: Det faldt da naturligvis igjennem!

J. G.: Nej Gudsdød! Det blev enstemmigen antaget.

P. M.: Men er I da gale? Har I glemt, hvorledes I prostituerede Jer ifjor?

J. G.: Nej vist har vi ikke; men det var heller ikke sært; thi for det Første var Stykket for svært og for kjedeligt, og for det Andet saa husker du nok, at den, der spillede Hovedrollen, var . . .

P. M.: Sa'e du fuld?

J. G.: Nej, jeg gjorde ikke, men jeg mente det rigtignok. Men iaar skal det nok gaa bedre, vi vil intet af Holbergs Stykker have.

P. M.: Da har I dog vel aldrig isinde at give en Opera eller en Tragedie?

J. G: Nej, men vi vil give et nyt Stykke.

Dette nye Stykke blev altsaa «Den forvandlede Regensianer». Det blev spillet i Borups Lokale paa Østergade, nuværende «Thalia», til Fordel for de vandlidte Jyder. Personlisten er saalydende:

Komos, Soldets Gud		Hr. *H. Sveistrup.*
Venus		Mselle. *Breinholm.*
Peer Mikkelsen	Regensalumner	. Hr. *H. V. Dahlerup.*
Jens Grib	Regensalumner	. - *Ploug.*

En Landsbypræst	Hr. *Mønster* jun.
En Regenskarl	- *R. Nielsen.*
Baronesse v. Flintensteen	Jfr. *Læssøe.*
Generalkrigskommissær Sablenind . .	Hr. *Mønster* sen.
Hans Frue	Mad. *Heramb.*
En Etatsraad	Hr. *Lunddahl.*
En Kammerherre	- *Rohde.*
Grev v. Vöglengrahn	- *Risom.*
Gamle Krarup	Gamle *Krarup.*
En Portner	Hr. Mag. *Stausholm.*

Flere dresserede Regensianere deltage i sidste Akt.

Stykket selv var efter Plougs egne Ord en Travesti af Arnesen's og Overskou's Eventyrkomedie «Capriciosa». Jens Grib var en Peter Kaninstok med Artium, der flygtede fra en Baronesse og et fint Selskab i Bredgade hjem til sin Regensknejpe, ligesom den anden fra den vestindiske Frue til Nyboder.[10] Stykket vrimler af Hentydninger til samtidige Begivenheder og gaar dristigt løs paa højtstillede Personer, hvilket dengang maa have vakt overordenlig Jubel. En Landsbypræst, der besøger sin Broder Peer Mikkelsen paa Regensen, svarer saaledes paa Spørgsmaalet, om han er kommen til Byen for at søge Audiens hos Stemann: «Hvad skulde jeg der? Jeg søger jo ikke, og jeg kommer ikke ind til Byen for at faa Grovheder.»

I femte Akt forekommer et Sold paa Regensen. En brændende Bolle staar paa Bordet, og omkring dette sidde Regensianerne med tændte Piber og synge: «Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden». Derpaa begynde de at holde Taler. Den første er en ægte Studentervrøvletale. Vedkommende er fuldt alvorlig, men han indlader sig paa at behandle Forhold, han ikke kan magte, gjør idelige Sidespring og fortaber sig tilsidst i det rene Vaas. Saaledes som han bar sig ad, have mange andre Studenter baaret sig ad senere.

1. Regensianer: Mine Herrer! Der er et Ord, der er betydningsfuldt og dybt, det gjemmer i sig Velsignelse og Fylde, og dette Ord er S a m l i v. Men Samliv er ikke een Art Liv, det er af mangfoldige Arter. Der gives Samliv i nærmere, Samliv i fjærnere Betydning; Samliv i videre, Samliv i snævrere Betydning; Samliv i indskrænket og Samliv i uindskrænket Betydning. Et Samliv

i videste Betydning finder Sted mellem den hele Menneskehed ligefra Grønlands Isbjerge til Afrikas Sandørkener. Et Samliv i snævrere Betydning er det Baand, som omslynger samme Stats Borgere, dem, som have Sprog, Sæder og Fædrenes Minder tilfælles. Et Samliv i engeste Betydning er endelig Forholdet mellem Mand og Kone. Men det Samliv, for hvilket jeg udbeder mig Deres Opmærksomhed, er hverken det første eller det sidstnævnte og heller ikke det mellemste, men det ligger — det ligger maaske mellem det mellemste og det sidste; thi det er det Samliv, i hvilket vi leve, røres og ere, det er Samlivet mellem Studenter. Jeg skuer ikke fejl — jeg veed meget godt, hvad jeg siger, men jeg paastaar, — nej, naar jeg paastaar og udraaber, at der i det findes Glimt af Paradis. Jeg skal ikke her indlade mig paa at bestemme Paradisets Beliggenhed, det er en Ting, der rigtigen afhandles paa et andet Sted, — men jeg mener, at der i vort Samliv, som jeg alt har sagt, findes Glimt af Paradis, nemlig den samme Gemytlighed, som karakteriserede vore Forfædre, — og den samme — jeg vil ikke sige Uskyldighed, — men, som jeg allerede har sagt — Gemytlighed. — Dette Samliv — jeg sagde Glimt af Paradis — dette Samliv, det bør vi agte, ære og bevare, af det udspringer vore varmeste Kilder, i det — i det finder Tanken sin Fyldestgjørelse — i det — i dette — mine Herrer! — i dette — ja i dette Samliv — jeg vilde sige for dette Samliv udbringer jeg en Skaal.

Flere Stemmer: Op da med Samlivet!

(De klinke og sætte sig.)

Enhver ældre akademisk Borger vil i sin Ungdom have hørt lignende Taler i Studenterforeningen, dengang da Studenterne vare mere naive og ikke saa bange for at gaa i Vandet som nuomstunder. 1. Regensianer lod sig 1839 imidlerlid ikke forbløffe men rejste sig atter op for at udbringe en ny Skaal og tog nu Regensprovstens Maade at tale paa under Behandling. Det er, som man hører den gode Mand selv.

Kjære Venner! Jeg udbeder mig Tilladelse til at tage Ordet for at udbringe en Skaal, som jeg er overbevist om, Alle ville istemme med begejstrede Raab. Det er navnligen for disse gamle ærværdige Mure, som ved det gavmilde theologiske Fakultets overordenlige Velgjerning give os Ly og Skygge. Gid ingen larmende Musik eller Sang nogensinde maa ryste dem, ingen Uterlighed af Mennesker eller Hunde besudle dem, nej, men gid navnligen Flid, Orden og Sædelighed, disse tre Kariter, som forskjønne Livet, maa for evigt og evindeligen her bygge og bo.

Efter ham tog Peer Mikkelsen fat og afleverede følgende længere filosofiske Udgydelse i den da gjældende hegelianske Maneer:

Herimod maa jeg sige et Par Ord, thi det er just ved den Alt omfattende Debat af Alt imod Alt, at Sandheden kommer for Dagen. Du har opstillet en logisk Trehed og mener maaske i den at have den absolutte Sandhed, men jeg maa bemærke, at der i Livet gives mangehaande Firheder. Thi at der gives saadanne, vil dog Ingen nægte, som har set Koen gaa paa Fire, ligesom dette Bord staar paa Fire, skjønt jeg ikke vil nægte, at det jo ogsaa kunde staa paa Tre, hvilket Grækerne fandt mere passende, thi ikke blot deres Borde og deres Stole men endogsaa deres Kjedler og Potter stod paa Tre. Dette vil man lære at kjende af Professor Petersens Arkæologi, hvor der er udførligere handlet om den delfiske Trefod. Men det var nu ikke om den delfiske Trefod, jeg skulde tale. Hvorledes du vil faa Koen til at gaa paa Tre, gad jeg gjerne vidst; den gaar nu engang paa Fire, og hverken du eller Hegel skal bringe den ind i Eders Trilogier, thi Trilogierne ere sandelig ikke Køernes Plads. Og det er ikke blot Koen alene men ogsaa Firbenet, Frøen, Skrubtudsen, ja efter Plinius ogsaa Gæssene, hvilket er højst mærkværdigt, og den hele store Mangfoldighed af Dyr, som Naturforskerne just derfor kalde de Firføddede (Quadrupedes), der ville gaa paa Fire og saaledes overbevise os om Livets Firheder. For Naturen skal man have Respekt, hvorfor ogsaa vor geniale Landsmand Steffens siger, at om han havde en Datter, der følte Naturtilbøjelighed til at vorde Beriderske, saa vilde han have Respekt for dette Naturkald, thi det var just Livets Midtpunkt, om man saa vil kalde det, det Universelle eller det, hvori enhver kvalificeret Enhed kan gaa op, det ellers tilhyllede højere locus communis, som ved denne Lejlighed vilde revelere og manifestere sig for al Verden. Dog hvad det var, jeg vilde sige. Du skal nu blot lade Livets Firheder blive staaende, hvor de staa paa deres fire Ben, og lige saa lidt skal du nægte en kollateral Viden, og lige saa vel skal du lade Enhver have Lov til at have sine Kategorier for sig selv. Men herom skal jeg tale nærmere en anden Gang.

Flere Stemmer (i Munden paa hverandre): Op med Firben og Trefødder, op med den kollaterale Viden, op med Kategorierne for sig selv og med den spekulative Peer!

Senere ved Soldet istemmer Selskabet Sangen «Regensen hedder for Ingenting ej Gaarden ved Taarnets Fod», der altsaa er digtet til denne Atellan.

Denne Filosofering, som Ploug her har taget under Behandling, lagde i 1838 og 39 i høj Grad Beslag paa mange Unges Interesse. *Martensen* var i 1838 bleven ansat som Lektor i det theologiske Fakultet, men da Poul Møller samme Aar døde, blev det ogsaa overdraget ham at holde Forelæsninger over Moralfilosofien for Russerne. Om den Virkning, disse gjorde, har han selv skrevet[11]: «Et nyt Liv og Røre viste sig iblandt de theologiske Studerende. Filosofiske Studier udøvede

deres fængslende Magt, og de Studerende samtalede stadig om de højeste Problemer. Vistnok var der dem, hvad ved slige Lejligheder ikke kan undgaas, for hvilke det Hele var en Modesag. Hegel var jo Tidsalderens Mand, og naar man havde hans Stempel, stod man paa Tidens Højde. Andre tog det alvorligt med Hegel og fordybede sig i ham. Men af disse var der dem, der ikke kunde skikke sig i, at jeg ikke skulde være Hegelianer. Da Hegel var dem det Højeste, skulde Alt afledes fra ham, og de vare tilbøjelige til at betragte det Ikke-Hegelske hos mig som noget Tilfældigt.»

En daværende ganske ung Student skrev 42 Aar senere om det Sprog, man dengang hørte i Akademicum:[12] «Det blev en filosofisk Glossolali, som ofte var ved at gaa over Grænsen og udartede til et Lirumlarum af filosofiske Kunstord! Den Hegelske Filosofi var et ægte Tysklands Barn, overmodig og arrogant til alle Sider. Det Absolutte var kommet; der var ingen Hemmeligheder hverken i Himlen eller paa Jorden. Men uagtet disse Skyggesider blev de Studerende grebne af et hidtil ukjendt Liv, og hvor de mødtes, blev der diskuteret om alle Problemer; der taltes om Trilogier, Kategorier, Negationer, Mediationer, Immanens og Transcendens o. s. v., og denne Kamp var ikke mindre hidsig end den, Holberg beskriver i sin Peder Paars; Filosofien var bleven som en beslagen Homerus, som det ikke var raadeligt at spøge med. Men denne filosofiske Periode varede kun kort, thi snart skulde Politikken tage alle Sind i Beslag.»

To Aar senere (1883) skrev *Ploug*:[13] «Martensens ogsaa af endel Ikke-Theologer besøgte Forelæsninger, hvorfra man strømmede hen i det nærliggende Akademicum, og de filosofiske Studier, som de af ham paavirkede Ældre og Yngre en Tidlang dyrkede, afgav i de første tre Fjerdingaar, Akademicum bestod, et rigt Stof til Underholdning, og Læsestuerne vare da ogsaa uforholdsmæssig godt forsynede i samme Retning, medens strengt Maadehold iøvrigt var nødvendigt. Følgen heraf var, at næsten al Samtale blev ført i den hegelske Terminologi;

men denne af unødige Fremmedord lavede Jargon, der ponerede eller negerede, manifesterede og medierede alt Muligt, fremkaldte snart en Satire, der vistnok bidrog noget til at faa den afskaffet.»

Da alt Spil altsaa ogsaa Schak og Domino var forbudt i Akademicum, og da der ikke blev holdt Foredrag eller givet musikalske Underholdninger Lørdag Aften allerede af den gode Grund, at man ikke havde nogen Forsamlingssal, vare Medlemmerne udelukkende henviste til at læse eller til at føre Diskussioner. Læsning kan være meget oplivende for den Enkelte, men den bidrager ikke til at samle Folk, saa at den daglige Samtale mellem Mand og Mand blev det fornemste Nummer paa Dagsordenen. Saalænge der nu fandtes Sager, der særlig tog Opmærksomheden fangen, gik Konversationen let. I de første Maaneder var det selve den Omstændighed, at der var dannet en ny Forening som en Protest mod det theologiske Fakultets og Regensprovstens Magtsprog, som afgav rigeligt Stof til Underholdning. Her mødtes jo for første Gang ca. 300 unge Mennesker fra de forskjellige Fakulteter, og før de blev rystede godt sammen og fandt hinanden, og før Venskaber sluttedes og de uundgaaelige smaa Kliker af Ligesindede dannedes, var der Liv og Fart i Foreningen.

Naar saa Forelæsningerne paa det nærliggende Universitet vare forbi, ilede de Studerende i Foraaret 1839 hen til Kannikestræde og fyldte de trange Lokaler, men det viste sig snart, at kun Faa vare de Ydende, medens de Fleste holdt mere af at høre til. Det var i Regelen enkelte udlærte Ordfægtere, der kæmpede med hinanden, og som ikke skaanede hinanden, saa at Kampen ofte udartede til Personligheder. Naar der blev afholdt en saadan Turnering, under hvilken i Regelen alle Hegelianismens Kraftudtryk fløj rundt som temmelig ufarlige Projektiler, flokkedes alle de Tilstedeværende om de stridende Parter og hørte efter, ja selv de graadigste Læsere, der plejede at abonnere paa en ny Bog, før de vare komne halvt igjennem

den, de holdt i Haanden, rejste sig for at optræde som Tilhørere. Den senere filosofiske Professor *Rasmus Nielsen* slog sine første Slag her og høstede Laurbær som en smidig Dialektiker, og hans tilkommende Kollega *H. Brøchner*, der var ham saa ulige i Maade at optræde paa, henledede her Opmærksomheden paa sig som en ung Mand, der maatte kunne have en akademisk Fremtid. Da Formanden for Akademicum hen paa Aaret skulde give et Billede af Livet i den første Tid, klagede han bl. A. over, at der hos Medlemmerne efterhaanden havde indsneget sig en Tilbøjelighed til kun at søge Tidsfordriv paa den Maade, at de Intet bidrog til den almindelige Underholdning men derimod forlangte Alt af Andre, og at de for at fordoble deres Nydelse flokkedes i Konversationsværelserne. Imidlertid kunde han samtidig slaa fast, at den akademiske Læseforening hverken ganske havde opfyldt ej heller aldeles skuffet de Forventninger, man i Begyndelsen nærede til den.

Lokalerne i Kannikestræde frembød ikke mange Bekvemmeligheder, eller rettere sagt de vare mere end tarvelige, da man ikke havde nogen Driftskapital at begynde med. Den eneste Luxus, Medlemmerne tillod sig, var at anskaffe en tyrkisk Sofa, som kostede 29 Rbd., hvilket Beløb de mere Velhavende maatte udrede gjennem frivillige Bidrag. De faa Penge, Bestyrelsen strax havde til sin Raadighed, anvendte den til at kjøbe det Haandbibliothek, som havde tilhørt Regensens ophævede Læseforening. Allerede i Juni fandt man, at det vilde blive nødvendigt at skifte Lokale til Efteraaret. Paa en Generalforsamling den 27. i samme Maaned stillede *Ploug* som Formand et Forslag herom. Læseværelserne, sagde han, vare opfyldte med Røg og Kvalme og Konversationsværelserne for snævre til Foredrag og til større Foretagender overhovedet. Hvad der imidlertid gjorde en Flytning betænkelig, var Vanskeligheden ved at finde et andet Lokale saa nær ved Studiegaarden og Kollegierne, og hertil kom, at en ny og dyrere Lejlighed nødvendigvis forudsatte et større Medlemsantal. Nogle af

Repræsentanterne havde vanket om fra Hus til Hus og undersøgt, om der fandtes bekvemme og rummelige Lejligheder, men de havde kun fundet enkelte, der kunde siges at være passende, og disse vare tilmed vanskelige at faa, da «andre Folk nødig ville bo i Hus med os.» Der blev gjort den Indvending, at mange af de nuværende Medlemmer til Vinteren vilde gaa ind i Studenterforeningen, hvor der gaves flere Fester, og hvor der i det Hele taget herskede større Munterhed, men et Medlem mente dog, at naar man overhovedet havde vovet at leje det Lokale, man nu sad inde med, saa kunde man gjerne være dristig en Gang endnu, hvorpaa Forslaget om at flytte gik igjennem med stort Flertal.[14] I Oktober drog Akademicum saa ind i en ny Lejlighed paa Hauserplads.

Antallet af Medlemmer havde den 2. Maj udgjort 278, i Oktobers Begyndelse var det 281, og ved Udgangen af denne Maaned var det steget til over 300.

Den akademiske Læseforening havde kun bestaaet lidt over en Maaned, før den optraadte som Vært for svenske Studenter. Efter de venskabelige Sammenkomster i 1838 paa Regensen og i Lund havde Studenterne i denne By besluttet i større Mængde at gjæste Kjøbenhavn og Brødrene der. Uden at de havde meldt sig officielt, rygtedes det dog, at de 150 i Tallet vilde komme den 26. Maj 1839 ombord paa Dampskibet «Malmø». De Regensianere, der tidligere havde plejet Venskabet med Lundenserne, vare Medlemmer af Akademicum, og saaledes blev det denne Forening, der paatog sig at sørge for, at Gjæsterne tilbragte Dagen paa den behageligste Maade.

Bestyrelsen udstedte strax et Opraab til Medlemmerne om at give Bidrag og om at tegne sig som Værter, men dette Opraab gjaldt forøvrigt alle danske Studenter. Uagtet Tiden var knap, gav et Par af Akademicums Repræsentanter dog Møde i Malmø for allerede der at byde Gjæsterne Velkommen og for at give dem fornøden Oplysning om, hvorledes man havde tænkt at underholde dem. Ikke mindre end 300 akademiske Borgere meldte sig som Deltagere, og Kl. 3 om

Eftermiddagen den 26. Maj modtes disse i Regensgaarden med de 150 Lundensere. Professor *Clausen* havde til Regensprovstens store Ærgrelse givet Tilladelse hertil, saa at Professor *Petersen* ikke havde Andet at gjøre end i sin Dagbog at nedskrive sine Bekymringer over, at hans System saaledes blev krænket paa det Groveste, og atter at betro det taalmodige Papir, at alle almindelige Studenteranliggender ikke vedkom Regensen men alene Studiegaarden.

Af Universitetslærere havde Professor *Brøndsted* og Lektor *Martensen* givet Møde. Kl. 4 drog alle Svenskere og Danskere imellem 4 og 500 i Tallet ud af Regensgaarden, gjennem Nørreport og over Fælleden til Charlottenlund, hvor man lejrede sig paa en aaben Slette og fordrev Tiden under Spøg og munter Samtale, medens den lundensiske Studentersangforening under *Otto Lindblad*'s Anførsel underholdt Selskabet med firstemmig Sang. Danskerne kunde ikke gjøre Gjengjæld men maatte indskrænke sig til at være Tilhørere. Imidlertid blev denne Omstændighed den Draabe, der bragte Bægeret til at skumme over. Den 5. Juli stiftedes nemlig den danske Studentersangforening.[15]

Derpaa gik Toget videre gjennem Ordrup med et Musikkorps i Spidsen, og da det var kommet til Ordruphøj, hvor *Oehlenschläger* laa paa Landet, sendte man en Deputation ind til Digteren. Da han viste sig, sang Danskerne, naturligvis unisont, den Vise af Overskous «Kunstnerliv», hvori bl. A. Thorvaldsen og Oehlenschläger prises. Ved Skovløberhuset tæt ved Dyrehavsbakken gjorde man Holdt; her havde Professorerne *O. Bang*, *H. N. Clausen* og *Kolderup-Rosenvinge* indfundet sig for at deltage i Gildet. Under dette blev der nu holdt mange Taler. Blandt Andet blev der bragt de svenske Brødre en hjertelig Tak for den udmærkede Maade, de havde modtaget de danske Gjæster paa Aaret i Forvejen. En Skaal for den nordiske Trefoldighed blev modtagen med Jubel. Vedkommende danske Taler fremhævede Nødvendigheden af, at det gode Forhold mellem de tre Folk stedse blev inderligere,

ligesom han haabede, at Venskabet maatte gjennemstrømme alle Klasser af Befolkningen. I Danmark var det kun hos Bønderne, at der endnu fandtes Levninger af den gamle Fordom og Uvillie. Der udbragtes endnu Skaaler for Bellmans og Linnés Minde, for «Skaldernes Adam» og for «Sveriges Tegnér».[16] Tre danske Sange, der vare digtede i Dagens Anledning, blev sungne. Af disse var *Ploug*'s «Til Lundenserne» den friskeste, og da det var den første skandinaviske Sang, som den tilkommende Ordfører for Nordens Enhed skrev, endnu ikke 26 Aar gammel, anføre vi den her:

«Kors! hvad maa de tro derom,
Tordenskjold og Kong Carl i de Saliges Himmel,
Hvis de gjennem Tid og Rum
Skue ned paa vor lystige Vrimmel?
Sundets dengang røde Val —
Nu et blinkende Baand, som forbinder Nationer!
I den danske Bøgesal
Hilses «Gossar» med jublende Toner!
Brunkebjerget og Svarteraa
Glemt i Fortidens Mørke staa;
Paa de gramme Fædres Grav
Haand i Haand Sønnesønnerne slaa.

Men, hvo fælded Krigens Ravn?
Hvad udslukkede Tvedragtens knitrende Flamme?
Hvi blev Lund og Kjøbenhavn
Atter Søstre af selvsamme Stamme?
Hvor fik Broderfolket lært
Broderfolket i Hu og i Tanke at kjende,
Og at se, det var nok værdt
Aaben Favn mod hinanden at vende?
Aanden det er, dens lyse Magt,
Vidskab og Kunst i nyfødt Pragt,
Som har smeltet Seklers Is,
Som har knyttet den herlige Pagt!

Svenske Broder, ræk mig din Haand!
Det er Musernes Sønner, hvem Kaldet er givet
At befæste dette Baand,
At gjenkalde det, søndret, til Livet!

Eet er jo vort Maal og Med,
Kamp for Frihed, for Ret og for Sandhedens Krone,
Og vort Bryst oplues ved
Samme Harpers beslægtede Tone.
Tøm da Pokalen, «söta Bror»!
Gjentag vor Skaal i kraftigt Kor!
For Bellman og for Linné!
Ja, for Vidskab og Kunst i vor Nord!

Paa Generalforsamlingen i Akademicum den 25. Oktober blev alle Anliggender baade vedrørende Foreningen og enkelte Medlemmer gjorte til Gjenstand for en grundig Drøftelse. Først gav *Ploug* som Formand de Oplysninger om Medlemsantallet og om Livet, som vi allerede have meddelt. Vi skulle kun tilføje, at han betragtede det som et glædeligt Fænomen, at nogle ældre Videnskabsmænd og at navnlig en Professor ved Universitetet havde indmeldt sig i Foreningen. Dernæst aflagde Revisorerne *O. Lehmann* og *E. Langhoff* en længere Beretning om hele den økonomiske Stilling, der selvfølgelig ikke var god, men de gav ogsaa en kritisk Vurdering af hele Forvaltningen, og her gjorde de opmærksom paa «den formentlige Uforholdsmæssighed, der finder Sted mellem de for Foreningens Midler anskaffede theologiske Tidsskrifter og alle andre Videnskabsfag» for dertil at knytte den Henstilling, hvorvidt der maatte være Anledning til «at træffe nogen Foranstaltning for i saa Henseende at tilvejebringe et mere ligeligt Forhold og navnligen vindicere det, som mere henhører til den almindelige Dannelse, især Æsthetik, Historie og Politik, den tilbørlige Overvægt».

Hertil svarede Formanden, at der ikke holdtes saa mange theologiske Tidsskrifter, som der var bestilt, og at maaske et Par kunde afsiges til Nytaar, men at de øvrige forresten repræsenterede Theologiens forskjellige Retninger, hvorfor de læstes af de mange Theologer, der fandtes i Foreningen. *Lehmann* maatte dog hævde, at Foreningen ikke var noget theologisk Læseselskab, og haabede, at den nye Bestyrelse, der nu skulde vælges, vilde tage sig af denne Sag.

Bestyrelsen var i Virkeligheden nødt til at rette sig efter

de mange Theologers Ønsker, thi de allerfleste Medlemmer studerede Theologi. I Fyrrerne blev der hvert Aar skabt en saa stor Mængde theologiske Kandidater, at de senere maatte vente i mange Aar, før de opnaaede Præstekald. Antallet af Medicinere og Jurister var rent forsvindende ligeoverfor disse.

Efterat dette var besørget, førtes der en lang Forhandling om, hvorvidt Cand. phil. *P. L. Møller* kunde blive Medlem af Foreningen eller ej. Naar man erindrer Goldschmidts Omtale af denne mærkelige Personlighed, hvis Begavelse som æsthetisk Kritiker har staaet sin Prøve i Tiderne, saa kan man godt forstaa, at han ikke havde Venner, og at Mange betragtede ham med en Mistillid, der var saa dyb, at de vare istand til at tro, hvad Ondt der blev fortalt ham. Han, der i 1839, da han var 25 Aar, allerede havde gjort sig bekjendt som Digter og Anmelder, gjaldt for at være en yderst farlig, ikke blot satirisk, men maliciøs Person.[17] «Hans overlegne, livlige, ironiske, sarkastiske Omgangstone var slem nok for Adskillige . . . Han havde, naar han var i hint Humør, en mærkelig Evne til at se alle mørke Muligheder i et Mennesker Natur og drage dem frem, som om de enten vare blevne til Virkelighed eller vare ganske nær derved.»

I Maj havde *Møller* ønsket at blive Medlem af Akademicum men opnaaede det ikke, idet Repræsentantskabets Flertal havde modsat sig hans Begjæring. Men da Repræsentantskabet ikke var noget Areopagus, henviste det Sagen til en Generalforsamling. Her optraadte *O. Lehmann* strax som hans Forsvarer og udtalte: «Jeg har ikke nøje Kjendskab til Hr. Møller. Dog er han mig bekjendt fra Studenterforeningen som behagelig at tale med. Han vil ved Dokumenter afbevise de mod ham gjorte Beskyldninger, og jeg nødes til paa een Gang at være hans Aktor og Defensor. Rygtet har sagt om ham, at han skulde være jaget ud af Ehlers Kollegium, men en Attest fra Professor Clausen beviser, at et saadant Skridt ikke har været paatænkt fra Eforatets Side. Han skal dernæst have brugt Udtryk, som Auktionsholder Lembcke har forstaaet som Umyndig-

heds-Exception, men en Attest fra Stud. jur. Hakonson benægter slige Udtalelser, skjøndt den netop refererer sig til den paagjældende Samtale. Et Brev fra Cand. jur. A. F. Krieger beretter ifølge en Samtale med Lembcke, at de Ord, denne har forstaaet som Umyndigheds-Exception, have lydt saaledes: «De har jo ikke engang Lov til ar give mig Kredit». Møller benægter ganske at have brugt disse Ord, men de maa ialfald forstaas som en ilde anbragt Spøg. Endelig frikjender en Attest fra Lembcke ganske Møller for den paadigtede Beskyldning.» Til Slutningen oplyste Lehmann, at man i sin Iver mod Møller var gaaet saa vidt i «subjektivt Liebhaveri», at man havde paastaaet, at han var den velklædte Person, der havde indsmuglet en slet Oversættelse af et Theaterstykke.

Som Forsvarer af P. L. Møller optraadte endvidere *Fr. Barfod*, der var overbevist om, at der i ethvert Rygte var 99 Kvintin Løgn og 1 Kvintin Sandhed. Rygtet om Affæren med Lembcke paadigtedes med Frækhed Møller, hvilket viste hine Rygters almindelige Løgnagtighed. Lembcke havde sagt til Taleren, at Møller havde opført sig som den, der ikke havde en til sin Villie svarende Evne til at betale. Der udspandt sig derpaa følgende Forhandling:

Cand. theol. *Niels Hansen* (død som Præst i Egeslevsmagle): Man kan daarlig være tjent med her at fremdrage Ting, for hvilke man i Mangel af juridisk Bevislighed siden kan drages til Ansvar. Jeg kjender mange Historier om Møller, hvormed hans moralske Karakter er bleven blameret, og som gjør mig moralsk overbevist om, at han fortjener at falde igjennem.

Cand. theol. *Rasmus Nielsen* (den senere Professor): Naar Møller er retfærdiggjort for de Beskyldninger, der vitterlig ere rettede mod ham, maa dette negative Vidnesbyrd være tilstrækkeligt.

N. Hansen: Det at modbevise enkelte Beskyldninger er ikke et Bevis for hans Uskyldighed, og her forties Meget om ham, som ej kan fremføres. Meget er navnlig bekjendt om P. L. Møller som Skribent paa Regensen.

Lehmann: Naar Hr. Hansen har talt ud af sin Samvittighed, kan jeg ej fremsætte Modgrunde mod ham. Saadanne dunkle Allusioner bør imidlertid ikke rettelig tages til Følge af Andre. Jeg har bevist, at de bestemte Paastande, der ere fremsatte mod Møller, og det med temmelig stor Suffisance, ere ligefremme Usandheder for ikke at sige Løgne.

O. C. L. Gad: Hr. Hansen anførte sine Beskyldninger mod Møller under

en almindelig Form men bestemte ikke sine Punkter. Jeg har ført et almindeligt Regensliv med ham og veed kun det om ham, at han ved Satire kunde prostituere sine Modstandere, hvilket mange af disse ikke kunde glemme ham.

N. Hansen: Jeg har ment, at hans publikke Karakter var tilstrækkelig bekjendt til, at man kunde fælde en Dom over ham.

Lehmann: De bestemte Ankepunkter ere nu gjendrevne; det subjektive Skjøn, reduceret til intimere Forhold, vedkommer os ej her. Saadanne Vidnesbyrd ere kun fuldgyldige for det enkelte Individ.

H. Hage: Hvis der er Vidnesbyrd mere graverende end en Umyndigheds-Exception, saa bør de anføres her.

Lehmann oplyste til Slutningen, hvilke Repræsentanter der tidligere havde stemt for P. L. Møllers Optagelse, og forlangte deres Navne tilførte Protokollen. Det var Boethe, S. Drejer og Tregder, og han fandt i disse Navne en hæderlig Autoritet for sin Mening.

Ved den derpaa følgende Afstemning med Kugler, blev der afgivet 42 Ja for Møller og 15 Nej. Han blev saaledes optagen som Medlem. Efter Afstemningen stillede *Ploug* det Spørgsmaal, om Generalforsamlingen vilde tilkjendegive de Repræsentanter, der tidligere havde stemt mod P. L. Møller, sin Misbilligelse. Det forekom ham iøvrigt, at der ved Udtrykkene «subjektivt Liebhaveri» og «stærk Suffisance» allerede var antydet en saadan Misbilligelse. Da der imidlertid ikke blev forlangt Afstemning om denne Forespørgsel, faldt den bort.

Det næste Nummer paa Dagsordenen var et Forslag fra *Ove Fabricius* om, at den akademiske Læseforening skulde nedsætte en Komitee til at overveje, om en Union mellem denne og Studenterforeningen var ønskelig. Fabricius udtalte, at Forslaget var fremkommet, fordi han vidste, at et lignende var indleveret i Studenterforeningen, hvorfor det var en simpel Forekommenhed at forelægge det samme Forslag for Akademicums Generalforsamling. «Forslagets egenlige Aarsag var dog at søge i Erkjendelsen af det Ønskelige i, at de aandelige Kræfter hos vor hele Studenterstand saa meget som muligt koncentreredes.»

Ploug maatte som Bestyrelsens Formand tilraade Forslaget. Om en Union overhovedet var ønskelig, maatte Komiteen afgjøre. Forslaget blev derefter enstemmigt vedtaget. Ligeledes vedtoges Plougs Forslag om, at Komiteen skulde bestaa af lige

saa mange Medlemmer som den, Studenterforeningen maatte nedsætte, og det Samme var Tilfældet med et Forslag af Fabricius om, at Komiteens Forhandlinger skulde være endte inden Nytaar. Et Ønske af Ploug om, at begge Foreningers Komiteer fik Adgang til den anden Forenings Generalforsamlinger, vandt ligeledes Bifald. Til Medlemmer af Komiteen valgtes senere *Ploug*, *A. Breinholm*, *Dahlstrøm* og *I. E. Damkier*. Den 2. November valgte Studenterforeningen til Medlemmer af sin Komitee *E. Collin*, *A. F. Krieger* og *Sager*, altsaa kun tre, hvorfor den ene af Akademicums Kommitterede maatte udgaa.

Generalforsamlingen sysselsatte sig derefter med Forslag om Anskaffelsen af Blade. I Anledning af, at et Medlem havde foreslaaet at holde Ugebladet «Den Frisindede», redigeret af Claudius Rosenhoff, udspandt der sig følgende Forhandling:

Synnestved bemærkede, at mange af Foreningens Medlemmer ønskede «Den Frisindede».

Stausholm: Den er ogsaa interessantere end «Kjøbenhavnsposten» for Tiden.

Ploug: «Den Frisindede» er et sjofelt Blad, og dens Redaktør har aldrig prostitueret sig værre end i Sommer ved den Rotheske Sag og ved den bekjendte Ansøgning om Rejsestipendium. Han fortjener nu mindst at opmuntres.

Kragh: Selskabet behøver ej at billige «Den Frisindede»'s Tendens, fordi det holder dette Blad.

Stausholm: Lad vort Selskab ikke blive et Censur-Kollegium. Bladet er dog interessant, om end dets Tendens er forkastelig.

F. Barfod: Jeg har ogsaa hørt den Paastand for fulde Alvor, at «Natkikkerten» er interessant; vi udgjør intet Censur-Kollegium fordi vi mene, at «Den Frisindede» er et sjofelt Blad.

I. E. Damkier: Skjønt jeg her skulde være upartisk, maa jeg dog aldeles anbefale, at «Den Frisindede» holdes, men jeg billiger ej dens Tendens. Livet i den lavere Middelklasse træder fremragende ud i den saavelsom ogsaa i «Raketten». Jeg foreslaar derfor, at vi ogsaa holde «Raketten».

Ove Fabricius: Ved at antage disse Forslag etablere vi et nyt Princip, idet vi ogsaa aabne Smuds-Produktionen Adgang uden at tage Hensyn til Kvaliteten af det Anskaffede.

F. Barfod: Hvis «Den Frisindede» antages, foreslaar jeg ogsaa «Lynstraalen», «Natkikkerten» o. s. v.

Tregder: Lad os da før holde «Politivennen».

Ploug: Det var vist ønskeligt, om vi holdt alle Blade, men vi bør gjøre

et Udvalg af økonomiske Hensyn, og saa meget desmere har Repræsentantskabet havt Grund til at forkaste «Den Frisindede».

I. Levin: Jeg understøtter Forslaget om «Raketten». Vi trænge mest til de Blade, som Folk søge med størst Begjærlighed, skjønt de vistnok ofte saare Velanstændigheds-Følelsen, saa man kan blive ganske rød i Ansigtet ved at læse dem.

Ved den derpaa følgende Afstemning vedtoges det med 28 Stemmer mod 25 at holde «Den Frisindede», ligesom ogsaa Forslaget om «Raketten» vedtoges. En Forhandling som den ovenforstaaende kunde godt finde Sted endnu, kun med den Forskjel, at Striden gjaldt andre Blade. Kampen mellem det Princip at holde Alt uden Kritik og at udelukke det, der maa henregnes til Smudsliteraturen, er staaende endnu.

Da denne Sag var afgjort, drøftede man et Forslag om at anskaffe et Par Schakspil, men da al Slags Spil jo stred mod Lovene, maatte dette vedtages med kvalificeret Flertal. Det mødte imidlertid stærk Modstand, fordi man frygtede for, at det skulde bidrage til at ødelægge Samlivet eller, som *Ploug* udtrykte sig: Schakspil vil hindre Konversationen, og rolig Kontemplation vil indtræde, saa at Medlemmerne ikke ville røre Munden. Forslaget blev derpaa forkastet.

Til Slutningen foretoges Valg af nye Repræsentanter og af Formand, og da Ploug ikke ønskede Gjenvalg som saadan, kom Magister *Tregder* til at staa i Spidsen for den akademiske Læseforening. Dermed var denne vigtige Generalforsamling, der dirigeredes af *I. E. Damkier*, forbi.

Medens dette nye Liv udviklede sig i Akademicum, havde den «gamle» Studenterforening ved Holmens Kanal rolig fortsat sin Tilværelse med Koncerter, Fester, Oplæsninger og Foredrag. Den havde som sædvanlig fejret Kongens Fødselsdag den 28. Januar 1839 med et Festmaaltid. Fastelavnsmandag den 11. Februar blev der istedetfor den sædvanlige Maskerade holdt en Koncert, hvor der bl. A. blev foredraget Balladen «Die Schneeköniginn» og en komisk Sang «Der Paulus war ein Medicus, er schrieb an den Timotheus». Dernæst deklamerede *Arnesen* en Parodi paa «Faust og Margarethe»,

som han illustrerede med levende Tableauer. Ved Gildet efter Koncerten afsang man en Sang, som *H. Hertz* havde skrevet til denne Lejlighed, nemlig «Luftsejladsen, eller hvorledes Vivike og hans Venner gik tilvejrs Natten mellem Fastelavn og Christianshavn».

I samme Maaned oplæste *Carl Weis* en original Novelle «Børnekjærligheden» og Kapitain *A. Baggesen* to af sin Faders endnu utrykte Ungdomsarbejder, nemlig «Adam som Poet», digtet i 1782, da han forlod Skolen i Slagelse og blev Student, og et Brudstykke af en Dagbog fra Kjøbenhavn til Nyborg i 1788. Endvidere holdt *Ostermann* Foredrag om den moderne Dannelse, og Kammerraad *Eiler*, der havde været Fuldmægtig ved Guvernementet i Trankebar, gav Oplysninger om Hinduernes Sæder og Skikke. I Marts oplæste *P. L. Møller* «Kort og Godt», dramatiseret Ordsprog efter A. de Mussets «Faire sans dire», og dernæst et Par Prøver paa dansk Morskabslæsning fra foregaaende og næstforegaaende Aarhundrede, fundne i en Urtebod.

Den 20. April gav Foreningen paa Hoftheatret en Forestilling til Fordel for de Vandlidte i Jylland. Den aabnedes med en Prolog af *H. P. Holst* «Aarets Drama», som *Arnesen* fremsagde, og som vandt meget Bifald men spændte Forventningen højere, end de efterfølgende Stykker kunde tilfredsstille. Man gav derefter et Lystspil i een Akt, «Den sorte Domino eller et apoplektisk Tilfælde» efter det Franske. Da det var forbi, fortalte *H. C. Andersen* sit Eventyr «Svovlstikken». Han var iført Silkestrømper, hvid Atlaskes Vest og havde en fransk Hat i Haanden. At han var smukt friseret, følger af sig selv.[18] Til Slutningen opførtes «Et Eventyr i Dyrehaven», original Maskekomedie i een Akt af *H. Hertz*, i hvilket Stykke *Abrahams* spillede Cassander og *Carl Bjerring* Colombine. Forestillingens Nettooverskud var ca. 500 Rbd., et meget betydeligt Udbytte.

I Juni gav 16 Musikere fra Steiermark under Musikdirektør *Siegl* en Koncert i Foreningen. Det var ægte østerrigsk Musik,

de udførte, især Danse og Valse af Strauss og Lanner. Det Hele gik med Liv og Sikkerhed. Først spillede de i den store Sal i første Etage og senere i Haven.

I næste Maaned modtog Senioratet et Brev fra den nystiftede Studentersangforening med Anmodning om at maatte benytte et af Værelserne paa første Sal een Gang om Ugen, hvilket naturligvis bevilgedes. Hermed indlededes det venskabelige Forhold mellem de to Foreninger, som langt har overlevet de halv Hundrede Aar, og som næppe nogensinde opløses.

Stiftelsesfesten den 16. Juli fejredes med en Middag paa Fortunen. *F. J. Hansen* havde skrevet Festsangen.

I Efteraarshalvaaret holdtes der den 19. Oktober en Generalforsamling, paa hvilket et Forslag af Senioratet om at ophæve det Indskud af to Rbd., ethvert Medlem maatte betale ved sin Indmeldelse, enstemmigt blev vedtaget. Det var Konkurrencen med den akademiske Læseforening, som fremkaldte Forslaget. Senioratet skildrede vel den økonomiske Stilling med temmelig lyse Farver, men naar man hører, at Medlemsantallet dengang var sunket ned til 234 foruden 24 kontingentfrie Medlemmer, kan man nok forstaa, at der ikke var særlig mange Penge i Kassen, hvorfor man da ogsaa paa samme Generalforsamling blev nødt til at afskaffe et Par Tidsskrifter. Et Forslag af to af Seniorerne *Fr. Boye* og *C. F. Læssøe* om, at det skulde være tilladt Medlemmerne om Aftenen, naar Lokalet lukkedes, fra Læsestuen at medtage Bøger, der da skulde afleveres tidlig den næste Morgen, kunde man ikke blive enig om, saa at dets Afgjørelse blev udsat til en ny Generalforsamling fire Dage senere. Her blev det forkastet, medens derimod et Forslag af *H. Hage* om at vælge en Komitee, der skulde underhandle med den akademiske Læseforening om en Sammensmeltning, blev vedtaget, rigtignok med et ringe Flertal.

De musikalske Underholdninger tog deres Begyndelse med en Koncert den 23. Oktober, paa hvilken *Abrahams* og tre Andre foredrog firstemmige Sange, bl. A. «Et Aftensuk» af

Frøhlich. *Faaborg* sang Schillers «Lied an die Freude» og Goethes «Erlkönig». Tivolis senere Stifter *Georg Carstensen*, der efter flere Aars Ophold i Udlandet nu var kommen hjem og udgav det literær-artistiske Tidsskrift «Portefeuillen», optraadte ved denne Lejlighed som Sanger og foredrog den svenske Romance «Sjömannen». Slutningskoret af Rossinis «Le Comte d'Ory» gjorde megen Lykke og maatte gives dacapo. Til Slutningen oplæste *H. P. Holst* «Prinsen af Wales» og «Postillonen» og *H. C. Andersen* «Det første Suk».

En Maaned senere var der atter Koncert. Paa denne gaves bl. A. to Romancer af Reissiger for Valdhorn og Violoncel nemlig «Hornesruf» og «Abendstündchen», en Arie og en Duet af Rossini «Borgia» og «La regatta veneziana», sungne af *Abrahams* og *Faaborg*, ligesom den Sidste sang «Flyv Fugl, flyv over Furesøens Vover». *N. Suenson* deklamerede «Donna Ines og Don Alvares», og *H. C. Andersen* oplæste «Svinedrengen».

Af Foredrag var der ikke mange i dette Foraar. I November oplæste *Oehlenschläger* nogle Scener af sin Oversættelse af Tiecks «Kajser Octavianus», og otte Dage senere meddelte Kapitain *A. Baggesen* Brudstykker af en endnu utrykt Rejsebeskrivelse af hans Fader, i hvilken denne fortalte om sin Udflugt til Taasinge med Grevinde Sybille Reventlow fra Brahetrolleborg, hendes lille Datter og Frøken Forster, Søster til den bekjendte Naturforsker Georg Forster. Endelig holdt *O. Lehmann* den 30. November et Foredrag om Dueller navnlig ved de tydske Universiteter; en Artikel i «Kritische Blätter der Börsenhalle» af Florencourt tjente som Udgangspunkt.

Naar vi dernæst meddele, at Medlemmerne sammenskød en Sum paa 50 Specier, for hvilken Senioratet kjøbte den Kopi, *Koop* havde malet af Horace Vernets Portræt af Thorvaldsen, og som nu hænger i Spillestuen, have vi omtalt det Vigtigste af, hvad der foregik i Studenterforeningen før Frederik den Sjettes Død.

Paa Regensen trak Provsten Vejret lettere, efterat han i

April var bleven Læseforeningen kvit. Vel havde han som tidligere omtalt den Ærgrelse, at de svenske og danske Studenter i Maj fik Tilladelse til at mødes i Regensgaarden, før de drog i Skoven, men han trøstede sig med at klage til Konsistorium. Han kunde nu hellige sin Opmærksomhed til at passe paa, at der ikke skete det mindste Brud paa hans kjære System, der jo kan betegnes ved Ro og Stilhed over hele Linien. En skjøn Dag i Juni blev han imidlertid opskræmmet ved, at nogle Alumner morede sig med at kaste med Smaasten efter Spurve i Linden. Ja en Sten fløj endog igjennem en af hans Ruder, og han vilde, som han siger, ikke være kommen godt derfra, dersom han havde siddet paa sin sædvanlige Plads. Det uheldige Kast medførte en Advarsel mod «denne ikke ganske passende og ialfald farlige Leg».

Et Par Dage senere blev der sunget i Gaarden til Kl. 11½, hvorpaa Enkelte gav sig til at gø og støje, og da Sangen en anden Aften gjentoges, og der tillige afbrændtes Troldkjærlinger, gik han selv ned i Gaarden og gjorde de Forsamlede «opmærksom paa det Stridige heri baade mod de almindelige Politilove og Regensens egne Love».

Den 1. Juli holdt Alumnerne Stiftelsesfest paa Fortunen. Provsten deltog ikke, men han skrev i sin Dagbog: «Efter hvad jeg veed, bestod Selskabet af omtrent 50 Personer, næppe 30 herfra. Hjemkomsten skete efterhaanden i fuldkommen Orden. Porten stod som i de sidste Aar aaben hele Natten. Blandt Viserne var en til Poul Rytters (ɔ: Plougs) Forherligelse af Hummel og en af Ploug, hvor Slutningsstrofen begræder, at Læseforeningen og Kroen(!) ere faldne som Offer for «Orden, Flid og Ro». Talerne have vistnok været tildels i denne Retning, men jeg har derom Intet hørt. Det Kjedsommelige ved Sligt er, at, hvad Enkelte gjøre, og Nogle tage Del i, gaar paa Alles Regning og er en Ytring af «den offenlige Mening». Den 3. Juli bragte Langhoff mig Viserne, dog ikke den skrevne,

hvori Poul Rytters Apotheose. En Afskrift af denne har jeg faaet af Fabricius.»

Den Sang af Ploug, hvortil Regensprovsten sigter, kjende vi ikke, men man kan være sikker paa, at Digteren her har gjort sig lystig over Professor Petersen som den, der stadig førte «Orden, Flid og Ro» i Munden. At denne skulde forstaa Meningen, var for Meget forlangt.

Før Provsten tog Ferie, var han bleven ilde berørt af, at nogle Alumner om Aftenen havde tudet i Gaarden paa samme Maade som Vægterne paa Blegdammen, men saa meget mere glædede han sig ved sin Hjemkomst i August ved Viceprovstens Ord til ham: «En saa total Mangel paa Anledning til at komme med mine paternelle Admonitioner har ikke existeret nogen af de Gange, jeg har haft den Ære at vikariere for Dem.»

Midt i Ferien havde den tidligere Bestyrelse for Regensens ophævede Læseforening udgivet et lille Skrift, der indeholdt en Fremstilling af denne Forenings Oprindelse, af Striden med Provsten og det theologiske Fakultet samt af de Forhandlinger, der førte til dens Ophævelse. Dette Skrift fik Provsten først at se, da han igjen sad rolig paa Regensen, og da han havde læst det, skrev han: «Hvad man kalder en objektiv Fremstiling, er en tro Gjengivelse af den mest subjektive Anskuelse. Det hele Forhold er aldeles urigtigt opfattet, men saaledes at den dermed ubekjendte eller flygtige Læser misledes. Dette bør ikke gaa upaatalt hen for Samtid og Fremtid.» Han var meget i Tvivl, om han ikke selv skulde gribe Pennen, men paa den anden Side kunde han ikke godt indlade sig i en offenlig Strid med unge Mænd, af hvilke nogle endnu vare Regensalumner. Derfor var han meget glad ved, at *Fabricius* tilbød sig at skrive et Indlæg i Sagen.

Fabricius' Modskrift udkom midt i September. Provsten fandt, at det var skrevet med Sandhed, Klarhed og Frimodighed, men denne Dom delte den opløste Læseforenings Ledere ikke. *Ploug* optog Kampen, og i «Kjøbenhavnsposten» under-

kastede han Skriftet en indgaaende og skarp Kritik, i hvilken han paaviste, at det indeholdt en Mængde Modsigelser og Urigtigheder, «som kun kunne undskyldes dermed, at det er første Gang, F. har forsøgt sig i denne Literaturgren». Slutningsordene i Plougs Artikel, der give et Billede af den Maade, hvorpaa Striden førtes, lyde saaledes:

«Jeg har hidtil uden at gjøre Regnskab derfor betragtet Hr. F.s Skrift ikke som en upartisk Trediemands Votum, men som et Defensionsindlæg for Fakultetet, besørget af en af dets underordnede Embedsmænd. Hvad der har berettiget mig dertil, er den Tone, hvori Hr. F. har skrevet, eller den snart haanlige, snart bitre Maade, hvorpaa han omtaler den ophævede Forenings Medlemmer eller Regensens Alumner og Regenslivet. Hr. F. har nemlig hidtil levet i et saare venskabeligt og fidelt Forhold til Alumnerne, og ved enhver Lejlighed, hvor han har modtaget et Tegn paa deres Højagtelse og Hengivenhed, har han erklæret, at det var hans kjæreste Ønske ikke at betragtes som Embedsmand paa Regensen men som et Led af Alumnernes Kreds, som Veteranen iblandt dem, som «primus inter pares». Naar han altsaa her synes at skildre dem som en Flok umyndige uvorne Drenge, saa maa man enten antage, at hine hans Ytringer have været «en højtravende Tale», som hans Hjerte «rentud har benægtet», eller at han for at røgte sin Advokatur vel har troet aldeles at burde overse og tilsidesætte hint Forhold; og den sidste Antagelse gjør da uden Tvivl Hr. F.s Karakter størst Ære. Tonen i Hr. F.s Skrift maa ogsaa undskylde, at jeg her har brugt skarpere Vaaben, end jeg nogensinde ventede at komme til at føre i en Debat mod Hr. F.».[19]

Fabricius svarede atter i «Kjøbenhavnsposten», men Provsten fandt paa den mærkelige Idee at tilskrive Ploug privat for at imødegaa hans Kritik af Viceprovstens Skrift. Hertil svarede *Ploug*, at det havde overrasket ham at modtage et saadant Brev, efterat Sagen var bleven overgivet til Offenligheden, og at det havde været ham kjærere, at Provsten havde tilskrevet

ham offenligt. Han betragter imidlertid den private Meddelelse som et Tegn paa, at denne under ydre fjendlige Forhold har bevaret Godhed for ham. I November modtog *Ploug* endnu et privat Brev fra Provsten, og dermed ophørte denne Strid, der under de daværende rolige Forhold i Kjøbenhavn i hele Aaret 1839 havde lagt Beslag paa den akademiske Verdens Opmærksomhed.

Frederik den Sjettes Regjering nærmer sig nu sin Afslutning. Den naive Tid med den barnlige Tro paa det gamle Kongedømme var ved hans Død uigjenkaldelig forbi. Selv de, der af al Magt vilde holde igjen, og som ønskede at bevare Enevoldsherredømmet med Stænderne som den offenlige Menings Forkyndere, følte, at det gamle Danmark maatte betræde nye Veje. Den oplyste Del af Folket, og der var i 1839 kun Tale om den, kunde umulig overføre den Pietet, den havde næret for Frederik VI, paa hans Efterfølger, som ifølge hele sin Udvikling og Dannelse tilhørte Nutiden, og som jo selv for 25 Aar siden ikke havde taget i Betænkning at sætte sit Navn under den norske Grundlov, der var saa frisindet, at den ikke levnede Kongemagten synderligt Albuerum.

Men under den politiske Udvikling, der havde fundet Sted siden Begyndelsen af Trediverne, var det jo, som vi have vist, den akademiske Stand og særlig dens yngre Bestanddele, der havde ført an. Studenterne og de mange Kandidater, der altid opholde sig i Kjøbenhavn, før de opnaa at komme i Embede, havde atter og atter gjennemgaaet den politiske ABC. Der var i ethvert Tilfælde Ingen af dem, der havde kunnet lukke Øret til for de mange Taler, Bladartikler eller Forhandlinger mellem Mand og Mand om offenlige Anliggender. Ikke faa af dem gjorde sig al Umage for at blive fri derfor og undgik helst Politik som noget Fremmed, noget Ubehageligt, der forstyrrede deres Ro og deres sædvanlige Tankegang, men Urobacillen havde ogsaa angrebet dem, og intet Lægemiddel formaaede at jage den ud igjen.

I de 19 Aar, der vare forløbne, siden Studenterforeningen

blev stiftet, og der saaledes blev skabt en Slagt Repræsentation for de akademiske Borgere, havde disses hele Stilling undergaaet en mærkelig Forandring. I 1820 kunde der endnu være Tale om, at Professorerne vilde tiltage sig en Rolle som Formyndere og bestemme, hvorledes de maatte tænke og skrive, og om de overhovedet maatte komme sammen og drøfte de Anliggender, der interesserede dem. De fleste Studenter havde endnu dengang en nedarvet Respekt for en Universitetslærer, selv om han ikke betød særligt i Videnskabens Verden, og selv om han var en lærd Pedant, der gjemte sig blandt sine Bøger og helst undgik nærmere Samkvem med dem, han var sat til at vejlede. Kritikken var ikke vaagen, og Selvstændighedsfølelsen var ikke udviklet. Dette forandrede sig, da enkelte dristige unge Mænd, der følte deres eget Værd, stillede sig i Spidsen for Kammeraterne og dannede en Forening, der vel i Begyndelsen fik en meget daarlig Modtagelse i Konsistorium, men som efterhaanden tiltvang sig Professorernes Agtelse, saa at mange af disse meldte sig ind.

I 1839 var denne Forening selv bleven gammel. De yngste og mest energiske Studerende havde dannet en ny Forening i aaben Kamp med Medlemmerne af det theologiske Fakultet og med den Professor, der styrede Regensen. Disse unge Mænd, blandt hvilke ikke faa senere fik en afgjørende Indflydelse paa Danmarks Skjæbne, nærede ingen blind Beundring for en Professor, blot fordi han sad paa et Katheder og docerede, ja de gik endnu videre, idet de vovede at kritisere den Maade, hvorpaa Staten blev styret. Saalænge Kritikken holdt sig indenfor fire Vægge, og saalænge den kun kom tilsløret frem i Komedier og Viser, der ikke blev offenliggjorte, vakte den naturligvis ikke offenlig Forargelse. Men da Frederik den Sjettes Død aabnede alle Sluser, og da mange akademiske Borgere ikke indskrænkede sig til at kritisere men endog vovede offenligt at bede og at forlange, saa slog Mange af den ældre Skole Hænderne sammen og raabte højt om Parti-

aand, Forvildelser, liberale Rumlerier o. s. v. Men den yngre Slægt var kraftig nok til at fortsætte paa de nye Baner, og da den omtrent samtidig satte de nationale Opgaver paa sit Program, førte den Kampen sejrrig igjennem over hele Linien, og kun ni Aar efter Frederik den Sjettes Død var det dens første Mænd, der overtog Styret af Land og Rige.

Henvisninger og Anmærkninger.

Forkortelser: S. A. = Studenterforeningens Arkiv. K. A. = Konsistoriums Arkiv og R A. = Regensprovstens Arkiv.

I.

1) Rahbek: Om Clubberne i Kjøbenhavn i «Nyt Aftenblad» for 1825. S. 450. — 2) Reinhardt: Kommunitetet og Regensen o. s. v. i Hist. Tidsskr., 3. Række, 3. B. S. 176. — 3) Engelstoft: Universitets- og Skole-Annaler 1808. S. 181. — 4) Engelstoft o. s. v. 1808. S. 209. — 5) Engelstoft o. s. v. 1808. S. 197 og 198. — 6) Engelstoft o. s. v. 1808. S. 208. — 7) Grundtvig: Mands Minde. S. 274. — 8) Acta Consistorii XIV, 1802—7. S. 598. (K. A.) — 9) Reinhardt: Kommunitetet og Regensen i Hist. Tidsskr., 3. Række, 3. B. S. 311. — 10) Consistorii Kopibog 1804—10, Nr. 1505. (K. A). — 11) Sammesteds Nr. 1513. — 12) Engelstoft: Universitets- og Skole-Annaler 1807, 2. B. S. 297. — 13) Engelstoft o. s. v. 1809. S. 67. — 14) C. Th. Sørensen: Kampen om Norge, 2. B. S. 103 ff. — 15) Grundtvig: Helligtrekongerlyset. S. 1. — 16) P. Hjort: Kritiske Bidrag. Literærhistorisk Afdeling, 2. B. S. XLIV. — 17) Grundtvig: Helligtrekongerlyset. S. 21. — 18) Grundtvig: Sammesteds. S. 47. — 19) P. Hjort: Sammesteds. S. XLVI. — 20) Grundtvig: Mands Minde. S. 332.

II.

1) Breve fra I. P. Mynster. Brev til Brøndsted. S. 136. — 2) P. Hjort: Kritiske Bidrag. Kirkelig—etisk Afdeling, 1. Hefte. S. VII. — 3) P. Hjort: Kritiske Bidrag. Literærhistorisk Afdeling, 2. B. S. XLVI ff. Sammenlign Overskou: Den danske Skueplads, 4. B. S. 384. — 4) Sammesteds. S. L. — 5) Provst Frederik Schmidts Dagbøger, udg. af N. Hancke. S. 342. — 6) Overskou, 4. B. S. 612. — 7) Breve fra I. P. Mynster. S. 136—37. — 8) N. L. Høyens Levned ved I. L. Ussing. Første Afdeling. S. 14—15. — 9) A. Bournonvilles efterladte Skrifter, udg. af Charlotte B. 1891. S. 63. — 10) Politidirektør Hvidbergs Bekjendtgjørelse, se H. P. Giessing: Kong Frederik

den Sjettes Regjeringshistorie, 2. B. S. 195. — 11) Biskop G. P. Brammers Ungdomsliv. S. 127—29. — 12) Breve fra I. P. Mynster. S. 139. — 13) Thiele: Af mit Livs Aarbøger 1795—1826. S. 75. — 14) Autografi i Erslevs Forfatterlexikon, 2. B., 1847. S. 185—86. — 15) P. Hjort: Kritiske Bidrag. Literærhistorisk Afdeling, 2. B. S. XL. — 16) Abrahams: Meddelelser. S. 69. — 17) Forhandlingsprotokollen for Komiteen for Opførelsen af en Studenterforeningsbygning. 4. Maj 1861. (S. A.) — 18) Vilh. Andersen kalder ham i sit Værk om Poul Møller S. 27 «en human Politimand» og N. Bøgh i 1. B. af «Christian Winther» «den vittige og elskværdige Politimand». Jørgen Jørgensen har imidlertid aldrig været i Politiets Tjeneste men var ansat under Retten. — 19) «Dagbladet», 7. Juli 1866. — 20) Fr. Schmidts Dagbøger. S. 340. — 21) C. Hauch: Minder fra min Barndom og min Ungdom. S. 319. — 22) Museum 1891, 2. Halvbind S. 320. — 23) Kr. Arentzen: Baggesen og Oehlenschläger, 7. B. S. 99—100. — 24) Abrahams: Meddelelser. S. 83.

III.

1) Thiele: Af mit Livs Aarbøger. S. 186. — 2) Breve fra I. P. Mynster. S. 138—39. — 3. Sager indleverede af H. Krøyer. (S. A.) — 4) R. R. Vestergaard: Bidrag til Ehlers Collegiums Historie. S. 171. — 5) Abrahams Meddelelser. S. 146. — 6) Historisk Tidsskrift, 3. Række, 3. B. S. 372—73. — 7) Indbydelsen og Listen over Deltagerne findes i Sager, indleverede af H. Krøyer. (S. A.) Abrahams husker fejl, naar han i sine Meddelelser S. 146 skriver, at Gildet fandt Sted en smuk Septemberaften. — 8) Sager indleverede af H. Krøyer. (S. A.) — 9) G. P. Brammers Ungdomsliv. S. 130. — 10) Abrahams S. 147 og V. Rode: Bidrag til den danske Studenterforenings Historie i Nord. Universitets Tidsskrift, 1. Hefte, 1854. S. 131. Rode støtter sig delvis til mundlige Meddelelser fra Chr. Winther. — 11) Studenterforeningens Generalforsamlings Protokol Nr. 1. S. 3. (S. A.) — 12) og 13) Konsistoriums Kopibog 1819—22. Nr. 760. (Jens Møllers Votum). (K. A.) — 14) Generalforsamlings Protokol Nr. 1. (S. A.) — 15) Love for Studenterforeningen 1820. (S. A. — 16) Poul Møllers Efterladte Skrifter i Udvalg ved Christian Winther, 1873, 1. B. S. 223. — 17) Aftrykt i «Fædrelandet» for 20. Oktober 1843. — 18) F. L. Liebenberg: Breve fra og til Christian Winther. S. 5. — 19) Orla Lehmanns Efterladte Skrifter, 1. D. S. 44. — 20) Studenterforeningens Kopibog. S. 1—2. (S. A.)

IV.

1) H. Leo: Aus meiner Jugendzeit. S. 165. — 2) H. v. Treitschke: Deutsche Geschichte im neunzehnten Jahrhundert, 2. Th. S. 433. — 3) H. Leo. S 184. — 4) Treitschke, 2. Th. S. 560. — 5) P. Hjort: Kritiske Bidrag. Politisk Afdeling. S. 17—18 og 52. — 6) Leo. S. 182—83. — 7) Bricka Biografisk Lexikon, 2. B. S. 278. — 8) Treitschke, 2. Th. S. 416.

— 9) Rahbek: Hesperus, 2. B., 1820. S. 549. — 10) Leo. S. 193. — 11) Erindringer af Henrik Krøyers Liv. S. 166. — 12) Leo. S. 104. — 13 a) Darstellung der Vorfalle auf der Universität zu Göttingen. S. 6. — 13 b) N. Bøgh: Christian Winther. S. 198. — 14) Consistoriums Copibog 1819—22, Nr. 761. (K. A.) — 15) Acta Consistorii, XVIII. 1819—22. S. 370. Nr. 116. (K. A.) — 16) Bricka: Biografisk Lexikon, 9. B. S. 85. Artiklen Abraham Kall af Joh. Steenstrup. — 17) P. Hjort: Kritiske Bidrag. Literærhistorisk Afdeling, 2. B. S. XX. — 18) I. N. Madvig: Livserindringer. S. 82. 19) Grundtvig: Kort Begreb af Verdens Krønike. S. 413; H. N. Clausen: Optegnelser om mit Levneds og min Tids Historie, S. 53 og 105; P. Hjort: Kritiske Bidrag. Kirkelig—etisk Afdeling, 1. H., S. 36—37; I. K. Høst: Erindringer om mig og mine Samtidige. S. 183—84. — 20) C. F. Hornemann: Tre latinske Taler holdte i 1817—18, frit oversatte med et Anhang om Fantasiens Magt. S. 202. — 21) C. F. Hornemann: Tre latinske Taler o. s. v. S. 208 ff. — 22) Acta Consistorii, XVIII, 1819—22. S. 394, Nr. 194. (K. A.) — 23) Studenterforeningens Kopibog, 1820. S. 3. (S. A.) — 24) Studenterforeningens Kopibog 1820. S. 2. (S. A.) — 25. M. Rubin: Frederik VI's Tid. S. 18. — 26) I. C. Johansen: Dr. I. I. Dampe i Hist. Tidsskr., 6. Række, 5. B. S. 577. — 27) Johansen. S. 581—82. — 28) Abrahams. S. 147. — 29) Abrahams. S. 166. — 30. Bricka: Biografisk Lexikon, 9. B. S. 199. Artiklen A. C. Kjerulff af G. Kringelbach.

V.

1) V. Rode: Bidrag til den danske Studenterforenings Historie i Nordisk Universitets Tidsskrift 1854. S. 135. — 2) Studenterclubben, oplæst i Studenterforeningen i Maj 1821 af Forfatteren F. F. (S. A.) — 3) Eforatsprotokollen S. 14. (S. A.) — 4) I. Forchhammer: Blade af Disputerselskabet «Lycæum»'s Historie». Se «Museum» Aargang 1893. S. 330 ff. — 5) Generalforsamlings Protokollen Nr. 1. S. 36. — 6) Generalforsamlings Protokollen Nr. 1. S. 44. — 7) J. L. Heibergs Poetiske Skrifter, 9. B. S. 258—59. — 8) Eforatsprotokollen. S. 9. (S. A.) — 9) Breve fra og til Henrik Hertz, udgivne af Dr. med. Poul Hertz. S. 1—3. — 10) C. A. Thortsen, senere Rektor i Randers 1844 — 11) Tog juridisk Examen i 1823, senere By- og Herredsfuldmægtig i Nibe og død der i 1854. Se bl. A. Studenterforeningens første Medlemsprotokol. S. 16. — 12) Abrahams: Meddelelser. S. 167. — 13) Poul M. Møllers Efterladte Skrifter. I Udvalg ved Chr. Winther, 1. B. S. 78 og Eforatsprotokollen. S. 16 og 17. (S. A.) — 14) Senioratsprotokollen. S. 4. (S. A.) — 15) Kopibogen. S. 20. (S. A.) — 16) I. C. Johansen: Dr. Dampe. S. 588.

VI.

1) H. v. Treitschke: Deutsche Geschichte im neunzehnten Jahrhundert. 3. Th. S. 194. — 2) Breve fra I. P. Mynster. S. 145. — 3) A. Baggesen: Jens Baggesens Biografi, 4. B. S. 307—8. — 4) Sammesteds. S. 418. — 5)

H. Hage: Johannes Hage. S. 50. — 6) A. Baggesen. Sammesteds, 4. B. S. 385. — 7) I. H. Stabell: Hændelser paa en Rejse til Morea og Konstantinopel. S. 148—49. — 8) Erindringer af Henrik Krøyers Liv. S. 182—83. — 9) Generalforsamlings Protokollen Nr. 1. S. 67. (S. A.)

VII.

1) Arthur Abrahams: Breve fra Wilster til N. C. L. Abrahams 1818—19 i «Museum» 1891. S. 361—62. — 2) Semper Hilaris: Studenterviser. 1. H. Nr. 8. — 3) Det bekjendte Firma Chr. Augustinus paa Vestergade Nr. 5. — 4) Carl Ploug: Samlede Digte S. 207—8. — 5) Erslevs Forfatterlexikon, 1. B. S. 650 og K. Warburg: Bellmansdikten i Danmark. 1895. S. 18—19. — 6) Warburg. S. 5. — 7) Nyerup: Rejser til Stockholm i Aarene 1810 og 1812. S. 51. — 8) Chr. Molbech: Breve fra Sverige i Aaret 1812, 3. B. S. 288.

VIII.

1) J. Baggesens danske Værker, 6. B. S. 237—38. — 2) Kopibogen. 14. Septbr. 1822. S. 48—49. (S. A.) — 3) C. Skou: Andr. Pet. Berggreen. S. 20. — 4) Oehlenschlägers Poetiske Skrifter, 21. B. S. 4. — 5) «Dagen» for 19. Septbr. 1822. — 6) Kopibogen, 10. April 1823. S. 57. (S. A.) — 7) Rode: Bidrag til den danske Studenterforenings Historie i Nord. Univ. Tidsskr. 1854. S. 135. — 8) Sange i Anledning af Regensens anden Jubelfest den 1. Juli 1823, tilligemed en kortfattet Beskrivelse over Festen. — 9) C. Skou: A. P. Berggreen. S. 35. — 10) Kopibogen. S. 88—90. (S. A). — 11) G. P. Brammers Ungdomsliv. S. 165. — 12) Zeuthen: Mine første 25 Aar. S. 74—75. — 13) Senioratsprotokollen, 20. Septbr. 1824. (S. A.) — 14) H. Steffens: Was ich erlebte, 9 B. S. 266. — 15) Rahbek: Erindringer af mit Liv, 1. B. S. 178—80. — 16) «Nyt Aftenblad» 1825, 1. Halvdel. S. 261—64. — 17) Oehlenschlägers Poetiske Skrifter, 21. B. S. 50—52. — 18) J. L. Heibergs Poetiske Skrifter, 8. B., S. 344—46. — 19) Poul Møllers Efterladte Skrifter ved Chr. Winther. 1. B. S. 96—97. — 20) Senioratsprotokollen, 19. Juli 1825. (S. A.)

IX.

1) Kopibogen, 17. Septbr. 1821. (S. A.) — 2) Kopibogen, 29. Decbr. 1823. (S. A.) — 3) Om Karen Margrethe Rahbeks Brevvexling og hendes Korrespondenter. S. 160. — 4) Overskou: Den danske Skueplads, 4. D., S. 676—77. — 5) Historisk Tidsskrift, 4. Række, 4. B. S. 364. — 6) Forslag og Referater til Generalforsamlinger i 1824. (S. A.) — 7) Generalforsamlings Protokollen Nr. 1. S. 74—75. (S. A. — 8) Generalforsamlings Protokollen Nr. 1. S. 41—43. (S. A.) — 9) Zeuthen: Et Par Aar af mit Liv. S. 46—47. — 10) Zeuthen: Mine første 25 Aar. S. 82.

X.

1) Et blad ur Skandinaviens trafikhistoria. Från åren 1815—16 i «Snäll posten», 19. Novbr. 1890, Nr. 538. — 2) Sammesteds. — 3) Abrahams: Meddelelser, S. 272—73. M. Weibull: Et blad ur Lunds universitets historia under Lars von Engeströms Kansleriat. Se «Ydun», Nordisk Universitetskalender 1869. S. 220—21. Hele Fremstillingen af de lundensiske Forhold er herfra. — 4) Fr. Braune: Några ord om Akademiska Föreningens Uppkomst. Se Lunds Student Kalender 1863—64. S. 3. — 5) Abrahams: Meddelelser. S. 181. — 6) Braune. S. 3—4. — 7) Hele Fremstillingen af, hvorledes «Akademiska Föreningen» blev til, er tagen fra Braune. — 8) O. Skavlan: Henrik Wergeland. S. 177. — 9) H. Lassen: Henrik Wergeland, 2. Udg. S. 121. — 10) H. Hage: Johannes Hage. S. 40. — 11) Senioratsprotokollen 22. Marts 1829. (S. A.) — 12) Kopibogen Nr. 2, 22. Marts 1829. (S. A.) — 13) Overskou, 4. B. S. 614—15 og Breve fra I. P. Mynster. S. 137. — 14) Baggesens Biografi, 4. B. S. 301. — 15) «Kjøbenhavns flyvende Post», 1827, Nr. 8. — 16) Samme, 1828, Nr. 23. — 17) Samme, 1827, Nr. 8. — 18) Kopibogen, 29. Januar 1830. (S. A.) — 19) Poul Møllers Efterladte Skrifter, 1. B. S. 109. — 20) «Dagen», 17. Novbr. 1829 og Eforatsprotokollen, 14. Novbr. — 21) Senioratsprotokollen, 7. Januar 1830. (S. A.) — 22) I. H. Lorck: Femoghalvfjerdsindstyve Aar. S. 47—53. — 23) Beretning om Mødet den 15. Oktober 1851, udgivet som Manuskript af Komiteen, redigeret af F. Bremer. S. 20. — 24) Kopibogen, 9. Febr. 1828. (S. A.) — 25) Senioratsprotokollen, 4. Marts 1828. (S. A.) — 26) Breve fra Trolddoms Forfatter, Etatsraad V. Jacobsen. Se «Tilskueren» 6. Aargang. S. 459, 670 og 943. — 27) Breve fra Trolddoms Forfatter o. s. v. S. 471.

XI.

1) I. P. Mynster: Meddelelser om mit Levnet. S. 236. — 2) Brøndsted: Rejser i Grækenland, 1. D. S. 62. — 3) Breve fra og til J. L. Heiberg. S. 132. — 4) Breve fra Trolddoms Forfatter. Se «Tilskueren» 1889. S. 472—73. — 5) Generalforsamlings Protokollen, 16. Oktbr. 1830. S. 211. (S. A.) — 6) Breve fra Trolddoms Forfatter. S. 477—78 og «Kjøbenhavnsposten» for 12. Februar 1831. — 7) H. N. Clausen: Optegnelser om mit Levneds og min Tids Historie. S. 169—70. — 8) «Kjøbenhavnsposten» 1832, Nr. 123. 3. Juli. — 9) Regensprovstens Dagbog, 1832. S. 30 ff. (R. A.) — 10) O. Lehmanns Efterladte Skrifter, 1. D. S. 69—70. — 11) Breve fra Trolddoms Forfatter. Sammesteds. S. 947. — 12) Regensprovstens Dagbog, 1832. S. 36. (R. A).; Breve fra Trolddoms Forfatter. S. 946—47 og «Dagen», 2. Juli 1832. — 13) «Kjøbenhavnsposten», 10. Decbr. 1835. — 14) Generalforsamlings Protokollen, 12. og 21. Juli 1832 med Bilag. (S. A.) — 15) Bilag til Generalforsamlinger 1833. (S. A.) — 16) Breve fra Trolddoms Forfatter. S. 948. — 17) Kopibogen, 4. Marts 1833. (S. A.) — 18) Regensprovstens Dagbog

1833. S. 8—10. (R. A.) — 19) Kjøbenhavnsposten», 1833, Nr. 151 og 152. — 20) Adolf Fibiger af Margrethe Fibiger i «Museum». 1894. 1. Halvbind. S. 141. — 21) Af A. F. Tschernings Efterladte Papirer, 2. B. S. 19—20, Orla Lehmanns Efterladte Skrifter, 1. B. S. 127 og «Museum» 1894. 1. Halvbind. S. 144.

XII.

1) «Dagen» 1829, 19. Juni. — 2) Kopibogen, 24. December, 1830. (S. A.) — 3) I. H. Lorck: Femoghalvfjerdsindstyve Aar. S. 85 og Breve fra Hans Christian Andersen. 1. B. S. 63—64. — 4) C. A. Thortsens Efterladte Smaaskrifter. S. 5. — 5) Ax. Sørensen: Studentersangforeningen 1839—89. S. 17. — 6) H. Lorck. S. 79 og «Studenterforeningen i Kjøbenhavn fra 1833—40, af et fordums Medlem» af Samme. S. 7. (S. A.) — 7) Overskou: Den danske Skueplads, 5. D. S. 195. — 8) «List og Magt» originalt Skuespil i 3 Akter ogsaa under Titlen «Det var som Fanden», Drama i tre Optog. (S. A); «Studenterforeningen i Kjøbenhavn fra 1833—1840». (S. A.); Rosenkildes Efterladte Skrifter ved P. Hansen, 1. D. XXXII; og I. H. Lorck: Femoghalvfjerdsindstyve Aar. S. 83. — Lorck husker her fejl, naar han fortæller, at Stykket hed «Hvor skal jeg sætte min Søn i Skole», og at det var skrevet af Arnesen. — 9) Henrik Hertz Samlede Skrifter, 1. D. S. 206 og 2. D. S. 91. — 10) H. Martensen: Af mit Levnet. S. 68. — 11) C. L. N. Mynster: Nogle Blade af I. P. Mynsters Liv og Tid. S. 283. — 12) H. Martensen: Af mit Levnet. S. 73. — I «Nogle Blade af I. P. Mynsters Liv og Tid» siger O. Laub, at den var paa Tydsk og af Martensen, hvilket er urigtigt, Martensen havde skrevet en tydsk Sang, der blev sungen ved Festmaaltidet inde i Salen. — 13) «Kjøbenhavnsposten» 1833, Nr. 188, 192 og 205 og Aus Schleiermachers Leben, 2. B. S. 502. — 14) Schenckel: Friedrich Schleiermacher, ein Lebens- und Charakterbild. S. 80 og 81. — 15) Breve til og fra F. C. Sibbern, 2. B. S. 180—81. — 16) I. H. Lorck: Femoghalvfjerdsindstyve Aar. S. 51.

XIII.

1) Regensprovstens Dagbog (R. A.) 1835. S. 25—28. — 2) Senioratsprotokollen (S. A.) 23. Marts 1853. — 3) Regensprovstens Dagbog (R. A.) 1835. S 40—41. — 4) Senioratsprotokollen (S. A.) 18. Maj 1835. — 5) «Kjøbenhavnsposten» 1835. 4. Decbr. — 5. Kjøbenhavnsposten». 4. Decbr. 1835. — 6) «Kjøbenhavnsposten». 5. Oktbr. 1835. — 7) P. Hjort: Kritiske Bidrag. Politisk Afdeling. S. 116. — 8) Senioratsprotokollen. 27. Novbr. 1837. (S. A.) — 9) «Dagen». 20. Juni 1837. — 10) Kjøbenhavnsposten» 21. Juni 1837. — 11) Generalforsamlings Protokollen 24. Juni 1837 samt Bilag. (S. A.) — 12) «Dagen» 20. Juli 1837. — 13) Lovkommissionens Betænkning. (S. A.) — 14) Generalforsamlings Protokollen 29. Maj 1839. (S. A.) — 15) I. P. Mynster: Meddelelser om mit Levnet. S. 255. — 16) «Studenterforeningen i Kjø-

benhavn fra 1833—40». (S. A.) — 17) I. H. Lorck: Femoghalvfjerdsindstyve Aar. S. 81—82. — 18) «Studenterforeningen i Kjøbenhavn» o. s. v. (S. A.) — 19) Sammesteds under 1837. — 20) Breve fra H. C. Andersen, 1. B. S. 399—400. — 21) I. H. Lorck: Femoghalvfjerdsindstyve Aar. S. 77 — 22) Harlekin Cosmopolit er saaledes ikke, som Lorck S. 81 beretter, Foreningens ældste Stykke. — 23) Senioratsprotokollen, 15. Oktbr. 1838. (S. A.); Breve fra H. C. Andersen, 1. B. S. 449—50; «Dansk Kunstblad» 20. Oktbr. 1838; I. M. Thiele: Thorvaldsen i Kjøbenhavn 1839—44. — 24) «Dagen», 23. og 24. Februar 1838 og Regensprovstens Dagbog, 1838. S. 11. (R. A.) — 25) «Dagen», 26. Febr. 1838. — 26) «Kjøbenhavnsposten», 8. Marts 1838. — 27) Grundtvig og Ingemann, Brevvexling 1821—59. S. 215. — 28) «Kjøbenhavnsposten», 22. Juni 1838. — 29) Regensprovstens Dagbog 1838. S. 41. (R. A.) — 30) M. Mørk-Hansen: Den 20. Juni 1838, et Blad af mine Studenterminder i «Dagbladet», 20. Juni 1888.

XIV.

1) Krebs's Tale. Se Beretning om Mødet den 15. Oktbr. 1851, redigeret af Fr. Bremer. S. 20 ff. — 2) Regensprovstens Dagbog, 1859. S. 6. — 3) Ophævelsen af Regensens Læseforening, et Supplementblad til Universitetets indre Historie. S. 8—9. — 4) Fr. Fabricius: Et Par Ord i Anledning af Skriftet «Ophævelsen af Regensens Læseforening». S. 12—13. — 5) Regensprovstens Dagbog 1839. S. 7. — 6) C. Ploug: Akademicum, en Episode af Studenterlivet for 40 Aar siden. «Illustreret Tidende», 11. Marts 1883. — 7) Den akademiske Læseforenings Generalforsamlings Protokol. S. 1—2. (S. A.) — 8) Mathias Drejer: Ove Christian Drejers Digte. Anden Samling. S. 46. — 9) Regensprovstens Dagbog 1838. S. 15. (R. A.) — 10) C. Ploug: Akademicum, en Episode o. s. v. S. 312. — 11) H. Martensen: Af mit Levnet. 2. B. S. 5—6. — 12) Fr. Nielsen: Minder, Oplevelser og Iagttagelser. S. 35—36. — 13) C. Ploug: Akademicum o. s. v. S. 295. — 14) Den akademiske Læseforenings Generalforsamlings Protokol. S. 9. (S. A.) — 15) Axel Sørensen: Studentersangforeningen 1839—89. S. 7. — 16) «Kjøbenhavnsposten», Maj 1839. — 17) M. Goldschmidt: Livserindringer og Resultater, 1. B. S. 301 og 327—28. — 18) Breve fra H. C. Andersen, 1. B. S. 485. — 19) «Kjøbenhavnsposten», 24. Oktbr. 1839.

Studenterforeningens Historie

2. Del

H. C. A. LUND

Studenterforeningens Historie

1820—70

DANSK STUDENTERLIV

I

DET 19. AARHUNDREDE

II. DEL

KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG
1898

GRÆBES BOGTRYKKERI

C. PLOUG
i hans 30. Aar.

Efter et Daguerreotypi.

I.

Tidlig paa Formiddagen den 3. December 1839 traadte *Orla Lehmann* stærkt bevæget ind i den akademiske Læseforenings Lokale og meddelte, at Kong Frederik VI var død.[1] Han traf kun en eneste ung Student, hvem han bad gjøre Opslag herom, og gik saa hen paa Regensen.

Alumnerne strømmede kort efter ned i Gaarden hidkaldte ved Hvirvler fra den gamle Regenstromme. Men Provsten var strax paafærde og gjorde dem naturligvis opmærksomme paa, hvor upassende det var under saadanne Omstændigheder at gjøre Kommers med Trommen. De kunde jo vente, indtil Generalmarchen kaldte Alle, der stod i borgerlige eller militære Korpser, til at samles til Edsaflæggelse.[2]

Omtrent samtidig hermed lidt over Kl. 10 gav Studenterkorpsets Adjutant Møde i det Auditorium, hvor *Martensen* holdt Forelæsninger for de filosofiske Studerende. Han hviskede et Par Ord til denne og sagde derpaa højt, at Kong Frederik VI var død, samt meddelte, at Korpset strax skulde stille paa Frue Plads for at aflægge Ed til den nye Konge. Forelæsningen var selvfølgelig forbi med det Samme, og Tilhørerne ilede hjem for at iføre sig deres Uniformer.

Det varede ikke længe, før Studenterkorpset stod opstillet udenfor Universitetet med Front mod Frue Kirke, men det stod timevis og ventede paa Guvernøren, Prins *Vilhelm*, der skulde

modtage Eden, og da det var en bidende Kulde med Blæst, mod hvilken de tynde Uniformer kun værnede daarligt, opløstes Geledderne lidt efter lidt, og de forfrosne Krigere søgte ind i de lune Auditorier. De strømmede vel ud, da Chefen lod blæse Appel, men da de mærkede, at det kun havde været blind Allarm, vilde de atter ind paa Universitetet. Den store Dør midt paa var imidlertid nu lukket. Det varede dog ikke længe, før Portneren atter aabnede den, da han hørte, hvorledes den blev bearbejdet af Geværkolberne.

Indenfor politiseredes der nu af fuld Kraft, og der blev bl. A. foreslaaet, at Alle skulde gaa til Amalienborg og raabe «Konstitutionen leve!» Hen paa Eftermiddagen kom Guvernøren, saa at Korpset endelig fik Lov til at aflægge Ed. Men Studenterne gik ikke hjem derfor. De tyede atter ind i Universitetets Forsal i Forventning om, at der vilde ske Noget, og efterhaanden vare begge de brede Trapper op til første Sal opfyldte af Medlemmer af Livkorpset. Flere Talere fik Ordet, men de kunde ikke gjøre sig gjældende, da deres Stemmer overdøvedes af Kolbernes Støden mod Trappetrinene.[3]

Da kom Professor *Madvig,* sikkert den Universitetslærer, som under saadanne Forhold bedst kunde gjøre Indtryk paa de Unge. Han havde paa en Tur i Byen mødt Lektor *Abrahams* udenfor Metropolitanskolen. Af ham havde han hørt, at mange Studenter vare forsamlede i Universitetets Forsal og Gange, og at det var deres Hensigt at drage til Amalienborg for at bringe Christian VIII et Leve og for samtidig at fremkomme med politiske Ønsker. Madvig gik derfor ind paa Universitetet og ilede op paa Gangen over Trappen, hvorfra han alvorligt forestillede de Studerende, at det ikke var sømmeligt at bringe den nye Konge en særlig Hyldest udenfor det Palæ, hvor den gamle Konge laa Lig og hans Enke sad i Sorg. I ethvert Tilfælde vilde et saadant improviseret og uanmeldt Tog, for hvis gode Orden og Iagttagelse af tilbørlige Grænser Ingen havde Ansvaret, kun fremkalde uhyggelige Sammenstød med Politi og Vagter.[4] En af de tilstedeværende

Studenter beretter 50 Aar senere,[5] at Madvig tillige gjorde opmærksom paa, at hvis Studenterne mødte paa Amalienborg Plads i Uniform, vilde deres Optræden blive betragtet som Mytteri, og at han endte med at opfordre dem til først at gaa hjem og trække den af. Saa kunde Enhver gjøre, hvad han selv vilde. De fulgte dette fornuftige Raad, og Planen faldt dermed bort.

Inde paa Regensen raadførte *Lehmann* sig imidlertid med nogle af de ledende Medlemmer af Akademicum. Det var hans faste Overbevisning, at der ufortøvet burde handles, og at der endnu samme Aften burde sammenkaldes et almindeligt Studentermøde, der skulde vedtage en Adresse, i hvilken man bad Kongen om at skjænke Folket større politisk Frihed. «Efter det Billede, man havde dannet sig af Kong Christians Personlighed, tænkte han sig Muligheden af, at denne, naar han strax ved sin Thronbestigelse mødte en kraftig Udtalelse af Ønsket om politisk Frihed, vilde føle sig stemt til at imødekomme dette. Og selv om denne Forventning ikke slog til, saa vilde der dog, naar Kongen ikke optraadte helt afvisende ligeoverfor hint Ønske, sandsynligvis være vundet det Fremskridt, at Spørgsmaalet om en konstitutionel Forfatnings Indførelse i Frihed lod sig drøfte, og at dets Behandling ialfald ikke længer som i Frederik VI's Dage vilde blive betragtet som halsløs Gjerning.»[6]

Paa Regensen, rimeligvis paa Stud. theol. *Breinholms* Værelse, samledes en snævrere Kreds omkring Lehmann, og her toges Beslutningen om at indkalde et almindeligt Studentermøde i Hôtel d'Angleterre's store Sal til om Aftenen. Lehmann udarbejdede et Adresseudkast, som blev godkjendt af de Forsamlede. Dette Udkast, som om Aftenen blev vedtaget uden Ændring, lød saaledes:

Allernaadigste Konge!

Vi Undertegnede, Deres Majestæts tro, hengivne Undersaatter, akademiske Borgere ved Kjøbenhavns Universitet, have med dybt bevæget Sind modtaget det alvorsfulde Budskab, at De ved Kong Frederik VI's Død nu har besteget Deres

Fædres Trone. Vi frembære for Deres Majestæt vor ærefrygtsfulde Lykønskning til den følgerige Begivenhed, der har lagt et helt Folks Velfærd i Deres Haand.

Med aabent Øje og levende Kjærlighed til Alt, hvad der er godt og skjønt, har Deres Majestæt stedse været en trofast Dyrker og nidkjær Beskytter af Videnskab og Kunst. Intet Under derfor, om Danmarks studerende Ungdom skulde være blandt de Første, der med glad Forventning hilse det nye Regimente, som under Deres Majestæts indsigtsfulde Forsorg lover Danmark en kraftfuld og frugtbringende Udvikling af alle Livets højere Goder. En af de vigtigste Betingelser for de ideelle Interessers friske og frodige Liv er Trykkefriheden, den mægtigste Støtte for Folkenes Oplysning, Frihed og Dyd. Deres Majestæts oplyste og frisindede Karakter borger os for, at Frihed i alle gode Kræfters Udvikling, Frihed navnligen ogsaa i Ordningen af de store Samfundsforhold, hvori enhver enkelt Stræben hviler, og hvoraf alt højere Opsving og aandelig Fremgang er betinget, i Dem vil finde en kraftig Befordrer. Vel tør vi ikke tiltro os selv nogen dyb Indsigt i Staternes Forhold; men det vide vi dog, at vort elskede af saa mange Ulykker haardt hjemsøgte Fædreland kun ved en kraftig Gjenfødelse kan vinde den Ære, Frihed og Velfærd, hvortil Folkets retelskende og trofaste Karakter, dets Oplysning og hele historiske Udvikling giver det saa retfærdig Adkomst. Det er derfor med de gladeste Forventninger, vi dvæle ved den Bevidsthed, at Deres Majestæt, selv en Søn af den nye Tid, forstaar dennes Krav, at De ved omfattende Studier, ved grundigt Kjendskab til fremmede Landes Institutioner og ved Omgang med Samtidens mest udmærkede Mænd har forberedet hos Dem selv det store Gjenfødelsens Værk, hvis lykkelige Fuldførelse vil bringe Velsignelse og evig Ihukommelse over Deres Navn. Deres Majestæt har forlængst givet Verden et usvigeligt Pant paa den Aand, der vil besjæle Deres Regjering, ved at skjænke et elsket Broderfolk, der i Aandskultur visselig ikke stod over os Danske, den Forfatning, som har kaldt dets slumrende Kræfter tillive og i Historiens Aarbøger beredt Deres Majestæt en Hæder, som det nu er givet Dem paa den herligste Maade at stadfæste. Deres Majestæts Forgænger i Regjeringen har ved hæderligen at drage Omsorg for Folkets Dannelse og ved at indføre repræsentative Former, der vistnok vare et betydningsfuldt Udviklingsled, ført Danmark Tidens Oplysning imøde. Det er den berømte norske Forfatnings Skaber, paa hvem Danmark, paa hvem hele den civiliserede Verden henvender sit Øje med den forventningsfulde Tillid, at alt dette vil vorde fuldbyrdet til Ære og Glæde for Deres Majestæt, til Frelse og Velsignelse for Deres Folk. Naar saaledes de ydre Forhold, der hæmmende eller befordrende indvirke paa eller betinge Aandens fremskridende Udvikling, ogsaa hos os bringes i stedse fuldkomnere Samklang med Tidens Fordringer og Folkets Kultur, saa vil den til højere Liv vakte Nationalaand udfolde en Rigdom og Skjønhed, som ogsaa i Henseende til Videnskab, Kunst og Religion vil gjøre Deres Majestæts Regjering til en af Danmarks lykkeligste og hæderligste Epoker.

Dertil skjænke Kongernes og Folkenes himmelske Herre Deres Majestæt sin Naades Fylde, en lang og lykkelig Regjering, paa det at De maa vorde Vidne til de rige Frugter af, hvad De vil gjøre for et trofast og taknemmeligt Folk.

Om Aftenen Kl. 7 var den store Sal i Hôtel d'Angleterre fyldt af saa mange akademiske Borgere, gamle og unge, at de stod som Sild i en Tønde. Indbyderne til Mødet lod imidlertid vente tre Kvarteer paa sig, fordi Adressen som Følge af en Fejl i Afskriften maatte skrives om, og dette Tidsrum benyttede Modstanderne af en Adresse overhovedet sig af til at agitere imod en saadan. Disse bestod for det Første af alle dem, der sluttede sig til Grundtvigs Retning, og som dengang ligesom deres Mester vare meget ivrige Absolutister, dernæst af dem, der mente, at det ikke var passende for Studenter at træde op som politiske Raadgivere, og endelig af dem, der holdt paa Enevælden som den mest passende Regjeringsform.

Forhandlingerne, der varede til Midnat, havde i det Hele et voldsomt og stormende Præg. *Rasmus Nielsen*, *Frederik Barfod* og *Madvig* vare Modstandere af en Adresse, medens *Lehmann*, *Hother Hage* og *D. G. Monrad* hævdede, at det var rigtigt at indgive en saadan. *Lehmann* talte først, og med sin henrivende Svada tog han mange af de Yngre med Storm. Imod ham optraadte især *Madvig*, der sindigt og roligt fraraadede det hele Foretagende, hvilket han betegnede som ubetimeligt. Han henvendte sig til dem, der virkelig kunde betragtes som Studenter ved Universitetet, og lagde dem paa Hjerte, at Studenterstanden hverken havde Kald eller Ret til at stille sig i Spidsen for Folket og tale paa dettes Vegne. Derefter udviklede han, hvor vanskeligt det paa Grund af Monarkiets indviklede Forhold var for den nye Konge strax at give Tilsagn om en fri Forfatning. Til Slutning rettede han i Anledning af, at Adresseudkastet paaberaabte sig den Grundlov, Norge havde faaet i 1814, det Spørgsmaal til Studenterne: «Haand paa Hjertet, mine unge Venner! Hvad kjende I til den norske Konstitution?» [7]

Der var Mange, der følte, at han havde Ret, og som derfor blev noget flove. Ikke Faa undlod derfor at stemme eller stemte endog imod Adressens Vedtagelse.

Lehmann, der hidtil havde staaet ene i Kampen imod

Angriberne, opbød al sin Kraft for at udslette den Virkning, Madvig havde gjort. Han fik imidlertid Undsætning af en ung Mand, der dermed indviede sin politiske Løbebane, nemlig Magister *D. G. Monrad*, der hidtil, saavidt man vidste, kun havde givet sig af med videnskabelige Sysler, og som nylig var vendt hjem fra en længere Udenlandsrejse. Han beviste med glimrende Veltalenhed, at Studenterne ogsaa vare Statsborgere, og at de som saadanne kunde og burde virke for større borgerlig Frihed. Allerede dengang lagde man Mærke til den bidende Maade, hvorpaa han kunde behandle sine Modstandere. En af disse var forøvrigt hans Ven *Frederik Barfod*, der som Grundtvigianer var ivrig Absolutist. Han sluttede sig til Madvig men blev næsten udhysset, da han fraraadede Forsamlingen at stemme for Adressen af Hensyn til den Pietet, man skyldte den nys afdøde ædle Konge. *Lehmann* sluttede sin sidste Tale med at tilraabe Studenterne: «Frihed eller Trældom!»

Under hele Forhandlingen gik *Balthasar Christensen* uafladelig op og ned bag Talerstolen, der stod paa en ophøjet Plads i den ene Ende af Salen. Han standsede kun et Øjeblik af og til, naar en af Talerne sagde Noget, der faldt i hans Smag, og han betragtede da denne med funklende Blikke.

Til Slutningen blev Adressen vedtagen med et svagt Flertal.[8] Da Mindretallet protesterede, svarede Lehmann med en Spydighed, der lød som Haan, hvilket ophidsede det endnu mere. Endelig valgtes *Lehmann*, *Ploug*, *Monrad*, *H. Hage* og *W. Andersen* til som Deputation at overbringe Kongen Adressen.

Overbringelsen skulde imidlertid allerede finde Sted næste Dag, hvorfor Adressen kun laa fremme nogle Morgentimer. Stud. theol. *M. Mørk Hansen* paatog sig tidligt om Morgenen at gaa om paa alle Auditorier, hvor han traadte op paa Kathedret og meddelte Studenterne, hvor den laa til Underskrift. Han har selv fortalt, at *Fr. Barfod* samme Aften i et privat Selskab i sin Vrede over, at Adressen havde faaet

c. 250 Underskrifter, udbrød: «Den vilde næppe have faaet saa mange, dersom ikke en uforskammet Børste havde løbet om paa Auditorierne og opfordret baade Russer og ældre Studenter til at skrive under.»[9]

Allerede om Formiddagen den 4. December, da bl. A. Hovedstadens Gejstlighed, Universitetet, Borgerrepræsentanterne og Kunstakademiet havde Audiens, gav Studenterdeputationen Møde paa Amalienborg. *Kongen* modtog dem meget naadig, og da *Lehmann* havde oplæst Adressen, tilkjendegav han sit Bifald med den loyale Aand, der udtalte sig i den, og som var ham et nyt Bevis paa den Hengivenhed, Studenterne stedse havde vist ham. Ingen erkjendte mere end han Almenaandens frugtbringende Virkninger paa alle Statens og Videnskabens Forhold. Men skulde en fremskridende Udvikling føre til det Maal, man ønskede, maatte den støtte sig til Erfaringens Lærdom. Hans Forgænger havde gjort et stort Skridt fremad ved Indførelsen af Provinsialstænder, der aabnede Folket fuldstændig Adgang til at faa sine Ønsker nedlagte for Tronens Fod. Derved maatte man nu blive staaende. Vel var der i Adressen blevet talt om den norske Konstitution, men han maatte bede Deputationen vel lægge Mærke til, at denne var fremkommen under ganske særegne Omstændigheder. Havde det ikke dengang været nødvendigt saa hurtigt at ordne Landets Forhold, saa var han overbevist om, at Konstitutionen vilde være bleven bedre og den paafølgende Udvikling sikrere.

Dernæst bad Kongen Deputationen om at huske paa, at der var mange Hensyn, der maatte tages i Betragtning. Det var ganske vist nødvendigt at forbedre Statsforfatningen, men man maatte først spørge Erfaringen tilraads. Trykkefriheden havde ingen varmere Ven end ham, og han erkjendte fuldkomment, at det ogsaa for Staten og de offenlige Forhold var gavnligt, at man udvexlede sine Ideer, men Trykkefriheden kunde ikke være uindskrænket; den maatte begrænses ved Love, og da det var Misbrugen, der gjorde Indskrænkninger nødvendige, saa vilde det for en stor Del bero paa den Brug,

der gjordes af Pressen, navnlig den periodiske, hvor fri den vilde blive. Til Slutningen gjentog *Kongen*, at de loyale Følelser, der vare udtalte i Adressen, havde vakt hans allerhøjeste Tilfredshed. Han ønskede Deputationen og dem, der havde sendt den, Himlens Velsignelse, og han bad den til Slutningen om at have Tillid til ham og hans oprigtige Villie til at fremme sit Folks Velfærd.

Deputationen meldte endnu samme Dag det Svar, den havde faaet, til Underskriverne, som vare forsamlede i Studenterforeningens tidligere Lokale i Boldhusgade. Her havde ligeledes Mange af Modpartiet og dettes Førere indfundet sig. De vare ikke tilfredse med, hvad der var sket, og de tog om Aftenen Beslutning om at protestere ved at indsende en anden Adresse til Kongen.

Denne Adresses Hovedmænd vare alle Theologer; *P. Chr. Kierkegaard* var Licentiat, *Rasmus Nielsen*, *Vilhelm Schøler* og *R. Th. Fenger* Kandidater og *Jakob Stilling* Student. Den laa fremme fra den 5. December om Morgenen til den 8. om Formiddagen, altsaa meget længere end den første, hvorfor den ogsaa fik langt flere Underskrifter, nemlig 426. Ordfører for Deputationen var *P. Chr. Kierkegaard*, der oplæste Adressen, hvis Ordlyd var følgende:

Allernaadigste Konge!

Idet et Antal af de akademiske Borgere nærme sig Deres Majestæts Trone for at bringe den undersaatlige Hilsen, da vender Tanken sig først mod det Svundne, og Hjertet gribes af Vemod; thi Frederik VI har i 32 Aar ikke blot behersket men ogsaa elsket sit Danmark. Det bevæges af Taknemmelighed, thi imedens han arbejdede som Rigets Styrer i forviklede og farefulde Tider, var han navnlig den danske Students vennehulde Beskytter. Men idet vi udtale denne Smerte, er det velgjørende for os at vide, at den mødes af en lignende i Deres Majestæts Bryst, og saaledes vender Blikket sig mod Fremtiden og mod dens Haab. Om end væsenlig en Udvikling af Fortiden har dog Fremtiden sine særegne Fordringer. Deres Majestæt kjender disse, det er vort Haabs Grundvold. Hvor Folket pukker paa sin Ret, medens Herskeren truer med sin Magt, der har Frygten hjemme, men hvor den retfærdige Fyrste lytter til den frie Folkestemme, der skuer man frejdig fremad, og der vil Haabet ikke beskæmmes. Og dette Haab, hvor skulde det bo rigere end i de danske Studenters Hjerte?

Kun den kan i Sandhed elske Videnskaben, som kjender den og har skuet ind i dens Helligdom. Med Tillid og Glæde fremtræde vi da som Videnskabens Dyrkere for Deres Majestæt, hvem ikke blot Forsynet gav os til Konge, men hvem ogsaa Aanden indviede til vor ophøjede Broder. Denne fælles Aand, der tidligere har draget den høje Fyrste ind i vor Kreds, vil ogsaa i Fremtiden henvende Monarkens Øje paa den Stræben, som vi hellige Sandhedens Fremme og Fædrelandets Bedste.

Gud beskjærme Kongen!

Kongen svarede hertil, at det glædede ham fra de danske Studerende at modtage en Adresse, der var affattet i de loyaleste Udtryk. Han vidste, hvormeget den afdøde Konges Interesse for Videnskaben var bleven paaskjønnet af de danske Studenter; han for sin Person nærede det samme Sindelag. Studenterne blev senere Embedsmænd, baade verdslige og gejstlige; de blev spredte rundt om i Landet, og fra dem kunde altsaa den bedste Aand udbrede sig blandt Folket. Naar nu allerede denne Aand var tilstede blandt de akademiske Borgere, da kunde man med Glæde haabe, at den i videre Kredse vilde bære velsignede Frugter. Til Slutningen udtalte Kongen: «Jeg glæder mig over den Tillid, hvormed De ere komne mig imøde, og nedbeder Himlens bedste Velsignelse over Dem, ligesom De have nedbedt over mig. Bringer dette Ønske til alle dem, fra hvem De ere udsendte. Lever vel og værer stedse forvissede om min kongelige Naade!»

Der fandtes endnu et tredje Parti blandt de Studerende, der hverken kunde slutte sig til den første eller den anden Adresse, og som afgav en offenlig Erklæring om Grundene hertil. I denne udviklede de, 71 i Tallet, at de ikke misbilligede den første Adresses Indhold, og at de i det Væsenlige nærede de samme Ønsker og Forhaabninger for Danmarks Fremtid, der udtaltes i den. Nogle fandt imidlertid, at Adressen ikke alsidig sammenfattede de Ideer, som i et saa betydningsfuldt Øjeblik maatte blive levende hos de Studerende, og Andre fandt dens Indleverelse mindre passende eller mindre betimelig. Skjøndt de saaledes ikke kunde samstemme med dem, der indgav den første Adresse, kunde de dog endnu mindre tiltræde

den anden Adresse, da den som fremgaaet af en Opposition mod den første og blottet for positivt Indhold let kunde faa Udseende af at indeholde en Protest mod den Haabets Aand, der udtalte sig i denne, selv om dette ikke havde været tilsigtet.[10]

Saaledes stod de akademiske Borgere splittede i tre Grupper. Men det vilde være meget fejlagtigt at tro, at de Studenter, der underskrev den anden Adresse, alle vare Absolutister. Naar man undtager Grundtvigianerne, fandtes der ikke saa særdeles Mange, som ikke ønskede en Udvidelse af de statsborgerlige Friheder. Ikke en Eneste af dem, der talte mod den første Adresse, anførte som Grund, at han hellere vilde beholde Kongeloven end faa en Forfatning i Lighed med den norske, og ikke en Eneste var betænkelig ved større borgerlig Frihed og især større Trykkefrihed, det eneste særlige Punkt, der var omtalt i Adressen. Ja Oppositionen havde saa langt fra et absolutistisk Præg, at flere af Adressens Modstandere overgik dens Forsvarere i frimodige Ytringer og sangvinske Forhaabninger. Flere af dem, der talte mod Adressen, vedkjendte sig endog i stærke Udtryk de Grundsætninger, paa hvilke den var bygget, ja enkelte gik saa vidt, at de hævdede, at man ikke skulde svække det Præg af Frivillighed, der vilde være den skjønneste Egenskab ved det, man med en vis Fortrøstning kunde se imøde. De eneste virkelige Indvendinger, der blev gjorte gjældende, vare, at man skyldte den afdøde Konge Pietet, og at Studenterne vare uberettigede til at udtale deres Anskuelser om Sager, der angik Staten.

«Fædrelandet», der havde faaet dette Indtryk af Forhandlingerne,[11] skrev endvidere: «Adressen udtalte i de loyaleste Udtryk de tillidsfulde Forventninger, hvormed alle Klasser i Samfundet ere komne den nye Konge imøde, og uden at indlade sig i andre specielle Spørgsmaal end det, der dog synes at ligge Studenterne saa nær, nemlig Trykkefriheden, udtrykte den kun i Almindelighed den Begejstring for videnskabelig og borgerlig Frihed, som fremfor Alt maa søges hos Studenten

baade paa Grund af hans Alder og hans Dannelse; — en saadan Adresse forsyndede sig visseligen hverken mod Pieteten eller mod Beskedenheden og er heller ikke saaledes bleven opfattet hverken af Kongen eller af Publikum. Derom synes de 426 at have været af en anden Mening, men at deres Adresse kun indeholdt en Opposition mod den førstes Indgivelse ikke mod dens Indhold, turde af det Anførte være klart. Man vilde derfor højligen fejle, dersom man her troede at have fundet det vistnok i Verden mærkværdige Særsyn, 426 Studenter, der vare absolutistiske, konservative, eller hvad man vil kalde det, og vi vilde iblandt dem endog kunne finde Nogle, der vel have ment, at Studenterne som saadanne ikke bør blande sig i Politikken, men som for deres Personer og som Statsborgere endog vilde være rede til at gaa langt videre, end den første Adresse er gaaet.»

Hvad der navnlig maa forekomme os besynderligt ved hele denne Begivenhed, er, at Studenterne udenvidere forsamle sig samme Dag, den gamle Konge er død, og raadslaa om, hvorvidt de bør bede den nye Konge om større politisk Frihed, og at derpaa en Del af dem næste Dag sender en Deputation op til Christian VIII med Bøn om, at han vil give Danmark en Forfatning i Lighed med den norske. Hvis de under Frederik VI blot havde forhandlet om at indsende en saadan Adresse til Kongen, vilde Politiet have opløst Forsamlingen, og Ophavsmændene vilde være blevne sendte til Kristiansø til Selskab for Dr. Dampe. Nu var det imidlertid, som der ved Frederik VI's Død i nogen Tid, ialfald saalænge Kristian VIII's Hvedebrødsdage som Regent varede, var givet Undersaatterne frit Lov til at sige Alt, hvad der laa dem paa Hjerte.

Dernæst maa det synes overraskende, at det var de yngre Akademikere, der først fremfor nogen anden Stand, Korporation eller Repræsentation bad Kongen om en Forfatning. De udtalte først af Alle det Ord, som laa saa mange Andre paa Læberne, og det var først, da de havde vist Vejen, at Andre vovede at følge dem. Som Samfundsforholdene vare, maatte

det imidlertid være den akademiske Stand, der kom til at gaa i Spidsen. Ingen anden var nemlig saa aandelig udviklet og saa kundskabsrig, at den med nogen Ret kunde fortælle Kongen, at en fri Forfatning tjente til at udvikle Folkets Kræfter. Den havde dog læst herom, men hvis noget af Kjøbenhavns Laug f. Ex. havde sagt det Samme til Kristian VIII, vilde denne naturligvis have forstaaet, at Ordene vare indblæste af Andre. Da Korsørs Deputation den 21. December ogsaa bad om Forandringer i Forfatningen, blev han for Alvor vred, træt som han var af alle Henvendelser om det Samme, og han sigtede indirekte Lehmann for at have skrevet denne og de andre Adresser, hvilket dog ikke var Tilfældet. Kongen tiltroede ikke Korsøranerne saa megen politisk Forstand, at de kunde finde paa Sligt af sig selv.

Studenterne tiltog sig her ganske af egen Drift en Myndighed, som de for saa vidt senere kunde sige, tilkom dem med Rette, da Kongen ikke alene ikke afviste dem men endog indlod sig med dem og svarede dem, som om de havde Noget med Statsstyrelsen at gjøre, samtidig med, at han var yderst venlig og forekommende i Formen. De lagde i Øjeblikkets Begejstring ikke Mærke til, at han egenlig ikke lovede dem Noget, men at han tvertimod udtalte, at han vilde raadspørge Erfaringen. Det opdagede de først senere, og de skulde ogsaa snart gjøre Erfaringer om, at Regjeringen naturligvis paa Kongens Vegne ikke fandt sig i Indblandinger længere, end den selv vilde. Imidlertid vil det altid staa som et mærkeligt Tegn paa Frimodighed og Tillid, at de den 4. December gik til Christian VIII, og at de talte til ham, som om de havde nogen Myndighed til at repræsentere hele Folket. Ikke mindre ejendommelig er den anden Adresses Indhold men rigtignok i en anden Retning, idet de, der havde forfattet den, ved Udtrykket «vor ophøjede Broder» ligefrem optog Kongen i Studenternes Laug.

De to Adressers Forkæmpere vedblev ikke længe at staa som fjendlige Parter ligeoverfor hinanden. Man vil allerede af Navnene paa Deputationernes Medlemmer have set, at der

mellem dem begge fandtes unge Mænd, der sad sammen i Akademicums Repræsentantskab, og i denne Forening fortsattes nu i Slutningen af 1839 og i Begyndelsen af 1840 Forhandlingerne fra det offenlige Studentermøde den 3. December. Det var lange og varme politiske Diskussioner, der førtes, men de blev i Regelen ikke heftige eller personlige, idet de Kæmpende havde Følelsen af, at de burde betragte hinanden som gode Kammerater, og at det var nødvendigt, at de holdt sammen, hvis de vilde være sikre paa at kunne faa Lov til at øve nogensomhelst Indflydelse paa deres egne nærmeste Anliggender.[12] Da hele Studenterverdenen var i Røre, deltog naturligvis mange af Studenterforeningens Medlemmer i de Forsamlinger, der holdtes, ligesom de underskrev Adresserne, men ifølge hele det Præg, Foreningen havde faaet, kunde dens Liv ikke blive i den Grad berørt af de politiske Forhold som Akademicums. Flere af dens mest fremragende Medlemmer som *H. Hage*, *A. F. Krieger* og *Orla Lehmann* vare dog hver paa sin Vis Ledere af Bevægelsen, men den faste Stok af ældre Medlemmer havde andres Interesser og kunde ikke ret følge med den nye Udvikling.

Resultatet af de Forhandlinger og Drøftelser, der fandt Sted efter Begivenhederne i Begyndelsen af December, var, at man fra alle Sider blev enig om for Fremtiden at undgaa den Splittelse og Strid, der dengang karakteriserede Studenterverdenen. Man følte, som man sagde, sin Samfundsaand krænket, og man mente, at en formel Organisation af de danske Studenter vilde være heldig, en Organisation, der ikke alene som Studenterforeningen og den akademiske Forening omfattede en Del af den studerende Verden, men den hele, og som derfor vilde være berettiget til at tale og handle paa dennes Vegne. Det var saaledes ikke politiske Øjemed, der skabte den nye Forening, men en anden Sag var det, at Myndighederne og overhovedet de, der mistænkte Studenterne for at ville gribe aktivt ind i Politikken, gik ud fra, at Førerne alligevel havde i Sinde at danne en Jakobinerklub.

Der sammentraadte nu tre Repræsentanter for hver af de tre Grupper, i hvilke Studenterverdenen havde været delt i December. For den første mødte *H. Hage*, *D. G. Monrad* og *C. Ploug*, for den anden Lic. theol. *P. E. Lind*, *Rasmus Nielsen* og *Vilh. Schøler*, og for den tredje Stud. theol. *C. Gammeltoft*, Magister *M. Hammerich* og *A. F. Krieger*. Da de vare blevne enige om selve Sagen og havde gjort et foreløbigt Udkast til Love, meldte de Konsistorium, hvad de havde i Sinde, og indbød derpaa samtlige akademiske Borgere til et Møde i Studenterforeningens Festsal Mandag den 20. Januar 1840 om Aftenen Kl. 8.

I den Skrivelse, de sendte Konsistorium, udtalte de, at det forekom dem nødvendigt, at Kjøbenhavns Studenter for at kunne foretage Nogetsomhelst i Fællesskab, der berørte Studenterstandens videnskabelige eller akademisk borgerlige eller selskabelige Interesser, maatte være organiserede som et Samfund, hvortil alle Studenter som saadanne skulde kunne skaffe sig Adgang. De agtede derfor at indbyde alle akademiske Borgere til et Møde, hvor man vilde drøfte, hvorvidt et saadant Studentersamfund kunde være ønskeligt, og hvor man, dersom Ideen vandt Bifald, vilde tage under Overvejelse, 1) hvem der kunde anses for Student, og 2) hvorledes det paatænkte Studentersamfund skulde organiseres, træde i Kraft og ytre sig.

Hvad det første Punkt angik, da mente man, at Enhver burde gjælde for Student, saalænge Studering og Studenterliv kunde anses for at være hans Hovedinteresse, at han derfor lige saa lidt ophørte at være Student ved at tage en Embedsexamen, som han bestandig vedblev at være det, fordi han engang var bleven indskreven ved Universitetet. Embedsbestalling og Borgerbrev som Næringsdrivende burde betegne Udtrædelsen af Studenterstanden, kun ikke en Embedsbestalling som Universitetslærerernes, der netop gik ud paa at studere og udbrede den videnskabelige og akademiske Aand.

Med Hensyn til det andet Punkt, Organisationen, havde man tænkt sig, at enhver Student efter foregaaende Anmeldelse

havde Ret til at møde paa Generalforsamlingen. Denne skulde vælge en Bestyrelse paa 15 Medlemmer og desuden lejlighedsvis Komiteer, der havde særlige Hverv at udføre. Intet maatte foretages i Studentersamfundets Navn, medmindre det var blevet vedtaget paa en ordenlig Generalforsamling med et Flertal af idetmindste to Trediedele af alle afgivne Stemmer.[13]

Paa Mødet den 20. Januar havde c. 500 akademiske Borgere indfundet sig. Cand. jur. *A. Birch*, der havde været Senior i Studenterforeningen, ledede Forhandlingerne. Paa Indbydernes Vegne tog *Rasmus Nielsen* først Ordet. Han sagde, at han oprindelig var gaaet med for at omvende sine Medindbydere fra dette unyttige og farlige Forehavende, men istedetfor at omvende var han selv bleven omvendt. Hans Betænkeligheder havde rejst sig fra den Betragtning, at Studenten særlig trængte til indre og ydre Ro, for at han i sin Læsetid kunde samle sit Sind, vende Blikket indad og saaledes vinde sig selv, vinde en klar og fast Verdensanskuelse. Studenten var derfor mindst af Alle kaldet til at handle udadtil. Det havde vel altid været ham klart, at der gaves mange udvortes Berøringspunkter mellem Studenterne, men forsaavidt disse gik ud paa Udvikling, selskabelig Fornøjelse o. s. v., maatte de søge deres Fyldestgjørelse i Læseselskaber o. s. v. «En almindelig Organisation af alle Studenter som saadanne og uden noget specielt praktisk Øjemed forekom mig derimod unyttig, fordi den manglede Realitet, ligesom jeg fandt det betænkeligt saa at sige at anvise dem en selskabelig Allarmplads, hvorhen de mere Aktive, der stedse vare rede til at lade Trommen gaa, kunde kalde dem sammen og da tvinge dem til enten at forlade deres stille, videnskabelige Sysler eller at overlade Pladsen til et eller andet Parti, som vilde sætte Noget igjennem, og som da havde en Slags Adkomst til at optræde med den moralske Vægt, som kunde tilkomme en saadan almindelig Forening.»

Alle hans Betænkeligheder maatte imidlertid forsvinde ved den Betragtning, «at hvis det overhovedet har nogen Betydning at være Student, og hvis Studenten virkelig indtager et ganske

ejendommeligt Standpunkt saavel i den aandelige Udvikling som i det store Samfund, hvoraf han maa føle sig som Led, saa maa dette ogsaa kunne finde sit bestemte Udtryk, saa maa der gives et eget, et konstitutivt Præg, der som den forbindende Enhed sammenholder alle de Enkelte og adskiller dem fra alt Andet, noget Karakteristisk, som bestemmer Modsætningen, betegner Grænsen mellem alle Studenterne og alle de andre Samfundsklasser, med eet Ord, saa maa der gives en Studenterstand».

Det var derfor naturligt, at denne Aand, naar den vaagnede til Bevidsthed om sig selv, traadte ud i en bestemt Form. Her var altsaa ikke Tale om at indføre et nyt Oldermandsvæsen eller om at stifte et Studenterlaug, men kun om at skabe en formel Organisation, hvori Studenteraanden kunde udvikle sig gjennem en fri Forhandling, og hvorigjennem den kunde udtale sig om de Gjenstande, som maatte ligge den paa Hjerte. Det var saa langt fra, at dette vilde give Studenterstanden til Pris for et eller andet enkelt og ensidigt Parti, at det tvertimod vilde indeholde en Garanti herimod, idet for Fremtiden ikke længer nogle Enkelte i paakommende Tilfælde kunde sammenkalde Studenterne, naar dette kun kunde ske under anerkjendte bestemte Former. Til Slutningen udviklede han i Korthed, hvad Indbyderne havde tænkt sig med Hensyn til Selskabets Organisation.

Den næste Taler var *D. G. Monrad.* Han begyndte med indirekte at satirisere over Kongens Ord til den første Adresses Overbringere, nemlig at han vilde raadspørge Erfaringen. «Det vil ligefrem taget sige, at vi Intet ville gjøre, naar vi ikke have gjort det engang før, men dette er en aabenbar Modsigelse.» Disse Dages Erfaring havde vist, at der var blevet afholdt et almindeligt Studentermøde, og at der først midt under Forhandlingerne var rejst Tvivl om, hvem der overhovedet var berettiget til at møde i en Studenterforsamling, om de, der havde sammenkaldt Mødet, vare bemyndigede dertil, og om Dirigenten, der havde ledet Forhandlingerne, var kompetent dertil, ja der havde endog vist sig det Særsyn, at de, der paa

dette Møde udgjorde Flertallet, senere sank ned og blev til Mindretal. Det var Mangler, der maatte afhjælpes, og det tilsigtede det Forslag, Indbyderne havde forelagt Forsamlingen. Han sluttede med følgende energiske Opfordring til de Tilstedeværende om at tage sig af Sagen:

«Hvad her en Enkelt i Folket kan udrette, er kun ubetydeligt, men vilde af den Grund Enhver lægge Hænderne i Skjødet, da skete der Intet. Kun naar hver i sin Kreds, den være stor eller liden, virker al den Gavn, han formaar efter sin Evne og sine Forhold, da vil en Virksomhedens og Fremadstræbelsens Aand gjennemstrømme det hele Statssamfund og besjæle alle dets Dele med Kraft og Liv, og de rige Frugter ville da ikke udeblive. Vel er det kun en formel Organisation, hvorom her er Tale, og hvad Indhold den skal faa, det vil bero paa den Aand, der besjæler Studenterne, og paa den historiske Udvikling, hvori denne vil udfolde sit Gehalt; men for at dette skal kunne ske, er dog en Form nødvendig eller idetmindste højst gavnlig. Vel ere Studenterne fattige, deres Plove fure ej Jorden, deres Snekker pløje ej Havet, de have intet Katheder, intet Alter, intet Dommersæde, men Et have de, Et er deres, Et skal ingen Magt i Verden tage fra dem, og det er — Fremtiden. Derfor skulle vi som Fremtidens Sønner slutte os tæt sammen og i vor egen snevre Kreds udfolde den Kraft og det Sammenhold, hvorved vi ville sættes i Stand til senere med Dygtighed at udføre det Arbejde, der vil komme til at hvile paa os som Statsborgere.»

Det saa ud til, at Tanken om at oprette et Studentersamfund, der kunde optræde paa alle Akademikeres Vegne, var falden i god Jordbund, thi Ingen af de Tilstedeværende stod op for at bekæmpe den. Derfor paatog en af Indbyderne *Krieger* sig den Opgave at fremhæve Grundene baade for og imod et saadant Samfund, for at Sagen kunde foreligge fuldstændig belyst. Man kunde maaske indvende, sagde han, at Forslaget var unyttigt, fordi der i Almindelighed ikke gaves saadanne fælles Anliggender, hvorom Studenterne som saadanne kunde have Anledning til

at ytre sig. Hertil vilde han blot bemærke, at først, naar en Samfundsaand fik Lejlighed til ret at udvikle sig mellem Studenterne, vilde det vise sig, hvor hyppige saadanne Anledninger kunde blive. Nu levede Studenterne i et Slags Anarki, der, naar de engang skulde træde op i Forening, gjorde det nødvendigt for Enkelte uden nogen anerkjendt Bemyndigelse at sammenkalde og lede Møderne. Men naar alt dette blev ordnet ved faste Vedtægter, vilde Enhver, der ikke var aldeles ligegyldig, kunne give Møde, og saa vilde Resultatet, der fremkom af Forhandlingerne, blive det rette Udtryk for Studenternes Mening. En anden Indvending kunde maaske fremkomme fra dem, der betragtede hele Foretagendet som en farlig Sag, idet Samfundet kunde danne et Foreningspunkt for en Opposition mod det Bestaaende og især mod Universitetsbestyrelsen. Men naar en saadan var tilstede, vilde den ikke finde Vanskelighed ved at ytre sig, og man kunde være sikker paa, at den vilde blive farligere og fremtræde med mere Ensidighed i improviserede Forsamlinger end i saadanne, der vare ordnede ved forud bestemte Regler, som vilde lade Modstanderne komme til Orde, og i hvilke Universitetets Lærere kunde gjøre deres Overvægt gjældende, takket være deres modnere Erfaring, dybere Indsigt og prøvede Karakter. «Men hvad Grund er der vel til at frygte en slig Opposition? Hvorledes kan der opstaa en fjendlig Modsætning mellem en Regjering, hvis Valgsprog er Sandheden, og os, som idetmindste have indviet vort Ungdomsliv til Sandhedens Tjeneste? I Sandhed, vi have Intet at frygte af Regjeringen, og den Intet af os.»

Forsamlingen vedtog derpaa enstemmigt, at der skulde nedsættes en Komitee paa ni Medlemmer, valgte frit af og iblandt alle akademiske Borgere, til at tage Sagen under nærmere Overvejelse.

Der blev ialt afgivet 405 Stemmer. Valgte blev i følgende Orden: *A. F. Krieger*, *D. G. Monrad*, *Rasmus Nielsen*, *O. Lehmann*, *C. Ploug*, *P. H. Tregder*, *A. Birch*, *P. E. Lind* og

H. Hage. Da R. Nielsen ikke tog imod Valget, traadte *Sager*, der var bleven Suppleant, ind i hans Sted.

Nogle Dage senere modtog Indbyderne en Skrivelse fra Universitetets Rektor, Professor *O. Bang*, i hvilken denne meddelte, at Sagen vilde blive forelagt Konsistorium den 29. samme Maaned.

Den 17. Februar holdtes der atter almindeligt Studentermøde, der dirigeredes af *Vilh. Bjerring*. Her forelagde og gjennemgik *Monrad* som Komiteens Ordfører dennes Betænkning og de Love, den havde udarbejdet. Den havde delt sig i et Flertal, der bestod af otte Medlemmer, og et Mindretal, nemlig A. Birch. Flertallet tilraadede Dannelsen af et Studentersamfund, medens Mindretallet ansaa Stiftelsen af et saadant Selskab baade for unyttig og skadelig. Flertallet udtaler Følgende i et Sprog, der er paavirket af den filosofiske Retning, som dengang gjennemsyrede baade Tale- og Skriftsproget:

«Da det er af Vigtighed at lette Overgangen fra Familielivet til Statssamfundet ved et Mellemsamfund, der kunde bevirke, at ikke Indtrædelsen i Statssamfundet blev, hvad ofte sker, kun en Tilbagesynken i Familielivet, da Studenterne desforuden have et eget Livsprincip: en Leven i den theoretiske Sfære og særegne udvortes Forhold, hvis fornuftmæssige Anordning vilde fremmes ved Studenterdiskussionen, da det i en mere bevæget Tid synes hensigtsmæssigt at sikre en Virken og Modvirken af de forskellige og modsatte Elementer og saaledes at forebygge en ensidig, ubesindig og anarkisk Fremtræden af et større eller mindre Antal Studerende, saa tror Komiteens Majoritet at maatte anse en formel Organisation af Studenterne for ønskelig. En saadan Organisation fuldstændig gjennemført forudsætter imidlertid alle Studenters Samtykke og det til enhver Tid. Men da en slig Enighed ej synes mulig, saa maatte den suppleres ved et legalt Stempel. Dog da den legale Sanktion ialfald maatte støtte sig til en indre Livsudvikling, da den maatte bekræfte og stadfæste, ikke begrunde, da den først vilde vinde sand Betydning, naar den var knyttet til af

Staten anerkjendte Rettigheder, og da Staten ikke kan antages at ville indrømme Studenterne en passende og med Anordningen af andre Statsforhold overensstemmende Indflydelse paa deres egne Anliggender, før de have vist sig modne ved at udvikle Samfundsmod og Samfundskraft, saa maa Iværksættelsen af den formelle Organisation for Øjeblikket indskrænke sig til Oprettelsen af et Studentersamfund. Omendskjønt et saadant Studentersamfund kun vil kunne fremtræde som Selskab, saa nærer Komiteens Flertal det Haab, at næsten alle Studenter tidlig eller sildig ville indtræde deri. Hvis dette Haab ej skuffes, saa vil den formelle Organisation af Studentersamfundet blive en formel Organisation af Studenterne.»

A. Birch, der dannede Mindretallet, ansaa Stiftelsen af et saadant Selskab for unyttig, da Studenterne jo kunde komme sammen, naar de vilde, og for skadelig, da politiske Ideer let vilde faae Indpas.

Endvidere meddelte Ordføreren, at Komiteens Flertal mente, at ingen akademisk Borger, der var mer end tolv Aars Student, burde kunne blive Medlem af Samfundet. Da det imidlertid kunde have Betydning at beholde de Medlemmer, der havde lagt ualmindelig Dygtighed og Kraft for Dagen, ogsaa, naar de havde overskredet Aldersgrænsen, saa maatte det anses for tilraadeligt, at Generalforsamlingen forbeholdt sig Ret til at opfordre saadanne Medlemmer til at blive en begrænset Tid i Samfundet.

Endelig holdt Flertallet paa, at Universitetslærerne fik samme Ret til at indtræde og forblive i Samfundet som de egenlige Studenter, da det var af højeste Vigtighed, at erfarne Mænd kunde oplyse Studenterne, og da det vilde være sørgeligt og i alle Henseender skadeligt, om der fra Begyndelsen af skulde komme en endogsaa blot tilsyneladende Spænding mellem disse og de akademiske Lærere. *Birch* derimod mente, at man ved at sammenblande i eet Samfund to væsenlig forskjellige Principper lagde den første Spire til dettes Slappelse og Opløsning, og at de akademiske Lærere i ethvert Tilfælde, naar man

spurgte dem om Raad, vistnok ikke vilde undlade at give et godt og velgrundet Raad, ligesom han frygtede for, at der let kunde indtræde en Spænding, naar Professorerne blev inddragne i Forhandlingerne paa en Generalforsamling.

Tilsidst gjorde Ordføreren Forsamlingen bekjendt med de Forhandlinger, Komiteen havde ført med Konsistorium. Man havde gjort alt Muligt for at forebygge Misforstaaelse og for at skabe et velvilligt Forhold, og Haabet var heller ikke blevet skuffet. Konsistorium havde vist al den Opmærksomhed og Deltagelse, man kunde ønske. Universitetets Rektor havde udbedt sig Underretning om de Bestemmelser, Komiteen agtede at forelægge Generalforsamlingen. Da han havde modtaget disse, sammenkaldte han Konsistorium, som derpaa skriftligt anmodede Lic. theol. *Lind* om at forelægge for Komiteen en Erklæring til samtlige Studerende ved Universitetet, ligesom det udbad sig Underretning om de Beslutninger, Studenterforsamlingen maatte fatte.

I denne Erklæring hed det bl. A.: «Konsistorium finder selv uden Hensyn til de Betænkeligheder, der kunne være mod en Forening af et saa ubestemt Formaal, i Særdeleshed at burde gjøre de Studerende ved Universitetet opmærksomme paa, at en saadan Forening i intet Tilfælde vilde kunne anses for en «formel Organisation af Studenterstanden», og dette saa meget mindre, som det ikke kan undgaas, at Flere ville komme til at høre til Samfundet, der ikke længer kunne henregnes til de ved Universitetet Studerende, og det derimod kan forudsættes, at flere af de Sidstnævnte ikke ville indtræde i Samfundet, om dette endog maatte blive stiftet. Dettes Beslutninger kunde derfor ikke gjøre Fordring paa at betragtes som Udtryk af de Studerendes almindelige Mening, uden at der vilde gjøres Brud paa den akademiske Frihed. Til denne Erklæring tror Konsistorium for Tiden at kunne indskrænke sig.»

Ordføreren gjorde opmærksom paa den Overensstemmelse, der var imellem Konsistoriums og Komiteens Anskuelser. Komiteen havde alt fjernet Hovedindvendingen og maatte der-

for beklage, at den ikke havde underrettet Konsistorium herom, da dette i saa Tilfælde ikke vilde have fremsat den i Brevet udhævede Anke.

Efterat *Monrad* som Ordfører havde aflagt denne Beretning, opfordrede han dem, der ikke delte Komiteens Anskuelser, til at tage Ordet.

Den Første, som meldte sig, var Cand. chir. *Emil Fenger*, som nylig var vendt hjem fra en treaarig videnskabelig Udenlandsrejse, efterat han havde taget kirurgisk Embedsexamen med Udmærkelse. Han fandt, at der i den Plan, Komiteen havde forelagt om Organisationen af et Studentersamfund, savnedes en Redegjørelse for, hvad man egenlig ønskede at fremme ved dette Samfund, og ved hvilke Midler man vilde fremme det. Der var maaske ingen Samfundsklasse, der var sammensat af saa mange forskjellige Elementer som Studenterne, og intetsteds fandt man en saadan Meningsforskjel. Denne sin Opfattelse udviklede Taleren derefter paa følgende Maade:

«Studenterne have alle faaet samme Dannelse, har man sagt. Altsaa er det ogsaa rimeligt, at de have lignende Interesser; men viser ikke Erfaringen os, at de netop have meget forskjellige Interesser? I deres tidligere Udviklingsperiode føres de alle ad den samme Vej; de maa alle følge Strømmen af en Flod, som er indkneben mellem snevre Skranker, men der kommer en Tid, da Flodens Bølger udvide sig, og tilsidst falder den ud i det uendelige Hav. Nu sprede alle de, der have fulgt Strømmen, sig ad til alle Verdens Kanter, hver gaar sin Vej, har sit Maal, sit Bestemmelsessted. Kommer nu En og siger til dem: hvorfor gaa I saaledes hver sin Vej? I fulgtes jo før saa kjønt ad, hvorfor ville I nu skilles? Saa maa de vel svare ham: Vi fulgtes ad, fordi vi dengang ikke kunde gjøre Andet, vi vare paa en Flod, dens Strøm maatte vi følge; men nu, da hele Oceanet staar os aabent, hvorfor skulle vi nu følges ad? Vis os et Maal, som vi alle kunne stræbe hen imod. Jeg ved ikke, hvorledes jeg skal finde Udtryk, der ere stærke nok til at betegne det Ufornuftige i at sammenbinde sig ved saadanne ydre Kjendemærker, som at man engang har gjort det Samme, at man har gaaet i Skole sammen, at man har taget de samme Examina. Hvad gjør det mig, hvad jeg h a r lært, h a r gjort, h a r tænkt. Skulle vi danne et Selskab for at mindes vor Skoletid eller vort Rusaar, saa er det en god Bestemmelse, at kun Studenter kunne være Medlemmer deraf; men dersom Selskabet ikke skal vende sit Blik paa det Forbigangne men paa det Nærværende og Tilkommende, dersom det skal handle og virke, saa maa man stille det et Maal, saa maa man give det et Centrum, hvorom dets Kræfter

kunne dreje sig. Jeg kan forstaa, at Naturforskere danne et Selskab for at udbrede Naturlæren, jeg kan forstaa, at Trykkefrihedens Venner stifte et Samfund for at værne om denne; thi lad dem, som interessere sig for Naturlærens Udbredelse, træde ind i det første, lad dem, som ville beskjærme Trykkefriheden, træde ind i det andet. De have en fælles Hensigt. Men jeg forstaar ikke et Selskab, hvorom der ikke siges mig Andet, end at det bestaar af Studenter. Hvad er det fælles Maal, hvad vil et saadant Samfund?

«Man har indset det Mislige i denne Position, og man har derfor sagt, at Selskabets Formaal skulde være at udvikle og befæste den akademiske Aand hos Studenterne. Men lad os undersøge denne Aand lidt nøjere. Den skal være noget Særegent, Noget, som kun findes hos Studenterne; en særdeles Maade at leve, tænke og handle paa, som er udgaaet af Studenternes Stilling som Medlemmer af Universitets-Korporationen. Men dette Særegne, dette Særdeles, hvad er da det? Herpaa har man hidtil aldeles ikke villet indlade sig; man har kun sagt, at det var Noget, som enhver Student følte, og som ingen videre Forklaring behøvede. Nuvel, mine Herrer, jeg er Student, og jeg maa tilstaa Dem, at jeg forgjæves har søgt efter denne akademiske Korporationsaand baade hos mig selv og hos Andre. Jeg erkjender, at der engang har existeret en saadan Aand. Det var dengang, da den lærde Republik afsondrede sig fra Omverdenen og bestandig fremtraadte med en stolt Foragt for alt Filistervæsen. Det er den, der endnu findes ved de smaa tydske Universiteter, hvor Studenterne danne et særegent Laug, som lever for sig og paa sin Vis, og holde sig alt for gode til at blande sig med andre Mennesker; der er en akademisk Aand, men en saadan findes, Gudskelov, ikke mere hos os.

«Vi ere ikke mere akademiske Borgere men Statsborgere; vi danne ikke mere et afsluttet Korps, som lever for at forsvare sine Privilegier og holde sig frit for al Berørelse med Filistrene, men vi føle os som Medlemmer af det store Statssamfund, der kun skulle virke i Forening med de andre Borgere og ikke have nogen Interesse adskilt fra disses, der frit skulle bevæge sig ud i Livet og der frugtbargjøre den Dannelse, som deres Studium af Videnskaberne har skjænket dem. Men om jeg end skulde tage fejl heri, saa er det dog vist, at de, som gjøre et Forslag sigtende til at udvikle den akademiske Aand, fremfor Alt maa paavise nogle tydelige Kjendemærker paa denne Aands Existens, de maa vise nogle af denne Aands Manifestationer; dette have de hidtil ikke gjort. Men det er ikke Nok hermed, de maa tillige karakterisere den noget nøjere, de maa oplyse os, om det er en god Aand eller en ond Aand, som de ville sende ud imellem os. Dette have de heller ikke gjort, og jeg begriber ikke, hvorledes de have kunne undlade det. Thi jeg er overbevist om, at selv de, som have den fasteste Overbevisning om den akademiske Aands nuværende Existens, maa tilstaa, at den tidligere har været langt stærkere end nu ved vort Universitet, og at, dersom den har tabt sig, saa er dette sket uden noget Tryk udvendig fra og uden, at man iøvrigt kan sige, at Studenterne ere vanslægtede. Skulde dette ikke kunne lede os til den Slutning, at det er den naturlige, historiske Udvikling af Studenterlivet, som har medført den akademiske Aands Bortgang, og at det vilde være et Skridt tilbage i vor Civilisation nu atter at opvække den?»

Taleren drog derefter en Sammenligning mellem det Studentersamfund, man nu vilde skabe, og det saakaldte «danske Samfund», som Grundtvigs Venner havde stiftet. Man havde bebrejdet dette, der havde til Hensigt at oplive den danske Aand, at det ikke tilstrækkeligt havde godtgjort, at den gamle danske Aand var Noget, der burde gjenoplives. Alle de Indvendinger, der vare blevne gjorte imod det danske Samfund, kunde med lige saa megen Grund anføres mod Studentersamfundet. Derimod kunde han tænke sig en Organisation af Studenter, der var saaledes indrettet, at de for det Første kom sammen og oplyste hinanden om forskjellige Spørgsmaal, og at de dernæst meddelte det store Publikum Frugterne af deres Forhandlinger. Hvis Komiteens Forslag ikke havde indeholdt Andet end en Plan til Forsamlinger, paa hvilke Studenter og Borgere skulde drøfte almeninteressante Gjenstande, skulde det ikke have fundet nogen varmere Forfægter end ham.

Han vidste imidlertid godt, hvad der laa bag Forslaget. Studenterne vilde komme sammen for at tale om, hvad de havde Lyst til at drøfte, det som for Tiden var Gjenstand for deres stadige Samtaler, nemlig den indenlandske Politik. Han var langt fra at mene, at Studenterne skulde afholde sig fra at tale om politiske Gjenstande, ja han ansaa det endog for ønskeligt og nødvendigt, at alt det, som rørte sig i Tiden, ogsaa ret levende greb Studenterne, thi kun derved kunde de uddanne sig til nyttige Medlemmer af Samfundet.

«Men det, som jeg paa det Bestemteste maa opponere imod, er, at Politikken bliver gjort til et Korporations-Anliggende for Studenterne, at Spørgsmaal, som slet ikke angaa Studenterne mer end alle andre Borgere, af dem drages ind under deres specielle Forum, at de give særegent Votum i Sager, som angaa det Almindelige, at de gjøre Forsøg paa at træde op som en særskilt Del af Publikum, til hvis Mening man i offenlige Anliggender maatte tage et særdeles Hensyn. Mine Herrer! Vi staa i Begreb med at gjøre et vigtigt Skridt, hvis Følger det er vanskeligt for os at beregne. I et saadant Øjeblik er Intet mere belærende og oplysende end at se hen til Historien, og sandelig vi behøve ikke at gaa meget langt tilbage for i et Nabolands Historie at finde et højst analogt Exempel. Vi behøve ikke at gaa meget langt tilbage for at finde en Tid, da Studenterne troede sig kaldede til at frembringe en Omformning i Statslivet,

da de ansaa sig for berettigede til at staa frem foran deres Medborgere og ville lede dem til bedre sociale Forhold.

«De tydske Burschenschafter vare et i mange Henseender agtværdigt Samfund, de havde et stort, ophøjet og ædelt Formaal, de vilde samle deres adsplittede Fædreland til en stor og kraftig Enhed, de vilde gjenføde dets Aand, de vilde føre det en glimrende Fremtid imøde, men de havde en stor Fejl, og denne Fejl bragte dem Fordærvelse — det var deres Studenterstolthed. De ansaa sig for bedre end deres Medborgere, de troede sig kaldede til at bevirke den store Reformation i Statslivet, som kun kunde bevirkes ved en kraftig Samvirken af alle Borgere, de oversaa Filistrene, og Filistrene styrtede dem. Havde de tydske Studenter i Stedet for at afsondre sig i et Laug nærmet sig til deres Medborgere, havde de stræbt at smelte sammen med dem i Stedet for at sondre sig ud fra dem, sandelig da havde vistnok deres Bestræbelser faaet et andet Udfald, da havde de maaske bragt deres Fædreland Enighed, Frihed og Lykke, medens de nn kun have befæstet dets Adsplittelse, standset dets Udvikling og styrtet sig selv i Fordærvelse.

Jeg stemmer mod Komiteens Forslag.»

Monrad gav ham bl. A. følgende Svar: «Giv mig en Sal saa stor, at den kan rumme hele den danske Nation! Giv mig Lunger saa stærke, at mine Ord kunne høres! Giv mig Ører saa fine, at Intet gaar tabt! og jeg stemmer for Oprettelsen af det Samfund, som Opponenten foreslaar. Men vil man udrette Noget i Virkeligheden, saa maa man begrænse sig. — — At der er en akademisk Aand, det paaligger det ikke Komiteen at bevise, det maa hver Enkelt afgjøre med sin egen Samvittighed, men at Studenternes Forhold til Universitetet frembyder rigeligt Stof til Studenterdiskussion, derom kan vel Komiteen haabe, at næsten Alle ville være enige. — — Hvis Studenterne i almindelige Spørgsmaal afsondre sig fra Andre, saa er det ej af Hovmod men af Beskedenhed, da de ej tør tillægge sig samme Modenhed som Embedsmændene eller Borgerne. Jeg gjentager det derfor. Enhver maa afgjøre med sig selv, om han besjæles af den akademiske Aand; hvis den rører sig mægtig i ham, da stemme han for Forslaget, men hvis han Intet kjender til den, da stemme han for Alting imod det!»

Cand. med. & chir. *C. I. Kayser* vilde kraftigt opfordre Enhver til at støtte Samfundet. Han ansaa det for glædeligt, at Studenterlivet i de senere Aar havde udviklet sig saa frodigt,

at det nu endog var i Færd med at skabe sig en Form, gjennem hvilken alt det, som rørte sig i dette Liv, paa en mere bestemt og tydelig Maade kunde udtale sig. Alle de mange Demonstrationer, Studenterne havde sat i Scene lige fra den Dag, Forordningen om Indførelsen af Stænder udkom, og indtil Adresserne ved Tronskiftet, og som alle vare af politisk Natur, bare Vidne om, at der fandtes et betydeligt politisk Element i Studenterlivet.

«Og kan Nogen tro, at dette politiske Element skulde lade den Form ubrugt, som det selv har bidraget saa meget til at skabe? Det kunde undertrykkes, dersom det store Samfundsliv, af hvilket Studenterlivet er en Del, modarbejdede det, men, mine Herrer, vi leve i en politisk bevæget Tid, alle Klasser af Samfundet ere agiterede ved den store Nationalsamtale mellem Konge og Folk igjennem Adresserne, nye Kommunallove opvække Borgeraanden i alle Landets Kjøbstæder, de politiske Blades Antal er forøget, og de læses næsten af Alle, ja selv i vore huslige Cirkler begynde politiske Samtaler at fortrænge den hidindtil saa meget yndede Konversation om Theatret og om Ingenting og om Vejret . . . Vi ville her komme sammen og undertiden ogsaa tale om politiske Gjenstande, oplyse og berigtige hverandres Meninger og maaske endog stundom se, hvilken Mening der tæller de fleste Stemmer. Men er der noget Ondt heri?

«Der er Folk, mine Herrer, der ere bange for disse mulige politiske Bestræbelser. Jeg har hørt sige: Naar Studenterne komme sammen og tale om Politik, saa staar Oprør for Døren, saa vil der i Morgen være Krig i Gaderne, og Staten vil være i Fare. Mine Herrer! Det er ikke Andet end tomme Fantasier, der udspringe fra en sygelig Mave. Ligesom det paa den ene Side er at vise Regjeringen en ufortjent Mistillid at tro, at den skulde have Noget et frygte af os, saaledes er det i Sandhed ogsaa at vise os lidt vel megen Ære at anse os for saa frygtelige. Staten skulde være i Fare, fordi vi flittige Studenter, unge Mænd uden Formue, uden Indflydelse, fordi vi komme sammen og tale om Politik? Saa maatte dens Grundvold hvile paa saa løst Sand, at den snart vilde falde sammen af sig selv. Der er Andre, der sige: det er Synd for de unge Studenter, naar de et Par Gange om Aaret komme sammen, at tale om Politik, saa glemme de deres Bøger og faa ingen Examen. Vel ere vi unge, men derfor ere vi ikke umyndige Børn, at Andre skulde være vore Vogtere, og ere vi ogsaa Studenter, ere vi derfor ikke forblindede nok til, at vi skulde glemme, at vi fremfor Alt ere Borgere. Dersom Studenterne i Kjøbenhavns mindeværdige Belejring (jeg mener ikke den 1807, thi den maatte vi Alle ønske at udslette af vor Erindring, men i Kjøbenhavns Belejring under Frederik den Tredie) dersom Studenterne dengang havde passet deres Bøger, da Svenskerne stormede Voldene, saa havde Danmark maaske for længe siden været udslettet af Rigernes Tal. Men i hvad Henseende ere vi da saa vanslægtede fra vore Forfædre, at det kunde være dem tilladt at ofre Liv og Blod paa Fædrelandets Alter, og vi

ikke engang skulde turde tale om dets Anliggender . . . I ethvert Tilfælde anser jeg det for godt, at det bliver vitterligt for hele Verden, at Studenterne ere i Færd med at afkaste den Sløvhedsaand, der saa længe har hvilet tungt over hele Landet.»

Magister *M. Hammerich* var enig med Kayser, men han vilde dog ogsaa gjøre opmærksom paa, at Samfundet skulde dyrke andre Interesser end alene de politiske. «Det vil udelukkende omfatte de akademiske Borgere. Altsaa maa det dog især ville have de akademiske Interesser for Øje. Og tales der ikke iblandt os, hviskes der ikke i smaa Kredse Meget, der nærmest kommer Studenterne ved: om Examensvæsenet, om Manuduktionsvæsenet og andre slige Væsener og Uvæsener, om forskjellige Forholdsregler, der sigte til Studiernes Fremme? Siges der ikke Meget, som fortjente at udtales lydeligt paa et Sted, hvor det kunde modsiges og understøttes og derved baade vinde Skikkelse og blive anerkjendt?» Til Slutningen nedlagde han en bestemt Indsigelse mod Fengers Forsøg paa at gjøre Samfundet mistænkeligt ved at sammenligne det med de tydske Burschenschafter. Dengang Studenterforeningen blev stiftet, anstillede man ogsaa denne Sammenligning, ja man gik endog til Frederik VI for at gjøre ham bange. Men han svarede: «De danske Studenter gjør mig ingen Optøjer.»

Orla Lehmann imødegik i et længere Foredrag Fenger, hvem han betegnede som «den ærede Herre, der aabnede denne Aftens Diskussioner». Naar Fenger ikke saa Andet i den akademiske Aand end en Affødning af den Laugsaand, som maatte bekæmpes i alle sine Aabenbaringer, saa svævede han i en fuldstændig Misforstaaelse. Denne Indvending, der gav sig ud for at komme fra en Mand, der stod paa Nutidens Højdepunkt af Dannelse, den var kun en Røst fra Slutningen af det forrige Aarhundrede, den hørte hjemme i en Tankegang, som engang havde sin Berettigelse, men som forlængst havde maattet vige Pladsen for nye Ideer.

Efterat Cand. theol. *V. Schøler* havde udtalt, at han ikke kunde være med til at stifte et Selskab, uden at man var sig

klart bevidst, hvad man vilde eller, hvorledes man vilde det, sluttede *A. F. Krieger* Forhandlingen. Man kunde ikke skue ud i Fremtiden, men det maatte være Nok, naar det kunde paavises, at Samfundet vilde afhjælpe en Trang. «Den første Bestemmelsesgrund er da for mig den Overbevisning, at det i mangfoldige akademiske Anliggender vil kunne have særdeles gavnlig Indflydelse, naar der hos alle dem, hvem de vedkomme, gjennem fælles Drøftelse kan vækkes en levende og klar Erkjendelse af det Maal, hvortil der skal virkes, og de Veje, ad hvilke det skal søges realiseret. — Den anden Opfordring ligger i den Kjendsgjerning, at der gives ikke faa blandt Studenterne, som ønske, at disse ved enkelte større eller mindre navnlig politiske Anledninger skulle træde offenligt frem, og jeg kan da vel tænke mig, at de, der høre til de mere Aktive eller Fremaddrivende, kunde have Adskilligt at indvende imod et Samfund, som, hvis det faar nogen Betydning, aabenbart vil modvirke en ensidig og overilet Fremtræden; men ligesom hine dog fremfor Alt maa ville Sandhedens Sejr og derfor ikke kunne ønske, at Noget kommer til at gaa og gjælde for Studenternes Mening uden i Virkeligheden at være det, saaledes bør det formodes, at de Fleste ville medvirke til, at ialfald ingen Del af Studenterne bestemmer sig til noget Skridt, forinden de have havt Lejlighed til at lære den almindelige Stemning at kjende, saa at de idetmindste ikke handle iblinde.»

Derefter vedtog Forsamlingen, at den den næste Aften vilde drøfte de enkelte Paragraffer i det af Komiteen udarbejdede Lovudkast. Paa dette Møde drejede Kampen sig især om § 2, der bestemte, at enhver akademisk Borger kunde blive Medlem af Samfundet, indtil 12 Aar vare forløbne fra den Tid, da han blev Student, og at enhver akademisk Lærer med Hensyn til Indtrædelsen i Samfundet var at betragte som Student. Derimod skulde alle Andre være udelukkede, der enten havde faaet Bestalling som kongelige Embedsmænd eller taget Borgerskab som Næringsdrivende.

Lic. theol. *P. E. Lind* maatte bestemt holde paa, at

Professorerne fik Adgang til Samfundet. Ellers vilde dette paadrage sig en Mistanke, der maaske vilde fremkalde et Forbud. Vedblev det alligevel at bestaa, vilde det synke ned til en politisk Klub.

Cand. jur. *H. Hage* vilde ikke have Professorerne med. En nødvendig Betingelse for, at Samfundet kunde trives, var, at Medlemmerne kunde forhandle frit, men Erfaringen lærte, at Studenterne ved Professorernes Autoritet let lod sig forlede til at handle mod deres Overbevisning, og skjønt dette var en Svaghed, var den dog ganske naturlig og let undskyldelig, da de i mange Henseender vare afhængige af deres Lærere og ofte vare i en Alder, i hvilken Selvstændighedsfølelsen ikke var tilstrækkelig udviklet.

M. Hammerich holdt det for afgjort, at Professorerne burde have Adgang til Samfundet. Det maatte være vigtigt for disse ikke af Referater, som Rygterne udsmykkede med Fordrejelser, Tilsætninger, Overdrivelser, men ved personlig Nærværelse at erfare Studenternes Anskuelser og selv at udtale sig for dem. Endvidere maatte det være vigtigt for Studenterne at have Professorernes modne Intelligens med paa Raad. Udelukkede man dem, vilde et saadant Skridt fremkalde en Spænding, der var til liden Lykke for Universitetet. Hvis de derimod fik Ret til at blive Medlemmer, vilde det forøge Samfundets Intelligens og tjene til at oplive Forholdet mellem Professorer og Studenter, der sandelig nok kunde trængte til at oplives.

Derpaa optraadte en tyveaarig ung Mand Stud. theol. *L. Gude*, som strax slog fast, at han netop ønskede at tage Ordet, fordi han var en ung Student. De yngre Studerende følte stærkest Trykket af Mangelen paa et indre og fortroligt Samliv med de akademiske Lærere. Kløften var nu saa dyb, at de Studenter, som søgte at komme i personlig Forbindelse med disse, eller som særligt søgte Vejledning hos dem, udsatte sig for, at deres Medstuderende betragtede dem som Personer, der vilde insinuere sig hos Professorerne. Dette kom af, at mange

Studenter overførte Forholdet mellem Lærere og Disciple i Skolen til Forholdet mellem Professorer og Studenter, uagtet der dog var en radikal Forskjel. Det forekom ham derfor ikke alene at røbe Mangel paa Forsigtighed yderligere at ville forrykke et Forhold, der allerede syntes at være noget skjævt, men ogsaa at forraade Mangel paa Takt at ville sondre Studenterne fra de Mænd, der lærte dem at studere, og «at exkommunicere disse vore ældre Medstuderende fra vore aandelige Tumlepladser i Analogi med Disciplene i en Skole, der gjerne vilde skjule deres Legepladser for deres Lærere.»

«Hvad er Universitetet?» fortsatte han. «Det er da ikke den store Bygning med dens Mure, Døre, Auditorier o. s. v. Nej! det er jo, om jeg saa maa udtrykke mig, «Systemet af de akademiske Fakulteter og disses Docenter». Ville derfor nu Studenterne træde frem som en «moralsk Personlighed», da kan jeg ikke begribe, hvorledes de kunne renoncere paa deres egen inderste, klareste og gedigneste Bevidsthed — jeg kan ikke forstaa, hvorledes de kunne gjøre dette uden netop derved at krænke sig selv, saavist som man ikke kan pille en Kjærne ud uden netop derved at violere Skallen. Se Studenterne, og maa de se i Universitetet deres almindelige Centralpunkt, hvorledes kunne de da skyde dette Centrum fra sig og selv staa tilbage som den blotte isolerede Periferi? Det forekommer mig ikke blot urimeligt men ogsaa aldeles umuligt, saa sandt den ikke kan staa eller tænkes uden et Centrum. Kun ved et Tankeexperiment tror jeg, at jeg til Nød kan imaginere mig en saadan Cirkellinie, som fattedes et Centrum: men jeg kan da ikke se, at det kunde gaa den anderledes, end at den bevægede sig ud og ind i mange forskjellige, ubestemte, uregelmæssige og regelløse Bugter og Bøjninger. Jeg maa tilstaa, jeg tror, hvis Studenterne ignorere den centripetale Kraft, hvormed de drages mod Universitetet, da vil det udentvivl ikke gaa dem bedre end hin imaginerede Linie.»

Den ligeledes tyveaarige Stud. jur. *H. E. Schack* var fuldstændig uenig med den foregaaende Taler. Desværre er hans Foredrag ikke opbevaret. Han sagde, hvad Øjeblikket indskød ham, saa at han et Par Dage efter ikke var i Stand til at huske Gangen i sin Tale, hvorfor han foretrak ikke at levere noget Referat. Men Udgiverne af Forhandlingerne ved Studentersamfundets Stiftelse skrive, at den vilde have moret Læserne lige saa meget, som den morede Tilhørerne, og at den tillige interesserede disse ved den fuldkomne Kontrast, som den dannede til Gudes baade med Hensyn til Anskuelser,

Stil og Foredrag. Hovedindholdet af, hvad han udtalte, var imidlertid, at Professorerne kun burde optages i Samfundet undtagelsesvis som overordenlige Medlemmer. Man burde ikke gaa ud fra de ideelle men fra de reelle Forhold. Professorerne burde være Ensidighedens Repræsentanter, Studenterne derimod Alsidighedens; disse skulde æsthetisere, politisere, se sig om i alle Videnskaber og tvivle om Alt, thi Ingen blev dygtig, naar han ikke havde tvivlet, idetmindste ikke dygtig i Andet end det, hvorom han havde tvivlet.

Hostrup, der var tilstede under Forhandlingerne, skrev mange Aar senere:[14] «Ved den Generalforsamling paa hvilken Studentersamfundet oprettedes, optraadte to unge Studenter, begge fra mit Aar (1837), som Talsmænd for den gamle og ny Tid. Den første blev repræsenteret af en ung theologisk Student, der altid gik i sorte Klæder med snehvidt Halstørklæde, det var den nuværende Domprovst Gude i Roskilde, den anden var den lidet soignerede Jurist, Hans Egede Schack, Forfatter til «Phantasterne».»

Et Par Dage efter dette Møde bragte «Fædrelandet» en ledende Artikel om Studentersamfundet, i hvilken Gudes og Schacks Optræden omtales i følgende Ord:[15] «Hvad der gav Forhandlingerne i det sidste Møde særdeles Interesse og ligesom indeholdt et godt omen for Selskabets Fremtid, var, at ogsaa nogle af de yngste Studenter deltog deri. Denne Optræden erholdt et næsten dramatisk Anstrøg derved, at de tvende Yngre, der bekæmpede hinanden, med megen Energi udtalte og selv ved Udseende, Holdning og Stemme meget skarpt afspejlede de tvende polarisk modsatte Sider af Livet, som hvis korrekte Repræsentanter, de optraadte mod hinanden.»

Forøvrigt blev de to unge Studenters hele Optræden slaaende karakteriseret endnu samme Aften. Efterat *Kayser* havde foreslaaet, at Alle, der havde taget Examen artium ved Kjøbenhavns Universitet, skulde have Adgang til Samfundet,

rejste *O. Lehmann* sig for at imødegaa ham og hævde Komiteens Forslag om de 12 Aar som Grænsen. Han udtalte da bl. A.:

«Jeg nægter ikke, at der ligger noget Vilkaarligt i enhver Termin, man her vil fastsætte, jeg nægter ikke, at der gives visne Oldinge paa 15 Aar, og at paa den anden Side et ungdommeligt livligt Hjerte, et friskt og frejdigt Sind godt kan forenes med graa Lokker. Men ogsaa her maa man holde sig til det Almindelige, og dette er da vel, at den, som for tolv Aar siden er bleven Student, som altsaa omtrent vil være 30 Aar gammel, vil have fundet en eller anden Plads i det borgerlige Samfund, hvortil han har knyttet sine Interesser. Der har De, mine Herrer, Grundene til de foreslaaede Begrænsninger, og jeg maa paa det Varmeste anbefale Dem at haandhæve dem. Jeg selv vil falde som deres Offer, men det er klart for mig, at skal Studentersamfundet bære Studenterlivets ejendommelige Præg, saa maa det holde sig rent fra hver fremmed Indblanding, skal det være et sanddru Spejl for den ungdommelige Begejstrings skjønne Ideeverden, saa maa det kaste den gamle Ballast overbord. Den fri Ideeudvikling vil derved ikke lide noget Skaar, thi ogsaa blandt de Yngre ville de forskjellige Anskuelser finde deres Talsmænd, ja det er maaske endog nødvendigt, at vi Ældre træde tilbage, for at de Unge ret kunne komme til Orde. Og har Nogen af Dem end i saa Henseende medbragt nogen Tvivl, saa vil denne Aften have udryddet den, thi det er kun faa Øjeblikke siden, at der ud af de Alleryngstes Rækker rejste sig tvende Talere, der med stor Energi, ja endog med en i selve det Ydre afpræget Korrekthed repræsenterede Livets største Modsætninger. Det var Idealismen og Realismen, Positionen og Negationen, — det var Senatet og Forum, Lordenes Hus og Folketribunen i Birmingham, der viste sig for os, det var et Gesandtskab, der bragte det Løfte, at selv de Yngste ville kunne sørge for Ordets Liv og Diskussionens Alsidighed. Omen accipio!»

Derefter skred man til Afstemning, ved hvilken Kaysers Forslag forkastedes, idet kun en Trediedel af Forsamlingen stemte for det. Derimod vedtoges Komiteens Forslag om de 12 Aar som Grænsen og om, at de akademiske Lærere ved Kjøbenhavns Universitet skulde være berettigede til at blive Medlemmer. Tilsidst blev Lovudkastet i sin Helhed sat under Afstemning. Det vedtoges enstemmigt, og Studentersamfundet var saaledes stiftet.

Inden Udgangen af Februar havde 300 Studenter og Kandidater indmeldt sig. Ved skriftlig Afstemning valgte de følgende 15 til Repræsentanter: Magister *D. G. Monrad*, Cand. jur. *A. F. Krieger*, Cand. med. & chir. *C. I. Kayser*, Cand. phil. *C. Ploug*,

Magister *P. H. Tregder*, Magister *M. Hammerich*, Stud. theol. *F. C. Breinholm*, Lic. theol. *P. E. Lind*, Stud. theol. *L. Gude*, Cand. jur. *H. Hage*, Cand. phil. *S. Dreier*, Stud. theol. *Gammeltoft*, *O. C. L. Gad*, Stud. theol. *Lunddahl*, Cand. jur. *Fr. Boye* og Cand. chir. *Emil Fenger*.

Næsten alle de unge Mænd, som vare Deltagere i den store Turnering den 17. og 18. Februar, spillede senere en betydelig Rolle i Danmarks Historie og særlig da i den politiske. Man kan vistnok med Rette sige, at flere af dem, der disse Aftener maalte Kræfter med hverandre, her første Gang gjorde personligt Bekjendtskab, og særlig gjælder det om Monrad og Fenger, som tidligere havde staaet de unge Politikere temmelig fjernt. Lehmann betegnede Fenger spidst som «den ærede Herre, der aabnede denne Aftens Diskussioner» og behandlede ham i det Hele temmelig overlegent. Fenger maa have forekommet ham som en snusfornuftig ung Læge uden stærke Følelser og uden Tradition, kosmopolitisk i sine Anlæg og sin Udvikling, men i Besiddelse af en skarp Forstand og en opløsende Kritik. Den kølige Ro, hvormed den 26aarige kirurgiske Kandidat talte, ret som om han havde erfaret og oplevet Alt, maa have ægget den fyrige Lehmann, der tilmed ansaa det for en Helligbrøde at tvivle om, at den akademiske Stand var den første i Landet, og at den i Kraft af sin aandelige Overlegenhed var bestemt til at styre Land og Rige.

Fantasi og store Syner skulde Lehmann derimod finde hos Monrad, der den 3. December viste sig paa den politiske Himmel som et Meteor, og som nu i en forbavsende Fart udviklede sig til en politisk Skribent af første Rang. De Brudstykker, der ere levnede af hans Tale den 17. Februar, ere aldeles betegnende for denne stort anlagte Personlighed, hvis Fantasi lod ham faa Bugt med alle Vanskeligheder, men som netop derfor undertiden maatte lide Skibbrud i Livet. De, der have kjendt ham i hans Velmagtsdage, da han som Minister var Folkethingets virkelige Leder, den eneste Leder, vi have havt i engelsk parlamentarisk Forstand, ville kunne se ham

staa lyslevende i denne Forsamling af unge Akademikere og med Kraft udslynge »Giv mig en Sal saa stor!» «Giv mig Lunger saa stærke!» o. s. v., og de ville kunne forstaa det Trylleri, han efter Alles Vidnesbyrd udøvede paa sine Samtidige.

Af de optrædende Personligheder blev ikke mindre end fire Ministre under Frederik VII, nemlig *Lehmann*, *Monrad*, *Krieger* og *Fenger*, de to Første endog efter kun otte Aars Forløb. Tre af dem vare Medlemmer af det sidste Ministerium, der sad ved Roret under denne Konge, idet Lehmann dengang var Indenrigs-, Monrad Kultus- og Fenger Finansminister, medens Krieger stod som det nationalliberale Partis Ordfører i Rigsraadet. *Martin Hammerich* og *H. Hage* vare otte Aar efter Medlemmer af den grundlovgivende Rigsforsamling, og *Kayser* og *Scheler* blev ikke længe efter Grundlovens Givelse valgte til Folkethingsmænd, ja den Førstnævnte var endog i flere Samlinger Finansudvalgets Ordfører. Gude og Lind holdt sig derimod udenfor det politiske Liv.

Efterat Valget af Repræsentanterne havde fundet Sted, og efterat disse havde valgt Magister *M. Hammerich* til Formand, underrettede denne Konsistorium om, hvad der var foregaaet indenfor Samfundet. Den 14. Marts modtog han som Svar en Skrivelse fra Konsistorium, der anmodede Repræsentanterne om betimeligen at meddele, naar en Generalforsamling skulde holdes, samt hvad der skulde forhandles, og endelig hvilke Beslutninger der maatte blive tagne.[16]

Denne Anmodning besluttede Repræsentantskabet at efterkomme og svarede, at det «holder det for sin Skyldighed, naar det ifølge Samfundets Loves § 4 sammenkalder Medlemmerne til en Generalforsamling, da ikke blot at anmelde, naar og hvor Forsamlingen bliver at afholde, men tillige, hvad der gjennem Repræsentantskabet vil blive den forelagt til Drøftelse eller Afgjørelse, og siden at offenliggjøre Forhandlingernes Resultater for samtlige Studenter. Det vil derhos være det nuværende Repræsentantskab kjært at opfylde det i ovennævnte

Skrivelse ytrede Ønske ved samtidig at meddele det høje Konsistorium saavel den med Angivelse af Forhandlingernes Gjenstand forsynede Indbydelse som ogsaa Beretningen om Forhandlingernes Udfald».

Et Mindretal af Repræsentantskabet krævede imidlertid, at dette Svar skulde forelægges den næste Generalforsamling. Denne afholdtes først den 18. Maj. Som Mindretallets Ordfører optraadte her *Monrad*. Han hævdede, at Konsistorium aldeles ingen Myndighed havde over Samfundet, hvad det jo selv havde erkjendt. Dersom dette skulde være afhængigt af Konsistorium, maatte det Samme være Tilfældet med enhver Klub, der talte nogle Studenter blandt sine Medlemmer. Hvis derfor Repræsentantskabet vilde meddele Konsistorium nogen særlig Underretning, var det en ren Høflighedssag, men Samfundet havde ingen Anledning til at vise det en saadan overordenlig Høflighed, da ingen Professor havde indmeldt sig som Medlem, og da Ordet «betimeligen», som var understreget i Konsistoriums Brev, lagde for Dagen, at dette Kollegium maaske kunde finde sig foranlediget til at optræde handlende. En saadan Kontrol tilkom ikke Konsistorium, og det var uværdigt for Samfundet at underkaste sig den.

Fr. Barfod sluttede sig til Monrad, men *Krieger* forsvarede Flertallets Optræden. Repræsentantskabet havde været nødt til at handle paa egen Haand. Her var kun Tale om et Høflighedsforhold, og den Paastand, at Konsistorium ikke stod i andet Forhold til Studentersamfundet end til enhver anden Klub, var trukken ved Haarene. Vel kunde Konsistoriums Anmodning forstaas baade som en Bøn og som en Fordring, men Repræsentantskabet havde i sit Svar fulgt den første Fortolkningsmaade.

Hertil bemærkede *Monrad* at det var vist, at Regjeringen i de sidste Dage havde foretaget Skridt mod Talefriheden, at det ligeledes var vist, at Konsistorium ikke havde nogen Sympathi for Studentersamfundet, at det endelig var vist, at det havde anmodet om betimelig Underretning. Mon det

altsaa var uvist, at Konsistorium vilde tiltage sig en kontrollerende Myndighed over Samfundet? Det var i Sandhed sørgeligt, om det skulde være Frugten af Studentersamfundets Stiftelse, at Studenternes Talefrihed skulde blive indskrænket. Men det var i ethvert Tilfælde vigtigt, at det blev vitterligt for Enhver, om Studenterne paa egen Haand havde Lov til at tale, eller om de først skulde have Konsistoriums Tilladelse. Det var vigtigt ikke blot for Studenterne men ogsaa for hele Folket, thi man kunde være vis paa, at hvis dette Princip fik Lov til at raade, vilde det ogsaa blive anvendt mod Andre end mod de Unge.

Cand. theol. *H. Sveistrup* kunde ikke finde, at Talefriheden vilde blive indskrænket ved, at man tog Konsistoriums Anmodning til Følge. Studentersamfundet burde opfylde dettes Begjæring, om ikke af Pligt saa dog af Pietet. Formanden Magister *M. Hammerich* kunde aldeles ikke gaa ind paa den Betragtning, at Konsistorium ved sin Anmodning havde stræbt efter at gjøre Samfundet afhængigt af sig. Man kunde ikke antage, at det vilde paatage sig det mislige Hverv at forbyde eller tillade ethvert af Samfundets Møder og altsaa selv bære Ansvar for dem, der blev holdte. Det Hele maatte betragtes som en Høflighedssag, og det var vel Enhver bekjendt, at Konsistorium havde fortjent Samfundets Taknemmelighed.

H. Hage mente, at man netop nu maatte vogte sig for at komme i nogetsomhelst Afhængighedsforhold. Ved at lægge det ene Beslag paa Pressen efter det andet, ved at anlægge Sag paa Sag mod Bladene og ved umærkeligt og gradvis at indskrænke Forsamlingsfriheden søgte man i vore Dage at grave en Grav for Folkenes Frihed. Entvert Samfund, det være stort eller lille, burde derfor indtage en fast og værdig Holdning. Efterat *Fr. Barfod* derpaa havde talt for og *Lind* imod Mindretallets Forslag, sluttede *C. Ploug* Forhandlingerne. Han mente at Grunden til, at Konsistorium rettede en saadan Anmodning til Samfundet, kun var den, at det paa en let og sikker Maade ønskede at komme til Kundskab om dettes Forhandlinger. Det

vilde være sørgeligt, om Samfundet ophævedes, da det endnu ikke havde udfoldet nogen Virksomhed. Dette Skridt mod Talefriheden vilde derfor kun vække ringe Opmærksomhed. Samfundet vilde ikke dø men komme dødfødt til Verden.

Ved den derpaa følgende Afstemning vedtoges det med stort Flertal, at Repræsentantskabet ikke skulde meddele den Underretning, Konsistorium krævede.

Efterat man saaledes havde erklæret Konsistorium Krig, indledede *Monrad* en Forhandling om Midlerne til at fremme et friere og selvstændigere Studium ved Universitetet. Han ansaa Manuduktionsvæsenets Flor for et Bevis paa, at der ikke fandtes noget kraftigt videnskabeligt Liv blandt de Studerende. Det var imidlertid nødvendigt, at der alt i Skolen blev gjort en Begyndelse med at udvikle Selvstændigheden hos de Unge. Skolen spurgte nu altfor meget om, hvad Professorerne mente, og Lærerne gjorde derfor mere en Examenskarakter end aandelig Udvikling til Maal for deres Bestræbelser. Naar Examen artium henlagdes til Skolerne, og disse altsaa forandredes til Gymnasier, vilde Ungdommen fra Drivhusvarmen føres ud i den fri Luft.

Tregder sluttede sig til Monrad men vilde ogsaa have en Del af Filosofien henlagt som Lærefag til Gymnasierne. *Ploug* vilde tillige have Lærernes Lønninger forbedrede og en kraftigere Overbestyrelse stillet i Spidsen for de lærde Skoler end den nuværende Universitetsdirektion. De theologiske Studenter *H. Brøchner* og *B. Bøggild* udtalte sig om Manglerne ved det theologiske Fakultet, hvilke efter deres Mening bidrog til Studiernes Ensidighed, og tilsidst krævede Mag. *M. Hammerich*, at der blev oprettet Examenskommissioner, saa at Professorerne ophørte at examinere. Professor Clausen havde alt udtalt et Ønske om, at de maatte befries for dette Arbejde, der optog altfor megen Tid.

Resultatet af Forhandlingerne var, at Forsamlingen enstemmig nedsatte en Komitee paa fem Medlemmer, der skulde tage denne Sag under Overvejelse.

Studentersamfundets Generalforsamling havde saaledes kastet Handsken til Konsistorium ved at nægte at opfylde dets Ønske. Hvad der væsenlig bevægede de Studerende til at optræde saa udfordrende, var Vrede over Regeringens seneste Handlinger. Christian VIII havde endnu ikke siddet et halvt Aar paa Thronen, før hans Regjering begyndte at skride ind mod Pressen med Beslaglæggelser og med Sagsanlæggelser mod Mænd, der efter dens Opfattelse havde udtalt sig for frit. Hele den intelligente Del af Kjøbenhavns Indbyggere, der havde modtaget Kongen med saa store Forhaabninger, følte sig bittert skuffet.

Den forandrede Stemning viste sig slaaende, da Kongen og Dronningen den 22. Maj fejrede deres Sølvbryllup. Om Formiddagen havde de paa Nyholm været tilstede ved Linieskibet «Christian den Ottende»'s Afløbning. Da de kom kjørende herfra hjem til Amalienborg, var Pladsen udenfor propfuld af Mennesker, der beholdt Hatten paa, medens de selv hilste venligt til alle Sider. Kun hist og her mødte deres Blik et ubedækket Hoved.[17] Om Aftenen var der Balparé paa Christiansborg Slot, hvilket Folkemængden fandt forargeligt. «Paa Slottet var Alt glimrende, Kongen var som altid en behagelig forekommende Vært. Udenfor i Gaderne brusede og gærede det ikke som ved Tummelen paa en Glædesfest men snarere som ved et begyndende Oprør. Man spurgte paa Slottet med megen Ængstelighed om Efterretninger fra Byen, men det kom dog ikke til Udbrud.»[18]

En Uges Tid i Forvejen havde Kancelliet anlagt Sag mod Redaktørerne af «Fædrelandet» og «Kjøbenhavnsposten», fordi de havde bragt et Referat af Forhandlingerne paa Trykkefrihedsselskabets Repræsentantmøde den 7. Maj, og det havde endvidere sat Overretsprokurator *B. Christensen* under Tiltale, fordi han paa samme Møde havde brugt Ytringer, som de ovennævnte Blade havde refereret.

Disse Sagsanlæg, der efterfulgtes af en lang Række under hele denne Konges Regjering, vakte en overordenlig Forbitrelse hos det liberale Parti, hvad man kan se af de Udtalelser, dets

Organ «Fædrelandet» fremkom med, da det underrettede sine Læsere om, hvad der var sket:[19]

«Man har i danske, tydske, franske og engelske Skrifter sagt og atter fortalt og fortalt om igjen, at da en fremmed Magts Gesandt hos Frederik VI besværede sig over nogle Ytringer, som den kielske Professor Etatsraad Pfaff skulde have brugt paa en Rejse igjennem denne Stats Territorium, svarede Frederik VI, at Pfaff maatte have glemt, at han ikke var i Danmark. Den hyppige Gjentagelse af denne Historie har forekommet os næsten trættende, men fra Dato skulle vi holde den højt i Ære, og naar vi tilbagekalde os Mindet om den hedengangne Konge, hvis Regjering i mange Henseender ikke har stemmet med vore Anskuelser, saa skal det dog stedse lyslevende staa os i taknemmelig Erindring, at der i hans Regjeringstid dog aldrig er gjort nogetsomhelst Angreb paa Talefriheden.»

De Mænd, der dengang udgav «Fædrelandet», vare *B. Christensen*, *I. F. Giødwad*, *Orla Lehmann*, *D. G. Monrad* og *A. Wessely*. Giødwad og Lehmann havde begge i lang Tid været Seniorer i Studenterforeningen, og den Sidstnævnte var jo i Forening med Monrad efter Tronskiftet optraadt som Fører for Akademikerne.

Lørdag den 16. Maj besluttede endel unge Mennesker, af hvilke de fleste vare Studenter, at bringe *B. Christensen* et Leve udenfor hans Bolig paa Nørregade. Men næppe havde de begyndt paa at raabe Hurra, før en Mængde Politibetjente, der havde holdt sig skjulte, styrtede frem og med deres Stokke pryglede løs paa de Forsamlede, der skyndsomt maatte se at redde sig ved Flugten. En Skare ilede hen til Regensen, rimeligvis for at hente Forstærkning. Portneren meddelte at Alt her var tyst og stille, men da Nogle tvivlede derpaa, lod han dem gaa ind, for at de kunde overbevise sig herom.[20] De gik derefter atter tilbage til Nørregade, men da Politiet under *Leerbek*'s Kommando var mandstærkt nok til at tage det op med dem, søgte de bort gjennem Sidegaderne.

Dermed begyndte Politiets Stokkeregimente, der gik ud over Skyldige og Uskyldige, og som i høj Grad bidrog til at gjøre Enevælden forhadt. Under hele Christian VIII's Regjering stod Politiet som en fjendlig Magt overfor Borgerne, i Martsdagene 1848 forsvandt det fra Gaderne, men det viste sig atter og optog sine gamle Vaner, da Begejstringen havde lagt sig, og først da det under de bekjendte Nytaarsoptøjer i 1859—60 havde hugget løs iblinde og skabt en Forbitrelse imod sig uden Lige, vare dets Dage talte. Mange Studenter fik i disse Aar at føle, at det ikke var raadeligt at komme i Nærheden af en stokkebevæbnet Politibetjent.

De Studenter, der den 16. Maj vilde raabe Hurra for B. Christensen, kom særlig fra Akademicum, medens Studenterforeningens Medlemmer ikke vare med. I denne Forening var Alt stille om Aftenen.

Politiets Adfærd bevirkede kun, at de liberale Blade af al Magt opfordrede Folk til at forholde sig rolige og helst undgaa at komme paa Gaden under de forestaaende Festligheder i Anledning af Kongens og Dronningens Sølvbryllup. Naar man udsatte sig for at faa Prygl ved at raabe Hurra paa Gaden, burde man for Fremtiden holde sin Mund, ogsaa naar Politiet helst saa, at man netop raabte Hurra.

Sammenstødet mellem Politiet og Studenterne blev forøvrigt bragt paa Bane paa Studentersamfundets Generalforsamling den 18. Maj. Efterat de Forhandlinger, vi ovenfor have omtalt, vare forbi, rejste Stud. theol. *B. Bøggild* sig og udtalte et Ønske om, at ikke enkelte lidenskabelige Studenter i deres maaske ofte billige Harme glemte, hvad de skyldte hele Studenterstanden. Uden at have hørt deres Medbrødres Mening havde de deltaget i de offenlige Meningstilkjendegivelser, som i de sidste Dage havde fundet Sted. De havde imidlertid kun opnaaet at bestyrke Myndighederne i den Antagelse, at Stokkeprygl var det bedste Middel til at kue den vaagnende Frihedssans. Hvis de, de ønskede at deltage i slige Foretagender, derimod fremsatte deres Meninger i Studentersamfundet

og underkastede sig dettes Afgjørelse, da vilde en slig offenlig Forhandling vistnok bidrage til at indgyde Autoriteterne Respekt for et Foretagende, der i saa Tilfælde ikke var fremkaldt ved et letsindigt Øjebliks Indfald, men som sejrrigt havde gjennemgaaet Forhandlingens Skjærsild. Jo mere Studenterne levede i og for Ideerne, desto vigtigere var det, at deres Ungdom ej løb af med dem paa Ideernes Bekostning. De skulde derfor vogte sig for at prostituere Studenterstanden og profanere de Ideer, for hvilke de vare begejstrede.

Under den Forhandling, der opstod efter Bøggild's Udtalelser, ytrede flere Medlemmer, at de vel vare enige med ham i, at Stokkeprygl var et daarligt Argument mod Begejstringen, men paa den anden Side mente de dog, at det, naar man virkelig var gjennemtrængt af Følelse for en Mands Værd eller en Sags Betydning, ikke lod sig gjøre at lade sin Handlemaade afhænge af en Generalforsamlings Afstemning. Derimod fandt man det uværdigt for Studenterne at foretage saadanne Skridt om Aftenen eller om Natten og uden at ville være sit Navn bekjendt. Derved gav man netop Politiet Anledning til at optræde, som det havde gjort.[21]

Nye Demonstrationer fandt Sted Lørdag den 23. Maj, da Kongen og Dronningen havde været i Theatret for at se «Fiskeren og hans Børn». Men dennegang var det ikke Studenter, der stod i Spidsen for dem. Efter Theatertiden drog Folkeskarer omkring i Gaderne, hujede, støjede og slog Vinduer ind. En Sværm kom Kl. 1¼ fra Kjøbmagergade og standsede udenfor Regensen, idet de raabte «Studenterne leve! Regensen leve!» Professor *Petersen*, der var hjemme, ilede strax ned i Porten, hvor han i Forening med nogle af Alumnerne sørgede for, at Ingen trængte ind. Politiassistent *H. Gad* sagde, at Pøbelen foregav, at Studenterne havde hentet dem, men Provsten svarede, at han indestod for sine Regensianere. Disse vare enige med ham i at beklage, at slige falske Rygter blev udspredte. Næste Dag gav han Politidirektøren og Kongens Fortrolige, Geheimeetatsraad Adler, Underretning

om, hvad der var foregaaet udenfor Regensen.[22] Det følger af sig selv, at de liberale Blade paa det mest Indtrængende opfordrede alle Meningsfæller til at gjøre Deres til at hindre slige Optøjer, da «Ejendomssikkerhed ingen værre Fjende har end Politiregimente, og den fri Diskussion ingen bitrere Modstandere end den brutale Magt.»

Efterat Studentersamfundets Generalforsamling havde nægtet at give Konsistorium de krævede Oplysninger, var det akademiske Senat kommet i en ubehagelig Stilling. Der er ingen Tvivl om, at Flertallet af dets Medlemmer vilde Studentersamfundet alt Godt, men det var ligeoverfor Kongen, Kancelliet og Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler nødt til at tage visse Hensyn, hvis det ikke skulde blive beskyldt for at bole med Liberalismen, og hvis det vilde undgaa, at Politidirektøren fik Ordre til at blande sig i Forholdet mellem Professorer og Studenter. Konsistoriums sande Mening gav sig allerede tilkjende den 22. Februar, da Universitetsdirektionen havde begjæret Underretning om, hvorvidt det maatte finde sig foranlediget til at foretage Noget, dersom de Studerende igjen kom sammen og forhandlede. Det svarede da bl. A.: «Derhos holder man det for sin Pligt at ytre den Overbevisning, at der blandt vore Studerende ikke hersker en saadan Stemning, hvoraf Noget kunde være at befrygte, og at den stiftede Forening sandsynligvis ikke vil føre til betænkelige Følger, saalænge den udvikler sig frit og offenligt, men at vi derimod tro, at det kunde være meget misligt at sætte Aanderne i Spænding ved Forbud, hvilket let vilde lede til Stiftelse af hemmelige Forbindelser og andre farlige Følger.»[23] I Marts meddeler Konsistorium endvidere Universitetsdirektionen paa dennes Forespørgsel, at det Intet havde at indvende mod Studentersamfundets Love.

Naar Konsistorium dernæst i Marts krævede Oplysning om, naar der skulde holdes Generalforsamling, hvad der skulde forhandles, og hvad der maatte blive vedtaget, saa tog det sikkert ogsaa her højere Hensyn, og det var næppe dets Mening, som

det blev udtalt paa Samfundets Møder, at ville censurere den ny Forening og gribe ind i Studenternes Talefrihed. Flertallet af Repræsentantskabets Medlemmer fandt jo endog denne Fordring berettiget. *M. Hammerich*, *Krieger* og *C. Ploug*, om hvis Frisindethed der ikke kunde være mindste Tvivl, saa ikke noget for Samfundet Nedværdigende i, at det rettede sig efter Konsistorium. Hvor opmærksomt man paa allerhøjeste Sted fulgte Samfundets Skridt, fik Konsistorium at vide, da det den 16. Maj modtog en Skrivelse fra Politidirektør *Bræstrup*, der meddelte, at han efter en Samtale med Kongen skulde spørge, om det lod Nogen møde paa den Generalforsamling, Samfundet agtede at afholde den 18. Maj.[24]

Dagen efter lod Rector magnificus Professor *O. Bang* Konsistorium sammenkalde til et overordenligt Møde, da han havde bragt i Erfaring, at Mindretallet havde sejret paa Generalforsamlingen. I dette besluttede man at udsende en direkte Advarsel og Opfordring til de Studerende, og det overdroges til *H. C. Ørsted*, *H. N. Clausen* og *A. V. Scheel* at træde sammen i en Komitee for at overveje det nærmere Indhold. Dette Møde fandt altsaa Sted et Par Dage efter, at Demonstrationen til Fordel for B. Christensen og Politiets Optræden havde sat Sindene i Bevægelse.

Allerede den 21. vare de tre Professorer færdige med deres Udkast, der næste Dag med kun faa Ændringer blev vedtaget i et overordenligt Møde af Konsistorium. Følgende Medlemmer havde indfundet sig: *O. Bang*, *H. N. Clausen*, *M. H. Bornemann*, *H. C. Ørsted*, *Werlauff*, *C. E. Scharling*, *Sibbern*, *Hohlenberg*, *A. V. Scheel* og *I. Reinhardt*. Man besluttede endvidere at lade Henvendelsen trykke og uddele blandt de Studerende. Til Studentersamfundets Formand *M. Hammerich* blev der sendt 200 Exemplarer, til Regensen[25] 100 o. s. v. Endelig vedtog man at anmode Hammerich om, at Sagen paany maatte komme til Forhandling i Studentersamfundet.

Indholdet af denne Henvendelse til de Studerende var i det Væsenlige følgende.[26] Det ligger i Forholdets Natur, at

det ikke kan være Staten ligegyldigt, hvorledes de kostbare Universitetsindretninger og de dermed forbundne Fordele benyttes af de Studerende, og om disse forøvrigt gjøre sig værdige til i Tiden at blive anvendte i Statens Tjeneste. Derfor maa der føres Tilsyn med, hvorledes de Studerende anvende deres Tid, og med deres øvrige Forhold. Dette Tilsyn har Universitetsfundatsen overdraget Rektor og Professorer at føre. I Kraft heraf har Konsistorium anset det for en Pligt, som det ikke har troet at kunne unddrage sig, at kræve, at Studentersamfundet aflagde Beretning om sine Møder og Forhandlinger. En saadan Oplysning vil man naturligvis ikke kræve af ethvert Selskab, hvori der findes Studenter, men Studentersamfundets Beslutninger fremtræde paa Grund af Selskabets Navn og Sammensætning i de Studerendes Navn, ihvorvel de ikke kunne gjøre Fordring paa at betragtes som Udtryk for de Studerendes almindelige Mening. Hvad der saaledes faar Skin af at skulle gaa og gjælde for de Studerendes Beslutninger, kan ikke være det akademiske Senat uvedkommende. Derefter hedder det:

«Der gives ogsaa en anden vigtig Omstændighed, som ikke her kan forbigaas med Tavshed. Exempler fra Tydskland have opvakt Frygt for, at det ny Studentersamfund skulde hengive sig til politiske Foretagender. Vel ere vi af lang Erfaring saa fortrolige med de kjøbenhavnske Studenters Tankemaade, at vi ikke kunne frygte for, at Saadant skulde finde mange Deltagere blandt dem, men dersom Forsøg af betænkelig Natur skete i denne Retning, var det i Universitetets og dets Borgeres sande Interesse, at dets egen Øvrighed virkede derimod. Vi haabe, at dette Punkt ikke vil forekomme vore akademiske Medborgere uvigtigt; os er det af indlysende Vigtighed. Universitetets Hensigt er at virke for Videnskabernes Fremme og Udbredelse. Dets Borgere skulle ikke frygte for at fremsætte og forsvare de Sandheder, som siden kunne udøve stor Indflydelse paa hele Menneskesamfundet, men det ligger udenfor Universitetets Bestemmelse at virke umiddelbart til disse Sandheders Indførelse i det borgerlige Liv. I dets Helligdom kan Sandheden des friere udvikle sig, jo mere man dyrker den i dens fuldkomne Renhed. Hvad Universitetets enkelte Medlemmer finde Kald til at udrette udenfor dette, tilhører ikke Universitetet men kommer disse enkelte Medlemmer til Hæder eller Skam som Mennesker.

«Ligesom Professorerne føre Tilsyn med de Studerende, anser man det ogsaa som en kjær Pligt at tage de Studerende og disses Frihed i Forsvar overalt, hvor dette lader sig gjøre, og hvor det maatte behøves Man har ved at gjøre Indberetning til Universitetets højere Bestyrelse angaaende det nye Sam-

funds Stiftelse tillige ytret den Overbevisning, at der blandt vore Studerende ikke herskede en Stemning, hvoraf Noget kunde være at befrygte, og at den stiftede Forening sandsynligvis ikke vilde føre til betænkelige Følger, saalænge den udviklede sig frit og offenligt. Men ved et saadant Forsvar paatager det akademiske Senat sig tillige et betydeligt Ansvar mod den højere Statsstyrelse. Dette Ansvar maa man frigjøre sig for, naar de Studerende søge at sætte sig ud af Forbindelse med deres akademiske Øvrighed, og man vil da ikke kunne yde Samfundet den Beskyttelse, som man ellers gjerne vilde, og som Samfundet maatte kunne ønske.

«Samfundets Generalforsamling har ikke villet bemyndige Repræsentantskabet til at meddele os de af os begjærte Oplysninger af Frygt for, at Samfundet skulde underkastes en Kontrol, som berøvede det sin Talefrihed. Men ligesom denne Frygt sikkert ikke for Alvor kan deles af Nogen, som kjender os og vor Tænkemaade, saaledes kan der ikke være nogen Grund til at betvivle, at det akademiske Senat jo stedse vil bestaa af Mænd, blandt hvilke enhver lovlig Frihed vil finde Forsvarere.

«Saalænge Samfundets Øjemed vedbliver at være ren akademisk, kunne vi ikke andet end ønske det al Fremgang. Vi erkjende det Gavnlige i, at de Studerende overveje Gjenstande vedkommende vort Universitetsvæsen. Vi ville ikke blande os i disse Overvejelser, og det vil letteligen skjønnes at være baade i de Studerendes og Professorernes sande Interesse, at hine i Almindelighed ikke deltage i disse Forhandlinger, men vi ville glæde os ved at se dem vel førte, og vi finde en Tilfredsstillelse i den Tanke, at de Studerende derved dels ville erhverve sig et nøjere Bekjendtskab med Universitetssagerne og dels fra deres Standpunkt kunne se adskillige Mangler og adskillige Hjælpemidler til Forbedringer, som ikke saa let opdages af dem, der ikke længer deltage i det daglige Studenterliv. De ville hos os finde al Beredvillighed til at fremme Universitetsindretningernes Forbedring. Det kan iøvrigt ikke undgaa Studentersamfundets Opmærksomhed, at flere af de Gjenstande, som Samfundet nu vil tage under Overvejelse, allerede have været underkastede Professorernes Drøftelse, og ligesom Forbedringer i forskjellige Retninger efterhaanden ere indførte, saaledes ere end flere og mere omfattende Forbedringer forberedte og kunne ventes.

«Paa Grund af det Foranførte finde vi os foranledigede til at opfordre Samfundet til paany at tage Sagen under Overvejelse. At meddele os de Oplysninger, som vi fordre, kan visseligen aldrig blive Samfundet til Skade men kun komme det til Gavn. Derimod kunne vi ikke indestaa for Følgerne, dersom Samfundet hæver Forbindelsen med Universitetets Foresatte. Ethvert Medlem, som af Hjertet ønsker Samfundets Tilværelse og ikke har anden Hensigt for sin Deltagelse i samme end akademiske Øjemeders Fremme, maa det være magtpaaliggende, at nysmeldte Forbindelse ikke ophæves. Vi kunne ikke andet end forudsætte, at mange af Samfundets Medlemmer dele vor Anskuelse om det Forhold, som bør finde Sted mellem et Studentersamfund og Universitetets Foresatte. Vilde nu disse Medlemmer, hvis Samfundet ikke forandrede sin Beslutning, træde ud af Samfundet, maatte dette allerede betragtes saa godt som opløst. Og

skete dette ikke, kunde Konsistorium ikke unddrage sig den Pligt at lade det bringe under endelig Afgjørelse, om Samfundet kunde vedblive at bestaa, uagtet det havde sat sig ud af Forbindelse med Studenternes Foresatte. At det ikke skal komme hertil, baade ønske og haabe vi. Men vi kunne ikke forbigaa at gjøre de Studerende opmærksomme paa, at de, hvis de sætte sig ud af den rette Forbindelse med Universitetets Øvrighed, derved tillige udelukke sig selv fra Universitetets Goder og Rettigheder.»

Da Formanden for Studentersamfundet aabnede dettes Generalforsamling den 25. Maj, meddelte han først, at *Fenger* og *Krieger* havde udmeldt sig af Repræsentantskabet efter Udfaldet af den forrige Generalforsamling, og derefter oplæste han Konsistoriums Henvendelse til de Studerende. Efter Oplæsningen bemærkede han, at Konsistorium nu havde udtalt sig udførligt og aabent, og at han fandt, at der var skellig Grund til paany at tage denne vigtige Sag under Overvejelse.

Stud. theol. *Gude* tog derpaa Ordet for at underrette Forsamlingen om, at han var traadt ud af Repræsentantskabet ikke af Mangel paa Interesse for Studenterne, men fordi han nærede Tvivl om Studentersamfundets indre Sandhed, og denne Tvivl var bleven bestyrket ved den Afstemning, der fandt Sted forrige Gang. Konsistorium havde Ret til at føre Tilsyn med Studenterne, og naar disse forsvarede deres egen Frihed, burde de ikke gjøre Indgreb i Konsistoriets. De havde vist deres Mod for tidligt, thi der havde slet ikke været nogen Fare. Samfundet havde faaet en falsk Grundvold at hvile paa, da det var stiftet under det politiske Livs Tummel. For at faa et indre Tyngdepunkt og opnaa den sande Frihed maatte man løsrive sig fra blind Eftersnakken og slutte sig til Videnskaben og Universitetet. Han troede at tale paa Fleres Vegne, naar han opfordrede Magister Monrad til at melde sig ud af Repræsentantskabet. Enhver maatte beundre hans fremragende Talenter og udmærkede Kundskaber, men han ledede Samfundet i en skjæv Retning. Studenterne maatte vogte sig for at lade sig rive med af den politiske Strøm, idet de derved udsatte sig for at blive misbrugte. De yngre Studenter vare netop blevne misbrugte, dengang de vare med til at indgive

den første Adresse. «Det kommer ikke an paa at indbilde Folk, at vi ere et Samfund, men det kommer an paa at bevise dem, at vi ere Studenter.»

Monrad kunde ikke føje Gude heri. Han var sig ikke bevidst at have inddraget det politiske Element i Samfundet, og han vilde anse det for urigtigt at trække sig tilbage nu midt under Kampen. *Gude* maatte alligevel hævde, at en saa veltalende Ordfører for en bestemt Retning som Monrad udsatte Samfundet for Mistanke. Desuden havde Monrad ved sin Bevisførelse paa den sidste Generalforsamling indirekte indført det politiske Princip.

Dermed ophørte Forhandlingerne herom, idet 50 Medlemmer forlangte en ny Generalforsamling sammenkaldt for paa denne at drøfte Konsistoriums Skrivelse. Derimod forhandlede man om et Par andre Sager, hvoriblandt et Forslag af Stud. jur. *H. E. Schack* om at nedsætte en Komitee paa fem Medlemmer, der skulde undersøge, hvorledes man kunde faa den Uskik ryddet afvejen, at mange Studerende uden Nødvendighed unddrog sig den Pligt at betale Professorerne Honorar for deres Forelæsninger.

Den afgjørende Generalforsamling, Studentersamfundets sidste, fandt Sted den 6. Juni. Den begyndte med, at Formanden gjorde Forsamlingen bekjendt med, at Repræsentantskabet ikke var juridisk forpligtet til at meddele de Oplysninger, Konsistorium ønskede, at det med 8 Stemmer mod 5 havde ment, at man ikke burde give disse, og at det endelig med 9 mod 4 havde vedtaget at nedsætte en Komitee, der skulde undersøge Forholdet mellem Konsistorium og Samfundet.

Under den Forhandling, der nu udspandt sig,[27] foreslog Cand. theol. *Heramb*, at Samfundet skulde opløse sig, da det ikke havde kunnet opfylde sin Bestemmelse, nemlig formelt at organisere Studenterne, da baade Regjering og Folk vare lige ugunstigt stemt mod det, og da det ligesaa lidt burde underkaste sig Konsistoriums Censur som oppebie Udførelsen af dets Trusler.

H. Hage paaviste, at Professorerne aldeles ikke kunde kræve Regnskab af Studenterne for, hvad de agtede at gjøre. Fundatsen gav ikke Konsistorium Ret til at tage præventive Forholdsregler. Hvis Samfundet underkastede sig dets Kontrol, vilde det naturligvis berøve sig selv Muligheden af nogensinde at forhandle om politiske Anliggender. Ved at paaberaabe sig Exempler fra Tydskland havde Konsistorium ikke betænkt, at Professorerne næppe for deres egen Skyld kunde være tjente med, at det tydske Princip blev gjennemført her i Danmark.

Tregder derimod troede, at Konsistorium netop, hvis man imødekom det, vilde skjænke Samfundet sin velvillige Understøttelse og Beskyttelse mod den administrative Magts Indgreb, som man maatte være bange for, naar man saa hen til Kancelliets Fremgangsmaade mod Pressen. Konsistorium havde jo selv afvist Beskyldningen for, at det agtede at indskrænke Talefriheden. — Cand. theol. *Niels Hansen* var enig med Tregder. Man burde ikke sætte Konsistorium i Forlegenhed men huske paa, at det blev trykket baade fra neden og oven.

Monrad opfordrede derefter Forsamlingen til at fastholde sin Modstand. Man plejede at gjøre alle dem, der sysselsatte sig med Politik, mistænkelige, og man troede, «at de der talte og skrev herom, i den Grad bortreves af Tidens Frihedsstrøm, at de fjernedes fra Sandhedens Kilder og, bedøvede af Dagens Larm og Tummel, blev fremmede for Videnskabens stille Sysler». Idet han derpaa gjennemgik Konsistoriums Skrivelse, slog han fast, at de Grunde, det havde anført, ikke betød Noget. Det havde ladet sig lede af et falsk Skin og en ugrundet Frygt, og det havde paataget sig et ubeføjet Ansvar. Man havde ikke ret faaet Øjet op for Betydningen af det Skridt, det havde gjort, fordi Studentersamfundets Medlemmer vare unge, og fordi man endnu ikke havde vænnet sig til at respektere de Unges Rettigheder ligesaa fuldt som de Gamles. Mon ikke Offenlighedens Indignation i høj Grad vilde være bleven vakt, dersom Konsistorium havde krævet af Trykkefrihedsselskabets

Repræsentanter, at de skulde meddele betimelig Underretning om deres Generalforsamlings Forhandlinger paa Grund af, at et betydeligt Antal Studerende og Professorer vare Medlemmer af dette Selskab? Ifølge kyndige Juristers Mening kunde Konsistorium vel kræve Regnskab for, hvad Studenterne havde gjort, men ikke for, hvad de vilde gjøre. Skulde Samfundet virkelig blive opløst, kunde Følgen desværre maaske blive den, at det splittede sig i smaa hemmelige Selskaber, hvorved Staten vilde miste den Kontrol, den nu havde i dets fuldstændige Offenlighed. Derfor vilde den højere Statsstyrelse uden Tvivl sætte Skranker for Konsistoriums Indgreb og skjænke det aabne og ærlige Studentersamfund sin mægtige Beskyttelse.

M. Hammerich var imod Samfundets Opløsning. Hvis man for at redde sig ud af den nuværende Krise skred til at anvende et saa heroisk Middel, vilde en slig Fremgangsmaade kun avle Bitterhed eller Tomhed. Nej, man burde beslutte sig til at meddele Konsistorium den Underretning, det forlangte. Hvad vilde Følgen blive af et Afslag? Forfølgelse mod de Studenter, der nød Stipendier, uhyggelige Retsspørgsmaal om de Studerendes Forhold til Professorerne, Splid og Forstyrrelse og tilsidst enten Forkuelse eller aaben Trods. Selv Paven, det ufejlbareste Væsen paa Jorden, havde mer end een Gang maattet tage sine Beslutninger tilbage. Skulde der senere blive gjort Indgreb i Studenternes lovlige Rettigheder, da først var der Grund til at gjøre Modstand.

Gude vendte sig ligesom i et tidligere Møde mod Monrad. «Hovedtanken», sagde han, «i alle de her forsøgte Bestræbelser paa at adskille Studentersamfundet fra Konsistorium bliver i Korthed den, at man vil forflygtige Behandlingen af de akademiske Anliggender, Studentersamfundets væsenligste Formaal; thi det er soleklart, at Samfundet og alle dets Komiteer kun bearbejde disse med Eftertryk i Forbindelse med Konsistorium. Efter en saadan indifferentistisk isoleret Opløsning stræber Tidsalderen ikke, men den tenderer til systematisk Organisation og anerkjender saaledes det underordnede Leds Frihed og Stolthed

som en Del af det Hele men dets Afhængighed i dets organiske Forbindelse med de overordnede Led i det Hele. Vor sande Frihed og Stolthed vil falde, hvis vi sønderrive dette Baand, thi hvad bliver Følgen? Sejrer Majoriteten atter, træder den største Del af Minoriteten ud af Samfundet. I Forhold til alle Studenterne vil dette da være en altfor betydelig Minoritet og saaledes enten for svagt til at modstaa sin egen Opløsning som Studentersamfund, eller, hvad enten det staar eller falder, maaske stærkt nok — thi det vil vist ikke mangle paa dem, som ville incitere det — til at motivere Gadeopløb og forstyrrende Optrin, et gjentaget Vivat for Regensen, som før er blevet bragt uden mindste Anledning. Hvo ønskede vel mindre en saadan Hyldest end netop Studenterne? Hvo vilde vel mindre give Anledning til Sligt end netop de? Som den modige Ungdom ville Studenterne være de Første paa Kjøbenhavns Volde, hvis man udenfra vil forstyrre vor Ære og Ro, men som den dannede Ungdom de Sidste, der gave endog den allerfjerneste Anledning til indenfra at forvirre dem.»

Endnu talte *H. Sveistrup*, der nu alvorligt misbillige den Maade, hvorpaa Monrad havde behandlet Konsistoriums Skrivelse, og *S. Drejer*, som sluttede sig til Hammerich.

Derefter skred man til Afstemning, ved hvilken det med 161 Stemmer mod 154 vedtoges, at den forrige Generalforsamlings Beslutning om at nægte at give Konsistorium de Oplysninger, det ønskede, skulde staa ved Magt. Dermed havde Samfundets Flertal erklæret Konsistorium Krig men rigtignok ogsaa samtidig fældet sin egen Dødsdom.

Den foreløbige Følge af Afstemningen var, at *S. Drejer*, *Kayser*, *Lind*, *Lunddahl*, *Tregder*, *Breinholm* og *M. Hammerich* udmeldte sig af Repræsentantskabet. og da *Damkier* og *Boye* allerede tidligere havde gjort det Samme, var Bestyrelsen i fuld Opløsning. Fire Dage senere valgtes istedetfor disse og tre tidligere Udtraadte følgende nye Repræsentanter: Cand. jur. *V. Delbanco*, Stud. jur. *H. E. Schack*, Cand. theol. *I. Schurmann*, Cand. phil. *F. Barfod*, Stud. theol. *K. Rovsing*, Stud.

jur. *P. Bramsen*, Stud. philol. *L. H. F. Oppermann*, Cand. phil. *H. F. Poulsen*, Cand. jur. *Lorentz Trojel*, Stud. theol. *H. Brøchner*, Stud. theol. *Chr. Bahnson* og Cand. med. *M. Hassing*. Af de oprindelige femten Repræsentanter vare kun tre tilbage, nemlig *H. Hage*, *Monrad* og *Ploug*.

Den næste Følge var, at Universitetets Rektor sammenkaldte Konsistorium til et overordenligt Møde den 10. Juni.[28] I dette deltog følgende Medlemmer: *O. Bang*, *M. H. Bornemann*, *H. N. Clausen*, *Sibbern*, *Oehlenschläger*, *Werlauff*, *Hohlenberg*, *C. E. Scharling*, *I. E. Larsen*, *H. C. Ørsted*, *A. W. Scheel* og *I. Reinhardt*.

Man blev snart enig om, at man nu burde skride ind mod det gjenstridige Samfund og erklære det for ophævet. Nogle mente imidlertid, at man strax skulde bekjendtgjøre sin Beslutning uden forud at forelægge Sagen for Universitetsdirektionen, da man alligevel ikke vilde have, at denne skulde træffe en Afgjørelse. Andre derimod mente, at det var tvivlsomt, om man havde Ret til at ophæve Samfundet, da det ikke udelukkende bestod af egenlige Studerende, og at en Billigelse af denne Fremgangsmaade fra et Regjeringskollegiums Side let kunde faa Udseende af at være en Foranstaltning, der laa udenfor de gjældende Love. Derimod maatte Anvendelsen af den Myndighed, Universitetet ifølge Fundatsen besad over de virkelige Studenter, som ikke vilde udtræde af Samfundet, formentlig anses som et utvivlsomt baade lovligt og tilstrækkeligt Middel, der først burde forsøges. Konsistorium maatte derfor handle efter Konduite. Hvis Studentersamfundet skulde tro, at man havde misbrugt sin Myndighed, kunde det jo klage. I saa Tilfælde vilde Sagen, da Konsistorium maatte anses for at være en Overøvrighed, være at forelægge Kongen gjennem Universitetsdirektionen, hvorfor denne, som i saa Tilfælde skulde referere den, indtil den Tid burde holdes udenfor den.

Flertallet vedtog tilsidst, at man skulde skrive til Direktionen og fremstille Sagen for denne, saa meget mere som Universitetet ikke var i Besiddelse af den fornødne Magt til at

sætte sin Villie igjennem. Hvis Samfundet nemlig trods Befalingen om at opløse sig alligevel holdt Møder, vilde man jo være nødt til at henvende sig til Politiet.[29]

Den 16. Juni svarede Direktionen, at den Intet havde at indvende mod Konsistoriets Forslag, skjønt det var tvivlsomt, om Sagen ikke henhørte under Kancelliet. Denne Tvivl fremkaldte en Forhandling blandt Medlemmerne af Konsistorium, idet Nogle opkastede det Spørgsmaal, om man ikke burde indskrænke sig til at forbyde de egenlige Studerende al videre Deltagelse i Samfundets Møder; bagefter kunde man saa bruge de Tvangsmidler, Fundatsen hjemlede, hvis de ikke efterkom Forbudet.

Sex Professorer holdt paa denne Opfattelse, nemlig *Clausen*, *Hohlenberg*, *Scharling*, *Engelstoft*, *Sibbern* og *Reinhardt*, medens de øvrige syv, der vare tilstede, stemte for, at man strax skulde tage en Beslutning. Efter Forslag af *A. W. Scheel*, der var Referendarius, udstedte Konsistorium derpaa følgende Bekjendtgjørelse:[30]

Under 23. f. M. bekjendtgjorde man for de Studerende, af hvilke Grunde Konsistorium havde anset sig baade berettiget og forpligtet til at fordre af den under Navn af Studentersamfund stiftede Forening Beretning om dens Møder og Forhandlinger. Desuagtet er det paa en Generalforsamling med en ringe Majoritet blevet vedtaget, at saadan Beretning ikke skulde meddeles Konsistorium. Da saaledes ommeldte Studentersamfund, der i sit Væsen forudsætter Studenter som Medlemmer, ikke har villet erkjende den akademiske Øvrigheds Tilsynsret, finder Konsistorium sig foranlediget til herved at ophæve Samfundet.

Kjøbenhavn. Det akademiske Senat den 16. Juni.

O. Bang,	*A. W. Scheel,*	*I. Reinhardt,*
Rector universitatis.	Referendarius consistorii.	Secretarius consistorii.

Da «Fædrelandet» den 18. Juni aftrykte denne Bekjendtgjørelse, tilføjede det: «Det er underligt at se en juridisk Professors Navn under en saadan juridisk Nullitet.» Men Nulliteten gjorde sin Virkning, idet Samfundet fra nu af ikke mere holdt Møde. Samme Dag, Konsistorium havde udstedt sin Bekjendtgjørelse, skrev Rektor til Politidirektør Bræstrup og bad ham om, at træffe de fornødne Foranstaltninger til Opretholdelsen af Beslutningen.

Bræstrup var strax villig til at imødekomme denne Opfordring, ja han traadte endog selv op mod Samfundet, idet han den 18. Juni tilskrev dets Repræsentantskab: «Ligesom det akademiske Senat ifølge en under 16. dennes udstedt Bekjendtgjørelse har ophævet den under Navn af Studentersamfund stiftede Forening, saaledes kan jeg paa Grund af de i bemeldte Bekjendtgjørelse anførte Omstændigheder heller ikke for Politiets Vedkommende længere erkjende dette Samfund som et af dem, der ved allerhøjeste Kabinetsordre af 10 Marts 1780 ere tilladte, og jeg finder mig desaarsag foranlediget til herved til tilbagekalde den Autorisation til dets Bestaaende, som maatte kunne hentes fra min Skrivelse af 28. Marts sidstleden, hvorved den ovennævnte Kabinetsordre er meddelt.»

Den 22. Juni samledes Samfundets 15 Repræsentanter, der havde valgt *Ploug* til midlertidig Formand, for at overveje, hvad der nu var at gjøre. De enedes om i Fællesskab at underskrive en Erklæring, i hvilken de nedlagde en skarp Indsigelse mod Konsistoriums Færd. Lovgivningen havde ikke tillagt det akademiske Senat nogen Myndighed til at ophæve en Forening, og naar dette havde søgt Hjemmel for sin Optræden i Universitetsfundatsen, saa var dets Bevisførelse i nærværende Tilfælde ugyldig, da den hvilede paa en Forudsætning, der var indlysende falsk. Konsistorium havde nemlig end ikke nogen Øvrighedsret over Samfundet. Dette bestod af Studenter og Kandidater. Over Studenterne havde det vel en vis Myndighed, men dens Grænse var ikke med Bestemthed angivet, og lang Praxis havde gjort Retsforholdet end mere tvivlsomt. Men Loven indeholdt intet Bud, der hjemlede Konsistorium nogen Magt til at formene de Studerende ved Universitetet at indgaa Foreninger med lovligt Formaal. Over Kandidater havde Konsistorium aldeles ingen Myndighed eller Øvrighedsret.

«Men det hele Samfunds Retsforhold,» hedder det derpaa,[31] kan ikke være at bestemme efter et Navn, der vitterligen bruges i videre og engere Betydning, ej heller efter dets Forhandlingers Gjenstand, hvilken staar aaben for Enhver, ej heller efter den

Afhængighed, i hvilken nogle af dets Medlemmer muligen maatte befinde sig. Samfundets Retsforhold hviler paa den samme Basis, paa hvilken Adgangsretten for dets Medlemmer er grundet. Denne Basis er, som forhen bemærket, ikke Studium ved Universitetet men akademisk Borgerret, erhvervet indenfor Grænsen af 12 Aar. Senatet kan derfor ikke have nogen Øvrighedsret over Samfundet som saadant, endmindre Magt til at dekretere dets Ophævelse.

«Denne Betragtning af Retsforholdet mellem Studentersamfundet og det akademiske Senat har stedse været den almindeligt herskende i Repræsentantskabet og paa Generalforsamlingerne. Senatets Paastand paa Øvrighedsret over Samfundet er ikke afvist med en «ringe Pluralitet» men med omtrentlig Enstemmighed. Dissensen har alene angaaet det Spørgsmaal, om der efter Omstændighederne burde opofres Noget af den lovlige Ret.»

Derefter bemyndigede Repræsentanterne *Ploug* til at svare Politidirektøren, at Studentersamfundet efter dets Mening aldrig kunde komme ind under de Foreninger, den kongelige Kabinetsordre af 1780 tænkte paa, da det ikke var nogen Klub men maatte stilles i Klasse med Musikforeningen, det pædagogiske Selskab, Trykkefrihedsselskabet o. s. v. Repræsentantskabet havde ikke kunnet overbevise sig om, at slige Foreningers Bestaaen afhang af Politiets Godtbefindende. Tilsidst udbad det sig, før det tog en endelig Beslutning, Meddelelse om, hvorvidt Politidirektøren, i det Tilfælde at Repræsentantskabet sammenkaldte Studentersamfundet til en Generalforsamling, vilde lade Politiet skride ind og forhindre dens Afholdelse.

Tre Dage efter svarede Politidirektøren, at da Samfundet ikke var lovligt bestaaende, vilde Politiet hindre det i at holde Møde og fortsætte sin Virksomhed.[32] Samfundets Bestyrelse gav imidlertid endnu ikke tabt, idet *Ploug* den 4. Juli henvendte sig til Kancelliet og anmodede det om enten at paalægge Politidirektøren at undlade at lægge nogensomhelst Hindring ivejen for Samfundets Sammenkomster og øvrige Virksomhed

eller ogsaa at tillade, at dennes Adfærd underkastedes Domstolenes Prøvelse.

Kancelliets Svar indløb usædvanligt hurtigt, idet det allerede den 9. Juli paalagde Politidirektøren at meddele Ploug, at det maatte billige den Beslutning, hvorved Selskabet blev erklæret for ophævet, og at en Øvrigheds Handling ikke egnede sig til at tages under Paakjendelse af Domstolene.[33]

Der var endnu et Sted, Samfundets Bestyrelse kunde henvende sig med sine Klager, og det var Stænderforsamlingen i Roskilde. Den bad *Algreen-Ussing*, hvem Kjøbenhavns Borgere Aaret i Forvejen havde skjænket en Guldpokal for hans Virksomhed i frisindet Retning, om at indlevere en Petition til Forsamlingen. «Saavidt vi skjønne», hed det i denne, «have Øvrighederne her etableret et Princip, hvis konsekvente Gjennemførelse truer med at tilintetgjøre al Associationsfrihed her i Landet. Hvis nemlig, som Kancelliet formener, Afgjørelsen af, om et Selskab tør bestaa, er en Øvrighedshandling, der ej egner sig for Domstolenes Godkjendelse; hvis det med andre Ord skal bero paa et individuelt, ej paa nogen formelig Retshandling baseret Skjøn, om et Samfund i den Grad har forbrudt sig, at dets Sammenkomster ved Politiets Magt bør adsplittes; hvis endelig Nægtelsen af at meddele en uvedkommende Autoritet særlig og betimelig Underretning om en Forenings Forhandlinger skal være tilstrækkelig Grund til at ophæve samme, da vil man vistnok kun meget uegenlig kunne tale om Assosiationsfrihed i Danmark.»

Petitionen fandt imidlertil en meget unaadig Modtagelse i Stænderforsamlingen, da den den 8. August kom til Forhandling.[34] *Algreen-Ussing*, af hvem man havde ventet sig et Angreb paa de Myndigheder, som vare optraadte mod Samfundet, var tvertimod i sit Indledningsforedrag meget kølig, ja han gik endog saa vidt, at han udtalte, at Samfundet efter hans Mening ikke havde nogen sund Rod i sig. Dermed var naturligvis Slaget tabt paa Forhaand.

Forsamlingens Præsident Professor *I. F. Schouw* havde veget

sit Sæde for at kunne deltage i en Forhandling, der særlig maatte berøre ham paa Grund af hans Stilling ved Universitetet. Han tog Konsistorium, af hvilket han iøvrigt ikke var Medlem, i Forsvar og billigede, at det havde forbudt Samfundet. «Men,» sagde han, «jeg kan paa den anden Side godt sympathisere med de Studerende, der ere af en modsat Mening, og jeg vil aldeles ikke indestaa for, at jeg, hvis det havde været i mine første Studenterdage, vilde have været blandt de 161 — iblandt de 16 Petitionærer veed jeg derimod bestemt, at jeg aldrig vilde have været —, thi den unge Mand, som er sig sin gode Hensigt bevidst, føler sig let krænket ved Indskrænkninger og finder det noget haardt at underkastes Kontrol, som han anser overflødig.» Til Slutningen benægtede han, at der havde fundet nogen Retskrænkelse Sted, ligesom han paastod, at der ikke var Grund til at frygte for, at Opløsningen af Samfundet skulde frembyde nogen Fare for Forsamlingsretten.

H. N. Clausen, der jo var Medlem af Konsistorium, hævdede, at Studentersamfundet havde mødt megen Velvillie hos Universitets Professorer, men at denne Velvillie kun havde fundet ringe Anerkjendelse, da de Studerende ikke havde villet indrømme Konsistorium nogen Tilsynsret. Det akademiske Senat vilde have svigtet sin Pligt, hvis det havde opgivet denne Ret. Han kunde lige saa lidt som Schouw dele Repræsentantskabets Frygt for, at Forsamlingsfriheden var udsat for Fare, fordi Samfundet blev opløst.

Den kongelige Kommissarius *A. S. Ørsted* sluttede sig til Schouw og Clausen, medens Fabrikant *I. C. Drewsen* beklagede Opløsningen. Han havde faaet det Indtryk, at Konsistorium nødig og kun drevet dertil af højere Myndigheder var optraadt mod Samfundet. Man havde næret Frygt, men man kunde jo have ventet, indtil Samfundet havde gjort noget Ulovligt. Da «Athenæum» blev stiftet, frygtede Regjeringen for, at det skulde blive en politisk Klub, og da Studenterforeningen nogle Aar tidligere traadte i Live, var det samme Tilfældet men i en endnu højere Grad. Frederik VI hørte imidlertid ikke efter sine

Raadgivere. Naar Regjeringen ikke vilde skjænke Studenterne Tillid, kunde Følgen let blive, at disse heller ikke vilde vise Regjeringen den Tillid, den ellers kunde være vis paa.

Efterat *Clausen* havde benægtet, at højere Myndigheder havde havt Indflydelse paa Konsistoriums Handlemaade, optraadte Kammerherre *C. F. O. Benzon* til Christiansdal, Biskop *I. P. Mynster*, Højesteretsadvokat *P. Salicath*, Borgmester i Helsingør *I. A. Stenfeldt* og Justitsraad *A. de Fine Skibsted* alle imod, at der skulde tages Hensyn til Studentersamfundets Petition. hvorpaa Forsamlingen enstemmigt med 52 Stemmer vedtog, at der ikke skulde nedsættes nogen Komitee til at behandle Sagen. Eller med andre Ord: Sagen blev afvist.

Nu vare alle Veje lukkede, og Studentersamfundets Ledere maatte slaa sig til Ro med den gode Bevidsthed, at de havde gjort Alt, hvad de kunde, for at skaffe sig Ret. Naar ikke engang Mænd som Clausen og Schouw, der ellers gjaldt for Frihedens særlige Vogtere, vilde tage sig af Samfundet, saa var dets Sag redningsløst tabt. Clausen handlede naturligvis efter sin Overbevisning, naar han stemte for Opløsningen, og han havde tidligere vist, at han ikke var bange for at sætte sin Popularitet hos Studenterne paa Spil, men derfor kunde Drewsen lige fuldt have Ret i, at der fandtes Medlemmer af Konsistorium, som tog Hensyn til, hvad Kongen mente om Sagen. Universitetets Rektor den gamle Studenterven og Studenterforeningsdigter Professor *O. Bang* var tillige en Hofmand og holdt ikke af at lægge sig ud med Kongen, og vi vide nu, at Hs. Majestæt i høj Grad fulgte Studentersamfundets Udvikling, og at han med nervøs Ængstelighed frygtede for, at det skulde udarte til en revolutionær Klub.

Af et Brev fra *H. C. Ørsted* afsendt til Christian VIII den 16. Maj erfarer man, at Kongen havde anmodet ham om at gaa til Universitetets Rektor og gjøre denne en Meddelelse om Studentersamfundet.[35] Bang fortalte da Ørsted, at omtrent alle Konsistoriums Medlemmer mente, at det vilde være heldigst ikke at anvende sin Myndighed, saalænge Samfundet ikke antog

en politisk Karakter. Iøvrigt havde Bang sammenkaldt Konsistorium til et Møde samme Aften (en Lørdag) og agtede om Mandagen at meddele Kongen, hvad der var foregaaet. Det var i dette Møde, at Konsistorium besluttede at tilkjendegive Samfundets Formand M. Hammerich, at det fandt det upassende, at der paa Generalforsamlingen blev forhandlet om det af Repræsentantskabets Mindretal stillede Forslag, der gik ud paa, at Samfundet ikke skulde meddele Konsistorium de ønskede Oplysninger.

Ørsted fremsætter derpaa til Kongens Overvejelse følgende meget frimodige Ytringer, der gjøre ham i høj Grad Ære, og som vise, at han saa ganske anderledes stort paa Forholdene end de fleste af hans Samtidige.

«Deres Majestæt,» skriver han, «vil have bemærket, at Professorerne i denne Sag frembære deres allerunderdanigste Bemærkninger med en Indstændighed og Vedholdenhed, som ved en anden Lejlighed maatte betragtes som mindre passende. Dette hidrører fra den Kundskab, som de have om det hele danske Studentervæsen og dettes Forhold til det tydske. Deres Kundskab er heri ganske praktisk. De have selv været Studenter og tildels i meget bevægede Tider De have siden levet meget med Studenter og set, hvorledes de ugunstige Spaadomme, man gjorde sig om nogle tidligere Studenterforeninger, ikke ere gaaede i Opfyldelse, ja hvorledes Forsøg til at give den ældre Studenterforening en tydsk Organisation strandede paa den danske Studentertænkemaade. Ifølge alt dette betragter man vel ikke de nyeste Studenterbegivenheder aldeles uden Frygt; men man har den Overbevisning, at man, saalænge som deres Foretagender ere saa uskyldige, som de endnu ere og muligen kunne vedblive at være, vilde give alle Oppositionsforsøg en stor Styrke og Sammenhæng ved ethvert Forsøg paa at indblande Konsistorii Autoritet, og man vilde derved svække den Indflydelse, denne Autoritet rimeligvis vilde have i et vigtigt Øjeblik, hvor en kraftig Indsigelse vilde have desto større Vægt, jo mere Studenterne nære den Overbevisning, at deres Foresatte ikke ere tilbøjelige til at bruge Myndighed. Det være mig allernaadigst tilladt endnu at udføre dette noget videre.

«Frihedsbegreberne, som i deres rette Omfang have Deres Majestæts eget Bifald, ere nu udbredte over hele Europa men have desværre i mange Maader antaget en sværmerisk Karakteer, som maa mishage enhver i Erfaringens Skole dannet oplyst Mand. Men blandt dem, som altfor meget have ladet sig henrive af disse Ideer, hvilket hos Ungdommen er saa undskyldeligt, gives der Mange, hvis Frihedssind holdes i Ligevægt ved deres Kjærlighed for Lov og Orden og ved den tillidsfulde Erkjendelse, at Deres Majestæt selv i sin Visdom og i Kjærlighed til sit Folk vil vide at fremme den frie Udvikling paa en langt sikrere og mere fyldestgjørende Maade, end Bevægelsespartiet formaar. Disse

ville danne en kraftig Opposition imod de kaade Urostiftere, men dersom Autoriteten indblandes, ville de ikke alene paa en Maade, der vil efterlade et bittert Indtryk, finde sig hæmmede i deres velsignede Virksomhed, men de ville endog, da denne Indblanding aldeles modsiger deres Frihedsbegreber, gaa over til Modpartiet. Selv de modnere Mænd, som hver i sin Kreds arbejde imod den exalterede Stemning, der vistnok i en ikke ubetænkelig Grad har udbredt sig, ville idetmindste trække sig tilbage, dels fordi en saadan Indblanding af Autoriteter, saalænge dens Nødvendighed ikke er højst indlysende, støder mod deres inderste Overbevisning, dels fordi et saadant Skridt vil give den farlige Stemning en saadan Styrke og Udstrækning, at den modererende Røst ikke længere kan komme til Orde.

«Jeg veed vel, at den første Indblanding kun skulde være yderst ubetydelig, men den vil ikke undlade at ægge Mange til at gaa videre end ellers; dette vil føre til ny Indblanding, denne til ny Modstand og saaledes videre. Selskabet er nu offenligt. Universitetet kan ophæve det, men mange af Medlemmerne ville da gaa over til andre mindre Selskaber, hvori Bevægelsesmændene have langt friere Spil. Standser Politiet disse, kan der danne sig Koterier, som hvert ledes af enkelte hemmeligt forbundne Sværmere, som kunne overtale ubetænksomme Mennesker til den største Udaad, hvorpaa Frankrig har frembudt saa oprørende Exempler.

«Det fortjener uden Tvivl ogsaa at bemærkes, at Studentersamfundet tæller i sit Skjød mange unge Mænd, som allerede i Dannelse og Modenhed høre til den Klasse, af hvilken Deres Majestæt vælger Præster, Dommere og andre Embedsmænd. Disse ville føle sig krænkede ved, at et Samfund, hvortil de høre, og hvori de maaske stræbe at virke i Deres Majestæts og Fædrelandets Interesse, behandles med mere Mistænksomhed end andre Samfund, hvis Medlemmer staa paa et langt lavere Kulturtrin og ledes af de heftigste Bevægelsesmænd.

«Jeg kan allerunderdanigst forsikre Deres Majestæt, at jeg har fundet denne Overbevisning udbredt hos alle dem, hvis Forhold og Stilling have sat dem i Stand til paa nært Hold at betragte, hvad der bevæger sig saavel hos de Studerende som i andre Samfundets Kredse, og som dog have Modenhed og Indsigt nok til at vurdere disse Bevægelser, og at disse Mænd saa godt som enstemmigt endog nære en særdeles Frygt for de Følger, som en Indgriben, der altid vil blive tilskrevet Deres Majestæts personlige Sindelag, vil have paa Folkestemningen. Til enhver Tid vilde jeg ønske hvilkensomhelst Anledning til Misstemning borte mod en Konge, som i saa høj Grad fortjener Folkets Kjærlighed og Tillid, men dobbelt nu, da den høje Familiefest, hvori alle Danske med fuldt Hjerte ville tage Del, og da den Højtid heller ikke er langt borte, da hele Riget med ny Inderlighed og Fortrøstning vil nedbede Himlens bedste Velsignelse over sin elskede og beundrede Konge og Dronning og det hele høje Kongehus.

«Jeg har ikke uden Betænkelighed vovet at fremsætte mine Overbevisninger, men om jeg endog skulde have fejlet, tør jeg dog give mig selv det Vidnesbyrd, at min undersaatlige Pligtfølelse og min lige saa ærefrygtfulde personlige Hen-

givenhed have været mine Drivfjedre. Disse Følelser, haaber jeg, skulde tale for mig hos Deres Majestæt, dersom jeg skulde have vovet mig for vidt ud over de Grænser, min Stilling satte mig.»

En anden Professor, nemlig *Madvig*, havde samtidig prøvet paa at paavirke de Studerende, idet han den 28. Maj udsendte et Flyveskrift, i hvilket han udviklede, hvorfor han maatte erklære sig bestemt mod Studentersamfundet.[36] Han havde jo samme Dag, Frederik VI døde, to Gange talt til de Studerende, først om Formiddagen paa Universitetet og derefter om Aftenen paa Hôtel d'Angleterre, og han havde begge Gange øvet en ikke ringe Virkning. Derfor troede han nu, at et velment Raad vilde finde Indgang hos dem. Han tog imidlertid fejl, thi Striden mellem Konsistorium og Samfundet havde udviklet sig saa stærkt, at der ikke var Øre for fremmed Indblanding. Madvig var endnu ikke saa gammel Professor, at han kunde være Medlem af Konsistorium.

Han paastod i sit Skrift, at en formel Organisation af Studenterstanden med Nødvendighed maatte omfatte alle Studenter og altsaa være lovlig bestemt. Den maatte bygges paa en i Universitetsindretningen grundet lovlig Bestemmelse om, hvo der var Student, med streng Udelukkelse af alle Andre, der ikke stod i det samme Forhold til Universitetet og dets Foresatte. Men dette kunde ikke siges om Samfundet, der delvis lededes af Mænd, som ikke længer hørte til de egenlige Studerendes Klasse, og som ogsaa talte mange Medlemmer, der vare i samme Stilling. Naar man betragtede de Forhold, under hvilke Samfundet var stiftet, kunde man sikkert forudsige, at det vilde optræde i politisk Retning, og hvad der talte herfor, var, at de ivrigste Stiftere vare to virksomme talentfulde Journalister (Lehmann og Monrad), der bevægede sig i en hel anden Sfære end Studenterlivets.

Den Egenskab hos Madvig under en Strid ikke at holde med nogen af Parterne men at optræde som Overdommer og give begge den Ros eller Dadel, der efter hans Mening tilkom

dem, gav sig ogsaa Udslag her. Llgesaalidt som han kunde billige Studentersamfundets Optræden, ligesaalidt ansaa han Konsistoriums Skrivelse af 23. Maj for heldig, idet han mente, at dette hellere rent ud burde have sagt, om det ansaa Samfundets Tilværelse for gavnlig eller skadelig. Nu maatte dets Optræden nærmest henføres under Betegnelsen halve Forholdsregler.

Men at han ikke stod som en vranten Tilskuer ligeoverfor Bevægelsen, og at hans fremherskende kritiske Evne ingenlunde gjorde ham blind for de Goder, en Sammenslutning af Studenterne vilde medføre, det havde han alt tidligere praktisk vist ved i mange Aar at være et virksomt Medlem af Studenterforeningen, og det udtalte han ogsaa nu i sit Skrift.

«Naar jeg kort forhen sagde», skriver han, «at Studenterne andetsteds og i en anden Form burde søge Middelpunktet for deres Ideeudvexling og deres Diskussioner, da tænkte jeg paa en saadan Form, som jeg ovenfor har fordret, hvori Diskussionen bevæger sig frit gjennem Studenternes hele Samliv, saa at alle Elementer udjævnes, det Alvorlige, Tørre, Gammelagtige blandes med det Muntre, Friske, Ungdommelige. Studenterforeningen har i dens bedste Dage for en Del Studerende indtaget en saadan Plads; den skaffede dem en ved de Bedstes Dannelse, Kløgt og Talent forædlet og forhøjet Rekreation, og den var et Samlingspunkt for mangesidig og livlig indbyrdes Meddelelse, hvor mindre Kredse dannede sig og opløste sig i den større . . . Nu staar der (hvad der strax viser sig som urigtigt) ved Siden af den en anden Forening, den akademiske Læseforening. Denne, som jeg ikke selv kjender, har rettet en Mangel ved Studenterforeningen; den er ved et lavere Kontingent tilgængelig for flere Studerende. Studenterforeningen har uden Tvivl begaaet et Misgreb ved i en vis Elegants og ved ligesom at ville spille en højere selskabelig Rolle at gaa ud over den Linie, som baade de allerfleste Studenters Økonomi og de egenlige Studenters Forhold til det øvrige Selskabsliv

betegnede, hvorved da og disse Sidste trængtes tilbage . . . Hvad jeg derfor tror er en Trang for det akademiske Liv, som det hos os har dannet sig, er een Studenterforening efter den gamles første Anlæg men saaledes modificeret, at den bliver tilgængelig for saa Mange som muligt, og som ved aandelig Tiltrækning drager alle Retninger til sig.»

II.

Medens Kampene i Studentersamfundet og Striden mellem dette og Konsistorium saaledes i høj Grad optog mange ældre og yngre Akademikeres Tid og afgav Stof til Samtaler og Forhandlinger mellem Mand og Mand, fortsatte Studenterforeningen og den akademiske Læseforening i Ro deres selskabelige Liv.

Studenterforeningen havde den 28. Januar 1840 hædret Mindet om sin Velgjører, den afdøde Konge, ved en Sørgefest.[1] Foreningens store Sal var beklædt med sorte Drapperier, Vinduerne vare blændede, og mangfoldige hvide Voxlys brændte i de floromvundne Lysekroner og Kandelabre. Paa en Piedestal i Baggrunden stod Frederik VI's Buste med en Egekrans om Panden. Paa Væggen tilhøjre saa man det danske Vaaben, om hvilket Kongens Valgsprog «Gud og den retfærdige Sag» var malet. Ligeoverfor hang Studenternes Vaabenmærke, et Minervabillede i en blank Staalramme omvunden med Flor, og ovenover stod skrevet «Pax et libertas».

Da Forsamlingen, der talte et Par Hundrede ældre og yngre Medlemmer, traadte ind i Salen, begyndte Præludiet til den af *Hartmann* komponerede Kantate. *H. C. Andersen* havde skrevet Texten, der udelukkende handlede om Kong Frederiks Fortjeneste af Bondestandens Frigjørelse. Musikken, der betegnedes som «særdeles højtidelig og effektfuld», blev udført af Studenter under Anførsel af Koncertmester *Frøhlich*, medens et

Orkester, der talte flere af det kongelige Kapels bedste Kræfter i sin Midte, udførte Akkompagnementet.

H. P. Holst holdt en versificeret Festtale, der var skreven paa rimede Jamber, og hvori han fremstillede Kongens Liv, Virksomhed og Karakter. Han, der dengang var Dagens Løve, og som i et Nu var bleven berømt for sine Vers ved Kongens Død, forstod at tolke de Stemninger, som besjælede Forsamlingen. »Enhver», hed det i Datidens Sprog, «som bivaanede denne simple Fest, som Musernes Præster paa en saa smuk Maade forherligede, vil, naar hans Tanke med vemodig Erindring dvæler ved Mindet om den gamle Konge, fornemme Gjenklang af de Følelser, der i Festens korte Stund opfyldte hans Sjæl.»

Fastelavnsmandag gav man i Borups Selskabs Lokaler en Aftenunderholdning, bestaaaende af «Maa jeg ha'e Nattero», dramatisk Situation i een Akt oversat efter det Franske, samt «Ingenting», Ingenting i een Akt med Sang og Kor. Senioratet havde anmodet *H. C. Andersen* om at skrive en Komedie, men da han samtidig skulde levere et Digt til H. P. Holst's Aftenunderholdning, en Epilog til Fru Nielsen og en Vaudevillemonolog til Phister, nøjedes han med at udkaste en Plan og at skrive nogle Scener. Resten maatte de Spillende selv udfylde, og Foreningens vittige Hoveder som *Arnesen*, *Philipsen*, *J. Lorck*, *H. P. Holst* o. s. v. skrev Sange, der drøftede Dagens Begivenheder.

I «Dansk Folkeblad» Nr. 55 i 1839 stod der en med meget Lune skreven Artikel om Gymnastik for Damer og Pigebørn, i hvilken den kvindelige Gymnastik misbilligedes i de kraftigste Udtryk. Svar herpaa fandtes i «Kjøbenhavnsposten Nr. 48 i 1840. I den Anledning optraadte i «Ingenting» «En Dame i Bluse paa Strandvejen» og sang til Melodien «En Sømandsbrud har Bølgen kjær»:

H. P. HOLST

i hans 33. Aar.

Efter et Litografi.

Her er saa tørt, her er saa trist.
Jeg dør af Kjedsomhed tilsidst.
Kun Strand og Støv og grønne Træer
Jeg øjner fjernt og nær.
Jeg sværmer ej for Mark og Skov.
Min Skraastang og mit Knudetov,
Min Adolf og min Springehest,
Det morer mig dog bedst.

O! Held de Mænd, som først fandt paa,
At Damer kan paa Ho'edet staa
Og springe Buk og klavre net
Og gaa paa smalle Brædt.
Hr. Langgaard og Hr. Nachtegall*
Til senest Tid I mindes skal.
Maaske man først om Tusind Aar
At skatte Jer forstaar.

Jeg savnede vemodigt glad
Et saligt Sødt — jeg veed ej hvad —
Da følte jeg det paa en Prik,
At det var Gymnastik.
Jeg sværmer ej for Mark og Skov.
Min Skraastang og mit Knudetov,
Min Adolf og min Springehest,
Det morer mig dog bedst.

Visen blev sungen af Stud. jur. *Carl Ussing*, der faldt som Premierlieutenant ved 6. Bataillon i Slaget ved Fredericia. Slutningssangen handlede om Midler til Studenterforeningens Opkomst. Hver af de Spillende, der optraadte under eget Navn, gav her sit gode Raad.

1.

H. C. Andersen:

Om Madam Bishop vi optog**
Til Medlem hvad? Den Kone
Maaske dog kunde hjælpe lidt
Her paa den gode Tone.

---

* *Langgaard* havde dengang et orthopædisk Institut paa Strandvejen. — *Nachtegall* var den bekjendte Direktør for Gymnastikken.

** En Sangerinde, der gav Koncerter i Kjøbenhavn i Forening med Harpenisten *Bochsa*, en høj og stærkt bygget Mand.

Kor:

Det var ej saa ilde.
Tror I, at hun vilde?
Hvad blev saa af Bochsa
Den Oxe! (Rimer det sig ej paa Navnet,
saa rimer det sig paa Personen.)

2.

Af Embedsmænd har vi alt nok,
Gud ved, de sjældent due.
Dog, tror jeg, til Udsmider nok
Vi Manden kunde bruge.

Kor:

Aah ja, saamænd ja,
Aah ja, saamænd ja,
Aah ja, saamænd ja,
Saamænd ja!

3.

Fr. Boye:

Lidt ungt Blod trænge mest vi til.
Det Syn mig svarlig ynker.
Thi Skaldede jeg rundtom ser,
Graahoveder og Rynker.

Kor:

Ja, det ved Vorherre,
Det bli'er stedse værre,
Men hvad skal vi gjøre?
Lad høre!

4.

Nyt Liv i Legemet maa ind.
Vi blev vist mindre dorske,
Hvis en Konstitution vi fik.
Jeg stemmer for den norske.

Kor:

Aah ja, saamænd ja, o. s. v.

5.

Agerskov:

Asylerne har ungt Blod nok
Og grumme mange Penge.
Hvis vi med dem forened' os,
Vi stod ej til at trænge.

Kor:

Aah ja, saamænd ja, o. s. v.

6.

Georg Carstensen:

Man paa sin Fordel være maa.
Jeg paa Kapellet tænker.
Det skover ind i Tusindvis
Til sig og sine Enker.

Kor:

Død og salte Pine!
Var de Penge mine,
Hvilken Varestikken
Og Drikken!

7.

N. Suenson:

Der spares maa paa Smør og Ost.
Vi give otte Skilling.
Hvis det til fire nedsat blev,
Det hjalp vist paa vor Stilling.

Kor:

Aah ja, saamænd ja, o. s. v.

8.

Sager:

Jeg tænker snart om noget Stort
Regjeringen at bede.
At Vægteren til Vesterport*
Maa have Nøglen rede.

Kor:

Det var ej saa ilde,
Naar man kommer silde
Hjem som Hexemester**
Fra Fester.

---

* *Sager* boede paa Vesterbro. Vesterport lukkedes dengang Kl. 12 om Natten.
** Sigter til, at Sager havde spillet Hexemesteren i en Pantomime.

9.

H. P. Holst:

I Kvæsthusgaden gratis vil
En Mand sit Hus bortgive,*
Fordi der Vind (Miss Wynn) er i hans Port,
Som let til Træk kan blive.

Kor:

Det var som Fanden.
Lad os gaa til Manden.
Nødig vi betale
Lokale.

10.

I. Lorck (til Publikum):

Vi lovede Dem «Ingenting»,
Og vi har ikke løjet.
Hvis dette Kor De synger med
Tilsidst, er vi fornøjet.

(Det er netop det samme meget vittige Kor, som vi nylig sang: Aah ja, saamænd ja, o. s. v.)

Publikum synger:

Aah ja, saamænd ja o. s. v.

Den 21. Marts var der om Aftenen Koncert i Foreningen. Den begyndte først Kl. 10, da man ventede paa *Faaborg*. Uagtet han havde sunget i «Norma» paa det kongelige Theater, foredrog han alligevel med en sjælden Udholdenhed Sange af Bellini, Rossini og Donizetti.

Den tredie og sidste Forestilling til Fordel for det tilkommende Thorvaldsens Museum blev given den 8. April paa Hoftheatret. Der gaves «Studenterforeningens Muser, et Maane-eventyr med tilhørende stort allegorisk-pantomimisk Billede i een Akt med Musik af berømte Komponister og 7 à 8 Blik ind i Fremtiden», endvidere «L'Elisire d'Amore» opera abbreviata dal Donizetti, idet Hovedrollen paa Grund af Faaborgs Sygdom blev udeladt, og endelig «Ingenting».

* Grosserer *Fiedler*. Den engelske Gesandt *Wynn*'s Datter havde der efter Sigende Stævnemøde med Baron *Bismarck*, hendes senere Mand.

«Studenterforeningens Muser» var et Slags Parodi paa Bournonvilles «Fædrelandets Muser», hvormed det kongelige Theater i Marts havde modtaget Christian VIII første Gang, han efter sin Thronbestigelse besøgte det. H. C. Andersen havde oprindelig udkastet nogle Ideer til «Studenterforeningens Muser», men senere kom han i Tanker om, «hvor let det Uskyldigste kan misforstaas», hvorfor han skrev til Senioratet,[2] at det var ham meget imod, at «Foreningen giver en Ballet, der paa nogen Maade kan faa Udseende af at være en Parodi paa et Arbejde, der paa den danske Scene er fremstaaet i en høj Festanledning». Senioratet og de ledende Mænd vare imidlertid af anden Mening, og man kan være sikker paa, at den uskyldige Spøg ikke i nogen Maade gik ud over det Tilladelige, naar man hører, at H. P. Holst paatog sig at udføre de Ideer, som Andersen, der jo ofte saa Spøgelser ved højlys Dag, ikke længer vilde kjendes ved.

Det Hele blev nu en broget Sammenstilling af Andersenske Eventyr, Bournonvilleske Balletter og politiske Hentydninger. *F. L. Høedt* foredrog Texten, og i en Række af Danse og mimiske Scener fremvistes der da, hvorledes en Mand ved Navn Møller, der ønsker at blive adlet, ser sine fornemme Børn optræde i Fremtiden. Iblandt de Dansende udmærkede *Lorck* sig særlig. Han gjorde vældige Spring à la Bournonville, og tilsidst blev han i sin Egenskab af «Vindmøller Daniel» adlet under Navn af Mylius og viste sig i et Tableau med sit nye Vaaben «En Vejrmølle svævende paa en Sky». Nettoindtægten af Forestillingen var ca. 175 Rbd.

Til det store Bal paré, som Kongeparret gav paa Christiansborg Slot den 22. Maj i Anledning af Sølvbrylluppet, havde Hofmarskallen tilstillet Senioratet Billetter, og i en gammel Kareth kjørte saa de fem Seniorer og Lorck, der som Bataillonskirurg havde Adgang til Festen, afsted til Slottet. *Agerskov, Fr. Boye, G. Brock, C. L. Müller* og *A. E. Simonsen*, der dengang udgjorde Senioratet, gav, som det i de Tider hørte sig til, Møde i Knæbenklæder og Silkestrømper og med Gala-

kaarde ved Siden, men de overstraaledes fuldstændigt af *Lorck*, der fremstillede sig i rød Kjole, elegante hvide Knæbenklæder, hvid Vest, hvide Silkestrømper og Sko med Spænder i. Naar saa hertil kom, at han havde en Pariserkaarde ved Siden, kan man godt forstaa, at han idetmindste selv syntes, at han saa Pokkers elegant ud. Vognrækken var saa lang, at man maatte kjøre Skridt for Skridt, saa at Balgjæsterne kunde føre en livlig Konversation med de Bekjendte, der kom forbi, og for at vise disse, hvor nydelig han var, stak Lorck sine hvide Ben ud igjennem Karethvinduet til stor Fornøjelse for Publikum.[3]

Til Kroningen i Frederiksborg Slotskirke i Slutningen af Juni havde Studenterforeningen naturligvis ikke modtaget Indbydelse, men 60 Medlemmer besluttede alligevel at tage derud, idet Cand. jur. *Sally*, der var Sekretær hos Hofmarskallen, som gammelt Medlem af Foreningen havde lovet at skaffe dem Adgang til alle Seværdigheder. Med Dampskib tog de 60 Ungersvende til Rungsted, hvor de forefandt to af Foreningens Tjenere, som medbragte en Vogn med Mad for de kommende Dage. Forloren Skildpade, der jo endnu anvendes, hvor Folk skulle bespises i Massevis, udgjorde Hovedbestanddelen. Fra Rungsted gik de til Frederiksborg, hvor Studenternes gamle Ven Konferensraad I. Collin havde skaffet dem Logis i en ny opført Stald paa Hillerødsholm. Da den endnu ikke var tagen i Brug, kunde den ypperligt tjene som Kaserne ved Sommertide. En stor Fællesseng, i hvilken et tykt Lag frisk Hø og Halm tjente som Underdyne, ventede paa de Trætte om Aftenen. Næste Dag saa de Processionen drage over Slotsgaarden ind i Kirken og morede sig over at se adstadige Embedsmænd i de højere Rangklasser omskabte til Riddere i karmoisinrøde eller orangegule Kapper og med Hatte med vajende hvide Fjer paa Hovedet, og de blev ligeledes Øjenvidner til det Skuespil, at Kongen og Dronningen i ensom Majestæt ved Taflet sad paa en ophøjet Plads i det ene Hjørne af Salen og fik Mad, der var kold, fordi den ifølge Ceremoniellet maatte gaa igjennem

mange Hænder, lige fra Kokkenes til Excellencernes,[4] før den blev serveret for Majestæterne.

Nogle Dage efter Kroningen havde en Deputation fra Kjøbenhavns Borgerrepræsentation Audiens hos Kongen for at overbringe ham en Lykønskningsadresse.[5] Heri stod der bl. A., at man i den Beredvillighed, hvormed Kongen var gaaet ind paa at lade Kommunens Udvalgte ordne deres egne Anliggender, havde troet at maatte se «Deres Majestæts Erkjendelse af Borgerfrihedens Betydning for Statslivet og Deres Forsæt ogsaa snart at forunde Nationens forenede Repræsentanter en besluttende Medvirkning saavel ved Lovgivningen i Almindelighed som ved Bestemmelsen af Statens Indtægter og Udgifter i Særdeleshed».

En saadan Paamindelse syntes Kongen ikke om og sagde derfor bl. A.: «Naar De benytte denne Lejlighed til at indblande politiske Betragtninger og til at andrage paa Forandringer i Statsforfatningen, saa turde De vel gaa udenfor, hvad deres Kommittenter, Kjøbenhavns gode Borgere, kunde ønske af Dem. Jeg har i dette Øjeblik modtaget en Adresse fra et stort Antal af Kjøbenhavns bedste Borgere og Indvaanere, affattet i en ganske anden Aand.»

Denne Adskillelse mellem de «gode Borgere» og de «bedste Borgere» vakte baade Forbitrelse og Munterhed i den liberale Lejr, hvis Ledere samtidig vedtog at fremlægge en Adresse, i hvilken Underskriverne takkede Borgerrepræsentationen, fordi den havde opfyldt de Forventninger, Vælgerne nærede til den. Denne Adresse blev ogsaa fremlagt i Studenterforeningen, men det skete ikke uden, at en af Seniorerne, nemlig *A. E. Simonsen*, gjorde Indsigelse herimod. Han vilde kun stemme for Fremlæggelsen, dersom Senioratet offenlig vilde erklære, at det altid havde stræbt og fremdeles vilde stræbe efter at holde ethvert Skin af politisk Farve borte fra Foreningen. Da hans Kolleger imidlertid ikke havde villet gaa ind herpaa, stemte han imod, at Adressen blev fremlagt, og fralagde sig alt Ansvar for de mulige Følger.

Hans Kollega *Fr. Boye* havde ved alle lignende Lejligheder vedkjendt sig det Princip, at slige Adresser, der til Medlemmernes Bekvemmelighed blev fremlagte i Foreningens Lokale, ikke kunde være Senioratets Censur underkastede med Hensyn til Rigtigheden eller Urigtigheden af de politiske Anskuelser, der kom til Orde i dem. Senioratet skulde kun sørge for, at de vare lovlige, og at de vare anstændigt skrevne. Paa denne Maade vilde Foreningen ikke komme til at faa Karakter af en politisk Korporation. En tredie Senior *C. L. Müller* var nærmest enig med Simonsen, idet han lod tilføre Protokollen, at da Adressen var bleven fremlagt, før han fik Kundskab derom, havde han ikke troet det rigtigt at stemme for, at den igen blev borttagen, skjønt han ansaa den for Studenterforeningen uvedkommende.[6] — Der kan næppe være Tvivl om, at Boyes Mening er den fornuftigste, og de skiftende Seniorater have da ogsaa fulgt den Regel, han har opstillet. Det har adskillige Gange vist sig, at Medlemmerne have sat sig op mod ellers yndede Seniorater, naar disse have villet indskrænke Friheden i denne Henseende.

I Sommeren 1840 tog Foreningen Afsked med et af sine fortjente Medlemmer, nemlig Dr. phil. *Ernst Bojesen*, der var bleven udnævnt til Lektor i græsk Sprog og Literatur ved Sorø Akademi efter Chr. Wilsters Død. Han havde saa ofte glædet Kammeraterne med sine musikalske Ydelser, at det var naturligt, at de den 13. Juni sagde Farvel til ham ved et Gilde paa Bellevue. *H. P. Holst* havde skrevet Festsangen.

Forøvrigt fejrede man som sædvanligt Foreningens Fødselsdag, ligesom der Juleaften blev spillet Komedie i Borups Selskabs Lokale. Der opførtes «Tidsaanden», Lystspil i fire Akter af *C. Borgaard*. I Januar 1841 forhandlede man med Murmester *P. L. Blom*, der havde foreslaaet at indrette et Lokale for Foreningen i sin Gaard paa Nørregade, men man kom ikke til Enighed, og da Ebbe i Kassen tvang Senioratet til at opgive den dyrere Lejlighed ved Holmens Kanal, flyttede man April Flyttedag til de gamle tilrøgede Haller paa Hjørnet af Boldhus-

gade og Admiralgade, hvor man nu holdt ud i 22 Aar. Man blev altsaa boende, selv efterat Sammensmeltningen med den akademiske Læseforening den 1. Januar 1844 havde forøget Medlemmernes Antal til over det Dobbelte. Som Bevis paa, at Bibliotheket i 1841 endnu ikke var betydeligt, kan anføres, at sex Dragere flyttede alle Bøgerne paa een Dag for 10 Rbd.

Da Theatret jo dengang afgav det vigtigste Samtaleemne, er det ikke underligt, at Medlemmer af Studenterforeningen tog en levende Del i den Skjæbne, der i 1841 overgik Bournonville. Da Husarofficeren Grev *Schulenburg* den 14. Marts af Vrede over Lucilie Grahns Bortgang havde ladet selve Balletmesteren udhysse og udpibe under Opførelsen af «Toreadoren», og da Bournonville i den Grad tabte Hovedet, at han gik ud af Rollen og spurgte Kong Christian VIII om, hvad han skulde gjøre, fik Kjøbenhavn Stof nok til Underholdning idetmindste i fjorten Dage.[7] Saa længe varede nemlig den Stuearrest, hvormed Bournonville maatte udsone sin Mangel paa Ærbødighed ligeoverfor Kongen. Før han begyndte at afsone den anden Del af Straffen, nemlig en befalet Udenlandsrejse paa et halvt Aar, indsendte mange Medlemmer af Studenterforeningen en skriftlig Anmodning til Senioratet om at tilkjendegive Bournonville, at de med Sorg vilde se ham forlade Theatret. Senioratet var strax villigt til at efterkomme deres Opfordring og tilstillede ham Skrivelsen, idet det bemærkede: «Vi kunne ikke Andet end tilføje det Ønske, at den maa tjene som en Modvægt mod de Krænkelser, hvorfor De i længere Tid har været udsat».

Bournonville blev overvættes glad og skyndte sig med at afsende følgende for ham karakteristiske Tak:[8]

«Jeg har i Deres ærede Skrivelse modtaget et Bevis paa Deltagelse, der skal være mig evig dyrebart og blive bevaret som et Minde om den Aand, hvorfra al legemlig og aandelig Lægedom udgaar. Dette Brev har virket styrkende paa min syge Sjæl. Det har vækket nyt Mod hos mig, og jeg ser igjen med Haab den Tid imøde, da jeg skal kunne svare til Deres hædrende Vidnesbyrd.

«Jeg erkjender, at jeg har fejlet, men jeg har ikke været utaknemmelig

nok til at miskjende Publikums Godhed og Overbærelse. Ved Navnet Publikum forstaar jeg kun dem, der have Sans for det Skjønne og Ædle, det Sande og Aandige; men der gives en Klike, hvis Antal ikke er lidet, hvis Magt ikke er ringe. Den betragter Kunstneren som en med Maleri, Komedie, Musik og Dans opvartende Lakaj, og enten den beskytter eller knuser, er dens Væsen Ydmygelse.

«Denne Klike har stadigen modarbejdet min Virksomhed, røvet mig Lønnen for min Flid og vil endog i min Fraværelse forfølge mig ved at nedværdige og sønderlemme mine Kompositioner. Jeg maa bort, ikke for at lade mine Modstandere Sejren, men for at samle ny Kraft og, om Gud vil, vende tilbage til mit Fødeland med nye Forraad. Jeg lover Dem, at jeg ikke skal spilde min Tid. Jeg rejser med godt Mod, thi jeg veed, at jeg hos det sande Publikum ejer deltagende Venner. Jeg tager Deres Brev med mig, og hvert Navn, hvormed det er prydet, skal som en kjær Stambog vinke mig tilbage til Hjemmet.»

Med Erkjendtlighed og Højagtelse. Den højtærede Studenterforenings
ærbødige Tjener
August Buornonville.

Kjøbenhavn, den 29. Marts 1841.

Samme Aar optog Foreningen *Oehlenschläger* som Æresmedlem. Han mente selv, at denne «Skare af Fædrelandets mest begavede og dannede unge Mænd» dermed vilde søge at trøste ham, der samme Aar havde mistet sin Hustru. Paa en Generalforsamling den 13. November vedtog Medlemmerne et Forslag af Senioratet herom, og næste Dag, Digterens Fødselsdag, modtog han følgende Skrivelse,[9] som to af Seniorerne overbragte ham.

Studenterforeningen til Adam Oehlenschläger!

«De fylder idag det 62. Aar af et Liv, helliget til Musernes Tjeneste, hvis betydningsfulde Virksomhed vil give Deres Navn Udødeligheden. Imod denne vil en nok saa kraftig udtalt Anerkjendelse af en liden Kreds af Deres Samtid være et Intet, men det Samfund af yngre Musasønner, som i en Række af Aar med Glæde have set Dem imellem sig, føler det som en Pligt for sig at udtale, at det anser det som en Hæder for Samfundet at tælle Dem blandt dets Medlemmer. Studenterforeningen beder Dem derfor at modtage Plads som Selskabets Æresmedlem, og idet vi som Bestyrere af Studenterforeningen efter det os givne Paalæg meddele Dem dette, kunne vi ikke modstaa den Trang, vi føle til ogsaa personligen at udtrykke Dem vor Glæde over, at det er faldet i vor Lod at være Redskaber for denne Retfærdighedshandling mod vort Fædrelands første Digter».

Seniorerne overbragte ham tillige en Indbydelse til en Fest i Foreningen den 20. November, for at ogsaa Medlemmerne kunde faa Lejlighed til at hilse paa Jubilaren. Oehlenschläger takkede og sendte nogle Dage efter Senioratet følgende skriftlige Taksigelse.

«Mine Højstærede!

Med inderlig Taknemmelighed og et dybt bevæget Hjerte modtager jeg atter et Tegn paa den store Ære, Studenterforeningen viser mig. Jeg forbeholder mig mundlig paa Løverdag at tolke Brødrene min Tak i den Kreds, der for min Skyld saa højmodigt samler sig. Den Godhed, at to af Dem, mine Herrer, ville ledsage mig derhen, modtager jeg med største Taksigelse og venter Dem i min Bopæl til den af Dem bestemte Tid.»

Ærbødigst

Den 19. November 1841. *A. Oehlenschläger.*

Da Digteren den 20. November traadte ind i Foreningens store Sal, der var festligt smykket, hilste Medlemmerne ham med en Sang af *C. Borgaard.* Efter Sangens Slutning lød begejstrede Hurraraab. Ved Bordet udbragte en af Seniorerne hans Skaal, efterat Forsamlingen havde afsunget *Chr. Winther*'s «Der var en Tid, da Sangen gik». Alle følte, at Digteren havde Ret, naar han skrev:

Da sendte Sangens Gud i Løn
En Straale til vort Mørke;
Han sendte os sin ægte Søn,
Sin skjønne Ungdomsstyrke,
Og sagde: «Tag min Harpe, du
Og her min Krans og Bue!
Lad se, du hist mig vækker nu
En værdig Alterlue!»

Han havde lært ham plante smukt
De ranke Laurens Grene,
At sende ret i sikker Flugt
Sin Pil fra Buens Sene;
Hvad for de Andre blev en Kvist,
Det blev for ham en Stamme,
Og spørges om at ramme vist,
Saa se, hvor han kan ramme!

Og til sin Harpes gyldne Stræng
Han havde lært ham sjunge;
Hen over Danmarks grønne Eng
Hans Kvad da hørtes runge
I Kirkens Hal, i Kunstens Slot,
Ved blanke, fyldte Bæger;
Den danske Tunge lærte godt
Af Danmarks Oehlenschläger!

Der blev dernæst udbragt Skaaler for Kjøbenhavns Universitet og dets Professorer, for Thorvaldsen, for Konferensraad J. Collin og endnu et Par Gange for Oehlenschläger. Af Digtere havde endvidere *Ludvig Bødtcher*, *H. C. Andersen* og *P. L. Møller* ydet deres Skjærv til Æresmedlemmets Forherligelse. H. C. Andersens Sang hed «De tre nordiske Rigers Skaal for Adam Oehlenschläger»; den bringer de senere saa bekjendte Linier:

Skarpt som et Sværd laa Øresund
Imellem Nabostrande.
En Rosengren en Morgenstund
Forened' disse Lande;
Hver Rose aanded' Poesi,
Hver Blomst var Sangens Bæger,
Hvo mægted' dette Trylleri?
Du, Adam Oehlenschläger!

Medens Forsamlingen endnu sad ved Bordet, overrakte Senioratet Æresgjæsten et poetisk Album fra Studenterforeningen. Efter Festens Slutning fulgte Deltagerne Oehlenschläger til hans Bolig, der dengang var i Konferensraad Treschows Gaard paa Hjørnet af Frederiksholms Kanal og Ny-Kongensgade, hvor han endnu blev Gjenstand for jublende Hyldest.[10]

Det Album, han modtog, var indbundet i rødt Saffian med Guldforsiringer, og ethvert Medlem, der havde udtrykt sine Følelser for Digteren, havde skrevet paa et stort Blad tykt Papir prydet med en elegant trykt Ramme.[11] Den Første var *Abrahams*, som minder om Kampen mod Baggesen i Aarhundredets Begyndelse.

Husker du end den unge Student
Af Tylvtens stridbare Stamme?
Aar ere svundne, og Kampen er endt;
Studenten er stedse den Samme.
Thi hvad der lued' i Ynglingens Aand,
Det Manden ej heller svigter;
Han hilser kjærligt med Læbe og Haand
Sin Ungdoms elskede Digter.

Hvorledes Tiden forsoner, ser man af, at *August Baggesen*, som dengang var Kapitain i Generalstaben, og som i sin Egenskab af Kielerstudent var Medlem af Studenterforeningen i Kjøbenhavn, nu var med til at hilse sin Faders forhenværende Modstander i følgende Vers:

Lad Tidens Strøm, hvad jordisk er, bortskylle!
Hvad himmelsk Udspring har, vil rodfast staa —
Hvad Stort og Skønt man saa din Aand fremtrylle,
I Fremtids Minder aldrig vil forgaa.

Digterens gamle Venner *Jonas Collin* og *H. C. Ørsted* vare ogsaa blandt Gratulanterne. Den Første skrev:

«Maatte du, kjæreste Oehlenschläger, med samme Kjærlighed og Venskab for mig, kaste et Blik tilbage paa nære Forhold — i et næsten halvhundredaarigt Bekjendtskab, i hvilket din forevigede Christiane er mig et uforglemmeligt Lyspunkt — som jeg føler mig gjennemtrængt af for dig, saa vilde det uendelig glæde din

gamle Ven
Collin.

Ørsteds Hilsen lød saaledes:

Formue svinder,
Frænder dø,
Selv døer man ligervis,
Men aldrig døer
Herligt Navn
For den, som det erhverved.

Med disse den gamle Eddas Ord hilser jeg min under et langt Livs Forandringer uforanderlige gamle Ven, den udødelige Adam Oehlenschläger i Anledning af den Æresbevisning, som han i disse Dage modtager af Studenterforeningen.

Af Digtere træffe vi paa *H. C. Andersen*, *Carl Borgaard*, *Ludvig Bødtcher*, *F. I. Hansen*, *Henrik Hertz*, *N. Krossing*, *P. L. Møller* og *Chr. Winther*, og af Mænd, der senere erhvervede sig et anset Navn som Videnskabsmænd eller som Embedsmænd, paa *C. F. Allen*, *A. Buntzen*, *Chr. v. Jessen*, *A. Skrike*, *W. Ussing*, *I. I. A. Worsaae*, *Edv. Collin*, *M. Hammerich*, *E. Hornemann*, *C. L. Müller*, *M. Saxtorph*, *L. C. Larsen* o. m. Fl. Flere af disse, der ellers ikke gav sig af med at tale i bunden Stil, havde denne Gang for at hædre Digterkongen fusket ham i Faget.

Forøvrigt gik Livet i de første Aaringer af Fyrrerne aldeles i den gamle Gænge med Skovture om Sommeren, Forestilling Juleaften eller Nytaarsaften, Aftenunderholdninger ofte i Forening med smaa Forestillinger paa Salen, større Koncerter, Fastelavnsløjer osv. Den 22 April 1841 gav man en Forestilling paa Hoftheatret til Fordel for Frederik VI's Asyl. Overskuddet var 280 Rbd. Fastelavnsaften 1842 var der Koncert, Bazar og Udstilling af Legetøj, fremstillet ved levende Personer. Den 7. Mai samme Aar blev der givet en Koncert og efter Bordet en dramatisk Forestilling. Til samme Aften havde *H. C. Andersen* skrevet en Sang til Ære for *C. Borgaard*, der rejste til Udlandet.

Den 27. Oktober 1842 opførtes *Oehlenschläger*'s «Dina» første Gang paa det kongelige Theater, hvor det gjorde stor Lykke. I den Anledning havde Senioratet den 19. November indbudt Digteren til en Fest. Det andet Æresmedlem Thorvaldsen, hvis Nærværelse man ogsaa havde ønsket, var i Besøg hos Baron Stampe paa Nysø. Ved Koncerten, hvormed Festen aabnedes, blev der afsunget en Sang af *H. P. Holst* «Dioskurerne» til Ære for Oehlenschläger og Thorvaldsen. Ved Festmaaltidet udbragte en af Seniorerne i begejstrede Ord en Skaal for Digterkongen, der takkede i «faa men hjertelige og rørte Ord», efterat *P. L. Møllers* Sang til ham var bleven afsungen.

Tre Dage senere greb Medlemmer af Studenterforeningen og andre akademiske Borgere Lejligheden til at hædre den Skuespillerinde, som havde fremstillet «Dina». Herom skriver en Deltager[12]: «Igaaraftes henimod Kl. 10 bragte man Fru Heiberg en Serenade eller Notturno, som det hedder i Sangen. Hendes Udførelse af «Dina» gav vel den første Anledning til denne Hylding, men det var dog i Grunden en meget ældre Beundring, der her gav sig Luft, Erindringen om saameget Ypperligt, hendes Kunst har skjænket os. Det var Studenterne, der fattede og udførte denne gode Ide, og fra os komme jo de fleste gode Ideer. — Vi drog i Stilhed ud til Bredgaden, hvor hun, som det sømmer sig, bor i et Palæ* og samlede os i en Halvkreds paa en stor Haveplads, der gaar bag om Bygningen. Det var en herlig Maaneskins Aften. Sneen var drysset paa Tage og Træer; foran viste sig for os i stærk Belysning et Værelse i Stueetagen med et højt og stort aabent Vindue, hvorfra vi vidste, hun vilde høre paa vor Sang. Her traadte hun omsider frem, hun, hvem saa mange unge begejstrede Hjerter slog imøde; her viste sig den skjønne poetiske Skikkelse, «Musernes Yndling, Titania paa Thronen,» her hørte hun paa Sangen i en fri, gratiøs Stilling og med hin uforlignelige Bøjning af Hovedet, jeg saa ofte har beundret hos hende.»

Disse Ord ere af *Henr. Hertz*, og det var ogsaa ham, der havde skrevet den Notturno, Studenterne sang, og hvori det hedder:

O Musers Yndling! lad vor Sang
En Stund dig standse paa din Gang!
Til Musers Sønner mildt du lytte,
Og kast dit Blik paa Nattens Mythe!
I Maanestraalers Duft og Glans
Opføie Alfer snart en Dans;
Af Natten vil en Verden stige,
Der er et Billed paa dit Rige.

---

* Mac Evoys Palæ, senere Prins Frederik af Hessens, nu Hornung & Møllers.

Med dyb Beundring længst vi saa
Dig Vejen til dit Rige gaa,
Hvor du, Titania paa Thronen,
Til Sandhed stempler Illusionen.
Vor Hylding, sendt dig i vor Sang,
Er hellig Gjæld og dybfølt Trang,
Og Tonen, ført paa Nattens Vinger,
Hengivne Hjerters Slag dig bringer.

De mellem 4 og 500 akademiske Borgere, der paa denne Maade med Fakler og Sang fejrede den store Skuespillerinde paa hendes 30-aarige Fødselsdag, havde den Glæde at høre hendes dejlige Stemme, idet hun i en kort Tale bragte dem sin dybtfølte Tak.

I sine Erindringer[13] mindes hun denne Scene, idet hun skriver: «Den unge *Molbech*, der var udsendt af Studenterne, holdt i deres Navn en Tale og overrakte mig Sangen. Da jeg traadte hen i et Vindue i Stueetagen, som vendte ud imod Haven, blev jeg overrasket af det herlige Syn. Det var en dejlig Vinteraften; over Jorden laa den nyfaldne hvide Sne, Stjernerne glimrede paa den mørke Himmel, hvorunder de mange brændende Fakler med deres rødlige Lys oplyste de lavere Buske og de højere Træer, idet Røgen af Faklerne bevægede sig sagte op imod Himlen, og under Røgen oplystes de mange mig ubekjendte Ynglinge-Skikkelser, hvis Konturer den hvide Sne bidrog til at fremhæve. Det Hele forekom mig ganske magisk. Og da nu de ungdommelige Mandsstemmer brød ud i Sangen, da kom Taarerne mig i Øjnene.»

Saa stærkt havde denne Hyldest indgravet sig i Fru Heibergs Erindring, at hun 40 Aar derefter, den Dag, hun fyldte 70 Aar, mindede herom i den Tale, hun holdt til Studenterforeningens Seniorat, der havde overbragt hende sin Lykønskning. Hun forsikrede, at ligesaalidt hun vilde glemme den 22. November 1882, lige saa lidt havde hun glemt den 22. November 1842. Saalænge det var hende forundt at leve, saa længe vilde den Hæder, der var bleven vist hende disse Dage, aldrig udslukkes i hendes Erindring.[14]

Den 25. Marts 1843 gjæstede *Ole Bull* Foreningen. Han havde nys spillet for Studenterne i Upsala, og disse havde anmodet ham om personlig at overbringe Kammeraterne i Kjøbenhavn deres Hilsen. For at give ham en Ide om dansk Sang havde Senioratet ogsaa indbudt Studentersangforeningen, der modtog ham med «Der er et yndigt Land» og Lindblads «Naturen och Hjärtat». I et Referat af Festen hedder det[15]: «Der udviklede sig en musikalsk Dialog mellem den Bullske Violin og vore Sangere, som var af ejendommelig dramatisk Virkning. — Den ordførende Senior udtalte paa en sindrig Maade Betydningen af, at de svenske Studenter ved en udmærket Normand sendte en Broderhilsen til os Danske.» Efter en Sang af *P. L. Møller* udbragte *H. P. Holst* Skaalen for Hædersgjæsten. «Og da den anden Sang var afsungen, steg Ole Bull op paa Sofaen og benyttede den gamle norske Melodi, «Aa kjøre Vatten og kjøre Ve», til Gjennemførelsen af en yderst humoristisk Ide.» Af andre Beretninger fremgaar det, at han ogsaa henrev Tilhørerne ved en Fantasi over «Kong Christian stod ved højen Mast». Først sent eller rettere tidlig paa Morgenstunden forlod han Foreningen, ledsaget af en Mængde Medlemmer, der udenfor hans Bolig bragte ham det sidste Farvel i Form af rungende Hurraraab.

Foredrag og Oplæsninger vare ikke synderlig paa Mode i de fire Aar af Fyrrerne, der forløb, før Foreningen smeltede sammen med den akademiske Læseforening. Senioratet klagede stadig over, at Medlemmerne ikke følte sig kaldede til at være selvvirksomme, og fremhævede Forholdene i tidligere Tider som Modsætning til de nuværende. I et af Opraabene fra Senioratet hedder det saaledes: «Et af de kraftigste Midler, hvorved vort Selskab har stræbt at opnaa sit Øjemed, selskabelig og aandelig Forening blandt de Studerende, de saakaldte Lørdags-Oplæsninger, har i de senere Aar kun fundet liden Understøttelse. Alle erkjende dog endnu det Gavnlige og Heldbringende i denne Indretning, men kun, naar Troen skulde vise sig i Gerning, have i det sidste Quinquennium

stedse flere og flere af de Medlemmer, der tidligere velvilligen havde deltaget, trukket sig tilbage.»

I 1840 blev der kun holdt to Foredrag, nemlig af *F. Liebmann* om Guld- og Sølvproduktionens demoraliserende Indflydelse og af *A. F. Bergsøe* om de forskjellige Anskuelser, der tidligere have hersket og tildels endnu herske i den videnskabelige Verden med Hensyn til, hvad der bør anses for at være Statens Bestemmelse og Formaal. I 1841 gav daværende Stud. jur. *I. I. A. Worsaae* nogle Bidrag til Struensees og Caroline Mathildes Historie. I 1842 holdt *Chr. Philipsen* et Foredrag om de Holbergske Lystspils Skjæbne i Udlandet. Samme Aar oplæste *H. P. Holst* Novellen «Rejsekammeraten», og Generalkrigskommissær *I. V. Neergaard* foredrog en Afhandling om Temperamentet. Endelig oplæste *Hillerup* i 1843 et Brudstykke af Romanen «Den kjønne Grethe» og *Chr. Winther* en Fortælling. Dette var jo et meget tarveligt Resultat, men de mange ældre Medlemmer, der beherskede Foreningens Liv, følte ikke Trang til den Slags Oplivelse. De befandt sig vel ved at tilbringe deres Tid her paa samme Maade som i andre Klubber; de satte Pris paa «Konversation og Intrigue», som man plejede at sige, naar man her ved Intrigue forstaar de Lystigheder og Smaagilder, der hyppigt opvartedes med, men fremfor Alt ønskede de ikke at blive forstyrrede i det behagelige Liv, de førte. Deres Vittigheder kunde godt være drøje og deres Kritik skarp, men den gik kun ud over dem selv og deres Medmennesker, uden at noget større Spørgsmaal fra den store Verden formaaede at bringe Uro i deres Sjæl. Engang imellem blev de mindede om, at der var et faderligt Forsyn, der vaagede over, at de ikke tog Skade af det, de læste, naar nemlig en Politiassistent indfandt sig og udbad sig et eller andet norsk eller svensk Blad, som indeholdt Bemærkninger, der kunde være farlige for Kongen af Danmarks Undersaatter, men ellers undgik de omhyggeligt at komme i Berøring med Dønningerne fra det politiske og nationale Livs Storme.

De Medlemmer, der vilde prøve den Sport, maatte melde sig ind i Akademicum, hvor det brusede og gjærede, hvor umodne Planer og Tanker ofte trængte sig frem, men hvor man hver Dag følte Livets Pulsslag. Her fik de Unge sig et forfriskende aandeligt Bad, og her kunde de indbilde sig at være Konger for en Dag, thi her var der ikke den Ting, de ikke kunde opnaa i Fantasiens Verden, naar Soldets mægtige Genius omsvævede dem, naar Talen flød lifligt fra Læberne, og naar de friske og frejdige Sange opildnede dem til Daad. Studenterforeningen kunde i Fyrrernes Begyndelse sammenlignes med en sat og veltilfreds Mand, der lever af sin Kapital, og som kun ønsker, at han maa beholde den i Fred og Ro, medens Akademicum var en fyrig og videlysten Yngling, der vil ud at prøve sine Kræfter.

Den akademiske Læseforening indviede Aaret 1840 med Fastelavnssøndag den 1. Marts at spille en ny Atellan af *C. Ploug*, Paa Plakaten stod den opført saaledes: Kontubernalerne eller Livets Dialektik, Atellan i 5 Akter med Couplets og Kor af *Poul Rytter*. Musikken arrangeret og komponeret af den samme *Drejer*.» Som Motto bærer Atellanen «Persicos odi puer apparatus». Personlisten ser saaledes ud:

Agenterne:

Fru Quast	Mad. *Blædel.*
Claurentine, sammes Dattter	Jfr. *Olavesen.*
Søren Vaarbasse, Melhandler	Hr. *Mønster.*
Sophie, sammes Datter	Miss. *Burd.*
Jens Grib } Kontubernaler	Hr. *Ploug.*
Peer Mikkelsen } Kontubernaler	- *Dahlerup.*
Sekretær Snabel	Sekr. *Lunddahl.*
Peter	Hr. *Wad.*
En Kæmpe	- *K. Mantzius.*
En slem Soldemester	- *Heramb.*
4 Regensianere	4 fra Sangforeningen.
2 Regenskarle	2 Regenskarle.

Alle Handlinger foregaa i Fru Quasts Sal.

«Kontubernalerne» var en Fortsættelse af «Den forvandlede Regensianer». Jens Grib og Peer Mikkelsen ere nu færdige

paa Regensen og finde et passende Logis hos Fru Quast, der gjerne vil have sin 28aarige Datter, Claurentine gift. Denne har været forlovet flere Gange tidligere, men det er altid «blevet forbi», og nu skriver hun sig paa Mandtalslisten for 21 Aar, og «til næste Aar vil jeg kun være 20». I første Scene drøfte Moder, Datter og Melhandlerens Datter Sophie, hvem de helst kunde ønske til Logerende.

Fruen: Jeg ønsker blot, at vi havde vore Værelser godt lejede ud; maaske det kunde smide Noget af sig. De komme da i Aviserne for idag.

Claurentine: Ja gid vi kunde faa en tydsk Embedsmand til Logerende.

Sophie: Hvorfor vil De helst have en Tydsker? De Folk skulle jo være saa storagtige og brutale.

Claur.: Ja det ere maaske de rigtige Tydskere, men jeg mener blot en Schleswig-Holsteiner, thi de ere akkurat ligesom vi andre undtagen det, at de helst snakke Tydsk, og forresten ere de saa vakre og kjende saa lidt til Verden

Fruen: Saa højt tør vi ikke spænde vore Fordringer Gid vi bare havde et Par flinke Studenter.

Claur.: Studenter! nej fy! de ere saa ækle.

Sophie: Hvad har De da imod dem?

Claur.: For det Første ere de Ingenting endnu, og deres Udsigter ere ikke altid saa meget paalidelige; for det Andet have de saa travlt med at læse, at man ingen rigtig Fornøjelse kan have af dem, og dersom de Intet bestille, blive de Intet til; for det Tredie ere de saa slemme til at gjøre Nar af Alting, og for det Fjerde, ja for det Fjerde kan jeg ikke udstaa dem.

Jens Grib kommer derpaa ind, men da alle tre Damer have siddet ved Kaffebordet i dyb Negligé, styrte de ved Synet af ham hovedkulds ud. Forbavset herover udbryder han:

Naa, det kan man sige, er at træde op med Effekt. Men jeg skal ellers ikke nægte, at jeg nødigt vilde gjøre et saa slaaende Indtryk paa Damer, især naar de ere smukke. Jeg gad derfor nok vide, om der er Noget i min Personlighed, der kan have bevirket deres Flugt. Jeg veed da, jeg er hverken Madam Klatts eller Madam Bishops Elefant. Heller ikke synes jeg, at jeg ser ud som en Stratenrøver, skjønt min Frakke rigtignok er vendt og mine Lommer lige saa slunkne som en udtømt Klysteersprøjte. Jeg beder meget om Forladelse, jeg skal en anden Gang vælge mine Lignelser med mere Smag. — — Ja, dersom Damerne have i Sinde at gjøre Toilette, inden jeg faar Audiens, saa har jeg en udmærket Lejlighed til at studere Forgemaks-Filosofien, der jo fører til

Taalmodighedens Ide. Men da jeg ikke har i Sinde at profitere af denne Videnskab, saa vil jeg hellere benytte Tiden til at hilse paa Publikum.

Ærbødige Tjener. Messieurs! Det glæder mig overordenligt at se Jer friske og talrige tilstede, og det saa meget mere, som I jo i det forløbne Aar have gjennemgaaet adskillige farlige Kriser. I vare jo saaledes først i Sommer udsatte for at blive spiddede paa Langelinie* og siden for at løbe gal ovre paa Himmelbjerget med de jydske Poeter.** Og endelig have I midt i Vinterens Skjød fundet for godt først at prostituere Jer og siden at konstituere Jer,*** af hvilke to Ting I helst maatte have ladet det Første være. Ja, jeg veed ikke, om I kjende mig igjen fra ifjor; det tør jeg vel ikke haabe. Mit Navn er Jens Grib, og jeg artium bonarum et liberarum studiosus, det vil sige, jeg dyrker de frie Kunster med langt større Iver end de gode. Men med den Underretning ere I sagtens maadeligt satisficerede, thi da I jo dele Jer i to Klasser, unge Filosofer og gamle Politikere, saa kommer jeg vel til at gjøre Jer Rede baade for min filosofiske Udvikling og mine politiske Grundsætninger.

Hvad den første angaar, saa maa jeg rigtignok bekjende, at jeg ikke er kommen synderlig langt over Reflexionens Standpunkt I synes sagtens, at det er en stor Skam, at jeg ikke har holdt bedre Skridt med Tiden og med Jer, men jeg maa gjøre Jer opmærksomme paa, at det er en vanskelig Sag at gaa end sige at holde Skridt med Tiden, der løber, og med Jer, der tildels flyve paa Jeres Rus-Courages Vinger, naar man mangler det behørige Fodtøj. Støvler ere nemlig min svageste Side; jeg har ikke andre Par end dem, jeg har paa, og de ere ikke betalte. Jeg har derfor ikke havt Raad til at anskaffe mig et Par af de berømte engelske Vandstøvler. Nu har jeg rigtignok uden dem forsøgt at bestige Trilogiernes Trappe, men det vilde ikke gaa, jeg faldt ned igjen forstødt og forslaaet og holder mig herefter ved Jorden. Al den Filosofi, jeg kan, har jeg fra min Kontubernal. og det er heller ikke mere end, at jeg kan høre paa en filosofisk Passiar uden at faa Kvalme og brække mig i «Kjøbenhavnsposten». — Mine politiske Grundsætninger ere som Følge af, at jeg er kommen til dem ad Empiriens og ikke ad Spekulationens Vej, mere trefarvede end trekantede. Jeg elsker Frihed og Lighed, forsaavidt man ikke ved Frihed forstaar det Samme som Frisprog, hvilket efter Molbech og Grundtvig betyder Lov til at vrøvle lige saa galt, som man lyster, og forsaavidt man ikke tænker paa at realisere Lighed med Uniformen Derimod hader jeg Monopoler; der er Ingenting, som har ærgret mig saa meget som, at Vægterne skulle have Eneret til at synge paa Gaden om Natten, især da de gjøre det saa slet. Jeg har i den Anledning havt flere Konflikter med Politimesteren og hans Medhjælps Medhjælpere. Af alle Regjeringsformer anser jeg den, vi havde paa Regensen, nemlig den hierarkisk-despotiske, for den mest genante. For den monarkiske sværmer jeg ikke, især,

---

* Da Studenterne i Sommeren 1839 fulgte deres lundensiske Gjæster ombord, kom de i Klammeri med Toldbodvagten.

** Steen Blichers første Folkefest paa Himmelbjerget den 1. August 1839.

*** Sigter til Adresserne til Kongen og til Studentersamfundets Stiftelse.

naar den udstrækker sig saa vidt som i «danske Samfund», thi det er rigtignok galt, naar der er altfor mange Meninger, som f. Ex. naar et Kollegium af 16 har 17, men det er endnu værre, naar Monarken ikke blot repræsenterer Samfundsvillien men ogsaa Samfundsmeningen, saaledes at denne ingen anden kan have end hans. Den anarkiske og oligarkiske Regjeringsform gjør jeg endnu mindre af, enten saa den sidste bestaar i et Tylvt Repræsentanter eller et Vinduesparti. Derimod anser jeg den diktatorisk-republikanske for ret god, da man i den baade har den ønskelige Enhed, og da man selv vælger sin Diktator, kan man altid sikre sig for Udsigterne til at faa en Regent, der ikke kan tælle til fem.

Efterat Jens Grib har afleveret denne Trosbekjendelse, komme Damerne tilbage, og efter adskillige Forhandlinger, lejer han Fru Quast's Værelse. Det træffer sig imidlertid saa heldigt, at hans Kontubernal Peer Mikkelsen er forelsket i Melhandler Vaarbasses Datter Sofie, men Melhandleren har lovet hende til en Sekretær Snabel, en daarlig Person, der bedrager sine Medmennesker og laaner Penge ud til høje Renter. Det bliver nu Jens Gribs Opgave at formaa Melhandleren, der ikke kan fordrage Studenter, til alligevel at give sit Samtykke og at tvinge Sekretæren til at give Afkald paa Sofie, skjønt han har Faderens Løfte.

I Stykket optræde bl. A. forskjellige Typer paa Studenter baade en filosofisk og en grundtvigiansk. Den Sidste, der er Medlem af det danske Samfund, slaar om sig med pæredanske Ord og Talemaader og bruger i det Hele samme Sprog, som Frederik Barfod paa den Tid benyttede i sine Artikler i Tidsskriftet «Brage og Ydun». Han taler om Fimbulvinter, Styrkebeltet, Gyldenhjalte, Midgaardsormen og beskriver sin Tilbedte saaledes: «Ja hun est fager, hun har Baldurs Øje og Frejas Barm, Yduns Legeme og visselig Brages Aand.»

Da Jens Grib spørger ham om, hvorledes det gaar med det danske Samfund, udspinder der sig følgende Dialog mellem Grundtvigianeren, der benævnes Kæmpen, og den filosoferende Student, der hedder Peter:

Kæmpen: Det lever af levende Ord, og de Fraværende finde, at det er morsomt Selskab.

Peter: Det er nok Mere, end de Nærværende finde. Men siden dette Samfund er bragt paa Tale, maa jeg saa spørge Dem, hvor Meget det hidtil har virket for Historien.

Kæmpen: Dette er ikke blot vanskeligt men hartad umuligt at besvare. Men vil De vide Noget om det, saa er det et Samfund, der er kommet levende til Verden, som bestaar af Livets Venner, der lade de Døde begrave de Døde, men selv opvække det gamle Danmark til nyt Liv i sig, thi det er sandt, hvad der er sagt, at Holger Danske lever og rører sig i det.

Peter: Tør jeg spørge, De er maaske Holger Danske selv?

Kæmpen: Nej, men jeg er hans Trompeter!

Den filosofiske Peter er kommet ud over Hegel og har efter at have gjennemgransket alle Systemer lige fra Pythagoras til Fichte jun. slaaet sig til Ro med at blive Eklektiker. Hans Hovedværk vil først udkomme om flere Aar, da han er for optagen af Manuduktioner og andre Arbejder til Videnskabernes Fremme.

Jens Grib: Hvad kommer det til at handle om?

Peter: Det er en filosofisk-empirisk Udvikling af Menneskets aandelige Væsen, saadan som den manifesterer sig gjennem Sprogene. Jeg har længe været i Uvished om Titelen, men igaar faldt det mig pludselig ind, at Værket passende kan hedde: Mennesket som Dyr, Menneske og Gud betragtet fra et sprogligt Standpunkt.

Jens: Da Titelen indeholder en Tredeling, vedbliver du formodenlig at bearbejde Stoffet i Trilogier? Den første Afdeling eller Mennesket som Dyr bliver altsaa at inddele: Mennesket som Fisk, Fugl og Pattedyr.

Peter: Fuldkommen rigtigt! Du har opfattet min Ide langt klarere, end jeg troede det muligt for Nogen, der som du bevæger sig indenfor Nihilismens Tryllekreds.

Jens: Og den første af Underafdelingerne eller Mennesket som Fisk bliver end videre at inddele i Mennesket som Aal, Torsk og Aborre.

Peter: Nej holdt, nu driver du Konsekvenserne for vidt. Man skal holde op med dem i Tide, ellers kommer man tilsidst i Vildrede.

I en lang Monolog i tredie Akt giver Jens Grib en Karakteristik af de dalevende danske Digtere lige fra Oehlenschläger ned til Metropolitanskolens Dimittender. Han tænker sig dem alle boende i et stort Hus og rangerer dem der efter deres

Betydning.[16] Da Jens Grib senere spørger Melhandleren om, hvad han da egenlig har at udsætte paa Studenterne, svarer denne: «De er Ingenting, kan Ingenting og duer til Ingenting.» Forgæves søger Jens at overbevise ham om, at Kundskab og Lærdom ogsaa har Noget at betyde i den virkelige Verden: «Ja, men jeg vil dog ikke have,» svarer den forstokkede Melhandler, «at mine Døtre maa faa Studenter, for om de ogsaa kan Et og Andet, som kan være ret godt, saa er det dog nogle storsnudede Karle, der se en ærlig Borger over Hovedet.» Svaret herpaa lød: «Nej, det gjør vi ikke, naar han holder sig til det, han forstaar tilgavns, men naar han indlader sig paa at disputere om Ting, som han intet Begreb har om, naar han pukker paa sine Penge og foragter Dannelse og Kundskaber, saa udle vi ham, saa haane vi ham, saa kalde vi ham en Filister.»

Før Tæppet faldt, bad Jens Grib en af Regensianerne om at synge en Afskedsvise til Publikum, og denne istemmede nu til Akkompagnement af *S. Drejer* følgende ungdomsfriske Sang:

Vort Liv er viet til Bog og Pen,
Til Aandens grublende Strid;
Det Værk, vi grunde, skal ej igjen
Forgaa i den rullende Tid;
Den Vished er ene vor Løn:
For Sandhed og Frihed og Ret vil hengive sit Liv og Blod
Med frejdigt Mod
Athenes fribaarne Søn.

Vort Liv er viet vort Fædreland:
Vi gange til Kundskabs Væld,
Og hente derfra det Livsens Vand,
Som spreder dets Flor og dets Held
Det ejer vor kraftige Arm:
Og svigte vi ej, naar det Sønnerne kalder i Fred og Krig,
Er Lønnen rig
Ved Møens bankende Barm.

Vort Liv er viet det Broderbaand,
Som slynger os sammen til Et;
Det er Produktet af Glædens Aand,
Det voxer i Soldets Gebet,

Naar Glassene fyldes til Rand,
Naar Viserne runge, og Lunet og Viddet sig boltre fri,
Saa juble vi:
Hurra for vor herlige Stand!

Over en Menneskealder senere[17] skrev en af Tilskuerne, der endda var et Aar ældre Student end Ploug, altsaa fra 1828: «Kontubernalerne eller Livets Dialektik» henrev mig med sin kaade Munterhed saaledes, at det i de første fjorten Dage derefter var mig umuligt at tænke paa Andet eller tale om Andet end denne Komedie.» Hvor stærkt et Indtryk maa Stykket da ikke have gjort paa selve Studenterne? De mange dristige Hentydninger til Dagens Begivenheder og den ualmindelig kraftige og veltømrede Dialog maatte ret tage de Unge med Storm. Forfatteren slog løs paa Repræsentanter for Bevægelser, der vare fremme i Tiden, og til adskillige af de Figurer, der blev fremstillede, maatte Tilskuerne nødvendigvis finde Forbilleder blandt Medlemmerne i selve Akademicum. Han fornægter ikke i de to første Atellaner sit politiske Standpunkt, men han angriber ikke ligefrem Regjeringen eller Enevælden og gjør ikke det Bestaaende latterligt. Hans Satire er her ikke politisk men social.

Altfor beskedent bedømmer han over 40 Aar senere sine dramatiske Forsøg, naar han skriver:[18] «Det var løst og meget raat henkastede Skitser, der ikke havde noget andet Fortrin end noget Lune og en kaad Lystighed, der faldt i Datidens ikke altfor fine Smag. De tre første havde slet ingen anden Tendens end den at more en afsluttet Kreds af Kammerater en eneste Aften.» Han kan have Ret i, at han skrev sine Atellaner for at more sine Kammerater, men den Virkning, de udøvede paa disse, var alligevel meget betydelig. De bidrog til at skaffe ham den Førerstilling indenfor den akademiske Verden, som han senere ubestridt indtog i over en Menneskealder, og gjorde det derved lettere for ham at paavirke Ungdommen og faa den til at følge sig, da han kort Tid efter optraadte som Frihedens og Skandinavismens Bannerfører. Dernæst

kan det ikke bestrides, at Atellanernes dristige Sprog maatte tænde Ild i mange Sjæle, lige saa godt som det nye Dagblad «Fædrelandet»s Artikler. Baade disse og Atellanerne gav den yngre Slægt en kraftig Føde, som den ikke var vant til, men som den snart fandt Behag i, ligesom de vænnede den til at se anderledes paa Forholdene, end den hidtil havde gjort, og for saa vidt er der Intet til Hinder for at paastaa, at disse kaade Farcer vare et Led i den politiske Paavirkning, som den studerende Verden i Fyrrernes Begyndelse var Gjenstand for. Selv om man ikke ligefrem prædiker Politik for Folk, kan man meget godt ad Omveje saaledes forberede dem, at den politiske Kost glider bedre ned, naar den bydes.

En anden Maade, hvorpaa den politiske Medicin blev indgiven Medlemmerne af Akademicum, var den, at man karrikerede offenlige Personligheder. Herom fortæller *Ploug* Følgende:[19] «Endel Medlemmer havde indeni den store Forening konstitueret sig som Karrikaturforening, det vil sige, man lod nogle paa Tidsforholdene spillende Karrikaturer tegne og ophængte dem i en Ramme i den store Forenings Lokale. Først opstod der en Strid, om det var Nok, at disse Billeder vare paategnede til Ophængning af en Repræsentant. Formanden vilde have dem under hele Repræsentantskabets Censur, men Generalforsamlingen forkastede hans Forslag. Det havde maaske været heldigere, om den havde vedtaget det; thi da den politiske Stemning her i Hovedstaden blev bitrere, da Karrikaturerne derfor blev mere nærgaaende, og da Foreningen i Oktober 1840 var flyttet hen i Vimmelskaftet — i den Stueetage, hvor nu Materialist Vilsoët bor — hvor Adgangen til dens Lokale fra Gaden af var meget let, ja, hvor Enhver, som vilde, i Morgenstunden godt kunde gaa ind og se sig om, saa begyndte disse Karrikaturer at gjøre en besværende Opsigt udenfor Foreningen, medens de fremkaldte en heftig Strid indenfor dens Mure saavel i Ankeprotokollen som i mundlige Diskussioner. Saavidt jeg mindes, var det især to Billeder, der vakte Anstød, H. M. Kongen havde ved en offenlig Lejlighed udtalt de Ord:

«Nu ville vi Alle spare», og der ophængtes da et stort Kortblad, Sparkonge, med umiskjendelig Portrætlighed. Grundtvig, der da kæmpede som en Løve imod Ønskerne om en fri Forfatning, havde udgivet et lille Skrift med den mindre smagfulde Titel: «Skjaldeblik paa Danmarks Stjerne»; hans Portræt ophængtes med denne Underskrift, betragtende det Ridderkors, han havde faaet ved Sølvbryllupet i Maj 1840. Det var især hans yngre Venner, der vare fortørnede over Karrikaturerne, men Politidirektøren var næsten ligesaa vred og truede med at lukke Selskabet. Man maatte altsaa i Januar 1841 standse Karrikaturforeningen, og den traadte aldrig mere i Virksomhed».

Det Billede, der især bevirkede, at Bestyrelsen i Akademicum for Alvor skred ind imod Karrikaturforeningen, fremstillede et kronet Hoved, hvormed to fremmede Diplomater spillede Boldt. Denne Hentydning til Christian VIII's formodede Vaklevornhed og Svaghed ligeoverfor Rusland og Preussen var ganske dristig og kunde jo let skaffe Vedkommende alvorligere Bryderier, end de selv syntes om. I Juli 1840 vedtog Generalforsamlingen, at Repræsentantskabet ikke havde havt Hjemmel til at forbyde Karrikaturforeningen at ophænge sine Billeder, naar blot en Repræsentant havde paategnet det. *Tregder* holdt som Formand paa Bestyrelsens Ret til at udstede et Forbud overhovedet, medens *Ploug* i sin Egenskab af Repræsentant hævdede, at hans Kolleger ved deres Forbud vare komne ud over Lovens Grænser.

I Januar 1841, da Repræsentantskabets Forslag om, at Karrikaturforeningens Virksomhed skulde suspenderes indtil videre, kom til Forhandling, havde *Ploug* afløst Tregder som Formand. Han var nu bleven overbevist om, at dens Bestaaen vilde bringe Akademicum i Fare. Medlemmerne vare selv ikke blevne saa meget forargede som den offenlige Mening, der havde hørt Tale om disse Karrikaturer, og som ogsaa kjendte noget til dem af, hvad adskillige Provinsblade havde meddelt. Det var derfor nødvendigt at vise Forsigtighed. Han fandt Støtte hos *P. Rørdam*, der slog fast, at Karrikaturerne havde

vakt Anstød og Splid, og hos Pastor *Hass*, der holdt paa, at man ikke burde karrikere levende Personer, som ikke vare almenlatterlige. Denne Bemærkning fremkaldte en Indsigelse fra Filosofen, Dr. *A. F. Beck*, som benægtede Tilværelsen af noget Almenlatterligt og derved tillige af den deraf afhængige Sømmelighedsgrænse. Andre Medlemmer som *C. Bahnson, Fevejle* og *K. Mantzius* holdt derimod paa, at Karrikaturforeningen maatte vedblive at bestaa. *Bahnson* mente, at Karrikaturerne burde betragtes som Kunstværker, medens *Mantzius* betragtede Bestyrelsens Optræden som en Fejghed, og da Ploug hertil svarede, at Hensynet til Foreningens Bestaaen maatte være det Afgjørende, betegnede han en saadan Føjelighed overfor Publikum som vejrhaneagtig. Ved Afstemningen vedtoges det, at Karrikaturforeningen skulde vedblive at bestaa, men at Repræsentantskabet skulde censurere Karrikaturerne, samt at det ikke maatte være tilladt Nogen at bringe dem udenfor Lokalet.

Under den Strid, der i Forvejen var bleven ført om denne Sag i Ankeprotokollen, havde et Medlem brugt saa stærke Ord om Ploug, at denne ikke vilde nøjes med en undskyldende Forklaring paa selve Generalforsamlingen, men erklærede at ville gaa af som Formand. Medlemmerne gav ham dog et glimrende Bevis paa deres Tillid, idet han blev gjenvalgt med 218 Stemmer af 254.[20]

Da Akademicum den 5. April 1840 havde levet et Aar, blev denne Begivenhed naturligvis fejret med et Gilde, hvor to Sange af *Ploug* og to af *Fr. Barfod*, der dengang skrev under Navn af Frederik Lindov, blev sungne. Plougs Sang, der begyndte med de fra Dr. Wejëeros Digt bekjendte Linier: «Der staar et Træ i Regensens Gaard, det har saa skyggefulde Grene», skildrer hvorledes «Gaardens Forsyn» holdt mere af «en liden vissen Urt i sin Potte» end af Træet, der samlede saa mange Ungersvende under sine Grene. Denne Flok blev derfor hjemløs som Polens Sønner, men i deres Husvildhed slog de sig sammen med Kammerater udenfor Regensen, som

heller ikke havde noget Hjem, og i Forening dannede de da et nyt, der først fandtes i Kannikestræde, og, som før det flyttede til Vimmelskaftet, en kort Tid var paa Hauserplads. Om Hjemmet hedder det:

Der staar en Knejpe paa Hauserplads;
Paa Pladsen der det netop kniber,
Og Luften falder lidt tung og kras
— Tak ske de offenlige Piber!
Fra Kakkelovnen Pallas bag sit Skjold
Alvorlig ser paa sine Drenges Sold;
Smal Vittighed
Glider kun ned
I Vrøvleho'dets trange Strube.

Men døje kan man lidt Puf og Tryk,
Hvor nok af Hjerterum der gives,
Og Atmosfæren er ej for tyk,
Hvor Livet frit og frisk kan trives,
En Smule Sold gjør ikke Pallas vred,
Thi Mod og Kraft forfriskes jo derved,
Og Viddets Spil
Kan af og til
Erstattes af fidele Løjer.

Den anden af Plougs Sange var «Soldets Filosofi», der var skreven til en tidligere Lejlighed. Den vakte som saa ofte senere stor Morskab ved den sindrige Benyttelse af de da almindelig gængse filosofiske Kraftudtryk som f. Ex. i følgende kostelige Vers:

Jeg veed, der bygge modsatte to
Ideer dybt i mit Sind;
Dog stundom er jeg saa dum at tro
Paa Forestillingens Skin;
Som ened' de sig excellent:
Men naar til et Sold mine Drenge mig kalde fra Bog og Hjem,
Saa træder frem
Oppositionens Moment.

Den ene siger: «Bliv her og lær,
Husk paa din Udsigt er mørk!»
Den anden svarer: «Ad Bogen blæs,
Plant Druer i Livets Ørk!»

Den sidste faar Approbation:
Dog mens nu i Laget jeg drikker og synger, gjør Mers og ler,
Af Begge sker
Den saligste Mediation.

Saa mægter først min Bevidsthed klart
I Tankens Dybder at se;
For Aanden viser sig aabenbart
Den absolutte Ide:
Jeg tyller den i mig som Vaadt,
Men ganske livagtig med Thyrsus og Krans i det løste Haar
Den for mig staar
Som Druens straalende Drot.

Den ene af *Frederik Barfod*'s Sange var for «Nordens Enhed» og er stærkt skandinavisk. Det er den første Gang, at der i et Digt ligefrem peges hen paa en politisk Forening som endeligt Maal. «Længe var Nordens» blev først digtet i 1842. Barfods Sang begynder saaledes: «I Dybet hamrede de travle Dverge», og i tredie Vers findes de saa bekjendte Linier:

Tredelt er Nordens Stamme,
Men Roden er dog een,
Og Kronens Løvtag samler
Tilsidst hver Stammens Gren!

Ved Akademicums Indflytning i Vimmelskaftet Nr. 139 skrev *Ploug* atter en Sang, der blev sungen den 24. Oktober 1840. Det er den, der begynder med «Bor jeg paa en simpel Kvist, hvis Panel er et Orgel, som Stormen trakterer».

Den 21. Februar 1841 opførtes paa Morskabstheatret paa Vesterbro «Sylvesternat», Atellan i tre Akter af *Poul Rytter*. Paa Titelbladet staar der for Spøg: «Opført Nytaarsaften, Søndag den 21. Februar 1841 for Akademisk Læseforenings Medlemmer».

Personlisten ser saaledes ud:

Chremes, Justitsraad	Hr. *Olavesen.*
Mathilde, hans Datter	Mdslle. *Lipke.*
v. Hasenfürst, Kammerherre	Hr. *Reimuth.*
v. Slentz, Hofjunker.	- *Mantzius.*
Bagsværd, Redaktør.	- *E. Jensen.*

Pludderkok, Journalist	Hr. *Dahlerup.*
Chlor, Cand. med.	- *A. Black.*
Jens Grib	- *C. Ploug.*
Charlotte, Sypige	Jfr. *G. Steenberg.*
En Spidsborger	Hr. *Mønster.*
En Jødedreng	- *P. Brix.*

Sancho Pansa	Hr. *E. Matthiessen.*

Det Bedste af Handlingen foregaar om Natten.

I Prologen optræde Harlekin, Pierrot og Kolumbine og drive deres Spas, aldeles som de plejede at gjøre i de Pantomimer, som Prices Selskab opførte paa samme Theater. Da træder *Ploug* ind og bliver forundret over, at de sædvanlige Gjæster agere, hvorfor han befaler, at Tæppet skal gaa ned, og at de Spillende skulle forføje sig bort med deres Sager. Der udspinder sig da følgende Ordskifte:

Harlekin:

De hedder Ploug?

Ploug:

Ja saa omtrent.

Harlekin:

Ah, saa er De herude velbekjendt
Som En, der mægter mindre, end han voved'
Som En, der holder mindre, end han loved'
Og ydermeer som et uroligt Hoved,
Hvem Politiet følger overalt,
Som Hunden sporende forfølger Haren,
Og endelig, De skriver i «Korsaren».

Ploug:

Nej stop det Sidste er aldeles galt,
Jeg har jo nægtet det i «Fædrelandet».
Men for at tale nu om noget Andet,
Saa sig mig, hvor De kunde falde paa
At komme her. De veed jo, vi skal spille.

Harlekin:

Vi tænkte nemlig, at det vilde gaa,
Som det er gaaet, — at De kom forsilde,
Vi tænkte, Deres unge Publikum
Sig vilde kjede ved at vente længer.

Ploug:

Gudsdød! men er alt Akademicum
Da kommen, er det dem, jeg ser sig trænge
Hist nede i Parterret?

Harlekin:

Det er dem!

Ploug:

Saa Skaal! Hvor vil det gaa mig arme Synder,
Istedetfor at blive klappet frem
Jeg bliver hysset ud, før jeg begynder.

Harlekin:

Men gaar det da saa grumme strengt hos dem?

Ploug:

Jo, jo min Fa'er De kjender ikke Tonen
Og Sindelaget hos Oppositionen.
Den har Repræsentant-Antipathi,
Og her kan jeg jo ikke siges fri,
En Negligence er jeg skyldig i —
Hvad Forslagsbogen svulme vil af Klage!

I første Akt finde vi Jens Grib grublende over, hvad der er foregaaet det Aar, der nu er i Færd med at løbe ud. Da kommer hans Ven Chlor ind af Døren og fortæller ham, at Fanden er los. «Hvad er der nu i Vejen,» spørger han, «har I maaske faaet en ny Snyder af Konsistorium?» «Aa, jeg blæser ad Konsistorium,» svarer Chlor. «Det gjør jeg for den Sags Skyld ogsaa, men hvad er der da paa Færde?» tilføjer Jens Grib. Vennen fortæller ham nu, at han er bleven forelsket i Justitsraad Chremes' Datter Mathilde, men at Faderen, der er fornemgal, har lovet hende til en Hofjunker Slentz. Jens Grib paatager sig tilsidst at klare Sagen, da han kommer i Justitsraadens Hus. Medens han og Justitsraaden senere sidde midt i en politisk Passiar, kommer Mathilde styrtende ind og fortæller, at hun paa Trappen er bleven fornærmet af en Person, der forfulgte hende fra Gaden. Dette er Vand paa Justitsraadens Mølle, og han bemærker i den Anledning:

Se det er en af Følgerne af den Almenaand og Liberalitet og alt det franske Væsen, som Bladene have bragt her ind i Landet, at skikkelige Folks Børn ikke kunne gaa sikre paa Gaden.

Jens Grib: Jeg beder om Forladelse, Hr. Justitsraad. Almenaand er ikke Gemenaand, og Liberalitet er ikke Libertinage. Det er dog vel galt at beskylde Pressen for, at den har dresseret Lapse. De have saamænd været til mange Aar, førend Nogen vovede at nappe i Regjeringens Isisskjørt.

Justitsraaden: Det bliver det Samme. Det bliver dog et af den oplyste Nutids Fænomener. I min Ungdom passerede saadanne Ting aldrig.

Jens Grib: Ikke det? De har glemt det, Hr. Justitsraad! Eller De vil ikke huske det. Dengang blev de franske Sæder efterabede langt mere end nu, og dengang vare Folk langt mindre sædelige.

Senere er der Selskab hos Justitsraaden, hvor Kammerherre v. Hasenfürst, Redaktør Niels Bagsværd og Journalisten Pludderkok ere velsete Gjæster. Ved Niels Bagsværd har Forfatteren taget Sigte paa Jens Jetsmark, der efter at have været Skolelærer i 1810 blev Redaktør af «Adresseavisen», og som særlig havde gjort sig bekjendt ved sine Indsamlinger i velgjørende Øjemed. Pludderkok er Personifikationen af de Skribenter, der i «Nyt Aftenblad» tordnede løs mod Liberalismen. Ved Synet af disse Folk udbryder

Jens Grib: Naa du evige Gud! Sikket Selskab, jeg arme Djævel er kommen i.

Justitsraaden: Maa jeg forestille Dem, Hr. Grib, Student og Logerende her i Huset.

Pludderkok: Det glæder mig at træffe en forhenværende Kommiliton, thi jeg er ogsaa en gammel Akademikus, men da Statens Vel stod i Fare, saa gav jeg alle literære Inkvisitioner, alle nye og gamle Muser en glad Dag, saa traadte jeg ud paa Journalistikkens Valplads og sagde: «Tapperhed er en Dyd, jacta sunt alea».

Jens Grib: Det kalder man ellers slet Latin.

Pludderkok: Ja, men det er ogsaa kun en Trykfejl, jeg vilde sige esto.

Jens Grib: Det skulde De have sagt strax, saa havde De sparet mig min Bemærkning.

Justitsraaden: Hvorledes gaar det med Avisen, Hr. Bagsværd? Har De nu til Nytaar faaet mange Abonnenter?

Bagsværd: Nogle faa, men det er alle Stadsfolk. Nu skal det være nærved, at alle vore Abonnenter ere i Rangforordningen.

Kammerherren: Ja Pokker skulde ogsaa udgive Blade for Pøbelen!

Bagsværd: Meget sandt Deres Excellence! Det skulde Pokker! Men der er nu næppe et fornemmere Blad i hele Riget end mit. Det er jeg temmelig vis paa. Jeg har Abonnementslisten hos mig. Vil De se: 8 Excellencer, 35 Konferensraader, 59 Etatsraader o. s. v.

Pludderkok: Det er en Fornøjelse at skrive for saadanne Folk; man ved, at man bliver opfattet af dem, saaledes som man ønsker at opfattes. Og naar vi saa give et velfortjent Hurra fra vore kraftige Lunger, lad saa kun Oppositionens syndige Sjæle stønne som Fadermordere i Skjærsilden. Og naar vi saa vise den rette Forskjel mellem patriarkalsk Enevælde og konstitutionel Frihed, som er aldeles lige med et Tempel og en Dandsebod, lad os kun saa annamme en Salut af dens cimbrisk Hyl. Jeg siger endnu engang: jacta sunt alea.

Bagsværd: Ja jeg siger det Samme. Lad kun Slynglerne i «Fædrelandet» gjøre sig saa gale, som de ville. Jeg skal alligevel vise dem, at jeg er Karl for min Hat.

Jens Grib (afsides): Det er dog vel temmelig tvivlsomt.

Bagsværd: Her skal De se en Nytaarsartikel, Hr. Justitsraad, som jeg selv har skrevet. Nej, jeg har dog ikke selv skrevet den, for den er temmelig grov. Men jeg har faaet den fra en sikker Haand. Nu skal De blot høre. Den er ypperlig.

Justitsraaden: Nu ja, lad høre da!

Pludderkok: Nej, kjære Ven, det bliver for vidtløftigt at læse den op, og det forstyrrer Konversationen. Vi kunne jo læse den i Bladet imorgen til Frokost.

Bagsværd: Ja, men den kommer ikke før iovermorgen, for imorgen skal vi have nogle dejlige Nytaarsvers foran Avertissementerne. Maa jeg saa ikke læse den? De ville have stor Fornøjelse deraf. De Liberale ere alle kaldte Tyve og Røvere og Kjeltringer, Kongen af Frankrig en Skurk og Dronningen af England en Tøjte.

Kammerherren: Nej, bedste Ven! Det strider mod fin Tone at forelæse slige Sager i Selskaber, der maa man amusere sig paa anden Maade. Forresten er jeg Dem meget taknemmelig for Artiklen. De kan være vis paa, at jeg skal erindre Dem, naar jeg taler med Nogen ved Ordenskapitulet. De skal ikke blive glemt ved næste Uddeling.

Bagsværd: Ak Gud! allernaadigste Excellence! Ja dersom jeg kunde opnaa det, saa havde jeg al min Ulejlighed fuldelig betalt. Men det er ikke muligt, at en saa simpel Mand som jeg kan komme i Betragtning.

Pludderkok: Jo saamænd kan De saa. De veed jo nok, at Fortjenesten adler.

Kammerherren: Men den Adel er dog mange Procent ringere end den, man har ved Fødselen.

Pludderkok: Ja De maa dog tillade mig, jeg mener, at naar Intelligens

og Sjæleadel legitimere det fødte Adelskab, saaledes som hos Dem, Hr. Kammerherre —

Kammerherren: Meget forbunden!

Pludderkok: Saa faar det først noget Rigtigt at betyde. Men forøvrigt bærer jeg altfor megen Agtelse for Dem til, at jeg vil bestride Deres Mening især paa en Tid, da vore helligste Interesser, da Fædrelandets Fred og Lykke staar paa Spil, og altsaa Enighed er alle tro og gode Patrioters første Pligt.

Da Justitsraaden derpaa roser sin tilkommende Svigersøn Hofjunkeren for, at han har vist ham den Opmærksomhed at spørge til hans Helbred, hvilket kun kan glæde ham paa en Tid, da Frækhed og Immoralitet har grebet saa vidt om sig, afleverer Pludderkok følgende Tirade, som man med Lethed kan finde Mage til i Datidens Blade:

Ja, det er Pressen, der har udbredt denne Immoralitet. Det er en Morderengel, der tørster efter Broderblod, en Jesuit, der præker sin falske og farlige Moral for Folket, en aldrig hvilende Fama, der forfalsker Karakterer og pletter det gode Navn og Rygte, den er Letsindighedens Kilde og de borgerlige Dyders Grav.

Da Hofjunker Slentz kort efter indfinder sig, vil Justitsraaden præsentere ham for Jens Grib men siger samtidig, at det vel ikke behøves, fordi de to Herrer maa kjende hinanden fra Studenterforeningen. Der falder derpaa følgende Replikker.

Hofjunkeren: Nej, jeg be'er undskylde; jeg er slet ikke Medlem af Studenterforeningen.

Jens Grib: Ja, det er jeg heller ikke; jeg er i den akademiske Læseforening.

Hofjunkeren: Hvad er det for et Selskab, det veed jeg slet ikke af existerer.

Pludderkok: Ja det er der, hvor man tillader sig at stille honnette Folk i Gabestokken paa en meget plump og nærgaaende Maade; hele Byen har jo snakket om de højst usømmelige Karrikaturer, der har været ophængte. Det er ogsaa et af Tidens ildevarslende Tegn, at den skjønne Malerkunst, der er til for at begejstre Sindet og forædle Aanden, misbruges saa skammeligt.

Hofjunkeren: Ah! det er der, saa kunde jeg have Lyst til at give Dem et Ørefigen med til Deres Bestyrelse; thi man har fortalt mig, at ogsaa jeg har været fremstillet i Karrikatur.

Jens Grib: Tak, skal De have; jeg vil underrette Formanden derom, saa kan han selv hente det hos Dem.

Efterat Jens Grib er kommen op paa sin simple Knejpe, hvor han grubler over, hvorledes han skal faa sin Intrigue i Gang, falder han i Søvn og ser under denne en hel Række holbergske Figurer optræde. Af Henrik og Pernille lærer han nu, hvad han skal gjøre, og han gaar strax til Værket. Han foregiver for Justitsraaden, at han er bleven omvendt i politisk Henseende, indfører Chlor i dennes Hus og udgiver ham for en Journalist, som i «Dagen» skriver de Artikler, der beundres af de Konservative. Justitsraadens Venner glæde sig over Gribs Omvendelse, og Pludderkok udtaler Alles Mening, naar han aldeles i det ovennævnte Organs Stil siger:

Hvad det glæder mig i mit inderste Hjerte, hvergang jeg hører, at en Sjæl er bleven reddet fra den evige Ild! Ja De har gjort Ret i at opgive Deres Amouretter med den franzøsiske Frihed; hun er en Dame af tvetydigt Rygte, der har fordærvet Deres ærlige danske Sjæl og gjort Dem til en Libertiner. De har gjort vel i at svigte den konstitutionelle Amor, som forblinder og inspirerer Folk med alle de letfærdige Improvisationer, der danne «Fædrelandet»s brede Strømme og «Kjøbenhavnspumpen»s larmende Fos.

Senere faa de ovennævnte Personer Lejlighed til yderligere at udvikle deres politiske og sociale Opfattelse. Hofjunkeren spørger Frøken Mathilde, om hun har hørt Prume, en udmærket Violonist, der dengang gav Koncerter paa det kongelige Theater. Da hun svarer, at hun har hørt ham et Par Gange, bemærker

Hofjunkeren: Hvad han er for en mageløs Kunstner, man skulde da ikke tro, at Kunsten kunde gaa saa vidt. Hele Hoffet er charmeret i ham.

Jens Grib: Ja man taler derfor om, at han skal nobiliteres.

Kammerherren: Fanden heller! Man er dog vel ikke gal. Han være Kunstner ti Gange, vilde det dog være en Skandale at optage ham i Adelstanden; thi fordi man kan spille paa en Violin, kan man dog være meget slet skikket til at være Adelsmand.

Pludderkok: Jeg beder om Forladelse, Hr. Kammerherre! Men De veed, Frihed og Lighed er mit Princip; jeg erkjender kun Intelligensens Aristokrati.

Jens Grib: Men hvorledes kan De vedkjende Dem Friheds- og Ligheds-princippet? Det er jo Demokratiets Grundvold.

Pludderkok: Men det lader sig ogsaa godt forene med Monarkiet. Det danske Folk er for Exempel saa frit som noget Folk paa Jorden.

Bagsværd: Ja det er altfor frit, meget for frit. Man burde aldrig have Frihed til at gjøre Indgreb i Andres Rettigheder, og den Frihed har man her. Tænk paa «Commissionstidenden» og nu «Folkevennen», som ere blevne til trods Adressekontorets Privilegium.

Pludderkok: Absolutismen opløser sig i lutter skjønne Relationer. Gud er Oplysningens, Civilisationens og Reformationens Gud; derfor er Monarken Oplysningens, Civilisationens og Reformationens Konge. Patriotisme er Sjælen i hele Monarkiets Organisme, der gjennemstrømmer alle dens Organer lige fra Statsministeren og ned til den ringe Sognefoged. Folkefrihed derimod er et Blændværk, Folkevillie en fix Idee. I en Konstitution er der Fare og ingen Fred, i Kongemagten er der Fred og ingen Fare. Vaager og beder, at I ikke skulle falde i Fristelse. — Konstitution er en glimrende Elendighed, Friheden opløser sig i fordærvelige Licenser, Landet vrimler af Excesser, Literaturen af Injurier, Mørket af Makinationer. Man stemmer og forstemmer, man agiterer og intriguerer, man tumler og fortumler, man hader, og man skader. (Han faar Hoste.)

Jens Grib (afsides):

Du klingende Bjælde, du lydende Malm,
Bered dig til Helvedes brændende Kvalm!

Pludderkok: Og hvori bestaar saa disse almægtige Former? I en Grundlov, som giver Folket Rettigheder, der ere skadelige for dets Moral, dets Lykke og Ro.

Kammerherren: Men Herregud! Er De dog ikke snart færdig? De bemægtiger Dem jo udelukkende Konversationen.

Pludderkok: Jo strax. En Konstitution er en Hydra, en besynderlig Komposition af alle Slags Hoveder og Hjerter. Naar en Solon eller en Ørsted eller en Franklin, der ere sjældne Fænomener, udspille Matadorer, saa kommer en Herostrat med sin Basta og enhver Pitt med sin Besyv.

Jens Grib: Men Basta er jo selv en Matador, Herre! Deres Lignelse halter.

Pludderkok: Det gjør alle Lignelser, men jeg veed, at alle mine ere en glødende Begejstrings Fostre!

Jens Grib indfører derpaa Chlor, og det lykkes denne at sætte Splid først mellem Pludderkok og Bagsværd og dernæst mellem Pludderkok og Kammerherren. Tilsidst udfordrer Kammerherren sin Modstander, der havde vovet sig saa vidt, at han sagde: «Jeg spytter ad Deres Adel.» Under den Strid,

der nu opstaar, viser Hofjunkeren sig som en Pjalt, hvoraf Grib benytter sig til at overbevise Justitsraaden om, at han er langt bedre tjent med at faa Chlor til Svigersøn.

Da Alt er klappet og klart, siger Jens Grib: «Men var det nu ikke passende, at vi gjorde Ende paa det, for jeg skulde hen at solde med mine Folk fra Foreningen. Lad os ende med en Vise. Hvem kan synge, for jeg fik Nok af det ifjor.» «Aa ja,» svarer Bagsværd: «lad os synge den Borgersang af Conradsen, der stod i Bladet forleden; den endte saa dejligt med, at Ledet var i Lave.» «Aa Snak,» indvender Jens Grib, «nej, her har jeg en Vise af Poul Rytter i Lommen; med Borgerdigteren Conradsen kan jeg dog nok konkurrere. Men der staar jo Hr. Tolstrup!* De synger jo. Aa vær saa god at komme herhen. Den gamle Melodi, gamle Kapelmester!». Saa fulgte Slutningssangen: «Vi er en liden men modig Hær, som altid ligger i Krig.»

Efter Forestillingen var der naturligvis Gilde i Akademicum, hvor den stilfærdige theologiske Student *J. C. Hostrup*, som alt havde begyndt at faa Navn af Poet,[21] mødte frem med en Vise til Poul Rytters Pris. Han siger her bl. A.:

Vor Poul, vi dig bragte saa gjerne
Et kraftigt Bevis for vor Tak,
Og derfor vi pressed vor Hjerne,
Saa fast den i Fugerne sprak.
Men da vi ej fandt noget Bedre,
Vi udspekulered' polisk,
At vi for vor Rytter at hædre
Bør pryde os hver med en Pisk.

Den Student, som havde spillet Justitsraadens Rolle, *Jacob Olavesen*, var syg, da Forestillingen begyndte, men han tog sig sammen og holdt ud til det Sidste. Tilskuerne, der jublede over hans Spil, mærkede Intet, men da Forestillingen var forbi, var det ogsaa ude med ham. Ved hans Jordefærd en Uges

---

* Bekjendt Studentersanger, død som Præst.

C. HOSTRUP

i hans 29. Aar.

Efter et Daguerreotypi.

Tid efter tolkede Ploug i et sidste Farvel, hvad Akademicum havde tabt i denne beskedne og elskværdige Kammerat.

Politiet, der alt under Striden om Karrikaturerne havde havt sin Opmærksomhed henvendt paa den akademiske Læseforening, søgte paa forskjellig Maade at komme Atellanerne til Livs. Det lykkedes imidlertid ikke dets Chef at faa fat paa Manuskriptet til «Kontubernalerne», hvad der fremgaar af følgende Meddelelse i «Fædrelandet» for 29. Marts 1841:

«Saalænge Frederik VI regerede, har der som bekjendt aldrig været gjort mindste Ophævelse af den Frihed, private Selskaber ved Forestillinger, Juleløjer og deslige have brugt, hvorved der naturligvis kan være forefaldet Meget, som, naar det rives ud fra Spøgens og Lunets lette Regioner for at ransages af Politiets Spejderblik eller drøftes af Domstolenes tørre Alvor, let kunde befindes at være i Strid med en af de talløse Paragraffer eller Reskripter, hvori de utallige mange Ting findes optegnede, som man i Danmark ikke tør. Hvorvel Erfaringen nu maa have vist, at saadanne Spøg, selv om de stundom vare lidt pikantere, end vort tamme Hverdagsliv taaler, dog ikke have anden Virkning, end at de Tilstedeværende have havt Noget at le af og de nærmest paafølgende Dage Noget at fortælle, saa synes man dog nu under Christian VIII's Regjering at tro at burde betragte Saadant med andre Øjne.

«Allerede sidstafvigte Fastelavn har Politidirektøren havt Skrupler ved en da forestaaende «Atellan»; imidlertid blev ved Vedkommendes udmærkede Konduite al videre Indblanding og Skandale afværget. Dette Forsøg paa at udstrække Censuren over saadanne Efemerider, der fødes og dø paa samme Aften, er igaar imidlertid atter gjentaget og bedre lykkedes, idet Hr. Etatsraad Bræstrup har tvunget nogle Medlemmer af «Læseforeningen» til i Forvejen at meddele ham Manuskriptet til en scenisk Spøg, som igaar Aftes skulde opføres ved en Forestilling til Fordel for Frederik VI's Asyl. Han truede dem nemlig med, at han i modsat Fald aldeles vilde forbyde Forestillingen, hvortil han ansaa sig for berettiget, fordi der var

taget Betaling for Billetterne. Efter paa denne Maade at have gjort sig bekjendt med det aldeles uskyldige Manuskript fandt han vel ingen Anledning til at lægge Forestillingen under Beslag men gjorde de Vedkommende ansvarlige for Alt, hvad der ved samme maatte passere. Man ser, at vi her i Danmark gjøre beundringsværdige Fremskridt i Ordets Frihed, men, hvad man ikke ser, det er, hvor Grænsen for Autoriteternes Opsyn med Borgernes Færden skal sættes, naar man først begynder paa at betræde en saadan Vej.»

Denne Meddelelse har sikkert *O. Lehmann* til Forfatter. Han havde Dagen i Forvejen overtaget Ansvaret for «Fædrelandet», efterat den hidtilværende ansvarlige Redaktør *Balthasar Christensen* var bleven idømt Censur. Den 12. Maj samme Aar afløste *Ploug* Lehmann som ansvarlig Redaktør, hvilken Stilling han derpaa beklædte i over 40 Aar.

III.

I 1841 tilspidsedes Forholdet mellem Regjeringen og det liberale Parti i høj Grad. Det var nu øjensynligt, at Christian VIII ikke vilde imødekomme Ønsket om Skattebevillingsret, og at han, støttende sig til Stemann, agtede at sætte Haardt mod Haardt. Uagtet begge Kongerigets Stænderforsamlinger med stort Flertal havde anbefalet Andragenderne om udvidet Valgret, Stændernes Forening til een Forsamling, Udvidelse af disses Myndighed o. s. v., var Kongen ikke i mindste Maade tilbøjelig til at lytte til deres Raad. Tvertimod tilkjendegav han i Efteraaret 1841 paa en eftertrykkelig Maade sin Hensigt ved ikke at gjenvælge Professor Schouw til Stænderdeputeret for de næste sex Aar, fordi han som Formand baade i Roskilde og Viborg med Styrke havde støttet de liberale Forslag.

Samtidig var Krigen mod Pressen i fuld Gang. For en Nutidsbetragtning er det vanskeligt at forstaa, at Regjeringen kunde optræde saa smaaligt og saa hensynsløst, som den paa mangfoldige Maader gjorde. Den opnaaede i Virkeligheden kun det Modsatte af, hvad den vilde, og det gik ud over Kongen, som ved Begyndelsen af 1842 var saa lidet populær i Kjøbenhavn, at dets Indbyggere ikke tog noget Hensyn til hans Ønsker. At det var kommet saa vidt i det loyale Danmark, maatte han væsenlig tilskrive sig selv.

Han maatte se paa, at Kjøbenhavns Borgerrepræsentanter, der visselig vare et tro Udtryk for det velstaaende Bourgeoisis Meninger, valgte Orla Lehmann til Viceformand, og da Kancelliet satte denne under Tiltale, fordi han paa et Valgmøde i Nykjøbing p. F. skulde have udbredt Had og Misnøje mod Rigets Forfatning, rejste der sig en Storm, som kun vendte sig mod dem, der havde sat Sagen i Scene. Vel dømte Højesteret den 20. Januar 1842 Lehmann til tre Maaneders Fængsel, men samtidig hermed blev den Dømte ophøjet til Nationens Afgud. I næsten hver en Vraa vidste man nu, at Orla Lehmann var den første Mand i Landet, og selv de mindste Børn, der næppe kunde tale, lærte at bede om Orla Lehmanns Brystsukker.

I de Meningstilkjendegivelser, der samme Dag, Højesteretsdommen faldt, fandt Sted foran Prinsens Palæ, hvor Retten dengang samledes, og foran Lehmanns Bolig paa Lille Kjøbmagergade, deltog naturligvis mange Medlemmer af den akademiske Læseforening, men uagtet Politiet utvivlsomt gjorde sig Umage for at faa fat i Studenter, var der dog ingen saadan blandt de Anholdte. Men lidt over 14 Dage efter samlede Akademicums Medlemmer sig paa Morskabstheatret paa Vesterbro for at overvære Opførelsen af en Atellan, i hvilken Poul Rytter tog baade Kongen og Stemann under Behandling. Det var «Kjærlighed under Karantæne», original Farce i 1 Akt med Kor, der blev opført den 7. Februar. Personlisten saa saaledes ud:

Jens Grib . . . . Hr. *C. Ploug.*
Fru Semann . . . . Mad. *Howitz.*
Generalkrigskommissær Sablenind . . . . Hr. *Dahlerup.*
Frøken Eidsvold . . . . Jfr. *Steenberg.*
Svend Tveskjæg, forhenværende Folketribum, nu Skolelærer og Kirkesanger paa Samsø . . . . Hr. *A. Steen.*
En Vægter . . . . - *Stausholm.*
Flere Jyder.

Scenen er paa Karantæneanstalten Kyholm.

Handlingen foregaar engang i Tiden.

Denne Atellan var helt og holdent en politisk Allegori, der gav «en karrikerende Silhouettegning af Statens ledende Aander», og i hvilken «der henpegedes paa en fri Forfatning og et enigt Skandinavien».[1] Jens Grib er her baade den gamle Soldebroder og det danske Folk. Han har, siger han, aldrig begaaet andet Ondt end Sold; han sover helst tolv Timer af Døgnet og gaber Resten af Tiden. Fru Semann er Præsidenten for det kongelige danske Kancelli, Repræsentanten for det herskende Regjeringssystem, *Poul Christian Stemann.* Hun raader Jens Grib til at sky al Bevægelse og til især at lade være med at skrive, da dette enten er unyttigt eller skadeligt.

Fru Semann: Der har du din Nathue, tag den kjønt paa og sæt dig ned og plej din Magelighed.

Jens Grib: Nej, den vil jeg ikke have paa, den klæder mig afskyeligt.

Fru Semann: Aa Snak, den giver dig just den Værdighed, som du ellers savner.

Jens Grib: Jeg ta'er den ikke paa, Tante, jeg er ingen Nathue og vil ikke sejle under falsk Flag.

Fru Semann: Ja, men du bliver det nok engang og saa har du godt af at øve dig. Gjør nu ingen Optøjer, mens jeg er i Kjøkkenet.

Generalkrigskommissær Sablenind maa opfattes som selve *Christian VIII.* Idetmindste vare alle Tilskuere paa det Rene med, at det maatte være ham, thi Generalkrigskommissæren havde samme Tilbøjeligheder og Liebhaverier, som Kongen efter den almindelige Opfattelse nærede. Da Cand. theol. *H. V. Dahlerup*, der spillede denne Rolle, kom ind paa Scenen gnavende paa en Postej, vare Alle strax med. I sine forskjellige Replikker fortæller Generalkrigskommissæren, at han holder meget af at more sig, at han har et stort Talent som maitre de plaisir, at han ynder Baderejser, at han finder sin Appanage for indskrænket, at han bestandig har uforudseelige Udgifter, at han solder Jens Gribs Penge op, at han holder meget af at se sig om i Kjøkkenet, «der er det Sted, hvor man grundigt studerer Økonomi», o. s. v. Der hentydes dernæst til Kongens Mangel

paa Mod ved Replikker som «Vil De bare se, hvor mine Buxer allerede ryster» og «Det er det Bedste at faa Sagen afgjort med saa liden Støj som muligt, thi mine Nerver ere meget ømfindlige». Da han endelig tilbyder Vægteren paa Kyholm 3 Mark, dersom denne kan forhindre, at Jens Grib flygter bort med hans Guddatter Frøken Eidsvold, kunde Ingen tage Fejl af, hvad der mentes, da det var almindelig bekjendt, at der var blevet givet 3 Mark til de Folk fra Gaden, som spændte Hestene fra Kongens og Dronningens Vogn og trak den til Amalienborg Sølvbryllupsdagen.

Frøken Eidsvold, som Jens Grib har forelsket sig i, er den norske Forfatning. Frøkenen er, efter hvad Generalkrigskommissæren fortæller, født oppe i Norge, hvor hun har levet indtil nu. Hun vilde gjerne til Danmark, da alle hendes Bekjendte der havde ønsket hendes Nærværelse. Han har derfor taget hende med til Kyholm, hvor hun meget godt kan gjøre sig et Begreb om det øvrige Land. Hvis hun slap bort fra Øen, var der ingen Tvivl om, at hendes Venner vilde gifte sig med hende. Om hendes Egenskaber udspinder der sig følgende Dialog:

Generalkr.: Jeg veed ikke, hvor De kan være saa opsat paa at faa min Guddatter til Kone. Hun er egenlig ikke smuk, hun er meget firskaaren.

Jens Grib: Det er det Samme, hun er alligevel ikke trekantet, og jo drøjere hun er, desto bedre Forslag er der i hende.

Generalkr.: Hun mangler Dannelse; hun bærer ganske Præget af sit raa Fædreland, hvor kun de realistiske Interesser respekteres. Hun kjender knap Kjærlighed af Navn.

Jens Grib: Det er det Samme, jeg skal praktisk manuducere hende deri.

Generalkr.: Hun kunde i det Hele være meget bedre, hun er et Hastværksarbejde.

Jens Grib: Det er det Samme, hun er alligevel et godt Stykke Arbejde.

Generalkr.: Ja, men De vil aldrig kunne harmonere med hende, hun er saa forfærdelig demokratisk sindet; hun vil hver Dag gjøre Dem Udøvelsen af Deres husherrelige Rettigheder stridig.

Jens Grib: Det skal vi let undgaa derved, at jeg lader hende regjere Huset.

Svend Tveskjæg er daværende Professor ved Universitetet *Algreen Ussing*, der nu har begyndt at holde igjen som Politiker. Han benævnes derfor «forhen Folketribun», og naar han i Stykket optræder som Kirkesanger og Skolelærer, er det, fordi han utrættelig skrev om Reformer af Skolevæsenet. Da Grib spørger ham, om de ikke have samme politiske Anskuelser, svarer han: «Ja, det forstaar sig. I Hovedsagen ere vi enige; det Eneste, hvori jeg og mine liberale Venner divergere, det er Midlerne for deres Udførelse. De anse det for tilstrækkeligt, at Landet faar en fri Forfatning. Saa tro de, at Alt vil komme af sig selv; jeg anser det for rigtigere, at vi faa Realskoler. Saa tror jeg, at Alt vil komme af sig selv». Senere faar han Lejlighed til i Generalkrigskommissærens og Fru Semanns Nærværelse at komme med en Udgydelse som: «Det er i Sandhed sørgeligt, naar Ulydighedens og Frækhedens Aand griber om sig blandt den yngre Slægt og, hver Dag der gaar, stedse yderligere træder frem for Lyset, men endnu sørgeligere, naar denne Tidens Aand befænger vore Nærmeste, og naar den sønderriver de dyrebareste Baand og spreder Uenighed og Sorg i Familielivets Skød.» Generalkrigskommissæren bliver saa begejstret over denne Bedemandssnak, at han udbryder: «Kjære, jeg beundrer Deres Talegaver. De burde have en Guldpokal for det skjønne Foredrag, hvis man havde en ved Haanden.»

Da Jens Grib og Frøken Eidsvold ere blevne enige om at ville have hinanden, lader Generalkrigskommissæren og Fru Semann Frøkenen indespærre, og samme Skjæbne venter Jens Grib, da man pludselig hører Marseillaisen synge langt borte. Almindelig Forfærdelse opstaar, især da Jens Vægter, som har været ude at rekognoscere, kommer tilbage med den Meddelelse, at et stort Skib sætter Folk i Land. Generalkrigskommissæren, som først havde forsikret, at hans højre Haand skulde visne, før han tænkte paa Overgivelse, krøb imidlerlid et Øjeblik efter under Bordet.

Kort efter styrte de Folk, der ere gaaede i Land paa Øen, ind i Huset og synge til Marseillaisens Toner:

En Frihedsaand vi har annammet,
Af Aarhundreders Kval er den fød,
Mange Slægters Blod den ammed
Før den Verdens Mulm gjennembrød;
Men nu den mægtig raader Livet,
Den løfter Modet i vor Barm,
Den styrker Kraften i vor Arm,
Med den er os Sejren givet:
Brus højt vor Frihedssang,
Flyv over Sø og Vang!
Og meld hver Træl,
At Livets Aand vil snart indfri sin Gjæld.

Det viser sig nu, at de Fremmede ere de bekjendte jydske Stænderdeputerede, der have talt djærve Ord i Viborg. De ere nu Herrer paa Øen, og baade Fru Semann og Generalkrigskommissæren maa finde sig i, at Jens Grib forlover sig med Frøken Eidsvold. Da hun er kommen ud af sit Fængsel, siger:

Første Jyde: Naa forestil os saa for din Kjæreste, det er da ikke mer end din forbandede Skyldighed.

Jens Grib: Med stor Fornøjelse! (Tager hende ved Haanden.) Ser du min Pige, det er Hr. *Otterstrøm*, Hr. *With*, Hr. *Fleischer*, Hr. *Funder*, Hr. *Nyholm*, Hr. *Kirk*, Hr. *Schytte*, og det er min Søn *Roulund*. Dem, mine Herrer, forestiller jeg min Kjæreste, Frøken —, ja Død og Pine, det er s'gu sandt, jeg har jo glemt at faa dit Navn at vide.

Alle Jyderne: Nej, det er ypperligt, han ved ikke engang, hvad hans Kjæreste hedder.

Jens Grib: Sig os dit Navn, min søde Pige!

Frøken Eidsvold: Christiane Eidsvold.

Jens Grib: Ak, saa har jeg jo kjendt dig længe af Omtale, før jeg saa dig.

Alle Jyderne: Ja, det har vi Allesammen.

Jens Grib: Jeg synes nok, der var Noget, der forekom mig saa uhyre bekjendt hos dig, og som strax trak dig til mig med magnetisk Kraft.

Første Jyde: Og Deres Geburtsdag er jo i Maj, ikke saa?

Frøken Eidsvold: Jo ganske rigtigt!

Jens Vægter (kommer med Vin og Glas).

Jens Grib: Naa, tag Glas Godtfolk! jeg haaber, at de vil gratulere mig til Afsluttelsen af denne skandinaviske Union.

Anden Jyde: Ja, men lad os synge til.

Kor.

Længe var Nordens
Herlige Stamme
Spaltet i trende
Sygnende Skud;
Kraften, som kunde
Verden behersket,
Tyggede Sul fra
Fremmedes Bord.

Atter det Skilte
Bøjer sig sammen;
Engang i Tiden
Vorder det Et;
Da skal det frie
Mægtige Norden
Føre til Sejer
Folkenes Sag.

Alle Jyderne: Jens Grib og hans Kjæreste leve! Hurra! Hurra!

Jens Grib: Tak, I gode Venner og jydske Mænd. Ja det er ikke noget blindt Lune af Skjæbnen, at hun lod Hjælpen komme fra Jylland, thi der er det, den Kraft gror, som kan holde ud til Enden og være Grundstenen for Fremtidens Hæder og Held.

Da Jens Grib tilsidst udbragte et Leve for den norske Forfatning, stemmede Tilskuerne i med.

Skandinavismens Slagsang saa saaledes første Gang Lyset her. Den greb Sindene med en uimodstaaelig Magt; fra denne Atellan, der kun blev spillet for Studenter, vandrede den ud over hele Landet, og da disse næste Aar drog til Upsala, bragte de den med sig til Sverige. I over 50 Aar har den holdt sig lige frisk trods alle Skuffelser. De, der vare saa lykkelige at høre Studentersangforeningerne fra Kjøbenhavn, Kristiania, Lund, Upsala og Helsingfors ved det nordiske Studentermøde i 1875 i Upsala synge «Længe var Nordens», saa det gjaldede i Carolina rediviva's store Sal, ville vidne, at den havde bevaret sin gamle Livskraft, og at den endnu var i Stand til at løfte Sjælene og vække Haab om bedre Tider.

Hvem der ikke var fornøjet med «Kjærlighed under Karantæne», det var Politidirektøren, som dog ikke selv havde set Stykket. Akademicums Bestyrelse havde været saa høflig at indbyde ham, men han havde undskyldt sig, hvad han iøvrigt plejede at gjøre. Om hans Optræden næste Dag haves der to forskjellige Beretninger. Den ene, der støtter sig til Traditionen,[2] gaar ud paa, at Politiet Morgenen efter Opførelsen indfandt sig i «Akademisk Læseforening»s Lokale og tilsagde Repræsentanterne til at møde hos Bræstrup. De forsamlede sig saa om Formiddagen for at raadslaa om, hvad der var at gjøre. Da de anede, hvorfor de vare tilsagte, blev Sufflørexemplaret og de enkelte Roller brændte. *Ploug* foreslog derpaa sine Kolleger, at de ikke skulde give Møde hos Politidirektøren, og heri var alle de øvrige Repræsentanter enige med ham undtagen Cand. theol. *Boethe*, som gik op til Bræstrup, der ganske rigtig forlangte Manuskriptet til Atellanen, da det var «oprørsk». Han fik det Svar, at det var brændt, hvormed han lod sig nøje. Selve Stykket er imidlertid til endnu, idet Kladden ikke var brændt. Den havde man gjemt paa et Sted, hvor Politiet aldrig vilde falde paa at søge, nemlig i Arresten hos Orla Lehmann.

Den anden Beretning stammer fra *Ploug* selv. Han fortæller,[3] at Politidirektøren, der blev meget afficeret over Komedien, ønskede at læse den. Da dette imidlertid ikke kunde ske, nøjedes han med et Recit af Scenegangen. Efterat han en Tid lang havde studeret denne og muligvis raadført sig med højere Vedkommende, lod han den syv Mand stærke Bestyrelse tilsige til et Møde hos sig, medens han ellers plejede at lade det være Nok at tale med Formanden. Bestyrelsen, der saaledes ventede, at der vilde foregaa noget Overordenligt, vilde helst ikke forhandle mundligt for at kunne være Herre over, hvad der blev sagt, og den mødte derfor ikke men sendte et Brev, hvori den udbad sig Bræstrups Besked meddelt skriftligt. Den afventede derpaa i Akademicums Lokale den Mulighed, at en Politistyrke vilde give Møde for at ledsage den op paa Kammeret.

Det kom dog ikke saa vidt, Budet kom tilbage med den Besked, at Politidirektøren var bleven meget vred, og at han havde kastet Brevet hen ad Bordet. Senere hørte man ikke Mere fra ham om denne Sag.

Fik han saaledes ikke fat i Bestyrelsen, saa bevirkede dog Rygtet om, at han havde villet se ind til den, at der udbrød Panik blandt en Del af Akademicums Medlemmer, der indbildte sig, at det var farligt at vedblive at være i en saadan Forening. Folk, der havde moret sig godt over Stykket, troede sig halvt om halvt medskyldige med Forfatteren og skyndte sig med at skrive deres Navne i Udmeldelsesprotokollen. Foreningen, der plejede at have 500 Medlemmer om Vinteren og mellem 200 til 300 om Sommeren, led derved et betydeligt pekuniært Tab.

For at bøde herpaa besluttede nogle af Medlemmerne at opføre «Kjærlighed uden Strømper», og de formaaede saa *Hostrup* til at sprive et Forspil. Desuden optraadte fire Tyrolersangere de Herrer Judli, Dudli, Dumli og Brumli, samt Danserinden Donna Gustava de Castanna*, som dansede en Cachucha. I «Kjærlighed uden Strømper» spillede *K. Mantzius* Johan v. Ehrenpreis, *A. Steen* Mads og Russen *Kr. Arentzen* Mette. Efterat den første Forestilling, der fandt Sted paa Theatret i Kannikestræde, havde gjort megen Lykke, blev Aftenunderholdningen gjentagen paa Vesterbros nye Theater. I «Et Forspil» optræder Jens Grib, der bestormes af et Kor af Rykkere, bestaaende af Skræddere, Lysestøbere, Marskandisere, Spækhøkermadammer, Skomagerdrenge o. s. v.

Efterat de have rykket ham for deres Tilgodehavende, siger en

Skrædder: Ja det er ikke Nok dermed, for det er ogsaa bekjendt, at De hører til disse hersens liberale Skraalere.

En Marskandiser: Ja, og at De staar under Politiets specielle Opsyn.

---

* *Gustav Carstensen*, faldt i Slaget ved Isted som Premierlieutenant i Artilleriet.

Jens Grib: Det var da et meget smigrende Rygte. Idetmindste vilde jeg anse det for en stor Honnør, hvis vort oplyste Politi vilde gjøre mig til særlig Gjenstand for sin kjærlige Omsorg.

En Lysestøber: Ja, det er sg'u vitterligt.

Jens Grib: Men iøvrigt maa jeg erklære det for en aldeles falsk Efterretning.

En Spækhøkermadamme: Da maa jeg sige, at det var meget rimeligt, om Politiet vilde passe lidt paa Dem, for det er en skandaløs Maade, De behandler honnette Folk paa.

Jens Grib (meget galant): Hvad mener Fruen?

Spækhøkermadammen: Aa, jeg mener, at De skulde holde Deres Øjne for Dem selv og ikke sidde saadan i Deres Vindue og glo, saa at ingen Dame med nogen finere Følelse kan udholde at gaa igjennem Vimmelskaftet. Jeg maa ogsaa sige, at det er en meget ordinær Opførsel, De viser, og jeg kan ikke begribe, hvorledes det kan kaldes gentilt.

Jens Grib: Og jeg kan ikke heller begribe, hvad Ordinært, der kan være deri, at jeg engang imellem ser ud af mine egne Vinduer.

Spækhøkermadammen: Aa, De kan sagtens snakke, men De er et simpelt Menneske. Der kom nu min Datter hjem forleden Dag — stakkels Sjosefine! — hun er mere delikat end som saa, og hun var grædefærdig, fordi De havde siddet i Deres Vindue og skoptiseret over hende, og saa bandte og galede hun paa, at hun aldrig mere skulde sætte sine Ben i Vimmelskaftet.

Jens Grib: Det stakkels Vimmelskaft!

Spækhøkermadammen: Og naar De saa har siddet der og skumlet over dannede Mennesker, der er meget fornemmere end De, saa rykker De al Deres Ondskab ind i det nedrige Blad, som kaldes «Corsaren».

Skrædderen: Ja, det er en bekjendt Ting, at det er Dem, der redigerer «Corsaren».

Jens Grib: Da er det ikke mig bekjendt, og det er dog Noget, som jeg selv maatte have en Mening om.

Spækhøkermadammens Vrede over, at Akademicums Medlemmer i Stueetagen i Vimmelskaftet sad og «skoptiserede» over hendes Datter, var let forklarlig. *Kr. Arentzen* fortæller nemlig i sine Erindringer:[1] «I Vinduerne sad mere soignerede Herrer med Chokolade og Cigar ikke aldeles ufølsomme for de paa Gaden forbipasserende Skjønne.» Da Rykkerne ere gaaede, præsenterer Jens Grib, der her er Personifikationen af Akade-

micum, sig for Publikum og giver bl. A. følgende Oplysninger om sig selv:

Den tossede Snak, at jeg redigerer «Corsaren» og staar under Politiets Opsyn, vil jeg ikke værdige et Ord, men der er et andet Rygte, som sagtens skurrer mere i Damernes Ører, det nemlig, at jeg er en Svirebroder, som hver Aften drikker mig fuld og gjør Spektakler paa Gaderne o. s. v. O, mine Damer, jeg vilde blot ønske, at De engang kunde komme i mit Hjem i Vimmelskaftet og smage paa den Punsch, som jeg der faar at drikke, saa vilde De nok indse, hvor urimeligt det er, at jeg skulde faa Lyst til at drikke for Meget af den. Endelig beskylder man mig for — og jeg tilstaar med Grund — at jeg holder meget af at sidde i mit Vindue og se paa de forbigaaende Damer; men Herregud, hvem gjør ikke det? Og naar jeg nu i lang Tid ikke har set Andet end skimlede Bøger og røgende Studenter, hvem vil da fortænke mit trætte Øje i at søge Vederkvægelse?

Jeg er født den 5. April — Aaret kan jeg ikke huske, men det veed jeg, at jeg er meget yngre, end jeg ser ud til. Min Vugge stod i Kannikestræde, og der henrandt mine Barndomsaar i uforstyrret Ro.

Ak hine skjønne Dage
Jeg kalder mig igjen,
Der randt, der randt saa fage
I Kannikestrædet hen.
Der sad de fromme Gemytter
Omkring et Familiebord
Og førte lange Disputer
Med store Hegelske Ord.

Ak aldrig skal jeg glemme
Det snævre venlige Bur,
Hvor Vrøvleho'dets* Stemme
Lød frit foruden Censur.
Der kunde man lystelig drikke
Og brugte dog ingen Kredit,
Thi Punschen kjendte man ikke,
Og Vandet havde man frit.

Mine første Ynglingeaar tilbragte jeg paa Hauserpladsen. Her vaagnede min Selverkjendelse, og i Bevidstheden af min Ungdomskraft nød jeg Glæden i fulde Drag. Ja det var lystige Dage.

---

* I Akademicum havde man et Vrøvlehoved, der svarede til Løvehovedet i Studenterforeningen.

Det øde Torv blev bange
For Ungdoms friske Lyst,
Naar Ord og Skrig og Sange
Sig hæved fra vort Bryst,
Naar lokket af Dagsinteresserne
Vi samledes i Kvæld
Og gjorde vel og af Adresserne
Et ufornødent Spræl.

Og mens i Nordens gamle Kraft
Sieur Barfod gik tilbunds,
Studered' vi den vamle Saft,
Som Værten kaldte Punsch.
Og Glæden, som kransed' Pokalerne
Og var i Alt præsent,
Har rejst sig i «Contubernalerne»
Et lystigt Monument.

Ja, mine Damer, De veed nok næppe, hvad «Kontubernalerne» er, men hvis De vil behage at spørge Deres Kavallerer, saa skal De faa at vide, at det er Noget, der er vel værdt at kjende. Nu bor jeg i Vimmelskaftet. De kjender nok Gaarden. Her har jeg oplevet Meget baade Ondt og Godt, men jeg vil blot fortælle det, som plejer at interessere Damer mest, nemlig, at jeg blev forlovet.*

Hvor bag Theatret en Kanal
Mod Holmens Kirke triner,
Der sad en Mø paa første Sal
Bag purpurne Gardiner,
Hun fulgte trofast Modens Kald,
Hun sang som en Forconi
Og holdt Koncert og gjorde Bal,
Og det var saa mahogni.

Det faldt mig ind, at det maaske kunde være et Parti for mig, hun lod til at synes det Samme, og saa blev vi da forlovede og Bryllupsdagen berammet. Men De har maaske hørt, hvorledes det gik:

Jeg var for vild og hensynsløs
Og dertil for politisk.
Hun var en smuk og listig Tøs
Men altfor pæn og kritisk.

---

* Sigter til et af de mislykkede Forsøg paa at sammensmelte Studenterforeningen og Akademicum.

Vor Pagt var sluttet kun paa Slump
Og stred imod Naturen.
Hun var for fin og jeg for plump.
Og saa gik den i Skuren.

Og vi fandt os begge to ganske godt i det, for det var sandelig intet Inklinationsparti. Og nu er jeg atter Pebersvend, som jeg var før.

I Efteraaret 1842 skrev *Hostrup* en Vise til en Komedie efter Opfordring af sin Ven *Ernst Bruun*, senere Justermester i Kjøbenhavn. Bruun spillede i Komedien, som ikke var af Hostrup, en jævn Borgerkone og ønskede gjerne en Sang i den moraliserende Tone, som gik igjennem de af Triblers Enke udgivne Gadeviser. Netop samtidig havde nogle Russer, der som Rekrutter i Studenterkorpset fik deres første Indøvelse i Gothersgades Exercerhus, begaaet en Uforsigtighed, der strax blev udlagt som et Bevis paa, hvor vidt den demokratiske Aands onde Instinkter havde bredt sig. De havde med deres Bajonetter pirret til en gammel støvet Buste, der var opstillet i den østre Ende af Exercerhuset, men de havde ikke taget sig iagt for, at den ikke stod fast paa Fodstykket, saa at den faldt ned og gik itu. Til alt Uheld forestillede den Frederik VI, og nu laa der et Hus. Der blev nedsat en Krigsret, men under denne fremkom der saa formildende Omstændigheder, at de slap forholdsvis godt derfra. Dommen lød nemlig paa, at Studenterne *R. Kopp* og *E. Flemmer* blev dømte til to Maaneders Arrest i Kastellet og Student *T. H. Lund* til en Maaneds Vagtarrest paa Rosenborg. *Hostrup* besang nu denne Begivenhed i følgende Vers:

Hvor Studenterne forlyste
Sig paa tapper Krigsmaner,
Stod der før en gammel Bøste,
Men den staar der inte mer.
Ak, thi tre Studenter kom,
Som jeg nu vil synge om.

Og saa sagde da den Fø'ste
— Ej jeg siger, hvad han hed —
Lad os slaa til denne Bøste,

Saadan at den falder ned,
Og skjønt det var ikke Ret,
Gav de den paa Hovedet.

Stedse sanke Syndens Børn
Paa deres Hoved gloendes Kul.
Derfor sagde Guvernøren*
«De skal puttes i et Hul,
Og om de bli'er nok saa vre',
Skal de puttes alle Tre.»

Yngling, agt paa denne Lære,
Vogt dig vel for Syndens Rus.
Dyden elsk, og hold i Ære
Kongens Exercerehus.
Vogt dig derfor vel for Sligt
Paa Prins Vilhelms Distrikt.

Visen blev uden Foranledning fra Hostrups Side optagen i «Corsaren» og blev derved overordenlig populær. «Den blev mærkelig derved, at den blev Moder til en hel Literatur af parodiske og satiriske Sange i Gadevisetone og paa Gadevisemelodier. Dens nærmeste Efterfølger var Tivolivisen, der blev lavet paa Borchs Kollegium af P. Faber og Hagen, men derefter mylrede de frem i en lang Række af Aar og udgik næsten altid fra Studenterverdenen».[5]

Den 28. Januar 1843 gaves der «paa det akademiske Hoftheater i Kannikestræde en overordenlig stor Forestilling bestaaende af: I. Stor Sinfonie af Beethoven, dito dito af Romberg udføres ved velvillig Understøttelse af de musikalske Medlemmer, Selskabet ikke har; II. En halv Time i Forligelseskommissionen; III. Damernes Emancipation eller Grisetten paa Generalforsamling, original Vaudeville i 2 Akter af en ubekjendt Forfatter.» Det bemærkes paa Plakaten, at Tilskuerne bedes trampe dygtigt mellem 2. og 3. Afdeling, da Opholdet bliver temmelig langt.[6]

Sæsonens Hovedbegivenhed var dog det Karneval, som

* Landgrev Vilhelm af Hessen, der var Guvernør i Kjøbenhavn.

den akademiske Læseforening holdt i Hôtel d'Angleterre den 27. Februar 1843.[7] Foreningens Medlemmer blev indbudte til Fest hos «Etatsraad *Ploug*», ved hvis Side *Kr. Arentzen* figurerede som «Etatsraadinde» i sort Silkekjole Baade *Ploug* og *Hostrup* havde anstrengt sig for at forherlige Festen. Her blev saaledes Plougs «Kors Akademicum! er det dig selv?» afsungen til Melodi af Fredmans Epistel Nr. 13. I første Vers præsenteres Gjæsterne:

Kors Akademicum! er det dig selv?
Kjender du dig i det store Hotel?
Du, som i Vimmelskaft-Sølen sov vel
Druknende i Gjæld!
Hvor er din Sfære af Tran og Tobak?
Hvor er din Vindustræk og din Schack,
Oppositionen med Briller og Frak
Og drøvtygget Snak?
Her ser man jo Ministre,
Ulke og Stokfilistre,
Gentlemen og Pak:
En afdanket Formand* slaar
Her paa Puf Etatsraads-Folder,
Og for Blomsterpige gaar
Mangen dristig Solder:
Se, Carl Nielsen** i Embedshabit,
Gamle Bekjendte af Holbergs Elit',
Triblers Fink-Lohr og tyrolsk Kvirrevit
Og Frøkner i Sort og Hvidt!

Ploug havde dernæst skrevet Sangen «Nu staar Naturens øde Sal», i hvilken han atter priser Studentens simple Stand, og endelig havde han forfattet en længere Prolog[8] «Jerusalems Skomager», som *Kr. Mantzius* fremsagde. Den evige Jøde har som bekjendt aldrig Ro. Han roder i Jorden, spejder efter Stjernerne og læser i Bøger men finder aldrig, hvad han søger. Han spaserer Verden rundt med stundesløs Hast og sysler med Løst og Fast. Derfor er han ogsaa i Stand til at fortælle

---

* Ploug.

** Juridisk Kandidat og Revisor i Akademicum.

Alt, hvad der er foregaaet i den sidste Tid, f. Ex. i Konstantinopel, hvor Russen spillede L'Hombre med to andre Magter og altid sagde «Tournè respect» og tog Beterne hjem, naar Sultanen sad over. Ved Weichselen saa han en Sten, paa hvilken der stod skrevet: «Her laa Polen engang». I Preussen, der er et herligt Land, hvor man altid føler Regjeringens Arm, og hvor den Tanke, der knap er født, strax bliver beslaglagt af Censor, følte han sig ilde tilpas. Derfor tog han til Frankrig:

Jeg besøgte derpaa en Pariser-Salon,
Hvor Samtalen gnistred af Liv og Aand.
Den drejede sig om Folkenes Sag,
Om Gjengjældelsens Stund og Gjenfødelsens Dag,
Blandt de talende Franskmænd stod en Fremmed,*
Hans Øre lytted', hans Tanke var med,
Hans Øje lynte, hans Kind var varm,
Og der steg et Suk fra hans bankende Barm,
Det Suk var et Ilbud, der gik til Hjemmet,
Et Bud, der meldte hver tvivlende Ven,
At han kommer gjenfødt til Danmark igjen.

Efter en Sviptur i Slesvig, hvor han havde studeret Slesvigholstenernes Færden, var han nu kommen til Danmark:

Omsider kom jeg da hid og saa
Hoffet paa Støvlerne, Landet paa Knæerne
Og Folket listende om paa Tæerne
For ej at forstyrre hinandens Ro.
Men Gudsdød! Jeg forstyrrer da vel ikke Dem?
Af Frygt derfor vil jeg ende min Tale,
At more Dem vel vil jeg anbefale
Samt at sove rigtig godt, naar De kommer hjem.

Hostrup havde skrevet Sangen: «Kommer, hvo som komme vil» og «Schleswigholsteinischer Triumphgesang».[9]

Det var netop dengang, at det danske Folk for Alvor begyndte at vaagne ved Slesvigholstenernes uhørte Optræden i Stænderforsamlingen i Slesvig. I November 1842 havde de

---

* Orla Lehmann.

forbudt P. Hjort Lorenzen at tale Dansk og havde truet ham med personlig Vold, men dette Overmod bragte Blodet i Kog her i Hovedstaden. Den 29. November blev der i Hôtel d'Angleterre holdt et Møde om denne Sag, bvor bl. A. *Tscherning* var en af Hovedtalerne. Her vedtog Forsamlingen at indsende en Adresse til Kongen, hvori danske Borgere udtrykte deres Bekymring over de sidste Tildragelser, og hvori de bevidnede ham, at han i sine Forholdsregler for at hævde den danske Nationalitets Ret og beskytte Statsenheden vilde finde kraftig Understøttelse hos sit Folk. Denne Adresse, der var fremlagt i faa Dage, fik 764 Underskrifter, af hvilke ikke mindre end 329 vare Studenter og Kandidater, medens 69 vare Embedsmænd og Pensionister. En Adresse til P. Hjort Lorenzen fik 639 Underskrifter, blandt hvilke der fandtes 269 Studenter og Kandidater og 96 Embedsmænd.[10] I næste Maaned skrev *O. Lehmann* fra Paris i et Brev til «Fædrelandet» de mindeværdige Ord: «Det slesvigske Spørgsmaal er næst det store skandinaviske Spørgsmaal det vigtigste af alle» og «Lad os endelig med Tillid slutte os om vor Konge».

Skjønt de akademiske Borgere saaledes i langt større Grad end andre Samfundsklasser havde Øjet aabent for de Farer, der truede Danskheden i Sønderjylland, var det dog endnu ikke gaaet op for Alles Bevidsthed, at man burde gjøre Alt for at støtte den. Den akademiske Læseforenings Bestyrelse, i hvilken dog saa oplyste og begavede unge Mænd som *H. Brøchner*, *Chr. Gammeltoft* og *M. Mørk Hansen* havde Sæde, havde f. Ex. ikke Øje for, at man burde støtte Bladet «Dannevirke» i Haderslev ved at holde det. Netop samtidig med, at Begejstringen for P. Hjort Lorenzen var paa det Højeste i Kjøbenhavn, afskaffede det Bladet. *Sofus Høgsbro*, den nuværende Formand for Folketinget, skrev da i Forslagsprotokollen, at det forekom ham besynderligt, at man havde afsagt dette Blad men beholdt flere af de andre Provinsaviser, da det unægtelig indeholdt de fleste selvstændige og gode Artikler, og da det desuden havde den særegne Interesse, at det fra første Haand

gav en Skildring af Sprogstriden i Slesvig, der idetmindste for Øjeblikket havde tildraget sig Alles Opmærksomhed. Hertil svarede saa *Gammeltoft*: «Da Bestyrelsen ikke ansaa «Dannevirke»s Artikler for at være af synderlig Gehalt, besluttedes det ikke at holde det, saa meget mere som Anskaffelsen af dette Blad vilde gjøre Anskaffelsen af et af modsat Tendens nødvendig, hvilket Kassens Tilstand ikke tillader.»

Denne mærkelige Afgjørelse blev naturligvis strax Gjenstand for en skarp Kritik. *Kr. Arentzen* skrev bl. A.: «Ikke at tale om, at et Blad, der fægter for en saa god Sag og mod saadanne Modstandere som de smaa og store tydsksindede Embedsmænd, og som er belemret med en Censor, der er aldeles afhængig af disse, vel fortjener Understøttelse, da det tilmed næppe staar paa saa faste Fødder, at det kan undvære denne, er det vistnok især for nærværende Tid af største Interesse at faa Noget at vide om de slesvigske Forhold . . . At dette Blads Anskaffelse vilde gjøre Anskaffelsen af et af modsat Tendens nødvendig, er en næsten uforstaalig Tirade. Altsaa fordi man anskaffer et fædrelandssindet, skal man tillige anskaffe et statsforræderisk. Det er dog at drive Indifferentismen for vidt.»

Andre Medlemmer som *H. C. Refslund*, *F. Schiødte* og *H. F. Sørensen* angreb ligeledes Bestyrelsen for dens Optræden, men de fik kun det Svar, at «Dannevirke» og Nationalitetens Sag ikke vare kongruente. De besluttede derfor at bringe Sagen frem paa den ordenlige Generalforsamling den 23. Januar 1843. Her udspandt sig da følgende Forhandling:[11]

H. F. Sørensen ansaa det for en antinational Tendens af Bestyrelsen, at den vægrede sig ved at holde «Dannevirke». Naar han og hans Venner ikke privat forærede Foreningen det, var Grunden den, at en Forening ikke kunde undvære et sligt Blad, der var Nationalitetens Forfægter. Man havde sammenlignet den danske Nationalitet med en skjælvende Olding. Dette Udtryk var et Produkt af slesvigholstensk Had, et potenseret Had, der just maatte bidrage til en potenseret Kjærlighed fra vor Side.

Boethe maatte paa Bestyrelsens Vegne holde paa, at Foreningen ikke abonnerede paa «Dannevirke». Grunden hertil var ikke økonomiske Hensyn

men den, at det var et Provinsblad, som ikke havde videre Interesse end for Øjeblikket. Desuden vilde de bedre Artikler altid blive optagne i andre danske Blade.

V. Schøler: «Dannevirke» var rigtignok et Provinsblad, men Forskjellen mellem det og andre Provinsblade var den, at det tillige var Nationalitetens Forfægter. Man burde ogsaa holde «Flensburger Zeitung».* Han vidste af egen Erfaring, hvorledes det danske Sprog blev undertrykket i Slesvigs Skoler. Man burde derfor anvende ethvert Middel til at hævde Nationaliteten.

F. Schiødte anbefalede «Dannevirke», fordi man ved at læse dette kunde lære Forholdene i Slesvig nøjere at kjende under den Strid, der nu var udbrudt.

Boethe mente, at man bedre kunde lære Forholdene i Slesvig at kjende af andre danske Blade.

N. F. Poulsen ytrede sin Forundring over, at Bestyrelsen ikke enstemmigt havde anskaffet Bladet; det var, som om den var slesvigholstensk sindet.

H. Brøchner mente, at man, hvis man holdt «Dannevirke», ogsaa maatte holde et Blad at modsat Retning, da det let kunde være ensidigt; i saa Tilfælde maatte han anbefale «Itzehoer-Wochenblatt».

Boethe nedlagde Indsigelse mod H. F. Poulsens Beskyldning mod Bestyrelsen for at være slesvigholstensk sindet.

V. Schøler paaviste Nødvendigheden af, at man gjorde Alt for at modvirke en Sønderlemmelse af Statens enkelte Dele.

Westengaard søgte at vise, at Brøchner oftere syntes at haane den danske Nationalitet.

V. Prosch omtalte ligeledes Brøchners haanende Angreb paa dansk Nationalitet.

Krarup Hansen stillede Forslag om at holde «Itzehoer-Wochenblatt» som Modblad ligeoverfor «Dannevirke».

K. Arentzen fandt det besynderligt, at der ikke holdtes et eneste slesvigsk Blad. Man maatte holde «Dannevirke», fordi det bragte flere originale Artikler, og tillige fordi Ripenserne gjerne ønskede det som Provinsblad.

Hermed endte Forhandlingen og ved den derpaa følgende Afstemning vedtoges det med stort Flertal at holde «Dannevirke».

Et af de Steder, hvor Medlemmernes Meninger og Anskuelser ogsaa kom til Syne og brødes, var Forslagsprotokollen. I Studenterforeningen havde der, som vi tidligere have nævnt, været fremlagt en Ankeprotokol, men i den maatte man kun klage over Maden. Havde man Andet paa sin Samvittighed, skulde man henvende sig til Senioratet ved Brev. I Akademicum

---

* Udkom paa Tydsk men redigeret i dansk Aand.

derimod havde Medlemmerne Lov til i Protokollen at klage over Alt, over Bøger, Mad, Bestyrelse, Inventarium o. s. v. men kun ikke over hverandre eller over Tjenere. Men det var vanskeligt for Bestyrelsen at faa Medlemmerne til at holde sig denne Indskrænkning efterrettelig, og meget ofte udbrød der heftige Fejder, i hvilke Modstanderne maalte hinanden Skjæppen fuld. Dog var der i Regelen et vist gemytligt Præg udbredt over det Hele, og den hadefulde og i høj Grad ukammeratlige Tone, der i nyere Tider har faaet Indpas i Studenterforeningens Protokoller, var ukjendt dengang. Studenterne rekruteredes jo for det meste fra Samfundsklasser, der stod paa det samme sociale Dannelsestrin, hvilket langtfra er Tilfældet under den nuværende demokratiske Udvikling. I vore Dage er det ofte, som om to meget forskjellige Samfundslag støde sammen i Protokollerne. Hvad der er godt Latin for det ene, betragtes af det andet som Tegn paa Raahed og Uforskammethed, hvad det maaske aldeles ikke er, idet Vedkommende er vant til i sin Omgangskreds at udtrykke sig saaledes.

Der var dog et Medlem i den akademiske Læseforening, der stod udenfor den almindelige Lov, og paa hvem der var frit Slag; det var Sprogforskeren *Israel Levin*. Men han opfordrede ogsaa Modstandere til at slaa løs ved sin hensynsløse og ofte perfide Maade at skrive og tale paa og ved den cyniske Livsopfattelse, han til alle Tider og Steder gjorde sig til Tolk for. Folk, der endnu ikke ere helgamle, ville kunne erindre ham baade paa Generalforsamlinger, ved Sold og fra private Samtaler, og de ville kunne bevidne, at «Fædrelandet»s Omtale af ham i Januar 1859 som en «hypokonder Vrøvler» var ærlig fortjent. I lange Tider kastede han sig med Forkjærlighed over Russer, som fandt sig smigrede ved at omgaas en ældre Mand, der ovenikjøbet paa Grund af de videnskabelige Fortjenester, han rigtignok ikke havde aflagt Beviser paa, havde faaet livsvarig Pension af Staten og Fribolig paa Frederiksberg Slot. I Spidsen for disse angreb han saa de vexlende Seniorater men fik i Regelen læst og paaskrevet, og han trøstede sig

med senere paa Aftenen at optræde som «Soldefader», i hvilken Egenskab han da forbavsede sine unge Tilhørere med at rive ned paa de Mænd, de ellers vare vante til at beundre. Hans Cynisme gik saa vidt, at han ofte, naar han rigtig vilde slaa Noget fast, udbrød: «Ja, min unge Ven! Det kan De sige, at «Jøden» Israel Levin har sagt.» Undertiden kaldte han sig til Afvexling, «Prytanisten» Israel Levin.

Som Exempel paa hans Optræden skulle vi meddele følgende Sammenstød mellem ham og *H. Brøchner*, medens denne var Medlem af Bestyrelsen.

Iaften nogle Minutter efter Kl. 11 arrangeredes her i Selskabet et Sold. Det var tildels Medlemmer af Selskabets faste Stok, af de gamle og velansete Medlemmer. En overordenlig munter og gemytlig Stemning herskede over de mange Deltagere, der netop skulde tage Plads, — — da det rygtedes, at Soldet maatte ophøre Kl. 12, fordi den fjerde Repræsentant, Hr. Brøchner, ikke vilde give sit Minde til, at det blev ved længere. Hr. Schøler gik ind til sin Ven, den ædle Sandhedsforsker etc. Hr. Brøchner, for at forsøge at omstemme Manden, men han kom med uforrettet Sag tilbage. Senere kom jeg ind til Hr. B. og erfor nu, at Hr. B. af den Grund nægtede sit Samtykke, fordi det overhovedet ikke var ønskeligt, at man soldede efter Kl. 12, og fordi det for Fremtiden let kunde blive Mode at solde saa længe. Forgjæves forestillede jeg Hr. B., at Ønsket om at blive længere iaften var saa almindeligt, at Forbuddet nu var dobbelt uhyggeligt for Medlemmer, fordi det nu stillede sig som Enkeltmands Villie, der skulde beherske Almenvillien, — — og jeg erindrer ikke, hvilke flere Grunde jeg søgte at gjøre gjældende. Forgjæves understøttedes jeg af flere hæderlige Medborgere,

Uagtet Hr. Levin synes at mene, at 24 Timer ikke skulde være tilstrækkelige til at besvare hans Artikel, — det skulde vel være for dens overordenlige Dybde og Visdom? — vil jeg dog vove derpaa, om ogsaa bemeldte Hr. Levin, forhenværende Feuilletonist, Sprogforsker, Medlem i Akademicum osv. maaske skulde finde mit Svar umodent.

Grnnden, hvorfor jeg iaftes ikke gav mit Samtykke til, at Foreningens Lokale stod aabent over den sædvanlige Tid, var, at jeg ansaa, ligesom jeg endnu anser det for uønskeligt og utilraadeligt, at dette sker for hyppigt og uden nogen overordenlig Anledning. Men det, at en Del Medlemmer have stor Lyst til at solde, er dog noget meget Sædvanligt og ingenlunde Overordentligt, saa at det skulde begrunde en Undtagelse fra Regelen. At der igaar Aftes fandt et Par Valg Sted, kan jeg heller ikke anse for nogen tilstrækkelig Grund. At det skulde være uhyggeligt, at en Enkelts Vilje stiller sig imod Fleres, kan vist kun Hr. Levin finde; naar der skal være en Bestyrelse i et Selskab, maa et saadant Tilfælde nødvendigvis indtræffe.

Hvad Hr. Levins Relation af Faktum angaar, maa jeg bemærke, at jeg forklarede den af ham anførte Ytring:

der som jeg ikke deltog i Soldet, og da endelig En af os næsten anslog en bønlig Tone, svarede Hr. B. med et Smil: Hvad jeg skrev, skrev jeg.

Jeg skriver ikke her imod Hr. B., som jo var, hvad man kalder, i sin gode (ialtald lovlige) Ret, og som jo desuden om 24 Timer forlader Selskabet og derfor ikke kan forsvare sin — jeg haaber sidste Regjeringshandling. Men det er til Medlemmerne, jeg henvender mig. Hvis de virkelig iaften have følt Trykket af en urimelig Lov, saa beder jeg dem erindre, at det er dem selv, der give Lovene heroppe.

I. Levin.

«Hvad jeg skrev, det skrev jeg,» i samme Øjeblik, som jeg udtalte den, idet jeg erklærede, at jeg holdt fast ved min Beslutning, fordi jeg ikke havde taget den uden Grunde og Overlæg.

Forresten skal jeg kun tillade mig at supplere den levinske Beretning med et lille Træk, at det, som kjendelig gjorde Hr. Levin mest Ondt, var, at han havde tilsat sin Mark uden at faa Noget derfor — uden ialfald den Fornøjelse at kunne producere sig som Autor i Forslagsprotokollen.

Til Trøst for de Herrer, hvis Sold blev afbrudt, vil jeg kun minde om den gamle Sentens

Νηπίοι, ὄυκ ἰσάσιν ὅσῳ πλέον ἥμισυ πάντος.

$^{31}/_{1}$ 1843.

Brøchner.

Hvis noget Medlem har ventet, at jeg skulde svare Hr. Brøchner, saa beder jeg ham holde mig tilgode, at jeg ikke opfylder hans Forventning, thi jeg svarer ikke Hr. Brøchner.

Jeg indrømmer, at jeg godt kunde svare, uagtet ingen af vore Fiolologer kan udlægge mig Meningen af min drabelige Modstanders græske Sprickwort (vore Lærde holde for, at det er et Slags Ny-Græsk eller en ny Slags Græsk), thi jeg kunde jo svare paa det Øvrige i Hr. Brøchners Artikel.

Jeg indrømmer ogsaa villigen, at jeg godt kunde svare, uagtet Hr. B. med sin Paastand om, at jeg især var fortrydelig over min tabte Mark, fører Striden ned i det Lave; — thi jeg er jo en gammel Stridens Mand, der i mit Liv har maattet stride mod saa mange Slags Fjender, ja flere Gange har jeg

Jeg svarer ikke Hr. Levin, men for Medlemmernes Skyld vil jeg kun bemærke, at Hr. Levin ynkelig klagede over sin Mark, saa at det dog vel var ham, der kom ned paa det Lave, en Plads, han jo er vant til, siden han var «Dagens» Kjældermand*.

Brøchner.

* I. Levin var i 1841 og 42 Redaktør af Bladet «Dagen»s Feuilleton.

maattet stille mig mod Gadedrengen, der truende løftede den skarnfyldte Højre mod mig.

Men jeg kunde ved at fortsætte Striden med Hr. Brøchner nøde ham til endnu at blive længere i vort Selskab; og jeg veed ikke, om dette vilde være nogen sær Vinding for Selskabet, for den humane, kameratlige Aand, for den gode, anstændige Tone, til hvis Fremme vi alle bør bidrage.

Se derfor svarer jeg ikke Hr. Brøchner.

$^{31}/_{1}$ 1843.

I. Levin.

Hr. Israel Levin som den humane og kammeratlige Aands og den gode og anstændige Tones Apostel! Det er saa ophøjet en Tanke, at den maa lokke et Smil frem paa deres Læber, der have kjendt hans Maade at optræde paa. En anden Gang væltede han sig ind paa to andre Medlemmer, af hvilke det ene havde foreslaaet Anskaffelsen af en ny Bog, og det andet aldeles ikke havde ytret sig i Protokollen. Den Første var *Gerhard Ploug*, en yngre Broder af Carl Ploug, der døde i 1866 som Kontorchef i Generalpostdirektionen, og den Anden den tidligere nævnte *Carl Nielsen*, død i 1861 som Cand. jur. og Assistent i Indenrigsministeriet.

G. Ploug havde den 27. Oktober 1843 foreslaaet til Anskaffelse F. W. J. v. Schelling: Ein Beitrag zur Geschichte des Tages von einem vieljährigen Beobachter. En fjorten Dages Tid senere skrev Levin, der tidligere havde klaget over Smørrebrødet i Foreningen, men som ikke havde fundet Tilslutning hos andre Medlemmer, følgende Artikel i Forslagsprotokollen:

Mad.

Jeg maa igjen skrive om Mad, siden ingen Anden føler Kald dertil. Den ene Autor dukker her i Bogen op efter den anden, men Ingen til Bedste for Maden. Nye Bøger, derom agitere de Alle, Madspørgsmaalet finder ingen Talsmand. Har da Maden ophørt at være Livsbetingelse? Er Madspørgsmaalet

ikke her i Selskabet det vigtigste, det interessanteste, det ligefremmeste, det uomtvivsteligste?

Jeg vil vælge et Exempel. Hr. G. Ploug — quem honoris causa nomino — foreslaar os at anskaffe en tydsk Bog om Schelling, der koster 16 Mark. Hr. Jessen* læser i «Journ. f. Lit. u. Kunst», at denne tydske Bog er et usselt Produkt, noget rent Gallimathias, og han værdiger end ikke den værdige Hr. Ploug et Svar. Vi kjende Alle Hr. Jessen; han er maaske kapabel til at tro, at Hr. G. Ploug ikke har læst den Bog, han anbefaler et helt Selskab til Anskaffelse og Studium. Hr. Jessen med sit korte Begreb tænker nemlig slet ikke paa, at Hr. Ploug godt kan have læst og begramset en ussel Bog og dog anbefale den, netop fordi Bogens Usselhed har tiltalt Hr. Ploug, har sympathetisk berørt Hr. Plougs hele Tankekraft. Skal nu Agitationen for den usle Bog ikke helt henfalde, saa maa Hr. Ploug til at føre en vidtløftig Polemik med Hr. Jessen. Maaske Hr. Jessen da bringes til at svare, maaske Hr. Jessen bringes til at indse, at et Skrift kan være afgjort jammerligt og dog et Evangelium for Hr. G. Ploug. Anskaffe det jammerlige Skrift, dertil bringes Hr. Jessen alligevel ikke, selv ikke ved den djærveste, den mest plougske Polemik.

Nu til Modsætning et Exempel hentet fra Madverdenen. Jeg I. Levin rejser mig til Bedste for Selskabets Smørrebrød, den af Selskabets Mad-Institutioner, der mest trænger til en gjennemgribende Reform. Men jeg staar ene i Striden, og min Agitation er en Røst i Ørkenen. Selskabets Store og Mægtige agte ikke paa mine Ord som paa Hr. G. Plougs, thi jeg taler ikke med den Myndighed, og jeg er ikke Hr. Carl Plougs Broder, ja ikke engang som Hr. Bataillionskirurg Steenberg hans Ven. Hvis nu Hr. G. Ploug hjalp mig lidt med sin Anseelse og med sin stærke Stemme, hvis han maaske formaaede sin djærve Hr. Broder til at hjælpe os med en lille Tordentale, et lille Fanden gale mig, en lille Trumf i Bordet, saa var Sejren vor, og Smørrebrødsreformen gik igjennem. Hr. Økonomiinspektør Jørgensen maatte bukke under for den almindelige Folkevillie i Selskabet. Forgjæves vilde han vække Tvivl om species facti som Hr. Jessen ved den usle tydske Bog, thi det lader sig let godtgjøre, at Akademicums Smørrebrødsportion til 12 Skilling er den daarligste, den gehaltløseste i hele Kjøbenhavn. Tolv smaa Billinger saa smaa som Hr. Carl Nielsens Øjne, naar han tror at have sagt en Vittighed!

Jeg beder Alle lægge sig disse Exempler paa Hjerte. Jeg beder Alle betragte, hvorledes her i Bogen Selskabets største aandelige Kræfter ødes paa underordnede Spørgsmaal, der end ikke sættes igjennem.

O, maatte jeg dog idetmindste vinde en anselig Stridsmand for Mad-Interesserne! Maatte idetmindste Hr. G. Ploug bevæges til ikke mere at løfte Røsten for filosofiske Skrifter, som Andre anse for Makulatur!

Dixi et liberavi animam meam.

I. Levin.

---

* Cand. theol., Medlem af Bestyrelsen.

G. Ploug og *Carl Nielsen* lod ikke I. Levins Angreb gaa ustraffet hen, som det vil ses af følgende Svar:

Til Foreningens Medlemmer med Undtagelse af Lemmet I. Levin!

Jeg skal ikke spilde Ord paa at forsvare mig mod ovenstaaende Angreb paa mig af Individet Levin, for hvem Alt, hvad han ikke kan forstaa eller ikke kjender, naturligvis er Gallimathias, og for hvem Enhver, der ikke vil erkjende, at han er i Besiddelse af «Aand og Talent» (!), naturligvis er en Klodrian. Kun skal jeg for at retfærdiggjøre mig med Hensyn til mit Forslag om Anskaffelsen af F. W. I. v. Schelling henvende mig til Foreningens øvrige Medlemmer.

Jeg har ikke selv læst bemeldte Bog, men fordi jeg desuagtet har foreslaaet den, vil vist kun Faa gjøre mig Bebrejdelser. At foreslaa en Bog er blot at henvende Bogkomiteens Opmærksomhed paa den, og hertil maa man være berettiget, naar man selv er bleven opmærksom paa den ved en fordelagtig Omtale af Mænd, som man anser for kompetente Dommere. Den Mand, hvis Dom om F. W. I. v. Schelling har bevæget mig til at stille mit Forslag, er Ludvig Feuerbach. I et Postscriptum til Indledningen til anden Udgave af «Wesen des Christenthums» omtaler han nemlig den ny-schellingske Filosofi med de Ord: «Diese theosophische Posse des philosophischen Cagliostro des neunzehnten Jahrhunderts» og tilføjer: «Die urkundlichen Beweise von der Wahrheit dieser Bilder sind in einer demnächst erscheinenden kategorischen Schrift über Schelling (den foreslaaede Bog) in Hülle und Fülle zu finden.»

Paa Grund heraf formodede jeg, at den indeholdt en nøjagtig og træffende Karakteristik af Schellings hele Færd, og foreslog den da i den Tro, at den, hvis det var Tilfældet, vilde interessere Størsteparten af Foreningens Medlemmer og skaffe den langt bedre Underholdning end Paul de Kocks og Eugène Sues* i mange Bind udtværede Romaner. Jeg veed vel, at den i «Tidsskrift for Literatur og Kritik» ikke er bleven omtalt med synderlig Ros, men at dette Tidsskrifts Bedømmelser ikke kunne tjene til Rettesnor for Bestyrelsens eller Pluraliteten af Medlemmernes Dom, det tør jeg formodenlig nok antage.

Gerhard Ploug.

Hr. Levin har efter Sædvane skrevet i Protokollen langt og godt. Det handler om Mad, og da Hr. Ploug som Størstedelen af Menneskene spiser, taler Hr. Levin naturligvis ogsaa om ham og, som man kunde vente det af en Grammatiker, der skriver, som han taler, tillige mod Ploug. Dette er Altsammen i sin Orden og ligner Auctor paa en Prik. Men Ploug svarer ikke Levin, thi han finder ikke, at en Bog om Schelling kan lede Tanken hen paa Levin. Han husker ikke, at Bogen skal være noget Gallimathias, ellers maatte han let være kommen til at gjøre Sammenligninger og til at nævne Hr. Levin naturligvis for Kontrastens Skyld.

---

* Levin havde oversat Eugène Sues Roman «Atar Gull».

Ploug har dog ikke aldeles kunnet undlade at nævne Levin og har givet ham Tilnavnet — ja det er derom, de Lærde og Skrivekyndige! Akademicum ere uenige. Nogle mene, at der staar «Lammet». Det er dog ikke sandsynligt, da Levin i det Indvendige mere maa ligne et Svin, hvis ikke Anatomerne lyve. At kalde ham Lam, fordi han bærer paa en stor Portion Synder, kan heller ikke billiges, da han dog ikke bærer paa Alverdens. Andre mene, at der staar «Lemmet», og denne Læsemaade holder jeg for den rette, thi om Svin gjælder det, hvad den store Filosof, han hedder nok Salerno, siger om Tungen, at «den er vel et lidet Lem men kan dog udsprede megen Fordærvelse».

Jeg kan ikke se at skrive mere, formedelst at mine Øjne blive alt for smaa ved at tænke paa Levins megen og overflødige Vittighed.

Carl Nielsen.

Lige saa længe som den akademiske Læseforening havde bestaaet, havde Bestræbelserne for at sammensmelte den med Studenterforeningen varet. Alt i Oktober 1839 var der, som tidligere omtalt, blevet nedsat en Fælleskomitee, som skulde tage Sagen under alvorlig Overvejelse. I Februar 1840 var denne færdig hermed, men da et af Punkterne i Overenskomsten var, at Kontingentet skulde nedsættes til 4 Mark, strandede den, idet Studenterforeningens Generalforsamling vedtog at beholde det gamle Kontingent, som var en Rigsdaler. Eller rettere 70 Medlemmer stemte for 4 Mark og 43 derimod, saa at der ikke var kvalificeret Flertal for Forslaget. Forøvrigt vedtog Generalforsamlingen mod kun meget faa Stemmer, at det var ønskeligt, at en Sammenslutning fandt Sted, ligesom den ogsaa gik ind paa, at Repræsentanterne i Akademicum blev stemmeberettigede Medlemmer i Studenterforeningen.

Et Par Dage efter gik de to sidste Forslag ogsaa igjennem i den akademiske Læseforening. Under Forhandlingerne her faldt der af og til ret skarpe Udtalelser mod Studenterforeningen og det herskende Parti i denne, som benævnedes Vinduspartiet, men selv de, der fremkom med disse, mente, at det aristokratiske Selskab kunde have godt af, at der kom noget mere Liv i det. I Slutningen af samme Maaned blev der foreløbig sat en Stopper for Forsøgene paa Sammensmeltningen, idet en Generalforsamling i Studenterforeningen med 72 Stemmer mod 71 vedtog, at Sagen skulde stilles i Bero. I Maj svingede

Stemningen atter, idet man nu vedtog en Opfordring til Senioratet om at bortrydde alle Hindringer for en Union. Men derved blev det. Der skete Intet, førend Generalforsamlingen den 30. Januar 1841 med 91 Stemmer mod 21 billigede, at Kontingentet maatte nedsættes til 4 Mark, naar en Union kunde komme i Stand, og at Senioratet paany indlod sig i Underhandlinger med den akademiske Læseforening.

Den 6. Februar var det Akademicums Tur at udtale sig. Her optraadte *Ploug* som Ordfører for Forslagene om, at Kontingentet forhøjedes til 4 Mark, og at der blev nedsat en Komitee, der skulde forhandle med Studenterforeningen. Enhver, sagde han, der kjendte begge Foreninger, vilde sikkert indrømme, at de havde samme Formaal, hvilket kunde godtgjøres ved en Betragtning af de Midler, man paa begge Steder anvendte for at virkeliggjøre, hvad man tilsigtede. Det vigtigste Middel, Læsestuen, var omtrent ens forsynet begge Steder. At der i Akademicum fandtes flere videnskabelige Tidsskrifter, skrev sig fra den Stemning, der raadede mellem de unge Studenter, da denne Forening blev stiftet. I begge Foreninger spillede man Komedie, konverserede og morede sig med Vittighedsorganer (ɔ: Løvehovedet og Vrøvlehovedet). Derimod manglede Akademicum Koncerter og Middagsbespisning, hvilket kom af det indskrænkede Lokale. I Foreningens Formaal og i Midlerne til disses Opnaaelse laa der saaledes ingen Hindring for Unionen. Større var derimod Forskjellen mellem Livet begge Steder. Medens man bebrejdede Studenterforeningen Mangel paa Liv, viste forskjellige Symptomer, at den akademiske Læseforening havde et oversprudlende Liv, men der manglede Stof og et modererende Element. Dette saas blandt Andet af den Interesse, der blev vist Forslagsbogens ofte minutiøse Indhold, og ligeledes af den Tilhorerkreds, der strax dannede sig, naar et Par mere ansete Medlemmer talte højt sammen. Unionen vilde derfor bringe Akademicum den Fordel, at den fik en Del ældre Medlemmer, der ikke vilde optræde som Fremmede eller Fjender, men som paa mange Maader vilde virke fordelagtigt

bl .A. ved at holde Foredrag, hvilket det ikke havde lykkedes at faa tilvejebragt i den akademiske Læseforening. Endelig maatte det tilføjes, at hvor der kun fandtes een Studenterstand, der var en Adskillelse i to Foreninger unaturlig. En saadan Adskillelse kunde virke højst fordærveligt, dersom der opstod Partikampe, og Mangelen af en fælles Kampplads kunde lede til en evig Spaltning, idet de modsatte Partier samlede sig hvert i sin Forening. At Kontingentet blev forhøjet, var en ligefrem Følge af de forøgede Udgifter, det nye Selskab vilde faa. Det kunde vel være trykkende for en Del af Medlemmerne, men man maatte huske paa, at man ogsaa fik betydelige Fordele baade i det større Lokale og det fyldigere Læseapparat.

Under den Forhandling, der nu udspandt sig, refererede *Momme* nogle Ytringer af et indflydelsesrigt Medlem i Studenterforeningen, der mente, at denne gjorde store Opofrelser ved Unionen. Naar den gjorde disse, var det af kristen Kjærlighed for at modarbejde Akademicums Raahed. *A. Steen* spurgte, om det var sandt, at Studenterforeningen alene skulde afslutte Lejekontrakt, og at dens Generalforsamling skulde afgjøre Unionen. *Ploug* troede, at man havde havt Momme tilbedste. Efter hans Mening havde Studenterforeningen af ædlere Grunde udtalt sig for Unionen, og det var jo vitterligt, at Akademicum ikke trængte til Naade. Hvad Steens Forespørgsel angik, da skulde han gjøre opmærksom paa, at Unionen ikke var afsluttet, fordi begge Selskabers Generalforsamlinger udtalte sig for Ønskeligheden af samme. Derfor maatte et af dem overtage Lokalet, ifald Unionen gik tilbage. Lokalet vilde blive for dyrt for Akademicum, hvorfor Studenterforeningen maatte overtage det. Indretningen af det vilde ske efter fælles Overenskomst. De nye Love skulde forelægges begge Selskabers Generalforsamlinger, og de Punkter, hvorom man var uenig, vilde blive afgjorte af en Voldgiftskommission, der havde uindskrænket Magt. *Momme* paastod, at tre andre Medlemmer af Akademicum havde hørt de Ytringer, han havde refereret. De maatte saaledes ogsaa være blevne holdte for Nar. Der var

desuden ved samme Lejlighed blevet anført forskjellige Exempler paa Akademicums formentlige Raahed, ja der var endog blevet paastaaet, at denne Forening stod under Politiets særlige Opsigt, *Ploug* benægtede dette og oplyste, at Akademicum ikke stod i andet Forhold til Politiet end Studenterforeningen selv. Ved den derpaa følgende Afstemning blev Repræsentantskabets Indstillinger vedtagne med stort Flertal, idet kun ti Medlemmer stemte imod.

Til Slutningen vedtoges det at nedsætte en Komitee paa fem Medlemmer, der skulde samarbejde med Senioratet; denne Komitee fik tillige Bemyndigelse til i Forening med dette at slutte Kontrakt med Murmester Blom om et Lokale paa Nørregade, hvilket kunde faas til April Flyttedag 1842. [12]

Forhandlingerne mellem de to Foreningers Komiteer fortsattes i længere Tid, og der blev endog afholdt Generalforsamlinger, paa hvilke de nye Love drøftedes, men saa bristede Forudsætningen for det hele Arbejde, idet det Lokale, Blom havde stillet i Udsigt, viste sig at være umuligt at faa. I December meddelte Senioratet paa en Generalforsamling i Foreningen, at Unionen foreløbig var stillet i Bero. Akademicums Bestyrelse troede ikke ret paa, at dette var den egenlige Grund, og i Januar 1842 sendte den Senioratet en Skrivelse, i hvilken den udtalte, at den ansaa Forhandlingerne for afbrudte, da den ikke fandt sig tilfredsstillet ved de Grunde, der vare anførte for Sagens Udsættelse. Herimod nedlagde Senioratet Indsigelse. Det havde ingenlunde vist Kulde ligeoverfor Akademicum; Ideen om en Union var jo endog udgaaet fra Foreningen.

Man var altsaa ikke kommen et Skridt videre, og hele Sagen hvilede nu indtil Efteraaret 1843. Da satte Akademicums Bestyrelse den i Gang igjen. *Mørk Hansen*, som da var et virksomt Medlem af denne, og som var meget afholdt, tog nu fat med Kraft. [13] Ved sine Taler paa Studentermødet i Upsala i Sommeren samme Aar havde han erhvervet sig saa megen Yndest i akademiske Kredse, at han turde vove paany at arbejde for en Sammenslutning. Han havde ikke deltaget

i de tidligere resultatløse Forsøg og gik derfor løs paa sit Maal med større Fortrøstning om et godt Udfald. Efterat han og *Chr. Gammeltoft*, som ogsaa var Medlem af Akademicums Bestyrelse, først havde forhandlet med Studenterforeningens Seniorat og sammen med dette aftalt de nærmere Betingelser, sammenkaldte Akademicums Bestyrelse en Generalforsamling den 25. Oktober 1843, paa hvilken den søgte Bemyndigelse til paany at indlede Underhandlinger med Senioratet om en Union.

Paa denne gav *Mørk Hansen* først en Oversigt over Unionssagens Gang. At Underhandlingerne i sin Tid vare blevne afbrudte, maatte efter hans Mening hidrøre fra Mangel paa sand Studenteraand. Nu turde man imidlertid haabe, at Forholdene havde forandret sig til det Bedre. Der raadede en kraftigere Aand blandt de Studerende, som nu mere end før betragtede sig selv som en Korporation, hvorfor Længselen efter en Forening nødvendigvis maatte opstaa. Upsalatoget bar Vidne om de levende Følelser og Stemninger, der besjælede Studenterne. Det Fornuftigste vilde nu være, at begge Foreninger besluttede, at en Union skulde finde Sted, og at Tiden for denne blev fastsat til den 1. April 1844. Selv om der til den Tid ikke var fundet noget Lokale, der var stort nok til at rumme begge, kunde Unionen dog godt gaa for sig, idet begge Foreninger, om end hver beholdt sit særskilte Lokale, kunde have samme Love og Rettigheder og samme Bestyrelse.

Efter ham tog *A. Steen*, der var Senior i Studenterforeningen, Ordet og holdt en længere Tale om Aanden i begge Foreninger. Han vilde ikke betragtes som Senior men som et forhenværende Medlem af begge Foreninger, som En, der kjendte dem meget nøje, og som en ældre Student, der havde levet og bevæget sig mellem Studenter. Først gav han en lang Udvikling af, hvorledes et Studenterselskab burde være, og derpaa undersøgte han, om de to nu bestaaende Foreninger svarede til det Billede, han havde udkastet.[14]

«Jeg vil begynde med Studenterforeningen,» fortsatte han. «Den er mindst kjendt i denne Kreds. Studenterforeningen, mine Herrer, er en højst respektabel Klub, der fordrer, at dens Medlemmer skulle have underkastet sig Examen artium. Dens Medlemmer have en vis Grad af selskabelig og videnskabelig Dannelse; de ere for Størstedelen ældre Studenter, Kandidater, yngre og ældre Embedsmænd, dens fem Seniorer høre til disse Medlemmers Middelklasse, ingen af dem ere Studenter længer, de have alle andre Interesser end deres Studium alene, og jeg skal tage mig den Frihed at minde om, at En af dem her paa Stedet har erklæret, at han ikke anser sig for at være Student længer. Medlemmerne benytte Studenterforeningen som enhver anden Klub til at spise deres Frokost, Middagsmad eller Aftensmad eller til at læse Blade, kigge i nye videnskabelige Blade og Tidsskrifter, læse Romaner og laane af Bibliotheket. Dermed tage de saa Foreningens andre Behageligheder med i Kjøbet. Mange Medlemmer ere i en halv Snes Aar vante til at være virkelige Medlemmer, vante til at se Foreningen i denne Skikkelse og vel i Almindelighed uimodtagelige for betydelige Forandringer.

«Den Konversation, Medlemmerne føre, angaar i Regelen Theatret paa en Tid af Dagen, Maden paa en anden, Intet ɔ: ubestemt paa en tredie Tid og er i alle andre Tilfælde speciel, om enkelte Medlemmers Embeds- eller Familieinteresser. Saaledes er det, der kaldes Studenterforeningen, en højst respektabel Klub, som vistnok er at foretrække for «det forenede borgerlige Selskab», «Rekreationen», «Kongens Klub», «Ny Forening», og hvad de alle hedde, naar man ikke bryder sig om at spille Kort og vil være nogenlunde sikker paa at træffe Mennesker, som have en vis Grad af Dannelse. Men, mine Herrer, hvor ere de virkelige Studenter? De forsvinde i Massen. Hvilke ere de virkelige Studenter, som give Tonen an? Hvor hører man en Konversation, der behandler almindelige Studenteranliggender? Naar strejfer Konversationen endog blot videnskabelige Gebeter? Naar er den almindelig i Form og Indhold? Ja, mine Herrer, jeg maa selv besvare disse Spørgsmaal med «aldrig». Dermed ere De vel enige med mig i, at Studenterforeningen ikke tilfredsstiller de Fordringer, vi gjøre til et Studenterselskab. Jeg kan da spare mig at gaa ind paa en Undersøgelse af den akademiske Læseforening. Skal Hensigten med Unionen være at danne et Studenterselskab, maa jeg aldeles fraraade den, skal den være at danne en Filisterklub (jeg bruger dette Ord i Modsætning til Studenterselskab), saa er den mig saa ligegyldig som, om «Kongens Klub» og «Ny Forening træde sammen eller ej. Kun skal jeg i sidste Tilfælde opmuntre til at forandre et Navn, der giver den en Karakter, den ikke har.

«Mange nære maaske det sangvinske Haab, at Studenteraanden skulde være stærk nok til at sejre i den Kamp, som Unionen nødvendig maa fremkalde. Men, mine Herrer, denne Aand har næppe nogen Fjende saa farlig som Formen, den ydre, den elegante, den sikre. De kan være vis paa, at Studenteraanden tit vil træde «ungestüm» op og støde an mod den Fornemhed og Elegance, som mange ældre Mennesker lægge Vind paa og med en vis Ret lægge Vind paa. Det vil være let nok at lade haant om en saadan Kamp, men jeg beder Dem huske, Fjenden har Ironien og Spotten paa sin Side, og det varme ungdommelige

Blod forivrer sig ligeoverfor Filisterens kolde Blik og hans erfarne, formrigtige Fremgangsmaade. Lad der være saa stor Ret, der vil, paa Deres Side, mine Herrer, i Indholdet, saa ville De dog altid beholde Uret i Formen. Og, m. H., dersom Studenterforeningens Medlemmer ere, hvad jeg i Modsætning til de virkelige Studenter kalder — ikke for at haane eller spotte — Filistre, saa maa dette Navn ikke vække det Haab, at De have med de umiddelbare Borgerfilistre at gjøre; de bære en Respekt for Studenterstanden som saadan, men De have med Filistre at gjøre, der selv have været Studenter, hvis Filisteri er reflekteret, der betragte Studenterstanden som et overvundet Gjennemgangspunkt, hvis Fejl de kjende lige saa godt og mangen en Gang bedre end dets gode Sider. Dersom, mine Herrer, jeg troede at burde votere i denne Sag, saa skulde det være mod Unionen.»

Denne mærkelige Tale af en Mand, som var Senior i Studenterforeningen, skulde ikke opmuntre Akademicums Medlemmer til at indlade sig paa en Union, men de gav alligevel Bestyrelsen Mandat til at underhandle med Senioratet. *Steen*'s Optræden maatte naturligvis vække ubehagelig Opsigt i Foreningen, og da han næste Gang mødte i Senioratet, opfordrede hans Kolleger ham til at give nærmere Forklaring. Han var villig til at fremlægge Talen men gav strax et mundligt Referat. Dette maa have været tilstrækkeligt, thi der udspandt sig nu en Forhandling, «som gav Anledning til, at Hr. Steen erklærede, at han idetmindste foreløbig maatte suspendere sig selv fra at give Møde i Senioratet».[15]

Begge Bestyrelser arbejdede nu paa Kraft for at naa et Resultat, og allerede den 25. November 1843 holdt baade Studenterforeningen og Akademicum Generalforsamling for at drøfte den Overenskomst, der foreløbig var aftalt. Den gik ud paa, at den akademiske Læseforening og Studenterforeningen skulde udgjøre een Forening fra 1. Januar 1844, at den nye Forenings Lokale skulde være i Studenterforeningens Lokale i Boldhusgade, indtil man kunde faa en bedre Lejlighed, at Kontingentet skulde være 5 Mark maanedlig, at det nye Selskab skulde antage Navnet Studenterforeningen, at det skulde overtage begge Foreningers Activa og Passiva o. s. v.

Studenterforeningen vedtog endnu samme Aften alle disse Punkter, efterat *G. Brock* paa Senioratets Vegne havde anbefalet

Chr. Brix
som Student.

Efter et Daguerreotypi.

dem paa det Kraftigste, ligesom den ogsaa med 77 Stemmer mod 25 vedtog selve Spørgsmaalet, om man overhovedet vilde have en Union. I Akademicum derimod, hvor der fandt en særdeles livlig Forhandling Sted, blev man ikke færdig samme Aften men maatte lægge Beslag paa flere Aftener. Man tilbragte her Slutningen af November og de tre første Uger af December med at lade sin Veltalenhed have frit Løb. Særlig Bestemmelsen om, at det nye Selskab skulde kaldes for «Studenterforeningen», satte Sindene i stærk Bevægelse.

C. Ploug holdt paa «Studenterforeningen af 1844». «Studentersamfundet» vilde være et mere passende Navn, men der vilde maaske let blive lagt noget Politisk deri. *K. Rovsing* udtalte: «Den akademiske Læseforening har havt noget Tiltrækkende ved sig. Her hersker en Aandsfrihed, som ej findes i Studenterforeningen. Det, denne trænger til, er, at den forynges, og derfor er Navnet «Den nye Studenterforening» det mest passende. Hr. Ploug har ytret, at dette Navn vilde have et polemisk Skin, hvilket vistnok ej er Tilfældet, da Studenterforeningen maa indrømme, at det er et nyt Selskab. At «Den nye Studenterforening» vil tage sig underligt ud efter nogle Aars Forløb, kan ej være Tilfældet, da der existerer Navne som Nyborg og Nygaard, der alligevel blive brugte, selv om de blive gamle.» *Mørk Hansen* fandt, at denne Sammenligning var temmelig inadækvat, ligesom naar En, der havde anskaffet sig en ny Kjole, efter at have brugt den i nogen Tid vilde kalde den ny, fordi han ikke havde faaet nogen senere. *H. F. Poulsen* sammenlignede Bestyrelsens Ordfører Mørk-Hansen med den kongelige Kommissarius ved Stænderforsamlingerne, idet han med den største Føjelighed havde forsvaret Regjeringen ɔ: Senioratet. *I. Levin* støttede Rovsings Forslag. Hvis man beholdt Navnet «Studenterforeningen», gjorde man sig skyldig saavel i Usandhed som i Uselvstændighed. *Chr. Brix* satiriserede over H. F. Poulsen, hvis politiske Følelser vare komne i Bevægelse. Han maatte paa det Bestemteste benægte, at Bestyrelsen havde opgivet sin Selvstændighed, eller at den

havde betragtet Seniorerne som sine Herrer. Ved Afstemningen sejrede Navnet «Den nye Studenterforening», hvilket Navn tilligemed Aarstallet 1844 skulde føres i Seglet.

Paa en af de senere Generalforsamlinger kæmpedes under Forhandlingerne om de nye Love bl. A. en haard Kamp om, hvad Regjeringen for Fremtiden skulde hedde. *C. Ploug*, der den Aften førte Ordet paa Bestyrelsens Vegne, foreslog at beholde Benævnelsen Seniorat». Det var ikke af Pietet mod de gamle Medlemmer af Studenterforeningen, men Senioratet var Navnet paa alle Forstanderskaber hos de tydske Studenter, altsaa et Studenterudtryk. Bestyrelsen havde ledt efter andre Navne men havde ikke kunnet finde noget, der var mere passende. *Chr. Brix* holdt paa Navnet «Bestyrelse». Det saa ellers ud, som om man fuldstændig gav efter for Studenterforeningen. Man fik dens Lokale og dens Navn, saa at Alle maatte tro, at Akademicum aldeles gik op i den. *T. F. Wesenberg* foreslog «Repræsentanter». *G. Steenberg* fandt, at «Kuratorer» var bedre end Seniorer; det var dog bedre at efterligne svenske end tydske Skikke. Seniorer betegnede Intet. Det var aldeles tilfældigt, at det var blevet brugt, og det antydede desuden ingen Funktion. Da *Ploug* hertil bemærkede, at Bestyrelsen i den reformerte Kirke hed «de Ældste», hvilket viste, at Brugen af Ordet Seniorer i Betydning af Bestyrelse var gammel, stillede *Ishøj* Forslag om, at man kaldte Bestyrelsen for «de Ældste», da det dog var dansk. *Boethe* kunde ikke se, at det at vedtage at kalde Bestyrerne for Seniorer skulde kunne bevirke, at Akademicum gik op i Studenterforeningen. De, der ikke kjendte Forholdene, vilde alligevel tro, at dette var Tilfældet, da Akademicum fik Studenterforeningens Lokale. Havde Akademicum virkelig en særegen Aand, da vilde den nok bevare sig under Unionen. *Chr. Brix* fandt, at Boethe ræsonnerede saaledes: Have vi givet Meget, saa lad os give Mere. For «Bestyrelse» talte, at dette Ord betegnede Sagen, medens «Seniorat» kun var en Titel. Det var en Grund, der stod uantastet. Forsamlingen

var af samme Mening, idet den med overvældende Flertal vedtog Benævnelsen «Bestyrelse», hvad der dog ikke fik nogen Betydning, idet Studenterforeningens Medlemmer holdt paa den gamle Betegnelse «Seniorat» og tilsidst satte deres Villie igjennem.

Samme Aften Akademicum endelig vedtog de nye Love, nemlig den 16. December, havde det nær væltet hele Unionen. Bestyrelsen havde indstillet, at Studenterforeningens Medlemmer skulde have Adgang til Akademicums Lokaler, indtil Unionen traadte i Kraft, altsaa kun en fjorten Dages Tid. Meningen hermed var, at Medlemmerne skulde faa Lejlighed til at lære hinanden at kjende, men atter her viste det sig, at den akademiske Læseforening var bange for at blive opslugt af den ældre Forening. Man vilde ikke gaa ned i Boldhusgade Mand for Mand, nej, man vilde ved en festlig Lejlighed træde op i Masse og præsentere sig for Studenterforeningen, eller som en Taler sagde: «Det strider desuden mod almindelig Praxis, at to ubekjendte Magter ej skulle forenes med megen Eclat». Forgjæves gjorde Bestyrelsen opmærksom paa, at Studenterforeningen havde aabnet sine Døre for Akademicums Medlemmer, saa at det vilde røbe Mangel paa Gjæstfrihed nu ikke at gjøre en lignende Indrømmelse, og forgjæves hævdede den, at der jo her ikke var Tale om to kæmpende Partier men om to Parter, som agtede at indgaa en inderlig Forening. Forsamlingen vedtog desuagtet et Forslag om, at den ikke vilde benytte Studenterforeningens Tilbud, men bemyndigede samtidig Bestyrelsen til at takke Senioratet for dets Imødekommen.

Paa en Generalforsamling lille Juleaften søgte *Ploug* at faa denne Beslutning omstyrtet, men efter en varm Forhandling forkastedes hans Forslag med 71 Stemmer mod 49. Studenterforeningen opfattede Akademicums Optræden som en Uartighed, og alle de Medlemmer, der vare Modstandere af en Union, rejste nu Hovedet for at kuldkaste denne. Men Senioratet, der ikke var saa smaasindet, stod fast, og dets Ordfører *G. Brock* bekæmpede med Veltalenhed og Varme Forsøget paa at sprænge

Overenskomsten.[16] Han bar Sejren hjem, idet Forsamlingens store Flertal erklærede sig enigt med Senioratet.

Dog er det et Spørgsmaal, om Unionen overhovedet vilde være kommen i Stand, dersom ikke Lederne for Studentertoget til Upsala i 1843 paa Hjemvejen havde givet hinanden Haandslag paa, at de vilde gjøre alt Muligt for, at den danske Studenterverden kunde komme til at staa som en Enhed, naar de svenske og norske Brodre aflagde Besøg i Kjøbenhavn, hvilket maaske alt kunde blive Tilfældet i 1844.

Den 30. December holdt Akademicum Afskedsfest paa Enighedsværn. Bestyrelsen og Oppositionen samledes her i skjønneste Enighed og mindedes i blid Stemning de haarde men oplivende Kampe, de havde ført med hinanden i næsten fem Aar, og de istemmede med Kraft *Ploug*'s Afskedssang:

Sold, Akademicum, een Gang endnu!
Kald dine Sønner med sværmende Hu!
Løft dine Stemmer til Gjenboens Gru
  Een Gang endnu!
Væk nu med Driverne, Bordene frem!
Stolene ind mellem Stolene klem!
Bli'r der ej Plads til et tørstende Lem,
  Faar han gaa hjem.
Kom vore Ganymeder
Unge Johan og Peder,
  Og sæt Boller frem!
Thi det var jo dog en Skam,
Om vor Knejpe Straadød døde,
Den bør druknes i en Dam
Udaf Druer røde.
Kraftigt og friskt var det Liv, den gav Ly,
Derfor den hilse sin Død uden Sky;
Lystig og kjæk, som den var i sit Gry,
  Den dale før Nytaarsny!

I Sangens sidste Vers, hvor Digteren gjør Akademicums Regnskab op, kommer han til følgende Resultat:

Ja, vi er blevne os lige til Sidst;
Selvsamme Dyder og selvsamme Brist,
Vrøvl og Principper og Enhed og Tvist
  Bo her som hist

Nu er det ude, vort Kredsløb er endt,
Formen, vi bugted os i, har udtjent;
Nytte vi skal, hvad vi her har erkjendt,
I et nyt Moment.
Imorgen Kvæld med Glæde
Skal ind i dette træde
Hver en brav Student!
Men i Aften Mindets Kraft
Sejre over det, vi haabe,
Blande i den stærke Saft
Vemods milde Draabe!
— Her har vi tømt Ungdomsglædernes Skaal,
Varmet vort Hjerte ved Vingudens Baal,
Svoret, at Frihed og Ret er vort Maal!
Drik Akademicums Skaal!

Nytaarsaften drog Akademicum i sluttet Trop ind i den røde Gaard i Boldhusgade, hvor begge Foreninger fejrede Unionsfesten, til hvilken *Ploug* atter havde stemt sin Lyre, saa at Forsamlingen kunde synge: «Studenter vi kaldes men er jo ingen Ting». I denne Sangs sidste Vers varsler han om, at den tredelte Nation engang skal «tage Exempel af vor Union». Dette viser, at den skandinaviske Bevægelse maa have gjort et mægtigt Skridt fremad i de sidste Aar. Digteren, som i Begyndelsen af 1842 spaaede, at «det Skilte bøjer sig sammen», havde alt i 1843 oplevet det Vidunderlige, at en Flok danske Ynglinge havde indtaget Stockholm og Upsala og vundet Alles Hjerter. Alt gammelt Nag og al gammel Misforstaaelse var som blæst bort, og en ny og forfriskende Luft strømmede ind over Skandinavien.

IV.

Det er de nordiske Studenters uvisnelige Ære, at de have rejst den skandinaviske Bevægelse i dette Aarhundrede. Paa en Tid, da Folkene endnu saa skjævt til hverandre, da en Svensker i Danmark betragtedes som en mer eller mindre lumsk Person, fordi han efter den gængse Opfattelse talte saa sødt, da en Dansk i Sverige gjaldt for at være beregnende og for kun at se paa egen Fordel, da næsten alle Normænd nærede en dyb Uvillie mod de efter deres Mening hovmodige Svenskere, og da der overhovedet, takket være Fortidens Kampe, ikke herskede nogen Forstaaelse mellem Nordens Folk, da kom unge Studenter i Danmark, Norge og Sverige i Tanker om, at de dog, naar Alt kom til Alt, vare Brødre, og der ikke var Nogetsomhelst i Verden, hvorom deres Landsmænd behøvede at være uenige.

De traadte da frem og talte og sang, og til deres egen Forundring opdagede de hurtigt, at de dannede Klasser i de tre Lande, de eneste, der dengang havde Noget at sige, vare enige med dem, og at det egenlig kun var Regjeringerne, der stillede sig koligt til den nye Bevægelse, fordi de vare bange for, at der laa noget Politisk bag den. Efterat der siden 1814 havde været Fred mellem Danmark og Sverige, og efterat Karl Johan havde opgivet sin noget bryske og mistroiske Holdning ligeoverfor sit Naboland mod Sydvest, havde Forholdene paa

mange Maader begunstiget den gode Forstaaelse mellem Folkene, saa at det alt i Slutningen af Trediverne var tydeligt, at det nu var god Saatid. Tidsskriftet «Brage og Ydun», der med Bistand af Danske, Svenske og Normænd begyndte at udkomme i 1839, og hvori mange fremragende Videnskabsmænd fra alle tre Lande skrev, var et talende Vidnesbyrd herom.

Men først da Studenterne tog fat, da de satte hele deres Ungdom og Begejstring ind paa Sagen, kom der Liv og Fart i den. Det var naturligt, at Kjøbenhavnerne og Lundenserne, der bo hinanden saa nær, og som ere saa nær beslægtede, først prøvede paa, om de passede sammen, og da det havde vist sig, at de vare som sammenbragte Børn, der ikke mere ønske at skilles ad, gik de i Forening til Upsala, og tilsidst tog de Normændene med.

De første Skridt, de gjorde ud i den vide Verden, henledede strax Udlandets Øjne paa dem. Rusland, der fra 1814 til 1848 paatrykte Europa sin Villie, anede strax, at der laa Politik bagved de nordiske Studenters Færd. Saavel dets Udenrigsminister Nesselrode som Østrigs ledende Mand Metternich hyldede samme Politik som Regensens Provst, at Studenterne burde sove, spise og læse, og at Alt, hvad de ellers gav sig af med, var af det Onde. Ifølge den tydske Opfattelse, som ogsaa dengang var den gjældende i Rusland, maatte Studenterne overhovedet betragtes som særlig mistænkelige. Mindet om Burschenschafterne var endnu levende, ja i Slutningen af Trediverne og i Begyndelsen af Fyrrerne blev der flere Steder i Tydskland iværksat nye Forfølgelser mod Studenter, der vare Medlemmer af forbudte Foreninger.

Det faldt sikkert ikke Akademicums Medlemmer ind, at de ved at drage til Upsala og Stockholm satte det europæiske Diplomatis Penne i Bevægelse, og dog var det Tilfældet. De vidste nok, at Karl Johan og Christian VIII medsamt deres Udenrigsministre ikke hyldede skandinaviske Sympathier, men de anede ikke, at disse tvende Konger tilmed blev holdte til Ilden af Rusland, og selv om de havde vidst det, havde de

sikkert ikke af den Grund opgivet deres Forehavende og svigtet deres Idealer. Det er jo nemlig Ungdommens lykkelige Lod at tro, at Alt er muligt, naar man blot vil det for Alvor.

Det var Akademicum, der satte Møderne i Kjøbenhavn og i Lund 1842 og i Upsala 1843 i Scene, og det var Studenterforeningen, hvori Akademicums ledende Mænd tog Styret, efterat Unionen lykkelig var bleven fuldbragt, som derpaa overtog den skandinaviske Tanke til yderligere Pleje og Omsorg. Saa godt blev der sørget for dens Trivsel, at Frivillige fra Broderrigerne i 1848 strømmede til Danmark i store Skarer, og at de stred og blødte for dets Sag. Ja, den Konge, der oprindelig havde stillet sig mindre venlig overfor Skandinavismen, modtog endog i 1856 paa sit Slot de nordiske Studenter og talte mindeværdige Ord til dem om Nordens Fremtid. Hans Søn Karl XV, der selv var Upsalastudent, havde fuldstændig tilegnet sig de skandinaviske Ideer, og det er tilstrækkelig bekjendt, at det ikke var hans Skyld, at de forenede Riger ikke i 1864 hjalp den Broder, der var i Nød.

Skjønnere Drømme have Nordens Studenter aldrig drømt, end dengang de troede, at det Skilte atter vilde bøje sig sammen, og at de vare kaldede til at føre Folkenes Sag til Sejer. At Virkelighedens klamme Haand vækkede dem noget ublidt af Drømmen, var visselig ubehageligt for dem, men de havde lige saa megen Ret til at tro paa og kæmpe for deres Sag, som de tydske Studenter havde, dengang de svore paa, at de vilde skabe et enigt Fædreland, der kunde blive stort og mægtigt. Det var jo hverken de danske eller de tydske Studenter, som skulde gjennemføre Sagen, naar Tidens Fylde var kommen. De skulde forberede Sindene, slaa til Lyd blandt Mængden, prædike for de lidet Troende eller Uvidende og overhovedet virke med Tale og Sang, og alt dette have de gjort tilfulde. Det var ikke deres Skyld, at visse Statsmænd, da Afgjørelsen i 1864 skulde finde Sted, bange veg tilbage for at gjøre Skridt, der vilde have mindet Europa om, et Sveriges Storhedstid endnu ikke var uddød.

De Sammenkomster, der fandt Sted mellem Kjøbenhavns og Lunds Studenter i 1838 og 39, blev ikke fortsatte i de nærmest følgende Aar, men i 1842 optoges de paany. Havde man tidligere været forsigtig med Hensyn til, hvad man sagde, saa tog man sig nu ikke iagt for at lade det, der fyldte Hjerterne, faa frit Løb. Mens man i Trediverne havde talt om Venskab og Broderskab, om det gode Forhold mellem de tre Folk og om, at de i Forening skulde kæmpe for Frihed, Ret og Sandhed, gik man i 1842 lige løs paa det endelige Maal: Nordens Enhed.

I Begyndelsen af Maj havde Medlemmer af den akademiske Læseforening tænkt paa at tage til Lund, men da fik de Underretning om, at 130 Studenter derfra vilde gjæste Kjøbenhavn første og anden Pinsedag den 15. og 16. Maj. Uagtet Mange vare rejste bort i disse Dage, fik den nedsatte Komitee dog Alt ordnet til en festlig Modtagelse. Om Morgenen Kl. 9 kom Gjæsterne, og efterat de havde tilbragt Formiddagen i private Kredse, samledes de uden Provstens Tilladelse Kl. 3 i Regensgaarden, hvorfra de Arm i Arm med 270 danske Kammerater, marcherede til Charlottenlund. Her holdt de Rast paa en Plæne, mens den lundensiske Sangforening forlystede en stor Mængde Mennesker med sine Sange. Videre gik det til Dyrehaven, hvor man efter gammel Skik drak Rystetoddy.

«Nu fremtraadte vexelvis den svenske og danske Sangforening, og Skoven gjenlød af de skjønne ungdomskraftige Stemmer. Svenske, norske og danske Nationalsange blev afsungne, og navnlig opvakte den svenske Sang «Kung Karl den unga hjelte» en almindelig Begejstring, der stedse steg højest ved Ordene: «ur vägen Moskoviter», hvilke atter og atter applauderedes med stormende Hurraraab baade af Danske og Svenske, medens Hatte og Huer fløj i Vejret.»

Fr. Barfod bød her Velkommen[1] og holdt derpaa begejstrede Taler for Kristiania Studenter, Nordens Enhed og Nordens Frihed. Paa Lundensernes Vegne takkede *P. Genberg* de danske Brødre. *H. F. Poulsen* udbragte en Skaal for Kong Karl Johan i følgende Ord: «Mine Herrer! Som det sig hør

og bør, have vi først udbragt Toaster for Nationerne i Sverige, Norge og Danmark — for det store trefoldige Skandinavien. Nu, mine Herrer! paa gammel Vis en Skaal for Kongen. Borgersønnen Jean Baptiste Bernadotte, Republikkens kjække Soldat og sejrrige General, Kejserens Marschal — men Lafayettes og Frihedens Ven, den energiske og kraftige, efterlignelsesværdige Olding, der ej sveg de Løfter, han i sin Manddom gav, Stamfaderen til en ædel, haabefuld Slægt, Sveriges og Norges ridderlige Konge, Hs. Majestæt Kong Karl Johan leve!»

Endnu talte Stud. med. *A. Bock* for de skandinaviske Naturforskere og Cand. theol. *T. N. Wesenberg* for Ytringsfriheden. Efterat Gildet var forbi, overlod man Resten af Drikkevarerne til Fiskerne fra Taarbæk, der under stormende Hurra tømte Bollerne. Næste Formiddag besøgte Lundenserne *Oehlenschläger* paa Fasangaarden og sang hans Romance «Bjergtrolden», og om Aftenen vare de i det kgl. Theater, hvor Balletten «Napoli» blev opført. Chefen Kammerherre Levetzau havde været saa elskværdig at forbeholde Akademicum 150 Billetter.

Politiet indskrænkede sig til at iagttage, hvad der foregik. «Vore Autoriteter,» skrev «Fædrelandet»,[2] «der som bekjendt have en stærk Antipathi mod alle friere Livsrørelser end de rent dagligdags, viste dog ved denne Lejlighed en sømmelig Undseelse for de Fremmede og vogtede sig for forstyrrende Indgreb i Lystigheden, men efterat det var vel forbi, skulle de have ytret Tegn til at fortryde deres udviste Moderation.»

Den filistrøse Regensprovst, som ikke forstod et Ord af det Hele, og som var vred over, at Studenterne havde forsamlet sig inde i «hans» Gaard under Linden uden hans Tilladelse, gav sin Vrede Luft i følgende Bemærkninger:[3] «Hvad forresten Skovfesten angaar, skal den efter en Beretning, jeg igaar hørte, have været meget støjende ogsaa paa Hjemvejen. Da Brændevinen var en Hovedingrediens, bidrog dette til stor Perialisering, og Grundakkorden i de høje Toner skal have været «Konstitution», «Orla Lehmann» og «Crusenstolpe».»

Det var imidlertid en Historie, man havde bundet ham paa Ærmet, thi hverken Orla Lehmann eller Crusenstolpe blev nævnt i Talerne.

Den 5. Juni gjorde Danskerne Gjenbesøg i Lund i et Antal af 160 foruden tre norske Studenter. Medens ingen dansk Professor havde deltaget i Gildet i Kjøbenhavn, var der i Lund ikke faa Universitetslærere tilstede. Ved Festen i Brøndsalen paa Helgonabakken udtalte *E. Berling* i sin Velkomsthilsen, at disse Møder mellem Nordens dannede Ungdom havde den Betydning, at det ogsaa blev indpodet den store Masse af Befolkningen i de skandinaviske Riger, hvor naturligt og nødvendigt det var, at der herskede Venskab mellem de tre Folk. «Jeg ser i Aanden,» fortsatte han, «en ny Fremtids Morgenrøde for Norden, en Fremtid, da dets Videnskab og Kunst ej længer skulle staa afsondrede paa tre Omraader, ubekjendte for hverandre, men arbejde i Forening, saaledes at de kappes om Prisen, en Tid, da i politisk Henseende en Uret begaaet af en fremmed Magt mod et af Folkene vil blive opfattet af begge de andre, som om den havde ramt dem selv. Hvilken Glorie af Ære og Kraft skal da ikke paany omstraale Odins daadrige Stamme?»

Den 75aarige Biskop *V. Faxe*, Universitetets Prokansler, lyste paa en Maade Velsignelse over Forsamlingen. «Den længe voldsomt underkuede Følelse er endelig brudt ud, og dens stærke Flammer lyse ud over Norges Fjelde, over de svenske Klipper og den danske Slette og varme Hjerterne omkring Nordhavet, Kattegat og Øresund. Lykkelig maa vel derfor den Tidsalder kaldes, der skuer en saadan Aandens Triumf, og lyksalig den Mand, der, forinden han lægger sig til Hvile, kan medtage en saa herlig Forvisning om Menneskehedens Sejr, et saa højt talende Vidnesbyrd om Nordens sig nærmende Storhed.»

Cand. theol. *B. C. Bøggild**, som var i Besiddelse af stor

* Død i 1892 som Præst i Skivholme.

Veltalenhed, der dog stundom tog en noget for høj Flugt, og Cand. phil. *H. F. Poulsen* vare Danskernes Ordførere. Den Sidste, der som en dristig Husar altid var rede til at hugge ind og til at springe over Forhindringer, udkastede ved denne Lejlighed Tanken om, at Kjøbenhavnerne og Lundenserne burde besøge Upsalenserne. «Men vi savne Nogen ved denne skandinaviske Højtid, vi savne vore Brødre i Upsala. Saa lad os da i Tanken besøge dem! Fra dem skille os Bjerge og Dale, fra Eder kun den flygtige Bølge.» I Slutningen af samme Tale besvor han ligefrem Upsalenserne at være med, naar Kampen med Tydskland engang maatte komme til Udbrud. En Nordmand *Ottesen* takkede for en Skaal for sit Fædreland med et Leve for en skandinavisk Union, «hvor ethvert Folk indtager sin selvstændige Stilling men ligeoverfor Fremmede optræder som en Enhed».

Digteren *Carl Vilh. Aug. Strandberg*, der dengang som 24aarig ung Mand studerede i Lund, og som skrev under Navnet «Talis Qualis», havde til Festen skrevet Sangen «Den siste Kungen», i hvilken han bl. A. tager Ordet for Fostbroderskab mellem Svenske og Danske i Kampen og saaledes ikke er tilfreds med den aandelige Enhed alene:

För andens frihet, det helga mål,
Ett Korståg åter predikas. Jorden
För länge pröfvat de varma orden,
Snart vill hon pröfva det kalla stål.

Och tänder striden sitt röda bloss,
I bröder, lämnen oss rum bland eder;
Vi vilja kämpa i samma leder.
Den siste Kungen han är med oss.

För denna helsning til Danas jord,
Du brödraskara! Du går ej ensam,
Vår valplats blifver och är gemensam,
Är blott vår lösen: det fria Ord!

Da de danske Studenter næste Dag sejlede fra Malmo, vexlede de Hurraer med Indbyggerne, og da de vare komne

til Kjøbenhavn, drog de i sluttet Skare til Regensen, hvor de først sang danske og svenske Sange og derpaa raabte Hurra for Stud. theol. *F. H. Eibe**, der havde været Togets Leder, og tilsidst for Skandinavien.

Et Par Dage efter Hjemkomsten spurgte Professor *Kolderup-Rosenvinge* Regensprovsten, om det var sandt, hvad et Rygte fortalte, at de danske Studenter under deres Ophold i Lund havde nægtet at drikke Kong Christian VIII's Skaal. Provsten lod Eibe kalde, men han forsikrede, at han ikke havde været tilstede, hvor noget Saadant var foregaaet. Eibe berettede endvidere, at Alt var gaaet udmærket godt, at Politik var holdt ude, og at der kun havde været een Forstyrrelse, idet en norsk Student, der var rejst med fra Kjøbenhavn, under en Tale, som Biskop Faxe holdt, havde været impertinent mod de Svenske, hvorfor man havde vist ham tilrette.

Næste Dag kom Eibe igjen og sagde, at han nu havde adspurgt flere af sine Kammerater, men at han var kommen til samme Resultat. Om der var foregaaet Noget ved private Sammenkomster, kunde han ikke vide. Derimod havde han paa et offenligt Sted i Lund hort meget demokratiske Taler af nogle Upsalastudenter, og nogle Svenskere havde fortalt, at danske Studenter i et privat Lag havde foreslaaet at drikke Kong Karl Johans Skaal, men at de tilstedeværende Lundensere ikke havde villet være med hertil.[4] Da Professor Petersen havde faaet disse Nyheder, sendte han dem strax videre til Kabinetssekretær Adler, som saa kunde berolige Christian VIII.

Karl Johans Regjering var ligesaa lidet opbygget over disse skandinaviske Møder som Christian VIII's. Af en Bemærkning i det liberale «Aftonbladet» om, at det ansaa en almindelig nordisk Forening af flere frie Folk for Fremtidens Opgave, fik det reaktionære Organ «Svenska Biet» ud, at der var stiftet et Komplot, som havde til Hensigt ved en almindelig nordisk Forening mellem Sverige, Norge og Danmark at danne en

---

* Senere Boghandler i Kjøbenhavn.

eneste konfødereret Republik efter amerikansk Mønster med en Præsident i Spidsen, som skulde vælges skiftevis i de tre Riger, hvilket Forslag formodedes at være sendt til Sverige i en Snes skrevne Exemplarer fra et vist hemmeligt Selskab i Danmark.[5] Denne Udtalelse fremkom i Slutningen af Maj efter de svenske Studenters Besøg i Kjøbenhavn.

En Maaneds Tid senere, altsaa efter det lille Studentermøde i Lund, bragte «Ausburger allgemeine Zeitung» en Korrespondance fra Stockholm, der indeholdt omtrent det Samme men med den Tilføjelse, at der i alle tre skandinaviske Riger fandtes megen Sympathi for en Føderation. En lignende Meddelelse fremkom kort efter i «Hamburgischer Korrespondent». Idet «Fædrelandet» refererede ovennævnte Korrespondance, tilføjede det med en vis Ret: «Det er ikke usandsynligt, at den svenske Hofkamarilla i Anelsen af, at den skandinaviske Foreningsaand, der i de senere Aar saa mægtigen har grebet den yngre Slægt, bærer en Spire til Frihed og altsaa til dens egen Indflydelses Undergang i sig, har drømt denne republikanske Propaganda, hvilken den naturligvis finder meget brugbar som Skræmsel for de bestaaende Regjeringer. Men iøvrigt skulde det slet ikke undre os, om republikanske Ideer fødtes og samlede sig Tilhængere baade her og i Sverige, thi de ere det reaktionære Systems naturlige ja næsten nødvendige Frugter[6].

«Fædrelandet» vidste dengang ikke, hvad man nu ved, at den svensk-norske Udenrigsminister Ihre den 5. Juli 1842 sendte de forenede Rigers Gesandt i Kjøbenhavn Baron Lagerheim en Kopi af en Depeche, som han havde tilstillet Gesandterne i Paris, London, Wien, Berlin og Hamborg, og i hvilken han henledede deres Opmærksomhed paa de ovennævnte Artikler. Baron Lagerheim skulde oplæse Depechen for Direktøren for Udenrigsdepartementet Konferensraad Dankwart og samtidig overrække ham en Afskrift af en Rundskrivelse, som en tidligere svensk-norsk Udenrigsminister i 1837 havde udsendt, og i hvilken han paa det Bestemteste fralagde sig Beskyldningen for, at Karl

Johan skulde have nogen Tilbøjelighed til at ville forene de tre nordiske Riger under eet Scepter. Kongen, hed det endvidere, vilde gjøre Alt for at opretholde det Bestaaende og vilde afvise enhver Insinuation, der gik ud paa Omvæltninger. Han kunde derfor ikke Andet end alvorligt misbillige det afsindige Foretagende at ville kuldkaste den bestaaende Tingenes Tilstand.[7] Denne Rundskrivelse havde Karl Johan paalagt sin Udenrigsminister at afsende, blot fordi Steen Blicher og den svenske Journalist Magister Ekbohrn havde bekjendtgjort, at de agtede at udgive en poetisk Unionskalender, der iøvrigt af andre Grunde ikke kom i Stand.

Alt dette vidste de Studenter fra Lund og Kjøbenhavn, som havde besøgt hinanden, Intet om, og hvis de havde vidst det, havde det rimeligvis kun yderligere opflammet dem til at gaa videre ad den Vej, de engang havde betraadt. Alt i Lund var den Tanke jo bleven udkastet, at man burde besøge Brødrene i Upsala, og hele Foraaret sysselsatte flere af de Ledende i Akademicum sig med, hvorledes de skulde faa et Fællestog bragt i Orden. Efterat man langt om længe og ikke uden megen Besvær havde faaet Dampskibet «Iris» lejet, kunde Rejsen gaa for sig for Kjøbenhavnernes og Lundensernes Vedkommende, men Normændene maatte blive hjemme, da Regjeringen aldeles i Karl Johans Aand havde nægtet at lade dem faa et Dampskib til nedsat Betaling.

Mens Forberedelserne fandt Sted, havde Diplomatiet atter været i fuld Virksomhed. Den danske Gesandt i Stockholm Grev *Ludvig Moltke* havde under en Samtale med Udenrigsminister Ihre faaet Meddelelse om, at Kong Karl Johan var meget bekymret ved Tanken om den forestaaende Sammenkomst, da han betragtede Studenterne som Redskaber for demagogiske Agitationer, hvad han var bleven bestyrket i ved Efterretninger fra Berlin om, at flere Studenter netop nu vare fængslede som politisk mistænkte. Ministeren maatte derfor meget ønske, at Toget blev opgivet.

Denne Meddelelse sendte Grev Moltke strax til Kjøbenhavn.

Vel kunde Regjeringen her ikke godt forbyde Studenterne at rejse, men den havde det i sin Magt at lade Myndighederne lægge Toget alle mulige Hindringer i Vejen. Saaledes blev der nægtet Deltagerne Fritagelse for at betale Pasafgiften, saa at Komiteen maatte udrede ikke mindre end 304 Rbd. eller 2 Rbd. for hver af de 152 Passer, der blev udstedte.[8]

Christian VIII søgte dernæst at faa en af Studenterne velset Professor med paa Toget, for at han kunde optræde som Raadgiver og virke som en Dæmper paa de kraftige Udtalelser, der ellers let vilde falde. Han henvendte sig derfor gjennem en Mellemmand til *H. N. Clausen*, som ganske sikkert var den af Universitetslærerne, der dengang nød den største Anseelse hos de Studerende, og hvem de tillige lettest vilde følge paa Grund af hans bekjendte liberale Optræden i Stænderforsamlingen. Men Clausen bad sig naturligvis fritagen for at røgte et saa ubehageligt Ærinde, thi dels vilde Studenterne betragte ham med Mistænksomhed, og dels vilde Kongen lægge Ansvaret for mulige dristige Ytringer over paa hans Skuldre, uagtet han aldeles ikke vilde være i Stand til at hindre deres Fremkomst. Da denne Plan mislykkedes, fik Etatsraad *I. O. Hansen*, som var Medlem af Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, Ordre til at forsøge paa at faa Professor *Madvig* overtalt til at rejse med til Upsala, men ogsaa denne Sendelse var frugtesløs.[9]

Endnu en Professor maatte ifølge højere Anmodning prøve paa at gjøre et Forsøg, hvorom *Mørk Hansen* meddeler Følgende:[10] «B. Bøggild og jeg, der jo begge vare theologiske Kandidater, overraskedes ved at modtage en Opfordring fra Professor *Scharling* til at «forunde ham en Samtale i hans Hjem». Vi mødte altsaa med den faste Beslutning, at Intet skulde rokke os, og den holdt vi ved. Scharling forestillede os med Venlighed, at et saadant Tog kunde give Anledning til Udtalelser, som vilde være Regjeringen højst ubehagelige, og som det kunde blive højst skjæbnesvangert for os som vordende

Embedsmænd at tage Del i. Vi svarede, at det nu var for silde at tale om at opgive Sagen, da Alt var ordnet mellem Lunds og Kjøbenhavns Studenter; Bøggild, som havde en i højeste Grad flydende Tunge, holdt endog en lang Tale til Scharling, hvori han bebrejdede Professorerne, at de ved Fornemhed og Kulde holdt sig borte fra Studenternes Verden og derfor savnede vor Tillid og Fortrolighed. Dette gjorde mig ondt, da jeg satte megen Pris paa mine theologiske Lærere og navnlig holdt af Scharling for hans rene Karakter og humane Tænkemaade. Jeg husker nu ikke, hvorvidt det lykkedes mig at formilde Bøggilds skarpe Ord, men jeg veed, at vi skiltes som Venner, og at vi begge med Haand og Mund lovede, at vi to Intet vilde sige eller gjøre, som kunde give Anstød paa højere Steder, medens vi rigtignok maatte tilstaa, at vi ikke kunde indestaa for andre Talere blandt Deltagerne.»

Naar Vinden blæste saaledes fraoven, maa man ikke undre sig over, at der fra selve Universitetsmyndighedernes Side blev gjort Forsøg paa at lægge Hindringer i Vejen for de Studenter, der havde Stipendier. Da Regensianeren Stud. med. *A. Bock* i Maj anmodede Provsten om, at Regensens Sangforening maatte give en Koncert, hvis Udbytte skulde tilfalde nogle af dens Medlemmer, der ikke havde Raad til for egen Regning at rejse til Upsala, fik han bl. A. det Svar, at de, der havde Stipendier, maatte henvende sig til Universitetets Rektor om Tilladelse, og at de, der boede paa Regensen, kunde søge under Eet, da Rejsen skulde begynde to Dage før Pinseugens Begyndelse, og da Universitetet ikke kjendte til Pinseferie. Endvidere tilføjede han, at det maatte vække Opmærksomhed, at Regensianere havde Raad til at foretage en saadan Rejse. Senere erfarede Regensprovsten imidlertid igjennem Professor *Kolderup-Rosenvinge*, der var Medlem af Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, at denne ikke vilde give Rejsetilladelse, hvorfor han underrettede Bock herom. Saaledes havde Studenterne intet Andet at gjøre end at rejse alligevel. Elleve Regensianere og fire Kommunitetsalumner, som ikke

havde Bolig paa Regensen, drog saa afsted. Efter deres Tilbagekomst lod Dekanus for det theologiske Fakultet dem kalde og gav dem en Advarsel.[11]

Konsistorium sysselsatte sig ogsaa med Sagen, efterat Rejsen var forbi. Der var Medlemmer, som fandt, at man burde berøve vedkommende Studenter deres Stipendier, fordi de ikke kunde anses for trængende, naar de havde Raad til at foretage en saadan Rejse, der kostede mellem 20 og 25 Rbd. Imidlertid sejrede dog den humanere Opfattelse, saa at der ikke blev foretaget Noget mod dem.[12]

Hvorledes de lundensiske og kjøbenhavnske Studenter vilde blive modtagne i Stockholm og Upsala, havde de selv ikke gjort sig Rede for. De vidste jo nok, at deres Kammerater ved Nordens ældste Højskole vilde betragte dem som kjære og velkomne Gjæster, men hvad vilde Myndighederne og Befolkningen sige? Kunde de gjøre Regning paa, at de skandinaviske Ideer allerede havde grebet Borgerne i Stockholm, og vilde disse ikke snarere stille sig meget kølige ligeoverfor en Skare Ynglinge fra det gamle Fjendeland imod Syd? Stockholm laa dengang meget langt fra Kjøbenhavn og Lund. Forbindelsen mellem Sveriges og Danmarks Hovedstæder var saa slet som muligt. Det var ligefrem et Kunststykke at sende en Pakke fra Lund til Stockholm, thi det forholdt sig rigtigt, som Tegnèr nogle Aar i Forvejen havde skrevet, at «Sverige og Island vare de eneste Lande i Europa, hvor der ikke fandtes nogen kjørende Post, og hvor man i otte Maaneder af Aaret var uden Forbindelse med Hovedstaden». At Kong Karl Johan med Ængstelighed vaagede over sin Magt, og at han overhovedet havde sine egne Studenter mistænkte for ikke at være royalistiske og for at være smittede af Liberalismen, var tilstrækkelig bekjendt. For faa Aar siden havde Upsalas mest fremragende Lærer, Historikeren Professor *Geijer*, søgt at berolige ham med, at Studenterne nærede Hengivenhed for den nye Tingenes Tilstand i Sverige, og forsikret, at Universiteterne vare videnskabelige Asyler, hvor den politiske Partiaands

Furier endnu ikke vare trængte hen, og fra hvilke de paa Grund af selve deres Karakter burde være banlyste.[13] Men siden havde Geijer selv foretaget sin store Frontforandring paa Rigsdagen og svoret til Liberalismen, og Ungdommen i Upsala havde ved hans Hjemkomst modtaget ham med Jubel. Hvem kunde Karl Johan saa stole paa i Upsala? Han indskrænkede sig foreløbig til at anmode Justitsministeren *Gyllenhaal* og Ærkebiskoppen i Upsala *af Wingård* om at deltage i det forestaaende Møde, for at de kunde passe paa, hvad der blev talt og sunget.[14]

Som Argonauter drog da Torsdag den 1. Juni 1843 152 danske akademiske Borgere ombord paa «Iris» afsted for at finde det gyldne Skind højt oppe imod Nord. «Vi vare egenlig paa en Opdagelselrejse,» skrev M. Goldschmidt over tredive Aar senere, «og ikke ganske sikre paa at finde det Sverige, vi søgte.»[15] Medens Sangerne istemmede Otto Lindblads nye «Ångbåtssång» «Sätt maskinen i gång!», gled Dampskibet langsomt forbi Langelinie, hvor en stor Mængde Mennesker og deriblandt Professor *H. N. Clausen* med Familie tilvinkede de Bortdragende et Farvel.

De drog altsaa til Upsala uden Indbydelse i Modsætning til, hvad der har fundet Sted ved alle følgende Studentermøder; de havde kun meldt, at de vilde komme. Dernæst var det lutter Unge, som begav sig ud paa den lange Fart. *C. Ploug* var sikkert den Ældste og han havde endnu ikke fyldt sit tredivte Aar. Ved alle senere Møder have Universitetslærere og ældre Akademikere, der spillede en Rolle i Studenterlivet, været med.

Til Komitee valgtes under Overfarten til Malmø Cand. theol. *B. Bøggild*, Cand. theol. *M. Mørk Hansen*, Redaktør *C. Ploug*, Stud. jur. *H. F. Poulsen* og Cand. theol. *T. N. Wesenberg*, men den Sidstnævnte traadte tilbage for Stud. theol. *F. H. Eibe*, om hvem Hostrup paa Regensen jo har skrevet: «Her du Manden ser, hvem som Medlem vi beundred' fast af

hundred' Komiteer». I Malmø tog man 56 Lundensere ombord, saa at Rejseselskabet nu bestod af 208 Personer.

Da der foreligger en udførlig trykt Beretning om Studentertoget forfattet af den danske Bestyrelse og indeholdende alle Taler og Sange, skulle vi henvise til denne og kun fremdrage enkelte Begivenheder og Udtalelser, der dels ere hentede herfra[16] og dels andetsteds fra.

De Rejsende betraadte allerede Sveriges Grund i Kalmar. Da de nærmede sig denne By, vare selv Førerne for Toget urolige. «Men», siger Goldschmidt,[17] «Modtagelsen gjorde Tvivlen og Frygten til Skamme. Vi vare pludselig blandt et helt Folk, der bød os Velkommen. I tætsluttede Rækker marcherede vi gjennem en lang lav Porthvælving, og inde under denne Hvælving sang de danske Studenter af al Magt Plougs Sang «Længe var Nordens». Jeg gik i det Øjeblik ved Siden af Ploug, og idet Ordene lød

«Atter det Skilte
Bøjer sig sammen»

saa jeg pludselig, at jeg gik ved Siden af et lykkeligt Menneske, hvis Ord med saa vældig Klang blev til Virkelighed. Jeg kunde ikke lade være at sige ham det, maaske noget kejtet, omtrent i de Ord, at han dog nu maatte være meget glad, hvortil han stille svarede: Aa, ja!

En anden Deltager i Toget *Mørk Hansen* fortæller om det Samme i følgende Ord:[18] «Vi vare nu spændte paa, hvorledes vi vilde blive modtagne, da der i Bladene var fremkommet Udtalelser om, at det kun var Skaaningerne, der vare glade ved Toget og med i den skandinaviske Bevægelse. Men vi modtoges i Kalmar med stor Jubel, og Digteren Carl Kullberg, en Søn af Biskoppen i Kalmar, hilste os med en smuk Tale og en Indbydelse til Sexa. Vi drog nu i Procession med Kalmarborgerne under Armen til det gamle Slot, og da vi under Marchen over Broen og gjennem Slotsporten afsang Plougs «Længe var Nordens», gik der en vidunderlig gribende

Bevægelse gjennem Mange iblandt os. Slottet var faldefærdigt, Unionssalen forvandlet til et Magasin og Unionsthronen borte; man sagde os, at den var solgt ved en Auktion for 12 Skilling Banko, hvorfor H. F. Poulsen ogsaa udtalte, at Thronerne nu vare faldne i Pris».

Ved Sexaen holdt *Ploug*, i hvis Ord der var en forunderlig Glød, en Tale for «et folkeligt Forbund mellem de nordiske Riger», for hvilken han, da den efter Hjemkomsten blev refereret i «Fædrelandet», blev sat under Tiltale. Da han i denne Tale mindede Svenskerne om, hvor mange Provinser Russerne siden Gustav Adolfs Dage havde frataget dem, og da han derpaa spurgte dem, om de havde flere at miste, lød der et øredøvende Bifald fra Forsamlingen. En gammel svensk Dr. theol., som stod ved Siden af Mørk Hansen, udbrød: «Det er meget sandt men meget dristigt!»

Lundensernes Ordfører Med. Phil. Cand. *Göthe Thomé* fandt en rig Trøst i den Kjendsgjerning, at de samme Folk, der før kappedes med hverandre i blodig Kamp eller som kloge Statsmænd omgikkes med Planer til hverandres Undergang, nu kappedes med hverandre alene i Kjærlighed og som endnu klogere Statsmænd omgikkes med Planer, der kun tilsigtede deres Lykke og Vel. *H. F. Poulsen* udtalte, at det nu ikke mer kom an paa Kongerne men paa Kongernes Konge og næst ham paa Folkene selv, hvorledes Fremtiden skulde blive. De vare selv i Stand til at skabe sig en Fremtid, saa at de ikke ængstelige behøvede at spørge om overmægtige Naboers Villie, men selv kunde sige, hvad de vilde og ikke vilde, og sex Millioner Skandinavers Villiesytring vilde vel faa en betydningsfuld Klang i Europa.

I Stockholm var der ingen officiel Modtagelse, og ingen Komitee havde dannet sig, men Alle vare meget venlige mod Studenterne, der tilbragte en Eftermiddag med at bese Byen. Da de den 5. Juni Kl. $2^1/_2$ tilsøs naaede Upsala, blev de meget overraskede ved den Modtagelse, der blev dem beredt. «Det var et Panorama, som maatte have overrasket og bevæget

sejrkronede Fyrster end sige da en Flok af fremmede navnløse paa Alt uden Ungdommens Haab og Begejstring fattige Ynglinge. De høje Aabredder og Kaier vare bedækkede med en uoverskuelig Masse af festlig klædte Mennesker, alle Mandfolk med blottede Hoveder, alle Damer med viftende Tørklæder; paa den nye Bro ligefor os over det brusende Vandfald, som Aaen der danner, vajede det danske, svenske og norske Flag; af de tvende i Havnen beliggende større Dampskibe var det ene tæt besat med Tilskuere, det andet hilste os med sine Kanoner. Paa Landingsstedet tilhøjre stod endelig Studentervæbningen paradeklædt opstillet i en Firkant, indeni hvilken den ordførende Kurator, Kuratorerne, Marchallerne, og de udvalgte «ordningsmän», smykkede med Silkeskjærfer og Baand stod, og udenfor hvilken det øvrige Studenterkorps, ligeledes i Uniform, opstillet geledvis, ventede os i Tavshed, medens 32 Kanonskud fra den ligeoverfor beliggende Slotsvold rullede hen over vore Hoveder og forkyndte hele Omegnen vor Ankomst».

Ved Sexaen samme Dag paa «Carolina rediviva»'s store Festsal sang de danske og lundensiske Sangere for første Gang *Ploug*'s «Da nys den fejre Vaar», og *Mørk Hansen* takkede for Modtagelsen. «Denne betydningsfulde Stund, som vi længe have set imøde i vort Haab og vor Længsel, fører os ikke ind i nye Forhold, men forener kun, hvad Gud har sammenføjet, men Menneskene havde adskilt, bringer os kun fuld Bekræftelse paa, hvad vi aldrig have Ret til at betvivle, at vor Broders Hus atter staar os aabent.» Upsalenserne bar derpaa Ploug og Mørk Hansen i Guldstol, og Ærkebiskoppen omfavnede endog den Sidstnævnte. Cand. theol. *B. Bøggild* holdt en højstemt Tale, i hvilken han sammenstillede Nordens Aand med den Helligaand, der paa den store Pinsefest lærte Apostlene at tale i Tunger. «Var det ikke den Helligaands Værk at samle de Adsplittede, at forene de Adskilte, at forsone de Stridende og forene dem Alle i een Tro med Kjærlighedens Baand? Danske og Norske, Brødre fra Lund og fra Finland!

Mødte vi ikke her Kjærlighed og Tillid og Brødres Haandslag?»

Den næste Dag samlede Studenterne sig paa den ene af de tre vældige Høje ved Gammel-Upsala, hvor Upsalensernes Ordfører Magister *P. I. Petersson* med det store Sølvdrikkehorn i Haanden udbragte en Skaal paa Vers for Nordens Fortid og Fremtid. Efter ham tog *Ploug* Ordet og udtalte bl. A.:

Upsalenser! Ikke blot overrasket og bevæget men skamfuld stod jeg igaar ved Foden af Gustav Adolfs Støtte, medens Eders Velkomsthilsen rungede gjennem Foraarsluften; thi et Rygte, om hvilket Ingen skal kunne sige, hvorfra det er kommet, havde før vor Hidkomst fortalt os, at I ikke vare synderlig broderlig stemte mod os, at I kun bekymrede Eder om Eders Bøger og Pergamenter men aldeles savnede Interesse for de Ideer, der længe have besjælet os, og Sympathi for vore helligste Ønsker, at I, trodsende paa Eders Sveaherkomst, ikke vilde erkjende os for Eders Jævnbyrdige, men saa haant ned paa de Venskabsluer, som slaa højt sammen fra Lund og Kjøbenhavn, at I ansaa vort stolte Haab om et helt og stort Norden for tomt Hjernespind, udsprunget af vor egennyttige Trang, af vor Lyst til at unddrage os vor Hjemfødnings, Absolutismens Baand. Fordi jeg har troet paa dette Rygte, derfor skammede jeg mig igaar, derfor bønfalder jeg Eder idag om velvillig Tilgivelse, thi det har løjet skammeligt om Eder. I Tale og Sang, i offenligt Foredrag og privat Samtale have I ligefra vor Ankomst til dette Øjeblik udtalt Eder saa broderligt og kjærligt og tillige saa tydeligt og bestemt, at Ingen af os Danske kan tvivle om, at I dele vore Sympathier og Ønsker, at vort Haab og Stræben gaar samme Vej, at I med os erkjende Nordens Enhed for den store Opgave, som den yngre Slægt har at løse.

Han udviklede derpaa, at det ikke var tilstrækkeligt, at den skandinaviske Idee førte et stille Liv i Tankens Baggrund, og at den kun i Ny og Næ førtes frem ved festlige Lejligheder. Nej den maatte ogsaa træde frem i ydre Handlen, og denne skulde bestaa i, at Studenterne stræbte efter at udfylde det Savn, de nu dybt følte, nemlig Mangelen paa aandelig Forbindelse gjennem Skrifter og Blade. Saa vilde de Ideer, der nu opfyldte dem, efterhaanden vinde Indgang i Folkenes Hjerter. «Med denne udvendige Virksomhed maa vi være tilfredse; enhver anden ligger udenfor vor Stilling og vort Kald. Men hvorfor skulde vi ikke nøjes med den? Hvilken anden er sikrere eller mægtigere? Har Sejren ikke altid været forjættet Aandens Stræben? Hvor kunne vi tvivle om, at naar vi faste

og ufortrødne arbejde til vort Maal, naar de Ønsker og Haab, som nu synes Mange udenfor at være overspændte Ungdomsdrømme, udplantes i Nationernes Bryst og, modnede der i Stilhed, engang træde frem for Dagen som disses højlydte Villie, naar de Ideer, der fylde vor Skare med Begejstringens Salighed, engang antænde de store Masser, — hvor kunne vi da tvivle om, at de ville træde ind i Verdenshistorien med gyldige, herlige Resultater?»

Ingen nok saa stærk Modstander af de tre nordiske Rigers Forening vilde kunne tage Forargelse af disse Ord, der vare prægede af et stort Maadehold, idet de jo kun gav Udsigt til Virkeliggjørelsen af den skandinaviske Idee i en fjærn Fremtid. *H. Hage*, der sikkert efter Ploug var den mest modne i politisk Henseende blandt de danske Deltagere, talte i samme Retning ved Afskedsfesten paa «Carolina rediviva». «Vi kunne ej selv haabe at plukke Frugten af de Træer, vi plante, men det er saaledes ofte en Slægts Skjæbne at danne et Overgangsled i Udviklingen, og ej sjældent er dette et Lod saa skjønt som noget». Selv *H. F. Poulsen*, der plejede at være Hedspore, var ved denne Lejlighed mærkelig maadeholdende. «Vi ere allerede Noget», sagde han, «vi ere allerede en bestaaende Magt, saasandt som vi ikke længer ere Faa men en talrig Skare, og, hvad der er endnu langt vigtigere, saasandt som vi have Tro til vor Sags Sandhed, altsaa til dens nødvendige Sejr.»

Medens Upsalenserne kun havde en eneste Ordfører Mag. *Petersson*, der rigtignok ogsaa var storslaaet, og som baade kunde udtrykke sig paa Prosa og i Vers, havde Danskerne, som vi have set, flere. Derimod kunde Upsalenserne møde op med to Skjalde som *B. E. Malmström* og *Johan Nybom*, Skandinavismens begejstrede Apostel, som netop fik sin nordiske Daab i disse stemningsfulde Junidage. Lundenserne havde *Strandberg* med, og i Stockholm sang *O. P. Sturzen-Becker*, som dengang var Medarbejder ved «Aftonbladet», til Skandinavismens Pris. *Strandberg* havde til Afskeden i Upsala skrevet følgende Digt, som efter de Tiders Forhold og Opfattelse blev

betragtet som revolutionært, skjønt det meget godt kan forstaas paa en ganske anden Maade:

Så är det skedt, fostbrödraed
Vi växlet nu på gammel sed;
Ur högar tre, dit man oss fört,
Ha fädrens skuggor löftet hört.
O ja, o ja,
Med fröjd vi nu mot hemmet dra.

Nu strömmar endast i vår sång
Vårt varma blod; men om en gång
I ledungsfärd det spillas bör,
Ej skandinaven räds därför;
O nej, o nej,
Han vet sin post och darrar ej.

Ännu en gång kanske vi få
I kamp mot våld och orätt gå
Och föra på vårt goda svärd
Det fria ljuset kring en värld,
O ja, o ja,
Med fröjd vi då i striden dra.

Det var ikke til at vente, at *Nyboms* prægtige Afskedssang til Kjøbenhavnerne og Lundenserne skulde falde i god Jord hos Christian VIII. Her hedder det nemlig:

Nu faren väl! I danske fosterbröder,
Vår tro, vår vänskap tagen med om bord,
Och helsen blomsteröarne i Söder
Och Edra minnen, slägt med dem i Nord,
Ja, helsen allt, hvad Danmark herrligt eger,
Men Kungen först og sidst — vi mena — *Oehlenschläger*.

Men allermest udfordrende var dog en Sang af *Strandberg*, der blev sungen ved den Fest, som Stockholms Borgere gav for Studenterne paa Djurgården, da de kom tilbage fra Upsala. Den var rettet mod Rusland, idet han sagde, at det Eneste, Skandinavien nu havde tilovers for det, var en Tornekrone. Han tilraaber derpaa en Bølge, som løber mod Øst:

Drag mot Åland hän, och ännu längre
Öster ut, mot Auras fagra strand,
Der en imperators hand allt trängre
Drager åt förut nog trånga band;
Till det land, der klangen af det svenska,
Af det kära, sköna tungamål
Redan — icke är den fosterlandska
Gamla klang, som smakar utaf stål.

Blir dig börden allt för tung paa vägen,
O, så stanna då vid Bomarsund,
Res dig der på tå och träng förvägen
Närmare den klufna örnens grund!
Sjung så ut vår stolta helsning, medan
Stormen häpen stannar öfver sjö,
Sjung den skarpt och klingande — och sedan
Tig, och krök din mjuka rygg, och dö!

Uagtet den danske Udenrigsminister Grev *H. Rewentlow-Criminil* havde opfordret Gesandten i Stockholm til at iagttage en reserveret Holdning ligeoverfor Studenterne, modtog Grev *Moltke* dog en Deputation af den danske Bestyrelse meget venligt. I et Brev[19] til «Fædrelandet» betegnes han som den humane og velvillige Mand. Det var dog Deputationen paafaldende, at han raadede dens Medlemmer til heller at gaa paa Operaen om Aftenen end at deltage i Festen paa Djurgården. Naar man nu veed, at han netop samme Dag i en Indberetning[20] til Udenrigsministeriet beklagede sig over Plougs Udtalelser i Kalmar, der havde staaet refererede i «Aftonbladet», kan man forstaa, at han har villet hindre de Herrer Medlemmer af Deputationen i at holde flere Taler.

Under det korte Ophold i Stockholm fik de danske Studenter Lejlighed til i Afstand at hilse paa Medlemmer af det svenske Kongehus. Større Tilnærmelse kunde der dengang ikke være Tale om. Det gik ikke til i 1843 som i 1856 og 1875. De havde faaet at vide, at Kronprins Oskar, «i hvis Bryst der virkelig banker et Hjerte og det ovenikjøbet et godt», mønstrede «Andra Gardet» i Slotsgaarden. «Nysgjerrige trængte vi os frem udenfor den Kreds, der var utilgængelig for de

almindelige Tilskuere, men vi, der i Kjøbenhavn vilde være blevne skubbede tilbage med Kolber eller Hesterumper, vi vare her ikke almindelige Tilskuere. De sluttede Linier aabnede sig for vore røde og hvide Kokarder; Kronprinsen holdt sig ikke for god til at vise sit Folks Gjæster Høflighed. Bagved Oskar stod hans ældste Søn Karl, Hertug af Skaane, med et aabent, kraftigt ungdommeligt Ansigt; i et Vindue viste hans øvrige smukke Børn sig og gjengjældte glade de nysgjerrige Fremmedes ærbødige Hilsen.» [21]

Ved Festen paa Djurgården glimrede især den senere Biskop i Lund *I. H. Thomander*, som dengang var Professor i Theologi, ved sine aandrige og humoristiske Taler. Danskerne syntes her at have faaet Mod til at sige rent ud, hvad de mente. Idetmindste udtalte *H. Hage*, at den aandelige Enhed ikke kunde bestaa uden den politiske, der ikke blot betingedes af men ogsaa var en Betingelse for hin, og at de, der vilde den aandelige Enhed, ogsaa konsekvent maatte ville den politiske Enhed. *H. F. Poulsen* ønskede ingen Union, før Danmark stod frit, selvstændigt og agtet i Udlandet, i de svenske og norske Brødres og dets eget Navn. «Ingen Union, før vi ej alene have Noget at bede om men ogsaa Noget at tilbyde, og fremfor Alt ingen Union, før vi bringe Slesvig, hele Slesvig med som Festensgave.» *C. Ploug* forsikrede, at de Danske hos alle Klasser og Stænder havde fundet en levende Sympathi for deres helligste Tanker og dyrebareste Ønsker.

«Eders dannede Ungdom har», sagde han bl. A., «fuldere og renere, mere aabent og glødende, end vi nogensinde før hørte det, vedkjendt sig som sit eget Hjertes Barn det store og skønne Haab, der alt i en Række af Aar har været vor eneste Trøst under national Frygt og Smerte, vor eneste Støtte i Modløshed og Mismod, den eneste klare Straale i vor Fremtids truede Mørke, Haabet om, at der engang skal vorde et frit og mægtigt Norden. Denne Enighed i Stemning og Overbevisning har givet vor Rejse og os en ganske anden og større Betydning saavel i Verdens som i vore egne Øjne, end vi nogensinde turde vente. Vi kom hertil som beskedne Ynglinge, fattige paa Alt uden paa Haab og Begejstring, uden nogen anden Betydning end den, Eders Venskab og Gæstfrihed vilde skjænke os; men vi gaa bort herfra som stolte Repræsentanter for en stor Idee. Saaledes er denne Rejse bleven et afgørende

Moment i vort Liv. Vi føle Alle i denne Stund dybt, at have vi tilforn vaklet og bævet, tvivlet og forsaget, saa er vor Livsopgave nu stillet; vi ere af Eder udkaarne til Ideens Tjenere og kunne aldrig mere forlade dens Banner; for den maa vi herefter berede os og arbejde, stride og slide, med den maa vi staa eller falde. Og saasandt som vi ere udgangne fra et Folk og vende tilbage til dettes Skød, saasandt dets Blod ruller i vore Aarer, dets Tanker bo i vore Sjæle, og dets Ord lyde fra vore Læber, saasandt skal vor Virken heller ikke blive uden Frygt, thi den skal finde Bifald og Understøttelse hos Tusinder og atter Tusinder. Og saasandt Eders Ungdom for os har udtalt sin Hjertes Mening og inderlige Trang, saasandt der er Alvor i dens Sind og Kraft i dens Villie, saa skal der fra nu af begynde en Virksomhed, der vil kappes med os og omsider endes med den i et stort Resultat. Og saasandt I erkjende denne Eders Ungdom for Kjød af Eders Kjød og Ben af Eders Ben, for berettigede Medejere i Eders Nutid og Arvinger til Eders Fremtid, saasandt som I dele dens Sympathier, bifalde dens Anskuelser og ønske dens Haabs Opfyldelse, — saa sandt ville I tømme dette, det sidste Glas med mig for fælles Maal, fælles Stræben og fælles Fremtid.»

Disse mandige Ord vare et helt Program, som den akademiske Ungdom i Nordens Lande idetmindste i de næste Par Aartier vedkendte sig og kæmpede for, og den 30aarige Mand, der fremsatte det, blev det tro til sin Død.

Den 7. Juni om Morgenen Kl. 6 sejlede «Iris» bort fra Stockholm, og den 9. betraadte de danske Deltagere i den tidlige Morgenstund atter Kjøbenhavns Grund. Samme Aften bragte de med *Ploug* som Ordfører *Oehlenschläger* Nyboms og Upsalensernes Hilsen. Da der var udbragt et «Leve for den nordiske Idees første Repræsentant», takkede Digteren bevæget, idet han sammenlignede sin Glæde med Gartnerens, der ser de spæde Spirer, han engang har plantet, opvoksede til en Skov af ranke, frodige Stammer». Han endte sin Tale med et Hurra for «den svenske, norske og danske Ungdom».

Aldrig saa snart vare Upsalafarerne vendte hjem, før Diplomatiet kom i Virksomhed. Den russiske Regjering gjorde strax Forestillinger baade i Stockholm og Kjøbenhavn i Anledning af de forskjellige Udtalelser, der vare faldne om Finland, og dens Gesandt i Kjøbenhavn Grev *Stackelberg* modtog fra Nesselrode Ordre til at meddele den danske Udenrigsminister, at Talerne i Kalmar, Upsala og Stockholm havde gjort et

pinligt Indtryk paa det kejserlige Kabinet. Studenternes Optræden betegnedes i meget skarpe Udtryk som et Forsøg paa at fremkalde Forvirring ikke alene i de tre nordiske Riger men ogsaa i en af Kejserrigets Provinser.[22]

Det kongelige danske Kancelli havde imidlertid skyndt sig med at forekomme Russernes Ønsker, idet det den 15. Juni, et Par Dage efter at Plougs Tale havde staaet i «Fædrelandet», havde befalet Sagsanlæggelse mod ham. Det opnaaede derved kun at gjøre ham mere populær, end han var i Forvejen, og at henlede Opmærksomheden paa, hvor begrænset Tale- og Trykkefriheden var i Danmark i Modsætning til Sverige og Norge. Da «Aftonbladet» fik at vide, hvad der var sket, omtalte det Sagsanlæggelsen i saadanne Udtryk, at «Fædrelandet» ikke turde oversætte dem. Det turde kun meddele følgende Bemærkning: «Men man kan paa den anden Side ogsaa sige, at den danske Regjering har havt Hast med at gaa Unionsideens Ærinde, idet den allerede betragter, hvad der tildrager sig i Sverige, som sket indenfor dens egne Grænser og vil udstrække sin faderlige Beskyttelse derudover. Imidlertid kan den unge Generation og Oppositionsmændene i Danmark aldrig faa nogen heldigere Bundsforvandt end saadanne Forfølgelser; man kan ej tvivle om, at de virke der paa samme Maade som Undertrykkelsen af Ytringsfriheden overalt, og denne Modtagelse hjemme efter Besøget i Sverige er saaledes, naar Alt regnes sammen, en virkelig bonne fortune».[23]

En halv Snes Dage efter Hjemkomsten samledes Deltagerne i Upsalatoget atter for at afgjøre adskillige praktiske Anliggender, og ved samme Lejlighed tog de efter Bestyrelsens Forslag den Beslutning at stifte et skandinavisk Samfund. Den 28. Juni samledes de paany for at forhandle om Lovene for et saadant Samfund. Man fik her at vide, at Formaalet for dets Virksomhed skulde være: Omsorg for Udbredelsen af svenske og norske Bøger og Blade i Danmark og af danske i Broderrigerne, Understøttelse af videnskabelige Foretagender, der omfattede alle tre Landes Literatur eller kunde faa Indflydelse paa

alle tre Folks Udvikling, Udgivelse af Skrifter, der oplyste de for de skandinaviske Lande særegne Forhold, Omsorg for en festlig Modtagelse af saadanne Besøg fra Broderrigerne, hvorved disses Folk kunde anses repræsenterede, Understøttelse og videre Udvikling af det mere private Samkvem og Gjæstevenskab og Foranstaltning af Rejser herfra til de andre Riger ved betydningsfulde Anledninger eller for at indlede fælles Foretagender sigtende til at bestyrke den gjensidige broderlige Stemning.

Forhandlingen drejede sig væsenlig om, hvorvidt Samfundet skulde staa aabent for Andre end Studenter, og endte med, at den Mening sejrede, at Alle kunde blive Medlemmer. Der kom imidlertid øjeblikkelig et Forbud fraoven. Udenrigsministeren Grev *Reventlow-Criminil* indsendte den 17. Juli en Betænkning til Kongen angaaende det nye Samfund, hvilket han betragtede som en Forening med et hemmeligt politisk Formaal, og hvis Bestyrelse bestod af de samme Mænd, som havde ført Ordet paa Upsalatoget. Som Følge heraf tilskrev Kancelliet Politidirektøren,[24] at det «efter Indholdet af de Love, der foreløbig ere vedtagne for dette Selskab, og de øvrige foreliggende Omstændigheder finder, at det ikke kan tillade samme at konstituere sig, hvorhos man maa have Hr. Etatsraaden anmodet om at foranstalte det Fornødne til at forebygge enhver dertil sigtende Virksomhed».

Samfundets Bestyrelse indgav derefter den 23. Juli en Protest til Kancelliet. Den kunde ikke se, at der i Samfundets Love indeholdtes Noget, der stod i Strid med de i Danmark gjældende Love. Kancelliet savnede derfor restlig Bemyndigelse til at forbyde Oprettelsen af det skandinaviske Samfund. Nogle Dage senere indsendte Bestyrelsen, der bestod af *Eibe*, *Ploug*, *H. F. Poulsen* og *Th. N. Wesenberg*, en Ansøgning til Kongen om at ophæve Kancelliets Forbud. Den 16. August fik de imidlertid gjennem Politidirektøren det Svar, at Kongen efter at have modtaget Kancelliets Forestilling i Anledning af det mod Samfundet

udstedte Forbud maatte give denne Foranstaltning sit allerhøjeste Bifald. Dermed var Samfundet dødsdømt.

I Forvejen havde Udenrigsministeren meddelt de danske Gesandter i Stockholm og Petersborg, at Samfundet vilde blive forbudt, og samtidig havde han udførligt udviklet, i hvor høj Grad Regjeringen maatte misbillige hele den skandinaviske Bevægelse. Den danske Gesandt i Rusland Grev *O. C. I. Rantzau* svarede, at han havde underrettet Nesselrode om, at det Nummer af «Fædrelandet», der bragte et Referat af Plougs Tale i Kalmar, var blevet beslaglagt, og at Regjeringen havde forbudt Oprettelsen af et skandinavisk Samfund. Den russiske Udenrigsminister havde derpaa ligeoverfor ham udtalt, at han nærede det tillidsfulde Haab, at de Optrin, der havde fundet Sted i Sverige, ikke vilde gjentage sig.

Hvad der ikke lykkedes for de Unge, gjennemførte de Ældre, idet en stor Del Universitetslærere, Embedsmænd og Næringsdrivende i Kjøbenhavn den 1. September stiftede det skandinaviske Selskab, hvis Formaal var at fremme den aandelige Forbindelse mellem de skandinaviske Folk. Det var *H. N. Clausen* som var Sjælen i denne Forening, og som vedblev at være dens Formand, saalænge den bestod. Han var den af de Ældre, der først havde faaet Øjet op for «den skrigende Unatur i at holde ude fra hinanden, hvad der hørte sammen ved Blodets og Modersmaalets Magt, for det Vanvittige i at holde de tre Folk hen i bestandig Svækkelse som Bytte for træske Nabomagter ved at hindre den naturlige Forening».[25] Kancelliet fandt sig denne Gang i, hvad der var sket, men kunde dog ikke undlade at gjøre opmærksom paa, at Selskabet vilde blive opløst, dersom det lagde nogensomhelst politisk Tendens for Dagen.

Ogsaa i Upsala stiftede Studenterne umiddelbart efter Mødet et skandinavisk Selskab, der gik ud paa at fremme Kjendskabet til dansk og norsk Literatur. Digteren Professor *Atterbom*, der, hvad der fremgaar af hans mangeaarige Brevvexling med P. Hjort, fra sin Ungdom havde været en varm Beundrer af

Danmarks Skjønliteratur, og som stod i Venskabsforhold til dets mest fremragende Mænd, blev Selskabets Formand. Han havde alt i 1825 i et Digt til sin Ven Hjort skrevet:[26]

Nu väl! — vi svärje
På nytt vort gamla heliga förbund:
Frid mellan våra mödrar, Danmark, Sverige!
På själens landkort finns ej Öresund.

V.

Studenterforeningens og den akademiske Læseforenings Union blev fejret den 31. December 1843. Da var det *Ploug*, der gav Tonen an, men den 1. Januar 1844 samles man igjen i Boldhusgade, hvor to Digtere, hvis Navne fra nu af sjældnere nævnes i Studenterforeningen, nemlig *F. J. Hansen* og *H. P. Holst*, i alvorlige Ord besynge den nys afsluttede Pagt.

Den nye Tid blev imidlertid først indviet for Alvor ved Opførelsen af «Gjenboerne» den 20. Februar. *Hostrup*, der i i November 1843 havde taget theologisk Examen, og som nu laa ledig paa Regensen uden Informationer, maatte have noget Morsomt at bestille, og ved Samraad med sin Ven og Skolekammerat *K. Mantzius* kom han til det Resultat, at der i Anledning af Unionen nødvendigvis maatte spilles en Studenterkomedie. Hostrup havde en bestemt Følelse af, at han nu maatte kunne skrive en saadan,[1] og da Mantzius bragte ham den Besked, at Bestyrelsen for de to Foreninger med Tak modtog Tilbudet om en Komedie, havde han allerede begyndt at lægge Planen. I Midten af December var han færdig med de to første Akter af «Gjenboerne», saa at Prøverne derpaa allerede kunde begynde. Tredie Akt havde han større Vanskelighed med, og den blev først skreven i Januar.

Den 5. Februar vedtog Senioratet,[2] at der Fastelavnsmandag eller en anden Dag i Fastelavnsugen skulde opføres en

Komedie, og at Forestillingen skulde finde Sted paa Hoftheatret, hvis det kunde faas. Hvis dette slog fejl, vilde man se at faa Theatret i Lille Kannikestræde eller Vesterbros nye Theater. Man mente endvidere, at det var det Bedste, at en Deputation bestaaende af to Seniorer personlig henvendte sig til Kongen, og man vedtog at stemme paa Tvende, der skulde være forpligtede til enten selv at paatage sig dette Hverv eller stille Andre for sig. Ved Afstemningen, i hvilken Seniorerne *F. C. Bech*, *J. Hannover*, *W. Ussing*, *L. L. Hommel*, *N. R. Petersen*, *G. Brock*, *Chr. Brix* og *Chr. Philipsen* deltog, valgtes Brix og Brock. Man maa erindre, at Senioratet efter Unionen foreløbig bestod af Studenterforeningens og den akademiske Læseforenings samlede Bestyrelser. Foruden de Ovennævnte vare endvidere *E. Bruun*, *F. H Eibe*, *I. F. Giødwad*, *M. Mørk Hansen*, *C. Ploug* og *P. T. Zahrtmann* Medlemmer af Senioratet.

Brock stillede imidlertid *Eibe* for sig, og denne gik da sammen med Brix ikke til Kongen men til Hofmarchal *Levetzau*, der saa paatog sig at erhverve Christian VIII's Tilladelse. I Senioratsmødet den 14. Februar saa de sig i Stand til at meddele, at Kongen havde overladt Studenterforeningen Hoftheatret til Brug Tirsdag den 20. Februar, samt at Hofmarchallen samtidig havde sagt, at Foreningen muligvis kunde gjøre sig Haab om at faa Theatret endnu en Aften. Da Senioratet nu ikke tvivlede om, at dette Haab vilde gaa i Opfyldelse, besluttede det at lade «Gjenboerne» opføre for Foreningens Medlemmer til Indtægt for den Komitee, der vilde lade Bissens Statue af Apollo og Minerva, som nu pryde Universitetets Vestibule, udføre i Marmor. Entreen blev sat til 3 Mark. Nettoindtægten beløb sig til 102 Rbd., 5 Mark og 12 Skilling. Da Hofmarchal Levetzau havde underrettet Senioratet om, at han maatte forbeholde sig Hofdamelogen under Forudsætning af, at Logerne blev solgte, vedtog det at indbyde ham, og desuden sendte det Foreningens Boghandler Reitzel en Indbydelse.

Af Rollebesætningen skulle vi fremhæve, at Klint spilledes

af *I. H. Lorck*, Basalt af *H. V. Dahlerup*, der var optraadt i alle Plougs Atellaner, Klemme af *Chr. Molbech*, Hutter af *Fangel*, Søren Kirk (senere Søren Torp) af *H. Brøchner*, En Skomager af *Mantzius*, Kobbersmed Smidt af *A. Steen*, Madam Smidt af *E. Bruun*, Amalie af *Rybsahm*, Christen Madsen af *Schiødte*, Lars af *C. M. Wengel*, Lieutenant v. Buddinge af *Mantzius* og de to Spidsborgere af *E. Bruun* og *A. Steen*.

«Paa Plakaten», skriver Hostrup,[3] «var Gjenboforholdet strengt iagttaget, paa den ene Side af en Tverstreg stod alle Studenterne og Skomageren, paa den anden Side hele Kobbersmedens Hus, Lieutenanten, begge Spidsborgere og de to Opvartere. Det var Digteren *Molbech*, der spillede Klemme, den bekjendte Filosof *Brøchner*, der spillede Søren Kirk; *Wroblewsky*,* som spillede anden Student, gav ogsaa Hundens Rolle; men da han ikke ønskede at nævnes som Bjæffer, gav jeg ham et andet Navn (Vovvovsky), der dog kunde minde om hans eget. Desuden havde baade *Mantzius*, *Steen* og *Bruun* to Roller og gjorde alle Tre stor Lykke i begge deres Partier. *Schiødte*** var den bedste Christen Madsen, jeg nogensinde har set; han gav ham som en kjøn, kraftig Fyr, hvem det massive Sprog faldt saa naturligt og klædte saa udmærket, saa man fulgte ham med Sympathi. En rigtig Klint fik jeg først paa det kongelige Theater, og overhovedet overstraaledes Regensianerne, mellem hvilke kun Fangel glimrede som Hutter, ved disse Opførelser langt af deres Gjenboer trods de unge Pigers Basrøster, men efter Omstændighederne var Forestillingen ualmindelig vellykket. Jubelen var stor, og da Tæppet sidste Gang var faldet, og jeg var i Færd med at gaa hjem, blev jeg fremkaldt og præsenterede mig paa Scenen i Vinterfrakke.»

Da den Student, der skulde spille Klint, to Dage før Forestiliingen skulde finde Sted, blev syg, maatte Veteranen *Lorck*, der nu var Underlæge i Hæren, paatage sig denne

---

* Senere Kommunelæge.

** Senere Læge og Professor.

vanskelige Opgave. Han, der jo fra gammel Tid var scenevant i Studenterforeningen, fik Rollen tidlig om Morgenen den 19. Februar, lærte den udenad og mødte første og sidste Gang til Prøve ved selve Generalprøven næste Dags Middag Kl. 12. Da det rygtedes, at han ved sin elskværdige Redebonhed havde reddet Forestillingen, blev han, da han i første Akt traadte ind paa «Christian Firtal», modtaget med uendelig Jubel og med et voldsomt Bombardement af Kaalhoveder, Gulerødder, Spinat og andre Grøntsager, der oversvømmede Scenen, saa at et Par Tjenere først maatte feje den ren, før Forestillingen kunde fortsættes. Det var en Parodi paa Buketkastningen til de italienske Operasangere, der netop dengang paa Hoftheatret forrykkede Hovederne paa mange Kjøbenhavnere.[4]

Ved de senere Forestillinger, der gaves for Medlemmer med Bekjendte og Damer, havde Hostrup foretaget adskillige Forandringer, idet han dels læmpede et Par Udtryk, der ikke forekom ham tilstrækkelig høviske, dels strøg nogle Monologer, i hvilke Klint i Lighed med Jens Grib i Atellanerne gav en satirisk Udsigt over de seneste Begivenheder, og dels udelod en Sang mellem Klint og Lieutenant v. Buddinge om Officerernes Skjæg. Gouvernøren over Kjøbenhavns Fæstning Landgrev Wilhelm af Hessen havde sørget for, at der ved en Befaling af 29. Marts 1843 blev givet nøjagtige Bestemmelser angaaende de Militæres Skjæg, ved hvilke bl. A. Fuldskjæg blev forbudt, medens en lille smal Stribe Overskjæg under Næsen blev anset for at være normal. Det er den Skjægprydelse, man finder hos alle vore bekjendte ældre Officerer fra den første slesvigske Krig. Da nu Lieutenant v. Buddinge ikke desmindre mødte ureglementeret, benyttede Klint sig heraf i første Akts fjerde Scene for at komme i Kast med ham ved i følgende Sang at gjøre ham opmærksom paa, at han havde overset Parolbefalingen:

Klint:

Det først og fremmest sættes bør
Som Grundlov for den danske Hær,
At Fipskjæg af den gamle Sort
Maa ganske tages bort.
Og det, der over Munden staar,
De ogsaa lidt beskjære faar,
Moustachen for en Officer
Bør aldrig nu bestaa af fler
End syvogtredve Haar.

Ejheller Bakkenbarten maa
Saaledes under Hagen gaa,
Men ikkun under Øret ned
En lille Fingersbred.

Lieutenanten:

Javel! jeg bær det aldrig mer,
Jeg iler flux til min Barber
Og ofrer Skjægget, jeg har havt,
Og hylder fro med Ungdomskraft
De nyere Ideer.

P. Faber havde i sin Studenterkomedie «Familien Oxhall eller Fiskebløderen i Tivoli», som er omtrent samtidig med «Gjenboerne», ogsaa gjort Løjer med Parolbefalingen, idet han lod Madam Oxhall i en Revuevise synge:

Noget med det Mærkeligste
Det er med Soldaternes Skjæg,
Men det Allerærgerligste
Er, at det bli'er kastet væk.
Et Lod Dun det gjør omtrent
30 Pund pr. Regiment.

Som man veed, blev *Søren Kierkegaard* meget vred over, at Hostrup havde kaldt sin Theolog for Søren Kirk, som om han derved havde villet gjøre Nar af den berømte Forfatter, medens Digteren blot havde fremstillet en af Kierkegaards Eftersnakkere, der havde beruset sig i Stilen i «Enten—Eller». En anden dansk Forfatter har senere selv meldt sig som Forbillede for Hutter, der vil sende Vækkerselskabets Kasse-

beholdning 14 Rbd. 2 Skilling til Tscherkesserne. *Goldschmidt* mener nemlig at have holdt en Tale for Tscherkesserne,[15] men han er ikke vred over, at den blev parodieret. Naar han ved et Sold i Akademicum talte for dette krigeriske Bjergfolk, der i mange Aar forsvarede sin Uafhængighed med stor Sejghed og Udholdenhed, saa var det, fordi det vovede at modsætte sig Rusland, som alle unge frihedsbegejstrede Mænd dengang hadede og frygtede som Despotiets Hjemsted i Europa.

Den 9. Marts blev «Gjenboerne» igjen opført paa Hoftheatret, men dennegang var Nettoindtægten ikke mindre end 562 Rbd. 40 Skilling, der ligeledes sendtes til Komiteen for de Bissenske Statuer. Paa det kongelige Theater blev det først spillet flere Aar senere.

Dette Sangspil, som Hostrup har døbt «Gjenboerne», har ikke i de forløbne halvt Hundrede Aar tabt Noget af sin Friskhed og Kraft. Personerne staa endnu lyslevende for Tilskuerne, og Alverden kjender Lieutenant v. Buddinge, Kobbersmed Smidt, Christen Madsen, Klint og Basalt og de øvrige Figurer. Men foruden sit poetiske Værd har det nu tillige Betydning som et historisk Aktstykke af første Rang. Naar man veed, hvorledes den danske Student levede og virkede i Fyrrerne, naar man er fortrolig med, hvad han sværmede for, og hvad han sang om, hvilke politiske Sympathier han nærede, og hvad han talte om ved Gilderne, saa vil man finde, at Hostrup har tegnet ham paa en Prik.

Den nuværende akademiske Slægt maa ubetinget opfatte Fyrrernes Student som i høj Grad umiddelbar, men i samme Øjeblik vil den være tilbøjelig til at ønske, at den havde kunnet opleve det Samme som han. Hvor ofte have ikke unge Studenter i vore Dage givet Møde i Studenterforeningen med det Haab, ja ligefrem med den Forventning, at de vilde komme til at føre det Liv, som Ploug har skildret i sine Sange og Hostrup i sine Komedier og da især i «Gjenboerne» og «Eventyr paa Fodrejse»? Ja de have maaske endog i Skolen læst Hostrups Ruskantate og have deraf draget den Slutning, at de, naar de gav

Møde i Foreningen, strax vilde blive omsluttede af Broderarme aldeles uden egen Fortjeneste, blot fordi de vare Minervasønner ligesom deres ældre Kammerater. Men naar de saa ere blevne skuffede, have de ikke kastet Skylden paa deres egen altfor livlige Fantasi eller paa de forandrede Tidsforhold, men først og fremmest paa Senioratet, der ikke var sin Opgave voxen.

Der var Noget, Fyrrernes Student forstod til Gavns, og det var at solde. At solde er imidlertid ikke det Samme som at drikke og langtfra det Samme som at drikke sig fuld. Den tydske Student forstaar ikke at solde og har aldrig forstaaet det, hverken dengang han drak Vin eller nu, da han drikker utalte Kruse Øl paa Kommando. Man maatte være i Besiddelse af en Sibberns Evne tll at definere, dersom man fyldigt og udtømmende skulde angive, hvad et Sold egenlig er. Han vilde maaske have været i Stand til i et Punktum paa et halvt Hundrede Linier at forklare Soldets Væsen, saaledes som han i Begyndelsen af sin Psykologi udviklede for Slægtled af Russer, hvad «Livet overhovedet» var.

Førend vi imidlertid vove os til at løse denne Opgave, vil det være nødvendigt at gjøre opmærksom paa, at dette Ord «Sold», som Ploug omtaler som en gammel Kjending, og som Hostrup har lyst i Kuld og Kjøn paa Scenen, er en Nydannelse, der vistnok tilhører Begyndelsen af Trediverne. Det findes ikke i Molbechs Lexikon, og L. Kristiansen i sit «Gadesprog» kjender ingen Exempler, der ere ældre. Reinhardt giver i Kommunitetets og Regensens Historie følgende Forklaring af dets Oprindelse. Efterat han har omtalt det Liv, der i Nyerups sidste Aar førtes paa Regensens Kro, den samme, som hans Efterfølger senere lukkede, bemærker han:[6]

«Forøvrigt var det ikke alene Glassene, ved hvilke man her slog Tiden ihjel; nu og da kunde det ogsaa hændes, at der spilledes Hasard. Ved en saadan Lejlighed overraskede Nyerup engang Gjæsterne, og dette hans Besøg paa Kroen blev Anledning til Dannelsen af et Ord, der allerede forlængst er blevet saa populært, at Mange maaske ikke ane, at det er

af saa moderne Oprindelse. Man spillede Lotteri om Penge og blev saa overrasket ved Provstens Indtrædelse, at man ikke fik reddet alt Spillets Tilbehør. Posen blev tilbage, og den konfiskerede Nyerup. Man vidste imidlertid efter hans Bortgang at bøde paa Afsavnet af, hvad han havde medtaget; man laante et Sold hos Værten og rystede Brikkerne deri. Efter den Tid hed det blandt Regensianerne indbyrdes om dem, der jevnlig søgte Kroen, at de «drev Sold» eller kortere «soldede», og snart var «Sold» Betegnelsen for ethvert lystigt Lag i Studenterverdenen.»

Efter mundlige Udtalelser fra nu afdøde Mænd, der i de Tider deltog i Livet paa Regensen, er det rimeligt, at Ordet «Sold» har denne Oprindelse. Men naar man ikke engang med Vished veed, hvorfra Navnene paa de to store engelske politiske Partier stamme, saa kan Ingen med Rette undre sig over, at det ovennævnte Ords Daab ikke kan bilægges med Beviser underskrevne med fuldgyldige Vidner. Sikkert er det, at «Sold» først blev brugt paa Regensen, og at det har været et Regensudtryk i flere Aar, før det vandt Borgerret i den samlede akademiske Verden. Regensens Provst, der saa nøje gav Agt paa sine Alumners Færden baade i og udenfor Gaarden, og som i sine Dagbøger indfører Alt, hvad der angaar den Stiftelse, han var sat til at vaage over, omtaler det første Gang den 26. Februar 1838, men han kjender end ikke dets Kjøn rigtigt. Han skriver nemlig under denne Dato: «I Anledning af Fastelavn opførte i Aftes Regensianerne i Forbindelse med Ex-Regensianerne (Stausholm, Boethe o. s. v.) Holbergs «Ulysses» paa Theatret paa Hjørnet af Lille Kannikestræde og havde derefter en «Sold» sammesteds. De for Tiden herværende svenske Studenter vare indbudte.»

De Regensianere, der i Forening med forhenværende Alumner i 1839 stiftede Akademicum, vare vante til at solde. Deres Fører Ploug havde jo opdraget dem til det i sine Sange, der forherligede Soldet, og i hans første Atellan «den forvandlede Regensianer» optræder endog Soldets Gud «Komos».

I Studenterforeningen derimod vedblev man lige indtil Sammensmeltningen med den akademiske Læseforening officielt at bruge «Kompotation», ja end ikke i de Sange, der forfattedes til Gilderne, nævnedes «Sold». Efter Unionen er der i Senioratsprotokollen i Begyndelsen næsten udelukkende Tale om «Kompotation», og det uagtet det Seniorat, der valgtes den 13. April 1844, og som bestod af *C. Brix, F. H. Eibe, F. C. Bech, G. Brock* og *C. Gammeltoft*, paa Brock nær var sammensat af unge Mænd, der havde faaet deres Opdragelse i Akademicum. Den 7. December samme Aar hedder det: «Nordslesvigeren Laurids Skau indført som Gjæst. L. Skau deltog i en stor Kompotation, ved hvilken han, da hans Skaal var drukket, holdt en herlig Tale.» Et Par Dage efter bestemmer Senioratet, at Kompotationerne Lørdag Aften skullle ophøre senest Kl. 1. Den 31. December 1844 derimod finde vi en Meddelelse fra Senioratet, i hvilken begge Benævnelser bruges iflæng. Det hedder nemlig her: «Stor Kompotation, der endte Kl. 12 ved Afsyngelsen af en af F. J. Hansen forfattet Sang. Derefter blev paa Salen givet ct stort mimisk-plastisk Akademi, hvorpaa der atter blev soldet til henad Morgenstunden.» Fra nu af gaar Kompotationen ud af Sagaen, og Soldet bliver eneraadende.

Plougs første Atellan fra 1839 ender med Sangen: «Regensen hedder for Ingenting», hvis to sidste Vers lyde saaledes:

Dens Sønner eje kun Syle faa
Og gange i laset Frak;
For Vest og Støvler de fægte maa
Mod mangen Rykker-Attaque
Og nyde kun liden Respekt:
I Aandernes mægtige Verden dog have de god Kredit
Og herske vidt,
Der er de en kongelig Slægt.

Hver Sommer fletter vor gamle Lind
Regensen dens Krone grøn
Og vifter et frit og lystigt Sind
Til Gaardens fidele Søn;

Vi agte paa Soldets Kald:
Naar Glassene blinke og klinge omkaps med vor høje Sang,
I Cellen trang
Vi sidde som Konger i Hal.

Disse to Vers fortælle os bedre end mange Ord, hvad Soldet er. Naar Studenten om Aftenen efter Dagens Møje og Besvær, der altfor ofte minder ham om, at han ikke hører til dem, der fik Gods og Guld i Vuggegave, samles med sine Kammerater, saa føler han, at der er en anden og bedre Verden, i hvis Rangforordning han gjælder mere end i den, i hvilken han ellers færdes. Han føler, at han nu har Ret til at hæve sig højt op over Virkeligheden lige ind i Fantasiens og Mulighedernes lokkende Rige, og at Ingen kan tage det op med ham her. Her er han den rige Drot, som ser ned paa Filistrenes travle Færden, og her kan han drikke og synge højt til Pris for den herlige Stand, han tilhører. Her sidder han ubestridt som Konge i Hallen, og her kan han tale til sine Kammerater om Alt, hvad der ligger ham paa Hjertet mellem Himmel og Jord. Ingen Censor lytter til hans Ord for at hindre ham i at lade Andre faa Gavn og Glæde af hans Visdom. Det gjælder om Studenten, hvad Hostrup har skrevet om Russen, at han ved Soldet kan synge lystigt, fordi der næppe findes en friere Fugl under Himlen.

Soldet forudsætter saaledes Studenter med Fantasi og Følelse og med Evne til at sætte sig ud over Virkeligheden. Filisteren kan ikke solde men kun drikke. Pallas Athene har ikke forlenet ham med den Guddomsgave, hun har forbeholdt sin Søn. Det gjælder om Filisteren som om den «døsige Ægypter», at han drukner i den dybe, søde Bølge, medens Studenten iler med sin Længsel til Fantasiens Land

Frem mod Øst! Sarons Roser gløde,
Fuglerøst jubler os imøde:
Frem mod Øst!

Hvad foregaar der da ved Soldet eller rettere, hvad foregik der da ved de Sold, som den klassiske Studentertid i Slutningen

af Trediverne og Begyndelsen af Fyrrerne bragte til Ære og Værdighed? Var der særegne Ceremonier, som Deltagerne i Soldene maatte iagttage, eller var der bestemte Sager, som de skulde drøfte og komme til Klarhed over? Nej, Ceremonierne vare saa simple som muligt, og Drøftelsen af vigtige Sager var aldeles udelukket. Kammerater rundt om et Bord eller langs Bordene, dampende Boller, helst med Blus paa, en Leder, der bestemte, hvilke Sange der skulde synges, og som gav Ordet til dem, der havde Noget paa Hjerte, det var Alt det Tilbehør, Soldet krævede. Resten maatte Gjæsterne selv bringe med, men een Ting var fremfor alle andre fornøden, og det var det gode Humør, det Humør, der forstod at give sig Luft, saa at det smittede Omgivelserne.

Naar man ved de Kompotationer, der fandt Sted i Studenterforeningen i Tyverne og Trediverne, havde prist Vinen, Venskabet og Pigen, saa foretrak man i Fyrrerne ved Soldene at synge og tale til Pris for Friheden, Danmark, Norden, Kvinden og Studenten, aldeles saaledes som de Studenter bare sig ad, der i første Akt af «En Spurv i Tranedans» vare samlede paa Fortunen. Friheden, Norden og Kvinden eller rettere den nordiske Kvinde, som man sagde, efterat Studentermøderne vare begyndte, det var nye Themaer, hvorom Talerne kunde kredse som Fugle om sød Frugt, og utallige have de Lovprisninger været, som ere stegne op til Himlen, naar unge Russer særlig have følt brændende Trang til at udbringe Kvindens Skaal.

Hvis nu Nogen skulde mene, at det dog maatte blive lidt trivielt i Længden stadig at tale og synge om det Samme, da maa han betænke, at man holder mere af en Sang, jo oftere man har sunget den, og at man egenlig holder mest af den, naar man kan den udenad, samt at det ikke var de samme Talere, der uafbrudt bredte sig om de velkjendte Emner, men at Studenternes vexlende Kreds stadig bragte nye frem paa Skuepladsen, der vilde prøve deres Kræfter. Endelig gaar det med disse Emner som med Texterne, der

prædikes over i Kirken, at de aldrig blive gamle, men at man stadig kan afvinde dem nye Sider.

Soldet var saaledes intet Drikkeri, men en Fest, under hvilken Punschen kun spillede den Rolle, at den fik Tungen til at løbe lettere og Fantasien til at tage en højere Flugt. Man soldede ikke for at drikke men for at hensætte sig selv i en højere Tilværelse, hvor

Evigheds Porte aabnes for vor Sans,
Og vi se ved Lampen
Musernes Dans.

Studenterne følte sig som Brødre. Ved Gilderne knyttedes Broderbaandet fastere, og her drak Kammeraterne Dus, hvorved mange Venskaber knyttedes, der varede hele Livet. Ved Soldene dannedes der et akademisk Frimureri, som omslyngede store Kredse af Mænd, der senere gik ud for at virke i Livet, og som ikke opløstes, fordi Haarene blev graa, et Broderskab, der endnu stod i sin fulde Kraft, naar Medlemmerne samledes til Studenterjubilæerne mange Aar senere. Det var efter et Gilde i Dyrehaven i 1840, at de to Digtere, som have besunget Soldet, og som gav Studenterlivet det Præg, det beholdt i mange Aar, blev Venner. Herom fortæller *Hostrup*:[7] Da Foreningen (ɔ: Akademicum) en Foraarsdag havde været i Skoven, og jeg med nogle Andre paa Hjemvejen var gaaet ind i Slukefter, kom Ploug ogsaa derind, og da han saa mig sidde ved et Bord med et Glas foran, tog han selv et og stak med det i Haanden sin Arm ind under min og drak uden videre Snak Dus med mig.» Dette var i fuld Overensstemmelse med, hvad *Ploug* synger i en af sine Regensviser:

Tak for Soldet, de lystige Timer,
Naar om flammende Boller vi sang,
Og Venskabspalmen af de tavse Kimer
Sig skyggebred og saftig svang!
Thi den skal blomstre, naar Rimfrosten falder,
Dufte mildt over Sletter og Sø;
Den skal staa rank og frisk til sildigst Alder
Og først med Hjertets Pulsslag dø!

I «Gjenboerne» foretrække Studenterne, da det kommer til Stykket, at gaa til Sold hos Lars Mathisen istedetfor at sende Vækkerselskabets Kassebeholdning til Tscherkesserne, og under Sangen:

Op i gjæve Sønner
Af den røde Gaard!
Glædens Klokke slaar,
Soldet forestaar! o. s. v.

gaa de ud til Frederiksberg, men, som Klint senere fortæller, Soldet vilde slet ikke gaa. Derimod gik det «Damesold», som Klint og Basalt næste Dag gav for Smedefamilien paa deres Regensværelse, saa meget desbedre. Her se vi, at Digteren har udvidet Soldets Begreb og overført det paa et Gilde, i hvilket kun to Studenter vare tilstede. Det Samme gjorde andre Forfattere senere, saa at Sold efterhaanden blev en Betegnelse for alle mulige Drikkelag, ja tilsidst skabtes endog Ordene «Solderi» og «Soldebroder», som ikke have Noget med Studenterlivet at gjøre.

I sine Erindringer omtaler *Goldschmidt* Soldene i den akademiske Læseforening og mindes dem i Ord, der bære Vidne om, at ogsaa han har følt sig tiltalt af Livet der. «Naar de ved Bordene», skrev han, «ved et «Sold» sang de smukke, glade Sange, gjorde det særegent ondt i mig, skjønt det fængslede. De sang om Noget, de ikke havde, Melodierne fremmanede Billeder, som vi maaske aldrig skulde naa; men det gjorde dog godt, at Sindet saa dem. Faa Sekunder derefter kunde der være den pureste kammeratlige Glæde.» En anden samtidig Digter og Kritiker, der en Tid lang hovmestererede Goldschmidt, nemlig *P. L. Møller*, har i 1847 i en Anmeldelse af Poul Rytters «Viser og Vers» vist en mærkelig Mangel paa Forstaaelse af det Liv, der dengang udfoldedes i Studenterverdenen.

«De to ledende Ideer», hedder det bl. A.[8], «om hvilke Alt her drejer sig, ere Svireliv (poetice & eleganter «Sold») og dansk—nordisk—Plougsk—Sturzenbeckersk Skandinavisme...

Ligesom salig Bunkeflod i forrige Aarhundrede skjænkede os «Viser for Spindeskoler», ligesom man har Samlinger af «Børnepsalmer», af «Viser for Snedkeri» og for «Asylskolebørn» o. s. v., saaledes have vi her faaet et Debauchens «Credo», et Breviar af Aften- eller Nattepsalmer for Soldebrødre og Skandinavister . . . Man mærker snart ved Læsningen, det Hele er kun en Maneer, en Konveniens, at det engang var blevet til Vane for en Del af vore Studenter og deres Poeter at rose og smigre sig selv ved deres Gilder — for deres Færdighed i at ryge Tobak og drikke Punsch. Altsaa denne trætte og forcerede Lovprisning af Studentens «glade Liv» er en Maneer, en Methode, der kun har Værd, saalænge man selv er drukken nok til at tro derpaa. Der hører ikke meget Bekjendtskab til at vide, at denne hele Herlighed, der har saa liden Grund i den danske Aand, at Sproget ej engang har Ord derfor, i Virkeligheden reducerer sig til, at de danske Regens- og Akademicum-Studenter savne tilligemed Duellerne ogsaa en Del ef de tydskes Gemytlighed og levende Samfundsaand, medens deres Lystighed oftest bestaar i ved et Glas at udvexle «Skumlerier» og fade «Vitzer», og Forstbroderskabet (naturligvis blandt Massen) kulminerer deri, at den Ene laaner den Anden en Mark, naar han er i Knibe . . . At disse «Viser» aldrig ville kunne blive populære saaledes som de Rahbekske, der forstaas af Alle og til alle Tider, er, fordi de ganske mangle den frie poetiske Flugt, idet de ere «snedkrede» for visse Lokaliteter og en enkelt Privatkreds og følgelig ville forgaa med denne, og fordi de ere skrevne i en Jargon, der kun forstaas af denne, og hvori Regensens røde Mure, Christian IV, «Syle» og «Sold» o. s. v. ere de staaende Ingredienser. Det sidste Ord forekommer idetmindste halvhundrede Gange, dog haabe vi, det ikke derfor skal faa Borgerret i det danske Sprog.»

P. L. Møller levede længe nok til at se, hvorledes Tiden fuldstændig underkjendte denne Dom, og i ethvert Tilfælde maa han, selv om han senere opholdt sig i Tydskland og Frankrig, have erfaret, at Plougs Sange ikke uddøde med

Ernst Bruun
i hans 28. Aar.

Efter en Tegning af L. A Smith.

den Kreds af Regensianere og Medlemmer af Akademicum, for hvem de vare digtede. Det er saare mærkeligt, at en saa velbegavet Mand, der i mange Retninger har vist sig som en skarptseende Kritiker, og hvis Domme ofte ere rammende, her optræder slet og ret som en Filister. Han har enten set sig gal paa sine Kammeraters Færden, eller ogsaa har han i højeste Grad manglet Evnen til at lade sig rive hen og blive begejstret, eller maaske begge Dele. Paa Regensen var han ikke lidt, fordi han mødte sine Kolleger med en kølig Ironi og haanede dem, og som vi have set, var det ikke uden Betænkelighed, at man optog ham som Medlem af Akademicum. Skjønt han stedse inderligt nærede Ønsket om at komme i det gode Selskab, lykkedes det ham dog ikke, fordi der var visse Mangler i hans Karakteer, han ikke kunde dække over.

Det mest paafaldende i hans Kritik er dog den overraskende Paastand, at det tydske Studenterliv stod over det danske i Fyrrerne, fordi det sidste savnede Tydskernes Gemytlighed og Samfundsaand. En Imødegaaelse heraf vil være aldeles overflødig, og naar Møller drager saa stærkt tilfelts mod Drikkeriet i den danske Studenterverden, som om det i nogen Maade kan taale Sammenligning med Fylderiet hos de tydske Burscher, saa viser det kun, at han slet ikke har kjendt Studenterlivet i Tydskland. De faa Glas Punsch, Medlemmerne af Akademicum og Studenterforeningen drak ved et Sold, skulde ikke slaa nogen Mand til Jorden. Man har ganske vist set unge Studenter ved deres Rusgilde blive fulde af en halv Flaske Rødvin, men den Sygdom er i Regelen snart overstaaet. Naar Hostrup i «Eventyr paa Fodrejsen» lader Student Lassen være fuld, er det en ren Undtagelse, der bekræfter Regelen.

I April 1844 blev *Hostrup* Huslærer hos Justitsraad Nygaard paa Kokkedal ved Rungsted. Her fik han samme Sommer Ideen til «Eventyr paa Fodrejsen», men det varede dog flere Aar, før han fik Bugt med alle Vanskeligheder. I Foraaret 1845, da han trængte til Penge, foreslog hans Ven og forhenværende Regenskammerat *Ernst Bruun*, der nu var bleven polyteknisk

Kandidat, ham at lade Studenter opføre Plougs «Kontubernaler» paa Theatret i Kannikestræde. Da dette Stykke imidlertid ikke kunde udfylde en Aften, mente Bruun, at Hostrup burde skrive et lille Stykke, der gav et Billede fra en Landsbypræstegaard. Han fulgte Raadet, og «Intriguerne» blev nu færdigt i Løbet af otte Dage. *Bruun* spillede Præsten, *A. Steen* Krigsraaden, *Rybsahm* Skolelæreren og *C. Høegh-Guldberg*, som dengang var ung juridisk Student, og som senere saa ofte skulde glæde Studenterforeningens Medlemmer baade som Skuespiller, Sanger og Festarrangør, var fortræffelig som den gamle Frøken.

Om hvad der foregik efter Forestillingen, fortæller Hostrup: «Efter Tæppets Fald raabte man «Jens Kristrup frem!», men jeg, der altid i Studenterkomedierne sad midt imellem Tilskuerne for at more mig med de Andre, dukkede mig, da jeg nødig vilde bryde mig Vej op til Scenen. Da rejste Ploug sig op og pegede paa mig, idet han raabte: «Der er han», og saa maatte jeg modtage mine Klap staaende paa en Bænk midt i Publikum.»

Da han i Efteraaret 1845 boede i Kjøbenhavn, faldt det som af sig selv, at han nu maatte skrive en Studenterkomedie, og saaledes fremkom da «En Spurv i Tranedands», der blev opført paa Hoftheatret første Gang Fastelavnsmandag den 23. Februar 1846. Studenterforeningens Seniorat havde til denne Forestilling indbudt Hofmarchal *Levetzau*, Overstaldmester Grev *C. Danneskjold-Samsøe*, *Oehlenschläger*, den svenske Digter *Almquist*, Theatermaler *Christensen*, Historiemaler *Simonsen* og Vinhandler *Mønster*, hvilken Sidste i mange Aar var Foreningens Velgjører. Det blev endvidere bestemt, at Billetterne skulde koste 3 Mark, og at der efter Forestillingen skulde være Spisning ved sluttet Bord. Plakaten, hvis første Del tilstrækkelig minder om, hvad der var oppe i Tiden, ser saaledes ud[9]:

Mandagen den 23. Februar 1846

gives paa

HOFTHEATRET

En Studenterforestilling

bestaaende af

Pro et contra

Tonemaleri af følgende Indhold:

1. Introduzzione.
2. Allegro scandinavico.
3. Scherzo bræstruposo.
4. Allegro furioso slesvico-holsatico.
5. Allegro schicanoso.
6. Maestoso triumphante.

og

En Spurv i Tranedands

Fastelavnskomedie i 4 Akter.

PERSONERNE:

Konsul Varbjerg	Hr. *Steen.*
Fruen.	Mad. *Guldberg.*
Frøken Luise	Jfr. *Amundsen.*
Klint, Kandidat	Hr. *Wilstrup* jun.
Hutter	- *Fangel.*
Søren Kirk	- *Knudsen.*
Baron v. Ebersdorf	- *Rybsahm.*
Kammerjunker Pilse	- *Preetzmann.*
og flere pæne Folk.	
Margrethe, Stuepige	Fru *Bojesen.*
En anden gammel Kone. . . .	Hr. *Borgaard.*
Rosén, Student.	- *Strøhm.*
Halling, Rus.	- *Winsløw* jun.
Eller	- *Liebenberg.*

Lassen	Hr. *Rybsahm*.
og flere Sangforeningsfolk.	
Skomager Tokkerup	Hr. *Zinck*.
Mine, hans Datter	Jfr. *Lipke*.
Peter Ravn, Skræddersvend . .	Hr. *E. Bruun*.

Første Akt foregaar i Dyrehaven; Resten i et Hus i Kjøbenhavn.

 Hunde og Kritik maa ikke medtages i Theatret.

Hæs: *Guldberg*.

Oprindelig var der altsaa en Person mere i Stykket end nu, nemlig den svenske Student Rosén.[10] Stykket gjorde, som man kunde vente sig, strax stor Lykke. «*Ernst Bruun*», skriver *Hostrup*, «slog sig vældig løs som Peter Ravn og fulgtes af Tilskuernes Jubel, *Steen* var som Konsul Varbjerg dygtig og behersket, og *Guldberg* glimrede som den adelsbaarne Frue. Mine Tokkerup spilledes af *Lipke*, senere Borgmester i Kjøge; det var et kjønt Menneske med en bedaarende blød Tenorstemme, og han var i min Tid den mest tiltalende unge Dame blandt alle Studenterne. Skomager Tokkerup blev spillet af en Rus, *Otto Zinck*, som strax her viste det Lune, der senere gjorde ham saa bekjendt; han var allerede den Gang fra Skolekomedierne i Herlufsholm saa scenevant, at han tillige kunde gjøre Tjeneste som Regissør. Russen i Stykket blev spillet af en virkelig Rus paa 18 Aar *Wilhelm Winsløw*, der kom meget kjønt fra det.

Den 28. Februar blev Forestillingen gjentaget for Foreningens Medlemmer med Damer, og ved denne Lejlighed blev «Intriguerne» tillige givet. Endelig gjentoges samme Forestilling den 3. Marts. Nettoudbyttet samtlige tre Aftener var ca. 700 Rbd., som Senioratet fordelte saaledes: 300 Rbd. til Komiteen for de Bissenske Statuer, 200 til «Filadelfia» og 200 til den slesvigske Hjælpeforening. Hostrup derimod fik Intet; det var endnu ikke Brug i Studenterforeningen at give Forfattere Honorar.

Endnu engang i Christian VIII's Regjeringstid virkede *Hostrup* med ved en Forestilling i Studenterforeningen. *F. Liebenberg* havde oversat Raimunds Folkekomedie «Der Verschwender» under Titelen «En Ødeland», og Hostrup skrev nu hertil de Scener, der ere paa Vers, samt Sangene. Det blev opført den 18. Maj 1847 paa Hoftheatret med *Mantzius* som Gjæst. Han spillede Frisør Marquis, *Lipke* Gaasepigen Gertrud, *E. Bruun* den ledige Barbersvend Titus Brandstok, og *O. Zinck* Brygger Spunds.[11]

Til Forestillingen havde Senioratet indbudt *Oehlenschläger* og Hofmarchal *Levetzau*, og det havde ligeledes for første Gang tilstaaet hver af de Spillende to Damebilletter gratis. Aaret i Forvejen havde disse i Forening med Hostrup gjort Fordring derpaa, men Senioratet havde dengang ikke troet at burde imødekomme dem af Hensyn til, at Indtægten vilde blive betydelig mindre. Nettoindtægten var 307 Rbd., der delvis blev anvendte til at kjøbe Roeds Billede af Oehlenschläger, hvilket nu hænger i Foreningens Musikstue. En privat Komitee af Medlemmer med Seniorerne i Spidsen havde bestilt Billedet hos Kunstneren og indsamlet 165 Rbd. dertil. Da det var færdigt, var den almindelige Mening, at det ikke var vellykket, hvad der utvivlsomt er rigtigt, men Roed vilde ikke indrømme dette. Dog tilbød han sig til Efteraaret at foretage Forandringer i det, naar Oehlenschläger atter havde siddet for ham. Senioratet betalte ham nu 430 Rbd. for det.

En anden Digter nemlig *Peter Faber*, der havde skrevet Viser, medens han laa som Alumnus paa Borchs Kollegium, havde ca. 1844 forfattet Vaudevillen «Familien Oxhall eller Fiskebløderen i Tivoli» og den musikalske Farce «Stegekjælderen eller den fine Verden». De vare ikke skrevne til Opførelse i Studenterforeningen, hvor Faber ikke hørte til de stadige Gjæster, men den 11. Januar oplæste Magister *A. Steen* det første af Stykkerne og den 18. Januar

det andet. Under Oplæsningen blev Sangene i Stykkerne sungne til Ledsagelse af Fortepiano.[12] «Stegekjælderen» blev først opført ved en Studenterforestilling den 27. November 1847. Hele Fabers Virksomhed som Digter har *O. Borchsenius* iøvrigt behandlet i en meget oplysende og velskreven Skitse i «Fra Fyrrerne».

VI.

Paa den ordenlige Generalforsamling i Studenterforeningen i April 1844 udtalte *Ploug* som Senioratets Ordfører, at Stemningen og Tonen i det første Fjerdingaar efter Unionen ikke «havde havt den oplivende og videnskabelige Retning, som man kunde vente», og at Grunden hertil maatte søges «i den Dvale, der i det Hele for Øjeblikket hviler over det politiske og selskabelige Liv her i Hovedstaden». I Oktober samme Aar forsikrede *Brock*, der da førte Ordet som Senior, at Tonen i Foreningen i den forløbne Tid af Aaret havde været upaaklagelig, samt at der ikke, hvad man i sin Tid frygtede for, havde vist sig nogen Spaltning mellem de sammensmeltede Foreningers Medlemmer.

Endelig gav *Eibe* paa Generalforsamlingen i Januar 1845 Aaret 1844 følgende Skudsmaal: «Da vi i det forløbne Aar sluttede Unionen mellem de to Studenterselskaber, da var der i Sandhed Mange, der nærede Frygt for, at denne Union ej vilde bære de Frugter, som de, der havde arbejdet for den, ventede. Jeg maa tilstaa, at jeg aldrig har hørt til dem, der ventede stærke Rivninger, naar Studenter forenede sig med Studenter, thi er der nogen Stand, hvori Stands- og Formuesforskjel kun har Lidet at betyde, medens Dygtighed gjør Alt, da er det og maa det være Studenterstanden, og i Sandhed det afvigte Aar, tror jeg, kan afgive et Vidnesbyrd; thi vi have

i vor Forening set Ældre og Yngre leve broderligt sammen og set dem deltage i de forskjellige selskabelige Goder og Fornøjelser med hinanden. Vel lader det henrundne Aar Meget tilbage at ønske, og Ingen er villigere til at erkjende dette end Senioratet, men vi maa erindre, at det var et Overgangsaar, hvori saa Meget var at ordne og prøve, og jeg tror, at den sidste Del af Aaret, i hvilken saa mange af Medlemmerne i Forening med Bestyrelsen have arbejdet til Selskabets Tarv, har godtgjort, at Selskabet ejer aandig Kraft nok til at arbejde sig op til det Punkt, som af dem, der studerede ved Universitetet i Tyverne, siden saa højt prises. Jeg tror dog i Sandhed, at det er gaaet i Opfyldelse, hvad Digterens Vision ved Akademicums Gravøl med Anerkjendelse af, at denne Forening havde afgivet et betydeligt Udviklingsmoment for Standen, profeterede vort Selskabs Fremtid i de Strofer:

Imorgen Kvæld med Glæde
Skal ind i dette træde
Hver en brav Student.

og at vort Selskab vil staa som en værdig Repræsentant for Studenterstanden.»

I den første Halvdel af Aaret oplæste *P. T. Zahrtmann* Skitser af den gifte og ugifte Stand, *F. Liebmann* gav en Karakteristik af Indianerne i Nordamerika, *M. Goldschmidt* gav Meddelelser om et Besøg i Louvre, samlede paa hans første Udenlandsrejse, og endelig blev de mer eller mindre underholdende Smaastykker, som vare nedlagte i Løvehovedet, oplæste.

Under Mødet i Upsala Aaret i Forvejen havde de ledende Mænd aftalt, at Studenterne fra de nordiske Universiteter skulde samles i Kjøbenhavn i Sommeren 1844. Men i April 1844 kom der Brev fra Upsala Studentkorps' Direktion, undertegnet bl. A. af Docenterne *F. G. Afzelius*, *V. E. Svedelius*, *P. I. Petersson*, *R. M. Bowallius* og *C. F. Bergstedt* samt af Med. Fil. Cand. *Carl Säve*, med Meddelelse om, at vigtige Omstændigheder

havde vel ikke gjort Rejsen umulig, men dog lagt saadanne Vanskeligheder i Vejen for den, at man for den gode Sags egen Skyld havde ment at burde opsætte den.[1] «Miskjend», hed det endvidere undskyldende, «ikke vor Optræden! Tro ikke, at Kulde mod Eder og Ligegyldighed for den skandinaviske Idee have slaaet Rod i vort Hjerte! Vær overbevist om, at Mindet om Eders Besøg ved Fyris Strande endnu er ligesaa levende og ligesaa inderligt som den første Dag efter Eders Afrejse, og at det Fostbroderskab, der sluttedes paa Upsala Høje paa Fædrenes Grave, ikke er opløst! Tillad os at sige, at netop den Samdrægtighedens Aand, der da var raadende iblandt os, har ledet vor Optræden! Vær endelig overbevist om, at vi næste Aar, naar de Omstændigheder, der nu have hindret os i at faa vort brændende Ønske opfyldt, ikke længer ere tilstede, af al Magt skulle arbejde paa at overvinde de Vanskeligheder, der da muligvis kunde indtræffe.»

Grunden til, at Upsalenserne ikke kom, var at Kong Karl Johan nylig var død. Den nye Konge Oskar I ønskede ikke, at der nu lige efter hans Thronbestigelse skulde finde politiske Demonstrationer Sted, hvorfor han opfordrede Geijer til i sin Egenskab af Universitetets Rektor at gjøre Sit til at forhindre, at Rejsen gik for sig. Gejer gik ind herpaa men blev nu Gjenstand for stærke Angreb i den liberale Presse i Stockholm, og da «Svenska Biet» tordnede mod de skandinaviske Ideer og talte om hemmelige republikanske Selskaber o. s. v., tog *Atterbom* Bladet fra Munden og priste Skandinavismen som den skjønneste Fremtoning paa de tre nordiske Folks Himmel. «Jeg har», skrev han, «set denne Tanke fødes, set den som spæd staa op af sin Vugge, voxe sig stor og prøve sine første Vingeslag», og idet han mindedes det Digt, han i 1825 sendte P. Hjort, skrev han nu:[2]

Hvad då jag kände, lika varmt jag känner:
De nitton åren ändra — ingenting!
Dock jo! de ändrat ett: så långt i Norden

Som Asar bo på hver sin strand af haf,
Från bröst til bröst en flamma går vid orden:
«Blif trefaldt stark, ty du är skandinav».

Den 24. Maj fejrede Studenterforeningen en Mindefest for sit afdøde Æresmedlem *Thorvaldsen.* Festen fandt Sted i Universitetets Solennitetssal, der var smukt dekoreret. Under en musikalsk Introduktion af *Hartmann* gik Forhænget, der tildækkede den sort betrukne Vestibule, tilside, hvorpaa Professorer, Kunstakademiets Lærere og Medlemmer og Studenterforeningens Medlemmer i Procession gik ind i Salen. Den unge Digter *Chr. Molbech* reciterede her et af *Oehlenschläger* forfattet Digt, hvorpaa Studentersangforeningen ledsaget af et Orkester istemmede en Kantate af *H. Hertz* til Musik af *Hartmann.* Derefter besteg *H. P. Holst* Talerstolen og holdt Festtalen, der var forfattet i Hexametre. Tilsidst sang hele Forsamlingen en Sang af Ploug «Favete lingvis, Musers Æt!»

Udeblev Upsalenserne, saa gav derimod Studenter og Professorer fra Universitetet i Greifswalde Møde uden at være indbudte. Universitetets Rektor Professor *A. V. Scheel* havde faaet Meddelelse om, at Rektoren for det pommerske Universitetet Professor *Hünefeld*, to theologiske Professorer *Schirmer* og *Süssmilch* samt 45 Studenter vilde komme til Kjøbenhavn i August, efterat de havde været en Tur i Sverige. Professor Hünefeld havde tillige i sin Skrivelse antydet Ønsket om muligt frit Ophold i Kjøbenhavn for de Studerende. Konsistorium var enigt i, at man burde modtage de tydske Gjæster med Velvillie, og det satte sig strax i Forbindelse med Studenterforeningen, hvis Seniorat opfordrede Medlemmerne til at tage sig af dem. Da Dampskibet den 21. August om Formiddagen var kommet fra Malmø, gik Professorerne *Scheel* og *Eschricht* samt Seniorerne *Bech* og *Eibe* ombord for at byde Velkommen. Universitetet havde sørget for Logis paa Hôtel d'Angleterre, og flere af Professorerne havde desuden tilbudt at være Værter.

Universitetets Rektor havde i Forvejen ytret, at det vel

var rimeligt, at Studenterne tog nogle af de Fremmede i Kvarter, men aldrig saasnart havde Regensprovsten erfaret dette, før han i et Møde af Konsistorium foreslog, at man skulde sørge for at skaffe Tydskerne billigt Logis paa et Hotel. Han var nemlig bange for, at hans Regensianere skulde falde paa at tage mod Gjæster, hvad der jo vilde være et Brud paa hans helligste Principper. Men han havde ogsaa en Bagtanke, hvilket fremgaar af følgende Bemærkning i hans Dagbog: «Man kan da ikke, naar i sin Tid Svenskerne komme, beraabe sig paa, at jeg har gjort Koncession til Tydskerne.»[3]

Da de tydske Gjæster gik i Land paa Toldboden, blev de modtagne med Hurraraab af de der forsamlede Studenter. Om Eftermiddagen saa de sig om i Byen, og om Aftenen vare de i Tivoli, hvor der blev improviseret et «Komment», der forløb i al Gemytlighed. Efter Gildet ledsagede de danske Studenter Greifswalderne til Hotellet, hvor de ved Afskeden udbragte et «Hoch» for dem.

Næste Dag Kl. 1½ samledes Gjæsterne til en Middag i Studenterforeningens store Sal. Som et Exempel paa, hvorledes man dengang holdt Gilde, skulle vi meddele, at Middagen kostede 1 Rbd., hvorfor der leveredes tre Retter Mad med Kage, ½ Flaske St. Julien og Kaffe. Paa Skovturen næste Dag fik man for 4 Mark en Dampskibstur til Bellevue og Smørrebrød og Punsch paa Eremitagen. «I Tilfælde af ugunstigt Vejr vilde Turen gaa overstyr og Ikke-Medlemmer faa deres 4 Mark igjen, hvorimod der for Medlemmerne vilde blive arrangeret et Aftenkomment.»

Ved Middagen i Foreningen blev der først sunget en tydsk Sang af *C. Borgaard*, hvorpaa *H. Brøchner* bød de Fremmede Velkommen. Professor *Scheel* udbragte Skaalen for Greifswalde Universitet, idet han hævdede, at af alle tydske Universiteter maatte Greifswaldes interessere os Danske mest, fordi det en kort Tid havde været under dansk Herredømme. Professor *H. N. Clausen* talte for en uforstyrret videnskabelig Forbindelse mellem Tydske og Danske. Han indledede sin Tale

med at give en kort historisk Fremstilling af Forholdene i Slesvig og ytrede bl. A., at Tydskerne vare et højhjertet Folk, der i videnskabelig og industriel Henseende stod højt, og at de ikke blot i Ord men ogsaa i Gjerning havde lagt for Dagen, at de vidste, hvad Nationalitet var. Det var kun et lille Parti, der kaldte sig for Slesvig-Holstenere, som havde krænket og endnu stadig krænkede, hvad der maatte være ethvert Folk dyrebart, nemlig dets Nationalitet. Denne Skaal blev modtagen med megen Begejstring.

Efterat Professor *Schirmer* havde takket paa sine Kollegers og sine Studenters Vegne, blev der sunget en tydsk Sang af *F. I. Hansen*, hvorpaa Professor *C. Molbech* udbragte et Leve for ungdommelig Munterhed. Alle tidligere Talere havde for Gjæsternes Skyld benyttet sig af det tydske Sprog, men nu rejste *C. Ploug* sig og talte Dansk. Det var ingenlunde, sagde han, fordi han vilde opponere mod de foregaaende Talere, men kun fordi den Skaal, han vilde udbringe, ikke kunde udbringes paa andet Sprog end Dansk. Det var nemlig for de svenske Studenter. Denne Skaal blev ogsaa modtagen med Begejstring. Professor *A. G. Sommer* omtalte Professor Hünefelds kemiske Undersøgelser, der vare Anledningen til denne Rejse, idet han ved disse havde udfundet, at det greifswaldiske Blod bestod af samme Stoffer som det skandinaviske, hvilket han nu havde villet forvisse sig om. Ombord paa «Hamlet» sejlede hele Selskabet efter endt Middag til Bellevue, hvorfra det over Strandmøllen spaserede gjennem Dyrehaven til Eremitagen. Her spiste man tilaften.[4]

Clausens Udtalelser om det tydske Folk som et højhjertet Folk, der ikke undertrykkede andre Nationaliteter, vare selv i 1844 ikke rigtige, og de skulde blive det endnu mindre fire Aar senere. Han levede længe nok til at maatte sande, at netop jo mere Tydskernes egen nationale Følelse svulmede, jo mere de længtes efter at blive eet Folk i et stort tydsk Fædreland, jo større Lyst fik de til at undertrykke andre Folk, som havde havt den tunge Skjæbne at komme ind under deres

Herredømme, fordi de indbilde sig, at tydsk Kultur er den ene saliggjørende. Endnu i 1844 kunde saaledes danske og tydske Studenter sidde fredeligt og drikke sammen. Nogle faa Aar senere var det umuligt, og der vil gaa lange Tider, før det igjen kan lade sig gjøre.

I September havde Kjøbenhavn Besøg af den bekjendte Professor og Prædikant *A. Tholuck* i Halle. Da han havde ytret Ønske om at tilbringe en Aften i Studenterforeningen, indbød Senioratet ham til den 30. September. At han maa have faaet et gunstigt Indtryk af Livet der, ses af et Brev, han tilligemed sit Billede sendte Senioratet efter sin Hjemkomst til Halle. Her hedder det nemlig: «Den danske Ungdoms begejstrede Blikke og dens Hilsen med Hattene, det var det sidste Syn, jeg bringer med hjem fra den skandinaviske Kyst, og det har indpræget sig dybt i mit Hjerte. Jeg haaber, at mere end een af dem, der vare tilstede hin Aften og hin Morgen, vil besøge mig her og overbevise sig om, at jeg ikke har glemt disse Timer. Lad mig til Slutning, idet jeg sender Dem disse Linier, endnu en Gang gjentage det Ord, som jeg dengang tilraabte Dem, det Ord, paa hvilket min Tro hviler, og fra hvilket min Tro er udsprungen, det Kriterium, som Frelseren selv har opstillet for at bevise sin Sandhed, jeg mener Joh. 7, 17. — Vi vide og forstaa af kirkelig Sandhed kun saa Meget, som vi opleve derom».[5]

At Studenterne havde faaet Øjet op for, hvor ubilligt det var, at de, hvor det gjaldt Fædrelandets Sag og da særlig Fædrelandets Forsvar, vedblivende stod som en særligt privilegeret Klasse sammen med de andre unge Mænd, der vare fødte udenfor Bondestanden, det viste de i deres Optræden i Værnepligtssagen. Det var jo kun Bondestanden, som dengang maatte gjøre Soldatertjeneste, medens alle Andre vare, som man kaldte det, frifødte. Regjeringen havde imidlertid nu forelagt Stænderne et Forslag, der delvis afskaffede denne Fritagelse og altsaa gjorde et Skridt henimod Indførelsen af almindelig Værnepligt, men dette gav de akademiske Borgere en Særstilling, saa at

de fleste af dem vilde kunne aftjene deres Værnepligt ved i otte Sommere at deltage i Hans Majestæt Kongens Livkorpses eller Studenterkorpsets Øvelser.

C. Ploug bragte Spørgsmaalet paa Bane i Studenterforeningen, idet han den 30. November 1844 holdt et Foredrag om almindelig Værnepligt især med Hensyn til Studenterstandens Deltagelse i samme. Han sluttede med at foreslaa, at Studenterne indgav en Adresse til Stænderne, i hvilken de erklærede, at de vilde underkaste sig den samme Værnebyrde som de andre Samfundsklasser. Efterat *G. Brock* havde gjort nogle Bemærkninger i Anledning af Plougs Foredrag, foreslog han, at der blev nedsat en Komitee paa fem Medlemmer til at overveje Sagen. Dette Forslag vedtoges, og ved det umiddelbart derpaa foretagne Valg fik *C. Ploug*, *G. Brock*, *A. F. Krieger*, *C. Gammeltoft* og *I. F. Giodwad* de fleste Stemmer. Da Krieger ikke ønskede at være Medlem, traadte *Chr. Brix* ind i hans Sted.

Efterat den overordenlige Generalforsamling den 7. December var afholdt, fremlagde Komiteen allerede sit Forslag, der gik ud paa, at Studenterne til Stænderforsamlingen i Roskilde skulde indsende en Erklæring om, at de vel erkjendte Regjeringens Omhu for den studerende Klasses Tarv ved de Indrømmelser, den gjorde dem, men at de dog maatte udtale et Ønske om, at de kom til at opfylde deres Værnepligt sammen med de øvrige Medborgere i Hæren. De vare nemlig overbeviste om, at Samlivet med de andre Klasser af Folket vilde øve en velgjørende Virkning saavel paa Nationalaanden i det Hele som paa de enkelte Stænders Udvikling.[6] Efter en livlig Forhandling, der desværre ikke er refereret, vedtoges Forslaget.

Den Tale, som *M. Goldschmidt* holdt, har han selv aftrykt i «Corsaren».[7] Han udviklede, at Regjeringen meget godt vidste, at en fuldkommen og konsekvent gjennemført almindelig Væbning vilde være «et overmaade stærkt Stød i Demokratiets Favør». Ved en almindelig Væbning blev Folket nemlig forsamlet, og det vilde da til sin store Forbavselse

opdage sin egen Talrighed. Det kunde da opdage, at Aristokratiet forsvandt i det som en Draabe i Oceanet, det bevæbnede Folk kunde faa det Indfald at tro, at det var Staten, og det kunde maaske sige l'état c'est moi.

«Alle de Undtagelser,» fortsatte han, «hvoraf Lovudkastet vrimler, ere derfor langt fra at være, hvad man har kaldt dem, Begunstigelser. Tvertimod kunde det hænde sig, hvis alle de begunstigede Klasser ikke vilde modtage Begunstigelsen og partout vilde væbne sig, at de af Politiet blev tvungne til at lade det være. Det er rigtignok blevet ytret, at det ikke engang er klogt af Regjeringen at støtte sin militære Styrke paa lutter Bønder. Der er blevet spurgt: Tror De det rimeligt i Tilfælde af Landbouroligheder, at Soldaterne vilde skyde paa Fader, Moder og Slægt? Ja, jeg tror det muligt. Jeg er opdragen mellem Bondealmuen, jeg kjender den. Rigtignok vilde en Soldat ikke just skyde paa sin egen Fader, men man var naturligvis klog og lod Sjællænderne skyde Jydernes Slægt, medens Jyderne besørgede Sjællændernes. Og saaledes burde det ogsaa være; thi der existerer Noget, som hedder Subordination, og den er indpryglet vore Soldater, og der er ingen Tvivl om, at Pryglene have været grundige. Desuden — det var jo kun Bondealmuen, man i værste Tilfælde ikke kunde faa skudt. Blev Armeen ved almindelig Værnepligt blandet, saa var man jo heller ikke sikker paa at faa Købstadfolk skudte.

Alt dette har Regjeringen rimeligvis slet ikke tænkt paa; men det her Anførte er Nok til at vise, at Sagerne ikke ere ordnede saa dumt endda.

Som Følge heraf tror jeg, at ethvertsomhelst Skridt fra vor Side til Gunst for Almenvæbning eller Demokratiet vil være frugtesløst.

Men derfor bør det desuagtet gjøres nu, da Sagen engang er bragt paa Bane. Thi tav vi nu, efterat der er sket Opfordring til os om at tale, saa vilde man tillægge vor Tavshed en langt større Betydning, end man i modsat Fald vilde tillagt vor Tale.

Jeg stemmer altsaa for den paatænkte Deklaration til den roskildske Forsamling, at Studenterne ikke ville være fri for Værnebyrden. En saadan Deklaration vil allenfals have det Gode, at bemeldte Forsamling faar at se, at der gives Noget i Verden, der hedder Følelse og Liv.

Fra de roskildske Stænder og fra Absolutismens Tilhængere vil imidlertid kunne gjøres en alvorlig Indvending imod den hele Deklaration. Man vil sige: hele Anordningen træder ikke i Kraft før om otte Aar. Til den Tid ville samtlige Udstedere af Deklarationen, de nuværende Studenter, være fri for Militærpligt; de lægge altsaa Deklarationens Virkninger paa de følgende Generationer af Studenter uden at spørge om Forlov, de skære brede Remme af anden Mands Hud.

Men denne Indvending vil tage sig besynderlig ud i Absolutisternes Mund. I Aaret 1660 forpligtede de Danske sig til Suverænetetsbyrden (og Suverænetetsrettighederne) for sig og Efterkommere i evig Tid uden at spørge Efterkommerne

om Forlov; og hvis nu en af Efterkommerne vilde gjøre Indsigelse og erklære denne Forbindlighed uden Kraft for sig, fik han snart Leerbeck paa Nakken.

Dog denne Kontraindvending fra vor Side vil vel næppe gjælde stort; man vil lade, som man ikke hørte den. Der maa derfor tænkes paa et kraftigere Middel til at give Deklarationen Vægt. Naar det Foregaaende, jeg har ytret, har været i en temmelig spøgende Form, idetmindste vakt nogen Munterhed her i Forsamlingen, saa vil jeg forsøge at dvæle ved dette Punkt med Alvor; thi tænke vi ikke alvorligt paa at møde den Modsigelse, at vi ville skære brede Remme af anden Mands Hud, saa kunde vi selv blive latterlige andensteds. Hvad der er sagt om, at vi ved Deklarationen afgive et Vidnesbyrd om Studenteraanden i dens Helhed, altsaa om den nærværende og den tilkommende, vil næppe holde Stik i Roskilde. Der spørger man ikke efter Aanden men efter Legemet, det Praktiske, den rene Valuta. Vi maa altsaa legemlig knytte de følgende Studentergenerationer til os, og som et muligt Middel hertil foreslaar jeg Nedsættelsen af en permanent Komitee, der hvert Aar efter Artium tager det Løfte af hver ny tiltrædende Student som Bevis paa, at han tilhører Studenteraanden: at han tiltræder vor Deklaration.»

Samme Aften som Værnepligtssagen behandledes, var *Laurids Skau* Foreningens Gjæst, indført af Pastor *I. V. Marckmann*, og holdt, som Senioratet bemærker, «en herlig Tale» som Tak for, at Medlemmerne havde drukket hans Skaal. Gildet varede til langt ud paa Natten, og da det var forbi, fulgte Mange ham fra Boldhusgade op til «Tre Hjorter» paa Vestergade, hvor de til Afsked hyldede ham med begejstrede Hurraraab.[8] Aaret i Forvejen var han jo for første Gang traadt offenlig op som politisk Taler og havde med eet Slag vundet alle nationale danske Mænds Hjerter.

Et af de absolutistiske Organer fortalte et Par Dage efter, at Hurraraabene havde vækket Vestergades slumrende Beboere, saa at Politidirektøren alene deraf havde faaet Nys om dette Brud paa Ordenen, selv om ikke Vægterne havde underrettet ham herom. Han sendte derfor Bud til Seniorerne *Eibe* og *Brix* og bad dem indfinde sig paa Kontoret. Brix svarede imidlertid den Politiassistent, der havde tilsagt ham, at han ikke havde nogen Fuldmagt til at møde som Senior, men at han, dersom Etatsraad Bræstrup begjærede det, skulde give Møde som privat Mand. Senioratet billigede dette Svar og anmodede Brix om fremdeles ikke at indlade sig med Politi-

direktøren i sin Egenskab af Senior, medmindre han først havde raadført sig med sine Kolleger. Den 12. December fik de to Seniorer atter en Anmodning om at komme op paa Politikontoret. Her gjorde de først Indsigelse mod, at det, at de vare mødte, blev opfattet, som om Senioratet var tilstede, og dernæst hævdede de, at Seniorerne ikke kunde staa til Ansvar for, hvad der skete udenfor Foreningen. Bræstrup kunde imidlertid ikke gaa ind herpaa men foreholdt dem det Ulovlige i at have deltaget i Sammenstimlinger paa Gaden.

Da «Nyt Aftenblad» og «Morgenposten» havde bragt kortfattede Referater om, hvad der foregik i Foreningen den 7. December, tilskrev Senioratet disse Blade, at det paa det Indstændigste maatte anmode dem om ikke for Fremtiden at optage nogen Beretning om Selskabets indre Anliggender, uden at de havde faaet Tilladelse dertil. «Ligesom det nemlig», hed det i Skrivelsen, «ligger i Sagens Natur, at hvad der passerer i et privat Selskab, ikke vedkommer det Offenlige, saaledes ville slige utidige Meddelelser ofte kunne indvikle Selskabet i ubehagelige Konflikter og udsætte samme for Mistydninger.» Nogle Dage senere fik *Goldschmidt* ligeledes en Advarsel, fordi han i «Corsaren» havde offenliggjort den ovenanførte Tale, han holdt i Værnepligtssagen. «Vi se heri», skrev Senioratet, «et grovt Brud paa den Diskretion, De som Medlem er Selskabet skyldig, og vi anmode Dem om for Fremtiden at undlade slige Publikationer, ved hvilke den fri og fortrolige Meddelelse, der hidtil har fundet Sted i Studenterforeningen, og den udvortes Selvstændighed, hvoraf Selskabet har været i Besiddelse, lettelig vil gaa tilgrunde, i Særdeleshed da det vil blive det større Publikum ubekjendt, at denne offenliggjorte Tale blev optagen med almindelig Uvillie».[9]

Goldschmidt svarede den 18. December i et spydigt Brev, der var affattet i en Stil, som «Corsaren» ofte anvendte, og som var spækket med hebraiske Ord som f. Ex.: «Inschallah! Gud er stor. Jeg har modtaget en Næse af Senioratet. Hvad siger de Profetens Udkaarne, mine Øjnes Lys, de Troendes

Sultan, det vise Seniorat? Det siger, at jeg har offenliggjort en Tale, og at derved den fri og fortrolige Meddelelse mellem Medlemmerne maa gaa tilgrunde. Basch! Koss! Og derfor faar jeg kun en Næse? Hvi gav Senioratet ikke sin lydige Slave hundrede Slag under Fodsaalerne?» o. s. v. Senioratet lod Brevet ophænge paa Tavlen, forat Medlemmerne kunde læse det. En Uges Tid senere modtog det et nyt Brev, der var saalydende:[10]

«Jeg havde ventet, at Senioratet idetmindste havde vist Methode i sin Klogskab og, efterat jeg havde vægret mig ved at modtage dets Næse, forsøgt at exkludere mig.

Dette er ikke sket, og jeg hører, det vil heller ikke ske.

Men jeg har altfor vægtige Grunde til at ønske mig ud af Foreningen til, at jeg skulde lade det bero derved. Efter den Diktator-Myndighed, der er bleven anvendt mod mig for Offenliggjørelsen af min egen Tale i en offenlig Sag, maa jeg jo risikere at blive gjort ansvarlig for hvilkensomhelst Ytring i hvilketsomhelst inden- eller udenlandsk Blad om Senioratet, dets enkelte Medlemmer eller hele Foreningen. Og jeg kan naturligvis ikke ene staa mig imod Senioratet, hvem Foreningen — sans comparaison — følger saa tro, som Faareflokken følger Klokkefaaret.

Jeg udmelder mig altsaa af den ny Studenterforening, saaledes at jeg betragter mig værende udenfor Senioratets Magt, Myndighed og Jurisdiktion fra det Øjeblik af, da det har modtaget dette Brev.

Brevets Modtagelse bedes attesteret.

M. Goldschmidt

Kort Tid efter sendte *Goldschmidt* Senioratet en yderligere Afskedshilsen i «Corsaren», hvor han behandlede det i en Artikel med Overskriften: «Fem nye Gudenrather, et nyt Kancelli og et nyt Gesandtskabshotel». Han taler her om de fem Ynglinge, der udgjøre Senioratet, uagtet et Par af dem vare ældre end han selv og kun een yngre, og beskylder dem for at overgaa daværende Overretsassessor Gudenrath, «thi denne inkvirerede kun efter Højesterets Ordre, medens Højesteret ligefrem har forbudt at inkvirere efter et Blads Medarbejdere. Men de blev langtfra staaende herved. Gudenrath lod det dog komme an paa Tiltaltes Svar, hvad der skulde nedskrives i Protokollen; han søgte netop og det ved Hjælp af Vand og

Brød at faa Svar. Men de 5 Ynglinge behøvede ikke engang Tiltaltes Nærværelse end sige hans Svar, de holdt Inkvisition over ham i hans Fraværelse, tænkte sig ham sat paa Vand og Brød, hans derpaa fulgte Svar og Tilstaaelse og proklamerede ham som Forfatter. Til at være Forfatter valgte de et Medlem af Foreningen, hvilket var meget klogt; thi havde de valgt En udenfor Foreningen, vilde han ikke have sorteret under deres Jurisdiktion».

Det nye Kancelli er Senioratet, der netop tæller lige saa mange Medlemmer som det rigtige Kancelli. Netop den Omstændighed har forvirret dets Begreber og faaet det til at tro, at det ved Siden af at være administrerende tillige var dømmende. Seniorerne udstedte da en Næse med deres egenhændige Underskrift *Brock*, *Bech*, *Brix*, *Eibe* og *Gammeltoft*, og de forlangte i denne, at de for Fremtiden maatte være fri for Offenlighed i lignende Tilfælde. «Skal altsaa Huset Nr. 222 i Boldhusgade have samme Privilegium som de fremmede Gesandters Hoteller. Enhver, der vil begaa en Daarlighed, behøver kun da at træde ind i Husets Port og gjøre den der, saa er han fri for Forfølgelse?»

Dermed endte Krigen mellem Studenterforeningen og Goldschmidt, som paa den Tid efterhaanden ogsaa var kommen paa Kant med de ledende nationalliberale Mænd, og som f. Eks. kaldte Drewsen, Tscherning og Lehmann for de liberale Majestæter og sammenlignede Ploug med Overkammerjunker Grev Yoldi, der indfandt sig i Majestæternes Loge og spurgte, hvorledes de behagede at befinde sig.

Et Par Dage før Jul 1844 bragte Studenterforeningens Medlemmer og Regensens Alumner Professor *H. N. Clausen* et Fakkeltog som Tak for hans mandige Optræden i Roskilde Stænderforsamling under Behandlingen af Adressen om den sønderjydske Sprogsag. I denne Forsamling var der fremkommet saa mange Betænkeligheder ved at røre ved denne Sag, at man ikke skulde tro, at den bestod af danske Mænd,

der talte om det danske Sprogs Tilsidesættelse og Vanrøgt Da rejste Clausen sig og holdt fra Præsidentstolen et Foredrag, der bragte Thermometret til at stige højt fra det nationale Frysepunkt, det hidtil havde staaet paa.

Studenterne besluttede derfor at bringe «den ædle og kraftige Personlighed, den danske Nationalitets utrættelige og djærve Forsvarer, den for Ungdommen først opgaaede skandinaviske Idees Beskytter og Udvikler, den roskildske Stænderforsamlings højthædrede Præsident»,[11] deres Tak for hans offenlige Virksomhed. Man havde først tænkt paa at ville gaa igennem Gaderne op til Universitetet, bag hvis Gaard Clausen havde sin Professorbolig, men det vilde Politiet ikke tillade. Da *Hostrup* indfandt sig hos Politidirektøren for at bede om Tilladelse dertil, svarede denne høfligt, at det ikke kunde gaa an, fordi det var brandfarligt at gaa med tændte Fakler paa Gaderne. Studenterne kunde jo samles i Universitetsgaarden under Clausens Vinduer og saa tænde Faklerne der. Hostrup mindede ham imidlertid om, at der for ikke lang Tid siden var blevet bragt en nygift Prins et Fakkeltog gjennem Gaderne, men herover blev han rasende og udbrød: «Er De saa fuldstændig forvirret i Deres Begreber, saa De sammenstiller en Professor Clausen med en Prins, der er i Slægt med Kongehuset?»[12]

Studenterne samledes saa i Vestibulen i et Antal mellem 6 og 700 og drog derpaa ud i Gaarden, hvor Faklerne tændtes. Her sang de *Ploug*'s bekjendte Sang, hvis to sidste Vers ere henvendte til Clausen:

Hil Dig, Du Tankens
Højbaarne Høvding!
Hil Dig, Du Ordets
Hugprude Helt!
Stemmernes Klang Dig
Hjemkommen hilser,
Hilser i Dig den
Sejrende Sag.

Tak, for Du værged
Voldtaget Eje,
Fædrenes Kampløn,
Mødrenes Maal!
Tak, for du hævded
Hadhærget Frihed,
Tolked for Folket
Fremtidens Haab.

Efter at der derpaa var udbragt et Leve for «Henrik Nicolai Clausen», tog han Ordet og udtalte bl. A., at Ingen vistnok var nærmere til at tale den betrængte Nationalitets og det undertrykte Modersmaals Sag end den, hvis Kald det var at varetage de aandelige Interesser paa Universitetet. Men han kunde dog ikke have takket med et rigtig glad Hjerte, dersom denne Hyldest var bragt hans personlige Virksomhed, da det ikke var godt, om det ansaas for den Enkeltes Sag at værne om de helligste nationale Goder. Han betragtede den langt snarere som et Udtryk af Ungdommens Begejstring for den samme Sag, som han havde talt for. Vel vidste han, at der var Meget i Livet, der vilde virke kølende og dæmpende paa Ungdommens Varme, men i den Styrke, hvori den her fremtraadte, saa han et Varsel om, at den vilde bestaa i Kampen mod de egoistiske Interesser, og han haabede, at ogsaa Mindet om denne Aften vilde træde styrkende frem for dem i denne Kamp. Efteraf Faklerne vare kastede i Baal, og Sangforeningen havde afsunget et Par Sange, vilde en Del af Deltagerne gaa hen til Professor *I. E. Larsen* for at bevidne ham deres Paaskjønnelse for hans Færd i Stænderne som Universitetets Repræsentant, men Politidirektøren, hvem man spurgte om Tilladelse dertil, modsatte sig en slig Sammenstimling paa Gaderne.

Normændene havde hidtil staaet udenfor den stærke skandinaviske Bevægelse. De havde jo ikke været med i Upsala i 1843, og der var fremkommet flere Antydninger af, at de havde i Sinde at indtage en Særstilling. Desto glædeligere var det for Studenterforeningens Seniorat den 23. November 1844

at modtage en Skrivelse fra det norske Studentersamfunds Bestyrelse med Forslag om, at alle Nordens fire Universiteter hvert Aar den 13. Januar skulde afholde en Fest til Fædrenes Minde. Denne Skrivelse, der er særlig karakteristisk for Datiden, var af følgende Indhold:

Danske Brødre!

Alt mere og mere levende erkjendes det af Studenterne ved de nordiske Universiteter, at deres Kald som Videnskabsdyrkere opfordrer dem til indbyrdes Forbindelse for engang i en modnere Alder at kunne samvirke til at give den nordiske Videnskabelighed en selvstændig Udvikling og sikre den for at blive en blot Lærling af den mægtige udenlandske. Ved en saadan Forbindelse er det saa langt fra, at en enkelt Stamme taber sin Betydning, at den tvertimod derved vinder for sit eget Fødeland. Thi Bevidstheden om dens Kald vil blive klarere under denne Stræben efter at udvikle den fra Fædrene nedarvede Aand, og under Vexelvirkningen med de beslægtede Folk — idet alle Tre søge at bringe de vundne Frugter ind i det fælles Skatkammer og at tilegne sig dem, som deres Brødres gode Kræfter have frembragt — forebygges Ensidighed, og egen Kraft føles stærkere. Arbejde vi derfor med Mod, Kraft og Enighed, tør vi tillidsfuldt haabe at kunne virke ej alene til vore nordiske Fædrelandes Oplysning og Held men ogsaa i en større Kreds til Sandhedens Sejr.

I Fædreneolden søge vi Alle Grundvolden for vor Pagt, et Forbund, hvis Grundtanke er en Sandhed, der staar og maa staa fast uden at blive afhængig eller overvældet af ydre og tilfældige Tidens Bevægelser og Modens Luner. I den fælles Fortid er den Kilde, fra hvilken vore Nationaliteter have sit Udspring, og fra hvilken de maa hente nyt Liv til at virke i Fremtiden. Kjærlighed til Sagaen og til det livsfriske, kjærnefulde, ædle Fædrenemaal maa det være os en vigtig Pligt at vække og nære og derved bevare Nordens største Helligdom, Sproget, Foreningsbaandet mellem For- og Efterslægt, det levende Tegn paa vort Forbund og paa vor Uafhængighed ligeoverfor Jordens øvrige Slægter. Atter at hæve dette kjære Sprog til ægte nordisk Kraft og gjøre det dygtigt til Udtryk for vore videnskabelige Meddelelser, for de højeste Sandheder og Folkets kjæreste Forhaabninger er et stort Maal, som bør staa os for Øje, og som byder os at forlade den afmægtige, blinde men kun altfor meget vidt drevne Efterfølgning af udenlandsk Væsen og Udtryksmaade, der hindrer os i at tilegne os det Indre og Sande af den almindelige Oplysning og derfor vansirer og binder vort Tungemaal og Tankesæt.

At ogsaa I besjæles af Kjærlighed til de gamle Minder og føle deres Betydning for det nyvakte Liv i Norden, det viser os Eders Tale og Sang ved de venskabelige Møder, som have forenet Eder med de Svenske, og som have havt en saa stor Indflydelse til at vække Sansen for det store Kald ej alene mellem Eder selv men ogsaa blandt Eders Landsmænd, og vi kunne sige blandt os. Ved den personlige Sammenslutning føles det aandelige Forbund stærkere i de ungdommelige Hjerter, oplives Modet og gjøres det fælles Arbejde kjærere for

dem, som Rummet fjærner saa langt fra hverandre. Men deslige Møder af de akademiske Broderskaber ere, som Erfaring lærer, afhængige af mange ydre Omstændigheder; vi maa derfor ønske at kunne engang i Aanden mødes alle tilsammen i en højtidelig Stund, hvor Tid og Rum træde i Baggrunden, hvor vi samle os fra de særegne Virkekredse for at kaste et Overblik over Livet, og idet vi Alle henvende vore Tanker til gamle Norden, tilsige hverandre og os selv troligt at arbejde for at bevare og udvikle dens Aand i det elskte Fødeland• Derfor er det, Venner og Brødre, at vi paa det norske Studentersamfunds Vegne foreslaa Eder samtidig med de svenske Studenterskaber og os at fejre en selskabelig Højtid til Fædrenes Minde som Nordlændinger og en Broderskabs Fest som Studenter. Ved sluttede Kredses Forbindelser styrkes ogsaa Folkenes Forening, da den almindelige Grundtanke levende- og mangfoldiggjøres i selve Livet.

Studentersamfundet har i flere Aar den 13. Januar, sidste Dag Jul, til Fædrenes Erindring holdt et Lag, ved hvilket vi, saa meget det lod sig forene med vor Tid, iagttog de gamle Skikke og folkelige Sædvaner. Navnlig tømtes Bragibægeret for Fortidens Minder og Løftets Bæger for Fremtidens Haab, et af de gamle Skjaldekvad foredroges, og Drikkehornene, fyldte med gammelt Øl og Mjød, tømtes for Norges og for vore Brødrefolks Ære og Held.

Ville I derfor forene Eder med os til en nordisk Højtid og drikke en Broderskabs Skaal med os heroppe? Vi haabe det. Saa ville vi den sidste Dag i Julen, naar Lyset igjen vender tilbage til Norden, og paa en Tid, hvor man efter gammel Vis samler sig med dem, der ere En de Nærmeste, mødes i Tanken og love hverandre. Brødre fra Fyrisvold, Lundegaarden, Axelstad og Christiania, Fostbroderskab i Kampen for Sandhed og Norden.

Vi imødekomme Eders Svar, og saasnart vore Venners fra de andre Universiteter indløbe, skulle vi meddele Eder samme.

I det Haab, at I med Velvillie modtage dette vort Forslag, værer I broderligt hilsede fra det norske Studentersamfund med de bedste Ønsker for Eders Universitet og Eders Virken i Videnskabens og Eders Fødelands Tjeneste.»[18]

Christiania, den 14. November 1844.

Paa det norske Studentersamfunds Vegne.

G. A. Krogh,	*O. Bergh,*	*Eilert Sundt,*
Cand. jur.	Cand. theol.	Stud. theol.

Senioratet besluttede strax at svare, at det billigede Forslaget, og at det vilde holde Fest den 13. Januar 1845, men da der senere opstod Uenighed, om denne skulde staa aaben alene for Foreningens Medlemmer, eller om alle akademiske Borgere skulde kunne deltage i den, blev Sagens Afgjørelse overladt til en Generalforsamling, der fandt Sted den 7. December.

Her udtalte *H. E. Schack*, at han Intet havde mod det

norske Studentersamfunds Forslag at indvende, men det forekom ham, at dette havde grebet Sagen for alvorligt an, alvorligere end den krævede. Ligesaa alvorligt havde Senioratet taget den, idet det strax en Lørdag Aften havde oplæst Samfundets Skrivelse for Foreningens Medlemmer og derpaa ladet den indrykke i «Fædrelandet». Endvidere mente han, at det vilde blive særdeles ubekvemt at spise Flæsk og drikke Mjød. Navnlig vilde der være en hel Del at indvende mod at spise Flæsk, da dette var en Ret, som Mosaitterne, hvoraf der fandtes flere i Studenterforeningen, ikke kunde indlade sig paa. I Norge havde de det temmelig nemt, da der ingen Mosaitter fandtes der. Maaske handlede man dog bedst i at bibeholde Flæsket som en Ret ved den paatænkte Fest, da man derved vilde udelukke Mosaitterne og saaledes end mere vise sin Sympathi for Normændene. — *H. F. Poulsen* havde læst Samfundets Skrivelse med stor og alvorlig Glæde, da det var første Gang, Normændene viste Sympathi for den skandinaviske Idee. Han kunde derfor heller ikke forstaa, at Schack vilde staa op og persiflere Forslaget, saa meget mere som der ikke i Skrivelsen fandtes Noget, der berettigede ham dertil. Det fulgte iøvrigt af sig selv, at man ikke behøvede at spise Flæsk og drikke Mjød ved Festen. *G. Brock*, der var Senioratets Ordfører, hævdede, at det Vigtigste var, at der blev afholdt en Fest. Om det gik til paa samme Maade som hidtil i Norge, var mindre væsenligt. *Schack* forundrede sig over, at Poulsen kunde tro, at han var en Modstander af selve Sagen. Han havde kun ridikuliseret den for at afholde Andre derfra, og han kunde forsikre, at hans skandinaviske Sindelag var ligesaa varmt som Nogens. Efter en længere Forhandling om, hvorvidt Festen skulde holdes for Studenterforeningens Medlemmer alene eller for alle Studenter, vedtoges Senioratets Forslag, der gik ud paa, at kun Medlemmer skulde have Adgang.

Det var, som man vil have set, ikke i det norske Studentersamfunds Skrivelse krævet, at man skulde spise Flæsk og drikke Mjød. Der stod kun, at Normændene, saa meget som det lod

sig forene med Nutiden, havde plejet at iagttage de gamle Skikke og folkelige Sædvaner. De sad nemlig ved lange Borde uden Dug, og paa Bordene stod Truge og Skaale med Bjørne- og Rensdyrkjød, Fuglevildt, Gammelost og Smør. Drikkehornene, Bægerne og Sølvkrusene vare fyldte med Hardangerøl og Mjød. Naar man drak hinanden til, nævnede man højt Vedkommendes Navn og sendte, naar man havde drukket, Bægeret over til ham, for at han kunde svare. Blev der derimod udbragt Skaaler, tilkendegav man sit Bifald ved at støde Toldekniveskafterne gjentagne Gange haardt mod Bordet samt ved høje Raab, saa at et stort Gny hørtes. Paa gammel nordisk Vis aflagde man dernæst Løfter om at ville udføre en eller anden Bedrift. Saaledes lovede *Eilert Sundt* den 13. Januar 1844 ved Bragibægeret til næste Aars Gildelag at holde en islandsk Tale, hvilket han ogsaa gjorde.[14]

Senioratet fastsatte Festen til den Dag, Normændene havde ønsket, nemlig den 13. Januar 1845. Der meldte sig en saa stor Mængde Deltagere, nemlig 254, at man maatte holde Gildet i den kongelige Skydebanes store Sal. Som Hædersgjæster indbød man de to Mænd, som den skandinaviske Sag i Danmark skyldte størst Taknemmelighed, nemlig *N. F. S. Grundtvig* og *H. N. Clausen*. Grundtvig svarede saaledes:[15]

Den danske Studenterforening, som mine bedste Ønsker have fulgt lige fra dens første Stiftelse i dunkle Dage, vil vist tro min Forsikring, at jeg vilde føle mig æret ved enhver Indbydelse fra den, og med dobbelt Fornøjelse skal jeg da følge Indbydelsen til en nordisk Højtid, hvor Kjærminderne blomstre.

Senioratet modtage da min hjertelige Taksigelse med mine bedste Ønsker for Studenterforeningens Langvarighed og stedse voxende Frugtbarhed tit Fædrelandets Gavn og Glæde.

Ærbødigst og venligst
N. F. S. Grundtvig.

Kjøbenhavn, 12. Januar 1845.

Festkomiteen, der bestod af *C. Ploug, C. Borgaard, F. Liebmann* og *I. I. A. Worsaae* i Forening med Senioratet, besluttede, at denne første nordiske Fest i Danmark skulde foregaa under særlig stemningsfulde Omgivelser. Den havde derfor

ladet opstille i Salen Rustninger og Vaaben fra Unionstiden, hvilke Tøjhusets Chef havde udlaant, og dernæst havde Malerne *L. Frølich, Marstrand* og *Skovgaard* udført en Række Billeder af Valhals Guder, der vare ophængte paa Væggene. Komponisterne *Hartmann* og *Rung* havde sørget for Musikken, ligesom mange Digtere havde skrevet nye Sange. Bag Dirigentens Plads stod i en Grotte af Gran *Bissen*'s Valkyrie.

Ploug førte Forsædet, og da Alle havde taget Plads, overrakte han den første Taler *Worsaae* et stort med Sølv beslaaet Drikkehorn, som Foreningen havde anskaffet i Anledning af Festen, og som hver af de følgende Talere tog i Haanden, naar han fik Ordet. *Worsaae* talte for Fædrenes Minde. «Aldrig forhen», sagde han, «har man i Nord set en saadan Fest. For at nære og styrke det Brodersind, der knytter os fastere og fastere til vore Frænder, tage vi ikke i Betænkning at dvæle ved Mindet om hin svundne Tid, da Kiv og Strid ja endog Nationalhad adskilte vore Fædre fra hinanden. Det er et uvisneligt Tegn paa, at en ny historisk Aand er levet op i Norden; thi den Bevidsthed har gjort sig gjældende, at Nordens Historie uagtet alle tilsyneladende Modsætninger dog i sig indeholder Spiren og Udviklingen til Nordens aandelige Enhed, og det er blevet klart for os, at denne Udviklings Fremadskriden er betinget af levende Kjærlighed til Fædrenes Minde.»

Chr. Brix tømte derpaa et Bæger til Minde om dem, der først viste Verden, at der i Nordens Aand bor en Kraft, en Styrke og en Dybde, som aldrig vil uddø. *Ploug* mindedes Niels Ebbesen, Gustav Vasa og Eidsvoldsmændene. *F. Liebmann* talte for Mindet om Tycho Brahe og Carl Linné. *H. P. Holst* bad Forsamlingen om at tømme Erindringens Bæger for Holberg og Thorvaldsen, og *Ploug* opfordrede den til at tømme Løftets Bæger paa denne Julens sidste Dag, saaledes som Forfædrene plejede. «Og hvad er det nu for et Løfte», sagde han, «som uudtalt alt er aflagt ved Festens Tilblivelse, som har levet i enhver af de Tilstedeværendes Tanke, i det Øjeblik han besluttede at møde her, som ikke blot skal lyde over

dette Bord men i samme Stund ruller gjennem Norges Hovedstad, langs Fyrisaaens Bredder og over Lundegaards gamle Mure? Det er: Vi ville fremme og, vil Gud, fuldbyrde Nordens aandelige Enhed.»

Efter denne Tale blev Plougs til Festen digtede Sang «Herlige Moder, Skjoldmø prud» afsungen. Da det sidste Vers havde lydt, affyredes ni Kanonskud, og nye Hurraraab for «Nordens Enhed i Nordens Aand» rungede gjennem Salen.

Grundtvig talte derpaa for Danmark, *A. Steen* for Island, *O. Lehmann* for Christiania Universitet, *Worsaae* for Upsala, *L. Hommel* for Lunds, *M. Hammerich* for Geijer og Oehlenschläger og *F. Liebmann* for Berzelius, Ørsted og Hansteen. Derefter udbragte *Ploug* en Skaal for Æresgjæsterne Grundtvig og Clausen, der vistnok for første Gang sad ved samme Bord efter det vældige Sammenstød i Aarhundredets første Fjerdedel.

«Jeg takker Dem, Pastor *Grundtvig*», sagde Taleren, «fordi Deres hele offenlige Liv udgjør et eneste stort Vidnesbyrd om, at den oldnordiske Kraft endnu bygger og bor iblandt os. Jeg takker Dem, fordi De med dybe Basuntoner har vakt de gamle Kæmper af deres Slummer i Højene, fordi De i malmrige Ord har stillet Fædrenes underfulde Frasagn frem for vort beundrende Blik og ført dem ind i vor Bevidsthed, i vort Liv. Jeg takker Dem, fordi De, om De end ikke er Fader til den skandinaviske Idee i dens nye Skikkelse, dog idetmindste har været dens trofaste Fadder, fordi De fra dens Fødsel af har staaet beskyttende ved dens Vugge, fordi De gjennem 30 lange Aar har været saagodtsom den Eneste, der blev den tro, der vovede at vedkjende sig den, der troede paa dens Fremtid og med profetisk Begejstring udtalte Deres Haab.

«Og jeg takker Dem, Professor *Clausen*, fordi De, ældet i Studerekammerets Stilhed, paa et Stadium af Livsbanen, da de Fleste tro at have Lov til at trække sig tilbage fra det offenlige Livs Kampe, med Ungdomsmod og Ungdomsvarme stillede Dem paa den yngre Slægts Side og ved Deres Navns mægtige Klang bidrog meget til at skaffe de Ideer Indgang hos den sløve Mængde, for hvilke vi kæmpe. Jeg takker Dem, fordi De altid har været rede til at frembyde Deres aabne Bryst til Værn for den betrængte Ytringsret, fordi De var den Første af de Ældre, som indsaa Nødvendigheden af kraftige positive Skridt fra det danske Folks Side til dets undertrykte Nationalitets Opretholdelse, fordi De nu gjennem to Aar med utrættelig Iver offenlig og i Stilhed har ledet Alt, hvad der er virket i denne Sag. Og ligesom vi ikke let skulle glemme den Dag for faa Uger siden, da «tænkende Medborgere» og meget ansete Mænd blandt Folkets Udvalgte ledte efter Nationalaanden i deres Lommer men kun fandt deres Pengepunge, saaledes skulle vi heller ikke glemme, at der var en

anden Dag, da denne Aand virkelig var tilstede i Folkeraadet, da dens mægtige Vingeslag bruste gjennem Salen, og den viste sin fulde Styrke, idet dens mange vanslægtede Sønner ikke vovede at kny, uagtet der kun var een Mands Læber, der bekjendte den; — vi skulle ikke glemme, siger jeg, at denne Ene var *Dem.**

Baade *Grundtvig* og *Clausen* takkede, og Talernes Række fortsattes af *F. Helweg*, der udbragte en Skaal for Danmark til Eideren, af *O. Sturzenbecker*, der mindedes Helsingfors Universitet, af *F. Barfod*, der bad Forsamlingen tømme Glasset for Tydskland, helt og ukrænket, indtil Eideren, og af *F. C. Bech*, der takkede de Musikere, Digtere og Sangere, som havde bidraget til at forskjønne Festen. Til Slutningen sang Forsamlingen Plougs: «Saa, nu er denne Aften gaa't», som senere har lydt i Studenterforeningen, hver Gang et Sold eller et Gilde var forbi.[16]

Fra nu af holdtes der næsten hvert Aar den 13. Januar i Studenterforeningen en nordisk Fest, som den blev kaldt her, medens den i Broderlandene benævnedes Festen til Fædrenes Minde. Sidste Gang den fandt Sted, var i 1870. Efter den Forandring, som den fransk-tydske Krig frembragte i alle Forhold, havde man i Kjøbenhavn ikke længer det fornødne Humør til at holde Gilde. Dog samledes i 1876 Deltagerne i Studentermødet i Upsala Aaret i Forvejen til en nordisk Fest, men denne havde mere Karakteren af en Sammenkomst, hvor man talte og sang om, hvad man havde oplevet paa sin Rejse, og hvor man bragte Upsalenserne en Tak for deres Gjæstevenskab.

Det kunde nok gjøres nødigt, at alle Nordboer sluttede sig sammen og mindedes deres fælles Oprindelse, thi netop i de samme Dage, da Festen til Fædrenes Minde fejredes i Kjøbenhavn, Kristiania, Lund og Upsala, besluttede flere tydske Folkerepræsentationer at anmode Forbundsdagen i Frankfurt om at tage sig af Slesvigholstenernes Sag og særlig at sorge for, at Slesvig ikke blev indlemmet i Danmark, uagtet denne

* Sigter til Clausens Optræden i Stænderforsamlingen i den slesvigske Sprogsag.

Landsdel aldeles ikke vedkom det tydske Forbund. Den nord slesvigske Forening nedlagde strax Indsigelse mod denne Indblanding i de slesvigske Anliggender, og Kjøbenhavns Borgerrepræsentanter besluttede paa deres Formand *L. N. Hvidt*'s Forslag at indgive en Adresse til Kongen om «ved klare og kraftige Regjeringshandlinger, sigtende til at stille den danske Nationalitet i Slesvig lige med den tydske, at sammenholde Rigets forskjellige Dele og derhos holde dem, som ere det tydske Forbund uvedkommende, bestemt adskilte fra de Provinser, som ere Dele af Forbundet».

Magistraten i Kjøbenhavn, som dengang var kongevalgt, nægtede at slutte sig til Adressen og at være med til at overbringe den til Kongen. Hvidt maatte derfor, da Kongen vægrede sig ved at modtage en Deputation af Borgerrepræsentationen, den 10. April alene levere den til Kabinetssekretæren i Forværelset paa Amalienborg. Denne Optræden fra Kongens Side vakte stor Uvillie i de liberale Kredse i Hovedstaden, der følte det som en Krænkelse, at man behandlede Hvidt, som om han var en almindelig Supplikant. Da det var bekjendt, at Kongen ikke personlig vilde modtage ham, blev der den 9. April om Aftenen holdt et Studentermøde i Studenterforeningens Festsal, paa hvilket man vedtog næste Dag at møde paa Amalienborg Plads og bringe Hvidt sin Hyldest, naar han kom fra Kongen. Allerede før dette besluttedes, havde Politidirektøren tilskrevet Universitetets Rektor om at advare Studenterne mod at deltage i nogen Demonstration, idet han samtidig tilføjede, at Politiet i fornødent Fald vilde anvende Magt.[17], Professor *Eschricht*, der dengang var Rektor, opslog den 10. om Morgenen paa Universitetet en Kundgjørelse til Studenterne herom, men mange af disse indfandt sig alligevel i Bredgade, hvor de raabte Hurra for Hvidt. Politiet, der var mødt saa mandstærkt, som om det gjaldt et Angreb paa selve Kongen, medens det kun var en eneste Mand, der vilde tale med ham, drev dem strax bort og optraadte iøvrigt saa brutalt, at næsten hele Befolkningen i Kjøbenhavn blev opfyldt af

Harme og skyndte sig at sende Borgerrepræsentationen en Adresse, i hvilken den bevidnede denne Forsamling sin fulde Tillid. Over 3000 Mand, deriblandt en stor Mængde akademiske Borgere, underskrev Adressen. Saa mange Underskrifter havde hidtil intet Aktstykke faaet i Hovedstaden.

Forholdet mellem Kongen og Regjeringen paa den ene Side og Kjøbenhavns Indbyggere paa den anden var saaledes spændt, da det andet nordiske Studentermøde fandt Sted. Alt i de første Dage i April havde Upsalenserne sat sig i Bevægelse paa Opfordring af Studenterkorpsets daværende Ordfører Magister *Arvid Sundberg*. De afsendte Skrivelser til Normændene og bad dem om at deltage i Mødet i Lund og Kjøbenhavn, og derpaa meldte de Studenterne i begge disse Byer, at de vilde besøge dem i Slutningen af Juni.

Den 20. Maj indbød Senioratet til et almindeligt Studentermøde i Foreningens Sal, hvor *C. Borgaard*, *Chr. Brix*, *F. H. Eibe*, *H. Hage*, *Fr. Hekweg*, *A. F. Krieger*, *F. Liebmann*, *C. Ploug* og *H. F. Poulsen* valgtes til Medlemmer af den Bestyrelse, der skulde forberede og ordne Festen. Efter den Maade, hvorpaa Regjeringen hidtil havde stillet sig til den skandinaviske Bevægelse, skulde man have ventet, at de forskjellige Myndigheder, som Bestyrelsen nødvendigvis maatte forhandle med, vilde have vist Vrangvillie eller ligefrem nægtet at imødekomme de Anmodninger, der stilledes til dem. Dette blev imidlertid ingenlunde Tilfældet. «Det er en sand Glæde», skrev[18] *D. G. Monrad*, «at anerkjende, at Regjeringen i alle Henseender har vist sig saa imødekommende, saa velvillig, at der ikke kunde været Noget tilbage at ønske. Næsten enhver Begjæring er bleven tilstaaet, og hvad der er blevet afslaaet eller forhindret, er ikke i sig selv Omtale værd. Denne Velvillie fra alle Autoriteters Side — der naturligvis ej vilde have været saa samstemmende og almindelig, dersom den ej havde havt sin Rod hos Hans Majestæt — fortjener saa meget mere Paaskjønnelse, som det ellers vilde have været umuligt at

modtage vore Gjæster paa en nogenlunde passende Maade. Regjeringens Velvillie har da ogsaa overalt selv hos dem, der pleje at være dens Modstandere, fundet Anerkjendelse, og i den almindelige Glæde, der var udbredt over Staden under den nordiske Sammenkomst, blandede der sig ogsaa Taknemmelighedsfølelse over denne uventede Imødekommen. Dersom Regjeringen ogsaa i andre Retninger vil paa samme Maade gaa Haand i Haand med Folket, da ville — vi føle det — Oppositionens Rækker snart fortyndes, og Regjeringen vil fornemme, at den største Kraft ligger i en Tilslutning til Folket.»

Myndighederne saa saaledes igjennem Fingrene med Passene, idet de kun krævede et Generalpas for samtlige Studenter fra hvert Universitet, der blev ikke foretaget nogen Toldundersøgelse, man overlod Komiteen Christiansborg Slots Ridehus til den store Studenterfest, og der blev givet en Festforestilling paa det kongelige Theater. Derimod tilskrev *Kongen* den 23. Juni Kancelliet: «Da vi af den Berlingske politiske og Avertissements Tidende have bragt i Erfaring, at man ved de svenske og norske Studenters Ankomst her til Byen blandt Andet agter at benytte en saakaldet skandinavisk Fane, og vi ikke finde det passende ved denne Lejlighed at tilstede Noget, som kan have Udseende af en politisk Demonstration, ville vi allernaadigst have vort danske Kancelli paalagt at træffe de fornødne Foranstaltninger til at hindre saavel Brugen af bemeldte Fane som ethvert andet Foretagende, der maatte være beregnet paa at tillægge de fremmede Studenters Besøg nogen politisk Betydning.»[19] Da Politidirektøren meddelte Komiteen denne Skrivelse, tilføjede han, at han gjorde den ansvarlig for, at svenske og norske Faner kun blev anvendte, naar de vare forsynede med Unionsmærkerne. Den Fane, Komiteen havde anskaffet, bar de tre nordiske Rigers Vaaben og Farver, dog i tre særskilte Felter, hvorved den havde villet slaa den Kjendsgjerning fast, at Studenter fra alle de skandinaviske Lande nu for første Gang optraadte i Forening.

Endvidere greb Politidirektøren ind den 28. Juni, samme

Dag, som Afskedsfesten fandt Sted i Universitetets Solennitetssal, idet han forbød Komiteen at lade Plougs «Til Afsked» synge, medmindre Slutningsstroferne i 4. og 6. Vers forandredes. Censoren *Reiersen* havde modtaget Sangen til foreløbigt Gjennemsyn og havde derefter vist ham den. For at man kan se, hvad der dengang ikke maatte synges, meddele vi Sangen. De omklamrede Strofer ansaas for farlige.

Et Ord endnu! — Vort Samlivs Dagslys svinder,
Om korte Timer er dets Fryd forbi;
Da sysler Tanken med de rige Minder,
Og Hjertet nynner Savnets Melodi.
Momentets Perlekrans i Støvet ruller,
Og Livets Alvor tynger paa vor Skulder.

Kom I da, Brødre! hid kun for at skue
I broget Glans Nordhavets Dronningstol?
Kun for at kryste Nydelsernes Drue,
Og vaagne trætte op med næste Sol?
Nej, — der var Indhold i vor Ungdomsgammen;
En mægtig Tanke drev og bandt os sammen.

Og det var den, at Livets Herre hented
Af samme Kilde vore Aarers Blod,
Det samme Sprog paa vore Læber prented
Og drog vor Higen af den samme Rod,
Gav os i Odel efter vore Fædre
Det samme Hjem at værge for og hædre.

Og det var den, at, som af store Minder
Vi fik i Varetægt den samme Skat,
[Som os een Tro, eet Aandens Præg forbinder,
Er os det samme Maal i Tiden sat:
At kæmpe fremst i Folkenes Braavalle,
Frigøre Verden atter eller falde.]

Og denne Tanke ej med Glæden slukkes,
Den døer ej bort med vore Stemmers Klang:
Med Eder over Havets Strøm den vugges,
Hos os den spirer paa den grønne Vang;
Den giver Mod at trodse Dage mørke,
Den giver Sindet Kraft og Armen Styrke.

Den lærer os, at Stammens skilte Grene,
Som sygned hen i mørke Magters Baand,
Maa til et evigt Hele sig forene,
Da er vor Skjæbne i vor egen Haand.
Saa far da vel! Vort fælles Løsen være:
For Nordens Enhed, Nordens Sejr og Ære!

Da Upsalenserne ombord paa Dampskibet «Gottland» efter et Besøg i Visby sejlede mod Syd, fordrev de Tiden med at høre Foredrag over Danmarks Historie og særlig om dette Lands Forhold til Sverige i Fortiden. Den ældste af Deltagerne Hofprædikanten, Digteren og Folkevisesamleren *Arv. Aug. Afzelius* lagde for, idet han paaviste, at det ikke var det danske Folk, som havde givet Anledning til det Had, der var blevet udsaaet mellem de tvende Nationer, hvis fælles Dyder og Fejl netop aflagde det ubestrideligste Vidnesbyrd om, at de vare Brødre, men at det var de Fogeder og Gejstlige, som omgav Unionskongerne, og som havde undertrykket Svenskerne. At Sveriges Konger efter Befrielseskrigen og Gustav Vasas Sejr af al Magt sørgede for, at det Broderhadets Frø, der var udsaaet, maatte bære Frugt, var i Overensstemmelse med den Tids Statskløgt. Det maatte ikke regnes det danske Folk men Kongerne til Last. Docent, Magister *W. Tham* holdt endvidere et lærerigt Foredrag om Danmarks mærkeligste Statsforandringer, og Magister *P. A. Säve* oplæste interessante Breve om udmærkede Mænd i det skandinaviske Selskab i Kjøbenhavn. Studenterne laa imens paa Dækket rundt om Talerstolen, hvorfor en af dem raabte: «Nu ligger Allmogen till tings, redo att höra.»

Ved Ankomsten til Malmø den 22. Juni forefandt de Normændene, der vare komne en sex Timer i Forvejen. «Den smukke røde, hvide og blaa Kokarde paa de sorte Huer sagde os snart, at det var de norske Studenter. Endeligen skulde vi da mødes med dem, som vi havde glædet os saa meget til at se. En aldeles ejendommelig Følelse betog os nu; vi havde længtes efter og vi elskede vore Brødre, ja vi elskede dem alle.

Nu stod vi Ansigt til Ansigt med dem, men faa af os kjendte nogen af dem. Vi følte os dragne til dem alle, men kun til faa kunde vi sige et fortroligt: Tak for sidst. Vi hilsede dem derfor alle, idet Skibet lagde til, med Andersens skjønne Sang til O. Lindblads herlige Melodi: «Vi er eet Folk, vi kaldes Skandinaver». I denne Sang gav vi vor Begejstring og vore varme Følelser for dem og Brødrefolket Luft, og derfor har vor Sang sjældent været saa inspireret, og den er sjældent kommen saaledes fra Hjertets Dyb som i denne højtidelige Stund.»[20]

I Lund mødtes Studenterne fra Sveriges to Universiteter første Gang. Der herskede dengang, som Upsalensernes Ordfører *Sundberg* udtalte, en næsten fuldstændig Mangel paa Fællesskab og Bekjendtskab mellem Sveriges ældste Højskole og dens yngre karolinske Søster samt mellem den Ungdom, der havde besøgt dem begge. Ja, Mistillid og Fordom havde endog i lange Tider skilt Universiteterne, som om de ikke hørte til samme Land. Under Lundegaardens skyggefulde Træer sang de upsalensiske og lundensiske Studenter sig nu sammen under *Otto Lindblad*'s Anførsel, og Talerne bare Vidne om den inderligste Sammenslutning. De to Ynglingeskarer lyttede med samme dybe Følelse til *Strandberg*'s Tale paa Vers om Finlands Fremtid, der berørte »Sveriges ømmeste og endnu blødende Saar». Da han var færdig, var der stille som i Graven, men da udbrød der en tordenlignende Jubel, et Bevis paa, at Digterens Ord med uimodstaaelig Magt havde grebet alle Svenske. *Arv. Aug. Afzelius* fortæller, at endnu længe lød i hans Øre og hans Hjerte

Finland! — Så vill jag ropa
Och från eder allihopa
Få ett svar ur hjertats grund.
Hvar jag stod, så såg jag glada
Blickar sig vid blickar rada,
Sol på hvarje pannas rand;
Men min åtrå var en annan,
Jag vill se ett moln på pannan,
Maka löjets gud från kannan
Undan, undan för en stund.

Den 23. Juni Kl. 5 om Eftermiddagen styrede tre Dampskibe med 208 Lundenserne, 144 Normænd og 186 Upsalensere ombord ind paa Kjøbenhavns Red. En talløs Menneskemasse tilviftede dem fra Langelinie et Velkommen, medens ustandselige Hurraraab rullede ud over Søen. Upsalenserne, der først havde sunget: «Fritt må stormarne gå!», svarede med «Længe var Nordens herlige Stamme». Ved Nytoldbod, som Toldvæsenet havde overladt Kjøbenhavns Studenter til Modtagelsessted, lagde Skibene til. «Øjeblikket var i lige Grad alvorligt og højtideligt», hedder det i den svenske Beretning, «da vi over 500 Normænd og Svenskere stod omringede af vore over 800 danske Brødre og det paa Danmarks Jord. Hvo kan skildre de Følelser, som strømmede igjennem vort Bryst; de efterlod et Indtryk, som vil vare for Livet.»

Efterat den danske Studentersangforening under *C. I. Hansen*'s Anførsel havde sunget *Ploug*'s «Velkommen ved Furen, som Gefion drog», bød *M. Hammerich* Gjæsterne Velkommen, hvorpaa det store Tog satte sig i Bevægelse. Med anden Brigades Musikkorps, som frivilligt havde meldt sig til Tjeneste, i Spidsen bevægede det sig langsomt gjennem Gaderne under en stadig Blomsterregn og under Hurraraab, der aldrig fik Ende. Hele Kjøbenhavns Befolkning vilde vise Normændene og Svenskerne, at det var deres By, som havde gjenoplivet den skandinaviske Tanke. To Timer varede det, før Processionen naaede Universitetet, hvor Værterne gav Møde, og hvor Indkvarteringen fandt Sted. Baade Regensens og alle tre Kollegiers Alumner havde Husrum til Brødrene nordfra, og saa mange Familier havde meldt sig som Værter, at de ikke alle kunde blive tilfredsstillede.

I de følgende Dage steg Begejstringen i Kjøbenhavn. Overalt, hvor de hvide svenske og sorte norske Huer viste sig, lød der Jubel. Det var, som om Alle vare glade ved at modtage Slægtninge og Venner, de havde længtes efter at gjense i lange Tider. De altid velvillige Kjøbenhavnere overgik efter Gjæsternes egne Udtalelser sig selv. Feststemningen bredte sig

til selv de lavest stillede Klasser i Samfundet, saa at det i de Dage var en Ære at være Student, og vel maatte Studenterne føle sig stolte ved Tanken om, at de nu vare Folkets Yndlingsbørn, og at de Ideer, de havde været Talsmænd for, havde formaaet at overvinde enhver Modstand.

Sct. Hansdag holdtes den store Studenterfest i Christiansborg Slots Ridehus, der var smykket med friske Bøgegrene, saa at det lignede en vældig Løvsal, et Syn, der var overraskende for Normænd og Upsalensere. Pyramider af levende Blomster stod langs Væggene, og Bissens Apollo og Minerva i Gibs vare opstillede paa høje Fodstykker. Foruden de 538 svenske og norske Studenter deltog i Festen 839 danske akademiske Borgere samt over 300 Mænd af alle Klasser saasom Borgerrepræsentanterne, Kunstakademiets Medlemmer, Kunstnere, Musikere, Skuespillere, Officerer o. s. v., som alle vare indbudte.

A. F. Krieger og *M. Hammerich* førte skiftevis Forsædet. Den Første bød Velkommen. «Vel lyder Aandens Røst ej til os alene, og omend vi svigtede, skulde Andre lytte til dens Tale, men det sømmer sig for Nordens Studenter ikke at lade sig fra stride den Ære, som de hidtil have hævdet i Aandens Rige, at være de lydigste og troeste Tjenere, de rappeste og snareste Svende.» *C. Ploug* talte for Upsala og dets Studenter og takkede dem for deres Gjæstfrihed for to Aar siden. «Mindes I endnu», sagde han, «at jeg, da jeg for to Aar siden paa Gustav Vasas Dag stod i Eders Ring paa Allhärjartingets Høj og opfordrede Eder til at lægge Eders Sindelag for Dagen i Gjerning, at jeg da klagede over, at vort aandelige Forbund var bundet til det flygtige Moment, at der intet Samkvem var mellem os i Skrift og Tale undtagen i de sjældne og korte Timer, da det kunde lykkes os personlig at samles, at Eders Literatur og Eders Forhold vare næsten ukjendte i Danmark som Danmarks i Sverige. Men dette er jo nu alt efter to Aars Forløb anderledes; nu gaar der ingen Uge, uden at der mellem Upsala og Kjøbenhavn vexles Brev og Bud,

Skrift og Bog. Vort indre Liv, vor aandelige og statsborgerlige Stræben følges med Opmærksomhed i Karl den Tiendes og Tolvtes Land, ligesom Eders Skjæbne og Kaar vogtes med deltagende Blikke af Efterkommerne af Ranzaus og Juels Krigere. Og det er Eder, som have givet Eders Folk Exemplet, Eder, som først og fuldstændigst have fulgt Opfordringen, Eder, som have forplantet den hinsides Kjølen, som have kaldt Norges kraftfulde og højhjertede Ungdom til Deltagelse i dette Møde, Eder, som hidtil have givet den skandinaviske Idee et Organ, som have stiftet et Samfund til dens Beskyttelse til dens Udvikling, Befæstelse og Udbredelse.»

H. F. Poulsen bød Normændene Velkommen. Idet han dvælede ved de Minder, der vare fælles for Danmark og Norge, udtalte han bl. A.: «Norges lykkelige Indgang og faste Fremadskriden i en ny Statstilværelse og en ny Frihed, efterat det kort forud havde rejst den Højskole, der idag bringer os Forjættelse om, at Fædrenes Liv, klarere og fyldigere, skal gjenfødes i Sønnerne, se mine Herrer! det er Minder, som der skal Aarhundreder til at udslette, men inden det nittende er udrundet, er Norden Eet; thi os tilhører Fremtiden.» For disse Ord befalede Kancelliet senere Sagsanlæg mod Taleren.

Han fortsatte derpaa med stærk Pathos:

«Skulde maaske Erkjendelsen af Nødvendigheden af Nordens Enhed i Aand og Sandhed — og dette er intet omgaaende Udtryk, mine Herrer, thi det er klart og tydeligt for dem, der have Mod til at uddrage Konsekvenserne — skulde denne kunne bortdemonstreres dem til Glæde, hvis Valgsprog er: divide et impera? Eller skulde den først vaagne hos Eder, naar Dødens Mærke er sat paa Eders Brødrefolks Pande, naar en Folkebetvinger begynder at klatre paa Kjølen og tydske Pjalter at blæse over til Kap Lindesnæs? — Men det er jo en Dansk, der taler til os; maaske sidder man i dette Øjeblik og holder Raadslagninger om hans Fædrelands Skjæbne, maaske er det alt vejet og fundet for let, og nu ville de Danske, at vi skulle kaste et tungt Lod i Vægtskaalen. Bort med denne Tanke, siger jeg Eder. Aldrig have vi forlangt, aldrig ville vi nogensinde paakalde Nogens, ej engang vore Brødres Hjælp i denne Sag, hvis Løsning maa afgjøre, om Danmark maa existere eller ikke, thi ligesom I ved Eders egen Kraft alene gik ud af en uheldsvanger Katastrofe, da I for det forbavsede reaktionære Europas Øjne rejste et Frihedens Tempel paa Eidsvold, saaledes maa vi ogsaa uden fremmed Bistand bane os en Vej gjennem de truende

Farer, der omringe os, og om saa hele Tydskland vælter sig ind mod os, uden at vige en Fodsbred staa fast paa vor Plads som Skandinaviens Forvagt mod Syd; mægte vi ikke at løse denne uafviselige Betingelse for vor politiske Gjenfødelse, da ere vi intet Folk og allermindst — Skandinaver. Men det forlange vi af Eder, at I vel skulle betænke, hvilken verdenshistorisk Betydning der vil blive forbeholdt Norden, hvis Danmark skal friste Polens Skjæbne, og det er dog vel ogsaa denne Tanke, der har rørt sig hos Eder, da I nylig paa Eders nationale Fødselsdag udtalte det Ønske, at Danmark maa blive frelst for Norden. Og naar I nu have prøvet Livet her og siden, naar I ere komne hjem, have vundet den Overbevisning, at det gjennemstrømmes af Nordens Aand, da lad os høre fra Eder, da skik os det Budskab, at I ere beredte til at indtræde i vore Rækker som vore Vaabenbrødre i den Kamp, vi have begyndt med aandelige Vaaben for Nordens Enhed og Frihed.»

Eilert Sundt takkede for Skaalen, idet han forsikrede, at de norske Gjæster fuldt gjengjældte Danskernes Venskab. De vare komne til Kjøbenhavn ikke blot af Lyst til at se de Steder, hvor deres Fædre havde levet og virket, men ogsaa i Følelsen af, at Normænd og Danske havde saa meget Kjært og Dyrebart tilfælles i deres Minder. Hvad der end mægtigere førte den norske Ungdom til Danmarks aabne Favn, var Følelsen af, at Normændene delte de danske Brødres Fremtidshaab.

Medens den norske Ordfører undgik at komme ind paa Politik, saa manede Lundensernes Talsmand Cand. *L. Wimmerstedt* i sin Tak for *M. Hammerich*'s Skaal for Lunds Universitet Nordens Ungdom til Kamp mod den, der udefra vilde angribe Skandinavien. Da var det godt, at man med samdrægtige Kræfter kunde møde Faren, hvadenten den kom fra Øst eller Syd, da var det godt ligesom Stærkodder at kunne slaa til med tre Par Arme. «Skandinaviske Brødre», fortsatte han, «vi mindes de Tider, da Normannerne eller de tre nordiske Rigers forenede Indbyggere fik en hel Verdensdel til at skjælve. Ere vi saa vanslægtede fra vore Fædre, at vi ikke skulde kunne indgyde vore nærmeste Naboer en Smule Respekt? Nej, jeg kan ikke tro det. Endnu voxer der Mænd paa Nordens Klipper og Jern i Klippernes Skjød. Lad os da, mine Brødre ved Tanken om vore berømte Forfædre, hvis Aander med Stolthed se ned paa os i denne Stund, og med Tanken fæstet paa

de store Mænd, hvis Navne vi med Glæde læse paa de Vægge, der omgive os, lad os da, siger jeg, ved Alt, hvad der er os dyrebart og helligt, i ægte gammelskandinavisk Forstand sværge et fast og uopløseligt Fostbrødrelag! . . . Da skulle vore Flaader atter i stolte Sejerstog gaa over Bølgerne og vore Hære uimodstaaeligt oversvømme fjendlige Lande, da skal Verden lære med Ærefrygt at betragte det skandinaviske Trillingepars Jættekræfter.»

Fr. Helweg's Skaal for Helsingfors Universitet paadrog ham ligesom Poulsen en Retssag, uagtet det ved en nøjagtig Gjennemlæsning af Talen er umuligt at finde Udtalelser, der paa nogen Maade kunde være saarende for Rusland. Efterat Normanden den til sin Død lige trofaste Skandinav *G A. Krogh* havde talt for Island, raabte Dirigenten efter en kort Pavse: «Højesteretsadvokat *Orla Lehmann* har Ordet». Hele Forsamlingen istemte først *Hauch*'s Sang «Ja, Nordens Aand kan ej forgaa» til Melodi af «Kong Christian stod ved højen Mast». Da Sangen var forbi, steg Lehmann op paa Talerstolen. Forsamlingen modtog ham med stærke Bifaldssalver, hvorpaa der blev dødsstille. «Der var», skriver han mange Aar senere, «allerede holdt flere Taler af veltalende Mænd fra alle tre Riger, der var sunget dejlige Sange, digtede af flere af Nordens bedste Digtere særlig til denne Fest, forinden Turen kom til mig. Mit Hjerte bankede højt, thi det var Hovedtalen, der skulde samle alt det Enkelte i en Hovedsum, som man havde overdraget mig.»

«Det er med frydefuldt Sind, med et jublende Hjerte,» begyndte han, «at jeg hilser denne festlige Stund; thi den kommer til mig som Fredens Due med det glade Budskab, at Tvedragtens og Vanheldets Tid stunder til Ende, — den kommer til mig som Vaarens Svale, der forkynder, at den lange Fimbulvinter, der rugede over Nordens Kraft, flygter for Livets Lys og Lyst. Derfor fryder sig vort Sind, thi vi have længe vandret i Ragnaroks Mørke. Derfor jubler vort Hjerte, thi vi

øjne den unge Morgens nyfødte Skjær og fornemme dens friske, kvægende Aande.»

Efter denne Indledning søgte han gjennem Historien at paavise, at Nordens Folk stedse ad de forskjelligste Veje havde stræbt efter at naa det samme Maal, nemlig Nordens Enhed. At Tanken herom først sent var kommen til Bevidsthed, kunde ikke undre Nogen, da Folkelivet i Aarhundreder havde ligget i Dvale.

«Men da saa uhørte Ulykker stormede ind over Folket, saa at hver politisk Tanke syntes brudt og hvert Fremtidshaab udslukket, da Lede over den nærværende Elendighed drev Folkeaanden til at søge Trøst i Fortidens Minder, hvad Andet mødte den der end Tanken om Nordens Enhed, som grundige Forskere og begejstrede Sangere opelskede og gjemte til bedre Tider, ligesom i Trængselens Dage Levitterne i Templets Helligdom skjulte den sidste Spire af Davids Æt. Trængselens Dage vare tilende, den rystede Samfundsorden befæstede sig atter, de dybe Vunder lægtes efterhaanden, og Modet vaagnede paany til at gaa en ny Fremtid imøde. Da grebes den nye Slægt, som vi tilhøre, af hin Idee, hvorom vore Bedsteforældre havde tænkt, og hvorom vore Fædre havde sunget — den Idee, der er vor Fortids Minde og vor Fremtids Haab, vore Nætters Maane og vore Dages Sol. Da frembrød atter det hellige Væld, hvoraf vi skulle øse Styrke og Frejdighed til at gjøre Nutidens Gjerning.

«Se derfor, mine Venner, har jeg Tillid til mit Fædrelands Skjæbne; thi mit Fædreland er det hele treenige Norden! Derfor tror jeg paa den Sag, i hvis Navn vi her ere samlede; thi den er ikke fra igaar eller iforgaars men saa gammel som selve Norden. Den er ikke udsprungen af nogle Ynglingers Vennemøder eller nogle Digteres Drømme, men den har Aarhundreders Hævd og Verdenshistoriens hellige Daab.

«Dog er det ikke derfor mindre sandt, at denne Stund har en alvorlig og glædelig Betydning; thi den er et Vidnesbyrd om, at vi omsider ere slaaede ind paa den rette Vej, idet vi ikke mere søge at bygge Nordens Enhed paa Vold og Undertrykkelse men paa Frihed og Kjærlighed. Ad denne Vej kunne vi naa Maalet uafhængigt af Dynastier og Forfatningsspørgsmaal og uden Afbræk for Alt, hvad der er berettiget og skjønt og værdifuldt i de Ejendommeligheder, som Nordens tre Hovedfolk ikke skulle fortabe men tvertimod bevare, styrke og udvikle i den nationale Enhed, hvori de vide sig forenede til et stort, et rigt og mangfoldigt Hele. Det er denne Erkjendelse, der har ført Dem, mine Herrer, langvejs herhen til dette Stævne; det er den, som her er kommen Dem imøde. Derfor tør vi holde os forvissede om, at disse Dage ville styrke os i denne vor Tro, og at det smukke Billede af et stort Folkemøde under Frihedens og Kjærlighedens Banner vil gjøre et blivende Indtryk paa det opmærksomt tilskuende Folks Fantasi — thi Fantasien er Folkenes Øje — og saaledes blive et virksomt Middel til denne Tros Propaganda.

«At denne Bevidsthed tidligst og stærkest har grebet den studerende Ungdom, er naturligt; thi det er dens Liv at leve i Ideernes Verden. Det er jo Ideens Majestæt, der med sit flammende Scepter skal anvise Virkeligheden dens Vej, og det er de Unges gamle Ret i dristig Forudgriben at opstille det Maal, til hvis Tjeneste de ville vie deres Kræfter. Derfor ville vi heller ikke lade os anfægte af, at vi kun ere unge; thi — som nys en anden Taler har sagt — det er de Unge, hvem Fremtiden tilhører. De Gamle ere ikke imod os; vi have jo Vidnerne derpaa rundt omkring os og midt iblandt os. Men selv om de vare imod os, saa skulde det ikke rokke min Tro. Da vilde jeg sige til de Gamle, at de skulde vandre i Ørkenen, indtil de ere døde — den Sidste iblandt dem, og til de Unge vilde jeg sige, at da skulle de se deres Ønskers forjættede Land! Nu ere vi unge; men om et Par Decennier ligger vort Fædrelands Skjæbne i vor Haand. Da sidde vi i Kongernes og Folkenes Raad; da have vi vor anviste Gjerning, hver i sin Kreds, trindt om i alle Nordens Lande; da have vi alle Midler ihænde til at fuldbyrde, hvad vi have sat os som vort Livs Opgave. Det kommer altsaa kun derpaa an, at vi ville blive tro mod den Sag, vi nu omfatte med Ungdommens begejstrede Kjærlighed: Sker dette, — arbejde vi hver paa sin Vis, hver med de Kræfter, der ere ham givne, og i den Livsstilling, der vorder ham tildel, da, mine Venner, da vil vort Liv have Indhold og Betydning, og da vil vor Stræben bære velsignede Frugter for vort store fælles Fædreland — det stolte, herlige Norden.

«Det er dette Løfte, jeg for mit Vedkommende herved aflægger i denne højtidelige Stund, og jeg kræver Dem Alle, saa mange De ere, til Vidner paa mine Ord. Og jeg spørger Dem Alle, som her ere tilstede — jeg spørger Dem med hele den Alvor, som fylder min Sjæl, og som lyser mig imøde fra Deres Øjne — jeg spørger Dem, om De med os derpaa ville indgaa et ubrødeligt Fostbroderskab? (Dette Spørgsmaal besvaredes med et langt og klangfuldt Ja!) Jeg spørger Dem, om dette Ja er Mere end et begejstret Øjebliks flygtige Rus, om det er det sanddru Udtryk af Deres inderste Sjæls Tanke, saa at det ikke skal henvisne, naar Livets Møje tungt sænker sig ned over Deres Isse, ikke henvejres, naar Modgangens Storme fare hen over Deres Hoveder? (Ja!) Jeg spørger Dem, om De ved, at et saadant Ja er et helligt Løfte, hvormed ingen ærlig Mand letsindigen tør lege, et helligt Løfte, for hvilket De sætter i Pant Deres Manddoms Ære og Deres Sjæls Fred? (Ja!) Nuvel! Saa spørger jeg Dem da, om De ærligt ville holde, hvad De oprigtigt have lovet — om De ville blive tro — tro indtil Enden — tro i Liv og Død? (Her afbrødes Talen i lang Tid af vedholdende Jaraab).

«Idet jeg staar her, ombrust af dette Løftes mægtige Bølgeslag, fremtræder der for min Sjæl et Billede saa stort, at jeg næsten forfærdes ved at fremmane det, men ogsaa saa stort, at Ingen kan mistænke mig for at overse den umaadelige Forskjel baade i Situationen og i Personerne. Men desuagtet vil jeg nævne det, fordi det er godt at løfte Øjet op til det Store, derved voxer det Smaa. Nuvel, mine Herrer! Det Sted, hvor vi her ere forsamlede, er i Dag en rigt smykket Festhal; igaar var det et Ridehus. Det var i et lignende Hus i Versailles, at for mere end et halvt Aarhundrede siden en Aftenstund en Samling

af Mænd traadte sammen, udgaaede fra deres sønderrevne Fædrelands forskjellige Egne, og aflagde en højtidelig Ed paa, at de vilde blive sammen, indtil de havde frelst deres Fædreland. De holdt dcres Løfte, og hin Aften blev en af de store Mærkedage, der betegne et Vendepunkt i Verdenshistoriens Udvikling. Lad os da holde sammen, indtil vi have frelst vort Fædreland, det hele store skandinaviske Norden. Det have vi lovet hinanden, saa gaa da hen og hold Deres Ord: Bered Deres Sind og udrust Deres Sjæl til at fuldbyrde Deres Gjerning — først og fremmest i det, som nu ligger Dem nærmest, i Aandens og Videnskabens Verden, men efterhaanden, som De føres ind i det praktiske Liv og kaldes til at deltage i dets Idrætter, ogsaa i Virkelighedens Rige. Det er dette Løfte, denne Pagt, vi nu ville besegle med et Hurra

for Nordens Enhed!»

Denne ildfulde Tale elektriserede formelig Forsamlingen. Medens de enthousiastiske Hurraraab drønede gjennem Ridehuset, stormede svenske Studenter op paa Talerstolen og bare Lehmann paa deres Skuldre i Triumf, medens Tilhørerne jublede af al Magt. Vel havde adskillige af de foregaaende Talere høstet Bifald, naar de berørte Strænge, der vakte Gjenklang i Alles Bryst, men en saa vældig og saa længe vedvarende Bifaldsstorm havde dog Ingen formaaet at fremkalde. Ja, ikke alene de, der vare inde i Ridehuset, men ogsaa de store Masser, der stod udenfor paa Ridebanen, og som havde faaet Underretning om, hvad Skaalerne gjaldt, udbrød i Jubel.[21]

Talen blev aftrykt i «Fædrelandet» og gik derfra over i de fleste Blade i Sverige og Norge, saa at den blev læst i hele Skandinavien. Tre Aar senere mindede Upsala Studenter det svenske Folk om, hvad de paa dettes Vegne havde lovet, og Hostrup, der var med ved Festen, skriver mange Aar senere: «Jeg har hørt om flere af de Normænd og Svenskere, der siden deltog i vore Krige, at det var ved de Ja'er, de i Ridehuset havde givet Lehmann, de havde følt sig bundne dertil.»

En anden Deltager i Festen, nemlig Regensprovsten Professor *Petersen*, skrev derimod Dagen efter: «Gildet i Ridehuset var ypperlig arrangeret men ved at lade sig aldeles beherske af trivielle opblæste Demagoger en sand Parodi paa en Studenterfest, udvortes glimrende, indvortes hul og giftig, giftig ved det Bifald, som skjænkedes Talerne i den Retning.»[22] Saaledes

tænkte sikkert de fleste Folk af den gamle Skole som f. Ex. Medlemmerne af det kongelige danske Kancelli, der ikke alene gav Generalfiskalen Ordre til at sætte Lehmann under Tiltale men endogsaa suspenderede ham som Højesteretsadvokat, indtil Højesteret den 26. Maj 1846 havde afsagt sin Frifindelsesdom.

Efter Lehmann talte endnu Professor *Høyen*, Stiftsprovst *Tryde*, Mag. *Sturzenbecker* og *D. G. Monrad*, den Sidste for Nordens Kvinder.

Den 25. Juni havde det skandinaviske Selskab indbudt Studenterne til en Middag i Dyrehaven, hvorhen ca. 150 sjællandske Bøndervogne, der gav Møde efter Opfordring af *J. C. Drewsen* og *Balth. Christensen*, befordrede dem. Her talte bl. A. *H. N. Clausen, Grundtvig, Laurids Skau, Tscherning* og *Arv. Aug. Afzelius*, der aflagde følgende Bekjendelse: «Jeg læste, at det var Svenskhed at hade og foragte Danskerne, og jeg tænkte mig en Dansk næsten som et Udyr med Hale og Kløer. Men som Yngling mødte jeg første Gang i Stockholm en Dansk, en ung dannet Mand; jeg følte mig stærkt hendragen til ham og sagde forundret til mig selv: Min Gud, det er jo et Menneske.»

Mødet varede endnu i tre Dage, og Begejstringen blev saa langtfra slappet, at den tvertimod stadig voxede. Det saa man f. Ex. ved Festen i Tivoli, hvor Normændene og Svenskerne kom i Berøring med den kjøbenhavnske Borgerstand, ja, Hovedstaden var i de Dage ikke til at kjende. Alle Fordomme vare som blæste bort, det syntes, som om Danmark, Norge og Sverige nu havde sluttet Fostbroderskab for evige Tider.

En af Dagene søgte og fik Upsalensernes Nestor *Afzelius* Audiens hos Christian VIII. Han overbragte Kongen sin og sine unge Kammeraters Tak for den Naade, Hans Majestæt havde lagt for Dagen ved at deltage i den Gjæstfrihed, Hovedstaden havde vist dem, en kongelig Naade mod de fremmede Ynglinge, som disse vilde bevare i taknemmelig Erindring. Der udspandt sig derpaa følgende Samtale:[23]

Kongen: «Det har været os en Glæde at høre om de svenske Studenters gode Opførsel, saaledes som det anstaar sig unge dannede Mænd, og det vil være os kjært, om de have været vel tilfredse med deres Modtagelse; de have jo ved deres gode Holdning vundet Bifald overalt i Staden.»

Afzelius: «Ved vort Besøg i Onsdags i Sorgenfri nærede Upsala Studenter Haabet om at skulle se Deres Majestæt der; de vilde paa Studentervis med en Sang have takket Deres Majestæt og udbragt et Leve for den danske Konge, men til deres Sorg erfarede de, at Deres Majestæt ikke var tilstede.»

Kongen: «Det er mig kjært at høre, at de havde denne Hensigt, men jeg havde den Dag Konseil. Jeg har hørt, at Deres Tale i Dyrehaven har vundet almindeligt Bifald, hvad der glæder mig. Der er vel ikke noget Politisk i disse Studenterbevægelser?»

Afzelius: »Dersom Deres Majestæt vil behage at mindes Deres Ungdom, saaledes som jeg mindes min, saa maa De være overbevist om, at Politik ikke sysselsætter Ungdommen, naar den morer sig, men det, den søger, er Venskab, Kjærlighed og Sang, og naar det kommer højt, ønsker den at omfavne Venner paa en fremmed Strand. Naturligvis kan det ved et Ungdomsmøde som dette ske, at selve Folkene vækkes til at nære en livligere Deltagelse for hverandres Skjæbne, og at de lære at fatte Kjærlighed til hverandre. Men det er der jo intet Ondt i, da deres Konger staa i venskabeligt Forhold til hinanden.»

Kongen: «Nej, det kan jeg godt lide.»

Afzelius: «Desuden er Deres Majestæt selv Stifter og født Beskytter af det skandinaviske Forbund.»

Kongen (forundret): »Hvorledes det?»

Afzelins: «For 22 Aar siden fik Professor Geijer i Upsala og jeg Diplomer fra Danmark paa, at vi vare blevne Medlemmer af det kongelige nordiske Oldskriftsselskab i Kjøbenhavn, fra hvilket de skandinaviske Foreninger i Sverige og Danmark udentvivl hidlede deres egenlige Tilblivelse(?). Disse Breve vare underskrevne af den højsalige Konge i Danmark, Deres Majestæts høje Forgænger. Den største og vigtigste Samling af Skrifter og Aktstykker vedrørende hele Skandinaviens Historie findes i Kjøbenhavn. Den er den skandinaviske Literaturs Hovedstad, og efterat vi have modtaget Kaldelsen til at være Medlemmer, anse vi Deres Majestæt i Kraft af Arveretten for at være det nordiske Oldskriftsselskabs høje Beskytter.»

Kongen: Naa, det kan jo lade sig høre.»

Afskedstimen slog endelig. Det var for Mange en tung Vandring, men Trætheden ovenpaa de sex Dages legemlige og sjælelige Anstrængelser lagde dog en lille Dæmper paa Begejstringen. Et saadant Felttog i en hel Uge tager paa Kræfterne, og det er umuligt selv for de Yngste og Kraftigste at gaa ud af det ligesaa friske, som de vare, da de begyndte. Men i lang Tid talte Kjøbenhavn kun om det skandinaviske Studentermøde,

der havde formaaet at sætte Byen paa den anden Ende og at ophæve de Grænser, der vare satte for, hvad man dengang ansaa for passende. Det var nemlig noget Uhørt, at unge Damer viftede til unge Mænd, der vare dem aldeles ubekjendte, og det ikke ved Indtoget, hvor Hilsener kunde gjælde den hele Procession, men til hver Tid paa Dagen, naar mindre Flokke af nordiske Studenter færdedes paa Gaderne. Naar man kjender Noget til Datidens Opdragelse, der holdt Kvindekjønnet under langt strengere Tugt og Ave end i vore Dage, vil man være villig til at indrømme, at her var foregaaet en Omvæltning i Sæderne, der var ganske mærkelig. Med fuld Ret kunde *Hostrup* Aaret efter lade Peter Ravn, der har Trylleringen om Armen, sige:

Damerne, som saa mig,
Gik og gloede paa mig,
Ret som om jeg var en svensk Student.

I den sidste Juniuge i 1845 gik alle Studenter med Trylleringe om Armene. Hvor de kom og gik, bukkede og nejede Godtfolk for dem; hvad de bad om, fik de, de højeste Myndigheder i Landet aabnede Portene for dem, og Professorerne deltog i deres Gilder som tavse Tilhørere. Forholdet var rent vendt om. De, der plejede at tage Ordet paa Kathedret, tav, og de, der ellers lyttede til Universitetslærernes Visdom, prædikede med deres fulde Kraft den nye skandinaviske Lærdom. Ikke mindre end 32 Professorer vare Deltagere i Studentermødet, men af dem tog kun en Eneste nemlig *H. N. Clausen* Ordet, hvad der forøvrigt var en Selvfølge Hvilken Forandring var der ikke foregaaet i Studenternes hele Stilling i de 25 Aar, der vare forløbne siden Studenterforeningens Stiftelse?

Hostrup, som til Festen i Tivoli havde skrevet Sangen «Gothernes Kraft drog bort fra Nord», forfattede endvidere efter Plougs Opfordring «En ganske ny og fornøjelig Vise om de svenske, norske og danske Studenter, som mødtes i Kjøbenhavn den 23. Juni 1845, med Mere, som denne smukke Vise

indeholder. Af H. Olsen, Snedkermester i Kjøbenhavn. Trykt udi samme mærkværdige Aar hos G. Behrend». Denne Vise, der udkom i fem Oplag, og som gaar paa Melodien: «Og det var i Aaret 1807», lyder saaledes:

I Kjøbenhavn man fryder sig, alt hvad man kan,
Paa Glæden ej længer man venter;
Thi trende gode Skibe har bragt til vort Land
De svenske og norske Studenter.
En herlig Kapital der stikker dog deri,
Og Ladningen, min Sandten, har kostelig Værdi,
Allermest kanske
Dog for Studenterne,
Men vel og for Hver,
Som haver Norden kjær,
De bringe Haab og Ungdom fra Strand og til Strand,
Og den Kapital bringer Renter.

Thi var der trende Brødre, man tydelig ser,
At de burde enige være
Og hjælpe saa hverandre paa bedste Maneer
At gjøre Familien Ære.
Om Rigerne er tre, er Landet dog kun eet,
Og er vi ogsaa adskilt, er Sundet ikke bredt.
Smallest det kanske
Er for Studenterne,
Dog ej bredt for Hver,
Som haver Norden kjær;
Thi fire Mile bli'er som et eneste Kvarteer,
Naar Hjerterne sammen os bære.

Lad os da stræbe fremad med Haand og med Ord
Og følges i Sorg og i Gammen!
Og er vi end saa ringe, som Tydskerne tror,
Saa slaa vore Pjalter vi sammen.
Og bruge vi til Eet den Kraft, som Gud os gav,
Saa skal I se, der kommer nok noget Godt deraf.
Ikke dog kanske
Blot for Studenterne,
Men vel og for Hver,
Som haver Norden kjær;
Og hvis ej Norden bliver hel mægtig og stor,
Se saa er det os, som har Skammen.

Og kommer vore Fjender, de kyser os ej,
Nej enig i Kampen vi drage
Og vise dem saa høflig den nærmeste Vej,
Hvorad de kan rejse tilbage.
Vil Tydsken ta'e vor Sjæl og Russen ta'e vor Krop,
Saa er der dog vel Nogle, som nok vil sige «Stop»!
Ikke blot kanske
Iblandt Studenterne,
Nej, det vil Enhver,
Som haver Norden kjær,
Og Nordens Høst kan blive saa rig som dens Maj,
Naar Fuglene af Kornet vi jage.

Og hør nu i Studenter, som sejlede herhid
Og nu vandrede Broder med Broder,
Som glemte gammelt Fjendskab og nu kun føre Strid
Om, hvem der har de stærkeste Ho'der.
Vi sige Eder Tak for Eders raske Flugt;
Thi hvad som I har gjort, det er baade stort og smukt,
Og det ser kanske
Ej blot Studenterne,
Nej det fatter Hver,
Som haver Norden kjær,
Og vi vil nu med Eder gjøre Alderdommen blid
For Norden, vor elskede Moder!

«Corsaren» paatog sig ved denne Lejlighed at optræde som den romerske Soldat, der spottede Feltherren, naar han under sit Triumftog kjørte op til Kapitolium. «Beufsteg», hed det,[24] «er visselig en god og velsmagende Ret. Men hvis Nogen havde trakteret sin svenske eller norske Gjæst paa den Maade, at han om Morgenen istedetfor Kaffe havde givet Gjæsten Beufsteg, om Formiddagen Beufsteg, om Middagen Beufsteg, om Aftenen Beufsteg, og sat en Talerken Beufsteg for Sengen, for at Gjæsten kunde have Noget at forfriske sig med, naar han vaagnede; hvis Gjæsten efter at have holdt ud i en eller to Dage, var bleven kjed af Beufsteg, og Værten da havde ladet Beufstegen stoppe i ham ved Politiet, hvis Gjæsten da, fast overtydet om, at Beufstegen var Symbolet paa Kjærlighed, havde begivet sig til Torvet, kjøbt en hel Oxe og dermed begyndt at stoppe sin Vært og hans Familie —, hvad vilde man

sige dertil? Man vilde sige, at det var umoralsk, ja, at det var uskandinavisk.

«Men det har man gjort, eller snarere, man har gjort, hvad der var endnu værre, saavist som aandelig Lidelse er værre end legemlig . . . En Tale er en af Jordens gode Ting, en fyndig, skandinavisk Tale er en Lise for Hovedet, en Balsam for Hjertet, en frydefuld Musik for begge Ører. Men 247 skandinaviske Taler, de mindste paa tre Kvarteer, Flertallet paa en Favn, nogle paa en Kabellængde; skandinaviske Taler Morgen, Middag, Vesper, Aften og Nat; ved Ankomsten, i Ridehuset, i Skoven, paa Vandkuranstalten og paa den Guerraske Circus; skandinaviske Taler, saasnart man puttede en Bid Brød i Munden eller drak et Glas Vin, Punsch, Carolina, Biskop, en Kop Kaffe, The, ja det bare Vand; skandinaviske Taler og Intet uden skandinaviske Taler og altid Eet og det Samme: at Danmark, Norge og Sverige havde været uenige men nu vare gode Venner — det er for Meget, det er uædelt, det er uskandinavisk.»

Fuldt saa galt, som «Corsaren» skildrer det, var det nu ikke, men det skal villigt indrømmes, at der fra dansk Side blev holdt mange og lange Taler, saaledes ikke mindre end 9 ved Festen i Ridehuset. Det ser imidlertid ud til, at Folk dengang kunde fordøje langt Mere af den Vare end nu; de vare jo heller ikke saa forvænte. Ved et Festmaaltid i vore Dage maatte en Mand have en overmenneskelig Røst, naar han i en saa stor Forsamling, der fordetmeste bestod af Studenter, skulde kunne skaffe sig Ørelyd, efterat der var blevet holdt en fire til fem Taler. Dog var der i 1845, medens *Lehmann* havde Ordet, efter Samtidiges Vidnesbyrd saa stille i det lange Ridehus, at intet Ord gik tabt. Ja *Monrad*, der var den niende og sidste Taler, havde ikke Vanskelighed ved at blive hørt.

Kong Christian VIII havde, som vi have set, ikke hilst paa Studenterne eller modtaget nogen Hilsen fra dem. De ventede at se ham den Dag, de paa Vejen til Dyrehaven kjørte forbi

Sorgenfri, hvor han for kort Tid siden var flyttet ud, men han var i Kjøbenhavn for at holde Gehejmestatsraad. Imidlertid opfattede man dengang hans Fraværelse som et Bevis paa, at han ikke ønskede at være hjemme den Dag. Ved Festerne i Ridehuset og Dyrehaven blev der ikke udbragt noget Leve for ham; men i Tivoli takkede baade Upsalensernes Ordfører *Arvid Sundberg* og *Fr. Helweg* Kongen, fordi han havde vist Studentermødet saa megen Velvillie. Men der var ingen Løftelse i disse Taler saaledes som i dem, der nogle Aar efter blev holdte for Frederik VII.

At Regjeringen efter Studentermødets Slutning meddelte Danmarks Gesandter i Udlandet, at den ikke nærede nogen Sympathi for den skandinaviske Unionstanke, var en Selvfølge. Gesandterne kunde saa, dersom de fandt det rigtigt, give vedkommende Udenrigsministre samme Forsikring.

VII.

Studenterforeningen, der i 1844 kort efter Sammenslutningen havde havt ca. 500 Medlemmer, talte i December samme Aar 631, ved Begyndelsen af 1845 689 og i Februar 739. Højere steg Antallet ikke i de nærmest følgende Aar; i de bevægede Dage i Marts 1848 var det f. Ex. ca. 700. Naar man tager Hensyn til, hvormange unge Mænd der i disse Aar bestod Examen artium, maa man indrømme, at Foreningen var en fyldig Repræsentation af de danske Studenter.

Det indre Liv var ikke synderlig forskjelligt fra de nærmest foregaaende Aars. Der blev holdt Foredrag, opført Komedier, som vi tidligere have omtalt, holdt Gilder og Fester, og der blev ført Kampe paa Generalforsamlinger og i Ankeprotokollerne. *K. Mantzius* begyndte allerede nu paa at læse op, en Virksomhed, som han fortsatte i mange Aar ved Siden af sin sceniske, og som han efter sin Afskedigelse fra det kongelige Theater i Begyndelsen af Halvfjerdserne udelukkende helligede sig til. Saaledes oplæste han i December 1844 tre Aftener Shakespeares Henrik IV 1. og 2. Afdeling.

H. E. Schack meddelte i Marts 1845 nogle Bemærkninger om de kjøbenhavnske Studerendes Anliggender i videnskabelig og politisk Henseende, og *Fr. Helweg* holdt omtrent samtidig Foredrag om Nationalitetens Betydning for Videnskaben og Universitetsstudierne. I Slutningen af samme Maaned gav

Dr. med. *Hübertz* Oplysninger om Byen Aarhus' historiske Forhold i det 15. og 16. Aarhundrede. I 1846 oplæste *C. Ploug* sin Komedie «Kjærlighed under Karantæne», som nu var ukjendt for den yngre Slægt. Men iøvrigt synes Foredrag og Oplæsninger i længere Tid at have staaet i Stampe. Idetmindste finde vi ikke i Protokollerne Optegnelser herom før i de første Dage af Februar 1848, da *H. Hage* et Par Aftener talte om de frie Statsforfatninger, et Æmne, der netop dengang maatte siges at staa paa Dagsordenen.

Af de unge Mænd, der i Tidsrummet mellem Foreningens Sammensmeltning med Akademicum og 1848 gjorde Tjeneste som Seniorer, have vi allerede nævnt *Bech, Brix*, *Brock*, *Eibe* og *Gammeltoft*. Efter dem fulgte Docent *F. Liebmann,* Lic. theol. *E. Hagerup*, Cand. theol. *H. I. Swane,* Cand. theol. *Fr. Helweg,* Cand. jur. *C. Liebe*, Cand. jur. *A. Lillienskjold*. Cand. phil. *C. Borgaard*, Cand. theol. *C. Hostrup*, Cand. jur. *H. E. Schack*, Cand. jur. *H. Finsen*, Student *H. Belfour* og Cand. theol. *G. Steenberg*. Af disse leve endnu *Bech*, der er Birkedommer i Antvorskov Birk, *Brix*, der er Etatsraad og fhv. Inspektør for Efterslægtens Skole, *Swane,* der er Biskop over Viborg Stift, *Helweg*, der er Stiftsprovst og Sognepræst til Kjøbelev paa Lolland, *Liebe,* der er Gehejmekonferensraad og fhv. Højesteretsadvokat. Af de Afdøde blev *Brock* Højesteretsadvokat, *Eibe* Boghandler, *Gammeltoft* Borgmester i Kjøbenhavn, *Liebmann* Professor i Botanik, *Hagerup* Præst i Store og Lille Solt i Sønderjylland, *Lillienskjold* Højesteretsassessor, *Borgaard* Theaterdirektør i Kristiania, *Hostrup* Præst i Frederiksborg, *Schack* Landsthingssekretær, *Finsen* Overpræsident i Kjøbenhavn og *Steenberg* Lic. theol. og Præst i Rønnebæk.

Carl Borgaard skrev i disse Aar Studenterviser omkaps med Ploug og Hostrup. Som en Prøve paa disse kan omstaaende Sang, der giver et Billede fra et Sold, tjene:

Et Genrebillede

4. December 1847.

Kors! hvor Soldet er i Gang!
Salen svømmer i Punsch, og Cigarerne dampe;
Højt mod Loftet runger Sang,
Glasset klinger, og Fødderne trampe.
Lysekronen brænder mat,
Tællepraasen staar strunk med en to Tommers Tande,
Men som Stjernehær i Nat
Lyser Glæden fra Soldernes Pande.
Peter med Tallerkenen gaar om,
Den bli'er fuld, mens Bollen bli'er tom;
Nu det sidste Bidrag kom,
— Væk nu, Peter, geneer os ej mere!

Se *Levin* som Bacchus hist
Sidder blussende varm og ta'er til sig af Saften,
Kæmpevisekampen* vist
Har han slaaet sig af Ho'det i Aften.
Tys! En Tanke stiger frem
I hans Sjæl og omspænder vor Soldefars Kræfter:
«Skal jeg herfra drage hjem
Eller gaa med min Hær til Slukefter?»
Dog vor Sprogmand over sin Drik
Ej forglemmer sin Grammatik,
Konjugerer med et Hik:
Jeg er fuld, du er fuld, vi er fulde.

Ploug tar kjæk paa Glasset fat,
Han maa nedsluge Dagens politiske Piller.
Brix gjør Punschebollen mat,
Den Slags Schak han dog allerhelst spiller.
Liebenberg blandt de Smaa
Knejser som Foliant blandt Hyldens Oktaver,
Dog, de Smaa snart Højden naa,
Se til *Secher* og *Busch*, hvor de raver?
Russen har alt faaet sig en Rus,
Med hver Nabo han drikker Dus,
Glæden gjør ham saa konfus,
At han gjerne drak Dus selv med — Fanden.

---

* Sigter til hans Polemik mod Svend Grundtvig.

*Liebe**, Soldets Sekretær,
Til Enhver, som ej drikker, et Rykkerbrev sender.
Schack med bistre Blikke ser
Til Enhver, der paa «Varerne» skjænder.
Hostrup stille pønser paa
Et Kuplet, som os *Bruun* ved Klaveret skal synge.
Eibe gjerne hjem gad gaa,
Dog han fængsles af lystige Klynge,
Fatter *Borgaard* selv holder Stand,
Ingen solded her saa tidt som han,
Tro mig, ung han være kan,
Om end Tiden vil gjøre ham gammel.

Tømmer Bollen da til Bunds,
Unge, Gamle iflæng, Kandidater og Russer!
Har ej Værten mere Punsch,
Bor i Staden jo hundrede Busser.**
Laver Jer en Hat af Bly,
Ingen Oldermand den Jer at rane tør vove,
Solder væk til Morgengry,
Hele Søndagen kan man jo sove
Eja rejser Jer op, Børnlil!
Himlen nu bestorme vi vil!
Slaar vort Skridt ej ganske til,
Laaner Vægteren os gjerne sin Stige.

I 1847 optraadte en yngre Digter *C. Molt Wengel* for første Gang ved et Gilde med den fortræffelige Gadevise «Toldbodrotten». I «Flyveposten» havde der under Overskriften «Cannibalsk Adfærd» staaet følgende Historie[1] affattet i Bladets naive Stil: «I forrige Uge var man paa Nytoldbod Vidne til en Scene, der var saa oprørende og saa eneste i sit Slags, at vi tro at burde anføre den her. Under Indskibning af Korn paa et ved Toldboden liggende Skib havde en Rotte forvildet sig ombord paa Skibet. En Sjover fik Øje paa den, sprang ombord og greb Rotten; han tog sin Tollekniv frem, skar Hovedet af den, aabnede Livet og udtog Indvolde og Hjerte, som han fortærede med Graadighed formodenlig for at vise sit Mod.

---

* *Liebe* var Sekretær i Senioratet.

** Værten i Studenterforeningen hed dengang *Buss*.

Over denne cannibalske Gjerning gav de Omstaaende lydeligt deres Afsky og Væmmelse tilkjende, og Sjoveren blev bortjaget fra Toldboden. Han havde imidlertid vistnok fortjent en haardere Straf for en Gjerning, der sætter ham i Klasse med de væmmeligste Dyr.»

Denne Historie, som nogle lystige Fyre efter den almindelige Mening havde bundet Bladet paa Ærmet, satte den daværende Student Wengel paa Vers, der gik den kjøbenhavnske Gadevisetone saa nær som muligt. Med stor komisk Virkning foredrog han selv Visen, der lyder saaledes:[2]

Hvor der nylig Is har vaaren,
Ved Nytoldbod en Skipper laa,
Og Nogle losde Koren
Og Andre saa derpaa,
Da kom en stakkels Rotte,
Den vilde losse med,
Men ak en Mand den aadte,
Den blev af Korn ej fed.

De bade ham la'e være —
Kapitainen ham befaler —
Han vil den dog fortære,
Det var en Kannibaler.
Først spiste han dens Ho'de,
Saa Leveren, — den var fed;
Skjønt Benene modstode,
De maatte ogsaa ned

Men Hævnen rammer Synder,
Han agted' ej Dydens Bud,
Det Halen klart forkynder,
Som af Halsen hænger ud
Det nytted ej, han bemærkte:
«Den smagte mig som Flæsk»,
Det dem kun mere ærgte:
«Du skal saagu' ha'e Tæsk».

Hans Lemmer blaa og sorte
Blev slagne fra Taa til Top,
Da angred' han det Gjorte
Og brækkede Rotten op.

C. LIEBE
i 1858.

Efter et Fotografi.

Men denne atter lever
Og ved sin Frelse glad er,
Mens «Flyveposten» skriver
Om «kannibalisk Adfærd».

Til Pølsegildet i 1847 skrev *Hostrup* Sangen «Apologi for Soldet eller Athene og Regensprovsten», der begynder med de Ord: «Regensens Provst saa mangen en Gang har ytret for Soldet sin Skræk». Ved Julegildet samme Aar sang man første Gang *P. Faber*'s «Sikken voldsom Trængsel og Allarm», der jo endnu er en saare afholdt Julevise. Alle Børn kjende særlig Verset «Juleaften, o, hvor er du sød, saa skal alle Børn ha'e Risengrød,» o. s. v. Endelig digtede *Ploug* til den nordiske Fest den 13. Januar 1848 den Studentervise, hvis første Strofe lyder: «Studenten ejer Lidt af Gods og Guld».

I disse Aar foregik der et Brud mellem Studenterforeningen og Studentersangforeningen. Denne sidste havde lige siden sin Stiftelse været tilhuse i Foreningen, idet den holdt sine Øvelser paa den store Sal. Af og til havde der i de forløbne Aar siden 1839 været talt om det Hensigtsmæssige i, at de to Foreninger blev sammensmeltede, men ingen af Bestyrelserne havde foretaget noget Skridt i denne Retning. Paa Generalforsamlingen i Studenterforeningen den 31. Oktober 1846 bemærkede den ordførende Senior *C. Liebe*, at der i selskabelig Henseende kun var foregaaet lidet Glædeligt siden den sidste ordenlige Generalforsamlig i April. Senioratet havde gjort flere forgjæves Forsøg paa at faa Skovture og Gilder i Stand. Særlig maatte han paa Senioratets Vegne udtale sin Beklagelse over Sangens Forfald i Foreningen, hvilken formentlig skyldtes Studentersangforeningens skjæve Stilling til Studenterne. Imidlertid skulde han ikke nærmere indlade sig herpaa; han havde kun berørt denne Sag, for at den muligvis kunde blive Gjenstand for Drøftelse blandt Medlemmerne. Kun skulde han tilføje, at ifølge Meddelelse fra Kristiania var den derværende Studentersangforening bleven optagen i Studentersamfundet.

Der udbrød imidlertid i Sommeren 1847 indre Stridigheder

i Sangforeningen, der endte med, at Foreningen paa en Generalforsamling den 2. Juli vedtog at opløse sig,[3] men den opstod atter fra de Døde i September samme Aar. Bestyrelsen søgte nu at bringe en Tilnærmelse tilveje mellem begge Foreninger, idet den fik gjennemført en Lovforandring om, at Studenterforeningens Medlemmer skulde have en vis Adgang til Sangforeningens Møder, og at Sangforeningsmedlemmer skulde have en vis Adgang til Studenterforeningens selskabelige Sammenkomster navnlig Lørdag Aften. Endvidere skulde de to Foreningers Bestyrelser have Adgang til hinandens Bestyrelsesmøder.

Senioratet, der dengang bestod af *C. Liebe*, *C. Borgaard*, *C. Hostrup*, *F. H. Eibe* og *H. E. Schack*, stillede sig meget velvilligt til Sangforeningens Forslag og sammenkaldte en overordenlig Generalforsamling til den 2. Oktober. Paa denne motiverede *Liebe* Senioratets Forslag, der gik ud paa, 1. at de ordinære Medlemmer af Studentersangforeningen faa Adgang til Studenterforeningen den Aften, da disse Medlemmer afholde deres ugenlige Møde, og dernæst den Aften, da Studenterforeningen holder sine selskabelige Møder (Lørdag), saavelsom ved Studenterforeningens festlige Møder, om de end til andre Tider finde Sted, og 2. at et Medlem af Studentersangforeningens Bestyrelse faar Adgang til Senioratet dog uden Stemmeret, og at Senioratet, naar nogen Sag af særlig Interesse forhandles, meddeler Underretning til Sangforeningens Bestyrelse.

Under Forhandlingen[4] indvendte bl. A. *C. Brix*, at Sangforeningens Medlemmer, hvis de ej vare i Besiddelse af Studenteraand, ikke vilde komme. Havde de derimod den rette Aand, saa gik de ind i Studenterforeningen og sang af sig selv. *J. Levin* mente, at det musikalske Element vilde faa for megen Overhaand, hvortil *Hostrup* svarede, at det vilde være godt, om de Hyl, der ofte hørtes ved Soldene, blev afskaffede. *Levin* kunde ikke være enig heri. Han vilde være fri for Sangforeningen og foretrak Hyl for kunstnerisk Sang ved Sold. Det var bedst at beholde de gamle gode Sold. Uagtet baade

Seniorerne *Liebe*, *Hostrup* og *Schack* samt endvidere *C. Ploug* og *G. Steenberg* forsvarede Senioratets Forslag, opnaaede disse dog ikke kvalificeret Flertal og vare saaledes forkastede.

Senioratet var meget kjed af at skulle tilmelde Sangforeningen dette Resultat. Det var jo ikke dets Skyld, at et nærmere Forhold ikke var kommet i Stand. I et meget venskabeligt affattet Brev til Sangforeningens Bestyrelse skrev det bl. A.: «Ved herom at underrette de Herrer skal Senioratet, som for sit eget Vedkommende meget maa beklage, at den Lejlighed, som Studentersangforeningens Reorganisation frembød til at bevirke den af os som gjensidig gavnlig attraaede nærmere Forbindelse mellem det nævnte Selskab og Studenterforeningen, nu gaar ubenyttet hen, ikke undlade at ytre, at det antages at følge af sig selv, at Studentersangforeningen efter dens Reorganisation benytter Foreningens Lokale ved Afholdelsen af dens Møder paa samme Maade, som tidligere har været Tilfældet forinden Opløsningen, og vi vide derhos, at vi ikke handle imod vort Selskabs Anskuelser og Ønsker, naar vi ved denne Lejlighed tilføje, at det stedse ligesom hidtil vil være os kjært med de Midler, som staa til vor Raadighed, at kunne være den nye Sangforening til Tjeneste, saa ofte vi derom anmodes.»

En Snes Medlemmer af Sangforeningen blev alligevel meget fornærmede over Udfaldet og fik en Generalforsamling sammenkaldt, paa hvilken de opnaaede Flertal for et Forslag om at bryde med Studenterforeningen og at leje et Lokale ude i Byen. Heldigvis fik Bestyrelsen, som holdt igjen, det Punkt paa Dagsordenen forkastet, der gik ud paa at ophæve Bestemmelsen om, at Sangforeningen skulde hjælpe Studenterforeningen ved dens Aftenunderholdninger og Fester. Landflygtigheden varede til Begyndelsen af 1851. Da flyttede Sangerne igjen ind i Boldhusgade, og de drog med til Gammelholm i 1863. Ingen Uenighed har siden 1847 formørket Forholdet mellem de to Foreninger.

Allerede før Striden udbrød, havde Studenterforeningen

optaget Sangforeningens Musiklærer Organist *C. I. Hansen* til overordenligt Medlem. Denne Mand, senere bekjendt som Kammermusikus Hansen, havde i 1845 hjulpet Foreningen ved dens Theaterforestillinger og gjort sine Sager udmærket. Paa Generalforsamlingen den 31. Januar udtalte *A. Steen*, at disse uden hans Hjælp ikke havde kunnet gaa, og *C. Ploug* betegnede ham som velvillig, fordringsfri og redebon til Assistance. Men han var Mere end det. Han var en ægte Kunstnernatur, der ikke alene komponerede skjønne Sange som «Dejlige Øresund» men formelig rystede Musikken ud af Ærmerne til mange af de Komedier, Balletter, parodierende Operaer, Intermedier o. s. v., som Foreningen opførte i Aarenes Løb. Ja ikke længe før sin Død, der indtraf i 1875, skrev han endnu Musikken til «En Søndag paa Alperne eller Vandmøllen i Apenninerne». Hans Humør var uforligneligt og smittende, og der er med Rette skrevet om ham[5]:

«At fremmane et Billede af C. I. Hansen, saaledes som han altid var, naar han færdedes iblandt os, det er saa uhyre let overfor en Læser, som blot en eneste Gang har set ham — man behøver kun at nævne Ordet «Kammermusikken», saa skyder der uvilkaarligt et skjælmsk Blink frem i Øjet, og Munden kruser sig til et venligt Smil; overfor dem, der ikke have kjendt ham, føler man først Vanskeligheden; hans aandelige Fysiognomi er fuldt saa vanskeligt at gjengive som hans legemlige, som end ikke Fotografiapparatet nogensinde helt tilfredsstillende har kunnet give et Billede af, fordi det ikke formaaede at fængsle det spillende og evigt skiftende men altid hyggelige og hjærtelige Lune, der besjælede hans Ansigt.»

Det Gilde, som i en lang Aarrække har været Studenterforeningens Kjælebarn, er Rusgildet, ved hvilket der opføres en stor Kantate, et helt Musikværk, ligesom ogsaa de bedste Talere optræde her. Dette Gilde afholdtes første Gang i November 1848. Før den Tid tog man ikke saa meget Hensyn til Russerne, at man fejrede dem, man havde jo ogsaa til Slutningen af Trediverne betragtet dem som umyndige og som

akademiske Borgere af anden Klasse. At man nu begyndte at værdsætte dem noget højere, hænger maaske sammen med den nye Tid i 1848 eller med den større Hensyntagen til Børn og unge Mennesker, som efterhaanden havde gjennemtrængt Samfundet.

I Oktober 1847 var Senioratet dog saa venligt at tage sig af de Unge, idet de tilstedeværende Seniorer Lørdag den 30. Oktober om Aftenen, da der var mange nyindmeldte Russer tilstede, paa Kassens Regning gav dem nogle Boller afbrændt Rødvin til en Værdi af 10 Rbd. Denne «Gudedrik» maa have været for stærk, thi en af Russerne kom efter Soldet, rimeligvis under Dansen, til Skade og slog sig saaledes, at der maatte sendes Bud efter Regenslægen Dr. med. *Ahrensen.* Senioratet gav ham en Specie i Lægehonorar, men han sendte den tilbage med Tak for Opmærksomheden.

Paa en Generalforsamling i November 1847 stillede *Chr. Brix* og *C. Ploug* Forslag om Nedsættelse af en Komitee, der skulde gjennemse Foreningens Love. Forslaget vedtoges, og Komiteen kom til at bestaa af de ovennævnte to Medlemmer samt af *Belfour, Eibe* og *Liebe.* Allerede i Begyndelsen af Januar 1848 var Komiteen færdig med sit Hverv, saa at Forslagene til Forandringer i Lovene kunde forelægges paa en overordenlig Generalforsamling den 15. Januar 1848. Intet Medlem udtalte sig herimod, og alle Forslagene vedtoges enstemmigt. Det gamle Navn «Studenterforeningen» kom nu atter til Ære og Værdighed og afløste Benævnelsen «den nye Studenterforening», som Akademicums Ømtaalighed i 1843 havde nødvendiggjort. Dernæst indførtes den Ordning med Hensyn til Seniorernes Funktioner, der bestaar endnu. Tidligere havde en af disse havt Regnskabsvæsenet under sig, men nu blev der ansat en lønnet Kasserer, endvidere blev Posten som Læseinspektør adskilt fra Posten som Bibliothekar, og dernæst fik Senioratet en Formand, idet et af Medlemmerne fik Titelen ledende Senior. Før den Tid maatte der altid, inden der holdtes en Generalforsamling, vælges en Ordfører, men fra nu

af havde Foreningen altid en bestemt Formand, der ogsaa udadtil kunde repræsentere den. Endelig fik Bogkomiteen den Sammensætning, den stadig siden har beholdt, idet den kom til at bestaa af to Seniorer, Læseinspektøren og Bibliothekaren samt tre valgte Medlemmer.

Ved de nye Valg den 2. Februar 1848 blev *C. Liebe*, *C. Borgaard*, *H. Finsen*, *I. Belfour* og *G. Steenberg* Seniorer. Forretningerne fordeltes saaledes, at Liebe blev ledende Senior, Finsen Sekretær, Borgaard Økonomiinspektør, Belfour Læseinspektør og Steenberg Bibliothekar. *Liebe* var saaledes Studenterforeningens første ledende Senior og fik i det bevægede Aar 1848 Lejlighed til at prøve sine Kræfter, en Prøve, han bestod med Glans.

Forinden dette foregik, var Kong *Christian VIII* efter kort Tids Sygdom afgaaet ved Døden den 20. Januar Kl. 10¼ om Aftenen. Allerede ved Middagstid fortalte Rygtet, at Kongen var død, Alle vidste, at hans Tilstand var haabløs. Borgerrepræsentanterne holdt samme Aften Møde, i hvilket de vedtog et af Formanden *L. N. Hvidt* forfattet Udkast til en Adresse til den nye Konge, og de Stænderdeputerede, der boede i Kjøbenhavn, forsamlede sig hos Professor *H. N. Clausen*, hvor de ligeledes blev enige om at indgive en Adresse.

Samme Aften blev der i Studenterforeningen holdt et almindeligt Studentermøde i den store Sal.[6] Man blev her enig om tidlig næste Dag at anmode «de herværende Stænderdeputerede og Hovedstadens Borgerrepræsentanter om at tage de til Omstændighedernes Vigtighed svarende Forholdsregler for som Folkets naturlige Talsmænd i det rette Øjeblik at frembære Folkets Ønsker». Som Følge heraf overbragte c. 400 Studenter om Morgenen den 21. denne Opfordring til Professor *Clausen*, der, som vi have set, alt havde forekommet deres Ønsker.[7]

Senere gav Studenterkorpset Møde paa Frue Plads for at aflægge Ed til Frederik VII. Den kommanderende General paa Sjælland Prins *Ferdinand* og Guvernøren i Kjøbenhavn Land-

grev *Wilhelm* af Hessen red omkring for at tage Tropperne i Ed paa deres Allarmpladser. Dette tog Tid, og derved skete det, at Studenterne ligesom i 1839 maatte vente flere Timer i et Par Graders Kulde, før Turen kom til dem. Nogle af dem sang Marseillaisen,[8] og da Eden var aflagt, og der blev raabt Hurra for den nye Konge, hørtes der tydelige Raab: «Leve Konstitutionen», «Leve Friheden», i hvilke en stor Del civilklædte Studenter og Kandidater istemmede.[9]

Den 21. Januar om Eftermiddagen udkom *H. N. Clausen*'s og *I. F. Schouw*'s Skrift »Ved Thronskiftet 1848». Det indeholdt et Forfatningsudkast, som Schouw alt tidligere havde udarbejdet. Strax da Kongen var død, sendte Clausen, der havde forsynet det med en Indledning, det til Trykkeriet. Skriftet fandt strax stor Udbredelse, og om Aftenen blev det oplæst i Studenterforeningen, hvor en stor Mængde Medlemmer havde indfundet sig. Studenterne fik i de Dage det Skudsmaal af «Fædrelandet», at de vare besjælede af en meget levende Deltagelse for de store nationale og politiske Spørgsmaal, «hvis Forhandling nu ved Thronskiftet er optagen paany i en Udstrækning og med en Bestemthed og Energi, som den tidligere Forhandling af dem hertillands ikke har vist Mage til».

Forsamlingen, der følte sig i høj Grad tiltalt af Skriftets Indhold, besluttede at bringe dets Forfattere, de to ansete Universitetslærere, sin Hyldest og Tak, men da det var for sent at gaa til dem samme Aften, besluttede man at samles igjen i Foreningen næste Formiddag. Her vedtog man da at indbyde Haandværkerdannelsesforeningen eller, som dens egenlige Navn var, Foreningen for Udbredelse af Oplysning, Forædling og Dannelse blandt Haandværkere, samt Industriforeningen til at gjøre Følge. Den førstnævnte Forening stod man i et særligt Forhold til, idet Senioratet i November 1847 havde givet den Tilladelse til at bruge Festsalen en Gang om Ugen. Det, der særlig havde slaaet an hos Alle, var Clausens bestemte Krav om en Fællesforfatning for Danmark og Slesvig og om det danske Sprogs Ligeberettigelse med det tydske i

Sønderjylland. Henved Kl. 4 indfandt et ikke ringe Antal Medlemmer af de to Foreninger sig i Studenterforeningen.[10]

Herfra drog saa et langt Tog, der efterhaanden voxede til mellem 2 og 3000 Mennesker, op til Universitetet, hvor Clausen boede, og hvor Schouw havde lovet at være tilstede. Det var, som det med Rette er blevet sagt,[11] «det første Træk af denne broderlige Sammenslutning mellem Folk af alle Livsstillinger og Samfundsklasser, som skulde blive et af Aarets smukkeste Særtegn».

Det var mørkt, da den store Skare fyldte den snedækte Universitetsgaard. En Deputation begav sig ind i Clausens Bolig, og da han og Schouw derpaa viste sig i de aabne Vinduer, tog *C. Liebe* i sin Egenskab af Senior Ordet og tolkede i faa Ord Forsamlingens Følelser, hvorpaa han udbragte et Leve for de to Professorer, der besvaredes med ni Hurraer. I sit Svar udtalte *Clausen* først, at han ogsaa talte paa Schouws Vegne, da denne maatte undgaa legemlige Anstrengelser. Dernæst takkede han for den Hilsen, der var bragt dem, men han mente forøvrigt, at «takkende Ord kunde udsættes til anden Tid; nu gjaldt det om at bruge Ordet som i en alvorlig og betydningsfuld Tid til at opmuntre og aandelig styrke hinanden».

Efterat han derpaa havde mindet om, at den nye Konge i et aabent Brev havde lovet at ville tilendebringe den Ordning af Statens offenlige Forhold, hans Forgænger havde paatænkt, slog han fast, at Ordningen burde være saaledes, at «hvad der er dansk, bliver i alle Dele erkjendt og behandlet som dansk, ligesom det tydske som tydsk, — at, hvad der er dansk, bliver paa alle Maader beskjærmet mod tydsk Overgreb ligesom det tydske mod dansk.» Han sluttede med at udtale, at «vor dansksindede Konge og hans Raad bør vide, at naar Folket i Danmark har Ønske om og Attraa efter en fri Forfatning, da ønsker og attraar det den som dansk Folk, og at det ikke kan ville erhverve nogen Ret og Bemyndigelse ved en Ordning af Forholdene, der gjorde Slesvig til Eet med Holsteen og beredte

den danske Nationalitet Syd for Kongeaaen en Grav, der vilde staa for alle Danske som et Mindesmærke til Blusel».

Til Slutningen udbragte han et Leve for «vor dansksindede Konge». Toget drog derpaa tilbage til Studenterforeningen, hvor det opløste sig.

I de nærmeste Dage efter Christian VIII's Død maa Mange have anset Studenterforeningen for et Slags politisk Hovedkvarteer, hvor de kunde give Møde og modtage Ordrer om, hvad der skulde ske. Senioratet fandt det nemlig rigtigt at bekjendtgjøre i Bladene, at Foreningens Lokaler kun stod aabne for dets egne Medlemmer, men at Adgangen vilde blive lettet for de akademiske Borgere, der i den tilbagestaaende Del af Maaneden ønskede at blive Medlemmer. Meningen hermed var, at disse, dersom de tidligere havde været i Foreningen, fik Lov til ikke at betale Kontingent for Januar, selv om de indmeldte sig inden den 25. Samtidig vedtog Senioratet «for at indføre gavnlig Orden», at ingen Forhandling maatte finde Sted paa Salen, medmindre Vedkommende i Forvejen anmeldte den for en af Seniorerne, der da, hvis han fandt, at der Intet var til Hinder, med kort Varsel skulde gjøre Opslag derom.[12]

Studenterne vare atter paa Færde den 24. Januar om Formiddagen, da det var blevet bekjendt, at Borgerrepræsentanterne vare forsamlede paa Raadhuset for at modtage Svar fra Kabinetssekretæren paa deres Anmodning om at maatte overbringe en Adresse, i hvilken de bad om, at Kongen vilde sammenkalde en Forsamling, der skulde raadslaa om et Udkast til en fri Forfatning. I store Skarer fyldte de i Forening med andre Borgere Forsalen og Gangene for at vente paa Svaret. Da Borgerrepræsentanterne havde faaet dette at vide, traadte de efter Mødets Slutning ud i Forsalen, hvor Formanden Etatsraad Bankdirektør *L. N. Hvidt* meddelte, at man havde faaet det Svar, at Kongen ikke kunde modtage Adressen, men at det var blevet Borgerrepræsentationen tilladt i Forening med Magistraten at maatte lykønske Hans Majestæt til Thronbestigelsen, hvilket man enstemmigt havde besluttet ikke at ville

modtage. De Forsamlede raabte derpaa ni Gange Hurra for Kjøbenhavns Borgerrepræsentation.

Senere paa Dagen, da det rygtedes, hvad Beslutning Byens kaarne Mænd havde taget, begav en meget stor Menneskemasse sig ved Børstidens Slutning til Børsen, hvor de modtog *Hvidt* og fulgte ham hjem til hans Bolig i Kronprinsessegade. Her holdt han fra et aabent Vindue følgende Tale til Forsamlingen: «Det er i Borgernes Samdrægtighed, at Statens Styrke beror. Lader os derfor i Trængselens Tid slutte os tæt til hinanden, rede til at ofre Liv og Blod for vort Fædreland! Det er Borgerrepræsentanternes Ord, der her udtale sig gjennem min Mund, og med disse Ord bringer jeg Dem Borgerrepræsentanternes og min Tak. Længe leve den danske Borgerstand!»

Mange Studenter deltog i denne Demonstration, og der var ligeledes Studenter med i den Skare, som derpaa drog tilbage til Slotspladseu og udenfor Slotsporten raabte Leve for en Konstitution og for Friheden. Da en af Kongens Adjutanter imidlertid kom ud og spurgte, hvad Folk vilde, gik de rolig deres Vej. Politiet, der under de foregaaende Dages Bevægelser slet ikke havde grebet ind, og som f. Ex. ikke havde lagt Hindring i Vejen for Toget til Clausen og Schouw, benyttede nu Lejligheden til at anholde flere Personer af de dannede Klasser, baade Borgere og Studenter. Under Frederik VI og Christian VIII vilde Politistokkene have bearbejdet de Uforsigtiges Rygge, men nu gik civilklædte Betjente rundt mellem Mængden, lagde Mærke til, hvem der vare de mest Aabenmundede og Højrostede, og anholdt dem, da det Hele var forbi. Oppe paa Kammeret skjældte *Bræstrup* dem saa ud.

Dermed lagde Bevægelsen sig, og Reskriptet af 28. Januar om Indforelsen af en Forfatning gav vel Anledning til livlig Drøftelse mellem Mand og Mand i Studenterforeningen, men udadtil forholdt Studenterne ligesom forresten de øvrige Borgere sig fuldstændig rolige. Samme Aften, Reskriptet stod i Bladene, holdt Cand. theol. *Chr. Vaupell*, den senere bekjendte Botaniker,

Foredrag i Foreningen om Lagunerne paa Østkysten af den danske Halvø, et Thema, der ikke skulde sætte Sindene i nogen stærk Bevægelse.

Den 25. Februar blev Kong Christian VIII's Lig ført ud af Kjøbenhavn, og den næste Dag blev det bisat i Roskilde Domkirke. Studenterforeningens Seniorat havde alt tidligere overvejet, hvorvidt det burde afholde en Sørgefest ligesom efter Frederik VI's Død, men det blev snart enigt om, at der ikke var nogen særlig Grund hertil. Det blev imidlertid opmærksomt paa, at flere Korporationer og Selskaber som f. Ex. Videnskabernes Selskab og Kunstakademiet vilde lade sig repræsentere ved Bisættelsen, og det lod derfor forespørge hos Overhofmarschalen, om Studenterforeningens Deputation kunde faa Adgang til Kirken. I et Møde den 22. Februar, der var sammenkaldt paa Grund af Overhofmarschalens bekræftende Svar, besluttede Senioratet saa at overvære Bisættelsen. Det skulde anmelde sin Deltagelse samme Dag, saa at der ikke var Tid til først at adspørge en Generalforsamling, men det troede, at det paa Grund af Forholdets Natur maatte være kompetent til at handle paa egen Haand.[13] Som Følge heraf mødte *Liebe*, *Finsen*, *Borgaard* og *Steenberg* paa Studenterforeningens Vegne i Roskilde den 26. Februar. *Belfour* var syg.

Det viste sig imidlertid, at der var en Del som misbilligede Senioratets Handlemaade. Den 2. Marts modtog det fra 50 Medlemmer en Opfordring om at sammenkalde en overordenlig Generalforsamling, men da disse ikke samtidig havde indsendt en Dagsorden, erklærede Senioratet ikke at kunne modtage Opfordringen. Nogle Dage derefter forelaa der en ny Begjæring med en Dagsorden, der gik ud paa, at Generalforsamlingen skulde beklage Senioratets Nærværelse i Roskilde den 26. Februar.

Den 9. Marts fandt Angrebet paa Senioratet Sted. *A. Steen* var Oppositionens Ordfører. Han ønskede at holde Spørgsmaalets formelle og reelle Side ude fra hinanden og vilde først forhandle om Senioratets Kompetence. Den ledende

Senior *Liebe* svarede hertil, at Forholdets Natur med Nødvendighed medførte, at Senioratet i de Tilfælde, hvor det ikke havde Lejlighed til at erhverve en Generalforsamlings Beslutning, maatte have en saadan Kompetence. Der forelaa i Virkeligheden ogsaa mangfoldige Præcedenser som Sørgefesten for Frederik VI og for Thorvaldsen, Senioratets personlige Deltagelse i den Sidstnævntes Ligbegængelse, Fakkeltoget i 1846 til Kong Christian VIII og Oskar I paa Bernstorff, Lokalets Aabning den 21. Januar for alle Studenter o. s. v. Efterat han dernæst havde meddelt, hvorledes Senioratet var optraadt, hævdede han, at der ikke kunde være Grund til at desavouere dets Handlemaade, medmindre Senioratet enten havde handlet mala fide eller ved sin Optræden havde sat en Skamplet paa Foreningen.

Man blev derpaa enig om, at det formelle Spørgsmaal først skulde forhandles, og nu udtalte *H. E. Schack*, at Senioratet efter hans Mening havde været inkompetent, da en diskretionær Myndighed vel tilkom det ad intra men ikke ad extra, og at tidligere begaaede Fejl ikke kunde give nogen Hjemmel for senere Fejl. *Chr. Brix* bemærkede, at Lovene ikke gjorde nogen Adskillelse mellem Senioratets administrative og repræsentative Myndighed, men at det laa i Forholdenes Nødvendighed, at Senioratet maatte være kompetent. *H. Brøchner* forsvarede ligeledes Senioratet, idet han paaviste, at det havde en lovbegrundet Kompetence, og at navnlig de to Præcedenser fra dette Aar vare af stor Vigtighed, idet de medførte en Suspension af de bestaaende Love. *Steen* hævdede, at det Skridt, Senioratet havde foretaget, let kunde misforstaas, som om dette var optraadt paa Studenterstandens Vegne. *C. Ploug* imødegik Schack og paaviste, at dennes Distinktion var aldeles urigtig. Iøvrigt forsvarede han Senioratets Handlemaade og bad Medlemmerne om at erindre, at det ogsaa maatte tage Hensyn til den offenlige Mening. Endvidere optraadte *Sv. Grundtvig* og *Gude* imod Steen og Schack, ligesom ogsaa *G. Steenberg* forsvarede sin og sine Kollegers Optræden.

Tilsidst vedtog Generalforsamlingen med stort Flertal følgende Dagsorden, som *Ploug* havde stillet: «Generalforsamlingen finder under de forhaandenværende Forhold ingen Anledning til at udtale sig om denne Sag men anser det for rigtigt, at Senioratet for Fremtiden i forekommende Tilfælde saavidt muligt indhenter Forsamlingens Samtykke, før det optræder som repræsenterende Foreningen.»[14]

Man vil have lagt Mærke til, at dette foregik den 9. Marts, altsaa paa en Tid, da nye Strømninger ude fra Europa trængte ind over det danske Monarkis Grænser. Den 29. Februar havde man i Kjøbenhavn faaet at vide, at Ministeriet Guizot var faldet i Paris, og den 2. Marts kom «Börsenhalle» med Meddelelse om, at Kong Ludvig Filip var flygtet og ankommen til London, samt at der var indsat en provisorisk Regjering. Nogle Dage senere erfarede man, at det begyndte at gjære i Tydskland, hvor flere Fyrster tilbød deres Undersaatter den Frihed, de saa længe havde nægtet dem. Samtidig lød der ildevarslende Rygter fra Holsteen. Uagtet det liberale Partis ledende Mænd i Kjøbenhavn ikke havde bestemte Kjendsgjerninger at støtte sig til, vare de allerede i Begyndelsen af Marts paa det Rene med, at der i Hertugdømmerne forberedtes alvorlige Begivenheder. Under disse Forhold blev Stemningen i Kjøbenhavn efterhaanden febrilsk. Det gjaldt nu ikke længer om at vække Borgerne men kun om at lede dem.

At Studenterne særligt blev grebne, følger af sig selv, og i Foreningens Lokaler flokkede de sig snart ivrigt drøftende de politiske Forhold, navnlig paa den Tid af Dagen, da de tydske Aviser kom. Samme Dag, Efterretningen om Februarrevolutionen naaede Kjøbenhavn, bestilte Senioratet et Exemplar af «Börsenhalle», der dengang betragtedes som det bedst underrettede hamborgske Blad. Men det varede ikke længe, før Studenterne fik Andet at bestille end at tale om Politik. Inden Marts Maaned var forbi, havde mange af dem faaet Livets Alvor at føle.

VIII.

Skjønnere Tid end Martsdagene 1848 har Danmark ikke oplevet i Aarhundreder. Det danske Folk rejste sig med Kraft og Styrke og viste, at det havde en Villie, og at det var rede til at kæmpe og bringe ethvert Offer for at bevare Rigets Selvstændighed. Som ved et Trylleslag omskabtes i et Øjeblik den jævne Borger til en selvbevidst Mand, der baade følte sit eget Værd som fri Mand og samtidig fik Øjet op for, at der var noget Højere til i Verden end at tilbringe Fritiden i Lavshuse og paa Smaakroer. Bonden, som hidtil ikke havde vist sig synderlig optagen af det politiske Spørgsmaal, var vel noget langsommere i Vendingen, men den fædrelandske Stemning greb ogsaa ham, saa at han villig bragte sine Heste som Offer, ligesom hans Sønner med den store Tversæk over Ryggen syngende drog til Garnisonsstæderne for at melde sig som tapre Landsoldater.

I Kjøbenhavn, hvor «Aanden fra 48» først holdt sit Indtog, samlede den alle Stænder til et enigt Folk af Brødre. Vort lille Samfund var ellers splittet i mange Kredse, der ikke havde saa særlig Meget tilfælles, men i Martsdagene svandt alle Skranker, Spidsborgerne blev til naturlige Mennesker, og de, der stod højest paa Straa, viste sig ikke længer nedladende men lagde alle Standsfordomme tilside. Alle vilde det Samme,

Alle talte om det Samme, og Alle kappedes i Iver for at komme først til Maalet.

Studenterne vare, hvad der fulgte af sig selv, lige fra Bevægelsens første Timer i de forreste Rækker. Medens deres Kolleger i Wien holdt oprørske Taler i Universitetets Aula og opkastede sig til Herrer i Østerrigs Hovedstad, og medens Studenterne i Berlin deltog i Kampen mod Frederik Wilhelms Gardister, flokkede de danske Studenter sig om Frederik VII og paatog sig det Æreshverv at sørge for Ro og Sikkerhed i Kjøbenhavn, en Opgave, som Enevældens Politi roligt overlod dem i den rigtige Erkjendelse af, at gode Ord og en venlig Optræden nu udrettede Mere end Stokkeprygl og Skjældsord.

Endnu før der var indløbet nogen Efterretning fra Hertugdømmerne om oprørske Skridt, sammenkaldte otte akademiske Borgere, nemlig Cand. jur. *D. Brandis*, Cand. theol. *Chr. Brix*, Student *Svend Grundtvig,* Cand. jur. *Chr. Herforth*, Stud. jur. *C. U. A. Plesner*, Cand. jur. *H. E. Schack*, Cand. theol. *G. Steenberg* og Cand. theol. *M. G. G. Steenstrup*, et almindeligt Studentermøde til Lørdag den 18. Marts i Universitetets Solennitetssal, hvor de indbød til Forhandling om et Andragende til Kongen om, at de Studerende hurtigst muligt indøvedes i Vaabenbrug.

Mødet blev altsaa holdt samme Dag, som Slesvigs og Holstens Stænderdeputerede samlede sig i Rendsborg og vedtog at sende en Deputation til Kongen for at forlange Oprettelsen af et Slesvigholsteen og Slesvigs Optagelse i det tydske Forbund.

Paa Mødet i Solennitetssalen, til hvilket over 700 akademiske Borgere havde indfundet sig, vedtog Forsamlingen saagodtsom enstemmig følgende Andragende:[1]

«Allernaadigste Konge!

«Endnu hviler vort Fædreland i Fred; men den Tid er maaske ikke fjern, da det maa opbyde al sin Kraft for at forsvare sine Grænser, for at bevare sin Selvstændighed.

«I et saadant Øjeblik er det enhver Borgers Pligt, som det er hans Ret, at bære Vaaben for Fædrelandet, at kæmpe for dets Liv, for dets Ære, for dets Frihed.

«Vi underskrevne danske Studenter føle dybt denne Pligt, denne Ret. Derfor henvende vi os med Tillid og Hengivenhed til vor Konge med den underdanige Bøn og indstændige Begjæring, at Deres Majestæt allernaadigst vil befale, at vi ufortøvet væbnes og indøves ved dygtige og øvede Befalingsmænd, for at ogsaa vi i Farens Stund kunne tjene vort Fædreland, naar og hvor det maatte anses fornødent.

«Vor almindelige og nærmeste Plads er vistnok i en kjøbenhavnsk Almenvæbning, og det er nu som tidligere vort Ønske ikke at udgjøre noget særegent Korps men at indtræde i de øvrige Borgeres Rækker. Da vi imidlertid have erfaret, at Hæren i Krigstid vil savne de fornødne Underbefalingsmænd, saa finde vi os herved opfordrede til allerunderdanigst at bede Deres Majestæt om foruden den almindelige Indøvning at give dem iblandt os, som ere rede og skikkede til en saadan Tjeneste, Lejlighed til at erhverve sig den dertil fornødne Dygtighed.»

Men før Kongen fik Lejlighed til at svare herpaa, forandredes hele den politiske Stilling. Næste Dag indløb der nemlig med Dampskibet fra Kiel Efterretninger om Mødet i Rendsborg. Vel erfarede man ikke, hvad Forsamlingen der havde besluttet, ligesaalidt som man fik noget Referat af Forhandlingerne, men netop de noget ubestemte Meddelelser frembragte et ualmindeligt Røre. De Mænd, der havde sammenkaldt det første Kasinomøde den 11. Marts, og som havde havt i Sinde at holde det næste den 22., mødtes nu Mandag den 20. Marts om Middagen og blev enige om at samles med Medborgere om Aftenen i Kasinos store Sal.

Medens dette navnkundige Møde blev holdt, samlede Studenterne sig i Universitetets Solennitetssal, og Haandværkerforeningens Medlemmer havde af Senioratet faaet Tilladelse til

at benytte Studenterforeningens Festsal. Studenterne viste den Selvfornægtelse ikke at gaa ud i Kasino, idet de mente, at de ikke burde optage Pladsen for de egenlige Borgere. Hele Aftenen gik der imidlertid Bud fra Kasino til Universitetet, idet baade den ledende Senior *C. Liebe* og *H. E. Schack* flere Gange indfandt sig paa Mødet og derpaa ilede tilbage for at give deres Kammerater Meddelelse om, hvad der var foregaaet[2]. Den Resolution, som Kasinoforsamlingen vedtog om det danske Folks Villie til at værne om Danmarks og Slesvigs Forbindelse og om, at Rigets Velfærd krævede, at Kongen omgav sig med nye Ministre, var derfor bekjendt for Studenterne, der sent om Aftenen vedtog at tiltræde den, ligesom de ogsaa med Begejstring besluttede at deltage i Toget til Kongen næste Formiddag.

Denne Meddelelse bragte *Chr. Brix* og endnu en Deltager i Mødet om Natten til *L. N. Hvidt* i Kronprinsessegade. Han var alt gaaet i Seng, men de lod ham vække. De mente, at han som Bevægelsens Leder burde være bekjendt med Alt, hvad der foregik.

Den 21. Marts, denne mindeværdige Dag, der danner et Vendepunkt i Danmarks nyere Historie, samledes Studenterne atter i Universitetets Solennitetssal. Her blev det meddelt, at den Deputation, som de i Rendsborg forsamlede Stænderdeputerede den 18. havde besluttet at afsende til Kjøbenhavn, vilde ankomme næste Formiddag. Man blev nu enig om, at Deputationen skulde staa under den danske Nationalæres Beskyttelse, samt at Studenterne paa enhver Maade vilde virke for, at der ikke tilføjedes dens Medlemmer nogen Fornærmelse[3].

Derpaa begav Studenterne sig til Nytorv, der var opfyldt af en overordenlig stor Menneskemasse, som med Taalmodighed ventede, medens Magistraten forhandlede, om den skulde slutte sig til Borgerrepræsentanterne og gaa med til Slottet, og som imidlertid gav sine fædrelandske Følelser Luft ved at synge «Danmark, dejligst Vang og Vænge». Da endelig det store Tog drog afsted til Slottet med Overpræsident og Magistrat i Spidsen, dannede Studenterne ikke en Afdeling for sig, men

de blandede sig mellem alle de forskjellige Samfundsklasser, der tog Del i Demonstrationen. Broderfølelsen var jo i disse Dage særlig stærk.

En Tilskuer har givet følgende kvikke Billede af, hvad der foregik[4]: «Toget om Tirsdagen saa jeg, hvor det svingede omkring paa Højbroplads til Amagertorv. Alt gik, som det skulde. Først gik *Hvidt* og *Lange*, Repræsentanternes Formand og Byens Overpræsident, saa Borgmester *Bentley* og en Anden, saa Resten tildels i Klynger, en 40 Stykker. Nej, nu er det Alvor, sagde en Ven ved min Side, der gaar Overpræsidenten med i den lange blaa Kappe — — — —. Saa kom de Ledsagende 6 og 6, sjældent færre, vel et Tusinde Geledder, hvori de fleste Studenter og mange tykke Mænd med Stokke, flere Højskoleofficerer og en Mængde pyntede Yngre, formodentlig Handlende og Haandværkere. Min velorienterede Nabo nævnede mig Læger og Assessorer, Kontorchefer og Grosserere, en Rad Gymnasiaster fra Metropolitanskolen etc. Venner saas med hinanden under Armen, f. Ex. *Flor* og *Ploug*. De svingede smukt, netop hvor Droskerne holdt. Da de Sidste vare paa Højbro, saas Politidirektør *Bræstrup* stile over Pladsen. Paa Slotspladsen anslog jeg Folkemængden til en c. 12,000.»

Deputationen fra Hertugdømmerne ankom ombord paa «Skirner» Kl. 8½ om Morgenen næste Dag. Ved Toldboden blev den modtagen af Tydskere, der vare bosatte i Kjøbenhavn, og af en Sikkerhedsvagt af Studenter, der som Kjendingstegn bare et hvidt Bind om den ene Arm. En større Klynge Tilskuere fulgte med Vognene op til Hôtel d'Angleterre. De fem Medlemmer af Deputationen vare Jernbanedirektør *Olshausen*, Overretsadvokat *Claussen*, Overretsadvokat *Güllich*, Kammerherre *Neergaard* til Oevelgönne og fhv. Regjeringsraad, Etatsraad *Engel*.

Opad Dagen udbredte der sig blandt den ledige Mængde, der havde taget Plads udenfor paa Kongens Nytorv, det Rygte, at de Deputerede vilde forlade Kjøbenhavn, fordi de ikke troede at kunne udrette Noget, og nogle af de fiffigste Hoveder be-

sluttede da at forhindre dem i at flygte, en mærkelig Beslutning, da det skulde synes at være Befolkningen i Kjøbenhavn temmelig ligegyldigt, om de blev eller ej. De vare jo komne for at forelægge Kongen Rendsborgerforsamlingens Beslutninger, men dersom de skulde have forandret deres Plan, kunde dog Ingen fornuftigvis tvinge dem dertil. I saadanne Tider som disse finde imidlertid selv de urimeligste Rygter Tiltro, og Følgen var, at Mængden efterhaanden rykkede ind ad Hotellets Port og lidt efter lidt naaede op af Trappen.

Forholdene begyndte nu at blive kritiske. Ingen kunde vide, hvad en villieløs Mængde, der drives fremad uden nogen Ordre, kunde finde paa. Nogle behjertede Mænd prøvede paa at faa Folk til at gaa ned igjen og søgte at berolige Deputationen. De tilstedeværende Studenter sendte samtidig skyndsomt Bud til Boldhusgade med Opfordring til dem af deres Kolleger, der maatte opholde sig i Foreningen, om øjeblikkelig at komme til Hjælp. Denne Forstærkning kom i Løb, og da Konsul *Alfred Hage,* der var kommen til, havde tilbudt Deputationen at tage Bolig i hans Gaard i Kronprinsessegade, hvor den var mindre udsat for Overlast end i et Hotel, begav de fem Medlemmer sig tilfods derhen ledsagede af Studenter og Borgere. Alt gik vel, om der end af og til fra Mængden, der naturligvis fulgte med, faldt enkelte kraftige Bemærkninger. I «Corsaren» fremstilledes Slesvigholstenerne stedse med langt Haar og Skjæg, hvad Burschenschafterne i sin Tid gik med, og derfor var det ikke saa underligt, at *Frederik Barfod*, der havde Engel under Armen, maatte høre Udbrud som: «Se paa ham, det er en rigtig Gavtyv.» Man forvexlede ham med Olshausen, der imidlertid havde glatraget Ansigt, medens Barfod alt dengang var i Besiddelse af et ualmindelig frodigt Skjæg, der fik Lov til at voxe frit. En Sikkerhedsvagt af Studenter forblev foreløbig i Hages Gaard, og da *Hage* selv fra et Vindue tilraabte Mængden, at Deputationen nu var betroet til den danske Æresfølelses Beskyttelse, svarede den Ja og fjernede sig[5].

Samme Dag dannedes det nye Ministerium, i hvilket bl. A. to af de akademiske Borgeres Koryfæer *Orla Lehmann* og *D. G. Monrad* fik Sæde. Det var første Gang i Danmarks Historie, at Mænd blev Kongens Raadgivere ene og alene i Kraft af deres Intelligens og uden at eje Jordegods eller at have gjennemvandret Embedsstigen. Den Ene var Advokat og den Anden Præst, men disse Stillinger havde ikke ført dem til Taburetten. Endnu for kort Tid siden havde de begge optraadt ved den store Studenterfest i Christiansborg Slots Ridehus, hvor de havde talt paa de Unges Vegne, og hvor særlig Lehmann ligesom profetisk havde sagt: «Nu ere vi unge, men om et Par Decennier ligger vort Fædrelands Skjæbne i vor Haand. Da sidde vi i Kongernes og Folkenes Raad; da have vi vor anviste Gjerning, hver i sin Kreds, trindt om i alle Nordens Lande; da have vi alle Midler ihænde til at fuldbyrde, hvad vi have sat os som vort Livs Opgave.»

Der gik ikke Decennier men kun 2³/₄ Aar, før Spaadommen slog til. Sexten Aar tidligere havde den unge Student Lehmann første Gang vakt Opmærksomhed. Hans Talerstol var da Bænken under Linden i Regensgaarden, senere havde han besteget Studenterforeningens Katheder, og medens han under Christian VIII havde udvidet sin Virksomhed til Borgerrepræsentantsalen, Stændersalen og Højesteretsskranken, havde han stedse holdt Forbindelsen vedlige med Ungdommen i Akademicum og Studenterforeningen og havde stadig følt sig som dens Apostel og som dens rette Forsvarer.

Men den gamle Tids Mænd, der ved Begivenhederne i 1848 kun blev skubbede lidt tilside, oprørtes over, at disse Studenterpolitikere og Folk fra Gaden skulde blive Ministre, og der dannede sig efterhaanden den Saga, at Ministrene under Frederik VII først gik hen i Studenterforeningen og spurgte om Ordre, naar de skulde tage en Bestemmelse. Denne Snak var imidlertid kun Udtrykket for en Mangel paa Forstaaelse af de forandrede Forhold.

Da Kongen nu havde et Ministerium, kunde den slesvig-

holstenske Deputation faa Svar. Torsdag den 23. Marts kjørte Medlemmerne i tre Vogne til Slottet ledsagede af en Sikkerhedsvagt af Studenter. De fik Audiens hos Frederik VII, men da det trak ud med Svarets Affattelse, maatte de igjen begive sig tilbage til Kronprinsessegade. Hjemkjørselen var imidlertid farlig, og kun Studenternes og Politiets ivrige Anstrengelser skyldtes det, at Folkemassen ikke væltede Vognene. «Det var,» skriver[6] en Forfatter, der har behandlet Martsdagenes Historie, «forøvrigt ikke blot med Hensyn til Deputationens Sikkerhed men ogsaa ved andre Lejligheder, at Studenterne i disse Dage udfoldede en stor Virksomhed. Hvor der viste sig nogen Exaltation blandt de i Gaderne eller paa Pladserne forsamlede Folkehobe, saa man jævnlig Studenter, kjendelige ved det hvide Bind om Armene, i Aktivitet for at berolige Stemningen ved fornuftige Forestillinger.»

Om Morgenen den 24. Marts kom Bladet «Dannevirke» fra Haderslev med et Referat af Forhandlingerne paa Mødet i Rendsborg den 18. Marts. Den 23. om Aftenen saa «Fædrelandet» sig kun i Stand til at meddele, at *Olshausen* havde søgt at paavise Nødvendigheden af en provisorisk Regjering og af Slesvigs Optagelse i det tydske Forbund, og at *Hans Krüger* paa Dansk havde protesteret herimod. «Dannevirke» berettede imidlertid, at *Olshausen* havde sagt, at «den danske Nation er et dovent, dorsk og usammenhængende Folk, der ved sine seneste latterlige Demonstrationer har tabt al Agtelse i Europas Øjne».

Nu blev der virkelig Fare for de slesvigholstenske Herrer i Kjøbenhavn. I en Fart spredtes Efterretningen om, at den Olshausen, der dumdristigt havde betroet sig til det danske Folks Varetægt, havde forhaanet det paa en saa uhørt Maade, og det skulde ikke bidrage til at dæmpe Forbitrelsen, at den bekjendte kongelige Skuespiller *N. P. Nielsen* med sin velklingende Stemme gav sig til midt paa Højbroplads at oplæse «Dannevirke»s Meddelelse for hvem, der vilde høre det. Heldigvis fik et af de ledende Medlemmer i Studenterforeningen ham

stoppet, men der kunde let være sket en Ulykke, dersom Regjeringen ikke havde truffet saa kloge Forholdsregler, at Deputationen blev sikret for Fare. Dens Medlemmer begav sig enkeltvis om Morgenen Kl. 9 over Volden til Christiansborg Slot, hvorfra de senere kjørte over Gammelholm, der dengang var aflukket som hørende under Marinen, til Nyhavn, hvor de gik ombord i en Færgebaad, der bragte dem ud til «Hekla» paa Indrereden.

Samme Dag blev Kongens Svar til Deputationen og hans Hilsen til Kjøbenhavns Indbyggere offenliggjorte. Begge disse Tilkjendegivelser blev modtagne med Jubel. Om Aftenen drog ligesom de tidligere Aftener store Skarer rundt i Gaderne syngende fædrelandske Sange. Kl. 8½ samlede der sig en Mængde Mennesker mest af de lavere Klasser udenfor Studenterforeningens Gaard i Boldhusgade, hvor de raabte Leve for Studenterne. En af Seniorerne takkede fra et Vindue og opfordrede Folk til at gaa rolig hjem, men de begav sig først over paa Slotspladsen, hvor de sang «Danmark dejligst Vang og Vænge» og naturligvis raabte Hurra for Kongen. Tilsidst fik enkelte af de nye Ministre ogsaa deres Hurraer.

En anden Sværm gav Møde i Store Kannikestræde og vilde ind i Regensgaarden, men da Porten ikke blev aabnet, opstillede den sig udenfor Læsestuens Vinduer og raabte Hurra. En Regensianer maatte tilsidst ogsaa her takke Folket for dets overstrømmende Elskværdighed.

Hostrup giver i sine Erindringer[7] følgende Bidrag til Tidens Historie: «Der var overhovedet i disse Dage og mange Dage derefter en mærkværdig høj Stemning over alle Byens Lag. Der var en Alvor og en Glæde, en Enighed og et Broderskab, som jeg endnu bliver rørt ved at tænke paa. Studenterforeningen var næsten altid fuld af Mennesker; ogsaa Ikke-Studenter kom derop fra Gaden, fordi man trængte saa stærkt til at tale sammen. Det skete flere Gange, at vi, fordi vi blev for mange, midt om Dagen gik op i den store Sal, og saaledes blev vi der en af de første Dage samlede om *Hans Krüger*, der havde

været med i det Rendsborgske Stændermøde og paa Dansk var traadt op for Sønderjydernes Ret til at være danske.»

Fra to Sider, hvor man ellers ikke saa med venlige Øjne paa, hvad der foregik i Martsdagene, fik Studenterne de mest hædrende Vidnesbyrd om deres Holdning. Saaledes skrev «Berlingske Tidende» den 25. Marts: «Stemningen her i Byen har i disse Dage været udmærket, og Folkets rolige og ordenlige Holdning kan ikke noksom roses. Studenterstanden maa ligeledes prises for den Opofrelse og Udholdenhed, hvormed den har sørget for Ordenens og Rolighedens Opretholdelse i disse Dage, og den skyldes det vist meget, at Alt er gaaet saa godt af.» Dernæst bemærkede Regensprovsten i sin Dagbog: «I disse urolige og skjæbnesvangre Dage have Regensianerne som Studenterne overhovedet opført sig exemplarisk. De have overalt bidraget til at overholde Ordenen og navnlig ufortrødent medvirket til at sikre den slesvigholstenske Deputation.»

Det var naturligvis Studenterforeningens Seniorat og ledende Medlemmer, hvem Æren særlig tilkom. De satte hele Organisationen i Værk, de uddelte Ordrer, de holdt Taler, og de vare selv tilstede paa Gader og Pladser, hvor deres Nærværelse kunde være til Nytte. Studenterforeningens Lokale var Hovedkvarteret, der stod i den mest levende Vexelvirkning med, hvad der foregik ude i Byen. Selv *Bræstrup* maatte erkjende, at *Ploug* i de Dage var en mægtigere Mand i Kjøbenhavn end han selv.

Oprøret, der begyndte med den provisoriske Regjerings Indsættelse om Aftenen den 23. Marts og Rendsborgs Overrumpling næste Dag, blev først bekjendt i Kjøbenhavn den 26. eller rettere den 27., thi først denne Dag fik man fuld Besked. I Forudfølelsen af, hvad der kunde ske, havde Studenterne, som vi have set, alt paa et Møde den 18. anmodet Kongen om at maatte blive øvede i Vaaben. Den 22. sendte den Komitee, der da var bleven valgt, Bud til Generaladjutanten for Landetaten med Anmodning om at maatte gjøre Vagttjeneste i Kjøbenhavn. Næste Dag svarede Major *Flensborg*

paa den nye Krigsminister *Tscherning*'s Vegne, at denne med Paaskjønnelse vilde gjøre Brug af deres Tilbud, dersom det skulde blive nødvendigt, samt at der om meget kort Tid vilde blive givet Bestemmelser med Hensyn til Studenternes Vaabenøvelser og deres Anvendelse til Statens Forsvar.[8] Allerede den 25. fik de fra Krigsministeriet Meddelelse om, at disse Øvelser vilde begynde Mandag den 27. under Ledelse af Forstanderen for det gymnastiske Institut Kapitain *N. G. la Cour.*

Efterretningerne om Begivenhederne i Hertugdømmerne bragte overalt i Danmark Fædrelandskjærligheden til at slaa ud i lys Lue. Begejstringen kjendte nu ingen Grænser, og Alle gav, hvad de havde. Studenterne havde Intet at ofre undtagen sig selv, men dette Offer bragte de i fuldeste Maal. De meldte sig i Massevis paa den nu oprettede saakaldte Centralskole, og Adskillige benyttede sig af den Tilladelse, som Krigsministeren gav Bataillonerne til at modtage sex Frivillige ved hvert Kompagni. Nogle af disse, saaledes de senere Literaturhistorikere *Kr. Arentzen*[9] og *C. Rosenberg*, fortrød det dog paa Halvvejen, da de snart opdagede, at de ikke vare i Besiddelse af de legemlige Kræfter, der behøvedes til at udholde Marscher og Strabadser.

De Fornuftigere gjennemgik i Centralskolen et Kursus paa tre Uger og vare saaledes noget mere øvede. Idetmindste havde de dog lært at skyde et Gevær af. Den 18. April afgik det første Hold af disse Frivillige, mest Studenter og enkelte Kunstnere, sammen med 3. Bataillon til Krigsskuepladsen. Studenterforeningen gav i den Anledning Aftenen forud en lille Fest for dem, «hvor den ungdommelige Livsglæde, der ofte er det eneherskende Element i Studenternes Samkvem, fremtraadte opløftet i en højere og ædlere Potens ved den alvorsfulde Bevægelse, der laa paa Bunden af alle Sjæle og gav Lystigheden en særegen Kolorit».[10]

Samme Eftermiddag blev *Hostrup* lukket inde i Seniorats-

værelset for at skrive en Vise, hvad han ogsaa gjorde. Her tiltaler han bl. A. de Bortdragende saaledes:

I stille Musasønner, hvad vil I vel i Krig,
Hvor aldrig man Gratierne øjner?
«Jo Hæren, vi skal slaa, er forlokket ved Svig,
Og Høvdingen — han er en Løgner.
For Sandheden som Værn vi altid rede stod,
Og den vil nu vi ofre vor bedste Draabe Blod!»
Brødre, drag afsted,
Og Lykken følge med!
Gaa med Mod derhen,
Og kom med Mod igjen!
Og lær de kloge Tydskere, hvad rent de har glemt,
At skjelne mellem Sandhed og Løgnen.

Men I, som sad heroppe og skraalede jer ør,
Hvad vil I da, I lystige Fugle?
«Jo Fjenden skal nok være i daarligt Humør,
Nu vil vi ham muntre en Smule.
En Tydsker er saa trist ved det lystige Spil,
Men Dansken han er munter, hvor det gaar farligst til.»
Brødre, drag afsted,
Og Lykken følge med!
Gaa med Sang derhen,
Og kom med Sang igjen!
Og dersom I vil have, at Tydskerne skal le,
Saa kildrer dem lidt med Bajonetten!

Ja lad os se, I narre dem lystigt April,
Og det, før det bliver for silde!
Til Rendsborg er de rendt, lad dem kile til Kiel
Og lige i Favnen paa Bille!
De Danmark vil beklippe, men blive de til Nar,
Saa bliver Danmark dobbelt saa stort, som før det var.
Drag da rask afsted,
Og Lykken følge med!
Gaa med Mod derhen,
Og kom med Sejr igjen!
Og lær de gode Tydskere at have Respekt
For Danmark og de danske Studenter!

Digteren har senere kaldt disse Vers for overmodige, hvad der kan være ganske rigtigt, men de vare i ethvert Tilfælde

betegnende for Stemningen i April 1848 før Slaget ved Slesvig. Man troede ikke, at Tydskland vilde gribe ind, og man var overbevist om, at man nok skulde faa Bugt med Slesvigholstenerne.

Den Skare, der drog bort den 18. April, marscherede Paaskelørdag fra Flensborg til Slesvig, hvor den ankom Paaskemorgen den 23. Kl. 4. Et Par Timer efter blev de Frivillige fordelte til Bataillonerne. Botanikeren *Chr. Vaupell* meldte sig med tre andre Studenter, hvoriblandt *Gerhard Ploug* og *V. Hartvigsen* (senere Formand for Vaabenbrødrene i Kjøbenhavn og Justitsraad) ved 1. Bataillon, hvis Chef Oberstlieutenant *Olaf Rye* modtog dem med de Ord:[11] «Det er mig en sand Ære, at De har valgt min Bataillon, og jeg skal vise mig denne Tillid værdig.» Saaledes tiltalte en Officer af den gamle Skole i 1848 de saakaldte «Frifødte», som ikke behøvede at blive Soldater. Nogle Timer senere begyndte Preussernes Angreb, og under Kampen mod de preussiske Gardebatailloner paa Dannevirkes Vold blev baade *Ploug* og *Vaupell* haardt saarede og maatte derefter døje et langt Sygeleje. Den Sidstnævnte mistede sin venstre Arm. *Hartvigsen* slap bedre fra Ilddaaben og nævnedes blandt dem, der under Stormen paa Annettenhöhe «udmærkede sig ved sine træffende Skud og sin sorgløse Munterhed».

Næste Dag under 2. Jægerkorps' Kamp i Oversø Mose udmærkede de Frivillige Cand. theol. & Stud. jur. *P. Brix* og den 20aarige Student *Chr. Falbe* sig og hædredes begge med Dannebrogsmændenes Kors. Den Første er nylig gaaet af som Borgmester i Frederikssund, og den Sidste døde i 1896 som forhenværende dansk Gesandt i London.

Det var, som vi have set, ikke alene unge Studenter, der meldte sig til Kampen for Fædrelandet, men ogsaa ældre Akademikere, der havde taget deres Embedsexamen, saasom de theologiske Kandidater *C. Gorm, T. Thanning, Johan Grundtvig, Paul Dorph, H. Bohr, I. C. G. Schleppegrell, M. Steenstrup, A. V. Kjærulff, E. I. Wohnsen*, to Brødre *Møller*,

JOHANNES HELMS

i hans 26. Aar.

Efter et Daguerreotypi.

L. Thurah, de juridiske Kandidater *M. Monrad, C. Ussing* og *S. W. van Brackle* og de polytekniske Kandidater Magister *A. Steen* og *E. Bruun*, begge forhenværende Seniorer i Studenterforeningen. Steen var i 1848 32 Aar gammel og Bruun 30.

Af senere bekjendte Mænd, der i 1848 som Studenter gik med i Krigen, skulle vi nævne de tre medicinske Professorer *C. Reisz*, *A. Stadfeldt* og *C. With*, den juridiske Professor *A. Aagesen*, Professor i de nordiske Sprog *Svend Grundtvig*, Professor i Zoologi *C. F. Lütken*, Birkedommer i Kronborg vestre Birk *L. Hammerich*, Distriktslæge i Mariager *Th. Liebe*, Jægermester *I. W. Saxtorph*, Borgmester i Korsør *N. P. C. M. Sylow*, Etatsraad Godsejer *I. C. F. Eckardt*, Baron *Henrik Stampe* til Stampenborg, Baron *Erik Rosenørn-Lehn* til Lehn o. s. v.

I Juli og September 1848 blev ikke mindre end 54 Kandidater og Studenter udnævnte til Secondlieutenanter i Krigsreserven, og ikke faa af dem gik senere over i Linien, saaledes den theologiske Student *C. F. Thomsen*, senere Krigsminister. Mange faldt paa Valpladsen. Det er næppe muligt at faa Rede paa Antallet, men i hver større Kamp var der altid Studenter, der døde Heltedøden.

En af de Studenter, der ikke maatte komme med i 1848, nemlig *Johannes Helms*, har givet følgende stemningsfulde Billede af de Dage, da vore Tropper drog i Krig:[12]

«Vore Jenser med de stumpede røde Trøjer, hvem man havde vænnet sig til at betragte som et unyttigt og kostbart Legetøj for Kongen og Prinserne, vore Officerer, der af Mange og ikke mindst i Studenterverdenen, holdtes for alt Andet end brugbare i Krig, saas nu pludseligt i et andet Lys. Snart saa man større og mindre Afdelinger med fuld Oppakning rede til at drage i Felten færdes i Gaderne, overalt hilste med Jubel med Tillid og Haab. . . Snart saa man de «Frivillige» paa Gaderne. I Begyndelsen var det mest Studenter, der meldte sig for at drage i Krigen, men snart kom de i Hundredevis af alle Samfundsklasser. Mange af mine Venner og Bekjendte

trak i den røde Trøje, og snart begyndte der at blive øde i Studenterforeningen, paa Regensen og andre Steder, hvor Studenterne plejede at ses i større Antal. De vare i Krigen i Flokkevis. Da begyndte det svært at trække i mig med. Jeg skrev derom hjem, men min Fader var fornuftig nok til at sige nej. Det var næppe uden Grund, at han ikke troede mig i Besiddelse af Alvor nok i Sindet til at indlade mig paa at tage en saa alvorlig Beslutning, og desuden var jeg næppe legemlig stærk nok; det var strengt nok for mig et Aar senere. Jeg fik den Besked: «Tag din Anden Examen iaar; have vi Krig endnu til næste Aar, saa i Guds Navn.» Altsaa blev jeg hjemme. Men i Krigen havde vi vore Tanker. Hvor ofte fulgte jeg ikke snart en Enkelt, snart en Flok Kammerater til Toldboden eller til Banegaarden! Og naar saa Afdelingen kom marscherende, naar «den tapre Landsoldat» klang fra Geledderne, naar vi viftede med Tørklæder og Huer, naar Toget satte sig i Gang, naar Hurraerne tabte sig i det Fjerne, og man endelig gik hjem — hvor var man da ikke tilovers? Hvor kunde jeg da ikke snige mig hjem og misunde dem derovre? Femogtyve Aar senere sang jeg ved vort Studenterjubilæum:

Kan du huske, da Trommerne lød,
Da du kaldtes til Alvor og Møje,
Og du trak i den stumpede Trøje
For at kæmpe paa Liv og paa Død?
Kan du huske den jublende Klang?
O, hvor strengt da at blive tilbage,
Naar vi saa Kammeraterne drage
Kjækt afsted med Soldaternes Sang!

Næste Aar slog Forløsningens Time for Helms. Han var med ved Fredericia og ved Isted i 1850, hvor han tjente sit Dannebrogskors.

Begivenhederne i Kjøbenhavn vakte, som man kan forstaa, et overordentligt Røre blandt den akademiske Ungdom i Lund, Upsala og Kristiania. Den 23. Marts om Middagen blev det gjennem private Breve bekjendt i Lund, at Martsministeriet

var dannet, og allerede Kl. 6 samlede Studenterne sig paa Lundegaarden, hvor Docent *G. Ljunggreen*, den senere bekjendte Professor i Æsthetik, gav en kort Fremstilling af, hvad der var foregaaet i Kjøbenhavn, og sluttede med at udbringe et Leve for Danmark. Efterat de derpaa havde sunget «Længe var Nordens», marscherede de gjennem Gaderne til Marseillaisens Toner. Om Aftenen holdt de et improviseret Gilde, ved hvilket baade Ljunggreen og Magister *A. Lysander* talte for Danmark og Friheden.

En Uges Tid efter samlede Studenterne sig paany og vedtog følgende Adresse,[13] som de sendte til Studenterforeningen i Kjøbenhavn.

«Efterretningen om den Forandring, der er foregaaet i Eders Fædreland, har gjort et mægtigt Indtryk paa os. Den ærerige Andel, I have havt deri, har vakt vor Beundring, og vi føle os med Rette stolte over at have Lov til at kalde Eder for Brødre. Enhver Udvikling i national Henseende indenfor et af de skandinaviske Folk er en Vinding ogsaa for de andre, thi den fører et Trin nærmere til det fælles Maal, nemlig Skandinaviens Optræden i det europæiske Folkeforbund som en Magt, hvis Stemme forlanger at høres. Det er saaledes ogsaa vor Sag, som I have kæmpet for, og vi skynde os med at bevidne Eder vor varme Deltagelse. Haarde Tider forestaa. Hvad Fremtiden bærer i sit Skjød, vide vi ikke. Men hvorledes denne Fremtid end kommer til at se ud, saa er der dog Eet, vi sikkert kunne stole paa, nemlig, at det Forbund, vi have knyttet under de glade, sollyse Dage, ej skal tage Skade i de mørke Tider. Vi føle, at Eders og vor Fremtid er fælles, og vi sende Eder derfor vore varme Ønsker om, at det Værk, som ogsaa I i Eders Egenskab af Fædrelandets sande Sønner have lovet at vie Eders Kræfter, maa lykkes. Lev vel! Gud være med Eder og Eders Sag!»

Samtidig hermed indløb en Skrivelse fra de medicinske Studenter i Lund til Studenterforeningens Medlemmer.[14] De tilbyde heri deres Personer og deres Tjeneste, dersom det Rygte taler sandt, at den danske Hær mangler unge Hjælpelæger. De forlange kun at tjene under ældre, erfarne Lægers Vejledning. Saalænge deres eget Fædreland ikke gjør Krav paa dem, ville de holde sig rede til at afgaa «for iblandt Eder Brødre, sammen med hvilke vi længe have havt et fælles Skandinavien i Ideens Verden, nu at være Vidne til dets Sejr i Virkeligheden».

Senioratet takkede[15] Lundenserne for deres Deltagelse i Danmarks Skjæbne, og det betragtede deres Henvendelse som «et nyt kjært Vidnesbyrd om, at det Venskab er stærkt, som tidligt lod Afstanden mellem Lundegaard og Axelstad forsvinde». Til de medicinske Studenter skrev Senioratet dernæst, at det ikke for Øjeblikket var nødvendigt at ty til deres gode Hjælp, da der havde meldt sig et langt større Antal danske Læger, end Hæren for Øjeblikket havde Brug for. Det havde imidlertid «i høj Grad været os kjært at modtage dette Bevis paa, at Eders Handlinger troligen ville svare til den vennehulde og højhjertede Tale, som vi ere vante til at høre fra Eder». Samtidig greb Senioratet Lejlighed til at meddele Brødrene i Lund, at der under de nuværende politiske Forhold ikke kunde være Tale om at deltage i et skandinavisk Studentermøde i Kristiania i Sommeren 1848.

Et Par Dage efter, at Studenterforeningen havde modtaget Lundensernes Hilsen, indløb følgende Henvendelse fra de norske Studenter:

«Brødre!

«Midt iblandt Budskaberne om de skjæbnerige Begivenheder, der nu foregaa i Eders Hjem, erfare vi Eders Erklæring om, at I formedelst Tidens Krav ikke troede at kunne gjæste os i Sommer.

«Dette havde altsaa været Eders Tanke. Og det skulde have været os saa kjært at møde Eder paa vor Strand og føre Eder ind i vor tarvelige Simpelhed. Vi vilde saa gjerne dvæle med Eder ved Fortidens Minder og knytte det ungdommelige Venneforbund ind i det Nærværendes Alvor og nære og styrke et glad Fremtidshaab for Nordens beslægtede Folk.

«Nu se vi Eder maaske ikke hos os i Sommer. Men følger I da det hellige Kald! Og det skal ikke angre os, om den til Mødet bestemte Tid mere vies til Aarvaagenhed og Handling end til festlig Tale og Sang.

«Der lød Jubel i Norge, da det forkyndtes, at det danske Folk, vort Frændefolk, stod i de frie Staters Række. Og saameget trøstigere tilønske vi Eder at maatte skue Eders Fædrelands varige Lykke, som vi hos Eder har set det i vore Dage sjældne Syn af et ædelt Folk, hvis Skjold i Striden var Troen paa Sandhedens Magt, hvis Sejrsvaaben var Overbevisningens Ord. Saadanne Sejre skulle være Nordens Storhed.

«Men der føres nu en Alvorsdyst om Danmarks og Nordens gamle Grænse, og vi vente en Sejr endnu, vunden enten med højmodig Forsonligheds eller, om saa maa være, med Retfærdigheds Sværd, for Nationalitetens hellige Sag. Indtil da ledsager vor varmeste Sympathi det Folks Skjæbne, hvis Sønner I ere.

«Vi se Eder, Brødre, med brændende Sind og enig Alvor forenede med dem, der ville vaage og lide for Fædrelandets Velfærd. Der forestaar Eder maaske Smerte og Møje. Vider da i saadanne Timer, at Kammerater og Venner mindes Eder med Deltagelse og Haab! Og tør vi tro, at paa Fredens og Ærens og den lovfæstede Friheds Dag skal Eders Glæde forhøjes ved Tilraabet fra Norge om Tak og Pris for dem, der led og stred for Danmarks Ret og Nordens Ære. En fælles Jubel skal hilse den nye Tid, hvis Morgenrøde allerede hviler over det dejlige Danmark.

«Give Gud, at I i en god Stund maa modtage denne vor broderlige Hilsen!

Kristiania, den 3. April 1848.

I det norske Studentersamfund og paa dets Vegne

Eilert Sundt. M. J. Monrad. Carl Birch. Mart. Nissen. Jens A. Holmboe.»

Den 6. April holdt Upsala Studenter en skandinavisk Fest. Her optraadte bl. A. Magister *August Sohlman*, senere bekjendt som «Aftonbladet»s Redaktør, og holdt en begejstret Tale for Broderlandet imod Syd og for dets unge Frihed.[16] Han gjorde bl. A. opmærksom paa Danmarks og hele Skandinaviens kritiske Stilling. «Uvenner», sagde han, «true fra Øst, Germanismen truer i Syd og vil rive Slesvig bort fra Danmarks Hjerte og forvandle Skjoldungernes gamle Kongekrone til et Par tydske Admiralsepauletter.» Han sluttede sin højstemte Tale med at tage det Løfte af Studenterne, at de «i Liv og Død vilde hjælpe de danske Brødre», hvorpaa den store Forsamling istemmede «Længe var Nordens». Selv drog han umiddelbart derefter afsted for at indtræde som Frivillig i den danske Hær.

Efter ham optraadte Digteren *Johan Nybom*, der med vældig Røst fremsagde et Digt, hvori det bl. A. hed:

Strid Danmark dina heligt dyra strider!
Din sak är rättvis, därför är den stark.
Om än ur tusen sår du blöder, — lider,
Du skall ej lemna bort en fots bredd mark,
Så är vår tro. — Dig alla svenskar mana:
Bred öfver Slesvig Skandinaviens fana!

Samme Aften besluttede man at afsende en Adresse til de danske Studenter. Den lød saaledes:

«Kjøbenhavns Studenter!

«Danske Brødre! Stridsraabet har lydt! Kampen er begyndt for Skandinavien og dets Ukrænkelighed! Ligesom I altid have været mellem de Forreste blandt Eders Medborgere til med Ord og Handling at forfægte Frihedens og Fædrelandets hellige Sag, saaledes have I ogsaa nu hævdet denne ærefulde Plads, idet I, da Fædrelandet var i Fare, have skyndt Eder med at tilbyde det Eders Ungdomskraft og Eders Blod.

«Vi lykønske Eder til, at I paa denne Maade have vist Verden, at den Begejstring, som I saa mange Gange højt og lydeligt have lagt for Dagen, ikke har været tomme Ord. Vi ere endnu mere end nogensinde stolte over det Fostbrødrelag, vi have indgaaet med Eder; vi glæde os over, at I i ikke ringe Grad have bidraget til, at Danmark, Eders Moder, har tilkæmpet sig en Plads blandt Europas frie Folk, at I kraftigt have medvirket til, at Fædrelandet har faaet en fri og folkelig Statsforfatning, til hvilken Eders ædle Folk gjennem sine nordiske daadrige Aner, gjennem sin aandelige Udvikling og høje Oplysning saa længe har gjort sig fortjent. Selv om Farer rejse sig fra mange Sider, om og et stort Folk, ført bag Lyset gjennem et forræderisk Partis mangeaarige Paavirkning, nu synes truende at vende sig mod Eder, saa haver Fortrøstning til Eders retfærdige Sag og Eders Mod, og I skulle med Himlens Hjælp hjembære en herlig Sejr.

«Vi ønske Eder til Lykke med den Ære, I nu skulle vinde! Vore inderligste Ønsker, vore varmeste Bønner følge Eder i den hellige Kamp for Friheden og Fædrelandet! Vi kunde ønske, at vi paa en kraftigere Maade end gjennem Ord vilde have været i Stand til at lægge vor Deltagelse for Eder for Dagen, men maaske slaar snart den Time, da vort Mod bliver sat paa Prøve i en hellig Krig mod udenlandsk Barbari; i saa Tilfælde vilde vi da ogsaa faa Lejlighed til for Alvor at vise, at vi ikke ere vanslægtede fra vore Fædre, men at vi ere rede til med Mod og Lyst at ofre Liv og Blod for Sverige og Skandinavien. Vor Sag bliver da Eders, ligesom Eders Sag nu er vor.

«Gud være med Eder og Skandinavien!

«Leve Danmark!

«Leve dets folkelige Regjering!

«Leve Kjøbenhavns Studenter!

Paa Brodervis
Upsala Studenterkorps.»

Ligesom Lunds Studenterkorps strax i de første Dage i April udsendte et kraftigt Opraab til det svenske Folk til Fordel for Danmarks Sag, saaledes søgte Upsala Studenter, efterat de havde modtaget Efterretningen om Slaget ved Slesvig, at vække Begejstring blandt deres Landsmænd for Broderfolket mod Syd.

Lundenserne gjorde sig til Tolk for de Følelser, der dengang besjælede Skaaningerne. Overalt i Skaane hørte man kun Udbrud af Utaalmodighed over, at Kongen ikke alt havde givet Tropperne Ordre til at marschere afsted for at hjælpe Danskerne. «Danmark» hed det i Opraabet fra Lund, «kæmper en Kamp paa Liv og Død. Tydsklands Overmagt truer med at opsluge de tapre men faatallige Skarer. Paa dansk Jord vil man knuse den danske Nationalitet. Men dansk i Forening med svensk og norsk Nationalitet danne jo i Forening den skandinaviske.» Senere hedder det: «Vi vide, at vi kun betyde lidet, gjør derfor vor hellige Sag til Eders! Lægger ikke længer Baand paa Eders Følelser, men forener Eders Røst med vor, hvor ubetydelig den end er, saa at det maa blive kundgjort for Alle, at det svenske Folk ej med Ligegyldighed ser paa, at de Danske gaa under. . . . Det er haardt at se Ødelæggelsen true Idealer, som vi med ungdommelig Livlighed have troet paa, og det er oprørende for os, at vi ikke kunne indfri et givet Løfte».

Upsalensernes Opraab lød saaledes:

Til det svenske Folk!

«Det er ikke længe siden, de første Forsøg gjordes paa mellem Nordens Folk atter at knytte det Baand, som blev opløst i Mørkets og Selviskhedens Dage. Disse Forsøg gjordes af Studenter, og de lykkedes, thi det var ej nogen flygtig Vind, som drev dem ud paa Havet for at søge hverandre, men den kraftige Aand, der udstrømmede fra en stor Idee. Dengang var Ideen deres, men nu tilhører den hele Nationen. Studenterne ere derfor berettigede til at være de Første, naar det gjælder om at fremme denne Idee.

«Men det er ikke Nok hermed. De have givet deres «Ja» og deres Løfte om at gjøre Alt for at holde Ideen i Hævd. «Lover De, at vi ville holde sammen, indtil vi have frelst vort Fædreland? Veed De, at Deres Fædreland er ikke denne eller hin Egn men det hele store skandinaviske Norden? Veed De, at et saadant «Ja» er et helligt Løfte, hvormed ingen ærlig Mand letsindigen tør lege — et helligt Løfte, for hvilket De sætter i Pant Deres Manddoms Ære og Deres Sjæls Fred?» — Paa disse Ord svarede Nordens Studenter i 1845 et «Ja», der var kraftigt nok, og som kom fra det Inderste i Sjælen, saa at det i nærværende Stund kan gjenlyde overalt i hele Norden.

«Studenterne ere derfor netop forpligtede til at gaa i Spidsen for hvert Foretagende, der fremmer den skandinaviske Idee.

«Det er paa Grund heraf, at Upsala Studenterkorps nu, da Danmark kæmper en Kamp paa Liv og Død for sin Nationalitet og sin Selvstændighed, udsender en Opfordring til hver svensk Medborger om efter Evne at bidrage til at fremme en Sag, der er vor, samtidig med at den er vore Brødres. Penge ere ogsaa Vaaben, og man trænger altid til dem, naar man kæmper med Overmagten. Vel er den svenske Fattigdom stor, men den er ikke større end den svenske Ære.»

I Maj gav Upsalasangerne Koncerter i Stockholm, ved hvilke de tjente 9,000 Kroner, hvoraf en Del blev anvendt til Ekvipering af de Studenter, der rejste som Frivillige til Danmark. Resten sendte Komiteen til den danske Gesandt. Ved en af disse Koncerter blev der deklameret et Digt af *Nybom*, hvori han anraaber om Hjælp for Danmark. Det hedder her bl. A.:

«Vi ropa hjälp för detta folk, som blöder
Och stupar för en sak, som och är vår;
«Hjälp!» ropa med oss tusen danske bröder.
«Hjälp» hviska sakta tusen tappres sår.
— — — — — — — — — — — — —
Män, pengar, vapen — lägg som offer neder,
Du svenska folk, på Danmarks offerhärd!»

I de første Dage af Maj afrejste to Studenter fra Upsala som Frivillige til Danmark, og flere fulgte efter, saa at Antallet voxede til 15. Da man forestillede Aug. *Sohlman*, at han kunde gavne den danske Sag mere ved at blive hjemme og skrive om den, svarede han: «Jeg har talt saa meget, at jeg anser mig forpligtet til at handle.».[17] Dette Svar minder om den Udtalelse, en dansk Student, der ogsaa gik med som Frivillig, fremkom med til P. Hjort, nemlig:[18] «Vel bør vi Dannede fremfor Andre stille os i Soldaternes Rækker, thi vi have i lang Tid ved vor Tale opflammet den jævne Borger, at han nu virkelig er betagen i den Grad, at han uvilkaarlig henrives.» Iblandt Studenterne fra Lund kan nævnes Stud. theol. *A. I. Afzelius*, Digterens Brodersøn, der ved Studentermødet i 1845 havde skrevet en smuk Sang. Efter at have deltaget i Krigen i 1848 udnævntes han den 1. September til Second-

lieutenant i Reserven. Blandt de frivillige Normænd fortjener særlig at fremhæves Cand. jur. *G. A. Krohg*, «den danske Sags varmeste og utrætteligste Ven», der gjorde Tjeneste som Menig ved 10. lette Bataillon.

Baade i Lund og Upsala opgav Studenterne at holde den sædvanlige Fest den 1. Maj og sendte den Sum, de havde villet ofre derpaa, til de Faldnes Efterladte og de Saarede i Danmark.

Efterat kjøbenhavnske Borgere den 17. Maj havde holdt en Fest i Kasino for ca. 60 svenske og norske Frivillige, ved hvilken Lejlighed bl. A. Ministrene *Lehmann* og *Tscherning* talte, havde Studenterforeningen to Dage senere indbudt en Snes af disse, der vare Studenter, til en Skovtur til Dyrehaven. «Denne smukke lille Fest», skriver «Fædrelandet», «der begunstigedes af det herligste Vejr, fremlokkede et rigt Maal af ungdommelig Glæde, uden at denne dog udelukkede eller overvældede den alvorlige Stemning og højhjertede Begejstring, som Fædrelandets Fare har vakt i alle Aldere og Stænder, og som de trofaste nordiske Brødres selvopofrende Forsæt har maattet give end renere og stærkere Udtryk.»

Ved Festmaaltidet i Klampenborg Koncertsal blev *Ploug*'s Sang «Her slaar Bøgen ud sin Skjærm» sungen. Idet Digteren mindedes Festen under Studentermødet i 1845 netop paa samme Sted, kunde han med Rette sige:

Her det var i denne Lund,
At den tredelte Stamme slog Grenene sammen,
Da i hin Midsommerstund
Først vi mødtes i jublende Gammen.
Da blev uden Svig og Skrømt
Af Nationerne Fostbrødreløftet beseglet,
Da blev Haabets Bæger tømt,
Hvori Mindernes Solglans sig spejled.
Tregang' sig drejet Aarets Rund
Alt siden hin Midsommerstund,
Og nu vorder Løftet løst:
Tankens Vaar følger Gjerningens Høst.

Thi som Dug paa Nordens Fjeld
Drypped Blodet, der svam over Dannebods Dige,
Og der sprang af haarden Hel
Frem et Folkenes Liv uden Lige,
Og der lød et enigt Kor:
«Vi vil hjælpe og frelse den blødende Granden!
«Vi vil holde givet Ord!
«Vi vil kæmpe og dø med hinanden!»
Hil Eder Brødre, som drog forud
Bringende Trøstens og Sejrens Bud!
Hil i Løftets glade Lund!
Hil i Kampens alvorlige Stund!

Ved samme Fest blev *Hostrup*'s Digt «Jyllands Besættelse», der begynder med «Hedelærke! haardt maa du mærke», deklameret. Senere satte *Hartmann* Musik til det.

Det maa unægteligt have været et stolt Øjeblik for *Ploug*, da han kunde hilse paa svenske og norske Frivillige, der vilde ofre Liv og Blod for Danmark. De dristigste Forhaabninger, han havde næret, syntes nu at skulle gaa i Opfyldelse, naar Brødrefolkene blandede Blod. Der var kun gaaet ti Aar, siden saa nære Naboer som de lundensiske og kjøbenhavnske Studenter første Gang havde hilst paa hinanden, og der var endnu ikke forløbet sex Aar, siden de Samme halvt ængstelige for, hvad der maatte komme, drog ud paa Havet for at finde Vejen til Sveriges Hjerte. De førte dengang med sig en Slagsang «Længe var Nordens herlige Stamme», og denne Sang lød nu i 1848 trindt om i Sveriges vidtstrakte Provinser, overalt hvor der blev holdt Koncerter eller Møder til Fordel for Danmarks Sag. Da samtidig Kong Oskar I i Overensstemmelse med sine to Folk varmt tog sig af Danmarks Sag, og da det netop i Maj Maaned saa ud til, at svenske Tropper skulde forene sig med de danske, saa havde Skandinavismens utrættelige Forkæmper Ret til at føle sig som en lykkelig Mand. Om end Andre havde bidraget Deres til at fremme de skandinaviske Ideer, saa var der dog Ingen, der som *Carl Ploug*

kunde betragtes som Skandinaviens slagfærdige og utrættelige Missionær.

Karl Johan og *Christian VIII* lod skrive Noter for at bortforklare de Tilnærmelser, der havde fundet Sted blandt deres Undersaatter. *Oskar I* og *Frederik VII* forkyndte i Modsætning hertil for Alverden, at de vedkjendte sig Venskabet, og at de hilsede det med Glæde.

IX.

I Juni 1848 modtog Senioratet følgende Brev[1]:

Til Danmarks Studerende!

«I Træfningen ved Nybøl* i Sundeved tabte Armeen Kommandøren for 12. Bataillon, Oberstlieutenant *Morgenstjerne*.

«Han faldt som Helt, erkjendt og savnet af Alle. Han efterlader en Søn, 8 Aar gammel, den sørgende Moders eneste Trøst.

«Tillidsfuldt anbefaler jeg denne Søns fremtidige Udvikling til Danmarks Studerende.»

Dybbøl Mølle, den 7. Juni 1848.

Allerærbødigst

Schleppegrell,
Generalmajor
og Kommandør for venstre Flankekorps.

Senioratets Svar herpaa lød saaledes:

«I en til Studenterforeningen adresseret meget æret Skrivelse har Hr. Generalen opfordret de Studerende til at antage sig den i Træfningen ved Nybøl faldne Oberstlieutenant Morgenstjernes otteaarige Søns fremtidige Udvikling.

«Studenterforeningens Seniorat har ikke ugjerne modtaget en saadan Opfordring, der udgaaet fra en af vor Armees mest ansete Førere paa et Barns Vegne, hvis nylig tabte heltemodige Fader længe skal bevares i taknemmeligt Minde, indeholder en for de Studerende saare smigrende Erkjendelse af, at de vel fortjene at gaa foran, naar det gjælder om Opofrelse i Ideens Tjeneste, og

---

* *Morgenstjerne* faldt den 5. Juni mellem Nybøl og Dybbøl.

man holder sig ogsaa overbevist om, at Hr. Generalens Tillid ingensinde vil blive skuffet indenfor de Grænser, hvor Evnen ikke forlader den gode Villie.

«Forinden der imidlertid ved denne Lejlighed her kan handles, maa Senioratet, som beklager at være uden noget Kjendskab til Oberstlieutenant Morgenstjernes Familie, der opholder sig andetsteds, for ikke ved nogetsomhelst Skridt muligen at støde an mod den Delikatesse, som en saadan Sag kræver, herved give sig den ærbødige Frihed at anmode Hr. Generalen om godhedsfuldt at meddele de Oplysninger med Hensyn til en fremtidig Virksomhed herfor, som De maatte være i Besiddelse af, og naar vi derved tillige nærmere lære Hr. Generalens Ønsker at kjende, vil det være os saa meget lettere at virke for samme.

«Ikkun bede vi endnu, at Hr. Generalen vil undskylde, at vi ved disse Linier optage Noget af den Tid, der ellers saa heldbringende ofres Fædrelandet.»

Brevet fra General Schleppegrell viser, hvor stærk og dyb den Broderlighedens Aand var, der i 1848 bandt alle Samfundsklasser sammen. Generalen, der var en gammel Ven af Morgenstjerne, henvendte sig et Par Dage efter Kampen ved Dybbøl uden at betænke sig til Studenterne og bad dem om i Fremtiden at sørge for, at den faldne Helts eneste Søn fik en passende Undervisning, og Studenterne betænkte sig ikke et Øjeblik paa at tilbyde deres Hjælp. Det viste sig snart, at Schleppegrell slet ikke vidste, at Oluf Morgenstjerne allerede gik i Melchiors Skole i Kjøbenhavn; han havde kun havt en Følelse af, at der maatte bringes Hjælp, og at det var den rette Vej at gaa til Studenterforeningen. Henvendelsen maa derfor betragtes som «en i varm Begejstring for den tabte Vaabenbroder til hele Fædrelandet rettet Appel om kjærligen at antage sig de faldne Heltes Efterladte».[2]

Efterat den ledende Senior *Liebe* derpaa baade af Schleppegrells Svar og ved personlig Henvendelse til Fru Morgenstjerne havde faaet at vide, at hendes Mand havde ønsket, at Sønnen skulde studere, blev det bestemt, at han skulde have privat Undervisning ved Siden af den, han fik i Melchiors Skole. Medlemmer af Foreningen læste derfor med ham, indtil han i Sommeren 1849 kom i Borgerdydskolen paa Kristianshavn. Senioratet lovede Fru Morgenstjerne, at det stedse vilde «sætte en Ære i at virke blandt de Studerende efter hendes Ønske

til Bedste for hendes Søn i dennes fremtidige Udvikling paa den studerende Bane».

Ved hvert Julegilde tænkte Senioratet paa den unge Morgenstjerne, hvem det betragtede som Studenterforeningens Søn eller Plejesøn, idet det sendte ham Gaver. Han naaede imidlertid ikke at blive Student, da han døde forinden.

Ovenpaa det bevægede Liv i Foraaret 1848 fulgte naturligvis en Slappelse. Alles Tanker drejede sig om Begivenhederne paa Krigsskuepladsen, hvor saa mange Kammerater stod i de Kæmpendes Rækker. Da den grundlovgivende Rigsforsamling i Oktober traadte sammen, besluttede en Generalforsamling, at alle dennes Medlemmer skulde have Adgang til Foreningen. I November holdt den fra Slesvig fordrevne dansksindede Advokat *Blaunfeldt* et Foredrag om: «Hvad jeg oplevede i Slesvigholsten», og i December opførtes for Medlemmerne «En Nat i Roskilde», Vaudeville af *H. C. Andersen*. I Januar 1849 fandt der atter en lille dramatisk Forestilling Sted paa Salen med følgende Program: 1. «Selvmorderen» og 2. «Politikeren i Ølhuset», begge af *Hostrup*.

Den 1. Februar gik Senioratet *Liebe* af. Det nye Seniorat, der talte adskillige Medlemmer af det gamle, kom til at bestaa af Cand. jur. *E. Vedel* ledende Senior, *H. Finsen* Sekretær, *C. Borgaard* Økonomisenior, *G. Steenberg* Læseinspektør og Stud. philol. *J. Voltelen* Bibliothekar. Men før det gamle Seniorat nedlagde sin Myndighed, indførte det i Protokollen sit Testamente. Dette indeholdt en Opfordring til Efterfølgerne om at sørge for: 1. at der blev anskaffet et Theater til Brug ved Forestillinger paa Salen; 2. at der blev virket for Tilvejebringelsen af en særlig Bygning for Foreningen; 3. at det blev slaaet fast, at der afholdtes Jule- og Fastelavnsgilde uden Hensyn til, om de betalte sig eller ej, og 4. at Lovene blev reviderede.

Det varede kun et Par Aar, før der for Alvor blev taget fat paa at indsamle Penge til en ny Bygning, men der gik ikke mindre end 14 Aar, før denne Bygning stod færdig.

I Februar havde det nye Seniorat et skarpt Sammenstød med Hærens Stabslæge Dr. med. *I. C. Müller*. Denne havde alt tidligere anmodet Studenterforeningen om underhaanden at forhøre i Lund, om det var muligt at faa Læger derfra, dersom Hæren igjen skulde stilles paa Krigsfod. Nu da der var stor Udsigt til, at Krigen atter vilde begynde, rettede han en ny Opfordring til Senioratet, idet han mindede om, at de lundensiske Medicinere alt i 1848 havde tilbudt deres Hjælp, som man dengang ikke havde Brug for. Senioratet gik med Glæde ind paa hans Anmodning og skrev til Studenterkorpset i Lund.[3]

Kort efter indløb der Meddelelse om, at 10 Medicinere vare villige til at tage Tjeneste under et Felttog, men da Senioratet underrettede Stabslægen herom, fik det til sin store Overraskelse den Besked, at der nu ikke længer var Trang til Læger, og at det af Lundenserne «gjorte Tilbud» saaledes ikke for Øjeblikket kunde modtages.

Som man kunde vente, blev Senioratet i høj Grad ilde berørt ved dette Svar. Det gjorde strax Stabslægen opmærksom paa, at der aldeles ikke var Tale om noget Tilbud fra Lundenserne men om en Anmodning fra ham, som det med Glæde havde besørget, og det sluttede Skrivelsen med følgende kraftige Udtalelse: «Naar nu desuagtet Deres Velbaarenhed formener, at der end ikke kan blive Plads i Armeen til de 10, der have modtaget den omtalte Opfordring, og derhos beder Senioratet om at underrette de Vedkommende desangaaende med Tilføjende, at der muligt senere kunde blive Brug for dem, da skulde man ikke undlade herved at meddele, at, ihvorvel man fuldkomment indser Nødvendigheden af, at dette Afslag kommer de Paagjældende betimeligt i Hænde, saa at de ikke i Henhold til den dem af Hr. Stabslægen gjennem os gjorte Anmodning indtræffe her i Staden ved denne Maaneds Udgang, kan Senioratet dog, da en saadan Fremgangsmaade aldeles ikke stemmer med den, som det i lignende Forhold vilde føle sig selv forpligtet til at følge, heller ikke indlade sig

paa en saadan i Kommission for Andre. Forsaavidt derfor Hr. Stabslægen maatte vedblive at være af den Formening, at nærværende Sag bliver at afgjøre paa den her omtalte Maade, beklager Senioratet, at det under slige Omstændigheder ikke kan paatage sig at overbringe denne Deres Velbaarenheds Underretning samt Forespørgsel til de lundensiske Studerende men maa indskrænke sig til, om fornødent gjøres, for sit eget Vedkommende at oplyse disse om sin hele Optræden og Adfærd i denne Sag.»

Stabslægen protesterede imod Senioratets Fortolkning af hans Ord, men den Senior, *G. Steenberg*, der ogsaa mundtlig havde forhandlet med ham, mindede ham om, at han udtrykkelig havde bedt om, at der ikke maatte blive skrevet til Lund, før han nøjagtig kunde opgive Antallet af de Læger, der var Plads for. Først da Stabslægen opgav dette til 30, henvendte Senioratet sig til Lundenserne. Senioratet maatte derfor fastholde sin Opfattelse af det Stødende i Afslaget og overlade til Stabslægen selv at klare Sagen.

Et af Foreningens mest trofaste Medlemmer paa den Tid og forøvrigt i en længere Aarrække var *F. L. Liebenberg*, der jo har gjort sig bekjendt ved sine Udgaver af danske Digteres og da særlig Oehlenschlägers Værker. I sin Egenskab af Bibliotheksassistent havde han god Lejlighed til at lære Medlemmerne at kjende og til at vælge, hvem han vilde omgaas. Allerede dengang var han, skjønt kun i Slutningen af Trediverne, i Besiddelse af et faderligt Væsen, der skaffede ham Tilnavnet «Den Gamle», men hans Sind var ungdommeligt, og han besad i en sjælden Grad den Evne at kunne forstaa de Unge, føle med dem og aabne deres Sans for det Skjønne. At han forstod sig paa at vælge godt, fremgaar deraf, at bl. A. *Hostrup*, *P. Heise*, *G. Rode*, Cand. theol. *Adolf Knudsen*, der deltog i alle Felttog i den første slesvigske Krig og i Krigen 1864, og som senere var Højskolelærer i Sønderjylland, samt den tidlig afdøde vittige og højt begavede *Jac. Voltelen* hørte til den Kreds, der særlig sluttede sig om ham, og som af

de andre Medlemmer af Foreningen fik Navnet «Liebenbergs Kyllinger». «Et lille Antal», fortæller han selv[4] «udgjorde Kjærnen, der tilligemed en Snes løsere Forbundne saa godt som daglig saas i Studenterforeningen.»

En Dag under Krigen modtog han et Digt, som *Voltelen* og et andet Medlem af Kredsen havde skrevet paa Regensen i Fællesskab Aftenen i Forvejen. Heri stod der bl. A.:

Du gamle Liebenberg, ung i Sind,
Skjønt Haaret graaner om Kinden,
Du er af Hjertet saa blød og lind,
Bevægeligt er det som Hinden.
Den Unge du favner med kjærligt Mod,
Bli'r aldrig gal i Kalotten —
Ak, hvis du paa Penge lidt mer dig forstod,
Du kom ej saa ofte paa Potten

Men selv om Liebenberg havde forstaaet sig bedre paa Penge, vilde det ikke have hjulpet ham synderligt, da han i Krigsaaret 1848 ikke kunde faa literært Arbejde og ikke godt kunde leve af de 200 Rbd., han fik af Studenterforeningen som Bibliotheksassistent. Han oversatte da Raimunds «Der Verschwender», som *Hostrup* derpaa bearbejdede og forsynede med fortræffelige Sange, og i hvis Dialog *Mantzius* paa mange Steder bragte Liv og Munterhed. Liebenberg tilbød nu Senioratet denne Komedie til Opførelse paa Hoftheatret paa den Betingelse, at han fik en Del af Udbyttet. Han modtog imidlertid det Svar,[5] at Senioratet ikke kunde indlade sig paa Forslaget, da «Studenterforestillingernes særegne Karakter væsenlig beror paa Bevidstheden om, at alt pekuniært Hensyn er fjernet, da man maa frygte for ved et saadant Skridt at give et fordærveligt Præcedens, samt da Foreningens Adgang til at benytte Hoftheatret afhænger af, at Indtægten af Forestillinger stedse udelt tilfalder veldædigt Brug».

Han overlod derpaa Stykket, der blev kaldet «En Ødeland», til Foreningen, idet han gik ud fra, at der senere vilde blive bevilget ham en Del af Udbyttet. Det blev opført den

13., 17. og 30. Marts 1849. *Liebenberg* spillede selv Kammerherre Klingen, *Voltelen* Kammerherreinden, *G. Rode* Grev Liliendal, *P. Plum*, den nuværende Professor, Bygmester Bagge, *Lipke* Stuepigen Lise, *Mantzius* Juveleer Isaksen, *P. Heise* en gammel Bondekone, *Collin-Lundh*, nu Oberstlieutenant og Overvej-inspektør, Hushovmester Palen og *O. Zinck* Tjeneren Henning Vivet.

«Glanspunktet i denne Forestilling», siger Hostrup,[6] «var nogle morsomme Børnescener, som blev spillede med stort Liv af Børn. De smaa Fremstillere tilhørte alle Familien Price og syntes scenevante fra Fødselen. Den mindste af dem, en lille Knægt paa tre Aar, der i Stykket var krøben lige ud af Sengen, kom ind paa Scenen i bar Skjorte; han havde endogsaa et Par Replikker, som han kom mærkeligt godt fra og vandt strax alle Damernes Hjerter. Zinck, som spillede deres Fader, tumlede disse Smaafolk med stor Gemytlighed.»

Overskuddet fra disse Forestillinger udgjorde 462 Rbd., af hvilke Seniorater skjænkede 150 til de betrængte Slesvigere og 300 til Liebenberg, som «saa ofte og i et saa langt Tidsrum har bidraget saa væsenligt til Foreningens Bedste og navnlig stedse har virket saa betydeligt til at gjøre Foreningen til et hyggeligt Samlingssted for de yngre Studerende».

I Juni modtog Foreningen en Skrivelse fra Bestyrelsen for Haandværker-Dannelsesforeningen om at tiltræde en Takadresse til Kongen i Anledning af Grundlovens Sanktion. Denne Adresse var bleven vedtagen paa et Møde, i hvilket Medlemmer af denne Forening og «Ladesvende fra de forskjellige Haandværkslaug i Kjøbenhavn» havde taget Del. Senioratet sammenkaldte derpaa en overordenlig Generalforsamling til den 26. Juni, paa hvilken *H. I. Swane* som dets Ordfører udtalte, at Adressen maatte finde Sympathi hos Medlemmerne, men at Vanskeligheden laa i, at Foreningen skulde tiltræde den i sin Egenskab af Forening. Dette stred mod dens Princip, da den skulde virke ved sit sociale Liv. Senioratet indstillede derfor, at Adressen

blev fremlagt i Lokalet, saa at de Medlemmer, der havde Lyst, kunde underskrive den.

Der udspandt sig herom en længere Forhandling, idet nogle Medlemmer, saaledes *S. Høgsbro*, *H. F. Poulsen*, *P. C. Zahle* og *Chr. Vaupell*, ønskede, at Foreningen skulde slutte sig til Adressen, medens andre som *C. Brix* og Cand. jur. *A. P. T. Meinert* støttede Senioratet og holdt paa, at denne Sag ikke vedkom Foreningen, men at den burde henvises til et almindeligt Studentermøde. Det havde sikkert ogsaa været Indbydernes Mening, at der skulde sammenkaldes et saadant. De kjendte imidlertid ikke Forskjel paa Studenterforening og Studenter. Dersom Foreningen nu sluttede sig til Adressen, krænkede den de enkelte Medlemmers Ret. Tilsidst vedtoges et af *Brix* stillet Forslag om, at Foreningen ikke kunde tiltræde Adressen som Forening, men at man ikke havde Noget imod at sammenkalde et almindeligt Studentermøde, saafremt dette maatte ønskes. Det viste sig, at Meinert havde Ret, idet Indbyderne svarede, at det netop var dette, de havde tænkt sig. Et almindeligt Studentermøde blev derpaa sammenkaldt til den 9. Juli, og paa dette, der blev afholdt kun to Dage efter, at Underretningen om Udfaldet af Slaget ved Fredericia var ankommen til Kjøbenhavn, vedtoges det, at Studenterne skulde gaa med til at indgive Adressen til Kongen.

Efter Sommerferiens Slutning deltog Studenterforeningen som Korporation i *Olaf Rye*'s Begravelse paa Garnisons Kirkegaard. Senioratet havde opfordret alle akademiske Borgere til at slutte sig til det Tog, der om Morgenen den 15. September lidt efter Kl. 9 gik ud fra Foreningen. Mange Studenter, der havde deltaget i Krigen, og imellem dem flere, der havde staaet ved selve Ryes Brigade, fulgte her den faldne Helt til hans Hvilested.

I Oktober gik den ledende Senior *H. I. Swane*, der havde efterfulgt *Vedel*, af, da han var bleven Adjunkt i Sorø, og i hans Sted valgtes Docent i Fysik *C. Holten*, som nu i længere Tid stod i Spidsen for Foreningen. Ved sin sprudlende Intelligens,

sit store komiske Lune og sin Evne til at kunne omgaas de forskjelligste Mennesker var han Foreningen til megen Gavn.

Ved Rusgildet i 1849, det andet i Rækken, var man naaet saa vidt, at man afsang en Kantate, som *Borgaard* havde forfattet. Den lyder saaledes i al sin Simpelhed:

Sang og Recitativ
af
Russens Indvielse.

Kantate i 2 Afdelinger.

Opført i Studenterforeningen d. 3. November 1849.

———

Mel.: Der staar et Træ i min Faders Gaard.

1.

Nu skal du spise Faer Busses Mad,
Om den dig smager eller ikke,
Ved Ovnen sladre i Bunterad
Og paa vor bløde Sofa ligge.
Her skal du stundom en Komedie se
Og høre lærde Foredrag maaske?
Smøge Tobak
Og spille Schak
Og drikke Kaffe med et Horn til.

2.

Paa Aandens Storværk skal du faa Blik
I «Flyveposten»s Harpetoner,
I Fatter Nathansons Politik
Og i «Thalia»s Recensioner.
Her skal som Autor selv du vise dig.
Se Ankeprotokollen aabner sig!
Mangen Skribent
Har Verden sendt
I den sin første — sidste Tanke.

3.

Men fremfor Alting du solde maa,
Det er Forenings-Kvintessensen,
Og synge, saa dine Toner naa
Til Langebro og til Regensen.

Hold Taler, mens du Vejret trække kan,
Og drik, indtil din Næse staar i Brand,
Højt flammer den,
Saa Vægteren
Paa Nikolaj ta'er paa at klemte.

Recitativ.

Se gamle Soldefader* hist! ærværdig
Med sort Kalot paa Ho'det sidder han.
Til Kamp mod Bollen er han stedse færdig,
Hans Kinder lue i bacchantisk Brand.
Om Dagen er han Professorers Skræk,
Mod Sprogets Fejl Banstraalen han udslynger;
Om Aft'nen mildne sig de barske Træk,
Saa solder han og holder Taler, synger,
Og aldrig nogen Blyhat hans Isse tynger.
— Til Soldefader hist lad Blikket hæve sig,
Mens hellig Gysen farer gjennem dig!

Det var ikke Stort, men det var altid en Begyndelse. Mærkelig er den Maade, hvorpaa *I. Levin* her bliver behandlet. Tidligere havde man i Vers og paa Prosa givet ham det ene Hib efter det andet, ja stundom stillet ham frem som et Individ, den Unge skulde tage sig iagt for, men i 1849 omtaler Borgaard ham som en ærværdig Bacchus, der paa en Maade opstilles til Efterligning. Dette hænger sammen med, at Levin ved idelig at tale paa Generalforsamlinger og ved at at føre an ved alle Sold havde erhvervet sig en vis Popularitet særlig hos de Unge. De lod sig bedaare af hans Tilbøjelighed til at rive ned paa Personer og Forhold, af hans ætsende Vid og hans Smigrerier for dem selv. Det hørte nemlig med til hans Ejendommelighed, at han altid fortalte Russerne, at de vare langt klogere end de Ældre, og at de besad større Fordomsfrihed, fordi de endnu ikke vare fordærvede. Han var imidlertid klog nok til ikke at tage imod det Valg til Senior, hvormed man engang beærede ham, idet han godt indsaa, at

* *I. Levin.*

hans nedbrydende Evner vilde komme i Strid med hans Værdighed som Medlem af Regjeringen. Det vilde være forbi med hans Betydning, dersom han blev nødt til at lægge Baand paa sin Tunge.

Ved Rusgildet den 9. November 1850 havde *Borgaard* set sig i Stand til at udarbejde følgende større Kantate:

Russens Indvielse.

Kantate i 2 Afdelinger.

Første Afdeling.

(Før Talen.)

Kor:

(Så lunka vi så småningom)

Du bolde Rus! Velkommen vær
Fra Hjemmets Arne fjern og nær!
Velkommen du, som Kjøbenhavn
Har fostret ved sin Favn.
Og du, som, førend hid du drog,
En tavs, vemodig Afsked tog
Med Jyllands fede Studekjød
Og med den fynske Grød!
I Musernes Tempel ind du steg,
Og Filistertaagen fra dig veg;
Fik du Laud, fik du Haud, fik du Non — ligegodt! —
Er du kun flink og flot!

Kvartet.

Naar Oprør over Jorden gaar hen,
Bli'er Russen kaldt af bange Fyrster,
Og Russen Folkets Rygge børster,
Til det bli'er skikkeligt igjen.
Men fremmed Rus ej her huserer,
Vi Russer selv os fabrikerer;
Thi hil vor tamme, danske Rus!

Recitativ.

Mørk var din Fortid, Rus, som Gravens sorte Skrin.
Paa Klassens Bænk opsled du dine Buxer.
Med Græsk og med Hebraisk og med Latin
Din Hjerne proppedes af vrantne Skolefuxer,

Og lærte du det ej — o ve! — saa fik du Klin.
Skjønt Bartens Dun paa Hagen spired frem,
Blev du kaldt «Dreng» i Skolen, i dit Hjem.
Og tog du blot en Forsmag dig paa «Russen»,
Strax blev Filisteren arrig i Kabussen.

Kor:

(Lad den skrantende Magister)

Ak bedrøveligt det gik dig,
Overalt der vanked Snus,
Hvis en lille Rus du fik dig,
Jo, saa laa der nok et Hus!
Vilde du din Mening sige,
Brummed man: pas han sin Bog!
Skottede du til en Pige,
Hed det: se den dumme Pog!

Kvartet.

Da rørtes Alma maters Barm,
Hun til sin Favn dig trykked varm:
«Min lærde Svend, nu ved du Nok.
Træd ind i mine Sønners Flok!»
Til Rus
Udnævnte dig Magnificus.

Ej «Dreng» du mer tør skjældes nu,
I Aandens Rige hersker du.
Minerva fra Parnassets Bo
Tilsmiler dig og raaber fro:
«Din Bart
Lad voxe nu, min Søn, i Fart!»

Kor:

(Bor jeg paa den tamme Bred)

Hil dig, Rus! din Time kom!
Nu med Stokken i Haand og med Briller paa Næse
Tør du frejdig vanke om
Og Cigardamp af Munden udblæse.
I politisk Kontrovers
Tør du mod Hr. Sørensen frit opponere,
Gjøre Vind og gjøre Vers,
I Parterret med Klem kritisere.

Nu du tør en Perial dig faa,
Gjøre Sjov med Pigerne de smaa
Og hos Guerra* sværme sødt
For det Kremzowske** Bentøj med Mere.

Kvartet.

Ak! men i Lykken endnu dig fattes Noget, min Broder,
Som ej Magnificus gav — Soldets gemytlige Hjem,
Templet, hvor du med Andagt og Fred kan Vinguden dyrke.
Gak, og lad dig indvie! — da først du føler dig Rus.

Anden Afdeling.

(Efter Talen.)

Kor:

(Der er et Land o. s. v.)

Det er fuldbragt! vor Lektors Stemme*** tier,
Som rørt har malet dig dit nye Liv.
Og Senioratets Femtal dig indvier
Og raaber dig sit højtidsfulde: Bliv!
Det gamle Hus, hvor dine Fædre gjæve
Tog Plads om Bord, nu skjænker dig sit Ly.
Se! Deres Helteskygger dig omsvæve
Paa rygende Cigarers Æthersky!

Recitativ.

Ve dem, som aldrig søgte denne Gaard,
Og over hvem ej denne Hal sig hvælved!
Omkring de vanke som fortabte Faar.
Hos Feyerschou† En ødsler sine Syle,
En Anden lader sig i «Kolossæum»†† prygle,
En gaar til «Himmerig» — og En til «Helved».
Men sligt Ølvarmeri kun slet forslaar,
Nej, her kun Knejpens Ideal man naar!

---

* Direktør for en Cirkus.
** Kunstberiderske.
*** Den ledende Senior Holtens.
† En bekjendt Vinhandler paa Østergade.
†† Et Danselokale paa Værnedamsvejen.

Solo og Kvartet.

I vor Forenings Bog vi dig indskrive.
Nu dine Pligter stedse tro du blive!
Hver Maaned en Kvittering
Betal til Anders net,
Hvis ikke du vil hænges
Op paa det sorte Brædt.
Sorte Brædt! mangen Solder prøvet
Sorte Brædt! har du os berøvet,
Sorte Brædt!

Sang.

(Der staar et Træ i min Faders Gaard)

Her skal du nyde din Bøf saa fro
Hos Fatter Busses Ffterfølger.
Her skal du vugges i Middagsro
Af Passiarens lette Bølger.
Her skal du stundom en Komedie se,
(I Januar du faar et Bal — maaske)
Smøge Tobak
Og spille Schak
Og drikke Kaffe med et Horn til.

Paa Poesi skal du blive klog
Ved «Flyveposten»s Versekiste,
Paa Politikken ved «Berling» og
Ved «Journal des Economistes».
Her skal som Autor selv du vise dig.
Se Ankeprotokollen aabner sig!
Skriv kun deri
Artikler ti
— Men heller ikke fler — om Dagen!

Men fremfor Alting i Soldet skal
Du skatte vor Forenings Væsen.
Se Væggen blusser i denne Sal,
Det Gjenskin er af Soldervæsen.
Drik ud dit Glas, hold Taler, syng og vals,
Saa Nabofa'er med Dynen op om Hals
Raaber hel gram
Til sin Madam:
«Gid Fanden havde den Forening!»

Recitativ.

Se gamle Soldefader hist! ærværdig
Med sort Kalot paa Ho'det sidder han.
Til Kamp mod Bollen er han stedse færdig,
Hans Kinder lue i bacchantisk Brand.
Der gaar et Sagn, — han æder Mennesker,
Men frygt ham ej! Det lærde Folk kun er,
Hans hvasse Tand fortærer gridsk i Vreden.
(Ak! gamle Molbech slugte han forleden.)
Men medens han til Professorers Skræk
Om Dagen grumt «Apellen»s* Lyn udslynger,
Formilde sig mod Aftenen hans Træk,
Saa solder han og holder Taler, synger.
— Til Soldefader hist lad Blikket hæve sig,
Mens hellig Gysen farer gjennem dig!

Koral.

Smil, o Bacchus, fra din Himmel
Til dit fromme Soldekor!
Lad ej En nedsegne svimmel,
Mens en Draabe staar paa Bord!
Men hvis Nogen vandrer ene
Hjem, som her vi drak paa Pels,
Vogt hans Fod for Rendestene,
Ham fra Vægterstigen frels!

Slutningskor.

(Seit Vater Noah o. s. v.)

Nu hæver Brødre, det fulde Maal
Og drikker saa Russens Skaal!
Gid her han trives i Glædens Favn
Og glemme Hjemstavnens Savn!
Gid han for de kommende Aar
Maa samle sig Venner og lystige Minder fra Livets Vaar, —
Saa fandt han her
En Skat, som ej taber sit Værd!

Denne Kantate blev i 1853 omarbejdet af *Chr. Richardt* og *Vilh. Rode*. Først til Rusgildet i 1854 fremkom *Hostrup*'s evig unge Kantate[7], «Velkomst til Russen», der endnu stadig synges. De mangfoldige Studenter, som have faaet deres Ind-

* Et af Levins mange Flyveskrifter.

vielse i Foreningen i de nogle og fyrretyve Aar, der ere forløbne siden den Tid, ville let se, hvor uendelig højt Hostrups Kantate staar over Borgaards.

Den 15. December 1849 gav Studenterforeningen paa Hoftheatret en Forestilling, ved hvilken der opførtes «Kunstnerliv Nr. 2», temmelig originalt Lystspil i 2 Akter, og «Soldaterløjer», Sangspil i 1 Akt af *Hostrup*. Det første Stykke var egentlig kun en Ramme, som *Mantzius* havde udfyldt med en Del morsomme Træk. «Soldaterløjer» havde Hostrup skrevet samme Efteraar, og det blev opført et Par Gange i Foreningen, før han indleverede det til det kongelige Theater, der allerede spillede det i Marts 1850. Den oprindelige Rollebesætning i Foreningen var: Lange *Zinck*, Emilie *Lipke*, Bording *E. Bruun*, Glob *J. Voltelen*, Vilmer *Th. Liebe*, Anker *Mantzius* og Mads *Wengel.* Liebe var allerede den Gang kongelig Skuespiller. Ifølge Hostrups Dom var Voltelen aldeles uovertræffelig som Magister Glob.

I Marts 1850 spillede Foreningen endvidere Ulysses von Ithacia, i hvilket Stykke *E. Bruun* var Marcolfus, *Liebenberg* Paris, *Mantzius* Ulysses, *Zinck* Chilian, *P. Heise* Rosimunda, *C. Høegh-Guldberg* Penelope, *Borgaard* Kejser Asverus og *C. Grove* Holofernes. Det frembragte stor komisk Virkning, at Grove, den senere Højskoleforstander, der var meget lille af Væxt, agerede denne Kæmpe.

Foreningens Medlemmer fulgte i Januar deres Æresmedlem *Oehlenschläger* til hans Hvilested paa Frederiksberg Kirkegaard, men da baade Universitetet og det kongelige Theater holdt Mindefester for ham ikke længe efter, besluttede Senioratet foreløbig at opsætte Foreningens Fest. Den holdtes som Følge heraf først den 3. Juni og fandt Sted i den kongelige Skydebanes store Sal, der var prydet med Guirlander af Løv og friske Blomster. Som Deputation fra Lund mødte efter Indbydelse 50 Studenter, der blev indkvarterede hos Medlemmer af Foreningen. *Hostrup* havde skrevet Kantaten og *Berggreen*

sat Musik dertil. *H. P. Holst* holdt Festtalen, der var paa Vers.

Fra Skydebanen gik Deltagerne med Faner og Musik til Frederiksberg, hvor de standsede udenfor Kirkegaarden og sang Oehlenschlägers Høstpsalme «Lær mig, o Skov! at visne glad». Senioratet førte derpaa Lundenserne ind paa Kirkegaarden, hvor de sang ved hans Grav, og da de kom tilbage, uddelte de til hele Forsamlingen et stemningsfuldt Digt «Carolinas Ungdom vid Adam Oehlenschlägers Graf».

Toget gik nu videre til Frederiksberg Slotsgaard, hvor Lundenserne og Studenterforeningen skiftedes til at synge. Om Aftenen var der Gilde for Lundenserne paa Regensen, og næste Dag førte Foreningen sine Gjæster ud til Dyrehaven. Til Skovturen, der endte paa Klampenborg, havde *Ploug* skrevet «Der gaar et Sund imellem tvende Lande» og *Hostrup* «Hav Tak, o Bro'er fra Lundegaard».

I det Referat, «Fædrelandet» gav af Festen, hedder det[8]: «Inden vi slutte, kunne vi ikke bare os for at omtale et, som det forekommer os, saare smukt og rørende Naturspil. En lille Sangfugl havde bygget sin Rede i en af de mange Kranse, der ere ophængte paa Muren over Oehlenschlägers Grav; den laa der igaar ganske rolig paa sine Æg, mens de svenske Studenter bragte den hedengangne Digter deres Hyldning. Er det ikke, som Foraaret, som Naturen selv vilde bringe ham sin gjennem dette Symbol?»

Rahbek havde været Studenterforeningens første Æresmedlem, *Thorvaldsen* det andet og *Oehlenschläger* det tredie. Nu vare de alle gaaede bort. Af de dalevende store Mænd havde Ingen staaet Studenterne nærmere end *H. C. Ørsted,* og sikkert havde ingen af den gamle Tids Professorer forstaaet dem bedre og følt mere for dem. Det var derfor ganske naturligt, at Senioratet sendte ham følgende Skrivelse:

«Paa en Dag, da vort Fædreland bringer en af sine store Mænd, der har ladet Danmarks Navn gjenlyde i hele Verden, sin Hyldest, idet De efter et sjældent Liv i Aandens og Videnskabens Tjeneste fejrer Deres Embedsjubilæum,

maa det være os tilladt i Studenterforeningens Navn som en svag Anerkjendelse af det, vi Alle skylde Dem, at udbede os, at De vil modtage Plads som Selskabets Æresmedlem.

«Ligesom De stedse med inderlig Kjærlighed har omfattet de danske Studenter, der faderligen af Dem modtoges, naar de betraadte den akademiske Løbebane, saaledes er det vor Forenings Stolthed, at vi i saa lang Tid have kunnet tælle Dem blandt dens Medlemmer, og naar vi selv prise os lykkelige over, at det er faldet i vor Lod at udføre det os overdragne Hverv, da er det, fordi vi føle os overbeviste om, at selv om det i Verdens Øjne vil være uden stor Betydning, vil De, som altid færdedes mellem og forstod de Unge, lægge Vægt paa den Hyldest, som Musernes Sønner i Begejstring for det Sande og Gode bringer deres uforglemmelige og uforlignelige Lærer.

I Studenterforeningens Seniorat. Den 7. November 1850.

C. Holten. C. W. Sporon. C. Borgaard. C. Liebe. J. Forchhammer.

Som man vil se af disse Underskrifter, vare *Holten* og *Borgaard* ogsaa Seniorer i 1850, men man træffer her to nye Navne, nemlig Cand. jur. *C. W. Sporon*, død som Assessor i Lands- Over- samt Hof- og Stadsretten i København, og Cand. philol. *J. Forchhammer*, der for nogle Aar siden tog sin Afsked som Rektor for Herlufsholm Skole. Endelig ser man, at *C. Liebe* igjen er bleven Senior, og at han ovenikjøbet ikke er Leder men indtager den næstnederste Plads i Senioratet. Han var i 1850 vendt hjem efter en længere Udenlandsrejse og blev paa en Generalforsamling den 1. November valgt til Senior i Stedet for Hostrup, der havde nedlagt sit Mandat. Da Bibliothekarposten derved blev ledig, overtog Liebe denne, fordi der kun var tre Maaneder tilbage af Funktionstiden.

I Januar 1851 gjenvalgtes *Holten* og *Forchhammer* og valgtes som nye Seniorer *A. Villemoes*, død 1874 som Herredsfoged i Nørre Tyrstrup Herred, *H. A. Pedersen*, død 1858 som Docent i Mathematik, og *M. F. Hansen*, der indtil for et Par Aar siden var Stiftsskriver i Roskilde.

Studenterforeningen beholdt ikke sit nye Æresmedlem længe, thi alt den 18. Marts fulgte Medlemmerne *Hans Christian Ørsted* til Graven. Dagen derefter fejrede de paa Skydebanen de fra Krigen hjemvendte Studenter. I Februar holdt de Af-

delinger, der efter Felttogets Slutning skulde ligge i Garnison i Kjøbenhavn, under stor Jubel Indtog i Hovedstaden, og det var da naturligt, at Foreningen, der i 1848 havde sagt Farvel til de Frivillige, nu takkede dem for de Anstrengelser, de havde havt. Under hele Krigen havde man ofte ved Gilderne tænkt paa og besunget Brødrene ovre i Slesvig; nu havde man dem hjemme igjen, efterat de ved Isted, Mysunde og Frederiksstad havde været med til at udføre Heltebedrifter, og efterat de havde bidraget Deres til, at Sønderjylland atter var gjenvundet.

Til Gildet, der stod paa Skydebanen, havde *Hostrup* og af de Yngre *Chr. Richardt*, *G. Rode* og *Th. Otto* skrevet Sange. Richardts, der bedst afspejler Datidens Stemning, lyder saaledes:

Der var en Tid, Studenten gik
Med Snor og Epauletter
Og militær Bespisning fik
Af Gothersgades Retter;
Men Aaret Otteogfyrre kom
Med ny Parisermode,
Og med et kategorisk: Bom!
Den meldte sig for Fode.

Da blev Studenten i en Ruf
Sat til at manøvrere,
Og ikke blot for Major Tuff,
Men for adskilligt Flere;
Og hed det før: Gevær i Hvil!
Saa hed det nu: paa Skulder!
Thi lydt fra Rendsborg og fra Kiel
Man hørte Krigens Bulder.

Men nu da Sejr I bringe hjem,
En skjønne Morgengave,
I skal med rigtig Fynd og Klem
En Takadresse have
For hvert et prægtig Schakparti,
Hvor Fjenden helt I slugte,
Saa han blev mat og ej remis,
Skjønt Løberne han brugte.

At trave dristig frem i Dynd
Derovre var Taktikken;
Men Jeres Morskab var nok tynd
Som Punschen, hvis I fik'en?
Maaske et lille Slag Piquet
Omkring ved Ejdergrænsen!
Men Schaken paa det store Bræt,
Det var dog Kvintessensen.

Nu skal I prøve Jeres Mod
Paa andre Skydebaner!
Og tørster end I efter Blod,
Saa drag til Bacchi Faner!
Hist har I slaaet godt og vel
Og Mikkel faaet paa Døren,
Saa slaar nu Flaskerne ihjel,
Og slaar tilgavns til Søren!

X.

I Februar 1851 skrev Ingemann[1] til Grundtvig: «Siden jeg var Dreng (1801), har jeg ikke fornummet denne opløftende Følelse af et Liv og en Begejstring, der gaar helt igjennem Folket og knytter vort Liv til den Heltetid, vi i et halvt Aarhundrede have drømt og sjunget om ... Vi, som have oplevet Ydmygelserne Anno 7 og 14, maa takke Gud for ogsaa at have oplevet Oprejsningen i Fjor.»

I de samme Dage gav *Goldschmidt* sine Følelser Luft i følgende Ord:[2] «Nu leve vi Danske i Vished om Sejren. Med flyvende Faner og klingende Spil komme vore Fodfolk, vore Ryttere, vore Kanoner, og omkring hele denne Soldatermarsch er Jubel; det er, som om der over hele Landet var hvælvet en Triumfbue ... Dette Triumftog, denne Festlighed er Højtideligholdelsen af Sejren som Sejr. Hvad der blev stridt om, er ikke afgjort; men «Bevidsthed vandt vi, at vi er et Folk». Næsten forundrede over Virkeligheden, som vi dog kjende, se vi paa disse lange, talrige, krigerske Rækker, hvilke Trængselens Tid har fremkaldt, hvilke vi Alle i Smerte og Angst og samlende det Bedste i os selv ligesom have deltaget i at frembringe, og de have sejret! Vi have sejret! Det er i Sandhed et lykkeligt Øjeblik.»

Saaledes mødtes Mænd, der tilhørte to forskjellige Tidsaldere, i samme Følelse af at have oplevet en skjøn Tid. De

Unge, der dels vare blevne vakte ved Begivenhederne i 1848, og dels vare komne til Skjelsaar og Alder i selve Krigsaarene, men som endnu ikke havde følt Livets Alvor i nogen særlig Grad, maatte naturligvis modtage et lysere og frejdigere Syn paa Tilværelsen end de Slægtled, der vare gaaede forud. Alt, hvad disse havde kæmpet for men ikke ventet at se virkeliggjort i en nær Fremtid, syntes nu paa en vidunderlig Maade at være gaaet i Opfyldelse. Friheden, som de saa ofte havde sukket efter, var kommen ligesom af sig selv, og den var saa rundelig tilmaalt, at Ingen før 1848 havde tænkt paa Muligheden af en saa stor Indrømmelse fra Kongemagtens Side. Kampen for den danske Nationalitets Bevarelse i Sønderjylland, der førtes i de tre Krigsaar, havde dernæst faaet det Udfald, at der var al Udsigt til, at Modersmaalet vilde komme til sin Ret i denne gamle danske Landsdel. Endelig havde det danske Folk faaet Lejlighed til at prøve sine Kræfter og til at vise Verden, at det i Farens Stund var villiestærkt, udholdende og rede til at bringe de største Ofre. Det havde faaet Tillid til sig selv ved den Enighed, der havde sammenknyttet alle Samfundets Klasser, og det havde opdaget, at den gamle nordiske Kampaand endnu ikke var uddød.

Det gik ikke op for det store Flertal, at det heldige Udfald af Treaarskrigen ikke saa meget skyldtes vore egne Sejre som den fra Graven opstandne europæiske Reaktion, og særlig opdagede Ungdommen ikke dette. Den maatte se Fremtiden i det mest straalende Lys, den maatte tro, at Folkelivets ædleste Spirer nu havde faaet det Lys og den Varme, de behøvede for ret at udvikle sig, og den maatte være overbevist om, at det Land, hvor Konge og Folk gik Haand i Haand og ikke længer vare adskilte ved nogen uoverstigelig Skranke, vilde blive herligt at leve i.

Saaledes traadte den akademiske Ungdom i Begyndelsen af Halvtredserne under de gunstigste Varsler ind i Livet. Den kunde vanskelig henfalde til Grublerier eller opsøge sig de mørke Sider af Tilværelsen til Tumleplads, ligesom den heller

ikke kunde falde paa at gaa rundt med alvorlige Miner og føle sig gammel før Tiden. Nutiden var jo lys, og Fremtiden syntes at ligge i Rosenskjær. Den akademiske Ungdom delte i fuldt Maal Grundtvigs Syn, at Gud paa en vidunderlig Maade havde holdt sin Haand over det lille Danmark, uden at den derfor delte hans øvrige Meninger, og den var ikke fri for at føle sig noget overmodig.

Livet i Studenterforeningen fik sit Præg heraf. Man behøvede ikke længer at opponere eller demonstrere mod Regjeringen, thi den Aand, der havde besjælet Studenternes Førere, havde jo sejret, idet det intelligente Bourgeoisi efter 1848 raadede for Land og Rige. Naar man undtager de Par Aar, da det Bluhme-Ørstedske Ministerium prøvede paa at skrue Forholdene tilbage til Tiden før 1848, befandt Foreningen sig i den bedste Forstaaelse med de ledende politiske Mænd. Forøvrigt tog man Kampen mod Ministeriet i 1853 og 54 med stor Gemytlighed og lod Satiren faa frit Løb over de Ministre, der mest udfordrede den offenlige Mening.

Studenterne i Halvtredserne tilhørte næsten alle een Stand, nemlig Bourgeoisiet, baade det velhavende og det, der maatte arbejde strengere for at komme igjennem. De faa Adelige, der i disse Aar tog Adgangsexamen til Universitetet, spillede ingen Rolle og prøvede ejheller derpaa, og de endnu færre unge Mennesker af Bondestanden, der da vovede sig ind paa den studerende Bane, forsvandt i den øvrige Masse, hvis Anskuelser og Levevis de saa hurtigt som muligt søgte at tilegne sig. Forskjellen mellem dengang og nu er meget betydelig, idet Bondestanden i vore Dage sender sine Sønner i store Skarer til Universitetet, hvad enten de ere begavede eller ej. Det gaar ej længer til som i de Tider, da en Biskop eller en Provst ved en Visitats i Landsbyskolen opdagede en livlig og opvakt Dreng, der var fremmeligere end Kammeraterne, og derfor udpegede ham som skikket til at studere. Nu kræver Bondestanden det som sin Ret at blive delagtig i den højere Undervisnings Goder lige saa godt som de øvrige Stænder.

Derfor udgjorde Studenterne ogsaa under Frederik VII's Regjering en langt mere ensartet Masse end nu. De havde næsten alle samme Anskuelser om offenlige Anliggender, de havde samme sociale Forudsætninger, og de forstod hinanden, som kun de gjøre, der komme fra samme Hjem og have faaet samme Opdragelse og Uddannelse. Naar de fra Skolerne vandrede ind i Studenterforeningen, modtog de strax de Anskuelser om offenlige Forhold, som de fleste af dem beholdt for hele Livet. Man maa ikke tro, at der blev øvet nogen moralsk Tvang mod dem, eller at de maatte aflægge noget Løfte om at bekjende sig til den eller den Tro, nej hele den Atmosfære, der slog dem imøde, var saa mættet med bestemte Meninger, at Vedkommende ikke kunde undgaa at blive i højeste Grad paavirket deraf.

Det ansaas da for givet, at enhver brav Student elskede Kong Frederik VII og betragtede ham som en faderlig Ven. «Saa dansk som han var ingen Konge her i mange Aar» havde man sunget i 1848, og det vedblev man at synge, saalænge han levede. Dernæst maatte Studenten være en oprigtig Ven af Friheden, saaledes som den blev given Folket gjennem Grundloven af 5. Juni 1849. Vel havde det meget snart vist sig, at Vælgerne ikke altid rettede sig efter de Ønsker, som det intelligente Parti nærede, og at de af og til foretrak Ubetydeligheder og Middelmaadigheder for dem, der ansaas for Nationens bedste Mænd, men man trøstede sig med, at det nok rettede sig, naar Folk først rigtig havde lært at bruge Friheden, og forøvrigt anvendte man sit Vid mod Bondevennernes Førere, der blev tagne under en iøvrigt godmodig Behandling baade i Viser, Deviser, Balletprogrammer og Pantomimer.

Endvidere maatte enhver Student sværme for Ejderpolitikken. Danmark til Ejderen, Rigets gamle Grænse, det store Konge- og Folkeprogram fra 1848, det var og maatte blive det endelige Maal. Helstaten var naturligvis ikke i Stand til at begejstre nogen yngre Akademiker; denne usalige Sammenkobling af

Dansk og Tydsk kunde vel være en Nødvendighed, fordi Udlandet krævede den, men noget Tiltalende var der ikke i denne Ordning. Enkelte gammelkloge Personer i den akademiske Verden kunde maaske synes, at den var ganske fornuftig, men unge Mennesker med Fantasi og Følelse kunde umuligt begejstres for den Statsmandsvisdom, der ikke spurgte om Danskere eller Tydskere, men puttede Alle i den samme undersaatlige Gryde.

Før 1848 havde man, som vi have set, i Studenterforeningen kunnet modtage tydske Studenter og gjøre Gilde for dem. Efter Krigen var ethvert Samkvem med tydske Akademikere en Umulighed. Ingen af Parterne vilde have noget med den anden at gjøre. I Tydskland udbredte flygtede Slesvigholstenere de værste Røverhistorier om de Danskes Misregjering og tyranniske Optræden i Sønderjylland, og herhjemme havde man endelig faaet Øjnene op for Tydskernes umaadelige Selvovervurdering og Lyst til at betragte andre Folk som underordnede Væsener, som maatte være glade ved at kunne nyde godt at Smulerne, der faldt fra det germanske Bord. Som et Tegn paa det Omslag, der foregik her, kan anføres, at alle tydske Sange gik ud af Studenternes Visebog. Der er selvfølgelig ikke siden sket Forandring heri.

Som en naturlig Følge af Begivenhederne blev Tilslutningen til Brødrefolkene mod Nord inderligere end nogensinde. Den offenlige Mening i Sverige og Norge havde under Krigen bestemt udtalt sig for Danmarks Sag, og Kong Oskar I havde gjort, hvad han formaaede, for at hjælpe sin Nabo mod Syd. Det gjaldt efter 1851 som en Trossætning i Studenterforeningen, at Danmark ikke havde nogen Fremtid uden i Forening med det skandinaviske Norden, og derfor burde man arbejde af al Magt for at nærme Folkene til hinanden. Studentermøder vare ikke tilstrækkelige og Naturforskermøder heller ikke, nej Borgere og Bønder burde lære hinanden at kjende, for at de kunde indse, at de vare af samme Stamme, og at de derfor ogsaa burde have samme Fremtid.

Saaledes gav den nationale Bevægelse Livet sit bestemte Præg. Først Skuffelserne i 1864 eller rettere i 1870 formaaede at bringe Forandring tilveje heri. Hele den Ungdom, der i de 20 Aar gik igjennem Studenterforeningen, modtog her sin Paavirkning i national og politisk Retning og bevarede i sin Helhed sin Opfattelse, naar den siden gik ud for at virke blandt Befolkningen som Præster, Dommere, Læger eller Lærere. Men ogsaa de Kredse, der ikke deltog i Studenterforeningens Liv til Stadighed, vare besjælede af den samme Aand, der f. Ex. hos de grundtvigianske Studenter gav sig endnu stærkere Udslag end her. Naar man gjennemgaar de mangfoldige Referater fra Fester i Foreningen i Tidsrummet mellem 1851 og 64, vil man finde, at Kongen, Friheden, Slesvig og Norden idelig og idelig prises baade i Tale og Sang, og man vil aldrig støde paa afvigende Meninger, ja paa Generalforsamlinger udtales det, uden at Nogen modsiger det, at Studenterforeningen er en udpræget national og skandinavisk Forening. Det er hævet over enhver Tvivl, herved kan der ikke rokkes.

Naar det saaledes var en Kjendsgjerning, at Studenterforeningens Medlemmer vare enige, baade med Hensyn til den indenrigske og den udenrigske Politik, og naar der tilmed ikke dengang gaves noget æsthetisk, filosofisk eller theologisk Spørgsmaal, der kunde sætte varig Splid mellem Medlemmerne, saa at de af den Grund delte sig i modsatte Lejre, der førte Krig med hinanden, saa fulgte deraf, at Foreningens vittige Hoveder dristigt kunde satirisere over Personer og Forhold, og at de mere hensynsløst turde tillade sig at parodiere de æsthetiske Frembringelser, som egnede sig dertil. De behøvede jo ikke at tage Hensyn til Kammerater, der muligvis kunde blive stødte, eller som endog kunde rejse en kraftig Opposition herimod. Alt, hvad der fremkom, blev forstaaet saaledes, som det skulde forstaas, og faldt i den bedste Jord, og naar nu hertil kom, at Humøret var lyst og friskt, at ingen Sorger over Nutiden eller Frygt for Fremtiden tyngede Sindene, saa vil man kunne forstaa, at de lystige Hoveder og Poeterne i For-

eningen ret slog Gjækken løs, og at det ungdommelige Humør i fuldt Maal gav sig Luft ved Gilderne og andre Festligheder.

Den Anseelse, Studenterne nød hos de andre Klasser i Samfundet, havde under Christian VIII's Regjering været i stadig Stigen, takket være Studentermøderne og Hostrups Komedier, men under Frederik VII naaede den sit Højdepunkt. I Halvtredserne erobrede de hele Danmark og blev saa at sige Nationens forkjælede Børn. Ikke alene den dannede Del af Folket, hvis Sønner de jo vare, holdt af dem og var stolt af dem, men ogsaa den menige Kjøbenhavner nærede, som Christen Madsen i «Gjenboerne» viser, en uvilkaarlig Agtelse for Studenten og mente, at han var en «gefærlig Fyr», som man ikke magtede med Næverne. Naar Studenterforeningen holdt Karneval i Casino, naar den spillede Komedie paa Hoftheatret, og naar Sangforeningen gav offenlige Koncerter, var der altid fuldt Hus, og den nuværende Bygning paa Gammelholm vilde aldrig være bleven Foreningens Ejendom og Hjem, dersom ikke Medborgere havde kappedes om at yde deres Skjærv.

Ikke for Intet drak man i Foreningen ved alle Gilder Kvindens Skaal, og den blev dengang drukket langt oftere end nu og med større Inderlighed. Baade Russer, hvem det klædte saa overordenlig net, og ældre Medlemmer følte Trang til andægtigt at yde de Skjønne deres Hyldest og med et oprigtigt Sind at takke dem, fordi de forsødede Tilværelsen. De gjorde det i Udtryk, som nu vilde vække en stille Latter, men som dengang fandt en god Jordbund. Blev der leet, var det kun, fordi vedkommende Taler bar sig kejtet ad. Kvinderne takkede for Opmærksomheden ved at optræde som de ivrigste Banebrydere for Troen paa Studenternes Elskværdighed og Uimodstaaelighed, de fik deres Fader og Moder til at tage skandinaviske Gjæster i Kvarteer, de holdt Markeder for at tjene Penge til den tilkommende Foreningsbygning, de syede kunstnerisk udførte Gardiner og Tæpper til denne, og de broderede Faner til Nordens Studenter. Den moderne Eman-

cipation var dem næppe bekjendt af Navn, og da Mathilde Fibiger ved Juletid 1850 udgav Clara Raphaels 12 Breve, formaaede hun nok at vække Opsigt og at give Stødet til en literær Fejde, men hendes Medsøstre stod uforstaaende overfor dette Fænomen og trak paa Smilebaandet af hende. Den selv- og maalbevidste Kvinde var endnu ikke skabt, men den Kvinde, der holdt af at sværme for og med Studenterne, hende med det søde lille Hjerte, der sørgede, naar Pisken knaldede og Posthornet kaldte Studenten hendes Kjæreste fra hende, hun var dengang Danmarks Pryd.

I social Henseende var Studenten under Christian VIII's Regjering gaaet betydeligt frem. I Plougs første Atellaner skildres han som Regensgaardens fidele Søn, der svøber sig i en laset og fedtet Slobrok, der fører Krig med Rykkerne, der ofte kun ejer det ene Par Støvler, han har paa, og som kjender lidet til et velordnet Familieliv. Han kan finde rundt i Filosofiens vildsomme Gange, kan disputere og solde, men Burschen stikker igjennem ham, og man vil ikke opfatte ham som særlig egnet til at gjøre Figur i Selskabslivet. Han mangler aabenbart endnu den endelige sociale Afslibning. I Hostrups Studenterkomedier er han naaet langt videre. Vel forsikrer Klint i «En Spurv i Tranedands» Russen Halling, at Frøken Varbjerg ikke omgaas med Studenter, og at hendes Liv bevæger sig i en højere Sfære; men det kommer af, at hendes Fader er en Snob, der er gal efter de Fornemmes Selskab. Men i «Eventyr paa Fodrejsen» optræde Ejbæk og Herløv som Kavalerer, der ere fuldstændig paa Højde med det øvrige Selskab. Under Frederik VII mærker man Intet til det Laugsmæssige, der tidligere mer eller mindre klæbede ved Studenten. Han er nu velkommen i alle Kredse og er bleven Nationens Yndling. Ja selv Kongen beskytter ham, giver Møde ved Foreningens Forestillinger og betragter Studenterne som sine unge Venner.

Dersom man nu spørger, om Fliden var stor hos Datidens Studenter, saa maa Svaret lyde, at de nuværende Akademikere

læse langt mere udholdende end deres Kammerater for 40 Aar siden. Det vil sige, de dyrke Brødstudierne med større Iver, fordi Kampen for Tilværelsen tvinger dem dertil, og dernæst er der Flere end tidligere, der drive videnskabelige Studier. Men Datidens Studenter vare mere end Nutidens fortrolige med vor klassiske poetiske Literatur. De kjendte vore store Digteres Værker, som de tilmed delvis saa opførte paa det kongelige Theater, der endnu besad Skuespillere, som vare i Stand til at tolke dem paa den rette Maade. Æsthetisk Læsning ansaas for nødvendig for en ung Mand, der vilde gjøre Krav paa aandelig Dannelse, og Præstegaardene f. Ex. vare lige saa mange smaa Hjem, hvor danske Klassikere holdtes højt i Ære. Den Iver, hvormed mange Studenter i vore Dage stræbe efter at faa deres Embedsexamen for derpaa at komme i Vej, var en sjælden Vare i Halvtredserne. Man behøvede dengang ikke at forhaste sig; Tiderne vare ikke saa haarde, og Konkurrenterne kunde tælles.

Efter denne Karakteristik af Studenterne og Studenterlivet efter Krigens Slutning skulle vi igjen gaa over til at fortælle de Begivenheder, der foregik i Halvtredserne. Den 14. og 15. Maj 1851 tilbragte 50 danske Studenter efter Indbydelse i Lund, hvor den nye Studenterforeningsbygning, der forekom dem som et lille Slot, dengang blev indviet. Alt tidligere havde Studenterforeningen i Kjøbenhavn imidlertid modtaget en Indbydelse fra Studentersamfundet i Christiania om til Sommer at deltage i et nordisk Studentermøde sammesteds. I denne Indbydelse hed det bl. A.:

«Danske Brødre!

«I det betydningsfulde og paa kjære Minder saa rige Møde af de fire nordiske Universiteters Ungdom i Lund og Kjøbenhavn Aar 1845 lovede de danske og svenske Studenter om et Par Sommere at gjæste Norges Universitetsstad.

«Med Længsel have de norske Studenter imødeset Eders Komme, og ved vor fælles aarlige Højtid til Fædrenes Minde have vi hver Gang sendt varme Velkomsthilsener til Eder i det Fjerne.

«Sidste Gang, da Studentersamfundet lod udgaa en direkte Skrivelse til Eder, var det ved Budskabet om den skjæbnesvangre Kamp, der forestod Eders

Folk for det danske Riges Selvstændighed og den nordiske Nationalitets Sag i Eders Fødeland. Vi sendte Eder da vore inderlige Ønsker for Kampens sejrrige Udgang og udtalte det Haab, at vi engang i bedre Tider maatte se Opfyldelsen af vort længe nærede Ønske om at kunne modtage Eder og de svenske Studenter til et fælles Møde i vor egen Midte. Have vi end paa Grund af den tre Gange fornyede Kamp, i hvilken Dannerfolket har hævdet Nordens gamle Krigernavn og omgivet det med ny, udødelig Hæder, ikke kunnet se vor Forventning om Eders Besøg opfyldt, saa have vi dog fulgt Eder i Tanken og med Glæde hørt om den ærefulde Del, som mange blandt Eder have taget i den blodige Strid.

«Nu da Freden er vendt tilbage i Norden, og Sommeren stunder til, føler Studentersamfundet efter den lange Adskillelse Trang til i en umiddelbar Henvendelse til Eders Forening atter at udtale det levende Ønske, der besjæler os Alle, jo før jo heller at kunne byde Eder og Vennerne i Lund og Upsala velkommen i et nordisk Studentermøde paa vort Fødelands Grund.»

Paa et almindeligt Studentermøde den 5. Maj vedtog man enstemmigt at tage mod Indbydelsen.[3] Det Samme gjorde Lundenserne, medens Upsalenserne paa Grund af Magisterpromotionen ikke godt mente at kunne tage afsted. Den danske Bestyrelse, der bestod af *C. Ploug*, *J. Forchhammer*, *C. Borgaard*, Stud. jur. *S. Nissen* og Stud. jur. *A. Willemoes*, besluttede at indbyde Billedhuggerne *H. V. Bissen* og *I. A. Jerichau*, Historiemalerne *I. Sonne* og *Constantin Hansen* samt kgl. Skuespiller *N. P. Nielsen* og Syngemester *Rung* til at deltage i Toget. Paa Jerichau nær modtog de alle Indbydelsen. Af ældre Akademikere deltog bl. A. Universitetslærerne Professorerne *C. Hauch*, *F. Schiern*, *N. L. Høyen*, *N. C. L. Abrahams* og Lektor *G. Stephens* samt Professor *I. P. E. Hartmann*, Pastor *N. F. S. Grundtvig*, Skolebestyrer Magister *M. Hammerich* og Cand. theol. *C. Hostrup*.

Den 6. Juni drog 258 danske og 90 lundensiske Studenter ombord paa Postdampskibet «Slesvig», som de havde lejet af Finansministeriet, afsted til Christiania, hvor de modtoges med den største Hjertelighed. Allerede paa Oprejsen havde Dr. *Thomander*, der nu var Domprovst i Göteborg, særlig hilst paa de Danske som Krigere, der vare vendte hjem med Hæder, og den samme Tone istemmede de norske Talere og Sangere senere, saa at de danske Gjæster, iblandt hvilke

der fandtes flere, som havde deltaget i Felttogene, maatte føle sig helt stolte. Thomander sagde bl. A.: «Vore danske Brødre ere nys komne tilbage ikke fra Leg og Lystture men fra den alvorligste Strid, nemlig fra Kampen for deres Fædrelands Selvstændighed og Frihed. Danskerne have stridt ikke som et tydsk Parlament med Ord men med Blod om Danmarks Tilværelse. De ere nylig vendte hjem, ja det sidste Blod er endnu ikke afvadsket af deres Saar, og det kan ej heller afvadskes; det er uudsletteligt og vidner højt om deres uforgængelige Ære. Og ligesom intet Bryst kan leve uden Luft, saaledes kan intet Folk leve uden Ære.»

De norske Digtere *Jørg. Moe, A. Munch, H. Ibsen, I. Welhaven* og *C. P. Riis* besang alle Danmarks Udholdenhed og Tapperhed under Krigen, og den veltalende Advokat *Dunker* udbragte ved Festen i Frimurerlogen i et begejstret Foredrag Danmarks Skaal. «Det er ikke Sveriges og Norges Bistand», sagde han, «som Danmark har at takke for Kampens heldige Udfald; det er Sverige og Norge, som ere og forblive i Danmarks Gjæld, fordi det stolende paa sin egen Styrke og sin gode Ret og paa Himlens Bistand alene værgede den samme Nordens Grænse, som romerske Kejsere og tydske Grever og holstenske Hertuger gjennem Aarhundreder forgjæves have søgt at rokke. Og fordi Danmark alene har udført den store Gjerning, har det ogsaa alene hele Æren, al Hæderen derfor.» Senere i Talen hed det: «Da viste det sig, at danske Mænds Sværdhug ere ligesaa hvasse, som deres Tale er mild og blød, at deres retfærdige Vrede er lige saa mægtig, som deres Venskab er kjærligt, og at de ikke alene kunne gaa foran i Fredens Sysler men ogsaa ere Mestere i Slagenes Kunst, i Sværdenes Poesi og i Kanonernes Videnskab.»

Paa Udflugten til Ringerige kom Studenterne i nær Berøring med norske Bønder. «Hvad der dog var den største Glæde», hedder det i den danske Festberetning,[4] «det var at se, hvor tilfreds den hele Befolkning var ved at have os imellem sig, det var at tale med disse gode, djærve og gjæstfrie Mænd.

Os Danske fornøjede det at høre den Iver, hvormed de udspurgte os om vor nys tilendebragte Krig og tog Del i Glæden over vore Sejre, og sikkert maatte vi Alle føle, at først naar vor Idee i Nordens tre Riger var saaledes optaget, først naar den overalt og altid levede i Folkenes Sjæle, som den viste sig her i disse Timer, først da havde den vundet Sejr.»

Ved Festen paa Klingenberg, Christianias Tivoli, overleverede sex unge norske Damer den svenske og danske Bestyrelse tvende Faner, som Christiania Damer selv havde broderet. Silkedugene, af hvilke den ene var i de svenske, den anden i de danske Farver, «viste i Korsflagenes Midtpunkt en i Grønt og Guld udsyet Trekløverkrans med en Lyre i Midten, hvori en Laurbær- og en Oliegren slyngede sig; over det Hele var anbragt Nordstjernen». Efterat *Welhaven* i Damernes Navn havde holdt Festtalen, blev Hostrups Sang til Nordens Kvinde, «Mulmet sank, det svale», der var skreven til denne Fest, afsungen, hvorpaa *C. Ploug* takkede.

Dagen efter Hjemkomsten til Kjøbenhavn, Mandag den 16. Juni, afhentede Deltagerne i Studentermødet denne Fane fra Toldboden og førte den under Afsyngelsen af Fædrelandssange gjennem Gaderne til Studenterforeningen, hvor den blev modtagen med Jubel. I mange Aar har den gjort Tjeneste ved festlige Optog, og den er til endnu.

Det lyder i vore Dage som en Fabel, at Jøderne endnu i 1851 ikke maatte betræde Norges Jordbund. Som en Opmærksomhed mod de forventede Gjæster havde det norske Justitsdepartement imidlertid før Studentermødet tilkjendegivet, at der Intet var til Hinder for, at jødiske Studenter besøgte Landet, og det havde udstedt det ved Loven foreskrevne Lejdebrev for Saadanne. Men netop under selve Mødet blev der ydet Jøderne Retfærdighed, saa at *Ploug* i sin Afskedstale kunde gjøre opmærksom paa «den Menneskeligheds- og Retfærdighedshandling, hvormed Stortinget paa den skjønneste Maade har fejret vor Hidkomst».

Vi skulle endnu kun nævne, at Sangen «Freias Stjerne»,

som Studentersangforeningen endnu stadig har paa sit Program, under Mødet blev digtet af Cand. *C. Molbech* og komponeret af Professor *I. P. E. Hartmann*. Den blev ved en af Festerne afsungen firstemmig.

I Sommerens Løb drog *Borgaard*, der nys havde været Medlem af den danske Bestyrelse for Rejsen til og fra Christiania, til denne Stad for at overtage Posten som Theaterdirektør. Da han gjentagne Gange i flere Aar havde været Senior, og da han ved sit godmodige og gemytlige Væsen havde erhvervet sig mange Venner, der tillige satte Pris paa hans digteriske Virksomhed, gav Foreningen den 23. August en Afskedsfest til Ære for ham. *Ploug* skrev hertil Sangen «At du, som smykt med ærværdigt Mos» o. s. v., og *Th. Otto* beklagede hans Bortgang i en Vise, hvori det hed:

Hvad hjælper nu vor nye Stads,
De restaurerte Trapper,
At Ruderne fik hele Glas,
At Bøgerne fik Mapper?
Var her som før end raat og koldt,
Deri vi gjerne fandt os,
Naar med det Gamle vi beholdt
Vor gamle Borgaard blandt os.

Thi han forstod det allerbedst
At være ung blandt Unge,
Han gjorde Gildet til en Fest
For Øje, Aand og Tunge;
Han skabte her saa mangen Gang
En Festhal ud af Stuen,
Han fyldte den med Viddets Sang,
Han satte Smag paa Druen.

Borgaard blev i Norge indtil 1863, da han vendte tilbage til Kjobenhavn, hvor han atter trods de forandrede Forhold trivedes godt i Studenterforeningen indtil sin Død i 1868.[5]

Paa en Generalforsamling i September blev der gjennemført flere Forandringer i Lovene, som en Kommission, der bestod af *C. Liebe*, *A. Villemoes* og Stud. jur. *Sofus Nissen*, havde

anbefalet. Kandidatvalgene til Seniorat og Bogudvalg bortfaldt, saaledes at Medlemmerne for Fremtiden strax stemte paa de Kammerater, der skulde varetage Foreningens Anliggender, dernæst blev Selskabsaarets Begyndelse flyttet fra 1. Februar til 1. Maj, og endelig skulde der for Fremtiden kun afholdes to ordenlige Generalforsamlinger istedetfor som hidtil tre. De to første Bestemmelser gjælde endnu, medens den sidste for et Par Aar siden er forandret saaledes, at der kun holdes een ordenlig Generalforsamling om Aaret, medens der til Gjengjæld er oprettet et Repræsentantskab.

Samme Efteraar hændte det første Gang i Studenterforeningens Historie, at Generalforsamlingen gav et Seniorat et Mistillidsvotum. Det var paa ingen Maade af politiske Grunde, men fordi mange Medlemmer vare komne i Harnisk over, at Senioratet efter deres Mening havde baaret sig illoyalt ad i et bestemt Tilfælde. Den 14. November debuterede *Høedt* som Hamlet paa det kongelige Theater. Efterat der i lange Tider med passende Mellemrum var udspredt mærkelige Rygter om, at Kjøbenhavn kunde vente sig en Aabenbaring paa Skuespilkunstens Omraade, naar denne Mand engang vilde træde op, var Alverden naturligvis ivrig efter at skaffe sig Billetter til den Aften, da Slaget skulde staa. Det gik til, som *Sigv. Spandet* sang ved Foreningens Pølsegilde:

Ak, vor Tid er jo rent forkert,
Man skulde tro, at den var gaaet fra Forstanden,
Hver en Galskab har den faaet probert,
Jeg her fortælle vil om en og anden.
Man paa Gaden samlet
Staar i hele Nætter
For at faa til «Hamlet»
Nogle faa Billetter.
Men om Formiddagen gaar sin Vej
Med tomme Hænder som oftest hele Klatten.
Dog hvis Heiberg blot den giver «Nej»,
Saa staar den gjerne atter hele Natten.*

* En anden af *Høedt*'s Debutroller var Hammer i «Nej».

Seniorerne, der ikke vare mindre begjærlige end andre Mennesker efter at overvære den første Forestilling, skrev da til Theaterdirektøren og anmodede om at faa en Loge. *Heiberg* svarede imødekommende, men Senioratet opfordrede ikke Medlemmerne til at tegne sig, for at det ved Lodtrækning kunde blive afgjort, hvem der skulde være de Lykkelige. Det foretrak at overlade Billetterne til Venner og Bekjendte. Herover opstod der et Ramaskrig uden Lige. 57 Medlemmer krævede en Generalforsamling sammenkaldt, og paa denne, der blev afholdt den 29. November,[6] gik det voldsomt til. Man krydsforhørte Senioratet i det Uendelige om dets Adfærd, idet man bl. A. vilde have undersøgt, om Brevet til Heiberg var skrevet paa Foreningens Vegne, og om Senioratet havde brugt Foreningens Signet. Den ledende Senior *Holten* erklærede, at Brevet var blevet affattet under livlig Samtale, saa at han ikke kunde huske Indholdet, men det vidste han, at han havde bedt om Billetter til «Senioratets Disposition». Dermed havde han ikke ment Foreningen som Person men de Personer, der vilde dele Risikoen ved Foretagendet med ham. Han havde heller ikke underskrevet «Paa Senioratets Vegne» men «Deres ærbødige» og heller ikke skrevet Studenterforeningen men Kjøbenhavn, den 10. November.

Hans Kollega *I. Forchhammer* klagede over, at de 57 i Forvejen havde nedsat en Komitee paa tre Medlemmer, der havde henvendt sig til det kongelige Theaters Kasserer og til Heiberg for at faa Holtens Brev at se. Herover maatte Senioratet i høj Grad føle sig fornærmet, thi hvad der var foregaaet indenfor Foreningens Vægge, burde Medlemmerne ikke bringe udenfor. Senioratet maatte kræve en Æresoprejsning i Anledning af de 57 Medlemmers Handlemaade.

Forbitrelsen var imidlertid saa stærk, at de Forslag, der gik ud paa at jævne Sagen paa en fredelig Maade blev forkastede, medens Forsamlingen derimod vedtog at udtale sin Misbilligelse af Senioratets Adfærd i denne Sag. *Holten* meddelte derpaa, at Senioratet ikke længer vilde staa i Spidsen for

Foreningen. Det bestod dengang af *Holten*, *Forchhammer*, *Villemoes*, Cand. theol. *Andr. Ingerslev* og Student *K. Valløe.*

Til Afløsere valgtes *E. Vedel* med 173, *C. Høegh-Guldberg* med 168, *Forchhammer* med 168, *A. Ingerslev* med 155 og *L. Hommel* med 121. Derefter havde Villemoes 116, Cand. jur. R. With 115, Holten 98, Stud. jur. P. Koch 98 og Valløe 90 Stemmer. To af de afgaaede Seniorer blev saaledes gjenvalgte. Det var øjensynligt, at det særlig var *Holten*, Oppositionen vilde tillivs. *Forchhammer* ønskede imidlertid ikke at tage imod Valget, og i hans Sted kom da Cand. jur. *Fr. Jul. Larsen*, senere Professor, død som Assessor i Kriminal- og Politiretten.

Foreningens økonomiske Stilling var paa den Tid meget ugunstig. Medlemsantallet var lige siden Krigens Begyndelse sunket, dels fordi mange af de Medlemmer, der vare blevne Soldater, efter deres Hjemkomst ikke havde indmeldt sig paany, da de skulde til at studere for Alvor, dels fordi der overhovedet i disse Aar paa Grund af Omordningen af det lærde Skolevæsen ikke dimitteredes saa mange unge Mænd til Universitetet som tidligere, og endelig fordi unge Kandidater baade theologiske, juridiske og filologiske let kunde faa Embeder i Slesvig. Medlemsantallet var derved sunket til ca. 590, medens Gjælden samtidig var voxet til ca. 1,000 Rbd. Senioratet henvendte sig derfor i September til Kommunitetsbestyrelsen og bad om et Laan af Størrelse som den ovennævnte Sum; det tilbød Foreningens Bibliothek og Indbo som Sikkerhed.[7]

Paa dette Andragende indløb der foreløbig intet Svar. Derimod modtog Senioratet i Slutningen af December fra *Forchhammer* et Brev, der skulde faa den allerstørste Betydning for Foreningen. Det begyndte saaledes:[8]

«Det er med en vis ængstelig Følelse, at jeg meddeler Senioratet en Plan, der i lang Tid har gjæret i mit Indre uden at komme til fuldkommen Klarhed, en Plan som jeg vilde have forelagt det foregaaende Seniorat, men som jeg udsatte, fordi det rette Øjeblik ikke endnu syntes mig at være kommet. Nu derimod, da jeg dels tror, at Øjeblikket er kommet, dels maatte befrygte, at det kunde gaa bort, uden at jeg fik at vide, at det var der, vil jeg uforbeholdent meddele Alt i det Haab, at hvis der er Noget, som det nye Seniorat allerede

har drøftet og er kommet til Klarhed om, det da ikke vil blive regnet mig til Last, at jeg har blandet mig ind i Noget, der ikke længer specielt vedkommer mig. Denne min Idee gaar nemlig ud paa med eet Slag at dække vor Gjæld og lægge Grund til en ny Studenterforeningsbygning.»

Han meddelte dernæst, at han havde bragt i Erfaring, at Konsistorium ingenlunde var utilbøjeligt til at laane Foreningen de 1,000 Rbd., men det kunde ikke fravige det Princip kun at udlaane Penge mod Prioritet i faste Ejendomme. Den afgaaede Kultusminister Madvig havde imidlertid sagt ham, at han ikke vilde gjøre denne Betragtning gjældende, dersom Sagen blev henvist til ham. Nu vare Forholdene betydelig forandrede. Selv om Konsistorium vilde anbefale Sagen, vilde man ikke være sikker paa den samme Imødekommen fra den nye Kultusminister *P. G. Bang*. Tre Maaneder vare forløbne, uden at Konsistorium havde bragt Sagen til Ende, og den sidste Katastrofe i Foreningen, nemlig Senioratet Holtens Fald, havde været et Paaskud til at udsætte den paany.

Forchhammer havde dernæst hørt, at Professor *Krieger* privat havde udtalt, at han i Betragtning af Studenterforeningens Betydning tænkte paa at bevæge Professorerne til at stille sig i Spidsen for en Indsamling til Dækning af dennes Gjæld. Der kunde nu ikke være Tvivl om, at det var højst uhyggeligt og tillige farligt, at der saaledes skulde skillinges sammen til Foreningen. Det Forslag, som Brevskriveren vilde gjøre, gik derimod ud paa, at Senioratet i Forening med et Medlem af Universitetet, f. Ex. Krieger, skulde stille sig i Spidsen for en stor Pengeindsamling til Opførelse af en Studenterforeningsbygning, saaledes at Pengene først skulde anvendes til Dækning af Gjælden og senere tilbagebetales til Fondet i Løbet af en vis Tid. Derpaa hedder det:

«De ville maaske tvivle paa Muligheden af at faa en saa stor Pengesum tilvejebragt. Jeg tror, at det nok vil kunne lade sig gøre. Imellem alle de Yngre har Besøget i Lund, hvor en ædel og herlig Studenterbygning blev indviet, og i Christiania, hvor den blev forberedt, vakt Ønsket om noget Lignende hos os og tillige vist Muligheden af at faa det sat igjennem og Maaden, hvor-

paa det skal ske. Nu stiller Forholdet sig vel noget anderledes hos os i en stor By, hvor langtfra den største Del af Studenterne ere Foreningsmedlemmer, men Grunden hertil er ikke blot den store Bys Tiltrækning men ogsaa det lille Lokales Frastødning, og det var en almindelig Ytring af de ældre Deltagere i Norgesturen, at det væsenlig var Lokalet, der afholdt dem fra Foreningen.

«Angaaende Udførelsen mener jeg, at det for det Første, indtil Senioratet havde besluttet, hvorvidt det skude ske og hvordan, skulde være en dyb Hemmelighed i den allerstrengeste Betydning. Naa saa Alt var forberedt, skulde Minen springe, og muligt sidst i Januar, hvis en Generalforsamling gik ind paa paa det, skulde man organisere Indsamlingen saaledes, at man i hver større By bevægede En eller Anden til at stille sig i Spidsen og opfordre alle gamle Studenter til Bidrag enten een Gang for Alle eller paa 5 Aar . . . Endvidere ere Koncerter og Komedier Midler til at samle Bidrag, saa at det skulde være underligt, om ikke i fem Aar saa Meget skulde være indsamlet, at en Bygning derfor kunde opføres, om end vi langtfra ejede hele Kapitalen, der udfordredes dertil. Ogsaa i en anden Henseende turde Øjeblikket være belejligt nu. Inden et Par Aar maa dog nødvendigvis Kjøbenhavns Byggerum udvides betydeligt, enten det nu sker ved Gammelholms Bebyggelse eller paa anden Maade. Da maa Grundene idetmindste for en Tid falde i Prisen, og da maa vi have saa mange Penge, at vi kunne kjøbe en Grund, og ikke lade det gunstige Øjeblik, der maaske aldrig kommer igjen, gaa ubenyttet hen.»

Efterat Senioratet havde drøftet Indholdet af dette Brev, indbød det Forchhammer til at give Møde i Senioratsværelset den 10. Januar 1852. Den ledende Senior *E. Vedel* udtalte her,[9] at alle Medlemmer, baade ældre og yngre, dybt følte Nødvendigheden af, at Foreningen fik et nyt Lokale. Det var under de daværende Forhold i Hovedstaden saa godt som umuligt at faa nogen anden Lejlighed end den, man havde havt i en Række af Aar, hvorfor man var henvist til at skaffe sig en egen Bygning. Den Udvej, Forchhammer anbefalede, nemlig at skaffe Penge tilveje ved en Subskription, var den samme, man havde anvendt i Lund og Christiania. Det kunde ikke anses for upassende at henvende sig til ældre akademiske Borgere, der enten selv havde været Medlemmer af Foreningen eller havde Sønner, der skulde være Studenter. Alt talte for den Plan, der var foreslaaet. Spørgsmaalet var kun, om Øjeblikket var betimeligt til at sætte en Subskription i Gang, og om man kunde finde de fornødne Kræfter, der vilde føre Sagen frem med Kraft og Autoritet.

Forchhammer bemærkede hertil, at han troede, at der for Øjeblikket fandtes megen Interesse for Sagen saavel hos de Yngre, der nylig havde været i Lund og Christiania, som hos de Ældre og da særlig hos Universitetets Professorer, der siden September forrige Aar havde sysselsat sig meget med Studenterforeningens Tarv.

Senior *A. Ingerslev* mente, at Senioratet ikke alene kunde paatage sig Arbejdet. Man burde derfor dels søge at faa en yngre Universitetslærer til at være Kasserer som f. Ex. *Krieger*, dels formaa ældre Mænd som Gehejmeraad *J. Collin*, Bankdirektør *L. N. Hvidt* og Professor *H. N. Clausen*, der vare Medlemmer af Foreningen, til at være Medindbydere.

Senioratet blev tilsidst enigt om at gribe Sagen an med al mulig Kraft. Det vilde først indhente de nødvendige Oplysninger og derpaa forelægge dem for en Generalforsamling. Baade Collin, Hvidt, Clausen og Krieger vare villige til at sammentræde i en Komitee med Senioratet og Forchhammer, og i et Møde hos Hvidt den 10. Februar blev alt det Fornødne aftalt. Den 18. udtalte et almindeligt Studentermøde sig til Fordel for Sagen, og samme Aften vedtog Studenterforeningens Generalforsamling, at to Seniorer stadig skulde være Medlemmer af Bygningskomiteen. Endnu samme Dag udsendte denne et Opraab til alle akademiske Borgere i Landet om at yde Bidrag, og snart dannedes der overalt i hele Landet mindre Komiteer, der udfoldede en betydelig Virksomhed. *Krieger* blev, som Forchhammer havde tænkt sig, Komiteens Kasserer.

Aaret 1852 bragte ikke mindre end tre dramatiske Nyheder paa Studenterforeningens Theater, nemlig Vaudevillerne «Cousine Lotte» af *Wengel* og «Declarationen» af *C. Richardt* samt «Et Besøg eller en Studenterkomedie i det Grønne» af *C. Ploug*. «Cousine Lotte», der jo senere er blevet spillet paa Secondtheatre, gik første Gang ved en Forestilling paa Salen den 24. Januar. *Wengel*, *C. Guldberg* og *Mantzius* havde Roller heri. Den 16. Maj opførtes Richardts og Plougs Stykker første Gang paa Hoftheatret. Plakaten saa saaledes ud.

Declarationen

Vaudeville i en Akt.

PERSONERNE:

Fru Sørensen	Mad. *Møller.*
Henriette, hendes Datter	Frk. *Heise.*
Jens Top	Hr. *Rosing.*
Klem, Forpagter og Gaardejer	- *Wengel.*
Varning, hans Avlsforvalter	- *van Deurs.*
Sine, hans Broderdatter	Frk. *Wedersø.*
Stang, Adjunkt	Hr. *Zinck.*
Mad. Jensen, hans Kone	Fru. *Guldberg.*
Ole, en Karl i Fruens Tjeneste	Hr. *V. Rode.*

Handlingen foregaar paa en Gaard i Jylland.

Derefter

Et Besøg

eller

en Studenterkomedie i det Grønne

og i 3 Akter, af en afdanket Regenspoet.

PERSONERNE:

Kammerherre Vædderhorn, Godsejer i Fyen . .		Hr. *Liebenberg.*
Hans Frue		Fru *Guldberg.*
Annette, hans Plejedatter		Frk. *Frisch.*
Rien, Kammerjunker		Hr. *Mantzius.*
Moses Meyer, rejsende Skjønaand		- *Voltelen.*
Emil Walter, polyteknisk Kandidat		- *Rosing.*
Frederik Holst	Studenter	- *Lipke.*
Jens Friis	Studenter	- *van Deurs.*
Vilhelm Møller	Studenter	- *Møller.*
Carl Møller	Studenter	- *Bertelsen.*
Hamlet		- *Zinck.*

Handlingen foregaar dels i Vers, dels i Prosa men altid i Fyen.

Tiden er en Dag i Sommerferien 1852.

Da Senioratet underhaanden havde faaet at vide, at *Frederik VII* ønskede at overvære Opførelsen af disse Stykker, havde det indbudt ham, og han gav ogsaa Møde. Den ledende Senior har herom bemærket:[10] «Kongen behagede at vise sig meget huldrig han takkede gjentagende Forsamlingen ved Taler fra sin Loge, samt anmeldte sin Ankomst til næste Forestilling. Ved den første Dameforestilling var Hs. Majestæt atter tilstede men incognito og en famille i den dertil indrettede Loge.» Det vil sige, at han gav Møde, ledsaget af Grevinde *Danner*.

Før Forestillingen begyndte, rejste hele Forsamlingen sig og sang følgende af *Ploug* forfattede Sang «Til Kongen».

Velkommen, Kong Frederik, til Ungdommens Fest!
Velkommen imellem Studenter!
Ej før har vi hilset en kongelig Gjæst;
Og andre end dig vi ej venter;
    Thi hvem var endnu
    Saa jævn i sin Hu,
Saa glad og saa tryg blandt sit Folk som du?

Kun fattige er vi og magte kun lidt,
Men Ungdommens Glæde vi eje;
Vort lystige Lune vil tumle sig frit,
Vort dristige Ord vi ej veje;
    Vi veed jo, naar blot
    Vi mene det godt,
Dit Øre ej saare det vil, vor Drot!

Vær hilset, vær takket, at dele du vil
I Aften vor Skjemt og vor Latter!
Derude i Livets alvorlige Spil
Engang du skal finde os atter;
    Med Mund og med Pen,
    Med Sværd om vor Lænd
For dig og vort Land vil vi slaa som Mænd!

Efterat Sangen var forbi, rejste *Kongen* sig og takkede i hjertelige Ord Studenterne; det var udelukkende Foreningens Medlemmer, der den Aften sad paa Hoftheatrets Bænke.

I «Et Besøg» havde *Ploug*, hvad der ikke lader sig nægte,

taget *M. Goldschmidt* og Baron *Iver Rosenkrantz* under en vittig Behandling. Ingen, der saa Stykket, tog fejl af, at Moses Meyer talte som «Nord og Syds» Udgiver, og at Kammerjunker Rien fremførte de samme Anskuelser, som Alverden tillagde «den røde Baron»; til Overflod vare Voltelen og Mantzius maskerede som Goldschmidt og Baron Rosenkrantz. Mantzius gik, stod og gestikulerede aldeles paa samme Maade som den Sidstnævnte, han havde samme Kast med Hovedet tilbage og talte brovtende og højt. Endelig bar han en rød Fløjels Vest af samme Slags som den, Baronen paa den Tid hver Dag præsenterede for Publikum, naar han langsomt drev op og ned ad Strøget.

Baron *Iver Rosenkrantz* hørte dengang til Kjøbenhavns offenlige Personligheder. Enhver kjendte ham af Udseende, thi «Corsaren» havde ofte afbildet ham, karrikeret ham og fremstillet ham som et Mønster paa en opblæst og overmodig Junker, og yderligere figurerede han paa flere Skilte, paa et Tobaksskilt i Strandstræde endog i Legemsstørrelse. I sine Erindringer, hvor han beklager sig over «Corsaren»s og Goldschmidts Angreb og erklærer, at disse var Skyld i hans senere Uheld i Livet, skriver[11] han bl. A.: «Man vænnede sig uvilkaarligt til at behandle mig som en Person, om hvem man ustraffet kunde sige en Vittighed bag Ryggen. Naar man sagde den til mig selv, gjorde jeg Gjengjæld, kom derved i Ord for at have en slem Mund og fik Skyld for at have sagt mange Ting, der aldrig ere komne i mine Tanker, ja det er en Kjendsgjerning, at naar man ingen Hjemmelsmand havde til hin eller denne Historie, saa nævnede man sans-façon «Baronen», som jeg par exellence kaldtes.»

Goldschmidt stod for Datiden som en Gaade. Han, der i «Corsaren» havde været revolutionær, der paa Skamlingsbanken havde opfordret Tilhørerne til at slaa igjen paa Slesvigholstenerne, naar de slog først, og til at sætte Haardt imod Haardt, han, der endvidere efter den europæiske Revolutions almindelige Stranding havde gjort Visit hos alle dens Martyrer, hvad enten de

opholdt sig i Schweiz eller London, han var nu endelig gjennem flere Mellemstadier, som han meget hurtigt gjennemløb, endt med at blive Godsejernes Ven og at sværme for Helstaten, saaledes som den da paany vaagnede Reaktion havde tænkt sig den ordnet. I Januar 1851 havde han om Grundejerforeningens ledende Mænd skrevet, at han endnu ikke i Danmark havde mødt liberalere, mere politisk velsindede Folk.[12] «I de større Kredse, hvor vi tidligere saa Mænd som Lehmann, Balthasar Christensen og Tscherning fremtræde, var der altid noget Despotisk ved Friheden, her var et mildt, roligt Overblik og til en mærkelig Grad Resignation af gamle Anskuelser og gamle Interesser.» Uagtet Goldschmidt fralagde sig det, blev det Rygte troet, at han var kjørt til Frijsenborg i en Vogn med Fire for. Fem og tyve Aar senere skrev Baron Iver Rosenkrantz[13]: «Næsten intet Nummer (af «Corsaren») udgik, uden at det indeholdt en eller anden Smædeartikel om mig eller en eller anden Karrikatur af mig, og saaledes vedblev det, indtil Hr. Goldschmidt fratraadte Bladet og forsøgte sig i en anden Retning som de Herrer Grev Frijs' og Baron Blixens politiske Konsulent.»

Naar *Ploug* nu i «Et Besøg» tog baade Goldschmidt og Baronen paa Kornet, saa var det kun en retfærdig Nemesis, der ramte den Førstnævnte. Han, der saa at sige havde skabt «den røde Baron», var nu bleven Meningsfælle af ham og kunde træffe ham i de Kredse, han tidligere havde persifleret. Hvorledes man end vil bedømme den Fremgangsmaade at tage endnu Levende op til dramatisk Behandling, saa vil man vanskelig kunne komme bort fra, at Goldschmidt ved i en Række af Aar at have været Redaktør af «Corsaren», hvor han ikke sparede nogen Modersjæl, havde gjort sig fuldstændig værdig til selv at blive stillet i komisk Belysning. Studenterforeningen havde desuden fra gammel Tid Hævd paa, at dens Forfattere optraadte med aristofanisk Frihed. Dens Forestillinger gaves jo kun for Medlemmer og desuden af og til for Damer.

I første Scene af «Et Besøg» finde vi Kammerherreinden, der her betegnes ved Fruen, hendes Plejedatter Annette, Kammerjunker Rien og Cand. polyt. Walter siddende i et Lysthus en skjøn Sommerdag. Samtalen drejer sig om Sommerens og Vinterens forskjellige Glæder. Fruen holder paa, at Sommeren er behagelig paa Landet, men at det er drøjt at opholde sig der om Vinteren. Annette og Walter finde derimod, at en Vinter paa Landet er meget behagelig. Rien er naturligvis af Fruens Mening og kan ikke forstaa, at Hendes Naade har kunnet holde ud at tilbringe fire Vintere udenfor Kjøbenhavn. Hendes Mands Podagra tvinger imidlertid Familien til at holde sig borte fra Hovedstadens Adspredelser. Med Vemod tænker Kammerjunkeren paa Kammerherrens gjæstfrie Bord, elegante Salon og prægtige Soireer, og han forsikrer, at han aldrig gaar igjennem Bredgade uden at kaste et melankolsk Blik og et længselsfuldt Suk til den Lejlighed, hvor han tidligere besøgte den elskværdige Familie. Efter et lille Sammenstød mellem Walter og Rien i Anledning af, at den Sidstnævnte kalder Fruen for en Calliope istedetfor en Calypso, udspinder der sig følgende Samtale:

Fruen: Sig mig, lille Kammerjunker, hvordan gaar det ved Hoffet?

Rien: Gud bevares. Vi har aldeles ikke noget Hof længere. Ikke et Balparé, ikke engang et simpelt Bal, ikke en ordenlig Fest. Et Par Gange om Aaret fo'rer man Rigsdagen af, det er det Hele. Men da kommer jeg der ikke, thi det Selskab er mig virkelig for simpelt.

Det gik anderledes flot
Til i gamle Dage,
Aabent Bord paa Kongens Slot
Stod med Steg og Kage.
Man fik Maden i Natur
Og desuden bouch'en cour;
I Champagnestrømme
Gik man ud at svømme.
Fruen: Hvor nydeligt!
Rien: Ja, det var s'gu frydeligt.
Alle Skade, at den Tid svandt hen
Og ej kommer mer igjen.

Rien: Der var ingen Rigsdag til,
Som paa Mønten spared;
Kongen sagde blot: Jeg vil!
Saa var Sagen klaret
Da holdt Pøblen i Respekt
Navn og Rang og fornem Slægt.
Nu man hør dem sige:
Vi er alle Lige.
Fruen: Hvor kjedeligt!
Rien: Det er højst begrædeligt.
Begge: Gid den gode gamle Tid
Dog tilbage kom — ja gid.*

Annette: Men, Hr. Kammerjunker! Deres Fortvivlelse over Hoflivets Undergang i Nord synes mig ikke at stemme ganske med Deres Forkjærlighed for Kjøbenhavn. Hvad er det da, som trækker Dem?

Fruen: Aa, der er jo f. Ex. Operaen.

Rien: Nej, Deres Naade! Den er desværre ogsaa forbi. Vi ere sunkne tilbage i Barbariets Nat siden 1848. Vi har ingen Opera, ikke engang fransk Komedie.

Fruen: Men Herregud, hvad er der da?

Rien: Ikke Andet end Theatret, Kasino, Kolossæum og adskillige andre saadanne Steder.

Annette: Kolossæum! Hvad er det for Noget? Det har jeg aldrig hørt nævne før.

Rien: Det er egenlig heller ikke noget Sted for Folk af Stand; det er mest borgerligt Selskab, der kommer. Men man skal jo sommetider blande sig mellem Folket, og det er desuden ganske morsomt at studere dets Liv og Sæder.

Walter: Og i Kolossæum studeres det nok uden Briller men med blaa Øjne.

Rien: Saa gaar man ogsaa engang imellem op i Rigsdagen.

Fruen: I Rigsdagen! Men er der da morsomt?

Rien: Nej, langtfra. Det er uhyre trivielt at høre disse liberale Skraalhalse og dumme Bønder vrøvle om Ting, som Fanden forstaar sig paa.

Walter: Det er altsaa formodenligt ogsaa for at studere Folkelivet, at De viser den Selvopofrelse at gaa derop.

Rien: Nej, det er det dog ikke. Men siden min Ven Baronen** har vist den Selvopofrelse at lade sig vælge og sætte sig mellem disse Karle, saa

---

* Denne Sang udelodes dog, da Kongen var tilstede.

** Baron Blixen-Finecke valgtes den 1. Oktober i Kjøbenhavns 2. Valgkreds med 167 Stemmer. A. Hage havde 126, C. V. Rimestad 123 og Casse 97.

finder jeg, at det er en Pligt at gaa derop engang imellem og høre paa ham for at han dog skal have Nogen at tale for, der paaskjønner hans Værd og hans Fortjenester.

Fruen: Naa, og hvorledes skiller han sig ved det?

Rien: Mageløst. Med den nobleste Anstand og den elskværdigste Ringeagt saavel for hele Forsamlingen som for de Sager, der handles om. Aldeles comme il faut.

Fruen: Det glæder mig, for jeg vil tilstaa, jeg var bange for, at han skulde have prostitueret sig.

Rien: Paa ingen Maade. Det er netop hans Opgave at bringe den raa Hob til at le af sig, og den løser han mesterligt. Aa, der bliver en stor Mand af ham.

Kongen morede sig kosteligt over Kammerjunkerens Replikker og klappede, da denne fortalte, at man ikke havde noget Hof længer, og at Rigsdagen et Par Gange om Aaret blev fo'ret af. Hans Stemning ligeoverfor Baronen var dengang og vel ogsaa senere lidet gunstig; ialfald har denne selv fortalt,[14] at han, da han engang spaserede med Kammerherre Haffner og Grev Danneskjold paa Langelinie, med Villie undlod at hilse paa Grevinde Danner, der kom kjørende bagefter Kongen. I den Anledning skulde Frederik VII have givet Marineministeren St. Bille Ordre til at sende Baronen, der var Auditør ved Søetatens kombinerede Ret, som Statsfange til Christiansø. Imidlertid ønskede Kongen først at se ham, og ved denne Audiens, under hvilken Baronen maatte høre en Strøm af Bebrejdelser, havde han ifølge sine egne Meddelelser den Dristighed at svare Frederik VII, da han dadlede ham for ikke at have hilst Grevinden: «Jeg vidste ikke, Deres Majestæt, at den Dame, der kjørte, var Deres Majestæts Hustru. Deres Majestæt har aldrig kundgjort for Deres Undersaatter, at Deres Majestæt er gift».

Kammerjunkerens Bemærkninger om hans Ven Baronen sigte delvis til *Blixen-Finecke.* Denne omskiftelige Personlighed havde dengang endnu ikke sluttet sig til den menigmandige Politik, der otte Aar senere skulde bringe ham ind i det Rotwittske Ministerium. I 1851 sværmede han for Helstaten

og for Godsejernes Rettigheder. Paa den Tid og endnu senere gjorde han, naar han optraadte i Folkethinget, det Indtryk paa Medlemmerne, at han nedlod sig til at tale, men at det iøvrigt var ham knusende ligegyldigt, hvad de mente om hans Udtalelser. Han tog ikke Ordet for at overbevise Nogen, men kun for at tilfredsstille sin Lyst til at sige Ting, der skulde gjøre Opsigt. For saa vidt passe Kammerjunker Riens Replikker godt paa ham. Forøvrigt maa det siges, at de nationalliberale Blade dengang ingenlunde benægtede, at der godt kunde blive Noget af ham med Tiden.

Efterat Fruen og Kammerjunkeren i Stykket vare gaaede ud, kom Kammerherren og Moses Meyer ind. Den Sidstnævnte blev præsenteret for Annette og Walter, der kort efter anbefalede sig. Der udspandt sig derpaa følgende Samtale:

Kammerherren: Tillad mig at benytte dette Øjeblik, vi ere ene sammen, til at takke Dem for Alt, hvad De har gjort og fremdeles vil gjøre for os og vor gode Sag, min kjære Ven! Ikke sandt, tør jeg ikke nok kalde Dem saaledes?

Meyer: Hvis De finder mig værdig til Deres Venskab, føler jeg mig æret derved.

Kammerherren: Æren er min. En Mand med saa magnifike Evner med et saa eminent Talent, med en saa omfattende, saa omfangsrig, saa korpulent Aand, han er ikke blot min Lige, han staar i visse Henseender over mig. Jeg ydmyger mig ikke ved at tilbyde ham mit Venskab, han ydmyger sig snarere ved at modtage det.

Meyer: Nej, nu gaar det for vidt. Aandens Aristokrati staar ikke over Fødselens men kun paa lige Trin med det. Det ene af dem kan række det andet Haanden uden at rødme.

Kammerherren: Lad saa være da. Vi række hinanden Haanden og byde Mørkets Magter, Omstyrtelsens Dæmoner og Plyndringens Harpyer Trods.

Meyer: Jeg modtager gjerne Deres Venskab, thi intetsteds i Danmark har jeg mødt liberalere, mere politisk velsindede Mænd* end Dem og Deres Standsfæller. Jeg finder hos Dem et mildt, roligt Overblik og til en mærkelig Grad Resignation af gamle Anskuelser og Interesser, hvorimod jeg altid har fundet noget Ubehageligt, noget Despotisk ved de Mænd, der gav sig ud for at repræsentere Friheden.

Altsaa ordret det Samme, som *Goldschmidt* skrev i «Nord og Syd».

Kammerherren: Aa, det er nogle simple, ryde Karle disse saakaldte Frihedshelte. Jeg kjender dem Gudskelov kun af Omtale, men engang har jeg dog set ham, denne Lehmann. Og veed De hvad, han ser livagtig ud som en Jøde.

Meyer (stødt): Ja, Hr. Kammerherre, deri ser jeg da ikke noget Ondt. Jeg ser ogsaa ud som en Jøde, og jeg er en Jøde; jeg er stolt af at være det.

Kammerherren (afsides): Fy, for Satan, der har jeg sagt en Dumhed. (Højt.) Det er jo en anden Sag med Dem, min gode Ven. De er, som De selv siger, en Jøde, og De er stolt af at være det. Godt, det kan jeg lide. Men saa har De ogsaa Lov til at se saaledes ud. Og De er jo forøvrigt saa elegant og vakker en ung Mand som Nogen Det have de unge Pigers Øjne vist forlængst sagt Dem. De ser mig just ud til at gjøre Lykke hos Damerne, for de spørge ikke om Religionen.

Meyer: Men skulle vi ikke være enige om at lade Religionen være udenfor Samtalen. Den gjør jo saa desuden aldeles Intet til Sagen.

Kammerherren: Meget vel, som De vil. Jeg vilde netop ogsaa have spurgt Dem om noget ganske Andet. Sig mig, hvorfor vil De, som deler vore Anskuelser, tjener vore Interesser og skjænker os Deres Venskab, ikke træde ind i vort Selskab og være vor Formand, vor Ordfører, vor Rigsdagsmand, vor — hvad er det nu han hedder denne Jø . . — denne Minister i England? Aa, nu har jeg det, vor d'Israeli? Saa skulde Deres Tid nok komme.

Meyer: Det vilde jeg nok, naar Publikum ikke var saa dumt. Da de andre Medlemmer af Deres Selskab har Hartkorn, og jeg har mit Geni, som jeg nok tror kan opveje adskilligt Hartkorn —

Kammerherren: Flere hundrede Tønder, min Ven!

Meyer: — Og som indbringer mig lige saa Meget som et Gods, saa kunde vi meget godt gaa, staa og slaa sammen. Men Ulykken er, at Publikum ikke kan forstaa, at Geni og Hartkorn kunne lade sig bringe under samme Benævnelse. Derfor vilde det holde mig for Deres lønnede Lakai, naar jeg i Virkeligheden var Deres ledende Tanke. Det generer mig, for jeg har Æresfølelse, skal jeg sige Dem, og derfor vil jeg foreløbig hellere staa alene. Forstaar De, det er behageligst for mig og vistnok ogsaa fordelagtigst for Dem.

Kammerherren: Jeg fatter det. Det er meget klogt betænkt. Aa, De er en stor Statsmand. Og som jeg siger, den Tid kommer nok, da Hartkornet kommer til at overtage Forretningerne, og da De ligesom den anden Jø . . — jeg mener Englænder — bliver kaldet til at dele dem med os.

Fruen, Rien, Annette og Walter vendte derpaa tilbage fra Haven, og i Samtalens Løb takkede Fruen Meyer for de smaa blaa Bøger, han udsendte. Hun kunde forsikre ham om, at hun og hendes Mand aandeligt talt levede af dem; hvad der

stod i Aviserne, brød de sig kun lidt om. Meyer var stolt af at have saadanne Læsere. Fruen vilde imidlertid gjerne have at vide, hvorfor han egenlig kaldte sit Tidsskrift for «Øst og Vest», hvortil Meyer svarede, at det var for at betegne den vide Kreds af Anskuelser, hvori han bevægede sig. Den europæiske Mening faldt i to Hemisfærer, den østlige og den vestlige, og han ønskede sig netop Frihed til at tumle sig i begge, efter som det faldt ham bekvemt.

Walter: Ja, det maa aabenbart være bekvemt at kunne svare i Øst, naar der spørges i Vest, og omvendt.

Meyer: Aa ja, maaske. Men jeg tror aldrig, at jeg har ladet mine Modstandere mangle Svar, men at jeg tvertimod har svaret dem meget Mere, end de skjøttede om at høre.

Kammerherren: Og meget Mere, end det Pak fortjente.

Walter: Men een Anke har De dog, saavidt jeg husker, aldrig svaret paa, og det er den, at De til forskjellige Tider har havt højst forskjellige Anskuelser.

Meyer: Meget rigtigt, min Herre! Men veed De hvorfor? Fordi jeg sætter min Ære netop i det, man har lagt mig til Last. Jeg vil ikke være stillestaaende, jeg vil være bevægelig. Maa jeg ikke have Lov dertil? Vil De forbyde mig det?

Kammerherren: Bedste Hr. Meyer lad Dem ikke opbringe ved Hr. Walters drillende Bemærkninger. Det er nu saa hans Vane; jeg tilstaar, at den er ikke behagelig.

Meyer: Men siden jeg er bleven angreben i Deres Hus, Hr. Kammerherre, maa det dog være mig tilladt at forsvare mig.

Jeg er en Mand, der har saa vidt omvandret,
Som Nogen har i Tankens vide Land;
Thi jeg mit Standpunkt har saa tidt forandret,
At Ingen veed, hvorhen jeg komme kan.

Lad Andre sig en enkelt Farve vælge,
Det er mig monotont og ennuyant;
Jeg i det hele Regnbuhav vil svælge,
Og fremfor Nogen bruger jeg Changeant.

Jeg været har saa rød som Morgenrøde
Og som den dybe Nattehimmel blaa,
Men jeg har ogsaa været hvid som Fløde,
Og jeg har ogsaa været ganske musegraa

Af fuld Hals har jeg sunget Carmagnolen
Og er bl'en honorert med Vand og Brød,
Og jeg har drejet mig om Kongesolen
Som en Planet med Mine sukkersød.

Med Skandinaver har jeg Banko drukket,
Til Sønderjyder har jeg raabt: slaa løs!
Og jeg har leet af Begge, saa det klukked',
Og budt dem Vand af en Forsoningspøs.

Med Republikkens højst forfaldne Sager
Jeg hjalp Mazzini og Ledru Rollin
Og diskuterte «sociale Frager»
I Svende-Dannelses-Foreningen.

Nu kjører jeg omkring med fire Heste
Og lærer ridderlig Maneer og Skik,
Jeg prøver Alt og vælger saa det Bedste.
Det kalder jeg æsthetisk Eklektik.

Kammerherren: Bravo, Bravissimo! Det kalder jeg et Forsvar. At indrømme alle Modstandernes Paastande og knuse dem ved deres egen Vægt. Det er charmant.

Walter: Ja efter Hr. Meyers Forsvar har jeg Intet videre at sige.

Meyer: Naa der kan De se. Nu bliver De jo manerlig. Kom og giv mig Deres Haand. Jeg holder ikke af at have Fjender, hvor jeg kan have Venner.

Walter (bukker).

Kammerherren: Det fornøjer mig ret, at vi fik denne Tvist bilagt. Nu skal Intet mere forstyrre Dagens Fest.

Efterat Kammerherren derpaa har bedt om Forladelse, fordi han har glemt at forestille Rien og Meyer for hinanden, og efterat disse have talt sammen et Øjeblik, siger

Meyer: Men, mine Herrer, tillad mig at minde Dem om, at vi slet ikke ere galante. Vi staa her og snakke om os selv og glemme, at her er Damer, og det højst elskværdige Damer tilstede.

Fruen: Jeg beder. Hvad De saa taler om, er De saa interessant, at det er en sand Nydelse at høre paa Dem.

Meyer: Fruen er Godheden selv, det har jeg alt overbevist mig om. Men De, min Frøken, De ser ogsaa saa god ud. Tør jeg haabe, at min Virksomhed ikke aldeles har mishaget Dem?

Annette: Jeg har fundet Meget morsomt af, hvad De har skrevet, men maaske mest det, De selv sætter mindst Pris paa.

Meyer: Det kommer af, at De er ung. Ungdommens Trylleri har henrevet Dem, som det henrev mig. Men de ubarmhjertige Guder have desværre bestemt, at Menneskene skulle ældes.

Annette: Ja, det er rigtignok ofte stor Skade.

Meyer: Og naar man saa ældes efter at have stormet vildt i sin brusende Ungdomskraft, saa bliver man modtagelig for de milde og rolige Indtryk, saa gjør det saa godt at komme til et Sted som dette, hvor Alt er saa venligt og smukt, og hvor De min Frøken staar midt i Billedets Mildhed og Ro som en lyslevende Oversættelse af Voss' Louise.

Annette: De kan jo ikke vide, hvor idyllisk jeg er.

Meyer: Jeg kan læse det i Deres Træk, i Deres Øjne, og det er en Læsning, som det er vanskeligt at høre op med, naar man først har begyndt den, og som det vilde være misundelsesværdigt at kunne fortsætte til sin Død.

Meyer bliver nu forelsket i Annette, hvilket Fruen strax ser, og da hun synes godt om Partiet, bl. A. fordi Annette derved blev forsørget, overtaler hun sin Mand til at indbyde Meyer til at blive en 14 Dages Tid, hvad denne tager imod. Walter synes imidlertid langtfra herom, da han gjætter, hvorfor Kammerherren har bedt Meyer om at forlænge sit Ophold. Mens han i sin Vaande tænker paa, hvad han skal gjøre, hører han en Studentersang, han kjender, og lidt efter træde Friis, Holst, W. og C. Møller ind ad Havelaagen. Efterat han har udtrykt sin Glæde ved at gjense sine gamle Venner fra Studenterforeningen, der ere ude for at nyde Sommerferiens Glæder, fortæller han dem sin Skjæbne. Ved Foraarstide havde han forladt Kjobenhavn, da han fik Uro i Blodet. Med Randselen paa Ryggen havde han gjennemstrejfet Møen, Falster, Lolland og Langeland og vilde derpaa over Fyen drage til Jylland, men en Dag, han gik ved Stranden, havde han mødt en ung Pige, der aldeles havde fortryllet ham. Det var en Plejedatter af Kammerherren, som ejede Gaarden der i Nærheden. Han gik derfor op til denne Mand og bad ham om at maatte foretage geologiske Undersogelser paa hans Jorder. I Samtalens Løb foreslog Kammerherren ham nu at fæste en Gaard, paa

hvis Marker der fandtes ypperligt Potteler, og at anlægge en Fabrik. Dette var han gaaet ind paa for at kunne være i Nærheden af den Tilbedte, men nu havde han faaet en Medbejler i Moses Meyer. Vennerne raadslaa om, hvorledes man skal skaffe ham afvejen. Tilsidst finder Holst, at det bedste vilde være at gjøre ham latterlig. Friis bemærker hertil: «Deri er jeg bange for, at han er vor Mester.» «Maaske og maaske ikke», svarer Holst, «nu vil jeg ialfald have Lov til at betænke mig.»

I anden Akt underkaster Meyer Kammerjunker Rien en skarp Examination om, hvorfor han egenlig opholder sig paa Gaarden hele Sommeren. Han ser nemlig en Rival i Rien men bliver beroliget, da denne erklærer, at han sætter megen Pris paa god Mad og god Vin, og at han for at kunne komme ud af det med 400 Rbd. om Aaret maa indrette sig saaledes, at han kan leve et halvt Aar for et helt Aars Indtægt. Kammerjunkeren tænker aldeles ikke paa en Forbindelse med Frøkenen og skal gjerne hjælpe Meyer. Denne er meget taknemmelig men udbryder:

Men sig mig dog først, skal Frøkenen ikke arve Godset?

Rien: Det veed jeg tilforladelig ikke.

Meyer: Ialfald vil hun da faa en betydelig Medgift, thi Kammerherren er jo rig.

Rien: Det formoder jeg; det vil hun ganske sikkert, saafremt hun vælger en Mand efter sine Plejeforældres Smag, og det er jeg ganske vis paa, De er.

Meyer: Vil De saa føle Dem for hos Fruen og med det Samme se at faa noget Bestemt at vide om Medgiften. Ser De. jeg lever jo alene af mit Geni. Jeg gjør det i Penge. Det er en god Forretning; jeg har 100 pCt. mere af det, end andre Forfattere have. Men man kan gaa af Mode, der kan komme Varer paa Markedet, som trække mere uden i mindste Maade at være bedre, og saa bliver man nødt til at sætte Prisen ned. For nu at sikre mig det komfortable Liv, hvortil jeg har vænnet mig, saa ønskede jeg nok Formue, helst en stor Formue, og jeg mener, at min Berømmelse giver mig Ret til at forlange den.

Rien: Ganske vist, De kan faa den rigeste Pige i Landet, det er afgjort.

Meyer: Nu, derfor vil jeg idetmindste have Noget, ifald jeg skal gifte mig. Derpaa beror det. Har Frøkenen Ingenting, saa —

Rien: — Opgiver De hende.

Meyer: Ikke ganske. Hun siger mig imod. Det morer mig, og ikke mindre morsomt er det at drille den gnavne Hr. Walter, der aabenbart er forelsket i hende lige op over begge Ører. Men har hun ingen Formue, saa bliver mit Eventyr med hende kun af forbigaaende Natur, og jeg trækker mig tilbage, naar jeg er kjed af at lege længer.

Rien: Meget godt! De har den rigtige Anskuelse af det smukke Kjøn. Ved De hvad, jeg vilde ønske, De var født.

Meyer: Det skulde jeg tro, jeg var, siden jeg staar lyslevende for Dem. Tror De maaske, jeg er frembragt ved generatio æqvivoca.

Rien: Gudbevares! Jeg tror aldeles ikke, der er noget Ækvivokt ved Deres Fødsel. Jeg mente, jeg vilde ønske, De var født som en af os, som Adelsmand.

Meyer: Hvorfor det?

Rien: Fordi baade Deres Person, og Deres Tale ganske bære Præget af vort Selskab.

Kammerherren, Fruen, Annette og Walter komme derpaa ind, og hele Selskabet sætter sig ved Kaffebordet. Under den Samtale, der nu udvikler sig, udbryder Kammerherren i Klager over de Tider, man lever i, hvor Ingen er sikker paa at beholde sin Ejendom; det er altsammen den fordømte Grundlovs Skyld. Walter indvender, at Staten i Tilfælde af Expropriation giver fuldstændig Erstatning, men Kammerherren afvæbner ham ved at sige: «Jeg kjender ikke dennehersens Grundlov, og jeg vil hverken læse den eller eje den.» Meyer hjælper ham ved at bemærke: «Ja, det er ogsaa et maadeligt Arbejde, et rent Hastværksarbejde, der staar et godt Stykke paa den anden Side af Skyerne og slet ikke passer til Forholdene. Men siden vi nu engang leve i en konstitutionelt affekteret, parlamentarisk Tid, saa maa vi finde os i den, siden vi engang have faaet den.»

Fruen søger at dreje Samtalen hen paa andre Sager, idet hun spørger Meyer, om han ikke bringer Nyheder med fra Kjøbenhavn, hvortil denne svarer: Ikke en eneste, ikke engang en Ulykke. Gud, hvor det var kjedeligt, udbryder hun. Kammerherren finder det imidlertid meget morsommere, end da Posten i Krigens Tid bragte Tidender om Kampe tillands og tilsøs,

om Overfald og Ulykker. Meyer giver ham Ret og vil ikke lægge Skjul paa, at han ikke befandt sig i sit Es, saalænge Krigen varede. Publikum havde nemlig dengang ikke Interesse for anden æsthetisk Virksomhed end de patriotiske Lirekasser, og det var virkelig højst kjedsommeligt. Det kom nu kun an paa, om vi vilde opføre os som fornuftige Mennesker og aflægge de Holger-Danske-Nykker og Ejdervaner, vi havde arvet efter Krigen tilligemed Invaliderne.

Annette og Walter modsige Meyer, men denne bliver ved i samme Dur. Vi maatte slet ikke bilde os ind, at vi vare et stormægtigt Folk, som havde Lov til, naar det faldt os ind, at føre Krig med vore tydske Medborgere og forstyrre vort europæiske Fædrelands Rolighed. Man burde gjemme de giftige Produkter af Had og Tvedragt, som Krigen havde avlet, i den dybeste Dragkisteskuffe og holde op med at fløjte og synge disse Melodier,[15] der i ethvert følsomt tydsk Øre maatte lyde som Geværknald og Sabelklirren.* Da Meyer end yderligere paastaar, at man kunde have godt af at se tydsk Komedie paa Theatret, siger Annette, at hun finder hans Tale oprørende, og spørger ham, om han da slet ikke føler Noget ved at være dansk. Fordi man er født dansk og taler Dansk, svarer han, kan man jo meget godt betragte sig som Borger i en Stat, der er halv dansk halv tydsk, og indrette sine Følelser, Meninger og Handlinger derefter. Annette undrer sig over, at ingen af de andre Herrer modsiger Meyer. Kammerherren svarer, at han er enig med Meyer, og Rien vil ikke disputere om Politik. Da siger Walter, at han maaske tør synge, hvad han af Hensyn til sin Vært ikke tør sige.

---

* Oberst *Irminger* havde kort Tid i Forvejen ved en Brigadebefaling forbudt sine Afdelinger at synge «Den tapre Landsoldat» for ikke at irritere de sydslesvigske Soldater, der laa i Kjøbenhavn. *Laurids Skau* anmeldte i Folkethinget en Forespørgsel derom til Krigsminister Flensborg, der da ogsaa strax gav Ordre til, at Befalingen skulde tages tilbage.

Vi er et Folk, et lidet kun,
Men hvad vi har, er vort.
Vort Hjertelag, vor Tanke sund,
Vort frie Liv paa Odelsgrund
Det la'er sig ikke kyse bort
Af nogen Stats-Abort.

Rør I kun Dansk og Tydsk i Fad,
Som var det Mel og Gryn,
Jeg sværger Jer, det skilles ad,
Og I faar aldrig kogt den Mad,
Før atter Kampens røde Lyn
Slaar ned fra Himlens Bryn

Meyer: O Ungdom, hvor du er ung.

Kammerherren: Ak, kjære Ven, Verden er syg, Europa er sygt, og Sygdommen har ogsaa angrebet os.

Fruen opdager imidlertid, at en Dame kommer ridende ude paa Vejen, og lidt efter træder Holst ind og præsenterer sig for Selskabet som Baronesse Clara Peter født Raphael. Da Kammerherren ikke kjender den adelige Familie Peter, forsikrer Baronessen, at hendes afdøde Mand har efterladt hende Baroniet Petersholm ved Vejle, og mener iøvrigt, at Navnet Peter ikke klinger værre end Urne, Bjelke og Bille. Naturligvis tror en saa galant Mand som Kammerherren en Dame paa hendes Ord og præsenterer hende for Selskabet; da han forestiller hende for den berømte Forfatter, faar hun imidlertid Ondt og beder sin Tjener Jan, hvilken Rolle Friis har paataget sig, om sin Lugteflaske. Hun kommer sig dog snart og siger derpaa:

Jeg beder Selskabet tilgive, at Overraskelsen gjorde saa stærkt et Indtryk paa mig. Det er saa underligt ganske uventet at staa Ansigt til Ansigt med en Mand, med hvem Ens Tanker have beskjæftiget sig saa meget, uden at man nogensinde før har været saa heldig at møde ham paa sin Vej. Jeg veed, Hr. Meyer, at jeg behager Dem ikke. De har været haard og slet ikke galant imod mig. De har kaldt mig en falmet Rose, en oversiddende Baldame, en glemt Skjønhed. Men tillad mig at sige Dem, at min Højagtelse for Dem er uforandret, og at jeg knyttes til Dem ved et sympathetisk Baand, der ikke kan brydes ved literære Konflikter.

Meyer: Om Forladelse, jeg befinder mig i komplet Vilderede. De siger, De er Clara Raphael, men Clara Raphael er jo kun et opdigtet Navn, i Virkeligheden hedder De jo Mathilde.

Baronessen: Nej, jeg forsikrer Dem, det Omvendte er Tilfælde. Clara er det rene Væsen, Mathilde er kun Fiktion.

Meyer: Ja saa! De er altsaa gift med Deres Baron?*

Baronessen: Ils sont passés ces jours de fête. Jeg er nu Enke. Min Mand døde af Svindsot for lidt over et Aar siden.

Baronessen slaar nu Sparto til de Anskuelser om Kjærlighed, som Clara Raphael har udviklet i sine tolv Breve. Ved sin kvikke Optræden og sine slagfærdige Svar indtager hun fuldstændig Fruen, Rien finder hende henrivende og delicieux, og Meyer kan ikke komme sig af sin Forbavselse. Han havde tænkt sig Clara Raphael som bleg, ætherisk og med et tilsløret indadvendt Blik, medens hun i Virkeligheden er livlig, skjælmsk og sanselig.

Medens Baronessen, Fruen, Annette og Walter gaa ud i Haven, drøfte de tre Herrer Situationen. Rien ønsker nok at komme i Besiddelse af Baroniet, men Kammerherren foreslaar Meyer at prøve paa at gjøre sin Lykke. Det er et ganske andet Parti end Annette, og hvilken Lykke vilde det ikke være, om han kunde blive Godsejer og saa optræde som Standens naturlige Repræsentant og Ordfører. Rien vil imidlertid ikke give Afkald paa de Udsigter, han maatte have, og tilsidst blive han og Meyer enige om at konkurrere.

Hele Selskabet gaar derpaa en Tur i Skoven i den stærke Varme. Men et Tordenvejr trækker op, og vaade af Regnen vende de enkelte Medlemmer tilbage til Herregaarden. Meyer ledsager Baronessen og benytter Lejligheden til at tale om sin Kjærlighed. Frieriet foregaar paa Vers.

---

* I Clara Raphaels Breve giver Heltinden Baronen, der frier til hende, en Kurv. Hun vil kun leve med ham som Søster med Broder.

Meyer: Clara, Clara!
Se jeg staar fra Top til Taa for dig i Glød,
Clara, Clara!
For du er saa smuk og sød.
Du er den Madonna, som jeg har tilbedt;
Du er Huldren, som jeg har paa Fjeldet set;
Clara, Clara!
Du har gjort mig Bet.

Clara, Clara!
Os besjæler jo en nær beslægtet Aand,
Clara, Clara!
Ræk mig derfor kun din Haand!
Slut med mig en øm og kjærlig Union,
Del med mig min Hæder, og af min Person
Clara, Clara!
Gjør en ny Baron!

Baronessen: Moses, Moses!
Vi har kun hinanden kjendt saa kort en Tid.
Moses, Moses!
Tør jeg tro, du er solid?
Vil du springe paa mit allermindste Vink?
Vil du forud gjætte mine Øjnes Blink?
Moses, Moses!
Vil du være flink?

Meyer: Clara, Clara!
Jeg gaar ind paa, hvadsomhelst du saa end vil,
Clara, Clara!
Vil du ikke saa slaa til?
Jeg vil aldrig fjerne mig fra dig en Streg,
Naar du siger Ja, jeg siger aldrig Nej,
Clara, Clara!
Nej, Gud straffe mig!

Baronessen: Moses, Moses!
Ja, saa strækker overvunden jeg Gevær,
Moses, Moses!
Og min lille Haand er her.
Begge: Hvilken Fryd og hvilken salig Harmoni.
Jo vi To, vi skal os ret fordybe i
Meyer: Clara!
Baronessen: Moses!
Begge: Livets Poesi.

Da Kammerherren og Fruen af Meyers Mund erfare, at Baronessen har skjænket ham sin Haand, ønske de ham af Hjertet til Lykke, medens Rien, der, for at spare sin nye Silkehat, under Regnen har søgt Ly i et hult Træ og derpaa forvildet sig ud i en Mose, bliver opbragt paa Meyer, fordi han har benyttet sig af en saa uventet Omstændighed som et Tordenvejr til at komme ham i Forkjøbet. Han finder det hverken chevaleresk eller nobelt. Baronessen trøster ham imidlertid med, at Meyer havde vundet hendes Hjerte for længe siden. Forlovelsen deklareres derefter ved et Champagnegilde. Under dette kommer Walter ind sammen med de to Studenter Møller, som han forestiller for Kammerherren. Under Gildet holdes der Taler og synges Sange. Rien giver en Vise tilbedste, som ikke gjør synderlig Lykke, hvorfor Baronessen opfordrer en af Studenterne til at ofre sig; de maa jo dog være Virtuoser deri. C. Møller vil gjerne synge en Sang og udbringe en Skaal, som han tror vil finde Gjenklang overalt, hvor Danske ere samlede. Han rejser sig derpaa op og synger til Kongens Pris:

Da Stormen fejed Verden om,
Og Throner maatte ryge,
Da var der mange Fyrster, som
Blev høflige og myge;
Men da det stille blev igjen,
Og de fik gode Dage,
Saa tog de Alt, hvad de gav hen,
Fra deres Folk tilbage.

Dog Een jeg ved, som Folket tro
Forblev i Kampens Farer,
Og som endnu i Fredens Ro
Dets Kjærlighed bevarer.
Det Ord, han gav af Hjerte godt,
Det vil han aldrig svige:
Derfor en Skaal for Danmarks Drot,
Han har ej mange Lige.

Kongen leve!

Alle Tilskuerne i Hoftheatret istemmede Leveraabet, og da Hurraerne vare forstummede, takkede *Frederik VII* atter

for Opmærksomheden. Tilfældigvis lød den næste Replik fra Baronessen: «Bravo! Det var godt begyndt, min Dreng! Fortsæt nu I Andre!» Den vakte stor Munterhed i Forsamlingen, og Kongen lo med. Meyer lo derimod ikke, da han ikke syntes om den burschikose Maade, hvorpaa hans Forlovede talte til Studenten. Kammerherren spurgte nu:

Sig mig, Hr. Møller, hvorledes gaar det med den nye Studenterforeningsbygning? Man fortæller herovre, at de ville bygge dem et Slot med en tre, fire Taarne paa, ligesom de have gjort ovre i Lund. Det vil koste bravt mange Penge.

Rien: Ja, det er forfærdeligt, som Studenterne puste sig op i vore Dage! De kunne ikke holde deres Drikkegilder i mindre end et Slot eller et Palais, og i deres Komedier fortæller man, at de behandle Folk af Stand paa den mest uforskammede Maade.

Meyer: Det uheldigste er dog det Laugsvæsen, som dette Bygningsprojekt sigter til at forevige. Vi har saamænd Laug nok foruden, og af alle Laug er det lærde det værste.

W. Møller: Men, mine Herrer! Alt, hvad De der sige, er jo slet ikke Tilfældet. Vi drømme ikke om noget Slot, og vi ville ikke vide af noget Laugsvæsen at sige. Det er imidlertid godt, at det kom paa Bane, thi det bringer mig en ny Vise i Tanker, som jeg med Deres Tilladelse vil synge for Dem:

Studenten selv er glad, naar blot
En Vraa ham giver Skygge;
Men Videnskabs og Kunstens Slot,
Det er han med at bygge;
Og det vi sætte Taarne paa,
Som op mod Himlen peger.
Vort Slot har jo to:
Ørsted og Oehlenschläger.

Studenten sværmer flygtigt om;
Men Fædrelandets Stemme
Han hørte, hvergang Faren kom,
Da blev han aldrig hjemme.
Paa Slesvigs Jord staa Grave nok,
Som Foraarssolen grønner;
Der hviler en Flok
Af danske Musasønner.

Studenten ærer højt sin Stand,
Som Brodersind forener;
Men han foragter ingen Mand,
Som ret og godt det mener.

Enhver, som har Respekt for Aand
Og elsker gamle Moder,
Ham række vi Haand,
Ham kalde vi vor Broder.

Baronessen: Leve Studenterstanden, det er en herlig Stand! Var jeg ikke Alexander, saa vilde jeg være Diogenes.

Meyer: Det er en mærkværdig Forkjærlighed, du har for Studenterne; jeg synes, at Adelen maa staa dig meget nærmere.

Baronessen: Aa ja saamænd, paa min afdøde Mands Vegne, ligesom Jøderne paa dine Vegne. Vil du have, jeg skal udbringe en Skaal for dem?

Meyer: Nej for Guds Skyld Men hør, tjen mig nu i ikke at drikke mere Champagne. Du er ikke vant til det, du kan bestemt ikke taale det.

Baronessen forfærder dernæst Meyer ved at ryge en af Kammerherrens Cigarer, og han er nær ved at gaa fra Sans og Samling, da Studenterne bære hende rundt paa Pladsen, efterat hun har sunget en Vise om den emanciperede Kvinde. Hun driver Spøgen endnu videre ved at foreslaa, at hele Selskabet skal gaa ud at svømme, og da dette Forslag ikke vinder Tilslutning, stiller hun et nyt om at springe Buk. Meyer vil saa ialfald staa først. Da Baronessen springer, taber hun imidlertid baade Hat og Paryk, og Selskabet ser nu, at det er et forklædt Mandfolk, der har holdt det for Nar. Kammerherren og Meyer blive rasende, men Holst forklarer, at han er en stakkels Rus, der har spillet en lille uskyldig Komedie i Sommerferien. Han har villet hjælpe sin Ven Walter og har med Held spekuleret i Meyers bekjendte Forfængelighed. Fruen mener, at man bør tilgive det unge Menneske, men vil ikke vide noget af Annettes Forbindelse med Walter at sige; tilsidst giver hun dog efter, og dermed er Komedien tilende. Slutningssangen gaar ligesom ved Plougs første Atellan paa Melodien «Seit Vater Noach» o. s. v.

Efterat Kong *Frederik* havde set Komedierne, sendte han Foreningen 500 Rbd. som sit Bidrag til Bygningen. Af Overskuddet af alle tre Forestillinger vedtog Senioratet, at 300 Rbd. skulde tilfalde Bygningsfondet, at det velgjørende Selskab «Fylla»

skulde have 150 Rbd., da Ploug havde lovet det Indtægten af en Forestilling, og at *Chr. Richardt* i Henhold til den udsatte Konkurrence for dramatiske Forestillinger skulde have et Honorar af 60 Rbd. Resten 50 Rbd. tilfaldt Foreningens Kasse. Ploug havde for sit personlige Vedkommende givet Afkald paa Honorar, og Richardt, der fandt, at 30 Rbd. var Nok for «Declarationen», skjænkede de andre 30 til Foreningens Kasse. Det var, som man ser, catoniske Tider. Senere lærte Forfatterne at sætte Pris paa de jordiske Goder.

XI.

I Juni 1852 havde Studenterne i Kjøbenhavn et Par Dage Besøg af 300 Kammerater fra Upsala, som drog til Christiania for at oprette, hvad de havde forsømt Aaret i Forvejen. De vare indkvarterede hos akademiske Borgere, og det var Senioratet, der maatte tage sig af dem, men ved Hovedfesten paa Klampenborg optraadte det skandinaviske Selskab som Vært.

I September trak Seniorerne *Vedel* og *Hommel* sig tilbage og afløstes af Cand. jur. *Reinhard With*, der var Volontær i Justitsministeriet, og af Stud. med. & chir. *Erik Holst*. Vedel havde i Foraaret havt Orlov i nogen Tid for at tage slesvigsk juridisk Examen og var derefter i Maj bleven udnævnt til Fuldmægtig i det slesvigske Ministerium. Næste Aar avancerede han allerede til Bureauchef. Før han tog Afsked, overgav han sin Eftermand et Testamente, der indeholdt gode Raad, iblandt hvilke et lyder saaledes:[1] Da de almindelige Studenteranliggender, Fester, Besøg o. s. v., som aarlig gaa gjennem Senioratets Hænder, stedse have udgjort de interessanteste Momenter af Studenterstandens og Studenterforeningens Liv, men al Erindring om dem hurtig sporløst forsvinder, da de vedkommende Seniorats- eller Komiteeforhandlinger ikke optages i nogen Protokol, og de samme vedrørende Dokumenter adspredes og forsvinde uden nogetsteds at opbevares, anbefales det, at der

ved første indtrædende almindelige Studentersag (f. Ex. 13. Januarfesten) anskaffes en Protokol til Optegnelse af Forhandlinger overhovedet, samt indrettes en særlig Arkivpakke til Opbevaring af de authentiske i saadanne Sager modtagne Breve» o. s. v.

Dette Raad, der vidner om sin Ophavsmands historiske Sans, faldt i god Jord, og fra nu af og indtil 1882, da Studentersamfundet udskilte sig fra Studenterforeningen, er der blevet ført Protokol over Forhandlingerne ved alle almindelige Studentermøder.

I *Erik Holst*, der nu i mange Aar har været Fysikus i Ringkjøbing, fik Foreningen en Senior, der i flere Maader baade som Foredragsholder og ved sin Interesse og Virken for Studenteranliggender overhovedet bidrog til at vække Liv, ligesom ogsaa hans joviale Personlighed gjorde ham særlig afholdt af Medlemmerne. Han havde alt i Februar 1852 holdt Foredrag om den nyere fysiologiske Materialisme.

Som sædvanlig afvexlede Underholdningerne Lørdag Aften med Foredrag, Koncerter, Oplæsninger og Generalforsamlinger. Den trofaste *Mantzius* udfoldede den største Virksomhed. Fra Slutningen af 1851 til Slutningen af 1853 oplæste han saaledes Sofokles' «Elektra» og «Oedipos», Tiecks «Octavian» i Oehlenschlägers Oversættelse, «Fuglene» af Aristofanes og «Frejas Alter».

Foredragene flød dengang ikke saa rigeligt; vi kunne dog nævne, at Professor *Forchhammer* talte om naturlige og kunstige Kilder, Professor *Sommer* om Selvforbrænding og Professor *Holten* om Elektromagnetismens Historie.

Den 3. Februar 1852 holdt Foreningen Bal i Hôtel Phønix. 120 Damer og 119 Herrer deltog. Prisen var ikke mindre end 5 Rbd. for en Herre men saa til Gjengjæld kun 2 Rbd. for en Dame. Ved Souperen, ved hvilken der efter Datidens Skik kun serveredes kolde Retter, blev der givet Champagne. Forhenværende Senior Cand. jur. *Sporon* førte Ballet op, og *H. P. Holst* og *Chr. Richardt* havde skrevet Sange.

Bladet «*Flyveposten*», stiftet af *Eduard Meyer*, der havde begyndt sin Løbebane som Rokkedrejer, havde i faa Aar erhvervet sig en betydelig Læsekreds, fordi det forstod at skrive for de kjøbenhavnske Smaaborgere, der ikke krævede akademisk Dannelse hos Redaktør eller Medarbejdere. Hvad der særlig havde bidraget til at skaffe det Indpas, var den Omstændighed, at det var det første Blad, der begyndte med hver Dag at give sine Abonnenter Romaner i Feuilletonen. Men dets Redaktør var en bunduvidende Person, der idelig gjorde sig latterlig, og Bladet var ofte Gjenstand for Mystifikationer, der vakte stor Moro hos den dannede Del af Befolkningen. I politisk Henseende spillede det ingen Rolle, før dets tidligere Redaktionssekretær *Jacob Davidsen* den 1. Oktober 1852 i Forening med Literaten *G. Siesby* havde kjøbt det. Fra nu af blev det Organ for den helstatlige Reaktion og bekæmpede alle nationale og særlig skandinaviske Rørelser.

Hvorledes man i akademiske Kredse betragtede disse Mænd, ser man f. Ex. af det kostelige «Brev fra Kammerjunker *** til Kammerherren paa Gjedserodde», som «Dagbladet» for 4. Februar 1853 bragte. Her skriver Kammerjunkeren til sin Fader Kammerherren: «Ogsaa «Flyveposten» have vi vundet for vore Anskuelser; det er et charmant Blad, der holdes i alle fine Kredse her i Staden, og hvis Indhold begjærlig sluges af Beau-Monde. Det redigeres af Hr. Siesby, en beskeden Lærd med dybgaaende Kundskaber angaaende Livets forskjellige Forhold, og Hr. Davidsen, en æsthetisk dannet Mand, der efter Sigende skal have skrevet det fortræffelige Brev i «Flyveposten» for 1848 fra «en gammel Diplomat», hvor Martskarlene blev saa ynkelig tilredte; kun har han den barokke faible at ville gjælde for Student. Ved disse forenede Bestræbelser er det muligt at holde det Crapule nede, der misbruger Pressefriheden til at forsvare sine dumme Idealer, og hvoriblandt der endog skal gives Folk, der ere fødte.»

Studenterforeningen havde tidligere afskaffet «Flyveposten», men den gamle Strid, om man burde holde Blade for Indholdets

Skyld eller blot, fordi Medlemmerne skulde have Lov til at tilfredsstille deres Videbegjærlighed, blussede nu atter op. Paa en Generalforsamling den 30. Oktober 1852 udspandt der sig i den Anledning følgende Forhandling:

Sigv. Spandet meddelte en Beretning om et Forslag, han havde indleveret om «Flyveposten»s Anskaffelse, men som paa Grund af formelle Mangler ikke havde kunnet komme for i Aften. Han anbefalede derfor sit Forslag til yderligere Forhandling.

Bloch fraraadede en saadan Forhandling, da ingen gyldig Beslutning kunde tages; et tidligere Seniorat havde erklæret, at dets Gjenanskaffelse vilde være en Prostitution.

A. Hindenburg fremhævede en ved en anden Lejlighed anført Grund, at det vilde være en Ringeagt for Foreningens Flertal, da Bladet var afskaffet ved en Generalforsamling.

Th. Nissen troede, at «Flyveposten»s Læseværdighed burde være det bestemmende Moment i denne Sag. Da nu Bladet hverken havde nogen politisk eller æsthetisk Betydning, mente han, at det ikke burde anskaffes.

Spandet hvilede imidlertid ikke og formaaede Senioratet til den 13. November at sammenkalde en overordenlig Generalforsamling, for at denne kunde tage Beslutning om Sagen. Referatet herfra lyder saaledes:[2]

Spandet motiverede sit Forslag om «Flyveposten»s Anskaffelse. Han fremhævede navnlig, at Foreningen ikke ved Anskaffelsen af Blade kunde gaa ud fra Hensynet til de respektive Blades Godhed, et Hensyn der desuden vilde udelukke saare mange Blade fra Foreningen. Tvertimod burde «Flyveposten» anskaffes, fordi den var et meget læst Blad.

C. Guldberg udviklede de Anskuelser, Bogkomiteen fulgte ved Anskaffelsen af Blade; den skulde i og for sig Intet have mod «Flyveposten»s Anskaffelse men maatte fordre, at Selskabets Generalforsamling udtalte sin Villie i saa Henseende.

V. Rode bemærkede, at «Flyveposten» vel kunde siges at læses af en stor Mængde, men denne Læsekreds var som Parti aldeles betydningsløs; at den læstes meget, var et Motiv for en Boghandler men ikke for en Bogkomitee.

Spandet fralagde sig den Ytring, at «Flyveposten» repræsenterede et Parti. Det æsthetiske Hensyn var aldeles ligegyldigt; der var kun Spørgsmaal, om «Flyveposten» læstes eller ej.

V. Rode urgerede yderligere det æsthetiske Hensyn.

Kopp spurgte Spandet, om han virkelig mente, at «Flyveposten» repræsenterede et Parti.

Spandet mente, at «Flyveposten» for Øjeblikket repræsenterede et Parti,

og at den altid havde repræsenteret et Parti, men rigtignok et forskjelligt Parti til forskjellige Tider.

J. Grundtvig: «Flyveposten» var afskaffet, fordi den er saa slet et Blad. Man har derved villet nedsætte den i Folks Omdømme, men dens Anseelse beror ikke paa nogen intelligent Autoritets Mening. Den bør anskaffes, fordi den læses meget

C. M. Kopp mente, at Spørgsmaalet burde stilles saaledes: Er «Flyveposten» et sjofelt Blad eller ikke?

Spandet: Hvad forstaas ved et sjofelt Blad?

Kopp kunde ikke indlade sig paa en nærmere Definition men maatte overlade det til ethvert Medlems Skjøn at afgjøre.

Spandet mente, at et sjofelt Blad var et saadant, der fremdrog Huslivet for Offenligheden.

Kopp troede, at «Flyveposten» maaske ikke kunde siges nu at være et sjofelt Blad i denne Forstand, men at det ialfald havde været det.

Vater mente, at «Flyveposten»s Afskaffelse var foranlediget ved nogle hadefulde Angreb paa Studenterstanden. Burde man da paany anskaffe det?

Spandet ansaa dette for et aldeles uberettiget Hensyn; man maatte da afskaffe en Hoben andre Blade.

Vater: «Flyveposten» gjorde Begyndelsen.

A. Ingerslev: Da «Flyveposten» afskaffedes, var det aldeles uden Hensyn til de omtalte Artikler; han havde meget beklaget, at Afskaffelsen skete paa en Tid, da disse Artikler netop fandtes i Bladet.

Spandet's Forslag vedtoges derpaa med stor Majoritet.[3]

Dramatiske Aftenunderholdninger vare ikke sjældne paa de Tider i Foreningen. Saaledes opførtes der paa Salen den 3. December 1852 «En Student og en Jomfru», Vaudevillespøg af *Sigv. Spandet*, og den 22. og 29. Januar næste Aar til Fordel for den ny Bygning 1. «Fra Ni til Fire», Skitse af det virkelige Liv med Tableauer, og 2. «Kjærlighed paa Taget» eller «Nr. 66 og 67 ved Nørrevold», Vaudevillestump i een Akt, begge af *Wengel*.

De politiske Begivenheder i Indland og Udland begyndte iovrigt nu at sysselsætte Medlemmerne i høj Grad. Efterat Helstatspolitikken ved Kundgjørelsen af 28. Januar 1852 var bleven slaaet fast, fordi, som der sagdes, den «europæiske Nodvendighed» krævede den, begyndte ikke længe efter Striden mellem Rigsdagen og Ministeriet Bluhme senere Ørsted. Baade Forslaget om Toldgrænsens Flytning til Elben og om den Bestemmelse i den nye Arvefølgelov, der udelukkede den kvindelige

Linie, gav Anledning til haarde Kampe i Rigsdagen med derpaa følgende Opløsninger af Folkethinget. Bondevennerne havde dengang indgaaet et unaturligt Forbund med Ministeriet og dettes faa Venner i Thingene, medens Intelligenspartiet eller de Nationalliberale vare Helstatsmændenes erklærede Modstandere.

Paa hvad Side Studenterforeningens Medlemmer stod, følger af sig selv. Det gode Humor, der besjælede dem, gav sig Luft i Viser, der gjorde Nar af Ministrene og Bondevennernes Forere og enkelte af de Menige, der havde tildraget sig en just ikke smigrende Opmærksomhed. De Ministre, der mest maatte holde for baade ved Karnevals- og Fastelavnsløjer og i Skjemtedigte, vare Krigsministeren General *Hansen* og Finansministeren Grev *Sponneck*.

Ingen skulde se paa den Førstnævnte, at han i sin Tid havde ligget paa Regensen, og at han havde taget juridisk Examen, men det var rigtignok ogsaa længe siden, idet han i 1809 indtraadte i Hæren som Lieutenant. I Halvtredsernes Begyndelse havde han gjort sig meget upopulær ved sin Optræden i Rigsdagen, hvis Medlemmer han vedholdende betragtede som Snushaner, der uberettiget blandede sig i de militære Forhold, som han selv forstod langt bedre. Allerede i den forste Rigsdag, der blev valgt i 1849, og som sikkert rummede flere dygtige og intelligente Mænd, end nogen Rigsdag senere har gjort, havde han voldsomme Sammenstød med de ledende Politikere, ofte over rene Ubetydeligheder, som han tog forkert fat paa. Saaledes var han særlig forbitret over det af H. E. Schack indbragte private Lovforslag om Ophævelsen af Officerernes Forpligtelse til at søge om Giftermaalstilladelse. Ved sin hensynslose Optræden mod Reserveofficererne havde han forbitret mange Mænd, der havde kæmpet med Hæder i Treaarskrigen, men hvad der navnlig satte ikke faa vittige Penne i Bevægelse og omgav ham med en Straalekrans af ufrivillig Komik, var hans Forbud mod, at Hunde maatte betræde de hellige Volde, som omgav Kjøbenhavn, men som alt dengang forlængst vare dodsdømte som aldeles ubrugelige

i Krigstid. For at faa Forbuddet overholdt paalagde man Slaverne, som boede i Stokhuset ved Østervold, at fange og dræbe de Hunde, der maatte forvilde sig op paa de fredlyste Enemærker. Fra nu af benævnedes han naturligvis «Hundekongen».

Grev *W. Sponneck* havde forstaaet at blive siddende i alle Ministerier siden Efteraaret 1848, uagtet der ikke var stor Lighed i politiske Anskuelser mellem de Mænd, der først vare hans Kolleger, og dem, han plejede Raad med fra 1852—54. Allerede denne Svingning i de store politiske Spørgsmaal havde gjort ham mindre tiltalende, men hertil kom, at han netop forekom den dalevende Slægt som en Politiker, der satte en Ære i at have gjort omkring. Ved sin Tilbøjelighed til at vise Haardhed og til i sin Optræden at lægge et vist junkerligt Overmod for Dagen havde han end yderligere bidraget til at forspilde den Folkegunst, han i sin Tid havde nydt. Man lo af, at han af og til mødte med Sporer paa i Rigsdagen, og da han, efter hvad der blev oplyst, selv havde sørget for, at Familien Sponneck blev optagen som rigsgrevelig i «Genealogisches Taschenbuch», dels morede dels forargede man sig over, at en dansk Minister gjorde Fordring paa at ville være tydsk Rigsgreve, idet man satte det i Forbindelse med Ministeriets formodede tydske Tilbøjelighed. Af Stamtavlen over Familien Sponneck saa man, at en Frøken S. i 1676 var bleven formælet med den sidste Hertug af Würtemberg-Mümpelgard. Det lattermilde Kjøbenhavn kastede sig da med sær Forkjærlighed over dette Ord «Mümpelgard», der blev heftet til Finansministerens Person, alene fordi dets Klang for danske Øren har noget Komisk ved sig, og snart benævnedes Sponneck Mümpelgarderen eller Mümpelgardernes Fætter. Studenterforeningens vittige Hoveder bidrog, som vi senere skulle faa at se, ikke mindst til at slaa dette Tilnavn fast i den offenlige Bevidsthed.

Udadtil havde Napoleons Thronbestigelse den 2. December 1852 og hans derpaa følgende Giftermaal stærkt interesseret Offenligheden. I Januar 1853 havde han meddelt Europa, at

han, der selv var en Parvenu, ikke vilde gifte sig med en Prinsesse af de gamle Fyrstehuse, men at han agtede at indgaa et Ægteskab af Tilbøjelighed. I Slutningen af Maaneden ægtede han da Spanierinden Eugenie Montijo, Hertuginde af Teba. Samme Aar begyndte den russisk-tyrkiske Krig. Alle de Begivenheder, der stod i Forbindelse med denne, være sig paa Valpladsen eller paa det diplomatiske Omraade, blev besungne i Studenterforeningen og fortolkede paa de mærkeligste Maader. Saaledes behandlede *J. Helms* i Begyndelsen af 1853 Napoleon og hans Færd i følgende Vers:

Kan I huske i Juli Maaned,
Kongen rejste i Jylland rundt.
Herrerne skreg, og Damerne daaned'
Af Henrykkelse hver Sekund;
Nogle skrev Taler, Vers og saa videre,
Og de fik Pension eller blev' Riddere.

Da Napoleon hørte det, vilde
Han og paa Timen ta'e afsted
For at komme gratis til Gilde,
Men han tog ikke sin Kone med.
Selv var han pyntet og stank af Pomade,
Som dengang det brændte paa Kjøbmagergade.*

Franskmanden fik sin fulde Hyre
Med Stads og Kommers paa den hele Vej,
Men i Marseille vilde de myre
Ham, men det lykkedes ej,
Uagtet de havde en Satans Maskine,
Der myrer en Million i en Time.

Ja, De kan læse i alle Aviserne,
Hvordan de solded' hvert eneste Sted,
Der blev strøt Blomster paa alle Fliserne
Og paa Politibetjentene med.
Officererne vare dog gladest, jeg tror
Mest paa Grund af de nye Chakoer.**

---

* Sigter til en Ildebrand i *Gregersen & Lassen*'s Parfumehandel.

** Krigsminister *Hansen* havde kort i Forvejen indført Chakoer, der ikke vare saa store og brede som de tidligere.

Der var en Ørn, der forestilled,
Napoleon fik en Krone af Guld.
Henne hos Bing de laante et Billed
Af, hvordan Toldboden inte ser ud.
Men saasnart han var færdig med Festen,
Saa vilde han inspicere Arresten.

Der sad nu En for en grulig Forbrydelse,
Fanden ivold fra Tyrkiet et Sted,
Andre til Skræk og sig selv til Fortrydelse,
Med Bøjler om Hals og om Benene med.
Abel saa var han døbt, men Kader*
Det var det Navn, han havde efter sin Fader.

Han blev nu trukken frem udi Salen
Og beglo't, saa det var en Skam.
Napoleon bandte og skjændte paa Ka'len,
Men det battede inte paa ham.
Nu er han dog kommen af Slaveriet
Og sat paa Fattigvæsenet hjemme i Tyrkiet.

Nu maa jeg tilstaa, at ikke ret veed jeg,
Hvordan det gik, at de kom til Paris.
Kun har jeg hørt, at de gik paa Komedie,
Og Abel var med begribeligvis.
Dog Stykket det gik nok ganske taalig,
Thi Heiberg men inte hans Kone var daa'lig.

Nu er Napoleon da bleven Kejser,
Og dermed er hele Vrøvlet forbi.
Foran sin Dør har han faaet en Svejtser
Li'som Prins Ferdinands i rød Liberi;
Lidt kan fornøje Børn og en Tosse,
Men der skal jo No'en dertil osse.

Dog det er sandt, han har faaet en Kone,
Som til de Fleste skal sige Sparto.
Hun er en Pryd for Frankrigs Throne,
Og af Skabning hun skal være go'.
Nede fra Spanien er hun hentet
Og ikke saa dum, som man kunde ha'e ventet.

---

* *Abd-el-Kader*, Franskmændenes berømte Modstander i Algier.

Men hvis det skulde gaa rent forbandet,
Og Kejseren ryge, førend han dør,
En lille Huslærerplads paa Landet
Er vel næppe det, hvorefter han klør.
Forresten, kommer han slemt i Knibe,
Lektor i Tydsk* kan han altid blive.

Fastelavnsmandag den 7. Februar gik det ud over Krigsministeren. Foreningen havde indbudt til Fest i Anledning af Kejser Napoleons Bryllup. Ved denne havde man faaet den barokke Idee at lade Slaverne hilse paa Kejseren og overbringe ham Krigsministerens Lig. Den Student, der gav General Hansens Rolle, blev selv senere Minister; det var nemlig den nu afdøde Trafikminister *H. P. Ingerslev*. Første Del af efterfølgende Kantate er af *V. Rode* og anden Del af *J. Helms*.

Ved
Hans Excellence, Selvherskeren over alle Slaver, Reserveofficerernes ædle Beskytter, Hundekongen, General v. **Hansen**'s Jordefærd, den 7. Februar 1853.

Fø'r Talen.

Mel.: Marlborough o. s. v.

Monsieur, Monsieur le Kejser
Mirenton, mirenton, mirontaine.
Vi komme her fra Rejser
I Sorgens Klædebon.

Vor kære Krigsminister
Han aad af Dødens Klister
Og gik i Hundene.

Og vi, hans ædle Slaver,
Hans Militær-Kadaver
Nu bære for Dem hen.

Den Første bærer Nættet,
Der var til Hunde flettet,
Som gik paa Voldene.

Den Anden bær' Kokarden,
Paa Helstatshatten var den
I Sort-rødt-gyldent sat.

Den Tredie bærer Talen,
Han holdt i Rigsdagssalen
Om Giftermaalene.

Den Fjerde af hans Svende,
Som gaar ved den bageste Ende,
Han bærer Ingenting.

Vil Kejserinden ej hav'et,
Vi Liget faa begravet
Og gaa saa hjem igjen.

---

* *Oppermann*, der var filologisk Kandidat og Overlærer ved Aarhus Kathedralskole, tog i Maj 1852 Forstexamen, efterat han som Folkethingsmand havde været Medlem af en Kommission angaaende Skovvæsenet, blev i Juli samme Aar Landmaaler og endelig i September Lektor i Tydsk ved Universitetet.

Efter Talen.

Nu maa vi rejse hjem igjen,
Nu har vi gratuleret;
Behold kun Krigsministeren,
Hos os er han kasseret.
So fahren wir auf der Eisenbahn o. s. v.

Nu rejse vi fra denne Sjov,
Til Holsten gaar nu Dansen.
Vi melde os hos Reventlow*
Og hilse ham fra Hansen.

So fahren wir auf der Eisenbahn
Til Slesvig for at tolke
Vort rørte Hjertes dybe Trang
For Hr. Minister Moltke.**

Hver gaar nu til sit vante Kald,
Slaverne: Vi Slaver bli'er paa Volden.
*Salicath:*** Jeg en Adresse skrive skal
For at faa flyttet Tolden.

Grüne: I Bladet skjønt udtrykker jeg
Vor Smerte og vor Kummer.
Med sorte Kanter smykker jeg
Hvert evigste et Nummer.

Alle: Jag Sorgen bort, I gode Mænd,
Som sørge ved hans Baare.
Hvis han sig rejser, vi igjen
Skal hænge ham ad Aare.

Fortryd nu, Kejser, ikke paa,
At vi er saa forvoven
Fra Deres Bryllup bort at gaa,
Men nu skal vi i Skoven.

---

* Grev *Reventlow-Criminil*, Minister for Holsten.
** Grev *Carl Moltke*, slesvigsk Minister.
*** Højesteretsadvokat *Salicath* var en ivrig Tilhænger af Ministeriet.

Kor af Gadedrenge.

Mel: Naar kommer den gode Tid.

Naar Krigsministeren han er død,
Og Bluhme gaar fallit,
Naar Salicath kommer paa Vand og Brød,
Og vi bli'er Moltke kvit,
Naar Ministeriet bli'er sprængt,
Naar endt er Tschernings Id,
Naar Balthazar Christensen han bli'er hængt,
Saa kommer den gode Tid.

Den 22. April bragte Foreningens Medlemmer sammen med en betydelig Mængde andre akademiske Borgere Professor *Clausen* en Hyldest i Anledning af hans 60aarige Fødselsdag men dog «særligt foranlediget af hans Optræden paa Rigsdagen under Forhandlingerne om det kongelige Budskab om Kongelovens Ophævelse m. V.»[4] Deltagerne samledes i Universitetsgaarden, hvor de afsang en af *Chr. Richardt* forfattet Sang og derpaa istemmede et Leve for Fødselsdagsbarnet. Clausen takkede og endte sit Foredrag med et Leve for Kong Frederik VII som Grundlovens Giver.

Da Ministeriet ikke havde faaet det tilstrækkelige Antal Stemmer for Thronfølgeloven i den forenede Rigsdag, opløste det i April 1853 begge Thingene og opnaaede ved Valgene til Folkethinget den 27. Maj og til Landsthinget den 4. Juni at faa en Rigsdag, der var mere føjelig. Under disse Forhold besluttede det liberale Parti i Kjøbenhavn at fejre Grundlovsdagen med større Højtidelighed end ellers. En Komitee, der var sammensat af alle Laugenes Oldgeseller, opfordrede Studenterforeningen til at virke for, at Studenterne som Stand sluttede sig til et Fanetog, der skulde drage gjennem Byens Gader til Christiansborg Slot for at hilse paa «Grundlovens ophøjede Giver». Senioratet svarede Komiteen, at det var fuldstændig enigt med den, og at det vilde gjøre, hvad der stod i dets Magt, for at faa Studenterne til at møde saa talrigt som muligt.

Selv holdt Foreningen Grundlovsfest paa Klampenborg den 4. Juni. Senioratet havde indbudt tre Professorer som Æres-

gjæster, og naar man hører, hvem det var, ser man strax, at det var politiske Grunde, som havde bevirket Indbydelsen. Det var nemlig *Clausen*, *I. E. Larsen* og *Madvig*, der alle i Arvesagen vare optraadte som Ministeriets Modstandere. Larsen undskyldte sig imidlertid. 250 Medlemmer kjørte paa 23 Vogne fra Foreningen til Ordrup, hvor de drak Kaffe. Derpaa spaserede de til Klampenborg og spiste til Aften i Koncertsalen. Ved Maaltidet blev der udbragt følgende Skaaler: For Kongen af Senior *F. Jul. Larsen*, for Grundloven af *Ploug*, for Danmark af *M. Hammerich*, for Gjæsterne af *A. Ingerslev*, for Professor N. M. Petersen af *Ploug*, for Norden af *Hostrup* og for Kvinden af *V. Rode*.

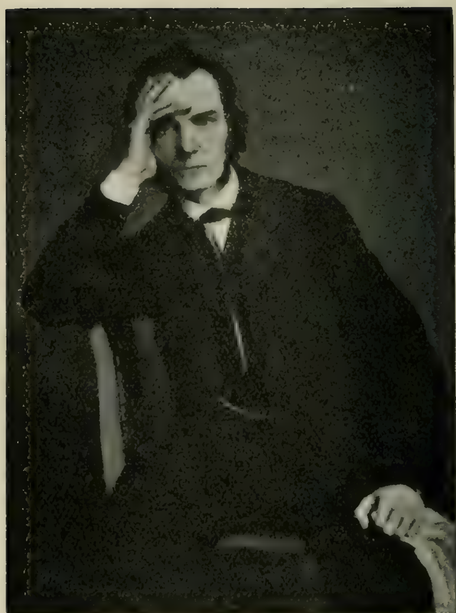
Wegener's Skrift om Arvesagen, der hed «Forsvar for Danmarks Kongers og Kongehusets navnlig Prins Christian og Gemalindes fulde Arveret efter lex regia. Et Manuskript angaaende det for den forenede Rigsdag om Arvefølgen fremlagte Budskab», blev den 29. Oktober 1852 omdelt til Rigsdagens Medlemmer. Allerede den 13. November gav Ministeriet *Bluhme* Generalfiskalen Ordre til at anlægge Sag imod ham, fordi han, uagtet han var Embedsmand, havde udtalt en skarp og efter dets Opfattelse i flere Henseender fornærmelig Dadel af Regjeringens Færd. Ved Kriminal- og Politirettens Dom blev han frifunden, og samme Udfald fik Sagen ved Højesteretsdommen, der faldt den 10. Januar 1854. Dog blev han tilpligtet at betale Omkostningerne i begge Instanser.

Ministeriet, i hvis Spidse *A. S. Ørsted* var traadt den 21. April 1853, idet han tillige havde overtaget Indenrigs- og Kultusministeriet, medens Bluhme vedblev at være Udenrigsminister, raadslog nu i nogen Tid, om det skulde afskedige Wegener eller ikke, men tilsidst erhvervede det et kongeligt Reskript af 3. Februar, der paalagde Kultusministeren at tilkjendegive ham «Vort allerhøjeste Mishag med ovenmeldte hans Fremgangsmaade samt alvorligen at advare ham om ikke i Fremtiden at tilsidesætte de Hensyn, han er Os og Vor Regjering skyldig».

Den 6. Februar skrev «Dagbladet» herom bl. A.: «Dersom Ministeriet, efterat tvende Instanser havde frikjendt Konferensraad Wegener for enhver Anklage, desuagtet havde afskediget ham, saa vilde det have været en Krænkelse af Forfatningen og en Fornærmelse mod Domstolene. Men naar Ministeriet nu, efterat Gehejmearkivaren er frikjendt af Domstolene, efterat han i den Tid, hans Aktion har staaet paa, har modtaget Tilkjendegivelser om Hs. Majestæts Tilfredshed med hans Embedsførelse, og efterat han i samme Tid er bleven hædret med Hverv, som ikke kunde betros nogen Mand, der var anklaget for nogen Forbrydelse, aftvinger Hans Majestæt hans Underskrift paa et Reskript som det ovenstaaende, er det en lav og nedværdigende Handling, der alene kan være fremkaldt ved Ønsket om at ydmyge Hs. Maj. Kongen, hvem Ministeriet igjen ved denne Lejlighed har vist den konstitutionelle Side af sit Janushoved. Thi ved det allerhøjeste Reskript af 3. Februar straffes Konferensraad Wegener, fordi Hs. Maj. Kongen ved sit Privattaffel har drukket et Glas med hans Defensor for Højesteret» (Advokat Liebenberg).

Samme Dag udtalte «Fædrelandet» bl. A.: «Men denne Hævn rammer ikke blot Konferensraad Wegener, den rammer først og fremmest den allerhøjeste Person, som har sat sit Navn under Reskriptet. Thi hvad enten det Sagn er sandt eller ikke, at Hs. Majestæt for nylig ved en privat Lejlighed har tilkjendegivet sin Glæde over Udfaldet af den Wegenerske Sag, saa er det en almen bekjendt og offenlig Sag, at Hs. Majestæt har beæret Konferensraad Wegener med sit personlige Venskab, har taget ham med paa Rejser og ofte hørt hans Raad. Ministeriet har vidst dette lige saa godt som vi og enhver Anden; det har vidst, at Hs. Majestæt ikke kunde give Konferensraad Wegener en offenlig Irettesættelse uden at ydmyge sig selv; ikke desto mindre har det afnødt Hs. Majestæt dette Skridt, ja netop derfor har det fordret det: Ministeriet har villet ydmyge Kongen.»

Saaledes fordømte altsaa de to nationalliberale Organer

Christian Richardt
i Trediverne.

Ministeriets mærkelige Færd, og det laa nu nær for Studenterne som dem, der altid optraadte til Forsvar for den krænkede Ret, at give Wegener en Slags Oprejsning ved at bringe ham en offenlig Hyldest. Flere Medlemmer af Foreningen henvendte sig strax til Senior *Erik Holst* og bad ham sammen med sine Kolleger at overveje, om ikke Senioratet burde sætte sig i Spidsen for en Indbydelse til at bringe Wegener et Leve i Anledningen af Irettesættelsen.[5] Senioratet, der dengang bestod af *Fr. Jul. Larsen, C. Høegh-Guldberg, E. Holst, Chr. Richardt* og *V. Rode*, holdt allerede Møde den 7. Februar for at drøfte Sagen. De tre Sidstnævnte, der alene havde indfundet sig, ytrede Betænkeligheder ved, at Senioratet som saadant satte sig i Spidsen for en saa afgjort politisk Demonstration, og det saa meget mere, som det vilde faa Udseende af at være en Demonstration mod Kongen. Senioratet var iovrigt enigt om, at det, hvis der fra andre og vægtigere Sider blev foretaget noget Skridt i saa Henseende, vilde gjøre Sit for at støtte Sagen. Forøvrigt vilde det tænke over, om der ikke kunde findes en passende Form, under hvilken Studenterne kunde hædre Wegener.

I en Fart sammenkaldte de mere fremtrædende Medlemmer af Foreningen derpaa et almindeligt Studentermøde til den 8. Februar, hvor man besluttede Søndag den 12. Februar at gaa i Procession til Wegeners Bolig for at bringe ham en Hyldest.[6] Der blev valgt en Komitee paa fem Medlemmer til at ordne det Fornødne, ligesom Forsamlingen besluttede at opfordre Arbejderforeningen til at deltage i Toget. Komiteen kom til at bestaa af Stud. jur. *A. Hindenburg*, Stud. jur. *Th. Nissen*, Stud. theol. *Chr. Richardt*, Stud. mag. *Gotf. Rode* og Stud. jur. *Knud E. Valloe*. Allerede næste Dag lagde Politidirektøren sig imidlertid imellem, idet han lod en af Seniorerne og et Medlem af Komiteen kalde og meddelte dem, at Politiet forbød Toget til Wegener, og at det vilde modsætte sig det med alle Midler, der stod til dets Raadighed.

Inden Komiteen endnu havde havt Tid til at raadslaa om,

hvorledes den skulde forholde sig ligeoverfor et saadant mundligt Forbud, frabad *Wegener*, der i Bladene havde læst om, hvad Studenterne havde i Sinde, sig enhver Hyldest. I en den 10. Februar offenliggjort Erklæring skrev han bl. A.: «Dersom den nævnte Efterretning skulde være paalidelig, vil jeg først bede alle dem, der have tænkt paa et Middel til at lette mig Byrden af min Skjæbne, at modtage min oprigtigste og ærbødigste Tak for deres Deltagelse og gode Villie. Men jeg vil dernæst ligesaa oprigtig og ærbødig bede dem alle, at de ville opgive Udtalelsen af disse Følelser paa den i hin Efterretning omtalte Maade. Den Sag, hvorom Alt drejer sig, er forlængst afgjort, og for den er Intet mere at vinde; dens fulde og sande Beskaffenhed ligesom dens Følger høre Fremtiden til. Personer bør ikke derved komme i Betragtning. Har jeg fejlet, bør jeg lide derfor. Havde jeg ikke fejlet, saa vilde dog Lidelsen selv for denne Sag være mig saa kjær, at jeg ikke for nogen Pris kunde ønske den formildet, lettet eller afvendt.»

Uagtet der saaledes ikke kunde være Tale om at hylde Gehejmearkivaren, anmodede Komiteen Politidirektør *Bræstrup* om at meddele den Forbudet skriftligt, men han besvarede ikke Skrivelsen. Den sammenkaldte derpaa et almindeligt Studentermode til den 14. Februar og forelagde dette det Spørgsmaal,[7] om man burde foretage noget Skridt i Anledning af Politidirektørens Forbud. Efter længere Forhandling vedtog Forsamlingen at nedsætte en Komitee, der skulde udarbejde en Erklæring om hele Sagen bestemt til Offenliggjorelse i Bladene. Til Medlemmer af denne valgtes de Samme, der havde siddet i den første Komitee.

Efterat disse havde givet en Fremstilling af, hvad der var foregaaet, skrev de: «Vore Medborgere vide, at Forsamlingsfrihed er en af vore grundlovsmæssige Rettigheder, og de ville i Politiets Handlemaade se et Forsøg paa at benytte sig af Grundlovens Bogstav til at krænke dens Aand. Uden Fare for den offenlige Fred have Studenterne tidligere bragt udmærkede

Medborgere en Hyldest som den, man vilde bringe Konferensraad Wegener, og en saadan Fare kan Politiet heller ikke her have befrygtet. Toget maa være forbudt, fordi det gjaldt Konferensraad Wegener, fordi det gjaldt en af Ministeriet forfulgt Mand. Øvrigheden har saaledes istedetfor at paase og overholde god Orden villet paase og overholde en vis ønskelig Stemning hos Studenterne, hvortil den mangler som al Evne saaledes ogsaa al Ret. Kjøbenhavns Studenter kunne ikke anerkjende Politidirektørens Forbud som berettiget; de maa betragte det som et Indgreb i Borgernes lovlige Frihed. Og hermed være Sagen overgivet til Medborgeres Dom.»

Komiteens Fremstilling af Sagen og dens Bemærkninger dertil stod i «Fædrelandet» for den 17. Februar, og allerede næste Dag sendte *A. S. Ørsted* i sin Egenskab af Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet, Konsistorium en længere Skrivelse, i hvilken han opfordrede det til at skride ind imod de fem Studenter, der havde vovet at offenliggjøre et saadant Aktstykke, og til i det Hele taget at minde Studenterne om, at deres Begreber om offenlige Forhold vare fuldstændig forvirrede. Skrivelsen, der kom Konsistorium højst overraskende, har rimeligvis selve Ørsted til Forfatter. Hele hans Tankegang præger den i ethvert Tilfælde fra Begyndelsen til Enden. Da det er et interessant Aktstykke til Belysning af Datidens Tænkemaade, meddele vi den her:[8]

«Det igaar udkomne Nummer af Bladet «Fædrelandet» indeholder en Artikel, dateret den 15. d. M. og underskrevet af 5 Studenter, der tale i samtlige Kjøbenhavns Studenters Navn, hvilken Artikel i Forbindelse med de mest forvirrende Begreber om vore offenlige Forhold røber en Selvklogskab og en Trods mod Øvrigheden, som maa tildrage sig dette Ministeriums alvorlige Opmærksomhed, ligesom man ej tvivler paa, at den allerede har fremkaldt særdeles Opmærksomhed hos dem af Konsistoriums Medlemmer, som den er kommen for Øje.

«Det kan ikke forundre Ministeriet, at en Del af den studerende Ungdom lever i aldeles vildfarende Forestillinger om den Sag, der har fremkaldt det allerhøjeste Reskript af 3. d. M., hvorved Hs. Majestæt Kongen har ytret sit allerhøjeste Mishag med en betroet Embedsmands Fremtræden mod den Ordning af Statens Thronfølgeorden, som den Tid var under Rigsdagens Forhandling, og

som siden paa fuldkommen grundlovmæssig Maade er bleven gjennemført, og at disse unge Mænd heller ikke kunne sætte sig ind i de Rets- og Regjeringsgrundsætninger, som have været ledende ved det allerhøjeste Reskript.

«Men det er i højeste Grad utilbørligt, at de have dristet sig til at ville gjøre deres umodne Mening om den af Kongen tagne Beslutning gjældende ved en offenlig Tilkjendegivelse af deres Misbilligelse af det allerhøjeste Reskript, hvilken skulde begynde med en Gadeprocession af Studerende og Andre navnligen af Arbejderklassen, som de vilde formaa til at deltage i dette Optog. Vel synes bemeldte Studenter, der ytre, at Toget skulde forbydes, fordi det gjaldt en af Ministeriet forfulgt Mand, at staa i den synderlige Mening, at den offenlige Misbilligelse ikke rammede Kongen men Allerhøjstsammes Ministre. Men hvormeget man end maa være tilbøjelig til at undskylde disse unge Mænds grundforkerte Opfattelse af vor hele konstitutionelle Stilling, maatte det dog være dem indlysende, at der ikke er Noget, som i højere Grad maatte nedsætte Kongens Anseelse, end naar man vilde antage, at Allerhojstsamme havde udfærdiget ovenmeldte Reskript uden Bevisthed om dets Indhold og Betydning eller havde hengivet sig som et villieløst Redskab for sit Ministerium.

«I højeste Grad paafaldende er det ogsaa, naar de antage, at den i Grundlovens Artikel 93 hjemlede Forsamlingsfrihed blev krænket derved, at Politiøvrigheden ikke har villet tilstede det af dem tilsigtede Optog; selve Artiklens Indhold hjemler Politiøvrigheden Berettigelse hertil, ligesom der og kun behøvedes liden Eftertanke for at indse, at dette var dens Pligt, og at den offenlige Trods, de have vist denne Øvrighed, er, for at blive ved det forhen brugte lempelige Udtryk, utilbørlig.

«Det er ligeledes paafaldende, at hine fem Studenter og de af de øvrige Studerende, som have taget Del i det, de have udtalt som Studenternes Beslutning, have forglemt, at de staa under en særlig disciplinarisk Myndighed, af hvilken de maatte vente, at den vilde kalde dem til Regnskab for et Forhold som det omhandlede, om det end ikke stred mod de Borgerne i Almindelighed forbindende Love.

«Skjønt Ministeriet saaledes som forhen antydet ikke tvivler paa, at Konsistorium ogsaa af egen Drift vil foretage de behørige Skridt i Anledning af det oftberørte Forhold, har det dog anset sig pligtigt til uden Ophold herom at henvende sig til Konsistorium, for at dette ved denne Lejlighed kan handle med desto større Eftertryk og være i Stand til strax at nedslaa enhver Tanke om, at de med Virkning kunde paaklage den vistnok alvorlige men dog faderlige Tilrettevisning, der vil blive givet dem.

«Ministeriet venter iøvrigt, at Konsistorium vil lade sig det være magtpaaliggende at komme i Erfaring om, hvorvidt der ere Enkelte, som enten ved at have forledet de øvrige til det omhandlede Forhold eller paa anden Maade kunne have forskyldt en strengere Irettesættelse eller anden yderligere disciplinarisk Straf i Overensstemmelse med Universitetets Fundation.

«Fremdeles maa man anmode Samme om at tage under Overvejelse, om ej nogen mere almindelig Foranstaltning maatte være fornøden for at sætte en

Grænse for den overmodige Anmasselse, hvormed en Del af de unge Mænd, der have bestemt sig til Statens Tjeneste, blande sig i politiske Bevægelser, til største Skade saavel for deres egen Fremtid som for det hele Statssamfund.»

Til Slutning henledte Ministeriet Konsistoriums Opmærksomhed paa Sammenstødet med Studentersamfundet i 1840 og mindede om, at Stænderforsamlingen i Roskilde enstemmigt tilbageviste et Andragende om at lade Domstolene underkaste Politidirektørens Forbud en Prøvelse, «efterat foruden adskillige andre Medlemmer de tvende højtansete og frisindede Professorer, der havde Sæde i Forsamlingen, med stor Klarhed og Styrke havde udtalt sig om det Ubeføjede i Klagen».

Hermed sigtede *Ørsted* til *Clausen* og *Schouw*, med hvem han i sin Egenskab af kongelig Kommissarius ved Stænderforsamlingen i Roskilde havde forhandlet om Studentersamfundet.

Konsistorium havde sikkert helst ønsket sig fritaget for at skulle optræde i denne Sag mod Studenterne, og det havde, hvad der ogsaa tydelig kom frem under dets Overvejelser, ikke tænkt paa selv at skride ind. Universitetets Rektor, den berømte Retslærde *I. E. Larsen*, var under Forhandlingerne om Arvesagen i Folkethinget optraadt som Ministeriet Bluhmes erklærede Modstander og havde, som det dengang blev skrevet, med Kølleslag slaaet alle A. S. Ørsteds statsretlige Argumenter til Jorden, og han og H. N. Clausen havde under Kampen staaet Skulder ved Skulder. I Forening med Wegener havde han endvidere, før Ministeriet af 28. Januar 1852 var blevet dannet, udarbejdet alle Statsakter, Renunciationer, Deklarationer o. s. v., der forberedte Forslaget om en ny Thronfølgelov,[9] og han var opfyldt af Harme over den Maade, hvorpaa Regjeringen havde behandlet hans Medarbejder.

. Da han havde ladet Ørsteds Henvendelse til Konsistorium cirkulere mellem Medlemmerne, skrev *Krieger*, der var Referendarius, bl. A. til ham: «Man skulde tro, at Ørsted Intet havde at bestille, siden han spilder Folks Tid med sin egen.» Forøvrigt meddelte Krieger, at han havde talt med Clausen og

Madvig, og at de vare enige om at foreslaa, at der blev holdt et forberedende Møde, før Sagen blev foretaget i Konsistorium, et Møde, i hvilket Rektor, *F. C. Bornemann*, *Forchhammer* og de selv skulde deltage.

Den 14. Februar samledes Konsistorium. Af de Udtalelser, der faldt, ser man strax, at de ovennævnte Professorer alle vare tilbøjelige til at se Studenternes Færd i det mildeste Lys, *Krieger*, der først tog Ordet, hævdede, at Konsistorium burde vogte sig for at tiltage sig en større Myndighed end den, det ifølge Forholdets Natur var i Besiddelse af. *Madvig* fandt, at de fem Studenters Optræden laa udenfor den akademiske Disciplinærmyndighed. En anden Sag var det, at Studenterne ved at bære sig uklogt ad kunde paadrage baade sig selv og Universitetet Ubehageligheder. *Clausen* kunde ikke udenvidere betragte Studenternes Skridt som en politisk Demonstration. Han formaaede heller ikke at se, at de havde udtalt nogen Misbilligelse af det kongelige Reskript. Man burde skrive til Ministeriet og udbede sig en bestemt Form for Misbilligelsen. *Madvig* antog dog, at der her forelaa en politisk Demonstration, hvortil *Clausen* bemærkede, at Studenterne ikke burde holde sig udenfor det politiske Liv. Man maatte desuden tage Hensyn til Wegeners Stilling til de Studerende.

Fra den modsatte Side udtalte *Martensen* sig imod, at Studenterne overhovedet gav sig af med Politik. Det foreliggende Tilfælde egnede sig særlig til, at Konsistorium gjorde Brug af sin tilrettevisende Myndighed, hvis der overhovedet tilkom Konsistorium en saadan. Vedkommende Studenter vare optraadte aldeles usømmeligt ligeoverfor Ministeriet. *Eschricht* fandt, at Indbydelsen til Arbejderforeningen om at være med til Demonstrationen bevirkede, at man med Rette kunde kalde den politisk. *Forchhammer* var enig heri.

Krieger fremhævede derpaa Vanskeligheden for Konsistorium ved at komme med en almindelig Udtalelse. Man maatte hverken sige for Meget eller for Lidt. Der var ingen Grund til at gjøre Væsen af en Sag, der var højst ubetydelig. Studenterne havde

ikke i mange Aar været saa lidet politiske som nu. *Madvig* foreslog, at man skulde skrive til Ministeriet, at man ikke kunde gaa videre, end man selv syntes, det var rigtigt, og at man især ikke kunde indlade sig paa at holde Forhør over de Studenter, der havde været Ophavsmænd til Demonstrationen. Efterat *Krieger* endnu en Gang havde lagt sine Kolleger paa Sinde, at Konsistorium ikke burde gjøre for Meget ud af Sagen, endte Forhandlingerne med, at det overdroges *I. E. Larsen*, *Bornemann* og *Madvig* at gjøre Udkast til de forskjellige Skrivelser, der skulde afsendes.

En otte Dages Tid senere samledes Konsistorium atter. *Madvig* fremlagde da et Udkast til det Svar, Konsistorium skulde give Kultusministeren. Det var et Svar, som Ørsted næppe havde ventet, men som var baade Madvig og Konsistorium værdigt. Et Uddrag vil vise, at man i sin Tid gjorde Universitetet højlig Uret, naar man betegnede dets ledende Mænd som Ministeriets underdanige Tjenere eller mente, at de havde gjort sig latterlige. Men man kjendte jo hverken Ørsteds glubske Skrivelse eller Konsistoriums djærve Svar.

Konsistorium, hed det, havde den Opfattelse, at det overvejende Antal af Studenterne i de sidste Aar havde vist en rolig og besindig Færd. Det havde derfor ikke tænkt paa at foretage Noget i Anledning af, hvad der var foregaaet, før det havde erfaret, i hvor høj Grad de Studerendes Skridt havde tildraget sig Ministeriets Opmærksomhed. Det var dog sikkert et Mindretal af Studenterne, der havde været tilstede ved det offenlige Møde. Naar Ministeriet havde ment, at der herskede aldeles vildfarende Meninger blandt de Studerende med Hensyn til den Sag, der havde fremkaldt det allerhøjeste Reskript af 3. Februar, saa maatte Konsistorium bekjende, at det ikke vidste Noget herom. Det vilde nemlig have fejlet meget og miskjendt baade sine egne og de Studerendes Stilling, hvis det havde indladt sig i nogen Forhandling med disse derom. Den politiske Demonstration, de havde agtet at

foretage, gik vel ikke ud paa direkte at misbillige Reskriptet, men det maatte dog anses for en indirekte Misbilligelse af denne Regjeringshandling. Dette maatte dadles, og ligeledes fortjente det Dadel, at Studenterne havde villet have Andre med i Toget til Wegener, ligesom at de havde protesteret mod Politidirektørens Befaling. Da de imidlertid ikke havde gjort mindste Forsøg paa at udføre deres Forehavende, syntes der ikke at foreligge Noget, der kunde betegnes som Trods mod Autoriteterne. Medens Konsistorium saaledes maatte misbillige Demonstrationen, fandt det dog ikke, at den var af en saa betænkelig Natur, at der kunde være Anledning til ved en inkvisitorisk Fremgangsmaade at udfinde, hvilke Studenter der foruden de fem havde taget nogen fremtrædende Del i Beslutningen. En Anvendelse af Straf mod Enkelte, f. Ex. dem af Underskriverne, der havde akademiske Stipendier, vilde modstride Konsistoriums Opfattelse af, hvad der var ret og billigt, da det betragtede det Hele som en ungdommelig Ubetænksomhed.

Derefter vedtoges ligeledes Formaningen til Studenterne. Den blev opslaaet i Universitetets Forhal, ligesom Rektor ved Pedellen sendte den til de fem Studenter. Den lyder saaledes:

«I de offenlige Blade findes indrykket en af fem Studenter underskreven Bekjendtgjørelse angaaende en i et saakaldt almindeligt Studentermøde tagen Beslutning om et Optog for at bringe en i Bekjendtgjørelsen nævnt Mand en Hyldest, i hvilket Optog ogsaa Andre navnlig Arbejderforeningen skulde opfordres til at deltage, og angaaende Politiets derimod nedlagte Forbud, hvilket udledes af, at det paatænkte Tog «gjaldt en af Ministeriet forfulgt Mand», og om hvilket det erklæres, at Kjøbenhavns Studenter ikke kunne anse det for berettiget men maa betragte det som et Indgreb i Borgernes lovlige Frihed.

«Konsistorium ser i denne Bekjendtgjørelse og i det deri omhandlede Forehavende en Miskjendelse af den studerende Ungdoms Stilling og Kald, som det ifølge det Tilsyn med de Studerendes Færd, Universitetsfundatsen paalægger det, har fundet sig opfordret til at modvirke og vise tilrette. For det Første maa Konsistorium erindre om, at en Beslutning af de Studenter, der møde paa en privat sammenkaldt Forsamling, ingenlunde giver Beføjelse til at optræde i de kjøbenhavnske Studerendes Navn. Dernæst maa Konsistorium tilkjendegive de Studerende, der have deltaget i Beslutningerne om Optoget og Bekjendtgjørelsen, at Konsistorium anser det Forehavende, ifølge hvilket et Antal Studerende under Udseende af at udføre en almindelig Studenterbeslutning skulde

selv foretage og opfordre andre Ikke-Studerende til at deltage i en politisk Demonstration i umiskjendelig Modsætning til den for faa Dage siden gjennem det Universitetet foresatte Ministerium udgaaede Regjeringshandling, som et saadant, fra hvilket de Studerende utvivlsomt burde afholde sig. Konsistorium maa derfor alvorligen misbillige Opfordringen til at iværksætte et saadant Forehavende og beklager, at man efter at have truffet paa Hindringer for Udførelsen endda har villet i Kjøbenhavns Studenters Navn med en ikke vel overvejet Paaberaabelse af en Grundlovsbestemmelse paakalde den offenlige Menings Dom om Sagen.»

Hvem der har skrevet dette i sproglig Henseende meget knudrede Aktstykke, kan ikke ses, men det maa være enten Larsen eller Bornemann.

Claüsen forlangte, at der skulde tilføres Protokollen, at han savnede tilbørlig Overensstemmelse mellem de to Skrivelser til Ministeriet og til Studenterne. I den første havde Konsistorium uforbeholdent vedgaaet, at det, dersom det ikke havde modtaget nogen Skrivelse fra Ministeriet, næppe vilde have foretaget Noget i denne Sag, men at det ikke troede at burde bevare Tavshed og Tilbageholdenhed, efterat det havde faaet at vide, at den havde tildraget sig Ministeriets Opmærksomhed. I den anden Skrivelse havde man imidlertid undgaaet enhver Antydning af, at man havde modtaget en Skrivelse fra Ministeriet. Ved denne Fortielse blev Konsistoriums Optræden i Sagen stillet i et mindre rigtigt historisk Lys, som om den var udgaaet fra Medlemmerne og ikke foranlediget ved Paavirkning ovenfra.

Endelig ønskede *Krieger* tilført Protokollen, at han med Hensyn til Opløsningen af Studentersamfundet, hvilken Ministeriet havde berørt i sin Skrivelse, lige saa lidt nu som i 1840 kunde erkjende den Fortolkning af Fundatsen, hvori man søgte Retten til at lukke Samfundet begrundet.

Sidste Akt bestod i, at Pedel Speer tilsagde de fem Studenter til et Møde hos Rektor, der skulde give dem en Tilrettevisning. At denne var saa lempelig som muligt, følger af sig selv. *Larsen*, *Krieger* og *F. C. Petersen*, der var Konsistoriums Sekretær, vare tilstede, men om end den Sidstnævnte betragtede Forestillingen som en alvorlig Handling, der maatte gjøre et

dybt Indtryk paa Synderne, saa skyndte *Larsen* sig med at sige et Par Ord som en Mand, der er glad ved at slippe fra Noget, han er kjed over at skulle udføre.[10]

Allerede før Konsistorium havde fattet Beslutning om Sagen, havde Studenterforeningen Fastelavnsmandag den 27. Februar gjort Kommers med de høje Professorer. Det righoldige Program om Aftenen lød efter Senioratets Opskrift saaledes: 1. Komedie «Den sidste Ligbærer» af *J. Helms*; 2. Katten sloges af Tønden, efterat *V. Rode* havde sunget en meget morende Vise; kun to Mennesker kvæstedes, og Gevinsten var smuk; 3. Der itusloges Potter, fyldte med Appelsiner og Konfekt; 4. Der bedes til Bollen; 5. Der gjættedes Ordsprog, som udførtes paa Theatret; 6. «Konsistorium» viste sig paa Tribunen anført af *I. Levin*; 7. Billeder med Sang af *Zinck*; 8. Sexa med Punsch og Smørrebrød; 9. Sold og Dans.

Rode's Vise, der hed «Om at slaa Ministeriet af Tønden», lyder saaledes:

Kom i gode Svende og lad os nu begynde
At slaa løs paa Herrerne der;
Skjønt de ere tomme som vor Tønde,
Dog li'saa sejge som Staverne de er;
Men skjønt de hænge fast som Arvesynden,
Dog vi prøve vil at sla' dem af Tønden.

Her er nu først han, som vi har kjendt saa længe,
Som i forrige Aarhundrede var en gammel Mand,*
Han er Oldgesell, men som Skildt maa han hænge,
Ellers sig selv han passe kan.
Til Tidsfordriv han sendte til vore Oldermænd
En Næse, de skulde pudse for at gi'e os den.

Saa er der Helten med Usserød Klæde,
De kjøbenhavnske Voldes strænge Patron,**
Saa er der ham, der er nær ved at græde,***

* *A. S. Ørsted.*
** Krigsminister *Hansen.*
*** Udenrigsminister *Bluhme.*

Naar han ej maa sige «Sandhed med Modifikation».
Saa er der ham,* der nylig har faaet hængt en Nøgle paa sin Krop.
Vor Herre maa vide, hvad der skal lukkes op.

Ser I saa den Herre** med Hænderne i Lommen,
Som Sølimit var han flink og flot;
Men siden han er ind paa Statsskibet kommen,
Veed I hvad, kjære Venner, saa gaar det ikke godt.
Han taler om Fyrene med Trumfer og med Støjen,
Men derfor kan det lige godt være Løgn.

Ser I det lille Væsen*** der, som sprætter,
Han er Prins Mümpelgards kjødelige Fætter,
Som Diplomat han gjorde sig for Mauteuffel lækker.
Nu vil Frøen være Oxe, men jeg tænker nok, den sprækker.

Saa er der ham, der æder Almanakker,†
Og hans Kollega, den holstenske Snegl.††
Slaa til dem Alle, saa de sig pakker,
Slaaer I bare løs, saa ta'er I ikke fejl!
Kunde vi bare blive af med hele Klatten,
Saa kunde man sige, vi havde slaaet til Katten.

At *I. Levin* præsenterede sig i Spidsen for Konsistorium, var naturligt, da han jo var Professorernes Forfølger og Nedrakker. Den 4. Marts tordnede han mod Konsistorium i «Fædrelandet» i Anledning af dets Erklæring til Studenterne, og ved det almindelige Studentermøde samme Dag stillede han en Dagsorden, der parodierede Erklæringen. Senioratet havde

---

* Justitsminister *Scheel.*

** Marineminister *Bille.*

*** Finansminister Grev *Sponneck.* I 1851 foretog han en diplomatisk Rejse til Hofferne i Berlin og Wien.

† Ministeren for Slesvig, Grev *Carl Moltke*, der den 9. Januar udstedte et Forbud mod, at «Skriv- og Rejsekalender for 1854» og «Skriv-Kalender eller daglig Lommebog for 1854» solgtes i Slesvig, fordi der i dem «ikke var taget noget Hensyn til den allerhøjeste Thronfølgelov for det danske Monarki af 31. Juli 1853», uagtet vedkommende Bogtrykker og den astronomiske Professor havde sagt ham i Tide, at en Almanak maa trykkes et halvt Aar før næste Aars Begyndelse og altsaa ikke kan tage Hensyn til Begivenheder, der ere yngre end dens Trykning.

†† Grev *Reventlow-Criminil.*

sammenkaldt Mødet for at drøfte en Indbydelse til Upsala, som Forsamlingen imidlertid vedtog ikke at modtage, da man af forskjellige Grunde ikke godt kunde drage afsted i Sommeren 1854. Dernæst blev Konsistoriums Erklæring sat til Forhandling. Alle vare enige om, at Studenterne som samlet Stand Intet burde foretage i Sagen, efterat den var bleven drøftet saa omhyggeligt i Pressen. *Levin* forelagde dog følgende Dagsorden:[11] «Det under Udseende af at udføre en almindelig Studenterbeslutning offenligt sammenkaldte Studentermøde af 4. Marts anser det Forehavende, ifølge hvilket Konsistorium med en ikke vel overvejet Paaberaabelse af Universitetsfundatsen har udtalt sig til Studenterne i umiskjendelig Modsætning til menneskelig Aandsfrihed og dansk Borgerfrihed, som et saadant, fra hvilket Konsistorium utvivlsomt burde afholde sig. Men da denne Bekjendtgjørelse alt af den offenlige Mening er tilstrækkeligen dømt, gaar det almindelige Studentermøde over til Dagsordenen og arrangerer Studenterforeningens Lørdagssold, hvori Foreningens Medlemmer selv deltage og opfordre andre Ikke-Medlemmer til at deltage.» Dirigenten nægtede imidlertid at sætte Forslaget under Astemning, da det ikke i Forvejen havde været bekjendtgjort, at der vilde blive forhandlet om denne Sag, hvilken Opfattelse Generalforsamlingen gav ham Medhold i.

Af de forskjellige Viser, der behandlede hele denne Wegenerske Affære, opnaaede ingen en saadan Yndest i Studenterforeningen som den, *Zinck* og *Voltelen* forfattede. Som man vil se, holder den sig ikke saa nøje til den historiske Sandhed, men Visen taber ikke derved:

Konferensraad Wegener, den brave,
Historiograf og Gehejmearkivar,
Skrev en Bog om, hvem vi skulde have
Til Regent, naar Ingen mer vi har.
Ministrene kaldte paa Fiskalen,
For de blev gale i Kalotten:
Hr. Fiskal! læg en Sag an mod Ka'len,
Og lad snart ham komme i Kachotten.

Men Fiskalen var nu uheldig,
Skjønt hans Tale var overmaade net,
Og Wegener var ham for vældig
Og blev frikjendt af Højesteret.
Men et Reskript lod Ministrene trykke,
Det er nogle fiffige Ka'le!
«Vi blæser dig alligevel et Stykke,
Og hvad det koster, skal du selv betale.»

Men saa sa'e de unge Studenter:
Nu skal Wegener ha'e et Hurra!
Men Bræstrup Hr. Kandidat Holst* henter:
Der bliver ikke Noget a'!
Og Ministrene blev gale, knap tror I 'et,
Hvor det syded og kogte dem i Blodet,
Og saa skrev de strax til Konsistoriet:
«Vil I ikke gi'e dem paa Ho'det.»

Konsistoriet sagde: «Jo natyrligt,
Vi gjør Alt, hvad Ministrene befale,
De Studenter, de ha'e tet sig ustyrligt
Og er i det Hele nogle brøsige Ka'le.
Vore Forelæsninger ej de høre,
Hos Somme af os kommer ej der en Eneste.
Hvis der ellers er Mere, vi kan gjøre,
Er vi altid til Ministrenes Tjeneste.»

Og saa kaldte det de fem Krabater,
Som var Formænd for Gade-Skandalen;
Bang** og Otto havde skrevet Kantater,
Og Martensen han holdt Talen:
«I har slet ikke været rigtig nette,
Dog for denne Gang vi bare vil skjænde;
Men anden Gang skal vi Jer s'gu lette,
Og Pedel Müller gie Jer Ris paa Jer Ende.

Og hjælper dette ikke heller,
Bli'er det Sidste værre end det Første,
Saa sætter Bræstrup Jer ned i sin Kjælder,
Og la'er Jer af Betjentene børste;

---

* Senior *E. Holst.*

** De tre her nævnte Professorer vare alle politiske Meningsfæller af Ministeriet Ørsted.

Dernæst Eders Borgerret I taber
Og bli'er slettet ud af Protokollen,
Ja tilsidst gjør General Hansen Jer til Slaver
Og la'er Jeg fange Hunde paa Volden.»

Her I ser, I unge Studenter
Det er slemt med de Store at bid's
Man faar paa Snuden, før man det venter,
Lad I kun Wegener og Ministrene strid's!
Tag Jer Bog og læs paa Jeres Lexe,
Tab ej Statens Tarv og Dyden af Syne,
Saa kan ej Konsistoriet Jer korrexe,
Og I bli'er rost af Davidsen og Grüne.*

Samtidig med at denne Strid førtes, forberedte Studenterforeningen sit første Karneval i Kasino, og da Sindene vare komne i Bevægelse, besluttede Komiteen, at Grev *Sponneck*, der, som vi alt have meddelt, var det mindst afholdte Medlem af det Ørstedske Ministerium, skulde holde for. Alt Aaret i Forvejen havde det været paa Tale at holde Karneval til Fordel for Bygningsfondet, men først nu blev det til Virkelighed. I Begyndelsen af Februar blev der nedsat en Komitee bestaaende af Senioratets Medlemmer samt af *Ploug*, *Hostrup*, *Mantzius*, *Zinck*, *Wengel* og Stud. philol. *Chr. Bruun*, nu Overbibliothekar ved det store kongelige Bibliothek. Senior *Fr. Jul. Larsen* gik nogle Dage efter af, og i hans Sted valgtes Cand. jur. *C. F. Ricard*, der nu i mange Aar har været Departementschef i Justitsministeriet. Han blev saaledes i sin Egenskab af Senior ogsaa Medlem af Komiteen.

Karnevalet skulde finde Sted den 16. Marts, men Dagen i Forvejen modtog Senioratet en Skrivelse fra Politidirektøren, der underhaanden havde faaet at vide, at Komiteen bl. A. agtede at lade Grev Sponneck og alle Mümpelgarderne figurere i et Optog. Skrivelsen lød saaledes:[12]

* Redaktør af «Kjøbenhavnsposten», Organ for Carl Moltke.

«Paa given Foranledning skulde jeg i Henhold til Plakaten af 1. Marts 1803 samt Betingelserne for den under 22. f. M. Senioratet for Studenterforeningen meddelte Bevilling til at afholde et Karneval Torsdag den 16. dennes ikke undlade herved at betyde Senioratet, at der paa bemeldte Karneval ikke maa forekomme noget Optog eller nogen Fremstilling af hvilkensomhelst Art, som enten overhovedet har politisk Tendens, eller hvorved Autoriteter eller enkelte Personers offenlige eller private Forhold kunde blive Gjenstand for Spot eller Kritik. For Efterlevelsen af dette Tilhold, som jeg allerede mundlig har givet Hr. Ricard ved hans Møde hos mig paa Senioratets Vegne, og som jeg paa hans Begjæring herved gjentager, gjøres Senioratet ansvarligt.»

Det var altsaa Alvor fra Bræstrups Side at ville gribe forstyrrende ind, dersom der i mindste Maade blev hentydet til Ministeriet. Hans Forbud kom imidlertid paatvers af Karnevalskomiteens Planer, og da denne var sig bevidst, at Optoget ingenlunde var personlig fornærmende for Finansministeren, om end hele dets Karakter var satirisk, lagde dens Medlemmer Hovederne i Blød for at udfinde, hvorledes man kunde narre Politiet og sætte sin Villie igjennem.[13] Man kom da pludselig i Tanker om, at et Rygte havde meddelt, at Kongen gjerne vilde se Karnevalet, ja at han endog havde sin Dragt liggende færdig. Hvad om man indbød *Frederik VII* til som Studenternes Ven at tage Del i Festen. Vel skulde denne finde Sted næste Dag, og vel boede Kongen paa Frederiksborg Slot, men man kunde jo strax sende en Deputation ud til ham. Det gjaldt kun om at handle rask.

Den 15. Marts vare de fleste af Komiteens Medlemmer sysselsatte i Kasinos Lokaler, medens nogle havde Arbejde i Studenterforeningen. Iblandt disse vare *Bruun* og *Ricard*, der sent om Aftenen ude fra Kasino modtog Ordre til at gjøre sig rede til øjeblikkelig at rejse til Frederiksborg for at overbringe Kongen en Indbydelse fra Komiteen til at beære Karnevalet med sin allerhøjeste Nærværelse. De to unge Mænd adlød uden Betænkning. Da de begge boede ude ad Frederiksberg til, ilede de strax afsted for at iføre sig Kjole og hvidt Halstørklæde. Paa Vejen bestilte de Extrapost til Hillerød, og til fastsat Tid kjørte de om Natten ud ad Nørreport.

Det var alt lyst, da de den 16. om Morgenen ankom til deres Bestemmelsessted. Saasnart Tiden syntes dem passende, begav den ene af Udsendingene sig op paa Slottet for at anmelde deres Komme og for at høre, om de kunde faa Audiens. Alt gik efter Ønske, og noget hen paa Formiddagen gav Prins Karnevals Sendebud Møde i Forgemakket, hvor den jourhavende Adjutant underholdt dem paa det Behageligste. Medens de ventede, kom der en Herre ud fra Kongens Gemak. Han saa ikke venligt til dem, og idet han gik forbi dem, sagde han: «Det skal jeg ikke glemme de Herrer». Denne vrede Herre var Kabinetssekretæren, Gehejmeraad *F. Tillisch*, der en sex Ugers Tid senere blev Medlem af det Ørstedske Ministerium.

Lidt efter gav to andre Herrer Møde i Forgemakket, hver bærende en rød Portefeuille under Armen. Det var Gjæster, som ikke vare synderlig velkomne, men som havde et langt alvorligere Ærinde at røgte end Studenterforeningens to Repræsentanter, idet de nemlig skulde overbringe Kongen Landstingets og Folketingets Mistillidsadresse mod Ministeriet. *Chr. Bruun* og *Ricard* blev derpaa førte ind til *Frederik VII*, som tog meget venlig mod dem, men som paa deres allerunderdanigst frembragte Indbydelse svarede, at han i disse Dage havde saa alvorlige Sager for, at han ikke kunde tage Del i Studenternes Karneval.

Saasnart de vare komne ud, gik de to Things Formænd Højesteretsassessor *P. D. Bruun* og Højesteretsadvokat *C. Rotwitt* ind til Kongen, der nu havde Premierministeren Ørsted ved sin Side. De fik det Svar, at han nøje vilde overveje, hvad der under de nuværende Omstændigheder maatte anses for at være det Tjenligste for Landet. Resultatet af disse Overvejelser blev som bekjendt en fortsat og forbitret Kamp med Rigsdagen.

De to Studenter kjørte efter endt Hverv hjem til Kjøbenhavn og tog lige ud til Kasino, hvor de aflagde Beretning om, hvad de havde oplevet. Komiteen maatte saa finde paa en anden Udvej med Hensyn til Prins Mümpelgard og hans Følge.

Dette første Studenterkarneval var i Meget forskjelligt fra Studenterkarnevaler i vore Dage, idet der bødes Gjæsterne saa mange Forlystelser bestaaende af Sang, Dans, Recitation, Vaudeviller, Balletter, Beridere o. s. v., at Publikum nu vilde bede sig fritaget for at skulle se paa alt Sligt af Utaalmodighed efter at komme til at danse. I Forhallens Nicher havde man opstillet Bissens «Landsoldat» og Jerichaus «Pantherjæger», hvilke Statuer begge Billedhuggere velvilligt havde overladt Komiteen. Angaaende den øvrige Udsmykning har den ledende Senior *Chr. Richardt* meddelt Følgende:[14]

«Bazargangens Skabe vare dekorerede med Rødt, saaledes at Mellemrummene optoges af forskjellige Emblemer for Kunst og Videnskab, malede paa blaa Grund. Bazargangens østre Ende dækkedes af Drapperier, foran hvilke et kolossalt Minervahoved var anbragt paa et Fodstykke med Indskrift: «Hvor Sønnerne samles i talrig Flok, vil Moderen gjerne med.» Fire skjønt udstafferede Drabanter bevogtede Opgangen til Pergolaen, der ydede et prægtigt Skue. Tvende store ikke transparente Emblemer optog de to midterste Fag Vinduer; i de fire andre Fag var foran en Baggrund af levende Grønt anbragt Buster af Thorvaldsen, Oehlenschläger, Ørsted og Holberg. Opgangen og andre passende Steder vare smykkede med Grønt, og omkring Springvandet duftede en Mængde blomstrende Potteplanter den Indtrædende imøde, hvis han da fik Tid til at lægge Mærke dertil, thi den brillante Belysning af Gas, Stearin og kulørte Lamper, tildels i Tulipanform, lagde mere end nok Beslag paa hans Opmærksomhed ikke at tale om Faner og Flag, anbragte over Indgangen til den store og lille Sal. I denne fandtes et Eau de Cologne-Spring foran Midterspejlet, omgivet af Grønt. Det tilstødende Kabinet havde Ingerslevs Haand forvandlet til et elegant Dame-Toiletværelse, og heller ikke her var sparet paa Hyacinther og Cameliaer. Den store Sal er jo smuk i sig selv, dog vare dens Prydelser forhøjede ved vor norske Fane, der midt paa Balkonen hang ned over de Pladser, der vare afspærrede til Brug for Sangerne.»

Kl. 9 begyndte Forlystelserne med, at *Guldberg*, *Zinck* og *Adolf Rosenkilde* fra Amfitheatret sang Visen «Det er overmaade smukt», en Vexelsang, i hvilken Spidsborgere paa en komisk Maade drøfte Dagens brændende Spørgsmaal.[15] Sørensen og Bjørn behandle f. Ex. Arvesagen saaledes:

1.

S: Naa. er De der! De har vel erfaret?
B: Hvad for noget? *S*: Det, som er passeret.
Nu er da Danmarks Velfærd bevaret,
Endelig blev han da aktionert.
B: Men sig mig, hvem det er! *S*: Ih, det er Wegener.
B: Barberen? *S*: Sikken Snak, nej Gehejmearkivaren.
S: Ih, er han det? Hvad gjorde det Skarn?
B: Alle Sorter Forbrydelser.

2.

S: Ser De, da Kongen ej kan faa Børn,
Har han til Arving Prins Christian bestemt.
B: Hvad? Hanses Fa'er? *S*: Nej bedste Hr. Bjørn,
Han er jo død! *B*: Aah, det havde jeg glemt
S: Det Glücksborg er! *B*: Ej, Ej! *S*: Men Wegener siger nej
Til Konge vil han gjøre den gamle Fatter Stemann,
Og paa sit Parti har han Tscherning og Lehmann.
B: Ih, du min Gud! jeg bliver ganske bleg.

3.

S: Alt har han trykt. *B*: Ih, nej Fanden heller!
S: Jo, i sit berygtede Manuskript,
Og mellem os — *B*: Hvad saa? *S*: Man fortæller
At han Kongen vil gi'e Forgift.
B: Nej, det var noget frækt! *S*: Men han har faaet Konfekt,
Ja Gudskelov, at En ham dog rigtig har børstet.
B: Hvem var da det? *S*: Det var gamle Ørsted,
Fanden staar i den gamle Knægt!

4.

S: Har De ej heller set vor Adresse?
B: Jo, jeg skrev under, saasnart jeg den saa,
S: Salicath skriver med megen Finesse.
Han kan sagtens faa Navne paa.

B: Ja, jeg har selv set ni i Boldts Konditori*
I «Himmerig» tre. *B*: To paa «Øljørgens Knejpe».**
S: Ja, og Professor Overskou vil tegne sig hos Eibe.
B: Weihe*** er sikkert med paa vort Parti.

5.

S: Bare nu Kongen snart kunde faa det,
Saa bliver Rigsdagen ganske sprængt.
B: Ja, og af Krigsministeren, pas paa det,
Hver en Bondeven bliver hængt.
S: Og dennehersens Ploug, som altid er saa grov,
B: Ja Weg'ner og han og de Alle skal skydes; —
Ak hver Borgers Hjerte maa frydes!
Danmark frelste vi Gudskelov!

Efterat man saaledes havde slaaet den gemytlige Tone an, fremviste *J. Helms* paa Theatret sit Beriderselskab af Guder og Gudinder med versificerede Forklaringer, der tog Sigte paa samtidige Personligheder. Da den første Dans var tilende, opførtes «Fristelsen» af *Hostrup*, en Børnekomedie, i hvilken Rollerne blev udførte af Voxne, nemlig *Mantzius*, *Zinck* og *Christopher Møller*. Umiddelbart derefter marscherede Studentersangforeningen, hvis Medlemmer vare i Matrosdragt, under Anførsel af Professor *Hartmann*, der var udklædt som Baadsmand, ind i Salen syngende «Vift stolt paa Codans Bølge». Fra Amfitheatret udførte de firstemmige Sange, deriblandt Richardts «Vi er et lystigt Folkefærd» og «Es flog ein alter Käfer, summ» . . ., der endnu ikke var bleven fordansket til «En gammel Skarnbasse». Derpaa fulgte anden Dans, og efter denne gaves «Hjemmefra» af *Wengel*, spillet af ham selv og *M. Rosing*. Saa kom «Amors Triumf eller Vandmøllen i Apenninerne», Balletdivertisement i een Akt, og endelig «Chateau Lafitte eller Hævnen»,[16] tragisk Drama i een Akt, som udførtes af *Guldberg*,

* Paa Boldts Konditori i Kronprinsensgade samledes baade Studenter og Borgere.
** Øljørgen boede i samme Gade.
*** En færingsk halvforstyrret Literat.

Mantzius og *Zinck*. Karnevalets første Afdeling sluttede med en af *Chr. Richardt* forfattet Vise, som Alle sang med; dens første Linie lyder «Ad Paaske lakker det nu saa smaat».

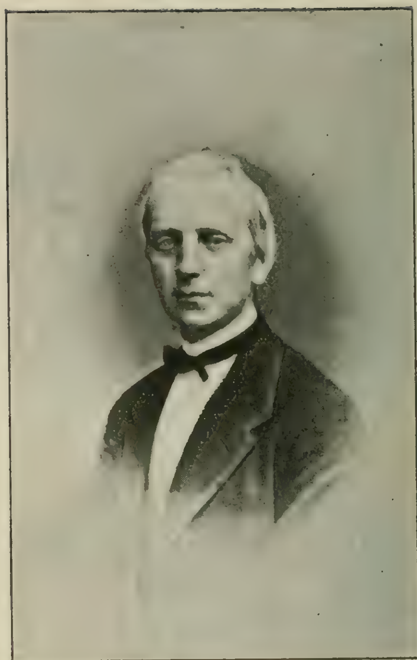
Anden Afdeling af Karnevalet var særlig helliget Dansen, og man forstaar let, at de unge Herrer og Damer nu tog Oprejsning, fordi de havde maattet staa stille saa længe. Midt under Dansen marscherede det saa meget omstridte Optog ind i den store Sal. Et Medlem af Komiteen har herom meddelt:[17] «De ret talrigt tilstedeværende Politimænd kunde naturligvis ikke leve af Karnevals-Kommersen alene; ved Hjælp af sin Tryllestav fjernede Prins Karneval dem alle paa en og samme Tid fra Lokalerne, og Optoget satte sig i Bevægelse. Det fremstillede Greverne af Mümpelgard, fra hvilke Grev Sponneck nedstammede, saaledes at Greverne rykkede frem i en lang Linie, den forreste meget høj, iført Dyrehuder (lange Plesner*), de følgende repræsenterende de næste Slægtled i aftagende Højde indtil den sidste, der var meget lille (Køster**) og som havde en Maske og en Dragt, der kunde minde om Grev Sponneck.»

Saaledes forløb dette mærkeligste af alle Studenterforeningens Karnevaler, og hvad der var meget behageligt, det var, at Nettoindtægten beløb sig til 2,200 Rbd., hvoraf Byggefondet fik 1500 og Foreningens Kasse 700 Rbd.

Uvillien mod Ministeriet gav sig ogsaa Luft paa en overordenlig Generalforsamling, der blev holdt i Slutningen af Marts. Efterat *Wengel* var bleven valgt til Senior istedetfor E. Holst, der havde trukket sig tilbage, spurgte *Plesner*, om Senioratet som Repræsentant for Studenterne havde tænkt paa at foranstalte en Ærgrelse for Ministeriet, hvortil den ledende Senior *Chr. Richardt* svarede Nej. Plesner mente ikke nogen Ærgrelse i Almindelighed men en særlig Ærgrelse; Richardt troede imidlertid ikke

---

* *C. U. A. Plesner*, død som Registrator i Gehejmearkivet.
** *H. Chr. Køster*, død som Kapellan ved Vartou.

C. Høegh Guldberg.

Efter et Fotografi.

paa, at Senioratet besad Kræfter hertil. Forhandlingerne endte med, at Plesner udtalte sin Beklagelse herover og samtidig sit Haab om, at den nyvalgte Senior vilde være i Stand til at opfylde hans Ønske.

Den 29. April om Aftenen, efterat *V. Rode* havde givet et «Bidrag til den danske Studenterforenings Historie», optog Generalforsamlingen Professor *H. N. Clausen* som Æresmedlem. Ligesom Studenterne under Orla Lehmanns Anførsel i Juni 1831 havde hædret ham, da Regjeringen havde forbigaaet ham, uagtet han med Rette kunde gjøre Krav paa at blive Universitetets Rektor, saaledes hædrede de ham nu atter, efterat Ministeriet Ørsted den 15. April havde sejret over Kongens Villie og formaaet ham til at udnævne Professor Martensen til Biskop over Sjællands Stift. Ministeriets Sejr over Kongen betegnedes end yderligere ved, at *Hall* samme Dag afskedigedes som Generalauditør og *Andræ* som Lærer ved den militære Højskole.

I den Skrivelse, som *Guldberg* og *V. Rode* paa Senioratets Vegne overbragte ham, hed det bl. A.: [18] «Slægter af Studerende have set Dem som den nidkjære og velvillige Lærer, der, naar og hvor det gjordes behov, stedse var rede til at staa den Studerende bi, og vi have Alle set Dem fra Højskolen som fra Folkets Raad kraftig i Ord og Gjerning virke for det, som Studenten saa gjerne vier sit Liv: for Fædrelandet og for Norden. De har vist os, hvorledes man ikke ved personlig Fremtræden alene men ogsaa ved den stille Syslen i Videnskaben kan arbejde hen til det Maal, der jævnsides Friheden maa være enhver Dansk det vigtigste og kjæreste: det danske Sprogs fulde Ret og Nationalitetens Bevarelse, og det ved en Forening af det før Adskilte, ved en skandinavisk Samvirken, et enigt Norden.»

At denne Æresbevisning glædede Clausen, fremgaar af hans egne Ord: [19] «Det var en smuk Hilsen fra Studenternes Side samtidig med Forbigaaelsen fra Regjeringens Side og et venligt Varsel for min Fremtid, der nu var bunden for stedse til Universitetet. Og hvor overvættes hæderlig var ikke den

Kjæde, hvori jeg blev føjet ind som Led, den Fjerde* i Rækken efter Rahbek, Oehlenschläger, Thorvaldsen!» —

Den 27. Maj hædrede Foreningen det nye Æresmedlem ved en Skovtur til Klampenborg og derpaa følgende Gilde paa Skydebanen. *Chr. Richardt* holdt Festtalen, og *Ploug* havde skrevet Sangen «Dybt har du øst af Kundskabs Væld». «Festen», skriver Senioratet, «sluttede paa den herligste Maade ca. Kl. 2, og ledsagedes en Del Studenter paa deres natlige Vandringer af et galant Politi, der gav komiske Smaascener til de Vedkommendes gratis Fornøjelse.»

Ifølge Udsagn af Medlemmer, der vare med, fulgte Politiet lige i Hælene paa de Hjemvendende, og det var den almindelige Mening, at det havde faaet Ordre til øjeblikkelig at anholde dem, der maatte finde paa at synge politiske Viser, i hvilke det gik ud over Ministeriet.

I den store Grundlovsfest, som Kjøbenhavns Indbyggere den 5. Juni afholdt paa Eremitagesplænen, og som paa Grund af de politiske Forhold fik en særlig alvorlig Karakter, deltog Studenterforeningen sammen med mange andre Foreninger og Laug. Politidirektøren var saa venlig den 1. Juni at sende Senioratet en Bekjendtgjørelse, i hvilken han i Henhold til Grundlovens § 93 forbød Fanetog paa Kjøbenhavns Grund, ligesom han desuden efter Anmodning af Birkedommeren i Kjøbenhavns Amts nordre Birk meddelte, at heller ikke paa dettes Grund «lignende Tog eller andre festlige Ytringer maa finde Sted før Klokken 4 Eftermiddag».

Ved Rusgildet samme Aar førte *H. E. Schack* som ledende Senior Forsædet. Han havde fra 1. Maj afløst *Chr. Richardt*, medens de fire andre Seniorer *Guldberg*, *V. Rode*, *Wengel* og *Ricard* ønskede og modtog Gjenvalg. Til dette Rusgilde blev, som tidligere meddelt, sunget en ny Kantate. Herom har *Guldberg* bemærket i Senioratsprotokollen:[20] «Lørdag den 7. Oktober afholdtes Rusgildet, der tidligere havde været be-

* Clausen overser, at *H. C. Ørsted* ogsaa var Æresmedlem.

stemt til den 30. September men maatte opsættes, da man ønskede en baade i Henseende til Text og Musik fuldstændig ny Kantate. *Hostrup* og *Richardt* havde i saa Henseende gjort de bedste Løfter og *P. Heise* ligeledes i sidste Henseende, og til ikke mindre Forbavselse end Glæde opfyldtes Løfterne efter otte Dages Henstand til almindelig Tilfredshed. Kantaten gjorde stormende Lykke. Solopartierne udførtes af de kongelige Skuespillere *Schram* og *Jul. Steenberg* og af Undertegnede.»

Altsaa ere baade Text og Musik skrevne i meget kort Tid. De have holdt sig friske endnu og ville forhaabenlig lyde for endnu mange Studenterslægter. Første Afdeling, der er af Hostrup, lyder saaledes:[21]

Kor:

Mel.: Nå är nu alla församlade här.

Hil og velkommen som Vaarsolens Blus,
Pallas', vor Mo'rs allerspædeste Pus,
Fuldvoxen fød som hun selv i en Studs,
Smilende Rus!
Lokkede Yngling med Kinden i Glød!
Endt er dit Plantelivs Trældom og Nød,
Endt er din Drømmen i Muligheds Skjød,
Nu er du fød!
Nu du ved Glædens Kilder
Hilses med søde Triller —
Lalalala . . . . .
Af et Broderkor.
Se dig om! ej mer, mit Nor,
Moders Liv til Fange har dig,
Verden som et dækket Bord
Siger: Vær saa artig!
Du, som af Intet er bleven til Drot,
Drik dig af Frihedens Nektar en Pot!
Først dog et Blik paa dit Forlivs Cachot,
Saa smager den dobbelt saa godt!

Recitativ m. M.

Rektor:

Paa Pladsen, Dreng! Hold Mund!
Det er Arbejdets Stund.
Du maa stride og stræbe,
Slide og slæbe,

Du maa ase og samle
Lidt af Alt,
Helt og Halvt,
Det Ny og det Gamle,
Det Sure og Vamle,
Visdom og Pjat,
Alt i en Vælling, saa har du en Skat,
Saa er dig hele Verden opladt
— Se ved Fysikken du knytter et Baand
    Med Filistrene,
Og gjennem Tydsken rækker du Haand
    Til Ministrene.*
Og naar du har Humaniora læst,
Saa bli'r du human som jeg, dit Bæst!
Men Kunsten er lang og Timerne faa.
    Kjør paa!
        (Læsningen begynder.)

Disciplene (læse):
Arbe, mirbe, marbe, murbe,
Sarbe, sirbe, larbe lurbe o. s. v.

Rektor (under Læsningen):
    Pas paa i din Bog!
    Det er Gudernes Sprog.
Stop, stop! det er noget for frit!
Godt, godt! det er ikke saa skidt!
Bliv ved! bliv ved! se i din Bog!
    Det er Gudernes Sprog.

En Solstraale:
Kom, kom, du Yngling skjøn!
Græsset dufter, og Bøgen er grøn;
Jomfruen vandrer i Løvets Skjul.
Spræng da dit Bur, min fangne Fugl!
    Afsted! kom — o kom!
Kom, kom, med Lynets Il!
Brødrene drage til Kirsten Pil;

---

* De fire ovenstaaende Linier blev næste Aar forandrede til:

— Se ved Fysikken
    Du værger dig mod det Fantastiske,
Og Gymnastikken
    Danner din Aand for det Plastiske.

Riv dig fra Ciceros klamme Favn,
Selv ikke Kofod* stiller dit Savn,
Afsted! kom — o kom!
(Der læses atter.)

En Discipel: Det er for haardt,
O jeg maa bort!
Rektor: Pas paa, pas paa!
Det skal sgu gaa
Solstraalen: Kom — o kom med Lynets Il!
Disciplen: Afsted, afsted!
Solst.: Brødrene drage til Kirsten Pil.
Disc.: Jeg vil med, jeg vil med!
Rek.: Er der Noget itu?
Stille! — Tal du!
Solst.: Kom — o kom!
Disc.: Nej Intet mig mer skal hindre.
Rek.: Han tager fælt paa Vej.
Disc.: Jeg Fængselets Mur skal splintre.
Rek.: Aa nej!
Han er fuld, han er gal.
Er der Mer? saa tal!
Solst.: Kom — o kom!
Disc.: O, lad mig til Skoven drage!
Rek.: Jeg gi'r ej Løbepas.
Disc.: O, hold mig ej her tilbage!
Rek.: Paa Plads!
Han er pinende gal.
Er der Mer? saa tal!
Solst.: Kom — o kom!
Disc.: Maa blot jeg hilse paa Vaaren?
Rek.: Jeg ser slet ingen Grund.
Disc.: Maa jeg da gaa ned i Gaarden?
Rek.: Hold Mund!
Han er gal, han er fræk;
Kjør væk!
(Læsningen fortsættes.)
Solst.: Kom — o kom, du Yngling skjøn!
Kom — o kom! Bøgen er grøn!
Disc.: Hvis Lænken jeg brød,
Han nye smeder mig!
Det bliver min Død —
Uh, hvor jeg kjeder mig!

* *H. A. Kofod*'s historiske Lærebøger brugtes dengang i de lærde Skoler.

Rek.: Det er usselt! det er slet! ingen Grin!
Om igjen! Ned med det Gardin!
(Gardinet rulles ned, Solstraalen gaar, Disciplen slumrer ind.)

Rek. (medens der læses):
Godt, godt! overmaade vel!
Saadan skal det gaa fra Gry til Kvæld.

Klagesang.

Mel.: Den Fisk, den Fisk, den grumme store Fisk

O Tid, o Tid, o grumme store Tid!
O sure Sved, der flød!
O Bid, o Bid, o grumme ringe Bid
Af Livsluft, som han nød!
O Væg, o Væg, o grumme tykke Væg,
Som holdt ham blandt de Smaa!
O Skjæg, o Skjæg, o grumme lille Skjæg,
Som Ingen agted paa!
O vredt, o vredt, o grumme Mure! vredt
Han til Jer snegled da;
Men Skridt, men Skridt, men grumme lange Skridt
Ham førte snelt derfra.

De fire Kardinaldyder sjunge.

Dog ej Taarer mer os Kinden vadske,
Thi brudt er nu det Fængsel, vi har skjældt;
Gjennem Ild — af Skoledrengens Aske —
Svang du dig frem, vor Helt!
Og du hørte Sfærers Toner,
Og du saa Magnificus,
Og du retted din Ryg, og du sang i Sky: Nu er jeg Rus!

Kor.

Mel.: Vi alle dig elske, livsalige Fred.

Ja syng du kun lystig! der findes vel knap
En friere Fugl under Himlen;
Og løb du kun kjækt med Alverden omkap!
Thi du er dog lettest blandt Vrimlen;
Dit Gods ganske nemt
I Lommen er gjemt,
Og Lærdommen tynger dig næppe slemt.
Og let som et Halmstraa er Sceptret, du fik,
Dog æres det højt, hvor du kommer.
Se Damerne, bejlende bly til dit Blik!
Se Kunstneren, ræd for sin Dommer!

Se Skræd'ren, som blidt
Dig byder Kredit!
Og sig saa kun stoltelig: Alt er mit.

Kvartet.*

Men har Athene da ladt sin Søn med Lykken alene,
Uden det salige Vrøvl i et Familieskjød?
Ak, hvor faar du et folkeligt Hjem med Spejl og Gardiner?
Lykkelige, se her! her det dig aabner sin Favn.

Anden Afdeling, der har *Chr. Richardt* til Forfatter, blev sungen, efterat Talen for Russerne var holdt. I 1854 bød *H. E. Schack* dem Velkommen.

Kor.

Mel.: Der er et Land o. s. v.

Spring ud I Druer fra den fulde Ranke!
Brænd af dig selv du Glædens Fidibus!
Nu da vor Talers himmelhøje Tanke
Har kredset kjækt om det at være Rus!
Spring ud, spring ud, Alverdens Ønskekviste!
Saa flette vi vor Helt en vældig Krans
Men ønske ham som Første og som Sidste
Et Skjær af vore Fædres Straaleglans!

Ballade.

Her sad de gamle Fædre
Ved breden Bord;
Og Punschen var ej bedre —
Saavidt jeg tror.
Hin Sofa, hvor du vrøvler
Med Velbehag —
Der laa de gamle Støvler
Med Jernbeslag.

Her sad man røgomgjordet,
Mens Kaffen flød,
Og slog ved Tavlebordet
Hinanden død;

Her drak den Døde værdig
Endnu en Kop;
Og naar han saa var færdig,
Saa stod han op.

Man førte dunkle Runer
Til Protokols
Og gik med Festbasuner
Hver Nat til Solds.
Saa drak de gjæve Helte
I broget Ring,
De kunde Bordet vælte
Som Ingenting.

---

* Denne Kvartet fandtes ikke i Kantaten i 1854 men kom først til næste Aar.

Ej Kraftens Old er svunden,
Det veed vi vist,
Den skjuler sig paa Bunden
Af Bollen hist!

Kom Brødre, vi kan drikke,
Saa tidt vi vil —
De gamle Fædre nikke
Saa blidt dertil.

Melodrama.

Men før, o Rus, du kan Pauluner bygge
I dine store Fædres Helteskygge,
Tillad Poeterne
At vise dig Lokaliteterne!
Maa jeg først præsentere dig Lars:*
En Søn af den gamle Mars!
Giv ham din Hue,
Og gaa med mig ind i den ganske kjønne,
Spanske grønne
Stue!
Her kan du høre tidt en klassisk Arie,
Her han du høre tidt en klassisk Brander,
Her kan du se vort rare Skuffedarie,**
Der stander Taffeluret — ja det stander!
Tilhøjre dufter det fra Værtens Gryde,
Og der kan fro, om ikke frit, du nyde
Saa helt et Maaltid og saa halv en Bajer,
Som Verden ejer!
Flyt saa dit Fjed ind i det Rosenrøde,
Hvor alle Farver give Møde:
En snakker om Kloakerne og Sluserne
Og gjør imens en fransk Visit hos Muserne;
En danner sig en Løbegrav blandt Ankerne
Og stormer Senioratet løs i Flankerne,
En anden stormer Malakoff*** i Tankerne!
Men samme Omkvæd har de alle Fem:
Maa jeg faa «Fædrelandet» efter Dem!
Har du saa dvælet lidt blandt Læserne,
Der gjemme Næserne
Dybt mellem Pjecerne,
Og har du mærket lidt fortørnet
Fra Sofahjørnet

---

* Foreningens senere Portner; passede dengang i Vintermaanederne paa Overtøjet.

** En Chiffonnière med Skuffer til at gjemme Tobak i.

*** Malakoff-Taarnet var et af Forværkerne til Sebastopol.

Et Aandepust fra Drømmerigets Sfære,
Jeg mener Snorken, Kjære! —
Saa end dit Togt i Kabinettets Dybder
Nærved Raadstuens* Krypter!
Glæd dig ved Lampen her, den brænder enlig,
Men sjælden renlig!
Glæd dig ved Kaartene,** men rør dem ej —
Thi de er Støvets Børn som du og jeg!

Sang.

Mel.: Rolf Skattekonge.

Der gaar et Sagn Sct. N. N. Nat,
Før Hanegal,
Der findes kan en gylden Skat
I denne Sal;
Men Senioratet sukker let:
Gid det var saa vel!
Hannover*** ser til sorten Bræt
Og raaber snel:
Det er sgu en Røverhistorie.

Men vi har følt i denne Nat,
At det var sandt;
Thi klarlig vi den gyldne Skat
I Russen fandt!
Han bringer Ungdom, Liv og Lyst
Til dette Bord,
Han bringer og Hannover Trøst,
Om ikke stor —
Ja han er Foreningens Glorie!

Slutnings-Kor.

Mel.: Studenter vi kaldes o. s. v.

Saa kom, lad os sejle fra Vrøvlets Gammelstrand
I flyvende Fart til Fantasiens Land
Med Sang, med Solskin og godt Humør.
Der vil vi hen — vi har været der før!
Der spørger Ingen om hvem eller hvorfra,
Der kan jeg valse med hende, du veed,
Der kan jeg klinke med Brødrene nordfra,
Der kan jeg blæse ad Krig eller Fred!
Ja vi er Konger i Fantasiens Land,
Og derfor i Kraft af vor kongelige Stand
Udnævne vi her ved Bollens Blus
Russen fra nu af til «virkelig Rus».

Saaledes saa altsaa Hostrups og Richardts oprindelige Kantate ud. I 1855 tilføjede den Førstnævnte, som ovenfor

---

* Senioratsværelset.

** I det lille Kabinet stod Kassen med Landkaart.

*** Underbibliothekar ved Universitetsbiblioteket *I. Hannover* var indtil Flytningen til Gammelholm i 1863 Foreningens Kasserer.

omtalt, sin Kvartet og Richardt følgende «Recitativ og Vexelsang», som indeholdt en Opfordring til Russerne om at huske paa at give Bidrag til Fondet for den tilkommende Bygning.

Men hvor i Alverden er Bygningen henne!
Hold inde, hold inde med Glædesrusen!
Thi alle de gode gamle Svende
Forlange Taarne for Tyve Tusind!

Hvor øjner man Slottets høje Pragt
Og den sorte Neger, som skulde staa Vagt?
Hvor er de mageløs rene Porte
Og Lofterne, som blev aldrig sorte?
Hvor er den Mark, de Marker favre,
Hvor vi skulde høste Studenterhavre?
Hvor er de prægtige Guldgaloner,
Som skulde paa Jenses* Permissioner?
Hvor knejser Spiret mod Himlens Blaanen?
I Maanen!

Men trøster Jer Venner! jeg siger forsand,
At Listen den ligger hos Christian!**

Efterat Kantaten var forbi, oplæste *Ricard* Studenterforeningens Seniorats Budskab til Medlemmerne, en Parodi paa det kongelige Budskab, hvormed Rigsdagen var bleven aabnet den 2. Oktober. *V. Rode* opfordrede Russerne til at storme «vort Sebastopol» (Studenterforeningen), *H. E. Schack* talte for de slesvigske Studenter, der vare dimitterede dette Aar, af hvilke tre vare tilstede. Endvidere havde bl. A. *Hostrup*, *Mantzius*, *Ploug* og *Wengel* Ordet, og *I. Helms* sang den af ham til Rusgildet forfattede Vise om «Tolleristen», der «kan rulle en Patron og kan viske en Kanon og med Sabelen kjønt exercere».

«Gildet», saaledes slutter Guldbergs Beretning, «varede fra 8—12½, hvorefter Ballet tog sin Begyndelse og fortsattes til

* Jens Nielsen, Foreningens første Tjener i mange Aar indtil 1871.

** En anden Tjener, der havde Listen over Bidragydere til Bygningsfondet under Forvaring.

Kl. 2. Stemningen var meget animeret, og Gildet har af ligesaa mange og ligesaa agtede Medborgere som ifjor faaet det Skudsmaal, at det var en særdeles underholdende og vel arrangeret Fest. For Efterslægtens og Fuldstændighedens Skyld bemærkes det, at Værten fik 7 Mark pr. Kuvert, at Festen begunstigedes af det skjønneste Vejr, og at det lille Læseværelse ikke, saaledes som ved alle tidligere Rusgilder, blev brugt til Lazareth, da der efter Slaget aldeles ingen Faldne fandtes paa Valpladsen.»

Fjorten Dage senere havde en Komitee af Seniorer og ældre Medlemmer indbudt akademiske Borgere til en Fest i Anledning af *Carl Ploug*'s 25aarige Studenterjubilæum. *Hostrup* priste i en Sang Jubilaren som «vor Høvding og vor Sanger», og i sin Tale hyldede han ham som den, der egenlig var Skaber af den nuværende Studenterstand.

Da Lyren lagdes i din Haand
Hist under Lindekroner,
Da kvad du om vort Broderbaand
I ny og stærke Toner;
Du hilsed i dens Morgenskjær
Den Dag, der skulde vorde,
Og skabte ved din Sang en Hær
Af den latinske Horde.

De lærde Svende strømmed til
Fra Byens fjerne Kroge,
Og stærkt begyndte ved dit Spil
Det unge Blod at koge,
Hver Haabets Gren sprang ud igjen,
Selv den, der fast var vissen,
Og kjækt de drog til Storværk hen,
Men altid du i Spidsen.

Ja det var Storværk, da du sang
Os ud paa Østresaltet,
Og let vi over Kløften sprang,
Som Sekler havde spaltet;
Da du gik frem paa Fyrisval
Og slog med Ord og Sange,
Saa det gav Lyd fra Dal til Dal,
Og Czaren selv blev bange.

Ved Festen udbragte bl. A. Professor *H. N. Clausen* en Skaal for Poul Rytter og Carl Ploug og for den Hjælp, de ydede hinanden. Advokat *C. Liebe* talte for Ploug og Hostrup i Forening, *V. Rode* for «Fædrelandet» som Frihedens og Nationalitetens Forkæmper, *G. Rode* for Skandinavismens Virkeliggjørelse o. s. v. Under Festen morede *Guldberg*, *Mantzius*, *V. Rode* og *Wengel* Forsamlingen med at udføre Præstescenen af «Den forvandlede Regensianer» og Soldemesterscenen af «Kontubernalerne».

I Richardts Studentervise, der blev sungen ved Gildet, karakteriserede Digteren Plougs Betydning i følgende faa men slaaende Linier:

Vi Studenter har en Ven,
Som os aldrig nogentid sviger,
Som staar Vagt med Mund og Pen
Om Ideernes Riger;
Han stod ved Ror, naar vi styred mod Norden,
Han var vor Thor, naar vi trængte til Torden,
Han blæste Luren, naar Vægteren sov —
Kjender I saa Carl Ploug?

De fire sidste Strofer staa med Rette under den Buste af Ploug, der i Oktober 1896 afsløredes i Studenterforeningens Have.

Samme Dag Festen fandt Sted, var Folkethinget blevet oplost, fordi det havde vedtaget Halls Adresse til Kongen om, at den fremtidige Fællesforfatning maatte faa en virkelig konstitutionel og repræsentativ Karakter. Opløsningsdekretet, som Ørsted oplæste, indeholdt Udtryk, der vare meget fornærmelige mod Folkethingsmændene, idet Ministeriet tiltalte dem, som om de vare en Flok Skoledrenge. En ny politisk Kamp paa Kniven var saaledes forestaaende. Bevidstheden herom prægede i hoj Grad Stemningen ved Gildet, idet Ploug jo ikke alene var Studenterforer men ogsaa stod paa en fremskudt Plads i det politiske Liv baade som Redaktør og Rigsdagsmand.

Til Studenterforeningens Pølsegilde i Begyndelsen af December havde *Wengel* skrevet følgende politiske Pølsevise:[22]

Mel.: Hocus, pocus o. s. v.

Vi Studenter hvad er vi?
Vi er Pølser — slet ikke Andet.
Professorer stoppe i,
Fylde os forbandet.
Spørg kun Levin og I sikkert erfarer,
Pølsemad er Professorernes Varer,
Manuduktørerne stoppe det ind.
Attestats er Pølsepind.

Bladene, hvad er vel de?
De er Pølser, slet ikke Mere.
«Flyveposten», «Berlingske»
Pølsesnak levere.
Alle Slags gaar gjennem Flyvepost-tarmen.
Ister og Fedt gjemmer Fatter* i Barmen;
Og «Kjøbenhavnsposten»s kogende Vand
Smager fælt af Timian.

Ja selv vort Ministeri
Ved en Pølse ligne jeg vilde,
Og Rosinen indeni
Sponneck er, den lille.
De Andre er Pølsens forskjellige Dele.
Ørsted er Tarmen, som holder det Hele,
Hansen er Baandet, som binder det fast.
Bare dog, at Baandet brast!

Pølser staa her paa vort Fad,
Hvormed vi os delikatere;
Men Ministerpølsen gad
Her jeg nok servere.
Ja kunde første Vers æde det Tredie,
Det vilde blive en prægtig Komedie.
Selv om vi blot kunde bide et Hul,
Jeg af Glæde drak mig fuld.

Saa vidt var *Wengel* kommen, da Kongen den 3. December afskedigede Ministeriet. Visen maatte derfor have en anden Slutning.

Mel.: Haabet er lysegrønt.

Saa vidt jeg kom dengang;
Baandet istykker sprang.
Alle paa Enden ned
Fra Taburetten gled.

Kongen fik Appetit,
Pølsen vi blev kvit,
Hans Majestæt tog fat,
Spiste den hele Klat.

Hvem mon man nu os gi'er?
Værre det ikke bli'er.
Og det med Ferdinand,**
Det var jo inte sandt.

Haabet er lysegrønt,
Og om det end er tyndt,
Vi Hurra raabende
Drikke nu haabende.

Den 18. December, den Dag da det nyvalgte Folkething traadte sammen, bragte Kjøbenhavns Indbyggere Frederik VII et Fakkeltog som Tak, fordi han havde brudt med det gamle Systems Mænd. I denne Demonstration deltog Studenterforeningen.[23]

---

* *Nathanson*, «Berlingske Tidende»s Redaktør.

** Rygter om Prins Ferdinands Misfornøjelse med, at Kongen havde foretaget et Systemskifte, og om Skridt, han i den Anledning agtede at foretage.

Den indre politiske Kamp, der næsten havde varet to Aar, var nu forbi, og Studenternes Interesser samlede sig fra nu af dels om de skandinaviske Tilnærmelser, der snart skulde blive mere inderlige end nogensinde før, dels om Forholdet til Hertugdømmerne, hvor det slesvigholstenske Parti igjen begyndte at røre sig og angle efter Hjælp fra Tydskland, og endelig om de nationale Rørelser rundt om i Europa, der med Napoleon den Tredies Understøttelse dengang syntes at skulle forrykke de europæiske Staters Grænser.

Men før vi give en Fremstilling af, hvorledes Studenterforeningen paa forskjellig Maade berørtes heraf, vil det være paa sin Plads at skildre de Personligheder, der ledede Foreningen i en lang Aarrække, og som i mange Henseende øvede en betydelig Indflydelse paa den akademiske Verden.

XII.

I Halvtredserne færdedes *Ploug* naturligvis ikke daglig i Studenterforeningen saaledes som i Fyrrernes Begyndelse i Akademicum. Hans politiske Stilling lagde i for høj Grad Beslag paa hans Tid og Kræfter til, at han kunde omgaas de enkelte Medlemmer, blande sig mellem dem og tage Del i det daglige Liv. Men hans Aand svævede over Vandene. Den Slægt, der nu fylkede sig i Foreningen, og de Seniorer, der som dens Tillidsmænd styrede og ledede, vare alle opdragne i de Traditioner, han havde grundlagt. De fleste af hans Samtidige vare spredte over hele Landet, ja han var maaske den Eneste af Betydning, der endnu var tilbage, og selv de, der vare blevne Studenter i Trediverne, havde nu naaet den Alder, da Embedsvirksomhed og «Viv og Hjem og Poder smaa» kaldte paa dem.

Adskillige Akademikere fra Fyrrernes Begyndelse og flere fra deres Slutning dannede imidlertid en fast Stab, der samlede sig om Ploug som Føreren og Lederen, og ikke faa Studenter fra Halvtredsernes Begyndelse indlemmedes efterhaanden i deres Kreds. Han var Generalen, og han havde, som Hostrup jo havde sagt ved hans Studenterjubilæum, skabt hele den Hær, han stod i Spidsen for. Hver Gang der derfor skulde sættes Noget i Scene, kaldte Seniorerne paa ham. Han ledede vanskelige Generalforsamlinger, fordi man med Rette antog, at stridbare

og rethaveriske Medlemmer lettere bøjede sig for hans Myndighed, han skrev de alvorlige Sange, der skulde tolke Studenternes Følelser ved højtidelige Lejligheder, han gav Møde som Ordfører ved den nordiske Fest, og naar Foreningen skulde træde op udadtil og f. Ex. hilse paa Nordens Konger og Prinser, han forfattede, som vi have set, endnu i Halvtredsernes Begyndelse en Studenterkomedie, og han skrev en til omtrent ti Aar senere, han indfandt sig regelmæssigt i Foreningen, hver Gang der skulde holdes Julegilder, og skrev sine djærve og morsomme Deviser, ja han var endog Medlem af Karnevalskomiteerne.

De Unge, der i deres Skoletid havde læst hans Sange og hørt fortælle om hans Studenterliv, kunde maaske nok føle sig skuffede, naar de engang imellem saa ham i Foreningen. Hvis de navnlig havde indbildt sig, at han ligesom Rahbek vilde tage Plads midt imellem dem og drikke Dus med dem, opdagede de snart, at han var af en ganske anden Støbning. De vilde maaske ovenikjøbet finde, at han var noget tilbageholdende og mut, og at der var Noget ved hans Person, der holdt Folk i passende Afstand og ligesom sagde: Kom mig ikke for nær, og naar de saa erindrede de slagfærdige Artikler i «Fædrelandet», der ikke altid tog blidt paa Modstanderne, saa kan det nok være, at de holdt sig i passende og ærbødig Afstand. Men de, der paa en eller anden Maade kom i nærmere Berøring med ham, opdagede snart, at der bag det noget barske Væsen skjulte sig en indtagende Elskværdighed, ligesom den snævrere Kreds, der omgikkes ham, forlængst havde maattet sande, at der ikke gaves nogen trofastere Mand end Ploug. Den smittende høje Latter, hvormed han ledsagede ethvert virkelig godt Indfald eller enhver god Fortælling, havde en særegen hyggelig Virkning.

Arthur Abrahams, der som ung Student paa Grund af sin Vid og sit gode Humor hurtigt blev optagen i de Ældres Kreds, har meddelt følgende Interior[1] fra Forberedelserne til et Julegilde.

«Det var om Formiddagen samme Dag, som Juletræet skulde være om Aftenen. Vi vare samlede i Salen ovenpaa.

Saa sagde En: «Kommer Ploug ikke?» «Jo, han har lovet at komme!» blev der svaret, og lidt efter kom han saa.

«I den ene Ende af Salen stod der et Bord, hvorpaa Gevinsterne til Juletræet laa, i den anden stod et Frokostbord. Mellem disse Borde begyndte nu Ploug at vandre op og ned med rynkede Bryn paa det alvorlige Ansigt og sænket Hoved. Han saa helt fortrædelig ud, og jeg sagde til mig selv: «Nu gaar han der og spekulerer paa en rigtig bidsk Artikel til «Fædrelandet» i Morgen i Stedet for at tænke paa en Devise!» Men saa standsede han pludselig, skrævede lidt ud med Benene og kastede Hovedet tilbage. Og saa havde Udtrykket i hans Ansigt fuldstændig forandret sig, hans Øjne funklede, og et Smil spillede om hans Mund. Han tog en lille Gjenstand i Haanden og sagde saa en af disse korte Deviser, hvori han var uovertræffelig. Disse Deviser vare nu just ikke altid for høviske Øren at høre; han kunde, mildest talt, undertiden være meget saftig. Saa brast vi Alle i Latter, og han lo selv med. Naar vi saa havde leet ud, kunde Guldberg sige paa den ham egne Maade:

«Ja men den kan man ikke læse op!»

«Snak,» sagde saa Mantzius, «de er da ikke Theologer Allesammen!»

«Aa! Theologerne,» sagde saa en Anden, «de kan taale det, der er meget værre!»

«Det kommer blot an paa, hvorledes det bliver læst op,» sagde Mantzius.

«Ja, vil du læse dem op?» sagde saa Guldberg.

«Ja, det skal jeg nok!»

«Og saa havde Guldberg opnaaet, hvad han vilde. Mantzius havde paataget sig at læse Deviserne op om Aftenen.»

Ved Plougs 50aarige Studenterjubilæum i 1879 tegnede *J. Helms* følgende træffende Portrætstudie[2] af ham:

Carl Ploug er høj og til Maade drøj,
Og godt ser han ud i det pæne Tøj;
Hans Ryg er lige op og ned,
Hans Pande bred.
Hans Tale er kort med Kjærner af Guld,
Hans sorte Kjole stjernefuld,
Hans Øjne hvasse, hans Haar lidt graa
Og lovlig faa.

Paa Ho'det har han en kostelig Skat.
Det er en Doktor- og Ønskehat;
Der har han de rustne Minder gjemt,
Han ej har glemt.
Hans Kappe klæ'r ham helt excellent,
Og det er Løgn, at den er vendt.
Han var og er, som vel bekjendt,
En brav Student.

Hans Gang er fast; har han først begyndt,
Saa gaar han frem gjennem Tykt og Tyndt.
Hans Røst har en Klang i denne Sal
Som en Nattergal.
Han slaar endnu med den gamle Kraft,
Og Næven sidder løs paa sit Skaft.
Se, nu har jeg malt paa dette Bræt
Jer hans Portræt.

Hostrup stod paa den Tid, hvorom der her er Tale, allerede paa Springet, idet han i Slutningen af 1855 blev udnævnt til Præst for Silkeborg og Linaa. Den 21. Januar 1856 holdt Studenterforeningen et Afskedsgilde for ham, ved hvilket der blev opført en dramatisk Scene, en Slags Fortsættelse af «Gjenboerne». Hovedpersonerne i dette Stykke optraadte, og de blev tildels spillede af de Samme, der havde fremstillet dem for over en halv Snes Aar siden. Ploug, som havde forfattet denne Scene, havde tillige skrevet en Kantate, ligesom Foreningens bedste Digtere havde givet Møde med Sange.

Meget beskedent har *Hostrup* i sine Erindringer nedlagt Indsigelse mod, at man betragtede ham som Fører; han forlangte kun at være Menig eller, som han sagde, «en af Jenserne», som engang imellem blev brugt til Musikken. Han holdt ikke

af at træde offenligt frem men var gladest, naar han kunde drukne i Mængden og uforstyrret hengive sig til sine Indtryk. Deraf kom det, at han aldrig holdt Taler ved Soldene eller ved de større Fester, og naar han selv forsikrer, at han, da han blev Præst, endnu var ganske uøvet i at tale i en Forsamling, saa er det ikke Udtryk for Beskedenhed men den fulde Sandhed. Man vil aldrig i Studenterforeningens Protokoller finde Hostrup opført som den, der er udset til at holde en Tale ved Fester, eller som den, der har holdt en.

Desto flere Sange og Viser skrev han jo, men han skrev dem alene paa Opfordring og ofte under haardt Pres, som da man paa Hjemturen fra Studentermødet i Upsala i 1843 lukkede ham inde i Kapitainens Kahyt, hvorfra han ikke slap ud, før han medbragte Visen: «Livet paa Vandet». Han mødte saaledes ikke med en Vise i Lommen i Foreningen Lørdag Aften for at foredrage den for Forsamlingen, saaledes som Andre gjorde det. Det laa hans noget tilbageholdne Natur meget fjernt, men han lyttede til og morede sig, naar der fremkom Noget, der var værd at le af. Hans store klare Øjne, der fuldstændig beherskede det dengang meget ungdommelige Ansigt, kunde saa straale af Glæde og Tilfredshed.

Lige saa lidt som Ploug blandede han sig til dagligdags mellem Medlemmerne men havde sin egen lille Kreds, der nærmest faldt sammen med Liebenbergs, hvis allerældste «Kylling» han havde været. P. Heise, Chr. Richardt og G. Rode hørte bl. A. i Halvtredsernes Begyndelse til denne, som det ikke var saa ganske let at faa Adgang til. Men om de menige Medlemmer end af og til fandt, at det var kjedèligt at maatte staa udenfor, saa havde de ingen Grund til at blive fortørnede paa Hostrup, der af sit rige Hjerte havde givet dem Komedier og Sange af en saadan Friskhed og Naturlighed, at hele Folket skyndte sig at tilegne sig dem. Ved Soldene sang de hans Sange, som de allerede kjendte, før de blev Studenter, og skjønt han paa den Tid, der her er Tale om, kun var midt i Trediverne, havde hans digteriske Virksomhed forlængst

skaffet ham et saadant Ry, at Studenterne saa op til ham som til en Veteran, der stod højt hævet over Kritikken.

To Medlemmer, der betragtede Studenterforeningen som deres eget Barn, hvem de viede deres bedste Kraft, vare *Christian Molt Wengel* og *Carl Ferdinand Høegh-Guldberg*, i Almindelighed kun kaldet Guldberg. De vare Begge fødte i 1821 og blev Studenter i 1840, den Første fra Roskilde og den Sidste fra Aarhus Skole. De blev Begge juridiske Kandidater i Maj 1848, hvorpaa Wengel blev ansat i Justitsministeriets daværende Revisionskontor og Guldberg i Kjøbstædernes Brandforsikring, der dengang ogsaa var et Kontor under Justitsministeriet. De blev Venner i Studenterforeningen, og de boede i flere Aar sammen i Gothersgade Nr. 332 (nuværende Nr. 45), hvor de ofte samlede Vennerne fra Studenterforeningen hos sig. En af disse *V. Rode* besang i 1856 i en Vise, «Gothersgadens Pris», det huslige Samliv:

Gothernes Gade har i Gjem
«Manden og Konen», Mænd dog Begge,
Gjæstfriheds Præster, i deres Hjem
Er det gode Humør Kjæledægge.
Dejlige Nætter
Her rulle hen iblandt Kvartetter.

En anden Samtidig skriver om dem:[3] «De boede sammen, de levede sammen og vare næsten altid sammen. Hvor forskjellige de end vare saavel i Ydre som i Indre, dannede de maaske netop ved at supplere hinanden en Enhed, som om det havde været et Ægtepar . . . I deres fælles Husholdning var det Wengel, der var Manden, Guldberg, der var Konen; men jeg tør ikke paastaa, at Manden ikke var en lille Smule under Tøffelen.»

Wengel havde oprindelig gjort sig bekjendt ved at udføre komiske Roller i Studenterkomedier, derpaa skrev han Viser som f. Ex. «Toldbodrotten», og tilsidst optraadte han selv som Forfatter af dramatiske Arbejder, af hvilke nogle først blev

opførte i Foreningen saaledes som «Kjærlighed paa Taget» og «Plader». Efterhaanden fik han dels ved sin Forfattervirksomhed, dels ved sine mange Smaatalenter som f. Ex. det at kunne holde en morsom Auktion, at efterligne Folk, der havde komiske Sider, at forberede Fester og Gilder o. s. v. et saa fast Tag i Medlemmerne, at disse nødig savnede ham ved større eller mindre Sammenkomster.

Den, der første Gang var sammen med ham, blev forbavset over, hvor styg han egenlig var, og saa man nøjere til, stod ingen af Ansigtets Dele i det rette Forhold til hverandre. Men naar han saa blot begyndte at tale, fik man strax det Indtryk, at han var en ualmindelig elskværdig Personlighed, og man blev snart saa indtagen i ham, at man rent glemte, hvorledes han saa ud. At holde Taler gav han sig ikke af med, men naar han f. Ex. om Efteraaret holdt Auktion over Skuffedariet, var han uimodstaaelig morsom, idet vittige Bemærkninger uafladelig satte Tilhørernes Lattermuskler i Bevægelse, og hans lidet harmoniske Ansigt bidrog til at forstærke det komiske Indtryk.[4]

At Wengel var paa det Rene med, at han ikke var nogen Adonis at se til, og at han ikke tog i Betænkning at spøge herover, viser følgende Træk. I 1857 havde Foreningen faaet en ualmindelig stor Lergris, i hvilken Medlemmerne baade ved Soldene og til daglig nedlagde deres Skjærv til Byggefondet. Den Gris var hans Stolthed, dels fordi han havde faaet den lavet hos en Pottemager i Ringsted, og dels fordi den, som han sagde, lignede ham selv. «Kan I ikke se det?», sagde han med sin klukkende Latter til Omkringstaaende.[5]

En heftig tyfoid Feber bortrev ham kun 38 Aar gl. den 24. September 1859. Hans Venner fra Foreningen og flere af dens Seniorer samledes ved hans Kiste i Ringsted.

Carl Hoegh-Guldberg var en Sønnesøn af den berømte Statsminister. Hvis man i Henhold til de moderne Afstamningstheorier vilde give sig til at undersøge, hvilke Egenskaber han havde arvet efter sin Bedstefader, vilde man sikkert

lede forgjæves, medmindre man vilde lade sig nøje med, at han ligesom denne var en fin Mand i Optræden og Tænkemaade. Det er i ethvert Tilfælde ubekjendt, at Ove Høegh-Guldberg kunde synge anden Tenor, spille ypperligt Komedie som Dame, udføre komiske Viser med uforligneligt Skjælmeri, planlægge Karnevaler og staa i Spidsen baade for Udsmykkelse af Lokalerne og for den Morskab, der bødes Gjæsterne ved disse Fester o. s. v. Alt dette kunde imidlertid Carl Guldberg til Punkt og Prikke, og han kunde samtidig ofre Studenterforeningen sin Tid og sit Arbejde og næsten lige til sin Død synge sit Parti som Medlem af den berømte gamle Kvartet.

Allerede i 1846 glimrede han som Fru Varbjerg i «En Spurv i Tranedans» og høstede derpaa i mange Aar Laurbær som Skuespillerinde i Hostrups, Plougs og Richardts Stykker. Da han havde spillet Præstekonen Madam Jensen i «Declarationen», sagde Fru Sødring:[6] «Jeg vilde ønske, at jeg kunde spille den Rolle som Guldberg», og det var ikke en Kompliment men ramme Alvor. Hans fine, smækre Skikkelse, hans Evne til at sige en Replik saaledes, som den netop burde falde, hans skjælmske Sang, hans naturlige Spillemaade, der var fri for enhver Affektation, samt hans gjennemdannede Personlighed frembragte en overordenlig Virkning.

Hvis nu Nogen skulde tro, at den Mand, der saa ypperligt kunde fremstille Kvinder, ogsaa var kvindagtig i sit Væsen og sin hele Maade at være paa, vilde han tage betydeligt Fejl. Guldberg var tvertimod en bestemt Karakter og var i Besiddelse af en meget stærk Villieskraft, ligesom han forfulgte sine Maal med urokkelig Energi.

Et stort Arbejde satte han saaledes ind paa at samle Penge til Studenterforeningsbygningen, og det var hans Smag, der blev den afgjørende med Hensyn til den indre Udstyrelse. Senere Slægter have vistnok fundet, at han f. Ex. havde indrettet den store Konversationsstue paa første Sal, som om den skulde bruges til et Musæum og ikke tjene som Samlingssted for Studenter, og de have derfor ogsaa indført

gjennemgribende Forandringer, men Guldbergs Skjønhedssans, der følte sig tilfredsstillet ved Bygningens stilfulde Ydre, ønskede ogsaa, at de, der traadte indenfor, skulde opdrages til Kjærlighed til Kunsten. Han tog imidlertid ikke i Betænkning, at Overgangen til et saadant Hjem fra Boldhusgadens smudsige og tilrøgede Haller var altfor overvældende, og at Studenternes snavsede Støvler og vældige Tobaksskyer snart vilde ødelægge, hvad der efter hans Mening burde holdes i Ære.

Guldberg bidrog ligesom Chr. Richardt i lang Tid til at sammenknytte Studenterforeningen og Studentersangforeningen; de følte sig lige meget hendragne til begge. Vi give derfor Ordet til Sangforeningens Historieskriver, der berømmer Guldberg saaledes:[7]

«Ud fra hele Skikkelsen lyste paa een Gang Hjertensgodheden, der uvilkaarlig skaffede ham Alle til Venner, og det mest barnlig glade skjælmske Studenterlune, der holdt ham ung trods nogen af de Yngste og fik ham til at blive det levende Bindeled mellem de to Slægter, han i sin lange Sangforeningsvirksomhed kom til at leve sammen med. Han hørte til det gamle Kuld Studenter, der forstod den Kunst at give sig umiddelbart hen og lade sig føre af den umiddelbare Livsglæde uden nogensinde at forfalde til flovt Pjat; han kunde blive overgiven, ja kaad, men han blev aldrig støjende, aldrig simpel eller raa. Trofast var han til at møde selv til de daglige Møder, hvortil han kunde Alt udenad, fra før de fleste af hans Medsangere blev fødte, trofast til at paatage sig det ene Arbejde efter det andet — til de fleste Koncerter skrev og korrigerede han Programmerne, og til sin Kvartet afskrev han en Tid lang ene alle Sangene i alle fire Bøger —, trofast til at holde Liv og Lyst og Kammeratskab oppe paa Turene og i det daglige Samliv, hvor han ofte blev den Jævnende og Glattende, idet han tillige besad saa uforstyrrelig og sund en Dømmekraft og Evnen til at indklæde sit Votum i en humoristisk Form . . . Uimodstaaelig var han ogsaa i den berømte Vise «Det er overmaade smukt», som Zinck og han foredrog

som Tyrolerferdinand og hans Kone; saaledes er han foreviget paa Frisen, der forestiller Studenternes Flytning 1863 fra Boldhusgade til den nye Bygning. Men for de Fleste vil han staa i Erindringen med de nedslagne Blikke og den ærbare Mine, højtideligt opstillet paa Sangertribunen med sine Kolleger i den gamle Kvartet, men med Skjælmen i Øjet og parat til en Gavtyvestreg, naar det skulde være, der kunde drage de Andre ned fra Situationens storstilede Pathos, ned paa det Jævne, hvor han altid var bleven staaende uden at lade sig imponere af Noget og uden at tabe sit sikre Fodfæste.»

Christian Richardt, der var ti Aar yngre end Guldberg, blev Student i 1848, 17 Aar gammel. Allerede i sit Rusaar skrev han Viser i Foreningen. Den første havde han indleveret anonymt til et Julegilde og ventede i stor Spænding paa, om Senioratet vilde antage den. Den blev baade trykt og sungen, men den røbede forøvrigt ikke den tilkommende Digter, idet den var fuldstændig i Rahbeks Maner. Han fandt imidlertid snart sig selv, hvad man kan se af den formfuldendte Sang, han skrev til den nordiske Højtid den 13. Januar 1850. Den var for «Norden» og begyndte med de Ord «Som Nornen stirred i de dybe Vande»; den bar utvivlsomt Vidne om, at en ny original Digterbegavelse var i Færd med at udfolde sig. Fra sin Skoletid i Borgerdydsskolen paa Christianshavn havde han staaet den Hammerichske Kreds nær; fra den til Ploug var Vejen ikke lang, og da han halvfjerde Aar efter, at han var bleven Student, havde skrevet «Declarationen», der som vi have set, blev opført første Gang sammen med «Et Besøg», var hans Ry og Popularitet grundfæstet i Studenterforeningen. Fra den Tid af regnedes han, skjønt han i 1852 endnu var ganske ung, blandt dens Støtter ɔ: de Medlemmer, som Senioraterne altid henvendte sig til, naar de vilde have Viser, Taler eller gode Raad.

Han var nemlig flersidig begavet. Ikke alene kunde han gavmild udstrø sine Sange, baade alvorlige og muntre, til Studenterforeningen eller Sangforeningen, som det faldt sig,

TH. OTTO

i Trediverne.

Efter et Fotografi.

men han kunde ogsaa ved højtidelige Lejligheder i disse Foreningers Liv i ungdomsfriske Kantater forhøje Medlemmernes Feststemning og forberede dem de Nydelser, de vilde faa Del i, og han var en Mester i ved Rusgilder baade i alvorlige og lystige Ord at indvie de unge Studenter i Foreningens Mysterier.

Fra 1858—64 var han Sangforeningens Musikdirektør, og det er jo bekjendt nok, at han har skjænket den sine kvikkeste Sange som f. Ex. «Den Aften gik jo nydelig» og «Det er Efteraar». Da han i 1867 drog bort fra Kjøbenhavn for at overtage Bestyrelsen af Michael Giøes Folkehøjskole, sang *Ploug* med Rette om ham ved det Gilde, som begge Foreninger gjorde til Ære for ham:

Og naar du saa din Basfiol
Til vore Fester stemte,
Saa spired Blomst, saa skinned Sol,
Saa Vinteren vi glemte;
Det var ej Græs, du bandt i Krans,
Saa lidt som Gulerødder
Men Sprogets rene Farveglans
Med Lunets friske Krydder.

Nu Tak for Alt, hvad fra dig kom,
Det Mindre med det Større,
Dit Alvorsord, din modne Dom,
Din Skjæmt, den lette, tørre,
Din Trofasthed foruden Brist,
Dit Brodersind mod Mange;
Allerførst og allersidst
Dog Tak for dine Sange.

Hans Venner *Gotfred Rode* og *Th. Otto*, der ligeledes vare dimitterede fra den christianshavnske Borgerdydskole men Aaret i Forvejen, hørte ogsaa til Foreningens Digtere. Rode skrev alvorlige Sange men Otto muntre. Den Førstnævnte var ogsaa ved mange festlige Lejligheder Taler og det en god Taler, medens den Sidste aldrig har sagt et Ord offenligt i Foreningen men indskrænkede sig til i et Sofahjørne at føre en lavmælt Samtale med gode Venner. Oprindelig hørte G. Rode til de

Liebenbergske Kyllinger sammen med Hostrup, men senere nærmede han sig mere Ploug, med hvem han iøvrigt ikke havde mange Lighedspunkter, idet han var et meget blødt Gemyt uden Trang til kraftig Optræden. I Foreningen fik han mange Venner, der satte Pris paa hans elskværdige Karakter. Medens man nok uden Modsigelse i Halvtredserne kunde kalde ham for en smuk ung Mand, saa vilde næppe Nogen falde paa at anvende denne Betegnelse paa hans Klassekammerat *Th. Otto*, hvis Udseende var overmaade borgerligt. Han bevægede sig med en passende Langsomhed og saa allerede tidlig meget gammel ud. Folk paastod, at de aldrig havde set ham i Foreningen uden med en halv Cigar, der vippede mellem Læberne, men det maa kun opfattes som Udtryk for, at man aldrig saa ham sidde i Sofaen, uden at han røg. I Begyndelsen af Halvfjerdserne skrev *Helms* ved et Gilde, de Gamle i Foreningen holdt:

Mens ved Toddyen trolig hver Aften
Otto sad med sin halve Cigar.

Det er rigtigt. Hver Aften lige til sin Død i Marts 1889 traadte han ca. Kl. 9½ ind i Konversationsstuen, satte sig i en Hjørnesofa, og omkring ham samlede der sig saa en Kreds mest af Ældre eller Halvgamle, som følte sig tiltalte af hans hyggelige og jævne Væsen. Om han end altid udviklede sine Anskuelser med stor Beskedenhed, mærkede man snart, at han var en paa mange Omraader særdeles belæst Mand. Hans Død var et stort Tab, thi med ham gik den Sidste bort af de Gamle, der til Stadighed kom i Foreningen.

Ottos Viser ere utallige. Han begyndte meget tidligt med at skrive for Foreningen og fortsatte lige til Midten af Firserne, da han ved Gildet for den fra Østgrønland hjemvendte Expedition under Kapitain *G. F. Holm* sidste Gang slog sin Lyre. Alle hans Sange vare fulde af Pointer med Hentydninger til samtidige Begivenheder i Indland og Udland, men efterhaanden tiltog disse Hentydninger i den Grad, at man nu vilde behøve lange Kommentarer for at forstaa dem. I den nuværende

Sangbog findes saaledes kun to Vers af den Vise, han skrev til Exrussernes Pris ved Rusgildet i 1855. For at man kan faa et Begreb om hans Skjaldskab, eftertrykke vi nedenstaaende Vise fra Rusgildet i 1860:

Held os, som i talrig Flok
Her i Hallerne aabne det nye Semester!
Held dig gamle faste Stok!
Held Jer unge og usikre Gjæster!
Held dig, som i Hjemmets Skjød
Saa i Milles «de blaa» og til Storken paa Gavlen!
Held dig, hvem Hannover bød
Til et Ferieophold paa Tavlen!*
Held os, at vi stævne herhid,
At vi med vor Evne og Vid
Gaa til Nattens jævne Slid,
Ret som vi skulde revne af Flid!

Herlig Som'ren var forsand:
Sikken Fylde den øste til Folk og til Stater!
I Naturen fik vi Vand
Og i Kunsten Lewinis Theater;
Mens Levin saa uforsagt
Har paa Pios Forlag rejst et Oprør i Staden,**
Stakkels Pius*** har forlagt
Selve Nøglerne til Retiraden.
Tiden gik i flyvende Dans:
Først løb Kätchen†, saa løb Frants,††
Saa løb Zahles sunde Sans,†††
Ja en Tid — Seniorernes Krans!††††

---

* ɔ: Hvem Kassereren *Hannover* lod opslaa paa Tavlen som adgangsforment paa Grund af Gjæld.

** *I. Levin* førte i 1860 en Polemik om det Synonyme i Dansk, og samtidig stredes han med «Dagbladet», om man skulde skrive «langtfra» eller «langtfra ikke».

*** Pave *Pius IX.*

† *Kätchen Renz*, der flygtede fra sin Onkels Cirkus i Kjøbenhavn til Norge med Kunstberider *Godefroy*, en Begivenhed, der dengang gjorde stor Opsigt.

†† Kong *Franz II* af Neapel, der flygtede for Garibaldis Hær til Gaeta.

††† Folkethingsmand *P. C. Zahle* udgav i disse Aaringer forskjellige politiske Stridskrifter, der gik stik imod den offenlige Mening.

†††† Hyppige Senioratsskifter.

Bedre bli'er dog Vint'ren vist:
Se til Maaltidet færdig Alverden nu sidder.
Frankrig gotter sig med List
Til de preussiske Aal i Geledder;
Østrigs Pung slaar ikke til,
Skjønt saa gjerne det vil i Sardinerne* smause;
Men paany de Coninck** vil
Sine Flyndre med Vellyst indsause.
Og heroppe skulle vi grisk
Gange til vor Lørdags Disk:
Middag — Øllebrød og Fisk —
Og om Aftenen — Valg paa en Frisk.

Held da med Sessionen, som
Her i Aften vi aabne i fejreste Glorie!
Gid kun Sukker, Vand og Rom
Altid blive dens — halve Historie!
Held hver Tanke, held hvert Ord!
Held hver stormende Aften med Talere vilde!
Held med Værtens Middagsbord,
Hvor man tænker med Længsel paa Mille!
Held hver Fred, og held hver Tvist!
Held hver Rigdom, held hver Brist!
Held Regjeringen — ja vist,
Ja, for Noget maa komme tilsidst!

O.

Af og til kunde det hænde, at *Otto*, der i mange Aar var Kancellist i statistisk Bureau, en Mandag kunde faa det Spørgsmaal af sin Chef, Konferensraad *David*: «Naa! Har De kvædet i Lørdags i Foreningen?» Den gamle Politiker mindedes saaledes endnu de Dage, da han færdedes i Boldhusgade og var en af de ansete Poeter der, skjønt den Aand, der nu regjerede i de gamle Haller, ikke tiltalte ham som Helstatsmand og Antiskandinav. Undertiden maatte han selv holde for i Viser og Programmer. Otto gav ham altid et Exemplar af sine Sange, naar han bad om dem.

---

* Østrig anklagede Sardinien for at staa bag Garibaldis Expedition til Sicilien.

** Justitssekretær i Hof- og Stadsretten *de Coninck* havde i «Dagbladet» aabnet en voldsom Polemik mod Bondevennerne.

Johannes Helms var ligesom Otto og G. Rode Student fra 1847, dimitteret fra Frederiksborg Skole. Først efterat han i 1851 var vendt hjem fra Krigen som Sergent og Dannebrogsmand og for Alvor havde taget fat paa at studere Filologi, begyndte hans Navn at blive bekjendt i Foreningen, men saa blev han ogsaa i allerhøjeste Grad folkekjær. Han var let at kjende, thi den høje, magre men spændstige Skikkelse ragede op over Alle, og hans Barneansigt med den lille Mund og det indtagende Smil samt hans tidligt hvide Haar mærkede ham, saa at han ikke var let at tage Fejl af. Han gik med lange, raske Skridt og havde livlige Bevægelser. Naar han rejste sig op ved Sold eller Fester enten for at tale eller synge, skete det ogsaa i en Fart, og naar han saa havde staaet lidt og set ud over Forsamlingen og ligesom sundet sig, mens Haandklap fra alle Sider lød ham imøde, tog han først fat med sagte Stemme men arbejdede sig efterhaanden op. Man kunde, selv om man ikke var særlig oplagt, ikke undgaa strax at komme i godt Humør ved at betragte det indtagende Smil, der spillede om hans Mund, og ved at høre hans tilforladelige og troskyldige Stemme.

Han var aldeles ikke nogen født Taler, og hans Foredrag var ikke formfuldendt som flere andre af Foreningens daværende Koryfæers, men en umiddelbar Friskhed gjennemstrømmede hans Ord, og pudsige Indfald bragte Tilhørerne til at le. Sin store Yndest havde han imidlertid erhvervet sig som Viseforfatter. Saadanne Viser som «Jeg har været til Middagsmad», «Kejseren sa' engang for Sjov», «Tolleristen», «En svensk Konstabel» og «Prins Ferdibrandt var Kejseren af Brasiliens Søn» blev ikke alene modtagne med Jubel i Studenterforeningen men ogsaa eftertrykte og i en Fart spredte ud over hele Landet. Men i Foreningen havde man den Fornøjelse at høre Forfatteren selv synge dem, og det var i Sandhed ikke ringe Vexler, der blev trukne paa hans Taalmodighed, idet han ikke kunde være tilstede ved noget Gilde, uden at der paa et

vist Tidspunkt blev raabt saa længe paa ham, indtil han imødekom den almindelige Trang og gav en Vise til Bedste.

Endnu efterat han i 1864 var bleven fordreven fra Byen Slesvig, ved hvis Domskole han fra 1856 af havde været Kollaborator, kunde kan ikke undgaa sin Skjæbne, men maatte op og synge. Alle kunde jo fra deres Skoletid Helms' Viser udenad, hvorfor det naturligvis var en særlig Nydelse at gjøre Bekjendtskab med ham personlig.

Hvo kunde staa for saadanne Vers som følgende i Visen om Prins Ferdibrandt?

Prins Ferdibrandt han drager sin Klinge som et Lyn,
Et forskrækkeligt Syn!
«Med Sejr og med Ære du har mig igjen,
Nu vil jeg være Hertug af Dyrehaven.»

Men Kejseren sa'e: «Det kan aldrig gaa an,
Nej minsæl om det kan —
For til Mester Jakel jeg Dyrehaven gav,
Og næste Aar skal Heiberg løse ham af.»

Prins Ferdibrandt drager sin Klinge saa god,
Den var rød af Blod.
Hans Tale den lød som en susende Storm:
«Nu vil jeg have Gardens den røde Uniform.»

Men Kejseren sa'e: «Det kan aldrig gaa an,
Nej minsæl om det kan —
Det Røde har jeg indført med Visdom, som jeg plejer,
Alene for min Garde og Postbud og Lakajer.»

Var Helms afholdt i Foreningen, saa elskede han den til Gjengjæld igjen og betragtede den lige til sin Død som en inderlig god Ven. Han, der til daglig færdedes i sin Skole, hvor hans for alt Pedanteri fuldstændig fri Optræden skabte ham Venner af hans Disciple, holdt af at følge disse i Studenterforeningen og glædede sig, naar de der viste sig at være i Besiddelse af det rette Ungdomssind, som han selv havde bevaret. Endnu paa sit Dødsleje i November 1895, medens

Foreningen fejrede sit 75-aarige Jubilæum, havde han den stadig i Tankerne.

Hvilken akademisk Ungersvend i Halvtredserne og Treserne har ikke beundret og set op til *Vilhelm Rode*? Hvormange have ikke betragtet ham som Idealet paa en dansk Student og lønligt ønsket, at de lignede ham? Men Naturen ynder nu engang ikke Gjentagelser og skaber kun en Eneste, der staar som Forbillede for det Bedste, der findes i Slægten. Vilhelm Rode var den danske Student, saaledes som Datidens Digtere og Talere havde tænkt sig ham. Der fandtes Flere, der havde skarpere Hoveder og større Kundskabsfylde, og som vare i Besiddelse af mere Energi, men der fandtes Ingen, der som han var Legemliggjørelsen af alle de ædle Egenskaber, der kunne findes hos en dannet Yngling.

Vilhelm Rode! hvo kjender ej ham? — saa frisk som en Jomfru,
Varm i sit Hjerte og bly i sit Sind, men Ild var paa Læben,
Og naar han hæved sin klingende Røst, saa tav de og lytted.

Saaledes har hans gode Ven Johannes Helms skrevet,[7] og saaledes var det. Naar han hævede sin Røst i Studenterforeningen, saa tav Alle og hørte efter, thi alene hans Stemmes Klang var bedaarende. Den var som skabt til at slaa til Lyd og underrette Tilhørerne om, at de nu maatte holde sig rede til at nyde, hvad der maatte komme. Inden de endnu ret vare komne til Sæde, havde et eller andet vittigt Indfald eller en aandrig Sammenstilling bragt Salen til at runge af Latter, lidt efter stod han og talte alvorligt, men det gjorde han paa en saa sund og naturlig Maade uden enhver Affektation, at man ønskede, at han vilde vedblive med sin Alvor en Stund endnu, derpaa gav han en lille Historie til Bedste, hvis Mening man i Begyndelsen ikke rigtig fattede, men saa kom den rammende Pointe og lyste op over det Hele, og atter lo man, saa det klukkede. Han kunde f. Ex. begynde med at tale om et smukt Kobberstik, han nylig havde betragtet, og forklarede saa, hvilke Figurer der var paa det, og hvad de

forestillede, saaledes at den, der ikke kjendte ham, let kunde faa den Tro, at han vilde holde en Forelæsning over Kunsthistorie, men det var ingenlunde hans Hensigt. Han vilde kun bruge et Billede, der skulde tjene til klarere at belyse, hvad han mente.

Naar han saaledes vilde udbringe en Skaal for Studenten, kunde han dvæle ved Guido Renis berømte Loftmaleri i Rom, hvor Phoebus lige har spændt Hestene fra sin Vogn, og hvor Aurora viser sig i al sin Herlighed. Men ovenover Toget ses der en lille Person; det er en Student med Vinger paa. Han er Oppositionsmand som alle Studenter, thi han bærer en Fakkel, der bringer Lys og Varme. Saaledes har Guido Reni tegnet en Student. Gid de Unges Solvogn aldrig maa tjene til at belyse dem selv men bringe Lys og Varme over deres Fædreland.

Under Forhandlinger paa Generalforsamlingerne var han en farlig Modstander, ikke alene fordi hans sunde Sans let gjorde det af med Modstandere, der ikke vare sadelfaste i Logikken, men ogsaa fordi man kunde være sikker paa, at store Skarer af Unge altid fulgte ham. De kunde ikke andet; det forekom dem, at denne Mand, hvis Stemmes Klang havde noget saa usigeligt Betagende, og hvis friske og lyse Ansigt forlenede hans Ord med en saa uimodstaaelig Vederhæftighed, nødvendigvis maatte have Ret. De vare sikre paa, at han under alle Forhold kun vilde føre dem ad Veje, de kunde betræde med frelst Samvittighed. Det var derfor en yndet Sport at forlange Afslutning af Forhandlingerne, naar Rode sent paa Aftenen havde holdt en længere Tale. Under det umiddelbare Indtryk af hans Ord fik Afstemningen det Udfald, hans Tilhængere ønskede.

Det største Bevis paa, at han kunde vende en Forsamling og faa den til at stemme, som han ønskede, aflagde han paa det almindelige Studentermøde den 3. April 1869, da det gjaldt, om man skulde modtage Normændenes Indbydelse til et almindeligt Studentermøde samme Sommer. Flere Ældre havde

VILHELM RODE

som Student.

Efter et Daguerreotypi.

under Indtrykket af Begivenhederne i 1864 og af Hensyn til Sønderjydernes Følelser fraraadet Forsamlingen at tage mod Indbydelsen, og Stemningen var derfor meget mat, men da stod Rode op og udtalte de forløsende Ord.[8] Var jeg ung, sagde han, vilde jeg sige: «Jeg vil med. Have vore norske Venner Lyst til at samles med os, saa lad os tage med. Ville de Gamle gaa med, er det godt, men vi ville afsted.» Forslaget om at tage mod Indbydelsen blev vedtaget med overvældende Flertal.

Naar han engang imellem blev nødt til at tage en Modstander under kraftig Behandling, gjorde han det paa det Eleganteste efter alle Kunstens Regler. Man fik Ondt af Vedkommende, der forekom En uendelig komisk, men paa een Gang trak Rode i Land og anførte, hvad der kunde tale til hans Undskyldning, og denne Vending foretog han saa behændigt og saa elskværdigt, at Modstanderen ikke følte sig krænket, naar han var færdig.

Rode forfaldt aldrig til Maneer, og ej heller gjentog han sig selv. Han blev siddende, naar han ikke følte Trang til at sige Noget, og foretrak Tavshed for Flovser. Det følger af sig selv, at han altid vaagede over den gode Tone uden at være snærpet. Han kunde selv komme med en drøj Spas, men paa den bestemte Betingelse, at den var vittig. Man skulde le af Vittigheden og glemme Drøjheden. Da der i December 1863 blev klaget over, at en Del af Sangforeningens Medlemmer, der havde sunget i Roskilde Domkirke ved Kong Frederik VII.s Ligfærd, senere paa Palæet havde taget for stærkt til sig af den Frokost, der bødes dem, og derfor paa Hjemfarten i Jernbanekupeen havde sunget lystige Sange, skrev han: «Gravøl er altid noget farlig stærkt Øl».

Som Viseforfatter var han i flere Aar meget frugtbar og kappedes en Tid lang med Helms, uden at han dog opnaaede dennes Folkeyndest. Aaret efter at han var bleven Student, skrev han Visen om Landmandsforsamlingen i Kjøbenhavn i

1852 og om «Hjemkomsten fra Folkethinget» og næste Aar den om Bonden, der som Rigsdagsmand ikke yndede «Professorer og Levebrødsmænd», saaledes som Bondevennernes Stikord ifølge J. A. Hansens Recept dengang lød. Af Visen Fastelavnsmandag 1854 om at «slaa Ministeriet af Tønden», som vi alt tidligere have meddelt, ses det, at hans Maade at skrive paa i Meget lignede Helms'. Ligesom denne gav han Møde ved Soldene med en utrykt Vise, som han sang for, medens Forsamlingen istemmede Omkvædet. Medlemmerne lærte den da efterhaanden udenad, og Visen blev aldrig trykt. Man var dengang sparsommeligere med at sende Noget i Trykken, end man nu er.

Knud Valløe var et af de Medlemmer, der har elsket Studenterforeningen højest. Fra sine første Studenterdage i 1849 og lige til sin tidlige Død i 1877 færdedes han i den og tog Del i dens Liv. Hvad der især karakteriserede ham, var et uudtømmeligt Lune og et aldeles uopslideligt Humør. I sine yngre Dage holdt han ved næsten alle Sold humoristiske Taler. Ved Fastelavnsgilder og Karnevaler forstod han at spille sin Rolle som Skolelæreren «Jens Birkeris» eller Undergraveren «Hjob» saaledes, at Omgivelserne morede sig kosteligt. Han kunde ikke tænke sig Muligheden af, at man uden selv at være virksom kunde gaa rundt og se paa de Andre. Derfor nød han ogsaa almindelig Yndest særlig hos de yngre Medlemmer, som han gav sig meget af med, og han holdt sig aldrig for god til at tage Del i deres Lystighed men gik endog ofte i Spidsen for dem.

Hver lille Juleaften gav han ufravigelig Møde for at deltage i eller anføre de Ordsprogslege, der i en Aarrække blev opførte, og ved Julegilderne var han den sikreste Mand til at lave Deviser. Endnu mellem Jul og Nytaar 1876, ikke et halvt Aar for sin Død, da han allerede var stærkt mærket af Brystsyge, sad han flere Timer i Senioratsværelset og skrev Devise paa Devise. Som en Soldat, der er vant til at ofre sig, vilde han holde ud til det Sidste.

Han havde den Specialitet at holde Taler for Grisen, hvorom A. Abrahams skriver:[9] «Til hans naturvidenskabelige Foredrag maa ogsaa regnes hans Taler for «Grisen». Der blev nemlig i de Aar saa godt som aldrig holdt et Gilde i Foreningen, uden at der blev samlet Penge til «Bygningen». Til den Ende havde man anskaffet sig en «Gris», som gik rundt ved Gildet, og hvori Deltagerne kunde nedlægge deres Skjærv. Denne Akt indlededes altid med en Tale, og der udvikledes efterhaanden den Praxis, at Valløe skulde holde den Tale. Men han forstod da ogsaa at variere sine Skaaler for Grisen paa de utroligste Maader. Snart betragtede han den fra et humoristisk Standpunkt, snart fra et zoologisk og vistnok mere end een Gang fra et grundtvigiansk-theologisk Standpunkt.»

Vi have mange Gange tidligere nævnt *Kristian Mantzius* baade som Skuespiller i Studenterkomedierne og som Oplæser. Ingen har saa ofte glædet Medlemmerne som han, der tilfulde forstod den vanskelige Kunst at oplæse Digterværker. Aristofanes' og Terents' Komedier foredrog han med samme Forstaaelse som Shakespeares, Holbergs og moderne Digteres Værker. Ved Soldene sang han Bellmanske Viser og holdt humoristiske Taler, men disse vare ofte tilsatte med personlige Udfald, der bragte den Senior, som dirigerede, i ubehagelig Forlegenhed. Mantzius var nemlig ikke den Mand, der gav sig for en Opfordring til at holde inde, eller som paa nogen Maade brød sig om en mild Tilrettevisning, nej slige Forholdsregler tilskyndede ham kun til at fortsætte og blive yderligere nærgaaende. Han enten elskede eller hadede, og vee den, der ikke fandt Naade for hans Øjne. Saaledes elskede han Frederik VII og udbragte hans Skaal, selv om der ikke var nogen særlig Anledning dertil, og han hadede «Fædrelandet»'s bekjendte æsthetiske Anmelder Clemens Petersen, hvem han bekrigede baade i Skrift og Tale. En af sine Soldetaler, der havde drejet sig om Alt mellem Himmel og

Jord, men som endte med et Udfald paa «Fædrelandet»s Petersen, sluttede han triumferende med: «Ja, clemens, demens, amens!»

En anden Gang udviklede han, at det gik Ploug, nu da han begyndte at blive gammel, paa samme Maade som Frederik VI.s Yndling, General Bülow. Kongen, der godt vidste, at denne benyttede sin Indflydelse til at skaffe Folk Embeder, skulde nemlig have sagt: «Herregud! Da Bülow var ung, samlede han paa Pibehoveder, nu samler han paa Fæhoveder.» Forøvrigt var Mantzius en trofast Tilhænger af Plougs politiske Meninger og nærede megen Beundring for ham.

Iblandt endnu Levende findes der ikke Faa, der i det Tidsrum, hvorom der her er Tale, deltog ivrigt i Foreningslivet og udøvede betydelig Indflydelse. Vi skulle saaledes nævne *H. N. Hansen* (Konferensraad, Borgmester i Kjøbenhavn), *Chr. Bruun* (Justitsraad, Overbibliothekar for det store kongelige Bibliothek), *S. Nellemann* (Højesteretsadvokat), *E. F. Koch* (Dr. phil., Provst), *V. Oldenburg* (Birkedommer), *Chr. E. Th. Hansen* (Departementschef i Finansministeriet) *N. Madvig* (Formand for Sø- og Handelsretten), *R. Strøm* (Etatsraad, Nationalbankdirektør), *A. Abrahams* (Cand. phil., fhv. Sproglærer), *O. Zinck* (Skuespiller) o. s. v.

Alle disse Mænd kunde vistnok i de Tider regnes til Foreningens Støtter, og de fleste af dem have lige til vore Dage vedligeholdt deres Interesse for den og vist den i Gjerning. Men vi skulle af let forstaaelige Grunde ikke komme nærmere ind herpaa.

Kun tro vi nok at turde gjøre en Undtagelse med *O. Zinck*, da han jo i sin Egenskab af Skuespiller er vant til at læse sin Dom i Bladene. Han har lige fra den Tid, da han som Rus spillede med ved den første Opførelse af «En Spurv i Tranedans», mangfoldige Gange glædet de skiftende Studenterslægter med sit uudslukkelige Humør som Skuespiller og som Foredrager af komiske Viser, ligesom han ogsaa som Medlem af Karnevalskomiteen og andre Forlystelsesraad har trukket et

stort Læs, altid munter og fornøjet, smittende sine Omgivelser med sine vittige Indfald. At høre ham og Guldberg synge deres Viser var kosteligt og forfriskende ovenpaa ofte højtravende eller kjedelige Soldetaler. Saa hittede de ofte selv paa, hvad de skulde synge, saaledes som de allerfleste af de 51 Vers i Visen: «Det er overmaade smukt».

XIII.

Den Helstatspolitik, der skulde holde det saakaldte danske Monarki sammen, medførte blandt Andet, at Regjeringen delvis maatte slaa en Streg over, hvad der var foregaaet paa slesvig-holstensk Side fra 1848 til 1850. Men alligevel var det naturligt, at den offenlige Mening i Kjøbenhavn blev meget ilde berørt, naar Mænd, som havde stillet sig til Oprørernes Tjeneste og endog taget fremragende Del i Bevægelsen mod Danmark, nu fik Embeder og det endog meget betroede Embeder. En Herredsfoged *Fischer*, som under Krigen havde udstedt en Proklamation, der kaldte Indbyggerne i Sundeved «Zu den Waffen» mod de Danske, sad i 1854 som Kontorchef i det slesvigske Ministerium i Kjøbenhavn, og en Kancellist *Springer*, der i 1848 forlod Hovedstaden og senere i den oprørske Landsforsamling havde søgt at bevise, at Frederik VII havde mistet Retten til at regjere, og som endvidere i 1848 i et tydsk Blad havde rost sig af, at han i den tydske Presse efter Evne havde modarbejdet Danmarks Politik, var dengang rykket op til Kontorchef i det holstenske Ministerium og blev i Januar 1855 endog Departementschef og Etatsraad. Endvidere var Dr. jur. *Th. R. Schütze*, der havde tjent som Lieutenant i Insurgenthæren, bleven udnævnt til Docent i slesvigsk Ret ved Universitetet i Kjøbenhavn. Helms gjorde sig til Tolk for Datidens Skumlerier herover, naar han i Visen «Kejseren sa'e engang for Sjov» skrev:

Nej, saa priser jeg Danmarks Land,
Her jeg gjør, hvad jeg vil og kan.
I Schleswig-Holsteins tapre Armee
Tjente jeg udi Aarene tre.
Men da det saa var gaaet iglemme,
Fik jeg et Embed' strax herhjemme.
Derfor priser jeg Danmarks Land,
Nu er jeg Ridder og Dannebrogsmand.

Den 10. Januar 1855 rettede den ledende Senior i Studenterforeningen Cand. med. & chir. *Erik Holst* i «Fædrelandet» et skarpt Angreb mod Cand. med. & chir. *H. W. Meyer* eller rettere mod Konsistorium, der havde tildelt denne det Smithske Stipendium paa 500 Rbd., uagtet han i 1848 var bleven i Glückstadt, og uagtet han ikke alene ikke var vendt hjem i alle tre Krigsaar men endog havde taget Tjeneste som Militærlæge i Oprørshæren. Holst raabte endvidere Vagt i Gevær, fordi det saa ud til, at Vedkommende (ɔ: Professor E. Fenger) havde i Sinde at yde sin Hjælp til, at Meyer blev Docent i Hygiejne ved Universitetet. I sit Svar[1] i «Fædrelandet» indrømmede denne, at han havde været Militærlæge ved Lazarethet i Glückstadt, og at han havde modtaget Gage, men han undskyldte sin Handlemaade, idet han henviste til sine Familieforhold. Han tilføjede til Slutningen, at han ikke nærede den ringeste Sympathi for den slesvigholstenske Sag, og skrev: «Danmark er mit Fødeland, her vil jeg leve og tjene den danske Videnskab, saafremt den ikke vil forsmaa min Tjeneste.»

Da Meyers Forklaring imidlertid ikke var tilfredsstillende, og da nye Oplysninger fra ham ikke gjorde Sagen bedre, blev der til den 7. Februar 1855 sammenkaldt et almindeligt Studentermøde. Her optraadte *I. Levin* og udviklede, at Meyer ifølge hele sin Færd maatte betragtes som en Oprører, at han ikke havde fordømt Oprøret, og at han under givne Forhold godt kunde tænkes at ville handle, som han havde gjort i 1848. Professor *E. Fenger* derimod forsvarede ham saaledes:

Meyer havde før Krigen kun været Læge, og al Politik havde været ham modbydelig. Han misbilligede lige meget den holstenske og den danske separatistiske Tendens, betragtede begge de fjendtlige Partier som lige uberettigede og vilde et helt Danmark, Holstenske og Danske sammensmeltede. Under Krigen vilde han være neutral og mente kun at have opfyldt sin Lægepligt ved at passe et Lazareth. For ham var det ikke en national Krig men en Borgerkrig, der førtes.

Efter en længere Forhandling, [2] under hvilken *A. Ingerslev*, *V. Rode* og Redaktør *C. Bille* angreb Meyer, medens *A. Hindenburg*, *H. E. Schack* og *Chr. Vaupell* fremførte undskyldende Momenter, vedtog Forsamlingen med 132 St. mod 123 et Forslag af Schack om, at den ikke ansaa det for nødvendigt for Tiden at tage Beslutning om den foreliggende Sag. *Bille* optraadte meget bestemt, idet han hævdede, at en Forræder ikke burde ansættes ved Universitetet. Schützes Ansættelse havde overrasket Alle, men nu var man bleven advaret. Selv om Meyer var en udmærket Videnskabsmand, saa maatte Videnskaben vige for den offenlige Moral.

Fengers Udtalelser maa forekomme os i høj Grad mærkelige, naar vi huske paa, at han ikke mange Aar senere var Medlem af Halls Ministerium, der jo har faaet Ord for at være ultranationalt.

Om der end saaledes ikke blev fattet nogen positiv Beslutning paa Mødet, saa har dog hele Bevægelsen sikkert bevirket, at Meyer ikke blev ansat ved Universitetet. Han erhvervede sig senere et anset Navn som Ørelæge og blev europæisk berømt ved sine Opdagelser paa Otiatriens Omraade, men da fremmede Læger i 1895 indbød til at give Bidrag til et Mindesmærke for ham i Kjøbenhavn, blussede den Strid om hans Adfærd i Krigsaarene, der havde raset for 40 Aar siden, paany op.

Da *Schütze* ikke havde modsagt de Beskyldninger, der vare rettede mod ham, besluttede adskillige Medlemmer af For-

eningen at indsende en Adresse til Kultusministeren med Anmodning om at faa Rede paa hans tidligere Forhold. Denne Adresse fik imidlertid kun 100 Underskrifter, ikke blot, som der blev sagt paa en Generalforsamling, «af sørensensk Ladhed», men ogsaa fordi Mange mente, at en Adresse ikke vilde føre til Noget, da Schütze nu engang var ansat.[3] Han blev ogsaa rolig siddende som Universitetslærer i slesvigsk Ret, indtil Freden i Wien 1864 gjorde hans Embede overflødigt.

Den 22. Marts holdt Foreningen atter Karneval i Casino, der var særdeles godt besøgt. Paa Theatret gaves «*Ægirs* Gilde», et dramatisk Tableau[4] af Ploug med lutter Hentydninger til dalevende Personligheder. Saaledes var *Nathanson*, «Berlingske»s Redaktør, Odin, *Frederik Barfod* Brage, *Grüne*, «Kjøbenhavnsposten»s Redaktør, Loke, *I. Levin* Heimdal, *Tscherning* Thor, *M. Goldschmidt* Baldur o. s. v. Da Loke har spottet Guder og Gudinder, udbryder Brage:

Hvor længe vil dette Uvæsen vi taale?
Hvor længe skal Skjæppen fuld han os maale?
Vil Ingen ham stoppe, saa vil min Tro jeg,
For Spot eller Latter, det rager ej mig.
Du Søn af en stumprumpet Trold og en Hex
Det værste Udskud af Skiftinger sex,
Opammet med Galde og opfødt med Tudser,
Optugtet med Knut af en fnattet Russer,
Nu siger jeg dig midt i dine Øjne,
Alt hvad du har sagt, er lutter Løgne.
I Jordens dybeste Afgrund dig skjul,
Der skal den ledeste Kvind dig lyske
Og nappe dig blaa og grøn og gul!
Jeg spytter dig i Ansigtet, du Utyske.

Da Thor kommer ned fra Norge, tiltaler han Loke haardt og tilføjer derpaa i sit fra Rigsdagen bekjendte Sprog:

Det siger jeg dig Loke! Af al Industri
Er den, som drives med Munden, farligst;
Selv om man beviser allerklarligst,
Saa kommer man let tilkort deri.

Lad os overlade Menneskene Ordet,
Deres Rigsdag. Stænder og Fællesforfatning,
Lad dem vrøvle om Dyrtidstillæg og Beskatning,
Men lad os heroppe ha'e Fred ved Bordet.
Skal engang her i Himlen gjøres Spektakler,
Som ikke saa sjældent jeg selv har voldt,
Ih nu, saa vil jeg ha'e mig det forbeholdt
Tilligemed Alt, hvad der hedder Mirakler.
Jeg er Smed, Bager, kort Alt, hvad I vil,
Derfor er det mig, I skal holde Jer til.
Ved Siden af mig er I Andre kun Stakler!
Gaa nu Loke din Vej, hvis ej faar du Hug,
Det svær jeg ved Gert Winther, min bedste Buk!
(Loke ud.

Kor af Ejnherjer.

Hil dig stærke Tordner,
Store Bondeven!
Det var Mers og Spænd,
At du kom igjen.
I en Fart du ordner
Hver en knudret Sag
Med et Tordenbrag
Som idag.

Videnskab og Kunst
Er en kostbar Dunst,
Men dit Snilles Gunst
Nyde vi omsonst.
Hil dig stærke Tordner!
At dit Kraftgeni
Er saa godt som ti,
Det veed vi.

Derpaa opførtes en italiensk Opera «Leonora die Massa-Carrara», Texten af *Voltelen*, Musikken af *C. I. Hansen*. De Rollehavende vare *A. Rosenkilde*, *Guldberg*, *Th. Liebe* og *O. Zinck*. I den lille Sal opførtes en Marionetkomedie «Mester Jakels Viderværdigheder» af *Ploug*. Komiteen stillede atter dette Aar store Krav til Publikums Taalmodighed, idet Forestillingerne varede til Kl. 1. Der skulde ifølge Programmet endnu være givet «Kjærlighed i Balaklava», Beriderpantomime i een Akt, men røde Plakater underrettede Folk om, at «de svævende Fredsunderhandlinger gjorde Opførelsen af denne Ballet fortiden utilraadelig», hvorfor man i dens Sted vilde opføre den berømte Dyreballet «Vandmøllen i Apenninerne eller Amors Triumf».

Nettoindtægten af Karnevalet 2253 Rbd. tilfaldt Byggefondet paa 453 Rbd. nær, der gik i Foreningens Kasse.

Hostrup havde ogsaa dennegang været Medlem af Karnevals-

komiteen, men det var ogsaa sidste Gang. I Vinterens Løb havde han skrevet Sangspillet «Feriegjæsterne», som blev antaget af det kongelige Theater, men da han trængte til Penge, fik han Tilladelse til først at lade det opføre af Studenterforeningens Medlemmer. Senere nægtede Heiberg imidlertid at tage mod Stykket igjen, da han mente, «at det var uværdigt for det kgl. Theater at indlade sig med et Arbejde, som allerede var spillet flere Gange af Privatpersoner for en stor Mængde Mennesker».[5]

Foruden «Feriegjæsterne» tilbød Hostrup ogsaa Foreningen «Familietvist», som havde ligget hen siden 1848, og som han nu forsynede med Sange. Han forbeholdt sig Halvdelen af Nettoindtægten, der ved to Forestillinger beløb sig til 775 Rbd. saaledes at han fik 387 Rbd. Skuespillerne ønskede imidlertid at gjentage Forestillingen til Indtægt for *Mantzius*, og da han ved saa mange Lejligheder havde ydet Foreningen sin Hjælp, besluttede Senioratet at opfylde deres Ønske. Mantzius' Udbytte var ikke mindre end 338 Rbd.

Plakaten saa saaledes ud:

Feriegjæsterne.

Sangspil i een lang Akt.

PERSONER:

Kammerraad Randbøl	Hr. *Wengel.*
Hans Frue	Fru *Borch.*
Inger, deres Datter	Frk. *Chr. Møller.*
Knud Salling, deres Plejesøn	Hr. *Lauritzen.*
Doctor Ask	- *Zinck.*
Professor Tusgaard	- *Mantzius.*
Frk. Tusgaard	Frk. *Guldberg.*
Jørgen, Tjener	Hr. *Plum.*

Handlingen foregaar paa Kammerraadens bekjendte dejlige Landejendom i Sydsjælland.

Tiden Sommerferien.

Familietvist

eller

Det mærkværdige Aar.

Borgerlig Tragedie i een glædelig Akt.

PERSONER:

Vosborg, Uhrmager.	Hr. *Mantzius.*
Madam Vosborg	Mad. *E. Bruun.*
Sofie, } deres Døttre	Jfr. *Borch.*
Henriette, } deres Døttre	- *E. Kock.*
Sandrup	Hr. *Wengel.*
Ramler, Isenkræmmer	- *Zinck.*
Madam Ramler	Mad. *Wengel,* født Guldberg.
Mathias.	Hr. *Plum.*
Palm, Tømmermester i Holbæk	Hr. *Vilh. Rode.*
Karen, Opvartningspige	Jfr. *Glæser.*

Handlingen foregaar i et Thevandshus paa Frederiksberg i Begyndelsen af Efteraaret 1848.

Senioratets Dom over Udførelsen lød saaledes: «Forestillingen maa betragtes som meget vellykket, og navnlig indlagde Skuespillerinderne sig megen Ære og gjorde et dybt Indtryk saavel ved deres gode Spil som smagfulde Toilette». *Hostrup* selv var ogsaa veltilfreds og fremhæver især Cand. med. & chir. *P. Plum* som fortræffelig; han meddeler tillige, at det dengang blev fortalt, at Heiberg, som havde set ham spille, strax havde tilbudt ham Engagement ved det kongelige Theater. Plum foretrak imidlertid sin Videnskab for Theatret.

Saalænge Studenterforeningen har bestaaet, er der med større eller mindre Mellemrum blevet ført Strid om, hvorvidt det aandelige Liv kunde siges at staa paa den Højde, som det burde. I urolige Tider, da særlige Spørgsmaal lagde Beslag paa den almindelige Opmærksomhed og tog Sindene fangne, var der Ingen, der spurgte, om Foreningen led af Mangel paa aandelig

Næring, men naar Forholdene atter vare blevne rolige, og der ikke snart igen foregik en eller anden Begivenhed, der kunde lyse op, fandtes der bekymrede Medlemmer, som syntes, at man gik i Mørke, og at Foreningen egenlig ikke kunde sættes højere end enhver anden Klub. Saa fik de da travlt med at udkaste Planer om Udgivelsen af Tidsskrifter, om Oprettelsen af Diskussionsklubber, om Stiftelsen af mindre Samfund indenfor Foreningen, der kunde gjennemsyre og løfte denne o. s. v. Den, der gjennemgaar Seniorats- og Generalforsamlingsprotokollerne, vil have rig Lejlighed til at lære alt dette at kjende, men han vil ofte komme til at trække paa Smilebaandet af de brave men naive Hedsporer, der uden at blinke forsikre, at Studenterlivet aldrig har staaet saa lavt som i deres Tid, og at det i ældre Dage har været ganske anderledes beaandet.

I 1856 overraskedes Medlemmerne ved Udgivelsen af et Flyveskrift, der førte Titelen: «Hvorledes er det fat med Studenterlivet, og hvad kan der gjøres derved?» Forfatteren kaldte sig «Unus de Multis», men man erfarede snart, at det var Stud. philol. *C. T. Christensen-Schmidt*, senere Kollaborator ved Flensborg lærde Skole. Han var i Besiddelse af megen Følelse, som han havde Trang til at lægge for Dagen, men det skete ofte paa en saa overstrømmende Maade, at man nødvendigvis maatte finde ham sentimental. Imidlertid var han det elskværdigste Menneske, man kunde træffe, tjenstvillig og venlig mod de Unge. Naar der soldedes i Musikstuen, mødte han ofte frem med sin Guitar, for at akkompagnere Rundsange, hvis enkelte Vers blev fødte paa Stedet.

En Aften, da den nuværende Forstander for Askov Højskole *Ludv. Schrøder* havde holdt Foredrag om den danske Studenterstands Historie før Studenterforeningens Stiftelse, holdt *Christensen-Schmidt* ved det derpaa følgende Sold en lang Tale paa Græsk, som Medlemmerne besvarede med kraftige «*εὖγε*! *εὖγε*». Ved et andet Sold kort i Forvejen havde han

moret Forsamlingen med et Foredrag paa Latin «de Bruleauo Bonderupiano» *, hvilket han sluttede med «pateram efferre» for to af Seniorerne.

Naar man har set ham lystig og glad ved Soldene og ved mindre Sammenkomster, bliver man unægtelig noget overrasket ved at læse hans Flyveskrift, der er affattet i en meget melankolsk Tone, og som egenlig gaar ud paa at bevise, at der ikke findes noget Studenterliv i Studenterforeningen. Dette Resultat kommer han imidlertid til ved at spænde sine Fordringer til et Studenterliv saa højt, at man aldrig vilde kunne opfylde dem.

Han begynder strax med at opstille den Sætning, at Studenterne i Almindelighed have givet Afkald paa at have nogen Glæde af deres Studenterliv. Han tillige med hans Kammerater kom til Universitetet med et anelsesfuldt Haab om «et rigt og frit aandeligt Liv under bestandig ny Tilstrømning af Lys og Klarhed, om et hjerteligt Samliv mellem Brødre, som følte sig sammenknyttede ved samme Trang og samme Stræben, som arbejdede med hverandre og glædede sig over Frugterne af hverandres Arbejde».

«Hvad have vi da fundet?» fortsætter han.[6] «Vi kom ind i den akademiske Myretue; vi fandt en Vrimmel af «akademiske Borgere»; vi saa dem gaa paa Universitetet med deres Kollegiehefter, sidde paa Høresalens Bænke og med Stenografers Ivrighed nedskrive Alt, hvad de kunde faa med af Professorens Foredrag, maaske det Hele, fordi Professoren dikterede; vi saa dem læse deres Kollegiehefter og gaa til deres Manuduktører og blive hørte i deres Pensum; men om der i disse Mennesker rørte sig et aandeligt, et videnskabeligt Liv, om det gjærede og arbejdede inden i dem, om de vare blotte Læremaskiner eller rigtige Studenter, om de læste til Præst, til Borgmester o. s. v., eller om de stræbte efter Lys og Sandhed, det mærkede vi ikke Noget til. Og saa lærte vi os ogsaa til at gaa paa Universitetet og skrive Kollegier og at gaa til Manuduktør og lade os høre; men hvad der rørte sig i vort Indre, det lod vi Ingen mærke. Hvorfor skulde vi ogsaa det? Det var der jo Ingen, der gjorde. Følte vi en Trang til Lys, en Tørst efter Sandheden, da satte vi os hen i vort stille Kammer med vore Bøger og arbejdede os frem alene, saa godt vi kunde, og der har

* Om Værten Bondrops afbrændte Punsch (Bruleau).

vist mangen En af os tilbragt lykkelige, rige Timer «og set ved Lampen Musernes Dans», som om den vilde profaneres ved at kjendes af Andre; vi skjulte vor Kamp, som om den var noget Latterligt; vi beholdt Frugterne af vort Arbejde for os selv, som om vi vilde miste dem ved at tale derom.

«Og nu nede i Studenterforeningen? Ja, der sad «Folk» og spiste til Middag; der sad «Folk» og læste Aviser; der sad «Folk» og spillede Schak; hist og her sad et Par «Folk», som «kjendte» hinanden, og passiarede; men at disse Folk alle vare Studenter, at disse Folk følte sig hjemme dernede, at de dannede et Samfund af Brødre, at de havde Mere tilfælles med os end alle andre «Folk», det mærkede vi ikke Noget til. Og saa gik vi ogsaa derned og spiste til Middag og læste Aviser og spillede Schak; men om vi hellere gik derhen end noget andet Sted, om vi betragtede Foreningen som noget Mere end som en Restauration, Kafé og Læsestue», det talte vi ikke om. Hvorfor skulde vi ogsaa det? Det var der jo Ingen, der gjorde. Havde vi en Følelse af, at Studenterne burde være Brødre, af, at der var Baand, som skulde sammenknytte dem Alle, da gjemte vi paa denne Følelse som Noget, der var ganske særegent for os, som ingen Anden vilde kunne forstaa, som man maaske vilde gjøre Nar af. — Og Gilderne? — Ja de vare enten grumme, grumme kjedelige, eller der var en og anden «Taler», som sagde noget Morsomt, som vi lo af, eller en og anden «Poet», som foredrog en grinagtig Vise, som vi sang Omkvædet med af; men at det var Sammenkomster af Studenter, at det var Brødre, som havde at kæmpe for en og samme Tanke, der her samledes for at styrke sig til Kampen og glæde sig ved dens Formaal, det var der intet Spor af. Saa var der maaske Nogle af os, som følte, at det var galt, og som saa vilde være rigtig tilgavns lystige; men den Lystighed det var Fortvivlelsens krampagtige Griben efter en Glæde, som man veed maa være der men ikke kan faa fat paa; den blev til det, som vi dog mindst af Alt vilde kalde Studenten værdigt, — den blev til Raahed.

«Saaledes er det! — Jeg opfordrer dristigt enhver Student til at modsige mig. Jeg vilde ønske, at der var en Student, som vilde træde frem og sige: «Det er ikke saaledes!», og som vilde bevise det, bevise ikke, at det er ikke ganske saaledes, ikke, at det ikke altid er saaledes, ikke, at der er Undtagelser, men at det i det Væsentlige, i Almindelighed, i Regelen ikke er saaledes. Jeg veed ikke, hvad jeg i min Glæde kunde gjøre ved en saadan Student; men jeg er bange for, han findes ikke.»

Forfatteren peger derefter hen paa de mange smaa Studenterforeninger, der findes i Kjøbenhavn. De vise, at Studenterne ikke føle sig tilfredse i den store Forening, og at Alt derfor ikke er, som det burde være. Studenterforeningen er ifølge sit Begreb og sine Love ikke blot berettiget men ogsaa forpligtet til at fremme den videnskabelige Interesse, men i Stedet for at indbyde Videnskabsmænd til at holde Foredrag burde Medlemmerne selv holde disse. Studenterne bør dernæst

aabne deres Sind for den Erkjendelse, at de alle ere Brødre, og de bør vise denne Broderfølelse, der kunde skjænke dem stor Glæde og Livsfylde.

Det er ikke tiltrækkeligt, at der i Studenterforeningens Konversationsstuer føres livlige Samtaler og leves et venskabeligt Samliv, nej ogsaa ved Gilderne bør det gaa anderledes til, end det plejer. Saalænge man lader sig nøje med at høre paa enkelte Medlemmers kunstrige og vittige Udtalelser, er der ikke Liv ved Gilderne. «Det kommer først, naar enhver Student føler en Trang og en Forpligtelse og en Berettigelse til at meddele sine Brødre den Fylde af Liv og Begeistring, som ogsaa hans Bryst kan rumme, til, naar han selv er varm og glad, ogsaa at tale varme og glade Ord til sine Brødre. Først herved ville Festerne blive, hvad de skulle være, Højtider, hvorpaa vi kunne skue tilbage og frem paa den svundne og den kommende Tid, som man fra Bjergtinden overskuer den Vej, man har tilbagelagt, og den, man endnu har for sig, Højtider, ved hvilke vi kunne betragte, hvad vi have naaet, glæde os derover og styrke os til den fremtidige Vandring.»

Studenten skal ikke være bange for at træde op i Foreningen, det er nemlig ikke den Dygtigere her, der skal belære den mindre Dygtige, ikke den fremragende Taler, der skal henrive sit Publikum, men det er den Studerende, der skal udtale sig lige overfor den Medstuderende. De skulle ved en Slags indbyrdes Undervisning bidrage til hinandens Udvikling. Udtalelserne ved festlige Lejligheder skulle ikke overtale, henrive eller more, men de skulle vederkvæge, styrke og oplive Hjerterne. De skulle være «Udtryk for en inderlig Glæde ved at være blandt Brodre, Udtryk for en varm Begejstring for de Ideer, som ere Studenternes fælles Livsopgaver, Udtryk for en ædel Henrykkelse over Alt, hvad der er sandt og godt og skjønt».

I sin høje Begejstring er Forfatteren dog ikke blind for den Tilbøjelighed, der er til at kritisere, satirisere, ironisere, parodiere og spotte over Alt i Foreningen, en Tilbøjelighed,

der er begrundet i hele Tidsaandens negative Retning. Kritik er mere end berettiget og hører uundværlig med til et videnskabeligt Liv, men man maa ikke kritisere, fordi det er morsomt at kritisere, men for Sandhedens Skyld. «Vi maa ikke kritisere hverandre som Modstandere, hvem det er om at gjøre at forvanske Sandheden, men som Brødre, der alle arbejde i Sandhedens Tjeneste; vi maa kritisere hverandre grundigt, men venligt, uden krænkende Haan og bidende Satire».

Tilbøjeligheden til at kritisere og spotte, siger han, fandtes ikke i Studenterforeningens første Tid, da Alting var hjerteligt og gemytligt, men den fremstod først, da Frihedens Sag kaldte Studenterne frem paa en mere offenlig Skueplads og bragte dem paa en spændt Fod med mange Samfundsforhold. Da begyndte de at kritisere og spotte disse Forhold og de Personligheder, der stod som Repræsentanter for dem. Da Luen imidlertid var tændt, greb den med ustandselig Voldsomhed om sig, og Studenterne kritiserede saa ikke alene Omverdenen men sig selv. For Øjeblikket var Kritikken og Spotten unaturlig. «Dens Herredømme er til Ende, uagtet den endnu gaar omkring som Gjenganger og rumsterer. Det gjælder kun om en kraftig Villie — og Spøgelset vil ikke forstyrre os mere.»

Christensen-Schmidt fik øjeblikkelig Svar af *Vilhelm Rode*, der skjulte sig under Mærket «Alius de multis til Unus de multis». Han begynder med at yde sin Modstander sin Anerkjendelse for den Varme og Interesse, hvormed han har skrevet, og han fortæller, at mange Medlemmer af Foreningen dele hans Opfattelse. Dette viste sig bl. A. en Lørdag Aften, da et Medlem udtalte, hvad der laa ham paa Hjerte, hvorpaa man drak en Skaal for «Unus»[7].

Imidlertid er *Rode* sikker paa, at de fleste Medlemmer ikke kunne følge ham i Tykt og Tyndt, fordi han er saa heftig og fantastisk, og fordi han stiger saa højt, at det er vanskeligt at følge ham.

«Jeg tror», fortsætter han,[8] «at De tager fejl, naar De paastaar, at «vi kom til Universitetet med anelsesfuldt Haab

og længselsfuld Forventning om et rigt og frit aandeligt Liv under bestandig ny Tilstrømning af Lys og Klarhed»; det er muligt, at det gik saaledes med Dem, maaske med en eller anden Ven af samme Varmegrad; men som oftest er dette slet ikke Tilfældet, det er ikke med denne drømmende Anen og Higen, at man forlader Skolebænken, det er ikke en brændende Higen efter Videnskabens dybe Sandheder og Klarhed i Livets tvivlsomme Spørgsmaal, der er Russens Kjendemærke, nej, det er Glæden over Frihed ganske i Almindelighed, Frihed for bestemte Timers og Pensaers Aag, Frihed til at tage Del i Hovedstadens bevægede Liv, Frihed endelig ogsaa til at kaste sig over, hvilket og hvad man vil, uden at det just derfor er sagt, at man vil det.

«Og dette er ganske naturligt; hvor Mange af os fortsatte, da vi kom til Universitetet, vort Studium i et eller andet af Skolefagene? Det var forholdsvis Faa, som mødte her med saadanne Beslutninger, det var Færre, som udførte dem. Nej, denne Trang efter Videnskab og Klarhed den opstaar først, efterhaanden som man fordyber sig i sit specielle Studium, og efterhaanden som man mere og mere modnes og udvikles.»

Det var en smuk Tanke, at Studenterne skulde betragte hverandre som Brødre, men Broderskabet var et meget elastisk Begreb. I bevægede Tider som under Krigen og paa Studentertogene følte man dette Broderskab til en vis Grad, men det var ogsaa kun Sjældenheder og maatte være det, thi det var ikke sundt i Længden at leve et potenseret Liv. Den Tanke, at Studenterne skulde danne et stort Broderskab, var desuden meget exklusiv, og den vilde let stille Studenterne i Laugenes Klasse.

«Jeg for min Part», hedder det videre, «vilde nu blive yderlig fortvivlet, dersom en af Deres Disciple kom hen til mig for i Erkjendelse af, at jeg var et Menneske, at behandle mig som Broder, og jeg tror, jeg vilde bede ham blive lidt, for at vi kunde se, om vi ogsaa virkelig hørte til samme Familie. Det kan nemlig være godt nok, at vi begge kaldes Athenes

Sønner og gaa med Studenterhuer; men hvem garanterer mig, at han virkelig er en Søn af hende. Universitetet justificerer os en gros, der kan saa let slippe En og Anden ind under falsk Flag, som ikke er den mindste Smule i Familie med Athene. Er det saa ikke meget fornuftigere ikke at være saa hidsige; lad det falde sig, som det kan. Opdage vi saa senere hen, at vi virkelig ere Brødre, desbedre, saa er det Tid at glæde sig! Vi maa vogte os for at frembringe et Broderskab, som kun bestaar af Navn og i Former; før man kjender hinanden og synes om hinanden, før kan Broderskabet dog ikke have noget virkeligt Hold.»

Rode fremsætter derpaa sin Opfattelse af Studenterforeningen. Medlemmerne maa være Studenter, fordi Examen nogenlunde er Borgen for en almindelig Dannelse; dernæst maa man i Foreningen først og fremmest finde Ungdom i Sind og Tanke. Naar den er tilstede, opstaar der let et hjerteligt Forhold, der er Grundlaget for enhver yderligere Udvikling, og som avler Fortrolighed og Meddelsomhed, hvilket er noget ganske Andet end den tilreflekterede Erkjendelse af, at Studenten er et Menneske og «Mennesket min Broder».

Hvad er det dernæst egenlig for en videnskabelig Trang, som «Unus de multis» taler om? Det har han ikke nøjere udviklet. Han nævner smaa Disputer og Foredrag, og han mener, at en Student, naar et videnskabeligt Spørgsmaal ligger ham paa Hjerte, bør meddele sit Studiums Frugter og Glæder til alle andre Studenter. Men Foredragene maa ikke have Karakter af, at Docenten taler til sit Auditorium; det skal være Broderen, der taler til sin Broder.

Hertil svarer *Rode:*

«Jeg er nu som sagt meget bange for dette udstrakte Brodervæsen, men selv naar jeg indbyder mine Brødre til at høre paa mig, maa det dog være, fordi jeg vil fortælle dem Noget, som de ikke vide, og jeg er fuldkommen enig med Dem om, at de bør ogsaa gjøre det. Men der bliver dog bestandig Noget af Docenten og Auditoriet, der fordres en Form, det gaar ikke an at staa og snakke op og ned ad Stolper.

«Naar Talen er om, at et videnskabeligt Spørgsmaal ligger mig paa Hjerte, saa lad os udi Beskedenhed være enige om, at de Spørgsmaal, der under vort Studium som oftest beskjæftige og anstrenge os, det er Spørgsmaal, som ere løste, som vi skulle forstaa og erkjende, og som det er os en Fornøjelse gjennem Tvivl at komme til Klarhèd om; men imedens vi tvivle, gaar det dog vel ikke an at kalde Brødrene sammen og meddele dem Tankerne pro et contra, der hører dog Klarhed til, før man bør staa op som den Ledende, og naar Spørgsmaalet er klaret, ere vi saa visse paa, at det vil interessere alle andre Studenter; mine Brødre ere ikke forpligtede til at interessere sig for det, jeg interesserer mig for — — — —»

«Vi skulle føre smaa Disputer om videnskabelige og almeninteressante Æmner med hverandre! Man hører saa Meget i denne Tid om Disputer og Disputer, at man fristes til at spørge, hvorfor man da ikkė maa være enig. Jeg har set en af Deres Disciple i disse Dage løbe omkring som en brølende Løve efter Disputer om Deres Bog og være tindrende af Vrede over, at Alle vare enige om, at det var en varm og livligt skrevet Bog, saa han slet ikke kunde komme til at disputere.

«Men kan man finde En, der har Lyst dertil, hvad i Alverden er der saa ivejen for, at man kan disputere med ham? Intet, ikke det Allerbitterste — og dog sker det ikke, siger De; det er ikke noget stærkt Bevis for Trangen dertil, Der gives, siger De, mangfoldige smaa Studenterforeninger, hvori Studenterne søge at tilfredsstille den Trang, som ikke tilfredsstilles i den store Studenterverden; men hvorfor kunne disse Mennesker ikke ligesaa godt træffe hinanden i Studenterforeningen og der føre deres Disputer, hvorfor kunne de ikke ligesaa godt oppe paa Salen holde deres Foredrag? Disse Kredse, som endog anse alle Studenter for deres Brødre, hvorfor trække de dem tilbage? Naar blot en af Kredsene mødte deroppe, saa medbragte den jo paa een Gang Disputatorer og Disputer, endsige da, naar de alle kom! Ja, Sagen er nok den, at de enten ikke dele Deres Erkjendelse af Broderskabet og Forpligtelsen til Meddelelse til Alle, eller ogsaa have de en Følelse af, at hvad de præstere, endnu savner Noget af det ubetingede Værd, som Sligt altid bør have selv mellem Brødre; de føle, at det gaar an i en mindre Kreds af nøje fortrolige Venner at hakke sig frem, blotte sig, løbe sig Staver i Livet osv.; men at dette er til Skade for Ens Sag og for En selv, naar det sker i en større Kreds, som man direkte eller indirekte indbyder og udæsker.

«Og naar Talen er om gjennem Diskurser og Disputer at komme til Sandheden for dennes Skyld, tror saa ikke De, min Herre, der med Alvor søger Sandheden, tror De ikke, at man ganske anderledes kæmper for Sandheden og dens Ide i den lille Kreds mellem de nære Venner, end naar Kredsen voxer og bliver Auditorium, naar Bifaldet begynder at hæve sig, og Talentet vil gjøre sig gjældende; tror De ikke, at man i den store Kreds ganske anderledes let fristes til at glemme Sandheden, man skulde søge, og kun huske den Mening, man først sagde, blæsende for Øjeblikket ad Lys og Klarhed og Broderskab, naar blot den dialektiske Færdighed kan glimre og sejre?»

Imod Forfatterens Omtale af Gilderne og Soldene nedlægger *Rode* en særdeles kraftig Indsigelse. Skulde det gaa til, som «Unus de Multis» ønskede, saa blev Gilderne netop overordenlig kjedelige.

Naar man en Aften samles om nogle Boller Punsch og kaster Vrovl, Slid og Ærgrelse overbord og synger sine Viser, saa skal det ikke være Liv? «De er dristig, min Herre, naar de saaledes tør ringeagte Studenternes bedste Skat, Mulighedernes Sol, hans Ungdom.» Nej, lad blot Gilderne være i Ro. Den, der har Noget at sige, bliver altid hørt, naar han bare er naturlig, Enhver, der taler med Varme og Friskhed, bliver altid godt modtaget, men de Fleste overvurdere deres Kræfter og undervurdere deres Tilhørere. Nogle fordybe sig i Filosofien og løbe vild i den, og Andre fremføre med dirrende Stemme forslidte Sentenser, efterlignende den daarlige gejstlige Veltalenhed. En slig Unatur bør Studenter ikke finde sig i men gjøre Vedkommende til Gjenstand for en alvorlig Kritik.

Det kan gjerne være, at de sidste Aar ikke høre til Foreningens bedste, og at det ungdommelige Liv ikke har udfoldet sig saa fyldigt som tidligere, men det kan ikke forandres ved Anstrengelser udenfra. Naar Sligt ikke gaar naturligt, er der ikke Noget ved det. Saadanne Forhold trives ikke ved kunstig Gjødning. Dengang Foreningen kun talte faa Medlemmer, som alle kjendte hinanden, da kunde der være Tale om, at de kom sammen til indbyrdes Undervisning og gjensidig Udvikling, men nu, da Medlemsantallet er større, og da Afgang og Tilgang stadig bringer nye Personer ind i den, kan der ikke godt være Tale herom. At Følgen af, at Venner og Bekjendte tilbringe deres Fritimer i Foreningen, kan være gjensidig Udvikling, det maa man haabe og ønske, «men det er bestemt en fejl Anskuelse, at man skulde gaa derhen for at lære og belæres, for at knække videnskabelige Nødder og tygge Kjærne med egne og Brødres Tænder».

Til Slutningen fremhæver Forfatteren, at det netop er det

Interessante ved Studenterforeningens Historie, at bevæget Liv vexler med Stilhed. Snart er der et rigt æsthetisk Liv, saa Stilhed, derpaa et politisk Liv, saa et filosofisk, saa Stilhed, saa et politisk og derefter et nationalt Liv. Der er ingen Grund til at tvivle om, at ethvert større Tidsspørgsmaal hurtigt og sikkert vil medføre et rigere og livligere Samliv. Man kan roligt lade Forholdene udvikle sig selv. Det Skrift, «Unus de Multis» har udsendt, kan kun bidrage til at fremkalde en ubestemt Famlen og en Higen efter noget aldeles Opdigtet.

Rode's forstandige og sunde Imødegaaelse af Flyveskriftet fandt en god Modtagelse hos de Allerfleste af Studenterforeningens Medlemmer, og efterat man i nogen Tid i Samtaler Mand og Mand imellem havde sysselsat sig med at drøfte, om Studenterlivet var i saa stærk Tilbagegang, som *Christensen-Schmidt* havde paastaaet, vandt den Mening med Lethed Overhaand, at han sikkerlig mente det godt, men at hans Krav ikke kunde tilfredsstilles, fordi han slet ikke tog Hensyn til de virkelige Forhold, og fordi hans sygelige Fantasi i Forbindelse med en alfor stor Følsomhed forledte ham til at stille det Studenterliv, der førtes i Kjøbenhavn, i en urigtig Belysning.

Ogsaa udenfor Foreningen vakte det af «Unus de Multis» udgivne Skrift Opmærksomhed. *Goldschmidt,* der paa den Tid mer end nogensinde var indviklet i en heftig Strid med de ledende Mænd i de akademiske Kredse, tog Forfatteren under Armene. Det forekom ham nemlig, at man ved Gjennemlæsningen af Skriftet maatte faa det Indtryk, at her var et opadstræbende ungt Gemyt, der i Studenterforeningen savnede Friskhed og Fylde, som ikke tvivlede om, at det Gode var tilstede rundt om ham, men som, netop fordi han troede, at det var tilstede i hver Kammerats Hjerte, vilde have det befriet ikke blot for sin egen, men for det Heles Skyld, fordi han elskede det Hele[1]. Var Klagen fremkommen fra en gammel blaseret Student, der havde tabt Sansen for det Ideale, Store og Skjønne i Verden, og som var mismodig over Ungdommens Støj, havde den kun havt Lidet at betyde.

Efter Goldschmidts Mening kunde man vel ikke forlange af Professorerne, at de skulde være Sjælen i selskabelige Sammenkomster, men man havde Grund til at beklage, at der ikke ved Universitetet fandtes kraftige og betydningsfulde Repræsentanter for Videnskaben, der kunde gribe og begejstre de Studerende. Han benyttede samtidig Lejligheden til at bebrejde *H. N. Clausen* Mangel paa Overlegenhed, fordi denne ved en Universitetsfest i en Tale «Om Nationalitetens Væsen og Betydning» umiskjendelig havde havt til Hensigt at «indtage Studenternes Sind mod den sig nærmende Helstat». Naar en Professor kunde optræde saaledes, var der aldeles ikke sat nogen Dæmning mod den politiske Paavirkning fra andre Personer, hvorved unge Mennesker rives med som Parti, hvorved den Varme og Begejstring, som er i deres Sind, baade bruges og misbruges, hvorved de maa være paafærde, sommetider for noget Idealt, men almindeligvis i de daglige, smaalige Kampe, tage hidsig Parti uden at faa Tid til Undersøgelse, Viden, Erkjendelse, lade sig bruge som Støverhunde for Ærgjerrigheden, Hadet og Hævnen».

At han sigter til *Ploug* og hans Venner, er tydeligt nok, og dem gjælder ogsaa følgende Bemærkning: «Mennesker, blandt hvem en vis Klike giver Stikord, og enhver Modstander kan blive kaldt Kjeltring, kunne ikke have Fred og Kjærlighed i Sindet, ejheller den Mandighed, som klar Indsigt og Villie giver, men maa frembringe et usammenhængende aforistisk Studentersamliv.»

Regensprovsten Professor *F. C. Petersen* troede sig ligeledes kaldet til at sige sin Mening om Studenterlivet og Midlerne til dets Fornyelse. Han indrømmer[10], at en god Studenterforening ikke blot er ønskelig men meget vigtig, og han tilligemed alle ældre Akademikere vide for vel af Erfaring, hvad den bestaaende Studenterforening har været for dem, til at de skulde glemme det igjen. Man kan imidlertid ikke reformere Studenterforeningen ved at forandre dens Love og Vedtægter. Det, der savnes, fremmanes ikke ved Taler, Foredrag

eller Diskussioner men maa søges i Studenterlivet selv, det sunde friske, fra uvedkommende Paavirkning emanciperede Studenterliv, «det Liv, der leves i og for Videnskaben og den derigjennem vundne frie aandelige Udvikling, et Liv, der ikke fodes og trives enten i Folkets eller nogensomhelst Stands eller Associations Masseforhandlinger, men i de stille Kamre og i mindre Studenterkredses Samliv».

Hermed er han inde paa sin gamle Boldgade. Studenterne maa nok interessere sig for Politik, det gjorde han og hans Samtidige ogsaa, da de vare unge, men de maa ikke tage aktiv Del i de politiske Partiers Virksomhed og ikke forlange at faa Indflydelse paa de offenlige Anliggenders Ordning og Styrelse. For Ojeblikket er den akademiske Ungdom kun et Redskab for Andres politiske Øjemed og Planer, hvilket er en Afvej og en Udvæxt paa Universitetslivet. Regensprovsten nævner ikke udtrykkelig den skandinavisk-nationalliberale Politik og heller ikke Plougs Navn, men at han tænker herpaa, er indlysende, og saaledes mødes han nu med «Corsaren»s gamle Redaktør, hvis Artikler i Begyndelsen af Fyrrerne ofte fik Haaret til at rejse sig paa hans Hoved.

Den skandinaviske Studenterpolitik fejrede iøvrigt i 1856 de største Triumfer dels ved Studentermødet i Upsala, dels ved den svensk-norske Thronfølgers Besøg i Kjøbenhavn. Studentermødet skulde egenlig have været afholdt i 1855, men paa Grund af Krigen mellem Rusland og Vestmagterne mente man, at det vilde være rigtigst, at det blev opsat, da der tilmed var en Mulighed for, at de nordiske Riger kunde blive indviklede i den. Men i 1856 var der Intet til Hinder.

Den 26. April vedtog de danske Studenter paa et almindeligt Studentermøde enstemmigt at tage mod Upsalensernes Indbydelse, ligesom de til Medlemmer af Komiteen valgte *C. Ploug, A. Villemoes, V. Rode* og to Seniorer, som Senioratet selv skulde udpege. Det blev *J. Helms* og *Th. Otto.* Komiteens Anstrengelser for at faa et Dampskib, der kunde føre

Studenterne til Stockholm, syntes imidlertid at skulle strande. Vel fandtes der flere Dampskibe i vore Farvande end i 1843, men endnu i 1856 anvendte man kun sparsomt Dampen tilsøs. Der gik adskillige Aar, før de store Dampskibsselskaber med deres betydelige Kapitaler for Alvor tog Kampen op med Sejlskibene.

Tilsidst fik Komiteen en god Ide. Herom fortæller *J. Helms* saaledes:[11].

Ploug tog Ordet: «Hvis blot Kong Frederik var her i Byen,
«Søgte vi lige til ham og bad ham om Hjælp i vor Vaande.
«Hisset i Flaadens Leje jo ligger der ledige Skibe,
«Hekla, Gejser og flere, der snart kunne takles til Langfart.
«Gjerne, jeg tror, han os rækker en Haand til vor Færd imod Norden,
«Banker hans Hjerte ej broderlig varmt for Kong Oskar i Sverig?

«Vel,» saa talte en Anden, jeg tror det var Helms, «dersom Kongen
«Saadan er stemt for vort Tog, hvorfor skal vi tøve da længer?
«Kan ej den tømrede Vogn og gode enhovede Heste
«Endnu i Nat os bringe derhen, hvor han opslog sin Bolig?
«Er dog til Frederiksborg ej længer, end at vi ved Daggry
«Fuldende Rejsen, og hvis han naadig vil stede os for sig,
«Kunne før Aften igjen vi være med Budskab tilbage.»

Knapt var Ordet talt ud, før Alle gav Bifald tilkjende.
Rode og Helms blev valgt til at søge Kong Fredrik paa Slottet,
Og i den dæmrende Maj-Maaneds Nat de begav sig paa Vejen.

Da *Chr. Bruun* og *Ricard* to Aar tidligere en kold Martsnat kjørte ud til Frederiksborg for at indbyde Kongen til at deltage i Studenterkarnevalet, var der Ufred i Landet, idet næsten hele Folket havde erklæret sig mod Ministeriet. Kongen havde derfor Andet at tænke paa end at gjøre Studenterne en Tjeneste. Nu vare Forholdene derimod rolige, saa rolige som de ikke havde været i mange Tider, saa at *Frederik VII* havde bedre Tid og Lejlighed til at høre paa sine unge Venners Tale, ligesom han ogsaa havde lettere ved at opfylde deres Ønske. Begge Gange kom Studenternes Udsendinge

uanmeldte; de stolede tillidsfuldt paa, at de nok skulde kunne faa Kongen i Tale, og de tog heller ikke fejl. I 1854 forespurgte de dog først, om de kunde faa Audiens, men i 1856 gik de tidlig om Morgenen strax op paa Slottet, hvor de vare saa heldige at formaa den jourhavende Adjutant til at melde dem hos Kongen. Først vilde Adjutanten vise dem af, idet han meddelte dem, at Hans Majestæt gav Audiens om Fredagen, men da han mærkede, at det ikke var saa nemt at blive dem kvit, gik han ind til Kongen og kom snart tilbage med den Besked, at denne strax vilde komme. Efterat han var gaaet, stod de to Udsendinge ikke lidet benauede ene i den store Sal.

Taktfuld Helms ej mæled et Ord, mens Rode i Stilhed
Samlede Tanken og formed i Hast de Ord, som han troede
Sømmed' sig bedst, naar en Yngling som han skulde tale til Kongen.

Ikke blev Tiden dem lang, thi snart stod Kongen foran dem,
Just som man kjender Kong Fredrik fra Billeder spredte saa vidt om,
Ikke ret høj, men kraftig af Væxt med hurtige Lader.
Haaret var skjult af den sorte Kalot, der dækked hans Isse.
Kort var den mørkeblaa Frakke, han just havde kastet om Kroppen,
Mens under Gangen endnu han fæsted de øverste Knapper.
Mildt han hilste de to forlegne Studenter, som bukked.
«Naa, hvad vil I mig, Børn? for siden I tar mig paa Sengen,
«Kan jeg vel tænke, det haster. Sig frem, jeg er villig at høre.»

Da paa hans venlige Ord tog Rode flux Bladet fra Munden,
Talte med megen Besked om Upsalafærden den lange,
Viste, hvor tungt det os faldt at fragte et Skib, der var stort nok;
Nævnte tilsidst de Ord, som Ploug havde udtalt ved Mødet,
Om at gaa lige til Kongen og søge hans Raad og hans Medhjælp,
Da vi jo haabed, hans Hjerte var med paa den Færd imod Norden.

Medens han talte, stod Kongen og smilede venlig og nikked
Ikke det syntes ham ilde betænkt, at vi gik til ham selv først,
Svarede: «Skade, mit eget Skib er nu ikke tilrede,
«Slesvig ligger i Dokken, jeg ellers med Glæde Jer gav det.
«Vistnok ligger der Skibe i Flaadens Leje i Mængde,
«Hekla, Gejser og fler, der let kunde takles til Langfart,
«Men, det veed I saa godt som jeg selv, at de ej høre mig til,

«Der er Minister og Rigsdag, de gjør tilsidst, hvad de selv vil.
«Gaa til Minist'ren, men stol kun paa mig, jeg skal gi' ham et godt Ord,
«Endnu et kongeligt Ord dog vejer en Smule i Laget.
«Dermed Guds Fred og Farvel!» Han hilste med Haanden til Afsked.

Endnu før Aften igjen de sad i Studenternes Raadsal,
Meldte Kong Frederiks Ord, der loved hans venlige Medhjælp.
Brev blev skrevet, og Ord blev bragt til Flaadens Minister,
Og før Ugen var omme, saa kom der et Brev med et Segl paa,
Vistnok det ligger endnu i Studenterforenings-Arkivet:
«At det tillades en Kreds af danske Studenter, som agter
«Herfra at fare til Stockholm og derpaa atter tilbage,
«Rejsen at gjøre ombord paa Orlogsdamperen Hekla
«Mod at erstatte det Kulforbrug, som dertil vil medgaa —
«Meddeles herved tjenstligt ifølge Begjæring. Steen Bille.»

Den 9. Juli afsejlede «Hekla» med 235 akademiske Borgere fra Kjøbenhavn til Malmø Rhed. Her laa «Ganger Rolf» med ligesaa mange Normænd ombord. 120 Lundensere blev fordelte paa de to Skibe. Af ældre danske Deltagere kunne nævnes Dr. phil. *J. Forchhammer*, Sangforeningens Dirigent Kammermusikus *C. J. Hansen*, Professor *J. P. E. Hartmann*, Professor *M. Hammerich*, Professor *C. Hauch*, Dr. phil. Inspektør *L. Müller*, Pastor, Folkethingsmand *C. E. Møller*, Kgl. Skuespiller *A. Rosenkilde*, Landsthingssekretær *H. E. Schack* og Dr. phil. *Grimur Thomsen*.

Da Danskerne og Lundenserne i 1843 drog til Stockholm og Upsala, vidste de ikke, om de vare velkomne eller ej; de haabede det, men de kunde ikke vide, hvorledes Stemningen i Sverige var. De sejlede afsted paa Opdagelsesrejse, saa at deres Sind var særlig bevæget ved Tanken, om de nu ogsaa fandt Noget, der var værd at eje. Hvad der forøgede det Spændende ved deres Færd, det var, at Regjeringerne baade i Kjøbenhavn og Stockholm med Misnøje betragtede hele dette mærkelige Argonautertog, og at de danske Deltagere kunde vente sig Ubehageligheder, naar de kom igjen, hvilke jo heller ikke udeblev. Men i 1856 havde det politiske Parti, hvortil

Studenterne og den største Del af de dannede Klasser bekjendte sig, sejret. Nogle af deres bedste Mænd sad i Kongens Raad, og Kongen selv var med dem med hele sin Sjæl. Naar de kom til den svenske Hovedstad, vilde de finde en anden Konge, hvis Hjerte slog i Takt med Frederik den Syvendes, Stockholm vilde juble dem imøde, og i Upsala vilde Begejstringen ingen Grænse kjende. En dansk Regjeringsdamper, hvis Navn i Treaarskrigen var i Alles Munde, og som førtes af danske Søofficerer, stod til deres Raadighed, og overalt i Danmark vilde man med den højeste Interesse følge disse af Konger og Mennesker begunstigede Ynglinges Oplevelser.

I 1843 kom de og raabte Vagt i Gevær mod den Fare, der truede fra Syd; de bad ikke og tiggede endmindre, men de gjorde de afsides boende Upsalensere opmærksomme paa, at Danmarks Sag ogsaa var Nordens. I 1856 kom de som Udsendinge fra et Folk, der var blevet frit, og som med Vaaben i Hænde havde bevist sin Ret til at være til, et Folk, der havde tilkæmpet sig Noget af den Selvfølelse, der ligger det saa fjernt. Iblandt de danske Gjæster var der Mænd, der havde været med ved Fredericia og Isted, men der fandtes ogsaa unge Studenter, der otte Aar senere skulde ofre deres Liv ved Sankelmark.

Allerede i Kalmar tilraabte Digteren *Karl af Kullberg* i sin versificerede Skaaltale for Danmark de kjøbenhavnske Studenter:

Men när vid Isted och Fredricia
De store slag I emot våldet slogen,
Och rik blef skörden för Valkyriorna,
Men segrens sol beglänste Dannebrogen,
Hur jubel-ropet steg mod himlens höjd
Från Norrlands kala fjell till Skånes slätter,
Och hvarje hjärta mägtigt slog af fröjd,
Att Tydsklands nesa lönt dess oförrätter.

Da «Hekla» lagde til ved Skeppsbron i Stockholm, marcherede Danskerne og de Lundensere, der havde været om-

bord paa dette Skib, op til Slotsbakken, de Danske med Bøgeløv om Huerne. Derfra drog de ind i Slotsgaarden, hvor Kong *Oskar*, Dronning *Josefine*, Prins *Gustav* og Prinsesse *Eugenie* viste sig i et Vindue. *Ploug* udbragte et Leve for Kongen, og adskillige Sange blev sungne. Lidt efter kom Normændene, paa hvis Vegne Professor *Welhaven* hyldede Kongen.

Kong *Oskar* gik derpaa ned blandt Studenterne og holdt følgende Tale:

«Jeg byder Eder Velkommen til Sveriges Hovedstad og glæder mig ved Eders Besøg, men den skandinaviske studerende Ungdoms venskabelige Møde har en større Betydning end den øjeblikkelige. Engang skal denne Ungdom styre sit Fædrelands Anliggender paa Forvaltningens og Videnskabens Omraade samt opretholde dets Selvstændighed. Maatte da den Hengivenhed og de broderlige Følelser, som nu opfylde Eder, skyde dybe Rødder i Eders Hjerter og i Fremtiden bære herlige Frugter til Nordens Lykke og Ære. Jeg ønsker Eder en lykkelig Rejse til Upsala, og ved Eders Tilbagekomst skal jeg med Glæde gjense Eder.»

Saaledes havde Sveriges og Norges Konge indviet Toget. I Upsala holdtes Fest i den botaniske Have, hvor Talernes Række var stor, men den betydningsfuldeste Fest fandt Sted paa de tre store Høje ved Gamle Upsala, hvor man drak Mjød af Sølvkander og Horn. Her optraadte bl. A. *Carl Ploug* og udkastede et helt politisk Program i en længere Tale[12], i hvilken han sagde:

«Det er udtalt af Mange før mig, at det nordiske Folks Broderfølelse nu er saaledes udviklet, at det er umuligt, at de nogensinde kunne drage Sværdet til Angreb, Forurettelse eller Erobring, og dette er sandt. Ingen Christian II. vil kunne anrette noget nyt Stockholms-Blodbad, ingensinde mere vil Norge kunne tænkes som Lydland under Danmark; ingen ny Karl X vil kunne tænke paa at erobre hele Danmarks Rige, ingen ny Karl Johan foreslaa at dele det. Men fordi vi ikke med fuld Selvstændighed og beraad Hu nogensinde mere ville kunne befejde hinanden, derfor sikrer vort Broderskab os ikke mod, at Staterne inddrages i saadanne politiske Forviklinger, som kunne blive skadelige

for vort Samliv, farlige for vore helligste Interesser og saarende for vore bedste Følelser.

Jeg skal tillade mig at oplyse dette ved et nærliggende Exempel. Dersom det danske Ministerium, der foretog tydelige Demonstrationer til Bedste for Rusland under den sidste Krig, var forblevet ved Roret til December 1855, etterat Sverige og Norge havde sluttet deres Traktat med Vestmagterne, hvordan vilde da Stillingen i Norden have været? Da havde der paa den ene Side staaet en Stat, som viste en udpræget Tilbøjelighed for den ene af de stridende Magter, og paa den anden Side de andre to Stater med en ligesaa udpræget Tilbøjelighed til at slutte sig til Modparterne. Tænk Dem nu Krigen fortsat et Aar eller to og stedse flere mindre Stater inddragne i den, og jeg behøver da ikke videre at antyde, at Forholdene her i Norden kunde være blevne meget spændte, om ikke ligefrem fjendlige, og vort broderlige Samliv forstyrret eller afbrudt.

«Jeg vil tage et andet Exempel fra en ikke fjernt liggende Tid. Naar flammer Broderfølelsen højest? Naar banker Hjertet stærkest sin Broder imøde? Mon ikke, naar han trues af en Fare, naar han forurettes eller angribes, naar han maa kæmpe for sin Tilværelse? Aldrig skal det danske Folk glemme, at da det var stedt i Nød, ilede 4 til 500 ædle Ynglinge fra Sverige og Norge det til Bistand. Men hvormange vare de ikke iblandt Eder, som ønskede, at ikke enkelte private Mænd, men Sveriges og Norges forenede Krigsmagt vilde kommet til Undsætning. Dengang var Faren vor, en anden Gang kan den være Eders. Rusland skotter ligesaa begjærligt efter Finmarken som Tydskland efter Slesvigs Havne. Sæt at det af den ene eller anden Aarsag bryder Freden og overvælder Eder med sin Overmagt, da vil Danmark maaske være i samme Tilfælde som i 1848, ønskende at hjælpe Eder, men ikke kunnende det, fordi det savner en lovlig Ret, en bestemt Forpligtelse dertil. Derfor, skal vort Broderskab sikres mod Forstyrrelse og Afbrydelse, skal den nordiske Enhedstanke fuldbyrdes og blive til Virkelighed, saa maa den træde ud af Privatlivets Skygge og Afmagt, saa maa den ikke blot kundgjøre sig i literær Stræben og venligt Samkvem, men den maa forlange at udtrykkes ogsaa i Statslivets Former; den maa indskrives i Love og Vedtægter og anerkjendes af den udenfor staaende Verden. Med eet Ord, den maa engang føre til en politisk Union.»

Efterat Taleren derpaa havde udviklet, at Unionen maatte bygges paa de tre Landes fulde indre Frihed og Selvstændighed, fortsatte han saaledes:

«Bygget paa fuld indre Frihed og Selvstændighed frembyder en politisk Union mellem os ogsaa fuld Tryghed for hvert af de tre Folk. Sverige er for stort og stærkt og rigt paa Hjælpekilder til nogensinde at behøve at frygte for at overvældes af Norge og Danmark, og Norge, som nu i Forening med Sverige er den svagere Stat, vilde føle sig sikret og styrket ved Forbindelsen med Danmark, fordi de staa paa samme Kulturgrund og derfor staa hinanden nærmere i Institutioner og Nationalitet.

«En politisk Union lader sig meget godt tænke og udføre efter indbyrdes Overenskomst under de nu bestaaende Forhold. Den vilde nu være fuldkommen sikker paa alle Sider, fordi Norden er saa lykkeligt at besidde tvende Konger, der forenes af samme Broderskabsbaand, som forbinder deres Folk, og hvis Hjerter dele disses Følelser. I deres Hænder vilde den blive til Velsignelse og være uryggelig. Men kun Gud veed, hvorledes deres Efterfølgere ville være sindede, i hvilken Aand de ville regjere, og hvilke Raadgivere de ville følge. I det Tilfælde nu, at Brodersind og Enighed ikke forbandt Nordens Konger, vilde Unionen bestandig være udsat for Fare. Rivninger og Tvistepunkter om Spørgsmaal, der i Sammenligning med Forbindelsens Fordele vilde være ubetydelige men dog for Øjeblikket kunne synes vigtige, vilde nemlig ikke kunne udeblive. Hvor gjerne jeg end istemmer den Formaning til Sagtmodighed og Overbærelse, som Professor Svedelius har udtalt, saa har Erfaring lært mig, at, naar Gemytterne først ere komne i Bevægelse, ere de Sagtmodige altid i Minoritet. Men saadanne Rivninger ville udenlandske Indflydelser, i hvis Interesse det kan ligge at svække eller sønderbryde Unionen, stræbe at benytte, og disse Indflydelser ville let forstaa at vække Skinsyge og Uvillie mellem Fyrsterne og da at fremstille de dynastiske Interesser som forskjellige fra de nationale. Mod denne Fare gives der kun eet Middel; det er en dynastisk Enhed, der vilde sammensmelte begge Interesser. Er Unionen nødvendig, saa er denne ønskelig.

«Man vil maaske svare mig: Men hvor kan du anprise en dynastisk Enhed som ønskelig? Har Historien da ikke dømt den? Gik Kalmarunionen, som var en saadan, ikke strax istykker? Ja, man synes stundom at anse Margrethe for en Troldkvinde, der lagde Nordens Folk i fornedrende Lænker. Men dette er en Misforstaaelse. Margrethe var ikke blot en stor Kvinde, hun var maaske den største Statsmand, som Norden har frembragt. Geijer har efter min Overbevisning Uret, naar han kalder Kalmarunionen et Tilfælde, der saa ud som en stor Tanke. Den var det Modsatte, en stor Tanke, der ikke kunde gjennemføres, fordi Tiden ikke kunde bære den. Den strandede paa Margrethes egen og hendes Efterfølgeres Fejl. Fejlene vare, at Unionsriget var et Valgrige, at hun satte en elendig Person til at styre det efter sig, og at de følgende Unionskonger ligesom han vare Fremmede. Derfor blev Kalmarunionen kun et Middel i Guds Haand til at opvække Sveriges Nationalfølelse, saa at den kom til at udfolde sine skjønneste Blomster, thi den opfostrede Engelbrecht, Sturerne og den store Vasa, og næppe vilde Sverige spillet den store Rolle i Historien, som det har udført, om Kalmarunionen ikke havde været. Dette Minde lærer altsaa blot det, at en Unionsstat maatte være et arveligt Monarki og anbetros et nationalt Dynasti.

«Man vil maaske endvidere svare mig: Hvi vil du berøre saa øm en Stræng og det ovenikjøbet uden noget praktisk Formaal? Engang var denne Stræng vistnok øm, nu synes den mig ikke at kunne vække Uro eller Mistanke hos Nogen, saadant er Forholdet mellem Nordens Konger indbyrdes, saadant er Forholdet til deres Folk. Jeg er ingen Sansculot, der vil rasere Throner, ingen Voldsmand, der vil bryde Love eller Traktater; jeg er min Konges tro Under-

saat og en konstitutionel Mand, der staar paa Lovens Grund, ikke kan, ikke vil staa paa nogen anden. Jeg veed meget vel, at der for Tiden liden eller ingen Udsigt er til, at noget Saadant, som jeg har antydet, kan ske; mine Øjne ville sandsynligvis aldrig faa det at se. Men skulde det derfor være umuligt eller urimeligt? Lad os huske, hvor tidt Lejligheden til at samle Nordens Lande i en dynastisk Enhed har frembudt sig i det sidste Aarhundrede! Lad os huske, at i 1745 togede Dalkarlene til Stockholm for at faa Frederik V af Danmark til svensk Thronfølger! Lad os huske, hvad vore Fædre have oplevet, at i 1810 udtalte Frankrigs store Kejser, at saavel Naturen som Historien havde bestemt de nordiske Lande til at udgjøre en Enhed, hvorfor han anbefalede Frederik VI ved Thronfølgervalget. Jeg fortænker ingenlunde Rigsdagen i Ørebro i, at den foretrak en General fra Valpladsen for en General fra Exercerpladsen, saameget mindre som den Sidste nylig havde villet dele Sverige ved Søerne imellem sig og Rusland. Og ligesaa lidet fortænker jeg det danske Hof i, at det 1812 afviste Kronprins Karl Johans Giftermaalsforslag, samtidig med at han begjærede Norge. Lad os endelig huske, hvad vi alle have oplevet, at i 1848 havde uden al Tvivl Foranstaltninger til en fælles Arvefølge kunnet træffes, om den var bleven foreslaaet. Jeg bebrejder Ingen, at den ikke blev det. Muligvis vare Forholdene saadanne, at det vilde været et Vovespil; i alle Tilfælde blev det sikkert kun undladt af højst agtværdige Bevæggrunde. Men Lejligheden var der, det kunde sket uden at træde Nogen for nær, det kunde sket med Mangfoldiges Taknemlighed og Glæde.

«Kun den Gud, der styrer Folkenes Skjæbner, veed, naar Lejligheden atter vil frembyde sig, da uden Tilsidesættelse af Traktater, uden Krænkelse af Love, en dynastisk Enhed i Norden kan tilvejebringes i Enighed og Fred. Men derfor har jeg udtalt dette Ord, for at det skal ligge og spire, hvor det falder i god Jordbund, for at det skal overvejes og drøftes, for at det skal arbejde sig frem til en klar Tanke, til en stærk Folkemening, der kan være tilstede, naar Lejligheden frembyder sig, og da drive til at gribe den.

«Man vil maaske endelig svare mig: Men hvorledes kan du, den Danske, udtale dig for en politisk Union imellem de nordiske Riger, du, hvis Fædreland nylig har indgaaet et polsk Ægteskab med et tydsk Forbundsland? Mine Herrer! Jeg staar ikke her for at forsvare eller anklage mit Fædrelands Politik. Jeg vil kun sige saa Meget for dem, der ikke kjende vore Forhold, at da Valget stilledes os, var det ikke længere frit, at jeg for mit Vedkommende betragter mit Fædrelands nuværende Tilstand som en Prøvelse, Vorherre har sendt os, fordi vort nationale Liv ikke var stærkt og udholdende nok, og at jeg forvist haaber, at vi engang skulle gaa ud af den som et mere udviklet, kraftigere og dygtigere Folk, værdigere til at indtræde i det nordiske Fællesskab, end vi forhen vare. Helstaten vil blive for os, hvad Kalmarunionen var for Sverige, men næppe vare saa længe. Den er en nogenlunde taalelig Form at bestaa under men har ingen Fremtid. Netop naar Alt faar Lov til at gaa sin rolige Gang, vil den vise sig ikke at være nogen alvorlig Hindring for en nordisk Forbindelse.

«Jeg har nu frit og oprigtigt sagt, hvad jeg havde paa Sinde. Paa dette Sted, hvor Luften engang har dirret af Thorgny Lagmands Stemme, vilde det

være usømmeligt at tilhylle sin Tanke med Ord. Jeg forlanger ingenlunde, at Alle skulle være enige med mig, jeg venter det ikke, jeg veed ikke engang, om jeg i dette Øjeblik skulde ønske det. Men jeg beder Dem om, at De alle ville nøjere overveje og prøve mine Ord, der ere talte til Deres Overvejelse, ikke til Deres Lidenskab. For mig indeholde de visselig Sandhed. Den Tanke, jeg har udtalt, er mig den kjæreste af alle, og den skal først forlade mig med mit Liv. Den forekom mig at burde udtales paa dette minderige, højtidelige Sted, hvor jeg sandsynligvis idag kommer for sidste Gang.

«Det er min Overbevisning, at Nordens aandelige og nationale Enhed, baade for ikke idelig at være udsat for Forstyrrelse og Krænkelse og for at blive til fuld Sandhed, engang maa gaa over til en politisk. Det er min Overbevisning, at en Union mellem de tre Riger er nødvendig for at betrygge deres nationale og politiske Selvstændighed, for at Norden kan komme til at indtage den det med Rette tilkommende Plads i Historien. Derfor

Leve Nordens politiske Enhed!

Den, som ikke var tilstede, kan ikke forestille sig, hvor uforgængeligt et Indtryk denne Tale, der blev holdt med dyb Bevægelse og sand Inspiration, gjorde paa Tilhørerne. [13]

Efter Festlighederne i Upsala, der afsluttedes med et Bal i Carolina rediviva's Sal, vare Studenterne den 15. Juni Kongens Gjæster paa Drottningholm. Her fremkom Kong *Oskar* med Udtalelser, der vare særdeles betydningsfulde. Ved Middagen sagde han saaledes:

«Venskab og Tillid ere de Følelser, der besjæle mig, naar jeg udbringer en Skaal for Kongen af Danmark og for det danske Folk. I vor Hyldest idag ere de uadskillelige, thi de ere begge gjennemtrængte af samme ædle, i Sandhed fædrelandskjærlige og broderlige Tænkemaade ligeoverfor os. Tunge Prøvelser have de gjennemgaaet sammen, men de øste en uimodstaaelig Kraft af deres Enighed og deres retfærdige Sag, og lige stolt og herligt vajer endnu Dannebroge, som Fjenderne vilde nedrive og trampe under deres Fødder, men dertil var «den Fane for gammel og for god». Vi ere alle enige om at drikke en Skaal for Danmarks Konge og Danmarks Folk.»

Efterat *Hauch* havde takket for Gjæstfriheden, bragte *Ploug* som Ordfører for de svenske, norske og danske Studenter Kongen en Hilsen efter først igjennem den danske Gesandt Grev *W. Plessen* at have indhentet Tilladelse dertil. Han hilste Kongen som den elskede og folkelige Drot, som Kong Frederiks Ven, som den, der forstod, at de fælles Minder vare de nordiske Folks største

Skat, som den, der højagtede enhver Aandens rene og redelige Stræben, som den, der selv var elsket af Muserne o. s. v. og fortsatte derpaa saaledes:

«Vi hilse endelig Deres Majestæt som den, hvis kongelige Hjerte deler den Begejstring for Nordens aandelige og nationale Enhed, der besjæler os Alle; som den, der med Tilfredshed og Glæde har set Nordens Ungdom smelte sammen i et stort Broderskab og paa dette bygge Haabet om en lykkelig Fremtid. Naar en Del af os strække vore Ønsker og Forhaabninger ud over Nutiden og den nærmeste Fremtid, naar ikke Faa blandt os ønske og haabe, at Forsynet engang vil tilstede, at den Pagt, de nordiske Folks Hjerter have sluttet, udtrykkes i Staternes Form — saa bede vi Deres Majestæt være forvisset om, at disse Ønsker og Forhaabninger ere forenede med ubrødelig Troskab mod Nordens regjerende Konger og med urokkelig Agtelse for enhver bestaaende lovlig Tilstand. Maa det derfor være os tilladt frit og aabent at udtale, hvilken Fremtid vi anse mest betryggende for Nordens Ære og Selvstændighed.»

Kong *Oskar* udbragte nu en Skaal for Skandinaviens Ungdom i følgende Ord:

«Tanken om de henfarne Dage forhøjer endnu mere den Glæde, vi føle i denne Stund. Forsvundne ere de Tider, da taabelige Fordomme og misforstaaede Interesser væbnede Brødre af samme Stamme mod hinanden, da bedrøvelige Fejder udtømte vore Kræfter og forøgede vore Fjenders Magt og Overmod. Af disse sørgelige advarende Minder ere kun de hæderfulde blevne tilbage. De nordiske Kæmper have prøvet hverandres Kræfter og lært at vurdere hverandres Mandsmod. Venskabets sikreste Grundvold er Højagtelse. Nu besøge Danskerne Svenskerne og Svenskerne Normændene, ej med morderiske Vaaben i Haanden, ej med Hadet i Brystet men med Fredens Røst, med Forsonlighedens Ord, og med Broderkærlighedens Oprigtighed. Deres Hjerte banker varmt for hverandres Vel, deres Arm vil værne deres Frihed og Selvstændighed, deres Sans er aaben for alt Skjønt og Ædelt, og Gud vil i sin Naade velsigne deres trofaste og uopløselige Fostbrødrelag. I dette glade Haab foreslaar jeg en Skaal for den skandinaviske Ungdoms Vel.»

Kong *Oskar* lod det ikke være Nok med at udtale disse Ord for den snævrere Kreds, der var indbuden til at spise til Middag med ham i det saakaldte Galeri, nej, han gik ud i Rigssalen, hvor den allerstørste Del af Gjæsterne vare forsamlede, og sagde:

«Jeg agter at gjentage de Skaaler, jeg nys har udbragt. Deres Gjenstand er mig saa kjær, at jeg med Glæde drikker dem anden Gang. Jeg opfordrer alle herværende Svenskere og Normænd til sammen med mig at tømme en Skaal for Danmarks Konge og det danske Folk. Kong Frederik er ikke blot den første men ogsaa den bedste danske Mand i sitRige. Ingen kjender hans Kærlighed til sit Folk bedre end jeg, hans Ven og trofaste Forbundsfælle. Det danske Folk har vor udelte Agtelse. Man troede, at en langvarig Freds Velgjerninger, og at et mangeaarigt fredeligt og uforstyrret Liv havde gjort det søvnigt og sløvet dets Kræfter. Men saa kom Stormen fra Syd, og den danske Mand stod op, værdig sine hæderlige Minder og de truende Tidsforhold voxen. De store Opofrelser, Fædrelandet krævede, bar han med ædel Redebonhed, Krigens Strabadser udholdt han med Taalmodighed, og Stridens Farer trodsede han med Heltemod. Sejr, Ære og Samtidens Beundring ere hans velfortjente Belønning. Lad os derfor være enige om at drikke en Skaal for Danmarks Konge og for Danmarks Folk.»

Grev *W. Plessen* takkede for Skaalen for Frederik VII og forsikrede, at ogsaa Danmarks Konge nærede broderlige Følelser for Sveriges. Efterat Lunds Studenter derpaa havde sunget en Sang til Ære for Kong *Oskar*, tog denne atter Ordet og holdt følgende Tale, der gjorde et dybt Indtryk paa hele Forsamlingen:

«Hver sand Fædrelandsven ser med Glæde den skandinaviske Ungdom forsamlet her i broderlig Forening. Ungdom og Fremtid sammenblandes ofte i vor Bevidsthed, thi de høre sammen; begge omstraales idag af Broderskabets opgaaende Sol. Den oplyser Skandinaviens ældgamle Fjelde, dets mørke Skove, dets klare Søer og dets smilende Blomstermarker. Tvedragten er flygtet bort, og Hadet er forsvundet. Vore Skjalde synge fælles Lovsange, vore Sværd staa rede til fælles Forsvar. Skandinaviens aandelige Skatte udstrø deres Guld til fælles Oplysning og Forædling. For Eftertiden er Krig umulig mellem skandinaviske Brødre. Denne urokkelige Beslutning staar med uudslettelige Træk indristet i de tvende nordiske Kongers Hjerte, i de trende skandinaviske Folks Bryst. Gid den skandinaviske Ungdom alvorlig maatte fatte Nordens store Betydning og altid være rede til at ofre Liv og Blod for Nordens Ære, da skulle vore skjønneste Forhaabninger om Nordens Fremtid mere og mere virkeliggjøres. En Skaal for den skandinaviske Ungdom!»

Begejstrede Hurraraab ledsagede disse Skaaler. Studenterne drog derefter med Prins *August* i Spidsen ud af Slottet og marcherede syngende «Længe var Nordens herlige Stamme» til det saakaldte Kina, et i kinesisk Stil indrettet lille Lystslot.

Ved den Fest, som Stockholms Borgere Dagen efter gav

paa Hasselbacken, holdt den Frivillige fra 1848, nu Redaktor af «Aftonbladet», *Aug. Sohlmann* en begejstret Tale for Danmark, i hvilken han bl. A. drog en Sammenligning mellem Forholdene i 1843 og nu. Da den danske Ynglingsskare dengang drog til Sverige, betragtede Magthaverne dem med Mistro og Uvillie, og høje Vedkommende vilde gjerne have lagt Hindringer i Vejen. Men hvad der dengang ansaas for dristige Fremtidstanker, kunde man nu høre Folk, om hvem man ikke skulde have ventet det, udtale som noget ganske Naturligt. Ja, der var endog noget Symbolsk i selve Naturens Udvikling. Dengang havde Træerne nys begyndt at springe ud, medens de nu stod i deres fulde Vaarpragt. «Eders Hilsen er nu ikke en enlig «Svale, som varsler Nordens Vaar». I bringe selv Vaaren med Eder, og Stockholms Indbyggere forstod godt og fik et dybt Indtryk af de symbolske grønne Kviste, med hvilke I, danske Brødre, havde smykket Eder ved Eders Indtog i Sveriges Hovedstad. De følte alle dybt, som vi føle det i denne Stund, at der nu er Vaar i Norden ikke blot i Naturen men ogsaa i Hjerterne og Sindene.»

Efter et kort Besøg i Visby ankrede «Ganger Rolf» og «Hekla» den 19. Juni paa Malmø Rhed. Her gik Lundenserne fra Borde, medens Normændene efter Indbydelse af den danske Komitee fulgte med til Kjøbenhavn, hvor de blev indkvarterede. *Kongen* gav en Fest paa Eremitagen, hvor Overhofmarschal *Levetzau* paa hans Vegne førte Forsædet. *Frederik VII* nedlagde nemlig samme Eftermiddag Grundstenen til St. Johannes Kirke paa Nørrebro. Kultusminister *Hall* og Universitetets Rektor *Madvig* holdt her bl. A. Taler.

Midt under Festen indfandt Kong *Frederik* sig imidlertid. Han bød de norske Studenter velkomne til Danmark og udbragte en Skaal for sin Hjertensven Kong Oskar. *Ploug* udbad sig derefter Ordet. Efterat han først havde takket Kongen, fordi han havde overladt Studenterne «Hekla», og efterat han havde overbragt en Hilsen fra Kong Oskar, sagde han bl. A.:

«Med Haab og Tillid ser Ungdommen op til det Venskabsbaand, der forener Nordens nu regjerende Konger. Vi haabe, og vi stole paa, at Nordens Konger vide, at der skal arbejdes, førend Natten kommer. Vi haabe og vi stole paa, at Nordens Konger ville benytte det oprigtige og ubrødelige Tillids- og Fortrolighedsforhold, som bestaar mellem dem, til at sikre deres Folks ikke mindre varme og trofaste Broderpagt mod alle Forstyrrelser af udenlandske Indflydelser og mod alle Forsøg af fremmed Egennytte paa at bryde den. Vi haabe og vi stole paa, at den almægtige Gud, der styrer Kongens Raad og leder Folkenes Skjæbne, vil anvise Nordens Konger de rette Midler til itide og det snart at knytte de nordiske Riger sammen til en fast, uopløselig Enhed. Med dette Haab og denne Tillid, der er forenet med undersaatlig Troskab og Agtelse for enhver lovlig Tilstand, bede vi Gud bevare og velsigne Nordens kongelige Broderpar.»

Kong *Frederik* takkede Ploug personlig og ytrede bl. A., at han og hans kongelige Broder vare enige om, at ingen Konge kunde regjere i Norden, medmindre han besad Folkenes Kjærlighed.

Da Normændene vare vendte hjem, indbød de akademiske Borgere i Christiania, der ikke havde været med paa Toget, dem til en Fest i Studenterlunden. Under denne kom Norges Vicekonge, Prins *Karl*, Kong Oskars ældste Søn, tilstede og udbragte en Skaal for de Hjemvendte. Af hans Udtalelser kunne mærkes følgende, der bære Vidne om, at han opfattede den skandinaviske Ide paa samme Maade som hans Fader: «Den Modtagelse, I fik, var oprigtig. De Minder, som Ungdommen ejer, ere lig Midsommersolen, som staar højt paa Himlen og glemmer Natten. Den Haand, der rækkes af Ungdom til Ungdom, drages aldrig tilbage. De Ord, som de forenede Rigers Konge sagde Eder, skulle aldrig udslettes af Eders Sind. Det Haab om en hjertelig Modtagelse i Broderriget, der udgik fra mit eget Hjerte og fulgte med Eder over Bølgerne, har Virkeligheden indløst.»

Under det skandinaviske Naturforskermøde i Christiania samme Sommer udtalte Vicekongen yderligere sin stærke Sympathi for den skandinaviske Idee, og det var derfor naturligt, at Studenterforeningen i Kjøbenhavn besluttede at yde ham sin Hyldest, da han i September aflagde et Besøg hos Kong Frederik. Senioratet sammenkaldte et almindeligt Studentermøde til den

13. September, paa hvilket det blev vedtaget,[14] at akademiske Borgere skulde bringe ham et Fakkeltog. Til Medlemmer af Komiteen valgtes *C. Ploug*, *J. Helms*, *V. Rode*, *G. Rode* og Cand. theol. *C. Kopp*. Helms, G. Rode og Kopp vare Medlemmer af Senioratet.

Tirsdag den 16. September om Aftenen drog 600 akademiske Borgere med Fakler fra Universitetets Gaard til Ridebanen paa Christiansborg Slot. Derpaa begav Komiteen sig op paa Slottet, hvor *Ploug* hilste Vicekongen som «en Mand, der med Ungdommens rene Ild og Manddommens fulde Kraft omfatter de samme Følelser og Tanker, som af Sveriges, Norges og Danmarks Studenter have skabt et stort Broderskab». Ligeledes udtalte han Studenternes Glæde over at se «Deres kgl. Højhed forbunden med vor højtelskede Konge ved Ligestemthed i Sind, ved Samstemning i Anskuelser og ved et trofast Venskab».

Efterat Vicekongen havde takket, bad *Ploug* Kongen og hans høje Gjæst om at gaa ud paa Balkonen over Kolonnaden for at modtage Studenternes Hyldest. Ved Synet af dem udbrød Deltagerne i Fakkeltoget og den umaadelige Menneskemasse, der stod paa Ridebanen, i en ustandselig Jubel. Da der endelig var blevet Ro, blev der sunget en Sang af *G. Rode* til Ære for Vicekongen, og der blev raabt Leve for Kongen og hans Gjæst. Kong *Frederik* takkede med klar og tydelig Stemme for den Glæde, Studenterne havde beredt hans kjære Ven.

Imidlertid havde *Vicekongen* begivet sig ned til Studenterne paa Ridebanen, til hvilke han sagde:

«Mine Herrer! Da Kongen med egen Røst takker Eder for den Velvillie, som er mig bevist, behøvede jeg ikke at hæve min Stemme, dersom det ikke var mit Hjertes Trang at udtale den Glæde, jeg føler over, at I saa trofast bevare de Minder, som I have medbragt fra Fyris Lund og fra Mälarens Strande, hvor min Vugge stod. I Svithiods Dale og blandt Norges Fjelde lyde det samme Ekko af Eders Venskabs Røst, og det Dyb, min Kjøl nys har pløjet, bærer Vidne om, hvor ofte Nordens Ungdom har sat hinanden Broderkjærlighedens kjære Stævne. Den Hilsen, jeg nu modtager af Eder, skal jeg bringe til min Fader og Konge og til Eders trofaste Venner, fra hvilke jeg kommer, og til

hvem jeg snart vender tilbage. Hos Eder ere Ungdomshaabet, Videnskaben og Fædrelandskjærligheden sammenknyttede, og denne Forening sikrer de rigeste Frugter. Hvad jeg iaften har oplevet, skal jeg aldrig glemme, saalidt som de Fjelde, hvorfra jeg kommer, skulle falde, saalidt som Stormen nogensinde kan drive en Mand bort fra hans Vej. Disse Fakler, som nu blusse, skulle slukkes, men i mit Hjerte have de kastet et Gjenskin, som aldrig skal forsvinde.»

Endnu engang i 1856 fandt der en skandinavisk Sammenkomst Sted, idet den lundensiske og danske Studentersangforening den 17. November holdt en Folkekoncert i Kasino til Fordel for den tilkommende Studenterforeningsbygning, den første af de Fælleskoncerter, der siden med større og mindre Mellemrum have fundet Sted. 70 Lundensere blev indkvarterede rundt om i Byen og boede her flere Dage. Efter Koncerten deltog de i et Gilde paa Skydebanen, hvor den skandinaviske Idees Forkæmpere vare mødte og holdt Taler. Atter her blev der slaaet stærkt paa Nordens politiske Forbindelse, særlig i en Tale af *Gotfred Rode*, som dengang var ledende Senior.

I Gildet deltog som indbudt Gjæst den norske Student *Bjørnstjerne Bjørnson*, der havde opholdt sig i Kjøbenhavn hele Efteraaret, og som her skrev «Synnøve Solbakken», hvormed han slog igjennem som Digter. Paa Gaden havde han vakt Opsigt ved altid at gaa med Studenterhue, hvis Dusk hang ned paa den ene Skulder.[15] Man var ikke dengang rigtig paa det Rene med, hvorledes hans Navn stavedes. I den norske Beretning om Studentermødet i Upsala, i hvilket han deltog men ikke endnu optraadte som Taler, staar han saaledes i Fortegnelsen opført som Bjørnstjer*na* B.

Til Gildet paa Skydebanen havde han skrevet en Sang «En Hilsen fra Norge», i hvilken det bl. A. hed:[16]

Kan hænde, lytter I ret i Kvæld,
En fremmed Stemme I høre
Til Eders ilende Tonevæld
En sagte Strømning føre.
Fra Norge gaar den Melodi
For Længsels lette Vinde,
Som Lurens Klager en Kvæld fra Li
Til Sletten stille rinde.

Kan hænde. spejder I ret i Kvæld,
I se de duskede Huer
Med Eders svinge til Nordens Held
Mod hver, som Pagten truer.
Kan hænde, Echo hvisker da, —
Det Glade fra i Sommer —
Hvor end det trækker et Uvejr fra,
Vi kommer, kommer, kommer!

For en Skaal for Norge takkede han og bemærkede blandt Andet, at den skandinaviske Idees værste Fjende i hans Fædreland var den saakaldte Bygdepolitik, der kun kunde overvindes ved, at mange Normænd rejste til Broderlandene.[17]

Den skandinaviske Idee havde saaledes, som vi have set, i 1856 fejret en stor Triumf. *Ploug* havde i sine Taler paa Upsalahøjene og paa Drottningholm ligefrem erklæret, at det var Nordens politiske Enhed, som Studenterne vare Banebrydere for. Ingen havde modsagt ham, om end Professor *Svedelius* i det Foredrag, han holdt kort i Forvejen, ligesom havde prøvet paa at tage Braadden af de politiske Udtalelser, der muligvis maatte falde. Kong *Oskar*'s forskjellige Ytringer viste imidlertid tilstrækkeligt, at Plougs Ord faldt i god Jordbund. Baade han og hans Søn, Vicekongen af Norge, optraadte som Mænd, der havde taget deres faste Beslutning, og den gik ud paa, at de vilde søge at tilvejebringe et Forsvarsforbund mellem de nordiske Riger. Efter hvad der senere skete, er der ingen Tvivl om, at Kongen alt i Sommeren 1856 var paa det Rene med, hvad han vilde gjøre.

Det kunde ikke være andet, end at alle disse skandinaviske Meningstilkjendegivelser maatte vække den største Opsigt baade hjemme og ude. De vare saa overvældende, at man kan forstaa, at Danmarks Modstandere ude med god Villie kunde tro paa, at der var indgaaet en Sammensværgelse, i hvilken den svensk-norske Konge var Medvider. Men hvad man vanskeligere kan forstaa, det er, at det danske Monarkis daværende Udenrigsminister, Holsteneren *L. N. Scheele*, som dog maatte kjende Forholdene bedre, den 20. Februar 1857 sendte en Note til Kabi-

G. Rode

som Student.

Efter et Daguerreotypi.

netterne i London, Paris, Petersborg og Stockholm, i hvilken han paa en yderst taktløs Maade udtalte, at han ikke vilde undersøge, om den Fremgangsmaade, de nordiske Kongerigers Regjeringer havde fulgt, havde været afpasset efter Omstændighederne og været den rette, hvis det havde været muligt forud at beregne de Dimensioner, den skandinaviske Agitation vilde antage. Skandinavismen, skrev han endvidere, var kun en poetisk Ide, som for stedse burde være forsvunden paa Grund af Umuligheden af dens praktiske Virkeliggjørelse. Den danske Regjering anerkjendte ingen anden politisk Organisation for overensstemmende med sine Anskuelser end den, hvis Væsen var det danske Monarkis Integritet i dets nuværende Omfang, som udelukkede dets Deling og dets Opgaaen i et andet politisk Legeme.

Ved disse Udtalelser fornærmede han ikke alene sin egen Konge og sin Kollega, Kultusminister *Hall*, der havde deltaget i Festen paa Eremitagen, men ogsaa i højeste Grad Kong *Oskar*. Hertil kom, at han havde udsendt sin Rundskrivelse uden i Forvejen at meddele de andre Ministre Noget om, hvad han havde i Sinde.

Den svensk-norske Udenrigsminister Baron *Lagerheim* nedlagde, som man kan tænke, en kraftig Indsigelse mod Scheeles Udtalelser, idet han den 4. April i en Rundskrivelse til de forenede Rigers Gesandter i Udlandet udtrykte sin levende Forbavselse over dette diplomatiske Aktstykke, som Kong Oskar ikke ved nogetsomhelst Skridt havde fremkaldt, og «som behandlede et Spørgsmaal, der hidtil havde været forbeholdt Literaturen». Endvidere erklærede han, at Kong Oskar ikke kunde indrømme Nogen Ret til officielt i en Skrivelse, der skulde meddeles de fremmede Magter, at udtale en direkte eller indirekte Dadel over hans Regjeringshandlinger, «selv om Dadelen tillige skulde træffe Vedkommendes egen Regjerings Handlemaade, hvem Cirkulærets Forfatter synes at give den samme Irettesættelse». Til Slutningen fremhævede *Lagerheim* det venskabelige Forhold, der fandt Sted mellem de to nordiske

Konger, og tilføjede, at Kong Oskar ønskede at bevare og om muligt endnu fastere at knytte de Baand, der forbandt ham med Kongen af Danmark.[18]

Udenrigsminister *Scheele* havde endvidere afvist et Forslag fra Kong Oskar om et Forsvarsforbund mellem Sverige-Norge og Danmark. Dette gik ud paa, at de to førstnævnte Magter skulde garantere den danske Krone Besiddelsen af de Dele af Monarkiet, der ikke hørte til det tydske Forbund. Kong Oskar havde herved vist, at de Ord, han havde henvendt til Studenterne, ikke vare tomt Mundsvejr, men at han var Skandinav for ramme Alvor.

Saa lidt raadede altsaa dengang Danskerne i Danmark, at en holstensk Embedsmand, der ved sin Opmærksomhed mod Grevinde Danner havde vundet Kongen for sig, turde vove udenvidere at støde den fremrakte Haand bort, uagtet de to tydske Stormagter alt havde begyndt den diplomatiske Strid med Danmark, som endte med Krigen i 1864. Ja, saa stærk var Troen paa Helstaten, at selv Blade, der hørte til den nationale Retning, delvis billigede Scheeles Skridt.[19]

Kun «Fædrelandet» angreb Udenrigsministeren paa det Voldsomste. For *Ploug* var hans hensynsløse Optræden et haardt Slag. Man kan dadle Studenterpolitikken saa meget, man vil, saa var det dog en afgjort Sag, at den i 1856 havde ført til et Resultat. Baade Kong Oskar og hans ældste Søn, Thronfølgeren, vare nu villige til at optræde for Danmark og dermed for hele Nordens Sag, men i det Øjeblik de tilbød deres Hjælp, havde den danske Udenrigsminister afvist den. Det Land, der var nærmest udsat for Fare, og mod hvilket fremmede Magter alt lagde Raad op, trak sig tilbage, da det gunstige Øjeblik var der. Senere skulde det bittert erfare, at Øjeblikket ikke oftere tilbød sig.

Naar *Ploug* senere talte om Scheeles Færd, var det altid med dyb Bevægelse. Hans Livsværk syntes i 1857 at skulle krones langt tidligere, end han selv og hans Venner havde haabet og ventet, men saa greb en klam Haand ind og ødelagde

uforstandigt, hvad der var vundet. Født paa Regensen, plejet og udviklet i Akademikum og knæsat i Studenterforeningen, havde den skandinaviske Tanke holdt Sejerstog i Danmark, Norge og Sverige; den havde erobret tre Kongeriger, og to Konger havde sluttet sig til den og omfattet den med Varme.

De, der dømme efter Resultaterne, ville naturligvis sige, at den skandinaviske Studenterpolitik var eventyrlig og uden fast Grund. Men Kjendsgjerningerne i 1856 og 57 tale mod en saadan Opfattelse. Det skal imidlertid Ingen med Rette kunne frakjende Datidens Studenter, at de havde et stort Syn og en fast Tro.

XIV.

Foredrag, Oplæsninger og Diskussioner spillede, som tidligere omtalt, i Halvtredserne ikke saa stor en Rolle i Foreningens indre Liv som baade før og senere. Vi kunne dog nævne, at i 1855 holdt Professor *C. Holten* Foredrag om Farvesans og Stud. theol. *Reinau* to Foredrag om: De i de sidste Aarhundreder gjorde Forsøg paa at opklare Forholdet mellem Sjæl og Legeme, medens *H. E. Schack* oplæste et Udkast til en Novelle og *Mantzius* «Ulysses von Ithacia», «Kjærlighed uden Strømper» og «Jacob von Thyboe». I 1856 oplæste han «Freden» af Aristofanes, Athenodorus» af Ludv. Bødtcher og «Sganarels Reise». Stud. mag. *Vilh. Bergsøe* holdt Foredrag om Myrerne, Professor *H. N. Clausen* om J. F. Schouws offenlige Liv, Stud. theol. *V. T. Petersen* om Forsøgene paa en Belysning af Materialismen i dens nuværende Form, Professor *F. Hammerich* om Suverænetetens Indførelse i Danmark og Etatsraad Overretsassessor *N. M. Spandet* om 1. Kvindens borgerlige Stilling her i Landet, 2. Undervisningsvæsenet og 3. Religionsfrihed. Det var den samme Spandet, der 42 Aar tidligere som ung juridisk Kandidat havde underskrevet Grundtvigs Henvendelse til Kongen om Studenternes Deltagelse i Krigen. I 1857 meddelte *H. N. Clausen* nogle Træk af Slesvigeren Etatsraad Paulsens Liv og Virksomhed, og Professor *Høyen* gav i to Aftener en Oversigt over den danske Kunsts Historie indtil 1764. Den sidste Aften

talte Høyen fra Kl. $8^3/_4$ til $10^1/_2$, men ikke desmindre fulgte Medlemmerne hans Ord med den største Interesse. Samme Aar oplæste *Mantzius* «Melampe» og «Det lykkelige Skibbrud».

I 1858 oplæste *H. C. Andersen* fire nye Fortællinger, nemlig «Suppe paa en Pølsepind», «Egetræets Drøm», «Noget maa der gjøres» og «ABC-Bogen». Der var mødt saa mange Medlemmer, at de aldeles fyldte Festsalen og stod helt ind i Bibliotheket. Efter Oplæsningen takkede den ledende Senior Andersen, «hvorefter tre kraftige Hurraer fra Tilhørerne viste, at man med Erkjendelighed havde nydt denne Aften».[1] Andersen selv var meget glad herover og skrev til en Veninde:[2] «For omtrent tre Uger siden blev jeg smukt og hjerteligt anmodet om at læse de nye Eventyr i Studenterforeningen, hvor Oehlenschläger tidt læste, men hvor jeg i omtrent fiorten Aar ikke har læst. Jeg havde særdeles stor Glæde deraf og maa sige, at jeg aldrig har mødt et modtageligere Publikum; man forstod saa ypperligt, og jeg modtog det varmeste Udtryk af Tilfredshed.»

Den 17. April oplæste han endnu «Dyndkongens Datter» og den 19. Februar 1859 følgende nye Historier: «Vinden fortæller om Valdemar Daas Døtre», «Historien om en lille Pige, der traadte paa Brødet» og «Børnesnak». Begge Gange havde han mange Tilhørere, og den 19. Februar var der Sold ovenpaa. Til dette havde Vinhandler *Mønster* i Overensstemmelse med et Løfte fra Julegildet Aaret i Forvejen sendt et lille Anker Vin, der blev udskjænket til alle Deltagere i Gildet, og i hvilket Andersens Skaal blev drukket.

I 1858 meddelte endvidere Konferensraad *Forchhammer* nogle Bemærkninger om Tunnelen mellem Kjøbenhavn og Christianshavn og *I. Levin* nogle Træk om Livet i Hamborg. Han skildrede de sociale og moralske Tilstande som bundfordærvede og fordybede sig med stor Forkjærlighed i Beskrivelsen heraf. Da han lod Foredraget trykke, fremkaldte det, som man kunde vente, bestemte Indsigelser fra Indbyggere i denne Hansestad. *Mantzius* glædede ogsaa dette Aar Medlemmerne ved at oplæse «Sct. Hans Aftenspil».

Næste Aar aabnede Professor *Ussing* Foredragsholdernes Række med at give Oplysninger om den østgothiske Konge Theodorik den Store og de Mindesmærker, han havde efterladt sig. Professor *Høyen* fulgte efter, idet han fortsatte sine Foredrag om Kunstens Historie i Danmark, dennegang fra 1765—1800. Han talte i ikke mindre end halvtredie Time, men Tilhørerne fulgte ham desuagtet med uafbrudt Opmærksomhed. Professor *Fr. Hammerich* gjennemgik dernæst Ulfeldts sidste Proces, Konferensraad *Forchhammer* talte om Atmosfæren, og Cand. theol. *E. F. Koch* meddelte nogle Bemærkninger om Oehlenschläger som Forbud for Nutidens nationale og liberale Ideer.

Seniorаterne søgte i disse Aar ved Udsættelsen af Prisopgaver at formaa Medlemmerne til at øve Selvvirksomhed. Der indkom ikke faa Besvarelser, som underkastedes en grundig Prøvelse af en Komitee, hvis Bedømmelse i Regelen var vittig og oplæstes Lørdag Aften enten ved Soldene eller efter Generalforsamlinger. I November 1855 fik saaledes Stud. theol. *L. Schrøder* (nu Forstander for Askov Folkehøjskole) Prisen, en Gibsafstøbning af Minerva, for Besvarelsen af den i «det lærde Fag» fremsatte Opgave:

Hvad er det, som vel vore Gilder gjør
(Forstaar sig, naar ej de gaa godt)
Til Noget, hvorved man sig skamme bør,
Ja næsten til Drikkelag blot?

Et andet Medlem fik hæderligt Accessit ɔ: frit Punsch ved Soldet for Besvarelsen af Opgaven i «det kuriøse Fag», en Vise eller et satirisk Digt om en af Dagens Begivenheder.

Lørdag den 15. December samme Aar Kl. 9 holdtes der Sold, ved hvilket flere indkomne Prisafhandlinger skulde oplæses. Der hvilede imidlertid en uheldig Stjerne over Soldet, thi, ligesom det var begyndt, raabte Vægteren «Brand», og da Deltagerne fik at vide, at det var en Mølle, der brændte, fjernede Halvdelen sig. For de Tilbageblevne oplæste nu en

af Seniorerne Bedømmelserne over de Besvarelser, der vare indkomne af Opgaverne i «de kuriøse Fag». Stud. jur. *Gustav Müller* fik Accessit for en Vise ɔ: fem Gange saa megen Punsch, som han kunde drikke paa den Betingelse, at han drak den paa Stedet, en Betingelse, han efter bedste Evne søgte at opfylde. I «de lærde Fag» var der indkommet tre Besvarelser af Opgaven «Om Soldetalens Væsen og Betydning». Af disse tilkjendtes der Stud. theol. *Jens Paludan-Müller* (faldt ved Sankelmark) Accessit. Men allerbedst som Oplæsningen af denne Besvarelse var begyndt, blev der igjen raabt Brand, hvorfor en stor Del Medlemmer trods Dirigentens Formaninger atter forlod Salen. Omgivet af en lille trofast Skare holdt Senioratet nu Soldet gaaende indtil Kl. 11.[3]

Den 9. Februar 1856 ved Soldet oplæste Bedømmelseskomiteen Censuren over de Afhandlinger, der vare indkomne som Besvarelser af Opgaven «Paa Ballet» et Fantasibillede. Første Pris, Plougs Digte, Hostrups Viser og Vers, en Flaske Madeira og en meget lang Cigar til 12 Skilling, tilkjendtes *V. Rode*, som tillige modtog et Dokument, i hvilket Storheden af hans Fortjeneste skildredes. Anden Pris fik Stud. mag. *Vilh. Bergsøe*; den bestod i Paludan-Müllers Ungdomsarbejder og fri Punsch ved Soldet. I December samme Aar fik *V. Rode* yderligere Prisen for Besvarelsen af Opgaven «Bør en Student forlove sig?»

I Efteraaret 1858 var der udsat følgende Opgaver: 1. En Rejseskitse, 2. Et Feriebesøg og 3. En Gjenboerskes Reflexioner over Livet i Studenterforeningen. Første Pris fik Stud. mag. *S. M. Jørgensen* (nu Professor i Kemi ved Universitetet) for «Skitser fra en Rejse» (En Samling Digte); den bestod i Runebergs Samlede Skrifter. Anden Pris, Frithiofs Saga og Plougs Digte, tilkjendtes Stud. jur. *Carl Scharling* (nu Borgmester i Fredericia) for «Et Feriebesøg», og tredie Pris Student *Fr. Wagner* (nu Artillerigeneral) for «En Rejseskitse»; han modtog som Præmie: Nogle Vers af Johannes Helms. Næste Aar i

Februar fik *Scharling* yderligere en Amor i Gibs for Besvarelsen af en Afhandling om «Amor og Russen».

Karnevaler i Kasino afholdtes i Regelen hvert andet Aar. Overskuddet, der aldrig var under 2,000 Rbd., tilfaldt Foreningens Byggefond. Ved Karnevalet den 19. Marts 1857 opførtes første Gang «Kong Rosmer», romantisk nationalt Karnevals-Drama i tre Akter med Sang, Dans og Mord af *Chr. Richardt.* Musikken havde *C. J. Hansen* komponeret. Kong Rosmer, der er trykt i Studenterforeningens Vrøvleblade Nr. 3, spilledes med stor komisk Virkning af *Mantzius*; *E. F. Koch* var hans Datter Hedevig. Naar man nu læser dette Drama, maa man først for ret at kunne nyde det sætte sig ind i de daværende politiske Forhold og da især i Striden med de slesvigholstenske Medlemmer af Rigsraadet. Iøvrigt har *Arthur Abrahams* i «Minder fra min Studentertid» givet de fornødne Kommentarer.[4] Han udtaler endvidere her med Rette: «Foruden Stykkets Lune og Mantzius' glimrende Spil var der dog Eet, som bidrog væsenligt til den enorme Succes; det var Christian Hansens udmærkede Musik. Den Humor, der er udfoldet i Kompositionen til Koret:

Ullen, dullen-dof!
Fingel fangel fof! o. s. v.

staar fuldstændig paa Højde med Christian Richardts Lune i selve Stykket.

To Aar senere den 24. Marts 1859 opførtes paa Karnevalet «Marens Kjæreste», Duftvaudeville-Extrakt, original Aftapning, væsenlig en Parodi paa «Slægtningene». Grundlaget var Voltelens Duftvaudeville «En «Sommerdag», der stod i «Fædrelandet» i 1854, og som *Mantzius* nu havde omarbejdet paa en meget morsom Maade.[5]

Endvidere gaves en ny Ballet «Heinrich von Schwerin», Sittlich-germanisch-historisches Ballet in drei Aufzügen. Kort i Forvejen havde man i Leipzig spillet et Stykke af samme Navn, der var forfattet af Gustav v. Meyern, en af Hertug Ernst af Coburgs Hofembedsmænd, og som svulmede af Fraser om

Tydskhed, dansk Undertrykkelse og holstensk Selvstændighedsfølelse. At Ouverturen endte med «Schleswig-Holstein meerumschlungen», var efter den herskende Smag let forstaaeligt. *Zinck* havde nu i et Balletprogram, der var skrevet paa et mærkeligt Tydsk, idet det var oversat ligefrem fra Dansk, karrikeret den germanske Svulst. Kammermusikus *Hansen* havde komponeret Musikken, og *Mantzius*, der udførte Grevens Rolle, indstuderede Balletten. De tydske Kæmper blev spillede af de højeste Medlemmer i Studenterforeningen, medens de danske udførtes af Børn. Den største Dansker var *Arthur Abrahams*, som gav Valdemar Sejr. De andre Personer vare Ubbo, Valdemars Fortrolige, Heinrichs Gemalinde, hans tiaarige Søn, en Søn, der laa i Vuggen, og dennes Amme. Anden Akt, der foregaar om Natten i Kongens Telt paa Lyø, tager sig saaledes ud:

Waldemar und Heinrich mit Gefolge am Tafel schmausend. Zechen der Dänen, Besoffenheit, Larm und Hallohs. Ein grosser Buchweitzengrützengefass wird aufgetragen. Die Holsten ekeln sich. Die Dänen jauchsen und werfen ihre gefrässigen Augen in das. Der edle Graf erzählt auf Aufforderung Waldemars von die famose Seeschlacht dicht bei Libanon, wo er mit etliche Mütterpramme das Fünfundfunfziglinieschiffegrossegeschwader der Unglaübigen zerschmetterte und einen Pascha mit Geschwassigkeit den Kopf vom Rumpfe abhauete. Der grützenverspeiste Barbarenkönig schlägt ungemein besoffen in den Tisch, so dass die Geschirre rasseln, und sagt mit Rohheit, dass der edle Graf ein Lügenhals ist. Heinrich wird schwarz-roth-gelb von Zorn und protestirt: «'s ist eine Prägravation!» Die Dänen brüllen und schmeissen den Hut in das Wetter. Heinrich und die Holsten schneiden ihre Zähne und verschwinden mit empörter Würdigkeit.

Waldemar und Ubbo allein. Besoffene Wachen am Zelteingang sich hinstreckend. Waldemar winkt Ubbo zu bleiben og wischt ihm Was in das Ohr. Ubbo nickt mit höllischen Grinsen und zeigt auf sein Zollmesser. Ab. Waldemar nimmt sich zu den Kopf, er hat Zimmerleute; zu Bett, schnäust das Licht aus. Thierisches Schnarken. Das Zeltvorheng wird leise zurückgezogen. Der edle Graf Heinrich schleicht sich auf die Zähspitzen am Bette; dann eine silberbeschlagene Pfeiffe aus seinen Hosen hervorziehend, mit Beschluss: «Hier hilft kein Maulspitzen, es muss gepfiffen sein!» Auf seinen Pfiff erscheinen 4 Vermummten, die Waldemar packen und ihn mit bedachtsamen Schritten in feierlicher Procession wegtragen.

(Der Vorhang fällt.)

At Heinrich af Schwerin bortfører Kongen, fordi denne har besluttet at lade ham myrde, er aldeles i Overensstemmelse med Meyerns Fremstilling.

Studenterforeningens Byggefond slugte ikke alene Indtægterne fra Karnevaler og Koncerter, men ogsaa af Markeder, som den utrættelige *Guldberg* var Mester for. Saadanne holdtes f. Ex. baade i Marts 1858 og i December 1859. Til det første havde *Richardt* skrevet Visen: «I Europa, i Europa er der Marked» og *Helms* den Vise, der har til Titel «Sandfærdig Beretning om Attentatet paa Kejseren og hans Kone i Paris den 14. Januar 1858», og som i en Fart blev saa bekjendt, at Alverden sang den. Overalt, hvor man gik og stod, hørte man, hvorledes Napoleon og Eugenie bar sig ad, da Orsinis Bomber vare sprungne foran Operaen:

Først Kejserinden kravlede ud,
Kjolen, den hang i Laser;
Kejseren holdt for Næsen en Klud,
Buxerne om hans Haser.
Han var saa vred, han tordned' og banded',
Hun sa'e saa fromt: «Skidt ikke Andet».
Og ind ad Døren
Hopped hun, førend
Nogen sig ret betænkte.

Ved Markedet i 1859 fremstillede *K. Valløe* i et Telt Oldingen Drackenberg, og et Beriderselskab gav Forestillinger, hvis enkelte Numre havde Hentydninger til de politiske Forhold, som f. Ex. «Skolehesten Fincke Blix, der gjør utallige Krumspring», «Slaget ved Solferino» o. s. v. I Bibliotheket foreviste to Personer, «af hvilke den Ene Smedesvend, den Anden kun 18 Aar», en naturtro Efterligning af det verdensberømte Dampskib «Great Eastern» «mekanisk Kunststykke med bevægelige Hjul». I Annoncen stod desuden: «der gjøres opmærksom paa, at vi ganske have bygget det ud af vores eget Begreb uden at have set noget Lignende». Til yderligere Sikkerhed bevidnede Oldgesell Christoffer Glüheisen, at Opfinderen «Peter Sørensen Intet har lært». Dampskibet var

forøvrigt et virkeligt Kunstværk, forfærdiget af Stud. polyt. *C. Schønheyder* (død som Vandinspektør i Kjøbenhavn). Telte vare opstillede langs Vinduerne i Salen indeholdende dels Spise- og Drikkevarer dels forskjellige nyttige Gjenstande. Et af disse var Lundagers gemytlige Telt, hvor der opvartedes med «Varme og kolde Spiser til de højeste Priser». Efterat *Valløe* havde forestillet Drackenberg, optraadte han senere som den tydske Professor Schreck von Schreckenstein, som holdt Foredrag om «Der Erdball und das Mensch». Den ledende Senior bemærker i sin Dagbog: «Det tør ikke benægtes, at i lang Tid er intet videnskabeligt Foredrag blevet fulgt med saa stor Interesse af Tilhørerne med Undtagelse af Professor Rasmus Nielsens, ja maaske ikke engang med Undtagelse af dem.»

De dramatiske Underholdninger vare i disse Aaringer temmelig sjældne. Den 14. Marts 1856 opførtes paa Salen «En Fejler» af *K. Valløe*. *Wengel* havde forsynet dette lille Stykke med Sange, der havde Hentydning til de nyeste Begivenheder; forøvrigt spillede han selv med ved Siden af *Mantzius*, *Guldberg*, *Christoffer Møller* og *E. F. Koch*. Portneren eller rettere Garderobetjeneren *Lars* udførte en Tjenerrolle og lønnedes med rungende Bifald. Den 11. og 13. Februar 1857 var der ligeledes Komedie paa Salen med Program: «Drøm og Virkelighed», Bearbejdelse af *Zinck*, og «Den sidste Vexel» af Stud. med. *P. O. Bentzon*.

Næste Aar forlagde man Virksomheden til Casinos Scene, hvor «Et farligt Pigebarn» eller «En Pokkers Tøs» og «Deklarationen» gik over Brædderne til Fordel for Byggefondet. Det første Stykke havde *A. Abrahams* tidligere bearbejdet efter «Une fille terrible», som Zouaverne i 1857 havde opført paa Folketheatret.

At Lystigheden blandt Medlemmerne af og til gav sig et stærkt Udslag, fremgaar af mange Optegnelser fra de Tider. Soldene vare ofte overordenlig livlige, og bagefter muntrede de Yngre sig saa temmelig hensynsløst, men de viste i alt Fald,

at de ikke vare trætte Mænd. Vi skulle blot anføre et Par Exempler.

Ved Julegildet i 1856, hvor der iøvrigt blev sunget mange Kvartetter, og hvor *Zinck* og *Guldberg* foredrog «Det er overmaade smukt» med flere nye Vers, fandt unge Medlemmer paa at hysse, naar der blev talt, hvorfor *Mantzius* revsede dem i en svensk Tale. Upsalafarernes Pas blev i Aftenens Løb omdelte og afsungne paa Melodien «Kong Christian stod ved højen Mast». Efter Gildets Ophør stak nogle Medlemmer Ild i de paa den sorte Tavle hængende Opslag, der alle brændte op. Det lykkedes dog et ældre Medlem at redde de røde Gardiner i Musikstuen, hvor Tavlen dengang hang.

Den 9. Oktober 1859 kunde man læse følgende Klage i Ankeprotokollen:

«Anser Senioratet det for passende, at Foreningens ældre Medlemmer ikke kunne opholde sig i samme Værelse som en Flok soldende kaade Russer uden at blive brugte som Skiver for deres Udgydelser og attenterede Vittigheder? Mener Senioratet, at det er passende, at Russerne paa en ikke forblommet Maade anmode de Medlemmer, der opholde sig i samme Værelse, om at forlade dette, og at de injuriere Foreningens ældre Medlemmer ved ikke een Gang men i hver Tale, der bliver holdt, at udskjælde dem for «Væggetøj«, ved at udnævne dem til «Regjeringsraader» o. s. v.? Efter Soldet iaftes gik Uforskammetheden endog saa vidt, at en Rus, efterat Soldet var hævet, gik ind i et andet Værelse og for nogle ældre Medlemmer gjentog nogle af de Uforskammetheder, han havde hørt ved Soldet. Mig synes en slig Opførsel upassende, og jeg begriber ikke, at den Senior, som befandt sig i Lokalet, som hørte disse Udgydelser, og som selv fandt dem upassende, ikke benyttede sin Myndighed til at irettesætte Vedkommende.»

Hertil svarede Senioratets Flertal:

«Det har hidtil været almindelig Skik og Brug, at Hjørnestuen eller Musikstuen benyttedes til at afholde Sold i, naar disse ønskedes, og der var Grunde til ikke at afholde Soldene paa Salen. At denne Brug af disse Værelser kan være generende for en Del Medlemmer, er ganske naturligt, men forsaavidt soldende Medlemmer holde sig indenfor en passende Opførsels Grænser og undlade ved deres Taler at fornærme de ikke soldende, tror Senioratet dog fremdeles at burde indrømme disse Værelser til mindre Lørdagssold. Senioratet haaber og venter nemlig, at saadanne Taler som de, der blev holdte i Lørdags Aftes, og at en saa kaad og fornærmelig Opførsel som den, der da blev udvist, ville være enestaaende Exempler i en Forening af Studenter, om hvilke man

dog vel, selv om de ere meget unge, tør forudsætte, at de ikke ville krænke den gode Tone, som her bør herske. Skulde det imidlertid vise sig, at denne Forudsætning er fejlagtig, og Optrinene fra i Lørdags gjentages, er det naturligvis en Selvfølge, at Senioratet ikke for Fremtiden vil tilstede, at der bliver afholdt Sold i Hjørnestuen eller Musikværelset.»

Den Senior, der havde været tilstede, da Russerne støjede, afgav følgende Mindretalsvotum:

«Idet Senioratet naturligvis indrømmer, at Konversationsstuen til enhver Tid, Lokalet er aabent, er tilgængelig for alle Medlemmer, der have Lyst til at være der, og idet det meget beklager, at Medlemmer have følt sig fornærmede ved andre Medlemmers Ytringer, mener det dog ikke at turde regne det saa nøje, om nogle ganske unge soldende Studenter, æggede af virkelig eller indbildt Spot fra ældre Medlemmer, have tilladt sig en gammel men denne Gang maaske temmelig vidtdreven Spøg, der i det Højeste kunde givet Anledning til en mundlig Paamindelse i Øjeblikket af en tilstedeværende Senior.»

Af de Begivenheder, der paa den Tid særlig sysselsatte Studenterforeningen og Studenterverdenen, ere Højtideligholdelsen af Festen i Anledning af den afslaaede Storm paa Kjøbenhavn Natten mellem den 10. og 11. Februar 1659, Professor Rasmus Nielsens Optræden ved den filosofiske Examen og Nytaarsoptøjerne i 1859 og 1860 de mest fremtrædende.

Senioratet, der i Begyndelsen af 1859 bestod af Cand. theol. *G. Heiberg* (nu Præst ved Domkirken i Roskilde), Cand. jur. *J. H. Mundt* (nu Overretsprokurator), Stud. jur. *P. L. Skau* (død som Cand. jur. og Ejer af Mariegaard ved Haderslev), Cand. theol. *E. F. Koch* (nu Dr. phil., Provst og Sognepræst til Houlberg og Granslev) og Cand. med. *Oscar Storch* (død som Professor og Overlæge), havde taget under Overvejelse, om det ikke var rigtigst at slaa Nordisk Højtid, som man plejede at fejre midt i Januar, sammen med Mindefesten for Stormen. Det besluttede derefter at holde Raad med flere af Foreningens Støtter som *Ploug*, *Guldberg*, *Richardt*, *J. Forchhammer*, *H. N. Hansen*, *A. Ingerslev* og *Jul. Larsen*. Udfaldet af Raadslagningen var, at den nordiske Fest blev opgivet, og at man vedtog at holde en Fest den 10. Februar 1859 til Minde om Studenternes hæderlige Deltagelse i Kampen for to Hundrede Aar siden.

For at give Festen en skandinavisk Karakter blev man endvidere enig om at indbyde en Deputation af Studenter fra Lund. Da Adgangen til Festen imidlertid skulde staa aaben for alle akademiske Borgere, vedtog man, at et almindeligt Studentermøde skulde tage Beslutning om Sagen.

Senioratet i Forening med *C. Brix*, *J. Forchhammer*, *Fr. Hammerich*, *H. N. Hansen*, *Ploug*, *Richardt* og *G. Rode* indbød derpaa til et saadant Møde, der blev holdt den 18. Januar.[6] Paa dette rejste der sig imidlertid, hvad man ikke havde ventet, en meget stærk Modstand mod Indbydernes Forslag. Det var især *I. Levin* og Cand. phil. *V. Wille*, som bekæmpede dette. Efter deres Mening burde Festen udelukkende være en dansk Fest eller rettere en dansk Familiefest, til hvilken Fremmede og altsaa ogsaa Svenskere ikke kunde være velkomne. Dertil kom, at Festen for disse jo maatte være en Sorg, da deres Forfædre Natten mellem den 10. og 11. Februar 1659 led et stort Nederlag. At indbyde Lundenserne vilde være det Samme som at sætte dem Kniven paa Struben; de vilde maaske give Møde af Høflighed, men det kunde man dog ikke ønske. Det gik ikke an ved denne Lejlighed voldsomt at ville fremtvinge en skandinavisk Fest. De Herrer Levin og Wille fik kun Støtte hos en eneste Taler, nemlig Cand. jur. *Octavius Hansen*, medens *H. N. Hansen*, der var Ordfører for Indbyderne, *O. Storch*, *Ploug*, *G. Rode* og *C. Brix* hævdede følgende Anskuelse:[7]

Den skandinaviske Tanke hvilede paa Opfattelsen af, at Nordens Historie blev betragtet som en Helhed, hvoraf enkelte Episoder fortrinsvis eller udelukkende tilhørte det ene eller det andet af de tre Folk, men hvori de store Hovedpartier vare Fællesejendom. Dette var lige saa meget Tilfældet med de Perioder, hvori de havde kæmpet med hinanden, som med dem, hvori de havde levet fredelig sammen. Ingen af de store Erindringer kunde derfor siges at være noget af de tre Folk uvedkommende. Hvad nu Stormen paa Kjøbenhavns Vold i 1859 angik, var det ganske vist et Minde, der havde særlig

dansk Betydning, men idet dens Udfald reddede Danmarks Selvstændighed, havde den ogsaa Betydning for Svenske og Norske, forsaavidt som Danmarks selvstændige Tilværelse den Dag idag ogsaa maatte have stor Interesse for dem. Man sagde nu, at det var taktløst at indbyde Lundenserne, men skulde man endnu ikke være kommen saa vidt, at man kunde mindes enhver Kamp, enhver Sejr, ethvert Nederlag, uden at de, hvis Forfædre sejrede, hoverede, og de, hvis Forfædre blev slagne, sørgede derover, og skulde navnlig Studenterne, der vare Ideens Fanebærere, ikke være komne saa vidt, saa maatte man tvivle om deres Berettigelse til at kalde sig Skandinaver. Hvad endelig den Indvending angik, at det vilde være taktløst at indbyde Lundenserne, da vilde sikkert Ingen af de Tilstedeværende have Noget imod at gaa med til en Fest for Sveriges Befrielse i 1523.

Ved Afstemningen skjønnede Dirigenten, at Indbydernes Forslag var forkastet med ubetydeligt Flertal. *H. N. Hansen* erklærede imidlertid paa disses Vegne, at de ikke krævede skriftlig Afstemning, da man ikke vilde holde Fest, naar et betydeligt Mindretal var imod en saadan.

Dette Resultat, som glædede «Flyveposten» og dens Venner, betød aldeles ikke, at Studenternes Flertal var blevet antiskandinavisk, men mange ubefæstede Sjæle lod sig rive med af I. Levins forlorne Indignation og Willes energiske men fanatiske Taler. De fortrød imidlertid hurtigt, hvad de havde gjort.

Senioratet opfattede Udfaldet som et Mistillidsvotum. Det skjønnede nemlig ikke rettere, end at Flertallet paa det almindelige Studentermøde bestod af Medlemmer af Foreningen, og at det var disse, som havde organiseret Modstanden. Alle Senioratets Medlemmer erklærede derfor, at de ikke længer kunde styre Foreningens Anliggender.

Det nye Seniorat kom til at bestaa af *H. N. Hansen*, Cand. jur. *C. Goos* (nu Gehejmeetatsraad, Direktør for Fængselsvæsenet), Cand. jur. *M. Kjeldsen* (nu Herredsfoged i Øster- og Vester-Hanherreder), Cand. theol. *O. Waage* (nu Lic. theol., Provst og Sognepræst til Herlufmagle og Tybjerg) og Cand. med.

& chir. *J. Vahl* (nu Underbibliothekar ved det kongelige Bibliothek). H. N. Hansen havde jo været Indbydernes Ordfører paa det almindelige Studentermøde, og da der ikke opstilledes nogen Modkandidat mod ham som designeret til ledende Senior, var det klart, at Oppositionen fra den 18. Januar hurtigt havde opløst sig.

Af de gamle Seniorer valgtes forøvrigt *Mundt* igjen, men han vilde ikke modtage Valg. Et andet Medlem, der ogsaa blev valgt, sendte følgende humoristiske Svar: «Det paa mig faldne Valg til Senior kan jeg ikke modtage, da jeg alt i Forvejen har nok af «europæisk Slaveliv» og ikke desuden gider have de med Seniorværdigheden forbundne Vrøvlerier og Grovheder af de Herrer Crethi og Plethi.» Vedkommende Medlem havde for et Par Aar siden været Senior og kunde saaledes tale med af Erfaring.

Det nye Seniorat besluttede nu at deltage i en Procession til Kongen den 11. Februar sammen med Borgervæbningen, men da det et Par Dage i Forvejen fik at vide, at Frederik VII ikke agtede at komme til Byen denne Dag, hvorfor Processionen maatte standse paa Kongens Nytorv, hvor de borgerlige Korpser da vilde defilere forbi Arveprins *Ferdinand*, besluttede det ikke at opfordre Studenterne til at deltage. I den almindelige Borgerfest i Casino om Aftenen den 10. Februar deltog imidlertid en stor Mængde Studenter, ligesom Ordensmarschallerne vare akademiske Borgere.

De Studenter, der vare Russer i Midten af Halvtredserne, ville sent glemme Professor *Rasmus Nielsen*. De vare jo alle nødte til at høre hans Forelæsninger over filosofisk Propædeutik og modtog her Indtrykket af en fyrig og ildfuld Docent, som ofte rev dem med sig ved sin glimrende Veltalenhed og sine aandrige Fyrværkerier, men som lige saa ofte forvirrede dem og bragte dem til Fortvivlelse ved sin Anvendelse af mathematiske Udtryk, som mange af dem eller rettere de fleste ikke forstod. Det summede om Ørene med Integraler og Differentialer, der vare fuldstændig Hebraisk for hans Tilhørere,

som i Skolen ikke vare komne ud over Plantrigonometrien og Stereometrien, og naar nu hertil kom, at Krystallografien, Kemien og Geologien ogsaa maatte holde for, opgav Mange Ævret og lod staa til. Den, der nu vil give sig til at studere hans Afhandling «Philosophie og Mathematik», vil kunne fatte de Kvaler, som de stakkels Russer, der ikke havde særlige mathemathiske Anlæg, maatte lide.

Under Examinationen var Professor Nielsen ofte meget lunefuld og gjorde Nar af dem, som vare saa uheldige at komme med Svar, der mishagede ham. Derved bragte han dem rent ud af Fatning, og man fik Indtryk af, at han legede med dem som Katten med Musen. Hertil kom, at han den ene Dag optraadte som den vrede Akilles og slog ned for Fode, medens han den næste Dag kunde være yderst elskværdig og lade hele Flokken bestaa. I tidligere Aaringer var det sjældent, at en Student faldt igjennem, og da hans mathematiske Raptus senere havde sat sig, var det Vedkommendes egen Skyld, naar han ikke bestod. Men i 1859 var denne Raptus paa sit Højdepunkt, idet en Hekatombe paa 60 Russer i Juni og Juli ofredes til Guderne. Da der i 1858 dimitteredes 184 Studenter til Universitetet, af hvilke Flere ikke gik op til filosofisk Examen, maatte altsaa mindst en Trediedel bide i Græsset. De fik den Oprejsning, at deres Skaal blev udbragt ved Rusgildet samme Aar af den for tidlig afdøde Videnskabsmand Cand. philol. *F. Nutzhorn*, men deres Sommerferie havde ikke været ublandet behagelig.

Da udgav imidlertid Stud. mag. *Christian Krarup** et Flyveskrift,[8] i hvilket han kritiserede Professor Nielsens hele Læremaade og bl. A. hævdede, at denne ikke selv havde tilegnet sig en saa omfattende mathematisk Viden, at han kunde optræde som Lærer for de Studerende, hvorfor han ogsaa begik mange Fejl. Krarup var dimitteret med Udmærkelse i 1855 fra Borgerdyds-

---

* *Krarup* tog i 1861 Magisterkonferens i Mathematik og i 1865 medicinsk Examen. Han er nu prakt. Læge i Sundbyøster paa Amager.

skolen paa Christianshavn, og tre Aar senere havde han faaet Videnskabernes Selskabs Pris for en Afhandling om Øjets Akkomodationsevne. Han var saaledes en alvorlig Studerende, der ikke af Kaadhed optraadte mod en Professor.

Krarup oplyste, at der i 1855 kun rejiceredes 3 Russer. Dengang benyttede Prof. Nielsen til sin Undervisning kun Zoologi, Botanik og Fysik. Næste Aar faldt 10 igjennem, idet Stoffet var blevet betydeligt forøget, nemlig med Mathematik, Geologi, Kemi og Krystallografi. I 1857 steg Ofrenes Antal til 25, thi nu var den højere Mathematik kommen til. Men i de to næste Aar tiltog Stoffet i en foruroligende Grad, nemlig med Differential- og Integralregning, analytisk Geometri, rationel Mekanik, Sandsynlighedsberegning og de mindste Kvadraters Methode samt af Optikken med det Fresnelske Interferensforsøg og Lysets Polarisation. Resultatet var 40 Russer rejicerede i 1858 og, som vi have set, 60 i 1859. Krarup hævdede nu, at Prof. Nielsen baade i Ord og Gjerning havde misforstaaet sin Opgave som Opdrager, idet han uden at tage Hensyn til de Studerendes Tarv betragtede sig som den, der kun havde Forpligtelser mod sin Videnskab.

Hertil kom, at Prof. Nielsens Undervisning ikke alene havde en skadelig Indflydelse paa de Studerende men ogsaa paa ham selv. Ellers kunde man ikke godt forklare den forbitrede Sindstilstand, som betog ham baade ved Examinatorier og Examiner, saa at han lod sig forlede til at insultere de Studerende.

«Ved den offenlige Examen at sige til en Examinand: «De mangler ikke alene filosofisk men ogsaa human Dannelse» og til en anden: «Vi kunne ligesaa gjerne tage Portneren eller en Karl fra Gaden herop», stemmer dog virkelig ikke med den Tone, der bør være paa Universitetet. Paa Examinatorierne at true de Studerende med «negative Resultater til Examen» og at anspore den, der examineres, med den Ganelyd, med hvilken en Kusk fremskynder sine Heste, kan ikke forklares uden som Resultat af en ophidset Sindsstemning.»

Professor *Nielsen* blev særdeles forbitret over Krarups Op-

træden og skrev den 19. Oktober i «Berlingske Tidende» en Artikel, der havde til Overskrift «En literær Drengestreg», og i hvilken han behandlede Krarup haanligt, uden at han iøvrigt indlod sig paa at imødegaa dennes Paavisninger af hans egne mathematiske Fejltagelser.

Dagen i Forvejen havde han forøvrigt sendt Senioratet en Skrivelse, i hvilken han tilbød at holde nogle Foredrag i Foreningen for at oplyse de Studerende om de Grundsætninger, der havde ledet saavel hans Undervisnings- som Examinationsmaade i de sidste Aar. Dette Tilbud tog Senioratet naturligvis gjerne imod, men fire Dage senere modtog det et nyt Brev,[9] hvori han stillede som Betingelse, at de Studerende først gjennem Studenterforeningen udtalte deres Misbilligelse af Krarups Optræden.

«Skulde der,» hed det, «hvad jeg ikke uden at fornærme de Studerende kan antage, ikke kunne opnaas tilstrækkelig Enighed angaaende Udtalelsen af en saadan Misbilligelse, da tilstaar jeg, at den Lid, jeg hidtil har sat til de Studerendes Opfattelse af mit Forhold og min Virksomhed i det Hele, i den Grad maa være forfejlet, at jeg ved de paatænkte Foredrag ikke vilde kunne gjøre mig Haab om at skaffe mine om end nok saa vægtige Grunde Indgang. Men kan jeg, hvad jeg ikke betvivler, trøstigt stole paa, at de Studerende fastholde den Grundsætning, at ingen Mand, altsaa heller ingen Universitetslærer, bør moralsk domfældes, før man har hørt hans Grunde, vejet Anklagen og prøvet de Beviser, hvorpaa Beskyldningerne støtte sig, da vil Sagen blive de Studerende forelagt, og den Dom, der da udgaar fra Studenterforeningen, vil sikkert ikke forfejle sin moralske Virkning. Hvad angaar Formen hvorunder og Maaden, hvorpaa den forlangte Misbilligelse maatte blive udtalt, være det det ærede Seniorat herved overladt at forhandle det Nærmere med Foreningens samtlige Medlemmer.»

Denne Betingelse kunde Senioratet ikke opfylde. Stemningen i store Kredse i Foreningen var nemlig stærkt ophidset

i Anledning af Prof. Nielsens Artikel i «Berlingske Tidende», og flere indflydelsesrige Medlemmer havde alt sammenkaldt et almindeligt Studentermøde til den 25. Oktober. Senioratets Svar var derfor afslaaende, men samme Dag Mødet skulde holdes, sendte Professor *Nielsen* det et nyt Brev, i hvilket han frafaldt Kravet paa, at Studenterforeningen skulde fælde Dom over Krarup. «I den faste Overbevisning, at de Studerende», skrev han, «hvorledes Nogles Stemning end for Øjeblikket maatte være, dog Alle anerkjende og fastholde denne Grundsætning (nemlig, at Ingen bliver dømt, før han har forsvaret sig), anser jeg det for afgjørende, at vi istedetfor at opholde os ved distraherende Forhandlinger skride til Hovedsagen, og skal desaarsag have den Ære at holde de omtalte Foredrag.»

Dette Tilbud kom imidlertid for sent. Det var nu ikke længer Senioratet men Studentermødet, der skulde være Tolk for Studenternes Meninger. Paa Mødet, der var sammenkaldt efter Indbydelse af *C. F. Ricard, H. N. Hansen, V. Rode, V. Oldenburg, S. Nellemann, K. Valløe, A. Abrahams* og Stud. med. & chir. *Harald Philipsen*, stod følgende Forslag paa Dagsordenen:[10]

«Forsamlingen udtaler 1. At man med Beklagelse og Uvillie har modtaget den af Professor R. Nielsen i «Berlingske Tidende» indførte Erklæring, der, idet den paa en hensynsløs Maade har afvist de Anker, som af Student C. Krarup i en Piece ere fremførte mod Prof. Nielsens Virksomhed som Lærer og Examinator, har fornægtet Studenternes utvivlsomme Ret til offenligt at udtale en motiveret Mening om Universitetslærernes Virksomhed og derpaa forvente et sømmeligt Svar. 2. At man i Betragtning af den Misstemning, som i længere Tid har gjort sig gjældende blandt Studenterne med Hensyn til Prof. Nielsens Forhold til den filosofiske Examen, samt af Hensyn til Beskaffenheden af de af Student Krarup rejste Anker og de af ham fremførte Fakta angaaende Prof. Nielsens Forhold som Universitetslærer og Examinator maa erklære det for et almindeligt Ønske,

at Prof. Nielsen paa en eller anden Maade nærmere vil udtale sig angaaende sin Universitetsvirksomhed.»

Paa Indbydernes Vegne førte *H. N. Hansen* Ordet. Han hævdede, at det var en Universitetslærers Pligt at svare paa Angreb, naar de forelaa i en sømmelig Form, og dette var Tilfældet med Krarups. Denne støttede sig desuden til positive Data, som Professor Nielsen ikke havde prøvet paa at imødegaa i sit haanende Svar. Der maatte nedlægges en bestemt Indsigelse mod den af Nielsen hævdede Paastand, at en Student ikke havde Ret til at udtale sig om Universitetslærernes Virksomhed. Imod ham optraadte bl. A. Stud. theol. *F. Lund* (nu Kontorchef i det statistiske Bureau), Cand. jur. *Th. Nissen* (død som Politimester paa St. Thomas) og Cand. theol. *S. Heegaard* (død som Professor i Filosofi). Den Sidstnævnte udtalte bl. A., at Grunden til, at Prof. Nielsen havde skrevet i «Berlingske Tidende», var den, at enten maatte han tie, hvad han ikke vilde, eller ogsaa maatte han indkalde Krarup for Konsistorium, hvilket var middelalderligt. Naar Nielsen havde brugt Udtrykket «en literær Drengestreg», maatte Vægten lægges paa «literær». En Student kunde ikke opkaste sig til Dommer over en Professor. Det var en literær Drengestreg af Krarup at advare de unge Studenter mod at stole for sikkert paa, hvad deres Lærer foredrog for dem. Før man tog Beslutning i Sagen, burde man høre, hvad Prof. Nielsen havde at sige. Ogsaa Cand. philol. *O. Siesbye* talte mod Forslaget til Dagsordenen. Prof. Nielsen havde længe været Gjenstand for usømmelige Angreb. Studenterne havde ikke Ret til at klage over en Professor; Konsistorium vilde være forpligtet til at indkalde dem og straffe dem.

I. Levin hævdede, at det, der forelaa til Behandling, var Artiklen i «Berlingske Tid.». Professor Nielsen havde her lagt hele Vægten paa Krarups Ungdom og Stilling som Student, og derfor vedkom Sagen alle Studenter. Idet han havde kaldt Flyveskriftet for en Drengestreg, havde han villet betage Studenterne deres Ret til at tale. Mundlige Foredrag som Svar

paa en trykt Bog vare ikke heldige, da Krarup derved vilde blive forsvarsløs. Ogsaa Inspektør ved Gehejmearkivet *Plesner* holdt paa, at Studenterne burde værne om Ytringsfriheden. Behandlede Professorerne Studenterne offenligt paa en haanlig Maade, burde de have et skarpt Svar.

Efter en lang Forhandling, der endte henved Kl. 1 om Natten, vedtoges Indbydernes Forslag med stort Flertal, hvorpaa det ligeledes vedtoges, at Indbyderne skulde træde sammen som Udvalg for at forfatte en Erklæring, der skulde fremlægges til Underskrift. Mindretallet fremkom imidlertid med en Moderklæring, ja der opstod endog et tredie Parti, der indbefattede baade Medlemmer af Flertallet og Mindretallet samt Neutrale, og som ogsaa ønskede Underskrifter paa en Erklæring. Det endte saaledes med Forvirring over hele Linien. I over en Maaned drejede Samtalerne i Foreningen sig næsten udelukkende om denne Sag, og da der endelig midt i November ikke var Mere at presse ud af den, blussede Striden op paany, idet Professor *A. Steen* i et Flyveskrift tog Professor Nielsens Afhandling «Philosophie og Mathematik» under kritisk Behandling. Han hævdede her, at Nielsen havde begaaet mange Fejl, der røbede mathematisk Uvidenhed og Usikkerhed, og som ikke turde overses som uskyldige. «De hidrøre nemlig fra en Forvirring i Begreberne, som kan tilstedes den mathematiske Dilettant og Begynder, men som er aldeles utilladelig hos den, der optræder som Lærer for at klare Begreberne[11].»

Steens Skrift udkom, et Par Dage før Professor *Nielsen* den 29. November i Universitetets Solennitetssal begyndte den Række Foredrag, han havde villet holde i Studenterforeningen. Da han var færdig med dem, gav han i Begyndelsen af næste Aar Steen Svar paa Tiltale. Han karakteriserede ham som en Rabulist, en Pedant og en Chikanør,[12] kaldte ham for «Europas Mathematiker», der naturligvis ikke var nogen miles gloriosus men en altid imponerende, intimiderende, hovmestererende og triumferende Skikkelse.

Steen betalte ham med samme Mønt. I et nyt Flyveskrift,

hvis Motto betegnende lød «Skulde en Ordgyder beholde Ret?», affyrede han følgende Salve:[13] «Hr. Prof. Nielsen har Uret, i at tale, som om der behøvedes en Bulbider paa Filosofiens Overdrev for at holde Mathematikkens Hornkvæg ude. Forholdet er ganske anderledes: en filosofisk Ræv eller Maar har listet sig over Mathematikkens fede Fjerkræ for at fylde sin skematiske Vom; han vil udsuge deres varme Blod, saa at der kun bliver de døde, saft- og kraftløse Kroppe tilbage, der da skulle fremstilles som Mathematikkens «driftige, praktiske og rørige Begreber».» o. s. v.

Den Rasmus Nielsenske Strid var naturligvis en udmærket Kilde at øse af for dem, der skrev Deviser til Juletræet. Om «En Tyrk, der æder Russere» hed det saaledes:

Her er Rasmus Nielsen og hans kjæreste Mad,
Thi det er Russer, der ædes.
Det kommer ej an paa Stoffets «Hvad»,
Men kun paa dets «Hvorledes».

En anden Devise, der fulgte med «En Skildpadde», lød saaledes:

Et herligt Billede her du fik
Af Rasmus Nielsens Mathematik.
Som ægte den kryber paa Jorden,
Men kom med en Steen, saa er den forloren.

Den morsomste Devise fremkom dog ved Regensens Julegilde den 7. Januar 1860. Men for at forstaa den ret maa man kjende lidt til Professor Nielsens Maade at docere paa. I sine førnævnte Foredrag paa Universitetet udtalte han bl. A.: Videnskaben kan ikke fejle, men Videnskabsmanden kan fejle. Historien kan ikke fejle, det er Historikeren, der fejler. De Fejl, der begaas af Videnskabsmanden, tjene kun til at oplyse Videnskaben, og denne har altsaa ligefrem Gavn af Fejlen. Af denne Grund blev en Filosof, der anvendte falske mathematiske Sætninger, ikke bedrøvet over sine Fejl. Han antog nu, at han var i dette Tilfælde, «vi kunne jo antage», at han var

i dette Tilfælde. Hvad vilde saa Følgen blive, dersom man overbeviste ham om at have fejlet. Den, der sejrede i Striden, vilde maaske vinde en glimrende Sejr, men da det var Filosofien, der vandt derved, saa vilde Filosofen ligeledes vinde en glimrende Sejr. «Er Filosofien altsaa saaledes beskaffen, at den kan forskaffe sin Dyrker en saadan Sejr, saa maa den ikke alene være en Videnskab, men den maa være Videnskabernes Videnskab.»

Paa Regensen lavede man saa følgende Devise:

En Tromme med fastliggende Trommestik.
(Oblatæske.)

Lader os antage, thi vi kunne jo antage, at denne Trommestik laa løs; lader os antage, thi vi kunne jo antage, at denne Tromme var en virkelig Tromme, og at der var en Kraft, som satte Trommestikken i Bevægelse; da vilde i Kraft af det Dialektiske i Bevægelsen Trommens Tomhed slaa over i Tonernes Fylde; thi Trommen er forekommende, den er guddommelig forekommende. Nu kunde vel de andre Instrumenter i Orkestret komme og sige: «Tromme, du breder dig formeget; du er en Skranke for vore Jeg'ers harmoniske Totalvirkning; du overdøver os alle med din skurrende Skratten!» Men da svarer Trommen: «Enten overdøver jeg Eder væsenligt, og da er jeg ikke en Skranke for Eder, men I ere mine Skranker, dem jeg overvinder; — og da sejrer jeg virkeligen. Eller ogsaa overdøves jeg af Eder, men da gaar min Punktualitet op i Eders Totalitet, og da sejrer jeg væsenligen; thi jeg udfylder det tomme Rum i Harmoniens Bygning, saa at der ingen Værelser bliver til Leje.» — Men sæt ogsaa, at Trommeslageren slog for haardt, saa var det dog ikke Trommens Fejl, thi Trommeslageren kan fejle, men Trommen kan ikke fejle.

«Men er Trommen et saadant Instrument, at den bereder sine Dyrkere en saadan Sejr, da maa den ikke blot være et Instrument, men den maa være Instrumenternes Instrument.»

Studenterforeningens Medlemmer fik i Slutningen af November 1859 Andet at tænke paa end Filosofi og Mathematik, nemlig de indre politiske Forhold. Den 22. indgav Ministeriet Hall sin Begiæring om Afsked, fordi Grevinde Danner og Kammerherre Berling blandede sig i de politiske Forhold og i det Hele udøvede en Indflydelse paa Kongen, der ikke var heldig. Denne Begivenhed vakte en overordenlig Opsigt, og den politiske Interesse, der havde ligget i Dvale siden 1854, vaagnede op igjen. Man saa atter til forskjellige Tider af Dagen

Grupper af Medlemmer samle sig i Konversationsstuerne for at drøfte Stillingen. At *Hall*, *Monrad*, *Fenger* og *Krieger*, Intelligensens ypperste Repræsentanter, havde maattet vige for Hofkabaler, ansaa man for forsmædeligt, men da de første Dage af December bragte Udnævnelsen af Ministeriet Rotwitt, steg Forbitrelsen over alle Grænser. Medens Bondevennerne hilste det med Fryd, fordi dets Medlemmer ikke hørte til det forhadte Intelligensparti, betragtede man i akademiske Kredse Ministerskiftet som en dyb Ydmygelse for Landet.

Særlig var man indigneret over, at Kjøbenhavns Skoledirektør *V. A. Borgen* var bleven Kultusminister. Han havde ikke spillet nogen Rolle som Landsthingsmand, og da han ikke var optraadt i Literaturen uden med nogle Læsebøger, ansaa man ham med Urette for en særlig Undermaaler, uagtet han i sin Tid som Bestyrer af det v. Westenske Institut havde lagt en ikke almindelig Dygtighed for Dagen som Skolemand. Man var fuldstændig enig med «Dagbladet», naar det skrev:[14] «Den danske Folkekirke under Biskop Martensen, det danske Universitet under Rector magnificus Bornemann, de danske lærde Skoler under Konferensraad Madvig, men hele den danske Videnskab, Literatur og Kunst under Administration af Vilhelm August Borgen!»

Baron *Blixen Finecke*'s Udnævnelse til Udenrigsminister skulde ikke bidrage til at styrke Tilliden til Ministeriet. Imidlertid fremkaldte et af de første Skridt, han foretog, en Spaltning blandt Studenterne. Nogle fandt nemlig med «Fædrelandet», at hans Forslag om at udnævne Prins Christian af Danmark til Statholder i Holsten var fornuftigt, medens Andre holdt med «Dagbladet», der fordømte denne Plan paa det Bestemteste. Splittelsen gav sig bl. A. Luft ved Julegildet, hvor Dirigenten havde Ondt ved at tøjle de Talere, der truede med at forstyrre Festen ved deres politiske Udgydelser.

Ved Vintermarkedet den 10. December sang *O. Zinck* følgende Vise om Venstres glade Forhaabninger i Anledning af Ministerskiftet:

Venstres Triumfsang.

Nu har da Venstres bramfri Næve
Slaaet den hovne Halls Koteri;
Bille undte os kun et Par Skjæve,
Men vi slog dem s'gu alle Ni;
Ja vi fik endelig Hul paa Bylden
Og Hævn over Stikket i Laaret paa Müllen.*

Lige fra Hall og indtil Simony
Faldt de af Statsraadets Stadstaburet;
Venstremænds Bag nu nok saa mahogny
Sidder paa denne usminket og net
Og gjør med usigelig Jævnhed sit Bedste.
Selvgjort er velgjort, sige de Fleste.

Hver en Menigmands dybeste Længsel
Bliver nu opfyldt for hans Person.
Brave Gomard** ham vi sender i Fængsel,
Og Zahle skal arve Levins Pension.
Lehmann han kan nu gjerne sejle,
Og saa bliver Balthasar Amtmand i Vejle.

R. Jensen*** fortsætter som velbestalter
Professor, hvor R. Nielsen han slap.
Tillischs' Post vil han skjænke til Walther,†
Og Boelsmand Petersen†† afløser Trap,†††
Og han kan magelig magte det Flæsk, o!
For efter en Trap, maa der komme en Træsko!

---

* Major *Müllen* og Overretsprokurator *Alberti* blev efter Folkethingsvalget den 30. November 1858 i Ringsted paa Banegaarden overfaldne af en Skare ophidsede Modstandere.

** Bogbinder *J. N. Gomard*, valgt til Folkethingsmand i Nyborg af Bondevennerne, blev Fængselsassistent ved Vridsløselille.

*** Landmaaler *Reinhold Jensen*, valgt til Folkethingsmand i 1858 i Nykjøbing p. S., havde i 1859 aabnet Kampen mod Prof. R. Nielsen med en Kritik af hans «Philosophie og Mathematik».

† *F. Walther*, Overkontrollør ved det kgl. Theater, Folkethingsmand for Præstø 4. *Tillisch* var Chef for det kgl. Theater.

†† *H. M. Petersen*, Folkethingsmand for Odense 5.

††† Kabinetssekretær *J. P. Trap.*

Ja det er no'en dejlige Skruer, vi sanke
Ind i vor Statskunsts Maskineri;
At vor Regjering har faaet en Tanke,
Det skal man mærke af Alting deri,
Og li'som fra Bohr* vil der komme Adresser
Fra hver en Person, som er inte Professer.

Lad dem kun skose om, at den hele
Bygning er ikke videre stærk,
Og at vor Ven Hr. v. Pinneberg-Scheele
River den om som et Pindeværk.
Vi frygte dog ikke for Dagen imorgen,
Saalænge Kongen raader for Borgen.

Venstres Triumf ej alene i Blade
Meldes skal til den undrende By.
Men i Rigsdagens Kolonnade
Rejse vi Herkules-Hebes Staty.
— Saa ser man foruden li'som forinden
Kraftens Forbindelse med Grevinden.

Ved Julegildet regnede det med Deviser om Grevinden, Berling og Ministrene, som f. Ex.:

Med Borgen og Rungs ABC.

Se her en Attest, som er kommen fra Bohr
Om, at Kultusminister Borgen er stor.

En Noterbog med hvide Blade.

I den har Blixen skrevet sine Tanker om Diplomatien,
Men der er ogsaa Plads nok til dem og flere i'en.

En Skildpadde.

Betragt denne Skildpadde, min Ven
Vort Ministerium ligner den.
Langsomt den kryber, og aldrig den render,
Men leddeløs er den i alle Ender.

---

* Professor *H. G. Bohr*, Bestyrer af det v. Westenske Institut, havde i «Berlingske Tid.» nedlagt Indsigelse mod «Dagbladet»s nedsættende Omtale af Borgen som Skolemand.

En Mand og en Kone.
Gaade.

Naar man trykker paa hende, staar hun paa Tæerne,
Naar man trykker paa ham, gaar hun i Knæerne.

Opløsning.

Opløsningen paa Gaaden, se den er her,
Og den var heller ikke saa svær at finde;
Thi han er Berling og hun en mær . . .
En mær . . . en mærkelig Kvinde.

En Frisør i Arbejde.

Her ser du Rotwitt, den store Mand,
Ifærd med at faa Ministeriet pudset.
Den Stakkel, han gjør saamænd, hvad han kan.
Men det bli'er alligevel luset.

En Sparebøsse.

Her har du en Sparebøsse, min Ven.
Moralen heraf skal være den;
En Penny kan blive til Tusind Pund Sterling.
Tænk, hvad kan der saa ikke blive af Berling?

Ved samme Julegilde havde Foreningens sædvanlige udmærkede Tegnere Cand. jur. *Conrad Weidemann*, Arkitekt *Charles Abrahams* og Marinemaler *Chr. Blache* dekoreret Salen paa det Prægtigste. Især gjorde en Tegning, der fremstillede Skøjteløb paa Peblingesøen, stormende Lykke. Foruden adskillige fremmede Diplomater med deres Damer saa man her *Blixen-Finecke* i Færd med at begynde sit Løb, medens *Hall* og *Krieger* nylig havde spændt Skøjterne af og nu i Forening med den franske Gesandt *Dotézac* saa paa *Berling*, hvis Hoved ragede op af en Vaage.

Angrebene paa Grevinde Danner i Smudspressen og særlig i «Sandhedsfaklen», der redigeredes af en Kommissionær *Fogh*, en ilde berygtet Person, havde efterhaanden ophidset en Del af den lavere Befolkning i Kjøbenhavn mod hende, ligesom Opførelsen af «Grevinden og hendes Sødskendebarn» paa Kasino ogsaa bidrog til at tænde Ild i Sindene. Naar der her Aften

efter Aften om Madame Dubarry, Ludvig den Femtendes Elskerinde, blev sunget

Jeg hader den, som steg fra Dybet
Bedækket med et Folks Foragt,
Som nu behersker hele Krybet
Ved stjaalet Guld og ranet Magt,
Som frækt fortrænger, hvad vi ejer
Af hædret Navn og ædelt Blod,
Og med sin Skare lydige Lakajer
En Skanse slaar om Thronens Fod,

jublede Tilskuerne og klappede, saa at Huset var nær ved at styrte sammen. Men de, der sad paa Galleriet, opfattede Sagen bogstavelig og tænkte paa, at «Grevinden» herhjemme kunde have godt af en Omgang.

Det er aldrig blevet oplyst, hvem der har sat de Optøjer i Scene, der fandt Sted Nytaarsnat ved Christiansborg Slot, og der er vel heller ingen bestemte Personligheder, paa hvem Skylden kan kastes. Naar Jordbunden er vel forberedt, samler Folk sig af sig selv ligesom efter Ordre fra en usynlig Magt. Inde paa Ridebanen indfandt der sig noget før Midnat store Skarer, der ved deres Hylen og Raaben forstyrrede Kongens Nattero, saa at de vagthavende Gardister maatte jage dem ud over Marmorbroen. De drog nu hen til Højbro og forenede sig med nye Skarer, der jo ved slige Lejligheder i alle store Byer ligesom voxe op af Jorden. Her pryglede Politiet løs med Stokkene og fik til Gjengjæld Brosten i Hovedet. Imidlertid lykkedes det tilsidst Betjentene at faa Slotspladsen ryddet.

Imedens dette gik for sig, var der paa et andet Sted i Byen blevet opført nogle Studenterløjer, der mindede om længst forsvundne Tiders Lystighed. Da der senere er blevet fortalt saa mange Krøniker om disse Løjer, skulle vi her meddele den Beretning, som den ledende Senior umiddelbart efter Begivenheden nedskrev i sin Dagbog:[15]

«Nytaarsaften vare ca. 20 Studenter samlede i Foreningen og drak det gamle Aars Gravøl i en Bolle Punsch. Da man

var færdig med den, besluttede man at bringe vor højtagtede Kultusminister en Hylding, og man blev snart enig om, at den, der passede bedst, var at kaste en Potte paa hans Dør. Som Følge deraf kjøbte man en meget stor Potte hos Værtinden og begav sig i Procession til hans Bopæl i Fiolstræde. Foran gik En med en trekantet Hat paa, derpaa fulgte To, som bar Potten. Resten gik bag efter To og To. Da vi kom til Fiolstræde, underrettede vi Vægteren om den Kultusminister Borgen tiltænkte Hædersbevisning, og da bemeldte kommunale Embedsmand ved sin Tavshed samtykkede i, at vi hædrede hans forhenværende Kollega,* stillede vi os op, tog Hatten af og kastede Potten, der gjorde et voldsomt Rabalder. Da vi derefter forgjæves havde ventet paa, at hans Excellence skulde komme tilsyne, men ikke observerede Andet end en Mand, der saa ud, som om han kunde være en Politispion, og i alt Fald omhyggeligt undersøgte Portens Tilstand, begav vi os bort i den Hensigt at gaa hjem.

«I Vimmelskaftet var imidlertid en Vægter saa godmodig at fortælle os, at der var «et svært Mudder paa Slotspladsen», hvorfor vi følgelig «opfordrede af Politiet» begav os derhen. Naturligvis var det ingenlunde Meningen at deltage i «Mudderet», thi det var aabenbart den «plebejske Aands onde Instinkter», som her raadede; vi blev derfor staaende i nogen Frastand og saa til. Ved et Indhug af Politiet blev vi imidlertid skilte ad, og han med «den Trekantede» tilligemed to andre Studenter kom ind i en Sværm af dem, der vare trængte ud af Slottet. Pludselig lød Raabet: «Der er en Etatsraad mellem os, som vil føre Folket an!» Først fattede vi ikke, hvad det betød, men snart blev det os klart, at det var «den Trekantede», som gav Etatsraadens Rolle. Etatsraaden kunde ikke slippe bort og blev haardt mod sin Villie valgt til Folkefører.

«Hvor «den Trekantede» viste sig, fulgte et Par Tusinde Mennesker med under det stadige Raab: «Leve Etatsraaden!

* Borgen havde som Skoledirektør været i Kommunens Tjeneste.

Leve de Herrer Universiteter!» Toget gik ad Østergade til Kongens Nytorv, hvor vi søgte at undslippe ved at stille os op ad Muren, mens Skaren drog forbi, men dette blev fortolket, som om «Etatsraaden vilde holde en Tale til Folket». Der var altsaa ikke anden Udvej end at drage videre.

«Efterhaanden blev det klart, at Massen vilde først ud til Blixen-Finecke for at slaa hans Vinduer ind og derefter ud til Prins Christian for at raabe Hurra for ham. Etatsraaden skulde naturligvis føre an. Da det jo nu aabenbart var «den Trekantede», der var Skyld i hele Historien, og ingen Redning var mulig, saalænge den sad paa Etatsraadens Hoved, tog en af hans Ledsagere den af ham, da de vare komne til St. Annæplads, hvorpaa Etatsraaden med flagrende Lokker flygtede ned ad Bredgade fulgt af den, der havde bemægtiget sig «den Trekantede».

«Men da Folket saa, at det havde mistet sin Fane og sin kjære Etatsraad, blev det rasende og satte efter de Flygtende under Raabet: «Politispioner! Politispioner!» Etatsraaden blev frelst ved Hjælp af sine rappe Ben, der tydelig godtgjorde, at han var for ungdommelig til at være virkelig Etatsraad. Den, der havde «den Trekantede» i sin Værge, maatte skjule sig i en Kjælderhals, mens Massen drog forbi. Den tredie Student blev derimod greben men var saa heldig at slippe bort, da han forsikrede, at han ikke kunde skaffe Etatsraaden igjen, og at han overhovedet slet ikke kjendte denne Folkets Yndling.

««Den Trekantede» havde imidlertid den sørgeligste Skjæbne; thi den, der havde taget den af Etatsraadens Hoved, gav den til en Regensianer, for at han skulde bringe den til Regensen, Etatsraadens Residens, men bemeldte Regensianer blev som saa mange Andre morderisk overfalden af Politiet, og «den Trekantede» blev paa Pladsen, hvorefter Politiet bemægtigede sig denne stolte Sejrstrofæ. — Saaledes endte hin berømte Nat.»

Etatsraaden med den trekantede Hat var Stud. jur. *Vilh. Valløe*, og den Student, som «Folket» greb i Bredgade, var Stud. med. & chir. *H. Philipsen*. Valløe, der i 1871 blev Over-

retssagfører, døde fire Aar senere som Bestyrer af Christiansdals Papirfabrik ved Haderslev.

Gadeoptøjerne begyndte paany Lørdag den 7. Januar og fortsattes den 10. med Hujen, Piben og Skrigen. Rimeligvis vilde Mange hævne sig for de Prygl, de fik Nytaarsnat af Politiet, der iøvrigt vedblev at optræde særlig brutalt. Naar man undertiden i vore Dage klager over, at enkelte Betjente opføre sig raat, saa er det sikkert, at hele Politiet for en Menneskealder siden under overordenlige Forhold fuldstændig tabte Hovedet og løb grassat. Det slog løs paa den Første, den Bedste og fugtlede ham uden i Forvejen at have forvisset sig om, at han havde gjort Noget. Den almindelige Harme over dets Adfærd under Nytaarsoptøjerne i 1859 til 60 bidrog i høj Grad til at fremskynde den Omdannelse af hele Politivæsenet i Kjøbenhavn, der endelig traadte i Kraft i Sommeren 1863.

«Dagbladet», der særlig angreb Politiet og fremdrog Exempler paa dets Brutalitet, og som endog opfordrede de sagesløse Folk, der blev overfaldne af Betjentene, til at sætte sig til Modværge, havde i en Artikel været saa uforsigtigt at skrive:[16] «Vi henvende os ligeledes til Studenterne, der utvivlsomt have taget en ikke ringe Del i Optøjerne, omend ikke alle unge Mennesker med «Studenterhuer» tør regnes for Studenter, og spørge dem, om de finde det rigtigt at gjøre Trop med Pøbel eller anse Gadespektakel for et passende Udtryk for politiske Anskuelser.»

Disse Ord vakte en rasende Forbitrelse i Studenterforeningen. Aftenen i Forvejen vare et Par Studenter, der først havde været i det kongelige Theater, og som derpaa havde tilbragt en Times Tid i Foreningen, ved deres Bortgang derfra blevne gjennempryglede, ja den ene blev endog anholdt og maatte tilbringe en Nat og en Dag i Arresten, hvor en brøsig Overbetjent, der spurgte, hvad han var, paa Svaret «Student», tillod sig at bemærke: «De ligner mere en Røver end en Student». Men det var rigtignok Politiet, der ved at rive hans Klæder itu og rykke ham i Haaret selv var Mester for denne

Forvandling. De to Studenter vilde i Fred og Ro gaa hjem, og de anede ikke, at der fandt Optøjer Sted. Den ene var Stud. jur. *J. L. Skau*, Søn af Sønderjydernes daværende Fører. Han døde i Efteraaret 1864, efterat han som Lieutenant havde deltaget i Krigen; den anden er nu en meget anset Skole-embedsmand.

Man vil derfor kunne forstaa, at der i Foreningen hørtes de heftigste Udfald mod «Dagbladet» og dets Redaktør. Store Klynger dannede sig i Konversationsværelserne og forlangte, at Senioratet paa Studenternes Vegne skulde nedlægge en alvorlig Indsigelse mod Bladets Fornærmelser. I Ankeprotokollen kom det samme Krav til Orde. Om Aftenen holdt Senioratet Møde og vedtog at indsende følgende Indsigelse til «Dagbladet»:

«I «Dagbladet» Nr. 9 for 11. Januar findes i en Artikel overskreven «Gadeoptøjer» en Opfordring til Studenterne om ikke «at gjøre Trop med Pøbel eller anse Gadespektakel for et passende Udtryk for politiske Anskuelser», hvorhos det i bemeldte Artikel endvidere hedder, at Studenterne utvivlsomt have taget ikkc ganske ubetydelig Del i disse Skandaler.

I den Anledning finde vi os foranledigede til at bemærke: I vor Egenskab af Seniorer i Foreningen tale vi daglig med en stor Del Studenter, og vi have af dem alle kun hørt udtale den bestemteste Uvillie mod de stedfundne Gadeoptøjer, hvorfor det har vakt saa meget desto større Indignation blandt Studenterne at se sig selv beskyldte for at have taget Del i dem. Vi vide vel, at ikke faa Studenter have været tilstede som Tilskuere i de Gader, hvor Urolighederne fandt Sted, men ligesaa lidt som denne Omstændighed kunde berettige «Dagbladet» til at udslynge en saa grov Beskyldning, ligesaa overbeviste ere vi om, at der heller ikke ellers er foretaget Noget af Studenterne eller enkelte Studenter, som kan retfærdiggjøre den. Forsaavidt der desværre cirkulerer Rygter (der maaske ved «Dagbladet»s Ytringer ere blevne bestyrkede), hvorved der er tillagt Studenterforeningen Del i Optøjerne, anse vi det for en uafviselig Pligt herved at erklære disse for i enhver Henseende ubegrundede. Saavel mod dem som imod de af «Dagbladet» rejste Beskyldninger nedlægge vi derfor den bestemteste Protest.»

«Dagbladet»s Redaktør *C. Bille* nægtede imidlertid at optage denne Indsigelse, fordi den efter hans Mening ikke var høflig nok affattet, hvorfor den saa Lyset i «Fædrelandet» for 12. Januar. Forstanderskabet for Studenterforeningen, skrev «Dagbladet» endvidere, havde ingen Myndighed til at optræde

paa alle Studenternes Vegne, og naar det gjorde det, burde det idetmindste i Pressen ikke føre et Sprog, der maaske var berettiget ligeoverfor Russer paa en Generalforsamling. Bladet hævdede derpaa, at Studenterne havde taget Del i Optøjerne, og pegede hen til Historien med den trekantede Hat og til den Omstændighed, at Regensianerne den 7. Januar, da Optøjerne fornyedes, havde vækket Kultusminister Borgen med Sangen «At Slyngler hæves til Ærens Top» og derpaa kastet en Potte paa hans Dør. Endvidere paastod det, at en Skare af over halvhundrede Studenter, der kom fra Foreningen, sluttede sig til Mængden i Gaderne, og at der hver Aften var set ikke faa Studenterhuer i Sværmen. Enhver, der var tilstede som Tilskuer, havde derved gjort Trop med Pøbelen. I deres Lyst til at blive bemærkede havde Studenterne valgt en særegen Hovedbedækning, hvorfor man let kunde kjende dem; medens det var usikkert, om der havde været nogen Slagter- eller Tømmersvend med, saa var det sikkert, at Studenterne havde deltaget, da deres Huer røbede dem. Til Slutningen hed det: «Det har ikke været vor Mening særlig at udpege Studenterne som Deltagere i Optøjerne eller vor Hensigt at fornærme Standen; paa en høflig Anmodning skulde vi gjerne have givet dem, der følte sig afficerede, den fornødne Æresoprejsning. Men ligeoverfor den selvtillidsfulde Vigtighed, hvormed Studenterforeningens Seniorat er optraadt, have vi været nødsagede til at godtgjøre, at Sigtelsen var fuldt berettiget. Føle Studenterne sig misfornøjede med denne Sagens Vending, faa de at opgjøre dette som et privat Mellemværende med de Herrer Seniorer, der have ført deres Sag saa slet.»

Samme Dag denne Artikel stod i «Dagbladet», modtog Senioratet et Brev, underskrevet F. Jacobsen, hvis Indhold var en Opfordring til Studenterne om sammen med Haandværkerne at gjøre «Revolution» den 17. Januar, da disse hidtil havde anset Studenterne som deres Førere. Der gik dengang virkelig Rygter om, at den 17. Januar skulde det gaa løs for Alvor, og man mindede om, at det var den Dag, Struensee var bleven

styrtet i 1772. Der skete imidlertid Intet. Brevet sendte Senioratet til Politiet, ikke paa Grund af Velvillie men ledet af Borgerpligt.

Senioratet havde ikke vanskeligt ved at imødegaa «Dagbladet»s Angreb, I «Fædrelandet» for 18. Januar paastaar det, at Offenligheden nødvendigvis af «Dagbladet»s Artikel har maattet faa det Indtryk, at Studenterne havde deltaget i Pøbelens Udskejelser altsaa ogsaa draget hujende gjennem Gaderne, slaaet Vinduer ind og øvet Vold mod Politibetjente og Vægtere. Studenterne vare vante til at læse slige Beskyldninger i «Tiden» og «Aalborg Avis», men de havde ikke ventet at se dem i et Blad, der gjorde Krav paa at være velunderrettet om Forholdene. «Dagbladet» havde heller ikke bevist nogen af sine Paastande. Da nogle Medlemmer af Foreningen Nytaarsaften kastede en Potte paa Kultusminister Borgens Port, vidste de ikke, at Optøjerne vare begyndte. At de, da de hørte, at der var Opløb ved Slottet, gik derhen for at se til, vilde «Dagbladet» vel ikke lægge dem til Last, thi der hørte stor Selvovervindelse til at gaa hjem strax. At Regensianerne otte Dage efter sang en Sang udenfor samme Ministers Hus — de kastede ingen Potte paa hans Port —, stod heller ikke i Forbindelse med Optøjerne, thi de havde været samlede til Julegilde hele Aftenen og en Del af Natten og vidste ikke, hvad der foregik i Gaderne i Nærheden af Slottet. Vel mødte en Skare Studenter, der Lørdag den 7. Januar om Aftenen rolig gik hjem fra Foreningen, en Sværm skrigende Pøbel, men de hverken deltog i Skrigene eller ophidsede Mængden, ligesaa lidt som de deltog i Sammenstødene med Politiet paa Højbro. Hvis Enhver, der havde været Tilskuer, skulde stemples som Urostifter, vilde en stor Del af Kjøbenhavns Befolkning komme ind under denne Betegnelse. Den Omstændighed, at Studenterne vare blevne anholdte af Politiet, beviste Intet, da dette jo havde forgrebet sig paa fuldstændig uskyldige Folk, hvad «Dagbladet» selv havde ført Klager over. Til Slutning anmodede Senioratet Bladet om selv at henvende sig til Foreningens Medlemmer for at faa at

vide, om de vare misfornøjede med deres Bestyrelses Optræden i denne Sag. Det vilde da sikkert erfare, at Misfornøjelsen med Senioratet kun var tilstede i dets egen Fantasi.

«Dagbladet» gav et Gjensvar, og dermed var Sagen for saa vidt endt, men de bondevenlige Blade paaberaabte sig nu dets Vidnesbyrd for Sandheden af den Sætning, at «Studenterhuer herefter maatte anses for Pøbelmærke», hvilket «Dagbladet» naturligvis paa ingen Maade havde sagt eller ment.

Dermed endte denne Fejde, og da Konsejlspræsident *Rotwitt* den 8. Februar pludselig døde, og Ministeriet *Hall* med nogle Forandringer derefter igjen kom til Roret, mindedes man kun Nytaarsfejden som en behagelig Afvexling i det daglige Liv.

Der har i det Foregaaende flere Gange været Tale om Studenterhuer, men dette Fællesmærke for akademiske Borgere var ikke gammelt. Ved Studentermøderne havde man for at kjendes baaret Huer, der imidlertid kun blev brugte, saalænge Mødet varede. Baade Svenskere og Normænd havde imidlertid ligesom de tydske Korpser og Burschenschafter længe havt en særegen Hovedbedækning, der gjorde dem kjendelige fra den øvrige civile Befolkning. Det var derfor naturligt, at Kjøbenhavnerne ogsaa kunde faa Lyst til at efterligne dem, men de Forsøg, der hidtil vare gjorte, havde ikke haft Held med sig, særlig fordi de Ældre ikke holdt af en saadan Uniformering. Efter Upsalamødet i 1856 syntes imidlertid Tiden at være moden. Mange af Deltagerne vare misfornøjede med de lysegraa Huer, som Komiteen havde befalet dem at bære, dels fordi de vare stygge, og dels fordi de faldt sammen, naar de blev vaade, og derfor holdt flere af dem efter Hjemkomsten Raad, om det nu ikke var bedst een Gang for alle at slaa en bestemt Hue fast, som Studenterne kunde bære ved alle Lejligheder.

I September 1856 modtog Senioratet en Skrivelse[17] fra Studenterne *L. Møller* og *J. Kruse* om, at en Del Alumner paa Regensen og adskillige Kammerater udenfor samme havde vedtaget at bære en sort Klædeshue med hvid Snor og Kokarde. De anmodede nu Senioratet om at bekjendtgjøre

dette ved Opslag i Studenterforeningen. Senioratet var imidlertid ikke villigt hertil, men gav dem Anvisning paa selv at indsende et Opslag, der saa skulde blive ophængt paa den Tavle, som var bestemt for ikke officielle Bekjendtgjørelser. Det vilde saaledes ikke sætte Foreningens Stempel paa denne Uniformering. Men den nye Hue vandt ikke desmindre hurtig Indgang, og Studenterne fra 1857 gav næsten alle Møde med den. Dermed var Huen slaaet fast, og fra nu af stod den for den vordende Rus som den Sejrspalme, der vinkede efter overstaaede Anstrengelser. Naar han efter at have faaet sin sidste Examenskarakter at vide satte Huen paa sit Hoved, var dermed Overgangen fra Skoledreng til Student fuldbyrdet. I Tidens Løb er Klædeshuen gaaet over til at blive en Silkehue, men Farven, Snoren og Kokarden ere de samme som i 1856. Studenterforeningen har senere anerkjendt den som officiel, og Sangforeningen og akademisk Skytteforening have fulgt dens Exempel.

I Foreningens indre Liv spillede i Slutningen af Halvtredserne og i Begyndelsen af Treserne en lille privat Studenterforening, «Samfundet», en ikke ringe Rolle. Den blev stiftet i 1856 paa et Værelse paa Regensen bl. A. af *Christensen-Schmidt* og *L. Schrøder*.[18] Det skulde være Samfundets Opgave at fremme Videnskabelighed og Broderlighed blandt Studenterne, og Medlemmerne skulde holde sammen og støtte hverandre. Men det var saa langtfra Meningen, at det skulde staa i Modsætning til Studenterforeningen eller konkurrere med den, at det netop vilde virke for at gjøre denne til et hjemligt Tilholdssted for de unge Studenter, der kom fra Provinsskolerne uden at have nogen Slægt at holde sig til. Man kunde ikke blive Medlem ved at indmelde sig selv, men man skulde have en Opfordring. Bestyrelsen vilde derved sikre sig mod, at der blev optaget Personer, der ikke egnede sig dertil, og den saa mere paa, at Vedkommende var et elskværdigt Menneske, der satte Kammeratlivet højt, end paa, at han var et godt Hoved men samtidig ugemytlig eller stærkt kritisk anlagt. Medlemmerne

samledes en Tid lang paa Borchs Kollegium og senere andetsteds. Der blev holdt Foredrag, og bagefter fandt en Forhandling Sted om, hvad man havde hørt, men det var altid et af Medlemmerne, der optraadte som den Ydende. Samfundet tyede ikke som Studenterforeningen til Fremmede, nej det vilde netop opdrage de Unge til at træde op og overvinde den naturlige Sky for at tale til en Forsamling. Bagefter, naar de havde faaet mere Mod, kunde de saa rykke op blandt Talerne i Foreningen. Samfundet kunde saaledes betragtes som en Rekrutskole til denne. Om Sommeren fandt der en Skovtur Sted, og om Vinteren spilledes der af og til en Komedie.

Det var Samfundet, der lige efter sin Stiftelse udgav *Christensen-Schmidt*'s Flyveskrift «Hvorledes er det fat med Studenterlivet» o. s. v., og det var et af dets Medlemmer Stud. theol. *V. Munck* (nu Præst til Herlufsholm), der under en Forhandling paa Salen med Dygtighed forsvarede de i Skriftet fremsatte Tanker. Baade *Schrøder* og Stud. theol. *V. Fr. Petersen* (nu Præst til Ørsted paa Fyen) holdt Foredrag i Studenterforeningen. Forøvrigt talte Samfundet ikke faa Grundtvigianere som *Ernst Trier*, *L. Wagner* (nu Præst til Lynge ved Sorø), *F. V. Wiberg* (nu Præst til Silkeborg), *Chr. Baagø* (nu Højskoleforstander), *Fr. Bojsen* (nu Folkethingsmand) og *William Jacobsen* (død som theologisk Kandidat og Skoleforstander). Men der var ogsaa Theologer af andre Retninger som *O. Hohlenberg* (Kateket ved Holmens Kirke), *E. F. Koch* og *Henrik Scharling* (nu Professor i Theologi). Endvidere vare *Chr. Frederiksen* (senere Professor i Statsøkonomi), *C. Branth* (død som Kriminalretsassessor), *R. Bay* (død som Læge i Svendborg), *J. C. Møller* (nu Generallæge i Hæren), *B. Hoff* (nu Rektor i Sorø), *H. Zeuthen* (nu Professor i Mathematik), *Fr. Wagner*, *O. Storch* og *P. L. Skau* Medlemmer af Samfundet.

I Efteraaret 1858 gjennemførte Samfundets Medlemmer Valget af *Schrøder*, *Skau*, *Koch* og *Storch* til Seniorer, og i 1860 valgtes *Chr. Frederiksen*, *C. Branth* og *R. Bay*. Disse Valg satte imidlertid ondt Blod hos en Del af Foreningens

Medlemmer, og paa Generalforsamlingen den 9. Maj 1860 kom Misfornøjelsen til Orde. Det havde nemlig dengang vist sig vanskeligt at faa Seniorer, saa at der maatte holdes flere Generalforsamlinger, før man fik sammensat et Seniorat, hvis Medlemmer vilde arbejde sammen.

Indvendingerne mod Samfundets Virksomhed gik ud paa, at det bl. A. gav sig af med at agitere for Seniorvalget, saa at man saa en tre til fire af dets Medlemmer áflevere Stemmesedler i Massevis, at Samfundet med sin baade videnskabelige og sociale Retning let forledede sine Medlemmer til at tabe Interessen for Foreningen, at det dyrkede de almindelige Studenterinteresser, hvilket var Foreningens Formaal, at det fremmede Partiaand o. s. v. Som Samfundets Forsvarere optraadte først *Chr. Frederiksen*, som erklærede, at Medlemmerne af Samfundet ikke dannede noget Parti men kun havde videnskabelige Interesser i Lighed med de theologiske og filosofiske Foreninger. Dernæst nedlagde *P. L. Skau* Indsigelse mod, at Samfundet særlig sysselsatte sig med at sætte Seniorer igjennem. Studenterforeningens Anliggender forhandledes aldrig i dette. Enkelte Foredrag vare holdte først her og senere i Foreningen. Han vilde indrømme, at Samfundet kunde skade, dersom det bildte sig ind at kunne undvære Foreningen, men det var aldeles ikke Meningen. Det var en tom Frygt, naar man troede, at Samfundet vilde beherske Foreningen.

Stud. polyt. *V. Hansen*, der var bleven valgt til Senior, men som ikke vilde arbejde sammen med Kolleger, der vare Medlemmer af Samfundet, udviklede bl. A., at Foreningen bestod af tre Partier nemlig 1. de Ældre (Guldberg, V. Rode o. s. v.), 2. et Mellemparti og 3. Samfundet. Da han blev opstillet til Senior, var der paa Listen to Kandidater, der hørte til Samfundet. Der havde tidligere været et Seniorat, hvis Flertal bestod af Medlemmer af denne Forening; det Mærkeligste ved dem var, at de strømmede over af Begejstring ved Lørdagssoldene. Det var imidlertid ikke saa underligt, da Samfundet, efter hvad han havde hørt, bestod af Grundtvigianere. Han havde

mest imod dem, at de holdt til udenfor Foreningen, og derfor havde han ikke villet modtage Valget. *P. L. Skau* benægtede, at Samfundsmedlemmerne vare mere begejstrede end alle andre Studenter. Naar der blev holdt Foredrag i Samfundet, var det ingenlunde, fordi Medlemmerne vilde glimre og være Gjenstand for hverandres Forgudelse. De Seniorer, der havde været Medlemmer, havde næret en levende Interesse for Studenterforeningen.

Inspektør *Chr. U. A. Plesner* troede, at en Student, der vilde diskutere, godt turde vove at gjøre det i Foreningen. Interessen for denne var jo ikke stor i Samfundet, da kun faa af dets Medlemmer ogsaa vare Medlemmer her. Det Værste var, at der i saadanne smaa Samfund fremkom megen Selvforgudelse og vrange Anskuelser. *Skau*: Det bedste Præservativ mod Selvforgudelse var, at Samfundets Medlemmer vare godt blandede. *Plesner* vidste ikke, hvoraf Folk kunde vide, at de ikke vilde være traadte op i Foreningen, hvis de ikke først vare traadte op i Samfundet. Var den lille Forening ikke, kom der mere Liv i den store. *Chr. Frederiksen* havde prostitueret sig ved et Lørdagssold og blev saa flov, at han aldrig vilde have talt oftere, hvis han ikke var kommen ind i Samfundet. *Plesner*: De kunde maaske have opnaaet det Samme ved at tale ved et lille Bord en Aften nede i Lokalet.

Af og til blev der senere i Ankeprotokollen og i Taler ved Soldene stiklet til Samfundet, hvad der var naturligt, da enhver lille afsluttet Forening altid udsætter sig for, at de, der staa udenfor, betragte dens Medlemmer som Folk, der anse sig selv for gode til at være sammen med Andre. Enhver, der kjendte nøjere til Forholdene, maa imidlertid indrømme, at Samfundet i flere Aar var et udmærket Salt i Foreningen, og at det indlagde sig megen Fortjeneste ved at tage sig af Russernes Opdragelse. Mange ville saaledes med Glæde mindes den Virksomhed, *E. F. Koch* udfoldede i denne Henseende. Da der her ikke var Tale om Hvervning i Partiøjemed, da der jo

dengang ikke gaves politiske Partier i Foreningen, var Arbejdet saa meget mere uegennyttigt.

Omtrent paa denne Tid var det, at Komiteen for Opførelsen af en Studenterforenings Bygning endelig kunde træde frem med Forslag om Erhvervelsen af en Grund. Den 10. Februar 1852 havde den holdt sit første Møde og havde derpaa henvendt sig til alle Landets akademiske Borgere om Bidrag. Disse Bidrag og Indtægterne af Karnevaler, Koncerter, Maskerader o. s. v. havde i to Aar beløbet sig til 13,500 Rbd. I 1855 havde Komiteen sat sig i Forbindelse med Arkitekt *Herholdt*, der fra nu af blev dens bygningskyndige Raadgiver; med utrættelig Iver undersøgte han alle de Ejendomme, der kunde være Tale om at kjøbe. Da der paa den Tid ikke fandtes Byggegrunde indenfor Voldene, var det nødvendigt at kjøbe en eller anden Gaard, rive den ned og derefter opføre en hel ny Bygning. Komiteen vilde, som man kan tænke sig, helst kjøbe en Ejendom i Nærheden af Universitetet, men alle de Forsøg, den gjorde herpaa, strandede. I 1857, da den raadede over 23,000 Rbd, indledede den saaledes Underhandling om Kjøbet af Gaarden paa Hjørnet af Skindergade, Kejsergade og Graabrødretorv, men da Ejeren forlangte 60,000 Rbd., kom Handelen ikke i Stand. Komiteen bød ham 52,000 Rbd., og *Herholdt* mente, at en Bygning vilde kunne opføres for en lige saa stor Sum. Nogle Medlemmer af Komiteen holdt dog paa, at man burde kjøbe for at have en Grund paa Haanden og saa vente med at bygge, indtil man havde faaet flere Penge samlede.

Komiteen dansede iøvrigt ikke paa Roser, idet Medlemmer af Studenterforeningen ofte rettede stærke Beskyldninger imod den for Mangel paa Virksomhed, og idet den paa adskillige Studentermøder maatte forsvare sig mod dem, der naturligvis vidste bedre Besked. Som en fornuftig Komitee optog den et Par Gange ivrige Opponenter i sin Midte, for at de selv kunde lære Vanskelighederne at kjende.

Man havde en Tid lang haabet at kunne faa Professorgaarden Nr. 11 i Store Kannikestræde tilkjøbs, men Konsistorium

vilde ikke anbefale Salget. I den Anledning udtalte Indenrigsminister *A. F. Krieger*, at han i sin Tid var gaaet ind i Komiteen med det Haab, at Universitetet vilde overlade Studenterne denne Gaard, naar dens Indehaver Konferensraad Werlauff døde. Var han vedbleven at være Professor og Medlem af Konsistorium, skulde han nok have sat Salget igjennem.

Da alle Forsøg vare strandede, fremkom den Tanke at henvende sig til Krigsministeren og bede ham om at overlade Komiteen Ahlefeldts Bastion for Enden af Nørregade, idet man gik ud fra, at den vilde blive staaende ved en delvis Nedrivning af Voldene. Krigsminister *Lundbye* henviste imidlertid til den Kommission, der var nedsat angaaende Voldenes Sløjfning; men som bekjendt varede det mange Aar, før der kom Noget ud af dennes Forhandlinger,

Endelig i Komiteens Møde den 6. Februar 1860 dukkede den Plan op, der bar Sejren hjem, idet *Ploug* forelagde en Tegning til Gammelholms Bebyggelse udarbejdet af Professor *F. Meldahl*, ligesom han meddelte nogle Oplysninger om det forestaaende Salg af Gammelholm. Komiteen satte sig nu i Forbindelse med Finansministeriet, og Underhandlingen førte til, at den bestemte sig til at kjøbe Pavillonbygningen, der laa ud mod Holmens Kanal.

Men før Salget fandt Sted, besluttede de akademiske Borgere, som ønskede, at Bygningen skulde ligge i Nærheden af Universitetet, at slaa et Slag herfor. De sammenkaldte til den 12. Marts 1861 et almindeligt Studentermøde, der blev holdt i Universitetets Solennitetssal. Her mødte de frem med en Plan om at kjøbe Gaarden i Kejsergade, som Ejeren nu vilde sælge for 45,000 Rbd. Arkitekt V. Petersen havde beregnet, at Bygningen med Grunden vilde koste 102,000 Rbd., men Herholdt havde efter at have gjennemgaaet Tegninger og Overslag erklæret, at Omkostningerne vilde blive mindst 10,000 Rbd. større. Ordføreren for Forslaget var Cand. theol. *H. C. D. Müller*

(nu Præst til Herfølge og Sædder), medens Docent *Jul. Larsen*, *Ploug*, *A. Ingerslev* og *H. N. Hansen* forsvarede Komiteens Plan om at kjøbe paa Gammelholm. De hævdede især, at en Vedtagelse af Oppositionens Forslag vilde medføre, at man først maatte indsamle 15—20,000 Rbd. mere, end man havde, hvilket vilde vare mindst tre til fire Aar, og da Grundens Rydning og Bygningens Opførelse vilde medtage yderligere to Aar, fik den daværende Studenterslægt ikke godt af de Ofre, den havde bragt. Hertil kom, at Værelserne efter Arkitekt Petersens Plan ikke vilde kunne faa en tilstrækkelig Højde, om end Festsalen blev større end paa Gammelholm. Efter en Forhandling, der varede i halvtredie Time, forkastedes et Forslag af *Müller* om, at Komiteen skulde bestræbe sig for at finde en Grund i Nærheden af Universitetet, med stort Flertal.

Den 29. April kjøbte Komiteen derpaa 2842 □ Alen paa Gammelholm for 10 Rbd. pr. □ Alen samt gav 7500 Rbd. for den derpaa staaende Pavillonbygning. *H. N. Hansen* gjorde Buddet paa Komiteens Vegne. 150 Studenter havde indfundet sig ved Auktionen. Om Aftenen var der Sold i Foreningen, ved hvilket de ældre Medlemmer særlig havde givet Møde. Der herskede en oprømt Stemning i denne «Grundejerforening», og man drak Bygningskomiteens Skaal med Begejstring. Grisen, der var udklædt som Grundejer, gik rundt og gjorde en rig Høst.

Den 4 Maj om Eftermiddagen blev der endelig holdt et almindeligt Studentermøde i den nys erhvervede Pavillonbygning, hvor *H. N. Hansen* paa Komiteens Vegne aflagde Beretning om dens Virksomhed og bl. A. gav en Statistik over de indkomne Bidrag. Man ejede ca. 40,000 Rbd., og omtrent en lige saa stor Sum agtede man at laane, men da Bygningen og Grunden vilde staa Foreningen i 90,000 Rbd., opfordrede han Medlemmerne indstændigt til at skaffe flere Penge. Komiteen betragtede dette som en Æresforpligtelse for Studenterne. Tilsidst samledes Alle i Stueetagen, der, efter hvad man troede, i sin Tid skulde have været Kirke for de Slaver, som vare dømte

til at arbejde i Jern paa Bremerholm. Dette Sagn, der gik ind i Studenterforeningens Tradition, skal imidlertid som saa mange andre Sagn lide af den Svaghed ikke at være i Overensstemmelse med Sandheden. Kort før Studenterforeningen kjøbte Pavillonbygningen, havde Marinens Arkiv været opstillet her.

Det gjaldt altsaa om at skaffe flere Penge, og da man var kommen saa vidt, at man havde Grund at bygge paa, strømmede Bidragene ogsaa livligt ind. *Ploug* havde i længere Tid lovet at skrive en Komedie til Fordel for Byggefondet. I Foraaret 1861 var den færdig og fik Titel «Sørensen paa Eventyr» ny original Studenterkomedie i fire Akter med Sange og Kor. Den gik over Scenen paa Folketheatret den 7., 8. og 10. Juni.

Hovedpersonerne vare: Sørensen, Brændevinsbrænder og Brandkapitain paa Christianshavn, *Mantzius*; Fru Sørensen *Guldberg*; Laura, deres Datter, *A. F. Boye*; Julius Møller, Student, *C. Heering*; Poppe, Frisør, *Emil Poulsen*; Skrøder, af de sorte Brandfolk, *O. Zinck*; Bjørn Haldorsen, Bonde paa Amager, *C. Ploug*; Leif, hans Søn, *E. F. Koch*; Haaken og Popovits, hans Huskarle, *H. Larpent* og *D. Mazar de la Garde*; Peter den Treogtredivte, Hertug af Codanien, *Liebenberg*; Fidelia, Politidirektør, *Guldberg*; Lydia, Barber og Redaktør, *E. F. Koch*, og En Kludesamler, *A. Abrahams*. Handlingen foregaar i Nutiden, Fortiden og Fremtiden «men for det Meste paa Christianshavn».

Brændevinsbrænder Sørensen har med Familie været ude paa Kasino for at se Kalifen paa Eventyr. Da han er kommen hjem, finder han, at det er noget forbandet Vrøvl, men han gad dog nok alligevel vide, hvorledes det vil se ud i Danmark om 1000 Aar. Forøvrigt er han misfornøjet med Nutiden, fordi Valgloven har sat Borgerne under Bønderne, og fordi der er blevet indført Næringsfrihed og lagt Skat paa dem, der sælge Brændevin. Nej, det var ganske anderledes i Fortiden. «Jeg vilde s'gu hellere leve mellem Kaffeerne og Thevandskineserne end i dette Land, hvor jeg er født og konfirmeret, og som jeg endda ikke holder saa lidt af. Ja, jeg vilde min Salighed. Sig ikke, at saadant Noget kunde have sket i vore

Forældres og Bedsteforældres Tid, for det er Løgn, siger jeg. Dengang pattede Børn Brændevin, og nu, da vi har faaet Frihed, maa gamle Folk ikke have Lov til at drikke en Snaps uden at høre Skamflikker og give Bøder. Fy — sikken Frihed.»

Julius modsiger ham, men Sørensen vil have Lov til «at have sin egen Mening i sin egen Stue». Han kan ikke lide Julius og Studenter overhovedet, fordi de ere saa vigtige, og han vil ikke vide Noget af et Parti mellem ham og Laura. Derimod lover han hende til den affekterede Frisør Poppe. Langt hellere vil han se sin Datter i «Slagelse Kloster» end som Julius' Kone. Allerbedst som hele Selskabet sidder og drikker Punsch, raaber Vægteren Brand i Aabenraa. Skrøder kommer og henter Sørensen.

Da Branden er slukket, give de sig til at drikke en Flaske Banco, som Skrøder har fundet i Forhuset til det Baghus, der brændte. De falde snart i Søvn, og nu viser Bancos Aand eller Aanden i den svenske Punsch sig. Han holder med Studenterne, fordi de elske ham, men de to dorske Filistersjæle skulle komme til at bøde, fordi de have formastet sig til at stjæle en Flaske af hans ædle Saft

Og han, som laster sin egen Tid,
Fordi han dens Tarv og Brøst ej fatter,
Og vrager Kundskab og Aand og Vid
Og nægter en flink Student sin Datter,
Skal vaagne ganske forknyt og konfus
Og sukke: «Det var da Satan til Rus».

Scenen flyttes nu tilbage til Gorm den Gamles Tid. Man ser et Ellekrat ved Stranden, og under en dæmpet Musik kommer Sørensen og Skrøder ind forundrede over, at det allerede er Morgen, og over, at de ere ude i Skoven. De ville gjerne have Noget at leve af og Noget at drikke, men pludselig opdage de Haaken, som de anse for en af Kunstnerne paa Dyrehavsbakken. Der udspinder sig nu følgende Samtale:

Skrøder:

Om Forladelse! Er det inte Hr. Schenström?*

Haaken:

Nej mens eg færdets her paa disse Kanter,
Eg aldrig saag saa leje Fillefanter!

Skrøder (afsides):

Det er da en underlig En! Han spørger, om vi vil leje Elefanter. (Højt.) Nej, Tak! det vil vi ikke, men vi vilde gjerne kjøbe en Sopken, hvis De vilde sige os, hvor vi kan faa den.

Haaken:

Kvar kom I hit ifraan? Sig kvar?

Skrøder:

Det er ikke godt at forstaa, hvad han siger. Det maa nok være en af disse Tyrolere fra Hamborgerbjergene. Men saa synes jeg rigtignok, han skulde havt en grøn Hat og et Skjødskind bag paa.

Sørensen:

Nej, De tager fejl, Skrøder. Det er bare en Svensker. Ikke sandt. min góde Mand, De er derovre fra? Fra Sverige mener jeg.

Haaken:

Ej slig en Skarv, slig gammel grimet Torsk,
Kan du ej skjønne, at mit Maal er norsk.

Sørensen:

Naa, naa! Ikke hidsig! Norsk eller Svensk, det kommer mig ud paa Eet, for begge Dele er jo næsten Dansk.

Haaken:

Kan du da intje høre, vore Maal
Er saa forskjellige som Smør og Staal?

Sørensen:

Nej, det kan jeg s'gu ikke

Haaken:

Mit er et Maal for Kjæmper og for Drotter,
Dit er et Maal for Kjællinger og Trælle,
Mit har en Klang af Hav og Skog og Fjelde,
Dit har et Skrat af sprukne Jydepotter.

---

* «Nordens stærke Mand», en i sin Tid bekjendt Artist.

Sørensen:

Ja, De behøver slet ikke at blive grov, for enten jeg nu taler saa eller saa, saa forstaar jeg meget godt Dem.

Haaken:

Veit du, hvad første Kvinden, første Manden,
Askur og Embla talte med hinanden?

Sørensen:

Nej, jeg veed s'gu ikke, for jeg har ikke havt den Fornøjelse at kjende dem.

Haaken:

Norsk talte de. Norsk tale høje Norner.
Norsk taler Himlen selv, hver Gang det tordner.

Sørensen:

Men vil De da inte være saa god at sige os paa Norsk, hvor vi gaa hen til Kilden? (Haaken tier.) Eller til Bakken? Det er ogsaa det Samme. (Haaken tier.) Men Herregud! Nys var De saa veltalende, at jeg endogsaa syntes, De talte i Vers. Og nu siger De ikke et Muk.

Haaken:

Eg svarer jo, dit Nøt, hver Gang du bræger.
Mit Landsmaals Kraft og Rigdom er saa stor,
At det, hvortil du bruker tjuge Ord,
Udtrykker eg med et Par Tankestreger.

Sørensen:

Tankestreger! Tak skal De have. Dem skal man s'gu ikke blive meget klog af.

Leif kommer nu sammen med Popovits, og da de have undret sig en Stund over Sørensen og Skrøder, blive de enige om at føre dem til Bjørn Haldorsens Bjælkehal, hvor Langilden brænder paa Gulvet. Bjørn og hans Huskarle sidde ved Davrebordet.

Bjørn (træder frem i Forgrunden):

Hvad sælsomt Bytte har I der bragt hjem?
Halvt Dyr de ligne og halvt Mennesker,
Som har formummet sig med fæle Pjalter.

Leif:

Vi greb dem, Fader, hist i Ellekrattet.
Jeg vilde dræbt dem, men Popovits sagde,
Vi skulde bringe dem til dig. Her er de.

Bjørn:

Sig, hvis I kan, hvorfra I kom herhid?

Sørensen:

Lige hjemmefra, Deres Velbyrdighed.

Bjørn:

Hvad nævne I det Sted, hvor I har hjemme?

Sørensen:

Ih, det kaldes Christianshavn, der har jeg saamænd været bosiddende Borger snart i 30 Aar.

Bjørn:

Hm! Christianshavn, det lugter mig af Kristendom.
Har I da troløst svigtet Nordens Guder
For en Dryp Vand paa Isse og paa Pande?
Har tydske Klærker døbt Jer?

Sørensen:

Nej, ikke i tydsk Kirke,* Deres Velbyrdighed, men i Frelsers er jeg døbt. For jeg skal sige Dem, mine Forældre boede ogsaa paa Kristianshavn.

Bjørn:

Vidt har jeg faret paa Heimkringlas Flade.
Jeg var i Bretland, Saksland og i Særkland
Men aldrig nogensteds jeg ymtes
Om noget Land, der nævntes Christianshavn.

Sørensen:

Ja, det er heller ikke saa forunderligt, for det er jo heller ikke noget Land men kun en Del af Kjøbenhavn, den der ligger paa Amager.

Bjørn:

Af Kjøbenhavn? Men hvad er det for Noget?

Sørensen:

Ih! Gudbevares, veed De ikke det? Saa maa De virkelig have lært daarlig Geografi, dengang De gik i Skole, for hvert Barn veed jo, at det er Hovedstaden i Danmark.

Bjørn:

I Danmark! Ti! Vil du indbilde mig,
At du har hjemme her i Landet selv?

---

* I Frederiks Kirke paa Christianshavn blev der tidligere holdt tydsk Gudstjeneste.

Sørensen:

Ja hvor Pokker skulde jeg ellers høre hjemme? Jeg veed da, jeg er saa dansk i Sind og Skind, som Nogen kan være, og der er heller aldrig Nogen, der har sagt Andet. Desuden taler jeg jo det samme Sprog som De. Det vil sige, De taler saadan noget højtravende og dramatisk, som man taler i Theatret, og jeg taler jævnt og borgerligt som paa Christianshavn. Men det er jo ogsaa hele Forskjellen.

Bjørn:

Ja, ganske vist Dit Maal, mig tykkes, klinger,
Som om det var engang den danske Tunge,
Men blødnet, slappet, vrænget og fordærvet
Ved fremmed Spildevand og Fejeskarn.
Jeg kan vel fatte det, men væmmes ved det.
Sig mig endnu, hvad nævner du dig selv?

Sørensen:

Mit Navn er Søren Sørensen. Det veed jeg da ogsaa er saa dansk som Noget.

Bjørn:

Da lød det aldrig før dog for mit Øre.

Sørensen:

Ikke det? Det kan jeg s'gu ikke forstaa, thi for det Første er mit Navn meget almindeligt, og for det Andet er det Familienavn for en talrig og berømt Slægt. Hvad skulde der blive af Danmark uden Sørenserne?

Bjørn:

Da maatte det staa daarligt til med Landet,
Ifald dets Skjæbne nogen Tid blev lagt
Paa dig og dine Liges Skuldre.
Nej, det skal staa ved Valhals stærke Guder,
Ved Folkets egen Kraft og egen Villie.
Ved Gorm hin Gamle og hans vise Dronning.

Sørensen:

Ja de sidste To skal da fedt hjælpe det. Gorm den Gamle og hans Dronning har jo været døde i mange Herrens Aar og ligger begravne et Sted ovre i Jylland.

Bjørn:

Der løjst du; Gorm, han sidder graa men stærk
Endnu paa Jellinggaard og raader Landet.
Og Thyra, hvem vi nævne Danmarks Bod,
Og hvem alt Folket elsker som sin Moder,
Skjønt hun af tydske Munke lod sig kristne,
Hun drager ned i denne Vaar til Sli
At bøde Gøtriks Vold og lukke Ledet
For Saksernes rovgjerrige Besøg.

Sørensen:

Men Gudbevares! Hvad er det for en Snak? Jeg ved meget godt, at Dannevirke skal sættes i Stand, men det er jo General Schlegel og Ingeniørkorpset, som arbejde paa det De vil da vel ikke, jeg skal tro, at Thyra Dannebod, eller hvad De kalder hende, lever endnu, for saa maatte jo enten hun være en 1000 Aar ældre, eller ogsaa maatte jeg slet ikke være født.

Bjørn:

Hvem veed, maaske du fødtes og for tidlig!
Vist er det, Thyra er i Færd med Volden.
Og jeg, Bjørn Haldorsen, Amagers Bonde
Vil hjælpe Dronningen med hendes Gjerning.
Mit Skib er taklet, og jeg sejler bort
Ad Sønderjylland til i denne Morgen.
Nu Mænd! Saml Eders Vaaben! Snart vi drage.

Huskarlene drage derpaa bort under følgende Sang:

Vikingemoder, Dronning paa Havet,
Hvil paa din Græsbænk, rolig og kjæk!
Sønnerne, som du died og aved,
Ubudne Gjæster skal gjenne væk.
Kysse din Fod skal Ejderens Vove,
Vifte din Kind skal Gefions Skove
Trygt i dit Skjød skal Fremtiden sove,
Tydske Herrer ej løse din Gjord.
Thi naar Heimdal griber Hornet,
Og dets Klang ruller hen over Sø, over Land,
Henad Heden, gjennem Kornet,
Skal vi haste til Slaget hver eneste Mand.
    Foran ganger Thor
    Den stærke Gud i Nord
Thi han elsker det Folk, som er Asernes Æt,
    Og han rammer
    Med sin Hammer
Fjendeskaren, som bryder din Fred og din Ret.

Skrøder havde imidlertid benyttet Lejligheden til at tænde en Cigarstump, som han havde i Lommen, men da Leif opdagede dette og tilraabte sin Fader, at denne Sejdmand aad Ild, besluttede Bjørn at tage Sørensen og Skrøder med og kaste dem overbord i Kjøgebugt, for at de ikke skulde gjøre Ulykke med deres Ild, mens han var borte.

I tredie Akt vaagner *Sørensen* under Svømmebevægelser, og først efter nogen Tids Forløb blive han og Skrøder enige om, at de have drømt, og at de ere i god Behold paa Christianshavn, men da de synes, at de kunne trænge til en lille Hjertestyrkning ovenpaa en saadan Forskrækkelse, drikke de Resten af Flaskens Indhold og sove derpaa strax ind igjen.

De flyttes nu 1000 Aar frem i Tiden, og man ser dem komme vandrende i en øde, lidt bakket Egn. Her møde de en Kludesamler, der siger, at han kjender Sørensen fra gamle Dage, da han forklarede ham, hvor daarligt «det stod til med vor Videnskabelighed, vore Professorer og vore Studenter». Kludesamleren fortæller dem derpaa sin Skjæbne paa Vers:

Da jeg var en af de Prytaner,
Jeg havde Bolig paa et Slot.
Af mine ottehundred' Daler
Jeg leved' mageligt og godt.
At gjøre Myg til Elefanter
Og garve Professorers Ryg
Var mine velbekjendte Vaner;
Thi dermed gjorde jeg mig tyk,
Da jeg var en af de Prytaner.

Da jeg var en af de Lingvister,
De veed, det var en farlig Sag
At røre Sproget, thi jeg taalte
Ej Konkurrenter i mit Fag.
Kom Nogen der og vilde maales
Med mig, det gik dem altid skjævt,
Jeg var en Samson blandt Filister'
Og slog dem med en Asens Kjæft,
Da jeg var en af de Lingvister.

Nu gaar jeg om og samler Klude;
Skjøndt knap Fortjeneste det gi'er.
Før samlede jeg Stof til Bøger,
Nu samler jeg det til Papir.
De veed, jeg aarkede kun Stumper
Og aldrig til en Bog det drev.
Da nu mit Prytani var ude,
Ved samme Profession jeg blev
Og gaar omkring og samler Klude.

Kludesamleren, der naturligvis er I. Levin, fortæller endvidere, at man tog den Understøttelse paa 800 Rbd., han nød af Staten, fra ham, da han havde havt den i 139 Aar. Det morede ham imidlertid, at man blev saa forfærdelig snydt, thi da man gav ham Understøttelsen, havde man haabet, at han kun skulde leve en Snes Aar til. Alle hans Samlinger til en dansk Ordbog vare ogsaa gaaede tabt.

Af Kludesamleren fik Sørensen og Skrøder endvidere Underretning om, at Kjøbenhavn ikke mere laa paa samme Sted som i gamle Dage, men at den efter Kallebodstrands Uddybning havde trukket sig ned til Kjøge. Ved Hjælp af en mekanisk Opfindelse blive de nu i en Haandevending befordrede til denne By, hvor de til deres Overraskelse erfare, at Kvinderne nu føre Kommandoen, og at Mændene ere i Livegenskab. Da der var blevet indført Stemmeret for Kvinderne, havde disse efterhaanden bemægtiget sig Herredømmet. Her opleve de adskillige Eventyr, som tilsidst ende med, at de blive forgivne, fordi de Lærde ville opbevare dem i deres Musæer som Kuriøsiteter fra Oldtiden.

De vaagne endelig med Tømmermænd og blive enige om, at de have havt en ordenlig Rus. Sørensen havde imidlertid lært saa Meget af sine Eventyr, at han forsonede sig med Nutiden. Julius fik Lov til at faa hans Datter, ja da Julius' Venner Studenterne kom for at ønske til Lykke, gik det løs med skandinaviske Taler og Sange.

«Sørensen paa Eventyr» blev som ovenfor nævnt spillet tre Gange og gjorde stor Lykke. Overskuddet beløb sig til 588 Rbd.

Arthur Abrahams, der gav Kludesamleren, var iført en Bluse og havde en stor Sæk paa Ryggen og en tyk Stav i Haanden. Han havde næret nogen Betænkelighed ved at spille Rollen og raadførte sig derfor med Vilhelm Rode, der svarede: «Jeg tror, du er gal! Hvad skulde det kunne gjøre? Paa en Studenterforestilling!» Imidlertid bad Abrahams Liebenberg, der jo spillede med i Stykket, om at forhøre sig hos

selve Levin. Ved den næste Prøve kom Liebenberg og sagde: «Jeg skal hilse Dem fra Levin og sige, at det skal være ham en stor Fornøjelse, naar De vil fremstille ham, og at, dersom De vil laane hans Klæder, staar hele hans Garderobe til Deres Disposition.» [20]

«Spørgsmaalet om, hvorvidt det er tilladt at fremstille en bekjendt Person paa en offenlig Scene», skriver Abrahams, «kan aldeles ikke komme i Betragtning ved en Forestilling som den, hvorom her er Tale, da en Studenterforestilling i den Tid havde et aldeles privat Præg. Der blev ogsaa i andre Henseender sagt Meget i en Studenterkomedie, som ikke vilde kunne passere Censuren, dersom Forestillingen havde været offenlig. Dertil kom endnu, at Levin i Studenterforeningen nærmest blev set fra en komisk Side. Naar han vilde tale paa Generalforsamlingerne, var der i Almindelighed en saadan Larm, at det ikke var muligt at høre Ørelyd. Saa lød stadig med Levins dybe Basstemme de Ord: »Mine Herrer, maa jeg komme til Orde eller ikke?»

«Kludesamleren i Plougs Stykke forekommer kun i een Scene. Der er tre Personer paa Scenen. Det var Mantzius, Zinck og mig. Vi stod saaledes, at jeg stod længst tilvenstre for Tilskuerne, saa kom Mantzius og saa Zinck. I den forreste Kulisse tilhøjre stod Ploug og fulgte Forestillingens Gang. Som sædvanlig var Mantzius ikke synderlig stiv i sin Rolle og sagde en hel Mængde, som slet ikke stod i den. Zinck, der jo var en rutineret Skuespiller, fulgte ham uden Vanskelighed paa hans Udflugter, og de kom paa denne Maade længere og længere bort fra, hvad der stod i Stykket. Plougs Ansigt, som jeg kunde iagttage fra det Sted, hvor jeg stod, fik et mere og mere fortvivlet Udtryk. Han var aabenbart bange for, at det Hele skulde gaa i Stykker. Saa fik jeg pludselig den Idee at sige:

««Mine Herrer, maa jeg komme til Orde eller ikke?» og fortsatte derefter med min følgende Replik. Publikum jublede,

Plougs Ansigt forandrede pludselig Udtryk, og han brast i en ustandselig Latter. Saa var vi kommen paa ret Kjøl igjen.

«Scenen gjorde stormende Lykke, og der lød ikke den ringeste Ytring af Mishag; det Publikum, der den Aften var tilstede, har altsaa opfattet det paa den rigtige Maade som en Spøg, der ganske vist var noget kaad og maaske vel personlig i sin Satire men dog var og blev en Spøg.»

Levin, der i Forvejen havde havt en Strid med Senioratet, fordi det havde idømt ham en Bøde, da han en Aften havde taget et Nummer af «Fædrelandet» hjem med, og som i den Anledning havde udmeldt sig af Foreningen, blev alligevel for Alvor vred over, at han var kommen paa Scenen som Kludesamler. Han gjemte imidlertid sin Harme indtil Efteraaret, da han i Anledning af, at Senioratet havde givet Bibliotheksassistenten Ordre til ikke at laane ham Bøger, da han ikke var Medlem, udsendte en trykt Rundskrivelse[21] til «Medlemmer og Ikkemedlemmer, Professorer og Studenter», hvori han nedlagde sin «højtideligste Protest» mod det «hidtil ukjendte Princip» at nægte Videnskabsmænd, der ikke vare Medlemmer, Adgang til Bibliotheket. Han benyttede saa samtidig Lejligheden til at udtale, at han aldrig mere vilde træde ind i en Forening, der havde tilladt hans «personlige Uven» Redaktør Ploug at overvælde ham med Haan og Vanære. Hvis han indmeldte sig, vilde han give alle yngre Medlemmer det Exempel, «at i Studenterverdenen hører Æresfølelsen ikke hjemme». Det maa særlig have været morsomt for Professorerne ved Universitetet, hvem Levin ogsaa sendte sine i høj Grav overdrevne og hastemte Beklagelser, at modtage disse, da han jo til daglig Brug højt og lydeligt omtalte dem alle som Idioter og videnskabelige Undermaalere. —

I September 1861 udstedte Fruerne *Charlotte Bruun, Maria Hall, Michaela Ingerslev* og *Elisa Ploug,* Frøkenerne *Anna Bruun, Camilla Casse* og *Emma Hartmann,* Professorerne *L. Abrahams* og *H. C. Andersen* samt *J. Hannover, C. Høegh-Guldberg, A. Ingerslev, Jul. Larsen* og *V. Rode* en Indbydelse

til en Bazar til Indtægt for Byggefondet. Bazaren blev afholdt 8—11. November i det forenede borgerlige Selskabs Lokaler Holmens Kanal 12. Komiteen havde modtaget betydelige Gaver, saaledes fra Professor Jerichau en Gruppe i Terracotta, fra Fru Heiberg en Kikkert, der havde tilhørt hendes Mand, fra Boghandler Reitzel Bøger til en Værdi af 200 Rbd., fra Fabrikant Holmblad 100 Pd. Stearinlys o. s. v. Ikke mindre end 4,200 Personer besøgte Bazaren. Nettoindtægten var 4140 Rbd. Som et Exempel, der er værdigt til Efterligning, kan anføres, at Komiteen havde forstaaet at begrænse Udgifterne til 447 Rbd.[22]

Endelig opførte Foreningen ligeledes til Fordel for Bygningsfondet den 24. November paa Hoftheatret en gammel Studenterkomedie «De to Studenter» af *S. Spandet* og en ny «Tømmermænd» af *E. F. Koch*. Nettoindtægten var 353 Rbd., og da Foreningen omtrent samtidig fra forskjellige Mænd omkring i Landet modtog betydelige Pengegaver, fra Lensgreve *E. Knuth* til Knuthenborg saaledes 500 Rbd., voxede Bygningskomiteens Mod betydeligt.

XV.

Den italienske Frihedskamp i 1859 og 60 havde i høj Grad lagt Beslag paa Studenternes Opmærksomhed. Ved alle festlige Lejligheder mindedes man Victor Emanuel, Cavour og Garibaldi, ligesom Pave Pius IX, hans Statssekretær Kardinal Antonelli og Frants II af Neapel maatte holde for ved Fastelavnsgilder og Karnevaler. Man havde en Følelse af, at de nationale Spørgsmaal i Europa nu skulde til at løses, og at den skandinaviske Idee snart kunde komme til at staa sin Prøve under de Farer, der igjen truede fra Tydskland. Ved den nordiske Fest den 13. Januar 1860 berørte *Ploug* i sin Hovedtale ogsaa Italiens Kamp for Frihed og Nationalitet, der kunde blive af Betydning for Norden, thi dersom de italienske Patrioter sejrede i Kampen, da vilde der blive givet Verden et Exempel paa, at Folkene uafhængig af andre Magter kunde afgjøre deres egne Anliggender.

Da den italienske Afsending Marquis *Torrearsa* den 28. Juli 1861 kom til Kjøbenhavn for at meddele Kong Frederik, at Victor Emanuel havde antaget Titelen «Konge af Italien», bragte Medlemmer af Studenterforeningen og af Arbejderforeningen af 1860 ham et Fakkeltog. Uagtet det var Sommerferie, gav over 200 Studenter Møde. Fra Christiansborg Slots Ridebane begav de sig over til Hôtel Royal, hvor Marquis'en boede. I den Deputation, der gik op til ham for at bede

KNUD VALLØE

i hans 24. Aar.

Efter et Fotografi.

ham modtage Forsamlingens Hyldest, fandtes ogsaa en af Seniorerne Cand. jur. *N. Madvig*. Professor *L. Abrahams* holdt Festtalen paa Italiensk. Han mindede bl. A. om, at allerede Petrarca havde forudsagt, at den Tid vilde komme, da Italien vilde afkaste det fremmede Aag, og han forsikrede, at Medfølelsen med Italien intetsteds var større end her i Danmark, der delte Fjender med dette Land, og hvis Uafhængighed truedes af samme Magt. I den Sang af *Ploug*, som derpaa blev afsungen, hed det betegnende:

Det Folk, som nys stod spredt
I Egennyttens Lejre,
Har flokket sig til eet;
Og stort og mægtigt, ungt og frit,
Ej fremmed Gunst det tigger;
Det selv vil gjøre Sit.

Hil dig, Italiens Folk!
Din Konning og hans Rige!
Dit ædle, rige Folk!
Og tag det Budskab hjem med dig:
Hvor Eders Banner lyser,
Gaar ogsaa Nordens Vej!

Der blev desuden raabt Leve for Garibaldi og for Cavours Minde, og da Marquis *Torrearsa* fik Øje paa en Sørgefane med Cavours Navn, fik han Taarer i Øjnene.

I Begyndelsen af 1861 saa det forøvrigt meget truende ud herhjemme. Den diplomatiske Strid med det tydske Forbund havde efterhaanden naaet det Punkt, at Forbundsdagen i Frankfurt den 7. Februar havde vedtaget, at der skulde gjøres Exekution i Holsten og Lauenborg, dersom Danmark ikke inden sex Ugers Forløb bøjede sig for dets Fordringer. Hertil kom, at Prins Vilhelm, der hidtil havde styret Preussen paa sin sindssvage Broder Frederik Vilhelm den Fjerdes Vegne, ved dennes Død den 2. Januar havde besteget Tronen, hvorfor man kunde vente sig en mere energisk Politik udadtil.

En stærk Bevægelse greb i den Anledning hele den danske Nation. Den 26. Januar havde 100 Medlemmer af Rigsdagens

Landsthing og Folkething, Nationalliberale og Bondevenner i broderlig Forening, en festlig Sammenkomst, der var præget af en varm fædrelandsk Stemning, «en levende Erindring om 1848».[1] Samtidig underskrev 137 Rigsdagsmænd en Adresse, i hvilken de forsikrede Kongen om, at de vare rede til at bringe ethvert Offer for at hævde Kongerigets og Slesvigs konstitutionelle Forening og den danske Nationalitets lovlige og billige Ret i Slesvig.

De Studenter, der enten vare dimitterede fra sønderjydske lærde Skoler, eller som vare fødte i Sønderjylland, satte sig strax i Bevægelse. 42 af dem stillede sig til Krigsministeriets Raadighed, dersom det skulde komme til Krig, medens 20 erklærede, at de vel vare aldeles enige med dem i, at man burde modsætte sig Tydsklands Indblanding, men at tvingende Grunde for Tiden hindrede dem i at gaa med. Kun ganske faa nægtede at underskrive nogen af disse Erklæringer. Det var tydsktalende Studenter, der imidlertid fandt det raadeligst at rejse bort for at fortsætte deres Studier ved tydske Universiteter. En Deputation fra de 40 havde Audiens hos Krigsministeren, der takkede dem for deres Tilbud.

Ved Studenterforeningens Fastelavnsgilde den 11. Februar kom Alvoren frem til Trods for den mest overstadige Lystighed. Da man Kl. 12 samledes til Sold, blev der afsunget en Sang, der samtidig med at være en spøgefuld Fastelavnsvise slog paa de fædrelandske Strænge. Da de sidste Linier i sidste Vers

Dans i Aften kuns,
Le og drik din Punsch!
Bort med Sorg og Savn,
Nu er Fastelavn!
Men kimer Paaskeklokken med Varsel over Land,
Ja saa vil vi være Soldater!

vare sungne, udbrød Forsamlingen i det voldsomste Bifald. Den sang Verset om igjen, istemmede derpaa «den tapre Landsoldat», og den ene patriotiske Vise og Tale afløste den anden. Midt under Soldet lod *K. Valløe* imidlertid Musikken

spille «den gamle Vals», hvorefter han sendte «Grisen» omkring med de Ord: «Mine Herrer! Ja, nu begynder den gamle Vals, her er Violinen, De har i Deres Portemonnæ Buen. Vær saa god at spille op.» Der indkom en rig Høst.

Under selve Fastelavnsgildet havde den nye Konge af Preussen med Gemalinde modtaget Cour af Slesvigholstenere og af Repræsentanter for de antinationale Stemninger i Danmark som Redaktøren af «Aalborg Stiftstidende» Bernhard Ree, Flyveskriftforfatteren Baron C. Dirckink Holmfeld, Folkethingsmand P. C. Zahle o. s. v. Ree, hvis Sprog var over al Maade forvirret, og hvis særlig jydske Opfattelse paa Handelens Vegne gjorde ham til en varm Ven af Hamborg og en bitter Modstander af Kjøbenhavn og det nationale Liv, som rørte sig der, holdt følgende Tale til Kongen af Preussen:

«Stormægtigste af «Aalborg Avis», ligesom Deres højsalige Forgænger med skyldig Anerkjendelse og behørig Respekt altid omtalte og over et, trods Tvedragtens Opdigtelser med os beslægtet og ved Handel og Vandel, saavelsom fælles Religion og Dannelse nær forbundet Folk, herskende Monark! Lad ogsaa mig hilse paa Deres Majestæt!

«I et af separatistiske Tendenser og Nationalfordomme, der giver sig Skin af et Udtryk for Fædrelandskjærlighed, men som i Virkeligheden kun er Paroxysmer af den uhelbredelige Ejdergalskab og Katzenjammer efter det uforvindelige skandinaviske Rumleri, saa op- og overfyldt Tidspunkt som det nuværende, er det for mig, Jydeslesvigholsteneren den trofaste Allierede af alle Land- og Vand-Brand-Politikere, den til enhver Fusion og Konfusion, saavel mellem Mosaisme og Kristianisme, Patriotisme og Kosmopolitisme som Legitimisme og Dannerisme — for hvilken jeg endog er optraadt som Forsanger samt op-, for- og afførende Balkavaler — altid parate Gentleman . . . en sand Glæde at kunne byde Deres af dette Lands Beboere — mine Aalborgensere dog hæderligt undtagne med saa delte og blandede Følelser omfattede Majestæt velkommen «in dieser (sic) heiligen Hallen», hvor De for i Aften vil finde et Fristed baade for den fastelavnsmandaglige kattetøndeafslaaende National-Raahed og for det sig overalt fremtrængende og for ingensomhelst Anmasselse generende Professor-Uvæsen: den Dem mig og alle Vore lige fjendlige, Landet i Fare, Krig og Pengeforlegenhed styrtende, og Halvøens Interesser aldeles forglemmende — igrunden kun af nogle faa i Berkærsegang gaaende journalistiske Vikinger opfundne saakaldte Intelligens.

«Tillad mig, allerhoch und durchlauchtiske Herre, med den mig egne og medfødte Beskedenhed at ledsage denne min Hilsen med et orthodox jødisk-kristelig-mahomedansk Broderkys! Salem — alek!

(Kysser Preusseren paa begge Kinder.)

Bernhard Rees Maade at udtrykke sig paa er her mesterlig efterlignet.

I Februar udstedte endvidere en Komitee paa 15 Medlemmer en Opfordring til unge Mænd om at danne frivillige Riffelforeninger, som man dengang udtrykte sig, for at den vaabenføre Befolkning kunde faa Lejlighed til at øve sig i Skydning, hvorved Hærens Modstandskraft vilde blive styrket. Denne Opfordring faldt i god Jord i Studenterforeningen. Senioratet havde kort i Forvejen havt et Møde med Udskrivningschefen i Kjøbenhavn om Muligheden af at gjenoplive Studenterkorpset eller, som det officielt hed, Hans Majestæt Kongens Livkorps, der siden 1848 kun havde bestaaet paa Papiret, men det viste sig umuligt at faa Noget ud deraf. Medlemmer af Foreningen havde derfor først en Sammenkomst med et af Centralkomiteens Medlemmer Kapitain *Mønster*, og indbød derefter til Dannelsen af en Riffelforening for akademiske Borgere.[2] Det var den første Begyndelse til akademisk Skytteforening. Ved de Skoler for Uddannelse af Reserveofficerer, der oprettedes for at skaffe Hæren de fornødne Befalingsmænd, meldte ikke faa Kandidater og Studenter sig.

De truende politiske Forhold bevirkede ogsaa, at Senioratet sammenkaldte et almindeligt Studentermøde til den 27. Februar, for at dette kunde give Bemyndigelse til Udsættelse af det skandinaviske Studentermøde, der efter en tidligere Aftale skulde afholdes i Sommeren 1861. Cand. jur. *P. Casse* stillede her Forslag om, at man skulde beslutte at opfordre Brødreuniversiteterne i Sverige og Norge til at afholde et almindeligt nordisk Møde af akademiske Borgere til Drøftelse af Spørgsmaal vedrørende Nordens sociale og politiske Fællesinteresser.[3] Man maatte, sagde han, ikke længer tale men handle og arbejde paa at faa den skandinaviske Idee virkeliggjort. Mødet burde have en alvorligere Karakter, og særlig Ældre burde deltage deri. Man skulde se at faa Mændene fra 1845 med. Tiden var alvorlig, og Mødet maatte være alvorligt. Først efter en vunden Sejr kunde der være Tale om at holde

Fester. Naar de nordiske Folk sluttede sig sammen til et enigt Skandinavien, vilde man være nærmere ved en Virkeliggjørelse af Ejdergrænsen; de vilde nu ikke lade sig nøje med Studentermøder men krævede noget Mere. Disse Møder burde forandre Karakter, thi Studenterne selv vare ikke oplagte til at more sig, før Fædrelandet var frelst.

Cand. phil. *V. Ville* talte omtrent saaledes: Mange mene, at det nu er ubetimeligt at vedtage Noget om Afholdelsen af et skandinavisk Møde, nu da Krigen staar for Døren. Jeg vil ikke være med hertil, da Forholdene ere fortvivlede. Der er nemlig vistnok Tale om et nyt Forsøg med Helstaten, og der er Fare for, at Danmark kan blive et Nordgermanien. At Noget er igjære, kan man se af «Berl. Tid.». Et frit Folk kan forbløde sig paa Valpladsen, men lader det sig ydmyge af Regjeringen, er det Folkets egen Sag. Lykkes det Regjeringen at lappe Helstaten sammen, saa maa vi skamme os, naar vi mødes med vore Brødre nordfra. De skandinaviske Studentermøder ere ikke potenserede Sold, de skulle netop være politiske, men tage vi først mod Helstaten og siden holde skandinaviske Møder, saa lad os raabe Hurra for Frasemageriet. Og spørge Brødrene, hvorfor greb I ikke Øjeblikket, hvorfor kastede I det bort, saa maa vi tie, og Brødrene ville vende os Ryggen. Men maaske vil Regjeringen samle Folket, for at det kan sejre eller «falde paa sine Skjolde». Skulle vi tage Beslutning, maa vi først se, om Boblen ikke springer, eller vi maa være rede til at styrte Regjeringen, men det vil I jo ikke.

Disse Udtalelser vandt ikke Bifald hos Forsamlingen; de vare nærmest et Udtryk for de Anskuelser, der kom til Orde i den nystiftede Dannevirkeforening, som dadlede Regjeringen, fordi den ikke gik rask nok paa og med større Bestemthed modsatte sig Tydsklands Fordringer. Ville fandt blandt Talerne kun en eneste Meningsfælle, nemlig Protokolsekretær i Højesteret *P. Schjørring*. Alle de øvrige Talere mente derimod, at et skandinavisk Studentermøde først burde holdes, naar Danmarks

Forhold til Tydskland var ordnet, og at det saa burde holdes paa den Maade, der havde vundet Hævd.

Den løftede Stemning lagde sig imidlertid snart, da man i Begyndelsen af Marts erfarede, at Regjeringen efter Englands, Frankrigs og Ruslands Tilskyndelse havde besluttet at gjøre det tydske Forbund en ny Indrømmelse for at undgaa den truende Exekution, idet den nemlig sammenkaldte de holstenske Stænder og opfordrede dem til at ytre sig om Indførelsen af en ny Fællesforfatning. Da man nu i Studenterforeningen havde haabet, at Afgjørelsen stod for Døren, og da de yngre Medlemmer især havde forberedt sig paa at komme til at deltage i alvorlige Begivenheder, kan man forstaa, at Humøret sank betydeligt. Flertallet af Medlemmerne indsaa dog, at der ikke for Øjeblikket uden at komme ind paa det Uberegnelige og Eventyrlige var nogen Mulighed for at faa et andet Ministerium. Det følger af sig selv, at der baade ved Soldene og ogsaa i Konversationsstuen blev holdt skarpe antiministerielle Taler, der igjen fremkaldte mer eller mindre heftige Debatter om hele den politiske Stilling.[4]

Livet faldt snart hen i de sædvanlige rolige Folder, og Medlemmerne morede sig ved Fester, Sold, Koncerter, Foredrag og Oplæsninger. Hertil kom saa en større Fejde med Politiet. Allerede i December 1860 havde den ledende Senior efter Tilsigelse maattet møde hos *Bræstrup*, der besværede sig over, at der flere Lørdagaftener havde fundet Uordener og Spektakler Sted paa Gaden, naar Studenterne gik hjem fra Sold i Foreningen. Hvis Sligt gjentog sig, vilde han forbyde Gilder efter Kl. 11 om Aftenen, hvortil han erklærede at være berettiget uden at angive nogen Grund. Den ledende Senior indvendte, at Foreningen ikke kunde være ansvarlig for, hvad der skete paa Gaden, og at et Forbud mod Sold Lørdag Aften vilde være saa ubilligt, at det vilde vække almindelig Uvillie. Senioratet opslog derpaa en Opfordring paa Tavlen til Medlemmerne om at gaa rolig hjem.

I Oktober 1861 maatte atter en Senior give Møde paa

Politikammeret, hvor Politifuldmægtig *V. Bernth* i Vicepolitidirektør *v. Osten*'s Nærværelse oplæste tre Politirapporter, der gik ud paa, at Lørdagssoldene i den senere Tid havde været meget larmende, saa at de forstyrrede de Omboendes Nattero. Efterat v. Osten derpaa havde holdt en længere Tale om Politiets Humanitet ligeoverfor Studenterne, erklærede han, at Alt kunde have en Grænse, og at Foreningen vilde blive mulkteret, dersom der atter kom Klage. Bernth klagede over, at en Student en Aften i Anledning af hans Optræden havde sagt: «Nu vigter Bernth sig». Vedkommende Senior svarede naturligvis, at Senioratet skulde gjøre, hvad det kunde, for at forhindre Larm og Støj. Det var ham en Tilfredsstillelse bagefter at kunne meddele sine Kolleger, at v. Osten og han sad ned under Forhandlingen, medens Bernth stod op.[5]

I Januar 1862 overraskedes Senioratet ved en Meddelelse fra et af dets Medlemmer om, at han efter Tilsigelse havde mødt i Kriminal- og Politiretten, hvor han havde faaet at vide, at Politidirektøren havde anlagt en offenlig Politisag mod Foreningen i Henhold til Rapporter fra Politibetjente og Vægtere. Vedkommende Assessor troede, at det var Bræstrups Mening at paastaa Foreningen dømt for Nattesæde og Helligbrøde. Sagen kunde imidlertid bortfalde, dersom Senioratet vilde betale 10 Rbd. til en veldædig Stiftelse. Da Senioratets Medlemmer ikke vare enige, idet en af Seniorerne raadede til at gaa ind paa Forliget, fordi en Dom vilde være farlig for Foreningens Virksomhed, og det da let kunde blive slaaet fast, at Lørdagssold efter Kl. 11 vare utilladelige, blev der sammenkaldt en raadgivende Forsamling af 12 ældre Medlemmer. Syv af disse stemte mod at gaa paa Forlig og fem for. Senioratet sluttede sig derefter paa eet Medlem nær til Flertallet, men da alle Seniorer vare enige om, at Munterheden ved Gilderne ganske vist af og til havde været mere støjende end ønskeligt, og at Foreningen helst maatte undgaa saadanne Sammenstød med Politiet, blev det overdraget til den ledende Senior at møde i Kriminal- og Politiretten Her fik han Meddelelse om,

at Rapporterne gik ud paa, at der i Foreningen blev danset efter Fortepiano og Lirekasse, at der blev raabt Hurra og klinket med Glas, at Hurraerne kunde høres over hele Kvarteret, ja at man havde moret sig med at ituslaa Vinduerne og derpaa at udtage Glasstumperne og kaste dem ned paa Gaden under Raaben og Skrigen. Den ledende Senior kunde vel indrømme, at der havde fundet Støj Sted, men heller ikke Mere og bad om Udsættelse af Sagen og Udskrift af Klagerne, hvilket den meget velvillige Assessor indrømmede.

Han gik derefter til Bræstrup, med hvem han havde en meget lang Forhandling. Politidirektøren forsikrede, at han kun var skreden til at anlægge Sag mod Foreningen, fordi han ikke kunde lade være, idet der var indløbet mange Klager fra Naboerne, og han mindede endvidere om, at han altid tidligere havde optraadt velvilligt mod Foreningen. I Forhandlingens Løb udtalte han bl. A.: «De veed, at jeg er ikke saa overordentlig gaaet op i de nyere Ideer, men De er sagtens en af de nyere Frihedsmænd. Hvorledes vil De nu forene det med Ideerne om Lighed, at Studenterforeningen bliver frifunden, medens hveranden Dag en Værtshusholder bliver dømt for det Samme!» Enden blev imidlertid, at han var villig til at lade Sagen falde, dersom den kunde ordnes paa en Maade, der ikke gik nogen af Parterne for nær. Senioratet sendte ham saa en høflig Skrivelse, i hvilken det uden at give Noget bort af sin Værdighed lovede at gjøre Sit til at hemme Støjen ved og efter Soldene.

Den ledende Senior, Cand. jur. *S. Nellemann*, skrev i Foreningens Dagbog, at Bræstrup havde vist sig som en særdeles human og velvillig Mand, og tilføjede derpaa: «Men navnlig maa jeg fremhæve, at Assessor Cold ved sin smukke Optræden under hele Sagen og den velvillige Maade, hvorpaa han stadig udtalte sig om Foreningen, samt ved sin Intervention hos Bræstrup har erhvervet sig et gyldigt Krav paa Foreningens Taknemmelighed.»

Denne Politisag vakte stor Opsigt, og Pressen gav sit Besyv

med i Laget:[6] At «Fædrelandet» og «Dagbladet» stod paa Foreningens Side, var naturligt, og det var ligesaa naturligt, at en Alvorsmand i «Flyveposten» udslyngede Forbandelser mod denne Institution, hvor «de unge Mennesker spildte deres Tid istedetfor at sidde hjemme og læse». J. A. Hansens Organ «Morgenposten» fandt, at Bræstrup ved at tage Klagen tilbage havde billiget, at «det unge Danmark» ogsaa for Fremtiden stod udenfor (ɔ: over) Loven.

Ved den nordiske Højtid den 13. Januar gjorde *V. Rode* i en humoristisk Tale opmærksom paa, at Politidirektøren svævede i den mærkelige Misforstaaelse, at Studenterne kunde dømmes for Natte*sæde*, fordi de dansede, og for *Hellig*brøde, fordi de dyrkede Guddommen Bachus, og han opfordrede til Slutningen Alle, navnlig de Ældre, til at gaa rolig hjem.

Strax efter Nytaar 1862 begyndte Forberedelsen til det nordiske Studentermøde. I Februar forhørte man sig hos Lundenserne, om de vare rede, og da man havde faaet bekræftende Svar, vedtog et almindeligt Studentermøde den 12. Marts at indbyde Normændene og Upsalenserne til at samles i Lund og Kjøbenhavn i Juni. Da disse havde lovet at komme, valgtes der den 28. April paa et nyt Studentermøde en Bestyrelse paa 11 Medlemmer, nemlig *V. Rode*, *C. Ploug*, *M. Hammerich*, *A. Ingerslev*, *S. Nellemann*, *C. E. Th. Hansen*, *N. Madvig*, *V. Oldenburg*, *Chr. Lund*, *O. Storch* og *C. Goos*.

Paa Mødet optraadte iøvrigt *H. N. Hansen* og udtalte med Hensyn til Skandinavismen, at han og flere Andre ikke kunde sympathisere med de vidtgaaende Bestræbelser, som vilde overspringe den naturlige Udvikling og paa een Gang rejse en politisk Bygning, som manglede fast Grundlag. Han vilde derfor bede Bestyrelsen om at sørge for, at der ved Mødet ikke fremkom Udtalelser af en saadan Karakter, hvorom ikke alle Studenter kunde være enige. Han havde personlig den største Agtelse for den Aand og den Overbevisning, som havde bragt Ploug til i 1856 at udtale sig saaledes paa Upsala Højene, som han havde gjort, men han kunde ikke følge ham paa hans Vej og

vilde i høj Grad beklage, om der skulde fremkomme en lignende Udtalelse ved denne Lejlighed. *Ploug* svarede hertil, at han allerede i 1856 bestemt og tydeligt havde fremhævet, at hans Udtalelser kun vare et Udtryk for en personlig Overbevisning, der ikke bandt Nogen. Han vilde ikke tilbagekalde et Ord af, hvad han dengang havde sagt, men vilde for sit Vedkommende give det Løfte, at han ikke skulde sige Noget, der kunde vække Strid.[7]

Der var Mange, som havde ønsket at imødegaa *H. N. Hansen*'s Opfattelse, men de tav, fordi de indsaa, at det var misligt, om der indenfor Studenternes egen Lejr skulde opstaa Stridigheder, som Udenforstaaende vilde tillægge større Betydning, end der virkelig tilkom dem.

Da Tiden nærmede sig til Mødets Afholdelse, viste Kjøbenhavns Indbyggere, at de forstod Gjæstfrihedens Pligter. Der skulde skaffes Værter til 300 Upsalensere, 253 Normænd og 200 Lundensere, og der meldte sig tilsidst saa Mange, at Nogle endog ingen Gjæster fik. *Kongen* tegnede sig for 25, *Enkedronningen* for 10, Prins *Christian* af *Danmark* for 10, og Prins *Ferdinand* sendte Komiteen 200 Rbd. Af Privatmænd stod Grosserer, Cand. theol. *O. B. Suhr* øverst paa Listen med 10 Gjæster. Mange, der ikke havde Plads, viste deres Redebonhed ved at yde Bidrag i Penge, saa at Komiteen snart fik en Kassebeholdning, der betegnedes som «uhyggelig stor». Grosserer *Prior* tilbød at lade sine største Dampskibe «Dania» og «Valdemar» befordre Studenterne fra Helsingør til Kjøbenhavn efter Udflugten til Nordsjælland. De forskjellige Ministerier kappedes om at imødekomme Komiteens Ønsker paa enhver Maade. Saaledes overlod Kultusministeriet den det kongelige Theater til en Forestilling, mod at den betalte Udgifterne, og alle de Skuespillere, der skulde medvirke, vare strax villige. Naar Gjæsterne ikke fik Salut fra Søforterne, var det, fordi Komiteen ikke havde vidst, at der skulde allerhøjeste Tilladelse dertil. Kun Vejret viste sig ikke imødekommende, da der faldt Byger næsten hver Dag.

Om Aftenen den 11. Juni, da Gjæsterne kom fra Lund, hvor de havde holdt Fest en Dags Tid, var Vejret imidlertid herligt. Da de tre Dampskibe nærmede sig Havnen, lød der fra Land et Jubelskrig, som viste dem, at de vare velkomne. Hurraraabene fulgte dem gjennem hele Havnen op til Kvæsthusbroen, hvor Blomster regnede ned i en saadan Fylde, at Vandet bogstavelig var bedækket af dem. Naar Begejstringen havde lagt sig, begyndte den igjen, og det saa en Stund ud til, at Opraabet af Gjæster og Værter ikke skulde faa Lov til at begynde.

Indtoget op gjennem Byen var en Triumfmarch, som Deltagerne aldrig ville glemme. Kjøbenhavns Befolkning fra de Højeste til de Laveststillede jublede Normændene og Svenskerne imøde. Luften dirrede af Leveraabene, de sorte og de hvide Huer vare i uafladelig Bevægelse, og fra alle Vinduer lød der en ustandselig Smelden fra de viftende Lommetørklæder. Kl. 10 naaede Toget Frue Plads, hvor *V. Rode*, Universitetets Rektor Professor *C. E. Scharling* og Overpræsidenten Kammerherre *H. Lüttichau* bød Velkommen. Rodes klare og vellydende Stemme hørtes over hele Pladsen. «Et Pust af den friske Luftning, der kommer med Eder», sagde han bl. A., «skal naa over vort hele Land. Vi have længtes efter at mødes med Eder for at tale om det, der ligger hver Fædrelandets sande Ven paa Hjerte, om hvorledes vi kunne bidrage Vort til vore Fædrelandes Held, hvorledes vi kunne bidrage Vort til Nordens Lykke. Ja vi ville tale med hverandre om Nordens Enhed og Nordens Lykke, vi ville ikke frygte den Tale, der kalder vor Sammenkomst Poesiens Værk, thi vi ville ønske, at Poesien maa følge vor Gjerning.»

Næste Dag overrakte Professor *H. N. Clausen* i Gaarden mellem Universitetet og Universitetsbibliotheket fire Bannere til Upsalas, Christianias, Lunds og Kjøbenhavns Studenter, en Gave fra kjøbenhavnske Damer. Paa Bannerne vare broderede Billeder af Odin, Thor, Frejr og Hejmdal. Da han overrakte Hejmdalsbanneret til de danske Studenter, sagde han: «Du

bliver i vor Midte, ved Nordens sydligste Højskole. Er det nærmest vor Sag at nytte de rige Aandskilder i Syd, saa er det ogsaa vor Sag som aandeligt Dannevirke at skjærme Nordens Aand og Nordens Modersmaal mod Lokesvigen og alt Lokevæsen fra Syd. Du føre os igjennem Kamp til Sejr!»

Om Aftenen samledes alle Deltagere i Mødet i det kongelige Theater, hvor Prins *Christian* med Familie havde taget Plads i Kongelogen. Han modtoges med levende Hurraraab og takkede med at udbringe et Leve for Kong Karl XV. Først spillede Kapellet Ouverturen til «Elverhøj», og efterat *Michael Wiehe* havde deklameret en Prolog af *Paludan-Müller*, opførtes «Jeppe paa Bjerget» og «Nej». Tilsidst dansede *Juliette* og *Sophie Price* «La Ventana». *Phister* modtoges med Jubel som Jeppe, men da Fru *Heiberg* traadte ind paa Scenen som Sophie i «Nej» med en Roset i de skandinaviske Farver paa Brystet, udbrød en Begejstrings Storm, som trodsede enhver Beskrivelse. Hun blev udsat for et voldsomt Bombardement af Bouketter, ja en norsk Student, Cand. med. *Daniel Schiøtz*, der halvandet Aar senere under Dybbøls Belejring ofrede sit Liv for Danmarks Sag, slyngede endog sin Duskehue op paa Scenen. Den upsalensiske Beretning siger om Forestillingen, at den vidnede om det høje Standpunkt, den dramatiske Kunst indtog i Danmark, og at den var noget aldeles Nyt for de fleste Gjæster. «Det kan uden Overdrivelse siges, at den aabnede Manges Øjne for Betydningen af dramatisk Kunst samt for et virkeligt Nationaltheaters umaadelige Værd.»[8]

Efter en Udflugt til Roskilde den 13. Juni om Formiddagen holdtes der om Eftermiddagen videnskabelige Møder paa Universitetet. Om Aftenen Kl. 7 begyndte den store Fest i Rosenborg Have, hvor 2700 Mænd og Kvinder havde givet Møde. Først indtog de en Souper i Damegangen, og derpaa samlede de sig omkring Talerstolen, hvor *A. Ingerslev*, *N. F. S. Grundtvig*, *J. N. Madvig*, *C. Brix*, *F. Schiern*, *C. Goos*, *C. Ploug* og *M. Hammerich* havde Ordet fra dansk Side, medens Docent *C. Th. Odhner* talte paa Upsalensernes, Professor *G. Ljunggren*

paa Lundensernes og Professor *J. S. Welhaven* paa Normændenes Vegne. *Ploug* sammenlignede bl. A. den skandinaviske Sags Stilling tidligere og nu og kom til det Resultat, at man nu kun var uenig om Formen for dens Virkeliggjørelse. Det gjaldt derfor om at bevare Troen paa den usvækket og uforstyrret og ikke lade sig drage bort fra den af underordnede og forbigaaende Spørgsmaal.

En Mængde Sange af Digtere fra alle de nordiske Riger blev sungne, men desværre faldt der af og til Regnbyger, og hertil kom, at Mange foretrak at spasere om i Haven eller at danse istedetfor at staa i Timevis og lytte til Taler under aaben Himmel, som dog kun de Færreste kunde høre.

Den store Udflugt til Rungsted, Hørsholm, Frederiksborg, Fredensborg og Helsingør den 14. og 15. Juni, der bragte vore Gjæster i Forbindelse med Bønder og Borgere, var i højeste Grad vellykket, skjønt Regnen atter af og til var paa Spil. Som et Exempel paa den storartede Gjæstfrihed, Befolkningen viste, kan anføres, at det lille Frederiksborg for en Nat gav Husrum til ikke mindre end 930 Personer.

Da den store Skare marcherede ind i Fredssalen paa Fredensborg Slot, modtog Kong *Frederik* dem med de Ord: «Velkommen svenske, norske og danske Studenter i min Hal! Jeg vil ønske, at De maa more Dem godt hos mig. Gaa ned i min Have og se, hvorledes Kong Frederik modtager sine Gjæster; jeg skal senere komme ned til Dem.» Under Frokosten i Normandsdalen blev Forsamlingen imidlertid overfalden af et næsten tropisk Regnskyl. Ikke engang de, der søgte Ly under Bordene, undgik at blive vaade. Nogle vare dog heltemodige nok til at synge og at lade, som om der Intet var i Vejen.

Da Solen atter skinnede, kom *Kongen*, ledsaget af Arveprins *Ferdinand* og Prins *Christian*. Professor *Ljunggren* udbragte Kongens Skaal, og *Ploug* takkede ham, fordi han havde villet modtage Studenternes Gjæster. «Vi ønske D. M. et langt Liv og en lykkelig Regjering», sagde han bl. A., «vi ønske

Dem, at det snart maa lykkes Dem ved en paa een Gang viis og kraftig Politik at gjøre hele Danmarks Rige til et Fredensborg! Vi ønske, at det maa lykkes Dem i Samraad med Deres kongelige Ven og Broder i Sverige og Norge at betrygge de nordiske Folks Samliv og de nordiske Rigers Selvstændighed, saa at de maa staa tilsammen lige sikre mod at hærges af Tvedragtens Lue og mod at overvældes af fremmed Vold og strække deres tre Taarne mod Himlen lig det gjenfødte Frederiksborg.»

Efter Hjemkomsten fra Helsingør førtes der Mandag den 16. Juni i Børssalen en Forhandling om Skandinavismen. I denne deltog bl. A. fra dansk Side *M. Hammerich*, *C. Ploug* og *V. Birkedal*, fra norsk Fuldmægtig *G. A. Krogh* og fra svensk Lektor *F. T. Blomstrand* og Docent *Odhner*. Alle Talere vare enige om, at de nordiske Riger skulde staa Last og Brast udadtil. Om Aftenen var der ligesom i 1845 Folkefest i Tivoli.

Afskeden næste Dag var ligesaa varm som Ankomsten. Toget bevægede sig langsomt igjennem Hovedgaderne til Kvæsthusbroen under uendelige Hurraraab. Nede paa selve Broen opdagede man Indenrigsminister *Orla Lehmann*, der paa Grund af Sygdom ikke havde deltaget i Mødet. Paa et Leve for ham svarede han: «Jeg takker Dem, mine Herrer, og siden de have draget mig frem af mit Skjul, vil De ogsaa tillade mig til Afsked at medgive Dem tre Ord: Alvor, Taalmodighed, Troskab! Uden dem er Begejstringen kun en flygtig Rus; med dem er den Moder til Alt, hvad Stort der er sket i Verden. Og dermed Farvel!»[9]

Næste Maaned havde Kjøbenhavn Besøg af Kong *Karl XV*. Studenterforeningens Seniorat deltog i Indbydelsen til at bringe ham og Kong Frederik VII et Fakkeltog den 19., og en af Seniorerne repræsenterede Foreningen ved den Fest, Kommunalbestyrelsen gav de to Konger i Børssalen. Den 25. Juli var Studentersangforeningen paa Flensborg Kirkegaard, hvor den ved Afsløringen af Mindesmærket, en siddende Løve, paa

Kæmpegraven over de Faldne i 1850 sang «Slumrer sødt i Slesvigs Jord». Det Fjendskab, der vistes Sangerne, da de i Kiel gik fra Dampskibet til Banegaarden og maatte høre paa Raab som «Schweinehunde» og «Dumme Dänen», stod i stærk Modsætning til den venlige Modtagelse, som Bønderne i Sydslesvig beredte dem.

XVI.

I Foraaret 1863 stod den nye Bygning paa Gammelholm endelig færdig til at modtage Foreningen. Komiteen havde alt tidligere kjøbt en Strimmel Jord paa 247 □ Alen til, saa at hele Arealet kom til at udgjøre 3089 □ Alen. Det viste sig imidlertid, at Overslagene over Udgifterne ikke holdt Stik, hvorfor man blev nødt til at gribe til overordenlige Forholdsregler som f. Ex. at give Medlemmer, der indbetalte 50 Rbd., Kontingentfrihed for Livstid. Man bandt derved en stor Mængde akademiske Borgere til Foreningen, men baade denne Bestemmelse og en anden, der gik ud paa, at de, der i 10 Aar i Rad havde været Medlemmer, derefter ogsaa blev kontingentfri paa Livstid, kom senere til at svie til Foreningens Kasse.

Om Aftenen den 11. April blev der sidste Gang holdt Lørdagssold i det gamle Lokale, i hvilket Foreningen var flyttet ind i April 1824, og som havde ydet den Ly, naar undtages de Aar, da den boede ved Holmens Kanal. Senioratet var særlig glad over at skulle sige Farvel til Gaardens Ejer Grosserer *W. P. Heymann*, med hvem det lige siden 1854, da han kjøbte den, havde bestaaet saa mangen en Dyst.

V. Rode skildrede ved Rusgildet samme Aar i en Ballade de huslige Forhold i det gamle Lokale saaledes:

FLYTTE FRA

…A 1863.

Sorte vare Lofte og sort var Gulv;
Mangen Mand saa have de skrækket.
Støvets Tæppe kjendte hverken Rift eller Hul,
Ak, det gjorde Sofabetrækket.
Thi Heymann raaded for Borgen.

Spejlene de glinsed af Fidtelse kuns,
Af Fidtelse glinsed alt Andet;
Bordene, de blev ikkun vadsked' med Puns,
Men Suppen blev vadsket med Vandet.
Thi Heymann raaded for Borgen.

Lamperne, de lugted, og Lyset løj.
Mørkt var der baade Nætter og Dage.
Sendte vi en Budstik til Heymann, føj!
Han sendte os Stikken tilbage.
Thi Heymann raaded for Borgen.

Til Soldet, der holdtes paa Salen og delvis ind i Bibliotheket, hvis Bøger nu vare flyttede til den nye Forening, havde henved 350 Medlemmer indfundet sig, men Mangfoldige fik heller ingen Siddeplads. Alle de, der siden 1848 paa en fremtrædende Maade havde deltaget i Foreningens Liv, havde indfundet sig, ja endog Seniorer fra Fyrrerne saas i Forsamlingen. Til dette Sold havde Foreningens Tegnere *Ch. Abrahams*, *Chr. Blache*, *van Deurs*, *Weidemann* og *Chr. Smith* malet den berømte Frise, der forestillede Foreningens Udvandring fra det gamle Lokale til det nye.[1]

I den sidste Tid før Indflytningen havde man iøvrigt modtaget en Mængde Gaver, saaledes fra Brødrene *Bing* to udmærket smukke særlig til Foreningen udførte Punscheboller, fra Hofstolemager *C. B. Hansen* en i antik Stil udskaaren Egetræs Lænestol med grønt Fløjelsbetræk, fra Guldsmed *Michelsen* en Dirigentklokke af Sølv, fra en Komitee af Damer det med en Bøgegren og Fugle prydede Klædestæppe, som nu ved festlige Lejligheder dækker Væggen bag Talerstolen, samt broderede Klædesgardiner til alle Vinduer i Festsalen, og endelig modtog Foreningen fire Marmorbuster af Tegnèr, J. F. Schouw, H. N. Clausen og H. C. Ørsted.

O. Lehmann havde skjænket den første, Professor *H. V. Bissen* den anden og en Komitee af Medlemmer de to sidste.

Festlighederne i Anledning af den nye Bygnings Indvielse[2] bestod i den egenlige Indvielse Fredag den 17. April Kl. 1, en Sexa samme Aften og et Bal Søndag den 19. Den førstnævnte Dag drog et stort Tog ud fra den gamle Gaard i Boldhusgade langs Ved Stranden og Holmens Kanal til Gammelholm med flyvende Faner og klingende Spil. Det bestod af Studenterforeningens og Sangforeningens Medlemmer samt Deputationer fra Broderuniversiteterne, nemlig 30 Studenter fra Lund, 5 fra Christiania og 3 fra Upsala, ialt mellem 8 og 900 Personer. Der var mange Tilskuere paa Gaden, Vinduerne vare fulde af Damer, og Skibene flagede, ligesom Naboejendommene ved at smykke sig bød de nye Beboere paa Gammelholm Velkommen.

Til Senioratets Overraskelse fandt Alle Plads i Festsalen og paa Galeriet. *Chr. Richardt*'s Kantate med *Hartmann*'s vidunderlig friske Musik og *H. N. Clausen*'s Festtale, der sluttede med Haabet om, at Bygningen maatte blive et Hjem, i hvilket der udviklede sig et frugtbart Liv til Held for Studenterne og til Ære for Fædrelandet, dannede en værdig og smuk Indledning til Festerne. At Clausen indviede den nye Bygning, fulgte af sig selv efter det Forhold, hvori han i en Menneskealder havde staaet til Studenterne, men han var tillige Foreningens eneste Æresmedlem, det ældste Medlem af Bygningskomiteen og i 1863 Universitetets Rektor.

Derefter gav *H. N. Hansen* en Fremstilling af Byggesagens Historie og overleverede tilsidst Bygningen til Foreningen, paa hvis Vegne den ledende Senior *N. Maavig* modtog den. Derefter afslørede *Ploug* Busterne, idet han samtidig bragte H. N. Clausen en Hyldest. Sexaen om Aftenen var staaende, men netop denne Omstændighed bevirkede, at al Orden snart blev brudt, idet de, der først kom til Bordene, blev staaende og spiste og drak uden at tage noget Hensyn til de andre Medlemmer. En Del drak derfor Mere, end de kunde

taale, hvorfor Talerne havde Ondt ved at blive hørte. Samme Erfaring har man altid senere gjort, naar man i Studenterforeningen har villet efterligne den svenske Skik med staaende Sexa og Sold, fordi vore Studenter ikke ere i Besiddelse af den svenske Disciplin. Af de mange Taler skulle vi kun fremhæve, at en af Seniorerne *Octavius Hansen* i sin Skaal for Gjæsterne fra Sverige og Norge fremhævede, at den skandinaviske Idee, for hvilken Studenterne vare Repræsentanter, nu havde fæstet Rod i alle Samfundsklasser og endog havde fundet Vej til Kabinetterne, saaledes som Grev Manderströms Optræden i den dansk-tydske Strid havde vist. Endvidere mindede Professor *Ljunggren* om, at Lund egenlig havde Kjøbenhavns Studenterforening at takke for sin «akademiske Forening». Et Par Studenter fra Lund havde nemlig for en tredive Aar siden studeret ved Hospitalerne i Kjøbenhavn. De vare da komne som Gjæster i Studenterforeningen, hvor de havde følt sig saa tilfredse, at de, da de kom hjem, begyndte at arbejde paa at faa en lignende Forening i Stand i Lund, hvilket ogsaa var lykkedes.

Foruden de af Brødrene Bing skjænkede Punscheboller stod der ved denne Sexa en anden Bolle paa Bordet, en Gave fra Konsul *Hecksher*. Den var en af de Boller, der blev udførte paa den kongelige Porcellænsfabrik i 1801, og som blev forærede til Olfert Fischer og flere andre Søofficerer, der havde deltaget i Slaget den 2. April.[3] Scener af Kampen ere fremstillede paa dem.

Ballet Søndag Aften forløb meget fornøjeligt, skjønt der var temmelig mange Deltagere. I Polonaisen, hvormed det aabnedes, vare *A. F. Krieger* og Fru *Fenger* (Finansministerens Hustru) første Par, derefter kom *Ploug* med Fru *Heiberg* og den ledende Senior *N. Madvig* med Bispinde *Martensen*.

Senioratet havde som Tak for den Interesse, Kongehuset paa flere Maader havde vist Foreningen, indbudt den kongelige Familie til at tage Bygningen i Øjesyn. Den 21. April Kl. 12

ankom Enkedronning *Caroline Amalie*, Arveprins *Ferdinand* og Arveprinsesse *Caroline*, Landgrev *Wilhelm* af Hessen og Landgrevinde *Charlotte*, Prins *Christian* af Danmark og Prinsesse *Louise* samt Prins *Frederik* af Hessen og Prinsesse *Anna*. De modtoges af Docent *Jul. Larsen*, der var Bygningskomiteens Formand, den ledende Senior og *H. N. Hansen* som Medlem af Forretningsudvalget samt fem Damer af Komiteen for Festsalens Udsmykning. Den 77aarige Landgrev *Wilhelm* gik endog helt op paa Altanen ovenpaa Taget for at nyde Udsigten.

Den 5. Maj om Formiddagen havde Foreningen den Ære og Glæde at se Kong *Frederik* indenfor sine Mure.[4] Han ledsagedes af Grevinde *Danner*, Hofmarchal *Løvenskiold* og sex Adjutanter og Kavallerer. Da Kongen ønskede at se Studenternes Hjem og alene kom af den Grund, var Foreningen lukket for Medlemmerne. Tilstede vare kun Senioratet, Sangforeningens Bestyrelse, Bygningskomiteen, Professor *Herholdt* og 12 af Sangforeningens bedste Stemmer. Docent *Larsen* viste Kongen rundt og den ledende Senior Grevinden, medens *Ploug* og *H. N. Hansen* af og til afløste dem. De øvrige Medlemmer tog sig af Kongens Følge.

Hans Majestæt var meget venlig og naadig og veltilfreds med, hvad han saa. Da han traadte ud paa Balkonen, gjorde *Ploug* ham efter Aftale med Senioratet opmærksom paa det Splitflag, der vajede fra Flagstangen, som dengang stod ude i Haven, og bad samtidig om Tilladelse til, at Foreningen maatte føre det. Han bemærkede, at Flaget var en Foræring, og at baade Giveren og Senioratet havde haabet, at Foreningen som boende paa gammel Orlogsgrund vel turde haabe paa Samtykke til at føre Orlogsflaget. Kongen gav øjeblikkelig sit Samtykke.

Efterat Kongen og Grevinden havde været rundt i alle Værelser, tog de Plads ved et Bord, der stod midt i Festsalen, og hørte paa en Sang af *Ploug*. Det hed her bl. A.:

Du, som vor Friheds Højsal har bygt,
Vær velkommen i Ungdommens Tjeld!
Under dit Scepter det stander trygt,
Thi det hviler paa Trofastheds Fjeld.
Nordens Hæder, Danmarks Ære
Er din Stræbens høje Maal;
For dem Studenten kæmper tro
Med Pen og Mund og Staal.
Ja, vort Banner er dit!
Derfor tidt
Her vi tømme, Kong Frederik, din Skaal.
Hurra!

Docent *J. Larsen* takkede derpaa Kongen for den Deltagelse, han havde vist Studenterne; han tillagde det en særlig Betydning, at Hans Majestæt besøgte Studenternes Hjem. Vel var dette nærmest viet til Hvile og Lyst, men han turde sige, at Studenterforeningen ikke var uden Andel i den danske Aand og den Kjærlighed til Konge og Fædreland, som under Kong Frederik den Syvendes Regjering havde fundet saa rig Lejlighed til at træde frem i Daad og Tale. Han saa i Kongens Nærværelse et Vidnesbyrd om, at Studenternes Aand og Stræben var værdig til Kongens Deltagelse og Gunst. Derfor skulde dette Besøg altid mindes med Tak og Glæde. Forsamlingen raabte derpaa ni Hurraer og drak Kongens Skaal i Champagne.

Kong *Frederik* takkede ikke blot for denne Hyldest men for al den Hengivenhed og Kjærlighed, Studenterne altid havde vist ham, hvorfor det ogsaa havde glædet ham meget at faa Lejlighed til at tage deres smukke nye Hjem i Øjesyn. Hvis Studenterne nogensinde havde et Ønske, de vilde forebringe deres Konge, da vidste de jo, hvor han boede, og de skulde altid være velkomne, naar de henvendte sig til ham. Han tømte derpaa et Glas for den nye Bygning.

Sangforeningens Medlemmer gav nu efter Kongens Ønske flere Sange tilbedste, deriblandt «Ullen dullen dof», der i høj Grad morede ham. Hans Øje faldt derefter paa Gasringen i Loftet, i hvilken Anledning han bemærkede, at den ikke passede til den øvrige Udsmykning, og da han hørte, at man ikke

havde Raad til at anskaffe Gaslysekroner, bad han om, at man vilde anskaffe saadanne for hans Regning. Professor Peters gjorde senere Tegningen til dem, og de smykke endnu Festsalen.

Under Sangen bemærkede Grevinde *Danner* sagte til den ledende Senior, at det forekom hende, at et Billede eller en Buste af Kongen burde have Plads i Festsalen. *Madvig* svarede, at man ikke havde havt Raad til at anskaffe et Kongen og Foreningen værdigt Billede af ham, hvorpaa Grevinden ytrede, at hvis han troede, at man vilde modtage Hs. Majestæts Buste fra hende, saa vilde hun gjerne skjænke den til Foreningen. Kort efter bad hun Kongen om Tilladelse dertil, hvortil han svarede «Hjertelig gjerne», og han betegnede selv Pladsen mellem de to Vinduer i Salens vestlige Ende som den heldigste til at opstille Busten paa. Kongen forblev endnu nogen Tid i Foreningen og talte med flere af Medlemmerne.

Da Bygningskomiteen senere aflagde Regnskab over Indtægter og Udgifter, viste det sig, at de første udgjorde over 69,715 Rbd. og de sidste 114,315 Rbd. Der hvilede saaledes en Gjæld af 44,600 Rbd. paa Bygningen. Ved Indsamlinger over hele Landet var der indkommet 26,933, ved Karnevaler 11,546, ved en Basar 4,140, ved private Forestillinger 3,452, ved Sangforeningens Koncerter 2,987 og ved Markeder 1,241 Rbd. De vigtigste Poster blandt Udgifterne vare Grunden 30,900, Bygningsarbejdet 67,733 og Inventariet 4,976 Rbd. Under Arbejdets Udforelse blev den beregnede Sum overskreden med omtrent 10,000 Rbd.[5]

Nuværende Professor ved Kunstakademiet *H. Holm* var Herholdts Konduktør, og Malerne *Hilcker*, *Constantin Hansen*, *C. F. Aagaard* og *Reinau* dekorerede Værelserne. Endnu skulle vi tilføje, at Professor *M. Hammerich* efter Indvielsen skjænkede Foreningen den Buste af Sokrates, der staar under Balkonen.

Næppe var Senioratet færdigt med Højtidelighederne ved Indvielsen, før det den 28. April modtog en Skrivelse fra 68 Regensianere, der opfordrede det til at sammenkalde et almindeligt

Studentermøde, for at danske Studenter kunde faa Lejlighed til at bevidne Polakkerne deres Sympathi.[6] Efterretningerne om adskillige heldige Kampe, de polske Friskarer havde leveret Russerne, samt Ankomsten til Malmø af et polsk Korps ombord paa et engelsk Dampskib havde bragt de gamle Sympathier til at blusse heftigt op ikke blot hos den akademiske Ungdom men ogsaa hos de dannede Klasser i Kjøbenhavn. Særlig var Forbitrelsen stor over, at Preussen strax i Januar 1863 ved Opstandens Begyndelse havde skyndt sig med at tilbyde Rusland sin Hjælp.

Senioratet mente ikke, at det var kaldet til at sætte sig i Spidsen for en saadan Demonstration, om end et Par Seniorer holdt paa, at der i alt Fald burde gjøres Noget. Dette var imidlertid ikke efter Medlemmernes Ønske, og den 6. Maj modtog det derfor en ny Opfordring med 101 Underskrifter, alle Medlemmer af Foreningen, der «med Beklagelse havde set Senioratets passive Holdning». Samtidig indløb der et Brev fra *S. Nellemann*, *Chr. Frederiksen*, *Chr. Richardt*, Cand. polyt. *Eugen Ibsen* og Cand. mag. *H. Zeuthen* om, at de havde sammenkaldt et almindeligt Studentermøde, i hvilken Anledning de bad om at maatte laane Festsalen den 13. Maj. Herimod havde Senioratet Intet at indvende, da det tilmed skulde gaa af ved Generalforsamlingen den 9. Maj.

Denne Dag valgtes til Seniorer *V. Rode*, *O. Zinck*, *Octavius Hansen*, *H. Zeuthen* og Stud. med. & chir. *A. Faartoft*, der delvis stod i Spidsen for Foreningen i de meget bevægede Maaneder efter Thronskiftet.

Den 13. Maj havde en meget stor Forsamling indfundet sig i den nye Festsal. Efterat Professor *C. Goos* var bleven valgt til Dirigent, gav han Ordet til *Chr. Frederiksen*, som først henledede Opmærksomheden paa, at Oberst *Lapinski*, Chefen for det polske Expeditionskorps, der foreløbig laa i Malmø, samt tre Kampfæller vare tilstede, og som derpaa fremlagde et Udkast til en Adresse til Polakkerne, i hvilken der først

mindedes om den sørgelige Skjæbne, der havde ramt det polske Folk, og om de uhørte Lidelser, det havde gjennemgaaet. Derefter hed det:[7]

«Derfor er ethvert Forsøg paa Polens Befrielse og Gjenfødelse fuldt berettiget og fuldkomment værdigt til hele den civiliserede Verdens Deltagelse og virksomme Understøttelse. Det russiske Polens tyranniske Regjering behøvede ikke at have forsøgt ved natligt Indbrud at bortslæbe dets hele dannede Ungdom til Petersborgs Kaserner eller Kaukasus' Forter, og Preussen, den første Ophavsmand til Polens Delinger, behøvede ikke ved hjælpende Forholdsregler at have røbet sin onde Samvittighed for atter at sætte alle ædle og varme Hjerter i Europa i Lue for Eders gode Sag.

«Polakker!

«Vor Medfølelse for Eder bør være dobbelt stærk; thi den udspringer fra en dobbelt Kilde, baade fra Erkjendelsen af den Uret, I have lidt, og fra den Forvisning, at Polens Befrielse og Gjenoprettelse vil betrygge vort eget Lands Sikkerhed og det skandinaviske Nordens Fremtid. Det samme Folk, som har undertrykt Eders Stammefrænder og beredet Eders Ulykke, som, hvor det kunde, har udryddet og fortrængt slavisk Nationalitet og Sprog i den Indbildning derved at gjøre Kulturens Gjerning, det har i Sønderjylland spillet den selvsamme Rolle, det endnu spiller i Posen; det truer stadig vor Grænse, vor Nationalitet og vort Sprog; det vilde, hvis det kunde, berede os Polens Skjæbne. Imod dets anmassende og erobringssyge Politik er et gjenfødt Polen vor naturlige Forbundsfælle. Og ligesom de slaviske Stammer kun kunne finde Frihed og Sikkerhed ved at slutte sig sammen med og om et gjenfødt Polen, saaledes stræbe de nordiske Stammer af samme Grund efter Forbund og Forening.

«Leve Polen! Gud beskytte og fremme dets retfærdige Sag!»

For at man i vore Dage ikke skal kalde Adressens Forfattere for naive Fantaster, er det nødvendigt at minde om, at England, Frankrig og Østerrig i April havde optraadt kraftigt ligeoverfor Rusland i Anledning af dets Behandling af Polakkerne, og at man dengang ventede, at Kejser Napoleon, der jo endnu gjaldt for den mægtigste Hersker i Europa, for Alvor vilde føre an mod Rusland. Hverken ude eller hjemme havde man gjort de sørgelige Erfaringer, den senere Tid blev saa rig paa.

Chr. Richardt begrundede de enkelte Afsnit af Adressen og nedlagde en kraftig Indsigelse mod Tscherninger Udtalelse i

Rigsraadet, at Polakkerne vare «Røvere» og «Oprørere». Vi Danske maatte tvertimod nære varme Følelser for et Folk, der havde havt Mod til at lide og stride, som de havde gjort. Derefter optraadte Digteren Konferensraad *C. Hauch*, hvis Roman «En polsk Familie» sikkert havde opladt de fleste Studenters Øjne for Polakkernes sørgelige Skjæbne. Efterat det stærke og længe vedvarende Bifald, hvormed Forsamlingen modtog ham, havde lagt sig, udtalte han, at den offenlige Mening nu havde en langt større Magt end tidligere. Det var den, der nylig havde befriet Neapel for dets Lænker, og den vilde ogsaa nok tilsidst befrie Polen. Han vilde haabe, at der opstod lige saa dristige Helte i Polen som i Italien. Polens Sønderlemmelse var en Misgjerning, og en ædel Nation, der havde været Gjenstand for en saadan Behandling, havde Ret til at rejse sig og kæmpe for sin Frihed. Vi maatte lige saa meget ja meget mere end andre Stater vise vor Medfølelse i Ord og Gjerning, og vi skulde udtale kjækt og aabent, at vi nærede varm Sympathi for Polen. Idet vi hjalp Polakkerne, hjalp vi os selv, thi ogsaa vor Skjæbne skulde maaske snart afgjøres. Den, der viste sig som en kjæk Ven af Andre, vandt selv Venner. De Unge havde, uanset at ældre Mænd rystede paa Hovedet, Lov til at agitere for Polen, de maatte idetmindste have Ret til at gjennemtrænges af Begejstringens Varme, og derfor skulde de frit udtale deres Mening.

Efter ham fik Cand. philol. *J. V. Pingel* Ordet og holdt med dirrende Stemme et højstemt Foredrag. Den polske Opstand, sagde han, var kun anden Akt i et stort europæisk Drama. Første Akt var Italiens Befrielse. Dengang fremkom ingen Udtalelse fra danske Studenter. Den 25. Januar 1863 begyndte anden Akt i Polen. Den europæiske Sympathi udeblev ikke, men Danmark tav stille. Vor Nationalfejl var Mangel paa Begejstring og Villie, Søvnighed og utidig Spottelyst. Et slaaende Exempel herpaa var «Dagbladet»s Udtryk «Første Sprøjte» om nogle hæderlige Mænd i Odense, der havde sammenkaldt et offenligt Møde. Først et Brev fra en Mand i Sverige

til «Fædrelandet» havde bragt os til at vaagne, og først dette havde givet Stødet til Pengeindsamlinger for Polen. Studenterne bar Hovedskylden for denne uheldige Optræden. Vi maatte i Livet ej blot kunne se Ideerne men ogsaa kæmpe for dem. Sympathiens Tid var imidlertid forlængst forbi, nu krævedes der noget Mere. Studenterne havde tabt deres Ret til at tage Initiativet til en Udtalelse som den foreliggende. De kunde hjælpe med Blod, men dog var der en Mellemvej, nemlig en Hjælp med Penge. Lad os optage et Laan paa 5000 Rbd. i den nye Bygning og sende Polakkerne disse Penge!

En stærk Meningskamp fulgte ovenpaa denne Udtalelse, der iøvrigt er en sand Lækkerbidsken for dem, der have fulgt Talerens senere politiske Færd og da særlig hans voldsomme Udfald mod de Mænd, der i 1863 og 64 førte an i den nationale Kamp herhjemme, hvem han har beskyldt for at have skadet Danmark ved deres udfordrende Optræden.

Af de andre Talere skulle vi fremhæve Dr. phil. *M. Steenstrup*, som vel i det Væsentlige kunde tiltræde Indbydernes Begrundelse af Adressen, men som dog ikke vilde undlade at nedlægge en Indsigelse mod en altfor vidtgaaende og følelsesfuld Studenterpolitik. Studenterne maatte ikke lægge Ansvaret for deres Optræden og Handlinger over paa Andre. De havde for største Delen endnu ikke naaet den politiske Myndighedsalder, og de forstod sig ikke paa Styrelsen af Landets ydre Politik. De Udtalelser, der vare fremkomne i Sverige og Norge, havde næppe gavnet Polens Sag.

Ploug imødegik denne Opfattelse. Studenterne kunde godt være de foreslaaede Udtalelser bekjendte; gjennem hele Europa alene med Undtagelse af Tydskland gik der en stærk Strømning til Gunst for Polen. Studenterne havde Lov til at sysselsætte sig med de store almindelige Interesser. At Tscherning havde kaldt Polakkerne for «Røvere» og «Oprørere», var ikke saa underligt, men det var beklageligt, at intet Medlem af Rigsraadet var staaet op og havde nedlagt en Indsigelse mod saadan en Raahed.

Forhandlingen endte med, at Adressen blev enstemmigt vedtagen, hvorpaa *Eugen Ibsen* meddelte, at man vilde sende den til de polske Emigrationer i London og Paris samt til «Times» og «Moniteur universel». Efter et nifoldigt Hurra for Polen takkede Oberst *Lapinski* paa Tydsk for den Sympathi, Forsamlingen havde vist hans Fædreland. Han skildrede derpaa med levende Farver Opstandens Udbrud og udtalte som sin Forvisning, at det polske Folk ikke vilde gaa til Grunde, ligesom han opmuntrede Ungdommen til at holde fast ved Tanken om Nordens Enhed. Af et frit Polen og et enigt Skandinavien var Europas Frelse afhængig.

Et Par Dage senere udstedte *D. B. Adler, C. F. Allen, H. N. Clausen, A. Hage, C. Hauch, H. H. Kayser, C. Krabbe, C. Ploug* og *C. W. Smith* en offenlig Opfordring til at yde Pengebidrag til Polakkerne.

Forholdet til Tydskland var ikke blevet bedre efter de Indrømmelser, den danske Regjering havde gjort i 1861, idet Preussens, Østerrigs og Forbundets Fordringer stadig voxede. Ministeriet Hall søgte ligesom tidligere at trække Tiden ud, hvad der vistnok var det Klogeste, men Utaalmodigheden og Frygten for, at det skulde «glide for langt ned ad Indrømmelsernes Skraaplan», som man dengang sagde, bevægede *Ploug* og *H. N. Clausen* til i Rigsdagens Landsthing at indbringe en Adresse til Kongen. I denne udtaltes det bl. A., at Landsthinget var rede til at støtte Ministeriet, saalænge det forfulgte det Formaal, det havde vedkjendt sig, nemlig at ordne Holstens Forhold saaledes, at de andre Landsdeles Uafhængighed ikke krænkedes, og saalænge det udfoldede den Villiekraft og Energi, som Tidsforholdene krævede. *Lehmann,* der var Regjeringens Ordfører i Landsthinget, var meget krænket over disse Udtryk og betegnede iøvrigt Adressen som forfejlet, da Thinget ikke havde Noget med de udenrigske Anliggender at gjøre. De henhørte under Rigsraadet, og det var et daarligt Exempel at give de andre særlige Repræsentationer, som kunde have en stærk Interesse i at lege Rigsparlament. Landsthinget vedtog

alligevel Adressen med alle Stemmer mod to, og den 28. Januar overbragte Formanden den til Kongen.

Lørdag den 31. Januar bragte imidlertid «Berlingske Tidende» et kongeligt Reskript, der var kontrasigneret af Lehmann, og i hvilket der blandt Andet stod: «Hvorvel vi ingenlunde miskjende den loyale og patriotiske Aand, hvoraf Adressen er udsprungen, kunne vi dog ikke indlade os paa dens Indhold, da dette angaar Anliggender, som ikke høre under Rigsdagens forfatningsmæssige Omraade.»

Samme Aften havde kongelig Skuespiller *Michael Wiehe* for første Gang holdt Oplæsning i Studenterforeningen. Mange Medlemmer vare derfor samlede for at høre paa Oehlenschlägers «Helge», og bagefter var der stort Sold, i hvilket Wiehe iøvrigt ikke deltog. Ved dette blev Svaret i «Berlingske» bekjendt, hvad der strax fremkaldte en alvorlig Stemning. Den ene fædrelandske Skaal afløste den anden, og Misstemningen mod Lehmann, der hidtil havde været Medlemmernes Yndling, steg i den Grad, at et ældre Medlem senere vendte hans i Konversationsstuen hængende Billede om. Et andet Medlem foreslog i Ankeprotokollen, at Billedet skulde fjærnes, hvad Senioratet dog ikke kunde gaa ind paa. Det fandt med Rette, at hans Fortjenester havde været for mange og store til, at man, selv om man ikke kunde billige hans Optræden i den sidste Tid, skulde vise ham en saadan Haan, som at nedtage hans Portræt.[8]

Medlemmerne vedblev med stor Interesse at følge den politiske Udvikling, der iøvrigt snart tog Fart. Til det forberedende Møde, som bekjendte Politikere i Hovedstaden den 17. Marts holdt i Efterslægtsselskabets Lokale, var den ledende Senior ogsaa indbudt. Her vedtoges foreløbig de Resolutioner om Helstatens Umulighed, Kongerigets og Sønderjyllands konstitutionelle Fællesskab og Holstens Udsondring, som blev forelagte paa det store Folkemøde i Casino den 28. Marts. Dette Møde var Svaret paa den haanlige Afvisning, de holstenske

Stænder havde ladet Regeringens Forslag blive til Del, og paa den Oprørsaand, der gjennemsyrede Forhandlingerne.

I Casinomødet deltog en stor Mængde af Foreningens Medlemmer, der af fuldeste Overbevisning ydede deres Bifald til de Udtalelser, der fremkom. Adskillige havde havt den Idee, at et almindeligt Studentermøde nogle Dage senere skulde forhandle om og tiltræde Casinomødets Beslutninger, men dette skete dog ikke, da saa mange Medlemmer havde havt Lejlighed til at stemme for dem selve den 28. Marts. Selve Ideens Fremkomst bærer imidlertid Vidne om, med hvor stor Interesse man fulgte Begivenhederne. To Dage senere kom den kongelige Kundgjørelse af 30. Marts, der forberedte Ejderstaten og Holstens Udsondring.

Paa Grundlovsdagen den 5. Juni blev den af Grevinde *Danner* skjænkede Marmorbuste af Frederik VII afsløret i Foreningens Festsal. Før Medlemmerne drog op til Rosenborg Exercerplads for at slutte sig til Fanetoget til Kongen paa Christiansborg Slot, samledes de i Foreningen, hvor den ledende Senior *V. Rode* foretog Afsløringen. Han fremhævede i sin Tale, at denne Dag netop var den smukkeste, der kunde vælges, fordi den mindede Studenterne om, hvem Kong Frederik var, og hvad de ejede i ham. Kongens Buste burde staa ikke blot som et Minde om hans Interesse og Velvillie for Studenterne men ogsaa som en Paamindelse om, at det, de lovpriste hos Kongen, hans gode jævne danske Sind og hans varme offerberedte Kjærlighed, netop ogsaa var det, hvorpaa man hos dem skulde stole. Til Slutningen ønskede han Enighed og Styrke ikke blot hos Studenterne men ogsaa hos hele Folket, og han udtalte Haabet om, at Kongen endnu maatte leve længe.

Da Studenterne senere paa Eftermiddagen svingede ind paa Christiansborg Slots Ridebane, fik de Øje paa den græske Deputation, der under Anførsel af *Konstantin Kanaris* alt tidligere var kommen til Kjøbenhavn for at tilbyde Prins

Vilhelm den græske Throne. Grækerne havde faaet Plads paa Balkonen ovenpaa Hoftheatret for at være Vidne til, hvorledes Hovedstadens Indbyggere hyldede deres Konge. Vældige Hurraraab lød dem imøde, og Cand. philol. *F. Nutzhorn* bragte siddende paa Kammeraternes Skuldre Helten fra Ipsara paa Nygræsk Studenternes Hilsen.

Det var sidste Gang, Studenterforeningens Medlemmer hørte *Frederik VII* med sin klare og gjennemtrængende Stemme oppe fra Kolonnaden i faa men hjertelige Ord takke sine Undersaatter for den Kjærlighed, de viste ham.

I Sommerens Løb foregik der Intet af særlig Interesse i Studenterforeningen. Den 1. Juli traadte den nye Lov om Politiets Ordning i Kraft, hvorved Vægterkorpset bortfaldt. Adskillige Medlemmer, der med Vemod saa disse Ordenens natlige Opretholdere forsvinde, havde den 30. Juni Kl. 12 om Aftenen ved Hjælp af et Glas Punsch og en Drikkeskilling formaaet Vægteren ved Holmens Kanal til at træde ind i Haven og der endnu engang at synge Tolv-Verset. De vidste jo, at en Del af det gamle Kjøbenhavn forsvandt, og at der nu ved hvert Hjørne vilde staa en Betjent, som ikke tog mod en Mark men ubarmhjertigt noterede.

Det første Rusgilde i den nye Bygning holdtes den 26. September. Den ledende Senior *V. Rode* beretter, at Stemningen havde et kjendelig alvorligt Præg, idet Talerne for det Meste drejede sig om Skandinavisme og Krig. Der var ikke Spor af Vildskab eller Drukkenskab efter Soldet, og «ikke Een kom i det nye Politi».[9]

Saa heldigt gik det ikke de unge Studenter, der efter et Sold i Foreningen den 10. Oktober prøvede paa at synge og gaa Gaasegang paa Gaden. Det nye Politi var ikke til at spøge med, og Betjentene skrev Navnene op paa flere af dem. De maatte smukt give Møde i den offenlige Politiret, en Institution, som nylig var oprettet. Retten tog ikke Hensyn til, at det var Studenter, der vare Anklagede, og det hjalp ikke,

at disse fremstillede sig iførte Kjole og hvidt Halstørklæde. Uagtet vedkommende Assessor, der forøvrigt var en forhenværende Senior, behandlede dem meget høfligt, kunde han ikke undlade at idømme dem hver en Bøde paa 10 Rbd. Dermed var det slaaet fast, at der ikke mere var frit Sjov paa Gaden om Natten. [10]

Næste Lørdag blev der ved Soldet talt overordenlig meget om dette Sammenstød, idet de Russer, det var gaaet ud over, følte sig stærkt forurettede. En af dem udbragte endog et Pereat for Politibetjent Nr. 36, men sindigere Medlemmer henvendte fromme Ønsker til de Unge om endelig ikke at gjøre et nyt Forsøg, hvad der ogsaa hjalp.

Ved et Sold den 31. Oktober, der fulgte efter et Foredrag af *Clemens Petersen* om Christian Winthers Poesi, udbragte *V. Rode* Kongens Skaal i Anledning af, at de Lysekroner, han havde skjænket Foreningen, nu vare ophængte. Dette Sold gav iøvrigt Rode Anledning til i Dagbogen at nedskrive følgende lille Tidsbillede:

«Det var forresten et meget daarligt Sold, kjedeligt og støjende. Den langsomme Opvartning med Boller gjør Skade. Der var ikke mange Ældre tilstede, og næsten Ingen af dem — kun Garrigues og Clemens Petersen — holdt Taler. Jo, det er sandt, Mantzius udbragte i et Par varme Ord en Skaal for Ploug, der den 29. Oktober fyldte 50 Aar. Flere Medlemmer havde faaet den vistnok første Gang smukke men hver Gang affekterte Skik at rejse sig op, naar Sangen «Længe var Nordens herlige Stamme» synges. Der er ogsaa kommet en Tilbøjelighed til udenvidere at udslynge et stort Ord («Vore lidende Medmennesker i Polen», «De for Friheden sukkende, forpinte Polakker», «Danmark, vort Fædreland, ikke bygget paa Sand men paa faste Piller» o. s. v. o. s. v.) og derpaa udbringe en Skaal uden virkelig Varme men med fede Ord og dirrende Stemme og sandsynligvis med Recepten i Lommen. Dette er væmmeligt, men det er dog vistnok

kun en Overgang. Russen er Russen værst; taler en Rus lidt stammende og forlegent, saa kan han være vis paa at blive saa forstyrret af «Hør» og Latter, at han næppe naar til Enden. Det er ikke let for Dirigenten at holde Orden paa et saadant Sold . . . Sold hver Lørdag giver matte Sold.» —

XVII.

Ligesom Studenterne den 30. Marts 1863 paa Mødet i Casino havde tiljublet de Mænd, der krævede en raskere Gjennemførelse af Ejderpolitikken, saaledes havde de ogsaa i Efteraaret med den største Interesse fulgt Forhandlingerne i Rigsraadet om den nye Forfatning, der var bestemt til at sammenknytte Kongeriget og Sønderjylland. Ikke faa af Foreningens Medlemmer sad den 13. November om Aftenen paa Tilhørerbænkene og gav af deres inderste Overbevisning højt deres Bifald tilkjende, da Ordføreren *A. F. Krieger* sluttede Forhandlingerne ved med højtidelig Stemme at udtale: «Hvo, som Intet vover, han Intet vinder, men dristig vovet halvt er vundet!» Da Afstemningen havde fundet Sted, deltog de i Hurraraabene for Rigsraadets Flertal, og Flere af dem gik glade til Foreningen for at ende Dagen der i livlig Samtale om de Udsigter, der nu havde aabnet sig for den nationale Politik.

Der blev vel talt om den Meddelelse, «Berl. Tid.» den 11 om Aftenen havde bragt, at Kong Frederik paa Glücksborg Slot havde faaet et let Anfald af Ansigtsrosen, men da Bladene netop den 13. berettede, at Kongen var i god Bedring, beroligede man sig med, at han ogsaa vilde overstaa denne Sygdom. Næste Dag havde imidlertid Forholdene forandret sig. Rygterne om, at Kongen havde faaet et Tilbagefald, og at hans Sygdom var i stærk Tiltagen, havde samlet en stor

Mængde Medlemmer, der drøftede Udsigterne men ikke rigtig kunde eller vilde tro paa, at der var Fare paa Færde. Den ængstelige Spænding tog dog af, da en af Seniorerne telegraferede til en Mand i Glücksborg og fik det Svar, at der ikke var nogen Fare for Kongens Liv, et højst mærkeligt Svar, da Feberen netop paa den Tid var meget heftig.

Allerede tidlig om Søndagen den 15. November strømmede Medlemmerne ned paa Gammelholm, hvor de opholdt sig den meste Tid af Dagen, da Efterretningerne nu vare saa alvorlige, at man ikke længer kunde tvivle om, at Sygdommen vilde ende med Døden. Sorgen og Uroen var stor, og den dæmpede Tale Mand og Mand imellem viste ret, hvor bedrøvede Alle vare. Kongen var, som man senere fik at vide, allerede død Kl. $2^3/_4$ om Eftermiddagen, men først Kl. $7^1/_2$ fik man i Kjøbenhavn Vished om, hvad der var sket. Uafladelig gik der hele Dagen mindre Flokke af Studenter fra Foreningen op til Kjøbmagergade, hvor Telegrafkontoret dengang var, for at høre, hvilke Depecher der vare indløbne, men de store Skarer af Mennesker, der opfyldte Gaden, vidste ingen Besked og fik heller ingen før Kl. $7^1/_2$. Da lød det bitre Budskab, at Kong *Frederik VII* var død. Dybt grebne og i Tavshed gik Alle hjem, og snart vidste hele Kjøbenhavn, at det dyrebareste Liv, Danmark ejede, var udslukt.

En halv Time i Forvejen havde en Afdeling Studenter fra Foreningen begivet sig til det kongelige Teater, hvor de havde taget Billetter til andet Parket. Her oplæste de Bulletinerne om Kongens Sygdom og opfordrede derpaa Publikum til at gaa hjem. Skuespillerne blev i Chefens Fraværelse enige om ikke at optræde, hvilket *Phister* saa meddelte fra Scenen.

Oppe i Foreningen gik der sent om Aftenen flere vilde Rygter. Et af dem gik ud paa, at Ministrene vare samlede hos Prins *Christian*, og at han haardnakket vægrede sig ved at underskrive det nys vedtagne Forfatningsudkast. Strax vilde en Skare ud til Amaliegade for at raabe Hurra for Danmark til Ejderen, men heldigvis kom den ledende Senior *V. Rode*

ind ad Døren i det Samme og formaaede dem til at opgive denne højst ufornuftige Plan. Aftenen endte saaledes i Ro, og man blev enig om at samles næste Formiddag Kl. 9.

Til den fastsatte Tid gav Medlemmerne Møde, og en af Seniorerne opfordrede dem nu til at gaa over paa Slotspladsen for at høre Prins Christian blive udraabt til Konge. De forholdt sig ikke tavse her, idet Mange, da Kongen viste sig paa Balkonen over Hovedporten til Christiansborg Slot, raabte Leve for den nye Grundlov og for Danmark til Ejderen.

Det kan nemlig ikke nægtes, at den offenlige Mening i Kjøbenhavn dengang ikke var Kong Christian gunstig, idet den frygtede for, at han ikke vilde fortsætte sin Forgængers nationale og folkelige Politik. Nu da han har siddet paa Thronen i 34 Aar, er Forholdet mellem Konge og Folk saa inderligt som muligt, men den, der vilde paastaa, at det nye Dynastis Grundlægger i November i 1863 blev modtagen af de ledende Kredse i Hovedstaden med Tillid, vilde fornægte Sandheden.

Allerede samme Dag han havde besteget Thronen, hørte man overalt: «Vil Kongen underskrive det nye Grundlovsudkast?» eller «Har han underskrevet?» I sin Utaalmodighed kunde man ikke tænke sig Muligheden af, at han kunde lade være. Underskriften vilde, det var man i de Dage overbevist om, med eet Slag tilvejebringe det rette Forhold mellem Konge og Folk, ligesom den vilde styrke Nationens Tillid til Fremtiden. Nu var man efter møjsommelige og pinagtige Forhandlinger endelig kommen saa vidt, at man kunde se det store Konge- og Folkeprogram fra 1848 blive virkeliggjort i en nær Fremtid, og saa skulde Alting glippe igjen. Baade den 16. og 17. November ytrede Folkestemningen sig overalt i Kjøbenhavn med stor Styrke, og for hver Time, der gik, voxede Bevægelsen.

Senioratet havde indbudt Medlemmerne til et Møde om Aftenen Kl. 9 paa Festsalen, for at man kunde træffe Aftale

om, hvorledes man skulde optræde i disse Dage. *V. Rode* udviklede her, hvor nødvendigt det var, at man kun handlede i Samraad med alle gode Borgere og efter de naturlige Føreres Raad. Studenterne burde efterligne det Exempel, deres Forgængere havde givet i 1848. Derefter gav *C. Brix* Meddelelse om Indholdet af den Adresse, Magistraten og Borgerrepræsentationen havde vedtaget, og som den samlede Kommunalbestyrelse næste Dag agtede at overrække Kongen. I denne Adresse rettedes der bl. A. en Anmodning til Hans Majestæt om at stadfæste Grundlovsudkastet.

Hvor højt de politiske Bølger gik, kan ses deraf, at Borgerrepræsentationen og Magistraten havde vedtaget Adressen enstemmigt, ja at endog en saa udpræget Helstatsmand som Konferensraad *Algreen-Ussing*, der som Medlem af Rigsraadet havde stemt mod den nye Forfatning, i sin Egenskab af Borgerrepræsentant havde været med til at opfordre Kongen til at underskrive den.

Tilsidst udviklede *Ploug*, hvor nødvendigt det var ikke ved Demonstrationer at øve Tvang mod Kongen og saaledes lokke eller true ham til at gjøre Noget, han maaske senere vilde angre. Af fri Villie skulde han vælge sit Program. Stemningen i den overordenlig talrige Forsamling var rolig og alvorlig.[1]

Den næste Dag den 17. November om Formiddagen modtog Kong *Christian* paa Amalienborg Kommunalbestyrelsen, der overbragte Adressen. I sit Svar fremhævede han bl. A., at han forbeholdt sig Betænkningstid, før han tog sin endelige Beslutning. Da Magistraten og Borgerrepræsentationen derpaa kjørte tilbage, fulgte store Menneskemasser med Vognene, stadigt raabende «Ja» eller «Nej», men de fik intet Svar, før Overpræsidenten, Kammerherre *H. Lüttichau* traadte frem under Raadhusets Kolonnade og meddelte, hvad Kongen havde sagt.

C. Brix, der som Borgerrepræsentant havde været med til Audiensen, begav sig strax til Studenterforeningen, hvor han offenligt aflagde Beretning. Stemningen her blev meget bitter og af og til noget hidsig, men Medlemmerne forholdt sig

dog rolige, hvad der i høj Grad var *Rode*'s Fortjeneste, idet han idelig og idelig med al den Varme, han var i Stand til at lægge i sine Ord, indprentede dem, at de endelig ikke maatte foretage nogetsomhelst overilet Skridt men kun handle i Forening med de andre Borgere.

Hen paa Eftermiddagen hørte man et Rygte om, at der var udbrudt Oprør i Holsten. Senioratet lod strax telegrafere til en dansk Embedsmand i Rendsborg, der svarede, at Alt var roligt, og at man Intet vidste om Uroligheder i de andre holstenske Byer. Derpaa paatog yngre Medlemmer af Studenterforeningen sig efter Opfordring det Hverv at gaa ud paa Gaderne dels for at slaa dette Rygte ned dels for at berolige Folk. Enkelte meget naive Russer bar sig saaledes ad, at de sagde: «De vil da ikke ud til Amalienborg og gjøre Spektakel i Aften, det maa De endelig ikke». «Skal der være Sjov ved Amalienborg», lød Svaret, «ja saa skal vi derud!»

Senere gav *Rode* Møde i Arbejderforeningen af 1860 efter Opfordring af dens Formand *C. V. Rimestad*. Her vare Bestyrelsesmedlemmer for flere Laug og Foreninger forsamlede for at raadslaa, om der skulde foretages Demonstrationer, for at Kongen kunde faa at se, at Kjøbenhavns Indbyggere vare enige med deres Borgerrepræsentanter. Man fattede ikke nogen Beslutning men blev enig om at mødes næste Formiddag Kl. 10.

Om Aftenen strømmede Medlemmerne igjen i store Skarer til Foreningen, hvor *Rode* maatte fortælle, hvad han vidste. Han kunde bl. A. meddele, at et Medlem af Borgerrepræsentationen, Agent H. A. Clausen, havde gjort Kongen bekjendt med Folkestemningen og fremhævet for ham, at en Nægtelse af at underskrive kunde have uberegnelige Følger. Endelig kunde Rode give den Oplysning, at Ministeriet havde bedt Kongen om at betænke sig vel, fordi Underskriften maatte indeholde et Brud med Fortiden, Holstens Udskillelse af Monarkiet o. s. v. Da der indløb Underretning om, at en vild Sværm havde samlet sig udenfor Kongens Bolig i det gule Palæ i Amaliegade,

og at den havde pebet ad en kongelig Vogn, gik en Del Studenter derud, og det lykkedes dem virkelig at adsprede Sværmen, men nu strømmede de enkelte Dele efterhaanden sammen udenfor Studenterforeningen for at høre, hvad Studenterne vilde. En af Seniorerne Cand. polit. *A. Hertell* og Cand. theol. *Ernst Trier* maatte ud at tale «Folket» til Rette. Heldigvis lød der det Raab: «Der er Ildløs paa Vesterbro», og saa drev Sværmen naturligvis derud. Medlemmerne forblev i Foreningen indtil Kl. 1 om Natten. Som et Bevis paa, i hvor høj Grad Fædrelandets Interesse havde grebet Studenterne, kan anføres, at Foreningen den 17. November talte 1170 Medlemmer, et for de Tider særdeles stort Antal, medens det ved Indflytningen i April kun var 776.

Den 18. November underskrev Kong *Christian* Forfatningsudkastet i et Statsraadsmøde Kl. 2. Som en Løbeild forplantede Meddelelsen herom sig gjennem hele Byen. Vildfremmede Mennesker tilraabte hinanden paa Gaden: «Han har underskrevet», og Alle aandede lettere efter den stærke Spænding. I Studenterforeningen modtoges Budskabet med Hurraraab. *Rode* opfordrede Medlemmerne til at glæde sig over, hvad der var sket, men advarede dem paa den anden Side mod for hastigt at løbe ud at juble, som om al Sorg nu var forbi, idet alvorlige Begivenheder truede Fædrelandet udefra. Han havde mødt Indenrigsminister *Lehmann*, der fortalte, at Kongen havde underskrevet paa en smuk og loyal Maade, og at han bl. A. havde sagt: «Jeg modtager Forfatningsudkastet som en hellig Arv fra min Forgænger; mine Ministre vide, at jeg ikke har delt denne Politik, men mit Folk ønsker den, og jeg stadfæster Forfatningen. De, mine Herrer, bære Ansvaret.»[2]

Da Marineminister *St. Bille* om Eftermiddagen kom forbi Foreningen i fuld Uniform, gik han indenfor og traf tilfældigvis *Mantzius*. Der udspandt sig nu følgende korte Samtale. *Bille*: «Nu kunne de Herrer godt hejse Flaget paa hel Stang, nu har Hans Majestæt Kongen underskrevet.» *Mantzius*: «Ja, men vi ere bedrøvede, Deres Excellence.» *Bille*: «Ja, men Kongen

har underskrevet.» *Mantzius*: «Ja, men vi ere alligevel bedrøvede, Deres Excellence.» *Bille*: «Naa!»

Senioratet havde den 16. November vedtaget, at Flaget skulde vaje paa halv Stang, indtil Kong Frederiks Lig var bisat i Roskilde Domkirke, og den 18. havde det yderligere gjentaget Beslutningen, ligesom det samtidig opfordrede Medlemmerne til ikke at spille saa højt paa Klaveret, at det kunde høres udenfor. Bestemmelsen om Flaget vakte megen Opsigt baade indenfor og udenfor Foreningen, idet Mange fortolkede den som en Demonstration mod den nye Konge. Da der den 20. November havde samlet sig en Mængde Mennesker paa Slotspladsen i Anledning af, at Kongen modtog Rigsraadets Lykønskning paa Christiansborg, var der Flere, der følte sig forargede over, at Flaget vajede paa halv Stang, og der blev endog foreslaaet, at man skulde gaa over og hejse det helt op, hvilket dog ikke skete. Dagen efter spurgte et ældre Medlem paa en Generalforsamling i Foreningen, om det skulde betragtes som en Demonstration mod Christian IX eller som Udtryk for Sorg over Frederik VII, og han henstillede til Senioratet, om det nu ikke kunde være passende at tage Flaget helt ned. Hertil svarede *Rode* paa Senioratets Vegne, at det mente, at Kong Frederik VII havde staaet i et saa sjældent varmt og hjerteligt Forhold til Foreningen, at det var passende for den at vise en săregen stor Sorg. Saalænge Kongen laa Lig, burde Sorgens Tegn vaje fra Gjenboens Hus.[3] Senioratet følte dog selv, at Offenligheden ikke ret kunde forstaa dets Grunde, hvorfor det sendte Bladene en Forklaring.

I de nærmeste Dage herefter ankom der bl. A. til Kjøbenhavn en Del sønderjydske Borgere og Bønder, der vilde hilse paa Kongen i Anledning af Thronskiftet og takke ham for hans Underskrift paa Novembergrundloven. Senioratet indbød dem til at være Foreningens Gjæster, og Medlemmer af Sangforeningen fik derved Lejlighed til at hilse paa den elskværdige Senator *Peschke* fra Slesvig, som Aaret i Forvejen havde været deres Fører under Opholdet i denne By. En anden Aften sad

flere Bønder og drak Punsch og passiarede med Medlemmerne. Foruden Herredsraadsmedlem *Jacobsen* fra Østerterp, *Nielsen* fra Jordkjær og Sognefoged *Petersen* fra Hostrup fra dansktalende Egne var der ogsaa Sandemand *Lorenzen* fra Vesterskov, Regnskabsmand *Bruhn* fra Munkvolstrup og *Bøttger* fra Hatlund, altsaa fra Landsbyer i Angel. De tre Sidstnævnte talte Dansk lige saa godt som de tre Første. Stemningen var udmærket, og flere af Bønderne holdt Taler, saaledes Bruhn for Frihed og Slesvigs Inkorporation. *Mantzius* takkede dem for deres Sejghed.

Den 18. December blev Kong Frederiks Lig ført fra Kjøbenhavn til Roskilde Domkirke. Da Processionen skulde gaa ud fra Christiansborg Slot forbi Holmens Kanal over Kongens Nytorv og videre ad Østergade, havde Senioratet ladet Foreningsbygningen smykke med Grancordons, Granguirlander og Kranse, som Økonomisenioren *O. Zinck* havde forstaaet at ophænge saaledes, at det Hele frembragte en yderst smagfuld Virkning. Paa Altanens Brystværn stod fire store grønne Træer, fra Vinduerne vajede overordenligt lange Dannebrogsflag, og rundt om Jernstakittet var der plantet 23 Flag, alle paa halv Stang og forsynede med Festons af sort Flor.

Kl. 11 om Formiddagen samledes Foreningens Medlemmer og andre akademiske Borgere paa Universitetet; 30 Studenter fra Lund sluttede sig til dem. Derpaa marcherede Toget, der talte ca. 1000 Deltagere, til Rosenborg Exercerplads, hvor alle Foreninger og Korporationer skulde give Møde. Kl. 12 satte det hele store Tog sig i Bevægelse gjennem Gothersgade, Kongens Nytorv, Østergade o. s. v. De enkelte Foreninger stillede sig efterhaanden *en haye* i Gaderne. Studenterforeningens Plads var i Vimmelskaftet omtrent fra Klosterstræde op til Nygade. Ventetiden var lang, thi først Kl. 3½ kom Processionen med Kongens Lig. Alle blottede Hovederne, og da Kong *Christian IX* kjørte forbi, skete det Samme. I en jævn Marsch, der bragte Liv i de stive, forfrosne Lemmer, fulgte Studenterne saa lige ud til Jernporten.

Næste Morgen tidlig tog Senioratet ud til Roskilde, hvor det fik Plads i Domkirken. Studentersangforeningen udførte her Hartmanns Kantate.

Dagen efter holdt Foreningen Sørgefest for *Frederik VII*, til hvilken bl. A. Kultusminister *Monrad*, Hofmarskal *Løvenskiold*, *Krieger*, *Forchhammer*, *Høyen*, *Hartmann*, *Worsaae*, *Schiern*, Malerne *Constantin Hansen* og *Skovgaard* samt Billedhugger *Bissen* vare indbudte. Festsalens Vinduer vare blændede, Gaskronerne behængte med sorte Flor-Festons, og to hvid- og sortbeklædte Kandelabre, hver med 18 Lys, stod ved Siden af Kongens Marmorbuste. 700 Medlemmer havde Plads i Salen og paa Galerierne. *Richardt* havde skrevet Kantaten, og Kammermusikus *C. Hansen* havde sat Musik til den.

Ploug holdt en fortræffelig Festtale, i hvilken han først omtalte den afdøde Konges Ungdom og de smaa Forventninger, man nærede, da han besteg Thronen. Efterat han derpaa havde mindet om Kongens Holdning efter Kasinomødet og det nye Ministeriums Dannelse, fortsatte han saaledes:[4]

«Det var Mandagen den 27. Marts. De første Tropper skulde afgaa til Slesvig, og for at tage Afsked med dem viste Kongen sig første Gang offenlig efter Ministerskiftet. Da han red tilbage, vare Gothersgade og Kongens Nytorv tæt opfyldte med Mennesker, mellem hvilke hans Hest med Møje banede sig Vej, medens hans Følge blev skilt fra ham og lodes langt tilbage. Da red han ganske alene i Stimmelen. Han var dødbleg, thi han følte Øjeblikkets Alvor, Kronens og Ansvarets Vægt, men omkring ham var intet Øje tørt og ingen Læbe tavs. Fra Vinduerne i den lange Gade og paa den store Plads viftede Tusinder af Tørklæder, og der lød en Jubel saa bedøvende og overvældende, som han aldrig havde hørt den før, som han næppe nok hørte den siden, hvor tidt end Folket har jublet ham imøde, men som han ganske sikkert vilde høre den nu, om han kunde staa op fra de Døde og træde frem midt iblandt os. Det var Frederik den Syvendes Hyldning to fulde Maaneder efter, at han havde besteget Thronen! Fra den Dag af følte vistnok han, at for dette Folk var han skikket til at være Konge, og fra den Dag af følte vi, at Kongen var med os og ikke kunde skilles fra os. Og nu efter 15 Aars Forløb ligger han, der besteg Thronen med saa svage Forhaabninger og under saa mørke Varsler, i sin tidlige Grav som den mest elskede og mest begrædte af de danske Konger, saa langt Historien naar. Vi, som nu have set tre danske Kongers Jordefærd, vi have ogsaa set, at over Frederik VI sørgede især de Gamle, der erindrede sig hans Ungdoms lyse Forhaabninger og ikke vilde være ved, at hans Manddom

og Alderdom dog langtfra havde opfyldt disse, fordi de betragtede ham som Bæreren af den gamle Tingenes Orden. Og over Christian VIII, den milde men svage Hersker, sørgede især de, som hans personlige Elskværdighed havde vundet, de højere Samfundsklasser, medens det store Folk var ligegyldigt. Men over Frederik VII, den forviste Prins, den ingenlunde af store Forventninger forkjælede Kronprins, den med Angst og Bæven modtagne Konge, sørge de Unge med de Gamle, de Lave med de Høje, de Fjærne med de Nære, Kvinderne med Mændene, kort Alle, som elske Danmark.»

Taleren paaviste derpaa, at Frederik VII passede aldeles til sin Tid, og at han fuldtud tilhørte sit Folk, ligesom han til Slutningen mindede om, at det var den nordiske Tanke, der først havde ført ham til Studenterne eller Studenterne til ham. Kongen forsmaaede desuden ikke Studenternes Kreds med dens frie Tone, dens glade Løjer og dens ungdommelige Liv. Han havde med Glæde set Foreningsbygningen rejse sig ligeoverfor hans eget Slot, han havde med Glæde bidraget til dens Opførelse og Udsmykning, og han dvælede med Glæde blandt Studenterne. Taleren var berettiget til at vidne dette, thi han havde med egne Øren hørt Kongen i denne Sal sige, at «mellem os var han rigtig glad».

De politiske Forhold udadtil vare imidlertid blevne mere og mere truende. Kongens Død havde givet Tydskland Blod paa Tanden, og snart vedtog de forskjellige tydske Staters lovgivende Forsamlinger kraftige Henvendelser til deres Regjeringer om at værne Slesvigholstens Ret, ligesom Folkemøder rundtom i det store Fædreland slog til Lyd for den «forladte Broderstamme» imod Nord. Den Exekution, som Forbundsdagen i Frankfurt alt havde besluttet den 1. Oktober i Anledning af Kundgjørelsen af 30. Marts, blev nu til Alvor, idet hannoveranske og sachsiske Tropper til Nytaar skulde rykke ind i Holsten. For at kunne møde alle Begivenheder besluttede den danske Regjering derfor i December at sætte hele Hæren paa Krigsfod og lade den indtage en Stilling i det sydlige Slesvig. Samtidig var Ministeriet Hall Gjenstand for en alvorlig Pression fra de venskabeligsindede Magters Side, idet disse krævede, at man skulde prøve paa at besværge det

truende Uvejr ved at tage Forfatningen af 18. November tilbage. Da Hall imidlertid ikke vilde gaa ind herpaa, indgav han den 24. December sin Begjæring om Afsked.

Samme Dag samlede de toneangivende Mænd i Hovedstaden saasom *C. Bille*, *Ploug*, *C. V. Rimestad* og *A. Steen* sig hos *C. Brix* i Efterslægtselskabets Lokaler paa Østergade for at tage under Overvejelse, hvad der var at gjøre under de nuværende Omstændigheder. I dette Møde deltog *Chr. Frederiksen* paa Senioratets Vegne, da V. Rode var paa Landet i Julen. Man blev iøvrigt enig om at forholde sig rolig og afventende. Fire Dage senere dannede *Monrad* sit Ministerium.

Som man ved, forbedrede dette Ministerskifte ingenlunde Forholdet til Tydskland, og snart fik man at se, at Preussen under Bismarcks Ledelse med Østerrig paa Slæbetov skubbede Forbundet tilside og optraadte som Danmarks særlige Fjende. I Midten af Januar var det klart, at Krigen maatte udbryde.

I de samme Dage indkaldte Krigsministeriet tre Aargange af Forstærkningen, der gav Møde i Kjøbenhavn, hvor de blev indkvarterede. Som andre Grundejere maatte Studenterforeningen ogsaa bære sin Del af Byrden. Aldrig saa snart fik Senioratet Meddelelse om, at Foreningen vilde faa 27 Mand at sørge for, før Medlemmerne tilbød Sengeklæder og Penge. I Gymnastiksalen, det nuværende Bibliothekslokale, blev der opredt 27 gode Sengelejer, og Soldaterne blev beværtede med Kaffe og Brød om Morgenen og med The eller Øl samt Smørrebrød om Aftenen. Om Søndagen fik de desuden Steg til Middag. Endelig blev der leveret dem Piber og en Kardus Tobak hver.

Disse «Forglemmigejer», som Folkevittigheden døbte Forstærkningsmændene, fordi de af Mangel paa Uniformer maatte tage tiltakke med lange, islandske Trøjer og lyseblaa Kapper, befandt sig udmærket i Foreningen. Da Adskillige af dem skulde rejse den 24. Januar, blev der Aftenen i Forvejen holdt et Gilde til Ære for dem. Kl. 8 fik de varm Aftensmad, hvorpaa de blev førte op i Konversationsstuerne. Her tog

Medlemmerne dem tilbords, og nu marscherede Alle op i Festsalen, hvor der beværtedes med Æbleskiver og Punsch. Gildet begyndte naturligvis med «Den tapre Landsoldat», hvorpaa *V. Rode* holdt Festtalen for dem og bad dem om at blive deres Løfte tro. Talerne fulgte Slag i Slag, og en af Soldaterne sagde bl. A., at han, dersom Hæren skulde vige for Overmagten, vilde ønske, at han igjen maatte blive indkvarteret i Studenterforeningen. Han lovede imidlertid, at de skulde gjøre Foreningen Ære derovre og samle sig om Dannebrog og slaas tappert for den. Stemningen var udmærket. Værten fortalte senere, at Soldaterne, da de efter Kl. 2 vare komne til Ro i Gymnastiksalen, rejste sig op i Sengene, gjentog Talerne for hinanden og prøvede paa at synge Viserne endnu en Gang. Før de rejste, blev de Alle forsynede med Piber, Spillekort, Visebøger, Tobakspunge, Uldtrøjer, Underbenklæder, Muffediser, Uldsokker og uldne Tørklæder.

For at vise deres gode Villie lod de følgende Taksigelser indrykke i Bladene:

«Vi samtlige Forstærkningsmænd, som ligge indkvarterede i Studenterforeningen, og som af Samme have nydt meget Godt, bringe herved vor hjertelige Tak til vore Velgjørere. Vi maa rigtignok takke Gud, at vi have været saa heldige og truffet et saa godt Logis, idet vi her ere blevne godt udstyrede med godt Undertøj, Vanter, Piber m. M. hele Tiden igjennem, saa længe vi have ligget her, faaet frit Tobak saavel som Kaffe og The og ofte gratis nydt en god Middagsmad tilligemed Brændevin og godt Øl. Man har her arrangeret et Gilde for os, ved hvilket vi blev trakterede med Punsch og Æbleskiver, og ved hvilket Gilde der blev afsunget en Sang, hvori man bød os velkommen samt udbragte mange Skaaler, iblandt hvilke Foreningens Medlemmer heller ikke glemte at udbringe et Leve for vore Koner.

Vi takke derfor endnu en Gang saavel paa vore egne som paa vore Koners Vegne.»

«Farvel!

Forstærkningsmændene bringe herved deres hjertelige Tak til de ærede Studenter for den kjærlige Omsorg og Opofrelse, som blev os bevist i den Tid, vi laa i Kvarter i Studenterforeningens Bygning. Det vil stedse være os en uforglemmelig Erindring, og vort højeste Ønske er, at Gud vil gjengjælde dem det Gode mangefold.

Paa egne og Forstærkningsmændenes Vegne

J. P. Andersen.»

De Forstærkningsmænd, der rejste den 1. Februar, sendte en Deputation til Senioratet med et i Glas og Ramme indfattet Taksigelsesdigt og en Gibsstatuette af Frederik VII med floromvunden Konsol. Digtet har sin særegne Historie. Nogle Dage før de rejste, havde de spurgt Foreningens første Tjener Jens, hvor der boede en Digter, som skrev Vers for Betaling. Da han ikke kjendte en saadan, bad de om at faa at vide, hvor der da boede nogen af dem, der skrev for Studenterne. Jens viste dem saa til Otto og Richardt, hvorefter de gik til den Sidste og bad ham pænt derom; han skulde nok faa sin Betaling for det. Richardt trykkede sig ved det, og da de havde klappet hinanden lidt paa Skuldrene, sagde han til dem, at han var bange for, at Studenterne skulde kunne kjende det, naar han skrev det. «Nej, det skal der ikke være Noget ivejen for, vi lade det trykke», lød Svaret. Imidlertid raadførte han sig først med Rode om, hvad der var at takke for, og efterkom saa deres Ønske.[5] Saaledes gik det til, at 11 Forstærkningsmænds Navne kom til at staa under følgende Digt:[6]

I unge Studenter ved Holmens Kanal,
Vi sige saa mange Tak,
For der er ikke en eneste Ka'l,
Som ikke har sovet i Jeres Sal
Som i den luneste Stak.
Vi sige Jer Tak for godt Logis
For Trøjer og for Tobak.
Og det er nok vist, at aldrig vi
Skal glemme saa let, hvor lystigt I
Med os Forstærkningsmænd drak!
Nu maa vi over og se, om vi kan
Faa Tydskerne ud i en Ruf.
Det bliver for kvalmt i Danmarks Land,
Og aldrig rolig vi sove kan,
Skal Preusserne være vor Slof.
Men naar nu snart vores Regiment
Er kommen i Lejr og Barak,

Saa træffe vi mangen en brav Student,
Og dem skal vi hilse fra Jer saa pænt
Og sige dem, I har ærlig fortjent
Forstærkningsmændenes Tak!

F. Schou, Kokkedal.	*Andersen,* Vridsløse.	*H. Poulsen,* Læssø.	*H. Hansen,* Birkerød.
Chr. Christensen, Glimsholdt.	*E. Jensen,* Thostrup.	*P. Knudsen,* Ydby.	*Chr. Hansen,* Thislund.
J. Petersen, Gredsted.	*M. Petersen,* Ilsted.	*M. Christensen,* Børglum.	

Efterat Hovedstadens Befolkning havde glædet sig over, at Preusserne den 2. Februar forgiæves havde prøvet paa at tage Skanserne ved Mysunde, og at vore Tropper den 3. havde ydet Østerrigerne en kraftig Modstand foran Centrum, blev den overvældet af Sorg og Forbitrelse, da der den 6. Februar om Morgenen indløb Efterretning om, at vor Hær Aftenen i Forvejen havde forladt Dannevirkestillingen. Strax om Formiddagen strømmede Folk ud paa Gaderne for i Fællesskab at drøfte Grundene til dette skjæbnesvangre Skridt og for at søge Trøst. Men Ingen vidste Besked, og i Krigsministeriet erfarede man, at Tilbagetoget var foretaget mod selve Krigsminister Lundbyes Villie og Vidende. I Studenterforeningen herskede «den inderligste Sorg, den stærkeste Harme og den voldsomste Forbitrelse».[7] Alle troede fuldt og fast, at der var Forræderi med i Spillet, og man var i ethvert Tilfælde sikker paa, at Generalerne i Krigsraadet havde fattet Beslutningen i den politiske Overbevisning, at Dannevirkestillingen, Ejderpolitikkens Symbol, ikke var en alvorlig Kamp værd.

Hele Dagen igjennem var Stemningen paa Kogepunktet, og den blev ikke bedre, da der om Eftermiddagen paa Gadehjørnerne blev opslaaet en Proklamation til Hæren paraferet af Monrad. Den var nemlig saa uheldig affattet, at man maatte tro, at han havde vidst Besked om, hvad der skulde ske.[8] *Kongen* og *Monrad*, der havde aflagt et Besøg hos Hæren ved

Dannevirke og f. Ex. været Vidne til Slutningen af Kampen den 3. Februar, opholdt sig den 5. i Sønderborg, hvor de først om Aftenen, efterat Stillingen var rømmet, havde faaet et Telegram herom fra Overgeneralen de Mezas Stabschef. Næste Morgen tidlig sejlede Monrad saa til Flensborg, og undervejs havde han forfattet den ovennævnte Proklamation, som Kongen slet ikke havde underskrevet. Dens Offenliggjørelse i Kjøbenhavn var sket ved en Fejltagelse.

Som Stemningen var i Hovedstaden, kunde man vente sig voldsomme Gadeoptøjer om Aftenen, og de udeblev heller ikke. Især i Kvarteret om Amalienborg stimlede store Skarer sammen, der baade i Amaliegade og paa Sct. Annæplads og senere paa Kongens Nytorv sloges med Politi og Hestgardister. Helt ud paa Natten til mellem 2 og 3 varede denne Kamp, under hvilken Brosten tjente som Kasteskyts. I Studenterforeningen, hvor man fik Underretning om, hvad der foregik, prøvede Senioratet at udsende Medlemmer, der skulde berolige Folk, men deres Forsøg herpaa mislykkedes fuldstændigt, de udsatte sig kun for at faa Prygl. Enhver, der prøvede paa at tale et fornuftigt Ord, blev anset for en Forræder.

Ikke mindre end tre Gange drog Sværmen hen til Studenterforeningen for at høre, om Studenterne ikke vilde gaa med og føre an. Første Gang maatte *S. Nellemann* og anden Gang *V. Rode* ud for at holde Taler til dem. Der blev raabt Hurra for Hæren, Danmark, Grundloven og Rigsdagen, og derpaa trak Skarerne bort igjen og blev afløste af andre. Da *Rode* havde talt, raabte en Mand af Folket: «Vil den Herre ikke udtale Forbandelsens Ord over Monrad?» Idelig hørtes Raabene: «Leve Republikken med Hall som Præsident!» «Leve Kong Karl XV!»

Søndagen den 7. Februar om Formiddagen Kl. 10 kom *Monrad* til Kjøbenhavn. Han sendte øjeblikkelig Bud til Bladenes Redaktører, Formanden for Arbejderforeningen af 1860 *C. V. Rimestad* og Studenterforeningers Seniorat og bad dem give Møde hos sig Kl. 12. Han meddelte her, at Efterretningen

om Dannevirkes Rømning var kommen Kongen og ham ligesaa uventet som alle Andre. De vare Begge udelagtige deri og uvidende derom. Proklamationen havde ikke været bestemt for Kjøbenhavn, og forøvrigt var den kun et Udkast til en Proklamation. Senioratets Ordfører *Rode* svarede, at han skulde bringe Meddelelserne videre. Studenterne deltog ikke i Gadeoptøjerne, men de vilde ligesaa lidt være i Stand til at berolige Stemningen, som de selv vare beroligede ved Konsejlspræsidentens Oplysninger. *Rode* meddelte endvidere Monrad, at der herskede en overordenlig stor Forbitrelse i Hovedstaden, bl. A. mod ham personlig. *Rimestad* forudsagde, at der samme Aften vilde finde voldsomme Optøjer Sted, hvilket dog ikke blev Tilfældet.

Efter Mødet begav *Rode* sig op i Studenterforeningen, hvor der i Festsalen havde samlet sig en talrig Mængde Medlemmer. Han aflagde her Beretning om, hvad der var foregaaet, men dette forekom ikke Forsamlingen tilstrækkeligt, hvorfor der rettedes mange Forespørgsler til ham. Man vilde have at vide, om han havde spurgt Monrad om det eller det, hvorfor det eller det var sket o. s. v. I deres Utaalmodighed glemte Medlemmerne, at han ikke havde havt Monrad i skarpt Forhør et Par Timer, og at hele Mødet kun havde varet et Kvarter.

Om Aftenen vare Spektaklerne paa Gaden ikke nær saa hæftige som Dagen i Forvejen, saa at Politiet ved Hjælp af Sprøjter kunde holde Amaliegade ryddelig. En Sværm indfandt sig atter udenfor Studenterforeningen. En selvvalgt Deputeret gik ind igjennem Laagen og fik sig udenfor Pillerne en længere Samtale med *Mantzius*, men da det varede for længe, blev Sværmen for utaalmodig, og Nogle kastede med Sten mod Bygningen, hvorved tre Ruder gik i Løbet. Deres Kammerater skjældte dem imidlertid ud og sagde, at det ikke lignede Noget at slaa Sten paa saadanne Menneskers Hus. Den Deputerede gik derefter hen til Rækværket og raabte ud til Sværmen: «Silarium! Silarium!» (Silentium?), men den vedblev

at skrige og raabe, at den vilde have Forklaring paa, hvorfor Dannevirke var opgivet. *Rode* maatte endelig give en Tale tilbedste, der endte med et Leve for Danmark. Det lod til, at dette virkede, men nu tog Hr. Silarium Ordet og erklærede, at de vare Arbejdere, hvorfor de maatte arbejde om Dagen og gjøre det andet Fornødne om Natten. Han maatte bede om en Forklaring, for Studenterne det var de Lærde, og gav de ikke Forklaringen, saa maatte de selv tage Følgerne. Sværmen gik imidlertid lidt efter sin Vej. Andre Sværme drog ud til Christianshavn, hvor de udenfor Monrads Bolig vækkede ham ved Raabene: «Landsforræder» og «Til Helvede med den sorte Sjæl».

Ovenpaa den voldsomme Spænding fulgte snart nogen Afslappelse. «Ja, man kunde», som den ledende Senior skrev, «endogsaa hos os finde Enkelte, der nu i stærke Udtryk fordømte Bladenes og særlig «Fædrelandet»s Optræden o. s. v. o. s. v. uagtet man var i Stand til ved Vidneførsel paa disse Menneskers Mund at godtgjøre, at de ved deres Udtryk i de første Dage havde gjort sig skyldige efter dansk Lov til Straf paa Ære, Liv og Gods. Heldigvis vare disse saa hurtige Omskiftelser kun faa.»

Snart indløb Efterretningen om 1. og 11. Regiments heltemodige Kamp med Østerrigerne ved Sankelmark, og strax dannedes der i Foreningen en Komitee, der indsamlede Penge til 1. Regiment, som talte mange af Foreningens Venner og Medlemmer i sin Midte.

Zinck, der paatog sig Hovedsliddet, telegraferede til Chefen Oberst *Charles Beck*: «Opfyldt af Beundring og inderlig Taknemmelighed over 1. Regiments Mod og Opofrelse har Studenterforeningen begyndt en Indsamling til dets brave Soldater. Vi udbede os Hr. Oberstlieutenantens Meddelelse om, hvilke Gjenstande, til Nytte eller Opmuntring, der maatte være mest velkomne.» *Beck* svarede med følgende Telegram: «1. Infanteriregiments varme Taksigelse til Studenterforeningen! Vi have

kun opfyldt vor Pligt mod Fædrelandet. Gjenstande, der ønskes, ere Støvler og Skjorter.»

Studenterforeningens Komitee indsendte strax 300 Rbd. til Børskomiteen, der raadede over et større Oplag af disse Gjenstande. Allerede den 21. Februar saa den sig i Stand til at sende tre store Sække med Støvler, Skjorter og Uldtøj til 11. Regiment, hvis midlertidige Chef Kaptejn *Stricker* sendte sin hjerteligste Tak. Den 8. Marts blev der endvidere sendt fire Sække med lignende Indhold til Chefen for 18. Regiment Oberstlieutenant *Hirsch*. Nordslesvigerne i 21. Regiment, der vare afskaarne fra at faa Hjælp hjemmefra, blev ligeledes betænkte. Da der ogsaa indsamledes til dem andetsteds, blev det bestemt, at Studenterforeningen skulde forsyne 1. Kompagni, og da Chefen for dette Kaptajn *Beissenherz* opgav, hvad hans Soldater trængte til, blev der i Marts afsendt 145 Skjorter, 150 Par Saaler, Flikker og Sinker, 42 Par Uldstrømper, 14 Par Underbenklæder, 21 Par Støvler, 13 Par Muffediser, 3 Uldtrøjer og 12 Visebøger.

I Marts modtog Studenterforeningen et Brev fra Ritmester *Sommer* med Opfordring til en Indsamling til Bedste for de sydslesvigske Ægtbonder, der efter Tilbagetoget fra Dannevirke havde kjørt for Hæren, og som nu befandt sig paa Als i en sorgelig Tilstand blottede for Klæder og Linned. En Del af disse Stakler havde i 1862 kjørt for Sangerne, da de paa Vejen til Lovefesten i Flensborg opholdt sig en Dag i Slesvig og gjorde en Udflugt til Landsbyen Ascheffel. *Zinck* afsendte strax paa Sangforeningens Vegne 40 Skjorter og 40 Par Strømper samt 40 Rbd. kontant Derpaa blev der udstedt en offenlig Opfordring om Hjælp, som indbragte 1010 Rbd. For den storste Del af disse Penge kjøbte *Zinck* og *Guldberg* Skjorter, Stovler og Strømper samt et Lpd. Skraatobak, som de pakkede i sex store Sække, og de fattede den dristige Beslutning selv at overbringe Varerne til Als. Krigsministeriet gav dem fri Rejse til Hørup Hav, hvor de ankom Paaskesøndag den 27. Marts. Her uddelte de strax Gaverne og havde den Glæde at

se, hvor velkomne de vare. I Sønderborg besøgte de Borgmester *H. Finsen*, hvem de kjendte fra den Tid, han var Senior i Studenterforeningen. Medens de spiste til Middag hos ham, tordnede Kanonerne paa Broager af al Magt løs mod Dybbølskanserne. Næste Dag tog de med et Regeringsdampskib hjem over Korsør. Skibet var overfyldt med Saarede fra Kampen den 28. Marts om Morgenen.[9]

Ved Indsamlingerne til Hæren i Studenterforeningen indkom der et Beløb af ikke mindre end 5587 Rbd. foruden Varer, og hertil kom endnu 1300 Rbd. som *V. Rode* og *Zinck* indsamlede efter Dybbøls Fald, og som skulde have dannet et Fond til Understøttelse af faldne Officerers Sønner. Da Fondet til «de Faldnes Minde» noget senere oprettedes, blev Pengene imidlertid overleverede til dette.

De allerfleste Penge indkom som Gaver, men adskillige Aftenunderholdninger, som *Guldberg* og *Zinck* formaaede Sangforeningen til at give, forøgede Udbyttet. Ved disse medvirkede bl. A. kongelig Skuespiller *Michael Wiehe*, der deklamerede, *H. C. Andersen* som oplæste Eventyr og Fortællinger, samt Kammersanger *Chr. Hansen* og kgl. Skuespillerinde Fru *Zinck*.

Men foruden disse Ofre af Penge bragte Studenterforeningens Medlemmer og Studenterne overhovedet et langt større Offer for Fædrelandet, idet de meldte sig til Tjeneste i Hæren. I 1848 havde Tilstrømningen af frivillige akademiske Borgere været betydelig, men i 1864 meldte de sig i massevis. De Studenter og Kandidater, der nu vare i Stand til at bære Vaaben, havde under den første slesvigske Krig været Drenge, men de vare tidligt blevne vakte til Bevidsthed om, at det at kæmpe for Fædrelandet var en Ynglings skjønneste Lod, de havde jublet over Sejrene ved Fredericia og Isted, og de havde raabt Hurra for de hjemvendte Soldater og baaret deres Geværer for dem paa Marchen. Der herskede mellem dem ingen Uenighed om, at de, naar de blev store, og det da atter skulde gaa løs, vilde være med til at slaas med Tydskerne.

Der var i Aarenes Løb mellem 1851 og 64 ved Studenterforeningens Gilder faldet mange højstemte Ord om at kæmpe til sidste Mand, og der var under bragende Bifald blevet sunget, at Alle vilde være Soldater, naar Paaskeklokken igjen kimede over Land. Nu da Krigen for Alvor stod ved Døren, var den Tid kommen, da alle disse Løfter skulde indfries, medmindre de, der havde givet dem, vilde stemples som Frasehelte eller som kaadmundede og upaalidelige Personer, der vare store i Munden men uduelige til Gjerning. Heldigvis bestod den danske Studenterstand denne Prøve, saavist som den sikkert altid vil gjøre det. Vi skulle kun anføre et Exempel, der maa være tilstrækkeligt. Af de 183 Studenter, der i 1858 tog Afgangsexamen, vare ikke mindre end 60 med i Krigen 1864,[10] og dog vare adskillige af de 183 døde forinden. Det var, som man vil erindre, denne Aargang, der i 1859 blev nedsablet af Professor Rasmus Nielsen. Forstod den end ikke hans Filosofi, saa havde den dog saa megen Forstand, at den vidste, hvad den var sit Land skyldig.

Mange akademiske Borgere havde ladet sig uddanne til Reserveofficerer paa de Skoler, der vare oprettede i de nærmeste Aar før 1864, ikke faa blev indkaldte i Sommeren 1863 og lærte som Menige i Lejren paa Lammefælled, og da der efter Kong Frederiks Død blev oprettet en stor Skole for Reserveofficerer i Kjøbenhavn, strømmede Kandidater og Studenter til i Skarevis og deriblandt mange af de Medlemmer, der havde deltaget allermest i Studenterforeningens Liv. Atter Andre gik med som Menige, og de medicinske Studerende, der blot havde gaaet to Aar paa Hospitalerne, blev ansatte som Underlæger ved Lazaretherne. De, der havde taget første Del af Embedsexamen, kom til den aktive Hær, og man saa dem under Dybbøls Belejring gjøre Tjeneste som Enelæger ved Bataillonerne og med Uforsagthed midt under den voldsomste Granatregn passe deres menneskekjærlige Gjerning.

Allerede i de første Kampe ved Dannevirke maatte Studenterne betale deres Blodskat til Fædrelandet. Ved Mysunde

blev Secondlieutenant Cand. phil. *L. G. F. Klubien* dræbt af en Kugle gjennem Hovedet, da han uforfærdet sprang til og rettede en Kanon, efterat de Menige, der skulde besørge denne Tjeneste, flere Gange vare blevne ramte af de preussiske Skytter. I samme Kamp saaredes Cand. jur. Lieutenant *C. Bluhme*, Bataillonsadjutant ved 3. Regiment, der paa sin Dødsseng i Flensborg modtog Ridderkorset. Dagen efter faldt Sønderjyden Cand. jur. *L. M. Bruun* som Menig ved 1. Regiment i den haardnakkede Kamp mod Østerrigerne ved Øvre-Selk. Ved Sankelmark den 6. Februar maatte de Menige Cand. jur. *Thorvald Paulsen*, Søn af Sønderjydernes første Jurist, Fædrelandsvennen Chr. P., samt Cand. theol. *J. Paludan-Müller* bide i Græsset. Den Sidstnævnte kæmpede, som der blev sunget om ham, «med Saxos gamle Bog i sin Tornyster». Han, der var saa stærkt aandeligt bevæget, havde ikke noget soldatermæssigt Udseende, men da det kom til Stykket, vilde han som Nordens gamle Helte ikke vige men vedblev at fyre paa Fjenden, indtil det dræbende Bly gjennemborede hans Øje.[11]

I Kampen ved Ragebøl den 17. Marts faldt Student *J. N. Breyen* som Secondlieutenant ved 4. Regiment, og den 2. April, da Beskydningen af Sønberborg for Alvor begyndte, blev Officersaspirant Stud. polit. *Th. Petersen Schmidt* dødelig saaret, idet «en preussisk Perkussionsgranat sprang midt i et af 16. Regiments Kompagnier, netop som det i god Orden rykkede bort fra den Gaard, hvor det havde været indkvarteret».[12] 25 Mand blev samtidig dræbte eller frygteligt saarede. Under Stormen paa Dybbølstillingen faldt Stud. theol. Secondlieutenant ved 22. Infanteriregiment *Victor Kemp* og Cand. jur. Officersaspirant *Oest* ved samme Regiment, idet deres Kompagni, som i Løbegravene ved Skansen Nr. 2 havde værget sig med udmærket Tapperhed, tilsidst formelig blev knust under de fremstormende fjendlige Masser.

Den livsglade *Kemp* havde den 22. Februar første Gang været i Ilden ved Pythuse foran Stillingens højre Fløj og havde her ved Kampens Begyndelse med sig selv drøftet Spørgsmaalet

«Modig eller fejg?» «Det Spørgsmaal opkastede jeg vist for mig selv over hundrede Gange i disse ti Minutter», skrev han Dagen efter,[13] «og Svaret lød: Fejg.» Men da hans Folk kort efter blev grebne af Panik, «da vaagnede jeg op. Med en Stok i Haanden, slog jeg en af mit Mandskab til Jorden, derpaa trak jeg min Sabel og udbrød: «Den Første af andet Kompagni, der retirerer uden Ordre, bliver hugget ned». Efterat han derpaa med sine Folk en halv Time havde udholdt en morderisk Ild, da jublede det inde i ham: «Modig, modig!», og fra det Øjeblik faldt det ham ikke ind, at hans Liv var i Fare. Efter Kampen sagde hans Kapitain til ham: «Befalingsmændenes Forhold var fortrinligt, og de gav Mandskabet et glimrende Exempel. De er sandelig ikke den, hvem denne Ros mindst tilkommer, De viste Dem ved Pythuse som en modig og determineret Officer.»

Den 18. April faldt ligeledes Student Secondlieutenant *Toxwerdt* af 2. Regiment i en heftig Kamp bag Skansen Nr. 4, og Officersaspiranterne Cand. jur. *C. A. de Fine Skibsted,** Cand. jur. *H. F. J. Haxthausen*, Stud. jur. *Emil Bruun*** og Cand. jur., Greve *S. F. F. Ahlefeldt-Laurvigen**** blev haardt saarede.

Officersaspirant Stud. theol. *J. K. Smidth*† havde denne Dag Kommandoen i den lille aabne Skanse Nr. 3. Det lykkedes ham med sine 25 Mand af 22. Regiment at naa ind i denne før Fjenden. En Stormkolonne paa sex Kompagnier tilligemed en Del af de mod Skanse Nr. 4 bestemte Tropper gik løs paa den lille Skare, der imidlertid ligesom sin Fører havde besluttet at holde ud til det Sidste. Da den første fjendlige Fane blev plantet paa Brystværnet, nedskød Smidth dens Bærer med sin Revolver, men snart mylrede Preusserne ind i Skansen, Smidth segnede ramt af tre Kugler, men hans Folk fortsatte

* Overretssagfører og Direktør for Hafnia.
** Død 1871 som Cand. jur.
*** Byfoged og Borgmester i Skagen.
† Sognepræst i Rudkjøbing.

deres Modstand i det Indre af Skansen, ja endog i Krudtkammeret og den paabegyndte Minegang, som den preussiske Generalstabs Beretning siger.[14] Kun nogle faa Mand blev tagne til Fange usaarede. I sit Værk «Der Krieg gegen Dänemark», skriver General, Grev *Waldersee*:[15] «Det tyder paa en sjælden Energi og Dygtighed med faa Mand at forsvare en Skanse med slig en Haardnakkethed». I Kampen i og omkring Skansen mistede Fjenden bl. A. 5 Kompagnichefer og 3 Lieutenanter.

Smidth blev paa Lazarethet i Flensborg af Fjenden behandlet med al mulig Ære og modtog Besøg af preussiske Prinser, der bevidnede ham deres Højagtelse for hans Heltemod, men da han senere blev Sognepræst paa Femø, prøvede Finansministeriet paa at berøve ham den Invalidepension, han havde faaet som Erstatning for sin sønderskudte Arm. Højesteret, der dømte i Sagen, var imidlertid af en anden Mening, saa at han nyder den endnu. Først 25-Aarsdagen efter Dybbøls Indtagelse blev han, der dengang var Præst, paa Krigsministeriets Indstilling udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Als's Indtagelse den 29. Juni krævede ikke faa Ofre i den akademiske Verden. Stud. jur. Secondlieutenant *Chr. Trepka*, Søn af Oberst T., der faldt i Øvre-Stolk den 25. Juli 1850, var med sin Deling af 18. Regiment paa Arbejde paa Arnkilsøre. Da han opdagede en Baadkolonne med Preussere, der nærmede sig Land, samlede han strax sine Folk, angreb uforfærdet den langt overlegne Fjende og fandt Heltedøden. I den forbitrede Kamp i Kjær By, hvor 3. og 18. Regiment ved gjentagne kraftige Angreb søgte at standse Fjenden, og hvor Førerne, som den preussiske Generalstabs Beretning skriver, med Opofrelse af deres egen Person paa den mest anerkjendelsesværdige Maade forstod at oplive og styrke deres Troppers Modstandskraft, faldt Studenterne *W. E. G. Buchhave* og *N. A. Færch*, der begge tjente som Secondlieutenanter ved 3. Regiment. Ligeledes faldt Officersaspiranterne den ganske unge Student *Jacobæus* af samme Regiment og den 30aarige Cand. jur., Baron

F. S. Bretton samt den lige saa gamle theologiske Kandidat, frivillig Menig *P. S. Lund*, begge af 18. Regiment. Bretton var en ihærdig Forkæmper for Biavlen i Danmark, og Lund, som med Iver studerede de semitiske Sprog, havde efter Dybbøls Fald ikke kunnet blive rolig hjemme men meldte sig som Soldat. Paa Als saaredes bl. A. Student *Johannes Hage*,* der som Secondlieutenant ved 4. Regiment strax var med at tage mod Fjenden, da han gik i Land paa Arnkilsøre.

Ved Fredericia den 19. Marts faldt Cand. jur. *Chr. Christensen*, Secondlieutenant ved 21. Regiment, og i Fægtningen den 3. Juli ved Lundbygaard, der paa en for os saa sørgelig Maade viste Bagladegeværernes Overlegenhed, dræbtes Cand. jur. *Fridlejf Sørensen* som Menig ved 1. Regiment. Han tog i Januar juridisk Examen, blev derefter paa Grund af Kortsynethed udskreven til Militærarbejder, men da han ikke syntes om at sidde og skrive paa et Kontor i Odense, bad han om at maatte blive Infanterist, idet han jo kunde gaa med Lorgnet. Denne velvoxne, slanke og intelligente unge Mand blev dengang afbildet paa Forsiden i «Illustrated London News» som en Type paa en dansk Soldat; hvor brave end vore Jenser vare, saa de dog slet ikke ud som han.

Flere akademiske Borgere blev dekorerede for deres Forhold under Krigen, saaledes fik følgende Secondlieutenanter af Infanteriet Ridderkorset: Cand. phil. *P. G. Müller* af 1. Regiment for sin Deltagelse i Kampen ved Sankelmark, Cand. phil. *M. V. Honoré* og Stud. jur. *Viggo Monrad* (Søn af den daværende Konsejlspræsident) af 10. Regiment for Fægtningen ved Dybbøl den 28. Marts, Stud. jur. *Emil Bjerring* (død som Redaktør af «Nationaltidende») for sin modige Optræden under Kampen paa Dybbøl den 18. April og Stud. polit. *S. F. Knudtzon*** ved 18. Regiment, kun 20 Aar gl., for sin Deltagelse i Kampen den 29. Juni. Secondlieutenant i Artilleriet Stud. polit. *J. P. C. Stephansen*

---

* Godsejer og Folkethingsmand.

** Nationalbankdirektør.

modtog Ridderkorset, fordi han sørgede for, at en Del af det faste Skyts fra Frederiksstad blev reddet ad den lange Vej over Husum, Ribe og Fredericia. Endvidere blev Underlægerne Cand. med. & chir. *H. Laub*, Stud. med. & chir. *Th. M. Trautner* og Stud. med. & chir. *A. Sparrevohn* dekorerede for den Iver, hvormed de under Dybbølstillingens Belejring forrettede deres farefulde Gjerning. Stud. polit. *F. v. Rosen*, Officersaspirant ved 2. Regiment, blev Dannebrogsmand efter Kampen den 28. Marts, og det Samme var Tilfældet med Cand. polit. *J. Scavenius* (den senere Kultusminister), som fr en Rejse i Sydeuropa var ilet hjem for at deltage i Krigen. Han blev Officersaspirant ved 18. Regiment og var med paa Als.

Af den store Skare af Kandidater og Studenter, der deltog i Krigen, kunne bl. A. følgende nævnes. De theologiske Kandidater *Chr. Bredsdorff* og *Fr. Jungersen* gjorde som Menige ved 18. Regiment hele Felttoget med lige fra Mysunde til Als, og bidrog i høj Grad til at oplive Mandskabet ved deres Sang og Tale. De blev udnævnte til Lieutenanter. Stud. med. & chir. *V. Bokkenheuser*, nu Dr. med. og praktiserende Læge i Kjøbenhavn, tjente som Secondlieutenant ved samme Regiment og har senere i en fornøjelig Bog «Fra Ejderen til Als» skildret sine Oplevelser. Cand. theol. *J. Nørregaard*, nu Dr. phil., Kapitain og Forstander for Testrup Højskole, og Cand. theol. *Kalkar*, nu Præst og Ordbogsforfatter, tjente begge ved 15. Regiment og avancerede til Lieutenanter, Cand. theol. *Nicolai Jacobsen*, død som Sognepræst til Højslev, Dømmerby og Lundø, blev som Lieutenant ved 2. Regiment saaret den 14. April ved Dybbøl, Stud. jur. *Jens Skau*, Søn af Sønderjydernes Fører Laurits S., gjorde Felttoget med som Lieutenant ved 7. Regiment og døde af Brystsyge om Efteraaret 1864. En anden Sønderjyde Stud. theol. *J. Lohmann*, død som Præst i Skive, tjente ved samme Regiment som Lieutenant, Stud. med. *G. V., Borgen*, nu Inspektør ved en Kommuneskole i Kjøbenhavn, deltog som Lieutenant i 20. Regiments glimrende Angreb paa

Preusserne den 18. April og blev saaret. Cand. theol. *H. G. A. Stampe* gjorde Tjeneste som Bataillonsadjutant ved 3. Regiment og paadrog sig en Brystsygdom, af hvilken han ikke længe efter døde.

Endnu kunne nævnes Cand. jur. *E. A. Berner* (Trafikinspektør ved Jernbanerne), Cand. theol. *F. Bojsen* (Folkethingsmand), Stud. jur. *H. Bohr* (Telegrafdirektør i Kina), Cand. phil. *L. Budde* (Forfatter og Skoleforstander), Cand. phil. og Arkitekt *L. P. Fenger* (Stadsarkitekt i Kjøbenhavn), Stud. polit. *V. A. Falbe-Hansen* (Professor ved Universitetet), Stud. jur. *V. Hattensen* (Justitsraad og Sekretær), Stud. med. *P. Jerndorff* (kongelig Skuespiller), Cand. mag. *H. F. C. Kjærschou* (Docent og Museumsinspektør), Student og Maler *Pietro Krohn* (Professor og Museumsdirektør), Stud. mag. *Julius Lange* (død som Professor i Kunsthistorie), Cand. jur. *T. S. R. Petersen* (Politimester i Frederikssted, Cand. jur. *Harald Paulsen* (Assessor i Højesteret), Cand. jur. *Jonas Poulsen* (Assessor i Højesteret), Cand. polit. Baron *Chr. Rosenkrantz* (Kammerherre og Hofjægermester), Cand. phil. *S. Birket Smith* (Overbibliothekar ved Universitetsbibliotheket), Stud. theol. *F. Schiøtt* (Præst i Nakskov), Stud. mag. *H. Topsøe* (Dr. phil., Fabrikinspektør), Cand. jur. *Vilh. Valle* (død som Overretssagfører) og Cand. theol. *Fr. Zeuthen* (Stiftsprovst, Præst i Fredericia).

Den 19aarige Rus *Carl Feilberg* fik først i Maj 1864 Tilladelse af sin Fader til at gaa med i Krigen.[16] Han kom tidsnok til at deltage i 5. Regiments Kamp paa Als den 29. Juni, blev saaret og fangen men undslap fra Flensborg, skaffede sig civile Klæder og maatte nu en Tid lang vandre om og skjule sig rundtom i Sønderjylland, indtil det lykkedes ham at undslippe over Lübeck. Under sin Omflakken saa han sin Død bekjendtgjort officielt i «Berlingske Tidende». Han er nu Professor og Overlæge ved Epidemihospitalet.

Ja selve Studenterforeningens ledende Senior *Vilhelm Rode* ansaa det for sin Pligt at tilbyde Fædrelandet sin Tjeneste, skjønt han alt var 32 Aar. Efter Dybbøls Fald meldte han

sig som frivillig Menig og blev ansat ved 1. Regiment. *J. Helms* sang ved det Gilde, Venner i Foreningen gav ham før hans Afrejse:

Da Fjenden brød ind i vort Hjem,
En Flok Studenter mødte.
Vi mindes Navnene paa dem,
Der først i Kampen blødte.
Det Bedste gjemte vi tilsidst
Men tør ej spare længer,
Vor Garde sender vi, thi vist
Til hver en Arm vi trænger.

XVIII.

Udfaldet af Krigen maatte naturligvis fremkalde en overordenlig Sorg i hele Folket. Alt, hvad man havde kæmpet for i den sidste Snes Aar var nu tabt, og de store Forhaabninger, man havde sat til en lys og ærefuld Fremtid for Norden, vare ubarmhjertigt slaaede til Jorden. Det havde vist sig, at den svensk-norske Konge ikke havde formaaet at overvinde sine Ministres Modstand mod en aktiv Optræden ved Danmarks Side, og at der ikke havde rejst sig nogen Folkestemning i de forenede Riger stærk nok til at drive Regjeringerne til Handling. Ligesom i 1848 havde svenske Officerer, dennegang i et Antal af 70[1], meldt sig ved den danske Hær, svenske og norske Læger havde gjort udmærket Nytte ved Ambulancerne og Lazaretherne paa Als, og flere Hundrede Frivillige fra begge Broderlandene havde kæmpet i vor Hærs Rækker. Men de svenske og norske Tropper havde ikke været med, og de Ord, som Ploug havde udtalt[2] ved den nordiske Højtid den 13. Januar 1864: «Naar Nordens Hære kæmpe sammen paa Dannevirke, vil der af denne Blanden Blod fremstaa et Kit, der maa binde Norden sammen», vare blevne gjorte sørgelig tilskamme.

Man kunde i første Øjeblik ikke ret fatte, at Sønderjylland var tabt, man vilde ikke tro paa det, og man trøstede sig med, at den Ordning, Fredsslutningen havde skabt, kun var

rent midlertidig. Denne Opfattelse vandt stadig i Styrke. De politiske Forhold i Europa, mente man, maatte medføre, at der blev sat en Stopper for Preussens Erobringslyst, der var jo dog endnu andre Magter, som havde et Ord at tale med, og det kunde ikke vare længe, før den Tid kom, da f. Ex. Frankrig, som dengang endnu gjaldt for Europas første Stormagt, maatte gribe ind i Begivenhederne. Dets Kejser, som højt og lydeligt havde krævet, at Folkene skulde have Lov til selv at bestemme deres Skjæbne, vilde ikke i Længden taale, at 200,000 danske Sønderjyder, der holdt fast ved deres Sprog og ved deres gamle Fædreland, stod under tydsk Herredømme. Det var først Begivenhederne i 1870, som knuste vore Forhaabninger. Indtil den Tid var Troen paa en snarlig Oprejsning stadig levende.

Det var ikke saa mærkeligt, at den nationale Politiks Nederlag maatte fremkalde en Reaktion. Der vil altid findes Folk, der strax tro, at en Sag ikke er Noget værd eller endog forkastelig, naar den lider Skibbrud, og som mene, at de, der have kæmpet for Sagen, have baaret sig fuldstændig forkert ad. Allerede kort efter Vaabenstilstandens Afslutning traadte bekymrede Mænd sammen og stiftede en Forening, «Augustforeningen» blev den kaldt, som skulde have til Opgave at styrke Baandet mellem Konge og Folk, at hævde og indskærpe Kongedømmets Betydning og at udbrede uhildede Begreber om Landets indre og ydre Forhold. Denne Forenings Stiftere vare Modstandere af hele den Udvikling, der havde fundet Sted herhjemme fra 1854 til 64, og uagtet det danske Folks store Flertal paa det Utvetydigste havde tilkjendegivet de nationale Førere deres Tillid, blev disse nu betegnede som Mænd, der havde ladet sig lede af Partiaand og Partifanatisme.

For at «Augustforeningen»s Anskuelser ogsaa kunde komme til Orde i et Organ, som var udbredt over hele Landet og i alle Kredse, blev Distriktslæge i Skjelskør *F. C. Krebs*, der var bekjendt som socialøkonomisk Forfatter, men som tillige

nærede yderst fjendlige Følelser ligeoverfor den hele liberale og nationale Politik, stillet i Spidsen for dette Regjeringsblad.

Med den største Forbavselse saa man ham nu begynde en Pressekrig af en Natur, som endnu var ukjendt i Danmark. Han og hans Medarbejdere, for det meste Indsendere, der fuldstændig havde tabt Hovedet, gik løs paa Modstanderne med en saadan Hadskhed og Ondskab, som om disse havde begaaet Mord og Mordbrand eller de værste Forbrydelser, og efterhaanden arbejdede disse Skribenter sig op til en saa hvidglødende Fanatisme, at man maatte vente, at de med det Første vilde kræve Hall, Klein, Ploug og Bille og Meningsfæller straffede som Landsforrædere. Det røg om Ørene med «Revolutionens Hydra», «Anarkiets grænseløse Elendighed» og lignende Udtryk, og det forsikredes, at man nu maatte benytte Lejligheden til at gjøre det af med det nationalliberale Parti, der havde sat tre Hertugdømmer overstyr, og som ikke vilde helme, før det havde styrtet det øvrige Danmark i Afgrunden.

Den offenlige Mening i Hovedstaden tog dog efter den første Overraskelse denne Sag med Ro og morede sig over Udgydelserne, «der forfærdede Vennerne langt mere end Fjenderne», som der blev skrevet.[3] I hvor høj Grad Fædrelandets Ulykke havde forvirret Hovederne paa ellers velbegavede Mænd, afgav Nationalbankdirektør *F. Liebenberg* et slaaende Exempel paa, da han udgav sit Flyveskrift: «Om at rydde Kongen af Vejen m. M.». Denne Mand, der i sin Tid havde været Wegeners Forsvarer for Højesteret og derpaa Kabinetssekretær hos Frederik VII, og som senere havde udtalt sin fuldeste Tillid til Ministeriet Hall og dets Politik, paastod her med en Monomans sikre Overbevisning, at de Nationalliberale eller, som han foretrækker at kalde dem, de Uloyale for ramme Alvor havde i Sinde at rydde Kong Christian IX af Vejen for at opnaa en dynastisk Forbindelse med Sverige. Han er saa venlig at tilføje: «Jeg maa dog bemærke, at fordi Nogle vilde have Kongen ryddet af Vejen, ligger heri ikke nødvendigt

at de ville have ham myrdet.»[4] Liebenberg, der var en af Augustforeningens Koryfæer, blev for denne Bedrift lovprist af Medlemmerne og ophøjet til en Borger af første Klasse.

Det varede ikke længe, før den nye Vind, der nu blæste fra oven, ogsaa mærkedes i Studenterforeningen, hvor Alle jo hidtil havde havt een og samme politiske Farve. Allerede ved et Lørdagssold i September, i hvilket mange Russer deltog, erfarede Senioratet til sin Overraskelse, at nogle yngre Medlemmer gjorde Forsøg paa at protestere mod forskjellige Udtalelser, men først da «Længe var Nordens» blev afsunget, lagde man tydeligt Mærke til, at der blev hysset. De andre Medlemmer, der naturligvis blev noget forundrede herover, indskrænkede sig dog til at fremkomme med spydige Bemærkninger om vedkommende Hysseres Personligheder.

I dette Øjeblik kom *Mantzius* ind i Salen, og nu kunde man nok vide, at det vilde gaa løs. Han udbragte en Skaal for Frederik VII's Minde, der blev drukket med Begejstring, men i sin Motivering gik han ud paa at drille de unge Augustforeningsmedlemmer, saa at et af dem stod op og erklærede, at han før fortrød, at han havde hysset ad «Længe var Nordens», men nu fortrød han, at han havde næret en slig Tanke. Mantzius bad Vedkommende om at gjentage Talen, og da denne noget naivt gik ind herpaa, blev han naturligvis trukken til Vands af Modstanderen, der var en øvet og koldblodig Debattør.

Forøvrigt nedlagde andre Medlemmer, der ikke havde Noget med Augustforeningen at gjøre, Indsigelse mod den Maade, hvorpaa Mantzius havde motiveret sin Skaal for den afdøde Konges Minde; han gjorde derfor Undskyldning for det Tilfælde, at han ikke havde motiveret den smukt nok. Hans Mening havde imidlertid været god, og han vilde, om det skulde være, drikke Skaaler for Frederik VII hele Dagen igjennem. Da den Senior, der dirigerede Soldet, nu hævede dette for at undgaa yderligere Udtalelser, gik Medlemmerne ned i Spisestuen for at drikke Kaffe. Her fik Mantzius sin store Hund op paa Bordet og præsenterede den som Medlem

af Augustforeningen, idet han fremhævede, hvor liberal han paa den ene Side selv havde været, idet han havde givet sin Hund Tilladelse til at træde ind i en saadan Forening, og hvor liberal paa den anden Side Augustforeningen viste sig med Hensyn til de Betingelser, den stillede til de nye Medlemmer, som den optog.

I de nærmeste Dage efter Soldet flyttedes Striden til Ankeprotokollen, hvor de unge «Augustinere», som de kaldtes, angreb Mantzius, hvem andre Medlemmer tog i Forsvar. Men dennes Haan havde opirret Modstanderne, og naar disse nu gav Møde i Augustforeningen, fortalte de, hvad de havde hørt i Studenterforeningen. Som det gaar ved slige Lejligheder, overdrev Rygtet, saa at Studenterforeningen blev sat paa det sorte Brædt som en Revolutionsklub. De Gamle vare mere hidsige end de Unge og forledede endog en af disse til at begaa en Handling, han sikkert senere har fortrudt.

Mantzius optraadte ogsaa ved Rusgildet den 10. Oktober som Augustforeningens Angriber og oplæste bl. A. Brudstykker af en gammel Almanak fra 16 . ., der talte om de Egenskaber, som fandtes hos de Børn, der blev fødte i August; de vare smukke, stolte, livlige o. s. v., men gjorde mærkelig nok ingen Lykke ved Hove. Senere gik han hen til nogle unge Medlemmer, hos hvem han havde mærket augustinske Sympathier, og oplæste for dem af Almanakken: «De smaa Grise, der fødes i denne Maaned, lægge godt paa».

Korrespondancer til Provinsaviser bragte stærkt farvede Beretninger om, hvad der var foregaaet i Studenterforeningen, hvilket bevægede Oberst Tscherning til i en Artikel i «Berl. Tid.» at henlede den offenlige Opmærksomhed paa Forholdene i den. Senioratet nedlagde naturligvis Indsigelse imod, at Foreningens indre Liv blev draget frem i Bladene. Det vidste nok af Oberstens Udtalelser paa Rigsdagen, at han betragtede det «lærde Laug» med meget umilde Øjne. Alt i April 1864 havde han i et Brev til Konseilspræsident Monrad angivet en Korrespondance til «Sorø Amtstidende» og krævet

Forfatteren straffet, fordi han havde omtalt Kongen paa en uærbødig Maade. Idet han gik ud fra, at det var en Student, skrev han bl. A.: «Mon Regjeringen dog ikke engang skulde komme til at indse, hvor uklædeligt det er i Statsskolen at oplære unge Mennesker i Hundredetal, holde Statslevebrød til deres Underhold og til Tak derfor faa et Sæt dagdrivende Oprørstilberedere.»[5]

I «Berlingske Tidende» for 18. Novbr. kom en Indsender, der underskrev sig *A. L.*, tilbage til disse Korrespondancer og erklærede, at han, da de sammenblandede forskjellige Begivenheder, vilde give en Fremstilling af, hvad der virkelig var foregaaet. Han meddelte derpaa Følgende:

«Lørdagen den 24. September holdtes der et af de sædvanlige Gilder, hvorved der altid hersker en meget munter Stemning. En i Studenterforeningen meget yndet Taler, kgl. Skuespiller K. Mantzius, som stadig beærer disse Gilder med sin Nærværelse, udbad sig Ordet for en Skaal, han vilde udbringe. Under almindelig Jubel fik han det og talte saalunde: «Mine Herrer! Jeg skal tillade mig at udbringe en Skaal for Kongen . . . (Her blev Taleren afbrudt af de Tilstedeværendes Hyssen og Støjen) . . . De misforstaa mig, mine Herrer, det er ikke for vor nuværende Konge, jeg vil udbringe en Skaal — for det Første kjender jeg ham ikke, og for det Andet plejer jeg ikke at udbringe Skaaler for Folk, jeg ikke veed eller hører noget Godt om. Jeg vil derimod bede Dem, mine Herrer, tømme et Glas til Minde om ham, der ligger i Graven — Frederik VII.» En yngre Student rejste sig og udtalte sin Misbilligelse af de Udtryk om Kongen, den forrige Taler havde benyttet i sin Skaaltale. Hans Ord blev modtagne, ledsagede og efterfulgte af Hyssen, Larmen m. M.»

Forfatteren omtalte derpaa Mantzius' Optræden ved Rusgildet og sluttede sin Artikel med nogle haanende Ord til Studenterforeningens Medlemmer. Senioratet, der havde god Grund til at tro, at den med *A. L.* underskrevne Artikel var forfattet af Stud. polit. *André Lütken*, udbad sig skriftligt hans

Erklæring, hvilken han et Par Dage senere afgav og lod indrykke i «Berl. Tid.» Han greb, som han udtrykte sig, «med Fornøjelse» Lejligheden til at vedkjende sig Forfatterskabet, og han tilføjede, at det havde været ham aldeles ubegribeligt, at Bestyrelsen for en Forening, «der efter sit Navn skulde bestaa af oplyste og dannede Mænd», ikke havde kastet Mantzius paa Døren, efterat denne var fremkommen med sine uforskammede Ytringer.

Efter denne uforbeholdne Tilstaaelse var Senioratet ikke i Tvivl om, hvad det burde gjøre. Det sammenkaldte til den 23. November en overordenlig Generalforsamling, paa hvilken det stillede følgende Dagsorden:

«I Betragtning af, at Stud. polit. *André Lütken* ved Offenliggjørelse af den i «Berl. Tidende» af 18. Novbr. indrykkede Artikel med Overskrift «Bidrag til Studenterforeningens Karakteristik» har gjort et grovt Brud paa, hvad han skyldte den Forening, af hvilken han var Medlem, og med den Bemærkning, at hans Artikel paa en aldeles utilbørlig og usand Maade karakteriserer Tonen og Forholdene i Studenterforeningen, beslutter Generalforsamlingen at exkludere Stud. polit. André Lütken af Studenterforeningen og bemyndiger Senioratet til at offenliggjøre denne Beslutning.»

Paa Generalforsamlingen, der var besøgt af over 400 Medlemmer, udtalte den ledende Senior *Chr. Frederiksen*, at Lütken ved at offenliggjøre Udtalelser, som dels vare gjengivne i en ukorrekt Form og løsrevne af deres Sammenhæng og dels vare brugte ved et privat Gilde i en privat Forening havde gjort sig skyldig i Angiveri. En slig Opførsel var et saa grovt Brud paa god kammeratlig Tone, at det var nødvendigt at sikre sig mod Gjentagelser ved at statuere et advarende Exempel. Mange Talere hævdede, at Senioratet havde handlet rigtigt ved at foreslaa Lütken exkluderet, da man ikke kunde beholde et Medlem, der optraadte som Angiver. De Medlemmer, der talte mod Senioratets Forslag, undskyldte ham med hans Ung-

dom og vilde kun have hans Adfærd betragtet som en Taktløshed. Der blev bl. A. ogsaa paastaaet, at det var Augustforeningen, der havde pudset ham frem, og at han kun havde udskudt de Kugler, visse Medlemmer af denne havde støbt. Forøvrigt forsikrede den Senior, der havde ledet det Sold i September, ved hvilket Mantzius skulde have brugt de fornærmelige Ytringer, at han ikke havde hørt saadanne, og at det Samme var Tilfældet med hans to tilstedeværende Kolleger. Den meget langvarige Forhandling endte med, at *Lütken* blev exkluderet med 376 Stemmer mod 34.[6]

Da Studenterforeningens Gilder saaledes dels ved Meddelelser til Provinsblade og dels gjennem de unge «Augustineres» Fortællinger havde opnaaet at blive mistænkeliggjorte, var det naturligt, at Senioratet fandt det meget paafaldende, at Politiet gjorde sig Umage for at faa at vide, hvilke Officersaspiranter der vare Medlemmer af Foreningen, og navnlig, hvilke der havde deltaget i dens Gilder. En fremmed Person havde en Dag efter et af de første Gilder i September indfundet sig hos en af de ældre Tjenere og under Foregivende af, at han søgte en Officersaspirant, hvis Navn var gaaet ham i Glemme, opfordret denne til at nævne de Aspiranter, der plejede at give Møde. Tjeneren nævnte først adskillige Navne, men blev paa een Gang mistænksom og gav saa ikke flere Oplysninger.

Efter Rusgildet indfandt den samme Person, i hvem en anden Tjener havde gjenkjendt en Opdagelsesbetjent, sig atter i Foreningen og anmodede en 14aarig Dreng, der tjente her, om at meddele, hvilke Officersaspiranter der havde været med til Rusgildet. Drengen vidste imidlertid Intet herom, men Personen gav ham en Mark og bad ham samtidig om at opskrive Navnene paa de Aspiranter, der maatte deltage i Gildet den følgende Lørdag. Drengen betroede sig derefter til en af Tjenerne, der forbød ham at skrive Navnene op.

Nogle Dage senere henvendte en anden civilklædt Mand

sig til Foreningens Vært Nimb, og spurgte om en Tjener, hvis Navn han opgav. Men da der ikke i Foreningen fandtes nogen Tjener med dette Navn, bad han om at maatte faa en af Drengene i Tale. Til en af disse, der var 18 Aar, rettede nu ovennævnte Person det Spørgsmaal, om han var tilfreds med sin Stilling. Da Drengen ikke ønskede at gjøre nogen Forandring, var det næste Spørgsmaal, om der kom mange Officersaspiranter i Foreningen. Hertil svarede Drengen Jo, men paa yderligere Forespørgsel erklærede han, at han ikke vidste, hvilke Regimenter de stod ved; derimod opgav han Navnene paa dem, der spiste til Middag i Foreningen. Den Fremmede sagde da, at han gjerne vilde give 5 til 10 Rbd. for at faa alle Navnene at vide. Drengen svarede «Jo Tak» og lovede det. Værten gjenkjendte i den Fremmede den samme Opdagelsesbetjent, der for nogen Tid siden havde været i hans Hus i Anledning af et Hustyveri.

Disse Spionerier meddelte Senioratet i «Fædrelandet» og tilføjede, at det ikke kunde se Andet, end at der her forelaa et afskyeligt Forsøg paa at underkjøbe unge Tjenestefolk til at udspionere og forraade deres Herskab. «Fædrelandet» tilføjede som Efterskrift, at Mistanken om Udspionering ikke var begrundet, og «Dagbladet», der ogsaa optog Senioratets Meddelelse, sluttede sig hertil, idet det bemærkede, at Anledningen til de skete Forespørgsler havde været af ren kriminel Natur, idet Politiet eftersøgte en Officersaspirant, der havde begaaet Plattenslagerier i en anden Jurisdiktion.

Denne Forklaring, der skyldtes Politiinspektør *M. Hertz*, var imidlertid meget usandsynlig, bl. A. fordi det Naturligste var, at Politiet saa havde henvendt sig til selve Senioratet og spurgt om Vedkommendes Adresse, fordi Officersaspiranten slet ikke var Student men læste til dansk juridisk Examen, og endelig fordi Spioneriet begyndte over en Maaned, før Aspiranten blev efterlyst. Da Politidirektør *Crone* nu erklærede, at Kjøbenhavns Politi Intet havde med Sagen at gjøre, var det den

almindelige Mening i Studenterforeningen, at Hertz ikke som Politiinspektør i Kjøbenhavn men som Feltpolitimester, hvilket Embede han havde beklædt under Krigen, efter Krigsminister Hansens Opfordring havde været Mester for Spioneriet. Da dette mislykkedes, fordi hans underordnede Redskaber bar sig saa kejtet ad, opfandt han for at dække sit Tilbagetog den Fremstilling, han med et vist Held mærkelig nok fik baade «Fædrelandet» og «Dagbladet» til at tro paa. To af Foreningens fremragende Medlemmer *V. Rode* og *S. Nellemann* sendte imidlertid de ovennævnte Blade uden Navns Nævnelse skarpe og overbevisende Artikler, i hvilke de med Kraft imødegik Politiinspektørens Fremstilling.[7]

Man vedblev endnu i længere Tid i Foreningen at tale om denne Sag, der i Forbindelse med den Lütkenske bidrog til at fremkalde en vis utryg Følelse. Ved Julegildet befriede man sit Sind ved at tage Augustforeningen, General Hansen, Justitsminister Heltzen, Liebenberg og Krebs under komisk Behandling i Deviser f. Ex.:

Med Holmblads samlede Værker.

Her er Konger to for en Skilling,
Det er en meget beskeden Stilling.
Dog kan det være, at det bliver sandet,
De er de mægtigste Konger i Landet.
Om Liebenberg end bliver nok saa forlegen,
Dem la'er han være at rydde afvejen!

Med et Spil Kegler.

Augustforeningens sidste Statut
Lyder: «Keglespil er forbudt»
Som en illoyal og tøjlesløs Legen,
En forargelig Rydden-Kongen-af-Vejen.

Med en Slump røde Grise
(forenede med et Baand).

Hvorfor ærgrer en vis Forening sig gul,
Naar dens Lemmer som Grise betragtes?
— Alverden jo veed, naar det lakker mod Jul,
Saa skal Grisene slagtes.

Med et Nummer af «Berlingske».

Ja Kors! hvor den Krebs ræsonnerer forbandet?
Vist aldrig i Livet begriber han 'et,
At Praxis paa Landet, det er noget Andet
End at gaa og kurere paa Landet.

Den Devise, der morede Medlemmerne mest, og som opnaaede at løbe hele Landet rundt, var imidlertid en, der handlede om Phister, som til almindelig Overraskelse havde indmeldt sig i Augustforeningen. Den lød saaledes:

Fordum da gik han med «Hummer» som Klister,
Nu gaar han med «Krebs» som Phister.

Det var naturligt efter, hvad der var foregaaet i 1864, at Senioratet i Januar 1865 ikke kunde tænke sig Muligheden af at holde nordisk Fest paa den gamle Maade med Festmaaltid, Sange og Bægerklang. Det sammenkaldte derfor et Møde af ældre Medlemmer for at høre deres Mening. *V. Rode*, der ogsaa var indbudt, men som var forhindret fra at komme, sendte istedet et udførligt Brev, i hvilket han udviklede sine Anskuelser, der sikkert deltes af de Fleste paa den Tid. Vi skulle derfor meddele nogle Brudstykker:[8]

«Oprigtig talt mener jeg, at der ikke er nogen Grund til at holde Festen iaar. Mange af os, der ellers pleje at møde, ere for Øjeblikket ikke festlig stemte. Vi have ikke nogen Trang til at samles til Højtid og Gilde for at høre Andre udtale sig om Nordens Sag eller for selv at udtale os, og det tilvante uhyre Apparat af alvorlige og kjedelige Skaaler og Falderi Faldera ovenpaa stiller sig ligefremt som noget Ubehageligt for os.

«Vi ere ikke alene dybt bekymrede over, hvad 1864 har bragt os, men skjønt det mere end noget andet Aar har vist os, hvor nødvendig Skandinavismen er, og hvor langt den for Øjeblikket staar tilbage, saa medbringe vi dog ogsaa fra dette Aar det levende Indtryk af, hvor lunken Stemningen for os er i Norge og Sverig, og hvorledes vi i vor Nød rakte Hænderne ud mod dem men ingen Hjælp fik. Vi mindes tillige, hvorledes det saa ud til, at Alt vilde have taget en ganske anden Vending, om Sverig-Norge havde holdt, hvad de have lovet. Dette er et af de væsentlige Minder, vi ville komme til at dvæle ved. Jeg ønsker ikke, at dette Minde skal rokke Troen paa Skandinavismen, men jeg ønsker heller ikke, at dette Minde skal tilsløres. Tvertimod, dette Faktum maa holdes bestemt og tydeligt frem i vor fremtidige Arbejden for Skandinavismen,

hvis vi ikke paany skulle fortabe os i Drømme og Illusioner. Men med dette Minde for Øje kan jeg ikke finde mig vel ved en nordisk Fest nu; ligeoverfor denne Daadløshed og Uordholdenhed — Regjeringens Synd var Folkets Villie — kan jeg ikke finde mig tilfreds med at styrte mig ud i dette Hav af Taler og trøste mig med, at det gaar nok alligevel.

«Vi kunne ikke trænge til for Øjeblikket at samles til Højtid og tale om Nordens Sag, thi vi have i Virkeligheden for Øjeblikket ikke Noget at sige hinanden. Vi staa for nær ved Ulykken til, at vi kunne tage Beslutning om, hvorledes vi ville styre vort Skib, pleje vor Sag for Fremtiden, men forinden dette staar os klarere, skulle vi ikke samles og holde Taler; det bliver Uklarhed og Flosker, og netop deraf have vi havt Nok.

«Vi behøve ikke at holde Fest for at vise Verden, at vi ikke ere rokkede af Sadlen i Troen paa den skandinaviske Idee; føle vi ikke indre Trang til at holde Fest, saa skulle vi ikke gjøre det for at demonstrere, thi saa bliver der dog noget Usandt deri. Vi tør dog vel nok haabe, at der kan komme andre Lejligheder, hvor vi kunne vise, at vi ere blevne tro, vi behøve ikke at pine os med just at tage denne Lejlighed. Det er dog en saa klar og forstandig Sag, at man ikke i Januar 1865 kan være tilsinds som i Januar 1864; forbavses vi ikke selv over, hvor sorgløst og frydefuldt Alt gaar sin gamle Gang, som om Intet var passeret. Men kan der da ikke være Grund til netop for os at vise, at vi kunne forbigaa en sædvanemæssig Fest eller Højtid, fordi vi endnu ikke have erobret den filosofiske Ro at leve, som om Intet var hændet af Mærkværdighed? Ved at holde Festen vinde vi ikke en eneste Sjæl, vi opnaa ikke at holde Mandtal over de Tro, thi mange Trofaste kunne ikke komme, mange ville ikke komme, vi styrke endelig ikke os selv, thi ovenpaa 1864 behøve de trofaste Skandinaver ikke yderligere Overbevisning om, hvor nødvendig Skandinavismen er. Hvorfor skulle vi da holde Festen? For Verdens Skyld? Men er det da ikke netop vor Ret og vor Styrke at frigjøre os for Fordomme og blæse Konveniensen, Konveniensfordomme og Verdens Dom et Stykke?

«Efter min Mening bør man altsaa opgive nordisk Højtid iaar. Hvad der skal ske næste Aar, kommer ikke os ved, det kunne vi tale om til den Tid. Naar Ploug skrev en lille Motivering i Bladet om, hvorfor vi ikke holde Gilde — ikke af Mangel paa Tro men af Mangel paa Øjeblikkets Stemning —, saa var den Sag dermed allerbedst klaret.»

Til Slutningen tilføjede han, at skulde der alligevel holdes Fest, saa burde den indskrænkes til, at H. N. Clausen og Ploug holdt Foredrag, og til, at der blev sunget et Par alvorlige Sange. Derimod burde der hverken være Festmaaltid eller Sold bagefter.

Denne Form for Festen fandt Tilslutning, og den 13. Januar gav ca. 400 Medlemmer Møde i Festsalen, hvor *Ploug* gav en Udsigt over den skandinaviske Tankes Udspring og

Udvikling. Havde der, sluttede han, maaske tidligere blandet sig noget Overspændt og Fantastisk i den skandinaviske Stræben, saa maatte en saadan Ulykke, som den, der var overgaaet os, rense den for alle urene Bestanddele og uvedkommende Tilsætninger, saa at den for Fremtiden kunde træde frem med større Klarhed og større Styrke.

Efter ham talte *H. N. Clausen*. Han anbefalede Tilhørerne at give Tid og Stunder. Maalet kunde ikke forskyde sig, men det kunde kun rykkes noget længere ud. Studenterverdenen var, saaledes som den fornyedes med friske Kræfter fra Aar til Aar, og saaledes som den forgrenede sig i Tiden over alle Landets Egne og gjennem alle Folkets Klasser, særlig kaldet til at arbejde for Nationalitetens Vækkelse, Styrkelse og Udvikling, og den, som arbejdede troligt herpaa, turde have Forvisning om, at han bidrog Sit til at fremskynde den nationale Enheds-Tid i Norden, hvortil alle Stemmer, alle Toner i Tale, Digtning og Sang profetisk pegede hen.

Fra 2. til 6. September 1865 oplevede Kjøbenhavn Festdage af en sjælden Natur, idet 2200 Sønderjyder, Mænd og Kvinder, vare komne hid for efter Adskillelsen at hilse paa deres gamle Landsmænd. De blev alle indkvarterede hos Byens Borgere, og Studenterforeningen tog for sin Part mod 16, der fik Logis i begge Læseværelserne og i Værtens Lejlighed. Foreningen stod i Festdagene aaben for alle Sønderjyderne, og den syntes at være deres Hovedmødested, hvor de til enhver Tid søgte hen.

Søndag den 3. September efter Forestillingen i Kasino, hvor der gaves «Kjærlighed uden Strømper» og «En Pokkers Tøs», og hvor Gjæsterne begejstrede sang «Der er et yndigt Land» og «Den tapre Landsoldat», samledes omtrent 300 i Studenterforeningen, hvor der var Fest paa Salen. Her talte *N. Madvig* for Frederik VII's Minde, den ledende Senior Cand. mag. *H. J. Garrigues* for Sønderjyllands Gjenforening med Moderlandet, *Johs. Helms* for Bevarelsen af Minderne fra sidste Krig og *K. Valløe* for Kvinden. Af Sønderjyderne tog

P. Skau fra Bukshave, Redaktør *Grim* fra Sønderborg og Lærer *Appel* Ordet. Den Sidste vandt stærkt Bifald, da han sagde: «Hvad er bedst: en dansk Regjering med stadig tiltagende Tydskhed eller en tydsk Regjering med stadig voxende Danskhed?»

Imellem Talerne blev der sunget af hele Forsamlingen efter Foreningens Visebog eller af Studentersangforeningens Medlemmer, der udførte Kvartetter og Kor. Til de øvrige Fester i Roskilde og i Dyrehaven havde Senioratet stillet 40 Studenter som Ordensmarschaller, ligesom naturligvis en stor Mængde Medlemmer vare med i Dyrehaven og paa Klampenborg.[9]

Mange af de Mænd, der havde virket i Foreningen før 1864, vedblev ogsaa senere at deltage i dens Liv baade som Talere, Digtere og som de skiftende Seniorers Raadgivere, men det var en Selvfølge, at nye Kræfter maatte bære det daglige Slid i Egenskab af Seniorer. Af dem, der i Tidsrummet fra 1864 til 1870 saaledes vare Medlemmer af Senioratet, kunne nævnes Cand. mag. *H. J. Garrigues* (nu Dr. med. & Overlæge ved St. Marks Hospital i New-York), Stud. theol. *C. Krogh* (Provst, Præst til Frederikssund og Oppesundby), Cand. jur. *A. C. Lassen* (død 1872), Cand. jur *V. Ingerslev* (Justitiarius i Kriminal- og Politiretten), Cand. jur. *V. Vallø* (død 1875 som Overretssagfører og Bestyrer af Papirfabrikken Kristiansdal ved Haderslev), Cand. jur. *F. R. Baumann* (Forvalter ved Gisselfeld adelige Jomfrukloster), Cand. phil. *C. Gram* (Forretningsfører for «Fremtiden»), fhv. Adjunkt ved Haderslev lærde Skole *Christopher Møller* (død 1884), Cand. phil. *O. Arlaud* (Lærer ved Officerskolen), Cand. jur. *V. Topsøe* (død 1881 som Redaktør af «Dagbladet»), Stud. jur. *Ch. Shaw* (Højesteretssagfører), Cand. theol. *V. Schousboe* (Biskop over Aalborg Stift), Cand. jur. *Har. Paulsen* (Højesteretsassessor), Stud. jur. *V. Bloch* (Professor og fhv. Sceneinstruktør), Cand. polit. *F. E. Wichmand* (Toldinspektør i Odense), Cand. jur. *C. L. Kjer* (Overretssagfører i Aarhus), Cand. jur. *M. A. Jacoby* (død 1896 som Kontrolrevisor under Indenrigsministeriet), Stud. mag. *O. Borchsenius* (Redaktør og

Forfatter), Cand. jur. *A. Scholten* (fhv. Kontorchef), Cand. theol. *L. Tobiesen* (Provst, Præst til Flemløse), Cand. phil. *P. Hansen* (Professor, Kommitteret ved det kgl. Theater), Cand. theol. *O. Bache* (Professor, Rektor ved Herlufsholm), Stud. jur. *P. M. Anker* (Borgmester i Stubbekjøbing), Kapitain *J. Collin-Lundh* (Oberstlieutenant, Overvejinspektør), Cand. phil. *Conr. Chr. Møller* (Pianofortefabrikant), Cand. jur. *F. C. Granzow* (Forfatter og Lærer, død 1894), Cand. phil. *N. Bøgh* (Professor, Forfatter), Cand. mag. *Adam Paulsen* (Bestyrer af meteorologisk Institut), Cand. jur. *L. Borup* (Borgmester i Kjøbenhavn), Stud. polit. *F. Bauditz* (Redaktør) og Cand. philol. *Chr. Giede* (død 1889 som Overlærer ved Metropolitanskolen).

Hvad Foredrag og Oplæsninger angaar, kan det ikke nægtes, at der fra 1865 til 1870 bødes Medlemmerne langt flere og i det Hele taget værdifuldere Ting end i den nærmest foregaaende Tid. I 1865 talte saaledes Dr. phil. *E. Holm* om Cromwell som General, Professor *Høyen* om Forholdet mellem Skulptur og Malerkunst, Pastor *J. Koch* om Sprogforholdene i Nord- og Mellemslesvig, Professor *Fr. Hammerich* om Kvindens Betydning i Norden. I samme Aar oplæste *Mantzius* forskjellige Aftener «Abracadabra», en Komedie af Hostrup, «Ulysses v. Ithacia», Brudstykker af «Cid» og «Abracadabra», *A. Rosenkilde* sin Faders dengang ikke udgivne Autobiografi og *H. C. Andersen* Eventyr og Historier, som udkom nogle Dage efter, nemlig «Lygtemændene ere i Byen», «Guldskat», «I Børnestuen» og «Stormen flytter Skilt».

I 1866 holdt *Høyen* Foredrag om Fransk Nutidskunst, Prof. *R. Nielsen* om «Eremit og Verdensmand», Cand. mag. *Clemens Petersen* om det norske Storthing, Redaktør *C. Bille* om den almindelige Valgret og det parlamentariske System, Cand. phil. *Phil. Weilbach* om det Nationale i Forhold til moderne svensk og norsk Kunst, Kapitain *O. Blom* om Skydevaabnenes Udvikling i den nyeste Tid og Cand. phil. *E. Elberling* om de italienske og tydske Enhedsbestræbelser. Endvidere oplæste fhv. Kollaborator *Christensen-Schmidt* en Oversættelse

af Aristophanes' «Fønikerinderne», kgl. Skuespiller *Phister* to Akter af «Jeppe paa Bjerget» og Brudstykker af «Jacob von Thyboe», *H. C. Andersen* «Portnerens Søn», «Moster» og «Skruptudsen» og Professor *Høedt* de tre første Akter af «Hamlet».

Høedt havde i flere Aar trukket sig bort fra offenlig Virksomhed, idet han vistnok ikke med Urette forudsatte, at den offenlige Mening var ugunstig stemt imod ham, og særlig havde Grund til at tro, at der i Studenterverdenen herskede en saadan Følelse. Men selv om dette tidligere havde været Tilfældet, vare Forholdene nu forandrede.[10] Det lykkedes imidlertid i Efteraaret 1866 en af de daværende Seniorer *E. F. Koch* at formaa ham til at instruere ved to Studenterkomedier, og da Bekjendtskabet først var indledet, tilbød han at oplæse «Hamlet», hvilket Tilbud Senioratet modtog med Glæde, skjønt det vidste, at der var et lille Parti, som med Mantzius i Spidsen i Høedts Optræden saa en Fare for Foreningen, fordi han efter dets Opfattelse var et Indbegreb af Affektation og Maniererthed. Da det var blevet bekjendtgjort, at han vilde oplæse «Hamlet», indmeldte ca. 80 Medlemmer sig. Oplæsningen fandt Sted den 5. December for en saa stor Forsamling, som Salen kunde rumme, og lønnedes med et overordenligt Bifald. Fra nu af var han ofte Gjæst i Foreningen og medvirkede bl. A. i en halv Snes Aar ved Indstuderingen af Komedierne.

Allerede den 30. Januar 1867 hjalp *Høedt* atter Senioratet, idet han ved en Aftenunderholdning oplæste «Jacob og Lone» af Chr. Winther, «Løveridderen» af Oehlenschläger og «Skriftemaalet» af Hertz. Kammersanger *P. Schram*, der havde sunget til Alles Glæde, lovede strax at ville komme igjen om kort Tid, og det samme gjorde *Høedt*. *H. C. Andersen*, som havde været blandt Tilhørerne, deltog senere i et lille Gilde i Senioratsværelset.

Den 9. Februar kom *Høedt* igjen. «Jubelen», fortæller Studenterforeningens Dagbog, «var maaske endnu større end sidst. Istedetfor «Jacob og Lone» foredrog han «Ja og Nej eller den huslige Frier» af Baggesen med vidunderlig Volubilitet

og glimrende Vittighed. «Løveridderen» fik vi igjen med dens plastiske Pathos i fuldeste Maal og derpaa de to humoristiske Partier «Skriftemaalet» og «Sommerfuglen». Den Sidste satte navnlig Damerne i Ekstase; de tog en frygtelig Hævn over Pebersvenden ved den yndigste Latter, der ledsagede de fineste Nuancer i det rigtfarvede Billede af Sommerfuglens Flagren. Da Bifaldet var stormende, fortalte Høedt som Dacapo-Nummer «den lykkelige Familie» (H. C. Andersen) morsomt og med stor Opfindsomhed. Sneglefader og Sneglemoder gaves som to tydskaccentuerende Aristokrater, Myren som en forsoren Skomagerdreng» o. s. v.

Da Senioratet derefter samledes med *Høedt* og *H. C. Andersen* til Aftensmad, var den Sidstnævnte saa begejstret, at han lovede at skrive en Studenterkomedie, hvorpaa Høedt tilbød at ville spille i den. Løftet blev imidlertid ikke senere indfriet. Da Medlemmerne ønskede Sold, maatte de to Gjæster med op paa den store Sal, hvor Andersen drak sin Punsch og sang med i «Nu er det stille». Han havde ikke været til Sold i Studenterforeningen, siden den gamle Forening blev sammensmeltet med Akademicum. Senior *V. Topsøe* udbragte hans Skaal, men da Tobaksrøgen begyndte at blive for stærk, trak han sig tilbage under et nifoldigt Hurra.

I Løbet af 1867 holdt Cand. theol. *S. M. Gjellerup* Foredrag om Kulturbevægelser paa Christian IV's Tid, den norske Stipendiat *L. L. Daae* talte om Beskaffenheden af Danmarks og Norges statsretlige Forbindelse efter 1536. Borgmester *H. Hage* skildrede den nuværende politiske Situation i Danmark, idet han samtidig gav et Overblik over Forholdenes Udvikling fra Begyndelsen af Aarhundredet, og Professor *Høyen* foredrog eller rettere fortalte den 6. April med overordenligt Liv under Forsamlingens utrættelige Opmærksomhed i to Timer i Rad en Række Billeder af Kunstnernes daglige Liv i Begyndelsen af det 15. Aarhundrede (særlig Bruneleschi og hans Kreds) og af det 16. Aarhundrede (særlig Benvenuto Cellini). Den 5. Oktober gav han Meddelelser om Benradens Anvendelse i Kunsten.

Endvidere holdt *C. Hauch* i samme Aar Foredrag om Oehlenschlägers første lyriske Digtes Betydning, *Clemens Petersen* om Romeo og Julie og *C. Rosenberg* om Longfellow.

I 1868 oplæste *A. Rosenkilde* Kjøbenhavnske Skitser, forfattede af ham selv, Redaktør *C. Bille* meddelte Indtryk fra sit Ophold i Rom. Herom bemærker den ledende Senior:[11] «Dette skulde være aldeles fordringsløst og maatte ikke hedde Foredrag. Den beundringsværdige Veltalenhed, hvormed det Meddelte blev fremsat, bevirkede i Forening med det Indtryk, man fik af, at han havde set paa Tingene med et aandrigt Blik, at det talrige Publikum tilbragte en behagelig Aften.» *H. C. Andersen* oplæste baade Foraar og Efteraar nye Fortællinger og Eventyr, sidste Gang «Dryaden». Endvidere glædede *Phister* og *Mantzius* Medlemmerne ved at oplæse, den Første en Komedie af Holberg og den Sidste Falstaffske Scener. Af Foredrag kunne særlig mærkes et, Rustmester *Christensen* holdt om Bagladevaaben i ældre og nyere Tid, hvilket var meget tidssvarende, da Remingtonriflen netop i 1868 indførtes i vor Hær.

I 1869 talte Professor *Holten* om Synsbedrag og en anden Aften om Elektriciteten i gamle Dage og i vore Tider. Bibliothekar *C. Bruun* gav Meddelelser om Rostgaard og den hemmelige Kommission, *Høedt* oplæste i Marts «De Usynlige» og ved det derpaa følgende Sold «Messingjens». I Oktober oplæste han endvidere to Kapitler af Bergsøes endnu ikke udkomne Roman «Fra den gamle Fabrik». Ogsaa dette Aar talte Professor *Høyen* i Foreningen, dennegang om den hollandske Maler Brouwer.

H. C. Andersen kunde i September 1869 fejre Halvhundredeaarsdagen for sit Komme til Kjøbenhavn som en fattig Dreng. To Dage før Medborgere hædrede ham ved en offenlig Fest, oplæste han i Studenterforeningen tre utrykte Eventyr og Historier, nemlig «Hønsegrethe», «Solskinshistorier» og «Hvad man kan hitte paa», og han gjorde det aldeles fortræffeligt. Efter Oplæsningen traadte den ledende Senior *P.*

Hansen op paa Talerstolen og rettede en smuk og fortrinlig holdt Tale til ham. Han takkede ham fra Studenterne for hans hele store Virksomhed, mindede om Dagens Betydning for ham og om hans vidunderlige Liv, og meddelte ham, at fra idag af vilde hans Buste findes imellem de andre store Mænds, som smykkede Foreningen.

Man havde jo tidligere flere Gange prøvet paa at faa Diskussionsmøder i Stand, men det var ikke lykkedes, da Medlemmerne, naar det kom til Stykket, foretrak at forhandle med hinanden i mindre Foreninger. I 1866 satte nogle Yngre sig i Forbindelse med Senioratet, og nu lykkedes det at faa adskillige Diskussionsmøder i Stand. Paa det første drejede Forhandlingerne sig om Folkedannelse, indledede af den ledende Senior *V. Schousboe*, og de vare ganske livlige. Paa det andet Møde forhandlede man om det Spørgsmaal, hvorvidt Studenterforeningen skulde aabne sine Døre for Medlemmer, der ikke vare akademiske Borgere, indledet af Senior *V. Bloch*. De, der talte, stillede sig venligt til Tanken, og det blev bl. A. udtalt, at man burde fastholde det som en ikke fjærn Eventualitet at lukke op for ikke akademiske Borgere, da dette baade ideelt og materielt vilde være til Gavn for Foreningens Stilling. I November 1868 fremkom Senioratet med et Forslag om at lette Adgangen for ikke akademiske Borgere til at blive Medlemmer af Foreningen, men det blev forkastet med 250 Stemmer imod 150. Senere har man opgivet Tanken, og i over 25 Aar har der ikke været Tale om at gjøre noget Forsøg. Der vil næppe heller blive det, saalænge der findes saa mange Studenter som nu.

Paa et tredie Diskussionsmøde samme Aar indledede Pastor *Plenge* en Forhandling om Muligheden af at oprette en Skole, der skulde søge at meddele sine Elever en grundig Dannelse i religiøs, klassisk, ridderlig og national Retning.

Det viste sig imidlertid snart, at disse Møder ikke havde nogen Livskraft, og efterat man i Begyndelsen af 1867 havde forhandlet om «De ethiske Forhold blandt Nutidens Ungdom,

særlig den akademiske» og om «Forholdet mellem det Tragiske og det Komiske», tabte Interessen sig for denne Sag. Kun faa Medlemmer deltog i Forhandlingerne, der vare meget matte.

Fastelavnsløjer i Foreningen og Karnevaler i Kasino afholdtes ligesom tidligere. Fastelavnsmandag 1866 saa man paa Salen et Optog forestillende C. Billes Gang til Skafottet. Hans adelige Skjold sønderbrødes af Bøddelen, men i det sidste Øjeblik stormede en Flok Feniere frem og befriede ham. Justitsminister *Heltzen* havde nemlig i Oktober 1864 anlagt Sag mod «Dagbladet»s Redaktør for 3 Artikler, «Fredsslutningen i 1864 og Arvefølgen», og Aktor havde nedlagt Paastand om Straf paa Ære, Liv og Gods. I 1867 blev Bille imidlertid frikjendt af Højesteret.

Ved Karnevalet samme Aar opførtes «Desværre efter Jambon de Bayonne» af V. Topsøe og «Det nøs du paa» af V. Rode. I Efteraaret var der Komedie paa Folketheatret, hvor et originalt Stykke af Joh. Helms «Fanget» blev opført.

Ved en Prisopgave-Konkurrence i November 1867 fremtraadte første Gang to Medlemmer, der hver paa sin Maade senere i mange Aar have taget virksom Del i Studenterforeningens Liv og glædet Slægt efter Slægt, nemlig *Conrad Møller* og *Carl Møller*, som dog hverken ere Brødre eller Beslægtede, hvad Mange have troet. Den Første havde indsendt en Tragedie «Kjærlighedens Maal» og den Sidste Farcen «De Forlovede».

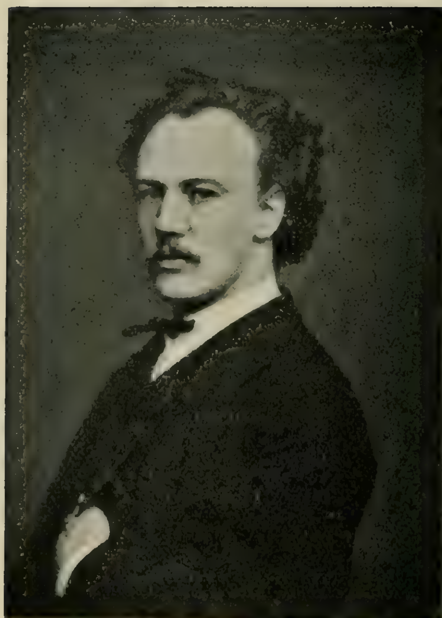
Den 29. Februar gav Foreningen en Forestilling paa Folketheatret, ved hvilken «De Forlovede» og «Den Trekantede» af *Villiam Faber* opførtes. Fabers Farce var allerede i Efteraaret opført paa Salen. Disse Stykker, som *Høedt* havde sat i Scene, gjorde stor Lykke, og man glædede sig i Foreningen ved, at nye Kræfter, der kunde afløse de gamle, nu dukkede frem. I begge Farcer spillede bl. A. den senere Skuespiller Dorph-Petersen og Carl Møller, der viste sig at være en fortræffelig komisk Skuespiller. Den 7. Marts gjentoges Fore-

stillingen. Nettoindtægten var ialt ca. 1200 Kr., der gik i Foreningens Kasse.

I December 1868 opførtes paa Salen en ny Farce af *Faber* «Det Allerhelligste», fuld af vittige Indfald og gode Viser. Stud. med. & chir. *P. Jerndorff* havde her en kvindelig Rolle.

Næste Aar den 20. Marts og 10. April var der atter Studenterkomedie paa Folketheatret, hvor «Hr. Volmer i Sorø», Lystspil af *V. Bloch* og *N. Bøgh*, samt «Naar Katten er ude», Farce af *Carl Møller*, gik over Scenen. Ogsaa ved denne Forestilling var *Høedt* Instruktør. «Man maa», skriver den daværende Senior *P. Hansen*, «have set den Utrættelighed, hvormed han først saa at sige spiller hele Stykket selv og dernæst prøver og atter prøver, for at fatte, hvorledes et uordnet Kaos kan forvandles til en sikker og i alle Enkeltheder udarbejdet Fremstilling.»

Den 20. Februar 1869 var det 25 Aar, siden «Gjenboerne» første Gang blev opført, kort efterat Studenterforeningens og Akademikums Union havde fundet Sted. I Erkjendelsen af[12] «at Foreningens Nutidsliv kun kan blive kraftigt og frugtbart ved at støtte sig til Fortidens Traditioner, og i Ønsket om engang at finde en Lejlighed til at give en Mønsterfest ved at samle den gamle faste Stok», besluttede Senioratet at holde en saadan, til hvilken det indbød *Hostrup*, alle de Mænd, der for 25 Aar siden havde havt Roller i Stykket, samt de vigtigste af de Skuespillere, der paa det kongelige Theater havde spillet i det. Af de oprindelige Rollehavende mødte kun Justermester *Bruun*, Godsejer *Eckardt* til Ørumgaard, Professor *Molbech*, Professor *Schiødte*, Postinspektør *Schultz* og Professor *Steen*. Schultz, der skulde have spillet Klint, stod den første Aften som sygemeldt paa Plakaten, hvorfor Lorck, som vi tidligere have nævnt, med en Dags Varsel overtog Rollen. De, der ikke gav Møde, vare dels upasselige, og dels vilde de ikke foretage den besværlige Rejse paa denne Aarstid. Fra Bogense indløb følgende Telegram: «Tak for Indbydelsen! For 25

P. HANSEN
29 Aar gammel.

Aar siden optraadte jeg kun som Hulbøder paa Hoftheatret, Klinten mellem Hveden. I Aften spiller jeg Klokker Link for de Fattige i Bogense. *Lorck*» — og fra Løgstør: «Ja, hvem der kunde være med! Hilsen og Tak fra Hutter og Amalie Krapylius.» Det var Distriktslæge *Fangel* og Herredsfoged *Rybsahm*. *Mantzius*, der i længere Tid havde ligget i Krig med samtlige Seniorater, tog først mod Indbydelsen men sendte i sidste Øjeblik Bud om, at indtrufne Omstændigheder forhindrede ham i at komme.

Den ledende Senior *P. Hansen* holdt en fortrinlig versificeret Tale, i hvilken han bød Gjæsterne Velkommen og udviklede de Grunde, der talte for at holde Fest. *Joh. Helms* udbragte morsomt Skaalen for *Hostrup*, hvorpaa denne i et beaandet Foredrag takkede for den Ære, der blev ham tildel, og dvælede ved Tiden for 25 Aar siden. Han tilstod, at det egenlig var Plougs Laurbær som Studenterdigter, der ikke havde tilladt ham at sove, og at han efter at have faaet Embedsexamen havde bundet sig til Løftet om at skrive en Komedie, uden at det i mindste Maade var ham klart, hvor han skulde faa et Æmne fra. Han tog imidlertid trøstigt fat paa Værket og afleverede første Akt, som man begyndte at holde Prøve paa, medens de to andre endnu vare under Arbejde. Paa selve Prøverne fødtes mange af de morsomste Indfald, og det var især Bruun og Schiødte, som havde været hans Medarbejdere. Stykket gjorde megen Lykke ved Opførelsen, men han havde dog aldrig tænkt sig, at det skulde naa udenfor Studenternes Kreds. Da var det, at Mantzius som Provinsskuespiller fik det opført ved Langes Selskab, og med ham gik det over til det kongelige Theater, skjønt det som et noget uvornt Studenterbarn ikke syntes ret at kunne passe i disse Omgivelser. Det var maaske dog netop det Uvorne, der havde skaffet det dets Popularitet.

R. Strøm talte vittigt for de oprindelige Rollehavende, for hvilken Skaal *Steen* takkede paa sine Kammeraters Vegne. Forøvrigt havde *C. Bille*, *Hultmann*, *Orla Lehmann*, *Molbech*, *A. Munch*, *Ploug*, *Richardt*, *V. Rode* o. fl. A. Ordet. Fra

Christiania indløb en Tak fra Studentersamfundet for, «hvad Hostrups Digtning har været ogsaa for det norske Studenterliv».

Hultmann havde baade ved sin vellykkede Tale og sin elskværdige Personlighed gjort sig saa yndet blandt de Unge, at de efter Gildets Slutning forlangte ham udleveret fra Senioratsværelset. I Triumf bar de ham da op i Musikstuen, hvor der blev drukket Boller og holdt Taler til Kl. 3, da den ledende Senior fik Forsamlingen til at skilles ad ved at foreslaa den at følge Hultmann hjem. Dette skete, og rungende Hurraer sendte ham den sidste Hilsen udenfor hans Gadedør.

Efter Krigen 1864 blev der i hele Landet men særlig i Fyen stiftet Skytteforeninger, og det saa ud til, at den Erkjendelse var bleven almindelig, at man tidligere havde stolet alt for meget paa sin gode Lykke, men at man samtidig havde glemt, at intet Folk kommer sovende til den. Ogsaa blandt Studenterne blev der Røre. De havde vel en akademisk Skytteforening, der havde bestaaet siden 1861, da der med den forestaaende Udsigt til Krig var vaagnet et nationalt Liv, men den havde aldrig faaet nogen større Tilslutning af de Unge og havde derfor ikke virket, som den burde.

I Maj 1861 indbød nu ældre og yngre akademiske Borgere til et almindeligt Studentermøde, paa hvilket der blev rettet en Opfordring til samtlige Studerende om at deltage i den akademiske Skytteforenings Skydning. Paa dette Møde fremkom der imidlertid Udtalelser om, at Skydning var utilstrækkelig, og at man burde kræve Øvelse i Vaabenbrug. Naar dette ikke blev virkeliggjort, vilde der aldrig komme Noget ud af Sagen. *V. Vallø,* der var en af Forkæmperne for denne Opfattelse, stillede i den Anledning Forslag om at opfordre den akademiske Skytteforenings Bestyrelse til at tage under Overvejelse, om ikke en mere militær Organisation vilde styrke Foreningen og fremme dens Formaal.[13] Dette Forslag blev vedtaget med stort Flertal og blev Udgangspunktet for en ny Tidsalder i Skytteforeningens Historie.

Tilstrømningen til de militære Øvelser blev særdeles livlig,

og fra nu af exercerede og manøvrerede Skytterne med Liv og Lyst under Kommando af Premierlieutenant *C. F. Freiesleben*. Flere af de Akademikere, der havde deltaget i Krigen, som f. Ex. *Vilh. Vallø* og *Johannes Hage*, gjorde Tjeneste som Delingsførere, ja endog Kandidater, der vare meget ældre, holdt sig ikke for gode til at være Menige. Den 20. Oktober 1867 modtog Skytterne i Universitetets Solennitetssal en af Damer broderet Fane. Konferensraad *Madvig* indviede den, og *V. Vallø* takkede Giverinderne. Endvidere blev Skytteforeningens Fanesang af *Ploug* til Melodi af *Heise* her første Gang afsungen. Secondlieutenant Stud. med. & chir. *P. Jerndorff* førte ude paa Frueplads Fanen ned foran Fronten, hvorpaa Korpset marcherede bort med en Holdning, der vandt de tilstedeværende Officerers udelte Beundring.

Freden i Prag, som dannede Afslutningen paa Krigen mellem Preussen og Østerrig i Sommeren 1866, aabnede Udsigt til, at Nordslesvigerne efter en Afstemning kunde komme tilbage til Danmark, men den preussiske Regjering brød sig som bekjendt ikke om sin Forpligtelse og gav sig til at udskrive Rekrutter, afsætte de Embedsmænd, der ikke vilde aflægge den befalede Ed, og foretage Valg til den nordtydske Rigsdag. Ved det første Valg til denne, der afholdtes den 16. Februar 1867, sejrede Hans Krüger og N. Ahlmann henholdsvis i første og anden Kreds over deres tydske Modkandidater. Udfaldet af Valget, der viste, at der var et dansk Flertal i alle Byer og Sogne Nord for en Linie, der begyndte Syd for Flensborg, og som efter en Bøjning mod Syd gik over mod Tønder, vakte stor Glæde i Kjøbenhavn. Endnu samme Aften telegraferede Senioratet til de to Rigsdagsmænd: «Studenterforeningen sender Dem sin Hilsen. Vi se i Deres Valg et Varsel om den gode Sags Sejr.»

Ahlmann hævdede i Rigsdagen mandigt Sønderjydernes Ret og erklærede «Vi ere Danske, og vi ville vedblive at være Danske». Det var derfor naturligt, at Studenterne i store Masser bragte ham en Tak, da han den 28. Maj efter endt

Rigsdagssamling kom til Kjøbenhavn. Der havde samme Aften været Koncert paa Salen, saa at Sangere vare tilstede i stort Antal. Ude paa Banegaarden forkortede de Tiden med at synge Nationalsange, som Menneskemængden istemmede. *Ploug* førte Ahlmann ind i Ventesalen og holdt en hjertelig Velkomsttale til ham, hvorefter Alle sang «Danmark, dejligst Vang og Vænge».

Samtidig hermed indsamlede man i Foreningen Penge til de fordrevne Sønderjyder, som ikke vilde trække i den preussiske Uniform, ligesom der i Maj fandt en stor Udstilling Sted paa Salen af de Malerier og Haandtegninger, som danske Kunstnere havde skjænket til det sønderjydske Fond. Ved Auktionen over dem indkom der et betydeligt Beløb.

To Medlemmer af det franske lovgivende Korps *Morin* og *Piccioni* satte sig ligeledes i Forsommeren i Spidsen for en Indsamling til Sønderjyderne, og den Førstnævnte holdt den 22. Juni en Tale, i hvilken han kraftigt optraadte til Fordel for disse og hævdede Danmarks Ret. Senioratet sendte dem begge en Tak og modtog til Gjengjæld en Skrivelse fra *Morin*, der var dybt rørt over denne Henvendelse. Da disse to Deputerede i August sammen med en Del Journalister fra Paris besøgte Kjøbenhavn, hvor de vare Gjenstand for store Æresbevisninger, kunde Studenterforeningen ikke være med til at hædre dem, da Medlemmerne holdt Sommerferie.

Derimod nød Foreningen i høj Grad godt af de Franskmænd, der deltog i den internationale arkæologiske Kongres, som var samlet i Kjøbenhavn fra den 27. August til den 5. September 1869. Senioratet havde vedtaget, at Lokalerne skulde staa aabne for alle dens Medlemmer, men ingen af disse benyttede sig i den Grad heraf til at lære det danske Studenterliv at kjende som den berømte Anthropolog *A. de Quatrefages*, Professor i Anatomi ved Jardin des Plantes i Paris. Han indfandt sig, saaofte han havde Fritid, og bad endog om Tilladelse til at maatte overvære Prøverne i Sangforeningsværelset. Baade offenligt og privat udtalte han sin Forbavselse over, at

en saadan Institution som Studenterforeningen kunde trives, og greb flere Gange Lejligheden til at fremhæve, hvor godt et Vidnesbyrd den gav om det Præg af almindelig Dannelse, der udmærkede de danske Studenter fremfor de franske og tydske.

Den 4. September om Aftenen, efterat *H. C. Andersen*, som ovenfor omtalt, havde været Gjenstand for Foreningens Hyldest, holdtes der et livligt Sold, i hvilket flere af Arkæologerne deltog, saaledes først og fremmest den udmærkede franske Historiker *Henri Martin*, Direktøren for det naturhistoriske Museum i Bryssel *E. Dupont*, Professor i Anatomi ved Sorbonne i Paris *Hèbert*, Dr. *Montelius* fra Stockholm o. Fl. Ligesom Kongressens Sprog var Fransk, saaledes hørtes der ogsaa næsten udelukkende Fransk i Foreningen den Aften. Den ledende Senior *P. Hansen* begyndte paa Dansk men endte paa Fransk, Cand. philol. *Chr. Giede* og Cand. theol. *J. Paludan* benyttede udelukkende det sidste Sprog, og Flere fulgte efter, den Ene lokket ved den Andens Laurbær. Det gik Slag i Slag med de franske Taler, saa at de Fremmede maaske kunde have faaet den Overbevisning, at Færdighed i Fransk næsten var almindelig mellem de danske Studenter, hvis ikke det store Publikum, som i det Hele bedre forstod vore egne Franskmænd end de ægte, ved oftere at raabe «Hør» og «Bravo» paa lovlig umotiverede Steder, navnlig naar der hørtes Ordene «Danemark» og «Scandinavie», havde forstyrret denne Illusion.[14]

Næsten alle Gjæster havde Ordet, og baade fra fransk og dansk Side udtaltes der de varmeste Sympathier. *Henri Martin*, der begejstrede Forsamlingen, og som var den Franskmand, Alle bedst forstod, lagde de varmeste skandinaviske Sympathier for Dagen, ligesom saadanne ogsaa kom til Orde fra de svenske Gjæsters Side.

Quatrefages var ikke med til Gildet den Aften, men da han efter Kongressens Slutning opholdt sig nogen Tid i Kjøbenhavn for nøjere at studere vore Museer, indbød Senioratet ham til Rusgildet den 18. September. Ved dette udbragte Senior Kapitain *J. Collin-Lundh* hans Skaal, for hvilken han takkede

med en meget livfuld Tale for de danske Studenter. Efter Gildets Slutning samledes der, som Studenterforeningens Dagbog meddeler, i Senioratsværelset «en talrig Kreds, der først drak Kaffe og siden Banko, sluttet om Quatrefages, der aldeles bedaarede os Alle ved sin overlegent intelligente og tillige saa elskværdige Personlighed, og om Kvartetten, som sang den ene nordiske Sang for ham efter den anden. (Christopher Møller har vist aldrig sunget smukkere end den Nat.) Han lod til at glæde sig meget ved Sangen og blev hos os lige til Kl. 3. Hernede holdt *O. Arlaud* en fransk Tale til ham, vi fulgte ham hjem til Hôtel Phønix og gav ham et skandinavisk Hurra.»

At Quatrefages ikke glemte sine danske Venner, ser man af hans Udtalelser fem Aar senere, da Medlemmerne af den internationale arkæologiske Kongres, som dengang holdt Møde i Stockholm, aflagde et Besøg i Upsala. Da Studenterne her den 11. August 1874 havde modtaget dem med Sang og Tale, takkede han med at udbringe et Leve for de Unge, som i Fremtiden skulde bevare og hævde Fortidens Traditioner, nemlig for dem med de hvide Huer. Men i samme Leve vilde han indbefatte de danske Studenter, de svenskes Brødre. De Aftener, han under Kongressen i Kjøbenhavn i 1869 havde tilbragt i Studenterforeningen, hørte til hans dyrebareste Erindringer.[15]

Det har været mange varme Skandinavers Ønske, at de norske, svenske og danske Studenter skulde betragte de fire nordiske Universiteter som Fællesejendom, saa at de efter de tydske Studenters Exempel søgte derhen, hvor de dygtigste Docenter fandtes. Saa vidt er man imidlertid ikke kommen endnu, uagtet der har været talt vidt og bredt om Sagen. Kun af og til have Danske søgt nordpaa, medens Normænd og Svenskere oftere have studeret i Kjøbenhavn. En saa fremragende Videnskabsmand som Madvig har i Aarenes Løb set ikke faa af disse som sine Tilhørere, især Normænd. I Efteraaret 1866 og Foraaret 1867 opholdt der sig mange norske

Videnskabsmænd og Studerende i Kjøbenhavn, hvor de naturligvis ogsaa i Studenterforeningen behandledes som kjærkomne Venner. En af disse, Historikeren *L. L. Daae*, tænkte endnu 20 Aar senere med Glæde[16] paa den Tid. Normændene blev ifølge hans Vidnesbyrd behandlede aldeles som Landsmænd paa Universitetet, Bibliothekerne, i Gehejmearkivet, i Studenterforeningen, paa Borchs Kollegium o. s. v., saa at det maatte minde Mange om gamle Dage. «Levende maa Nedskriveren», fortsætter han, «tænke paa en Opførelse af Plauti Curculio, som foranstaltedes af det filologiske Samfund under Instruktion, saavidt erindres, af Professor Ussing. Den meget vellykkede Forestilling overværedes af mange gamle Filologer, Rektorer o. s. v. og mellem dem, som morede sig hjerteligst, var gamle Madvig selv. Blandt Skuespillerne var der to norske Studenter, af hvilke den ene endog spillede Elskerrollen.»

Foruden Daae opholdt ogsaa Stipendiat *Yngvar Nielsen* og Professor *P. O. Schiøtt* sig en Tid i Kjøbenhavn, hvor de deltog i Studenterforeningens Gilder, og det Samme var Tilfældet med fire unge Filologer fra Kristiania, som hørte Madvigs Forelæsninger, men ingen af dem levede saaledes med i Foreningens Liv som de to norske Malere og Studenter *C. M. Ross* og *Grønvold*, der i Vinteren 1866 til 67 ved alle Fester og Gilder kappedes med de danske Studenterkunstnere om at illustrere de vigtigste Begivenheder enten i eller udenfor Foreningen. Ved den nordiske Fest i Januar 1867 kunde den ledende Senior *V. Schousboe* i sin Tale for de norske Gjæster med Rette sige, at den «daværende strenge Vinter var en rigtig norsk Vinter for os hernede», hvad man maatte glæde sig ved paa en Tid, da saa Meget drog mod Syd.

Udvexling af Universitetslærere har ogsaa været et af de Midler, hvormed man har villet fremme det videnskabelige Samliv mellem de nordiske Folk, og paa det i 1896 afholdte akademiske Møde i Christiania, stod denne Sag som en af de første paa Dagsordenen. Men alt i den sidste Halvdel af Treserne gjorde man et Tilløb. Normændene gik i Spidsen,

og en privat Komitee traadte i 1867 sammen i Christiania for at skaffe de fornødne Midler tilveje, efterat Storthinget havde nægtet at bevilge Noget hertil. I Efteraaret holdt saa Professor *Rasmus Nielsen* en Række aandfulde Forelæsninger i Christiania, og i Foraarssemestret 1868 kom Professor *C. G. Malmström* fra Upsala. *Madvig*, hvem Komiteen først havde henvendt sig til, kunde ikke faa Tid før i Efteraaret 1870, da han holdt to Rækker Forelæsninger i den norske Hovedstad, der betragtede hans Nærværelse som en sand Festtid.

I Kjøbenhavn vilde man ikke staa tilbage, og i Maj 1868 indbød en Komitee, der bestod dels at Seniorer og dels af Medlemmer af Studenterforeningen, til et almindeligt Studentermøde den 22. samme Maaned, paa hvilket det enstemmigt blev vedtaget at indbyde en eller flere Docenter fra de andre nordiske Universiteter til at holde Forelæsninger i Kjøbenhavn.[17] Det lykkedes Komiteen at bevæge Professor i Historie ved Christiania Universitet *L. K. Daae* til i September og Oktober at komme herned. Han holdt i Studenterforeningens Festsal Forelæsninger over Folkeslagenes Udvikling. Det blev imidlertid ved dette ene Forsøg.

Derimod vedblev Forbindelsen mellem Lund og Kjøbenhavn at være meget livlig. Ved næsten alle Fester havde Studenterforeningen Besøg af Lundenserne, ligesom disse ogsaa indbød Danske til deres. Fra 2. til 4. November 1867 havde Studenterforeningens og Sangforeningens Medlemmer 70 Sangere fra Lund som Gjæster. Sammen med vore egne Sangere gav de en stor Koncert i Kasino. Efter denne vare de til Sexa i Foreningen, og næste Dags Formiddag besøgte de Frederiksberg, hvor de hædrede *Orla Lehmann*, der dengang boede paa Slottet, med en Sang. Efterat Adjunkt *Dunér* havde henvendt nogle Ord til ham, bad han dem indenfor, viste dem sine Malerier og drak et Glas Vin med dem. Om Aftenen vare de tilligemed deres Værter i det kongelige Theater, der efter Anmodning opførte «De Nygifte» og «Et Folkesagn». Otte Dage senere drog de danske Sangere til Lund, hvor

Koncerten blev gjentagen. Indtægten begge Steder tilfaldt de nødlidende Norrlændinger.

I Maj 1868 holdt Lunds Universitet sit 200aarige Jubilæum, ved hvilket ogsaa Repræsentanter for Studenterforeningen gav Møde, nemlig *V. Rode*, *V. Bloch* og *O. Borchsenius*. Da de kom tilbage, medbragte de de norske, upsalensiske og finske Studenter, der ligeledes havde været Delegerede ved Festen, og viste dem Kjøbenhavn og Dyrehaven.

Efterat det sidste Studentermøde havde fundet Sted i Kjøbenhavn i 1862, var det i Henhold til de vedtagne Bestemmelser Normændenes Tur fem Aar senere at indbyde de andre skandinaviske Landes Studenter til en Sammenkomst. Der var jo imidlertid det i Vejen, at Begivenhederne nødvendigvis maatte give Anledning til, at det Spørgsmaal blev sat under Forhandling, hvorvidt det i det Hele taget var muligt at fortsætte disse Møder. I Efteraaret 1866 havde et Notabelmøde i Studenterforeningen i Kjøbenhavn drøftet Sagen under den Forudsætning, at man i Norge privat vilde spørge, hvorvidt de Danske vare villige. De Ældre mente, at Studentermødernes Tid maatte være forbi, de havde tabt deres Betydning og vilde være «blot til Lyst». De Yngre og enkelte Ældre gjorde imidlertid gjældende, at selv om man havde tillagt Studentermøderne en politisk Betydning og knyttet Forventninger til dem, som Tiden ikke havde indfriet, saa vare de dog af stor Vigtighed i national og akademisk Henseende, idet de knyttede Folkene og de mange enkelte Deltagere til hverandre. Var der end i 1864 kommet Noget mellem de nordiske Folk, saa var det just godt, at man fik Lejlighed til at udtale sig, for at den fulde Forstaaelse kunde gjenoprettes. Studentermøderne burde ikke opgives, men de burde holdes under en noget forandret Form.

Normændene lod høre fra sig i Marts 1867, da de sendte Senioratet en Skrivelse om, at et almindeligt Studentermøde havde vedtaget ikke dette Aar at udsende Indbydelser til de andre Lande. Paa Mødet havde ca. 350 akademiske Borgere

udtalt sig for en skandinavisk Sammenkomst og ca. 230 imod, men man var i Forvejen bleven enig om, at Forslaget skulde vedtages med kvalificeret Flertal, og dette opnaaedes jo ikke.

I Foraaret 1869 udsendte Normændene imidlertid en Indbydelse, som Upsalas og Lunds Studenter enstemmigt modtog, medens der blandt Kjøbenhavns herskede store Betænkeligheder. Disse fremkom paa et almindeligt Studentermøde den 3. April.[18] Senioratet, der havde sammenkaldt dette, havde indstillet til Forsamlingen, at den skulde modtage Indbydelsen. Den første Taler *Vilh. Vallø* begyndte imidlertid med at opfordre den til at stemme mod Senioratets Forslag. Naar han gjorde dette, var det ikke, fordi han ikke var Skandinav, men fordi han mente, at den skandinaviske Sag led Skade ved Møder som dem, der tidligere vare holdte. I de forbigangne Tider havde det været de Unges Sag at bære den skandinaviske Idee frem, men nu var der indtraadt et Vendepunkt i dennes Historie; den ubestemte Følelse af Broderskab havde udviklet sig til en politisk Tanke. Den Tid var forbi, da man kunde leve for den rene Følelse, 1864 havde lært os, at der krævedes Handling. Til Støtte herfor oplæste Taleren Ytringer af fremtrædende Mænd i de andre nordiske Riger som f. Ex. af A. Sohlman og A. Hedin. Vel havde man tænkt paa at give Mødet et nyt Indhold, men det vilde næppe lykkes. Der var vistnok ikke Andet at gjøre end enten at vende tilbage til de almindelige Følelser eller rent at bortkaste det politiske Element, man tidligere havde vedkjendt sig.

Cand. theol. *A. C. Larsen* var ogsaa Skandinav, men han troede ikke, at Mødet vilde faa nogen Betydning. Han vilde dog ikke have Noget imod, at de Unge rejste derop for at samles med Brødrene, hvis han ikke var bange for, at Mødet fik større Betydning, end man tilsigtede. Hvad vilde man tale og synge om? Maaske om Slesvig? Men hvorledes kunde man det? Vilde man maaske aflægge Løfter som i Rosenborg Have i 1862? Danmarks Tilstand var ikke en saadan, at man kunde holde Glædesfester. Cand. philol. *A. Hauch* var ligeledes

Skandinav men troede at tjene den skandinaviske Sag bedst ved at sige Nej. Vi vare i Grunden ikke komne et Skridt videre siden 1843, ikke engang saa meget som de i saa høj Grad talende og skraalende Tydskere. Vedblev vi med at tale, begyndte vi aldrig at handle.

Dr. *C. Rosenberg* talte derimod for at modtage Indbydelsen, og *Ploug* hævdede ligeoverfor Valiø, at man tidligere havde været nødt til at bevæge sig i ubestemte Følelser, fordi det overhovedet havde været nødvendigt at vække Følelsen, førend der kunde voxe andet Liv frem. Undslog man sig ved at komme, beredte man Skandinavismens Venner i Norge et Nederlag. Havde de Unge Lyst til Mødet, vilde han ikke sige et Ord derimod.

Efterat *V. Bloch* paa de Unges Vegne havde udtalt, at det var en stor Skuffelse for dem, om Indbydelsen ikke blev vedtagen, og efterat *P. Hansen* havde gjort opmærksom paa, at Studenterne nu ikke som tidligere kom som Folkenes Repræsentanter men kun repræsenterende sig selv, tog *V. Rode* Ordet. I et løftet og begejstret Foredrag, der tog de Unge med Storm, anbefalede han dem at sige Ja. De skulde rejse til Norge som Studenter og tale med Brødrene om Alt, hvad der laa dem paa Sinde; de skulde ikke holde Løfte-Taler, men de skulde heller ikke være bange for et alvorligt Ord.

Ved Afstemningen vedtoges Senioratets Forslag med meget stort Flertal, og Forsamlingen overdrog Senioratet at supplere sig med fem akademiske Borgere og i Forening med disse danne den foreløbige Komitee.

Antallet af Deltagere var for Kjøbenhavn og Upsala blevet bestemt til 175 fra hvert Universitet og for Lunds Vedkommende til 70. Til de danske Deltageres Ordfører blev den ledende Senior *P. Hansen* udset, og Komiteen indbød *C. Ploug*, *C. Hostrup*, *Chr. Richardt*, *J. P. E. Hartmann* og Kammermusikus *C. J. Hansen* som Gjæster. Desuden indbød den Redaktør *C. V. Rimestad* og Skolelærer *N. C. Rom* til at gjøre

Rejsen med, da de ønskede at deltage i Forhandlingerne om Arbejderspørgsmaalet.

Den 13. Juni drog de 175 Christianiafarere til Lund, hvor de deltog i en Fest og hørte paa en Fælleskoncert af begge Sangforeninger, og næste Dag kjørte de med Lundenserne den lange Vej over Jönköping og Falköping til Göteborg. I denne By, hvortil Upsalenserne vare ankomne i Forvejen, hilste man paa Kong Carl XV, som netop aflagde Besøg her.

Ved Sexaen takkede *Hostrup* for Skaalen for Danmark. «Det blev overhovedet noget Nyt for mig ved dette Studentertog», skriver han senere,[19] «at jeg, der ved alle de tidligere havde været stum som en Fisk, denne Gang var en af de Danske, som hyppigst maatte tage Ordet. I den svenske Beretning omtales vel mine Taler som «snillrika», men der findes ingen Referater af dem, da de vare Øjeblikkets Børn, som jeg ikke siden kunde nedskrive.»

Dog omtaler Beretningen, at han tog sit Udgangspunkt fra Molins bekjendte Gruppe «Bæltespænderne», der er opstillet i Göteborg, og ytrede, at Nordens Folk før havde spændt Bælte med hinanden. Nu var imidlertid det Baand bristet, som havde holdt de to Kæmper forenede i Fjendskab, og det var paa Tide, at de vendte sig om og satte Ryg mod Ryg til fælles Værn mod fælles Fjender.

Studenterne sejlede derefter paa to Dampskibe til Christiania, hvis Indbyggere modtog dem med Jubel. *Ploug*, *Hostrup*, *Hartmann*, *Rimestad* og Upsalensernes Sangdirigent Dr. *Arpi* blev Gjenstand for særlig Hyldest, da de gik gjennem de norske Studenters Rækker. En ny norsk Digter, der Aaret efter udgav sin første Novelle «Den Fremsynte», nemlig *Jonas Lie*, havde skrevet Velkomstsangen.

Allerede Dagen efter Ankomsten samledes man i Universitetsbygningen til Foredrag og Diskussion. I 1856 havde de samlede Studenterbestyrelser i Upsala vedtaget, at man ogsaa burde give Møderne en videnskabelig Betydning, og i Henhold hertil havde baade Theologer og Filologer paa Møder i Kjøbenhavn

i 1862 forhandlet om Æmner, der hørte ind under deres Videnskaber. De Spørgsmaal, der blev drøftede i Christiania i 1869, havde imidlertid Intet med Faginteresser at gjøre men maatte interessere alle Deltagere.

Adjunkt *M. Weibull* fra Lund lagde for med et Foredrag om Midlerne til at fremme en nærmere Forbindelse og et inderligere Samkvem mellem de nordiske Universiteter særligt med Hensyn til den studerende Ungdom. Efterat Taleren indgaaende havde udtalt sig bl. A. for en nøje Samvirken mellem alle de fire Universiteter, optraadte *Bjørnstjerne Bjørnson* og hævdede, at Weibulls Forslag kunde være gode nok, men at der dog ikke blev Noget af det Hele, før Nordens Studenter traadte ud af «Studenterrammen» og ind i «Folkerammen». Derfor maatte Examen bort, saa at Alle kunde studere ved Universiteterne. Skolerne burde omdannes, saa at Skoledannelsen fik samme Maal som Folkehøjskolerne, nemlig at danne Mennesker og ikke give dem Kundskaber. Studentervæsenet maatte bort, og det Folkelige maatte sættes istedet.

De Talere, der deltog i Forhandlingen, som Professorerne *M. J. Monrad*, *L. K. Daae* fra Christiania og *C. Ploug*, vare enige med Weibull og udtalte sig delvis skarpt mod Bjørnsons umodne Planer. Især Daae gik skarpt i Rette med denne og betegnede ham som en Kosak, der kom med løse Forslag, og som med sine utallige nivellerende Forsøg truede de nordiske Folks Bestræbelser for at slutte sig sammen. Imod ham og hans Lige burde man forsvare sig ved paa militær Vis at slutte Karéer.

Der blev ogsaa forhandlet om Arbejdersagen; *C. V. Rimestad* indledede, og Højskoleforstander *H. Anker*, *Eilert Sundt*, *Bj. Bjørnson* og *Ploug* deltog i Diskussionen.

En følgende Dag gjorde *Chr. Richardt* Rede for, hvorledes den danske Folkehøjskole var indrettet, og hvorledes den virkede. Docent *Esaias Tegnér* fra Lund gav Meddelelser om disse Skolers Historie og Kaar i Sverige, og Højskoleforstander *O. Arvesen* aflagde Beretning paa Norges Vegne. Disse Foredrag fremkaldte ogsaa en Forhandling. Endelig gav Dr. *C.*

Rosenberg en Fremstilling af den skandinaviske Tankes Udvikling i Danmark i den sidste Tid.

Ved Festen paa Ladegaardsøen sang den danske Studentersangforening Hostrups Sang: «Høje Nord, Friheds Hjem», der var digtet i denne Anledning, og som senere er bleven adopteret af de danske Folkehøjskoler. Til Sangerfesten paa Klingenberg, Christianias Tivoli, havde *P. Hansen* skrevet en «Hilsen til Norge», som *Hartmann* havde sat Musik til. Den blev udført af Danskerne og Lundenserne og er velkjendt fra Sangforeningens Koncerter. Den skjønne Musik blev modtagen med det stærkeste Bifald.

Udflugterne til Ringerige og Drammen vare Mødets Glanspunkter. De danske Studenter havde her ret Lejlighed til at blive bekjendte med den norske Natur, der var fremmed for de Allerfleste. Ogsaa i Drammen takkede *Hostrup* for Skaalen for Danmark. Han mindede om, at de Danske paa Studentermødet i 1851 blev modtagne som Sejrherrer i Norge. Nu kom de imidlertid som et overvundet Folk, og man hørte Udtryk som, at Danmark var blevet lemlæstet, og at et af dets Hovedlemmer var blevet afskaaret fra Kroppen. Saa galt var det nu heller ikke, thi Lemlæstelsen begyndte først, naar Blodet ikke længer kunde løbe ud i Armen og tilbage igjen. Sønderjylland var endnu forbundet med Danmark ved det fælles Danske, som et Fremmedherredømme ikke kunde udrydde i Aarhundreder. Steen Blicher havde sammenlignet Danskerne med Piletræet. Man kunde hugge Grenene af det og mishandle det paa alle Maader, og dog voxede Kronen atter ud lige saa frisk og yppig som tilforn. Saaledes vilde det ogsaa nok vise sig, at hvor haard en Medfart det danske Folk end havde lidt, saa skulde det snart gjenvinde sin Kraft og blomstre op paany. Denne Sejghed, denne uopslidelige Livskraft havde stedse været det danske Folks Styrke, og derfor betragtede vi os endnu ikke som knuste, hvor dybt vi end vare nedbøjede. Vi havde endnu et godt Haab for Danmark, for det danske Sønderjylland, som endnu var i Fjendevold, og for Nordens Fremtid.

Ploug holdt ikke som tidligere nogen stor politisk Tale men bragte en Hilsen fra Jyderne og en Indbydelse fra dem til Normændene om at besøge Jylland, og *C. V. Rimestad* udtalte et Ønske om, at Sverige og Norge ikke maatte blive ramte af en lignende Ulykke som den, der var overgaaet Danmark.

Ballet paa Akershus sluttede Festlighederne, og ved Afskeden i Studenterlunden Dagen efter, den 21. Juni, bragte *P. Hansen* i en højstemt og virkningsfuld Tale sine Kammeraters Tak. Hans Thema var, at det var Sorg og ikke Skam, der bøjede vore Hoveder, og han løste sin Opgave saa fortræffeligt, baade hvad Indhold og Form angik, at Deltagerne i Mødet blev alvorligt grebne og endnu mange Aar efter mindedes det Indtryk, det havde gjort paa dem.

Som man alt vil have set, var Tonen langt mere dæmpet end paa de tidligere Møder. Det Hele havde været en stor Familiefest, der havde samlet fjerntboende Slægtninge, som havde følt Glæde ved at være sammen. De havde i al Beskedenhed tilbragt nogle fornøjelige Dage i hinandens Selskab, men de havde ikke aflagt noget Løfte om i Fællesskab at ville udføre en eller anden stor Bedrift, saaledes som Forfædrene havde gjort i gamle Dage og Fædrene for ikke lang Tid siden.

Een skandinavisk Bedrift øvede dog Lundenserne og Kjøbenhavnerne i Forening. De stiftede nemlig det Oehlenschläger-Tegnérske Stipendiefond. Det var allerede før Mødet blevet aftalt, at Indtægten af den Fælleskoncert, der blev given i Lund den 13. Juni, skulde tilfalde et fælles Fond. Den 27. November samme Aar drog Studenterforeningens Seniorat, Sangforeningens Bestyrelse, Kvartetten og adskillige yngre Medlemmer til Lund. Herom meddeler den ledende Senior *K. Strøm* i Foreningens Dagbog:

«Vi indkvarteredes Alle nok saa behageligt. Kl. 6 samledes vi til en Middag i den akademiske Forening og vare samlede til Kl. 2 om Natten. Taler og smuk Sang vexlede med hinanden. En stedse stigende Glæde og Velvillie herskede over

hele Sammenkomsten. Ligesom denne for Lundensernes Vedkommende egenlig var et Erindrings- og Afslutningsgilde for Christianiafarerne fra i Sommer, saaledes var det alvorligste Formaal for vor Rejse at vedtage i almindelige Træk Lovene for det paa Studentertoget stiftede Fond til at lade Studenterne gjæste et af de andre nordiske Universiteter. Dette skete ogsaa Søndag Formiddag, og Fondet døbtes det Oehlenschläger-Tegnérske. Fondet har alt nogen Kapital og har Udsigt til Forøgelse af forskjellig Art, saa at det vistnok kan haabes, at det om ikke altfor mange Aar vil kunne begynde at virke for sit prisværdige Formaal.»

Dette Haab gik snart i Opfyldelse, thi allerede i Begyndelsen af Halvfjerdserne saa man sig i Stand til at udsende Stipendiater. Oprindelig var det kun smaat med Stipendiet, idet vedkommende Lundenser eller Kjøbenhavner, der maatte forpligte sig til at studere tre Maaneder ved et nordisk Universitet, kun fik 200 Kr., men allerede i Begyndelsen af Firserne blev det forhøjet til 500 Kr., og medens der fra først af kun kunde udsendes een Student om Aaret, saa at Lund og Kjøbenhavn maatte skiftes dertil, saa uddeles Stipendiet nu hvert Aar til en Student fra begge Universiteter. Rejse skulle de imidlertid, og det er udtrykkelig vedtaget, at der ikke saa meget skal tages Hensyn til, om Vedkommende har gode Examenskarakterer, og aldeles ikke til, om han er trængende, men at der derimod skal lægges Vægt paa, om han forstaar at omgaas Folk, saa at han er i Stand til at slutte Venskaber med de Kammerater, han maatte komme i Berøring med.

Fondet, der ejes af den akademiske Forening i Lund og Studenterforeningen i Kjøbenhavn, bestyres og uddeles af sex Kuratorer, tre fra hver Side. Formanden for den akademiske Forening i Lund og den ledende Senior for Studenterforeningen i Kjøbenhavn ere fødte Medlemmer, medens de fire andre vælges. Paa dansk Side valgtes strax *C. Ploug* og *Christopher Møller*, der i en Aarrække fungerede som Kuratorer. Paa svensk Side har *M. Weibull*, der nu er Professor i Historie,

R. Strøm

som Student.

Efter et Fotografi.

uafladelig beklædt denne Post. Han har fremfor Alle Æren af, at dette Fond er blevet til, og er der Nogen, der med utrættelig Iver til enhver Tid har arbejdet paa at fremme Venskabet mellem Kjøbenhavns og Lunds Studenter, saa er det ham.

I samme Sommer som Studentermødet fandt Sted, holdt Kronprins *Frederik* under hele det danske Folks Bifald Bryllup i Stockholm med Kong Karl XV's Datter Prinsesse *Louise*. Den 10. August kom det unge Par til Kjøbenhavn, hvor de naturligvis fik en hjertelig og i høj Grad festlig Modtagelse. De Studenter, der vare i Byen, havde under Studenterforeningens Banner opstillet sig sammen med de andre Foreninger i de Gader, gjennem hvilke Indtoget fandt Sted. Foreningens Bygning var smykket med Blomsterguirlander og Faner, og om Aftenen var den illumineret. Et Par Dage efter, da der var Festbal paa Christiansborg Slot, illuminerede man atter, men denne Aften paa en langt mere storartet Maade, da Vejret nu endelig var blevet godt. Langs Bygningens Tagskjæg hang store pragtfulde Lysballoner i alle Farver, i de høje Vinduer stod der Lys, paa Balkonen Lamper, og de farvede Linier mellem Vimplerne paa Gelænderet samt Gasblussene og Lamperne i Havens Buske gjorde en saa glimrende Virkning, at det Hele vakte almindelig Beundring som det Smukkeste i sit Slags, der hidtil var set i Kjøbenhavn.

«Udenfor Bygningen», skriver den ledende Senior, «helt over ad Banken til stod i den smukke Aften en tæt Menneskemasse, og indenfor dens Mure samledes efterhaanden en talrig Kreds om de fyldte Glas. Da der mellem de tilstedeværende Medlemmer var et godt og stærkt Udvalg af Sangere, tilvejebragtes der et livligt Samkvem mellem Befolkningen intra og extra muros. Fra Balkonen blev der afsunget først skandinaviske Fædrelandssange, senere gemytlige Studenterviser, og fra Mængden nedenfor lød der stærkt Bifald og livlige Hurraraab.»

Da Studenterne i September atter vare samlede i Kjøbenhavn, vedtog Senioratet at rette en Opfordring til alle akademiske Borgere om at deltage i et Fakkeltog til Kronprinsen og Kronprinsessen, der ligesom nu havde Sommerbolig paa Charlottenlund. Omtrent 800, for Størstedelen Studenter, samledes den 9. September om Aftenen paa en Mark ligeoverfor Constantia, og lidt før Kl. 9 drog det lange Tog i den smukke og rolige Sommeraften op gjennem Skoven. En Deputation bestaaende af Senioratet og to Medlemmer af Sangforeningens Bestyrelse blev derpaa af Hofchefen ført ind i Havestuen, hvor den ledende Senior *P. Hansen* holdt følgende Tale.[20]

«Naadigste Kronprins og Kronprinsesse! Fra de forsamlede danske Studenter skal jeg bringe Deres kgl. Højheder vor Tak, fordi De havde den Naade at ville modtage vor Hyldest, en Hyldest, til hvilken Tanken er opstaaet hos os ikke alene af den Grund, at vi vilde tage Del i det Velkommen og det Ønske, der for en Maaned tilbage, medens vor Kreds endnu var spredt over Landets forskjellige Egne, klang fra Hovedstadens Tusinder som udtalt med een Røst og opsteget fra eet Hjerte, men ogsaa fordi vi Studenter i særlig Grad maatte være opfyldte af det Glædens Indtryk, som Forbindelsen mellem Danmarks Kongesøn og Sverige-Norges Kongedatter har frembragt overalt i de nordiske Riger. Som saa ofte før have vi ogsaa i den nu forløbne Sommer tilbragt uforglemmelige Dage sammen med vore Brødre fra Upsala, Lund og Christiania; vi have paa vor Rejse set Sveriges og Norges skjønneste Egne og ere overalt blevne modtagne af deres Beboere som kjære Frænder. Men hvad der ved alle vore Sammenkomster løftede vor Færd og Tale og lagde Virkelighedens Sandhed i den, var Tanken om den for alle tre Folk saa glædelige Begivenhed, der forestod, og derfor have vi følt Trang til at bringe Deres kgl. Højheder vor Tak, vort Velkommen og vore inderligste Ønsker for Deres Fremtids Lykke, der er uadskillelig forbunden med vort Fædrelands, ja med Nordens Lykke, thi vi tale ikke alene paa vore egne Vegne; vore svenske og norske Brødres Følelser faa et Udtryk gjennem vor Mund, naar de danske Studenter af Hjertet istemme et Gud bevare Deres kgl. Højheder Kronprins Frederik og Kronprinsesse Louise.»

Kronprinsen takkede, hvorpaa han og Gemalinde traadte ud paa Hovedtrappen; Sangforeningen istemmede nu *Ploug*'s skjønne, kraftige Sang til Musik af *C. J. Hansen* med Accompagnement af Hornmusik. Efter Sangen udbragte *P. Hansen* et Leve for det høje Par, og derefter sagde *Kronprinsen* med høj og mandig Røst:[21]

«Vi bringe de forsamlede akademiske Borgere, Fremtidens haabefulde Repræsentanter, vor hjerteligste Tak for den Hyldest, de paa saa smuk en Maade have bragt os. Vi modtage den som et Vidnesbyrd om Deres Hengivenhed for Kongehuset. Gid Glansen af Deres Fakler maa varsle om en lysere Fremtid, og gid Erindringen om denne skjønne Aften maa leve for Dem, som den vil leve for os. Modtag vor hjerteligste Tak!»

P. Hansen udbragte derefter et Leve for Kongen og Kongehuset, og Toget drog tilbage til Marken ved Stranden, hvor Faklerne kastedes i Baal.

Den 9. Oktober nedlagde *P. Hansen* sin Post som ledende Senior, da han stod i Færd med at drage til Ægypten for som «Dagbladet»s Korrespondent at overvære Suezkanalens Aabning. Han fik det Eftermæle, at han i højere Grad end nogen Anden i de seneste Aar havde forstaaet at lede Foreningen og at anslaa de Strænge, der skulde anslaas, samt at han i sin Seniortid ikke havde sparet sine lykkelige Evner i denne Henseende.

Efter ham tog *R. Strøm*, der i længere Tid havde været hans Medsenior og alt som ung Student før 1864 havde været Medlem af Senioratet, Ledelsen i sin Haand. Ved sit elskværdige Væsen og sine vittige Taler, der struttede af Pointer, samt ved sine heldige repræsentative Egenskaber forstod han at vinde Medlemmerne. Især var han Mester for at faa Folk til at arbejde sammen, hvilket f. Ex. viste sig ved den store Pyramidefest, der afholdtes i Foreningen den 17. November, den Dag, da Suezkanalen blev aabnet. Ved denne Fest var Salen udmærket prydet, naturligvis i ægyptisk Stil. Den største Fortjeneste heraf havde *Conrad Møller*, hvis sjældne Talent for Dekorationer og Arrangementer, og hvis Lune og Utrættelighed her for første Gang ret fik Lejlighed til at udfolde sig.

Naar man undtager en Fælleskoncert den 30. April 1870 i Kjøbenhavn og den 7. Maj i Lund, hvis Udbytte tjente til at forøge det Oehlenschläger-Tegnérske Stipendiefonds

Formue, forefaldt der Intet af Vigtighed i Studenterforeningen før Jubilæumsfesten den 15. Juli til Minde om Stiftelsen for 50 Aar siden.

Foreningen blev vel, som vi i Begyndelsen af dette Værk have fortalt, stiftet den 16. Juli 1820, men da der i 1870 netop paa denne Dag holdtes et stort Væddeløb paa Eremitagesletten, kunde man ikke i Kjøbenhavns Omegn faa et passende Festlokale. Senioratet flyttede derfor Gildet til den 15., men bekjendtgjorde samtidig, at man vilde blive sammen til efter Midnat for at kunne drikke Foreningens Skaal den 16. Som Følge af Sommertiden kunde man ikke gjøre Regning paa stor Tilslutning, men der havde dog tegnet sig 110 Deltagere paa Listen.

Da indtraf der politiske Begivenheder, som nær havde kuldkastet Festen. En Forespørgsel i det franske lovgivende Korps Onsdag den 6. Juli, om det var sandt, at Spaniens Regent Marchal Prim havde tilbudt Prins Leopold af Hohenzollern den spanske Throne, fik et bekræftende Svar af Udenrigsministeren, Hertug Gramont. I samme Øjeblik rejste der sig i hele Frankrig en voldsom Bevægelse, da man frygtede for, at Prinsens Kandidatur var et preussisk Skaktræk. Den franske Gesandt i Berlin Benedetti rejste til Ems, hvor Kong Wilhelm dengang gjennemgik en Brøndkur, og efter adskillige Forhandlinger saa det ud, som om Freden vilde blive bevaret, efterat Prins Leopold havde opgivet sin Kandidatur. Men den 12. Juli ankom Bismark, der havde holdt Sommerferie paa Varzin, til Berlin, og nu sørgede han, som det senere er blevet oplyst, for, at Benedettis sidste Samtale med Kong Wilhelm blev refereret saaledes i de tydske Blade, at Krigen var uundgaaelig.

Men den 15. Juli om Formiddagen kunde man endnu ikke her i Kjøbenhavn vide, at Faren var umiddelbart overhængende, og derfor drog Studenterforeningens Medlemmer trøstig afsted til Dyrehaven, efterat Senioratet i Forvejen havde sendt en Hilsen til *Christian Winther*, den eneste dalevende af Foreningens Stiftere.

Vogntoget gik først til Skodsborg, hvor man drak Kaffe. Derefter spaserede man gjennem Dyrehaven til Bellevue, mens flere Medlemmer undervejs forlystede sig med at holde Væddeløb paa Eremitagesletten. Kl. 9 vare Alle samlede paa Bellevue, hvor *Conrad Møller* smagfuldt havde smykket Festsalen.

Den ledende Senior *E. F. Koch* lod først afsynge Poul Møllers Sang: «Hvad er imod Studentens Kaar», hvorpaa han udtalte, at det var gaaet Studenterforeningen som Magdalone i «Den Stundesløse». Den havde tilforn troet, at den var 50 Aar gammel, men den havde for nylig set efter i Protokollerne og fundet, at den ikke var mer end 49³/₄. Den 16. Juli var ikke Fødsels- men Undfangelsesdagen, og begge burde billigvis fejres. Han gav derefter en kort Fremstilling af denne Undfangelse og dens Betydning, idet han særlig dvælede ved Chr. Winthers «Her under Nathimlens rolige Skygge». I de Aar, der vare hengaaede, siden den første Spire til Foreningen lagdes, havde denne under vexlende Forhold stadig holdt sig sine Stifteres Formaal for Øje. Om den end var 50 Aar gammel, var den ikke derfor ældet, men kunde se Fremtiden med Haab imøde. Vore Fædre havde jo sunget: «Vi er den Stamme, som evig skal staa».

Ploug talte under vedholdende Bifald for den danske Student. Da Studenterne stiftede deres Forening, kaldte de den ikke for «Burschenschaft» eller Lignende af den Slags men simpelthen for Foreningen; det var dansk Beskedenhed. Studenterne vare vedblevne at være danske under Frederik VI's faderlige, Christian VIII's æsthetiske og Frederik VII's folkelige Regjering, og de vilde vedblive at være danske.

Gildet fik imidlertid snart en overvejende lystig Karakter takket være to Viser af *Conrad Møller*, af hvilke den ene «Hvad Russen skrev hjem til den Gamle, da han havde været et halvt Aar i Foreningen», var meget morsom. Derefter talte *Strøm* for Ploug, *Oldenburg* for Danmark, *E. F. Koch* efter en

Sang af *S. Bauditz* med Titel «Fortid og Samtid» for Russerne og *Borchsenius* for de tilstedeværende norske Studenter.

Den gamle Kvartet glædede jævnlig Forsamlingen med sin Sang. Lystigheden voxede med hvert Minut, og rundtom fra alle Borde lød Latter og Spøg.

Da modtog en af Deltagerne et Telegram fra Kjøbenhavn. Han gav det strax til *Ploug*, der under Dødsstilhed i Salen oplæste de faa men indholdsrige Ord: «Frankrig har erklæret Preussen Krig».

Umiddelbart ovenpaa udbrød en voldsom Bifaldsstorm. Det var, som om det Tryk, der havde hvilet paa Alle siden 1864, med eet Slag var blevet hævet, og i Alles Hjerter opsteg Haabet om, at Danmark nu maatte komme til sin Ret, om man end var sig bevidst, at der forestod tunge Timer for Landet, før dette kunde ske. Mange havde Vanskelighed ved at holde Taarerne tilbage.

En munter Sang af *F. Bauditz* «Strøtanker» var bleven omdelt, før Telegrammet blev oplæst, men Stemningen var nu for alvorlig til, at man kunde synge den. En Række patriotiske Skaaler blev derefter udbragte. *Ploug* talte under Jubel for Frankrig, *P. Hansen* for Sønderjylland, *F. C. Granzow* for de Faldnes Minde, *V. Rode* for det gode danske Humør under Alvoren o. s. v. Tilsidst holdt *Ploug* i varme og dybtfølte Ord en Tale for Kongen og sluttede med «Naar Kongen er med os, vi byde Fjenden Trods».

Med Rette staar der i Studenterforeningens Dagbog: «Hvo skulde i 1864 have sagt, at Studenterforeningens Jubilæumsfest skulde ende med den Skaal af Ploug?«

Dagbogen fortsætter: «De fulde Punscheboller stod urørte paa Bordene, Ingen tænkte mere paa Lystighed. Kl. 12 skulde Foreningens Skaal atter være drukket til Salut af 9 Kanonskud, saa skulde vi paa Indbydelse af Kirsten Pil (hun havde sendt os et af *F. Bauditz* forfattet Brev, der havde figureret paa Tavlen som Program til Festen) drage under bengalsk Belysning

til Kilden, der var illumineret. Alt dette var ogsaa Økonomiseniorens* Plan; han havde lovet et morsomt Melodrama, som den ledende Senior udklædt som Kirsten Pil skulde have fremsagt dernede. Paa alt dette blev der nu ikke henvendt en Tanke. Man kjørte hjem i skjønne Drømme, i glad Haab om, hvad de kommende Dage vilde bringe.»

---

* *Conrad Møller.*

Studenterforeningen, der kom til Verden, da den hellige Alliance havde lovet det udmattede Europa en langvarig Fred, holdt saaledes sit 50aarige Jubilæum netop paa den Dag, da Aarhundredets største Krig udbrød. Dens Udfald skulde faa en indgribende Betydning ikke blot for vort Fædreland men ogsaa for den Forening, hvis Historie vi nu have skildret. Saa vist nemlig som denne stedse har afspejlet de Strømninger, der have bevæget Folket, ligesom den endog til visse Tider har øvet en betydelig Indflydelse paa dettes Udvikling og Tankegang, ligesaa vist maatte det Slag, der ramte os i 1870, og som knuste vore nationale Forhaabninger, nødvendigvis ogsaa i høj Grad paavirke Livet indenfor Studenterforeningens Mure.

Imellem 1864 og 70 kunde man endnu med Grund haabe, at der vilde komme en Oprejsning, men efter den fransk-tydske Krig maatte Modet synke og Forhaabningerne svinde ind. Modløshed og Selvopgivelse greb ikke Faa og afløste den tidligere frejdige Stemning og den faste Tro paa en lykkelig Fremtid. Der lød Røster om, at man nu burde forandre Signalerne, men en saadan Forandring er altid vanskelig. Den Slægt, der er opvoxet under lykkelige Forhold, hvis hele Bevidsthed er rodfæstet i disse, og hvis Minder fylde Sjælen med Begejstring, kan nok resignere, men man kan ikke kræve af den, at den skal betragte Fjender som Venner. Den maa erkjende, et den har tabt Slaget, fordi den var den Svageste,

men den kan ikke opgive sin Tro paa, at den har kæmpet for et skjønt og ædelt Maal.

Allerede i de første Aar af Halvfjerdserne brød de Strømninger, som man har kaldt for «europæiske», ind over Danmark og fandt under de givne Forhold et modtageligt Øre hos adskillige Unge, men der gik dog flere Aar, før der indenfor Studenterforeningen med dens stærke Traditioner dannede sig et Parti, som stillede sig i afgjort Modsætning til de Idealer, der havde været de herskende her. Først da denne Opposition slog sig sammen med den, der kom til Orde i Folkethinget, og som beherskede dette, eller da det europæiske Venstre indgik Forbund med det saakaldte forenede Venstre, opstod der en alvorlig Kamp i Studenterforeningen. Denne Kamp endte med, at Oppositionen i 1882 mistvivlende om at kunne faa Magten meldte sig ud og dannede en ny Forening, Studentersamfundet.

Det vil ikke være muligt for Tiden at skrive Studentenforeningens Historie efter 1870. Dertil ligge Begivenhederne os altfor nær. De Mænd, der have deltaget i Kampene, ville vanskeligt kunne øve Ret og Skjel til begge Sider, og da de fleste af dem leve endnu, vil det altid være en betænkelig Sag at drage dem frem fra det private Foreningsliv, under hvis Beskyttelse, de have handlet.

Kun det have vi Ret til at meddele, at Studenterforeningen ogsaa siden Adskillelsen i 1882 har samlet den allerstørste Del af de Unge indenfor sine Mure, og at dens Medlemstal er større end nogensinde før.

Seniorerne i Studenterforeningen

fra

1820—1870.

(Seniorerne ere opførte med den Livsstilling, de nu have, eller som de havde ved deres Død.)

Thaarup, Christen, fhv. Adjunkt ved den lærde Skole i Helsingør, valgt 1820, død 1849.

Wilster, Chr., Mag. art., Lektor i Græsk og Engelsk ved Sorø Akademi, valgt 1820, død 1840.

Fasting, Ludv., Major ved Kongens Livkorps, Inspektør i Nordgrønland og senere konst. Direktør for Kjøbenhavns Fattigvæsen, valgt 1820, død 1864.

Krøyer, Henrik, Professor, Inspektør ved det naturhistoriske Museum, valgt 1820, død 1870.

Schow, J. E., Cand. theol., valgt 1820, død 1825.

Valentin, P. C., Byfoged i Maribo, valgt 1820, død 1836.

Grove, J. E., Præst til Rerslev og Vindinge, valgt 1821, død 1853.

Jacobsen, P. V., Etatsraad, Kommitteret i Rentekammeret, valgt 1821, død 1848.

Obel, L., Cand. theol., valgt 1821, død 1823.

Lange, F. O., Professor, Dr. phil., fhv. Rektor ved Vordingborg lærde Skole, valgt 1821, død 1862.

Hansen, P., Konferensraad, fhv. Guvernør over de danske Besiddelser i Ostindien, valgt 1821, død 1880.

Møller, Poul, Professor i Filosofi ved Universitetet, valgt 1822, død 1838.

Jespersen, N. F., Justitsraad, Cand. theol., Ejer af Grønnebjerggaard, valgt 1823, død 1862.

Grüner, *L. V.*, Præst ved Domkirken i Roskilde, valgt 1823, død 1885.

Fabricius, *Fr.*, Justitsraad, Bibliothekssekretær ved det kgl. Bibliothek, valgt 1823, død 1873.

Poulsen, P. C. E., Sognepræst til Raklev, valgt 1823, død 1874.

Mürer, *Th. C.*, Professor, Distriktslæge i Lyngby, valgt 1824, død 1873.

Timm, *F. U.*, Justitsraad, Borgmester i Randers, valgt 1825, død 1860.

Bindesbøll, *S. C. W.*, Biskop over Lolland-Falsters Stift, valgt 1825, død 1871.

Elberling, *C. W.*, Professor, Dr. phil., fhv. Rektor ved Roskilde Kathedralskole, valgt 1826, død 1870.

Möhl, *C.*, Justitsraad, fhv. Byskriver i Hillerød og Frederiksborg Birk, valgt 1827, død 1888.

Bojesen, *S. A.*, Justitsraad, fhv. Overinspektør ved Kjøbenhavns Fattigvæsen, valgt 1828, død 1881.

Manthey, *A. L.*, Sekretær ved Raadet i Fredriksnagor i Ostindien, valgt 1828, død 1830.

Bojesen, *E. F. C.*, Professor, Dr. phil., Rektor for Roskilde Kathedralskole, valgt 1828, død 1864.

Holm, *J. P.*, Konferensraad, fhv. Borgmester i Kjøbenhavn, valgt 1829, død 1884.

Pløyen, *Chr.*, Kammerherre, Amtmand i Holbæk Amt, valgt 1830, død 1867.

Smidt, *C. C.*, Major i Kongens Livkorps, Justitsraad, Postmester i Horsens, valgt 1830, død 1865.

Randbøll, *J. C.*, fhv. Sognepræst til Beftoft og Tislund, valgt 1830, død 1878.

Marckmann, *J. V.*, Sognepræst til Hoptrup, valgt 1830, død 1862.

Gad, *Henry Chr.*, Justitsraad, Byfoged i Sæby og Herredsfoged i Dronninglund Herred, valgt 1830, død 1865.

Borgaard, *Carl*, Cand. phil., fhv. Direktør for Theatret i Kristiania, valgt 1831, død 1868.

Gede, *C. O.*, Præst til Lindelse, valgt 1831, død 1858.

Bornemann, *Cosmus*, Kammerherre, Assessor i Højesteret, valgt 1831, død 1877.

Funch, *Clemens*, Professor, fhv. Overlærer ved Aarhus Kathedralskole, valgt 1831, død 1893.

Harboe, *Chr.*, Justitsraad, Kontorchef i Krigsministeriet, valgt 1832, død 1857.

Gøtje, *C. F. A.*, Cand. phil., fhv. Bibliotheksassistent ved Athenæum, valgt 1832, død 1869.

Falkmann-Petersen, N., Cand. jur., Assistent i Finansdeputationen, valgt 1832, død 1848.

Lehmann, Orla, fhv. Indenrigsminister, valgt 1833, død 1870.

Weiss, C. M., Departementschef i Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, valgt 1833, død 1872.

Zahrtmann, P. T., Gehejmelegationsraad, fhv. Departementssekretær i Udenrigsministeriet, valgt 1833, død 1878.

Ostermann, J., fhv. Overlærer ved Frederiksborg lærde Skole, valgt 1836, død 1888.

Sager, H. C., fhv. Byfoged og Borgmester i Rudkjøbing og Herredsfoged i Langelands Nørre- og Sønderherred, valgt 1836, død 1885.

Giødwad, J. F., Cand. jur., fhv. Udgiver af «Fædrelandet», valgt 1836, død 1891.

Suenson, J. N., Etatsraad, fhv. Kontorchef i Marineministeriet, valgt 1837, død 1887.

Collin, E., Etatsraad, fhv. Departementsdirektør i Finansministeriet, valgt 1837, død 1886.

Birch, A. P., Cand. jur., Volontær i Kancelliet, valgt 1838, død 1842.

Larsen, L. C., Etatsraad, Borgmester i Kjøbenhavn, valgt 1838, død 1873.

Holst, H. P., Konferensraad, Sceneinstruktør ved det kgl. Theater, valgt 1838, død 1893.

Simonsen, A. E., Cand. jur, Kapitain i Kongens Livkorps, Intendant i Hæren, valgt 1838, død 1876.

Holmblad, A., Justitiarius i Kriminal- og Politiretten, valgt 1839, død 1883.

Boye, Fr., Cand. jur., valgt 1839, død 1842.

Hage, Hother, Borgmester og Byfoged i Stege og Herredsfoged i Møens Herred, valgt 1839, død 1873.

Agerskov, C. V., Professor, fhv. Lærer ved Søofficerskolen, valgt 1839, død 1892.

Brock, G., Højesteretsadvokat, valgt 1839, død 1878.

Læssøe, C. F., Præst til Galten og Vissing, valgt 1839.

Müller, C. L., Etatsraad, Dr. phil., Direktør for Mønt- og Medaillesamlingen og Inspektør ved Thorvaldsens Museum, valgt 1840, død 1891.

Ussing, W. J. A., Dr. jur., Direktør i Nationalbanken, valgt 1841, død 1887.

Worsaae, J. J. A., Kammerherre, Dr. phil., Museumsdirektør, valgt 1842, død 1885.

Philipsen, Chr., Cand. phil., Amanuensis ved det kgl. Bibliothek, valgt 1842, død 1848.

Petersen, N. R., Justitsraad, Chef for 1. Udskrivningsdistrikt, valgt 1843, død 1879.

Steen, A., Dr. phil., Professor i Mathematik ved Universitetet, valgt 1843, død 1886.

Bech, F. C., Justitsraad, Birkedommer i Antvorskov Birk, valgt 1844.

Brix, C., Etatsraad, fhv. Bestyrer af Efterslægtens Skole, valgt 1844.

Bruun, E., Cand. polyt., Justermester i Kjøbenhavn, valgt 1844, død 1894.

Eibe, F. H., Boghandler i Kjøbenhavn, valgt 1844, død 1871.

Hannover, J., Underbibliothekar ved Universitetsbibliotheket, valgt 1844, død 1891.

Mørk-Hansen, M., Præst til Vonsild, valgt 1844, død 1895.

Hommel, L. L., Professor, fhv. Bestyrer af Melchiors Skole, valgt 1844.

Ploug, Carl, Dr. phil., fhv. Redaktør af «Fædrelandet», valgt 1844, død 1894.

Gammeltoft, C., Etatsraad, Borgmester i Kjøbenhavn, valgt 1844, død 1873.

Hagerup, E. H., Lic. theol., Præst til Store- og Lille-Solt, valgt 1845, død 1863.

Leuning, C., Justitsminister, valgt 1845, død 1867.

Liebmann, F. M., Professor i Botanik ved Universitetet, valgt 1845, død 1856.

Swane, H. J., Biskop over Viborg Stift, valgt 1845.

Helweg, Fr., Stiftsprovst i Lolland-Falsters Stift, Præst til Kjøbelev, valgt 1845.

Liebe, C., Gehejmekonferensraad, fhv. Højesteretsadvokat, valgt 1846.

Lillienskiold, A., Højesteretsassessor, valgt 1846, død 1891.

Hostrup, C., fhv. Slotspræst til Frederiksborg og Sognepræst til Hillerød, valgt 1847, død 1892.

Schack, H. E., Justitsraad, Landsthingssekretær, valgt 1847, død 1859.

Finsen, H., fhv. Indenrigsminister, valgt 1848, død 1886.

Belfour, H., Cand. phil., valgt 1848, død 1851.

Steenberg, J. G. F., Lic. theol., Præst til Rønnebæk og Olstrup, valgt 1848, død 1860.

Vedel, E., Kammerherre, Amtmand i Sorø Amt, valgt 1848.

Voltelen, J., Cand. philol., 1849, død 1856.

Sporon, C., Assessor i Landsover- samt Hof- og Stadsretten. valgt 1849, død 1890.

Svendsen, D. P., Præst til Thorstrup og Horne, valgt 1849, død 1884.

Holten, C. V., Professor i Fysik ved Universitetet, valgt 1849, død 1886.

Forchhammer, Joh., Dr. phil., fhv. Rektor for Herlufsholm lærde Skole, valgt 1850.

Villemoes, A., Herredsfoged i Kolding Herred, valgt 1851, død 1874.

Pedersen, H. A., Docent i Mathematik ved Universitetet, valgt 1851, død 1858.

Hansen, M. F., fhv. Stiftsskriver for Sjællands Stift og Forvalter ved Roskilde Domkirkes Gods, valgt 1851.

Ingerslev, A., Cand. theol., Proprietær til Skovvænge, valgt 1851, død 1894.

Nissen, S., Stud. jur., valgt 1851, død 1851.

Vallø, K., Prosektor ved Kirurgisk Akademi, valgt 1851, død 1877.

Høegh-Guldberg, C., Underdirektør ved Kjøbstædernes alm. Brandforsikring, valgt 1851, død 1886.

Larsen, F. Jul., Professor, Assessor i Kriminal- og Politiretten, valgt 1851, død 1870.

With, R. C., Højesteretsassessor, valgt 1852, død 1893.

Holst, E. B., Justitsraad, Dr. med., Stiftsfysikus i Ringkjøbing, valgt 1852.

Richardt, Chr., Præst til Vemmetofte Kloster, valgt 1852, død 1892.

Rode, Vilh., Overretsprokurator i Kjøbenhavn, valgt 1853, død 1886.

Ricard, C. F., Departementschef i Justitsministeriet, valgt 1853.

Wengel, Molt, Cand. jur., Fuldmægtig i Justitsministeriets Revisionskontor, valgt 1854, død 1859.

Bruun, Chr., Justitsraad, Dr. phil., Overbibliothekar ved det store kgl. Bibliotek, valgt 1854.

Schjørring, P., Borgmester og Byfoged i Kolding, valgt 1855.

Otto, Th., Cand. polit., Stempelpapirsforvalter, valgt 1855, død 1889.

Fleischer, H. R. F., Justitiarius i Landsover- samt Hof- og Stadsretten, valgt 1855, død 1895.

Bregendahl, K. A., Kammerassessor, fhv. Kontorchef i statistisk Bureau, valgt 1855, død 1897.

Nellemann, S., Højesteretsadvokat, valgt 1855.

Kopp, C. M., Præst til Sandby og Vrangstrup, valgt 1855.

Gøtzsche, C. V., Biskop over Ribe Stift, valgt 1855.

Helms, Joh., Professor, Bestyrer af Borgerdydskolen i Helgolandsgade, valgt 1856, død 1895.

Rode, G., Dr. phil., Højskoleforstander, valgt 1856, død 1878

Holten, Just, Kammerjunker, Birkedommer i Hørsholm Birk, valgt 1856.

Hansen, H. N., Konferensraad, fhv. Borgmester i Kjøbenhavn, valgt 1857.

Øllgaard, F., Birkedommer i Frederiksborg Birk, valgt 1857.

Møller, Joh., fhv. residerende Kapellan ved Vor Frue Kirke i Odense, valgt 1857.

Lange, A., Overretsprokurator i Kjøbenhavn, valgt 1857.

Bentzon, P. O., praktiserende Læge i Kjøbenhavn, valgt 1857, død 1873.

Heiberg, G., Præst ved Domkirken i Roskilde, valgt 1857.

Nissen, L. Th., Politimester paa St. Thomas, valgt 1858, død 1867.

Møller, O. L., Dr. med., Stiftsfysikus i Aalborg, valgt 1858.

Schrøder, Ludv., Cand. theol., Forstander for Askov Højskole, valgt 1858.

Skau, P., Cand. jur., Proprietær til Mariegaard ved Haderslev, valgt 1858, død 1887.

Koch, E. F., Dr. phil., Provst, Præst til Houlberg og Granslev, valgt 1858.

Storch, O., Professor, Dr. med., Overlæge ved Ladegaarden i Kjøbenhavn, valgt 1858, død 1896.

Mundt, J. H., Overretsprokurator i Kjøbenhavn, valgt 1858.

Goos, C., Dr. jur., Gehejmeetatsraad, Overinspektør for Fængselsvæsenet, valgt 1859.

Waage, O., Lic. theol., Provst, Præst til Herlufmagle og Tybjerg, valgt 1859.

Vahl, J., Cand. med. & chir., Underbibliothekar ved det kgl. Bibliothek, valgt 1859.

Kjeldsen, M., Herredsfoged i Øster- og Vester-Hanherred, valgt 1859.

Oldenburg, V., Birkedommer i Kjøbenhavns Amts nordre Birk, valgt 1859.

Bredsdorff, M., Præst til Torkildstrup og Lillebrænde, valgt 1859.

Frederiksen, Chr., fhv. Professor i Statsøkonomi ved Universitetet, valgt 1860.

Branth, Cajus, Assessor i Landsover samt Hof- og Stadsretten, valgt 1860, død 1889.

Langkilde, H. P., Etatsraad, Godsejer til Juulskov, valgt 1860.

Bay, R., praktiserende Læge i Svendborg, valgt 1860, død 1889.

Petersen, Clemens, Cand. mag., Journalist i de forenede Stater, valgt 1860.

Hansen, Chr. E. Th., Departementschef i Finansministeriet, valgt 1861.

Andresen, A., Cand. polyt., Direktør ved Statsanstalten for Livsforsikring, valgt 1861.

Krarup, Sofus, Birkedommer i Frijsenborg-Faurskov Birk, valgt 1861.

Madvig, J. N. A., Formand i Sø- og Handelsretten, valgt 1861.

Lund, Chr., Kontorchef i Finansministeriet, valgt 1861, død 1894.

Bojesen, Carl, Kontorchef i Finansministeriet, valgt 1861, død 1898.

Strøm, R., Etatsraad, Direktør i Nationalbanken, valgt 1863.

Zeuthen, H., Dr. phil., Professor i Mathematik ved Universitetet, valgt 1863.

Hansen, Octavius, Højesteretssagfører, valgt 1863.

Zinck, Otto, Skuespiller ved Folketheatret, valgt 1863.

Faartoft, A. C., Distriktslæge i Nykjøbing paa Mors, valgt 1863.

Hertell, A., Cand. polit., Assistent i Matrikelkontoret, valgt 1863.

Garrigues, H. J., Dr. med., Overlæge ved St. Marks Hospital i New-York, valgt 1863.

Krogh, Carl, Provst, Præst til Frederikssund og Oppesundby, valgt 1864.

Greensteen, H. J., Inspektør ved Friskolen i Mathæusgade i Kjøbenhavn, valgt 1864, død 1895.

Lassen, A. C., Cand. jur., valgt 1864, død 1872.

Ingerslev, V., Justitiarius i Kriminal- og Politiretten, valgt 1864.

Vallø, Vilh., Overretssagfører, Bestyrer af Papirfabrikken Kristiansdal ved Haderslev, valgt 1864, død 1875.

Baumann, F. R., Cand. jur., Forvalter ved Gisselfeld adelige Jomfrukloster, valgt 1864.

Abrahams, A., Cand. phil., Sproglærer i Kjøbenhavn, valgt 1865.

Gram, Carl, Cand. phil., Forretningsfører for «Fremtiden», valgt 1865.

Møller, Christopher, Cand. theol., fhv. Adjunkt ved Haderslev lærde Skole, valgt 1865, død 1884.

Arlaud, Oscar, Cand. phil., Lærer ved Officersskolen, valgt 1865.

Topsøe, Vilh., Cand. jur., Redaktør af «Dagbladet», valgt 1865, død 1881.

Shaw, Ch., Højesteretssagfører, 1865.

Schousboe, Vilh., Biskop over Aalborg Stift, valgt 1866.

Paulsen, H., Assessor i Højesteret, valgt 1866.

Bloch, V., Professor, fhv. Sceneinstruktør ved det kgl. Theater, valgt 1866.

Wichmand, F. E., Toldinspektør i Odense, valgt 1867.

Kier, C. L., Overretssagfører i Aarhus, valgt 1867.

Jacoby, M. A., Kontrolrevisor under Indenrigsministeriet, valgt 1867, død 1896.

Borchsenius, Otto, Redaktør, Forfatter, valgt 1867.

Scholten, A., Cand. jur., fhv. Kontorchef i Kreditkassen for Husejere i Kjøbenhavn, valgt 1868.

Tobiesen, L., Provst, Præst til Flemløse, valgt 1868.

Hansen, P., Professor, Kommitteret ved det kgl. Theater, valgt 1868.

Bache, Otto, Professor, Rektor for Herlufsholm Skole, valgt 1869.

Anker, P. M., Borgmester og Byfoged i Stubbekjøbing, Herredsfoged i Stubbekjøbing Herred, valgt 1869.

Collin-Lundh, J., Oberstlieutenant, Overvejinspektør, valgt 1869.

Møller, Conr. Chr., Cand. phil., Pianofortefabrikant i Kjøbenhavn, valgt 1869.

Granzow, F. C., Cand. jur., Forfatter, valgt 1869, død 1894.

Bogh, Nic., Professor, Lærer ved Søværnets Underofficersskole, valgt 1870.

Paulsen, Adam, Cand. mag., Bestyrer af det meteorologiske Institut, valgt 1870.

Borup, L., Borgmester i Kjøbenhavn, valgt 1870.

Bauditz, F., Cand. polit., Redaktør af «Dagbladet», valgt 1870.

Giede, Chr., Overlærer ved Metropolitanskolen, valgt 1870, død 1889.

Henvisninger og Anmærkninger.

Forkortelser: S. A. = Studenterforeningens Arkiv. K. A. = Konsistoriums Arkiv og R. A. = Regensprovstens Arkiv.

I.

1) Fr. Nielsen: Minder, S. 36. — 2) Regensprovstens Dagbog, 1839, S. 85. (R. A.) — 3) «Nationaltidende» for 4. December 1889. En Artikel af I. M. — 4) J. N. Madvig: Livserindringer, S. 126—27. — 5) «Nationaltidende» for 4. December 1889. — 6) Reinhardt: Orla Lehmann og hans Samtid, S. 54. — 7) J. N. Madvig: Livserindringer, S. 127. — Fr. Nielsen: Minder, S. 37 og M. Mørk-Hansen: Nogle Minder fra Studenterlivet for 50 Aar siden i «Museum», 1893, 1. B. S. 345. — 8) Ploug: Akademicum, en Episode af Studenterlivet for 40 Aar siden i «Illustreret Tidende», 1882—83, S. 295. — 9) M. Mørk-Hansen: Sammesteds, S. 346. — 10) «Fædrelandet» for 7. og 8. December indeholder alle tre Adresser samt Kongens Svar paa de to første. — 11) «Fædrelandet» for 11. December 1839. — 12) Ploug: Akademicum o. s. v., S. 309. — 13) M. Hammerich og A. F. Krieger: Forhandlingerne ved Studentersamfundets Stiftelse, S. 2. Dette Skrift indeholder alt Studentersamfundet Vedkommende indtil 1. Marts 1840. — 14) C. Hostrup: Erindringer fra min Barndom og Ungdom, S. 92. — 15) «Fædrelandet», 21. Februar 1840. — 16) «Fædrelandet», 20. Maj 1840. — 17) H. N. Clausen: Optegnelser om mit Levneds og min Tids Historie, S. 224. — 18) J. P. Mynster: Meddelelser om mit Levned, S. 262—63. — 19) «Fædrelandet», 13. Maj 1840. — 20) Regensprovstens Dagbog, 16. Maj 1840. (R. A.) — 21) «Fædrelandet», 22. Maj 1840. — 22) Regensprovstens Dagbog, 24. Maj 1840. (R. A.) I Hostrups «Erindringer fra min Barndom og Ungdom», S. 91 fortælles, at en Folkesværm, hvoriblandt der var nogle Studenter, flygtede ind i Regensgaarden, og at Politiet vilde forfølge dem derind. «Saa mødte Regensprovsten selv og afviste Voldsmændene fra sine stille Enemærker, Politiet maatte vende slukøret hjem, og de Fremmede, der havde fundet et Asyl paa Gaarden, slap ud af Vinduerne til

Krystalgade. Saadan blev det idetmindste fortalt og troet, og Regensianerne vare naturligvis denne Gang helt stolte af deres tapre Provst.» — Af Regensprovstens Dagbog fremgaar det imidlertid tilstrækkeligt, at Hostrups Meddelelse, hvad han forøvrigt selv antyder, kun er et Sagn. Professor Petersen kunde ikke et Øjeblik falde paa at beskytte Pøbelen mod Politiet. — 23) Acta Consistorii, XXVIII, S. 148, (K. A.) — 24) Acta Consistorii, XXVIII, (K. A.) — 25) Regensprovstens Dagbog 1840, S. 28, (R. A.) — 26) Konsistoriums Kopibog 1840—43, 23. Maj 1840, Nr. 53, (K. A.) — 27) «Fædrelandet», 1840, 6. Juni. — 28) Acta Consistorii, XXVIII, 1839—41. S. 202. (K. A.) — 29) Konsistoriums Kopibog, 1840—43, Nr. 84. (K. A. — 30) Konsistoriums Kopibog, 1840—43, Nr. 87. (K. A.) — 31) «Fædrelandet», 22. Juni 1840. — 32) Sammesteds, 6. Juli 1840. — 33) Sammesteds, 3. August 1840. — 34) Stændertidende for Østifterne 1840, S. 1088—1114. — 35) Mathilde Ørsted: Breve fra og til H. C. Ørsted, 2. B. S. 162—66. — 36) J. N. Madvig: Nogle Bemærkninger om Studenteranliggender.

II.

1) «Adresseavisen» for 30. Januar og «Fædrelandet» for 29. Januar 1840. — 2) Breve fra H. C. Andersen, 1. B. S. 539—41. — 3) J. H. Lorck: Femoghalvfjerdsindstyve Aar, S. 119—20. — 4) Sammesteds: S. 122 o. s. v. — 5) «Fædrelandet», 3. Juli 1840. — 6) Senioratsprotokollen, 6. Juli 1840. (S. A.) — 7) Overskou: Den danske Skueplads, 5. D. S. 451—52. 8) Studenterforeningens Breve, 29. Marts 1841. (S. A.) — 9) Kopibogen, 14. November 1841. (S. A.) — 10) Oehlenschlägers Erindringer, 3. B. S. 163—64. — 11) N. Bøgh: Til Minde om Adam Oehlenschläger. Se «Illustreret Tidende», 21. B. S. 66—69. — 12) H. Hertz: «Ugenlige Blade» 1859, Nr. 18, S. 211. — 13) J. L. Heiberg: Et Liv gjenoplevet i Erindringen, 1. B. S. 488—89. — 14) «Dagbladet», 23. November 1882. — 15) «Ny Portefeuille», 2. B. S. 28—29. — 16) O. Borchsenius: Fra Fyrrerne, 1. B. S. 221—26. 17) F. L. Liebenberg: Nogle Optegnelser, S. 32. — 18) C. Ploug: Akademicum «Illustreret Tidende», 18. Marts 1883. — 19) C. Ploug: Sammesteds. — 20) Akademicums Generalforsamlings-Protokol, S. 32—33. (S. A.) — 21) C. Hostrup: Erindringer fra min Barndom og Ungdom, S. 95.

III.

1) C. Ploug: Akademicum, «Illustreret Tidende», 18. Marts 1883. — 2) Sommersteds Samling, I., S. 305. (S. A.), O. Borchsenius: Fra Fyrrerne 1., S. 218 og E. F. Kochs: Kommentarer til «Kjærlighed under Karantæne». (S. A.) Disse sidste meddele iøvrigt flere karakteristiske Træk, som ere blevne benyttede i det Foregaaende. — 3) C. Ploug: Akademicum o. s. v. 4) Kr. Arentzen: Fra yngre og ældre Dage, S. 22. — 5) C. Hostrup: Erin-

dringer fra min Barndom og Ungdom, S. 110, — 6. Plakaten findes i Sommersteds Samling, I. S. 370. (S. A.) — 7) Kr. Arentzen husker fejl, naar han i «Fra yngre og ældre Dage», S. 25, lader Karnevalet foregaa i Hôtel du Nord. — 8) Findes i Sommersteds Samling, I. S. 380—87. (S. A.) — 9) Studenterforeningens Vrøvleblade Nr. 2. (S. A.) — 10) «Fædrelandet», 8. og 9. December 1842. — 11) Akademicums Generalforsamlingsprotokol, S. 68—70. (S. A.) — 12) Sammesteds, S. 33—34. (S. A.) — 13) M. Mørk-Hansen: Nogle Minder fra Studenterlivet for 50 Aar siden i «Museum, 1893, 1. Halvbind, S. 352. Mørk Hansen husker her fejl, naar han skriver, at F. L. Liebenberg dengang uden Tvivl var Medlem af Studenterforeningens Seniorat. Liebenberg har aldrig været Senior, men han var fra 1846—57 Bibliotheksassistent i Studenterforeningen. — 14) Akademicums Generalforsamlingsprotokol, 25. Oktober 1843. (S. A.) — 15) Senioratsprotokollen, 30. Oktober 1843. (S. A.) — 16) C. Ploug: Akademicum, «Illustreret Tidende», 18. Marts 1883.

IV.

1) Beretningen om Besøget den 15. og 16. Maj i Kjøbenhavn og den 5. Juni i Lund findes i «Brage og Ydun», 5. B. 1. H. — 2) «Fædrelandet», 20. Maj 1842. — 3) Regensprovstens Dagbog, S. 44, 1842. (R. A.) — 4) Regensprovstens Dagbog, S. 51, 1842. (R. A.) — 5) «Fædrelandet», 6. Juni 1842. — 6) «Fædrelandet», 21. Juni 1842. — 7) A. Thorsøe: Den danske Stats Historie fra 1814—48, S. 559—60. — 8) M. Mørk-Hansen: Nogle Minder o. s. v. i «Museum», 1893, I. B. S. 357. — 9) Madvig: Livserindringer, S. 128. — 10) M. Mørk-Hansen: Nogle Minder o. s. v, S. 356—57. — 11) Regensprovstens Dagbog, 1843, S. 37, 39 og 46. (R. A.) — 12) «Fædrelandet», 12. Juli 1843. — 13) Geijer: Samlade Skriften, I., 4. 68. — 14) Cecilia Holmberg: Frihetens Sångar-Ätt i Sverige, S. 101. — 15) Goldschmidt: Livs-Erindringer, I., S. 339. — 16) Beretning om Studentertoget til Upsala i Juni Maaned 1843, afgiven af den danske Bestyrelse. — 17) Goldschmidt: Livs Erindringer, I., S. 339—40. — 18) M. Mørk-Hansen: Nogle Minder o. s. v., S. 359. — 19) «Fædrelandet», 16. Juni 1843. — 20) A. Thorsøe: Den danske Stats Historie o. s. v., S. 565. — 21) «Fædrelandet», 16. Juni 1843. — 22) A. Thorsøe: Den danske Stats Historie o. s. v., S. 565. Naar Forfatteren mener, at det var Ruslands Forestillinger, der bevægede Regjeringen til at sætte Ploug under Tiltale for, hvad han havde sagt i Kalmar, forholder det sig næppe saaledes. Kancelliet havde selv besørget dette, før det fik at vide, at Talen havde vakt Nesselrodes Mishag. Censoren havde alt beslaglagt «Fædrelandet» af 13. Juni, der bragte et Referat af Talen, og et Par Dage senere beordrede Kancelliet Aktion mod Ploug. — 23) «Fædrelandet», 27. Juni 1843. — 24) Beretning om Studentertoget til Upsala i 1843, afgiven af den danske Bestyrelse, S. 94—95.

— 25) H. N. Clausen: Optegnelser om mit Levneds og min Tids Historie, S. 276. — 26) P. Hjort: Udvalg af Breve fra Mænd og Qvinder. Ny Samling. S. 368.

V.

1) C. Hostrup: Erindringer fra min Barndom og Ungdom, S. 130 o. fl. — 2) Senioratets Forhandlingsprotokol, 5., 12., 14. og 17. Februar 1844. (S. A.) — 3) Hostrups Erindringer, S. 134—35. — 4) J. H. Lorck: Femoghalvfjerdsindstyve Aar, S. 159. — 5) Goldschmidt: Livs Erindringer og Resultater, 1. D., S. 292. — 6) Reinhardt: Kommunitetet og Regensen o. s. v. Historisk Tidsskrift, 3. R., 3. B., S. 384. — 7) Hostrup: Erindringer, S. 96. — 8) P. L. Møller: Kritiske Skitser, 2. D., S. 277—80. — 9) Sommersteds Samling, II., S. 219 a. (S. A.) — 10) Hostrup skriver i «Erindringer fra min Barndom og Ungdom» S. 163—64, at han senere afskaffede Rosén, der holdt en lille svulmende Tale, og at han istedet indsatte Eller, en af de mange, som i disse bevægede Tider vilde holde Taler men blot kunde forvrøvle. Dette kan imidlertid ikke forholde sig rigtigt, da Eller allerede findes paa den originale Plakat, der er aftrykt foran i Texten. — 11) Sommersteds Samling, II., S. 237 a. (S. A.) — 12) Generalforsamlingsprotokollen, 30. Januar 1845. (S. A.)

VI.

1) Studenterforeningens Brevsamling, Brev af 3. April 1844. (S. A.) — 2) Atterbom: Om skandinaviska föreningen och studenttåget från Upsala till Köpenhamn 1844, S. 22. — 3) Regensprovstens Dagbog, 1844, S. 69. (R. A.) — 4) «Berlingske Tidende», 21. og 23. August 1844 og Selmer: Kjøbenhavns Universitets Aarbog 1844, S. 146—48. Her er Brevet fra Professor Hünefeld til Universitetets Rektor aftrykt. Han skriver bl. A.: «De herværende Studenter ere desværre temmelig fattige og kunne ikke anvende Meget til en saadan Exkursion. Idetmindste er det Tilfældet med 10—15. Man har i den Anledning gjort mig opmærksom paa de kjøbenhavnske Studenters Gjæstfrihed og især paa en mulig Lettelse gjennem Deres Regens». — 5) Studenterforeningens Brevsamling, Brev fra Tholuck af 8. Oktober 1844. 6) «Fædrelandet», 17. December 1844. — 7) «Corsaren», 13. December 1844. — 8) «Nyt Aftenblad», 9. December 1844. — 9) Kopibogen, 18. December 1844. (S. A.) — 10) Studenterforeningens Brevsamling, 25. December 1844. (S. A.) — 11) «Fædrelandet», 23. December 1844. — 12) Hostrup: Erindringer fra min Barndom og Ungdom, S. 181—82. — 13) Studenterforeningens Brevsamling, 14. November 1844. (S. A.) — 14) Sammesteds: Beretning fra det norske Studentersamfund af 19. Januar 1845. (S. A.) — 15) Sammesteds: Breve fra 1845. (S. A.) — 16) Beretning om den nye Studenterforenings nordiske Højtid den 13. Januar 1845,

udgiven af Senioratet. — 17) Regensprovstens Dagbog, 10. April 1845. (R. A.) — 18) «Dansk Folkeblad», 11. Aargang, S. 60. — 19) Sammesteds, S. 70. — 20) Berättelse om Studenttågen till Lund och Köpenhamn Sommaren 1845, utgifven af Upsalastudenternas Direktion, S. 43. — 21) Sammesteds, S. 105—6. — 22) Regensprovstens Dagbog, 1845, S. 50. (R. A.) — 23) Arv. Aug. Afzelius: Blad ur en Dagbok under Studentfärden till Köpenhamn i Juni 1845, S. 64—66. — 24) «Corsaren», 4. Juli 1845.

VII.

1) «Flyveposten», 1847, Nr. 21. — 2) Sommersteds Samling, II, S. 226—27. (S. A.) — 3) Axel Sørensen: Studentersangforeningen 1839—89, S. 58-60. — 4) Generalforsamlingsprotokollen, 2. Oktober 1847. (S. A.) — 5) Axel Sørensen: Studentersangforeningen 1839—89, S. 34—35. 6) Regensprovstens Dagbog, 1848, S. 3. (R. A.) Professor Petersen bemærker: «Her var ved en af Fabricius paategnet Seddel indbudt til dette Møde. Alt her aldeles roligt.» (S. A.) — 7) «Fædrelandet», 21. Januar 1848. — 8) Regensprovstens Dagbog, 1848, S. 3: «Idag (21. Januar) har ogsaa Studenterkorpset aflagt Ed paa Frueplads. Der er sket Adskilligt, som burde være borte, men som maatte befrygtes, naar man lod et Studenterkorps staa flere Timer paa en aaben Plads, omgivet og inciteret af Alt, hvad Byen indeholder af Agitatorer. Imidlertid er der hysset meget stærkt, naar man begyndte paa Marseillaisen. At man overhovedet sang, var upassende, at synge Marseillaisen navnlig ved denne Lejlighed, er raat og oprørende.» (S. A.) — 9) «Fædrelandet», 21. Januar 1848. — 10) Sammesteds, 22. Januar 1848. — 11) C. Rosenberg: Danmark i Aaret 1848, S. 60. — 12) Senioratets Forhandlingsprotokol, 22. Januar 1848. (S. A.) — 13) Sammesteds, 22. Februar 1848. (S. A.) — 14) Generalforsamlingsprotokollen, 9. Marts 1848. (S. A.

VIII.

1) «Fædrelandet», 20. Marts 1848. — 2) P. Hjort: Kritiske Bidrag til nyere dansk Tænkemaades og Dannelses Historie. Politisk Afdeling. S. 383—84. Hjort skriver her: «Paa Hjemvejen fortalte Folk, . . . at Studenterne havde været samlede — «under Major Blom», sagde En — paa Universitetssalen, og at der hver halve Time var gaaet Bud til dem om, hvorledes det stod til ude i Kasino. (Jeg begriber knap, hvorledes det kunde udføres.)» — Det skete imidlertid, hvad den daværende ledende Senior, nuværende Gehejmeraad *Liebe*, har meddelt Forfatteren. — 3) O. Müller: Martsdagene 1848 i Kjøbenhavn i «Hist. Tidsskr.», 3. Række, 6. B., S. 159 og 60 og «Fædrelandet», 21. Marts 1848. — 4) P. Hjort: Kritiske Bidrag o. s. v. Polit. Afdeling. S. 385. — 5) Baade «Fædrelandet» og O. Müllers ovennævnte Afhandling give Meddelelser om Studenternes Optræden i Martsdagene. Enkelte Bidrag skyldes Dr. *C. Ploug*, *Fr. Barfod* og Etatsraad *Chr. Brix*. — 6) O. Müller, ovenn.

Afh., S. 183. — 7) Hostrup: Erindringer fra min Barndom og Ungdom, S. 185. Han fortæller her bl. A., at han dengang var Senior, hvad der ikke er rigtigt. Han var første Gang Senior fra Februar 1847 til Februar 1848. — 8) «Fædrelandet», 24. Marts 1848. — 9) Kr. Arentzen: Fra yngre og ældre Dage, S. 58—59. — 10) «Fædrelandet», 18. April 1848. — 11) Chr. Vaupell: De danske Skove, Fortalen, S. VI. — 12) J. Helms: Soldaterliv i Krig og Fred, S. 6—8. — 13) Studenterforeningens Brevsamling, Marts 1848. (S. A.) — 14) Sammesteds. (S. A.) — 15) Kopibogen, 18. April 1848. (S. A.) — 16) C. Holmberg: Frihetens Sångar-Ätt i Sverige, S. 128—29. — 17) Sammesteds, S. 130. — 18) P. Hjort: Kritiske Bidrag. Politisk Afdeling. S. 376.

IX.

1) Studenterforeningens Brevsamling. (S. A.) — 2) «Fædrelandet», 29. Juli 1849. — 3) Senioratsprotokollen, 20. Februar, 10. og 19. Marts, samt Kopibogen, 22. Februar, 10. og 13. Marts. (S. A.) — 4) F. L. Liebenberg: Nogle Optegnelser om mit Levned, S. 55. — 5) Senioratsprotokollen, 12. Februar 1849. (S. A.) — 6) Hostrup: Erindringer fra min Barndom og Ungdom, S. 193. — 7) Hostrup: Sange og Digte fra Tredive Aar. S. 182 staar hans «Velkomst til Russen» betegnet som opført i Studenterforeningen 1853, men ifølge Senioratsprotokollen var det først 1854. — 8) «Fædrelandet», 4. Juni 1850.

X.

1) S. Grundtvig: Grundtvig og Ingemann, Brevvexling 1821—59. S. 313—14. — 2) M. Goldschmidt: Nord og Syd, 6. B., 1851, S. 179—80. — 3) Studentertog til Christiania 1851 fra Lund og Kjøbenhavn. Beretning fra et Udvalg af Deltagere, Fortalen VI og VII. — 4) Sammesteds, S. 90. — 5) Dansk Biografisk Lexikon, udg. af C. F. Bricka, 2. B., S. 523. Se Artiklen C. P. Borgaard af P. Hansen. — 6) Generalforsamlingsprotokollen, 29. November 1851, (S. A.) — 7) Kopibogen, 30. September 1851. (S. A.) — 8) Studenterforeningens Brevsamling. Brevet er dateret den 28. December 1851. (S. A.) — 9) Senioratsprotokollen, 10. Januar 1852. (S. A.) — 10) Senioratsprotokollen, 21. Maj 1852. (S. A.) — 11) I. H. Rosenkrantz: Nogle efterladte Optegnelser, S. 30—31. — 12) «Nord og Syd», 6. B., 1851, S. 12. — 13) I. H. Rosenkrantz o. s. v., S. 28. — 14) Sammesteds, S. 40—43. — 15) «Fædrelandet», 24. Oktober 1851. Heri følgende Brigadebefaling af Oberst Irminger: «Da jeg har bragt i Erfaring, at paa Marcheøvelser af de Danske skulde være sungne adskillige for Slesvigerne krænkende Viser som f. Ex. «Den danske (sic) Landsoldat», saa maa jeg anmode de Herrer Bataillonskommandører strengt at forbyde og alvorligt at straffe dem, som alligevel maatte forøve Sligt.» Efterat Krigsministeren havde ophævet denne Befaling, fjærnede han Irminger som Brigadechef.

XI.

1) Senioratets Forhandlingsprotokol, 23. September 1852. (S. A.) — 2) Generalforsamlingsprotokollen, 13. November 1853. (S. A.) — 3) I «Dagbladet» for 23. December 1853 karakteriseres «Flyveposten» saaledes: «Dette Skandalernes, Prostitutionernes og Mystifikationernes Organ, som var opammet af det kjøbenhavnske Spidsborgerskab». — 4) Senioratets Forhandlingsprotokol, 22. April 1853. (S. A) — 5) Sammesteds, 7. Februar 1854. (S. A.) 6) «Fædrelandet», 17. Februar 1854. — 7) Senioratets Forhandlingsprotokol, 17. Februar 1854. (S. A.) — 8) Acta Consistorii, XXXV, S. 265—66 med tilhørende Bilag. I disse sidste findes Ministeriets Skrivelse til Konsistorium, dettes Svar til Ministeriet, Konsistoriums Forhandlinger om Sagen, dets Henvendelse til de Studerende og forskjellige Breve fra dets Medlemmer. (K. A.) — 9) Dansk Biografisk Lexikon, 10. B., S. 88—89. Artiklen J. E. Larsen af *C. St. A. Bille.* — 10) Ifølge Udsagn fra et Par af de nu afdøde Studenter var hele Forestillingen nærmest en Formsag i Stil med Recepten: «Jeg skal give de Herrer en Tilrettevisning . . . Farvel.» Den eneste Nulevende, Højesteretsadvokat *A. Hindenburg*, bekræfter indirekte dette, idet han ikke erindrer, at det Hele gjorde noget Indtryk paa ham. Det turde derfor være mindre rigtigt, naar *C. St. A. Bille* i sin Omtale af J. E. Larsen i «Biografisk Lexikon». 10. B., S. 89 skriver: «Det er betegnende for L.s Pligtfølelse, at, skjønt han følte sig som Eet med Wegener i denne Sag og nærede dyb Harme over Regjeringens Optræden imod denne, irettesatte han som Universitetets Rektor alvorlig Studenterne, da de havde protesteret imod Politidirektørens Forbud imod et Fakkeltog til Gehejmearkivarens Ære.» — 11) «Fædrelandet», 6. Marts 1854. — 12) Studenterforeningens Brevsamling under 15. Marts 1854. (S. A.) — 13) Justitsraad, Overbibliothekar C. Bruun har givet Forfatteren en skriftlig Meddelelse om hele denne Sag. — 14) Senioratets Forhandlingsprotokol. (S. A.) — 15) *Zinck* har meddelt Forfatteren Følgende om denne Vises Oprindelse: «Den blev til eller rettere sunget ved et Karneval i 1848, hvor den kort i Forvejen udbrudte Revolution i Paris gav Stoffet til Rammen Afdøde Stud. philol. J. Voltelen havde lavet den, og vi sang den paa en lille Tribune i Kustyme, han som Trojel, «Aftenbladet»'s daværende bekjendte Redaktør, og jeg som Lars Mathiesen. Visen bestod kun af to Vers og behandlede Processionen ved Christian VIII's Ligfærd. Den blev hurtig meget populær i Foreningen og blev i Aarenes Løb forøget ved givne Lejligheder, saa at den efter mit opbevarede Manuskript endte med 51 Vers. Den var en Slags Revuevise. Efter Voltelens Død overtog Guldberg Trojels Parti, og efter ham er den aldrig bleven fortsat eller sunget. Den var, som De meget rigtig skriver, en Vexelsang mellem Lars Mathiesen og Trojel som Repræsentanter for et Par Spidsborgere.» Naar der i den i Texten aftrykte Vise om Arvesagen er Tale om Bjørn og Sørensen, da erindrer Zinck ikke, at disse Navne have afløst Trojel og Lars Mathiesen. De nævnes imidlertid udtrykkeligt i et Manuskript i Studenterforeningen fra den Tid, hvorom der her er Tale. — 16) Studenterforeningens Vrøvleblade,

1856 Nr. 1. — 17) Overbibliothekar C. Bruun. — 18) H. N. Clausen: Mit Levneds og min Tids Historie, S. 433. — 19) Sammesteds, S. 433—34. — 20) Senioratsprotokollen, 14. November 1854. (S. A.) — 21) Hostrup: Sange og Digte fra Tredive Aar, S. 182—90. — 22) Sommersteds Samling, 3. B., S. 124. (S. A.) — 23) Overbibliothekar C. Bruun var med i Deputationen, der takkede Kongen. I «Fædrelandet»s Referat staar der fejlagtigt, at C. Ricard repræsenterede Foreningen.

XII.

1) A. Abrahams: Minder fra min Studentertid, S. 40—42. — 2) J. Helms: Fortællinger og Digte, Sange og Viser, S. 183—84. — 3) Abrahams: Minder o. s. v., S. 42—43. — 4) I Nordisk-Universitets-Tidsskrift, 6. Aargang, S. 109—12 har V. Rode skrevet en Nekrolog over Wengel. — 5) N. Hancke: I Boldhusgade, «Illustreret Tidende», XXXIII B., 1891—92, Nr. 2. — 6) Abrahams: Minder o. s. v., S. 43. — 7) Axel Sørensen: Studentersangforeningen 1839—89, S. 22—23. — 8) J. Helms: Fortællinger o. s. v., S. 199. — 9) Protokol for almindelige Studentermøder, 3. April 1869. (S. A.) — 9) Abrahams: Minder o. s. v., S. 51.

XIII.

1) «Fædrelandet», 13. Januar 1855. Se endvidere samme Blad for 2. og 5. Februar. — 2) I. Levin: Forhandlinger paa det offenlige Studentermøde den 7. Februar 1855. — 3) Generalforsamlingsprotokollen, 13. og 27. Oktober 1855. (S. A.) — 4) Sommersteds Samling, 3. B., S. 148—63. (S. A.) — 5) Hostrup: Erindringer fra min Barndom og Ungdom, S. 313. — 6) Unus de multis: Hvorledes er det fat med Studenterlivet, og hvad kan der gjøres derved? S. 5—7. — 7) Senioratsprotokollen, 11. Oktober 1856. Her findes følgende Bemærkning: Stud. theol. V. Esmann meddelte som Indledning til en Diskussion nogle Bemærkninger om Studenterlivet og angreb heri den af Unus de multis udgivne Pjece. Diskussionen, som derefter rejste sig mellem *F. V. Munck, L. Schrøder* og *Thomsen* m. Fl., var meget lang men syntes ikke at give noget klart Udbytte. Derefter stort Sold. — 8) Alius de multis til Unus de multis, et Brev, S. 4 fl. — 9) «Nord og Syd», 1856, 4. Kvartal, S. 4—5. — 10) F. C. Petersen: Bemærkninger i Anledning af nogle offenlige Yttringer om vore akademiske Forhold. Se «Nord og Syd», 1856, 4. Kvartal, S. 199. — 11) J. Helms: Fortællinger og Digte, Sange og Viser, S. 200 fl. — 12) Studentertog til Upsala, 1856, Beretning udgiven af den norske Rejsebestyrelse, S. 64—69. — 13) Det skandinaviska Student-Tåget 1856, Stockholm 1856. S. 90. — 14) Protokol for almindelige Studentermøder, S. 6—7. (S. A.) — 15) A. Abrahams: Minder fra min Studentertid, S. 137. — 16) Sommersteds Samling, III, S. 301—2. (S. A.) — 17) «Fædre-

landet», 18. November 1856. — 18) A. Thorsøe: Kong Frederik den Syvendes Regjering, S. 572 og S. B. Thrige: Danmarks Historie i vort Aarhundrede, 2. D., S. 37. — 19) «Dagbladet», 1. Juli 1857.

XIV.

1) Senioratsprotokollen, 30. Januar 1858. (S. A.) — 2) Breve fra H. C. Andersen, 2. B., S. 393. — 3) Senioratsprotokollen, 19. December 1855. (S. A.) — 4) A. Abrahams: Minder fra min Studentertid, S. 117—22. — 5) «Studenterforeningens Vrøvleblade», Nr. 3., S. 18 fl. (S. A.) — 6) Protokol for almindelige Studentermøder, S. 8—10. (S. A.) — 7) «Fædrelandet», 29. Januar 1859. Ploug har her i et Svar til en Indsender, der stemte imod Indbydelsen, sammenfattet de Grunde, der bevægede ham og de andre Forslagsstillere til at fremkomme med denne. Det var de samme, han gav paa Mødet. Se forøvrigt «Fædrelandet» for 19. og 20. Januar og «Dagbladet» for 26. Januar. — 8) C. Krarup: Nogle Misligheder ved Professor Rasmus Nielsens filosofiske Undervisning. — 9) Studenterforeningens Brevsamling. (S. A.) — 10) Protokol for almindelige Studentermøder, S. 10—14. (S. A.) — 11) A. Steen: Bidrag til en Kritik af Prof. R. Nielsens «Philosophie og Mathematik», S. 4. — 12) R. Nielsen: Om Begrebet Nøjagtighed med særligt Hensyn paa Hr. Prof Steens Bidrag, S. 4, 6 og 8. — 13) A. Steen: Afregning med Hr. Professor R. Nielsen, S. 7. — 14) «Dagbladet», 5. December 1859. — 15) Studenterforeningens Dagbog, 31. December 1859. (S. A.) — 16) «Dagbladet», 11. Januar 1860. — 17) Senioratsprotokollen, 8. September 1856. (S. A.) — 18) «Højskolebladet», 1. Juni 1894. Se Artiklen «Om Ernst Trier» af L. Schrøder. — 19) Forhandlingsprotokol for Opførelsen af en Studenterforeningsbygning, 7. Marts 1857. (S. A.) — 20) A. Abrahams: Minder fra min Studentertid, S. 109. — 21) Studenterforeningens Brevsamling, 31. Oktober 1861. (S. A.) — 22) Forhandlingsprotokol for Opførelsen af en Studenterforeningsbygning, November 1861. (S. A.)

XV.

1) «Fædrelandet», 28. Januar 1861. — 2) Senioratets Dagbog, 26. Februar og 4. April 1861. (S. A.) — 3) Protokol for almindelige Studentermøder, 27. Februar 1861. (S. A. — 4) Senioratets Dagbog, 7. Marts 1861. (S. A.) — 5) Sammesteds, 11. Oktober 1861. (S. A.) — 6) «Fædrelandet», 11. Januar 1862, «Dagbladet», 8. og 15. Januar, «Berlingske Tidende», 16. Januar og «Morgenposten», 17. Februar. — 7) Protokol for almindelige Studentermøder, 28. April 1862 (S. A.) og «Dagbladet», 30. April 1862. — 8) Studentmötet i Lund och Köpenhamn 1862, S. 94. — 9) Sammesteds, S. 204—5.

XVI.

1) Længst tilvenstre paa Frisen ses *A. F. Krieger* og *C. Hall.* Tegnerne have troet, at disse Mænd vare Medlemmer af Bygningskomiteen. Krieger havde været det men Hall ikke. Derefter følger *H. Zeuthen*, der som Senior var Bibliothekar, *R. Strøm*, der rider paa Zincks store sorte Hund, som ofte fulgte sin Herre op i Foreningen, *A. Abrahams*, der er til Hest, fordi han ved en Fest havde ageret Direktør for et Beriderselskab, Foreningens daværende Kasserer, Underbibliothekar *Hannover* og *A. C. Lassen* med en Ankeprotokol i Haanden. Den ledende Senior *N. Madvig* har Generalforsamlingsprotokollen under venstre Arm og Dirigentklokken i sin højre Haand; en Stjerne, Ledestjernen, ses over hans Hoved. *Zinck* slaar paa Tromme og *Guldberg* paa Triangel i samme Dragt, hvori de undertiden optraadte ved Markeder og Basarer.

Stud. jur. *Fr. Wissing*, der udmærkede sig ved at holde gemytlige Vrøvletaler med en utrolig Tungefærdighed, bærer Banneret. Efter ham komme *K. Valløe* med Grisen, som han ofte talte for, *D. Mazar de la Garde* med Lykkehjulet, som han ved festlige Lejligheder plejede at administrere, *Mantzius* i Pelsværksfrakke, *Th. Otto* som sædvanlig rygende paa en Cigarstump og *Vilhelm Rode.*

Garderobetjeneren, Invaliden *Lars Poulsen*, kjører afsted med den gamle Stamgjæst, fhv. Pastor *V. Bruun*, der gjerne sad og læste en Evighed i en Avis. Registrator *Plesner* i Gehejmearkivet holder et Glas med bajersk Øl i sin højt opløftede højre Haand, medens han med den venstre bortfører Skakbrædtet; hans sædvanlige Medspiller Husejer og Cand. jur. *Sølling* har grebet fat i hans Frakkeskjød for med sine korte Ben at kunne følge med.

Foreningens fornemste Jurister *H. N. Hansen* og *Ricard* bære Lovens Tavler, *E. F. Koch* og *P. Jerndorff* repræsentere Foreningens Skuespillerinder og *Chr. Richardt* og *Chr. Lund* Sangforeningen; den Første er klædt som Tyrk, fordi han nylig var hjemkommen fra en Rejse til Orienten. Efter Lund kommer Cand. phil. *Fritz*, Cand. jur. *A. S. Pilegaard*, Cand. phil. *N. Hancke*, Foreningens daværende Arkivar, og fhv. Adjunkt *Sneedorff Birch*, som paa den Tid besværede Foreningen med sin Nærværelse. Fire Medlemmer, nemlig de juridiske Kandidater *V. Oldenburg*, *F. A. M. Øllgaard* og *Chr. E. Th. Hansen*, der alle havde været Seniorer, samt Cand. polit. *Th. A. Gliemann* slæbe afsted med en Sofa, paa hvilket et Medlem, der gik under Navnet af «Logikken», ligger i sin Yndlingsstilling med den ene Støvle af Foden.

De fem Tegnere, der ere Mestre for Frisen, nemlig *Chr. Blache*, *Chr. Smith*, *Conrad Weidemann*, *Charles Abrahams* og *van Deurs*, slutte Toget.

Endnu ses tre Personer, af hvilke den første forestiller Ejeren af Gaarden i Boldhusgade Grosserer *W. P. Heymann*, den næste Sprogforskeren *I. Levin*, som havde brudt med Foreningen, og den tredie *C. F. Dau*, som indtil 1858 havde været et fast Inventarium i Foreningen. Allerlængst tilhøjre ses en Deling Politibetjente marchere ind i den gamle Bygning, hvis Stueetage nu var bleven udlejet til Politistation. — 2) «Berlingske Tidende», 17. April og

«Dagbladet», 18 og 20. April 1863. — 3) I «Dagbladet» for 18. April staar fejlagtig, at Bollen havde været med ombord paa et af de danske Krigsskibe, der vare med i Slaget paa Rheden. Se Studenterforeningens Dagbog, 4. April 1863. (S. A.) — 4) Studenterforeningens Dagbog 1863, S. 87—88. (S. A.) og «Fædrelandet», 5. Maj 1863. — 5) Nordisk Universitets-Tidskrift, 10. Aargang. Her findes en Beretning om Studenterforeningens Opførelse og Indvielse, afgiven i Oktober 1864. Medens de allerfleste Professorer ved Universitetet gav Bidrag til Studenterforeningsbygningen, var der dog Enkelte, som af principielle Grunde Intet vilde give. Professor i Farmakologi *C. Otto*, der i politisk Henseende hørte til den gamle Tid, skriver saaledes: «Derimod bidrog jeg, skjønt Professor — eller maaske netop derfor — ikke til den nye Studenterforeningsbygning, da jeg antog, at dens Opførelse let vilde kunne bevirke Klikevæsen og politisk Klubanmasselse, saaledes som figura ogsaa har udvist.» Se C. Otto: Af mit Liv, min Tid og min Kreds, en autobiografisk Skildring, 1879, S. 120. — 6) Studenterforeningens Brevsamling 1863. (S. A.) — 7) Protokol for almindelige Studentermøder, 13. Maj 1863 (S. A.) og «Dagbladet» for 15. Maj 1863. — 8) Studenterforeningens Dagbog, 31. Januar 1863. (S. A.) — 9) Sammesteds, 26. September 1863. (S. A.) — 10) «Dagbladet», 16. og 23. Oktober 1863. Forfatteren *Carl Møller*, der dengang var ung Student, har meddelt, at vedkommende Politibetjent i en brøsig Tone raabte: «Vil de sprede dem ad!» En af Studenterne svarede strax: «Ja, vi ere netop ude for at adsprede os!» Den Brander kunde Betjenten ikke staa for og gav sig til at notere.

XVII.

1) Studenterforeningens Dagbog, 15. og 16. December 1863. Fremstillingen hviler paa den ledende Seniors Optegnelser. (S. A.) — 2) Sammesteds, 18. November. (S. A.) — 3) Generalforsamlingsprotokollen, 21. November 1863. (S. A.) — 4) Studenterforeningens Mindefest for Kong Frederik VII. Udgivet til Bedste for de Udkommanderedes Familier. S. 8—9. — 5) Studenterforeningens Dagbog, 1. Februar 1864. (S. A.) — 6) Sommersteds Samling, 5. B., S. 266—67. (S. A.) — 7) Studenterforeningens Dagbog, 6. Februar 1864. (S. A.) — 8) Den dansk-tydske Krig 1864, udgivet af Generalstaben, 1. D., S. 306—7. — 9) Studenterforeningens Dagbog, Marts og April 1864 (S. A.) samt Meddelelser fra O. Zinck. — 10) Fortegnelse over Studenterne fra 1858, omdelt ved deres 25 Aars Jubilæum. — 11) Dansk Biografisk Lexikon, XI. B., S. 641. Artiklen Jens Paludan-Müller af Johannes Steenstrup. — 12) F. Schøller: Forsvaret af Dybbølstillingen i 1864, S. 68. — 13) Karl Larsen: Under vor sidste Krig, S. 231—34. — 14) Der deutsch-dänische Krieg 1864, herausgegeben vom Grossen Generalstabe, 2. Th., S. 531. — 15) O. Vaupell: Kampen for Sønderjylland 1864, S. 264. — 16) Karl Larsen: Under vor sidste Krig, S. 330 fl.

XVIII.

1) Officerernes Fordeling ved den aktive Hær og paa Flaaden, 4. Udg., 12. Juni 1864. — 2) «Dagbladet», 15. Januar 1864. — 3) Sammesteds, 19. April 1865. — 4) C. Liebenberg: Om at rydde Kongen af Vejen m. M., S. 5. — 5) Af A. F. Tschernings efterladte Papirer, 3. B., S. 243. — 6) Generalforsamlingsprotokollen, 23. November 1864 (S. A.) samt «Berlingske Tidende», 18. og 22. November, «Dagbladet», 25. og 26. November, «Dagstelegrafen», 20. November og «Folkets Avis», 25. November. — 7) Studenterforeningens Dagbog, Oktober—November 1864 (S. A.), «Fædrelandet», 2. og 4. November, «Dagbladet», 3. og 8. November og «Dagstelegrafen», 4. November 1864. — 8) Studenterforeningens Brevsamling, 1865. (S. A.) — 9) Studenterforeningens Dagbog, September 1865 (S. A.) og H. J. Garrigues: Beretning om Slesvigernes Besøg i Kjøbenhavn 1865, S. 20—32. — 10) Studenterforeningens Dagbog, 5. December 1866. (S. A.) — 11) Sammesteds, 22. Februar 1868. (S. A.) — 12) Sammesteds, 20. Februar 1869. (S. A.) — 13) Protokol for almindelige Studentermøder, 5. Maj 1866. (S. A.) — 14) Studenterforeningens Dagbog, 4. September 1869. (S. A. — 15) «Fædrelandet», 14. August 1874. — 16) L. Daae og Y. Nielsen Vidar, Tidsskrift for Videnskab, Literatur og Politik, 1887, S. 673. — 17) Protokol for almindelige Studentermøder, 22. Maj 1868. (S. A.) — 18) Sammesteds, 3. April 1869. (S. A.) — 19) C. Hostrup: Senere Livserindringer, S. 154. — 20) Studenterforeningens Dagbog, 9. September 1869. (S. A.) — 21) «Fædrelandet», 10. September 1869.

I det Foregaaende er nævnt Garderobetjeneren *Lars*. Da han tjente Foreningen i 30 Aar og saaledes var velkjendt og afholdt af mangfoldige Studenter, og da han paa sin Vis var en Original, skulle vi omtale ham noget nærmere. Lars Poulsen Kornerup stod i. 1848, da Krigen begyndte, som Menig Nr. 145 ved 1. Bataillons 1. Kompagni og mistede i Slaget ved Slesvig sit højre Ben. Som Bynavnet udviser, var han en Sjællænder fra Roskildeegnen. I sine Velmagtsdage saa han statelig ud og havde et kraftigt og velformet Ansigt bedækket med et kulsort Fuldskjæg. Allerede i 1848 blev han ansat som Garderobetjener i Foreningen, men denne Ansættelse gjaldt kun for Efteraars- og Vintermaanederne. Om Foraaret og Sommeren havde man ikke Brug for ham; saa maatte han f. Ex. ernære sig ved at holde en Skydebane paa Dyrehavsbakken. I 1858 var hans maanedlige Løn kun 5 Rbd., og da han i December dette Aar indsendte en «allerunderdanigst Begjæring» om en Forhøjelse fra 5 til 8 Rbd., gav Senioratet ham et Afslag. Han havde ganske vist kort i Forvejen faaet en alvorlig Irettesættelse for sin Forsømmelighed, men han undskyldte sig med, at for 5 Rbd.

kunde han ikke gjøre sine Sager bedre. Først i 1863, da Foreningen blev Husejer, fik han fast Ansættelse som Garderobetjener eller Portner med en forøget Løn.

Lars's fornemste Egenskab var en gjennemført Høflighed ligeoverfor alle Medlemmer. Han behandlede den yngste Rus paa samme Maade som den graahærdede Veteran, og derved erhvervede han sig efterhaanden en saa stor Yndest, at Alle betragtede ham som saa at sige sammenvoxet med Foreningen. De senere Slægter saa op til ham med en Art Ærbødighed, fordi han var Invalid, fordi det blev fortalt, at han havde staaet Model til Bissens Landsoldat i Fredericia, og endelig fordi han ofte var bleven besungen i Foreningens Viser.

Han havde imidlertid en Skavank, som var fælles for ikke faa gamle Soldater, nemlig at han drak, og denne Fejl rettede sig ikke med Aarene. Trods mangfoldige Advarsler, som han tog imod med stor Anstand, og som han endog ærbødigst takkede for, faldt han altfor ofte tilbage til sine gamle Vaner, ja han samlede endog af og til Drikkebrødre i Foreningens Vestibule. En Aftenstund i Halvfjerdserne imellem Kl 11 og 12 gav han Møde i Senioratsværelset og beklagede sig i høje Toner over, at Værten havde fornærmet ham; han tilføjede: «Men jeg, hvis ene Ben hviler i Slesvigs dyrekjøbte Jordbund, vil ikke finde mig i at blive behandlet saaledes af den Karl!» Trods den komiske Situation bevarede Senioratet dog sin Ro, skjønt han forstærkede sine Ord ved at slaa i Bordet. Den ledende Seniors Kommando: «Ret! Omkring! Marsch!» lystrede han imidlertid med Præcision. Ikke faa Seniorater have afskediget ham, det vil sige i Senioratsprotokollen, men naar det kom til Stykket, fik han dog Lov til at blive. Endelig i 1878, da han med sit Træben havde anrettet en frygtelig Ødelæggelse blandt Stole og Borde udenfor à Porta's Kafé paa Kongens Nytorv, og da han samtidig idelig forsømte sin Tjeneste, blev han afskediget med Pension. Han døde i Begyndelsen af Halvfemserne.

I Ruskantatens Intermedium hed det oprindelig om ham:

«Maa jeg først præsentere dig Lars:
En Søn af den gamle Mars.
Giv ham din Hue,
Og gaa med mig ind i den ganske kjønne,
Spanske, grønne
Stue!»

Senere forandredes dette paa Grund af Forholdene til:

I Porten staar en Skildvagt — tag til Hatten!
Endskjønt det ej er Russen, der har sat 'en.
Det er kun Lars,
Som jo fremdeles er en Søn af den gamle Mars.
Her under Hvælvingsbuerne
Han kommanderer Hattene og Huerne,
Saa Skam.
— Naar ikke Hatten kommanderer ham!«

Efter hans Afskedigelse hed det:

«Træd ind i Hallen sagte, uden Knirken!
Husk, det er Resterne af Slavekirken!
Skil dig ved Lapsestokken, sæt'en!
Hæng Kasketten!
Med Vemod Mindets Genius fører an:
«Stat stille Vandringsmand!
«Her hviler Mindet tyst om Lars,
«Der efter Sagnet var en Søn af den gamle Mars,
«Her under Hvælvingsbuerne
«Han vakled mellem Hattene og Huerne.
«Men Tidens Løb, de mange Glas i Vagten
«Har gjort, at Hattene tilsidst fik Overmagten,
«Hvad os formode lader,
«At ikke Mars men Bakkus var hans Fader.»

Navnefortegnelse.

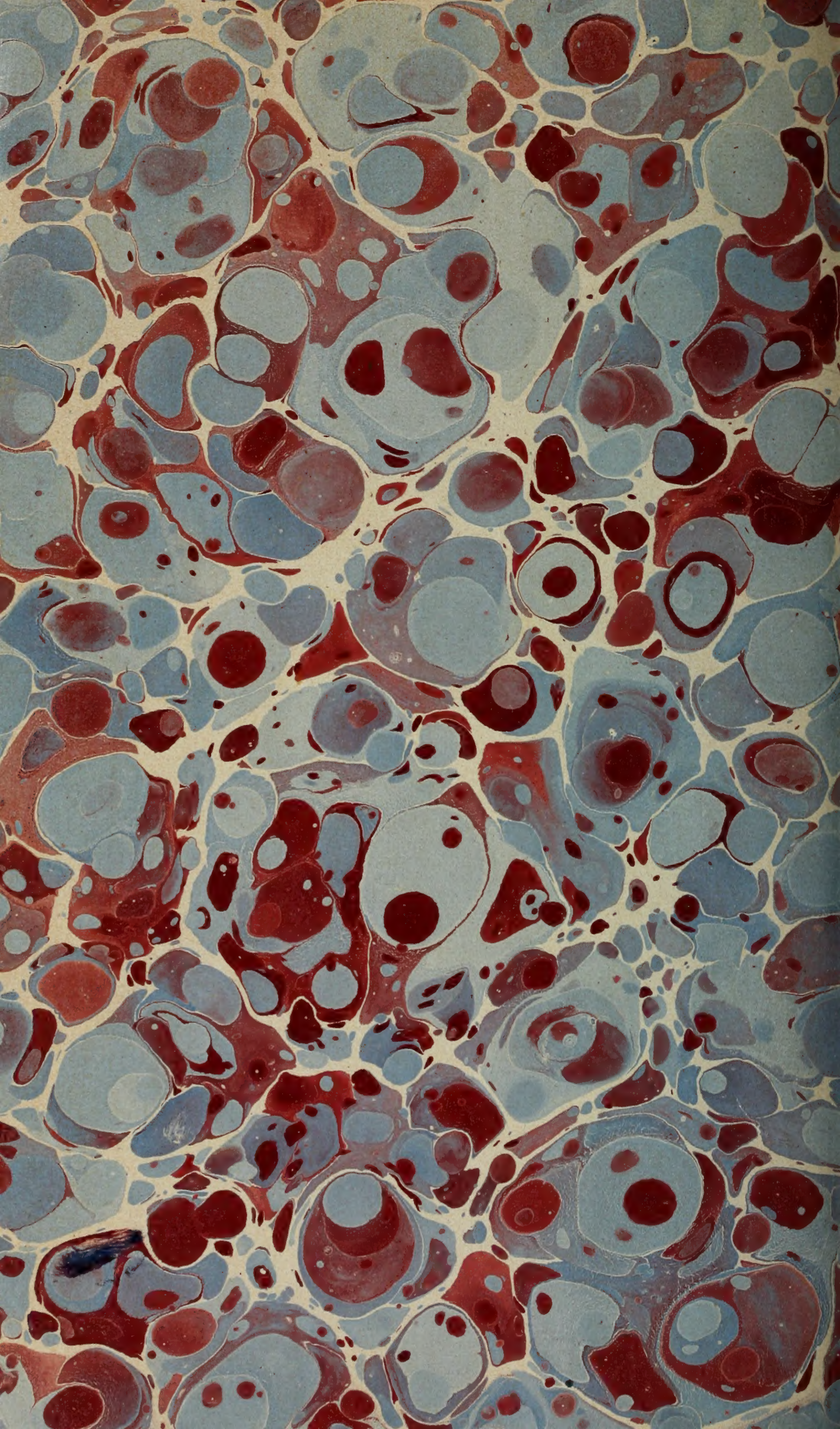
Rettelser og Trykfejl.

I. Del.

S. 122, L. 4 f. o. I. U. Timm læs: F. U. Timm.
- 217, - 5 f. n. Dereftsr læs: Derefter.
- 323, - 14 f. o. Tvillingbrødrene læs: Trillingbrødrene.

II. Del.

S. 23, L. 16 f. n. Lordenes Hus læs: Lordernes Hus.
- 50, - 17 f. n. misbillige, læs: misbilligede.
- 61, - 1 f. o. Llgesaalidt, læs: Ligesaalidt.
- 123, - 13 f. o. N. F. Poulsen, læs: H. F. Poulsen.
- 183, - 8 f. n. «Eventyr paa Fodrejsen», læs: «En Spurv i Tranedands».
- 183, - 1 og 2 f. n. «og forhenværende Regenskammerat» udgaar.
- 186, - 9 f. n. fra det,, læs: fra det.».
- 187, - 3 og 4 f. o. «Der Verschwender» under Titelen «En Ødeland», læs: «Talismanen».
S. 193, L. 14 og 15. f. n. næste Dag, læs: om Aftenen.
- 201, - 16 f. o. 222, læs: 225.
- 255, - 9 f. n. Engel læs: Gülich.
- 313, Efter Linie 3 indsættes: Sørensen, Præst . . . . . Hr. *Mantzius*.
- 471, L. 2. f. n. Valløe, læs: Vallø.
- 478, - 17 f. o. V. Fr. Petersen, læs: V. Tr. Petersen.
- 478, - 11 og 12 f. n. Henrik Scharling (nu Professor i Theologi) udgaaer.
- 558, - 12 f. n. F. Liebenberg, læs: C. Liebenberg.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 10 12 07 020 6